תלמוד בבלי · אחרונים

ישר וטוב

רבי ישראל טוביה הכהן ממודזיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ישר וטוב

רבי ישראל טוביה הכהן ממודזיץ

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ישר-וטוב/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמת המחבר 4
פרפרת נאה מהמחבר זצ"ל 4
מסכת מנחות 6
פרק ראשון 6
הקומץ את המנחה פרק שני. 129
הקומץ רבה פרק שלישי 161
התכלת פרק רביעי 313
כל המנחות באות מצה פרק חמישי: 468
ר' ישמעאל פרק ששי 537
אלו מנחות נקמצות פרק שביעי 595
התודה פרק שמיני 622
כל קרבנות הציבור פרק תשיעי. 676
שתי מדות פרק עשירי. 700
שתי הלחם פרק אחד עשר. 732
המנחות והנסכים פרק שנים עשר. 773
הרי עלי עשרון פרק שלשה עשר 802
תם ונשלם בעזה"י. 823

הקדמת המחבר

מודה אני לפניך ד' אלקי ששמת חלקי מיושבי בהמ"ד ובהגיעי למסכת זבחים ומנחות ראיתי כי לאנשים כערכי יש בהרבה מקומות קושי ההבנה בדרך הפשוט ומפרשי הש"ס ז"ל לא חברו באלו המסכתות כי לא למדו בהם בישיבה עבור שאין נוהגין בזה"ז והרבה יגעתי ומצאתי בעזר המלמד לאדם דעת לפרש כל דבר הקשה בגמ' ובפרש"י ובתוס' לא דרך פלפול רק בדרך פשוט ובהרבה המקומות ראיתי כי אין צורך להגהות שנ"ב ובקצת מקומות ההגהות מקלקלין הפשט הישר ובקצת מקומות צריך הג"ה ואת הכל תקנתי בעזר העוזר יתעלה וידע הקורא אשר במקומות שלא הבאתי שום הג"ה הוא סימן שאין הג"ה מדוייקת כי כל ההגהות הנצרכין הבאתי כל אחד במקומו בשם המגי' ומי שיהי' לו החיבור הזה אין נצרך עוד לשום ספר המגי' והשם היודע כי כל כוונתי ורצוני לכוון האמת וקראתי לחיבור הזה ישר וטוב כי ראיתי בספרים כי טוב לרמז שם המחבר בספרו וישר הוא תחלת שמי מהשם ישראל וטוב הוא תחלת שמי משם טובי' ונשאר עוד בשמי אותיות אליהו ועיין בשמות אנשים כי יש שם טוביהו והוא בגימטריא בן ויהי רצון מאת הבורא יתעלה שהחיבור הזה יהי' עולה במקום בן כי אין לי שום שיור בעוה"ז רק התורה הזאת ובטוח אני בחסדי המקום ב"ה כי מי שירצה לעיין בהחיבור הזה ולכוון הדרך האמת והפשוט יראה כי הוא ישר וטוב ועל שם הפסוק ועשית הישר והטוב בשנת כי הנה אלה ישר וטוב והוא אותיות שמי **ישראל טובי' הכהן**.

פרפרת נאה מהמחבר זצ"ל

כתב הרב בעל המ"ד בסי' קי"א דאם נתערב ב"ח א' איסור וא' היתר שאינם מדברים החשובים ואח"כ נתערב אחר מאלו השנים בחד של היתר דחתיכה הנשארת אסירה ושני החתיכות של התערובות השני' מותרים מטעם ביטול ברוב דביבש ביבש לא אמרינן חנ"נ ולפי סברתם של הכרו"פ ופר"ח דמתירין בנפל א' מתערובות חד בחד לקדירה של היתר מטעם שאני אימר יהא מותר ג"כ אם נפל א' מתערובות חד בחד בדבר חשוב לשלש והובא זה ג"כ בהגהות ר"ע איגר על יו"ד דפוס ווילנא ולי קשה מאוד על זה מה שמתיר בדבר שאינו חשוב מטעם ביטול ברוב אין הגידין דומה לראי' דבשלמא אם נתוסף חתיכה על תערובות חד בחד שפיר נתבטל ברוב דכל חתיכה מאלו השני חתיכות הראשונים אף שכר אחד ידוע לנו שהוא ספק איסור מ"מ אותה החתיכה עצמה ג"כ נתבטל ברוב מה תאמר שמא אותה החתיכה היא איסור הלא נתערבה בשנים של היתר אבל כאן בנתערב חדא חתיכה מתערובות חד בחד עם אחד של היתר אני

אומר שמא אותה החתיכה שנתערבה כאן היא האיסור וממילא ליכא כאן אלא עוד אחד של היתר ואין כאן ביטול ברוב ומה מועיל לי שיש עוד חתיכה לספק עלי' שמא היא האיסור לענין אותה חתיכה שאני ידעינן ומכירין אותה שהיא בוודאי ס' איסור כמו שאיני מועיל לאותה החתיכה שנשארה בפ"ע ואין כאן צד להתיר אותה החתיכה שנתערבה רק מטעם ס"ס כמו שכתב הוא בעצמו שמא היא מהכשירה של תערובות הראשונה ושמא היא מהכשירה של תערובות השני' וחד בחד הוא כגופו של איסור ואין כאן ס"ס ולא מיבעיא באופן זה שכתב הרב ז"ל דא' מתערובת הראשון נשארה בפ"ע מטעם אחר לא מהני ביטול ברוב דעיקר ביטול ברוב ילפינן מסנהדרין דהמיעוט בטל לגבי הרוב וכיון דהרוב הוא היתר המיעוט ג"כ נהפך להיתר ולפי זה דווקא אם אנו יכולין להתיר כל הרוב אז המיעוט ג"כ מותר אבל כאן דאותה החתיכה שנשארה נשארה בס' איסור אינו מועיל אותה החתיכה להצטרף לבטל איסור רק לעשות ס' איסור הגע עצמך אם נתערב איסור בשני חתיכות א' ס' איסור וא' היתר וכי יהא מותר כל התערובות ופשיטא דכל התערובות יהא בס' איסור וה"נ דכוותה ואף דיש לחלק דכאן יכולין להתיר השני חתיכות מתערובות השני' מטעם ממ"נ דאם החתיכה שנשארה היא איסור שני החתיכות הם היתר ואם אותה החתיכה היא היתר א"כ יש כאן שני החתיכות של היתר מ"מ הלא כתב הרשב"א בנידון שני חתיכות גדולה וקטנה דאין מתירין הקטנה מטעם ממ"נ ומה שכתב שם בהג"ה ר"ע איגר לחלק דבגדולה וקטנה אין כאן ודאי רוב היתר אבל כאן יש בודאי רוב היתר איני מבין סברתו דבאם אין רוב היתר אין אנו צריכין להתיר הקטנה מטעם ביטול ברוב רק דאז הקטנה היא היתר ומה שאנו צריכין לביטול ברוב הוא משום דשמא הקטנה היא איסור ואז יש בוודאי ביטול ברוב ולי נראה ברור דסברת הרשב"א הוא משום דע"כ הגדולה נשארה באיסור א"כ האיך אנו יכולין להתיר הקטנה דאיסורה ברוב היתר ותהא הקטנה דאיסור מותרת והרוב היתר יהי' אסור דכל הכח שבא הביטול ברוב דהמיעוט טפילה ונגררת אחר הרוב כלו בסנהדרין וכיון דהרוב נשאר באיסור מאיזה צד שיהי' אין לו כח להתיר המיעוט יותר ממה שיש לו היתר [ומה שהקשה הפרמ"ג ובתשו' הרי"מ האיך אנו ילפינן היתר נהפך לאיסור מסנהדרין נ"ל דלא קשה מידי דאם נאמר דהתורה שאמרה אחרי רבים להטות הוא מטעם דהרוב מכריע שהאמת הוא כדעת הרבים וכמו כן נתיר לגבי ספק איסור רק היכא דאיכא למתלי יזה החתיכה היא מרוב א"כ קשה האיך אמרה תורה דזקן שהורה לעשות או עשה כדבריו נגד הרבים חייב מיתה בדבר שזדונו כרת או עכ"פ עובר בלאו תלה לדידי' אין כאן ס' כלל רק ברור לו שהאמת כדבריו ובאיסור כה"ג באם ידוע לאחד שהחתיכה היא ממיעוט

בוודאי אסור צו לאכול ממנה וע"כ לומר דח"ו לומר על סנהדרין היושבין בלשכת הגזית שאין אומרין אמת דק כמו שנאמר בגמ' כולם מרועה אחד ניתנו מפי אדון כל המעשים ואלו ואלו דברי א' חיים שניהם אמת דברי האוסרין ודברי המתירין רק דהתורה אמרה דהיכא דאיכא רוב נהפך המיעוט ג"כ לדעת הרוב] אלא אפי' אם שני החתיכות שנתערבו חד בחד נתערבה כ"א שנית חד בחד שעכשיו אנו יכולין להתיר כל הארבע חתיכות משום ביטול ברוב אעפי"כ אין כאן ביטול ברוב כלל כדפרישית כיון דכל חתיכה משנים הראשונים היא ס' אישור ואם הוא האיסור אין לה ביטול ברוב כי לא נתערבה רק חד בחד ובהשנים של תערובות השני' אין לה הצטרפות להבטל כיון דלא נתערבה עמהם והיא עומדת בפ"ע ודבר הניכר לא בטל. גם מה שרצה לומר דלדעת הכר"ו אם נפל מתערובת חד בחד לשלש או אפי' לשנים לפי שיטתו דבשנים ג"כ יש רוב אפי' דבר חשוב מותר התערובות השני' מטעם שאני אומר לפלא היא בעינו דלפי דברי' יהא שני תערובות של חד בתרי אסורים ושל חד בחד מותר התערובת השני' יציבא בארעא וגיורא כו' ובפירוש הביא הטור בסי' ק"י בשם הרשב"א דאם נפל מתערובות חד בחד לרוב אסור גם בכל הפוסקים הצריכו דווקא תערובות שר חד בתרי ולא חד בחד. כנ"ל ברור כשמש **ישראל טובי הכהן**:

מסכת מנחות

פרק ראשון

דף ב.

בגמרא נדבה נדר הוא קרי לי' נדר וקרי לי' נדבה הך גירסא הוא מורכב משני גירסאות דגירסת רש"י הוא נדבה נדר הוא וגירסת התוס' קרי לי' נדר וקרי לי' נדבה והמעתיקים העתיקו שני הגירסאות יחד והוא לישנא כפולה:

ברש"י ד"ה כל המנחות כו' כגון שהתנדב כו'. לא בא למעט נדר דהא המתניתין ע"כ בנדר נמי מיירי דהא קתני אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה אלא בא למעט מנחת חובה כמו מנחת חוטא וקנאות ורש"י לישנא דמתניתין נקט דקתני לשם מנחת נדבה וכולל נדר ונדבה:

בא"ד הריני קומץ לשם מחבת. לקמן בע"ב קאמר דלרב אשי ניחא דאתיא מתניתין כר"ש דמתניתין איירי דאידכר שמה דמנחה א"כ צריך להיות ברש"י הריני קומץ לשם מנחת מחבת:

בד"ה ומנחת קנאות כו' לשמו ושלא לשמו או שלא לשמו ולשמו. באלו שתי מנחות כו' כצ"ל והד"א והא דפרש"י לשמן ושלא לשמן או שלא לשמן ולשמן בעבודה אחת משום דבשתי עבודות כבר תנא לי' רישא שקמצן שלא לשמן נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן דאו או קתני כמו שפרש"י וא"כ בקמצן שלא לשמן ונתן והוליך והקטיר לשמן היינו שלא לשמן ולשמן ובקמצן ונתן והוליך לשמן והקטיר שלא לשמן **היינו** לשמן ושלא לשמן:

בא"ד קמ"ל דאף בתחלת דבריו אדם נתפס אית לן כן. הוא הנוסחא הנכונה ויש נוסחא דאף בגמר דבריו אדם נתפס ואין נכון דזה שייך לומר היכא דבא לאפוקי מסברת ר"מ ור' יהודה דס"ל תפוס לשון ראשון אבל הכא דבא לאפוקי מסברת בן ננס דס"ל תפוס לשון אחרון שייך לומר אף בתחלת דבריו אדם נתפס:

בתוס' ד"ה כל המנחות כו' כדאמרינן לקמן בפ"ב ובפ"ק דזבחים. הך כדאמרינן קאי על ד' עבודות שבדם דעל ד' עבודות שבמנחה א"צ להביא ממקום אחר דהא קתני להו במתניתין דהכא ע"כ נראה דצ"ל כדאמרינן בפ"ק דזבחים (דף י"ג) ובפ"ב (דף כ"ט) דבפ"ק דזבחים (דף י"ג) קתני דפוסל בהם מחשבה שלא לשמן ובפ"ב (דף כ"ט) קתני דפוסל בהם מחשבת פיגול דחוץ לזמנו וחוץ למקומו:

בא"ד אבל בתנופה והגשה אין מחשבה פוסלת אע"ג דבעי כהונה. עיין במגילה (דף כ' ע"ב) בתוס' ד"ה לקמיצה ועיין מה שאכתוב בזה לקמן (דף ט' ע"א) בתוס' ד"ה לקמיצה:

בא"ד דעיקר קרא לכדר"י ברי' דר"ח הוא דאתא בא לעובדה כו' כצ"ל. ש"מ בגליון הש"ס כתב וז"ל ק"ל הא למאי דקי"ל דזרק בשמאל פסול בכל הקדשים לא שייך למידרש כלל הך דרשא דר"י ברי' דר"ח אם בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם דהא גם באשם פסול בשמאל ובזבחים מסקינן הכי לר"ש אבל לדידן ע"כ הקרא לענין שלא לשמה דמנחת חוטא כחטאת ומנחת נדבה כאשם וצ"ע עכ"ל. ולפי הבנתו בכוונת התוס' דרבנן נמי דרשי עיקר קרא לכדר"י ברי' דר"ח יש להקשות עוד הא מדרשא זו דריש ר"י ברי' דר"ח טעמא דר"ש דמכשיר שלא בכלי שרת ורבנן דסברי דשלא בכלי שרת פסולה ע"כ לא ס"ל הך דרשא ועוד דא"כ תקשה לרבנן הך קושיא דמקשה הגמ' לקמן (דף י' ע"ב) לר"ש הא דאמר רבא יד יד לקמיצה למה לי ולא מצינן לתרוצי כמו דמתרץ התם לר"ש ולי נראה לפרש דאין כוונת התוס' כלל לומר דרבנן דרשי הך דרשא דר"י ברי' דר"ח רק כוונתם כיון דדרשא זו דכחטאת וכאשם לענין שלא לשמן לא הוזכרה בתלמוד רק משמי' דר"ש וכיון דמסיק הגמ' דר"ש גופא לא ס"ל הך דרשא לעיקר אלא לאסמכתא בעלמא ועיקר אתי לכדר"י ברי' דר"ח אין סברא לומר דרבנן דלא הוזכרה הך דרשא

בשמת כלל ידרשו דרשא זו לעיקר דרשא ואי קשיא הא קשיא דמאי דרשי רבנן בהאי קרא דכחטאת וכאשם לעיקר דרשא ומצאתי בשיטה מקובצת בע"ב ובזבחים שהקשה קושיא זו ותירץ שם בזבחים דמקרא זה ילפינן דמנחה אינה באה אלא מן החולין דילפינן מנחה מחטאת ואיצטריך לאקושי נמי לאשם דלא תטעו דלענין לפסול שלא לשמה הקישו הכתוב לחטאת משו"ה כתב נמי כאשם דמה אשם כשר שלא לשמו אף מנחות כן עכ"ל ואע"ג דר"ע דריש מהקישא דזאת התורה דמקשינן כל הקרבנות לחטאת דאין באין אלא מן החולין והתוס' כתבו דאף מנחות בכלל הקישא זו מ"מ לא נוכל ללמוד מהקישא רק מנחת חוטא וקנאות שהם דבר שבחובה כמו חטאת ומקרא דכחטאת וכאשם ילפינן דאף מנחת נדבה אינה באה אלא מן החולין משום דלחובה לא איצטריך דכבר יליף לה מהקושא דזאת התורה ולי נראה דאע"ג דבת"כ פרשת צו דריח ממש הך קרא לענין זה מ"מ מדברי התוספות זבחים (דף נ' ע"א) בד"ה אם על תודה משמע דפשיטא להו דגמ' דידן לא דריש קרא דכחטאת להך דרשא שכתבו שם וז"ל וצ"ע מנחת נדבה דאינה באה אלא מן החולין מנ"ל עכ"ל ונראה לפרש דרבנן צריכי להך קרא למידרש מיני' דהגשה דמנחה הוא בקרן מערבית דרומית ושוב לא מייתר למידרש מיני' דמנחת נדבה אינה באה אלא מן החולין דלקמן (דף ס"א ע"א) יליף הגמ' דהגשה דמנחה הוא בקרן מערבית דרומית מהא דמנחה איקרי חטאת ופרש"י שם דכתיב קדש קדשים היא כחטאת ועוד יש לומר דאיצטריך ללמד על מנחה שאינה נאכלת אלא ליום ולילה כחטאת וכאשם וכן כתב רש"י (דף י"א ע"ב) בד"ה למחר וכן הוא בפירוש הרמב"ם על משניות בפ"ב על המשנה דשחט ב' כבשים והא דאיצטריך למיכתב כאשם דלא תטעו דלענין לפסול שלא לשמה הקישו הכתוב לחטאת כמו שכתב הש"מ וכן הוא בתוס' זבחים (דף י"א ע"א) בד"ה מנחת חוטא:

בא"ד דפסולות שלא לשמן כצ"ל:

בא"ד ופירש בקונטרס מתוך כך דעוף כו' כצ"ל:

בא"ד ובפ"ק דזבחים גמרא חוץ מן הפסח כו' הוצרכו לזה משום דאיכא למימר דעוף לא כתיב בקרא דזאת התורה דלא איירי אלא בקרבן בהמה והא ddרשינן דעופות ביום מביום צוותו היינו משום דכתיב בתרי' להקריב את קרבניהם ואף עופות נקראין קרבן וביום צוותו הוא פסוק אחר פסוק דזאת התורה ומה דכתיב באותו פסוק אינו בכלל היקש דזאת התורה ע"כ הביאו ראי' דפסח דכתיב בקרא דביום צוותו נמי איתקש לשלמים מהקישא דזאת התורה א"כ עופות דילפינן דהוי ביום מביום צוותו נמי אתינן בהקישא דזאת התורה לענין חולין שלא כפי' הקונטרס וה"ה לענין שלא לשמן:

בא"ד ולעכב בחטאת העוף דרשינן בת"כ כו' כצ"ל:
בא"ד אליבא דר"א דלית לי' הקישא דזאת התורה פי' לענין חולין לית לי' דהא דריש הקישא דחטאת לענין בלוע ולא לענין חולין כר"ע ולענין חולין דריש מדכתיב צאן ובקר גבי פסח דאתי ללמד דכל דבר הבא מצאן ובקר איתקש לפסח דאין בא אלא מן החולין ומדרשא זו לא ידעינן עופות ומשו"ה הוצרך לדרוש כמשפט לענין חולין:
בא"ד ודלא כר"א פירוש דר"א לא דריש אשר לו ולא משל מעשר רק יליף מקרא דצאן ובקר דכל דבר הבא מצאן ובקר איתקש לפסח דאינו בא אלא מן החולין וגם חטאת בכלל. מצאתי:
בא"ד לאו אפרו של אהרן קאי כצ"ל צ"ק:
בא"ד בענין עשר תעשר דממעט עולות כו' כצ"ל:
בא"ד בין חטאת העוף כו' ובזה מיושב נמי הא דהקשו דההוא דרשא דמייתי בפ"ק דחולין דמשלו ולא משל מעשר הוא דלא כר"א דר"א נמי צריך להההוא דרשא לענין חטאת העוף דלא אתי מקרא דצאן ובקר:
בא"ד ומתוך כך ניחא לי דלא הוה ילפינן כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד וי"ל דביום צוותו כתיב על זאת התורה לעולה דמשמע כל עולות פירוש דוקא הא דדרשינן מקרא דואכלת דעולות לא יש לומר דהקריבו אתי לחלק דעולת העוף בא מן המעשר לפי שאין מפורש בקרא בהדיא אלא מדרשא דואכלת אבל אביום צוותו דכתיב על זאת התורה לעולה דכל עולות בכלל ואפילו עולת העוף הוי כאילו כתיב בהדיא אין לומר דאתא והקריבו למעט הא דכתיב בקרא בהדיא:
בא"ד בהקומץ רבה (דף כ"ז) גמרא שבע הזאות שבפרה דקתני בברייתא ושבפנים כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה על הפיסקא דשבע הזאות שבפרה מביא גמרא ברייתא דקתני ושבפנים ושבמצורע שלא לשמן פסולות:
בא"ד והא דדריש במגילה כו' כצ"ל:
בד"ה שלא לשמן כו' כתירוצו של רבה פירוש דרבה הוכרח לתרץ רומיא דר"ש אדר"ש כאן בשינוי קודש כאן בשינוי בעלים ומתירוצו למד הגמ' דאף שינוי בעלים פוסל וכן תירצו נמי בזבחים ושם כתבו ומיהו רבה דוקא מוקי לה בשינוי בעלים אבל רבא ורב אשי לא מוקמי לה הכי התם:
בד"ה לשמן ושלא לשמן כו' דסתמן כלשמן דמי הס"ד כצ"ל. ש"מ:
בד"ה קרי לי' נדר וקרי לי' נדבה כו' שאינו נודב כל עיקר בחולין איתא שאינו נודר כל עיקר אלא דבגמ' קאמר שם דר"י דפליג וקאמר טוב מזה ומזה נודר ומשלם היינו דוקא

באומר הרי זו וכן אמר בנדרים (דף ט' ע"א) אמילתא דר"י תני נודב ומשלם ולפי זה ר"מ דפליג אר"י ואמר טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר ע"כ היינו שאינו נודב כל עיקר:

דף ב:

בגמרא שהקומץ מחבת לשם מרחשת מעשי' מוכיחין עלי' שהיא מחבת חריבה לשם בלולה מעשי' מוכיחין עלי' שהיא חריבה כו' שחיטה אחת לכולן קבלה אחת לכולן זריקה א' לכולן כצ"ל:

שם לשם מנחת חוטא ולשם מנחת נדבה ואי נמי כו' כצ"ל:

שם ולשם מנחת חוטא אלא כו' **כצ"ל**: שם כחטאת וכאשם מנחת חוטא כו' פסולה מנחת נדבה כו' כצ"ל:

שם מחשבה דמינכרא כו' כצ"ל:

שם שמלקה למעלה לשום חטאת כו' כצ"ל:

שם למטה הוה עביד לה כו' כצ"ל:

שם מלקה בכל מקום כו' כצ"ל:

שם שמיצה דמה למעלה לשום חטאת העוף כו' כצ"ל. וכן בכל המסכת במשנה או ברייתא צ"ל לשם ובלשון סתמא דגמ' צ"ל לשום:

ברש"י ד"ה ונדבה כו' והכתוב אם זבח שלמים קרבנו שתהא זביחה לשם שלמים יש לדקדק הא דשינה בפירושו הכא ממה שפירש בזבחים (דף ב' ע"ב) בד"ה ונדבה דהתם פירש משום דכתיב לא יחשב ונראה לפרש דהא דפירש מדכתיב ואם זבח שלמים קרבנו ודאי אין כוונתו על קרא זה לחוד דהא זה מיירי בשלמים ורבא מיירי בעולה ועוד מקרא זה לחוד לא ידעינן אלא דמצותן לעשותן לשמן אבל איסור לשנותן לא ידעינן אלא מקרא דמוצא שפתיך תשמור כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף ד' ע"א) בד"ה וישנן וז"ל מיהו אכתי לא ידע מקרא דמוצא שפתיך דמינה נפקא איסור לשינוי קודש מדמייתי לה בסמוך עכ"ל והיינו דתשמור הוא לא תעשה והא דכתבו התוס' בזבחים (דף ו' ע"א) בד"ה דאי דמחשבה שלא לשמן הוא רק עבירת עשה הוא משום דאין לוקין על השמר של עשה חשיב כמו עשה דעולה מכפרת עלי' כמו דמכפרת על לאו שנתק לעשה והא דבזבחים (ד"ד סוף ע"ב) עביד צריכותא בקראי דזאת התורה ודמוצא שפתיך ולא קאמר דמוצא שפתיך איצטריך לאיסור משום דבעי למעבד צריכותא לכ"ע ולר"א דדריש מלא יחשב לאו למחשבה שלא לשמן בזבחים (דף כ"ט ע"ב) הוצרך לעשות הצריכותא בענין אחר אלא כוונתו על כל הלמודים דדריש בזבחים שם על היקש דזאת התורה ועל קרא דמוצא שפתיך ומשו"ה בזבחים דמשמע התם דהגמ' לא ידע עדיין מקרא דמוצא שפתיך כמו שכתבו התוס' זבחים (דף ד') שהבאתי לעיל הוצרך לומר מקרא דלא יחשב אבל

הכא ניחא לי' יותר לפרש מקרא דמוצא שפתיך משום דדרשא דלא יחשב אינו אליבא דכ"ע אבל לדברי התוס' דזבחים (דף ד') שהבאתי שכתבו ומיהו אכתי לא ידעינן מקרא דמוצא שפתיך דמיני' נפקא איסור לשינוי קודש ולא קאמר דידעינן איסור מקרא דלא יחשב צריך לפרש דלא משמע להו למידרש איסור מלא יחשב משום דבגמ' לא אמר כן אלא אליבא דר"א ולחד לישנא דוקא והא דאמר ונדבה מי שרי לשנויי בה אינו משום איסור לאו אלא משום עבירת עשה דמצוה לעשותן לשמן מאם זבח שלמים קרבנו שתהא זביחה לשם שלמים והא דלא תירצו התוס' שם דבשינוי קודש אפילו לאחר מיתה מצוה לעשותן לשמן משא"כ בשינוי בעלים יש לומר דאפילו לאחר מיתה יש עבירת עשה אם מחשב לשם אדם אחר כיון דמכפרת מקופיא על היורשין הוו קצת בעלים לענין דיורש ממיר וה"ה לענין מצוה לעשות לשמו עיין זבחים (דף ו' ע"א):

בד"ה מעשי' מוכיחים כו' בפרק כל המנחות באות מצה (דף ס"ג ע"א) סה"ד ומה"ד חריבה כו' שמן סה"ד ומה"ד בלולה שאר מנחות סה"ד ומה"ד אבל בזבחים אינו כן כו' לשם חובה והשתא פלוגא כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הניחא כו' דאמר בדוכתא אחריתי כמתניתין אדר"ש דהכא כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד כדמפרש לשמן ושלא לשמן לשם מנחת חוטא ולשם מנחת נדבה כצ"ל:

בד"ה וכי תימא כו' לטעמא דר"ש כו' כצ"ל:

ואי נמי כו' והא דנקט לאקשויי במתניתין משלא לשמן ולשמן ה"ה דמצי לאקשויי מלשמן ושלא לשמן כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה קדש קדשים כו' ולקמן מפרש טעמא דחטאת ואע"ג דבפ"ק דזבחים מפרש נמי טעמא דחטאת כיון דבמכילתין מפרש טעמא דחטאת לא הוצרך להביא ממקום אחר ובצ"ק הגי' דבפ"ק דזבחים מפרש טעמא דפסח וחטאת ולקמן מפרש טעמא דמנחה והוא תמוה דהא הכא מפרש טעמא דמנחה:

בד"ה מכדי כו' מה זבחים פסלה בהו מחשבה כו' כצ"ל:

בא"ד כדכתיב המקריב אותו לא יחשב כו' צריך להבין דאמאי הוצרך להביא לימוד חדש על זבחים דפסלה בהו מחשבה מה שלא הוזכר בתחלת זבחים דשם נאמר לימודים אחרים על פסול מחשבה ונראה דהוכרח לפרש כן משום קושית התוס' בד"ה מנחת חוטא דהאיך יליף בהקיש מנחת נדבה לאשם הא אשם גופי' יליף בהקיש משלמים והוי למד מן הלמד משו"ה פירש דלברייתא זו ילפינן כל הזבחים מקרא דלא יחשב ולא צריך להיקש דשלמים:

בד"ה מחשבה דלא מינכרא כו' הך מחשבה דקדשים כו' הא דנקט לה רש"י הכא יש לפרש משום דאי מחשבה לחוד פסלה בקדשים אין מסתבר לחלק בין מחשבה דמינכרא למחשבה דלא מינכרא הא הוא בלא מינכרא נמי ידע שהוא מכזב ואחרים אין יודעין כלל אם הוא מחשב אבל אי דוקא בהוצאת פיו בדיבור שפיר שייך לחלק אע"ג דלא צריך שישמעו אחרים מ"מ אפשר שישמעו אחרים:

בא"ד דאי לאו מוציא בפה מחשבתו למאי ניחייב לי' כצ"ל פירוש דהא אפילו אם מוציא בפה ג"כ אינו חייב אא"כ אמר בפני עדים כמו שפרש"י בב"מ (דף מ"ג ע"ב) במתניתין וא"כ במחשבה דאי אפשר שידעו עדים אמאי ניחייב לי' והטעם שאינו חייב אלא בעדים משום דמודה בקנס פטור ובאמירה בלבד בלא מעשה לא קני לי' ולא עמדה ברשותי' להתחייב עלי' אלא משום קנס הוא דחייב:

בד"ה עולת העוף כו' בפ' קדשי קדשים (דף ס"ד ע"ב) ופריך אי הכי כו' כצ"ל והד"א צ"ק: בד"ה מלקה לחטאת העוף כו' כצ"ל:

בד"ה הזאה כו' מיצוי סוחט בין אצבעותיו ונצוק הדם הולך למרחוק בהגהות הרש"ש כתב דמזבחים (דף פ"ח ע"א) דאמר בגמ' דמגע להו ופריך הזאה הוא מיצוי הוא משמע כמו שפרש"י בזבחים (דף ס"ד ע"ב) בד"ה הי' מתמצה שמקיף ומקרב בית מליקתו למזבח ודוחקו בקיר והדם מתמצה ויורד ליסוד ומזבחים (דף ט"ו ע"א) דאמר אלא חטאת העוף דפסולה בה מחשבה היכי משכחת לה כו' דילמא מדפריש ועד דמטיא למזבח ולא פריך מעולת העוף דאין בה אלא מיצוי היכי משכחת בה פסול מחשבה משמע כפירושו דהכא דלפירוש זה גם בעולת העוף יש לתרץ מדפריט ועד דמטיא למזבח משמע מדבריו שהבין דהנך תרי דיבורי רש"י דהכא ודזבחים סתרי אהדדי ולא עיין יפה דפירושו דהכא קאי על מיצוי דעולת העוף ודזבחים קאי על חטאת העוף ויש חילוק בין מיצוי דעולת העוף למיצוי דחטאת העוף דמיצוי דחטאת העוף עיקר מצוותו הוא ליסוד והא דמקיף ומקרב בית מליקתו למזבח, הוא משום דע"י זה נוח לעשות המיצוי אבל המיצוי של עולת העוף עיקר מצוותו הוא קיר המזבח ולפיכך מצוותו שיסחוט בית השחיטה בין אצבעותיו וניצוק והדם הולך על קיר המזבח כדי שיהי' ניכר דמצוותו הוא קיר המזבח וכן בקרא נמי כתיב בעולה ונמצה דמו על קיר המזבח ובחטאת כתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח ולא נזכר קיר כלל רק מה שאינו הולך בניצוק ודאי צריך אח"כ להקיף למזבח כדי למצות כל הדם כמו דתנן במתניתין גבי הראש נטל את הראש והקיף בית מליקתו למזבח לפי שאין בהראש רוב דם אם הי' ממצה דמו בסחיטה לא הי' הולך על קיר המזבח בניצוק וכן פרש"י בחומש לא פירש בסחיטה אלא מקיף בית מליקתו

למזבח משום דבדיעבד בוודאי יצא אפילו אם מוצה באופן זה אלא הכא פרש"י מיצוי דסוחט בין אצבעותי' משום דמשמע כן מלשון הגמ' דאמר למטה הוה עביד לה הזאה ולכאורה קשה ניהו דלא מצי לומר למטה הוה עביד לה והזאה הוה עביד לה כמו דאמר אח"כ גבי קושיא דחטאת העוף משום דאי אמר הכי הוי משמע דבחטאת ליכא מיצוי אלא הזאה מ"מ הוה בעי לומר והזאה קודם מיצוי הוה עביד לה ומדאמר למטה הוה עביד לה הזאה משמע דבעולה נמי יש שני מיני מיצוי אחד ע"י סחיטת בית השחיטה בין אצבעותיו והניצוק הולך על קיר המזבח ואחד כמו מיצוי דחטאת העוף ומשו"ה קאמר דבמקום הסחיטה והניצוק הולך למזבח הוה עביד הזאה וממיצוי השני דמקיף בית מליקתו למזבח לא איירי דאינו מעכב ולא פסלה בו מחשבה:

בתוס' ד"ה זריקה אחת לכולן כו' ובשני' אין מחשבה פוסלת. פירוש דאי מחשבה פוסלת בשני' ע"כ צריך לחשוב גם על השני' לרבנן דס"ל אין מפגלין בחצי מתיר וכמו דבשני' הוה מחשבה דמינכרא אפילו אם חישב נמי על השני' חשוב כלא חישב ואי ס"ל לר"ש כמו ר"מ דמפגלין בחצי מתיר אי מחשבה פוסלת בשני' משכחת לר"ש נמי בזבחים שלא תפסול משום דהוה מחשבה דמינכרא כגון אם לא חישב רק בשני':

בא"ד ועוד ק' מקבלה דאשם דאשם קבלתו אף בשמאל וחטאת בימין ואף לר"ש בפ"ב דזבחים ולקמן בפירקין כן הוא הנוסחא לפנינו, וקשה הא לר"ש כשר קבלה בשמאל אף בחטאת ע"כ מגי' הצ"ק ואף לר"ש דמכשיר בפ"ב קבלת חטאת בשמאל מ"מ נתינה בעי ימין כדאמרינן לקמן בפירקין והגהתו אין נכון דא"כ למה נקט קבלה כלל הא קושית התוס' הוא רק לר"ש ולדידי' ליכא להקשות רק מזריקה ועוד דאי הקושיא הוא מזריקה קשה הא כבר הקשו לעיל מזריקה בחטאת לשם עולה וה"ה דקושיא זו עצמה קשה בעולה או באשם לשם חטאת דחטאת למעלה בקרנות ובאצבע ועולה או אשם למטה ביסוד ובזריקה מן הכלי, ואם רוצים עכשיו להקשות נמי בשינוי דשמאל לא הוו צריכי לאשכוחי שמות חדשים הא הוו מצי להקשות בעולה לשם חטאת דעולה בשמאל וחטאת בעי ימין ונראה לי דאין לשנות הנוסחא והקושיא הוא מקבלה ור"ש ס"ל דקבלת חטאת בימין לפי פר"ת כמו שאבאר. דלקמן (דף י' ע"ב) פריך בגמ' והרי זריקה כו' וכתבו שם בתוס' דמשום קושית הר"י מאורליינש אמאי פליג ר"ש בזריקה נהי דלא כתיב בה אלא כהונה וכהונה בעי אצבע מ"מ אתיא בהקישא דזאת התורה דהוקשו כל הקרבנות לחטאת מחק ר"ת והרי זריקה וגרס והרי מליקה והקשו לפירושו דהא ע"כ מכשיר ר"ש זריקה בשמאל דהא דריש בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם והיינו כזריקת אשם שהוא בשמאל דאי קבלה אפילו חטאת לא בעי ימין לר"ש כדמוכח בפ"ב דזבחים דאמר

ר"ש וכי נאמר יד בקבלה כו' והנה ודאי לא נעלם זה מר"ת דצריכין לומר לפירושו דהוא קושיא עצמה שהקשה הר"י מאורליינש על הגירסא והרי זריקה מפרש עובדה בשמאל כאשם כקבלת אשם מוכח מזה דחטאת בעי ימין אפילו לר"ש והא דהקשו התוס' מהא דאמר ר"ש וכי נאמר ידיד בקבלה נראה לפרש דהא יש להקשות עוד לפירושו אותו דאמאי פליג ר"ש בקבלה דשאר קרבנות הא הוקשו כל הקרבנות לחטאת בקרא דזאת התורה ועוד מהיכן למד ר"ש דקבלת חטאת בעי ימין ונראה לומר דר"ש למד זה מהקישא דכתיב גבי חטאת ולקח ונתן דמקשינן לקיחה לנתינה מה נתינה בימין אף לקיחה בימין כמו דדרשינן היקש זה בזבחים (דף מ"ז ע"ב) גבי אשם מצורע ובתוס' שם בד"ה אף לקיחה כתבו תימא דגבי חטאת נמי כתיב ולקח ונתן ולא אמרינן מה נתינה בעצמו של כהן אף לקיחה כו' ותירוצם לא שייך לענין היקש דימין ואמאי לא הקשו מהא דלא דרשינן היקש זה לענין ימין אלא ודאי דדברי התוס' שם הוא לפיר"ת דמקיש באמת לקיחה לנתינה לענין ימין. ואגב דכתבו דתנופה והגשה לא בעו כהונה מטעם עבודה הביאו נמי מליחה דאע"ג דמשמע לקמן דבעי כהונה אינה] מטעם עבודה דהא ליכא רק ד' עבודות במנחה והא דדרשינן מקמיצה ואילך מצות כהונה לא קאי אלא אד' עבודות שמתחילין מקמיצה. והא דאמר ר"ש וכי נאמר יד בקבלה כוונתו ליתן טעם דמשו"ה לא בעינן בכל הקרבנות קבלה בימין מהקישא דזאת התורה דהוקשו כל הקרבנות לחטאת דהוא משום דלא נאמר יד בקבלה דאי הוה נאמר יד בקבלה והוה ידעינן בחטאת קבלה בימין מגז"ש דיד יד ממצורע הוה יכולין ללמוד מהקישא דזאת התורה לכל הקרבנות דקבלה בעי ימין דדבר הלמד בגז"ש חוזר ומלמד בהקיש ולמ"ד דאין חוזר ומלמד בהקיש יש לומר דמצורע חול הוא כמו שכתבו התוס' לקמן (דף י' ע"ב) בד"ה והרי זריקה לענין זריקה אבל כיון דלא נאמר יד בקבלה ולא ידעינן בחטאת דבעי ימין אלא מהקישא דלקח ונתן אין יכולין ללמוד כל הקרבנות מחטאת והקישא דזאת התורה דדבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש ואע"ג דתנן סתמא קבל בשמאל פסול ור"ש מכשיר לא מכשיר ר"ש אלא בשאר קרבנות ולא בחטאת דהא לפי גירסת התוס' זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר ג"כ צריך לומר דלא מכשיר ר"ש בחטאת ואע"ג דתנן סתמא והא דנקטו התוס' השתא אשם לשם חטאת ולא נקטו עולה כמו בקושיא הראשונה משום דמדרשא דר"י ברי' דר"ח דשמעינן מינה דחטאת קבלתו בימין הוזכר נמי דאשם קבלתו בשמאל:

בד"ה מנחת חוטא כו' כתוב בי' הוא בגופי' לעכב כצ"ל ש"מ:

בא"ד וי"ל דהך דרשא דהכא אסמכתא בעלמא ובזבחים (דף י"א ע"א) בד"ה מנחת חוטא תירצו דהא דאיצטריך לאקושי מנחת נדבה לאשם לאו משום דמאשם ילפא דמנחה

גופה איתקש לשלמים כאשם אלא למימרא דלא הוי כחטאת פירוש דאלו לא איתקש נמי לאשם הו"א דכל המנחות איתקשו לחטאת אפילו מנחת נדבה:

בד"ה מכדי כו' וא"ת מה מקשה אביי לרבה תיקשי ברייתא גופא כו' פירוש דהא ודאי ידע נמי דמעשי' מוכיחין דקאמר בברייתא סברא הוא אלא דסבר כיון דסברא זו אינו מפורש בכתוב לא משגחינן על הסברא כיון דאיכא הקישא ורבה השיב לו דלר"ש דדריש טעמא דקרא שפיר משגיחין על הסברא ואפילו במקום הקישא ומקיימין הקישא בשינוי בעלים ליכא מעשי' מוכיחין וא"כ תיקשה לי' ברייתא גופה דכיון דר"ש קאמר הטעם בברייתא דכשר במנחה משום דמעשי' מוכיחין ממילא משמע דבשינוי קודש דליכא מעשי' מוכיחין לא מכשיר:

בד"ה עולת העוף כו' קס"ד אע"ג דכשירה בחטאת כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד קודם שיביא למטה למיצוי כצ"ל פירוש דהזאה יוכל לעשות כשהוא עומד בראש המזבח כדמשמע בזבחים (דף פ"ח ע"א) דאמר התם חטאת העוף פסולה היכי מזה מדמה הוה לי' ירוד משמע דאי אויר מזבח כמזבח דמי לא הוי לי' ירוד והיינו משום דיכול להזות כשהוא בראש המזבח על קיר התחתון של המזבח אבל למיצוי שהוא מקרב בית מליקתה לקיר התחתון של המזבח ע"כ צריך לירד:

דף ג.

בגמרא אלא לפי שאין המנחות דומות לזבחים קאמר כו' הא דקאמר אלא היינו משום דמעיקרא הוה ס"ד דדוקא במנחות מכשיר ר"ש דמשכחת בהו מעשי' מוכיחין והא דאמר לפי שאין המנחות דומות לזבחים לאו דוקא קאמר זבחים וה"ה בעופות לא משכחת בהו מעשי' מוכיחין ומשו"ה מהדר הגמ' לתרוצי שלשה קושיות הראשונות דמקשה מעופות דלא הוה מעשי' מוכיחין והשתא הדר בי' מזו הסברא וקאמר דר"ש דוקא לזבחים קאמר ולא לעופות דבעופות נמי משכחת לה מעשי' מוכיחין משו"ה קאמר אלא:

(**שם**) **האי** דקא קמיץ לה למרחשת אמר האי במרחשת נדר והא דמייתי לה במחבת דמרחשת היא ומיעבר הוא דעבר ואתיי' במחבת. יש בכאן הגהות שונים והגירסא הנכונה הוא הגירסא אשר לפנינו דבקדשים קלים ששחטן בדרום לשם קדשי קדשים ליכא מעשי' מוכיחין בלתי מעשה השוחט לבד ששחטן בדרום לפיכך כשבא הגמרא לתרץ דאין מעשי' מוכיחין לא צריך לתרץ אלא מעשה השוחט ומשו"ה קאמר אמרי לשון רבים לפי שקאי על כל אינשי דעלמא שרואים דשחט להו בדרום ומחשב לשם קדשי קדשים אבל במחבת לשם מרחשת אין מעשה של כהן הקומץ מוכיח כלל על מחשבתו שהוא מכזב אלא משום מעשה המנחה שעשאה הבעלים לפיכך כשבא הגמ'

לתרץ דאין מעשה המנחה מוכיחין צריך לתרץ דהכהן הקומץ יכול לתרץ עצמו ולומר דהבעלים במרחשת נדר והא דאתיי' במחבת מיעבר הוא דעבר וזה דקאמר בגמ' האי דקא קמיץ לה למרחשת אמר האי במרחשת נדר פירוש דהכהן דקא קמיץ לה לשם מרחשת אמר דהבעלים במרחשת נדר והא דמייתי לה במחבת דמרחשת היא ומיעבר הוא דעבר ואתיי' במחבת פירוש דהשתא הוה ס"ד דהגמרא דהאומר הרי עלי במרחשת והביא במחבת פסולה דמסתמא לשם נדרו הביאה והוי דינו כאלו אמר זו במרחשת והביא במחבת דפסולה ודחי לי' הגמ' דהא תנן בהדיא בכה"ג דכשירה דאימור לשם נדבה אחרת הביאה ולא אמרינן דלשם נדרו הביאה ומיעבר הוא דעבר וקפריך אח"כ דלמא זו אמר פירוש דהכהן הקומץ יכול לומר דהבעלים אמרו בשעת נדרו זו למרחשת ושוב לא הוי מעשה המנחה מוכיחין על מחשבתו של כהן שהוא מכזב שם ודילמא זו אמר כדתנן כו' כצ"ל. ש"מ:

שם ולא שנא אמר עלי עולה ששחט כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה הכי נמי דודאי לא מודה ר"ש בה דכשירה היא כצ"ל פירוש משום דבזבחים מודה ר"ש דלא עלו כמו שפרש"י לעיל בעמוד הקודם בד"ה שאין המנחות קאמר הכא דבעופות לא מודה ר"ש אלא כשירה היא:

בד"ה האי דקא קמיץ לה למרחשת כלומר כו' כצ"ל. צ"ק:

בד"ה לרבנן כו' ואנן לר"ש קמיירי כו' כצ"ל:

בד"ה אמר הריני שוחטה לשם חטאת יחיד כו' כצ"ל. מצאתי:

בד"ה מיכסיא נקבות דרחל סה"ד ומה"ד באלי' כצ"ל:

בד"ה אשם גזילות כו' ואשם מעילות דכתיב ואת אשר חטא מן הקודש ישלם וגומר והכהן יכפר עליו באיל האשם וגו' בני ב' שנים נינהו כו' כצ"ל:

בד"ה עגל ופר חטאת כו' הא דפירש פר חטאת דוקא ולא עולה ושלמים כמו עגל דמשמע לי' מדפרט הגמ' עגל ופר ולא נקט בקיצור בן בקר ששחטו לשום פסח ואשם וכולל גדול וקטן דכוונת הגמרא להקשות מפר חטאת דעדיפא לי' להקשות מחטאת דפסולה לגמרי לרבנן דתרצה לר"ש:

בתוס' ד"ה חטאת העוף כו' אבל כמו כן הי' יכול להקשות כו' כצ"ל. מצאתי:

בד"ה ומיעבר הוא דעבר כו' דא"כ תיקשה לו מחטאת בהמה לשם עולה כו' וקשה הא לעיל כתבו ונראה דודאי הי' יכול להקשות כן לקמן משמע דניחא להו קושיא זו משום דאין נ"מ אם הי' מקשה קושיא זו או אם מקשה קושיא אחרת כיון דבהתירוץ שמתרץ מתורצים שני הקושיות ונראה לפרש דלפי פירושם דבתרי שינויים ג"כ יש לומר מיעבר

עבר ולא מצי להקשות מחטאת לשם עולה אלא קודם שמתרץ הגמ' מיעבר עבר שפיר ניחא להו לתרץ דהוה מצי להקשות ג"כ מחטאת לשם עולה אלא דאין נ"מ אם מקשה מקדשים קלים ששחטן בדרום לשם קדשי קדשים או מחטאת לשם עולה דשני הקושיות הם מענין אחד דהיינו מעשיהן מוכיחין עליהן אבל לפירוש הקונטרס דבתרי שינויים ליכא למימר מיעבר עבר ומצי להקשות מחטאת לשם עולה לאחר דמתרץ מיעבר עבר לא ניחא לתרץ דהוה מצי להקשות כן דעדיפא להקשות מחטאת לשם עולה דהקושיא הוא דמעשיהן מוכיחין עליהן כמו כל הקושיות שהקשה מתחלה מהקושיא שמקשה מעגל ופר ששחטן לשם פסח ואשם דאין הקושיא ממעשיהן מוכיחין עליהן אלא משינוי הגוף:

בד"ה אלמא כו' וא"נ כגון דאכל חדא דמייתי קאמר כו' כצ"ל וה"פ דלכאורה קשה מאי מקשו התוס' הא פשיטא דגם ר"ש מודה דלכתחילה צריך להביא כמו שנדר כדמשמע מלישנא דקאמר אף ידי נדרו נמי יצא דמשמע בדיעבד וע"כ אמר דצריך להביא חמישיתן כדי לצאת ידי נדרו לכתחילה והא דלקמן (דף ק"ה ע"ב) מקשה לר"ש הא קא מייתי עשרון אחד משני עשרונין ולוג אחד משני לוגין ומתרץ דשמעינן לי' לר"ש דאמר אם הביא עשרון אחד משני עשרונין ולוג אחד משני לוגין יצא והדר מקשה דקמיץ מחלות ארקיקין ומרקיקין אחלות ומתרץ דשמעינן לי' לר"ש דאמר אם קמץ ועלה בידו מאחד על שניהם יצא משמע התם דמשום דבדיעבד יצא ידי נדרו לא מצרכינן לי' להביא ארבע עשרה מנחות כדי לצאת ידי נדרו לכתחילה על כרחך צריך לומר דהא דאמר יצא לשון דיעבד לאו דוקא אלא לכתחילה נמי יכול לעשות כן והא דנקט לשון דיעבד לפי שאין דרך לעשות כן לכתחילה להביא שני עשרונים ואח"כ לחלוק כל עשרון לשנים ולצרף שני חצאי עשרונים למנחה אחת וכן אין דרך לדקדק בשעת פתיתה לשום פתיתי חלות לצד אחד בפ"ע ופתיתי רקיקין בפ"ע שלא יתערבו יחד בקמיצה דאם תאמר דרק בדיעבד יצא ודאי מחויב להביא ארבע עשרה מנחות כדי לקיים מצוה דלכתחילה דהא כל מצוה דדחיא שבת מצוה דלכתחילה של אותה מצוה נמי דחי שבת כמו דמוכח בפרק ר"י דקאמר מאי קסבר אי עשרון מובחר לא אתי אלא מחמש אפילו בשבת נמי ועוד בהרבה מקומות כמו שאכתוב אי"ה לקמן בדברי התוס' (דף ע"ב ע"א) בד"ה אמאי וכן יש להוכיח עוד באותו עמוד לקמן דקאמר שם ואע"ג דקא מפריק מר בשחיטת קדשים אימור דאמר ר"ש מייתי ומתני לכתחלה לתקוני גברא אבל בעלמא דיעבד אין לכתחלה לא ומתרץ הנ"מ גבי שלמים כו' אבל מנחות אפילו לכתחילה הרי בהדיא דאין יכול לעשות מה שהוא כשר רק בדיעבד. אבל לאחר העיון לא קשה מידי דודאי אם ידוע לו

מה נדר צריך להביא לכתחילה כמו שנדר אבל הכא כיון שאין יודע מה נדר אין יכול לקיים בשום אופן נדרו לכתחילה דכיון דמביא חדא מנחה אפילו אם אינה כמו שנדר כבר יצא ידי נדרו לר"ש וכבר אין עליו שום נדר ואפילו אם מביא ארבע מנחות האחרות אינו מקיים נדרו דלכתחילה אלא נדבה אחרת הם דכבר פקע נדרו ממנו ע"י מנחה הראשונה שהביא ומתרצי דידי שמים עדיין לא יצא בהבאת מנחה הראשונה ומחויב להביא חמישיתן כדי לצאת ידי שמים והדר מתרצי דשפיר יכול להביא חמישיתן ולקיים ידי נדרו לכתחילה ומן הדין מחויב להביא חמישיתן לצאת ידי נדרו לכתחילה כגון דאכל חדא מנחה דמייתי מתני וקאמר אם זו נדרתי כו' ומה שפירש הצ"ק דקושית התוס' דלמה מביא חמישיתן דלר"ש בארבעתן סגי דהיינו סולת ומחבת ומאפה דנחשב לשתים או סולת ומרחשת ומאפה הוא תמוה דמשמע שהבין דר"ש לא פליג דיצא ידי נדרו אלא דוקא במחבת ובמרחשת וכל המעיין בסוגיא זו יראה דאי אפשר לפרש כן אפילו על צד הדוחק דהא אמר בגמ' הכא על ר"ש אלמא קביעותא דמנא ולאו כלום הוא כו' משמע דפשיטא לי' להגמ' דטעמא דר"ש דהא דקובע בפה להמנחה מנא אין זה נחשב קביעות א"כ אין סברא לחלק בין קביעות מנא דמחבת ומרחשת לשתי המנחות של מחבת ומרחשת או לשאר מנחות והאומר זו במחבת או במרחשת והביא סולת או מאפה יצא ועוד דהא אמר ר"ש כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשירות ועלו לפי שאין המנחות דומות לזבחים ולפי זה קושיא דמקשה בגמ' אי הכי מחבת לשם מרחשת נמי לאו דוקא דה"ה דיש להקשות כן אכל המנחות וא"כ ע"כ לומר דהא דמתרץ לר"ש כיון דאמר ר"ש אף ידי נדרו יצא אלמא כו' קאי ג"כ אכל המנחות דבכל המנחות ס"ל לר"ש דיצא דאל"כ עדיין קשה משאר כל המנחות גם מה שהגי' בדברי התוס' א"נ כגון דאיכא חדא דמייתי וקאמר כו' ופירש דבאמת אינו חייב להביא רק ארבעתן ומה דקרי חמישיתן משום דמאפה נחשב לשלשה דהיינו מחצה חלות ומחצה רקיקין ג"כ נחשב לחדא ותמוהין דבריו אחד דהא משמע מלקמן (דף ק"ה ע"ב) דאין יכול לעשות מה שאין כשר רק בדיעבד ועוד דממנ"פ אין כאן אלא ארבע מנחות או סולת ומחבת וחלות ורקיקין או סולת ומחבת ושתי מנחות כל אחת של מחצה חלות ומחצה רקיקין ועוד דסתם חמישיתן קאי אחמש מנחות הנזכרים בפסוק ועוד ראיתי הרבה דברים תמוהין בפירושו עד כאן אחד שכתב על התוס' בד"ה שחיטה אחת לכולן כו' אבל תימא קצת אמאי לא פליג בקבלה דמנחות דאפשר נמי לבטלה לר"ש וכתב בצ"ק דאיני מבין קושייתם דהילוך אפשר לבטלה לגמרי אבל קבלה בעי ביד ובימין ונראה מדבריו שמפרש הא דאמר ר"י ברי' דר"ח בא לעובדה ביד עובדה בימני כחטאת קאי אקבלה והוא תמוה האיך משכחת

קבלה ביד דמה שקומץ ביד הוי קמיצה ולא קבלה ואחר הקמיצה מוליך ומקטיר וליכא לר"ש כ"א שלש עבודות במנחה כשעובדה ביד ולקמן (דף כ"ו ע"א) בד"ה בא לעובדה ביד פרש"י הקטרת קומץ שהיא במקום זריקה ולקמן (דף י' ע"ב) בד"ה בא לעובדה ביד פירש שלא קידש קומץ בכלי אלא קמץ והוליך והקטיר בידו ובזבחים (דף י"א ע"א) בד"ה בא לעובדה פי' בהולכה והקטרה ביד שלא בכלי הרי שלא הזכיר כלל קבלה ביד בשום מקום ועוד כתב על התוס' בד"ה חטאת העוף שכתבו דהי' יכול להקשות ממליקת חטאת שמלקה למטה לשם עולה דאין זו קושיא דהא כבר תירץ בגמ' דאמר מר מליקה בכ"מ במזבח כשירה והוא תמוה דזה דוקא בחטאת העוף אבל עולת העוף דוקא למעלה ואפילו בדיעבד אם שינה פסול כדכתבו התוס' דילפינן מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה כו' ומאותו היקש ילפינן נמי דמיצוי הוא למעלה וכמו מיצוי פסול בדיעבד אם שינה כמו כן מליקה וכן משמע בזבחים (דף ס"ד ע"ב) במשנה דקתני גבי עולת העוף כל ששינה בה אחר שמיצה את דמה כשירה משמע דכל ששינה בה קודם שמיצה את דמה פסולה וכן מבואר שם בתוס' (דף ס"ה ע"ב) ד"ה הבדיל ועיין ת"י יומא (דף ג' ע"ב) בד"ה אי מה מילואים מה שמביא בשם הירושלמי ומה שכתב התוי"ט בזבחים בפ"ז משנה ב' לפרש דברי הרמב"ם והרע"ב דאין לפסול בדיעבד מליקת עולת העוף למטה אין נכון לפרש כן גם מה שהקשה על התוס' דקיי"ל דון מינה ומינה ואוקי באתרה אין ידוע מה דון מינה ומינה איכא הא לא הוי אלא דון מינה דמה הקטרה בראשו של המזבח אף מליקה בראשו של מזבח ועוד דא"כ מיצוי עולת העוף דילפינן ג"כ מהקטרה כמו דיליף בברייתא בגמ' זבחים (דף ס"ה ע"א) נמי לא פסול בדיעבד כשעשאה למטה דמ"ש מיצוי ממליקה ועוד דבהדיא כתב הרמב"ם בפ"ז משנה ו' מה' פסולי המוקדשין דעולת העוף שמלקה למטה פסולה:

בד"ה ל"ש אמר עלי ול"ש אמר זו כו' ועוד י"ל דחריבה לשם בלולה ניחא בלא"ה לקמן סה"ד כצ"ל ותיבת צ"ע אינה מדברי התוס' אלא היא נכתב בצד מאחד שלא הבין פירוש דברי התוס' וכתב דצריך עיון לפרשם והמעתיקים הכניסו בפנים והכי פירוש דבריהם דחריבה לשם בלולה שהזכיר ר"ש בברייתא יש לומר דניחא אפילו אם תאמר דטעי אינשי לעשות בלולה חריבה והיינו דלא שייך לומר מיעבר עבר אלא כגון מחבת שקמצה לשם מרחשת דגוף המנחה של מחבת ומרחשת שוין ואין חילוק ביניהם אלא במעשה המנחה שזו מעשי' רכין וזו מעשי' קשין שפיר שייך לומר דמרחשת הוא שהפריש הסולת והשמן לשם מרחשת ועבר ועשאה במחבת אבל על קושיא דעולה ששחט לשם חטאת תרצה לא תירץ הגמ' דחטאת היא ומיעבר עבר והביא זכר דכיון דהפריש זכר

ויש שינוי בגוף הקרבן לא שייך לומר חטאת היא דמעולם לא חל עלי' שם חטאת וא"כ ה"נ בחריבה לשם בלולה נמי יש שינוי בגוף המנחה דהא בחריבה ליכא שמן ובבלולה איכא שמן וא"כ על סולת לבד בלא שמן מעולם לא חל עדיין שם בלולה ולא שייך לומר דבלולה היא אבל בבלולה לשם חריבה י"ל דחריבה היא דהא כבר חל על הסולת שם חריבה אלא דעבר ונתן עלי' שמן אלא מבלולה לשם חריבה ס"ל להתוס' לפי תירוץ זה דלא קשה מידי די"ל דאה"נ דהא בברייתא לא הזכיר ר"ש אלא חריבה לשם בלולה והא דקאמר לפי שאין המנחות דומות לזבחים לא קאי אלא אהנך מנחות דהזכיר בברייתא כמו שהובא סברא זו בש"מ והא דכתבו התוס' בין למ"ד מנחה קדושה בלא שמן בין למ"ד אין מנחה קדושה בלא שמן אין כוונתם דהתירוץ תלוי בזה אלא אדרבא דזה כתבו דלא תטעה לומר דתירוצם תלוי בזה דאין מנחה קדושה בלא שמן ובחריבה לשם בלולה אין לטעות שהיא בלולה משום דאין קדוש כלל בלא שמן דזה אינו דאם אמר זו למנחה בלולה פשיטא דאין יכול לעשות ממנה חריבה אע"ג דעדיין אין עלי' קדושת הגוף כלל דבמנחה חל שמה עלי' אפילו קודם שנתקדשה בכלי שרת ע"כ כתבו דניחא אפילו למ"ד דמנחה קדושה בלא שמן:

בד"ה אמר כו' אכתי אמרי דמיעבר עבר כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דהאמר בתמורה כו' משו"ה הוצרכו להביא דכשר בדיעבד דאל"ה לא שייך לומר דאשם הוא כיון שיש שינוי בגוף הקרבן כמו שכתבתי לעיל והא דתירצו דר"ש לטעמי' דאמר התם כל עצמה אינה קדושה אין עיקר תירוצם הא דאינה קדושה דוקא אלא דאפילו אי הויא קדושה אלא דאינה כשרה בדיעבד לא שייך לומר דאשם הוא ומיעבר עבר אלא כיון דס"ל דאינה קדושה כ"ש דלא כשרה בדיעבד והצ"ק כתב דהוה כשוחט לשם חולין ואין שום הבנה לדבריו דאמאי מיקרי שוחט לשם חולין אם אמרינן דמיעבר עבר דוקא ועוד דחטאת לשם חולין כשרה ואינה מרצה כמו דאיתא בזבחים (דף מ"ו) ופסח לשם חולין פסק הרמב"ם דפסול לגמרי בפ' ט"ו מהל' פסוהמ"ק ונראה לי שטעמו דכיון דמשמע מדברי הגמ' בזבחים דהא דאין חולין מחללין קדשים היינו לענין לפסול בדיעבד אבל לענין דלא עלו לשם חובה אפילו בשוחט לשם חולין לא עלו דמיקרי שינוי קודש א"כ בפסח פסול לגמרי דכיון דלא עלו לבעלים הוי כמו פסח שמשכו הבעלים את ידיהם ממנו דפסול אבל בחטאת אע"ג דלא עלו לבעלים לא מקרי שינוי בעלים דעדיין שם בעליו עליו דאם זרקו אח"כ בשינוי בעלים מיפסל לגמרי כמו כל חטאת:

דף ג:
בגמ' אע"ג דשחיטה אחת לכולן קבלה אחת לכולן זריקה אחת לכולן וזאת תורת כו' כצ"ל. ש"מ:

שם לשום חטאת דם כו' כצ"ל:

(**שם**) **לר"ש** ה"נ לרבנן הא אמר רבא כו' כן הוא הנוסחא הנכונה. והצ"ק מחק תיבת לרבנן וגרס לר"ש ה"נ דאמר רבא ומחק ג"כ ברש"י כל הדיבור לרבנן דלית להו זאת תורת. ובמחילה מכ"ת טעות הוא בידו דהאיך נוכל לפרש דרבא אליבי' דר"ש קאמר דהא משמע מדברי המקשן דלר"ש אפילו לשם חטאת נזיר ומצורע כשר והתרצן דקאמר לר"ש ה"נ משמע דמודה להמקשן בזה ורבא הא קאמר דלשם חטאת נזיר ומצורע פסולה ורש"י גרס בגמ' לרבנן דהא פירש עליו לרבנן דלית להו זאת תורת וכן פירש עוד לקמן בד"ה זאת תורת לא משמע להו דקשיא להו וזאת תורת החטאת דלא אשכחן דאכשר ר"ש חטאת חלב לשם חטאת נזיר הרי בהדיא דרבא דפוסל לשם חטאת נזיר ומצורע לא הוי אליבא דר"ש אלא אליבא דרבנן ולהצ"ק צריך למחוק גם דיבור זה של רש"י ומה שכתב שכן מוכח מהתוס' בד"ה לר"ש איני רואה שום הכרח ואדרבה מדברי התוס' בד"ה לשם חטאת דם שכתבו ובלאו קרא דזאת תורת מכשיר חטאת לשם חטאת משמע בהדיא דרבא אליבא דרבנן קאמר דלא דרשו זאת תורת ועוד דהא כתבו התוס' בד"ה לר"ש ה"נ שרוצה רבא ליישב דברי רב משמי' דמבוג אפילו כרבנן והאיך נאמר דדברי רבא גופי' הם דלא כרבנן והא דכתבו שם ואע"ג דר"ש הוא דאמר דחטאת נזיר באה לפי שציער עצמו מן היין אפרש אי"ה במקומו ואיני יודע איזה הכרח הי' לו לשבש הגמ' ולמחוק דיבור שלם מפירש"י ואי קשיא לי' למה הוצרך המתרץ לומר לרבנן הא אמר רבא כיון דלא הקשה אלא לר"ש יש לפרש בפשיטות משום דסברת המקשן היתה דאפילו לשם חטאת דם ועכו"ם פסול לרבנן דלא דרשי זאת תורת משום דגם זה חשיב שינוי קודש והא דתני בריש זבחים במתניתין חוץ מן החטאת היינו אפילו חטאת לשם חטאת אחרת ומשו"ה נקיט בקושייתו נמי לשם חטאת דם לשם חטאת עכו"ם ומקשה מכח המתניתין דקתני חוץ מן החטאת ולא פליג ר"ש כפרש"י בד"ה ותרצה ולהכי כשמתרץ לו לר"ש ה"נ דכשר הוצרך לומר דלרבנן נמי אינו כסברת המקשן דהאמר רבא דלשם חטאת דם ועכו"ם כשר דלא חשיב שינוי קודש והא דתני במתניתין חוץ מן החטאת היינו דוקא חטאת לשם עולה או לשם חטאת נזיר ומצורע דחשיב כעולה אבל לא לשם חטאת דם ועכו"ם:

(**שם**) **לשום** חטאת דם כו' לשום חטאת נזיר לשום חטאת מצורע פסולה כו' כצ"ל:

שם דהני עולות בהדייהו ניהו כצ"ל לפי לשון ראשון של רש"י אבל לל"א של רש"י ולפירוש התוס' גרסינן דהני עולות נינהו:
שם מתני להו כולהו לפסולא כצ"ל:
שם אע"ג דמחשבה דלא מינכרא היא ותיפסל במנא קא מחשב ומחשבה במנא לא פסלה ומאי כו' כצ"ל. ש"מ:
שם אע"ג דשחיטה אחת לכולן קבלה אחת לכולן זריקה אחת לכולן בזביחה כו' כצ"ל ש"מ:
שם זבח גופי' איקרי שלמים כצ"ל:
ברש"י ד"ה והא תנא מפני שמעשי' כו' כצ"ל:
בד"ה ה"ק כו' ואיכא למימר דתיפסל כו' כצ"ל:
בא"ד האי לא מינכרא כו' כצ"ל. ש"מ:
בד"ה ומאי אבל כו' דעלו דמחשבה דלא מינכרא כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד שהוא שקר היא סה"ד ומה"ד אע"ג דשחיטה אחת לכולן כו' כצ"ל:
בד"ה הא אמר רבא כו' דלא עקר מינה שם חטאת כצ"ל צ"ק:
בא"ד ולא עלתה לבעלים ובזבחים (ד"ז ע"א) פרש"י כשרה ועלתה לו והרש"ק גורס התם נמי ולא עלתה לו כפרש"י דהכא וכתב הצ"ק ותמי' לי אם יצא מפי הקדוש דבר זה מכמה טעמים חדא דבחטאת לא שייך לומר כשרה ולא עלתה דקשיא קושיא דר"ל אם כשרים ירצו דהא חטאת אינה באה לאחר מיתה וגם ממוצא שפתיך ליכא למילף דליקרבה דיהא בנדבה דהא חטאת לא באה בנדבה ועליו יש לתמוה דאשתמיטתי' גמ' ערוכה בזבחים (דף מ"ו ע"ב) דאמר התם חטאת ששחטה לשם חולין כשרה ומסיק דכשרה ואינה מרצה וכן פסק הרמב"ם בפ' ט"ו מהל' פסוה"מ הרי בהדיא דגם בחטאת שייך לומר כשרה ולא עלתה ומה שכתב דקשיא קושיא דר"ל אם כשרים ירצו דהא חטאת אינה באה לאחר מיתה תמוהין דבריו דהא אשם נמי אינו בא לאחר מיתה ועל אשם הקשה ר"ל קושיא זו ומה שמתרצין על אשם מתורץ נמי חטאת ובזבחים מסיק רבא הטעם דמקשינן כל הזבחים לשלמים לענין דכשרין ואינן מרצין ואפילו חטאת נמי מקשינן לשלמים למצוה כמו דאיתא בזבחים (ד"ח סוף ע"א) אלא דבחטאת שנה עליו הכתוב לעכב דכתיב ושחט אותה לחטאת והנ"מ כשמחשב לשם קדשים אחרים אבל כשמחשב לשם חטאת אחרת לא מיפסל משום קרא דושחט אותה לחטאת דהא לשם חטאת נשחטה אבל אינה מרצה משום הקישא דשלמים כיון דחשיב שינוי קודש וכן נמי ממיעוט דכתיב חטאת היא ג"כ לא נוכל לפסול חטאת לשם חטאת אחרת וכן בשוחט

לשם חולין ילפינן מקרא ולא יחללו את קדשי בני ישראל דאין חולין מחללין קדשים וחילול היינו פסול דיעבד אבל הא דאינה מרצה לא נקרא חילול ושפיר ילפינן מהיקש דשלמים דכשרה ואינה מרצה כיון דהוי שינוי קודש ומה שכתב וממוצא שפתיך ליכא למילף דהא חטאת לא באה בנדבה לא עיין יפה בגמרא דהא כשמתרץ על קושיא דר"ל דמקשה על אשם דדרשינן מוצא שפתיך כו' מקשה הגמ' דאשם אינו בא בנדבה ומשו"ה מתרץ תירוץ אחר א"כ מעיקרא כשתירץ על אשם מוצא שפתיך מתורץ נמי בזה חטאת ואח"כ כשהקשה דאשם אינו בא בנדבה ומסיק תירוץ אחר על אשם מתורץ נמי בזה חטאת אבל מה שהגי' הרש"ק בזבחים ולא עלתה אינה מן ההכרח דהכא מפרש רש"י שתי לשונות לשון ראשון גריס עולות בהדייהו ניהו פירוש דבהדי חטאת נזיר ומצורע באין נמי עולות ויש לגזור דהרואה דחטאת שנשחטה לשם חטאת נזיר ומצורע קרב יסבור דנשחט לשם עולת נזיר ומצורע ויטעה דחטאת ג"כ כשר שלא לשמה ככל הזבחים וללשון זה קשה כיון דמדאורייתא אפילו לשם חטאת נזיר ומצורע כשר א"כ מאי איכא בין ר"ש דדריש זאת תורת ובין רבנן דלא דרשי זאת תורת ומלשון הגמרא דאמר לר"ש ה"נ לרבנן הא אמר רבא כו' משמע דר"ש מכשיר יותר מרבנן משום דרשא דזאת תורת ואין לומר דגזירה דלשם חטאת נזיר ומצורע איכא בינייהו דהא לא תלוי גזירה זו בדרשא דזאת תורת כלל ומנין לנו לומר דר"ש לא סבר גזירה זו ומשום קושיא זו מוכרח רש"י לפרש לרבנן כשרה ולא עלתה והטעם משום דזה נמי הוי שינוי קודש וניהו דלא הוי בכלל דרשא דושחט אותה לחטאת לעכב משום דהא לשם חטאת נשחטה מ"מ עכ"פ הוי בכלל הקישא דמקשינן כל הזבחים לשלמים לענין שינוי קודש דכשרין ואינן מרצין ורק לר"ש כשרה ועלתה מדרשא דזאת תורת ול"א גריס דהני עולות נינהו פירוש דחטאת נזיר ומצורע כיון דאין באין לכפר אלא להכשיר חשובין כעולות ולפי גירסא זו שפיר יש לומר לרבנן נמי לשם חטאת דם ועכו"ם כשרה ועלתה דחטאת לשם חטאת לא חשיב שינוי קודש ופלוגתתם הוא בלשם חטאת נזיר ומצורע דלר"ש כשר משום דרשא דזאת תורת ולפי זה שפיר יכולין לגרוס בפרש"י בזבחים כשרה ועלתה והוא לפי ל"א דהכא דגריס עולות נינהו והא דהקשה בש"מ ללשון ראשון דמנ"ל דר"ש לא ס"ל הך גזירה יש לומר כיון דר"ש ס"ל דכשרה ועלתה מדאורייתא אפילו בחטאת נזיר ומצורע לא שייך לגזור דיטעה לומר דחטאת לשם עולה שחט וכשרה ומרצה דהא לשם עולה ג"כ אינה מרצה וזה ודאי לא חיישינן דיטעה לומר דאין מחשבה פוסלת בקדשים כלל ודוקא לרבנן דס"ל דכשרה ולא עלתה שייך לגזור דיסבור דלשם עולה שחט ויטעה לומר דחטאת ג"כ כשרה ולא עלתה ככל הזבחים:

בד"ה עולות בהדייהו ניהו ואיכא למיגזר שלא יאמרו לשם עולת נזיר כו' כצ"ל:
בא"ד ולא חשיבי כחטאת כצ"ל:
בא"ד ולא עיקר הוא דתינח כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה ה"ג מחבת לשם מרחשת פירוש לאפוקי מאית דגרסי מנחת מחבת לשם מרחשת שהביאו התוס' דבכה"ג יש לומר דמנחה שהזכיר אצל מחבת קאי נמי אמרחשת ובמנחה קא מחשב:
בד"ה ה"ק כלומר דהא דמעשי' מוכיחין כו' אעפ"י שהמנחה אינה דומה לזבחים דאע"ג דבמנחה כו' כצ"ל:
בא"ד ואיכא למימר דתיפסל דמחשבה דלא מינכרא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה אמאי אמר ר"ש כו' הא ודאי במנחה מחשב דהא ליכא הכא מנא כצ"ל צ"ק:
בד"ה לשם בילה בעלמא כו' לשם דבר אחר בלול כצ"ל:
בד"ה אי הכי כו' דהכי קאמר עולה זו אני שוחט כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה זאת תורת לא משמע להו כו' דלא אשכחן דאכשר ר"ש חטאת חלב לשם חטאת נזיר היינו לפירוש השני של רש"י לעיל דגריס עולות נינהו אבל ללשון ראשון דרש"י לעיל צריך לפרש דלא אשכחן דס"ל לר"ש דלשם חטאת דם ועכו"ם מרצה:
בד"ה לרבה להאי גיסא כו' פסלה ולא הגלוי' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ולרבא להאי גיסא כו' כ"ש דפסלה כגון מנחה לשם זבח מיבעיא לי' לרב הושעיא כצ"ל ש"מ:
בד"ה משום קושיא דאביי מה לי שינוי קודש כו' כצ"ל ושייך דף ד':
בתוס' ד"ה כאן בקומץ מנחה לשם זבח כו' דהוה משמע אם הי' אומר כאן בשינוי קודש דשינוי קודש כשר אפי' במנחה לשם זבח פירוש אע"ג דמפרש הטעם משום דכתיב זאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות ולא שייך זה הטעם במנחה לשם זבח מ"מ אין לו לומר לשון שאינו מכוון דמשמע אפילו מנחה לשם זבח ולסמוך על זה דמפרש אח"כ הטעם:
בא"ד דמשמע לי' קמצה שלא לשמה פסולה בשינוי קודש פירוש שלא לשמה הוא לשון נקבה משמע דקאי על שינוי קודש דמנחה דהיא ג"כ לשון נקבה אבל אי קאי על שינוי בעלים הוה בעי למיתני שלא לשמו לשון זכר דבעלים הוא לשון זכר:
בא"ד ולא מפרש טעם זה דניחא לו למימר טעם השוה בכל האמוראים כצ"ל פירוש דהטעם דאמר בגמ' דאדרבה מחשבה דמינכרא פסל רחמנא הוא מוכרח בין לרבא ובין לרב אשי דהא מוכרחין לפרש הא דאמר ר"ש מעשי' מוכיחין עלי' בדרך זה דאע"ג דמעשי' מוכיחין עלי' ותיפסל דמחשבה דמינכרא פסל רחמנא אבל הא דשלא לשמה

משמע שינוי קודש אינו מוכרח רק לרבא מדלא קאמר כמו רבה כאן בשינוי קודש כאן בשינוי בעלים אבל רב אשי אפשר דס"ל דשינוי בעלים נמי מקרי שלא לשמה דכל השינוים דשני במנחה נקרא השינוי על שם המנחה ומשו"ה תני שלא לשמה:

בד"ה אע"ג כו' משום דקאמר אדרבה נקט לשון מינכרא על פסול:

בד"ה לר"ש ה"נ כו' אבל שינוי קודש לא כתיב בחטאת פירוש כמו שכתבו לעיל (דף ב' ע"ב) בד"ה מנחת חוטא דחטאת יליף למצוה משלמים ובגופי' כתיב לעכב ואי לאו דיליף למצוה משלמים לא הוה ידעינן לעכב, מקרא דכתיב בחטאת א"כ לא כתיב פסול דשינוי קודש בחטאת ולא קאי עלי' זאת תורת אבל לענין דלא ילפינן למד מן הלמד כתבו שם התוס' לעיל דכיון דמקצת הלימוד כתיב בגופי' לא הוי למד מן הלמד:

בא"ד בההיא פרשתא דזאת תורת כצ"ל:

בא"ד רוצה ליישב דברי רב ככולהו אמוראי דהכא פירוש דעל רב משרשיא שהקשה קושיא זו לרבא לא קשה מידי דאפשר דרב משרשיא מתרץ רומיא דברייתות דלעיל כרבה אלא על רבא קשיא אמאי לא מתרץ לו כשיטתו דטעמא דר"ש מזאת תורת המנחה ואמאי איצטריך לומר אלא אי איתמר הכי איתמר וע"ז מתרצי שפיר דרבא רוצה ליישב דברי רב אפילו כרבה:

בא"ד שרוצה רבא ליישב דברי רב משמי' דמבוג אפילו כרבנן פירוש דלא מסתבר לומר דרב ס"ל כר"ש ולא כרבנן ורב משרשיא ג"כ הי' יכול להקשות מרבנן דמתניתין אלא דעדיפא מקשה:

בא"ד וכן משמע שם מפי' הקונטרס כצ"ל מצאתי:

בד"ה לשם חטאת דם כו' הך מילתא איתא בפ"ק דזבחים כו' כוונתם בזה משום דקאמר האמר רבא משמע דכבר איתמר הך מימרא דרבא במקום אחר:

בא"ד ובלאו קרא דזאת תורת מכשיר חטאת לשם חטאת כו' כוונתם בזה משום דמשמע מדברי המקשן דפריך לר"ש אלא מעתה חטאת חלב כו' דדוקא לר"ש דדריש זאת תורת יש להכשיר חטאת חלב לשם חטאת דם ורבא קאמר דאפילו לרבנן כשר וצריך טעם וקאמרי התוס' דרבא לא ס"ל כסברת המקשה ובלא זאת תורת מכשיר חטאת לשם חטאת משום דלא חשיב שינוי קודש כלל דהא חטאת לשם חטאת נשחטה:

בא"ד כדקאמר התם רבא לעיל מינה אאידך מילתא כו' כצ"ל והוא בדף ז' ע"א: בא"ד ואע"ג דר"ש הוא דאמר דחטאת נזיר באה לפי שציער עצמו מן היין כו' פירוש דמדברי התרצן דקאמר לר"ש ה"נ משמע דמודה לדברי המקשן דלר"ש כשר לשם חטאת נזיר

משום קרא דזאת תורת וקשה תיפוק לי' דר"ש ס"ל דחטאת נזיר באה לכפר והוי כמו לשם חטאת דם דכשר משום דחטאת לשם חטאת נשחטה:

בד"ה כאן בקומץ מחבת כו' ושניהם יש ליישב פירוש דיש ליתן טעם לשני הגירסאות והטעם של הגירסא מחבת לשם מרחשת כבר כתבתי בפרש"י בד"ה ה"ג וטעם של הגירסא מנחת מחבת נראה לפרש דדוקא באומר הריני קומץ מנחת מחבת לשם מרחשת יש לומר מדלא קאמר לשם מנחת מרחשת כמו דאמר מנחת מחבת ש"מ דבמנא קא מחשב אבל באומר הריני קומץ מחבת לשם מרחשת דגם במחבת לא הזכיר מנחה אין להוכיח מדלא אמר לשם מנחת מרחשת דבמנא קא מחשב דהא קאמר נמי הריני קומץ מחבת ולא הזכיר מנחה אע"ג דע"כ מנחת מחבת נאמר א"כ לשונו כך הוא שלא להזכיר מנחה:

(ד"ד ע"א) **בגמ'** משום דכ' וזאת תורת המנחה וזאת תורת המנחה וזבח לא כתיב כצ"ל: שם משום קושיא דאביי היינו ממש הך טעמא דאמר לעיל בעמוד הקודם כולהו כרבה לא אמרי דאדרבה מחשבה דמינכרא פסל רחמנא כמו שפרש"י הכא בד"ה משום קושיא דאביי ושינויא דשני לי' לא מסתבר לי' דכ"ש דמחשבה דמינכרא פסל רחמנא אלא דהכא נקט לה בלישנא אחרינא:

(**שם**) **משום** דקשיא וזאת תורת החטאת כצ"ל ש"מ. היינו ממש הך טעמא דאמר לעיל כולהו כרבא ל"א וזאת תורת לא משמע להו וכפרש"י שם בד"ה וזאת תורת החטאת לא משמע להו דקשיא להו וזאת תורת החטאת דלא אשכחן דאכשר ר"ש חטאת חלב לשם חטאת נזיר:

שם חטאת קרי' רחמנא אלא מנחת קנאות מנלן כצ"ל לפי פרש"י בד"ה חטאת קרי' רחמנא:

שם שפיר קאמרת עון כתיב בה כחטאת מה חטאת כו' כצ"ל לפי פירש"י בד"ה עון כתיב בה וכן גריס בש"מ:

שם אלא כי גמירי גז"ש למותר נדבה הוא דגמירי כצ"ל ש"מ:

שם אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות מנלן יש לדקדק הא מנחת חוטא ניחא לי' בלא גז"ש דעון עון משום דחטאת קרי' רחמנא ונראה לפרש דלבתר דמסיק דמשום מיעוט דאותה דכתיב גבי חטאת למעט כל הקדשים מפסיל דשלא לשמן לא ילפינן מנחת קנאות מחטאת לפסול שלא לשמה אע"ג דאיכא גז"ש דעון עון ומוקמינן הגז"ש למותר נדבה ה"נ מנחת חוטא לא ילפינן מחטאת משום דחטאת קרי' רחמנא לענין לפסול שלא לשמה ומוקמינן הא דחטאת קרי' רחמנא לענין מותר נדבה כמו דאיתא לקמן (דף ק"ו ע"א):

שם ההוא לאחר הקטרת אימורין כו' כצ"ל ש"מ:
שם והוא עצמו כו' כצ"ל:
שם לכדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב כו' ושחטו סתם כשר לעולה כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה משום קושיא דאביי כו' לא מסתבר לי' דכ"ש כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה חטאת קרי' רחמנא לא ישים עלי' שמן ולא יתן עלי' לבונה כי חטאת היא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מותרה נדבה הפריש מעות למנחת סוטה והוזלו השעורים הנותר מן המעות יפלו לנדבה כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה מה חטאת מותרה נדבה כו' וממותר אשם ילקח בהם עולות הבשר לשם כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה דכתיב בה היא בחטאת נשיא כתיב חטאת היא ולא שבא שלא לשמו כצ"ל צ"ק:
בד"ה אשם נאמר בו הוא כו' בשלא לשמו דהוא בהקטרה כתיב כו' כצ"ל:
בא"ד זבח פסח הוא ובשעיר נשיא כתיב כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה שניתק לרעיי' כו' דשופרות נדבה לעולה כדפי' לעיל כצ"ל מצאתי:
בד"ה לא ניתק ושחטו סתם כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ובעי עקירה דלישחטי' בהדיא לשם עולה כו' ובנזיר (דף כ"ה ע"ב) פרש"י בד"ה כשר הא לא ניתק אף שלא שחטו לשם עולה אלא ששחטו סתמא אינו כשר משמע דבשחטו לשם עולה נמי פסול ונראה לפרש דהכא פירש לפי סוגית הגמ' דהכא דאמר ושחטו סתם כשר משמע דלא בעי נמי עקירה לאחר ניתוק והא דבעי ניתוק מפיק לי' מהוא דבהווייתו יהא עד שינתק לרעיי' ומשמע לפי זה דהא דבעי ניתוק הוא משום דבעי עקירה וניתוק חשיב כעקירה וממילא משמע דה"ה עקירה בלא ניתוק אבל בנזיר אמר ושחטו לשם עולה דבעי נמי עקירה לאחר ניתוק א"כ עקירה לחודא לא סגי וסוגיא דפסחים דאמר אלמא לא בעי עקירה א"ה כי לא ניתק נמי כו' משונה מסוגיא דהכא דס"ל לסוגיא דהתם דניתוק הוא מדרבנן וניתוק לא חשיב כעקירה וסוגיות חלוקות קן וכיוצא בזה יש הרבה בש"ס:
בד"ה דאמר קרא כו' פסול הוא פירוש דהוא קאי על הפסול דבהוויית פסולו הוא עד שינתק לרעיי':
בד"ה באשם נזיר כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה חטאת כו' בפ"ק דזבחים חטאת דשמיעת הקול כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מאי נ"מ כו' בכיסוי הדם (דף פ"ה) ובפרק המפלת (דף כ"ב) משני מדדמי לי' ילפינן כו' כצ"ל וא"צ להג"ה ואע"ג דבפרק המפלת לא אמר מדדמי לי' ילפינן הא אמר

התם דלא שבקינן מופנה משני צדדים וילפינן ממופנה מצד אחד והיינו ממש כמו מדדמי לי' ילפינן דכוונת התוס' לפרש אמאי לא דרשינן שניהם בכיסוי הדם ובהמפלת דבכיסוי הדם לא יליף אלא מדדמי לי' ובהמפלת לא יליף אלא ממופנה משני צדדים והכא משמע דיש לדרוש שניהם ובמה שתירצו לפי שהגז"ש מכחישות זו את זו מתורץ נמי ההיא דהמפלת כמו שכתבו התוס' שם בד"ה זו היא שיבה דהא דאמר בגמ' שבקינן מופנה מצד אחד וילפינן מופנה משני צדדים משום דלא נתקבלה גז"ש לדרוש אלא חדא מינייהו ואי נדרוש חדא לא נוכל לדרוש אידך ומשום זה מקשו שם התוס' על הא דאמר בגמ' שם מאי נ"מ כו' זו היא שיבה זו היא ביאה אמאי לא משני ה"מ היכא דליכא דדמי לי' אבל הכא גז"ש דעון עון נתקבלה לדרוש סתם:

בא"ד דאפשר לדרוש תרווייהו דרשינן להו כצ"ל:

בד"ה ליגמר כו' אע"ג דשמיעת הקול גופא ילפינן במה הצד כו' כתב הצ"ק דבריהם קשה להולמן דהא אכתי ס"ד דטעמא דמנחת חוטא משום דחטאת קרי' רחמנא ולפי טעם זה לא צריך ללמוד שמיעת הקול במה הצד דנמי חטאת קרי' רחמנא כמו שכתבו התוס' לעיל בד"ה חטאת ולפי זה פריך השתא שפיר ליגמר עונו מעונו דשמיעת הקול ויש לתרץ דאי הוה כוונת הגמ' כן הוי צריך לפרושי ולומר ושמיעת הקול חטאת קרי' רחמנא כיון דבזבחים מפיק לה בבנין אב:

בא"ד תימא כו' בצ"ק מביא בשם באר שבע שהקשה דקושיא זו של התוס' מקשה בגמ' שם ומתרץ דנין ואשם ומצות ד' אשר לא תעשינה מואשם ומצות ד' אשר לא תעשינה ואל יוכיח שמיעת הקול כו' שלא נאמר בהם ואשם ומצות ד' אשר לא תעשינה ולי נראה דהקושיא מעיקרא ליתא דהא דמקשה התם ונילף ואשם ונשיאת עון מן ואשם ונשיאת עון אין כוונת הגמ' לעשות גז"ש של עון עון אלא עיקר הגז"ש הוא מן ואשם ואשם כמו דאמר מעיקרא אלא הביא נמי נשיאת עון משום דר"פ אמר התם דמשו"ה דרשינן גז"ש ואשם ואשם מציבור ולא מקרבן עולה ויורד משום דדנין ואשם ומצות ד' מן ואשם ומצות ד' ואין כוונתו לומר דמשום דכתיב נמי בשניהם ומצות ד' הוי דמי לי' ומדדמי לי' ילפינן דהא מעיקרא תירץ אין דנין אשם מן יאשם והיינו מדדמי לי' ילפינן ופריך עלה מאי נ"מ כו' והיינו כמו שכתבו הכא התוס' בדיבור הקודם דהיכא דיכולין לדרוש שניהם דרשינן שניהם אף הגז"ש דלא דמי לי' והתם לא מקשה על ציבור דציבור לא אפשר לדרוש מקרבן עולה ויורד דמחייבי נמי על שמיעת הקול וביטוי שפתים דהא יליף גז"ש דעליו דאין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ולא איצטריך לדרוש גז"ש מחטאת יחיד אלא למעט טומאת מקדש וקדשיו שזדונו כרת אלא מקשה על אשם תלוי דנדרוש נמי ואשם

ואשם מקרבן עולה ויורד דמביאין נמי אשם תלוי על חטאת שאינה קבוע אלא כוונתו הוא דגז"ש של ואשם ואשם ניתן לדרוש היכא דיש עמו עוד שתי תיבות כמו מציבור דבשניהם כתיב ואשם ומצות ד' משו"ה הקשה לי' רב שימי דנילף נמי מקרבן עולה ויורד דאיכא נמי בהדי' שתי תיבות דנשיאות עון אבל הכא מקשו התוס' דנדרוש עיקר הגז"ש מתיבות דעון עון וע"ז לא נוכל לתרץ הא דמתרץ התם רנב"י דנין ואשם ומצות ד' אשר לא תעשינה מואשם ומצות ד' אשר לא תעשינה דהיינו מציבור כיון דבציבור לא כתיב עון דהוא עיקר הגז"ש ואע"ג דאיכא נמי למידרש גז"ש ואשם ואשם מציבור מ"מ נדרוש נמי גז"ש דעון עון דאשם תלוי בא נמי על חטאת שאינה קבוע:

בא"ד דהא דבעי למימר דלמותר נדבה הוא. דגמירי לא קאי כצ"ל. פירוש דהא קאמר אח"כ וכ"ת אין גז"ש למחצה ודוקא לענין שלא לשמה לא דרשינן משום מיעוט דאותה:

בא"ד ובפ"ק דשבועות כו' מעון עון כצ"ל ש"מ. פירוש מביאין ראי' דגז"ש דעון עון נאמרה לכל מילי ולא למותר נדבה לבד והיו יכולין להביא ראי' מהא דילפינן עון עון נותר ופיגול אהדדי בזבחים (דף כ"ח ע"ב ודף מ"ה ע"א וע"ב):

בד"ה חטאת כו' בשני מקומות בגמ' ר"א אומר אף האשם אמר לו ר' יהושע חטאת נאמר בה היא בשחיטה כו' עוד התם (דף י"א) חטאת טעמא מאי כו' בההוא פירקא גמרא חוץ מן הפסח כו' לחטאת חלב ששחטה כו' כצ"ל קצת מצאתי:

בא"ד בפ"ק דזבחים (דף ה') אם אינן מרצין למה הן באין כצ"ל ש"מ:

בא"ד א"נ היא דחטאת אתא לגלויי אהיא דמנחת חוטא כו' כצ"ל מצאתי. פירוש כמו שכתבו בזבחים (דף ה' ע"ב) בד"ה מיעט וכצ"ל שם ונראה דאיצטריך היא לגבי חטאת לגלויי אמנחת חוטא ואמנחת קנאות דכתיב בהו היא כמו הוא דפסח והיינו דאמר לקמן גבי פסח אלא הוא למה לי לכדתניא כ"מ שנאמר בו הוא כו' ורש"י מוחקו כו' עכ"ל פירוש כמו דאמר בברייתא דהוא דפסח אתי לגלויי דכ"מ שנאמר בו היא אינו אלא לעכב והיינו היא דמנחת חוטא וקנאות כן נמי היא דחטאת איצטריך לזה דבלא הנך תרתי היא דפסח וחטאת לא הוי ידעינן למידרש מהוא לענין שלא לשמו אבל כיון דבפסח וחטאת ידעינן עיכוב דשלא לשמן מקרא אחרינא וכתיב בהו היא ידעינן דהיא אתי למעט שלא לשמן ולגופייהו לא איצטריך אלא לגלויי אמנחת חוטא וקנאות דכתיב בהו היא דאתי לפסול שלא לשמן:

בד"ה לאחר הקטרת אימורין והא דכתיב קדש קדשים הוא דריש בת"כ כו'. הא דמשמע מדברי התוס' דהוא דקדש קדשים הוא חשוב כאילו כתיב הוא בשחיטה אע"ג דלא כתיב בפסוק אחד עם השחיטה משום דכתיב קודם השחיטה יש להוכיח כן מדברי

הגמ' דיליף לפסול שלא לשמה במנחת קנאות מהא דכתיב מנחת קנאות היא ולא כתיב עם הקמיצה בפסוק אחד אלא קודם הקמיצה אבל הא דתירצו דמשו"ה לא ילפינן מיני' לפסול שלא לשמו משום דאיצטריך לדרשא אחרינא קשה דא"כ למה הוצרך הברייתא לומר הטעם על הוא דאשם משום דכתיב לאחר הקטרת אימורין תיפוק לי דאיצטריך לכדר"ה אמר רב ובזבחים (דף ז' ע"ב) אמר דהוא דפסח איצטריך לגלויי אהוא דאשם דלא לידרוש מיני' לפסול שלא לשמו ול"ל כיון דאיצטריך לדרשא אחרינא וצריך לומר דדוקא הנך דרשות דת"כ מסתבר יותר לדרוש מדרשא דפסול שלא לשמו שהם דרשות פשוטות ובחטאת כתיב מיעוט דאותה למעט כל הקרבנות מפסול דשלא לשמן אבל הך דרשא דר"ה אמר רב אי לאו הוא דפסח יותר מסתבר לדרוש פסול דשלא לשמו לפי שאינה דרשא פשוטה כ"כ והא דמשמע מדברי התוס' דהוא דקרא דאשם הוא אשם אשם חשיב נמי כאילו כתיב גבי עבודת דם אע"ג דלא כתיב בפסוק אחד עם עבודת דם כיון דכתיב אחר וכפר דהוא זריקת דם קשה הא דאמר בזבחים (דף י"ב ע"ב) גבי אשם נמי תרי הוא כתיבי ופרש"י הוא דאשם הוא אשם אשם ואע"ג דלא כתיב גבי עבודת דם תן חד באם אין ענין לעבודת דם הא לפי דברי התוס' כתיב גבי עבודת דם ועוד הא כתבו התוס' הכא דאיצטריך לדרשא דת"כ וצריך לומר דדוקא בכה"ג דלא כתיב גבי עבודת דם ממש אז לא דרשינן מיני' לפסול שלא לשמו היכא דאיצטריך לדרשא אחרינא אבל אי כתיב גבי עבודת דם ממש ע"כ אתי לענין פסול דשלא לשמו ולפי זה ניחא שפיר דמקרא זה לבד לא קשיא דהא איצטריך לדרשא אחרינא אלא כיון דכתיב תרי קראי חשיב כאילו כתיב גבי עבודת דם ממש וע"כ אתי לפסול שלא שמו:

בא"**ד** עם שם הקרבן כגון חטאת הוא כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ואע"ג דכתיב אשם הוא כו' כצ"ל:

בא"ד כחטאת האשם הוא כו' כצ"ל צ"ק:

בא"**ד** נראה דאסמכתא בעלמא הוא פירוש דודאי אין לפרש כוונת הספרי לדרוש מהוא פסול באשם שלא לשמו דהא חכמים מכשרי במתניתין באשם שלא לשמו ואפילו באשם נזיר ומצורע מסיק בגמ' לקמן (דף ה' ע"א) תיובתא דרב דפוסל באשם נזיר ומצורע שלא לשמן ואפילו לרב דפוסל לא מהוא דריש אלא משום דבאו להכשיר ולא הכשירו ומטעם זה פוסל ג"כ באשם נזיר אע"ג דלא כתיב הוא אלא ודאי כוונת הספרי הוא לענין דלא עלו לבעלים לשם חובה וא"כ אסמכתא בעלמא הוא דלענין דלא עלו לבעלים ילפינן כל הזבחים מהקישא דשלמים בזבחים (דף ח' ע"ב) ועוד דאי דרשא גמורה הוא אפילו בדיעבד הוי לן למיפסל כמו היא דכתיב בחטאת אלא דלא משמע מיעוטא כמו שכתב

בש"מ וז"ל וי"ל דלא דרשינן אלא הני דכתיב חטאת היא אשם הוא דמשמע בהווייתן יהא אבל הכא דכתיב האשם הוא ה"ק כחטאת יהי' האשם לכהן ובצ"ק כתב ול"נ דלאו אסמכתא הוא דבמסכת זבחים (דף י"ב ע"ב) פריך לעולא באשם נמי תרי הוא כתיבי והניח בקושיא וע"כ ליכא למימר דסבר האי הוא דכתיב בפ' צו קדש קדשים הוא או האי הוא דפ' ויקרא אשם אשם וגומר כמו שפרש"י התם דהא כתבו התוס' דהנך איצטרוכי אלא ע"כ פריך מהאי הוא דכתיב גבי אשם מצורע לפי"ז האיך כתבו דאסמכתא בעלמא הוא וצ"ע ודבריו אינם נכונים דאי דרשא גמורה הוא לפסול שלא לשמו משום דלא כתיב אחר הקטרת האימורין למאי איצטריך לומר באשם נמי תרי הוא כתיבי הא בחטאת בחד הוא סגי לפסול שלא לשמו ועוד דהא מהתם גופא מוכח דאסמכתא בעלמא הוא דהא בן עזאי לא מוסיף על דברי חכמים אלא עולה משמע דבאשם נמי ס"ל כחכמים דכשר שלא לשמו והא דפריך התם באשם נמי תרי הוא כתיבי כוונתו להוכיח מזה שלא כדברי רב הונא דמפרש טעמא דבן עזאי דפוסל בעולה משום דכתיב תרי הוא הא באשם נמי כתיבי תרי הוא ואפ"ה מכשיר בן עזאי באשם וא"כ אפילו אם תפרש דחד הוא קרא דכחטאת הוא נמי לא אתי לפסול שלא לשמו אלא לדרשא אחרינא וע"כ הא דדריש מיני' בספרי למעט שלא לשמו היינו לענין דלא עלה לבעלים ואסמכתא בעלמא הוא ומאי דמקשה דליכא למימר קרא דאשם הוא אשם אשם בפרש"י דהא כתבו התוס' הכא דאיצטריך לדרשא דספרי לא קשה מידי דהא הוא ראשון דלאחר הקטרת אימורין ג"כ איצטריך לכדר"ה אמר רב ואפ"ה אי לאו דכתיב לאחר הקטרת אימורין הוי דרשינן לי' לפסול שלא לשמו משום דניחא יותר לדרוש לפסול שלא לשמו מדרשא אחרינא:

בד"ה אלא כו' אשם הוא אשם אשם הוא קרב כו' כצ"ל ובזבחים הגירסא בהווייתו יהא אבל מדברי התוס' הכא ושם ולקמן בע"ב בד"ה אשם משמע דגרסי הוא קרב ואין תמורתו קריבה ואין נכון לשבש דברי התוס' בשלשה מקומות לאין צורך:

בגמ' לשם חובה כו' כי קתני באה בגלל עצמה כו' כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כו' חוץ מן הפסח והחטאת כו' ואשם מצורע כיון דאיכא כו' כצ"ל ש"מ:

שם מפני שהן ראוין כו כצ"ל:

שם ואינן טעונין לחם כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה אשם מצורע בא הוא להכשירו במחנה פירוש במחנה שכינה:

בד"ה דקבוע לו זמן בששה עשר בניסן סה"ד ומה"ד שחילק הכתוב בין מכפרין ובין מכשירין ובמכשירין החמירו כצ"ל מצאתי:

בד"ה לא יביאו יורשין חטאתה כו' כדכתיב ביולדת אחד לעולה ואחד לחטאת וכפר עלי' וגומר אלמא כו' הכא נמי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לא נהנין מדרבנן מפני דמי עולה שבהן. בשיטה מקובצת כתב וז"ל וקשה דבמסכת ר"ה משמע דאיכא איסורא דאורייתא דקתני בשופר של עולה לא יתקע כו' אבל בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט איסורא, רבי"ץ עלייהו ומדקאמר לא יצא אלמא איסורא דאורייתא איכא עכ"ל ובתוס' מעילה (דף י"ב ע"ב) מביאין ג"כ מהך דשופר של שלמים דאיכא איסורא דאורייתא בשלמים וכן כתבו עוד בתמורה (דף ג' ע"א) בד"ה לא נהנין דמדאורייתא לא נהנין אע"ג דאין בהן מעילה וכתבו ראי' ממעילה (דף ז') ונראה לפרש דראייתם הוא מדקאמר התם אימא סיפא בקדשים קלים כולהו להחמיר כיצד בשר קדשים קלים לפני זריקת דמים אין מועלין בהן ובאימוריהן כו' לאחר זריקת דמים מועלין באימוריהן ואין מועלין בבשר מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ואמאי הא ממונא דבעלים הוא משמע דהא דקתני בשר קדשים קלים לפני זריקת דמים אין מועלין בהן ובאימוריהן דמשמע נמי מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ניחא שפיר לפי שהאמת כן הוא דאיכא איסורא דאורייתא בקדשים קלים לפני זריקת דמים וכן כתבו עוד בנדרים (דף י' ע"א) בד"ה אדם ודבריהם שם לכאורה צ"ע דהקשו דמאי תקלה שייך בשלמים כיון דאין בהם מעילה ומאי קושיא הא כיון דיש איסור גיזה ועבודה וחלב בכל הקדשים שייך שפיר תקלה דהא בשער בכור בע"מ שנשר והניחו בחלון ושחטו דחכמים אוסרין הוא מטעם דילמא ישהה לי' ואתי לידי תקלה דגיזה ועבודה כמבואר בבכורות (דף כ"ו ע"א) ויש לומר דקושית התוס' הוא על הא דאמר אדם מביא כבשתו לעזרה ומקדישה ולא יקדיש אפילו בסמוך לעזרה מחוץ משום תקלה ודאי אין לומר דחיישינן בזמן מועט כזה לתקלה דגיזה ועבודה דהא ודאי לאו ברשיעי עסקינן שיעבור במזיד אלא דחיישינן שמא ישכח שהוא קדשים וזה לא שייך אלא במשהה זמן מרובה בתוך ביתו אלא ודאי דחיישינן שמא יהנה בשאר הנאות ולאו אדעתי' דאי אפשר להזהר כל כך וזה לא שייך אלא בקדשים דאית בהו מעילה או עכ"פ איסור הנאה דאורייתא ובתוס' נזיר (דף כ"ד ע"ב) בד"ה שלאחר מיתה כתבו לא נהנין מדרבנן או שמא אפילו מדאורייתא אסור אע"ג דקיימא לשלמים מידי דהוה אשלמים מחיים דנהי דמעילה ליכא איסור דאורייתא איכא משמע מדבריהם דבשלמים גופייהו פשיטא להו דאיכא איסורא דאורייתא מחיים אלא דמספקא להו בדמי שלמים וצריך טעם לספיקא דידהו בדמי שלמים טפי מדמי עולה דפשיטא דמועלין כמו בעולה גופה כמו דתנן במתניתין דמי עולה יביא בהן עולה ומועלין בהן ונראה לתרץ דצריך ביאור כיון דבשלמים ליכא מעילה

מחיים מנא לן דאיכא איסורא דאורייתא בהנאה ומה שפירש בש"מ בשם הר"מ דאיכא איסורא דאורייתא משום לא יחל מידי דהוה אקונמות שהרי מתפיס ככר בשלמים ואכלו עובר בבל יחל לא הבנתי דטעם זה אין מועיל אלא לאסור הנאה של כילוי דע"י אותה הנאה לא יוכל לקיים נדרו אבל מהך דשופר של שלמים משמע דהנאה שאינה של כילוי נמי אסור ובזה ודאי לא שייך לאסור משום בל יחל אלא דוקא אם גלי קרא לאסור בהנאה שאינה של כילוי ועוד דהא במעילה (דף י"ג ע"א) איתא דולד מעשרות לא יינק מן המעשרות מנה"מ אמר רב אחדבוי בר אמי אתיא העברה העברה מבכור מה בכור מועלין בו אף חלב המעשרות מועלין בו וחלב המוקדשין אתיא אמו אמו מבכור ומועלין לאו דוקא כמו שכתבו התוס' שם בד"ה אתיא העברה העברה דהא חלב המוקדשין אין מועלין בו אלא רוצה לומר שנאסר החלב להניק ממנו וכן כתבו נמי ביומא (דף נ"ט ע"ב) בד"ה והרי תרומת הדשן דמועלין דקאמר מה בכור מועלין בו לאו דוקא דהא בכור הוא קדשים קלים ולית בהו מעילה וחלב המוקדשין נמי לית בי' מעילה אלא איסור הנאה הרי בהדיא דאף בבכור דקדוש ממילא ג"כ אסור בהנאה מדאורייתא אע"ג דלא שייך בי' בל יחל ואע"ג דבנדרים (דף י"ג ע"א) קאמר דמאן דאסר באומר הרי עלי כבכור ס"ל דבכור נמי מתפיסו בנדר הוא משום דר' ס"ל דבכור מצוה להקדישו מ"מ משם גופי' משמע דלא איתוסף שום איסור בבכור ע"י שמקדישו דהא קאמר התם ומאן דשרי כי לא מקדיש לי' מי לא מיקדיש ואי משום דהקדישו איתוסף עליו איסור הנאה משום בל יחל קשה אמאן דשרי הא שפיר הוי דבר הנדור דהיינו איסור הנאה לפני זריקת דמים וכן בבכורות (דף ט' ע"ב) קאמר טעמא דר"ש דמתיר פטר חמור בהנאה משום דדריש ולא תגוז בכור צאנך אבל אתה גוזז בכור חמור ור"י דאוסר פטר חמור בהנאה דריש לי' להאי קרא למעט שותפות עכו"ם ופרש"י שם אבל פטר חמור לא ממעט מהאי קרא וכל כמה דלא ממעט לי' לא שרינן לי' דלא גרע מבכור בהמה טהורה מבואר בהדיא דבכור חמור אסור בהנאה לר"י אע"ג דליכא גבי' בל יחל דבכור חמור ודאי דליכא מצוה להקדישו ואין לומר דילפינן איסור הנאה בקדשים קלים מקרא דלא תוכל לאכול בשעריך וכתיב בהאי קרא ונדבותיך ודרשינן במכות (דף י"ז ע"א) ונדבותיך זו תודה ושלמים ולא בא הכתוב אלא לאכול תודה ושלמים לפני זריקת דמים שהוא לוקה וקי"ל כר"א דכ"מ שנאמר לא תאכל לא תאכלו איסור הנאה נמי במשמע כמו שפסק הרמב"ם בפ"ח מהל' מ"א דלא מסתבר לאוקים כל הסוגיות דמשמע דאיכא איסור הנאה מדאורייתא בקדשים קלים כר"א דוקא ועוד דא"כ במע"ש חוץ לירושלים דכתיב נמי בהאי קרא וכן ביכורים עד שלא קרא עליהם נמי יהא אסור בהנאה אלא ודאי צריך לומר כמו שכתבו התוס'

בפסחים (דף כ"א ע"ב) בד"ה כל מקום דדוקא לא אוכל ולא תאכל ילפינן מלא תאכלו אבל כי כל אוכל לא ילפינן מלא תאכלו וה"ה לא תוכל לאכול נמי לא ילפינן מלא תאכלו ועיין בהרמב"ם פ"א מה' מעילה ובלח"מ פי"א מה' מעה"ק ובמל"מ פ"א מה' מעילה שהשיג עליו וגם אין לומר דילפינן איסור הנאה מלא תגוז ולא תעבוד דהא כתבו התוס' בבכורות (דף כ"ה ע"א) בד"ה שער דהא דכתיב לא תגוז לא משמע אלא לאסור מעשה הגזיזה ולא הגיזה עצמה ועוד דגיזה ועבודה לא אסור מטעם הנאה דאפילו לא נהנה כלל בגיזה ועבודה לוקה כמו שכתב הכ"מ בפ"ב מה' מעילה ה' ט"ז ומטעם זה ניחא הא דאיצטריך לאסור מדרבנן גיזה ועבודה בקדשי בדק הבית דאית בהו מעילה וצריך לומר הטעם של איסור הנאה בקדשים קלים קודם זריקת דמים משום דאי לאו מיעוט ודאי דאף קדשים קלים הוי בכלל מעילה כיון דאיכא בהו קדושת הגוף לענין דנאסרין בפיגול ונותר וטמא כמו קדשי קדשים ומשו"ה אפילו השתא דכתיב מיעוט למעט קדשים קלים מסתבר דלא מיעט הכתוב אלא ממעילה אבל לא מאיסור הנאה ולפי זה הא דפרש"י הכא לא נהנין מדרבנן הוא גמרא ערוכה בתמורה (דף ג' ע"א) דקאמר התם אמר מר קדשי עכו"ם לא נהנין ולא מועלין לא נהנין מדרבנן ולא מועלין מדאורייתא וכתבו שם התוס' בד"ה לא נהנין מדרבנן והקשה הר' יעקב למה לנו לומר דרבנן הוא דילמא מדאורייתא הוא כיון דמרבינן מאיש איש שנודרין העכו"ם כישראל דכה"ג אמר במעילה (דף ז') בשלמי ישראל דלא נהנין דאורייתא אע"ג דאין בהן מעילה וצ"ל כיון דאין בהן קדושה לענין פיגול ונותר וטמא אין בו קדושה נמי לענין הנאה דאורייתא עכ"ל וכיון דאפילו במוקדשי עכו"ם דיש בהן קדושת הגוף דהן עצמן קרבין לגבי מזבח כיון דאין בהן קדושה לענין פיגול ונותר וטמא אין אסור בהנאה מדאורייתא כ"ש בקדושת דמים אפילו של ישראל דאין בהם איסור הנאה דאורייתא והא דפירש"י לא נהנין מדרבנן מפני דמי עולה שבהן ולא פירש משום דמי שלמים גופא כמו במוקדשי עכו"ם משום דמשמע כן מסיפא דברייתא דקתני דמי שלמים יקח בהם שלמים ולא קתני דלא נהנין מדרבנן משמע דדמי שלמים אפילו מדרבנן אין בהם איסור הנאה וגרע ממוקדשי עכו"ם:

ולפי זה ניחא שפיר דברי התוס' בנזיר שהבאתי לעיל דבשלמים גופייהו פשיטא להו דאסירי בהנאה מדאורייתא ובדמי שלמים מספקא להו משום דיש צד סברא לומר דדמי שלמי ישראל דיכולין לבוא לידי פיגול ונותר וטמא ע"י שיקח בהם שלמים עדיפי ממוקדשי עכו"ם שיש בהם קדושת הגוף לפי שאין יכולין לעולם לבוא לידי פיגול ונותר וטמא ולא תיקשי מהא דכתבו התוס' בבכורות (דף כ"ו ע"א) בד"ה התולש דשופר של שלמים היינו שהוקדשה הבהמה לדמי שלמים משמע דאפילו בקדושת דמים של

שלמים איכא איסורא דאורייתא אפילו בהנאה שאינה של כילוי דבהמה שאני דהא מוקי בתמורה (דף ל"ג ע"ב) דהא דתני תמימים יקברו בקדשי בדק הבית לר"ש דסבר דקדשי בדק הבית לא היו בכלל העמדה והערכה היינו משום דחזו להקרבה כדתניא המתפיס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אין נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם וה"ה לדמי קרבן אמר בבכורות (דף י"ד ע"ב) הקדיש זכר לדמים קדוש קדושת הגוף והא דמשמע בפרק כל שעה (דף כ"ז ע"ב) דאף בדמי שלמים איכא איסורא דאורייתא דאמר רב פפא הכא בעצי שלמים עסקינן ופרש"י שהתפיסן לדמי שלמים למוכרן וליקח בדמיהן שלמים וקדשים קלים אין להם מעילה כו' ואיסורא מיהא רכיבא עלייהו וממעילה הוא דאימעוט התם מירי בהנאה של כילוי דאסור משום לא יחל כמו שכתב הש"מ בשם מארי הרמ"ר על גמרא זו אבל הכא דתני סתמא לא נהנין משמע כל הנאות אפילו שאינה של כילוי הוכרח לפרש מדרבנן ולפי מאי דמשמע דאפילו בקדשים קלים ובבכור דלית בהו מעילה אית בהו איסור הנאה מדאורייתא כמו בקדשי קדשים אלא דאין מועלין נמצינו למידון דגיזת כל הקדשים אסורין בהנאה מדאורייתא דהא אמרינן בפסחים (דף ל"ג ע"א) דהיכא דנתכוין להתחמם בגיזי חולין ונתחמם בגיזי עולה מעל משום דנהנה בגיזה חשוב כנהנה בגוף הזבח וא"כ בקדשים דלית בהו מעילה מ"מ איסור הנאה יש בגיזה מדאורייתא ורק בפסולי המוקדשין לאחר שנפדו וכן בבכור לאחר שהומם דשוב אין בהם קדושה אלא לענין גיזה ועבודה וחלב כתבו התוס' בבכורות (דף כ"ה ע"א) בד"ה שער ובחולין (דף ל"ו ע"א) בד"ה ס"ד דאין בגיזה איסור הנאה מדאורייתא דהא דכתיב לא תגוז לא בא הכתוב אלא לאסור מעשה הגזיזה ולא הגיזה עצמה אלא דאעפי"כ אסורה הגיזה בקדשים משום דקדשים אסורין בכל הנאות ואף הגיזה בכלל אבל פסולי המוקדשין לאחר הפדיון שמותרין בהנאה אלא דתזבח ולא תגוז דרשינן ואהדרי' לאיסורא קמא לא אהדרי' אלא ללאו דלא תגוז דבא לאסור מעשה הגזיזה וה"ה עבודה אבל לא לאסור הגיזה בהנאה ומשו"ה דקדקו התוס' וכתבו כולה הך שמעתא מוכחא דגיזת פסולי המוקדשין שרי מדאורייתא ואין כוונתם דהתלישה היתה בפסולי המוקדשין אלא אפילו התלישה היתה בתמות ועכשיו הם פסולי המוקדשין שנפדו ג"כ מותר הגיזה מדאורייתא וכן משמע מהגמ' שם (דף כ"ו ע"ב) דקאמר התם ת"ש התולש צמר מבכור תם אעפ"י שנולד בו מום ושחטו אסור טעמא דתולש הא נתלש שרי וכ"ש עולה דלא משהי לה ה"ה אפילו נתלש נמי אסור כו' ומבואר שם בהדיא דהא דנתלש נמי אסור הוא רק מדרבנן משום גזירה דילמא משהה לה אבל מדאורייתא מותר אע"ג דהתלישה היתה בתמות כיון דאח"כ נולד בו מום והתוס'

מביאין ראי' לזה מהאיבעיא דעולה תמימה דפירושו הוא דבשעת תלישה היתה תמימה ואח"כ הוממה ונפדית או שלא הוממה אלא ששחטה למזבח ולא מיבעיא לי' אלא אם יש לאסור הגיזה בהנאה מדרבנן משום גזירה דילמא ישהה והיו יכולין להביא הך ראי' מבכור שהבאתי אלא דעדיפא להו להביא ראי' מעולה דבשעת תלישה הי' על הגיזה נמי איסור מעילה ואפ"ה לא מיבעיא להגמ' לאסור הגיזה אלא מדרבנן לאחר שהוממה ונפדית אבל כשעדיין העולה תמה פשיטא דמועלין בגיזה כמו דאיתא בפסחים (דף ל"ג) וכן בבכור כשעדיין הבכור תם ודאי דאסור הגיזה מדאורייתא:

ולפי זה יש לתמוה על תשובות נוב"י תניינא חיו"ד סי' קצ"ג שכתב דגיזת בכור תם אינו אלא מדרבנן ולא פירש דדוקא אם אח"כ נפל בו מום והביא ראי' מתוס' חולין (דף ל"ו) ומתוס' בכורות (דכ"ה) שהבאתי לעיל ואדרבא מדהביאו ראי' מעולה תמימה משמע דכוונתם דוקא לאחר שנעשית פסולו המוקדשין כמו שפירשו שם התוס' בהדיא בד"ה התולש וגם מה שהביא ראי' מהר"ש פ"ג דערלה משנה ג' אין ראי' כלל דהא דקאמר חדא בתם כוונתו שהתלישה היתה בתמות וזה חמור מאם התלישה היתה בבע"מ משום דבתלישה בתמות היתה על הגיזה בשעת תלישה איסור הנאה דאורייתא משא"כ בבע"מ לא היתה מעולם על הגיזה אלא איסור דרבנן ואין להקשות לפי זה מנא לי' לאוקים בתם ואח"כ נעשה בע"מ דלא אסור אלא מדרבנן דילמא חדא מירי בתם כשעדיין תם דאסור מדאורייתא דלא אפשר לאוקים בהכי דהא קתני ידלק דמשמע דשוב אין תקנה וכשעדיין תם אמאי ידלק הא יש לו תקנה להשהות עד לאחר הקרבה או בזה"ז עד שיפול בו מום ויהי' מותר דיהי' לו ביטול בשיעור הזה והא דלא אוקים כשמת בתמות לאחר תלישה יש לומר דס"ל כמו שכתבו התוס' בבכורות (דף כ"ו ע"א) בד"ה התולש דצמר שנשר חשוב כמו בע"מ מעיקרו ולא בעי העמדה והערכה ובבכור כה"ג מותר מדאורייתא בלא פדיון וראיתי להרי"ט אלגזי על בכורות פ"ג שכתב על דברי התו' שכתבו דמכולה שמעתא מוכחא דגיזת פסולי המוקדשין שרי מדאורייתא דיש לדחות דע"כ לא אמרינן דאפילו רבנן דאסרי אינו אלא מדרבנן משום גזירה דילמא אתי לאשהויי אלא דוקא לאחר שחיטה דמן התורה לכ"ע השחיטה מתרת אפילו הצמר שנשר ממנו מחיים וכמ"ש הראב"ד בפ"ה דעדיות שזה הוא טעמו דעקביא שמתיר דהא בעולה תמימה שמועלין בגיזתה מחיים ואפ"ה לאחר שנשחטה למזבח זריקת הדם מתיר בשרה למזבח והצמר שנתלש מחיים ומיבעיא לקמן אי יש לאסור הצמר משום גזירה דילמא אתי לאשהויי כמו שפירשו התוס' שם וא"כ ה"ה בפסולי המוקדשין יש לומר דדוקא לאחר שנשחט מותרת מן התורה אבל לעולם דמחיים אסורה הגיזה דומיא דחלב ובהכי יהא ניחא הא

דבכולי שמעתין מוכח דמודה עקביא דקודם שחיטה אסור דאם איתא דמחיים נמי מותר מדאורייתא צריך טעם אמאי לא נחלקו נמי אם מותר קודם שחיטה דלעקביא דלא גזר דילמא אתי לאשהוויי אמאי לא יהי' מותר אפילו קודם שחיטה ודבריו תמוהין דהא לר' יוסי דאמר בשחטו דברי הכל מותר ולא פליגי אלא במת היינו דפליגי קודם שחיטה כמו שפרש"י בד"ה ואח"כ מת לא נשחט וכוונתו לפרש דמת לא מתיר כלום דהא נקבר עם צמרו המחובר לו אלא כוונת ר' יוסי דאמר ואח"כ מת דהיינו לא נשחט והא דהוצרך לומר ואח"כ מת משום דאי לא מת לא שייך למיתני וחכמים אוסרין דהא בשחטו ד"ה מותר א"כ יש תקנה להניחו בחלון עד לאחר שחיטה וע"כ לומר לר' יוסי דעקביא דמתיר בלא נשחט משום דס"ל דגיזה של פסולי המוקדשין מותר מן התורה וגזירה דרבנן דילמא אתי לאשהויי לא ס"ל לעקביא וא"כ ה"ה לר' יודא נמי דס"ל דעקביא אינו מתיר אלא בשחטו נמי ס"ל דמן התורה מותר אפילו קודם שחיטה אלא משום גזירה אסור קודם שחיטה כמו לרבנן ולא פליג אגזירה דרבנן אלא לאחר שחיטה דכיון דהשחיטה מתיר צמרו המחובר לו מתיר נמי לצמרו שנשר דאסור מדרבנן משום גזירה וזה הוא כוונת הראב"ד בפירושו לטעם עקביא שמתיר דוקא בשחטו גם מה שרצה לדמות שחיטת פסולי המוקדשין לזריקת דם עולה דכי היכי דזריקה מתיר צמר שנשר מעולה תמימה כן נמי מתיר שחיטת פסולי המוקדשין לצמר שנשר מהם מחיים אפילו אם נאמר דגיזת פסולי המוקדשין אסור מדאורייתא מדברי הגמ' חולין (דף ל"ו) מבואר דאינו כן דאמר התם דהא דכתיב על הארץ תשפכנו כמים להתיר דמן של פסולי המוקדשין בהנאה הוא דאתא סד"א הואיל ואסירי בגיזה ועבודה דמן ליבעי קבורה קמ"ל והקשו בתוס' הא גיזת פסולי המוקדשין שריא מן התורה ופירשו דכוונת הגמ' על החלב דהחלב שנחלב קודם שחיטה אסור בהנאה אפילו לאחר שחיטה וסד"א דהדם שיצא מחיים קודם שחיטת הרוב יהא אסור אפילו לאחר שחיטה כמו החלב ואם נאמר כסברת הרי"ט אלגזי דגם הגיזה שנתלש קודם שחיטה אסור מן התורה יהא דברי הגמ' שם כפשטה דסד"א דהדם שיצא מחיים קודם שחיטת הרוב יהא אסור כמו הגיזה שנתלש מחיים ומוכח בהדיא דהשחיטה אינה מתיר הגיזה כמו דסד"א דהדם בעי קבורה ואע"ג דהוא לאחר שחיטה והחילוק בין זריקת הדם דעולה תמימה ובין שחיטת פסולי המוקדשין הוא פשוט דזריקה נעשה בדם ומתיר כל דבר שלא נעשה בו מעשה המתיר ה"ה דמתיר צמרו שאינו מחובר בו אבל שחיטת פסולי המוקדשין המתיר בשר לאכילה נעשה מעשה השחיטה המתיר בדבר הניתר לפיכך אינו מתיר חלבו שנחלב ממנו מחיים דאין נעשה בו מעשה המתיר ואין לומר דגם בזה יפרש שלא כדברי התוס' דמפרשי דם על דם שחיטה והוא

יפרש על דם הקזה ומיירי כשעדיין לא נשחט דכיון דכל הפרשה איירי בשנשחט כמו דכתיב תזבח ואכלת בשר האיך נפרש קרא דעל הארץ תשפכנו כמים בלא נשחט ומה שהקשה על דברי התוס' מהא דאמר בבכורות (דף ט' ע"ב) דטעמא דר"ש דמתיר פ"ח בהנאה משום דכתיב ולא תגוז בכור צאנך אבל אתה גוזז בכור חמור ואם איתא דהגיזה מותרת ולא אסור אלא לגזוז האיך מפיק ר"ש מזה היתר הנאה דאפשר דלא התיר הכתוב בפ"ח אלא מעשה הגזיזה ולא היתר הנאה דלא איירי קרא כלל מהנאה ולדידי לא קשה מידי דהא אפילו אם תאמר דהגיזה אסורה בהנאה עדיין קשה דילמא לא התיר הכתוב אלא הנאת גיזה בלבד ולא שאר הנאות וצריך לומר דמשום דלא ס"ד לאסור בהנאה פטר חמור אלא משום דלא גרע מבכור בהמה טהורה כמו שפרש"י שם וכיון דגלי קרא בדבר אחד דגרע ה"ה בכל דבר ומה שהקשה על קושית התוס' דמקשו על הא דאמר בחולין דסד"א הואיל ואסירי בגיזה ועבודה דמן ליבעי קבורה הא הגיזה עצמה מותרת דאפשר לומר דרב אשי מפרש דר"ש סבר כאיכא דאמרי בתמורה (דף ל"א) תזבח ואכלת אין לך בהן היתר אלא משעת זביחה ואילך ופרש"י שם לאפוקי חלב וגיזה דהנאה מחיים הוא א"כ מוכח דלהאי תנא גיזה וחלב שוין דבשניהם אסר הכתוב שלא יהי' לו הנאה מהם כ"א אחר שחיטה לא קשה מידי דא"כ יסבור ר"ש דפודין את הקדשים להאכילן לכלבים ובשבועות (דף י"א ע"ב) פריך וכי פודין את הקדשים להאכילן לכלבים וכתבו התוס' שם ואע"ג דפלוגתא הוא בפ"ב דבכורות מ"מ סתם משנה התם ובפ' הזרוע כמ"ד אין פודין הרי דלא ניחא להו להגמ' לאוקים כמ"ד דפודין גם מה שרצה להעמיס בדברי התוס' דאפילו גיזת בכור תם מותר אפילו כשהוא עדיין תם כן משמע ממה שכתב להוכיח דאם איתא דבתם אסורה מן התורה איך אפשר דבפסולי המוקדשין מותר הא לענין מלקות חייב בפסולי המוקדשין בגיזה ועבודה כתם וכתבו התוס' (דף ט"ו ע"א) ד"ה ואהני קרא וז"ל כדתניא לקמן גבי פסולי המוקדשין דהגוזז והעובד בהם סופג את המ' ולא אמרי' דכיון דאיתקש לצבי ואיל מפקיע לגמרי מלאו וכי כתיב תזבח ולא גיזה איסורא בעלמא הוא אלא אמרינן אהדרי' קרא לאיסורי' ללמד דלענין גיזה דין בע"מ כתם הוא וכשם דבתם אסור כמ"כ בבע"מ דאכתי באיסורי' הוא כמו שהי' בעודו תם כדאמרינן לענין מלקות אין הוכחה זו כלום דודאי גם בתם לא אסור הגיזה בהנאה משום קרא דלא תגוז אלא משום דכל קדשי מזבח אסורין בהנאה וכי אהדרי' קרא לפסולי המוקדשין דוקא ללאו דלא תגוז אבל לא לענין איסור הנאה כיון דאין בהם קדושה לאחר שנפדו אלא לענין איסור גיזה ועבודה ואיסור הנאה דחלב ומה שהביא מדברי הר"ש דערלה כבר כתבתי לעיל לפרש דבריו ומה שהביא מתוס' חיצונית שמחלק דבבכור דקדושה באה

מאליו הגיזה מותרת משמע מדבריו שמפרש דלסברת תוס' דידן אפילו גיזת בכור תם קודם שהומם מותר מן התורה אומר אני דלאו מר בר רב אשי חתים עליו ודבריו אינם מוכרחין כמו שהוכחתי לעיל מהגמ' דקאמר מה בכור מועלין בו ופרש"י דמועלין בכולה במה שיש בו ואם הגיזה מותר מן התורה בבכור האיך ילפינן מיני' לאסור החלב במעשר ובמוקדשין דהא במה שיש בו ג"כ אין מועלין בכולה וגם מדברי הר"ש בפ"ג דערלה שהקשה לענין גיזה אטו בכור לאו מוקדשין הוא משמע שאין חילוק בין בכור לשאר מוקדשין לענין גיזה ואין לסמוך עליו כלל לענין מעשה ואין להאריך יותר:

בד"ה ולא מועלין מפני שראויין להביא בכולן שלמים הואיל ולא פי' אלו לחטאת ועולה ושלמים ושלמים אין בהן מעילה כו' כצ"ל והוא כל"ק דרב אשי בנזיר (דף כ"ו ע"א) וכוונתם דמדחין סתמא אין מועלין משמע דאפילו בכולן אין מועלין דהא בהנך דמועלין בכולן ואין מועלין במקצתן תני בהדיא כן בנזיר (דף כ"ו ע"ב) וכן פרש"י במעילה (דף י"א ע"א) בד"ה המפריש כו' ולא מועלין בכל אותן מעות [ומה שרוצה התוי"ט שם להעמיס כוונת רש"י דבכולן מועלין אין נכון דהא כ' בהדיא ולא מועלין בכל אותן מעות ואע"ג דמשמע קצת כן מלשון רש"י שם מ"מ אין כוונתו כן ומוטב לומר דלשון רש"י קצת מגומגם מלפרש כוונתו מה שאי אפשר לפרש כן] ע"כ פירש דהא דתנן טעם במתניתין מפני שהן ראויין לבוא כולן שלמים היינו דיכול ליקח כל מעה שירצה מאותן הדמים ולקנות מחירה שלמים ואע"ג שאין יכול להוציא כל המעות לשלמים לבד ומוכרח לקנות מאותן הדמים ג"כ עולה וחטאת דיש בהם מעילה מ"מ כיון דבידו להפריש איזה מעה שירצה לשלמים נמצא דלא חל עדיין קדושת עולה וחטאת על הדמים ולא דמי להא דתנן בסוף מעילה באומר פרוטה בכיס זה הקדש דאפילו לדברי חכמים מעל בהוציא את כל הכיס דהתם שאני דכבר פירש שם הקדש על פרוטה אחת שבתוך הכיס ואע"ג דלא פירש על איזה פרוטה מ"מ הוי פירש בתערובות וכל פרוטה ופרוטה שבכיס הוא בספק הקדש ומשו"ה מחייב ר"ע בהוציא את הראשונה משום דר"ע מחייב על ספק מעילות אשם תלוי ואפילו לרבנן אסור לכתחילה להוציא אפילו פרוטה אחת לחולין אבל הכא כיון שלא פירש אלו לחטאת ועולה ושלמים לא הוי פירש כלל ולא חל עדיין שום קדושת עולה או חטאת על הדמים ויכול לכתחילה להוציא איזה מעה שירצה לשלמים ומשו"ה אפילו אם נהנה בכולן לא מעל ולרש"י אין שום חילוק דין בין אם אמר לנזירותי ובין אם אמר לקרבנות נזירותי דאפילו אם אמר לנזירותי אינו יכול להוציא את כל המעות לשלמים לבד ואפילו אם אמר לקרבנות נזירותי יכול ליקח כל מעה שירצה לשלמים דכ"ז שלא הזכיר שם עולה וחטאת על המעות לא מיקרי פירש ואין על המעות אלא שיעבוד

לגבות מהם קרבנות חטאת ועולה ושלמים ומשו"ה פירש"י בד"ה סתומין דלא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה וכוונתו משום דלפירושו קשה הא דפריך הגמ' שם בנזיר על הא דאמר היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה והלא דמי חטאת מעורב בהן הא כמו דאמרינן דאין מועלין בכולן אע"ג דדמי חטאת מעורב בהן משום דיכול להביא בכולן שלמים ולא חל עדיין קדושת חטאת ועולה על הדמים ה"ה נמי דאמרינן דמשום דיכול להביא בכולן עולה לא חל עדיין קדושת חטאת ושלמים על הדמים ועוד קשה כמו שהקשו התוס' שם דל"ל למימר היו לו מעות סתומין הא בסתומין איירינן ולא הי' לו לומר אלא מת יפלו לנדבה ע"כ פרש"י דהך סתומין לא איירי באומר אלו מעות לנזירותי אלא איירי באומר אלו לשלמים ואלו לשאר נזירותי ולא מיקרי סתומין אלא משום דלא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה ובכה"ג אמר שם בנזיר (דף כ"ו ע"ב) דמועלין בכולן ואין מועלין במקצתן והטעם יש לומר משום דפירש כבר על מקצת הדמים חשיב מה דאמר אח"כ ואלו לשאר נזירותי כמו דאמר אלו לחטאת ועולה ולפי זה פריך שפיר והלא דמי חטאת מעורב בהן ובכה"ג ודאי דאסור ליקח מאותן המעות אפילו לחטאת או לעולה אלא צריך לעשות כמו שכתבו התוס' שם דמחלל המעות על הבהמות בכל מקום שהם אבל התוס' שם (דף כ"ד) לא ניחא להו לפרש כפרש"י וס"ל דבאומר לקרבנות נזירותי כיון דלכל הקרבנות נתכוין אע"ג דלא הזכיר שם עולה וחטאת על הדמים כיון דע"כ צריך ליקח מאותן הדמים עולה וחטאת כל הדמים בספק קדושת עולה וחטאת ומועלין בכולן ואין מועלין במקצתן אלא הכא מיירי דאמר לנזירותי ויכול ליקח כל המעות אפילו לקרבן אחד של נזירות אם ירצה ואפילו לשלמים לפיכך אין מועלין אפילו בכולן ומעות סתומין איירי באומר לקרבנות נזירותי דע"כ לכל הקרבנות נתכוין ואע"ג דלא פירש שם עולה וחטאת על הדמים חשיב כאלו פירש כיון דע"כ צריך לקנות מאותן המעות עולה וחטאת נמי ובזה יש לתרץ דברי התוס' בסוף מעילה בד"ה פרוטה של הקדש שכתבו א"נ מטבע חשוב ולא בטל והקשו עלי' הא זה נמי הוא מדרבנן ויש לומר דהא אמרינן בביצה (דף ל"ח ע"ב) מי קא מדמית איסורא לממונא איסורא בטל ממונא לא בטל וה"ה הכא אע"ג דבטל ברוב מ"מ מחויב ליתן פרוטה מכיס זה להקדש דממונא לא בטל וא"כ לסברת התוס' חשיב כמו פרוטה בכיס זה הקדש דהא הכיס זה משועבד ליתן פרוטה אחת להקדש וכיון דע"כ מחויב ליתן פרוטה אחת להקדש כל פרוטה ופרוטה הוא בספק הקדש ואין מועיל הבטול וכוונת התוס' במה דקאמרו מטבע חשוב ולא בטל היינו דממונא לא בטל ומדאורייתא הוא:

בד"ה דמי שלמים כו' אלא בנזיר טמא ומכשירו להתחיל נזירות טהרה כצ"ל והד"א והא דהוצרך לומר ומכשירו להתחיל נזירות טהרה משום דרב אמר לעיל באשם נזיר דפסול שלא לשמו משום דבא להכשיר ולא להכשירו והשתא קאמר דאשם ליכא בנזיר טהור אלא בנזיר טמא וא"כ מאי בא להכשיר ע"כ הוצרך לפרש דמכשירו להתחיל נזירות טהרה בתוס' ד"ה אשם כו' ומתוך פי' הקונטרס משמע כו' ובזה יתיישב הקושיא מפסחים ומשבועות דלאחר ניתוק אפילו הוא גופי' קרב עולה אי לאו משום גזירה אטו לפני כפרה וגם הא דהכא דבעי ניתוק מקרא לא קשיא למה לי קרא הא הילכתא הוא דבעי ניתוק יש לומר דאי מהילכתא הו"א דוקא לכתחילה ואיצטריך קרא לפסול בדיעבד ואי לאו הילכתא לא הוי ידעינן מאי הוי' יהא אבל לגירסת רבינו שמואל יתיישב נמי הקושיא הא דמשמע בפסחים דניתוק הוא רק מדרבנן משום גזירה אטו לפני כפרה ולגירסתו ההוא דפסחים הוא מכוון ממש עם האי דשבועות דאמר אבל הוא גופי' לא גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה והיינו לכתחילה דוקא:

בא"ד ובפרק בתרא דזבחים (דף קט"ו ע"ב) אינו בשום ספר כו' כצ"ל:

בא"ד וקרא אתי למימר כו' ואי לאו הילכתא לא הוי ידעינן מאי הוי' אית בי':

בא"ד לא אמרינן שיהא חבירו כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דבהווייתי אשם יהא קודם כפרה הילכך ניתק אין לא ניתק לא משום דגזרינן אטו לפני כפרה משמע דאי לאו קרא דהוא דפוסל לפני כפרה לא הוי גזרינן אטו לפני כפרה משום דלפני כפרה נמי כשר וקשה דהא ודאי לא איצטריך קרא דהוא לפסול לפני כפרה אלא דוקא היכא דאבד והפריש אחר ונמצא הראשון דמצוה באחד והשני אפילו לפני כפרה עומד לעולה והו"א דכשר לעולה אפילו לפני כפרה אבל בלא נמצא עד לאחר כפרה דג"כ פסול קודם ניתוק משום גזירה דקודם כפרה התם ודאי כיון דליכא אלא אשם אחד שעומד לכפרה פשיטא דפסול להקריבו לשם עולה בלא דרשא דהוא וא"כ בלא דרשא דהוא יש לגזור לאחר כפרה אטו לפני כפרה ויש לומר דנקט דרשא דהוא דאפילו בנמצא קודם כפרה ונתכפר באחד שהמצוה בו בעי השני ניתק משום גזירה דלפני כפרה דאי לאו דרשא דהוא לא הוי גזרינן משום דאפי' קודם ניתוק דינו ליקרב עולה:

בא"ד ומותר הפסח דקרב שלמים למ"ד דבעי עקירה ליבעי ניתוק כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד וי"ל דשאני פסח כו' נראה לפרש דבזה מתורץ נמי קושיא ראשונה דדוקא אשם דזמנו כל השנה יש לגזור דילמא ישכח לעוקרו משום שיסבור דאשם הוא אבל פסח דאין זמנו כל השנה יזכור דלאו פסח הוא ולא ישכח לעוקרו:

בא"ד ובעי למימר בגמ' קודם כפרה שהוא עצמו יקרב אשם ואיתותב כו' כצ"ל פירוש וא"כ אפילו קודם כפרה דינו ליקרב עולה ולא שייך למיגזר אטו קודם כפרה ואמאי בעי ניתוק:

בא"ד והלא אף קודם כפרה דינו ליקרב עולה כצ"ל:

בא"ד אשם הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה כצ"ל וכך היתה גירסת התוס' שם:

בא"ד משמע דהוא אתי למעוטי מהקרבה כו' פירוש דכיון דמעיקרא דריש הוא קרב ואין תמורתו קריבה דהיינו למעוטי מהקרבה משמע דלבתר דדריש בהוייתו יהא ג"כ אתי למעוטי מהקרבה:

בד"ה מכשירין כו' המביא אשם תלוי הס"ד ומה"ד עולתה ומתה כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד וכן משמע בת"כ בפרשת כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד כדאמרינן בסוף שמעתין אע"ג כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד אין לפסול בעלמא מטעם זה דלא הוי אלא בסדר מצורע כו' פירוש דהא דמשמע לקמן שאם שינה הסדר והקדים את המאוחר פסול משום מחוסר זמן זה אינו אלא בסדר מצורע משום דהסדר המעשה הוא לטהרו ואם הקדים המאוחר הוה מחוסר זמן שעדיין לא הגיע זמן טהרתו אבל בעלמא דלכפרה לא חשיב הקדמת המאוחר מחוסר זמן והא דכתבו כמו שאפרש לקמן היינו בעמוד הסמוך בד"ה ואי אין מחוסר זמן והצ"ק מפרש כוונת התוס' בדרך אחר ואין נכון:

בד"ה לא יביאו כו' בפרשת ויקרא בפרשת אם לא תגיע וגומר אחד לחטאת ואחד לעולה כצ"ל מצאתי:

בד"ה לא נהנין ולא מועלין בנזיר פרק מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני כו' כצ"ל מצאתי וקאי אלא נהנין ולא מועלין דמעות סתומין:

בד"ה ואינן טעונין לחם כו' משלא כמצותו דפרש"י שלא לשמו כו' כצ"ל מצאתי:

דף ה.

בגמרא תיובתא דרב תיובתא כצ"ל ש"מ:

שם ומאחר ששירי' אין נאכלין עד שתביא מנחת העומר אחרת ותתירנה מקרב היכי קרבה כצ"ל פירוש בשלמא כל מנחת העומר הנעשית כמצוותה ששירי' נאכלין אע"ג דלא הוה ממשקה ישראל כמו דאמר רב בע"ב מנחת העומר תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה לא קשה מידי דמצוותה בכך כמו דאמר לקמן בע"ב מה למנחת העומר שכן מצוותה בכך וכמו שכתבו התוס' לקמן (דף פ"ד ע"א) בד"ה שומרי אבל הך מנחת העומר שקמצה שלא לשמה כיון דשירי' אין נאכלין א"כ לא הוה מצוותה בכך וקשה הא לא הוה ממשקה ישראל:

שם שאין במנחות ויש במנחות כו' כצ"ל:
(**שם**) **בנדבת** שנים ובמחוסרי כפרה והותרו מכלל איסורן בקודש כו' כצ"ל ש"מ. והא דכל מנחת העומר לא הוי הותרו מכלל איסורן בקודש אע"ג דאמר רב לקמן מנחת העומר תוכיח שאסורה לגבוה ומותרת להדיוט יש לומר שיש חילוק בין אסורה להדיוט ומותרת לגבוה ובין הותרו מכלל איסורן בקודש דלא מיקרי הותרו מכלל איסורן בקודש אלא היכי דלאחר שהותרו ג"כ אסור להדיוט אבל מנחת העומר כיון דלאחר שקרבה לגבוה מותרת ג"כ להדיוט לא מיקרי הותרו מכלל איסורן בקודש אלא דלקודש התחיל ההיתר קודם מלהדיוט ולא מיקרי אלא אסורה להדיוט ומותרת לגבוה:
(**שם**) **דקסבר** האיר המזרח מתיר כצ"ל בש"מ בהשמטות כתב תימא להר"מ כיון דמסקינן דבמתירין יש מחוסר זמן לעיל גבי רב למה לי' למימר טעמא משום דמנחת העומר באה להתיר ולא התירה תיפוק לי' משום דכתיב ממשקה ישראל ורב סבר לקמן האיר המזרח אינו מתיר עכ"ל. ויש לומר דניחא לי' למינקט טעמא משום דבאה להתיר ולא התירה משום דהאי טעמא שייך נמי באשם נזיר ואשם מצורע ועוד משום טעמא דממשקה ישראל לא הוה פסולה למאן דלית לי' דחויין דהא יכול להמתין עד שתביא מנחת העומר אחרת ותתירנה לגבוה:
ברש"י ד"ה להכשירו למצורע בקהל וכן פירש עוד לקמן (דף כ"ח ע"א) בד"ה לרצות וכן הוא הגירסא בגמ' בשבועות (דף ח' ע"א) ובתוס' שם ד"ה על ז' דברים ובחידושי הרש"א שם וכן איתא עוד לקמן (דף צ"א ע"ב) בפירוש רבינו גרשון בד"ה אבל ויש מוחקין ומגיהין בקדשים וקשה למחוק בכל המקומות הנ"ל ולעיל (דף ד' ע"ב) פרש"י בד"ה אשם מצורע בא הוא להכשירו לבוא במחנה וכן פירש לקמן (דף צ"א ע"ב) בפרש"י כת"י בד"ה הנ"מ וכוונתו למחנה שכינה ונראה לי לפרש דמחנה וקהל פירוש אחד להם כמו דכתיב מחנה יהודה ומחנה שכינה פירושו מקום קדוש של השכינה שמתאספים שם כהנים ולוים וישראלים לעבודה:
בד"ה אין מחוסר זמן לבו ביום הואיל ובו ביום תהא כו' לא מחוסרת כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה עופות כו' לכל נדריהם ולכל נדבותם כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מחוסרי כפרה כו' ומצורע סה"ד ומה"ד והותרו לקדש מכלל איסורן כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה מנחות טעונות כלי בפרק שתי הלחם (דף ק' ע"ב). פירוש דהתם תנן במתניתין דהמנחות עד שלא קדשו בכלי נפדין דאין להם שום קדושת הגוף א"כ בעי קדושת כלי

שרת קודם קמיצה אבל עופות המליקה הוא בציפורן ולא בסכין כלי שרת ולא בעי קדושת כלי שרת וכן הוא כוונת התוס' בד"ה שהמנחות:

בד"ה ותנופה והגשה בפ' כל המנחות באות מצה כצ"ל ש"מ:

בד"ה מנחת העומר כו' קרבנו היחיד מביא עוף כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ואם איתא דעדיין חדש אסור כו' הא דלא מפרש כהתוס' ואם איתא שתהא כשרה משום דלפירוש התוס' מקשה רב יודא בר רב יצחק על ר"ל מכח ההוא ברייתא ובאמת לא קשה על ר"ל דאפילו אם תאמר דיש מחוסר זמן לבו ביום מ"מ הא ר"ל ס"ל דהאיר המזרח מתיר ואפילו להדיוט מותר החדש ואינו אלא מצוה מן המובחר בעלמא ואין כאן היתר מכלל איסור כמו דמתרץ ר"פ וטפי ניחא לפרש דלא מקשה על ר"ל אלא על טעמא דרב אדא בר אהבה דמפרש משום דס"ל אין מחוסר זמן לבו ביום ולהתוס' משמע להו מדפריך ואם איתא סתמא ולא אמר ואי אין מחוסר זמן לבו ביום דבא להקשות על ר"ל משום דס"ל כרב דאין האיר המזרח מתיר ומה שכתב בזה הצ"ק אישתמיט לי' סוף שמעתין דאמר רבא דכשרה ועלה לבעלים:

בתוס' בד"ה גילח כו' ואפילו לרבנן כו' פירוש אפילו לרבנן דמתניתין (דף מ"ה ע"ב) דפליגי אר"ש וסברי כר"א דברייתא כמו שכתבו שם התוס' בד"ה ואח"כ דאין מותר לשתות יין עד לאחר כל המעשים וא"כ אינו מותר לשתות יין עד שיביא עולה ושלמים ואם כן הוי עולה ושלמים הכשר קבוע לכאורה וכתבו דזה אינו דאפילו לרבנן לא הוי עולה ושלמים הכשר קבוע דהא לא שרי לשתות ביין עד שיביא נמי חטאתו ואין ההכשר תלוי בהם בדם:

בד"ה שהמנחות טעונות כלי וא"ת אדרבה זו היא קולא לגבי עופות כו' פירוש מה שהמנחות טעונות כלי היא קולא במנחות מלגבי עופות דעופות חמירי שטעונין מליקה בעצמו של כהן ותירצו דהחומרא של המנחות הוא במה שטעונות כלי שרת והכלי שרת מקדשן משא"כ בעופות דלא בעי סכין כלי שרת אלא באצבע ואין הכלי שרת מקדשן ובצ"ק הקשה דמה שהעופות הותרו מכלל איסורן ג"כ הוה קולא בעופות מלגבי מנחות ולא קשה מידי דלגבי איסור נבלה הוה קולא מה שהותרה מכללה לגבוה אבל לגבי עופות הוה חומרא דכל מה שיש ריבוי הבאה בעופות הוה חומרא וזה הוא ריבוי דאפילו דבר האסור להדיוט מותר בעופות לגבוה וכיוצא בזה מצינו בזבחים (דף נ"ה ע"א) דקאמר ומה קדשים קלים שהוכשר בכל הרוחות משמע שם דזה הוי חומר שנתרבה בו רוחות ומה שהקשה עוד מזבחים (דף ס"ה) דאמר מה שחיטה שלא קבע לו כהן קבע לו סכין כו' משמע דסכין הוה חומרא ובעצמו של כהן הוי קולא היפך ממה שכתבו

כאן בקושייתם איני יודע מאי קושיא אם בגמ' שם משמע היפך ממה שכתבו כאן לפי סברת הקושיא כיון דלאחר שתירצו הוה ממש כמו שאמר שם בגמ' ולפי סברת הקושיא דמשמע להו דעצמו של כהן חמיר אה"נ דעל גמרא דהתם נמיק' קושיא זו:

בד"ה ואי אין מחוסר זמן כו' וי"ל דדוקא בסדר מצורע כו' זמן טהרתו כו' כצ"ל פירוש דודאי מחוסר זמן גמור כמו חדש קודם הקרבת העומר בכ"מ הוי מחוסר זמן אפילו בו ביום אבל הא דמשמע משמעתין דאפילו בשינוי סדר דמקדים המאוחר בסדר להמוקדם ג"כ חשיב מחוסר זמן זה לא הוי אלא בסדר מצורע דמעשה הסדר נעשה לטהרה אבל לא בסדר מעשה יוה"כ דנעשה לכפרה וזה הוא נמי כוונת התוס' לעיל בעמוד הקודם בד"ה עולתה ומתה ולא כפירוש הצ"ק שם:

בד"ה שחיטה לאו עבודה היא כו' דאהכשר זר גופי' מייתי לה כו' פירוש וא"כ לא הוה בעי לומר דשחיטה לאו עבודה היא משום דכשירה בזר אלא הוה בעי לומר כל הכשר בזר לאו עבודה היא:

בא"ד דכיון דבשום מקום לא בעי כהן בשחיטה כו' ולפי זה לא הוה מצי לומר כל הכשר בזר לאו עבודה היא דלא תלוי בזה ודוקא שחיטה לאו עבודה היא משום דלעולם כשר בזר:

בא"ד ולא דמי לשמאל כו' פירוש בשלמא מעיקרא לא קשה משמאל דנימא דכיון דכשר בשמאל לאו עבודה היא דיש לומר דזר גרע משמאל ודוקא הכשר בזר לאו עבודה היא אבל השתא דמפרשינן דמזר נמי לאו ראי' דלאו עבודה אלא משום דלעולם כשירה בזר א"כ שמאל נמי ולהכי כתבו דלא דמי לשמאל דיש מקום שצריך ימין פירוש דהולכת קמיצה או הולכת דם בעי ימין כמו שפרש"י בזבחים (דכ"ד ע"ב) בד"ה המעכב כפרה ולפי מה שפרש"י לקמן (דף י' ע"א) בד"ה ומשני דכל הולכה לא בעי ימין לפי דאפשר לבטלה צריך לומר דמוכח דהולכה עבודה היא מדפסולה בזר ובכל פסולי עבודה משא"כ שחיטה שכשרה בכל פסולי עבודה וכן כ' התוס' בזבחים (דף י"ד ע"ב) בד"ה שחיטה בשם פי' הקונטרס דשחיטה לאו עבודה היא מדאתכשרו בה כל הפסולין:

בא"ד ולהכי פריך עלה מפרה פירוש דלפרש"י ניחא הא דפריך עלה מפרה דכיון דמצינו מקום אחד דשחיטה פסולה בזר שוב אין להוכיח דלאו עבודה מהא דלפעמים כשירה בזר אבל להפירושים אחרים שכתבו התוס' לקמן אינו מובן מאי דפריך עלה מפרה כדכתבו לקמן:

בא"ד שחיטה על ירך כצ"ל צ"ק:

בא"ד דאין דרך שירות בכך כצ"ל ש"מ:

בא"ד ומיהו גם לפי מה שפרשתי יש ליישבו כצ"ל צ"ק פירוש דמזה דשחיטת פרה פסולה בזר יש להוכיח דשחיטה עבודה היא והא דממעטינן דשוחט לא בעי צפון גבי ק"ק ולא פנים בקדשים קלים הוא גזה"כ וכן נתלה ושחט:

בד"ה שחיטה לאו עבודה היא כו' א"כ מה שפסלה הכתוב גבי פרו לאו כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דהא בפרה אין שחיטה עבודה ופסולה אלא כדמפרש כו' כצ"ל:

בא"ד ושחט את פר החטאת אשר לו כצ"ל מצאתי:

בא"ד א"כ דמפרה ידעינן פרו מאי קא משני פירוש כיון דבפרה הקפיד הכתוב בשחיטה באלעזר אע"ג דפרה קדשי בדק הבית היא א"כ ע"כ לאו משום עבודה היא א"כ בפרו נמי בעי שחיטה באלעזר אע"ג דשחיטה לאו עבודה היא ומתרצי התוס' דלמ"ד שחיטת פרו בזר פסולה ודאי אין להוכיח מזה דשחיטה עבודה אע"ג דפרו קדשי מזבח הוא משום דמצינו דהקפיד הכתוב גבי שחיטת פרה דבעי כהונה אע"ג דקדשי בדק הבית היא אבל בגמ' ה"ק דבפרו שהוא קדשי מזבח אין סברא להעמיד אהרן וחוקה אלא אעבוד ולא אשחיטה דלאו עבודה היא:

בד"ה אלא אמר ר"פ כו' ששחטן בחוץ עד שלא הגריל עליהן כצ"ל ש"מ:

בא"ד אין לדמות כמו כן לכאן כו' והצ"ק כתב ודבריהם אינם מובנים לי דהיכא משמע דר"פ ס"ל בעלמא יש מחוסר זמן כו' לא אאמין שיצאו דברים אלו מפי יודע ספר דהא משום הקושיא דאי אין מחוסר זמן לבו ביום יהא אחר ממרס בדמה כו' קאמר היינו טעמא דר"ל דקסבר האיר המזרח מתיר ולא כרב אדא בר אהבה דקאמר טעמא דר"ל משום דקסבר אין מחוסר זמן לבו ביום והא דאמר דר"פ גופא קאמר טעמא דמצורע דכתיב בי' הוי' היינו לתרץ קושיא דר"ש דהקשה מהקדים מתן שמן למתן דם דהיא עבודה אבל ר"פ מקשה משחיטה דלאו עבודה היא ולא כתיב בי' הוי' ומה שכתב דהתוס' כתבו דדוקא במצורע חשיב מחוסר זמן אבל בעלמא ס"ל לר"פ אין מחוסר זמן לא הבין דברי התוס' דהתוס' אינן מחלקין בין מצורע לבעלמא אלא במחוסר זמן דשינוי הסדר דהקדים המאוחר כדי לתרץ למה איצטריך חוקה לעכב בשינוי סדר מעשה יוה"כ אבל מחוסר זמן גמיר כמו חדש בט"ז בניסן קודם הקרבת העומר ודאי בכ"מ הוי מחוסר זמן ומה שכתב בתוס' בהדי מצורע הוא ט"ס וצ"ל בסדר מצורע כמו שכתבתי לעיל על דברי התוס' ומה שכתב רק דפריך הכא משחיטה אין לו שום פירוש ומה שכתב דאי ס"ל בעלמא יש מחוסר זמן מאי פריך משחיטה הוא תמוה הא מכח קושיא זו דשחיטה מסיק דיש מחוסר זמן:

דף ה:

בגמרא האיר המזרח מתיר כו' דתנן אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר ואם הביא פסול קודם לשתי הלחם לא יביא ואם הביא כשר כו' אם הביא כשר אלמא כו' כצ"ל מצאתי:

(**שם**) **אלמא** קסבר האיר המזרח מתיר כתב בש"מ וז"ל אמר מורי דאמילתא דלעיל קאי דמנחת העומר שנקמצה שלא לשמה כשרה ואהא מייתי שפיר אבל אי אפשר לומר דקאי אהא דאמר דהאיר המזרח מתיר דמהא לא הוה מייתי שפיר דאיכא למימר דטעמא משום דאין מחוסר זמן לבו ביום ולי נראה דע"כ טעמא דר"ל משום דהאיר המזרח מתיר דטעמא דאין מחוסר זמן לבו ביום טעמא פריכא הוא נראה לי ברוך עכ"ל ולי נראה דאי אפשר לומר דקאי אהא דמנחת העומר שנקמצה שלא לשמה כשרה דהא אמר בהדיא אלמא קסבר האיר המזרח מתיר מבואר בהדיא דקאי אהא דקאמר ר"פ משמי' דר"ל דהאיר המזרח מתיר ועוד דאין להוכיח כלל מכאן דמנחה שנקמצה שלא לשמה כשרה דאפשר דס"ל כרב דפסולה משום דבא להתיר ולא התיר ועוד אפשר לומר דס"ל כרבא דכשירה והתירה ועוד דאי קאי אהא דאמר דמנחת העומר שנקמצה שלא לשמה כשרה א"כ אמר בהדיא הא דהאיר המזרח מתיר וקשה דלמה לי' לומר עוד הא דאם הביא בששה עשר כשר דמהא דאמר האיר המזרח מתיר ממילא משמע דאם הביא בששה עשר כשר ומה שכתב ולי נראה דע"כ טעמא דר"ל משום דהאיר המזרח מתיר דטעמא דאין מחוסר זמן לבו ביום טעמא פריכא הוא אין נראה כן דע"כ לאו טעמא פריכא הוא בודאי דא"כ קשה למה לי' לדייק דהאיר המזרח מתיר מהא דאמר דאם הביא בששה עשר כשר הא יכול לדייק זה מהא דאמר דמנחה שנקמצה שלא לשמה כשרה ועוד קשה על ר"ל למה איצטריך לומר דאם הביא בששה עשר כשר הא אמרה חדא זימנא דמנחה שנקמצה שלא לשמה כשרה אלא ודאי דלאו טעמא פריכא הוא בודאי ואי לא אמר הא דאם הביא בששה עשר כשר הוה אמרינן דטעמי' דר"ל הוא משום דאין מחוסר זמן לבו ביום ולא הוי ידעינן דהאיר המזרח מתיר והא דתניא הקדים חטאתו לאשמו כו' הוי אמרינן כתירוצו של ר"פ שאני הלכות מצורע דכתיבא בהו הוי' וקאי נמי הוי' אשחיטה אע"ג דלאו עבודה היא דר"פ נמי לא אמר דהוי' לא קאי אשחיטה בהכרח אלא אימא ה"מ עבודה כו' פירוש דלדידי' משמע לי' כן דהוי' לא קאי אשחיטה ויש להוכיח מהברייתא דהקדים חטאתו לאשמו דיש מחוסר זמן לבו ביום אבל אין לו הכרח על זה הסברא ומשו"ה איצטריך ר"פ דמפרש טעמא דר"ל משום דהאיר המזרח מתיר לאתויי מהא דר"ל ס"ל במקום אחר דהאיר המזרח מתיר דאל"כ הוה אפשר לומר דר"ל

משמע לי' דהוי' קאי נמי אשחיטה וס"ל דאין מחוסר זמן לבו ביום אבל השתא דקאמר ר"ל דאם הביא בששה עשר כשר שמעינן שפיר דהאיר המזרח מתיר דאי הטעם משום דאין מחוסר זמן לבו ביום קשה אמאי אמר סתם כשר ולא קאמר ושירי' אין נאכלין עד שתביא מנחת העומר ותתירנה דהא דאין מחוסר זמן לבו ביום אין מועיל אלא לענין דכשר הקומץ למזבח אבל לכהנים ודאי דאסור באכילה עד לאחר הקרבת העומר ואין להקשות דהא השתא אמרינן דס"ל לר"ל דהאיר המזרח מתיר ואפ"ה אמר גבי מנחת העומר שנקמצה שלא לשמה דשירי' אין נאכלין והיינו משום דכתיב עד הביאכם למצוה ואמאי לא קאמר נמי גבי ואם הביא בששה עשר כשר נמי ושירי' אין נאכלין כו' דיש לומר דכיון דלא בעי להמתין אלא למצוה מן המובחר אין להקפיד אם לא אמר ושירי' אין נאכלין דלא מיירי הכא ממצוה מן המובחר ובכוונה לא אמר ושירי' אין נאכלין כדי לאשמועינן טעמא דהאיר המזרח מתיר:

שם במי שראוי לעבודה לאפוקי כהן בע"מ מדאיצטריך לפרושי לאפוקי כהן בע"מ משמע דלאו בכל הפסולין אמר רבא הך דינא דאי כהן בע"מ לאו דוקא וה"ה כל הפסולין לא איצטריך לפרש כלל דמילתא דפשיטא הוא דמי שאינו ראוי לעבודה הוא כל הפסולין לעבודה וא"כ צריך טעם מ"ש כהן בע"מ מכל הפסולין ונראה לפרש דבע"מ לאו דוקא וה"ה לכל הפסולין שהם כיוצא בו שאין להם היתר בציבור ולא איצטריך לפרש בע"מ אלא למעט כהן טמא דמשום דיש לו היתר בציבור עושה לדם הנשאר בצואר בהמה שירים אם קיבל וזרק ואפילו אם יש עוד בצואר דם הנפש פסול ולא יחזור הכשר ויקבל כדאמר במעילה (דף ה' ע"ב) ואין נ"מ בו הא דאין מחשבה מועלת דבלא מחשבה פסול משום עבודת טמא דהא דאמר רבא אין מחשבה מועלת משמע אפילו קיבל וזרק ואע"ג דתנן בזבחים (דף ל"ב ע"א) וכולן שקבלו את הדם חוץ לזמנו וחוץ למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל וכולן פירושו כל הפסולין ואפילו טמא משום דאפילו טמא אין עושה שירים אלא דוקא אם עביד בכה"ג דבכהן כשר הוה כמצוותו וה"ה במחשבה דשלא לשמו דפסול בכהן כשר נמי אין הטמא עושה שירים דהא תנן התם עוד נתנו על גבי הכבש כו' אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל אע"ג דבכה"ג אם עביד הכשר נתכפרו הבעלים כמו דאמר בזבחים (דף כ"ו ע"ב) מ"מ כיון דהבשר פסול בכשר משו"ה בכהן טמא אין עושה שירים מכ"ש בפסול דשלא לשמו דפסול לגמרי מ"מ הכא משמע דרבא קאי נמי אשלא לשמה דקרבנות דכשירה ולא עלתה דומיא דמנחת העומר וכיון דכה"ג בכהן כשר לא פסול בטמא פסול משום עבודת טמא ונראה לי דגירסא זו היא גירסת הרמב"ם שכתב בפי"ד מה' פסה"מ ה' ב' וז"ל ויש קרבנות שאם נעשו שלא לשמן

כשירין כמו שיתבאר לפיכך אם קיבל הדם כהן זה שאינו ראוי לעבודה או הוליכו או זרקו פסול הזבח כאילו עשאהו לשמו שהוא פסול ואעפ"י שיש דם הנפש וחזר הכשר וקיבל וזרק כבר נפסל הזבח ולא מפני מחשבת שינוי השם פסל אותו אלא מפני שהוא פסול לעבודה כמו שביארנו עכ"ל וכוונתו מבואר דקאי אטמא שקיבל דם הזבח שלא לשמו דהא כתב בפ"א ה' כ"ח שאין הפסול עושה הדם הנשאר שירים חוץ מן הטמא ואשמועינן דאע"ג דאם קיבל הטמא במחשבה דשלא לשמו בזבח דפוסל בו שלא לשמו או במחשבה דחוץ לזמנו וחוץ למקומו אם נשאר דם הנפש יחזור הכשר ויקבל אבל בזבח דאין פוסל בו מחשבה דשלא לשמו אם קיבל הטמא וזרק במחשבה דשלא לשמו עושה דם הנשאר שירים ואע"ג דאיכא דם הנפש לא יחזור הכשר ויקבל וכתב שם הכ"מ שלא ידע מנין לו זה ולפי מה שפרשתי למד זה הדין ממה דקאמר הכא לאפוקי כהן בע"מ דמשמע דבכהן טמא פסול בלא"ה משום דעושה הדם הנשאר שירים אבל מדברי פרש"י והתוס' נראה דלא גרסי לי' כמו שאכתוב שם:

(**שם**) **ובדבר** הראוי לעבודה לאפוקי מנחת העומר דחדש הוא כצ"ל והוא גירסת הראב"ד בפי"ד מה' פסהמ"ק ה' ב' אבל מדברי הרמב"ם משמע דלא גרס דחדש הוא אלא לאפוקי מנחת העומר דלא חזיא ומפרש כפרש"י משום דשעורים הוא אבל מדברי רש"י והתוס' נראה דלא גרסי כלל וכך הוא הגירסא לפי פירושם אין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה ובדבר הראוי לעבודה ובמקום הראוי לעבודה לאפוקי נפגם המזבח ותו לא:

(**שם**) **תאמר** בטריפה שכולה אסורה מליקה תוכיח שכולה אסורה כו' שכן קדושתה אוסרתה תאמר בטריפה כו' מאי אם השבתה כו' כצ"ל מצאתי:

(**שם**) **בשביעית** נמי שכן מתרת ספיחין כר"ע כו' כצ"ל קצת קשה אמאי הוצרך לומר כר"ע הא מצי למימר דהא דרב אמר מנחת העומר בשביעית תוכיח כוונתו על איסור שביעית דאסור להדיוט ומותר לגבוה במנחת העומר של שביעית וצריך לומר דהפירכא שכן מתרת ספיחין מועיל נמי לאיסור שביעית דאע"ג דאין שביעית גורמת ההיתר אלא חדש מ"מ אי לא היו מקריבין בשביעית העומר לא היה מתיר נמצא דגם ע"י איסור שביעית בא ההיתר:

שם א"ל ר"א מדיפתי לרבינא טריפה נמי כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה האיר המזרח כו' ישפה ומתרגמינן כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה כו' כצ"ל:

בד"ה ובדבר הראוי לעבודה למעוטי אחד מן הפסולין מבואר בהדיא בדבריו דלא גרס בגמ' לאפוקי כהן בע"מ וס"ל שלא כדברי הרמב"ם שהבאתי לעיל אלא דאפילו כהן טמא

שקבל דם שלמים שלא לשמו אין מחשבה מועלת וכשרה דכיון דבכשר כה"ג לא עלה לבעלים לשם חובה אין הטמא עושה שירים:

בד"ה ובדבר הראוי לעבודה כו' והאי דפסלה מחשבה במנחת קנאות משום דרחמנא קרי' חטאת בגליון הש"ס תמה דמנחת קנאות לא איקרי חטאת ועוד דאפילו במנחת חוטא דאיקרי חטאת לא ילפינן לפסול שלא לשמה אלא משום דכתיב היא וכן במנחת קנאות ילפינן מדכתיב היא כמו דאמר לעיל (דף ד' ע"א) ונראה לפרש דודאי מהיא לבד לא נוכל למילף עיכובא אפילו בחטאת אלא משום דלמצוה ילפינן משלמים בהיקש דזאת התורה כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ב' ע"ב) בד"ה מנחת חוטא ובזבחים (דף ח' ע"ב) בד"ה הנך וכיון דלרבא משמע לי' דלא ילפינן משלמים אלא דבר הראוי לעבודה לא נוכל למילף מהיא דכתיב במנחת קנאות אלא למצוה וגם פסול מחשבה דחוץ לזמנו וחוץ למקומו לא ידעינן בכל הקרבנות אלא מהקישא דשלמים כמו דאמר לקמן (דף פ"ב ע"א) ולרבא דס"ל דבדבר שאין ראוי לעבודה אין פוסל מחשבה דחוץ לזמנו וחוץ למקומו כמו דמשמע מפרש"י בד"ה פגימת המזבח ומהתוס' בד"ה במי שראוי לעבודה דלא הוי בכלל הקישא דשלמים קשה מנא לן דפוסל במנחת קנאות מחשבה דחוץ לזמנו וחוץ למקומו כמו דמשמע לקמן (דף י"ב) במתניתין ואין לומר דילפינן גז"ש עון עון מחטאת דע"ז לא אתי אותה דחטאת למעט דהא בחטאת גופה לא ידעינן אלא מהקישא דשלמים ודבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בגז"ש ולדברי התוס' בזבחים (דף ה' ע"ב) בד"ה מיעט דגרסינן בברייתא התם כל מקום שנאמר היא בזביחה אינו אלא לעכב שפיר נוכל ללמוד מהיא לבד דכתיב במנחת קנאות לעכב וכן כתבו עוד לעיל (דף ד' ע"א) בד"ה חטאת דהיא דחטאת אתי לגלויי אהיא דמנחת חוטא ומנחת קנאות דמעכב וכוונתם דהיא דחטאת נמי איצטריך ללימוד זה דכל מקום דכתיב היא בזביחה אינו אלא לעכב כמו דדריש בברייתא הוא דפסח ללימוד זה ושניהם איצטריכו וכיון דגלי קרא דמחשבה דשלא לשמה פוסל ה"ה מחשבה דחוץ לזמנו וחוץ למקומו אבל לרש"י דלא גריס בברייתא כל מקום שנאמר היא בזביחה אינו אלא לעכב ודאי דלא נוכל למילף מהיא דכתיב במנחת קנאות אלא למצוה ומחשבה דחוץ לזמנו וחוץ למקומו אי אפשר לומר כיון דגלי קרא במנחת קנאות דבעינן לשמה למצוה ה"ה דפוסל חוץ לזמנו וחוץ למקומו דפסול ממצוה לא ילפינן דהא אפילו לענין דלא עלו לית לן שום לימוד דכיון דלא בא בנדר ונדבה לא הוי בכלל דרשא דמוצא שפתיך ובכלל הקישא דשלמים לא הוי כיון דהוי דבר שאין ראוי לעבודה עיין זבחים (דף ח' ע"ב) ותבין. וצריך לומר לפרש"י דמשמע לי' לרבא דכיון דכתיב במנחת קנאות תיבת היא דנכתב בחטאת לענין

לימוד לפסול מחשבה דשלא לשמה חשיב כמו דכתיב חטאת במנחת קנאות ועדיף מיני' דאילו לא כתיב אלא חטאת הו"א דאתי ללימוד אחר כמו דלא יליף במנחת חוטא מהא דקרי' רחמנא חטאת משום דכתיב מיעוט דאותה אמרינן דהא דקרי' רחמנא חטאת אתי ללימוד אחר ולא לפסול שלא לשמה אבל השתא דכתיב היא משמע דקרי' רחמנא חטאת לענין פסול מחשבה דיליף בחטאת מהיא וכיון דפסול במנחת קנאות שלא לשמו ה"ה דפוסל מחשבה דחוץ לזמנו וחוץ למקומו וזה הוא כוונת רש"י במה שכתב דקרי' רחמנא חטאת דכתיב בה היא כמו בחטאת הוי כאילו כתיב בה חטאת לענין שלא לשמו:

בד"ה פגימת המזבח כו' בזמן שהוא שלם עליו כולו משמע כו' כצ"ל:

בא"ד ואם פיגל בקומץ בשעת פגימת המזבח לאו פיגול הוא ואם יתקן המזבח באותו היום יקטירנו הא דפרש"י הכא בקומץ דוקא משום דבשחיטת הזבח אין נ"מ בהא דאין מחשבה פוסלת בשעת פגימת המזבח דבלא"ה פסול משום שנשחטה בשעת פגימת המזבח ואין לומר דנ"מ דאין נקבע בפיגול במחשבה דחוץ לזמנו וחוץ למקומו ולא הוי אלא פסול ואין חייבין כרת על אכילתו כמו שכתבו התוס' בד"ה במי שאין ראוי לעבודה דלא ניחא לי' לרש"י לפרש כן משום דכל דאיכא פסול אחר בקרבן חוץ מחשבה דחוץ לזמנו לא הוקבע בפיגול דלא קרבו מתיריו כמצוותו וגם אין לומר דמשכחת לה דשחט קודם שנפגם המזבח במחשבה נכונה ואח"כ נפגם המזבח וקבל או הוליך במחשבה פסולא דדוקא שחיטה בשעת פגימת המזבח פסולה ולא קבלה והולכה דא"כ הוה נראה ונדחה ואין חוזר ונראה אפילו היכא דבידו לתקן ואפילו לאחר שנתקן המזבח פסול ע"כ פירש דמשכחת לה דקמץ בשעת פגימת המזבח במחשבה פסולא דלא פסול משום שנקמצה בשעת פגימת המזבח דוזבחת עליו כתיב דוקא זביחה וכיון דאין מחשבה מועלת בשעת פגימת המזבח הקומץ כשר להקטיר לאחר שנתקן המזבח ולא הוי דחוי דאיירי כגון שהקדישה לאחר פגימת המזבח והוי דחוי מעיקרו ולכ"ע חוזר ונראה בכה"ג שבידו לתקנו כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף י"ב ע"ב ודף נ"ט ע"א) והא דכתב רש"י פגימת המזבח מההיא קרא נפקא לא קאי אהא דאמר בגמ' לאפוקי נפגם המזבח דהוי מקום שאין ראוי לעבודה דהאי עבודה הוא דוקא עבודה שנעשה על המזבח כגון זריקה והקטרה ולאו מההיא קרא נפקא אלא יליף לה בזבחים (דף ס"ב ע"א) מהא דכתיב רבוע יהיה המזבח וכל מקום שנאמר המזבח אינו אלא לעכב אלא קאי על עבודה שנעשית בקרבן שלא על המזבח דהקרבן פסול לעולם אפילו לאחר שנתקן המזבח דזה ילפינן מוזבחת עליו ודוקא זביחה פסול ולא קמיצה או שאר עבודות:

בד"ה מאי ואם השבתה כו' כצ"ל:

בד"ה מה למנחת העומר כו' תאמר בטריפה שאינה מתרת כלום כצ"ל מצאתי:
בד"ה מכלל היתר שכל שאר הבהמה מותרת להדיוט כצ"ל מצאתי:
בד"ה ספיחין אסורין כו' דהא נתבערו כולן ספיחין אסורין כו' כצ"ל והד"א מצאתי בתוס' ד"ה כר"ע הקשו שלשה קושיות על פרש"י ולפי מה שכתב בפירושו מתורצים כל השלשה קושיות דהא פירש דחייבין בביעור משנה שעברה וכוונתו דהספיחין שהביאו שליש לאחר ר"ה של שביעית נאסרין מזמן הביעור של שנה הששית ואילך דהיינו לאחר שתרד רביעה השנייה של שנת השביעית דאז כלה לחי' בשדה פירות של שנה הששית ור"ע יליף לאסור הספיחין מהביעור של שנה הששית מקרא דהן לא נזרע וע"ז פליגי רבנן וביעור זה חל קודם הקרבת העומר ויש להקשות לפרש"י דהא בתבואה הולכין אחר הבאת שליש למעשרות ולשביעית ועומר מתיר משעת השרשה וא"כ משכחת לה דהעומר מתיר ספיחין אותן שהביאו שליש קודם ר"ה של שביעית שלא חל עליהם קדושת שביעית שוב מצאתי בר"ש פ"ט משביעית שהקשה קושיא זו ומתרץ דלא שכיחא ובזה יש ליישב נמי דנימא דעומר בא להתיר ספיחין שהביאו שליש אחר זמן ביעור של שנה הששית דהיינו שכבר גדלו פירות שביעית ולא כלה לחיה מן השדה ולא חל עליהם חובת ביעור עד שיבוא זמן ביעור של פירות שביעית דגם זה לא שכיח דהא ספיחין הם ממה שנופל בשעת הקציר ומחמת שכל ימות הקיץ אין יורד גשמים ולא גדלו הספיחין אלא מהטל ואין גדל כ"כ וכשבא רביעה ראשונה מתגדלת עד שמביא שליש קודם רביעה השני' והא דאיצטריך לפרש דהא נתבערו כולן ולא סגי במה שהספיחין אסורין משום שביעית ואין העומר מתירן באכילה משום דרש"י מפרש דהא דאמר ר"א בר אבא לר"א לר"ע נמי ליפרוך שכן בא להתיר לאו שבתוכה היינו לענין שהאוכלן אינו עובר משום איסור חדש אלא משום איסור שביעית ואי ספיחין איתנייהו בעולם קשה אמאי לא אמר לאו שבתוכן דהיינו איסור חדש שבכל הספיחין בשלמא לפירוש התוס' ניחא דכיון דהספיחין אסורין משום איסור שביעית אין זה היתר אבל במנחת העומר שמתיר השירים באכילה דגם איסור שביעית העומר מתיר לפירוש התוס' שפיר קרוי היתר אבל לפרש"י דגם מנחת העומר אסור באכילה משום איסור שביעית ובא להתיר היינו איסור חדש לבד א"כ כל הספיחין נמי בא להתיר ע"כ הוכרח לפרש דכבר נתבערו וליתנייהו בעולם:
בד"ה א"ל ר"א כו' בתוס' בד"ה שכן הקשו על פרש"י מאי קפריך טריפה נמי תקרב להתרת לאו שבתוכה שיאכלו הקרבן של טריפה והלא אינו מתיר איסור שביעית ולמה יתיר איסור טריפה ולי קשה עוד הא דקאמר טריפה נמי תקרב כמנחת העומר דהא מנחת

העומר נמי אינה מתרת לאו שבתוכה אלא משום דמתיר הלאו של חדש לגמרי אפילו להדיוט משא"כ בטריפה כיון דלאחר הקרבת הטריפה עדיין טריפה אסור להדיוט ה"ה נמי דאסור הקרבן לכהנים משום לאו דטריפה ונראה לפרש כוונת רש"י דצריך להבין רב אחא בר אבא דסובר דמנחת העומר מתרת לאו שבתוכה ולא טריפה ורב אחא מדיפתי דסובר דגם טריפה אם תקרב מתרת לאו שבתוכה באיזו סברא הם מחולקין דהא השתא דלא ידע עדיין מהא דאמר אח"כ מה למנחת העומר שכן מצותה בכך ודאי יש ללמוד טריפה ממנחת העומר אפילו לענין אכילת כהנים ואמאי מחלק רב אחא בר אבא בין מנחת העומר לטריפה לענין אכילת כהנים ע"כ מפרש רש"י דרב אחא בר אבא ס"ל דגם מנחת העומר אינה מותרת באכילה לכהנים משום איסור שביעית והא דקאמר דמתרת לאו שבתוכה היינו איסור חדש דוקא ואין ללמוד מאיסור חדש לאיסור שביעית וטריפה כמו שכתבתי דבאיסור חדש לאחר הקרבת העומר נפקע האיסור לגמרי אפילו להדיוט ואע"ג דכתיב לדרותיכם היינו דוקא לענין הקטרת הקומץ אבל לא לענין אכילת כהנים ואין ללמוד אכילת שירים בדבר האסור להדיוט מהיתר הקרבה למזבח כמו דמצינו בקרבן ציבור דקרב בטומאה ואין נאכל ואע"ג דבמליקה הותר אפילו אכילת כהנים אין ללמוד ממנה כמו דאמר לעיל מה למליקה שכן קדושתה אוסרתה ורב אחא מדיפתי פליג בזה על רב אחא בר אבא וס"ל דלדרותיכם משמע דכל הזמנים שוין וכמו בכל שאר השנים נאכלין שירי מנחת העומר לכהנים כן נמי בשביעית ולפי זה גם בטריפה מתיר לאו שבתוכה לכהנים והא דכתב רש"י טריפה נמי תקרב כמנחת העומר אינו רוצה לומר כמנחת העומר לפי סברת רב אחא בר אבא אלא כפי סברת רב אחא מדיפתי והתוס' משמע להו דגם רב אחא בר אבא סובר דמנחת העומר מותרת באכילה לכהנים אלא דס"ל דדוקא מנחת העומר מקרי בא להתיר לפי שמתיר האיסור לגמרי אבל בטריפה אע"ג דגם טריפה אם תקרב מותרת באכילה לכהנים מ"מ לא מיקרי בא להתיר לפי שאינו מתיר הלאו דלאחר הקרבה ג"כ יש הלאו של טריפה אלא דכהנים מותרין לאכול משום דמשולחן גבוה קא זכו כמו דאמר לקמן (דף ו' ע"א):

בתוס' בד"ה האיר המזרח מתיר כו' ומיהו קשיא כו' יש לפרש המשך דבריהם לפי שהקשו אהא דאמר הכא מהא דמוכח לקמן דעשה מיהא איכא כתבו אח"כ דלא קשה לפי דאם תפרש לקמן דעשה מיהא איכא קשיא הך שמעתא גופה וע"כ צריך אתה לפרש לקמן בלא ההוא דהכא דליכא עשה אלא מצוה מן המובחר בעלמא:

בד"ה במי שראוי לעבודה דאעפ"י שהקרבן נפסל כשקיבלו פסולין וזרקו את דמו כו' כצ"ל מצאתי ונראה לפרש דמשמע להו דכמו דשחיטת הזבח בשעת פגימת המזבח

הוא פסול ה"ה נמי קמיצת המנחה דקומץ במנחה הוא במקום שחיטה בזבח ולפי זה לא משכחת לה במקום שאינו ראוי לעבודה דיהא כשר הקרבן אפילו אם אין המחשבה מועלת דאם קמץ קודם פגימת המזבח פסול משום דנראה ונדחה אינו חוזר ונראה אע"ג דבידו לתקנו ולמאי נ"מ הוצרך רבא לאשמועינן דאין מחשבה מועלת וע"כ צריך לומר דאיצטריך לאשמועינן דאין מחשבת פיגול מועלת לקובעו בפיגול ולפי זה גם במי שראוי לעבודה אין צריך לדחוק דרבא אשמועינן דאין מחשבה מועלת כגון דאיכא עוד דם הנפש דהקרבן מתכשר ע"י עבודת הכשר אלא אפילו כשהקרבן נפסל כגון דליכא עוד דם הנפש איצטריך רבא לאשמועינן דאין מחשבה דחוץ לזמנו מועלת לקובעו בפיגול:

בד"ה ובדבר הראוי לעבודה פירש בקונטרס כגון מנחת חיטים כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דציבור הוא לא פסול בה נמי שינוי קודש כו' כצ"ל פירוש כיון דלא שייך בי' פסול דשינוי בעלים משו"ה מועיל נמי טעם דאין ראוי לעבודה דלא יפסול בי' נמי שינוי קודש:

בא"ד דשאני מנחת סוטה כו' כצ"ל:

בד"ה שכן קדושתה אוסרתה פירוש שקדושתה גורמת לה להיות מליקה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה שכן באה להתיר לאו שבתוכה פי' בקונ' כו' וזהו תימא אם לא יתיר עומר איסור שביעית איקרי כאן ממשקה ישראל וקשה דלקמן (דף פ"ד ע"א) מקשה בגמ' דהאיך קרב עומר בשביעית הא כתיב לאוכלה ולא לשריפה ומתרץ רחמנא אמר לך לדרותיכם ואת אמרת ליבטל ובזה מתורץ נמי קושית התוס' ממשקה ישראל והתוס' גופייהו כתבו התם בד"ה שומרי על קושיא דממשקה ישראל וז"ל ואין לומר משום דכתיב לדרותיכם כדבסמוך דהא יכול להביא מן המופקר מבואר בהדיא דהיכא דאי אפשר בענין אחר לא קשה ממשקה ישראל משום דכתיב לדרותיכם ונראה לפרש דעל ר"ע אין יכולין לתרץ משום דכתיב לדרותיכם דהך דרשא דהן לא נזרע דדריש מיני' לאסור ספיחין אינו דרשא פשוטה דהא רבנן פליגי עלי' ואע"ג דכתיב לדרותיכם דמביאין מנחת העומר בשביעית מספיחין ולא קשה דנדרוש ממשקה ישראל ולא נביא מנחת העומר בשביעית מ"מ קשה דמהא דכתיב ממשקה ישראל יהא מוכרע כסברת רבנן דלא נדרוש לאסור ספיחין מהן לא נזרע אבל הא קשיא אמאי מקשו קושיא זו לפרש"י דוקא הא אפילו לפי פירושם דעומר מתיר איסור שביעית שבתוך מנחת העומר לכהנים לא הוה ממשקה ישראל כיון דאסור להדיוט כמו דאמרינן בזבחים (דף פ"ח) אין מביאין מנחות ונסכים ומנחת בהמה מן המדומע ופרש"י ואעפ"י שהמדומע מותר לכהנים דבעינן מותר לכל ישראל ואפילו לפי' התוס' דמשום דשרי לכהנים מיקרי ממשקה ישראל היינו דוקא מדומע דכל מדומע

שרי לכהנים אבל הכא דגם לכהנים אסורין ספיחין אלא דוקא בשירי העומר לא מיקרי ממשקה ישראל ומצאתי בתוס' לקמן (דף פ"ד ע"א) בד"ה שומרי בסה"ד שהקשו ג"כ קושיא זו בלא פרש"י דהכא ותירצו דגם בשאר השנים לא הוי ממשקה ישראל ושרייי רחמנא דמצותה בכך שאני בשביעית לר"ע נמי הרי מצותה בכך ולפי זה ניחא הא דהקשו הכא לפרש"י דוקא דאי אמרינן דעומר בשביעית חשיב מצוותה בכך פשיטא דגם השירים מותרין באכילה כמו מנחת העומר של כל השנים ואינו דומה לקרבן ציבור הקרב בטומאה ואין נאכל דהתם לא הוי מצותה בכך שיהא קרב בטומאה דהא אפשר שיהא קרב תמיד בטהרה אבל שביעית ע"כ יש בכל שבעה שנים שנה שביעית והתורה צותה להקריב עומר בשביעית הרי מצותה בכך וכיון דפרש"י לרב אחא בר אבא דעומר בשביעית אינו מתיר שירים באכילה משום איסור שביעית ע"כ ס"ל דלא הוה מצותה בכך כיון דלא הוה בכל השנים קשה אליבי' לר"ע ממשקה ישראל ויש להקשות לפי פירושם דרב אחא בר אבא נמי ידע דעומר בשביעית חשיב מצותה בכך ובזה מתרץ הקושיא לר"ע ממשקה ישראל דמצותה בכך שאני אמאי לא קאמר לר"ע נמי לפרוך מה למנחת העומר שכן מצותה בכך ונראה לתרץ דעל הקושיא לר"ע ממשקה ישראל שפיר ידע דיש לתרץ דמצותה בכך שאני דהא יש הכרח לומר כן דהא כתיב הן לא נזרע דמשמע לי' לר"ע לדרוש מזה דספיחין אסורין וכתיב ממשקה ישראל וכתיב לדרותיכם וכדי דלא נסתור הדרשא דהן לא נזרע מוכרחין לומר דמצותה בכך שאני אבל בלא הכרח לא מסתבר לי' לומר דלא נילף טריפה ממנחת העומר משום דמצותה בכך שאני וקושיא שני' של התוס' לפרש"י כתבתי לתרץ בפרש"י בד"ה א"ל ר"א ושם כתבתי ג"כ לפרש לפירוש התוס' דמפרשים דלרב אחא בר אבא עומר מתיר איסור שביעית א"כ ע"כ ס"ל דגם טריפה אם תקרב תתיר איסור טריפה דהא לא ידע לחלק טריפה ממנחת העומר משום דמצותה בכך שאני מדלא קאמר לר"ע לפרוך מה למנחת העומר שכן מצותה בכך וא"כ אמאי קאמר מה למנחת העומר שכן מתרת לאו שבתוכה הא טריפה ג"כ תקרב ותתיר לאו שבתוכה כדאמר רב אחא מדיפתי וכתבתי שם דיש לפרש דרב אחא בר אבא ס"ל דכיון דלאו דטריפה לא הותר לגמרי אלא לכהנים בשירי הקרבן לא מקרי בא להתיר דכהנים משלחן גבוה קא זכו ורב אחא מדיפתי ס"ל דכיון דסוף סוף אינו מתיר אלא לאו שבתוכה דהא שאר ספיחין נתבערו וליתנייהו בעולם וטריפה ג"כ מתיר לאו שבתוכה חשיב שפיר בא להתיר כמו מנחת העומר:

דף ו.
בגמ' מה להצד השוה שבהן שכן מצותן בכך כצ"ל מה לבע"מ שכן עשה בו מקריבין כקריבין הקשה בצ"ק דהיא גופה נילף בק"ו מה בע"מ שמותר להדיוט אסור לגבוה בין הקרב ובין המקריב טריפה שאסורה להדיוט אינו דין שאסורה לגבוה בין הקרב ובין המקריב וליכא למימר יוצא דופן יוכיח דמה ליוצא דופן דכשר להדיוט ולא הבנתי דכיון דיוצא דופן כשר להדיוט אין כאן יוכיח כלל ועוד דאמאי לא אמר דיוצא דופן גופא נילף בק"ו כמו דאמר ששיטה מקובצת מה בע"מ שקדוש בבכורה עשו בו מקריבין כקריבין יוצא דופן שאינו קדוש בבכורה אינו דין שנעשה בו מקריבין כקריבין ומצאתי בת"כ אמור פרשה ג' דדריש מום בו למעט אותו ואת בנו וטריפה ויוצא דופן דכשר באדם:
שם ואיסורין לגבוה וכ"ש טריפה כו' כצ"ל:
שם תאמר בטריפה שאין מומה ניכר כצ"ל ש"מ:
(**שם**) **מהתם** נפקא ממשקה ישראל שמעתי מקשים דהא איצטריך מן הבקר להיכא דנתערב כשר וטריפה ונעבד דלהדיוט מותרין כולן משום דנתבטל הטריפה ברוב היתר וכיון דמותר להדיוט שוב הוי ממשקה ישראל ולא נשאר בתערובות רק חד דאסור לגבוה ובטל ברוב מדאורייתא אבל השתא דכתיב מן הבקר איכא תרי דאסורין לגבוה וכולן אסורין ולי נראה דאין זו קושיא דאין זה סברא של אמת דאפילו מקרא דממשקה ישראל אסורין כולן לגבוה דהא לא קיי"ל כר"ש דדריש טעמא דקרא וא"כ אין האיסור לגבוה תלוי באיסור להדיוט כלל אלא הוא איסור בפ"ע ואע"ג שנתבטל להדיוט צריך נמי ביטול לאיסור גבוה ולא הותר האיסור לגבוה בשביל שהותר האיסור להדיוט:
(**שם**) **מן** המותר לישראל ומכל אשר יעבור תחת השבט נפקא פרט לטריפה כו' כצ"ל:
שם כתב רחמנא מן הבקר מתני' כו' כצ"ל וממשקה ישראל איצטריך לכל האסורין וכל אשר יעבור איצטריך למעשר דהו"א כמו דבע"מ חל עליו קדושת מעשר ה"ה טריפה:
שם אחת מנחת חוטא ואחת כל המנחות כו' כצ"ל ש"מ:
(**שם**) **מחוסר** בגדים מחוסר כפורים כן הוא הנוסחא הנכונה וכן הוא נמי בסנהדרין (דף פ"ג ע"א) בברייתא ובגמ' שם נמי מפרש מחוסר בגדים קודם ובזבחים ריש פרק שני תני מחוסר כפורים קודם והוא ט"ס ובתוי"ט שם כתב שראה גירסא דגורס שם מחוסר בגדים קודם:
שם שלא רחץ ידים ורגלים כצ"ל ש"מ:
שם בגמ' למה לי למיתנא אחת מנחת חוטא ואחת כל המנחות כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה א"ל רב אחא סבא לר"א כו' כצ"ל:

בד"ה מליקה טריפה היא דתחלה חותך שדרה ומפרקת כדאמרינן בפ"ק כו' כצ"ל צ"ק פירוש דכה"ג בחולין הויא טריפה אבל בקדשים הכשירה בכך אם לא שהה והניחה לאחר שעשה בה מעשה טריפה וכן בכל השוחטין משניקב הוושט יש כאן מעשה טריפה וכי גמר שחיטתו מתכשרא אם לא שהה בנתים כן כתב רש"י בחולין (דף כ' ע"ב) בד"ה וכי ומה שכ' הצ"ק דלא תימא שחיטה נמי הותרה מכללה כו' אבל בשחיטה הכל בהעלם אחד בלי שהיי' משמע מדבריו דבמליקה שוהה בין חתיכת שדרה ומפרקת לחתיכת הסימנים ובמח"כ טעה בזה דגם במליקה טריפה אם שהה כפרש"י שהבאתי ואיני יודע מנא לי' לומר דמצות מליקה היא שיהא שוהה בין שדרה ומפרקת לסימנים ואפשר שטעה והבין דחותך שדרה ומפרקת בסכין ואח"כ מולק הסימנים בציפורן ואינו כן דגם בסימנים איתא הלשון חותך בסימנים והכוונה דחותך בציפורן אלא דהותרה מכללה הוא לגבי חולין דבחולין לא הוי הכשרה בכך וטרפה היא:

בא"ד מכלל איסורה להדיוט סה"ד ומה"ד אשתרויי אישתרי אף אני אביא טריפה ולמה לי קרא כצ"ל. פירוש ואם תאמר מה ליוצא דופן שכן לא הותר מכללו תאמר בטריפה שהותרה מכללה בע"מ יוכיח שהותר מכללו ואסור לגבוה אף אני אביא טריפה ולמה לי קרא:

בד"ה משלחן גבוה כו' וליכא למיפרך מה להצד כו' ולמה לי קרא כצ"ל ש"מ:

בד"ה בע"מ מומו ניכר שאין מום פוסל אלא בגלוי כו' ויוצא דופן מומו ניכר כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה טריפה יש שאין מומה ניכר כגון בבני מעים סה"ד ומה"ד כל אשר יעבור כו' בפ"ט דבכורות (דנ"ז ע"א) סה"ד ומה"ד שלא היתה לה שעת הכושר כו' דומיא דערלה וכלאי הכרם דכתיב בההיא קרא כו' וקשה דהא דערלה וכלאי הכרם בטלין במאתים הוא מדרבנן ומדאורייתא בטלין ברוב ככל האיסורין כדמוכח בכמה דוכתי ודרשא דמן המאתים הוא אסמכתא בעלמא והאיך הו"א דממשקה ישראל דהיא דרשא גמורה הוה דומיא דמן המאתים דהוא אסמכתא וצריך לומר דרש"י ס"ל דדרשא גמורה הוא מדאורייתא וכן משמע נמי לקמן (דף ע"ז ע"ב) בד"ה מדמעת שפירש דגבי דימוע לא אשכחן מיעוט בקרא דשיעור ק"א בתרומה הוא דאורייתא וראיתי בספר אחד שהביא בשם רמב"ן על ע"ז (דע"ד) שכתב דתרומה בק"א הוא מן התורה לר"י דס"ל מב"מ לא בטל דאת מקדשי ממנו הוא דרשא גמורה והרמב"ן אינו תחת ידי כעת ואין להקשות דהא איצטריך קרא דמן הבקר עד דאתא יחזקאל דיש לומר דבזבחים (דף י"ח ע"ב) פריך לענין דבר דילפינן מקרא דיחזקאל דעד דאתא יחזקאל מנלן ומשני דגמרא גמירי לה ואתא

יחזקאל ואסמכי' אקרא וא"כ כיון דאפילו לאחר דכתיב מן הבקר איצטריך ההילכתא דמן המותר לישראל לענין שאר איסורין חוץ מטריפה לא איצטריך קרא לטריפה דהא גם טריפה ידעינן מההילכתא וקצת קשה דעל ההילכתא ודאי דאין לטעות דוקא בשלא היתה לה שעת הכושר דהא לא שייך לומר דומיא דערלה וכלאי הכרם וא"כ אפילו לאחר שנכתב קרא דממשקה ישראל נמי אין לטעות כיון דאיכא הילכתא וצריך לומר דלאחר שנכתב קרא דממשקה ישראל יש לחוש דישכחו ויסברו דהילכתא היתה דוקא בשלא היתה לה שעת הכושר כמו קרא דממשקה ישראל:

בא"ד דכתיב בי' ושה אחת מן הצאן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בן בתירא אומר יחזיר הקומץ לתוך הכלי ויחזור ויקמוץ בימין בן בתירא אכולהו פליג וכו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בראשי אצבעותיו שלא פשטן על גבי פס כל היד כצ"ל ש"מ:

בד"ה חטאת חלב היינו סתם חטאת כו' כצ"ל מצאתי:

בתוס' ד"ה מה לכלאים שכן מצותו בכך ואע"ג דאפשר לקיים בטלית של צמר כו' פירוש דלאחר דקאמר בגמ' דציצית מצוה היא א"כ הא דקאמר רב אדא בר אבא דאיכא למימר כלאים תוכיח היינו בין כלאים דבגדי כהונה ובין כלאים דציצית והא דקאמר אח"כ אלא מה לכלאים שמצותו בכך ע"כ קאי נמי אכלאים דציצית וקשה דהא בכלאים דציצית לא הוי מצותו בכך דאפשר לקיים בטלית של צמר והגהות הצ"ק אין נכון:

בד"ה בע"מ נמי הותר בעופות ונ"ל דהשתא מצי למילף ממחוסר אבר ויוצא דופן כו' רבים נבוכו בפירוש דברי התוס' אלו דהא אדרבא לפי מאי דאמר בע"מ נמי הותר בעופות יליף שפיר טריפה מבע"מ ויוצא דופן במה הצד וממחוסר אבר ויוצא דופן לא מצי יליף במה הצד דהא איכא למיפרך מה להצד השוה שכן לא הותר מכללן ונראה לפרש בסיי"ד דקשה להו להתוס' דלפי מאי דקאמר בגמרא השתא בע"מ הותר בעופות בפשיטות מצי לתרוצי דאיצטריך מן הבקר למעט טריפה בעופות ואע"ג דכתיב בבהמה כיון דכתיב ואם מן העוף אמרינן וא"ו מוסיף על ענין ראשון בעופות לא מצינן למילף מבע"מ משום דאמרינן מהיכא ילפת לה מבע"מ דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה בע"מ כשר בעופות ה"ה טריפה ומתרצי ע"ז דהשתא דילפינן דטריפה אסורה לגבוה בבהמה מצינן למילף נמי לאסור טריפה בעופות לגבוה ממחוסר אבר ויוצא דופן במה הצד ואין לומר מה להצד השוה שכן לא הותרו מכללן תאמר בטריפה כו' דאיכא למימר טריפה בבהמה יוכיח שהותרה מכללה ואסורה לגבוה אף אני אביא טריפה בעופות דהא בזבחים בפרק איזהו מקומן מבואר דדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בק"ו וה"ה דאמרינן יוכיח מדבר

הלמד בק"ו והשתא ליכא למימר דיו דמחוסר אבר אסור גם בעופות ואפילו אטריפה דבהמה דהוא יוכיח לא מצי למימר דיו דהיכא דמיפרך ק"ו לא אמרינן דיו ואבהמה לא איצטריך הק"ו דמחוסר אבר דהא כבר יליף לה מק"ו מבע"מ והא דכתבו ולבסוף כשאמר שכן מומן ניכר אתי הכל שפיר כוונתם בזה משום דק' להו לפי זה אמאי קאמר בגמ' ואלא פריך הכי מה להצד השוה שבהן שכן מומן ניכר דמשמע דהדר בי' ממאי דאמר מעיקרא מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו מכללן הא לפי מאי דאמרינן דיכולין ללמוד במה הצד ממחוסר אבר ויוצא דופן א"כ אפילו לאחר דפריך שכן מומן ניכר ולא ילפינן טריפה בבהמה מבע"מ ויוצא דופן מ"מ הא יכולין ללמוד במה הצד ממחוסר אבר ויוצא דופן אלא דהשתא לא יכולין לומר דטריפה בבהמה יוכיח וא"כ איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו מכללן וא"כ צריכין נמי להפירכא שכן לא הותרו מכללן ומתרצין דאותו פירכא דפרכינן אמה הצד דבע"מ ויוצא דופן שכן אין מומן ניכר איכא למיפרך נמי אמה הצד דמחוסר אבר ויוצא דופן ולא צריכין כלל להפירכא שכן לא הותרו מכללן ושפיר קאמר אלא:

ומה שכתב הצ"ק דהותרו מכללה דבע"מ לא דמי להותרו מכללה דטריפות דבע"מ לא הותר בעופות אלא בדוקין שבעין ולא מום גמור שארי' לי' מרי' דהאיך נוכל לומר כן כיון דדרשינן תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות והא דאר"י בזבחים לא הכשיר ר"ע אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרים בעופות כתבו התוס' שם (דף ל"ה ע"ב) בד"ה אלא בדוקין שבעין כו' לאו דוקא דוקין שבעין דה"ה שאר מומין שאינן מחוסרי אבר כו' גם מה שמפרש כוונת התוס' דמצי למילף מה הצד ממחוסר אבר ומבע"מ דאם נאמר מה למחוסר אבר שכן לא הותר מכללו איכא למימר בע"מ יוכיח שהותר מכללו בעופות שכח מה דפריך בגמ' על בע"מ מה לבע"מ שכן עשה בו מקריבין כקריבין והוצרך לומר יוצא דופן יוכיח אבל אמחוסר אבר ובע"מ איכא למיפרך שכן עשה בהן מקריבין כקריבין וגם אין לו שום פירוש דמאי נ"מ אם הק"ו הוא ממחוסר אבר ובע"מ או מבע"מ ויוצא דופן ופשיטא דאיכא למיפרך אמחוסר אבר נמי שמומו ניכר כמו בבע"מ:

בד"ה דומיא דערלה כו' לא הי' לו מעולם שעת הכושר כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה כתב רחמנא כו' מייתי לי' בכל דוכתי ובפרק כל הפסולין גבי נעבד כו' כצ"ל:

בד"ה שקמצן זר אונן כו' וה"ה שתויי יין ופרועי ראש דבמיתה ומחלי עבודה כדאמרינן בפ"ב דסנהדרין (דף כ"ב ע"ב) ותנא ושייר כצ"ל פירוש דהתם אמרינן לחד מ"ד דפרועי ראש דאיתקש לשתויי יין בקרא דיחזקאל לענין דבמיתה ה"ה לענין דמחלי עבודה והכא נקטי לפרושי לאותו מ"ד אבל למ"ד דפרועי ראש לא מחלי עבודה אין לתרץ על שתויי

יין לחודי' דתני ושייר דתקשי מאי שייר דהאי שייר ואין לומר דשייר בע"מ דבע"מ לא חשיב שיור דלא איצטריך למיתניי' כיון דכתיב בי' חילול בהדיא כמו שכתבו התו' בריש פ"ב דזבחים ובדברי התוס' שם יש ט"ס וצריך למחוק משם ופרועי ראש דהא בפרועי ראש ודאי דלא כתיב בי' חילול בהדיא דאפילו למ"ד דפרועי ראש מחלי עבודה היינו מדאיתקש לשתויי יין בקרא דיחזקאל ושם נקטו התוס' לפרושי למ"ד דפרועי ראש לא מחלי עבודה דאין לתרץ לדידי' אשתויי יין דתני ושייר וצ"ל לדידי' דשתויי יין כתיב בי' חילול בהדי' ולא איצטריך למיתניי' כמו בע"מ ומ"ד דפרועי ראש מחלי עבודה דפירשו התוס' אליבי' דלא תני לי' משום דתני ושייר צ"ל לדידי' דשתויי יין לא כתיב בי' חילול בהדיא ולא תני לי' משום דתני ושייר והא דלחד מ"ד חשיב שתויי יין דכתיב בי' חילול בהדיא ולחד מ"ד לא כתיב בי' היינו משום דבזבחים (דף י"ח ע"א) קאמר דשתויי יין יליף דמחלי עבודה מגז"ש דחוקה חוקה ממחוסר בגדים דאע"ג דכתיב בי' ולהבדיל בין הקודש ובין החול דהיינו בין עבודה קדושה למחוללת הו"א הנ"מ עבודה דזר חייב עלי' מיתה דוקא מאן דאמר דלא כתיב בי' חילול בגופי' היינו דהא ע"כ צריכין למילף גז"ש לענין עבודה דאין זר חייב עלי' מיתה והכל ילפינן מגז"ש וקרא דלהבדיל איצטריך לכדרב כמו דאמר שם בגמ' ומאן דאמר דכתיב בי' חילול בגופי' היינו משום דלענין עבודה דזר חייב עלי' מיתה כתיב בי' בגופי' אע"ג דלא איצטריך מ"מ יש ללמוד מיני' נמי חילול עבודה כמו מגז"ש וגם למ"ד דפרועי ראש מחלי עבודה אם ס"ל דדבר הלמד בגז"ש אין חוזר ומלמד בהיקש צריך לומר ג"כ דלענין עבודה דזר חייב עלי' מיתה כתיב בגופי' דאל"כ כיון דשתויי יין גופי' דמחלי עבודה ילפינן גז"ש חוקה חוקה ממחוסר בגדים ואין חוזר ומלמד בהיקש אפרועי ראש אבל אי אמרינן דלענין עבודה שזר חייב על מיתה חשיב כתיב בגופי' שפיר ילפינן מהיקש אפילו אותן עבודות שאין זר חייב עליהן מיתה דחשיב הימנו ודבר אחר ואפילו למ"ד דהימנו ודבר אחר הוי היקש הכא שאני דבחד זימנא גמיר כמו דאמר בזבחים (דף נ"ז ע"ב) ובזה ניחא הא דכתבו התוס' בתענית (דף י"ז ע"ב) בד"ה שתויי יין דמחללי עבודה פי' דכתיב יין ושכר אל תשת וגומר ולהבדיל בין הקודש ובין החול ובזבחים קאמר בגמ' דשתויי יין יליף חוקה חוקה ממחוסר בגדים וכן כתבו התוס' ריש פ"ב דזבחים בד"ה אתיא בק"ו מבע"מ אלא דלמ"ד דפרועי ראש מחלי עבודה מהיקש דשתויי יין אי ס"ל דדבר הלמד בגז"ש אין חוזר ומלמד בהיקש ע"כ ס"ל דלענין עבודה שזר חייב עלי' מיתה כתיב בי' חילול בהדיא ואעפ"כ י"ל דלענין דלא תני לי' במתניתין צריך לומר משום דתני ושייר דמשום דלא כתיב בי' בגופי' לענין עבודה שאין זר חייב עלי' מיתה איצטריך התנא למיתניי' ומה שכתב הצ"ק דלא

גרסינן הכא ופרועי ראש משום דאסיקנא דפרועי ראש לא איתקש לשתויי יין אלא לענין מיתה ולא לענין חילול אין זה אליבא דכ"ע דבזבחים ריש פ"ב בד"ה אתיא בק"ו מבע"מ כתבו התוס' ואפילו למ"ד התם דמחלל כו' ואי לא גרסינן בדברי התוס' דהכא ופרועי ראש צריך למחוק נמי הא דכתבו דבמיתה ומחלי עבודה כדאמרינן בסנהדרין דלמה להו למיכתב הא דבמיתה וגם דבע"מ ושתויי יין דמחלי עבודה לא צריכין להביא מסנהדרין דבהדיא כתיב בהן חילול ועוד דמצי להביא מזבחים אלא אפרועי ראש אצטריכו להביא מסנהדרין וגם הא דבמיתה לפי דמשום דאיתקש פרועי ראש לשתויי יין לענין דבמיתה מקיש נמי לענין דמחלי עבודה כמו דאמר התם בסנהדרין:

בד"ה בן בתירא אומר יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל משום דס"ד דשמאל כו' קובע עבודה ולא תועיל בה חזרה כצ"ל בש"מ הקשה הא לקמן בע"ב קאמר בגמ' איפכא דאמרינן מ"ש שמאל דאית לי' הכשירא ביוה"כ ומשו"ה מכשיר בן בתירא שיחזיר ויחזור ויקמוץ ומתרץ דיש לכל אחד מהסברות פנים ואי לא תני שמאל בפ"ע הו"א דבשמאל מודה בן בתירא נמי דפסול משום דאית לי' הכשירא וקובע עבודה והשתא דתני שמאל בפ"ע הו"א דסברא הוא בהיפוך דדוקא בשמאל מכשיר בן בתירא משום דאית לי' הכשירא משו"ה איצטריך רב לאשמועינן דה"ה בכל פסולי דמתניתין:

דף ו:

בגמרא ליתני אחת חטאת חלב ואחד כל הזבחים כו' כצ"ל ש"מ:

שם אלא כי קאמר רב לבן בתירא כצ"ל ש"מ:

אבל הא דאמר אי איתא לקומץ בעיני' לא צריכין לגרוס אלא דלא הדר ממאי דקאמר פסל עד שיחזיר דרבנן ודאי לא איירי היכא דחסר אלא דבן בתירא דאמר יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין מוסיף להכשיר אפילו היכא דחסר קומץ ומשו"ה לא מקשה דהוה לי' למיתני שקמצן זר וכו' וחסר דרבנן לא איירי בחסר אלא מקשה על בן בתירא דמוסיף להכשיר אפי' בחסר דהוה לי' למיתני ויביא מתוך ביתו וימלאנו:

שם דאשכחן לי' הכשירא ביוה"כ זר נמי אשכחן לי' הכשירא כו' כצ"ל ש"מ:

שם וכיון דקרא סתמא כתיב מה לי שמאל כו' כצ"ל:

שם ר' יוסי בן יאסיין כו' כצ"ל:

שם מתן כלי וכי מהדר לי' כו' כצ"ל ותיבות א"ה אפילו לא קידש נמחק ש"מ:

ברש"י ד"ה א"ה במס' זבחים דקתני כל הזבחים שקבלו כו' אחת חטאת חלב כו' כצ"ל:

בד"ה איצטריך כו' לרבה ולרבא דלא כר"ש כו' פסולין נמי כשרה כצ"ל ש"מ:

בד"ה קמ"ל משנה יתירה אחת מנחת חוטא כו' כצ"ל:

בד"ה יביא מתוך ביתו כו' והא לא קמץ כהוגן וכה"ג כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ומ"ש שמאל כלומר אמאי הו"א כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה שאני פרה כו' לאו משום דעבודה היא דהא קדשי בדק הבית היא דלא שייכא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ולאו כל דכן הוא כו' אלמא אשכחן לי' הכשר בעבודה כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה אמר רב שישא לעולם לאו עבודה היא והאי דבעיא כהן גבי פרה כו' מידי דהוה אמראות נגעים כצ"ל ש"מ:
בד"ה ונילף מבמה כו' דאית לי' הכשר בבמה קודם שנתקדש אהרן ובתו' בד"ה וכ"ת הקשו עליו דמדבריו משמע דלאחר שנתקדש אהרן לא הותר זר בבמה וא"א לומר כן ונראה לתרץ דודאי גם רש"י ס"ל דזר הותר בבמה לאחר שנתקדש אהרן ובזבחים (דף פ"ח ע"ב) בד"ה ונילף מבמה פירש שהזר כשר בה למלוק עופות לכתחילה דאין כיהון בבמה כדתנן בפרק בתרא והיינו לאחר שנתקדש אהרן אלא דהכא לא מצי לפרש כן דבזבחים שם בד"ה ונילף מבמה כתבו התוס' והוה מצי לשנויי דאתיא כמ"ד דאין מנחה ועופות בבמה ומזבחים לא נוכל למילף לעופות כמו דמשמע שם בזבחים (דף ס"ט ע"א) דקאמר וכ"ת אין מנחה בבמה ולפי דבריהם ה"ה הכא הוה מצי לתרוצי דאיצטריך רב לאשמועינן דלא תימא דבן בתירא דוקא אשמאל פליג משום דאית לי' הכשירא אבל זר ואינך דלית להו הכשירא דס"ל אין מנחה בבמה מודה לרבנן דפסול אבל רש"י לא ניחא לי' בה וס"ל דבזבחי' לא מצי לתרוצי דרב ס"ל כמ"ד אין מנחה ועופות בבמה דהא בזבחים (דף ק"א ע"ב) אמר רב משה רבינו כ"ג הי' כו' מיתיבי כו' אילו לא נאמר קדשים קלים הייתי אומר קדשי קדשים הוא דאוכל שהרי הותרו לזר ולהן כו' קתני מיהא שהרי הותרו לזר ולהן מאי זר לאו משה אמר רב ששת לא בבמה לזר וכדברי האומר יש מנחה בבמה א"כ מוכח בהדיא דרב ס"ל יש מנחה בבמה וכדי לתרץ הכא נמי דלא מצי לתרוצי דבן בתירא ס"ל אין מנחה בבמה מפרש דהקושיא הוא דנילף מבמה קודם שנתקדש אהרן ותניא בזבחים (דף קט"ו) עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות וכו' והכל כשרין בהמה חי' ועוף וה"ה מנחות דדוקא לאחר שהוקם המשכן ממעטין מדכתיב וזבחו זבחי שלמים לד' אותם ופרש"י (דף קי"ט ע"ב) דאותם מיעוטא למעט מנחות ועופות והאי קרא אוקימנא בזבחים שהוקדשו בשעת היתר הבמות וכיון דממעטין מקרא זה נמי עופות ע"כ איירי לאחר הקמת המשכן ועוד דכמו דרוצה הגמרא ללמוד מהא דכתיב גבי הבל מבכורות צאנו ומחלביהן דבני נח הקריבו שלמים כמו כן יש ללמוד נמי מקרא דכתיב גבי קין מפרי האדמה מנחה לד' דבני נח הקריבו מנחות ובזה

ניחא נמי הא דפירש רש"י הכא וכ"ת מבמה לא ילפינן דעדיין לא נבדל אהרן ובזבחים פירש משום דבמה כחול היא לגבי מקדש ולפי מה שכתבתי ניחא שפיר דבזבחים פירש אליבא דרב דס"ל דמשה כ"ג הי' וליכא למילף אלא מבמה ע"כ פירש דבמה כחול היא לגבי מקדש אבל הכא דפירש ונילף מבמה קודם שנתקדש אהרן והיינו משום דיש לומר דס"ל לבן בתירא אין מנחה בבמה א"כ אין לפרש דמבמה לא ילפינן משום דבמה כחול היא דהא אותו מ"ד דס"ל אין מנחה בבמה ע"כ ס"ל דמשה רבינו זר הוא והא דתניא דקדשי קדשים הותרו לזר היינו משה וא"כ קשה דנילף ממשכן קודם שנתקדש אהרן דהא משה שמש כל שבעת ימי המילואים והקריב ג"כ מנחת התמיד וע"כ הוכרח לפרש דמבמה לא ילפינן דעדיין לא נבדל אהרן ומשום זה לא נוכל למילף נמי ממשכן דלא נבדל אהרן עד ביום השמיני למילואים ובזה ניחא נמי הא דפירש בד"ה והתניא מנין ליוצא מאימורי חטאת ועולה ובזבחים לא פירש כלום דהא מילתא דפשיטא דיוצא היינו מדבר הקרב על המזבח אלא משום דקשה לפי מה שפירש דמבמה לא ילפינן משום דעדיין לא נבדל אהרן מאי פריך והתניא מנין ליוצא דהברייתא איירי בפסול יוצא שפיר ילפינן מבמה אבל זר מבמה קודם שנבדל אהרן אפשר דלא ילפינן ע"כ מפרש דהקושיא הוא דהא ילפינן נמי הכשר דלא ירד ליוצא דחטאת אע"ג דחטאת לא קרב בבמה א"כ יש ללמוד נמי דזר יש לו הכשירא במנחה ממה שמצינו דזר הותר בבמה בזבחים לאחר שנבדל אהרן:

בד"ה תנא אזאת תורת העולה סמיך כו' והאי דנקט במה אסמכתא בעלמא הוא כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה וקמץ משם כו' כשירה לקמוץ כצ"ל:

בד"ה סתמא כתיב כו' משום פסלות ואחד פסול שמאל כו' כצ"ל:

בד"ה אלא הא קמ"ל רב דקמץ ואפילו קידש כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה שלא יהא חוטא נשכר כו' הוי בסלע דהא תנן לקמן בפ' בתרא כו' אעפ"י שאין עמה נסכים כדמשמע בפ"ב דכריתות (דף י' ע"ב) כו' כצ"ל:

בא"ד ולאו פירכא הוא בצ"ק מפרש כוונת התוס' דמדאורייתא יוצא בחטאת בת דנקא והא דבעינן בסלע הוא רק למצוה מן המובחר ולי נראה לפרש דזמנין דהוא ביוקר ולא מצי לאשכוחי כבש ונסכי' בסלע רק כבש לבד:

בד"ה הואיל ואוקימנא רישא דלא כר"ש כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לא יביא מתוך ביתו וימלאנו סולת לעשרון דקסברי קדושת כלי כו' כצ"ל:

בא"ד דכולהו כרש"י דקדושת כלי לא קבעה אלא בקמיצת פסולין פליגי אי קבעה אי לא קבעה ומצי למימר דהכי ר"ל פירוש הקונטרס פירוש דקמיצת כשירה קבעה לענין דאם חסרה המנחה בין קמיצה להקטרה אעפ"י שמקטירין הקומץ עליהן מ"מ השירים אסורין באכילה ובקמיצת פסולין פליגי דרבנן סברי דקמיצת פסולין אע"ג דלא חשובה הקמיצה לענין שלא יחזיר הקומץ לתוך הביסא ויחזור ויקמוץ אבל לענין זה חשובה הקמיצה לענין דקבעה המנחה ולא יביא מתוך ביתו וימלאנה ומצי למימר דגם פי' הקונ' כוונתו כן קמיצת פסולין קבעה והא דקאמר דקדושת כלי קבעה כוונתו גם הקמיצת פסולין דשניהם ביחד קובעים לענין דבחסרון לא יביא מתוך ביתו וימלאנה:

בד"ה וכ"ת מבמה לא ילפינן כו' דדריש איש להכשיר כו' כצ"ל:

בד"ה שהרי יוצא כשר בבמה כו' וי"ל דהאברין ודאי ירדו אבל הדם אינו מתקנח מכותלי המזבח כן הוא הנוסחא לפנינו. וראיתי הגה נ"ב בשם הרש"ק לא ירדו הואיל דנשרפין ואין פסול נשאר משא"כ בדם ולא אדע לכוון פירושו דהא ר"י ס"ל דהאברין ירדו ובצ"ק ראיתי שפירש דהאברין ירדו כשהם עדיין בידו דכהן אבל כשהם על גבי המזבח לא ירדו ותמוהין דבריו א"כ מ"ש אברים דיוצא משאר פסולין ועוד כשהם בידו גם רבנן מודו דירדו אם היד מפסיק בין האברים ובין המזבח וגם פירוש זה לא הוזכר כלל בדברי התוס' ולי נראה לפרש דברי התוס' עפ"י מה שכתבו בזבחים (דף ס"ח ע"ב) בד"ה אמר רב (ובדף פ"ד ע"א) בד"ה הג"ה שהקשו שם קושיא זו ותירצו דעבודת מתיר לא ילפינן מבמה פירוש דלא ילפינן אלא לענין דאותו דבר עצמו שעלה נתקדש ולא ירד כמו אברים שיצאו אבל דם שיצא וזרקו ואח"כ עלו האברים דס"ל לר"י בנשפך הדם ועלו האברים דירדו וה"ה בלא נשפך הדם אלא דנפסל הדם ואין יכולין לזרקן חשיב כמו נשפך הדם וכן משמע למי בתוס' זבחים (דף פ"ג ע"ב) בד"ה למעוטי דבתחלה כתבו שם דלר"י אמורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמים ירדו אע"ג דלא נשפך הדם דלפני זריקה חשיב כמו נשפך הדם ואח"כ כתבו דלר"י נמי לא ירדו ולא דמי לנשפך דמה כיון דאיכא זריקת דמה משמע דבנפסל הדם וליכא זריקת דמה דתרד לר"י וא"כ האברים אלו שעלו תלוי הדין שלהם דתרד או לא תרד בהדם דאם אמרינן בהדם דחשיב זריקה גם האברים לא ירדו דהא לא חשיב כמו נשפך הדם ואם אמרינן בהדם דלא חשיב זריקה גם האברים ירדו אפילו לאחר זריקת הדם דיוצא דהא לא חשיב זריקה כלל ולפי זה הוי הדם מתיר האברים ועבודת מתיר לא ילפינן מבמה והכא לא מקשו מהאברים אלא מקשו אדם דס"ד דגם הדם יתקנח דהא סתמא קתני ויצא דמה חוץ לקלעים תרד ולר"י ע"כ איירי לאחר זריקה דאי קודם זריקה היינו נשפך דמה וא"כ קאי תרד ג"כ אדם ושפיר מקשו

דעכ"פ לילף לענין הדם גופא דלא יתקנח דהא לגופי' לא חשיב עבודת מתיר ולא מצי לשנויי דס"ל לר"י כר' יהושע דס"ל גבי דם אם עלה תרד דא"כ לא חשיב זריקה כלל ולעולם תרד דהוי כנשפך דמה ותירצו ע"ז דהא דתנן תרד לא מצי קאי אלא אאברים אבל הדם אינו מתקנח אפילו למאן דס"ל גבי דם דתרד כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף פ"ז ע"ב) בד"ה כלי שרת בסה"ד (ודף פ"ח ע"א) בד"ה חטאת העוף דאפילו מאן דאית לי' גבי דם אם עלה ירד מודה בדם הנזרק דקלטי' מזבח, ולפי תירוצם של התוס' אם עלה הדם דיוצא בכלי שרת על המזבח דבשאר פסולין אמרינן דלא תרד לפר"ת לקמן (דף ז' ע"א) ובזבחים (דף פ"ז ע"ב) בד"ה ה"ה בפסול יוצא לר' יודא לענין הדם גופי' דשפיר ילפינן מבמה כיון דלא הוי עבודת מתיר:

בד"ה וכיון דקרא סתמא כתיב כו' וזרקו את דמו כו' ומרבה לה מזאת תורת ואמאי לא פריך דכיון דקרא סתמא כתיב מה לי חזו כו' כצ"ל:

דף ז.

בגמרא וכי מהדר לי' לקומץ לדוכתי' ליקדוש וליפסול כצ"ל:

שם אין מקדשין אין מקדשין כו' כצ"ל ותיבות אמר לי' נמחק ש"מ:

שם כי מהדר לי מנח לי' כו' כצ"ל:

שם על גבי קרקע ש"מ קומצין כו' כצ"ל ש"מ:

שם מכלי שעל גבי קרקע אמר לי' קא נגעת כו' כצ"ל מצאתי:

שם בבעיא דאיבעיא לן דאבימי תני כו' כצ"ל ש"מ:

שם שני וחמישי ס' יום כצ"ל מצאתי:

שם מסכתא אייקר לי' כו' כצ"ל ש"מ:

(**שם**) **כיצד** מקדשין את הקומץ כו' כצ"ל צ"ק:

שם זה הכלל כל הקומץ והנותן בכלי והמוליך והמקטיר כו' כצ"ל:

שם תנא סדר עבודות נקט בעי מיני' מרב ששת כו' כצ"ל ש"מ:

שם אמר להו פוק חזי כו' כצ"ל ש"מ:

שם שנים מקדימין כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה שיקדשו פסולין כגון אם קמץ זר ונתן לכלי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ליפסל כו' כי יהבי' כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ר"ע אמר כו' והכא לא קדיש שמחזירו לביסא גדושה שאין מחזירו לתוך כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ומקמץ היכי קמץ תחלה כשקמץ כו' כצ"ל:

בד"ה טפופה פישל"א שאינה גדושה וכשקמץ מתוך הכלי קמץ באמצעיתו וכשמחזיר הוי קומץ כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ומשני כו' אצל הגומא החזירו והוי בקודש כו' מקדש לי' סה"ד ומה"ד שהחזירו לכלי שמחזירו בו שמונח על גבי קרקע כצ"ל וכוונתו לפרש דמחזירו באותו הכלי שקמץ מתוכו משום דלכאורה נראה לפרש דמחזיר הקומץ בכלי אחר שמונח על גבי קרקע ואע"ג דלקמן (דף כ"ד) מביא ברייתא שלא יביא בשני כלים ויקמוץ מאחד על חבירו מ"מ אפשר לעשות כמו דאמר לקמן (דף ק"ו ע"ב) דמגע להו וקמיץ כדי דלא תיקשי דהא השתא ס"ד דאין קומצין מכלי שעל גבי קרקע וכשיחזור ויקמוץ ע"כ צריך להגביו הכלי מע"ג קרקע וא"כ אז תקדוש ותפסול וצריך לומר דנעשה כמי שהחזירו הקוף כמו דאמר מעיקרא וא"כ מאי עדיפות יש לאוקימתא זו ממאי דאוקים מעיקרא ומאי פריך אבל לפירוש זה אתי שפיר דאותו כלי שהקומץ בתוכו לא יגבי' מע"ג קרקע אלא אותו כלי יגבי' שקמץ מתוכו בראשונה ויקמוץ ממנו גם עכשיו ושפיר פריך דלוקמה כגון שהחזירו לכלי המונח על גבי קרקע כדי דלא יצטרך לומר דנעשה כמי שהחזירו הקוף אבל לרש"י לא ניחא לי' לפרש כן משום דמלשון הגמ' דקאמר ש"מ קומצין מכלי שעל גבי קרקע ולא קאמר מקדשין משמע דדוקא בכלי שיש בו סולת בלול בשמן המונח על גבי קרקע מקדשין ולא בכלי ריקן המונח על גבי קרקע כמו שאפרש לקמן בדבור שאח"ז ע"כ מפרש רש"י לכלי שמחזירו בו דבכלי אחר לא הוי חזרה בכלי דהא לא הי' מעולם באותו כלי אלא גבי קומץ הוי חזרה דמעיקרא קמיץ והשתא מחזירו לטבלו אבל כשמחזירו לאותו כלי שקמץ ממנו הוי נמי חזרה בכלי וצריך לומר דלא מצי לאוקמי שהחזירו לכלי אחר דלפי מאי דס"ד דאין קומצין מכלי שע"ג קרקע צריך להגביו נמי הכלי אחר דאל"ה הוי קומץ מכלי המונח ע"ג קרקע כיון דקמיץ ג"כ על מה שהוא בכלי אחר המונח ע"ג קרקע ועדיפות של האוקימתא הוא דלא יצטרך לדחוק דמנח לי' בדפני דמנא ומניד לי' ונפל ואי מוקים שהחזירו לכלי אחר יצטרך לדחוק דמגע להו וקמיץ:
בד"ה קומצין כו' וה"נ מקדשין קומץ בהבלול שעל גבי קרקע כצ"ל ויש מגיהין ולי נראה דא"צ להגי' וה"פ משום דקשה הא דקאמר ש"מ קומצין מכלי שעל גבי קרקע קמיצה מאן דכר שמי' והכי הוה לי למימר ש"מ מקדשין קומץ מכלי שע"ג קרקע ואפילו אם תאמר דהשתא הוה ס"ד דקומצין ומקדשין קומץ דיניהם שוה מ"מ יותר הוה בעי למינקט מה שיש ללמוד מכח קושיא זו דהיינו מקדשין וממילא ידעינן דה"ה קומצין ולקמן דקומצין פשיטא לי' לרבא ומקדשין קומץ מיבעיא לי' ופשיט דאין מקדשין וא"כ עדיפא הוה לי' למינקט דש"מ מקדשין וידעינן מכ"ש קאמר דקומצין ע"כ מפרש רש"י דלהכי נקט ש"מ

קומצין משום דלא נוכל ללמוד מהכא דמקדשין אלא דוקא בכה"ג דמקדש הקומץ על גבי סולת בלול בשמן המקודש המונח בכלי שע"ג קרקע דר' ירמי' ודאי לא מסתפק לי' אם מקדשין בכלי שעל גבי קרקע מאותו טעם שמסתפק רבא לקמן דהא גם בקומצין מסתפק לי' אלא דמסתפק משום דאפשר דאין דרך שירות בכך לעבוד בכלי המונח על גבי קרקע וא"כ אפשר לומר דניהו דמהכא שמעינן דמקדשין מ"מ דוקא בכה"ג ולא בשולי הכלי ממש המונח ע"ג קרקע ואי הוה אמר ש"מ מקדשין הו"א אפילו ע"ג שולי הכלי ממש מקדשין ע"כ אמר קומצין דבקמיצה ג"כ קומץ מהסולת בלול בשמן המקודש המונח על גבי הכלי וה"ה דמקדשין בכה"ג ולא בכלי ריקם:

בד"ה בלעי מאבימי כלומר שהי' מנדה אותו כן הוא הנוסחא הנכונה ואין נכון להגי':

בא"ד עלה דהא שמעתא כו' דתני חדא כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד והי' ר"ח משבח התירוץ ומבזה אבימי כו' כן הוא הנוסחא הנכונה ואין נכון להגי' וה"פ דבזה שהי' ר"ח משבח התירוץ הי' מבזה אבימי דנשמע מזה דשאר תירוציו אינם משובחים כמו שדרשו על פסוק ורועה זונות יאבד הון דהאומר שמועה זו נאה ושמועה זו אין נאה מאבד הונה של תורה ואין הכוונה שאומר בפירוש ושמועה זו אין נאה דא"כ אמאי בעי שיאמר נמי שמועה זו נאה דאפילו אם לא אמר אלא שמועה זו אין נאה בלבד יש לו עונש זה ועוד דמלשון הפסוק משמע דעיקר העונש הוא על מה שאמר שמועה זו נאה בלבד דהא דריש לי' מתיבת זונות דהא נוטריקון זו נאה אלא דהגמרא נקט נמי שמועה זו אין נאה משום דזה משמע מכלל דבריו ועל זה בא העונש וע"כ הי' מנדה אותו אבימי משום דמנדין על כבוד הרב אבל בשביל ששכח התירוץ ודאי לא הי' מכה אותו אבימי:

בד"ה אבימי מסכת דמנחות סה"ד ומה"ד אייקר לי' נשתכחה הימנו כצ"ל ש"מ:

בד"ה מכלי זה כו' אם של קדש הי' ראוי לקמיצה כצ"ל מצאתי:

בד"ה שני סדרים כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה אר"י כו' בפרק התודה (דף ע"ח ע"ב) גבי תודה ששחטה כו' וקאמר ר"פ כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד דמתוך שמקדש מדעת כו' פירוש דמקדש מדעת ארבעים מתוך שמונים ליקרב אבל הכא אינו מקדש מדעת אלא ליפסל משו"ה שלא מדעת אינו מקדש כלל אפילו לפסול:

בא"ד התם אי כל המים ראוין להתקדש פירוש אע"ג דמשמע התם דס"ל לחזקי' דאין שיעור למים מ"מ חשיב אין ראוין להתקדש לפי מה שהיו רגילין בכל השנים בשיעור

של הג' לוגין ואח"כ כתבו וצ"ע כו' דכיון דמן הדין אין שיעור למים לא מסתבר לומר דאין ראוין להתקדש בשביל הרגילות:

בד"ה אין מקדשין ליקרב כו' ואע"ג דמזבח וכבש איירי לענין דאם עלו לא ירדו אייתר מינה ראי' לענין פדיון פירוש דמזבח וכבש לא מצי איירי לענין פדיון דהא אין מקדשין אלא הראוי להם דהיינו שכבר קדוש קדושת הגוף ולא איירי אלא לענין דאם עלו לא ירדו וא"כ הא דתני במתניתין כך כלי שרת מקדשין ע"כ איירי נמי לענין דאם עלו לא ירדו מ"מ פשיט לי' שפיר ר"י לר"ל מהך מתניתין לענין פדיון משום דמייתי ראי' מאם עלו לא ירדו לענין פדיון:

בא"ד אלמא מקדשין תחילה ליקרב כצ"ל:

בא"ד לכתחלה ליקרב קא מיבעיא לי' כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד וזרקו את דמו כו' כצ"ל:

בא"ד וכולהו איירי בשנזרק הדם כו' וצריך לומר דקושית התוס' הוא מנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ומלן ויוצא וטמא דדם דבכל הני נפסלו האברים קודם זריקה ולפרש"י נתקדש הדם בכלי שרת ליזרק ולהעלות האברים לכתחלה למזבח אבל מלן ויוצא וטמא דבשר לא קשה מידי אפילו אי איירי לאחר זריקה דמצי למימר דאיירי שנפסלו האברים לאחר זריקה וליכא בהו קדושת כלי שרת לאחר שנפסלו וזה הוא כוונת התוס' בזבחים (דף פ"ז ע"א) בד"ה כלי שרת שכתבו וז"ל ועוד לן דמה ויצא דמה ונטמא דמה אמאי לא יעלו לר"ש כו' עכ"ל דמעיקרא הקשו רק מנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו אבל לן ויוצא וטמא מצי למימר שנפסלו לאחר זריקה והדר הקשו מלן ויוצא וטמא דדם דע"כ נפסלו קודם זריקה דמדפליג ר"י איוצא דדם משמע דלר"ש לא ירד אפילו יוצא דדם ולן ויוצא וטמא היינו בין דבשר בין דדם והגהות הצ"ק שם אין נכון דלר"י ודאי דלא קשה מידי מזה דס"ל דיוצא דדם תרד דכיון דס"ל דמזבח אין מקדש יוצא דדם ה"ה דכלים אין מקדשין יוצא דדם דלא עדיפי ממזבח דאם תאמר דכלי שרת עדיפי ממזבח ומקדשי אפילו יוצא דדם קשה אפילו לפיר"ת דכלי שרת אין מקדשין ליקרב לכתחילה אלא אם עלו לא ירדו דהאיך משכחת לה יוצא דדם דתרד לר"י דהא אי אפשר לדם ליזרק על המזבח אלא בכלי ולפירוש התוס' דאיירי לאחר זריקה א"כ כבר נתקדש פסול דיוצא ע"י כלי שרת ואמאי ירדו האברים אם עלו וכן יש להוכיח דכלי שרת לא עדיף ממזבח מסברת ר' יהושע דס"ל בריש המזבח מקדש דאין המזבח מקדש דם ואי כלי שרת מקדש דם קשה האיך משכחת לה דמזבח אין מקדש דם הא אי אפשר להעלות דם על המזבח אלא בכלי כדמשמע בתוס' בזבחים (דף פ"ז ע"ב) דכתבו שם ואם עלה לא ירד דקאמר

היינו אם עלה בכלי לא ירד אלא יזרקנו בע"כ עכ"ל אלא ודאי דלסברת ר"י גם כלי שרת אין מקדש דם ויש לדקדק בדברי התוס' למאי הוצרכו להוכיח דאיירי לאחר זריקה הא אפילו אי איירי לפני זריקה מצי להקשות על פרש"י כמו שהקשו בזבחים בדף הנ"ל בלא הוכחה דמיירי לאחר זריקה דהא פרש"י שם דאם זרקו כשירין אף לכתחילה יעלו האברים משום דקדשי' כלי שרת ליזרק לכתחלה ויש לומר משום דבזבחים תירצו התוס' על קושיא זו דמיירי שישנן עתה בכלי חול הלכך הקשו הכא מכח הוכחה דמיירי לאחר זריקה וזריקה בעי כלי שרת וקדשי' כלי שרת ליזרק לכתחילה ואפילו לכתחילה יעלו האברים אבל קשה אמאי לא הוכיחו בפשיטות ממתניתין דלא פליג ר"י אלא בנשפך ואי איירי לפני זריקה כיון דאם בא לזרוק אינו זורק הוי כולהו כנשפך הדם והוה לי' לר"י לפלוג אכולהו גם יש להוכיח מדברי ר"ש גופי' דלמה לי' למינקט נשפך דמה הא לפני זריקה כולהו חשיבי כנשפך דמה כמו דמשמע מדברי התוס' בזבחים (דף פ"ג ע"ב) בד"ה למעוטי דבתחילה כתבו דההוא דעולא אתיא כר"ש דלר"י ירדו משום דקודם זריקה דמי לנשפך דמה ואח"כ כתבו דההוא דעולא אתיא ככ"ע ולא דמי לנשפך דמה כיון דאיכא זריקת דמה מבואר בהדיא דבדם פסול דליכא זריקת דמה חשיב כנשפך דמה לר"י ונראה לפרש דבזבחים (דף פ"ו ע"א) בד"ה חטאת העוף הביאו התוס' בשם פרש"י דקיי"ל בכל הפסולין אם עלו יזרוק הדם לכתחילה והקשו עליו דמנא לי' הא דקודם זריקה קאמר דלא ירדו דילמא היינו לאחר זריקה ומשמע מדבריהם דהא דפסיקא לי' לרש"י בכל הפסולין אם עלו יזרוק הדם לכתחילה משום דדייק ממתניתין דאם עלו לא ירדו ומפרש לי' דאיירי לפני זריקה וצריך ביאור ויש לפרש משום דאי איירי לפני זריקה קשה אמאי נקט ר"ש נשפך דמה הא כולהו חשיבי כנשפך ועוד אמאי לא פליג ר"י אכולהו ומכח קושיא זו דייק רש"י דבכל הפסולין אם עלו זורקין את הדם לכתחילה ולא חשיבי כנשפך דמה דהא איכא זריקת דמה וע"ז מקשו התוס' דמנא לי' לרש"י לפרש דאיירי לפני זריקה דילמא היינו לאחר זריקה ולא קשה מידי ונסתר הוכחה של רש"י ודברי התוס' דהתם הם כמו דברי התוס' דזבחים (דף פ"ז) דלא משמע להו להוכיח דאיירי לאחר זריקה משו"ה לא כתבו דע"כ איירי לאחר זריקה אלא דילמא איירי לאחר זריקה משום דהתוס' לשיטתם דפירשו דהא דאמר ר"ל ליקרב לכתחילה קא מיבעיא לי' היינו דוקא לענין זריקת הדם אבל האברים דוקא אם עלו לא ירדו אבל רש"י לשיטתו דפירש ליקרב לכתחילה קא מבע"ל היינו דזורקין את הדם ומעלין את האברים לכתחילה א"כ ע"כ איירי לפני זריקה דאי לאחר זריקה ק' קושית התוס' דהכא אבל אי איירי לפני זריקה יש לתרץ כמו שתירצו התוס' בזבחים שישנן עתה בכלי חול ולפ"ז ניחא שפיר הא

דהוצרכו להוכיח דאיירי לאחר זריקה מדלא מייתי ר"ז ראי' מכל הני דלא מצי להוכיח מהא דלא פליג ר"י אכולהו די"ל כפרש"י דכל הפסולין אם עלו זורק הדם לכתחילה ולא חשיבי כנשפך אבל מהא דלא מייתי ר"ז ראי' מכל הני מוכח שפיר דאיירי לאחר זריקה דוקא ולא מצי למימר דאיירי לפני זריקה וכפרש"י דזורקין את הדם לכתחילה דמ"מ קשה אמאי לא מייתי ראי' מכל הני דניהו דלא מצי מייתי מכח כ"ש ומה התם דאם בא לזרוק אינו זורק הכא כו' מ"מ דמי ממש לאימורין שהעלן קודם זריקה ואין לומר דמשו"ה מביא ראי' מנשפך דמה דמנשפך יש להוכיח דמקטירין האברים אפילו קודם זריקת הדם ואין ממתין עד לאחר זריקה ומכל הני אין להוכיח זה דאפשר לומר דזורקין את הדם בתחלה ואח"כ מקטירין האברים דזה אינו דהא באימורין שהעלן קודם זריקת דמן ודאי דאין מקטירין קודם זריקת דם אפילו לר"ש דס"ל בנשפך הדם אם עלו לא ירדו דכיון דיכולין לזרוק הדם מקודם אין רשאין להקטיר קודם זריקה כמו שכתב הכ"מ בפ"ג ה' י"ב מהל' פסהמ"ק וז"ל כלומר אעפ"י שהעלום בפסלות כיון שנזרק הדם אח"כ לא ירדו עכ"ל:

בא"ד ומיהו יש לדחות דאכולהו קאי וזרקו את דמו כצ"ל ש"מ. פירוש כמו שכתבו דכולהו איירי לאחר זריקה ומשו"ה תני במתניתין אכולהו וזרקו את דמו והיינו פסולין דאיירי בהו קודם גבי קבלה מצאתי:

בא"ד א"נ זרקו פסולין כצ"ל:

בא"ד ולכן נראה פיר"ת כו' כצ"ל:

בא"ד דמיבעיא לי' אם מקדשין הפסולין לענין דאם עלו לא ירדו כו' יש לדקדק דמ"ש הכא בהאיבעיא לענין דאם עלה לא ירד דנקטו סתם פסולין דמשמעותו אברים פסולין ובהאיבעיא דליקרב לכתחילה דנקטו קומץ פסול דוקא ונראה לפרש דלענין אם עלה לא ירד לא מצי לפרושי אלא באברים פסולין דקומץ ודם דצריכין להכלי תיפוק לי' דמצד קדושת המזבח לא ירדו ואין לומר דהכלי מפסיק בין קדושת המזבח להפסול דיש להוכיח מהא דלר"ג מזבח מקדש דם בריש המזבח מקדש דכלי הצריך להפסול לא חשיב הפסק דהא אי אפשר לדם שיעלה על המזבח בלא כלי וכדמשמע בתוס' זבחים (דף פ"ז ע"ב) דהא דלר"ג מזבח מקדש דם היינו אם עלה בכלי על המזבח וע"כ לפרש באברים פסולין שעלו בכלי דהכלי מפסיק משום דאין צריכין להכלי אבל בהאיבעיא דלכתחלה ליקרב אין לפרש אלא בקומץ דצריך לכלי דבאברים דאין צריכין להכלי ודאי דאין הכלי מקדשן ליקרב לכתחלה ואע"ג דלענין אם עלו לא ירדו פשיטא לי' דכלים מקדשין אברים פסולין דהתם שאני דכיון דעלו על המזבח המזבח מקדשן דהא ראוין

למזבח וקדושת הכלי לא צריך אלא לענין דלא הוי הכלי הפסק בין המזבח להפסול וכן משמע מדברי התוס' בזבחים (דף פ"ז ע"ב) ויש לדקדק דיותר הוה להו למינקט דם פסול כמו דפשיט לי' ר"י לר"ל מהא דקבלו פסולין וזרקו את דמו דאיירי בדם ואמאי נקטו קומץ פסול ונראה לפרש משום דהתוס' בזבחים מפרשים דהא דדחי ר"ל לא שקבלו פסולין כלומר קבלו פסולין אם עלה הבשר לא ירד והדם יעלה ויזרק דכלי שרת מקדשין לכתחלה ליקרב פירוש דאע"ג דכלי שרת מקדשין הדם שבתוכו ליזרק לכתחילה מ"מ האברים אין מעלין לכתחילה אלא דוקא אם עלה לא ירד ובזה מתורץ דלא תיקשי לפר"ת לר"ל דבעי למימר דכלים מקדשין ליקרב לכתחילה אותה הקושיא עצמה שהקשו התוס' לפרש"י ממתניתין דתנן ואלו אם עלו לא ירדו הלן והיוצא והטמא כו' ואמאי לא יעלו לכתחילה ולא צריכין לאוקמי דישנן עתה בכלי חול וגם התוס' דהכא מוכרחין לפרש כן אלא דהתם דלא הוכיחו דאיירי לאחר זריקה כתבו לפרש קבלו פסולין ולא זרקו את הדם אם עלה הבשר לא ירד והדם זורקין לכתחילה והוי חומרא דאע"ג דזורקין הדם לכתחילה האברים לא יעלו לכתחילה א"נ זרקו פסולין אפ"ה אם עלו לא ירדו והוי קולא אבל הכא דהוכיחו דאיירי דוקא לאחר זריקה צריך לפרש קבלו פסולין וזרקוהו כשרין דוקא אם עלו אח"כ האברים לא ירדו והוי חומרא א"נ זרקוהו פסולין אפ"ה אם עלו לא ירדו והוי קולא ולפי זה גם הא דאמר ליקרב לכתחילה קא מיבעיא לי' ג"כ הוי הפירוש כן אם איירי בדם וא"כ לא הוה לי' למימר ליקרב אלא ליזרק ומדקאמר ליקרב משמע דקאי אקומץ דהוא דבר הקרב ועוד יש לומר דאי הוו מפרשי בדם לא הוה בעיא דר"ל אליבא דר' יהושע דס"ל דאין המזבח מקדש דם וה"ה דאין כלי שרת מקדש דם אליבי' דלא עדיף ממזבח וע"כ לומר כן דאי כלי שרת עדיפי ומקדשי דם קשה האיך משכחת לה דאין המזבח מקדש דם הא אי אפשר להעלות דם על המזבח בלא כלי וכבר קדשו כלי וניחא להו למינקט קומץ כדי דתהא אוקימתא דר"ל ככולהו תנאי דמתניתין ואין להקשות דהאיך דייק מהא דקתני וזרקו את דמו לשון דיעבד דאין הכלים מקדשין לכתחילה ליקרב דילמא ס"ל לתנא דמתניתין דאין מזבח מקדש דם דהא מתניתין ר"ש הוא דס"ל בריש המזבח מקדש כר"ג בדם ועוד דאי ס"ל דאין כלי מקדש דם וירד א"כ אפילו בדיעבד דזרקו את הדם לא חשיב זריקה כלל והוה כנשפך ואמאי צריך למינקט תו נשפך ועוד אמאי קתני וזרקו את דמו דמשמע דאיירי לאחר זריקה דוקא וכן ר"י דלא פליג אלא אנשפך צ"ל דס"ל דמזבח מקדש דם:

בא"**ד** דהא ר"ל דדחי נמי בפסולין מוקי לה כן צ"ל פירוש דבשלמא דוזרקו פסולין דנקט ר"י לאו דוקא ניחא הא דהוצרך ר"ל לאוקים בפסולין דלדידי' דוקא פסולין אבל אם ר"י דוקא נקט פסולין קשה למה לי' לר"ל להזכיר פסולין:

דף ז:

בגמרא ואילו מגבי' לא קתני כצ"ל ש"מ:

שם קומצין מכלי שעל גבי קרקע כצ"ל:

שם ואמר רבא תניא נמי הכי וטבל כו' כצ"ל מצאתי. ותיבות בפני כהן מניח הוא ט"ס וצ"ל בפר כהן משיח והוא פירוש על הברייתא דקרא וטבל כתיב בפר כהן משיח ונכתב מחוץ והמעתיקים הכניסו אותו בפנים:

שם וטבל ולא מספג כצ"ל:

שם ואיצטריך למיכתב וטבל יש לדקדק מאי אשמועינן בהצריכותא הא פשיטא הוא דמקרא וטבל לא ידעינן למעט היכא דלא קיבל שיעור טבילות מעיקרו ומקרא דבדם לא ידעינן למעט מספג דאין זה ענין לזה כלל וחפשתי ומצאתי בת"כ ששם מקור הברייתא שהנוסחא הנכונה הוא כן בדם שיהא בדם כדי טבילה ולא כתיב שם מעיקרו ולפי זה אתי שפיר הצריכותא דמוטבל ג"כ משמע שיהא בדם כדי טבילה דהא אי אפשר לטבול אם אין שם כדי טבילה וכן מבדם דדרשינן שיהא שם כדי טבילה משמע ולא מספג דאל"כ למה לי כדי טבילה הא בכדי הזאה סגי ואצבעו בדם נמי טבילה משמע ע"כ רבא דמביא ברייתא דת"כ מפרש דאיצטריכו שניהם דבדם אתי לאשמועינן שיקבל בכלי בב"א שיעור טבילה ולא בשני כלים בכ"א פחות משיעור טבילה וטבל איצטריך ולא מספג דאע"ג דדרשינן שיהא בדם כדי טבילה דאצבעו בדם נמי משמע טבילה הו"א דאשיעורא בעלמא קפיד קרא כן פרש"י בזבחים (דף מ' ע"ב) בד"ה אפילו מספג:

שם אע"ג דלא קיבל שיעור טבילה מעיקרא כתב רחמנא בדם כצ"ל ש"מ שם הוה אמינא אפילו מספג כצ"ל:

שם אמרי תלמידיך אמר רב עמרם כו' כצ"ל:

שם ונתזה הזאה מידו עד שלא הזה כו' כצ"ל ש"מ:

(**שם**) **מאי** לאו עד שלא גמר הזאתו כו' הא דס"ד לומר הכי ולהקשות משום דעד שלא הזה משמע אפילו לאחר שיצאה הזאה מידו כל זמן שלא הגיע הזאה למקומה טעון כיבוס דאל"כ הוה בעי לומר עד שלא יצאה הזאה מידו וא"כ מוכח דשירים שבאצבע כשרין דלאחר שיצאה הזאה מידו שוב הוה מה שנשאר באצבע שירים וא"כ אפילו לאחר שהגיע הזאה למקומה נתזה הזאה מידו כל זמן שלא גמר כל הזאות טעון כיבוס דמ"ש וא"כ ע"כ הפירוש עד שלא הזה עד שלא גמר כל הזאות:

(**שם**) **במאי** מקנח אמר אבייי כו' כצ"ל ש"מ:
ברש"י ד"ה ואילו כו' שיהא אחד מגבי' כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד מאשי ד' וכן הבזיכין דכתיב והיתה לאהרן ולבניו וגו' מאשי ד' כצ"ל מצאתי:
בד"ה מקדשין מנחה כשמביאה מביתו כו' כצ"ל:
בד"ה שכן מצינו כו' שמסדר הלחם כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה קידוש קומץ מאי כו' דהיינו קמיצה שיהא נותנן לשום כלי אלא מיד מקטירן כו' כצ"ל:
בד"ה מדם מקבלת דם דכתיב כו' וקידוש קומץ כנגד קבלת הדם הוא דארבע עבודות במנחה כנגד ארבע עבודות של דם כו' והקטרה כנגד זריקה כצ"ל ש"מ:
בד"ה לילף מדם ודם לא קדיש לחצאין אם קיבל שיעור הזאות דדם פרים ושעירים הנשרפין כו' כצ"ל:
בד"ה מההוא דודאי לא קידש כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה לא קידש ואעפ"י שחזר ועירבן לאחר קידוש דהוה נתינת מים על האפר כצ"ל פירוש דבסוטה (דף ט"ז ע"ב) פליגי ר"ש ורבנן דלרבנן דוקא מים ואח"כ אפר ולר"ש אפילו הקדים אפר למים נמי קידש ומסתבר דלר"ש דשוה אצלו אפר על המים ומים על האפר ה"ה היכא אם נתן מקצת מים קודם האפר ואח"כ נתן אפר ואח"כ נתן מים להשלים שיעור הזאה נמי קידש כיון דהקידוש נגמר ע"י נתינת של מים והאפר דשני הנתינות הם מהקידוש לר"ש וא"כ לפי"ז הכא דחזר ועירבן קידש לר"ש ע"י האפר שנתן על המים שבכלי שמערה לתוכו ע"כ פירש רש"י דהכא לא קידש בחזר ועירבן משום דהוה נתינת מים על האפר פירוש ופסול לרבנן דבעי אפר על המים דוקא:
בד"ה בדם מאי כו' וקיבל שיעור ג' הזאות בכלי זה ושיעור ד' הזאות בכלי זה מהו יש לדקדק הא דשינה רש"י בפירושו הכא ממה שפירש בזבחים (דף מ' ע"ב ודף צ"ג ע"ב) דהתם פירש בדם מאי גבי חטאת הפנימית קיבל פחות מכדי הזייה כו' וחזר וערב כו' ובדף מ' פירש בד"ה בדם כו' למעוטי קיבל פחות מכדי טבילה בכלי זה כו' והכא פירש דלא קיבל כל ז' הזאות בכלי אחד ונראה לפרש דהכא מוכרח לפרש כן משום דאמר דקומץ שחלקו בשני כלים לא קידש דילפינן מדם והיינו ע"כ מהא דאם לא קיבל בדם כל ז' הזאות בכלי אחד לא קידש דמקיבל פחות מכדי הזאה אחת ליכא למילף קומץ דהא תנן גבי קומץ אם הקטיר קומצה פעמיים כשרה וא"כ יש בכל כלי שיעור הקטרה אחת:
בד"ה ואמר רבא תניא דבדם לא קידש כצ"ל מצאתי:
בד"ה וטבל בדם ולא מספג מקנח באצבעו דופני הכלי כצ"ל:

בד"ה בדם משמע שיהא שיעור דם מעיקרא כך הוא הנוסחא אשר לפני ונוסחא משובשת היא דהא לקמן פרש"י בד"ה כתב רחמנא בדם דמשמע שיהא שיעור דם מעיקרא ומאי חידש רש"י בדיבור השני שפירש על הצריכותא לכך נראה להגי' וכצ"ל משמע שיהא בדם שיעור טבילה והיינו כמו שכתבתי לעיל בדברי הגמ' דבברייתא לא גרסינן מעיקרא ופרש"י דבדם לבד בלא וטבל נמי משמע שיהא בדם שיעור טבילה מדלא כתיב מן הדם אלא בדם משמע שנכנס אצבעו בתוך הדם והיינו טבילה ולפי"ז א"ש הא דמצריך הגמ' ואמר אי כתב בדם הו"א אפילו מספג דאי אמרת דבדם לא משמע שיעור טבילה הוה דברי הגמ' זו שפת יתר דמי לא ידע דמבדם אין למעט מספג אבל השתא לפרש"י דמבדם ידעינן שיעור טבילה א"כ ממילא משמע למעט מספג דאי מספג כשר למה לי שיעור טבילה והא דקאמר בגמ' דהו"א אפילו מספג היינו כמו שפרש"י בזבחים (דף מ' ע"ב) דאשיעורא בעלמא קפיד קרא:

בד"ה והזה מן הדם מן הדם שבענין כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הוה אמינא אע"ג דלא קיבל שיעור טבילת כל ההזאות מעיקרא כו' כצ"ל:

בד"ה כתב רחמנא בדם דמשמע שיהא שיעור טבילה בדם מעיקרא כצ"ל פירוש מדקרינן בדם ולא קרינן בדם משמע בדם שהי' כבר משעה ראשונה פירוש משעת קבלה ראשונה כן פרש"י בזבחים (דף מ' ע"ב):

בד"ה למעוטי שירים שבאצבע שצריך לטבול אצבעו כו' וטבל הכהן אצבעו בדם כו' כצ"ל:

בד"ה בשפת מזרק כו' גבי נירון קיסר וכפר ידי' בההוא גברא כצ"ל:

בד"ה חביתי כ"ג עשירית האיפה שמקריב בכל יום כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה אינה קדושה לחצאין כו' כצ"ל:

בא"ד שאם נתן חצי עשרון בכלי זה וחציו בכלי זה לא קידש ויוצאה לחולין כצ"ל משמע דאם לא קידש אלא חציו לד"ה לא קידש דהא לד"ה ילפינן ממלאים דאין כלי שרת מקדש אלא עשרון שלם ואף ר"א דס"ל דחביתין קדוש לחצאין היינו דוקא אם קידש עשרון שלם בשני כלים דלר"א בכה"ג קרי מלאים ואע"ג דאי הוה כתיב מנחה מחצית קאמר בברייתא לקמן דהייתי אומר מביא חצי עשרון מביתו שחרית ומקריב וכן בערבית היינו משום דהו"א דבחביתין גלי רחמנא שיעורו הוא חצי עשרון וה"פ מנחה שלימה דשיעורה הוא מחצית השיעור של סתם מנחה דהיינו חצי עשרון אבל השתא דכתיב מחציתה משמע מחצית מנחה וכיון דהכתוב קורא אותה חצי מנחה אע"ג דלר"א חוצהו קודם קידוש מ"מ בעי לקדש כל העשרון בשני כלים כמו בכל המנחות דילפינן ממלאים דאין מלאים

אלא שלמים ויש לדקדק דאמאי פרש"י ויוצאה לחולין ולא פירש לענין דאין מקריבין אותה עד שיקדש השלימה כמו כל מנחה דבעי קידוש כלי יש לומר משום דבגמ' לקמן מתרץ מתחלה דר"א נמי מודה דמצוה לקדש שלימה ולפ"ז לא פליגי אלא לענין דיוצאה לחולין אבל לענין קידוש גם ר"א מודה דאין מקריבין עד שיקדשה שלימה למצוה:

בתוס' ד"ה מדם ילפינן לה דקידוש קומץ כנגד קבלת הדם הוא כצ"ל:

בד"ה אלא אצבעו במאי מקנח כו' אל נכח פני אהל מועד כו' כצ"ל:

בד"ה ואם איתא לילף מדם כו' דאין קדושין לחצאין כו' וז' הזאות דפרוכת שכל אחת כו' כצ"ל שצריך לקבל בכלי אחד כל הד' מתנות וכן צריך לקבל בכלי אחד שיעור כל הז' הזאות אבל אין צריך לקבל בכלי אחד השיעור של הד' מתנות עם השיעור של הז' הזאות דהא בדם לא קאי אלא אוטבל והא דבעינן שיקבל בכלי אחד כל שיעור של הד' מתנות היינו משום דילפינן מהזאות או אפשר דילפינן מדכתיב במתנות מן הדם כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף מ' ע"ב) בד"ה לא נצרכה דמן הדם הוה שפיר כמו בדם:

בא"ד והא דאמרינן בסמוך גבי הפריש כו' אינו קדוש ואי כר"א ס"ל כו' כצ"ל:

בא"ד מצינו לפרש דחשיב לי' דעתו להוסיף כמו טעמא דמתוך וקדוש לחצאין פירוש דקשה להו הא מדאמר ר"א גבי חביתין טעמא דמתוך משמע דבשאר מנחות אין קדושין לחצאין משום דליכא טעמא דמתוך ולא יליף מחביתין והאיך מקשה על רב דאם ס"ל כר"א גבי חביתין נילף מחביתין ותירצו דאע"ג דבשאר מנחות ס"ל לר"א דאינן קדושין לחצאין מ"מ בהפריש חצי עשרון ודעתו להוסיף חשיב לי' לר"א טעמא דדעתו להוסיף כמו טעמא דמתוך וקדוש לחצאין ומשו"ה פריך לרב אי ס"ל כר"א נילף מחביתין ויש להקשות אי משיב לי' טעמא דדעתו להוסיף כמו טעמא דמתוך אמאי הוצרך לומר ונילף מחביתין הא בחביתין נמי לא מפורש בקרא דקדוש לחצאין אלא מסברא ידעינן משום טעמא דמתוך וכיון דדעתו להוסיף נמי חשיב כמו מתוך מסברא ידעינן דקדוש לחצאין כמו גבי חביתין ובגמ' משמע דדוקא אי ילפינן מילתא ממילתא ילפינן דעתו להוסיף מחביתין דקדוש לחצאין ונראה לפרש דהנה יש לדקדק לפי תירוץ זה של התוס' דלר"א בשאר מנחות אין קדושין לחצאין חוץ מדעתו להוסיף מנא לי' ובגמ' לעיל משמע דצריך לימוד ע"ז דאין קדוש לחצאין דפריך ודם גופי' מנלן דלא קדוש לחצאין ומדם לא יליף כמו דאמר בגמ' וצריך לומר דמקרא דמלאים דדרשינן אין מלאים אלא שלמים וממעטין דאין כלי מקדש פחות מעשרון ממעטין נמי דאין מקדשין עשרון שלם בשני כלים דניהו דלגבי מנחה הוה שיעור שלם מ"מ לגבי הכלי דמקדשין בתוכו לא הוה שיעור שלם דהוה מנחה חסירה ודוקא בחביתין מקדשין לחצאין דכיון דקריבה לחצאין הוה לגבי כלי נמי

שיעור שלם ואפי' ר"י מודה דאין ללמוד חביתין ממלאים דאין מקדשין לחצאין ומשו"ה איצטריך לדרוש דחביתין דאין קדושין לחצאין מקרא דמנחה מחציתה ולפי זה מתורץ נמי קושיא הראשונה דדוקא משום טעמא דמתוך דקרבה לחצאין מוכח לאפוקי מדרשא דמלאים אבל מטעם דדעתו להוסיף אע"ג דהוה טעם חשוב לענין דנוכל למילף מחביתין אבל אין זה טעם מוכרח לאפוקי מדרשא דמלאים אלא משום דמצינו גבי חביתין דכלי מקדש עשרון לחצאין אע"ג דשאר מנחות לא נוכל למילף מחביתין אפילו אי ילפינן מילתא ממילתא משום דגבי חביתין איכא טעמא דמתוך מ"מ גבי דעתו להוסיף דאיכא נמי טעם חשוב שפיר ילפינן מחביתין לר"א:

בא"ד ילפינן שאר מנחות מינייהו והא דנקט טעמא דמתוך משום דמטעם זה ידעינן בחביתין והדר ילפינן שאר מנחות מינייהו א"נ כו' כצ"ל ולפי תירוץ זה של התוס' ילפינן שפיר כל המנחות מחביתין דקדוש לחצאין משום דילפינן מילתא ממילתא אע"ג דלא דמו בטעמא ומיעוט דמלאים לא אתי אלא למעט היכא דלא מקדש אלא חצי עשרון בלבד:

(**ד"ח ע"א**) **בגמ'** לא פרקה פרקה ממש כו' כצ"ל:

שם אע"פ שלא פרקה ואמאי כו' כצ"ל דהא לפי סברת המקשן לא הוי כמי שפרקה והתרצן הוא דמתרץ דכמאן דפרקה דמיא וא"כ ע"כ ר"א לא אמר בהדיא כמי שפרקה דמיא:

שם מנחה לא בריר קומץ דידה והא בריר קומץ דידי' וכיון כו' כצ"ל מצאתי:

(**שם**) **אלא** מעתה תיהוי כשירים שחסרו כו' כן הוא הנוסחא אשר לפני והש"מ מוחק תיבת מעתה ונראה משום דקשה דמאי תלי קושיא זו במה שתירץ דכיון שהגיע זמנה לפרק כמאן דפרקה דמיא הא מעיקרא כשהקשה מהא דאמר ר"א כיון שהגיע זמנה לפרק אעפ"י שלא פרקה תיהוי כמנחה שחסרה קודם קמיצה הי' יכול נמי להקשות מהא דתני בסיפא משפרקה נפרס לחמה הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין תיהוי כשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה והשתא כשתירץ קושיא מהרישא לפי פירוש ר"א עדיין קשה מסיפא ולא שייך לומר אלא מעתה ולי נראה דאין למחוק הספרים דודאי אין לפרש דכוונת הגמ' במה דקאמר אלא מעתה להקשות על ר"א דיליף מנחה ממנחה מהך ברייתא דס"ל דלא ילפינן דזה לא קשה מידי דהא כולהו אמוראי חוץ מר' חנינא ס"ל דילפינן מלתא ממלתא רב ור"י בסמוך ורבא בעמוד הקודם ס"ל דילפינן אפילו מנחה מדם ומסתמא ידעו דאיכא תנאי אחריני דס"ל דילפינן מלתא ממלתא או אפשר ידעו דהך ברייתא לא מיתנא בי' ר"ח ור"א ולעיל לא מקשה אלא דר"א אדר"א דר"א

גופי' מפרש הך ברייתא כיון שהגיע זמנה לפרק ולא פרקה א"כ ס"ל דלא גמרינן ממנחה והשתא דמתרץ דכוונת ר"א דכמאן שפרקה דמיא ור"א מפרש דהברייתא נמי ס"ל דגמרינן ממנחה מקשה שפיר אלא מעתה תיקשי הברייתא לפירושו אמאי מקטיר עליו את הבזיכין תיהוי כשירים שחסרו כו':

שם ולאו פלוגתא הוא ר"א סבר כו' כצ"ל ש"מ:

שם הבא מנחה ואח"כ חוצה כו' כצ"ל ש"מ:

(**שם**) **ואם** איתא לילף מחביתין הקשה בש"מ ודקארי לה מאי קארי לה הא בהדיא קאמר ר"י ודעתו להוסיף וכי לא ידע דדעתו להוסיף שאני ותירץ דהמקשן הי' סבור דטעמא דמתוך בחביתין חשיב כמו דעתו להוסיף והתרצן השיב לו דר"י סבר דדעתו להוסיף באותו כלי עדיף מטעמא דמתוך בחביתין:

שם פתח אהל מועד ולא יהא טפל כו' כצ"ל ש"מ:

שם אין מלאים אלא שלמים ואמר רבי יוסי כו' כצ"ל מצאתי:

שם מנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחם הפנים כו' כצ"ל מצאתי:

שם מנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחם הפנים כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה שכן מצינו בסילוק בזיכין דהוי בהיכל כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה עד שלא פרקה למערכת לחם הפנים משום דתני בברייתא פרקה לשון נקיבה וכן לחמה וכן ר"א אמר הגיע זמנה לשון נקיבה ע"כ פירש רש"י דקאי על המערכה דמערכה היא לשון נקיבה:

בד"ה הלחם פסול כו' ואמרינן לקמן (דף ט' ע"ב) מן המנחה פרט לשחסרה הא דנקט רש"י קרא דמן המנחה קשה לכאורה דהא לקמן (דף ט') מבואר בהדיא דמנחה שחסרה קודם קמיצה פסול ילפינן מקרא דמסלתה וקרא דמן המנחה דרשינן לאסור השירים באכילה במנחה שחסרה בין קמיצה להקטרה ונראה לפרש משום דמשמע מהא דמקשה אלא מעתה תיהוי כשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דאי מקטירין קומץ עליהן דסברת המקשן היתה כר"ל לקמן ולר"ל מפרש שם בגמ' דיליף מקרא דוהרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר דמנחה שחסרה קודם הקטרה אין מקטירין הקומץ עליהן וכיון דחסרה קודם הקטרה אין מקטירין הקומץ עליהן כ"ש בחסרה קודם קמיצה והא דצריך לדרוש מקרא דמסלתה היינו משום דאי לאו קרא דמסלתה הוה מוקמינן קרא דמן המנחה למנחה שחסרה קודם קמיצה:

בא"ד ובלחם הפנים גופי' אמרינן לקמן הוא כו' כצ"ל צ"ק. הא דאיצטריך להביא דבלחם הפנים גופי' נמי כתיב לפסול חסר היינו משום דקשה לסברת המקשן דמפרש

דהברייתא ס"ל דלא גמרינן ממנחה אמאי תני עד שלא פרקה נפרס לחמה הלחם פסול ואין מקטיר עליו את הבזיכין וקשה לפי זה הא דמקשה ואמאי תיהוי כמנחה שחסרה קודם קמיצה ולימא לי' וליטעמך אפילו אי לא ילפינן מנחה ממנחה קשה הא בלחם הפנים גופי' נמי כתיב לפסול חסר ונראה לפרש דיש להקשות עוד הא דתני משפרקה נפרס לחמה הלחם פסול ומקטיר עליו את הבזיכין ופרש"י דמקטיר עליו את הבזיכין משום דלא גמרינן ממנחה וקשה א"כ דלא גמרינן ממנחה אמאי הלחם פסול הא ר"י דס"ל לקמן במנחה שחסרה בין קמיצה להקטרה דמקטיר עלי' את הקומץ בעי קרא דהשירים אסורין באכילה כדמפרש לקמן (דף ט' ע"ב) וצריך לומר דדוקא במנחה בעינן קרא לאסור השירים משום דקרא דילפינן מיני' לפסול חסר כתיב בקמיצה ולא ילפינן מיני' אלא למנחה שחסרה קודם קמיצה אבל הוא דכתיב בלחם הפנים לפסול חסר כתיב לאחר הקטרת בזיכין וקאי לפסול חסר אפילו לאחר סילוק בזיכין קודם הקטרה אבל ליכא למילף מיני' אלא לפסול החלות כדאמרינן לקמן (דף י"ב) הוא שאם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות אבל לא לפסול הבזיכין ולא דמי למנחה שחסרה קודם קמיצה דהתם הקומץ מעורב עם המנחה וכיון דהמנחה נפסלה הכל פסול אבל בלחם הפנים הבזיכין מונחים באפי נפשייהו ולא נפסלו הבזיכין ע"י שנפסל הלחם אלא אי גמרינן ממנחה יש ללמוד דכמו במנחה שחסרה קודם קמיצה הקומץ נמי פסול ממילא כמו שכתבתי ה"ה בלחם הפנים והא דאין מקטירין את הבזיכין אם נפרס הלחם קודם שהגיע זמנה לפרק ניחא שפיר אפילו אי לא גמרינן ממנחה דהתם טעמא אחרינא איכא דלא היו הבזיכין עם הלחם על השולחן כל הזמן הצריך דהא נפסל הלחם קודם שהגיע הזמן לפרק:

בד"ה משפרקה כו' דלאחר סילוק קומצה נפרס כו' כצ"ל פירוש לאחר סילוק הבזיכין דהוא במקום קמיצה דמנחות וקשה האיך מייתי ראי' דהלחם פסול מהא דאמרינן לקמן גבי מנחה דהשירים אסורין באכילה הא לא גמרינן ממנחה כמו שפירש בד"ה ומקטיר עליו את הבזיכין ונראה לפרש דאין כוונת רש"י לומר דהלחם פסול משום דילפינן ממנחה אלא דבלחם הפנים גופי' כתיב הוא שאם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות כמו שהביא רש"י לעיל וכמו שכתבתי לעיל דהוא כתיב בלחם הפנים גבי אכילה דהוא לאחר הקטרת הבזיכין ומצי קאי אפילו בנפרס בין סילוק הבזיכין להקטרה והא דהביא הא דאמרינן לקמן דאע"ג דמקטירין עליהן הקומץ שירים אסורין באכילה היינו כמו שהביא בדיבור הקודם הלחם פסול דהויא לה מנחה שחסרה קודם קמיצה ואמרינן לקמן מן המנחה פרט לשחסרה דאי לאו דמצינו גבי מנחה כה"ג דפסולה לא הוי מוקמינן

דרשא דהוא להכי משו"ה הוצרך נמי להביא גבי משפרקה נפרס לחמה דבמנחה כה"ג השירים אסורין באכילה והוה מצי לאתויי מסברת ר"ל דהמקשה מפרש הברייתא כוותי' דס"ל דבכה"ג אפילו הקומץ אין מקטירין אלא לרבותא נקט דאפילו לר"י דס"ל דמקטירין הקומץ מ"מ השירים אסורין באכילה:

בד"ה ומקטיר עליו את הבזיכין דלא גמרינן ממנחה כצ"ל ש"מ והוכרח רש"י לפרש כן דמדמקשה בגמ' על הא דמתרץ דכיון שהגיע זמנה לפרק כמאן דפרקה דמיא אלא מעתה תיהוי כשירים שחסרו כו' משמע דמעיקרא הוה ניחא לי' אפילו אי סבר כר"ל דשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטירין קומץ עליהן והיינו משום דמעיקרא הוה ס"ד דמקשה דר"א מפרש הברייתא דלא גמרינן ממנחה:

בד"ה שהגיע זמנה לפרק כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה קודם קמיצה כו' פרט לשחסרה מכשיעור כצ"ל מש"מ אלא דבש"מ מוחק מכשיעור ול"נ דאין למוחקו משום דמשמעות של חסר משמע דהי' מתחלה ואח"כ נחסר וזה שייך בשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דבשעת קמיצה על כרחך הי' השיעור שלם אבל אם חסרה קודם קמיצה אין שייך לומר סתם חסרה דהא השתא הוא תחלת קביעות המנחה ומתחלה אין כאן השיעור ושייך לומר דחסרה מכשיעור דאין כאן השיעור שצריך להיות ואע"ג דבמנחה לא ילפינן ממן המנחה אלא שצריך להביא מתוך ביתו וימלאנה בלחם הפנים אי אפשר למלאות דהא בעינן שיהא הלחם עם הבזיכין על השולחן משבת לשבת:

בד"ה לעולם מנחה ממנחה יליף כו' מחוסר מעשה אבל לחם הפנים כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה ולאו פלוגתא הוא כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מנחה מחציתה כו' וגומר הבא מנחה כו' ואח"כ חוצה מחציתה משמע כו' כצ"ל והד"א ש"מ:

בד"ה ומשני כו' אם קדשה לחצאין מקודשת ואינה יוצאה שוב לחולין כצ"ל:

בד"ה והא חוקה כתיב בה חק עולם לד' וגו' (ויקרא ו) סה"ד ומה"ד לא נצרכה הא דמשמע מתוך שלם אלא להביא עשרון שלם מביתו אבל כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה פתח אהל מועד כו' כ"ש דהיכל כשר כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה מלתא ממלתא לא יליף הלכך שאר מנחות לא גמר מחביתין כו' אבל שאר מנחות לא כצ"ל צ"ק פירוש דרש"י מפרש דלמאן דיליף מילתא ממילתא יליף אפילו לא דמי אהדדי כמו דנילף שאר מנחות מחביתין אע"ג דבחביתין יש טעם דקריבה לחצאין אבל

אי לא יליף מלתא ממלתא לא ילפינן אלא היכא דליכא סברא לחלק ולא מנחות מחביתין דאיכא למימר דחביתין דין הוא דליקדשו לחצאין משום דקריבה לחצאין:
בד"ה מנחה קדושה בלא שמן כו' אעפ"י שאין שם שמן קדוש ולא יצא לחולין כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה במנחת נסכים הבאה עם הזבח כצ"ל מצאתי:
בד"ה על כרחך כר"י ס"ל כו' הלכך גמר שאר מנחות מחביתין פירוש בדעתו להוסיף דס"ל דדעתו להוסיף לא עדיף מחביתין דגלי קרא בהדיא דלא קדוש לחצאין אבל באין דעתו להוסיף אין צריך ללמוד מחביתין דהא ממלאים ילפינן דאין מלאים אלא שלמים:
בד"ה האי בלא האי כו' בלא שמן וסולת סה"ד ומה"ד שכן מצינו בבזיכין כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד שהרי אינו מתקדש עם הלבונה בבזיכין ואע"ג דאמר לעיל בד"ה שכן מצינו בלחם הפנים אבל לבונה יש בה כגון בזיכין אין זה קושיא דדבר המונח בכלי ואותו כלי מונח בתוך כלי אחר ואין שפתי הכלי למעלה משפתי הכלי החיצונה חשיב מה שמונח בתוך הכלי הפנימית כאילו מונח בתוך הכלי החיצונה אבל דבר המונח בתוך הכלי החיצונה לא חשיב כאילו מונח בתוך הכלי הפנימית וכן משמע בכלים פרק ח' משנה ב' דפירש הרע"ב שם דאי כולה משוקעת בתנור כחד תוך חשיב ובמשנה ד' שם תנן קדירה שהיא נתונה בתנור השרץ בתנור הקדירה טהורה ולהבדיל בין הטמא ובין הקודש הכא נמי הלבונה שהיא בבזיכין שהבזיכין מונחים על השלחן והשלחן מקדש באוירו מלמעלה חמשה עשר טפחים או י"ב טפחים חשיב כאילו הלבונה מונח באויר השלחן ונמצא שהשלחן אין מקדש לחם לבד דהא הלבונה מתקדש עם הלחם על השלחן אבל אין הלחם חשיב כאילו מונח בבזיכין והבזיכין מקדשין הלבונה בלא לחם וזה הוא כוונת רש"י במה שכתב ומיהו אשכחן דכלי שרת מקדשין לבונה שבתוכן בלא שמן וסולת משום דקשה דהא השלחן נמי מקדש ללבונה ובקדושת השלחן יש נמי לחם בהדי לבונה ע"כ כתב דמ"מ בקדושת הבזיכין דמקדשין נמי הלבונה אשכחן דמקדשין הלבונה בלא שמן וסולת:
בתוס' ד"ה ומקטיר עליו את הבזיכין כו' ולא הי' לו לפרש כן כו' ומשני ר"א היא גם שמועה זו אי אפשר ליישב כצ"ל פירוש דהא דרש"י פירש דלא גמרינן ממנחה כוונתו כדי לתרץ הא דתני ומקטיר עליו את הבזיכין אפילו לר"ל דס"ל בשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דאין מקטירין הקומץ עליהן ואין צריך לזה דהא לקמן מתרץ הגמ' דאתיא אפילו לר"ל והא דתני דמקטיר עליו את הבזיכין משום דהברייתא ר' אליעזר

הוא דפליג על ר"י וס"ל דיש קומץ אעפ"י שאין שירים ואליבא דר"א קאמר התם בגמ' דכ"ע לא פליגי דמקטירין הקומץ עליהן והא דכתבו גם שמועה זו אי אפשר ליישב כוונתם הא דמקשה בגמ' אלא מעתה תיהוי כשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דאין מקטירין קומץ עליהן דמאי מקשה הא הגמ' מתרץ לקמן דר"א היא וא"כ ר' אלעזר מצי סבר נמי כר"ל אלא דהברייתא אתיא כר"א ובצ"ק הגי' בדברי התוס' ולא כוון יפה ודבריו מעורבבין ומגומגמין ובפרט מה שהבין דר' אלעזר הוא תנא וחולק עם הת"ק וכל מבין רואה בלשון הגמ' דאמר ואמר ר' אלעזר דהוא אמורא ומפרש הברייתא

בד"ה מאי טעמא דר"י כו' א"נ כדפרישית לעיל דלאפוקי דר"י מפרש ר"א טעמא דמתוך סה"ד ומה"ד ראשון ראשון קדוש כצ"ל וה"פ דאי טעמא דר"י משום דיליף מדם מאי קאמר לי' ר"א לר"י בחביתין אודי לי מיהת מטעם מתוך הא בדם נמי קרב לחצאין כדכתבו התוס' לעיל דע"כ דידע ר"א דלא יליף מדם ומקרא דמחציתה לא משמע לי' לר"א דקאי אקידוש אלא להביאה שלם מביתו וסבר ר"א דמקרא דמלאים משמע לי' למעט אפילו קידש עשרון שלם בשני כלים ע"כ אמר לי' דעכ"פ בחביתין אודי לי מיהת מטעם מתוך:

בד"ה ראשון ראשון קדוש ורב לית לי' דר' יוסי כצ"ל ש"מ ויש לפרש דרב סבר דר"י לחלוק בא על הת"ק ופסק כת"ק ועיין עירובין (דף כ"ה) דאמר גברא אגברא קרמית דיש מי שסובר דאימתי דר' יהודה לחלוק וה"ה אימתי דר"י:

בד"ה ולר"ח כו' וי"ל משום דמתחלה היו מקדשין המנחה של חביתין בביסא עם השמן והי' גנאי בדבר להוציאה לכלי חול אחר שנתקדשה כו' כצ"ל ש"מ הא דפירשו התוס' לר"ח דהיו מקדשין המנחה שלימה בביסא קודם שמחלקה בחצי עשרון אין לפרש דכוונתם כמו שכתבו באותו דיבור בע"ב לתרץ לר"א עשרון מחוק לר"מ למה נמשח דמצוה לקדש שלימה דהכא לתרץ לר"ח חצי עשרון למה נמשח אין מועיל מה שמצוה לקדש שלימה וכן משמע מדברי התוס' לקמן (דף צ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קושיא שכתבו וז"ל ומיהו למ"ד בפ"ק קדושה לחצאין ומחצה משלם דמביא לא נצרכה אלא להביאה שלם מביתו קשה מ"ש חצי עשרון דנמשח ומ"ש עשרון דלא נמשח מבואר בהדיא דלא מהני הא דמצוה לקדש שלימה לקדש בשביל זה החצי עשרון והיינו כמו שכתבו שם מעיקרא וז"ל ולא מסתבר למימר שיוכל לחלוק הסולת והשמן קודם שיתקדש בביסא ויניח בתוך הביסא עצמה של שחרית לצד אחד ושל בין הערבים לצד אחד דהא דריש בפ"ק אמר קרא מנחה מחציתה הבא מנחה ואחר כך חוצה משמע דוקא למ"ד דאינה קדושה לחצאין ויליף מקרא דמחציתה לעכב דמקדש המנחה ואח"כ חוצה לא נוכל

לומר שיוכל לחלוק השמן והעיסה קודם שיתקדש בביסא אבל למ"ד דקדושה לחצאין אע"ג דמצוה לקדשה שלימה כיון דלא ילפינן לה מקרא דמחציתה כמו שכתבו התוס' בע"ב דההוא אוקימנא להביאה שלם מביתו ולעכב שפיר יש לומר שיוכל לחלוק הסולת והשמן בביסא ויניח כל חלק לצד אחד בתוך הביסא ואחר כך יקדשה שלימה וצריך לומר דכוונת התוס' דר"ח ע"כ סבר כר"י דאינה קדושה לחצאין ויליף ממחציתה ולפי זה ע"כ צריך לקדש שלימה קודם שמחלק בחצי עשרון והא דכתבו אח"כ וטעם זה אנו צריכין נמי לר"י וכו' היינו אפילו אם נאמר דר"י לא ס"ל כר"ח דהא רב לא ס"ל כר"ח וס"ל כר"י כמו דאמר הכא בגמ' ע"כ רב כר"י ס"ל:

בא"ד הי' גנאי להוציאה מכלי שרת לכלי חול ולכ"ע נמי צ"ל כן דבגמ' דמתניתין דשתי מדות כו' לוג ומחצה וצריך לומר השתא לר"ח כו' שהוא עודף על החצי עשרון וא"ת לר"מ כו' כצ"ל פי' דאפי' לר"א דס"ל דקדושה לחצאין וס"ל דמנחה קדושה בלא שמן ולבונה נמי צריך לומר הטעם הא דנמשח חצי עשרון משום שגנאי הי' להוציאה מכלי שרת לכלי חול דהא אמר שם בגמ' דמודד דמתניתין היינו שהי' מחלק פירוש שמתחלה היו מודדין החביתין בעשרון לקיים הא דכתיב מחציתה ומוקמינן להביאה שלם מביתו וא"כ צריך למדוד בעשרון שלם כמו כל המנחות שמביא מביתו וכיון שכבר נתקדש בעשרון לא צריך עוד לקדושת החצי עשרון:

בא"ד וצריך לומר השתא לר"ח כו' פירוש השתא דמוכרחין לומר דר"ח ס"ל כר"י דאינה קדושה לחצאין והיינו מקרא דמחציתה דמשמע לי' דמקדשין תחלה שלימה ואח"כ מחלקין מוכח דהא דס"ל לר"ח דאין הסולת קדוש בלא שמן לא בעי שיהא הסולת מעורב עם השמן אלא שיהא הסולת עם השמן בכלי שרת אחד אע"ג שאין נוגעין זה בזה דהא בחביתין אם הי' מעורב לא הי' יכול לחלק אח"כ החביתין בחצי עשרון מפני לוג ומחצה שמן שהי' עודף על החצי עשרון אבל אם ס"ל דמקדש לחצאין יכול לחלק קודם קידוש ובשעת הקידוש שפיר יכול להיות הסולת מעורב עם השמן ואפילו לסברת התוס' דלקמן בע"ב דמצוה לקדש שלימה לכ"ע מ"מ יכול לחלוק הסולת והשמן בחצי עשרון ובלוג ומחצה ויערב הסולת עם השמן חצי עשרון סולת בלוג ומחצה שמן ויתן כל חלק בביסא בפני עצמו ויקדשה שלימה:

בא"ד ועשרון המחוק למה נמשח כו' דר"מ סבר כר' יונתן דאמר בפרק כל המנחות באות מצה לקמן (דף נ"ז ע"ב) דמדות יבש לא נתקדשו דבפרק שתי מדות וכו' כצ"ל קצת בצ"ק: בא"ד להביאה מביתו שלם ולעכב כו' כצ"ל:

בא"ד ואפילו עשרון גדוש אפשר דמקדש הוצרכו לזה משום דלא בעי לאוקים התם כר"מ אלא הא דתנן כל מדות שבמקדש היו גדושות וא"כ יש לומר שפיר דר"מ ס"ל דמדות יבש לא נתקדשו ואע"ג דתני התם בתר הכי מדת היבש בירוציהן חול משמע דמה שבכלי קודש הוא תנא אחר הוא דס"ל דמדות יבש נתקדשו דבלא זה ע"כ לומר כן דהא כיון דתנן דהיו נגדשות ע"כ לא נתקדשו דהא הגודש לכ"ע לא נתקדש כמו דמשמע לעיל דאמר שהחזירו לתוך ביסא גדושה לזה אמרו דמשום זה לא צריכין לומר דלא נתקדשו דגודש זה שהוא מדתו של כלי ודאי נתקדש וא"כ לא מסתבר לדחוק ולומר דהא דתני בסמוך לו דמדות יבש בירוציהן חול תנא אחר הוא וכיון דמוקמינן הא דתנן כל המדות שהיו במקדש נגדשות כר"מ מסתמא הא דתנן בסמוך לו דמדות יבש בירוציהן חול ג"כ ר"מ הוא:

בגמ' למה נמשח למנחת חוטא כו' ללוג שמן של מצורע כו' כצ"ל ש"מ:

שם ומידות היבש מקדשות כו' ולא מידות היבש מקדשות כו' אבל מזרקות מקדשות כו' שניהם מלאים סלת א"ל כו' כצ"ל:

שם אלא ליבש שבה ואיבעית אימא כו' כצ"ל מצאתי:

שם שיחזיר ויחזור ויקמוץ בימין כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה למה נמשח כו' הלא אינו מקדש כלום לר"ח כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה דתנן כו' מקדש את הראוי לו כצ"ל:

בד"ה לא שנו כו' במדות לח הין כו' לא חזיא אלא למילתי' למדוד הילכך לא מקדשין יבש דמדת לח כו' כצ"ל:

בד"ה אבל מזרקות של דם שהן כלי לח כו' כצ"ל:

בד"ה שניהם מלאים סולת כו' וקאמר דמזרק וקערה קדשו סולת כו' פירוש דמשמע דהא דקאמר שמואל דמזרקות מקדשין יבש אפילו יבש דמנחת נדבה דיש בה שמן קאמר דהא מביא עלה קרא דשניהם מלאים סולת דאיירי במנחת נסכים דיש בה שמן וכוונתו כמו דמתרץ רבינא דכמו דמקדשין יבש שבה דהיינו קרטין יבישין שלא הגיע אליהן השמן מקדשין נמי המנחה כולה אף אם לא הי' בה שמן כלל וא"כ משמע דס"ל דבמנחת נסכים גופי' מקדש מנחה בלא שמן וצריך לומר דדין זה דמנחה קדושה בלא שמן קים לי' לשמואל ממקום אחר דאל"כ האיך למד מהא דמזרקין מקדשין קרטין יבישין דיש עמהם סולת בלולה בשמן דמקדשין נמי אם הי' המנחה כולה בלא שמן אלא ודאי דקים לי' ממקום אחר דמנחה קדושה בלא שמן ומהכא לא יליף אלא לענין כלי הלח דמקדשין יבש דכמו דכלי הלח מקדשין קרטין יבישין ה"ה אם כל המנחה יבש בלא שמן דלענין

יבש לא מסתבר לי' לחלק בין אם קצת המנחה יבישה או כולה יבישה ומה שמקשין התוס' על פרש"י אכתוב לתרץ בדברי התוס' בעהי"ת:

בד"ה לא נצרכה אלא ליבש שבה כו' מסתברא נמי דסולת יבש נמי בלא סולת בלולה בשמן מתקדשין כצ"ל פירוש דאע"ג דעם הקרטין יש נמי סולת בלולה שמן וא"כ קצת המנחה לחה היא מ"מ לא מסתבר לחלק בין קצת המנחה יבשה וקצתה לחה או אם כולה יבשה וכשם דמקדשין קצת המנחה יבישה ה"ה דמקדשין נמי אם כולה יבישה:

בד"ה רגלי הזר כו' דריסת רגלי ישראל כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בעולה ומנחה נאמר קדשי קדשים כו' כצ"ל מצאתי פירוש אע"ג דבעולה לא כתיב בהדיא בקרא דהוא קדשי קדשים אבל נאמר בו דהוא קדשי קדשים דכיון דכולו כליל לגבוה אין לך קדשי קדשים יותר מזה:

בד"ה עולה כולו כליל לגבוה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה מאשם דאשם אינו בא כו' כצ"ל מצאתי בד"ה מיני דמים כו' שאינה מן דם כצ"ל ש"מ:

בד"ה הקיפה עכו"ם למלחמה ואין הכהנים כו' כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה כלי הלח כו' דכמה כלים היו מיוחדין ללח שאינם מדות כו' פירוש ומשו"ה תני כלי הלח מקדשין את הלח ולא תני מדות כדי לכלול ג"כ כלי הלח שאינם מדות ואע"ג דהא דתני אח"כ ואין כלי הלח מקדשין את היבש קאמר שמואל דוקא מדות ואפי"ה לא תני מדות יש לומר אגב דתני ברישא כלי הלח תני נמי בסיפא:

בא"ד דכלים שנותנין בו מנחה כלי לח היו שמזרקות וקערות ראויין לכך פירוש דהיו מיוחדין ללח ואם היו נותנין בהם לח היו מקדשין והא דמקדשין בהם מנחה מידי דהוה אמזרקות וקערות דמיוחדין ללח ומקדשין מנחה:

בד"ה אבל מזרקות מקדשות שנאמר שניהם מלאים סולת פי' בקונ' דדייק דאלמא מזרקות וקערות קידשו בלא שמן כצ"ל ש"מ:

בא"ד וזהו תימא דהכתיב בלילה בשמן ומנא לי' דמנחה קדושה בלא שמן כו' פירוש דמקשו על פרש"י דפירש דהש"ס דקאמר ואף שמואל סבר לה להא דרב דייק זה מכח דאלמא מזרקות וקערות קדשי בלא שמן דמהיכן פשיטא לי' להש"ס לומר כן דשמואל סובר דמזרקות וקערות קדשי בלא שמן דהכתיב בלולה בשמן וקשה דהא קושיא זו גופא פריך לי' רב אחא מדפתי לרבינא על שמואל גופא דהאיך למד דמזרקות מקדשות יבש מקרא דשניהם מלאים סולת והא מנחה לחה ופרש"י דבלולה בשמן ותירץ לו רבינא דלא נצרכה אלא ליבש שבה דהיינו קרטין יבישין ומסתברא לי' לשמואל דה"ה אם כל

המנחה יבשה וא"כ בתי' זה דמתרץ רבינא אשמואל מתורץ נמי הש"ס דמוכח דמזרקות מקדשות סולת בלא שמן ונראה לפרש דקושית התוס' אינה מתורצת בתירוצו של רבינא דניהו דיש ללמוד מהא דמזרקות מקדשות קרטין יבשין שלא הגיע אליהם השמן דה"ה נמי דמקדשות מנחה כולה יבשה בלא שמן מ"מ היינו דוקא דומיא דקרטין דיש נמי שמן בכלי אבל בלא שמן כלל אפשר אפילו שמואל מודה דאין מקדשות משום דאין מנחה קדושה בלא שמן והא שכתבו התוס' דהכתיב בלולה בשמן רצו בזה דא"כ אפילו אם למד שמואל מקרטין יבשין מ"מ ע"כ איירי דיש נמי עם הקרטין סולת בלולה בשמן ודומיא דקרטין אם כל המנחה היא בפ"ע בלא שמן וגם השמן הוא בפ"ע בכלי בגומא ואינו מעורב עם הסולת ג"כ מקדשות אבל מנא לי' להש"ס דשמואל סובר דמנחה קדושה בלא שמן ואפשר לתרץ קושית התוס' על רש"י דרש"י ס"ל דאפי' אם יש נמי שמן בכלי עם הסולת אלא שאינו מעורב בו ג"כ לר"ח אין קדוש וכן משמע מדברי רש"י בד"ה להא דרב שפירש דכלי שרת מקדש סולת גרידתא אע"ג דלא חזי להקטיר בלא שמן משמע מדבריו דהא דלר"ח אין מקדש סולת בלא שמן לפי דלא חזי להקטיר בלא שמן וא"כ אפילו אם יש נמי באותו כלי שמן אין קדוש לר"ח דהא לא חזי להקטיר בלא שמן ואע"ג דתנן לקמן (דף י"ח ע"א) במתניתין לא בלל כלל כשר היינו דוקא דלא בלל כל המנחה אבל עכ"פ יציקה מעכבת ועוד דקומץ בלא שמן כלל פסול דהא כתיב מסלתה ומשמנה ולפי זה כיון דדייקינן מהא דמזרקות מקדשות קרטין יבישין שלא הגיע אליהם השמן דה"ה כל המנחה יבשה שלא הגיע אלי' השמן שפיר משמע דסבר שמואל כרב דמנחה קדושה בלא שמן דאין שום חילוק בין אם ליכא שמן כלל בכלי או דאיכא שמן אלא שאין נוגע להסולת דבין כך ובין כך לא חזי להקטיר ולא מקדש הכלי שרת לר"ח וקושית התוס' בד"ה ולר"ח אפילו לרש"י יש לתרץ דבחביתין דגלי קרא דמנחה מחציתה דמקדש שלימה ואח"כ חוצה לא בעי שיהא חזי להקטיר דאי אפשר שיהא חזי להקטיר עד לאחר שלשה אפיות ומקדש סולת בלא שמן ושמן בלא סולת:

בא"ד דדייק מדסבר שמואל דמזרקות מקדשות כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד אעפ"י שאינה ראוי' לכלי במנחה זו הואיל ומתקדשת בכלי במנחה אחרת כגון מנחת חוטא כו' כצ"ל פירוש דהש"ס יליף כמו דסבר שמואל באינה ראוי' להתקדש מצד הכלי כמו מנחה במזרק דהוא כלי הלח אמרינן דאפ"ה הכלי מקדש שאין ראוי לו הואיל דראוי' להתקדש בכלי אחרת כגון ביסא ה"ה באינה ראוי' להתקדש מצד המנחה כגון מנחה בלא שמן הכלי מקדש הואיל וראוי' להתקדש בכלי במנחה אחרת כגון במנחת חוטא:

בא"**ד** ומדלא קתני כך הכלים מקדשין את הראוי להם כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד כגון מזרקות של דם שמקדשות את המנחה כצ"ל:
בא"ד ועל חנם הוצרך ר' שמואל לדיוק זה פירוש דכוונת ר"ש בדיוק זה הוא משום דהוא מפרש דהא דמזרקות מקדשות את המנחה מיקרי אינו ראוי לכלי אלא דגלי קרא דאפי"ה מקדש ומשו"ה שפיר ילפינן מיני' נמי דהכלי מקדש מנחה בלא שמן אעפ"י שאינו ראוי לכלי אבל אי אמרינן דגלי קרא דמנחה במזרקות הוה ראוי לכלי לא מצינן למילף מיני' דכלי מקדש מנחה בלא שמן דהוה אינו ראוי וקשה לכאורה לפרש כן דכלי שרת מקדש את שאינו ראוי להם כיון דבמזבח קיי"ל דאין מקדש את שאינו ראוי ומשמע דכלי שרת לא עדיף ממזבח ע"כ הוצרך לדייק זה ממתניתין דלא תני גבי כלים את הראוי להם כמו דתני גבי מזבח וכתבו התוס' דלא הוצרך לזה דהא לא אמרינן דכלים מקדשין כל שאין ראוי להם אלא דוקא באם ראוי לקדש בכלי אחרת ואפי' אי הוה תני במתניתין גבי כלים את הראוי להם ג"כ היינו יכולין לפרש כן:
בא"**ד** משום דלא נראו מעולם אלא זו למדידת לח וזו למדידת יבש פירוש דבמדות חוץ מהצד שאין ראוי יבש לכלי הלח ולא לח לכלי יבש יש עוד שאין ראוי שום תשמיש למדה שאין עשוי' אלא למדידה:
בא"ד מדקאמר אבל מזרקות מקדשות ולא קאמר מקדשות מנחת נסכים דכתיב כו' כצ"ל:
בא"**ד** ומדמקדשות מזרק וקערה מה שאין ראוי להם הואיל וראוי לכלי אחר כ"ש זה הכלי שמקדש מה שראוי להיות בתוכו כצ"ל נראה לפרש החילוק שבין פירוש הראשון לפי' האחרון דלפירוש הראשון מפרש הר' שמואל דגלי קרא דמזרקות מקדשות אע"ג שאין ראוי להם כיון שראוי להתקדש בכלי אחר ולפי זה קשה ממדות ולפירוש האחרון אמרינן דגלי קרא דמזרקות מקדשות מנחה לפי שהוא ראוי להם אלא דלא גלי קרא דמנחה ראוי' למזרקות אלא דוקא מנחת נסכים וכה"ג וצריך לומר דהא דמשמע מדברי שמואל דאפילו מנחת חוטא מקדשות מזרקות היינו משום דיליף מילתא ממילתא כמו דמזרקות מקדשות אפילו יבש דמנחת נסכים ה"ה דמקדשות יבש דמנחת חוטא וא"כ אשכחן דסבר שמואל דילפינן מילתא ממילתא אפילו שאינו ראוי לכלי ה"ה דיליף מילתא ממילתא דביסא מקדש מנחה בלא שמן מהא דמקדש מנחת חוטא בלא שמן וזה יותר מסתבר ליליף מילתא ממילתא משום דהביסא ראוי למנחה אלא דהמנחה אינה ראוי' להתקדש בלא שמן אבל המזרק וקערה אינן ראויין לקדש מנחת חוטא ובודאי שאין יכולין לילף מילתא ממילתא לומר דכמו שמקדש הכלי מה שראוי לו כך מקדש מה שאין ראוי לו כיון דבהדיא גלי קרא גבי מזבח דאין מקדש אלא הראוי לו וכלי שרת

לא עדיף ממזבח אלא אפ"ה יליף מילתא ממילתא לענין מנחת חוטא משום שראוי להתקדש בכלי אחר כגון ביסא ומשו"ה כתבו התוס' כ"ש זה הכלי שמקדש מה שראוי להיות בתוכו דכ"ש הוא כה"ג לילף מילתא ממילתא כמו דיליף רב ממנחת חוטא ולפי זה לא קשה ממדות דליכא למילף גבי מדות מילתא ממילתא כמו דאיכא גבי מזרק לענין מנחת חוטא:

דף ט.

בגמ' כיון דעשייתה בכלי הוא כו' וקשה דלקמן (דף צ"ו ע"א) יליף בגמרא דכל מעשה המנחה שהוא בפנים טעון כלי מהקישא דחטאת ואשם והיכי יליף הכא ר"י דבעי פנים מהא דטעון כלי הא כ"ז דלא ידעינן דבעי פנים לא ידעינן דבעי כלי ונראה לפרש דהא דאיצטריך ללמוד לקמן מהקישא דחטאת ואשם היינו דוקא למעשה לישה ועריכה דהא קאי על הא דתני במתניתין כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ופרש"י מעשה כלי לישה ועריכה הכל בכלי שרת בפנים וכן פירשו נמי התוס' שם דבלא הקישא ודאי דלא בעי כלי דלא חשיבי עבודה כלל כיון דמעשה שלהן לא מפורש בהדיא בקרא אבל מעשה הבלולה דמפורש בהדיא בקרא ולר"ש דס"ל וי"ו מוסיף על ענין ראשון בעי כהונה משו"ה לרבנן נמי אע"ג דדרשי מקמיצה ואילך מצות כהונה למעט יציקה ובלולה מכהונה מ"מ חשיב עבודה לענין דבעי כלי ופנים וזה הוא כוונת ר"י דאמר נהי דכהונה לא בעי פירוש דרבנן דרשי למעט בלולה מכהונה מ"מ מודו דפנים מיהא בעי כיון דמפורש בקרא בהדיא חשיב עבודה לענין פנים והא דקאמר ר"י כיון דעשייתה בכלי הוא משמע דיליף פנים מכלי היינו משום דכלי אשכחן במתניתין דבלולה בעי כלי דהא לקמן (דף ע"ד ע"ב) תנן דכל המנחות טעונות מתן שמן בכלי קודם לעשייתן וכל מקום דהוזכר כלי היינו כלי שרת ולא פריך בגמ' מנה"מ כמו דפריך על הא דתני כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים אלא ודאי דיש חילוק בין מעשה דמתן שמן בכלי דהוזכר בקרא ובין מעשה דלישה ועריכה דלא הוזכר בקרא דמעשה דהוזכר בקרא פשיטא דחשיב עבודה עכ"פ לענין דבעי כלי ופנים והא דלא קאמר ר"י דאם נתן המתן שמן בכלי בחוץ פסולה וכן הא דלא חשיב ר"ש מתן שמן בכלי בכלל עבודות דבעי כהונה נראה לפרש דמתן שמן בכלי הוא בכלל בלולה משום דהוא נמי לצורך בלולה ובזה ניחא הא דתנן לקמן במתניתין (דף י"ח ע"א) לא בלל כשר ומסתמא גם אם לא נתן המתן שמן בכלי כשר ואמאי לא תני לי' במתניתין וכן הא דאמרינן יציקה ובלולה כשרה בזר ולא קאמר נמי דמתן שמן בכלי כשר בזר אלא ודאי דבכל מקום דהוזכר בלולה במשנה ובגמ' גם מתן שמן בכלל וגם הרמב"ם כולל מתן שמן בכלי בשם בלולה ומשו"ה בפ"ז מה' תו"מ ה' י"ב במנחת

העומר לא כתב אלא ובוללין אותו בשמן ולא מצינו בשום מקום דאימעט מנחת העומר ממתן שמן בכלי ואדרבא לקמן (דף ס"ז ע"ב) תנן בא לו לעשרון נתן עליו שמנו ולבונתו ופירשו רש"י והתוס' שם דהיינו מתן שמן בכלי וכן בפי"ג מה' מעה"ק הל' ח' כתב אם חלות היא בולל החלות בשמן כו' ולא הזכיר מתן שמן בכלי וע"כ היינו משום שכלל אותה במה שכתב ובולל החלות בשמן כדמשמע בסוף דבריו שכתב ואין בה יציקת שמן משמע בהדיא דלא ממעט מאפה תנור אלא מיציקה ולא ממתן שמן ומה שהקשה המל"מ על דברי התוס' לקמן (דף ע"ה ע"א) בד"ה מה להלן שכתבו דמנחת מאפה לא אימעט אלא מיציקה ולא ממתן שמן בכלי דמשמע דחלות ורקיקין דין אחד להם וכיון דברקיקין ליכא מתן שמן בכלי ה"ה גבי חלות לא קשה כלל דכיון דמיעט קרא חלות בלולות ולא רקיקין בלולין א"כ ממעט קרא בהדיא רקיקין ממתן שמן בכלי דהא ע"י המתן שמן בכלי נבלל הסולת עם השמן בשעת לישה אבל בחלות דכתיב בלולות בעינן נמי מתן שמן בכלי דהוא נמי לצורך בלולה ובזה נדחו כל דבריו שם אבל לישה ועריכה אע"ג דמשמע מדברי התוס' דכל המנחות לישתן ועריכתן בפנים דפירשו דכל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים היינו לישה ועריכה ואין בהן מעשה כלי בחוץ היינו טחינה והרקדה מ"מ לא הוי הטעם משום דלישה ועריכה חשיבי עבודה אלא הטעם משום דהתוס' ס"ל דהבלולה בשמן הוא קודם הלישה וא"כ יש בה שמן הנמדד בלוג ונתקדש דמדות הלח נתקדשו לכ"ע וגם הסולת נתקדשה בכלי שרת בשעת בלולה דבלולה צריך כלי שרת ומגניא מילתא למיפק אבראי לאחר שנתקדשה וכן כתבו התוס' בהדיא (דף צ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קושיא אבל לפרש"י לא בעי לישה ועריכה פנים כלל דפירש ואין בהן מעשה כלי בחוץ קאי נמי אלישה ועריכה דאם רוצה לעשות הלישה ועריכה בחוץ לא בעי כלי ואע"ג דרש"י ס"ל דקדושת כלי מיפסל ביוצא מ"מ יכול לעשות הלישה ועריכה בחוץ משום דס"ל דלישה ועריכה עושה קודם הבלולה וכן המתן שמן בכלי כמו דמשמע מדבריו לקמן (דף נ' ע"ב) בד"ה בפנים ושם הארכתי בזה עיי"ש והא דקאמר בפסחים (דף ל"ו ע"א) לישה נהי דבזריזין ליתא במקום זריזין איתא דאמר מר בללה זר כשרה חוץ לחומת העזרה פסולה משמע לכאורה מדמביא ראי' מבלולה ללישה דלישה חשוב כבלולה לא ק' כלל דרש"י לא גריס לי' כלל דהא לרש"י דס"ל דקדושת כלי מיפסל ביוצא לא הוה צריך לטעמא דבלולה בחוץ פסולה אפילו בלא בלולה תיפוק לי' משום דהשמן נפסל בחוץ ביוצא אלא באמת לשיטת רש"י דס"ל דלישה היא קודם הבלולה כמו דמשמע מדבריו לקמן (דף נ' ע"ב) אין כאן לא שמן בחוץ ולא בלולה בחוץ אלא ודאי רש"י לא גריס לי' וכן משמע מפרש"י שם בד"ה במקום זריזין איתא שפירש הטעם

שהמחבת והמרחשת כלי שרת הן וכן תנור של מקדש הרי שפירש טעם דנפשי' על הא דקאמר בגמ' במקום זריזין איתא משמע דלא גריס בגמ' אלא במקום זריזין איתא בלא שום טעם משו"ה הוצרך לפרש טעם דנפשי' וכוונתו כמו שתירצו התוס' שם על הקושיא ממאפה תנור דגם לתוס' אין בה שמן עד לאחר אפייה ופתיתה ולא שייך טעם דבלולה בחוץ פסולה ותירצו דגם מאפה תנור היו לשין בעזרה סמוך לתנור של מקדש ורש"י מפרש טעם זה גם במנחת מחבת ומרחשת וגירסא זו דבלולה חוץ לחומת עזרה פסולה הוא גירסת התוס' דלקמן (דף נ"ה ע"א) בד"ה כל המנחות מביאין התוס' גמרא דפסחים בגירסא זו דהתוס' ס"ל דלישה היא אחר הבלולה כגירסת הגמ' שלפנינו לקמן (דף ע"ה ע"א) וכן כתבו התוס' בהדיא לקמן (דף פ"ז ע"ב) בד"ה במה מחלקו ואין כוונת הגמ' דלישה חשוב כבלולה אלא כיון דבלולה בחוץ פסולה א"כ היתה הבלולה בפנים ובכלי שרת ומגניא מילתא להוציאן לחוץ לאחר שנתקדשה וכן כתבו התוס' בהדיא הכא בד"ה ור"ל ובסוכה (דף נ' ע"א) בד"ה ואי מייתי ובזבחים (דף כ' ע"ב) בד"ה יציאה ובזה מיושב קושית המהרש"א בסוכה (דף נ') על התוס' שם ולא הוה מצי למימר הטעם משום השמן הנמדד במדת הלח שנתקדשה לכ"ע דהשמן מיבלע בסולת ואין כאן גנאי ומש"ה קאמר דגם הסולת נתקדש בשעת הבלולה וכן משמע מדברי התוס' בעצמם בפסחים שם בד"ה במקום שכתבו ושאר מנחה שנבללת בעזרה לפי שהבלולה היתה בכלי שרת והא דכתבו שנבללת פירושו שנילושת כמו שכתב המהרש"א שם הרי בהדיא דהא דלישה בפנים במקום זריזין משום דהבלולה היתה בכלי שרת ונתקדשה בכלי ומגניא מילתא למיפק אבראי ולא משום דהלישה פסולה בחוץ ועוד אכתוב בזה לקמן (דף ע"ה ע"א) ולקמן (דף נ' ע"ב) ברש"י בד"ה בפנים (ודף נ"ה ע"א) בתוס' ד"ה כל המנחות (ודף צ"ה ע"ב) בתוס' ד"ה ומאי קושיא ועיין בתוס' חולין (דף ל"ו ע"א) בד"ה צריד כתבו בהדיא דהא דאמר הכא דעשייתה בכלי הוא היינו דהבלולה צריך כלי שרת וכן פסק הרמב"ם כר"י דבללה חוץ לעזרה פסולה בפי"א מה' פסה"מ הלכה ו' ולפי"ז משמע דבלולה בעי כלי ובפרק י"ב מהל' מעשה הקרבנות הלכה כ"ג פסק דכל המנחות לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים ולפי זה בעי נמי כלי דהא תנן לקמן (דף צ"ה) במתניתין כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ויליף בגמ' מהקישא דחטאת ואשם וכן כתב בפירוש המשניות שם דכוונת המשנה דאין טעון כלי שרת אלא בפנים דהיינו לישה ועריכה דנעשית בפנים ולא טחינה והרקדה דנעשית בחוץ וכן כתב עוד בפירוש המשניות על המשנה דכל המנחות טעונות שלשה מתנות שמן וז"ל ויהי' סדר עשייתה שנותנים השמן בכלי מכלי שרת כו' ולפי"ז קשה על הרמב"ם שכתב בפרק י"ג מהל' מעה"ק הלכה ה' וז"ל ונותן שמן בכלי ואח"כ נותן עליו

את הסולת ואח"כ נותן שמן אחר על הסולת ובולל הסולת בו ואח"כ נותנה בכלי שרת וצק לתוכה שמן כו' משמע דהכלי שבה נעשה הבלולה לא היתה כלי שרת וכן הקשה הכ"מ שם ונראה לפרש דהא דכתב הרמב"ם ואחר כך נותנה בכלי שרת בא ללמד דקודם היציקה יכול ליקח המנחה מהכלי שהמנחה בתוכה וליתן אותה לכלי אחר לקמיצה אבל לאחר היציקה שוב אינו יכול ליתנה בכלי אחר משום דגזה"כ דשמן של היציקה יהא על המנחה בשעת קמיצה ואם יתננה לאחר היציקה בכלי אחר בטל מצות היציקה דעשה מן שמן של היציקה נמי בלולה כמן מתן השמן השני ולפירוש התוס' דלישה ועריכה של כל המנחות בעי פנים משום דאית בהו שמן הנמדד במדת הלח ונתקדש לא קשה דא"כ אמאי הוצרך ר"י ללמוד דבללה חוץ לעזרה פסולה משום דבלולה בעי כלי תיפוק לי' דבעי פנים משום השמן ועוד מ"ש בלולה דנקט יותר מלישה ועריכה דכולן בעי פנים דיש לומר דמטעם השמן לא פסול בדיעבד אם עשה בחוץ דהתוס' ס"ל דמשום קדושת כלי לא מיפסל ביוצא ולא בעי פנים אלא משום דמגניא מילתא למיפק אבראי לאחר שנתקדשה אבל בלולה דבעי כלי ופנים משום דחשיב עבודה אפי' בדיעבד פסולה אם עשאה בחוץ:

(**שם**) **ר"י** אמר יביא מתוך ביתו וימלאנה כצ"ל:

שם קמיצה קבעה לה כו' קדושת כלי קבעה לה כו' חסר הלוג עד שלא יצק כו' אפילו ר"י מודה דתניא כו' זורק את הדם כו' כצ"ל שיטה מקובצת:

שם ר"ל אמר אין מקטירין הקומץ עליהן בהגהות הרש"ש הקשה מהמשנה דנתערב קומצה בשירי' כו' ואם הקטיר עלתה לבעלים ואמאי עלתה הא אי אפשר שלא נשרף כ"ש מהשירים קודם ששלט האור בכל הקומץ ומשמע דלר"ל אפילו בדיעבד פסול כדאמר לקמן מאן דפסל ואשתמיטתי' גמרא דלקמן (דף כ"ו ע"ב) דמחלק בין לקלוט ובין להתיר דלהתיר השירים באכילה בעינן שתצית האור ברובו ולקלוט שלא תפסל בשקיעת החמה לא בעינן אלא שמשלה בו האור והיינו כל דהו כמו שפרש"י בהדיא בזבחים (דף פ"ה ע"ב) דמשלה בו האור היינו כל דהו וה"ה לענין שלא תפסול בו שאר פסולין דמ"ש:

(**שם**) **כחצי** זית בשר וכחצי זית חלב כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה בקדש הקדשים כו' בחצר אהל מועד יאכלוה ואם איתא כו' חמור מעיקר הא ל"ל קרא לבן בתירא לילף מאידך קרא דבחצר כו' רחמנא ומשני כו' בכניסת ההיכל כו' חמור מעיקר דעבודה דדרך ארץ היא כו' כצ"ל והד"א קצת מצאתי:

בד"ה קדושת כלי קבעה לה בשם במנחה וקרינא בה כו' כצ"ל:

בד"ה חסר הלוג כו' ימלאנו ולא אמרינן דקבעה לי' לוג כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה כמדת ר"א כו' דם אעפ"י שאין בשר סה"ד ומה"ד כשרה כו' כצ"ל:
בד"ה כזית בשר כו' בשר סה"ד ומה"ד כחצי זית בשר וכחצי זית חלב אינו זורק שאין אכילת אדם ואכילת מזבח כו' כצ"ל מצאתי:
בתוס' ד"ה ור"ל אמר כשרה כו' וליישב קו' התוס' על רש"י נראה לפרש דפלוגתא דר"י ור"ל הוא כגון שעבר ומדד במדה דחול דלא מיפסל בשביל כך כמו דמשמע לקמן (דף נ"ז ע"ב) דקאמר אלא עשרון כיון דאמר רחמנא עביד עשרון וכייל בי' שביק עשרון דקודש וכייל בעשרון דחול משמע דלא מיפסל בשביל זה אלא דאי אפשר לאוקמי קרא דאיירי באם עבר דוקא וכן כתב רש"י בהדיא לקמן (דף נ"א ע"א) בד"ה רבא אמר וז"ל ואפילו מודדו בחצי עשרון שאינו נמשח כו' וכן כתבו התוס' (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו דלרבי דס"ל דתנור מקדש תימה הוא לומר דאי אפי לה בתנור חול לא מקדשו ע"י שחיטה וכן כתבו בהדיא (בדף נ"א ע"א) בד"ה אפי דאי לאו קרא דמועדי דדחיא שבת הו"א דאפי לה בתנור חול:
בא"ד שחיטה מקדשה ואיפסילא ביוצא כו' אי אבראי הא איפסילו להו ביוצא כו' הוה מצי למיתני אגב אחריני לא תני כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ובפרק המזבח מקדש כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד אין הטעם תלוי בכך כלל ועוד דהא קאמר התם כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה וה"פ דמעיקרא אמרו מכח סברא דלא מסתבר כל לומר דמשום דקדשים שנתקדשו בכלי נפסלין ביוצא יהיו נפסלין נמי ידיו ורגליו של הכהן שיצא לאחר שנתקדשו ידיו ורגליו דהא בקדשים נמי לא פקע הקידוש מינייהו אלא משום דקדשים יש להם מחיצה ואם יצאו חוץ למחיצתן נפסלו אבל הכהן אין לו מחיצה וכיון דקדושה לא פקע אין נפסל והדר קאמרו דבהדיא קאמר בגמ' הטעם משום היסח הדעת:
בא"ד לאו משום דאי נתקדשה כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד קמיצה אימת מיפסל ביוצא כו' כצ"ל:
בד"ה מקמיצה ואילך מצות כהונה הגשה ותנופה נמי בעו כהונה שאין זר קרב אצל המזבח אלא הכא בד' עבודות שבמנחה איירי שמתחילין משעת קמיצה וכן כתבו נמי לעיל (ד"ב ע"א) בד"ה כל המנחות ובמגילה (ד"כ ע"ב) ד"ה לקמיצה כתבו וז"ל וכן תנופה והגשה אין צריך בהו כהן לפני הקמיצה וכתב שם בגליון הש"ס עיין קידושין (דף ל"ו ע"א) תוס' ד"ה הסמיכות וצע"ג עכ"ל וכוונתו דשם כתבו וז"ל נראה דמהגשות ואילך איירי בכהנים והוא כמו שכתבו הכא דתנופה והגשה נמי בעי כהונה והא דכ'

התם דסמיכות ותנופות איירי בישראל משום דתנופה איכא בישראל נמי דכהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף ולפלא דלא הזכיר תוס' דהכא ויותר תמיהא לי אמאי צריך להקשות על תו' דמגילה מדבריהם בקידושין ואהגשה ואמאי לא הקשה מהכתוב דבכל מקום דבעי תנופה או הגשה מבואר בפירוש בכתוב דבעי כהן גבי מנחת העומר כתיב ממחרת השבת יניפנו הכהן ובמנחת קנאות כתיב ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף וגומר וכן בהגשה כתיב הקרב אותה בני אהרן לפני ד' אל פני המזבח ועוד כתיב והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח ולי נראה לפרש דברי התוס' במגילה דלא ליסתרו מה שכתוב בתורה בפירוש דהנה יש להקשות בדברי התוס' דהכא נמי שכתבו דהגשה ותנופה נמי בעי כהונה שאין זר קרב אצל המזבח למאי הוצרכו ללמוד דבעי כהונה משום שאין זר קרב אצל המזבח הא בפירוש כתיב בהו כהונה ועוד אי יש ללמוד דהגשה ותנופה בעי כהונה משום דאין זר קרב אצל המזבח ל"ל הא דכתיב בהו כהונה תיפוק לי' וכי ס"ד דזר קרב אצל המזבח כמו דאמר ר"ע בזבחים (דף ס"ה) דהא דכתיב הכהן ומלק לא אתי אלא שתהא מליקה בעצמו של כהן ולא בסכין דאילו לגופי' דבעי כהונה לא בעי קרא וכי ס"ד דזר קרב אצל המזבח וכן ביומא (דמ"ה ע"א) דאמר לו ר"ש וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי המזבח לענין הצתת אליתא ולא בעי קרא שיהא בכהן ועוד קשה על התירוץ של התוס' שתירצו אלא הכא בד' עבודות שבמנחה איירי שמתחילין משעת קמיצה דזה התירוץ הי' מספיק אם הי' מקשה ממשנה או ברייתא או מדברי אמורא שאמר דמקמיצה ואילך מצות כהונה שפיר יש לתרץ דלא איירי רק מד' עבודות שבמנחה אבל הכא דהברייתא דריש מקרא דמקמיצה ואילך מצות כהונה ודאי אין שייך לתרץ דאף קודם קמיצה בעי כהונה דא"כ קרא למאי אתי ע"כ נראה לפרש דאין כוונת התוס' במאי שכתבו דאין זר קרב אצל המזבח לומר דמהכא ילפינן דהגשה ותנופה בעי כהונה דאין ללמוד מזה דבעי כהונה דהא אמר ביומא (דף מ"ה ע"א) ור' יהודה אי מהתם הוה אמינא קאי אארעא ועביד במפוחא מבואר בהדיא דאפילו הצתת אליתא דנפיק מקרא דבעי שתהא בראשו של מזבח הוה אמינא דכשרה בזר כיון דהזר מצי למיעבדה בדקאי אארעא וכ"ש הגשה ותנופה דלא הוי בראשו של מזבח כלל דהא הגשה הוא שהכהן עומד בארץ ומגע הכלי שהמנחה בתוכה לחודה של מזבח וכן תנופה הוא מרחיק למזבח דהא כתבו הר"ש והרא"ש בפ"ק דכלים דתנופה כשירה אפילו בעזרת ישראל מכ"ש דלא בעי אצל המזבח וכן יש להוכיח מדברי התוס' (דף ס"א ע"א) בד"ה אבל שתירצו דלפני ד' דתנופה אתי למעוטי בחוץ לעזרה ואי בעינן סמוך למזבח לא אצטריכו למעוטי בחוץ כמו שהקשו שם בהגשה ודוקא מליקה דעולת העוף דהכהן

עומד בראשו של מזבח ומולק ילפינן שפיר דבעי כהן משום דאין זר קרב אצל המזבח וכן מליחת הקומץ אמר ר' יוסף לקמן (דף כ' ע"א) וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי מזבח משום דהמליחה נעשית נמי בראשו של מזבח כמו דאמר לקמן (דף כ"א ע"ב) בראשו של מזבח ששם מולחין הקומץ כו' רק ט"ס הוא בתוס' וכצ"ל הגשה ותנופה נמי בעי כהונה וכן מליחה אמרינן לקמן דבעי כהונה שאין זר קרב כו' רק כוונת התוס' בזה לתרץ דלא תקשי האיך אמרינן דקרא בא ללמד דמקמיצה ואילך מצות כהונה הא תנופה והגשה הוא לפני קמיצה וכתיב בהו בקרא כהונה ותירצו על זה דהא דהצרך הכתוב כהונה ותנופה והגשה לא הוי משום דחשיבי עבודה דקרא דוהביאה אל הכהן וקמץ אתי ללמד דמצות כהונה מטעם עבודה היא רק מקמיצה ואילך ויש נ"מ דמקמיצה ואילך דבעי כהונה מטעם עבודה אם עביד זר הוה עבודה מחוללת אבל תנופה והגשה דלא הוי עבודה אע"ג דכתיב בהו כהונה מ"מ אם עביד זר לא הוה עבודה מחוללת וזה נמי כוונת התוס' במגילה שכתבו וכן תנופה והגשה אין צריך בהו כהן לפני הקמיצה דמשום עבודה לא בעי בהו כהונה לפי שהם לפני קמיצה וכבר למדנו דמקמיצה ואילך מצות כהונה מטעם עבודה וכתבו זה לתרץ דלא תיקשי אמאי בעי קרא לתנופה והגשה דאינם אלא ביום אמאי לא יליף מביום צוותו דילפינן מיני' כל העבודות ותירצו כמו שתירצו בשחיטה דלאו עבודה היא דהא לא בעי כהונה וכן תנופה והגשה אע"ג דבעי כהונה לא הוי משום עבודה דהא ילפינן דמקמיצה ואילך מצות כהונה מטעם עבודה ואגב דכתבו דתנופה והגשה לא בעי כהונה מטעם עבודה הביאו נמי מליחה דאע"ג דמשמע לקמן דבעי כהונה אינה מטעם עבודה דהא ליכא רק ד' עבודות במנחה והא ddרשינן מקמיצה ואילך מצות כהונה לא קאי אלא אד' עבודות שמתחילין מקמיצה:

ואין להקשות אמאי אמר ר"ע דאין צריך קרא למליקה דבעי כהן משום דוכי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח הא בעי קרא לענין דיעבד וכן קשה בהצתת אליתא דנימא דאיצטריך קרא לענין דיעבד וכן לקמן (דף כ') הא דאמר ר' יוסף לאביי דאמר לא מלח כהן אלא זר וכי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח מאי בכך הא בדיעבד כשר ומשני הא קאמר לא מלח דהיינו בדיעבד דאין זו קושיא דדוקא תנופה והגשה דגלי קרא דמקמיצה ואילך מצות כהונה מטעם עבודה אבל תנופה והגשה לאו עבודה הם כשר בדיעבד בזר דאין כאן חילול עבודה כיון דלאו עבודה הם אבל מליקה דעבודה היא וכן הצתת אליתא עבודה היא לר"ש וכן מליחת הקומץ לקמן הקשה ר"י לאביי דמפרש הא דאמר במתניתין לא מלח כשר דהיינו לא מלח כהן אלא זר אבל לא מלח כלל פסול וכיון דס"ל דלא מלח כלל פסול ע"כ עבודה היא ואע"ג דלרבנן ליכא אלא ד' עבודות

במנחה כמו דמשמע מדברי התוס' דהכא מ"מ כיון דלא אפשר להקטיר הקומץ בלא מליחה ע"כ עבודה היא ומכלל הקטרה היא כמו שכתב רש"י בזבחים סוף פרק ראשון גבי הולכה זוטרתי לפי הגירסא דלא פסלה דפירש דלא פסלה מטעם הולכה אבל פסלה מטעם זריקה ואע"ג דאין זה ענין לזריקה מ"מ אמרינן כיון דאי אפשר לבטלה והוא צורך זריקה על כרחך הויא זריקה וה"ה מליחה כיון דא"א לבטלה והוא צורך הקטרה ע"כ הויא הקטרה וכה"ג אמר בגמ' זבחים (דף י"ג ע"ב) גבי טבילת אצבע בחטאת הפנימית וגבי ליקוט לבונה לר' ינאי לקמן (דף י"ג ע"ב) ובזה שכתבתי יש לפרש נמי דברי התוס' לקמן (דף י"ח ע"ב) בד"ה ור"ש:

בא"ד ומיהו תנופה בלא"ה ניחא דליכא אלא במנחת עומר כו' כצ"ל:

בד"ה ומדכהונה כו' וי"ל דשאני התם משום קבלה כתב בש"מ דלא גרסינן לה דא"כ תיסגי בצואר בהמה לפנים והא קיי"ל כולה בחוץ וצואר בפנים פסולה כדאיתא בפרק השוחט והמעלה ולי נראה דמהתם לא קשיא מידי דהתם לא מיירי מפסול הקרבן אלא מחיוב דשחוטי חוץ ועל כרחך לומר דמחיוב שחוטי חוץ ליכא למילף פסול קרבן מדהוצרך לכתוב קרא בקדשים קלים לפני אהל מועד ללמד דשחיטתן בעזרה כדאמר בזבחים (דף נ"ה ע"ב) חד לגופי' דניבעי פתח אהל מועד ושפיר אפשר לומר דאע"ג דכולה בחוץ וצוארה בפנים חייבין עלי' משום שחוטי חוץ מ"מ הקרבן כשר דלא הקפיד הכתוב אלא שלא ישחוט בחוץ אבל אין הטעם משום דקרבן בעי פנים ובדיעבד דעבר ושחט בחוץ כשר מדברי התוס' גופא יש לדקדק דאפילו אי צואר בהמה בפנים פסול דקשה אמאי הביאו קרא דדרשינן בפרק כל הפסולין דבעינן שיהא בן הבקר לפנים ולא הביאו מהא דתנן בפרק איזהו מקומן דקדשים קלים שחיטתן בעזרה ומפרש בגמ' משום דכתיב לפני אהל מועד ועוד קשה מאי תירצו דשאני התם משום קבלה עדיין קשה משמעון התימני דדריש דבעינן שתהא ידי השוחט לפנים מהנשחט בשלמא הא דלא הקשו מסמיכה דהיא בבעלים ובעי פנים דיש לומר דשאני התם משום דתיכף לסמיכה שחיטה אבל משמעון התימני קשיא אלא ודאי משום דמשחיטה גופא לא מצי להקשות על בלולה דשאני שחיטה שהיא אחת מד' עבודות דבעי לשמה ופוסל ומפגל במחשבה דשלא לשמה וחוץ לזמנו וחוץ למקומו משא"כ בבלולה דהיא קודם קמיצה ואינה מד' עבודות אלא מקשי על הא דבעינן שיהא כל הבקר לפני ד' ולא די שיהא מעשה השחיטה לפני ד' דהיינו שיהא צואר בהמה לפנים משו"ה הוצרכו להביא מפרק כל הפסולין דדרשינן שיהא כל בן הבקר לפני ד' אלא דהקושיא מעיקרא ליתא דאין כוונת התוס' משום דקבלה בעי פנים אלא כוונת התוס' המו דאמר בזבחים (דף כ"ו ע"א) קבל ואח"כ

חתך פסולה והטעם משום דיש בקבלה דם שנפסל ביוצא ואף דמוקי לה התם בקדשי קדשים היינו דוקא בכולה בפנים ורגלי' בחוץ דליכא בקבלה אלא דם האברים ולא חשיב אלא כבשר ואיכא מ"ד דבשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים לא מיפסל אבל כשהלב בחוץ כל הדם נפסל ביוצא והא דלא תירצו משום דהבשר נפסל ביוצא משום דמקדשי קדשים דנפסל הבשר ביוצא לא מצי להקשות דשאני קדשי קדשים דהקפיד הכתוב על צפון דוקא ועוד דבקדשי קדשים לא מצינו דבעינן שיהא כל הבקר בצפון ובקדשים קלים אין הבשר נפסל ביוצא אפילו קודם זריקת הדם לר"י בזבחים (דף פ"ט ע"ב) משום דסופו לצאת ואפילו האימורים של קדשים קלים אין נפסלין ביוצא קודם זריקה לפי אוקימתא דר"פ שם (בדף צ' ע"א) ואפילו לרבינא בר שילא דפוסל שם (בדף פ"ט ע"ב) מ"מ לא יכלו לתרץ משום האימורין דנפסלין ביוצא דהא אימורין לא מעכבי כפרה וזורקין הדם על כזית בשר אע"ג דליכא אימורין ובשוחט בחוץ פסול ואין זורקין את הדם:

בד"ה עד שלא יצק ימלאנו כו' ומייתי לה במס' יומא כו' לא נמצא הך פלוגתא שם אלא (בדף ס"א ע"א) נמצא פלוגתא דר"י ור"ש בנשפך הלוג לאחר מתנות שבע אי מביא לוג בתחלה או מתחיל ממקום שפסק:

בא"ד ומהאי טעם אתיא נמי כת"ק כו' נראה לי דזה אינו מדברי התוס' אלא הג"ה מחוץ והמעתיקים הכניסוהו בפנים והתוס' ס"ל דיציקה חשובה כמצותה אעפ"י שנעשית קודם מתן דם משו"ה כתבו דההוא כר"ש:

בד"ה מאן דפסל כר"י כו' דלדידי' ליכא קראי היכא דחסרו שירים עד כזית דאין מקטיר קומץ עליהן כצ"ל. הא דהאריכו בלשונם ולא אמרו סתם דלר"י ליכא קראי משום דלר"י נמי איכא קראי לענין דהשירים אסורין באכילה:

דף ט:

בגמרא דאמר קרא מן המנחה עד דאיתא לכולה מנחה ואידך מן המנחה מנחה שהיתה כבר איתיבי' כו' נפרס לחמה הלחם פסול ואין מקטיר עליו את הבזיכין משפרקה כו' כצ"ל ש"מ:

שם לא פרקה פרקה ממש כו' כצ"ל:

שם ר"א היא כו' כצ"ל ש"מ:

שם ר"א היא ותו אי ר"א כו' כצ"ל:

שם מי לא עסקינן במנחת העומר דציבור הוא ופליגי כו' כצ"ל:

שם משמנה שאם חסרה כל שהוא פסולה כו' כצ"ל:

(**שם**) **ותניא** אידך מן המנחה כו' כצ"ל ש"מ:

שם אותן שירים אסורין באכילה כו' כצ"ל. ור' ינאי אמר מן המנחה מנחה שהיתה כבר כצ"ל:
שם דכתיב בשמן דמצורע עשיר למה לי כן הוא הנוסחא לפנינו ומדברי רש"י נראה דלא גריס עשיר ומדברי התוס' לקמן בד"ה אמר רבא נראה דהכי גרסו על בהן ידו הימנית דכתיב במצורע למה לי:
ברש"י בד"ה במנחת נסכים כו' לא יזרוק הדם סה"ד ומה"ד מן המנחה והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה והקטיר המזבחה סה"ד ומה"ד עד דאיתא לכולה מנחה קיימת ואי לא לא יקטיר את אזכרתה כצ"ל:
בד"ה שהיתה כבר שהיתה כבר שלימה בשעת הקומץ אף על גב דהשתא אינה שלימה יקטיר. נראה לפרש דאין כוונת הגמרא לומר דלרבי יוחנן איצטריך מן המנחה לדרשא מנחה שהיתה כבר דלמאי איצטריך להך דרשא דלענין שתהא שלימה בשעת קמיצה דריש לקמן מסלתה. ולרש"י לקמן דמפרש דר' ינאי פליג אזעירי משמע דדרשינן מן המנחה דוהנותרת מנחה שהיתה כבר בשעת קמיצה אע"ג דקרא קאי אאכילה וקמיצה קודמת לאכילה בשתי מעשות ה"ה דיכולין לומר מנחה שהיתה כבר בשעת קידוש מנחה בכלי קודם קמיצה אלא הא דרש"י מפרש בשעת קמיצה משום דאם חסרה בשעת קמיצה ילפינן מקרא דמסלתה דפסול וגם לא איצטריך לענין דמקטיר קומץ עליהן דהא משמע מדברי הגמ' דאדרבא לר"ל צריך קרא לדרוש דאין מקטירין קומץ עליהן משום דהא דדריש בברייתא לקמן מן המנחה פרט לשחסרה הוא ומוקמינן לה למנחה שחסרה בין קמיצה להקטרה היינו דוקא לענין דהשירים אסורין באכילה וכפרש"י בד"ה אסורין באכילה דהאי קרא דמן המנחה לא משמע אלא בשירים אלא כוונת הגמ' דקרא דמן המנחה לא משמע לי' לר' יוחנן לדרוש דאין מקטיר קומץ עליהן בחסרה בשעת הקטרה כמו לר"ל משום דמן המנחה קאי נמי אוהקטיר ומנחה שלימה משמע דר"י ס"ל דאע"ג דמנחה שלימה משמע אבל לא משמע שתהא עכשיו שלימה בשעת הקטרה אלא כבר היתה שלימה ומשו"ה מפרש זעירי לקמן דהא דדריש בברייתא ממן המנחה לאסור שירים באכילה לאו ממן המנחה דריש אלא מוהנותרת ור' ינאי לפירוש הראשון של רש"י פליג אזעירי ופליג נמי אברייתא דתנא הי'. ואע"ג דלקמן (דף כ"ו) פריך אר"ל מברייתא ולא קאמר דתנא הוא משום דזה אינו מתרץ אלא מדוחק כמו רב דאמר בגמ' דתנא הוא ולא מתרץ דתנא הוא אלא מדוחק דס"ל דוהנותרת נמי משמע דנותרת מן המנחה שהיתה שלימה בשעת קמיצה דאז היתה נותרת ולא נותרת מן הנותרת ולפירוש השני של רש"י גם ר"י ס"ל כזעירי אלא פליג אזעירי במשמעות דורשין דמשמע לי' דמן

המנחה דכתיב בקרא דוהנותרת מן המנחה דמשמע שלימה לא נוכל לפרש שהיתה כבר שלימה בשעת קמיצה לפי דכתיב והנותרת דמשמע דבשעה שנעשו שירים היתה המנחה שלימה והיינו בשעת הקטרה והא דקאמר מנחה שהיתה כבר אשעת הקטרה משום דהקרא איירי באכילת כהנים ועכשיו בשעת אכילה לא בעינן שתהא שלימה דאפילו אם נחסר לאחר הקטרה קודם אכילה לא מיפסל בכך משו"ה קאמר רב ינאי מנחה שהיתה כבר דעכ"פ בשעת הקטרה דאז נעשו שירים בעינן שתהא שלימה אבל מן המנחה דכתיב בקרא דוהרים שפיר נוכל לפרש שהיתה שלימה כבר בשעת קמיצה דהתם לא כתיב והנותרת:

בד"ה ומקטיר עליו את הבזיכין אלמא שירים שחסרו בין סילוק קמיצה כו' כצ"ל משום בריר קומץ דידהו דהבזיכין דהם במקום הקומץ מונחים בפ"ע ואינם חסרון רק סילוק ע"כ אמר בין סילוק קמיצה להקטרה וא"צ להג"ה בש"מ מקשה מאי פריך ר"י דילמא ר"ל לא יליף מילתא ממילתא וא"כ לא ילפינן בזיכין ממנחה ותירץ דר"י הקשה לר"ל בפניו ואם איתא דר"ל לא יליף מילתא ממילתא הי' משיב לו דלא יליף:

בד"ה מי לא עסקינן פלוגתא דלעיל נמי בעומר ודאמר ר"ל אין מקטירין כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה סלת בעי עשרון ובעי לוג שמן כו' שמן סה"ד ומה"ד ממן המנחה והנותרת מן המנחה כצ"ל ש"מ:

בא"ד מן המנחה סה"ד ומה"ד פרט למנחה שחסרה היא דמנחה שלימה משמע כצ"ל:

בד"ה ושחסר קומצה כו' וקומץ החסר נפקא לן כו' ואפי"ה איצטריך הכא קרא למעט דאפילו אם עבר והקטיר הקומץ החסר אסורין השירים באכילה וכן אם לא הקטיר מלבונתה כלום אבל הא דממעט שירים שחסרו לר"י דאסורין באכילה ממעט לאחר שהקטיר הקומץ דהא ס"ל דמקטיר הקומץ עליהן ולר"ל דנפקא לי' דאין מקטיר הקומץ ממן המנחה דכתיב גבי והרים דלעיל צריך לומר ג"כ דאיצטריך לי' להברייתא למעט ג"כ ממן המנחה דוהנותרת לאסור השירים באכילה היכא דעבר והקטיר הקומץ דומיא דחסר קומצה ושלא הקטיר מלבונתה דע"כ צ"ל דממעט היכא דעבר והקטיר בפסול ולעיל איצטריך הגמ' לפרש טעמא דר"ל ממן המנחה דוהרים אע"ג דהברייתא דריש ממן המנחה דוהנותרת משום דקרא לא איירי אלא בשירים ולא בקומץ והברייתא איצטריך למעט השירים מאכילה היכא דעבר והקטיר הקומץ:

בד"ה ושלא הקטיר מלבונתה כלום דנפקא לן בהקומץ רבה דהקטרת לבונה וקומץ מעכבות זו את זו כצ"ל ש"מ:

בד"ה תרי קראי מסלתה ומן המנחה כו' כצ"ל:

בד"ה לאו חד לקודם קמיצה כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה וחד לשירים שחסרו כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ולא הנותרת מן הנותרת דמתחלה כו' כצ"ל:
בד"ה בן בתירא כו' כל הדיבור הזה עד בימין יש למחוק ש"מ:
בד"ה שמאלית אחרינא כתיב נמי בעשיר כצ"ל:
בד"ה ארבע שמאלית כתיבי חד לגופי' וחד לכאן שמאלית ולא אחר וחד לגלויי כו' ל"ל אלא מדכתיב כו' וחד בעשיר כו' דהא מכולהו שמעינן ימנית לא כו' כצ"ל מצאתי והד"א פירוש דאין חילוק בין לשון ראשון ללשון אחרון אלא ללשון אחרון שמאלית השלישי דהיינו שמאלית הראשון דבעני אתי לגופי' וממילא שמעינן מיני' דהנך תרתי שמאלית דכתיבו בעשיר לא אתי למיעוט אחר מיעוט דאי אתי למיעוט אחר מיעוט לומר דבין ימנית ובין שמאלית שוב ליכא למימר דשמאלית דעני לגופי' דלמאי איצטריך בשלמא אי אמרינן דבעשיר דוקא שמאלית איצטריך שמאלית דעני לגופי' שלא תאמר הואיל ואישתני בעניות אשתני נמי לענין זה דבעשיר דוקא שמאלית ובעני דוקא ימנית אבל אי אמרינן דבעשיר בין שמאלית ובין ימנית פשיטא דגם בעני כן וזה אין לומר דגלי קרא דאשתני בעני מבעשיר דבעני דוקא שמאלית דכיון דבעשיר נמי כשר שמאלית אין זה נחשב שינוי מעשה אלא שינוי דין דימנית לא ואין מסתבר לומר דיש שינוי דין בעני מבעשיר כיון דלא הוי שינוי במעשה ועל כרחך לומר דשמאלית דעני נמי בא למעט דימנית לא ותלתא מיעוטין ל"ל ובצ"ק הקשה דנימא איפכא דשמאלית בתרא אתי דלא תימא האי דקמי' להכי אתי כאן שמאלית ולא אחר דא"כ האי בתרא למה לי אלא מדכתיב האי בתרא לומר לך מה כאן שמאלית אף בעלמא שמאלית ולשונו מגומגם במה שכתב וחד למיעוט אחר מיעוט לרבות אפילו ימין דמצורע דאי אמרינן דבמצורע בין ימנית ובין שמאלית שוב ליכא למידרש כאן שמאלית הא כ"מ שנאמר כף אינו אלא ימין דהא כאן נמי ימין כשר וכן אין לומר מה כאן שמאלית אף בעלמא שמאלית דהא כאן נמי ימנית כשר וצריך לומר וחד שלא תאמר דהנך תרתי אתי למיעוט אחר מיעוט אבל לא קשה מידי דמלשון הגמ' דמקשה ואימא אדרבא מה כאן שמאלית אף בעלמא נמי שמאלית משמע דהך דרשא מסתבר למידרש יותר למילף דבעלמא שוה הדין למצורע ואי לא כתיב אלא תלתא שמאלית הוה דרשינן כן ושמאלית הד' אתי ע"כ למימר דלא דרשינן כן אלא כאן שמאלית הא כ"מ שנאמר כף אינו אלא ימין:
בד"ה אמר לי' ר"י לר"ז כיון דדרשת כל שמאלית השנוי בפרשת מצורע דריש נמי על בהן ידו כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה למה לי כו' דעל בהן ידו הימנית הוא דהא כתב בהן יד ורגל כו' כצ"ל והד"א:

דף י.

בגמרא בריש העמוד דהא כתב בדם האשם כן הוא גירסת רש"י כדמשמע מדבריו בד"ה דהא כתב בהן יד ורגל בדם האשם לעיל מיני' אבל מדברי התוס' בד"ה אמר רבא נראה דלא גריס לי' כלל והעמוד מתחיל חד להכשיר צדדין:

שם על דם האשם ועל מקום דם האשם כצ"ל ש"מ:

שם אימא הוי חציצה כתב רחמנא על דם האשם כצ"ל:

(**שם**) **ועל** מקום דם האשם וכתיבא כו' כצ"ל מצאתי:

שם וכתיבא ימנית בדם על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית דכתיבי בשמן דמצורע למה לי כצ"ל לפי פרש י ולפי פירוש התוס' בד"ה אמר רבא הכי גרסינן וכתיבא ימנית בדם דמצורע ימנית דכתב בשמן דמצורע למת לי:

שם שמאלית למאי אתא כצ"ל מצאתי:

שם ואידך שמאלית ויד ורגל ימנית דעני למאי אתא כו' כצ"ל לפי פרש"י אבל לפירוש התוס' בד"ה אמר רבא צריך לומר דלא גריס אלא אידך שמאלית למאי אתא כו':

שם כל מקום שנאמר אצבע לכהונה אינו כו' כצ"ל:

שם הרי קמיצה כו' כתב בש"מ תימה מאי פריך הא איכא גז"ש דיד יד לקמיצה ויש לומר דהא אמר לקמן דחד לקידוש קומץ:

שם והקריב הכהן את הכל המזבחה בפסוק איתא והקטיר המזבחה אלא דהגמ' דילג תיבת והקטיר לפי שאין נצרך לו לענין הדרש של הולכת אברים לכבש דנלמד מהא דכתיב והקריב דהמזבחה קאי בין אוהקטיר דסמוך לי' ובין אוהקריב דכתיב ברישא דקרא:

שם והרי קבלה דדבר המעכב כפרה הוא כו' כצ"ל ש"מ:

שם כ"מ שנאמר יד אינו אלא ימין אצבע אינו אלא ימין:

ברש"י ד"ה דהא כתב בהן יד ורגל סה"ד ומה"ד בדם האשם כצ"ל:

בד"ה למה לי כלומר תרי קראי למה לי כו' נראה לפרש דקשה לי' לרש"י דמאי פריך למה לי הנך קראי הא איצטריכי לייתורי קראי דעל בהן יד ובהן רגל דשמן דעשיר ועני לדרשא דצדדין וצידי צדדין כדאמר לעיל ע"כ פירש דלא הקשה רק על אחד מהנך קראי משום דעל כרחך חד קרא איצטריך לאשמועינן דיתן שמן על הדם ולא אצלו ואין להקשות הא אידך איצטריך לייתורי קראי דבהן יד ובהן רגל דשמן דעני דאפילו אי לא כתיב על מקום דם האשם נמי מייתרי הנך קראי להך דרשא משום דעני ועשיר ילפי מהדדי כמו דילפי מהדדי לענין צדדין וצידי צדדין ורק שמן מדם לא ילפי מהדדי משו"ה איצטריך קרא

דעל דם האשם לייתורי הנך קראי כדאמר לעיל וקשה לפי זה למאי איצטריך בהן יד ובהן רגל דדם דעני ויש לומר דאין זו קושיא דקרא המיותר בעני יש לומר דהיא פרשה שנאמרה ונשנית מפני דבר שנתחדש אם ליכא למידרש בי' כלום ועיקר קושייתו לעיל מעל בהן דעשיר דכיון דבעשיר מיותר וכ"ש דעני אבל מעני לבד אין קושיא וקשה לפי זה מאי פריך הכא על קרא דעל מקום דם האשם דעני נימא לפרשה שנאמרה ונשנית ונראה לי דזה הוא כוונת התוס' בד"ה על דם האשם שכתבו פירוש דלכתוב או אידי ואידי על מקום או אידי ואידי על דם ודבריהם הם לפי פירש"י כדמשמע מדבריהם בד"ה אמר רבא כו' שכתבו כך פירוש הסוגיא לפירוש הקונטרס דמשמע שכל מה שכתבו לפרש עד כאן הכל הוא לפירוש הקונטרס וכן מה שכתבו לעיל (בדף ט' ע"ב) בד"ה על בהן לפרש הא דלא בעי מתנוך אוזן הוא לפרש"י ועוד דלפירושם דר"י מקשה לר"ז מימנית דדם דמצורע משום דדריש ר"ז דכ"מ שנאמר כף אינו אלא ימין ולא מכח דכתוב על דם האשם ועל מקום דם האשם ניחא שפיר לפרש דמקשה בפשיטות דהנך תרתי קראי לא איצטריכו כלל אלא צ"ל דכתבי זה לפי פרש"י וצריך ביאור דמאי כוונתם בזה הא רש"י מפרש בהדיא דהקושיא הוא דקרא דעל מקום לא איצטריך כלל ועוד דלשון הגמ' משמע דהקושיא הוא דלא איצטריך כלל ומי הכריחם לפרש דכוונת המקשן הוא דליכתוב שניהם על מקום או על דם אלא דקשה להו קושיא זו שהקשיתי לעיל דמאי מקשה על קרא המיותר בעני דהא איכא למימר דהוי פרשה שנאמרה ונשנית דאי מקשה על קרא דעני אמאי לא מקשה מבהן יד ורגל דדם דעני דמיותר ע"כ פירשו דהכא ליכא למימר דהוא לפרשה שנאמרה ונשנית דא"כ ליכתוב שניהם בלשון אחד ומדשינה בלשון משמע דהוא תרי קראי ממש ושפיר מקשה דחד קרא מיותר לגמרי:

בד"ה אמר רבא כו' וכתיבא ימנית בדם כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אלא אמר רבא כו' דא"כ ימנית דשמן בין דעשיר ובין דעני למה לי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה רגל דשמן עשיר כו' כצ"ל:

בד"ה שמאלית דעשיר לא איצטריך כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ואידך שמאלית דעני דמיותר למאי אתא כצ"ל ש"מ:

בד"ה שנתחדש בה ובפרשת עני כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה קס"ד כו' אלא א"כ כתיב אצבע וכהונה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ותנן כו' משום דאמרינן כו' בתמיד נמי תנן דהראש והרגל היו בכהן אחד והי' מוליך אותם לכבש בב"א דהא תנן התם הראשון בראש וברגל הראש בימינו כו' והרגל של ימין בשמאלו אלא כוונת רש"י בזה דהביא הא דאמרינן במסכת יומא ליתן טעם

על מתניתין דתמיד דמשו"ה לא היו מוליכין אותם בשני כהנים ויוליכו הרגל ג"כ בימין משום דאמרינן ביומא דסדר האברים כך הוא להיות מוליכין הראש והרגל של ימין בב"א ואע"ג דהתם לא מפרש הרגל של ימין מסתמא הוא של ימין מדאזיל בהדי רישא ומשו"ה לא איצטריך התם לפרש והא דפרש"י דהראש הוא כבד יותר מהירך הוא משום דהירך הוא מופשט והראש הוא עם העור ועם קרניו והפדר נותנין על בית שחיטתו:

בד"ה ומשני כו' אינו אלא ימין כו' לאפוקי הולכה דלא מעכבא דאפשר לפשוט ולנתח אצל הכבש כו' בזבחים (דף כ"ד ע"ב) פרש"י דלא מעכב כפרה משום דהוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר ויש נ"מ לדינא בין שני הפירושים דלפי מה שפירש בזבחים אפילו הקטרה גופה כשרה בשמאל אבל לפי פירושו דהכא דהולכת אברים אפשר לבטלה א"כ הקטרה דאי אפשר לבטלה דכ"ז דהאימורים הם בעין מצוה להקטירם בעי דוקא ימין ולקמן (דף כ"ו ע"א) בתוס' ד"ה הקטר כתבו בתחלה כמו פרש"י דהכא דהקטר חלבים בעי ימין ואח"כ כתבו א"נ אפילו לרבנן איכא לאכשורי הקטר חלבים בשמאל כמו הולכת אברים לכבש דלעיל בסוף פ"ק והיינו כפרש"י בזבחים ונראה לפרש דהנך שני פירושים דרש"י הם לפי שני הגירסאות המובאים ברש"י דזבחים (דט"ו ע"א) דלפי הגירסא דגריס התם אלא בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דלא פסלא והוא משום דהושטה ביד לא חשיב הולכה כלל פירש הכא דהולכה לא מעכבא משום דאפשר לבטלה אצל הכבש בעי להושיט הנתחים מהארץ על הכבש זו היא הולכה זוטרתי ולא חשיב הולכה כלל ונראה דאפילו הושטה זו יכול לעשות בשמאל אע"ג דרש"י פירש התם דהולכה זוטרתי נחשב מכלל זריקה ופוסל בו מחשבה מטעם זריקה וא"כ פשיטא דבעי נמי ימין מטעם זה היינו דוקא התם דהושטה היא לזריקה אבל הכא דהושטה היא לכבש ולא למזבח ואח"כ מוליכין מן הכבש למזבח לא חשיב כמו הקטרה ואע"ג דהולכת הדם בעי ימין אע"ג דאפשר לבטלה הולכת הדם שאני דאפקי' רחמנא לקבלה בלשון הולכה ולא אפקי' מכלל קבלה ולכל דבר דינו כקבלה ופרש"י דזבחים הוא לפי הגירסא דגרס דפסלא דהולכה זוטרתי חשיב הולכה וא"כ לא אפשר לבטל ההולכה לגמרי דהא אפילו אם מנתח אצל הכבש ג"כ בעי להושיט האברים מהארץ על הכבש דחשיב ג"כ הולכה וע"כ הוכרח לפרש משום דלא מעכב כפרה דהקטרה לא מעכבא:

בד"ה והא קבלה כו' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם כו' כצ"ל:

בד"ה תרתי בעי כו' לרבנן קאמר דפסלי כצ"ל:

בד"ה יד אינו אלא ימין דגמר מידו הימנית דמצורע סה"ד כצ"ל

בתוס' בד"ה על דם האשם כו' עיין מה שכתבתי ברש"י בד"ה למה לי ותמצא פירוש על דברי התוס' דהכא:
בד"ה אמר רבא כו' לפרשה שנאמרה ונשנית כו' כצ"ל:
בא"ד כמו בצדדין כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד והוה לי' למימר כו' כצ"ל:
בא"ד כמו ימנית דשמן דעני כו' פירוש דגירסת רש"י הוא ואידך שמאלית ויד ורגל ימנית דעני למאי אתא ואע"ג דכתב סתם וא"כ שפיר נוכל לומר דקאי ג"כ איד ורגל ימנית דעני דדם מ"מ משמע להו דלא קאי אלא איד ורגל ימנית דעני דשמן משום דמעיקרא קאמר בהדיא דכתיבי בשמן דמצורע ולא קאמר נמי יד ורגל ימנית דעני דדם למה לי ואע"ג דעל ר"ז דדריש לעיל על בהן יד ועל בהן רגל נמי קשה על בהן יד ועל בהן רגל דעני דדם למה לי יש לומר דעל ר"ז לא קשה די"ל דאתא לפרשה שנאמרה ונשנית אלא דזה לא הוצרך להזכיר כיון דלא אתא לדרשא ולא קשה אלא על רבא דהזכיר דיד ורגל ימנית דעני דשמן אתא לפרשה שנאמרה ונשנית אמאי לא הזכיר נמי ימנית דעני דדם:
בא"ד ושמא לענין ימנית לא הוי ילפי כו' פירוש לענין עשי' בגוף המצורע כגון צדדין וצידי צדדין וכה"ג ילפינן עני מעשיר דמסתבר דאין לחלק אבל לענין עשי' דגוף הכהן יש לומר דשינוי בעני מבעשיר כמו דשינוי בקרבנותיו:
בא"ד ועוד קשה הא דלא נקט ר"י נמי תנוך אוזן ואע"ג דלעיל בעמוד הקודם בד"ה על בהן כתבו לתרץ זה שם כתבו לתרץ לפרש"י אבל להתוס' נראה להם תירוץ זה לדוחק:
בא"ד א"כ בעל בהן ידו דהוי דומיא דכף כו' משמע דלא קשה לפירוש זה אלא על ימנית דבהן ידו ולא על ימנית דבהן רגלו וצריך לומר דהתוס' לא גרסו לעיל אלא על בהן ידו הימנית דכתיב במצורע למה לי:
בא"ד ובמילתי' דרבא גרסינן כו' וכתב ימנית בדם דמצורע ימנית דכתיב בשמן דמצורע למה לי והס"ד כצ"ל ומה שנכתב אח"כ ואיני יכול ליישבו יפה וצריך לדקדק בו אינו מדברי התוס' אלא נכתב בצידו מתלמיד אחד שכתב שלא יכול לפרש דברי התוס' והמעתיקים הכניסו אותו בפנים וה"פ דברי התוס' דלדברי ר"ז דדריש כאן שמאלית הא כ"מ שנאמר כף אינו אלא ימין כל ימנית דכתיב בבהן יד דמצורע בין דדם בין דשמן בין דעני בין דעשיר הוא מיותר כמו שהקשה ר"י לר"ז ור"ז לא מתרץ אלא שני ימנית דדם דעשיר ודעני דאיצטריכו לצדדין ולצידי צדדין ועדיין קשה הנך שני ימנית דשמן דעשיר ודעני למה לי ואע"ג דלא ילפינן שמן מדם מ"מ כיון דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם שמעינן נמי בשמן להכשיר צדדין ולפסול צידי צדדין והא דכתבו התוס'

ובמילתי' דרבא גרסינן כוונתם דלפי פירושם לא גרסינן בדברי רבא כמו שהוא הגירסא לפי פרש"י על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית דכתיבי בשמן דמצורע למה לי דאין הקושיא אלא על ימנית דבהן ידו ולא על ימנית דבהן רגלו דאע"ג דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם מ"מ איצטריך ימנית דבהן רגלו בין דעשיר ובין דעני למידרש מיני' להכשיר צדדין ולפסול צידי צדדין דהא בדם איצטריך ימנית דבהן רגלו לגופי' דרגל לא נלמד מדרשא דשמאלית דאיירי בכף ולא ברגל ולא גרסי נמי על בהן ידו אלא ימנית דכתיב בשמן דמצורע למה לי וממילא ידעינן דכוונתו על ימנית דבהן ידו כמו ימנית דדם דאיירי בימנית דבהן ידו ולפי תירוצו של רבא דלא דריש כאן שמאלית הא כ"מ שנאמר כף אינו אלא ימין אצטריכו כולהו ימנית חד לגופי' דימנית ולא שמאלית וחד לגז"ש ותרי ימנית לדרשא דצדדין וצידי צדדין ולפי זה לא גרסי בתירוצו של רבא ויד ורגל ימנית דעני למאי אתא אלא ואידך שמאלית למאי

דף י:

בגמרא והרי זריקה דלא כתב בה אלא כהונה כצ"ל ש"מ:

שם ולר"ש דלא בעי קידוש קומץ כו' בשמאל אכשורי מכשר כצ"ל צ"ק:

ברש"י ד"ה פליג בברייתא וה"ה במתניתין כו' מקדש קדשים היא כחטאת וכאשם כצ"ל מצאתי:

בד"ה לקידוש קומץ דכי מקדש לקומץ בכלי יתנהו בימינו לתוך הכלי יש לדקדק דבזבחים (דף כ"ד ע"ב) פירש שיאחז הכלי שהוא מקדש בו בידו הימנית ועוד דלקמן בד"ה ולר"ש פירש בשמאל שמעינן לי' דמכשיר ר"ש לקידוש קומץ כדאמרינן לקמן בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם ובזבחים (דף כ"ה ע"א) פירש משום דלא עדיף מקבלה דמכשיר ר"ש בשמאל ועוד דהכא פירש בא לעובדה ביד שלא קידש קומץ בכלי בא לעובדה בכלי שקידש קומץ בכלי ובזבחים שם פירש בד"ה מ"ט דר"ש דמכשיר הקטרת קומץ שלא בכלי שרת אם העלן למזבח בידו משמע דמפרש דר"י ברי' דר"ח לא קאי אלא על הקטרת קומץ ועוד דהכא פירש עובדה בשמאל כאשם מצורע דכתיב בי' שמאל ובזבחים שם פירש כזריקת שהיא בכלי והיא כשירה בשמאל ולתרץ כל זה אקדים עוד קושיא אחת בפרש"י דמפרש בד"ה ולר"ש והיינו דקפריך ולר"ש דלא בעי קידוש קומץ כדמפרש ר' ינאי משמע מלשונו דמפרש דקושית הגמ' הוא לר"ש אליבא דר"י וזה תימא דא"כ מאי פריך בגמ' אי לקמיצה גופה אליבא דר"ש מדר"י ברי' דר"ח נפקא הא ר"י דס"ל דמקטיר אפילו בהמיינו ואפילו במקידה של חרס ע"כ לא ס"ל הך דרשא דר"י ברי' דר"ח דבשלא בכלי בעי דוקא יד ימין כדמשמע בהדיא לקמן (דף כ"ו

ע"ב) דמקשה על ר"י מברייתא דתני יחזיר לימינו וגם הא דפירש דמ"ד דבעי קידוש קומץ לר"ש הוא ר"נ קשה דמאי פריך מדר"י ברי' דר"ח נפקא הא למאי דפרש"י בא לעובדה ביד שלא קידש קומץ בכלי א"כ ר"נ דס"ל דבעי קידוש קומץ ע"כ לא ס"ל הך דרשא כמו שהקשו בתוס' ונראה לפרש דהא דפרש"י הא דאמר בגמ' ולר"ש דלא בעי קידוש קומץ ולמ"ד נמי דבעי קידוש קומץ לר"ש דהיינו פלוגתא דר"י ור"נ לקמן (דף כ"ו ע"א) בדברי ר"ש אין כוונתו לפרש דהגמ' מקשה על ר"ש אליבייהו דהא הם חולקין על דרשא דר"י ברי' דר"ח ומאי מקשה מדר"י ברי' דר"ח נפקא כמו שכתבתי אלא הוא מפרש דקושית הגמ' על ר"ש הוא רק אליבא דר"י ברי' דר"ח אלא משום דדרשא דר"י ברי' דר"ח יש לפרש דקאי על קידוש קומץ ובא לעובדה ביד היינו שלא קידש קומץ בכלי ויש לפרש נמי דקאי על הקטרת קומץ ואין הכרח בדבריו לאחד מן הפירושים ונמצא דפירושו תלוי בסברת פלוגתתם של ר"י ור"נ דלר"י דמפרש הא דמכשיר ר"ש שלא בכלי שרת קאי אקידוש קומץ דר"ש לא בעי קידוש קומץ הך דרשא דר"י ברי' דר"ח דקאמר לפרושי טעמא דר"ש ע"כ קאי נמי אקידוש קומץ אלא דפליג על ר"י דלר"י לא בעי כלל קידוש קומץ ולר"י ברי' דר"ח דוקא כשבא לעובדה ביד ימין כחטאת ולר"נ דמפרש דהא דמכשיר ר"ש שלא בכלי שרת בהקטרת קומץ דוקא הך דרשא דר"י ברי' דר"ח דקאמר לפרושי טעמא דר"ש נמי לא קאי אלא אהקטרת קומץ משו"ה כשבא להקשות על ר"ש אליבא דר"י ברי' דר"ח קאמר דבין אם נפרש דר"ש לא בעי קידוש קומץ כסברת ר"י ודרשא דר"י ברי' דר"ח קאי אקידוש קומץ ובין אם נפרש דר"ש נמי בעי קידוש קומץ כסברת ר"נ מ"מ לא בעי יד לקמיצה דבשמאל אכשורי מכשר והא דאמר ולר"ש דלא בעי קידוש קומץ אין הפירוש דמשו"ה לא בעי קרא לקידוש קומץ דבימין משום דלא בעי קידוש קומץ כלל דהא הקושיא הוא לר"י ברי' דר"ח ולדידי' נמי משכחת לה קידוש קומץ כגון שבא לעובדה בכלי אלא משו"ה לא בעי קרא משום דבשמאל אכשורי מכשר והא דמסיק בשמאל אכשירי מכשר קאי אתרווייהו בין למאן דאמר דר"ש לא בעי קידוש קומץ ובין למ"ד דר"ש בעי קידוש קומץ אלא דאין הטעם שוה לתרווייהו דלמ"ד דר"ש לא בעי קידוש קומץ ודרשא דר"י ברי' דר"ח קאי אקידוש קומץ קאמר בהדיא דבשמאל דהא דריש עובדה בשמאל כאשם וקאי אקידוש קומץ כמו דפרש"י הכא ולמ"ד דר"ש נמי בעי קידוש קומץ צריך לומר הטעם דבשמאל מכשיר משום דלא עדיף מקבלה דמכשיר ר"ש בשמאל דלדידי' הא דדריש ר"י ברי' דר"ח עובדה בשמאל כאשם קאי אהקטרה:

ובזה נבוא לתרץ כל השינוים שיש בפרש"י דהכא ממה שפירש בזבחים דבזבחים פירש דרשא דר"י בדר"ח אליבא סברת ר"נ דקאי אהקטרה דהיא נגד זריקה בזבחים ע"כ לא

מצי לפרש כאשם מצורע דכתיב בי' שמאל דהתם איירי בקבלה ולא מדמי קרא זריקה לקבלה וגם לא הוצרך לדחוק ולפרש כאשם מצורע דהוא דוקא בשמאל דהא יש לפרש בפשיטות כזריקת אשם שהיא כשרה נמי בשמאל וכיון דמפרש התם דבא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם קאי אהקטרה הוצרך לפרש הא דבשמאל אכשורי מכשר משום דלא עדיף מקבלה דמכשיר ר"ש בשמאל וכמו שפירשו בתוס' דלא מסתבר לי' למידרש גז"ש שיהא עדיף מקבלת דם ומדברי התוס' אלו משמע דהא דמכשיר ר"ש קידוש קומץ בשמאל היינו אפילו נתינה לתוך הכלי וקשה דלפי מאי דמפרשים התוס' בשמאל אכשורי מכשר משום דלא עדיף מקבלה דמכשיר ר"ש בשמאל האיך נוכל לומר דמכשיר נמי הנתינה לתוך הכלי בשמאל הא כיון שנתן הקומץ לשמאל נפסל דהוי כמו שנשפך הדם מהצואר לארץ דהא לקמן (דף כ"ו ע"ב) פריך על ר"נ דס"ל דר"ש בעי מתן כלי מהא דתניא נתן הקומץ לשמאלו יחזיר לימינו דברי ר"ש מכלל דלא בעי מתן כלי ואפילו אליבא דר"י ברי' דר"ח דדריש עובדה בשמאל נמי קשה דהא התוס' מפרשים כזריקת אשם דכשרה נמי בשמאל ולא הוי מצותו בכך ודאי פסול אם נותן הקומץ בשמאל בשלמא לפרש"י ניחא דמפרש כאשם מצורע דבעי דוקא שמאל וא"כ מצותו בכך ולא דמי לנשפך דם מהצואר לארץ ולר"נ דמפרש כזריקת אשם שהיא כשרה בשמאל כמו שפירש בזבחים מפרש דהא דבשמאל אכשורי מכשר היינו שיאחז הכלי שהוא מקדש בו בשמאל אבל נתינה לתוך הכלי בעי ימין דוקא וצריך לומר לפי דברי התוס' דמשכחת לה דהנתינה תהי' בשמאל והקומץ יהי' בימין כגון שלוקח בשמאל את היד ימין עם הקומץ ונותן הקומץ לתוך הכלי מימינו ועיקר הנתינה הוא בשמאל וכיון דהא דמכשיר קידוש קומץ בשמאל הוא מטעם דלא עדיף מקבלה אין לפרש דיכול הכהן ליתן הקומץ לכלי שמקדש בו בשמאל דהא אמר לקמן (דף כ"ו ע"ב) דלמאן דבעי קידוש קומץ אם נתן הקומץ לאחר שקמץ לשמאלו פסלתו מתנתו ואין יכול להחזירו לימין דדמי לנשפך הדם מן הצואר לארץ דפסול וגם אין לפרש לרבנן דאיצטריך חד קרא לקידוש קומץ שיתן הכהן הקומץ לתוך הכלי בימין דפשיטא דע"כ צריך ליתנו בימין כמו שכתבתי ע"כ הוכרח לפרש חד לקידוש קומץ שיאחז הכלי שהוא מקדש בו בימין וכן ר"ש דמכשיר בשמאל היינו נמי אחיזת הכלי ולא נתינת הקומץ אבל הכא פירש דרשא דר"י ברי' דר"ח לפי סברת ר"י דקאי אקידוש קומץ דהוא נגד קבלה דזבחים ומשו"ה לא מצי לפרש כזריקת אשם דלא מדמי קרא קבלה לזריקה ע"כ פירש כאשם מצורע דכתיב בי' שמאל ואין כוונתו על קבלת דם אשם מצורע שהיא בכלי דמ"ש אשם מצורע דנקט הא אפילו בחטאת מכשיר ר"ש בשמאל ועוד דלא כתיב בי' שמאל אלא

כוונתו על קבלת דם אשם מצורע שהיא ביד דכתיב בי' שמאל כמו שפרש"י בזבחים (דף מ"ז ע"ב) בד"ה ולקח דילפינן דם משמן ואותה קבלה צ"ל דוקא בשמאל ואם שינה פסול כדתניא בתוספתא פרק בתרא דנגעים ואע"ג דבתוספתא פ"ק דזבחים תנא דהמקבל ביד מקבל בימין ומערה לשמאלו וכן פסק הרמב"ם בפ"ד מה' מחו"כ לא קשי' אהדדי דההוא דפ"ק דזבחים אתיא כרבנן דס"ל דכל הקבלות בעי ימין ומשו"ה לא ילפי הכא דם משמן לענין קבלה בשמאל דמסתבר יותר ללמוד מכל הקבלות דהם בימין אבל ר"ש דמכשיר כל הקבלות בשמאל שפיר ילפינן הכא קבלה דדם שהיא ביד משמן דבעי דוקא שמאל דהא לא מפקינן אותו מכלל שאר קבלות דהא כל הקבלות נמי כשרין בשמא וההוא דפרק בתרא דנגעים אתיא כר"ש וכיון דהקישו הכתוב לאשם מצורע דבעי דוקא שמאל שפיר נוכל לפרש דאפילו נתינת הקומץ לכלי תהא בשמאל ולא קשה דתיהוי כנשפך הדם מן הצואר לארץ דפסול דשאני הכא דמצוותו בכך ולפי זה גם לרבנן יש לפרש דאיצטריך חד קרא לקידוש קומץ לענין נתינה בכלי שתהא בימין דאי לאו קרא הוה דרשינן קרא דכחטאת וכאשם כר"ש דבעי דוקא שמאל דהא אמר בזבחים (דף י"א ע"א) דלר"ש עיקר קרא אתי לכדר"י ברי' דר"ח אלא דרבנן דרשי מיני' לענין שלא לשמה כמו דאמר בזבחים בשלמא לרבנן היינו דאיתקש מנחה לחטאת מנחה לאשם כן משמע מרש"י לקמן (דף י"ב ע"א) בד"ה כל הקומץ ואי לאו קרא לקידוש קומץ דבעי ימין הוה מסתבר יותר למידרש קרא כר"ש ולפי פירוש זה הא דאמר בשמאל אכשורי מכשר לא צריכין לומר משום דלא עדיף מקבלה דהא בהדיא דרשינן עובדה בשמאל כאשם דקאי אקידוש קומץ וצריך לומר דאכשורי מכשר לאו דוקא דהא בעי דוקא שמאל אלא משום דקאי נמי אסברת ר"נ דרק כשר בשמאל משו"ה נקט בהאי לישנא ודרכו של רש"י לפרש כל דבר פעם אחת משום הכא פירש בזבחים לסברת ר"נ והכא פירש לסברת ר"י אבל מדברי התוס' נראה דפסיקא להו דדרשא דר"י ברי' דר"ח קאי דוקא אקידוש קומץ דאם נפרש דקאי אהקטרת קומץ א"כ לא פליג כלל על ר"י ולקמן (דף כ"ו) משמע דר"י ור"י ברי' דר"ח פליגי אהדדי ע"כ מפרשים דהא דקאמר בגמ' ולר"ש דלא בעי קידוש קומץ היינו כסברת ר"י ברי' דר"ח והא דאמר ולמ"ד נמי דלא בעי קידוש קומץ לר"ש הוא סברת ר"נ ומשו"ה מקשי הא ר"נ פליג אר"י ברי' דר"ח:

בד"ה ולר"ש כו' בהקטרת הקומץ קאמר כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ולר"נ נמי דאמר ר"ש בעי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה קדש קדשים כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בא לעובדה ביד כו' כחטאת דחטאת לבד בימין הוא כו' כצ"ל מצאתי:

בתוס' ד"ה והרי זריקה כו' דאין זה משנה בשום מקום כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד והכי תנן לה התם כו' כצ"ל:
בא"ד וכתבו במקום מליקה זריקה ובתוס' בזבחים כתבו כאן ועופות לא אתו בהקישא דזאת התורה:
בא"ד ועוד אומר ר"ת דאפילו גרסינן זרק כו' כצ"ל:
בא"ד דלא יליף ימין בזריקה בשאר קרבנות מחטאת בזבחים כתבו עוד משום דזריקה לא ילפינן מהזאה:
בא"ד דאפילו גרסינן מלק כו' והיינו כזריקת אשם כו' כצ"ל:
בא"ד דבקבלה לא מיירי דאפילו חטאת נמי לא בעי ימין בקבלה לר"ש כדמוכח כו' ועיין במה שכתבתי לעיל (דף ב' ע"ב) בתוס' ד"ה זריקה דהא דכתבו שם התוס' דקבלה דחטאת בימין ואף לר"ש דזה הוא לפיר"ת דגרס הכא והרי מליקה אבל זריקה גם לר"ש פסול בשמאל בשאר קרבנות משום דיליף שאר קרבנות מחטאת בהקישא דזאת התורה והא דקאמר עובדה בשמאל כאשם היינו כקבלת אשם וממילא מוכח דקבלת חטאת בעי ימין אף לר"ש והא דאמר ר"ש בזבחים בפ"ב וכי נאמר יד בקבלה ה"פ דאילו נאמר יד בקבלה בחטאת והוה ילפינן דקבלת חטאת בימין בג"ש ממצורע הוה ילפינן כל הקרבנות דבעי ימין בקבלה מחטאת מהקישא דזאת התורה דדבר הלמד בגז"ש חוזר ומלמד בהיקש ואפילו למ"ד דאין חוזר ומלמד בהיקש הכא כ"ע מודה דמצורע דהוא מלמד ראשון הוא חול כמו שכתבו התוס' לקמן אבל כיון דלא נאמר יד בקבלה ובחטאת גופה לא ידעינן דקבלה בימין אלא בהקישא דולקח ונתן מה נתינה בימין אף ולקח דהיא קבלה בימין כמו דדרשינן הך הקישא בזבחים (דף מ"ז ע"ב) באשם מצורע לענין דקבלה תהא בעצמו של כהן והתוס' הקשו שם בד"ה אף לקיחה דגבי חטאת נמי כתיב ולקח ונתן ואמאי לא אמר מה נתינה בעצמו של כהן אף לקיחה בעצמו של כהן ותירצו משום דגבי לקיחה כתיב אצבע ובאצבע לא אפשר לקבל ותירוץ זה לא שייך לענין הקישא דימין ומה שתירצו עוד שם ושמא דוקא באשם מצורע דרשינן משום דמייתר דכתיב בעשיר ועני לא מסתבר לי' לר"ת וממילא משמע דלענין ימין מקשינן שפיר וכיון דבחטאת נמי לא ידעינן אלא מהקישא לא מצינן למילף שאר קרבנות מחטאת בהקישא דזאת התורה דדבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בהיקש:
בא"ד אי נמי גרס מלק הא מליקה נפקא לן בפ"ק דחולין ימין אפילו לר"ש מדכתיב כו' כצ"ל וכן הוא בתוס' זבחים:
בא"ד ומשני דכהונה בעי אצבע פירוש ואתיא כר"ש:

בא"ד ומהיקשא דזאת התורה נמי נפקי עופות כו' כצ"ל:
בא"ד דקבלה לא שייך למילף דליתא בעוף כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד בעולת העוף נמי לא הוה בעי ימין במליקה אלא בהזאה דוקא וקשה דהזאה ליכא בעולת העוף אלא מיצוי ואפשר לפרש דהמיצוי של עולת העוף קרי לי' הזאה לפי שאינה כמו מיצוי של חטאת העוף שמקיף בית מליקתו למזבח והדם מתמצה ויורד ליסוד אלא המיצוי הוא מרחוק כמו הזאה ואין חילוק ביניהם אלא דבהזאה של חטאת העוף אוחז בגוף העוף ומעלה ומוריד בכח והדם ניתז על המזבח ובמיצוי של עולת העוף סוחט בין אצבעותיו ונצוק הדם הולך למרחוק על המזבח כמו שפרש"י לעיל (דף ב' ע"ב) בד"ה הזאה:
בא"ד אפילו ר"י מודה בעופות כו' כצ"ל:
בא"ד ומאן דדריש מכבשים פוסל הרבה בעוף יותר מבהמה וקשה דאמאי קאמר פוסל בעוף יותר מבהמה הא מאן דדריש מכבשים ממעט לגמרי עוף כמו שפרש"י התם בד"ה מר מייתי לה מעולה כו' בהמה ולא עוף ועוד דהא פשיטא דמתניתין דזבחים דתני דאין מטמא בבית הבליעה משום דמהני מליקתה לענין דאם עלתה לא תרד ע"כ לא דריש מכבשים בלא נשחטה בלילה וצריך לומר דהתוס' מפרשים דמאן דדריש מכבשים לא ממעט עופות לגמרי ומשמע להו כן מהא דאמר שם בגמ' עולת העוף איכא בינייהו ואי ממעט עופות לגמרי מ"ש עולה דנקט ומדקאמר עולת העוף משמע דאין ממעט מכבשים רק הקטרה דעולת העוף אבל מיצוי דעולת העוף והזאה דחטאת העוף לא ממעט:
בא"ד דמכיון דתנא כל הזבחים כו' כצ"ל:
בא"ד וכיון דילפינן אצבע דחטאת בגז"ש מאצבע דמצורע כו' דכ"ש דניחא הכא טפי כו' כצ"ל:
בא"ד דהיינו היקשא וחטאת גופה מגז"ש ילפינן לה כצ"ל צ"ק:
בד"ה פליג בברייתא הקשה בקונטרס לותיב מקמיצה כו' דשמאל פסול מקודש קדשים הוא כו' כצ"ל:
בא"ד וקשה דאי ידע לברייתא דבסמוך כו' ויש ליישב פרש"י דהוה סבר המקשה דבא לעובדה בכלי קאי אקידוש קומץ ולפי זה עובדה בשמאל כאשם היינו כקבלת דם אשם מצורע ביד שהוא דוקא בשמאל לפרש"י:
בד"ה בשמאל אכשורי מכשר כו' וקשה דהתם מיירי במעלה הקומץ בכלי להקטיר כו' מדמקשו התוס' לקמן מאן דבעי קידוש קומץ היינו ר"נ ואיהו פליג אר"י ברי' דר"ח משמע דהם מפרשים דהא דקאמר בגמ' ולר"ש דלא בעי קידוש קומץ היינו ר"י ברי'

דר"ח אליבא דר"ש דקמפרש טעמא דר"ש מקרא דכחטאת וכאשם דאם בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת וקאי אקידוש קומץ ובא לעובדה ביד פירוש שלא קידש קומץ בכלי ובא לעובדה בכלי פירושו שקידש קומץ בכלי והא דקאמר ולמ"ד נמי דבעי קידוש קומץ היינו ר"נ אליבא דר"ש וא"כ צ"ל דהא דקאמר בשמאל אכשורי מכשר קאי ג"כ אהא דמקשה אר"י ברי' דר"ח אליבא דר"ש דאין לפרש דמקשה על ר"י ברי' דר"ח אליבא דר"ש דלא איצטריך קרא לקידוש קומץ משום דלא בעי קידוש כלל אליבי' דהא אליבי' ג"כ משכחת קידוש קומץ כגון דבא לעובדה בכלי ושפיר איצטריך קרא דיהא בימין אלא וודאי הקושיא הוא אליבי' נמי משום דבשמאל אכשורי מכשר וצריך לומר דהא דמקשו התוס' הכא על פרש"י דהתם מיירי במעלה הקומץ להקטיר משום דמשמע להו דרש"י פירש זה נמי על ר"נ ולדידי' מקשו שפיר אבל לר"י ברי' דר"ח דפירש דבא לעובדה בכלי קאי אקידוש קומץ א"כ מפורש בהדיא בקרא דקידוש קומץ הוא בשמאל אלא לר"נ פירשו התוס' לקמן דפליג אר"י ברי' דר"ח ומפרש בא לעובדה ביד ובא לעובדה בכלי קאי אהעלאה להקטיר לאחר שנתקדש בכלי וא"כ לא איירי קרא בהדיא בקידוש קומץ אלא דילפינן כמו בהקטרה דהוא עבודת כלי הוא בשמאל ה"ה כל עבודת כלי כגון קידוש קומץ נמי בשמאל כמו דיליף בגמ' קמיצה דהוא עבודת יד בעי ימין מהא דדריש ר"י ברי' דר"ח בא לעובדה ביד עובדה בימין דכל עבודת יד בעי ימין ומקשו דקידוש קומץ אין יכולין ללמוד מהא דאמר בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל דהתם מיירי במעלה הקומץ להקטיר וא"כ כל העבודה הוא רק בכלי משו"ה הוא בשמאל אבל קידוש קומץ אע"ג דהקידוש הוא בכלי מ"מ הנתינה הוא ביד ולא הוי עבודת כלי לבד שפיר יש לומר דהוי בימין ודמי לקמיצה דחשוב עבודת יד אע"ג דהוה נמי קצת עבודת כלי דהא אין קומצין אלא מכלי כדאמר לעיל (דף ז' ע"א) כיצד קומצין א"ל מכלי זה ובעמוד ב' אמר רבא פשיטא לי קומצין מכלי שע"ג קרקע וזה הוא כוונת התוס' שכתבו כמו שהקמיצה בימין אלא דבלא קרא אין ללמוד קידוש קומץ דבעי ימין משום דחשוב עבודת יד כמו דילפינן קמיצה מהא דאמר בא לעובדה ביד עובדה בימין דיש לחלק בין קמיצה לקידוש קומץ דקמיצה עיקר עבודה הוא עבודת יד דהא לא נתקדש בקדושת הקומץ אלא ביד וקידוש קומץ עיקר עבודה הוא בכלי דהא לא נתקדש אלא בכלי אבל כיון דיש קרא יד יד לקידוש שיהא בימין אין לדחות אותה דרשא משום הא דדרשינן דהעלאה להקטיר תהא נמי בשמאל משום דהתם ליכא כלל עבודת יד משא"כ בקידוש קומץ איכא נמי קצת עבודת יד. ואין לומר דכיון דאקשי' לאשם לענין עבודת כלי ילפינן דכל עבודת כלי בשמאל כמו דיליף בגמ' קמיצה בימין מהא דדריש דאם בא לעובדה

ביד עובדה בימין דהכא שאני דיש גז"ש יד יד לקמיצה לענין קידוש קומץ שיהא בימין ויש לקיים הקישא בהקטרה וגז"ש בקידוש קומץ:

בא"ד דעדיף מקבלה סה"ד ומה"ד מדר"י ברי' דר"ח נפקא וא"ת כו' לקמן בהקומץ רבה ואיהו פליג כו' כצ"ל:

בד"ה לקומץ דמנחת חוטא כו' ומני' ילפינן לעיל יד יד לקמיצה מ"מ מוקמינן לי' באם אינו ענין למנחת חוטא כצ"ל:

בד"ה קמץ ועלה בידו צרור כו' ויש לומר שאין רגילות לצמצם העשרון שלא יהא בו מעט יותר נראה מדבריהם שאין פסול ברובה סלתה וכן משמע נמי מדברי התוס' לקמן (דף ע"ו ע"ב) בד"ה כל המנחות שפירשו הא דת"ר כל המנחות שריבה במדת עשרונן פסולות במנחת נסכים דוקא דגזה"כ הוא שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ואם ריבה או מיעט פסולות אבל בשאר מנחות אין פוסל ריבה סלתה וכן משמע נמי מפרש"י שפירש דבכל המנחות נמי אין הפסול משום ריבוי הסולת אלא משום דהקומץ נקמץ נמי מן היתר והוי קומץ חסר ונראה לי שטעמם משום דכן משמע מהגמ' לקמן (דף ק"ו ע"א) דמוקי ר"ח פלוגתא דר' ורבנן במותר להכניס חולין לעזרה ולרבנן דס"ל דמותר להכניס מביא ששים עשרונין בכלי אחד ומתנה אם כולן נדרתי כולן לחובתי ואם לאו מה שנדרתי יהא לחובתי והשאר חולין הרי להדיא דהמנחה אינה פסולה משום ריבוי הסולת ואין לחלק דדוקא בסולת דחולין אין פסול אבל לא בסולת דקודש חדא דהא בשמן משמע לקמן בעמוד שאח"ז דאין חילוק בין שמן דקודש ובין שמן דחולין אלמא דהיכי דיש פסול בריבה אין חילוק בין ריבה קודש או ריבה חולין ועוד דיש להוכיח דאפילו ריבה סולת קודש אין פסול דהא אמר לקמן (דף כ"ד ע"ב) עשרון שחלקו ואבד אחד מהן והפריש אחר תחתיו ונמצא הראשון והרי שלשתן מונחין בביסא קמץ מן האבוד שיריו וראשון נאכלין הרי דלא פסול משום ריבה סולת קודש ומשם יש להוכיח נמי דאפילו ריבה שמן דתנן לקמן (דף י"א ע"א) דפסולה היינו דוקא דלא ריבה הסולת כנגד ערך השמן אבל אם ריבה נמי הסולת לפי חשבון עשרון ללוג לא פסול לא משום ריבה הסולת ולא משום ריבה השמן דריבה שמנה לא פסול אלא אם עירבה באותו עשרון דוקא וכן מוכח נמי מדברי התוס' לקמן (דף ק"ו ע"א) בד"ה במותר וז"ל ולא מיתוקמי אלא כרבנן דאמרי למנחה של ששים עשרון ששים לוגין דאי כראב"י דאמר אין לה אלא לוגה היכי מיתכשרא כיון דאיערב חולין בהדה הא אינה ראוי' לבוללן משום דהוה לי' חיסר שמנה עכ"ל הרי בהדיא דאיירי דלכל עשרון נותן לוג שמן ומתנה על השמן נמי דהמותר יהא חולין ואפ"ה לא פסול משום ריבה שמנה וצריך לומר דהא דאיתא

בתוספתא דמכילתין סוף פרק א' ופרק ה' דריבה סלתה פסולה איירי בשלא ריבה השמן כנגד הסולת ופסול משום חסר שמנה כמו שכתבו התוס' לקמן (דף ק"ו ע"א) שהבאתי לעיל דהא קתני לה התם בהדי ריבה שמנה דע"כ איירי בשלא ריבה הסולת לפי חשבון השמן הכי נמי ריבה סלתה נמי איירי כשלא ריבה השמן לפי חשבון הסולת אבל הא דתני ריבה במדת עשרונן פסולות דלקמן (דף ע"ו ע"ב) אין לפרש דאיירי בשלא ריבה השמן כנגד הסולת ופסול משום חסר שמן דהא לא תני לה עם ריבה שמנה משמע דאיירי בכ"ע והפסול הוא משום ריבוי הסולת ולא משום חסר שמנה והא דאמר לקמן (דף נ"ג ע"ב) עיסת השאור עבה נמצאת יתירה והתם שמן וליכא קמיצה שתי הלחם שאני דפסול היכא דהלחם גדול משיעורו כמו דתניא בתוספתא דמכילתין פרק שמיני וכן פסק הרמב"ם בפי"ב מה' מעה"ק ובריבה סולת ע"כ הלחם גדול משיעורו:

ויש להקשות על דברי התוס' דהכא דהא ודאי בשמן ע"כ צריך לומר דרגילות לצמצם שלא יהא יותר מלוג דאל"כ קשה דבנמצא צרור אפילו בשירים יהא פסול משום ריבה שמנה ועוד דודאי אי אפשר לשער באומד שיהא מרבה השמן מצומצם לפי ריבוי הסולת וכיון דבשמן הי' מצמצם ובסולת לא הי' מצמצם יפסל משום חסר שמנה ויש לתרץ כמו שכתב רש"י לעיל (דף ח' ע"ב) בד"ה לא נצרכה מנחה בלולה א"א בלא קרטין סולת יבש שלא יגיע להם שמן והכא צריך לומר דכיון דרגילות כך הוא הוה כאילו התנה שיקדש עשרון מתוך עשרון ועוד דאל"ה לא קדוש כלל כמו שכתבו התוס' לקמן (דף י"א ע"ב) בד"ה כגון דהא דאמר בגמ' כגון שהפריש לה שני קמצים מיירי כגון דאמר יקדש קומץ אחד מתוך שני קמצים דאל"ה לא קדוש כלל ומדמי לי' להא דאמר לקמן (דף ע"ח ע"ב) גבי תודה ששחטה על שמונים חלות וא"כ יש לומר דהוה כאילו התנה שאותן קרטין יבשין ישארו חולין ואין להקשות דהא רבה אמר לקמן (דף ק"ו ע"א) דלכ"ע אסור להכניס חולין לעזרה והאיך מותר להרבות ולהתנות שיהא חולין דיש לומר דדוקא במנחה של ששים עשרונים דאפשר דאיכא רוב חולין אסור להכניס אבל מעט חולין שנתערבו ברוב קודש מותר להכניס וכה"ג כתבו התוס' לקמן (דף פ' ע"ב) בד"ה וכי וז"ל התם בטל לי' בהדי אידך שמן והא דלא שרינן מטעם ביטול גבי פירשתי ואיני יודע מה פירשתי דהתם ששים עשרון לא בטלי בחד עכ"ל ועוד אכתוב בזה לקמן (דף כ"ב ע"א) על דברי התוס' בד"ה והן בולעות זו מזו ליישב בזה קושית התוס' על רש"י שם:

דף יא.

בגמרא דלא איקבע בהדי מנחה מעיקרא אבל לבונה כו' כצ"ל רש"ק:

שם מאי איריא משום חסר תיפוק לי' כו' כצ"ל:

שם זו גודל אמר לי' להשוות היכי עביד כו' כצ"ל:
שם בראשי אצבעותיו מהו מן הצדדין מהו ממטה למעלה מהו כצ"ל ש"מ:
שם חפן בראשי אצבעותיו מהו נראה לפרש דהך בראשי אצבעותיו לא הוי כמו בראשי אצבעותיו דקמיצה דלעיל דהכניס ראשי אצבעותיו ופס ידו למטה דא"כ תיפוק לי' דחשיב חפן בזו ובזו וקירבן זו אצל זו דמיבעיא לי' לר"פ בסמוך דבעיותו הוא דלא קיבל הקטורת בקבלה אחת לתוך שני ידיו אלא קיבל בתחלה בכל יד בפ"ע ואח"כ קירבן ועשה מהן חפונה אחת דהא בכה"ג דהכניס ראשי אצבעותיו ופס ידו כלפי הקטורת אי אפשר לקבל אלא ע"י שכופל את אצבעותיו על פס ידו ומקבל בכל יד בפ"ע וצריך לומר דהך בראשי אצבעותיו פירושו כמו ממטה למעלה דקמיצה דלעיל שהכניס ראשי אצבעותיו וגב ידו למטה כנגד הקטורת דבכה"ג אפשר לקבל בשני ידיו בבת אחת ובזה יתיישב הא דלא מיבעיא לי' לר"פ הכא נמי ממטה למעלה מהו כמו בקמיצה ובש"מ מגי' דצ"ל הכא נמי ממטה למעלה מהו ול"נ כמו שכתבתי דא"נ להגי':
במשנה כיצד הוא עושה פושט את אצבעותיו על פס ידו בש"מ מוחק כל זה ונראה שטעמו משום דלעיל קאמר בגמ' היכי עביד אמר רב זוטרא בר טובי' אמר רב חופה ג' אצבעותיו על פס ידו וקומץ תנ"ה וכו' וקשה לי' אמאי לא הביא מתניתין דמפרש בהדיא כן וגם כיון דמפרש במתניתין בהדיא מאי קמיבעיא לי' ולי נראה דאין למוחקו דכן הוא הנוסחא נמי במשנה שבמשניות ובפירוש הר"ם והא דקאמר היכי עביד היינו כמו שפרש"י דקאי על הברייתא דתני זו קמיצה דממנה מתחיל הקומץ ומיבעיא לי' אם הגודל ג"כ הוא בכלל הקמיצה כמו דמשמע מלשון הברייתא דאמר זו קמיצה דממנה מתחיל הקומץ משמע דכל האצבעות חוץ מזרת הם בכלל קמיצה ואפילו אגודל דהיינו החלל שיש בין אצבע להאגודל או אפשר דאינו בכלל קמיצה כדמשמע מלישנא דמתניתין דתנן פושט את אצבעותיו על פס ידו ואגודל אי אפשר לפשטו על פס ידו וע"ז השיב רב זוטרא דרק שלש אצבעותיו חופה על פס ידו ואין האגודל בכלל וע"ז מביא תנ"ה מברייתא דמפרש בהדיא שלש אצבעותיו משא"כ במשנה דתנן סתם אצבעותיו:
שם חיסר שמנה כו' כצ"ל:
שם א"ר אלעזר כצ"ל בכל הסוגיא בגמ' ובפרש"י:
(**שם**) **מתקיף** לה רב זוטרא בר טובי' אלא מעתה מנחת חוטא כו' כן הוא הנוסחא לפנינו ובש"מ מוחק מן מתקיף עד מנחת לפי שאין מיושב הלשון מתקיף לה על סברת וכי תימא דאמר בגמ' ולי נראה דקשה למחוק שם אמורא מתוך הגמ' דמניין הטעות לכתוב שם אמורא שאין צריך ויותר נראה להגי' ולוקמה לאחר מתקיף לה וכצ"ל כגון שהפריש

לה שני לוגין מתקיף לה ולוקמה כו' לפי דקס"ד דרב זוטרא דר"א דוקא קאמר כגון שהפריש לה שני לוגין ומתרץ הגמ' דר"א לא מיבעיא קאמר:
שם הא אמרת לא פסל ור' אלעזר כו' כצ"ל מצאתי:
ברש"י בד"ה מלח בת הקרבה היא דמולחין את הקומץ בראש המזבח סה"ד ומה"ד דלא איקבע בהדי מנחה מעיקרא דלאחר שהי' הקומץ כו' כצ"ל:
בא"ד ת"ל וכל קרבן מנחתך קרבן טעון מלח כו' כצ"ל:
בד"ה מאי איריא כו' א"נ חוצץ בין קמח לקמח כגון באמצע הקומץ וחולק את הקומץ ונראה כשני חצאי קמצים כפי הנוסחא זו אשר לפנינו משמע דרש"י בא לפרש דבנמצא הצרור בין ידו לקמח פסול משום דחוצץ בין ידו לקמח ובנמצא הצרור באמצע הקמח פסול משום דחוצץ בין קמח לקמח וחולק את הקומץ וקשה טובא אחד למה הוצרך לחדש טעם אחר בנמצא הצרור באמצע הקומץ ולא סגי לי' באותו הטעם דקאמר אנמצא צרור בין ידו לקמח הא בנמצא באמצע הקמח נמי יש חציצה בין ידו לקמח שמעבר השני של הצרור דהא פשיטא שאין מועיל הקמח שבין ידו להצרור שהצרור לא יהא חוצץ בין ידו להקמח שמעבר השני של הצרור דבשלמא בלא הצרור אין חציצה בין ידו לכל הקמח דכל הקמח נחשב גוף אחד דמצוותו בכך ועוד דמין במינו אינו חוצץ אבל צרור ודאי חוצץ ועוד קשה דלא מסתבר כלל לומר דמשהו צרור הנמצא באמצע הקמח חשיב כאילו חולק את הקומץ לשנים ועוד קשה דאמאי לא קאמר וחולק את הקומץ לארבעה דהא הצרור חוצץ בין בעוביו של הקומץ ובין בגובהו ואין כאן שום סברא לומר דחולק דוקא בעוביו או דוקא בגובהו ועוד דאם נפרש דהא דאמר כגון באמצע הקומץ קאי רק אחוצץ בין קמח לקמח דזה הוא בנמצא הצרור באמצע הקומץ הוה בעי למימר כגון באמצע הקמח אבל באמצע הקומץ שפיר הוי משמע אפילו בין ידו לקמח ואין ממעט רק מן הצד כדמתרץ ר' ירמי' מן הצד ובא לאפוקי נמי בין ידו לקמח דלא הוי מן הצד אלא באמצע ועוד דהוא שפת יתר לפרש המציאות של חוצץ בין קמח לקמח דהוא דבר פשוט ולא הוצרך לפרשו כמו דלא הוצרך לפרש המציאות של חציצה בין ידו לקמח ע"כ נראה לי להגי' במקום אי נמי דצריך להיות אם כן דהי' כתיב א"כ בראשי תיבות והמעתיק טעה וסבר דהוא ראשי תיבות א"נ וכתב אי נמי והכל הוא טעם אחד לפסול בין בנמצא צרור בין ידו לקמח ובין בנמצא הצרור בין קמח לקמח וכוונת רש"י בזה לפרש דלא משום חציצה בלבד מיפסל אלא משום דע"י החציצה חוצץ בין קמח לקמח וחולק את הקומץ לשנים ונראה כשני חצאי קמצים והוצרך לזה משום דקשה לי' על הא דמקשה ותיפוק לי' משום חציצה שני קושיות. אחד מאי מקשה ותיפוק לי'

משום חציצה הא משום חציצה לא מיפסל רק מעט הקמח שהוא כנגד עובי הצרור דהצרור חוצץ בינו לבין היד ואמאי פסול כל הקומץ ועל כרחך צריך לומר משום דאותו מעט קמח הנפסל משום חציצה חשיב כחסר וקומץ החסר פסול וכיון דסוף סוף אפילו לטעם דחציצה צריכין לבוא לטעם דחסר למה לי טעם דחציצה תיפוק לי' דבלא חציצה יש חסר דחסר קמח של מקום הצרור ועוד קשה דמאי מתרץ ר"י מן הצד הא כיון דיש בו פסול דחסר ע"כ איירי דהצרור נמצא בתוך אויר של השלש אצבעות וא"כ יש בו נמי פסול דחציצה דחוצץ בין ידו לקמח ע"כ מפרש דלא מקשה דליפסל משום דחוצץ בין ידו לקמח לבד אלא דע"י הקמח הנפסל משום חציצה יש חציצה בין קמח לקמח וחולק את הקומץ לשנים ונראה כשני חצאי קמצים ומטעם זה פסול ולא מטעם חסר והיינו משום דכל הקמח כנגד ארכו ורחבו של הצרור בעובי הקומץ דהיינו מקצה האחד של ידו עד קצה השני של ידו בכל היקף ידו סביב נפסל משום דהצרור חוצץ בין ידו לקמח בין בנמצא הצרור בין ידו לקמח ובין בנמצא באמצע הקמח דבנמצא באמצע הקמח נמי יש חציצה בין ידו להקמח שמעבר השני של הצרור וכן הקמח שהוא מעבר זה של הצרור יש חציצה בינו ובין ידו שמעבר השני של צרור וכיון דכל שטח הקמח נפסל משום חציצה חשיב אותו הקמח הנפסל כמו צרור וחוצץ בין הקמח שלמעלה מהקמח הנפסל לצד הגודל ובין הקמח שלמטה מהקמח הנפסל לצד הקמיצה וחציצה זו אין פוסל מטעם חציצה גופא דהא למעלה אצל גודל ולמטה אצל קמיצה הוא פתוחה ואין היד מקיפו רק הפסול הוא משום דחולק את הקומץ לשנים ונראה כשני חצאי קמצים ובזה ניחא שפיר הא דמתרץ ר"י מן הצד דבמן הצד לא שייך הפסול דחולק אלא פסול דחציצה גופא וחציצה גופא אין בכחו לפסול את כל הקומץ אלא צריכין לפסול משום חסר וא"כ לא צריכין לטעם דחציצה דבלא זה יש חסר מקום הצרור וזה שכתב רש"י כגון באמצע הקומץ כוונתו דהא דמקשה ותיפוק לי' משום חציצה דפירושו הוא דפסול משום דחוצץ בין קמח לקמח וחולק את הקומץ משום דס"ד דהמקשה דהצרור נמצא באמצע הקומץ דבנמצא מן הצד לא שייך זה כדמתרץ ר"י:

בד"ה מן הצד כו' או למטה אצל קמיצה דהיינו מן הצד כו' כצ"ל:

בד"ה והשתא ליכא חציצה כו' פירוש דליכא חציצה בין קמח לקמח אבל חסרון איכא הן מטעם חציצה בין ידו לקמח דנפסל אותו הקמח שכנגד עובי הצרור וחשיב כחסר והן דחסר הקמח של מקום הצרור:

ד"ה זו זרת כו' למדת החשן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה זו אמה כו' באותו אצבע שהוא ארוך פירוש דאותן מקלות נמדדו באמה של משה ואמה של משה נמדד באותו אצבע ולאו באותו אצבע לבדו אלא כל הקנה דהיא הזרוע המתחיל מן המרפק הנקרא קודא בלע"ז ובלשונינו עלין-רבוגין וגם כל כף היד עד סוף האצבע הארוך הנקרא אמה הוא מדת אמה ועיין באהלות סוף פרק א' תנן שנים בקנה ופירשו הר"ש והרע"ב שם דמשו"ה נקרא קנה על שם קנה המדה לפי שממנו מודדין האמה ועיין במג"א סימן שמ"ט ס"ק ב' שכתב באמה שלו היינו הזרוע ועיין בש"ע של הרב מלאדי זצלה"ה באותו הסימן:

בד"ה זו גודל כו' אלמא בקמיצה קומץ ולא בזרת כצ"ל ש"מ:

בד"ה במחבת ובמרחשת כו' וכשהוא קומץ יוצאות חוץ לקומץ כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בראשי אצבעותיו כו' ופס ידו כלפי הקמח כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מלמטה למעלה שהכניס ראשי אצבעותיו כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מן הצדדים שהכניס קטורת בחפניו דרך בין גודל לאצבע דלא יכול לפרש כמו שפירש מן הצדדים דגבי קמיצה שהכניס הקטורת דרך צידי ידיו דכה"ג בחפינה הוי כדחפני אינשי דהא פירש בד"ה כדחפני אינשי שמכניסין צידי ידיהם וחופנין:

בד"ה דבקי' לקומץ בשעת קידושו בכלי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה חיסר לבונתה כו' מפרש לה בגז"ש נאמר כאן אזכרה כו' כצ"ל וכן פירש נמי לקמן בע"ב בד"ה קומץ בתחלה דשיעור קומץ בלבונה ילפינן לה בגז"ש וצ"ל דרש"י גריס לקמן בגמ' גז"ש והוא גז"ש דדריש לה בת"כ והביאה התוס' לקמן בע"ב בד"ה קומץ אבל הנוסחא שלפנינו לקמן בגמ' הוא היקשא דמקשינן לבונה להרמה דמנחה וכגירסא זו משמע מדברי התוס' לקמן בע"ב בד"ה קומץ וכן הוא הגירסא בפירוש ר"ג שם אלא שכתב שם שיש לישנא אחרת בקצת ספרים ונתכוין לגירסת רש"י דגריס גז"ש:

בא"ד ואי קשיא ליתני ריבה לבונתה הא מפרש לה לקמן פירוש דלקמן אמר בגמ' שאין שיעור ריבוי לבונתה שוה להשיעור של ריבה שמנה משו"ה לא תני לה במתניתין בהדי ריבה שמנה:

בד"ה שהפריש לה לשם מנחה זו שני לוגין ועירבן עמה כצ"ל והד"א:

בא"ד דנראו תרווייהו כשתי הלחם כצ"ל וה"פ דלפי מאי דס"ד השתא דר"א דוקא קאמר הפריש לה שני לוגין ולא שמן דחולין ולא שמן דחברתה משמע דסברתו הוא דאין פוסל משום ריבה שמנה אלא דוקא היכי דאותו שמן הוקדש עם המנחה קדושת הגוף וחזי למנחה ומשו"ה אין פוסל שמן דחולין דלא חזי למנחה וכן שמן דחברתה ג"כ אין ראוי דאמר לקמן (דף ע"ט ע"ב) דשמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול לשם מנחה אחרת

ומשו"ה נמי דוקא שני לוגין פוסל ולא לוג וחצי לפי שפחות מלוג לא קדיש ולא חזי למנחה וכמו דפריך אלא מעתה מנחת חוטא דפסול בה שמן היכי משכחת לה אי דידה הא לית לה ומאי קושיא הא בשאר מנחות נמי לית לה אלא לוג ואפי"ה אם הפריש לה שני לוגין פסול וצ"ל דכוונת הקושיא הוא כמו שפרש"י בד"ה הא לית לה וכיון דלא חזי לה לא מקדיש שמן שמופרש לה ורצה לומר דבשאר מנחה כיון דשמן חזי לה אפילו אם הפריש לה שני לוגין ג"כ קדוש אבל מנחת חוטא כיון דשמן לא חזי לה כלל לא קדוש כלל השמן המופרש לה וא"כ הוי כשמן דחולין דלא פסול אפילו בשאר מנחות ולפי זה לכאורה קשה אמאי קדוש הלוג השני כיון דלא צריך למנחה אלא חד לוג וכיון דלא קדוש לא חזי למנחה ואמאי פוסל משום ריבה שמנה ע"כ מפרש רש"י דתרווייהו נראו למנחה כמו שתי הלחם לקמן (דף מ"ז ע"ב) שחט שני הכבשים על ארבעה חלות מושך שתים מהן ומניפן והשאר נאכלות בפדיון ותני נמי כשהוא פודן פודן בחוץ וקאמר עלה בגמ' הא דלא כר' דאי, כרבי כיון דאמר שחיטה מקדשא הא איפסלו להו ביוצא וכתבו שם התוס' בד"ה הא דלא כר' משמע דלראב"ש לא מקדשא שחיטה כלל אלא זריקה דאי מקדשא האיך מושך אחר השחיטה דילמא הני לא קידשה השחיטה פירוש ולפי"ז קשה דהא (בדף מ"ז ע"א) אר"י הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה ופרש"י שם אפילו לר"א דאמר זריקה עיקר מודה דצריך שיהא לחם בשעת שחיטה ואי לא הוה בשעת שחיטה לא מקדשא לי' זריקה משמע דהשחיטה ג"כ מקדשא במקצת ותירצו ונראה שמקדשת הכל כיון דלא הוי גמר קדושה אבל לרבי שהוא גמר קדושה אי אפשר לקדש אלא זה בלא זה כצ"ל שם ומביא רש"י ראי' משתי הלחם כמו דבשתי הלחם דבעינן שיתקדשו בשחיטה קודם שיתקדשו בזריקה אמרינן דבשחט שני כבשים על ארבעה חלות ואמר דליקדשו שתים מתוך ארבע דמושך שתים מהן איזה שירצה לתנופה ולזריקת הדם דחזי כל שתים מהן אחר השחיטה להצטרף עם הכבשים לפי שהשחיטה קידשה כל הארבעה חלות לענין זה שיוכל למשוך כל שנים מהן שירצה לפי שאינה גמר הקדושה ולאחר הזריקה על שנים מהן שהוברורו שנים מהן לגמר הקדושה יצאו אידך השנים מקדושת הגוף של השחיטה ויכול לפדותן ה"ה הכא נמי בהפריש לה שני לוגין ואמר יקדש לוג אחד מתוך שני לוגין חל על תרווייהו קדושת הגוף לענין דכל לוג חזי להצטרף עם המנחה לקמיצה ומשו"ה פסולה משום ריבה שמנה:

בד"ה ולוקמא כו' שמן דחולין כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ומנא לי' לר"א הא דאפילו הפרישן לשמה פסול אם עירבן עמה כצ"ל:

בתוספות בד"ה וזו היא כו' למ"ד בפ' כל המנחות (דף ע"ה) כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה מלמטה למעלה כו' ומביא ראי' כו' כצ"ל צ"ק:

דף יא:

בגמרא והתניא קומץ כו' כצ"ל רש"ק:

שם קומץ לבונה כו' כצ"ל:

שם חיסר לבונתה פסולה כצ"ל מצאתי:

שם במתניתין או כזית מקומצה בחוץ כצ"ל ש"מ:

שם או להקטיר לבונתה למחר כצ"ל:

ברש"י ד"ה והתניא קומץ לבונה כו' כמדומה לי דאיירי בה ר"ש וקפריך מינה לר"ש כצ"ל. פירוש דלר"מ ודאי דלא קשה מידי וגם לא מקשה לר"י מדמתרץ תני קורט לבונה שחסר ולר"י בעינן שני קרטין דוקא:

בד"ה ר"י כו' אין לשפחתך כל בבית כצ"ל ש"מ:

בד"ה את לרבות קורט אחר הרי כאן שנים כצ"ל:

בד"ה קודם קמיצה נאבד לכאורה הוא שפת יתר מה שפירש נאבד דהא קאמר בהדיא בגמ' ואבד אחד מהן ונראה לפרש דכוונת רש"י בזה לתרץ קושית התוס' בד"ה כגון שהקשו לפירוש הראשון של הקונטרס דבהפריש לה שני קמצים פסולה אמאי נקט אבד לאחר קמיצה הוקבעו ופסולה הא בלא אבד נמי פסולה ואין לומר דאשמועינן רבותא דאפילו באבד דתו ליכא רק קומץ אחד אפי"ה פסול כיון דבשעת קמיצה היו שנים דהא אדרבא באבד יותר מסתבר לפסול מבלא אבד דיש עוד פסול דשמא אבד אותו הקומץ דיצטרף למנחה והוי חסר לבונה וא"כ הוי רבותא יותר לפסול בלא אבד דאפי"ה פסול משום יתר לבונה והיינו משום דהתוס' פירשו דהא דאמר ואבד אחד מהן קאי בין אקודם קמיצה ובין לאחר הקמיצה ע"כ בא רש"י לפרש דהא דאמר ואבד אחד מהן קאי רק אקודם קמיצה והכי הוא שיעור דברי הגמ' ואבד אחד מהן קודם קמיצה פירוש דקודם הקמיצה נאבד אחד מהן ולא היו השני קמצים רק קודם קמיצה לא הוקבעו וכשרה אבל אחר הקמיצה הוקבעו פירוש דלא נאבד אחד מהן קודם קמיצה רק שני הקמצים היו עד לאחר הקמיצה פסולה:

בד"ה כמאן דפריקה דמיא כו' ופסולה קמ"ל כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ל"א ולא שמעתי כגון כו' פירוש הלשון ששמע מרבותיו כתב כך שמעתי והלשון ששמע מהחכמים דלא היו רבותיו כתב ולא שמעתי פירוש דלא קבלתי פירוש זה מרבותיי:

בא"ד ואפילו לר"מ כו' ופסול לר"מ מדמפרש ופסול לר"מ דוקא אע"ג דנאבד קומץ אחד כולה ולא נשתייר כלום משמע שהוא מפרש דמשום דכל חד חזי לי' לא חשיב ריבה

לבונתה ושניהם ביחד מצטרפין להמנחה למצות לבונה ומשו"ה לר"י ולר"ש כשר דהא נשאר עדיין קומץ אחד של לבונה ולפי זה לא צריך לומר יקדש קומץ אחד משתי קמצים אלא יכול לקדש שניהם למצות לבונה אבל מדברי התוס' דמקשי היכי קדשי ותירצו כגון דאמר יקדש קומץ אחד משני קומצים משמע דרק אחד מצטרף למנחה למצות לבונה והא דאבד לאחר קמיצה הוקבעו ופסולה היינו משום דלא ידעינן איזה קומץ אבד וחיישינן דילמא אותו קומץ שהוקבע עם המנחה אבד:

בד"ה אי להקטיר כו' שחישב על אכילת אדם כו' דכתיב גבי מחשבה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה פסול כו' יכול לא תפסל במחשבת חוץ למקומו כו' דהא כתבי' בצו את אהרן כדפרישית לעיל תנהו ענין לחוץ למקומו סה"ד ומה"ד ואין בו כרת האוכל משירי המנחה אין בו כרת דהכי אמרינן בת"כ יכול יהא חייב על חוץ למקומו כרת ת"ל בחוץ לזמנו האכלת ממנו עונה תשא חוץ לזמנו בהכרת ואין חוץ למקומו בהכרת כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד תריץ הך סתמא כר"ש דאמר לעיל כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה למחר כו' דאיתקש לחטאת ואשם כו' כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה קומץ לבונה כו' דנאמר כאן אזכרה וגבי קומץ אזכרה מה להלן כו' כצ"ל:

ד"ה ר"י סבר כו' וכמו כן צריך לחלק דלא תיקשי ההוא אהא דאמר כו' להא דר"ש דאמר לא אמרינן מקצת כסף ככל כסף כו' והא דדריש ר"י הכא כל הלבונה כו' כצ"ל וה"פ דקשה נמי הילכתא אהילכתא דבדם פסק כר"י דדם כולי' משמע ובכסף פסק דלא כר"ש דאמר מקצת כסף לא הוי ככל כסף וטעמו משום דסבר דכסף כולי' משמע כמו דמשמע הכא בשמעתין דס"ל לר"ש לבונה כולי' משמע וצריך לחלק נמי בין דם לכסף וכן הוא בבכורות (דף ג') בתוס' שם והגירסא שהוא לפנינו דלא תיקשי מההוא דבכורות אהא דאמר פ' אלמנה ניזונית הוא ט"ס דמוכח דאדרבא מבכורות יש סייעתא להא דפרק אלמנה ניזונית:

בד"ה ור"ש כו' וכן יש לתרץ לר"י כו' כצ"ל:

בא"ד ובפ"ב דסוטה ממעט ר"י כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דשרו בפ"ק דבכורות קליט לא דריש אתין כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה כגון כו' וא"ת והאיך קדשי כו' הא דלא הקשו קושיא זו לעיל בע"א דאמר ר' אלעזר כגון שהפריש לה שני לוגין עי' מה שכתבתי בדף אחר זה:

(**עוד שם**) **בתוס'** ד"ה כגון שהפריש לה שני קמצים וא"ת והאיך קדשי כו' אין לפרש דלא בעינן הכא שיקדש אלא קומץ אחד כמו דמשמע לכאורה ממה שתירצו דאמר

יקדש קומץ אחד מתוך שני קמצים והקושיא הוא דהאיך קדיש אפילו קומץ אחד כיון דלא קדשו שניהם והיינו כמו שכתבו התוס' לקמן (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו וז"ל א"נ התם אפילו אפאם בב"א אין התנור מקדשן כיון דלא חזי כולהו כי ההוא דסוף לולב וערבה דאי יש שיעור למים מצי למלאות בחבית מקודשת ולא איפסלא בלינה וכן כתבו עוד לקמן (דף מ"ח ע"א) בד"ה לעולם כרבי ואין התנור מקדש כיון דלא קדשי כולהו כדפרישית והכא נמי כיון דהשני קמצים לא חזי אין הכלי מקדש כלל דא"כ קשה הא דכתבו אי בב"א הא אמרינן בפרק התודה תודה ששחטה על שמונים חלות לא קדשי לרבי יוחנן דמה ענין זה לזה התם איירי שרוצה שיקדשו כל השמונים חלות כמו דאמר התם דמשו"ה לא קדשי לר"י דאמרינן לקרבן גדול נתכוין אבל הכא דאיירי דאין רוצה לקדש אלא קומץ אחד שפיר קדוש אפילו לר"י ולא הוי בעי להקשות אלא מההיא דסוכה דמשמע דאין הכלי מקדש אפילו הצריך אם יש בכלי יותר מהשיעור הצריך ועוד קשה הא שכתבו ואי בזא"ז הא אמרינן בקידושין כל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו והכא כיון דליתי' בב"א כ"ש בזא"ז ואי לא בעי לקדש אלא קומץ אחד ודאי דמשכחת לה שפיר בזא"ז דהראשון קדוש ואין זה ענין כלל להא דכל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו דמיירי דרוצה שיקדשו שניהם ועוד קשה דמאי תירצו דאמר יקדש קומץ אחד מתוך שני קמצים הא משמע בסוכה דאפילו אין רוצה לקדש אלא השיעור הצריך אין הכלי מקדש כלל אם יש בהכלי יותר מהשיעור הצריך וכן משמע מדברי התוס' לקמן (דף מ"ח ע"א) בד"ה לעולם כרבי שכתבו דאין התנור מקדש כלל והיינו גמר הקדושה ואע"ג דאוקימנא התם דאיירי דאמר ליקדשו שתים מתוך ארבע ע"כ נראה לפרש דבעינן דשני הקמצים יקדשו בקדושת הכלי שרת ומשו"ה מקשו שפיר דהאיך קדשו שניהם הא אין הכלי מקדש אלא הצריך להכלי ותירצו דאמר יקדש קומץ אחד מתוך שני קמצים פירוש דבכה"ג קדשו שניהם לאחריות כיון דאין דעתו שיקדשו שניהם בהחלט אלא אחד מהם יצטרף עם המנחה בשעת קמיצה והשני יצא לחולין בפדיון א"כ אין דעתו לקדשם בגמר קדושה אלא התחלת הקדושה ותגמר הקדושה על אחד מהם בשעת קמיצה שפיר יכול הכלי שרת לקדש שניהם וכה"ג כתבו התוס' לקמן (דף מ"ח ע"ב) בד"ה הא דלא כרבי דלרבי דשחיטה מקדשת גמר קדושה אין השחיטה מקדשת אלא זה בלא זה אע"ג דאמר יקדשו שתים מתוך ארבע אבל לראב"ש שאין השחיטה עושה גמר הקדושה מקדשא השחיטה כל הארבע חלות בכה"ג דאמר ליקדשו שתים מתוך ארבע אבל היכא דדעתו לקדש כל הארבעה חלות בהחלט לא קדשי כלל אפי' לראב"ש כדמשמע לקמן (דף מ"ח ע"א) דמקשה הגמ' על ר"י מהברייתא דמושך שתים מהם ומניפן ומתרץ כגון דאמר ליקדשו

שתים מתוך ארבע ואע"ג דאוקימנא התם מעיקרא הברייתא כר"א בר"ש ואע"ג דבעינן שהכלי שרת יקדש את המנחה קודם קמיצה כמו דאמרינן לעיל (דף ז' ע"ב), מקדשין מנחה בכלי שע"ג קרקע מ"מ לא בעינן גמר קדושה אלא התחלת הקדושה וכן משמע מדברי התוס' לקמן (דף נ"א ע"א) בד"ה אפי דהא דלרבי תנור מקדש לא בעינן גמר הקדושה אלא התחלת הקדושה לפי מה שפרשתי שם דבריהם הא דהקשו דשתי הלחם דלא כתיב תנור בקרא היכי מוכח דאפייתן דוחה שבת משום דאי אפי לה מאתמול איפסלא לה בלינה הא אין כלי שרת מקדש שלא בזמנו עיי"ש ויש לדקדק אמאי לא הקשו התוס' קושיא זו לעיל על הס"ד דדוקא בהפריש לה שני לוגין פסולה אבל שמן דחולין לא פסל א"כ ע"כ איירי דקדשו שניהם דאי לא קדוש אלא אחד א"כ השני חולין ולא פסל והיכי משכחת לה וכן במסקנא דקאמר לא מיבעיא קאמר דאפילו שני לוגין די"ל האי חזי לי' והאי חזי לי' פסול הא אדרבא אם רוצה שיקדשו שניהם תרווייהו לא קדשי ותרווייהו לא חזי לי' ויש לומר דלעיל לא קשה כ"כ דלפי הס"ד יש לפרש דבאמת פסול מטעם טעם זה דשמן דחולין לא פסל דהא לא רצה שיקדש הכלי אלא לוג אחד אבל בהפריש לה שני לוגין דרצה שיקדשו שניהם לא קדוש כלל ובמסקנא יש לפרש דהא גופא קמ"ל דלא תימא דקדשו שניהם והאי חזי לי' והאי חזי לי' אלא דלא קדוש כלל ותרווייהו לא חזי לי' אבל הכא פירשו התוס' בדיבור שאח"ז דאכשרה קאי ומשו"ה הקשו שפיר דהא דבשני קמצים כשר כתבו התוס' בדיבור שאח"ז בסה"ד דבלא אבד כשרה דתרווייהו חזי לה וכן כתבו התוס' בזבחים (דף ל' ע"א) בד"ה דבריו קיימין דבהפריש לה שני לוגין משמע קצת דשניהם קדושים והיינו כמו שפרשתי:

בד"ה כגון שהפריש לה שני קמצים בלשון ראשון פי' בקונ' כו' כצ"ל מצאתי:

דף יב.

בא"ד והשתא כיון דבלא אבד פסולה אמאי נקט אבד והקשה בצ"ק דילמא נקט אבד לרבותא ואין זו קושיא דלאחר קמיצה יש רבותא יותר לפסול בלא אבד מבאבד דהא באבד כיון דלא ידעינן הקומץ שהוקבע עם המנחה א"כ יש לחוש שאבד הקומץ שהוקבע עם המנחה ופסול משום חסר דהא אפילו ללשון שני דמכשירין בהפריש לה שני קמצים אפי"ה פסלינן באבד לאחר קמיצה משום חסר:

בא"ד ואבד לאחר קמיצה פסולה כצ"ל פירוש משום דלא הוברר איזהו שהוקבע עם המנחה ודילמא אבד אותו שהוקבע עם המנחה ופסול משום חסר לבונה בשעת הקטרה:

במתניתין כל הקומץ ונותן בכלי והמוליך והמקטיר לאכול כו' או שקמץ ונתן בכלי והוליך והקטיר חוץ למקומו מנחת חוטא כו' כצ"ל ש"מ:

שם למיקבעינהו בפיגול ולאפוקינהו מידי מעילה כצ"ל:
שם א"ל רבא יש מגיהין רבה משום דרבא לא ראה את רב הונא מעולם כמו שכתבו התוס' לקמן (דף ל"ו ע"א) בד"ה אמר רבה ולי נראה דבשביל זה אין להגי' רבה במקום רבא אלא צריך למחוק תיבת לי':
שם וכיון דבמתן כלי ובהילוך כו' כצ"ל ש"מ:
ברש"י ד"ה כל הקומץ או נותן קומץ בכלי או מוליך כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד כגון קומץ חוץ למקומו כו' אבל כו' כצ"ל:
בא"ד כדאמר בריש פירקין דאיתקש מנחה לחטאת ומההוא הקישא גמרינן כו' כצ"ל ואע"ג דהתם ר"ש אמר לה מ"מ בזבחים (דף י"א ע"א) משמע דרבנן נמי דרשי לה דקאמר התם בשלמא לרבנן היינו דאיתקש מנחה לחטאת מנחה לאשם דתניא ר"ש אומר כו' והא דקאמר התם דעיקר קרא אתי לכדר"י ברי' דר"ח היינו דוקא לר"ש דמכשיר שלא בכלי שרת אבל לרבנן דפסלי שלא בכלי שרת עיקר קרא לאקושי מנחה לחטאת ואשם לענין שלא לשמה וכן לענין דמנחה נאכלת ליום ולילה כמו שכתב רש"י בסוף עמוד הקודם בד"ה למחר וכן לענין הגשה בקרן מערבית דרומית משום דאיתקש לחטאת כמו שפרש"י לקמן (דף ס"א ע"א):
בא"ד קמיצה כנגד שחיטה מתן כלי כנגד קבלה והולכה כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ובלבד שיקרב המתיר כמצותו כו' שלא יהא שם פסול כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה או שקמץ כו' כל אלה חוץ לזמנו זהו שקרב המתיר כמצותו כו' כצ"ל:
בד"ה מנחת חוטא כו' המוציאן מידי פיגול כו' דפסולות אם קמצן שלא לשמן כו' כצ"ל קצת מצאתי:
בד"ה כזית בחוץ כזית למחר חישב באחת מן העבודות כו' שחישב באחת חוץ לזמנו ובאחת חוץ למקומו והשתא מיירי שחישב שתיהן בעבודה אחת כו' אבל בחדא עבודה כו' כצ"ל קצת מצאתי:
בד"ה מהו כו' שאין דרכו לאכול דאמר לקמן כו' כצ"ל ש"מ נראה מדבריו דבחישב קודם שחסרו דהוי מחשב לאכול דבר שדרכו לאכול פשיטא לי' דמיקבע בפיגול ע"י הקטרה דלאחר שחסרו משום דהוי קרב המתיר כמצותו דברשות מקטיר ולא מיבעיא לי' אלא אם חישב לאחר שחסרו וצד הספק משום דהוי כמחשב לאכול דבר שאין דרכו לאכול וכן משמע נמי מפירוש הר"ם והר"ש בנ"י בסוף הפרק אלא דלפירושם הוי קרב המתיר כמצותו מטעם הואיל ואיתנהו קצת לא חשיב פסול וקשה דהא משמע מפלוגתא דר"א ור"ע ביוצא דדין אחד לקביעת פיגול ולהוציאה מידי מעילה וכיון דלענין הוצאה

ממעילה מיבעי' לי' דהקטרה לאחר שחסרה לא חשיב הקטרה מעלייתא כשאר הקטרות א"כ אפילו בחישב קודם שחסרו נמי איכא למיבעי אם מיקבע בפיגול ע"י הקטרה דלאחר שחסרו משום דדילמא לא חשיב הקטרה מעלייתא ונראה לפרש מדלא קאמר דהאיבעי' הוא לדברי ר"ע משמע דהאיבעיא הוא אפילו לר"א וכיון דס"ל לר"א דאין זריקה מועלת אפילו ליוצא אי לאו דפשיטא להו דבחסר חשיב קרב המתיר כמצותו מהיכי תיתי למיבעי דיש חילוק לר"א בין יוצא לחסר ומשו"ה הוצרך לפרש דבמחשב קודם שחסרו פשיטא לה דמיקבע בפיגול אפילו לר"א משום דהוי קרב המתיר כמצותו ולא מיבעיא להו אלא במחשב לאחר שחסרו דשמא הוי כמחשב לאכול דבר שאין דרכו לאכול ולענין הוצאה ממעילה מיבעי' להו דשמא הוצאה ממעילה נמי תלוי בקרב המתיר כמצותו ואפילו לר"א נפיק ממעילה דעדיף מיוצא דלא קרב המתיר כמצותו או דילמא במעילה לא תלוי בקרב המתיר כמצותו אלא בניתר לכהנים ואפשר אפילו לר"ע לא נפיק הכא ממעילה משום דפסול חסר גרע מיוצא ולא חשיב ניתר לכהנים כמו יוצא:

בד"ה א"נ לאפוקינהו מידי מעילה כו' שאין לו שעת היתר כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אפילו ר"ע כו' זריקה מועלת ליוצא דתנן בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים ר"א אומר מועלין בו כאילו לא נזרק הדם דאין זריקה מועלת ליוצא חוץ לקלעים למיהוי כדבר שיש לו שעת היתר לכהנים כו' ר"ע אומר כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מחמת דבר אחר כו' שיצא חוץ מן הקלעים כצ"ל ש"מ:

בד"ה רבא ס"ל כו' כצ"ל:

בד"ה מנא אמינא לה כו' וליציאה מידי מעילה כצ"ל ואע"ג דמתניתין לא איירי ממעילה מ"מ מפיגול יש לפשוט נמי למעילה כמו שכתבתי לעיל דמשמע מפלוגתא דר"א ור"ע דדין אחד להם:

בד"ה מ"ט לא תני או כזית לאו משום דמאן דקתני או כזית משירי' למחר משמע לי' כו' לאכול דבר כו' דהיינו נמי לאכול שירי' למחר או כזית משירי' למחר כגון שחסרו שירים כו' כצ"ל ולא דקאמר לי' משמע לי' קאי על ר"ח דמשמע לי' לר"ח לפרש כן דאו כזית משירי' היינו שחסרו שירים ועמדו על כזית אבל הא דאמרינן דלאכול דבר שדרכו לאכול דסיפא קאי נמי אכזית משירי' דתני ברישא הוא דבר פשוט ולכ"ע משמע כן:

בא"ד לאו משום דלא סבירא לי' הכי דלא פליג עלי' דר' כו' כצ"ל. פירוש דאין לומר דמשום הכי לא תני ר"ח או כזית משירי' משום דפליג וס"ל דהקטרה לאחר שחסרו אינה קובעת בפיגול ואי קתני או כזית משירי' יש לטעות דאפילו חסרו שירים ועמדו על כזית ג"כ הקטרה קובעת בפיגול כמו לתנא דמתניתין דלא פליג עלי' דר':

בא"ד לא מתני לי' או כזית דכיון כו' כצ"ל והד"א:
בתוס' ד"ה ה"מ יוצא דאיתי' בעיני' כו' ומיהו פלוגתא הוא התם פירוש ומשו"ה הוצרך רבא לומר דחסר גרע מיוצא משום דפסולא דגופי' הוא כדי דתיהוי אפילו למ"ד דאמר ר"ע אפילו ביוצא כולו וקשה דא"כ האיך אמר ר"ה דחסר גרע מיוצא כולו הא ביצא כולו אין זורקין הדם לכתחילה דמסתמא ס"ל לר"ע כר"י ובחסר מקטירין הקומץ לכתחילה וי"ל דהא דבחסר מקטירין הקומץ לכתחילה אין הטעם משום דחסר קיל מיוצא והקטרה מועלת לחסר אלא הטעם כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ט' ע"ב) בד"ה אותן דמשום דמנחה ילפינן מזבח והזבח אין נפסל בחסרון אע"ג דמנחה נפסלת בחסרון עבדינן לה כזבח להקטיר הקומץ עליהם וא"כ הוי הטעם דמקטירין הקומץ בשירים שחסרו כמו לר"א בזבח דיש קומץ אעפ"י שאין שירים ובזה יש ליישב נמי ד' התוס' לקמן בא"ד שהקשו למ"ד דיצא כולו לא מהא דאמר ומודה ר"י דאם זרק הורצה גבי יוצא כולו ותירצו ושמא דר"י עדיפא מדר"ע ומשמע לפי תירוץ זה דאין חילוק בין הרצאה לקביעת פיגול וליציאה ממעילה וקשה דהא לר"א דס"ל ביצא כולו דזורקין את הדם לכתחילה וס"ל דלא מיקבע בפיגול ומועלין בהם ע"כ יש חילוק בין הרצאה לקביעת פיגול וליציאה ממעילה וכן לר"ה אליבא דר"ע דס"ל דשירים שחסרו אין הקטרה קובעתן בפיגול ולא מוציאתן מידי מעילה אע"ג דמקטירין הקומץ לכתחילה ע"כ ס"ל דיש לחלק בין הרצאה לקביעת פיגול וליציאה ממעילה כמו שכתבו התוס' גופי' בסה"ד מידי דהוי אחסרון לר"ה אלא שכתבו זאת לפי תירוץ הא"נ והאיך יפרשו הא דר"ה לתירוץ הראשון ולפי מה שכתבתי אתי שפיר דלר"א ידעו התוס' שפיר דיש חילוק בין הרצאה לקביעת פיגול וליציאה ממעילה משום דר"א ס"ל אפי' באבוד ושרוף זורקין את הדם לכתחילה דלא בעינן כלל בשר לגבי הרצאה דדם אבל ר"י דס"ל דבאבוד ושרוף אפילו בדיעבד לא הורצה ורק ביצא כולו הורצה בדיעבד משום דהבשר איתי' בעיני' א"כ הבשר גורם הרצאה דדם משו"ה משמע להו מדס"ל לר"י ביצא כולו דאם זרק בדיעבד הורצה דעל כרחך היינו משום דהזריקה מועלת קצת על הבשר והיינו לקביעת פיגול וליציאה ממעילה ובזה יש ליישב נמי דלא תיקשי מסברת ר"ה אליבא דר"ע דחסרון דמנחה שאני דלא בעינן שתהא הקטרה מועלת להשירים כמו ביוצא דזבח לר"א כמו שכתבו התוס' לעיל כן מוכרחין התוס' לפרש לפי התירוץ הראשון דלא מחלקינן בין הרצאת הדם על הבשר ובין קביעת פיגול וליציאה ממעילה דמשמע להו דכיון דע"כ לר"י הזריקה מועלת קצת לרצות על הבשר מדאין זורקין באבוד ושרוף א"כ מיקבע נמי בפיגול ונפיק ממעילה ע"י הזריקה וא"כ לפי זה לר"ה דהשירים לא מיקבעו בפיגול ולא נפקי ממעילה ע"י הקטרה ע"כ

לומר דבחסרון דמנחה אין הקטרה מועלת כלל להשירים והא דמקטירין הקומץ בחסרו השירים היינו משום דיש קומץ אעפ"י שאין שירים כמו לר"א בזבח אבל לסברת הא"נ של התוס' דיש לחלק בין הרצאה לקביעת פיגול וליציאה ממעילה דאע"ג דע"כ הזריקה מרצה על הבשר אפי"ה לא מיקבע בפיגול ולא נפיק ממעילה יש לומר נמי דחסרו שירים לר"ה נמי הקטרה מרצה על השירים אע"ג דס"ל דלא מיקבעו בפיגול ולא נפקי ממעילה ולא הוצרכו התוס' לעיל לומר דלפי שאין הזבח נפסל בחסרון עבדינן לי' כזבח אלא לענין דמקטירין אפילו לכתחילה:

בד"ה ותני ר"ח כו' כשיטת משנתינו כו' לאכול שירי' כו' זה הכלל כל הקומץ והנותן בכלי כו' ועמדו על כזית לאו היינו או כזית משירי' דרישא בקומץ כדפי' בקונטרס כו' ופסולה ותו לא מיקבע כו' ובכזית משירי' מיתוקם כו' אבל כזית מקומצה לא מיתוקם כו' ומשמע לי' לר"ח דמאן דמתני כזית משירי' כו' כצ"ל:

דף יב:

בא"ד לא מיתני לי' או כזית בשירי' פירוש אפילו בשירים כו' כצ"ל:

בא"ד אע"ג דבסיפא לא הוי בשירי' פי' אפילו בשירי' וכוונתם בפירושם הוא ממש כפרש"י ואכתוב בקיצור כוונתם בפירושם דברישא במחשב בקמיצה מצי למיתני או בכזית בין בקומץ ובין בשירים אפילו לר"ח דאפילו בשירים אין לפרש שחסרו שירים ועמדו על כזית דהוי מנחה שחסרה קודם קמיצה ופסולה וכיון דיש פסול אחר חוץ ממחשבת חוץ לזמנו שוב לא הוי פיגול אלא משום דבסיפא לא מצי למיתני או כזית מקומצה לפי דלא הוי דומיא דאו כזית משירי' דאו כזית מקומצה איירי בקומץ שלם דאי חסר קומץ ועמד על כזית פסול בלא מחשבת חוץ לזמנו ושוב לא הוי פיגול ואו כזית משירי' מיירי בחסרו שירים ועמדו על כזית ומשו"ה לא מצי למיתני ברישא או כזית משירי' ואו כזית מקומצה דזה הכלל דסיפא קאי אכל מה דתנא ברישא ואי תנא ברישא כזית משירי' וכזית מקומצה הוה כאילו כתב נמי בסיפא אלא דעדיין קשה דליתני ברישא או כזית משירי' ולא ליתני או כזית מקומצה וע"ז מתרץ דאיידי דלא מצי למיתני בסיפא או כזית מקומצה לא תני נמי או כזית משירי' אפילו ברישא דהא אי תני כזית משירי' ברישא הוה כאילו תני בסיפא וה"ה דהוה מצי למימר דכיון דלא מצי למיתני כזית מקומצה בסיפא לא מצי למיתני כזית מקומצה ברישא משום דהוה כאילו תני בסיפא ואיידי דלא תני כזית מקומצה לא תני נמי כזית משירי' אלא דהוא הוא דרישא וסיפא אחת היא ולא הוצרך לפרש אלא בסיפא ומאי דלא מיתני לי' בסיפא לא תני לי' ברישא ויש חילוק בין פירושם לפרש"י דלפירושם לתנא דמתניתין לא קאי כזית

משירי' וכזית מקומצה רק ארישא אבל סיפא דזה הכלל לא קאי אכזית ופשיטות דרבא הוא מהא דר"ח משמע לי' דאילו הוה תני כזית משירי' ברישא בקמיצה הוי מפרשינן דזה הכלל דסיפא קאי נמי אכזית משירי' והוי מפרשינן דהשירים חסרו ועמדו על כזית ואפי"ה הוה פיגול אבל לפרש"י לתנא דמתניתין קאי נמי זה הכלל דסיפא אכזית משירי' ומוקמינן בחסרו ועמדו על כזית וכזית מקומצה דסיפא לא הוי דומיא דכזית משירי' ולפי פירושו שפיר דייק רבא מתנא דמתני':

בגמרא או כזית בשירים בקמיצה נמי לאכול שירים לא תני או כזית כצ"ל. פירוש כמו שפירשו רש"י והתוס' דבמתן כלי ובהילוך והקטרה לא מצי למיתני או כזית מקומצה לבתר דתני או כזית משירי' משום דאו כזית מקומצה לא הוי דומיא דאו כזית משירי' ומשו"ה לא מצי למיתני אפילו או כזית משירי' בלבד דאיידי דלא תני או כזית מקומצה לא תני נמי או כזית משירי' ומשו"ה ברישא בקומץ ע"מ לאכול שירים למחר נמי לא תני או כזית משירי' דכל מה דתני ברישא הוה כמו דתני בסיפא דזה הכלל דסיפא קאי אכל מה דתני ברישא וה"ה דצריכין לומר זה הטעם גופא על הא דלא תנן או כזית מקומצה בלבד משום דבמתן כלי ובהילוך ובהקטרה לא מיתני לי' או כזית משירי' אי הוה תני או כזית מקומצה משום דלא הוי דומיא דאו כזית מקומצה ומשו"ה לא מצי למיתני אפילו או כזית מקומצה בלבד דאיידי דלא תני או כזית משירי' לא תני נמי או כזית מקומצה ומשו"ה ברישא בקומץ ע"מ להקטיר למחר נמי לא תני או כזית מקומצה דכל מה דתני ברישא הוה כאילו תני בסיפא:

(**שם**) **עד** שיקריב את כולן כצ"ל וכן הוא במשנה בזבחים שם וכיון דבקמיצה לא מתני לי' או כזית בשירים נמי כו' כצ"ל ש"מ:

שם עד שיקריב את השני כצ"ל וכן הוא במשנה בזבחים:

שם דתניא הוא שאם נפרסה כו' כצ"ל ש"מ:

שם שאם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות כצ"ל מצאתי:

שם זריקה מועלת ליוצא ר"ע וקאמר כו' כצ"ל:

שם הא יצאת בכ"מ גורס הא יצאת הא נטמאת וצריך לומר דהא דנטמאת הנך דלא נטמאו כשרין טעמא לאו משום דמרצה ציץ דהא לא שמעינן לי' לר"ע דאמר דציץ מרצה על אכילות אלא הטעם הוא משום דזריקה מועלת לנטמאת כמו ליוצאת וכגירסתו משמע מדקדוק הר"ם והר"ש בנ"י שנכתב בסוף הפרק וכן הוא סברת הרמב"ם כמו שכתבתי לקמן על הגמ' (בד' ט"ו ע"א):

שם אמר ר' ירמי' ר"א הוא כצ"ל:

שם מאכילת אדם למזבח ומ אכילת מזבח לאדם כצ"ל:
שם לאכול כזית בחוץ כזית למחר כזית למחר כזית בחוץ כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ כו' כצ"ל:
ברש"י בא"ד הילכך לא מצי למיתני או כזית מקומצה כו' כצ"ל:
בד"ה א"ל אביי כו' בברייתא דידי' דר"א היא כו' כצ"ל:
בד"ה עד שיקריב את כולן אלמא לא חשיב כו' כצ"ל:
בא"ד בשירים סה"ד ומה"ד וכיון דבקמיצה כו' לא מצי למיתני הקומץ כו' מחשבה היא סה"ד ומה"ד אי ר"א קשיא אמאי תנא כו' ואישתכח דלאו בהקטרה שלימה מחשב סה"ד כצ"ל קצת מצאתי:
בד"ה ומשני מתניתין דתני דהוי פיגול בהקטרת קומץ לחודי' כו' כצ"ל:
בד"ה הנך דגואי כשרות כו' אלמא הך חלה דיצאה מהניא להו למיהוי י"ב חלות לאכשורי לבזיכין לאישתרויי הנך דגואי באכילה כו' כצ"ל קצת מש"מ. פירוש אע"ג דמנחה שחסרה בין קמיצה להקטרה מקטירין הקומץ והכא ודאי איירי לאחר שפירקה כמו שהוכיחו התוס' מ"מ כיון דלא הויא הקטרה כשרה כיון דהויא על מנחה שחסרה השירים אסורין באכילה ואי אין זריקה מועלת ליוצא חשיבה הך חלה דיצאה כמי שאינה והויא מנחה שחסרה וכל החלות אסורין באכילה אבל אי זריקה מועלת ליוצא לא הויא מנחה חסרה וניהו דאותה חלה שיצאה אסורה באכילה כדאמר במעילה (דף ז' סוף ע"ב) כי אמר ר"ע זריקה מועלת ליוצא לשריפה (פירוש דאין נשרפת לאלתר אלא כשאר קדשים פסולין דבעי עיבור צורה) אבל לאכילה לא מרצה מ"מ כיון דהקטרת הבזיכין מועלת נמי על החלה שיצאה לא הויא מנחה חסרה ושאר החלות שלא יצאו מותרין באכילה:
בד"ה וקאמר נפרסה כולן פסולות כו' ליוצא מודה דבחסרון לא מהניא הקטרה כצ"ל ש"מ. פירוש ומשו"ה ניחא הא דכל החלות פסולות דהיינו שפסולות מלאוכלן דכיון דהקטרה לא מהניא לאותה חלה שנפרסה הויא מנחה חסרה דאע"ג דמקטירין הקומץ השירים אסורין באכילה אבל אי זריקה מועלת לחסר לא הויא מנחה חסרה והוי מותרין כל השאר חלות שלא נפרסו באכילה דלחם הפנים לא דמי לשאר מנחות דכל המנחה חשיבה כחלה אחת ובחסרון דחלה אחת כל המנחה חשובה כחסר כמו שכתבו התוס':
בד"ה ובדין דאיבעי לי' למיתני כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה הא לאכול חצי זית שירים ולאכול כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מאן תנא להך סיפא דמתניתין כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ומאכילת מזבח כו' למחר הויא מחשבה כצ"ל ש"מ:
בתוס' ד"ה הוא כו' בלחם הפנים כתיב כו' דמהניא בהו הקטרה כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ותימא היכי דייק מהכא דלא מהניא הקטרה למיקבעי' בפיגול ולאפוקי מידי מעילה סתמו דבריהם ולא פירשו כוונתם ונראה לפרש דהם מפרשים דהא דכולן פסולות הוא משום דכולן נחשבין כאחת לענין חסר כמו כל המנחות דילפינן לעיל מן הנותרת דמנחה שחסרה בין קמיצה להקטרה כולה אסורה באכילה ולפי זה אין כאן שום הוכחה דלא מהניא הקטרה למיקבעי' בפיגול ולאפוקי מידי מעילה דאפילו אי זריקה מועלת לחסר מ"מ כולן אסורין באכילה דאין זריקה מועלת לחסר אלא לשריפה ולא להתיר באכילה כמו גבי יוצא שהבאתי לעיל ובסה"ד כתבו התוס' א"נ דייק מדאחמיר כולי האי דכי נפרסה האחת כולן פסולות ש"מ דלא מהניא לי' הקטרה לפיגול ומעילה פירוש השתא מפרשים דלחם הפנים לא דמי לשאר מנחות ואי הקטרה מועלת לחסר לא הויא אסורה באכילה אלא אותה חלה שנפרסה אבל שאר החלות שלא נפרסו היו מותרין באכילה כמו גבי יוצא דלא הוי פסול יוצא אלא באותה חלה שיצאה דוקא ורק היא אסורה באכילה משום דאין זריקה מועלת ליוצא להתיר באכילה:
בא"ד ושמא ההוא דלעיל איכא לדחויי כצ"ל:
בא"ד הא יצאת אין שם פסול עלי' ומהניא לה הקטרה כו' כצ"ל. פירוש דאפילו אותה שיצאה אין שם פסול עלי' רק דאין נאכלת אבל הקטרה מועלת לה למיקבעה בפיגול ולאפוקה מידי מעילה:
בא"ד ושמא לא משמע לי' למידק הא יצאת מלשון פסולות כמו מהא דקתני כולן כצ"ל צ"ק. פירוש דמאי דנקט לשון פסול דמשמע מינה דאין הקטרה מועלת לפיגול ומעילה אינו עיקר הכוונה מהא דאתא הברייתא לאשמועינן ועיקר אתא לאשמועינן דכולן פסולות אע"ג דלא נפרסה אלא אחת אלא אגב אורחא נקט לשון פסולות ולא שייך למידק הא יצאת אין שום פסול עלי' מדלא נקט יצאת לאשמועינן דאפילו יצאת שם פסול עלי' כיון דאפילו בחסר לא בא לאשמועינן זה דשם פסול עלי' אלא אגב אורחא נקט לה אבל מהא דקתני כולן פסולות שפיר יש למידק הא יצאת הנך דגואי כשרות מדלא אשמועינן יצאת:
בד"ה שאם נפרסה כו' יש לתמוה למאן דיליף כו' כצ"ל ש"מ. וקושיא זו של התוס' הוא לפי תירוץ הא"נ שכתבו לעיל בדיבור הקודם דלחם הפנים אם נפרסה אחת מהן לא הוי פסול חסר אלא באותה חלה שנפרסה אבל שאר החלות אינן פסולות אלא משום דהקטרה אינה מועלת לחסר וא"כ השתא דאמרינן דלר"ע הקטרה מועלת לחסר שאר

החלות כשרין באכילה אבל לאינך תירוצים משמע דהא דכולן פסולות הוא משום דבכולן יש פסול דחסר ואפי' אי הקטרה מועלת לחסר כולן אסורין באכיל' משום דאין הקטרה מועלת לחסר להתירו באכיל':

בא"ד ושמא התם חשיבי כולהו טפי כחלה אחת ונראה ליתן טעם לדבר דהא כל זה איירי בחסרה בין קמיצה להקטרה כמו שכתבו התוס' בדיבור הקודם דקודם קמיצה פשיטא דאין הקטרה מועלת לא ליוצא ולא לחסר וא"כ בכל המנחות חוץ מלחם הפנים כבר כל החלות נעשו פתיתין ולא מיבעיא למ"ד דפותתן עד שמחזירן לסלתן דחשיבה כל המנחה כחלה אחת אלא אפילו למ"ד דפותתן כזיתים מ"מ כיון שאין כל חלה שלימה בפ"ע חשיבה כל המנחה כדבר אחד משא"כ בלחם הפנים דבעינן שיהיו שלימים ונראה לי דאפילו ביצא קצת מן המנחה בכל המנחות כל המנחה אסורה לאכול מטעם זה כמו ביצא קצת מן החלה דלחם הפנים דכל החלה אסורה והא דכתבו התוס' בלשון שמא היינו משום דלא פתת כשרה וא"כ משכחת לה בכל המנחות ג"כ בחלות שלימים ומ"מ כיון דדינן לפתיתה למצוה שוב חשיבי כאחת ונראה דלפי מה שכתבו התוס' לקמן (בדף י"ג ע"ב) בד"ה לאכול ושמא גם לענין טומאה אם נטמאה אחת מן החלות נטמאה כל הסדר ה"ה אם נפרסה או יצאה אחת מן החלות הויא כנפרסה ויצאה כל הסדר והא דקאמר הכא הא יצאת הני דאיכא גואי כשרות וכן הא דקאמר הכא הא נטמאת הנך כשרות היינו דוקא סדר השני אבל אותו הסדר פסול כולו:

דף יג.

בגמרא דמצטרף מרישא שמעת מינה אי לאכול ולהקטיר מדיוקא דרישא שמעת מינה כו' כצ"ל ש"מ. וכל זה הוא גירסת רש"י אבל התוס' גורסין בכאן כמו בזבחים כמו שכתבו התוס' לעיל בד"ה אלא:

ברש"י בד"ה דסד"א כו' דבשירים ובקומץ כי אורחי' חישב כו' כצ"ל צ"ק. דקדוק שפירשו הר"מ והר"ש בני' בד"ה וקיי"ל כו' ואי הוי פסולים לגמרי כגון דנטמאו ואע"ג דאמר לעיל הא נטמאת הנך כשרות משמע דאף לאותה שנטמאת מועיל ריצוי ציץ לענין פיגול ומעילה היינו דוקא לר"א דס"ל דציץ מרצה על אכילות אבל לר' יוסי דס"ל אין ציץ מרצה על אכילות אין מועיל ריצוי ציץ בנטמאו לאקבועינהו בפיגול ולאפקעינהו מידי מעילה:

בא"ד תו לא מצי למיקבען בפיגול כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד וכמו שקרב המתיר כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד הואיל ואסורין באכילה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ולאפקועינהו כו' משנזרק הדם האימורים כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מנא אמינא לה כו' דאם חישב באחת מן העבודות לאכול שירי' למחר או כזית משירי' למחר או להקטיר קומצה למחר או כזית מקומצה למחר פיגול כו' כצ"ל:
בד"ה לאו כו' ולא מצי למיתני הריני נותן בכלי או מוליך כו' כצ"ל:
בא"ד ולא איתרמי לי' אלא כזית כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד הילכך בקמיצה נמי לא תני או כזית פירוש דאיידי דלא מצי למיתני או כזית בשירים לא תני נמי או כזית בקומץ פירוש דלא תני או כזית מקומצה למחר ומשו"ה כתב דה"ג בקמיצה נמי לא תני או כזית ולא גרסינן בשירי' דאי גרסינן בשירי' משמע דקאי אעבודה דקמיצה דחישב בה לאכול שירים:
בד"ה ה"ג בקמיצה כו' בשירי' סה"ד ומה"ד אמר לי' אבייי כו' בפיגול סה"ד ומה"ד הא מני כו' ולא משום דחיסור שירים דהא לא מיירי ר"ח בחיסור שירים כו' כזית סה"ד ומה"ד ור"א כו' דאי אמר הריני קומץ ע"מ להקטיר כזית מן הקומץ למחר לא הוי פיגול כצ"ל:
בד"ה הוא דכתיב במילואים אשה הוא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה הנך דאיכא גואי דלא יצאו והכי נמי הני דלא נטמאו כשרות פירוש דאם נטמאה אחת מן החלות הנך דלא נטמאו כשרות פירוש לאו משום דמרצה ציץ דלר"ע לא מצינו דס"ל דציץ מרצה על אכילות אלא כמו דזריקה מועלת ליוצא ה"ה דמועלת לנטמא ודוקא נפרסה אין זריקה מועלת ולפי"ז שפיר יש לגרוס כמו גירסא דש"מ דגרס הא יצאת הא נטמאת:
בא"ד זריקה שבדם הזבח דמילואים כצ"ל:
בד"ה ע"א בלחם הפנים כתיב אבל הלשון לא משמע הכי כו' כצ"ל ש"מ:
הדרן עלך כל המנחות פרק ראשון:

הקומץ את המנחה פרק שני.

דף יג.
במתניתין מה שינה זו מן הזבח כצ"ל דמנחה לשון נקבה וכן הוא במשניות:
שם בגמ' למה לי למיתנא מודה ר"י בזה כו' כצ"ל:
שם מהו דתימא טעמא דר"י משום דקסבר אין מפגלין בחצי מתיר יש מקשים דהאיך מצית למימר הכי הא בהדיא אמר ר"י הטעם ולבונה אינו בעיכוב מנחה דהיינו אין מתיר מפגל מתיר ולא ידענא מאי קושיא הא שפיר יש לפרש ולבונה אינה בעיכוב מנחה הילכך הויא לבונה ג"כ מתיר ואין מפגלין בחצי מתיר:
ברש"י ד"ה מה שינה זו מן הזבח ששחטו כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה קמ"ל כו' והא דבעי למימר בסמוך דר"י דלא כר"מ כו' אין כוונתן להקשות על הא דאמר בגמ' ואו דר"י מודה דאין מפגלין בחצי מתיר מהא דאמר בסמוך דר"י דלא

כר"מ דאמר מפגלין בחצי מתיר דאין מפגלין בחצי מתיר דהכא אין ענין כלל למפגלין בחצי מתיר דאמר בסמוך דחצי מתיר דהכא פי' שמחשב בעבודה שלימה על עבודת חצי מתיר למחר ומפגלין בחצי מתיר דבסמוך פירושו דמחשב בעבודת חצי מתיר לעשות עבודה שלימה של מתיר למחר כמו שכתב רש"י בהדיא לקמן (דף י"ד ע"א) בד"ה ולאפוקי מדר"מ רק קושייתם הוא על הא דאמר דר"י מודה ברישא דמתניתין וקתני ברישא דמתניתין דמחשב בשעת קמיצת הקומץ בלבד הוי פיגול וקומץ הוי רק עבודת חצי מתיר דהא לא חישב רק בקומץ ולא בלבונה:

דף יג:

בגמ' דמינא דהדדי נינהו כו' כצ"ל:

שם מה שינה זו מן הזבח כצ"ל:

שם דלאו כי היכי דמעכב להו קומץ לשירי' ה"נ מעכב לה ללבונה כצ"ל:

שם ורבנן ה"מ היכא דלא איקבעי כו' כצ"ל ומן כי אמרינן עד ה"מ נמחק:

שם מוליך היינו מוליך מקטיר נמי היינו זורק כצ"ל:

שם ה"נ כיון דלא סגיא לי' דלא עביד לה כו' כצ"ל:

שם רבי יוסי אומר אותה החלה כו' כצ"ל:

שם איתיבי' ר"נ לר"ה לעולם כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י בד"ה אין מתיר כו' אין עבודת מתיר זה כו' מתיר האחר כגון הלבונה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה וכן אתה אומר בבזיכי לבונה שאם הקטיר האחד מבזיכי לחם הפנים ע"מ להקטיר האחר למחר אינה מחשבה לפגל בשיטה מקובצת בהשמטות כתב על דברי רש"י האלו ולא נהירא דלקמן איכא מ"ד דהקטרה מפגלת הקטרה ואפילו לר"י דאמר אין מתיר מפגל מתיר שאני התם דפשטא מחשבה בכולה מנחה ואפשר היתה לפני' הגירסא בגמ' כך אבל הגירסא שלפנינו בגמ' לקמן הוא ואפילו לרבנן דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר כו' ואדרבא מפרש"י משמע דהא דהקטרה מפגלת הקטרה היינו דוקא לרבנן דס"ל דמתיר מפגל מתיר היכא דאיקבעו בחד מנא אבל לר"י דלא מחלק בין איקבעו בחד מנא ללא איקבעו אין הקטרה מפגלת הקטרה משום דאין מתיר מפגל את המתיר כמו שכתב בד"ה הקטרה מפגלת הקטרה ועוד מביא שם בשם תוס' אחרים ולא נהירא דהא פשיטא לקמן דאין הקטרה מפגלת הקטרה ואיני יודע מה קושיא דלמ"ד לקמן דאין הקטרה מפגלת הקטרה ג"כ הטעם משום דאין מתיר מפגל את המתיר אפילו לרבנן היכא דאין מתיר אחד מתיר את מתיר חבירו ודוקא בקמיצה פליגי אר"י וס"ל דמתיר מפגל את המתיר משום דקמיצת הקומץ מתיר את הלבונה להקטרה משא"כ בהקטרה

דאין הקטרת הקומץ מתיר את הלבונה כלל כמו דאמר התם ואפילו לר"מ דמפגלין בחצי מתיר ה"מ היכא דחישב בשירים דקומץ מתיר דידהו אבל הכא דקומץ לאו מתיר דלבונה הוא לא מצי מפגל בי' ופליג אחריפי דפומבדיתא דס"ל דטעמייהו דרבנן הוא משום דאיקבעו בחד מנא ולפי זה אין חילוק בין קמיצה להקטרה ובהקטרה נמי פליגי רבנן אר"י אבל לר"י אפילו מ"ד דהקטרה מפגלת הקטרה לרבנן מודה דלר"י אינה מפגלת כמו שכתב רש"י שם בד"ה כחד דמי כו' וה"מ לר"מ ולרבנן אבל לר"י דריש פירקין אין מתיר מפגל את המתיר ולא מפגלא הקטרת קומץ להקטרת לבונה ומה שכתב שם בשם הר' שמשון לפרש שחישב בשעת סילוק בזך זה להקטיר בזך חבירו למחר וכשסילק הבזך השני חישב להקטירו הוא נמי למחר דהוה עסק מתיר שלם דבשני הסילוקים הי' מחשבה ומ"מ אינו פיגול לר"י דאמר אין מתיר מפגל את המתיר הוא תמוה דהא אמר ר' אלעזר לעיל (דף ח' ע"א) לא פירקה ממש אלא כיון שהגיע זמנה לפרק עפ"י שלא פירקה כמי שפירקה דמיא ומשו"ה לא הוי מנחה שחסרה קודם קמיצה ולפי זה דאפילו לקולא נחשב כמו שפירקה משהגיע זמנה לפרק ודאי אין סילוק הבזיכין נחשב כמו עבודת הקמיצה במנחה ואין לחם הפנים נפגל ע"י המחשבה של שעת סילוק דלא עדיף מליקוט לבונה בכל המנחות דאינה חשיבה כקמיצה כמו דמשמע בסמוך בגמ' דאמר ר' ינאי ליקוט לבונה בזר פסול מ"ט אמר ר' ירמי' משום הולכה נגעו בה וכן משמע מדברי התוס' לעיל בע"א בד"ה קמ"ל שכתבו דקומץ המנחה חשיב עבודה שלימה כיון שאין כיוצא בה בלבונה וכן כתב נמי רש"י בהדיא לקמן (דף י"ד ע"א) בד"ה ולאפוקי מדר"מ הרי בהדיא דאין ליקוט לבונה חשיב כקמיצה ואין מחשבת פוסלת בליקוט לבונה והטעם הוא כמו דאמר לעיל בבזיכין דבריר קומץ דידה דהלבונה אינה מעורבת עם המנחה ואפילו לדעת הרמב"ם שפסק בפט"ז מה' פסה"מ ה"ז דאין מפגל במחשבה בקמיצה בלבד עד שיפגל נמי בליקוט לבונה מ"מ הא פסק בפ"ה מה' תו"מ ה' ט"ז כר"א דהגיע זמן לפורקה כמי שפירקה דמיא א"כ אין סילוק הבזך חשיב כקמיצה ואין מחשבה פוסלת בו ועוד קשה דלקמן (דף י"ד ע"א) תניא ר"א אומר משום ר' יוסי פיגל בדבר הנעשה בפנים לא פיגל וסילוק הבזיכין הוא דבר הנעשה בפנים והא דקאמר ר"ל הכא וכן אתה אומר בשני בזיכין אליבא דר"י הוא דאמר לה ואע"ג דבזבחים (דף מ"ד ע"ב) מביא ג"כ ברייתא זו וגריס שם ר"י הגלילי ור"ל קאמר הכא אליבא דר"י סתם שהוזכר במתניתין דהיא ר"י בן חלפתא ט"ס דמוכח היא התם מדמקשה לקמן מההיא ברייתא על ר"י סתם הנזכר במתניתין מוכח דלא גרסינן הגלילי וכן כל הקושיות דמקשה לקמן ממתניתין או מברייתא הוזכר בה ר' יוסי סתם וכן משמע נמי בתוס' זבחים (דף י"ד ע"א) ד"ה מודה

ובתוס' לקמן (דף י"ד ע"ב) ד"ה פיגול ובתוס' גיטין (דף נ"ד ע"ב) ד"ה וכי דלא גרסינן הגלילי ובזה ניחא נמי הא דלא מפרש רש"י בהולכת הבזיכין דבזבחים (דף י"ד ע"א) אמר ר"ל מודה ר"ש בהולכת חטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בהו ופריך והאמר ר"ש כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול משמע מתוך דברי הגמ' דלר"ש אפילו הולכה דחטאות הפנימיות שמקצתו בחוץ כמו שלמים אפי"ה כיון דמקצתה עביד לה בפנים אין בה משום פיגול וכן פרש"י בהדיא בזבחים (דף י"ד ע"א) בד"ה אין מחשבה מועלת וז"ל אין הולכה מועלת בה לפסול עכ"ל הרי דדייק וכתב לפסול משום דאין בהולכת הבזיכין פיגול לר"ש ור' יוסי ס"ל כר"ש דהא אמר לקמן (דף י"ד) דפיגל בדבר הנעשה בפנים לא פיגל וכתבו התוס' בזבחים (דף י"ד ע"א) בד"ה מודה דר"י ס"ל כר"ש דאין פיגול אלא בדבר הנעשה בחוץ וכן משמע ממתניתין דבסמוך דבכבשים נקט השוחט ובבזיכין נקט הקטיר ולקמן (דף ט"ז ע"ב) כתבתי להוכיח דרש"י ס"ל דאין מפגלי' בהולכת דבר שאין בו קבלה לפי שאפשר לבטלה ולעשותה שלא בחוץ דלא שמה הולכה:

בד"ה אינה בעיכוב מנחה כו' אבל לבונה אינה בעיכוב מנחה כו' כצ"ל:

בד"ה ליקוט לבונה דלאחר הקטרת הקומץ הי' מלקט הלבונה מעל הסולת ומקטירה במל"מ פי"ג מהל' מעה"ק הקשה דבהדיא תניא בסוטה (דף י"ד ע"ב) דמניח הלבונה על הקומץ ומקטיר שניהם ביחד ונראה לתרץ דהא דאמר בסוטה דמקטיר שניהם ביחד אינה מטעם דליקוט הלבונה מעכב הקטרת הקומץ דהא ליקוט הלבונה לא חשיב כקמיצה כמו שכתבתי לעיל דבריר קומץ דידה דהלבונה מונחת בפ"ע וכיון שהגיע זמנה ללקט דהיינו לאחר קמיצת הקומץ כמו דלקטה דמיא כמו דאמרינן בבזיכין לעיל וא"כ אין מעכב הקטרת הקומץ וכן משמע נמי מדברי התוס' לקמן (דף י"ד ע"א) בד"ה והלבונה שהקשו דהלבונה יש לה מתירין דהקמיצה מתרת את הלבונה ולא הקשו דהקומץ יש לו מתירין דהלבונה מתרת את הקומץ משמע דיכול להקטיר הקומץ קודם ליקוט הלבונה וצריך לומר דהא דאמר בסוטה דמקטיר שניהם ביחד הוא רק למצוה דכיון דהקומץ והלבונה מעכבין זה את זה חשובין הקטרה אחת ומצוה להקטירן כאחת כמו, דמצוה להקטיר כל הקומץ ביחד אבל בדיעבד כשר אפילו אם הקטירן כ"א בפ"ע כמו בקומץ גופי' דתנן הקטיר קומצה פעמים כשרה ואפילו אם הקטיר הקומץ קודם ליקוט לבונה כשר כיון דאין הליקוט מעכבת הקטרת הקומץ והא דכתב רש"י הכא דלאחר הקטרת הקומץ הי' מלקט הלבונה היינו בדיעבד אם כבר הקטיר הקומץ וכוונת רש"י בזה לפרש דמשו"ה הוצרך בגמ' לפרש טעם פסול זר בליקוט לבונה משום הולכה לפי שיכול

לעשות ליקוט לבונה לאחר הקטרת הקומץ ואין הליקוט מעכב הקטרת הקומץ וא"כ מוכח דאין הליקוט חשיב כקמיצה:
בד"ה משום הולכה לגעו בה שזר שליקטה כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה שלא ברגל כגון זה שלא זז ממקומו כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה זה הכלל בפ"ק קחשיב כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ומפריש חלק גבוה כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה קדושת כלי הוא דמקבל מקדש הדם בכלי כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה עד שיפגל בשתיהן החלות סה"ד ומה"ד בכזית כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד פיגול סה"ד ומה"ד באחת מהן כו' כצ"ל:
בד"ה אי אמרת בשלמא כו' חד גופא נינהו כו' שעירבן זה במחשבתו כו' לא עירבן כצ"ל:
בתוס' ד"ה משום כו' בסוף פ"ק דזבחים (דף י"ג ע"ב) קאמר שמעתי כו' הולכה שלא ברגל כו' סה"ד כצ"ל מצאתי:
בד"ה לאכול אחד מן הסדרים כו' כצ"ל:
בא"ד במנחת מאפה תנור מהו כו' והא דנקט הכא אחד מן הסדרים כו' משום רבותא דר"י ובסיפא משום רבותא דחכמים דאע"פ שחישב על כל הסדר ונטמא כל הסדר אפי"ה כו' כצ"ל:
בד"ה אי אמרת בשלמא כו' משו"ה מצטרף נמי כשמערב כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד לא הוי פיגול אם חישב לאחר שהובדלו כו' כצ"ל וצריך ביאור דלמאי הוצרכו לומר דלר"ה אפילו אם עירבן במחשבתו בשתי יריכות לא הוי פיגול ועוד הא שכתבו ובקונטרס פירש בע"א קשה דלכאורה הם פירוש אחד דהא רש"י פירש נמי דמשו"ה מהני מה שעירבן במחשבתו משום דאמרינן דעירוב מחשבתו מהני לצרפן והיינו משום דהכתוב עשאן גוף אחד והיינו ממש כפירוש התוס' ונראה לפרש משום דקשה כיון דמוכרחין לפרש דהמקשה ידע שפיר מהא דהכתוב עשאן גוף אחד דאל"כ קשה מאי מקשה על ר"ה אי אמרת בשלמא חד גופא הוא משו"ה מצטרף דמאי מועיל הא דשתי יריכות חד גופא נינהו לענין צירוף דשתי הלחם דס"ל לר"י במתניתין דתרי גופי נינהו וא"כ בלא ר"ה נמי קשה הא דכזית משתיהן מצטרף וא"כ דידע המקשן דהכתוב עשאן גוף אחד מאי מקשה על ר"ה הא יש לומר דעירבן מועיל להיות כמו שהן עכשיו גוף אחד ולא כשתי יריכות שבאו מגוף אחד דעירוב מחשבתו מועיל טפי מחיבור זבח ולפרש"י דפירש לקמן (דף י"ד ע"ב) דהא דאמר ר"י הכתוב עשאן גוף אחד אינו מייתורא דקרא אלא סברא בעלמא הוא משום דמעכבי אהדדי אין זו קושיא דיש לומר כמו שפרש"י

לקמן (דף י"ד ע"א) בד"ה אלא אי אמרת מי מהניא עירוב מחשבתו למיהוי חד גופא טפי מחיבור זבח דמסברא לבד ודאי אין לומר דעירוב מחשבה עדיף טפי מחיבור זבח אבל לפירוש התוס' לקמן דהא דאמרינן דהכתוב עשאן גוף אחד הוא מקרא דכתיב תביאו לחם תנופה דהכתוב קראן לחם לשון יחיד קשה דילמא אתי קרא דעירוב מחשבה עדיף טפי מחיבור זבח ע"כ כתבו דא"א לומר כן דא"כ כ"ש בבאו מגוף אחד כגון שתי יריכות דמועיל עירוב מחשבה לצרפן ואפשר לומר דמשמע מדברי ר"ה דאפילו אם חישב בשתי יריכות בכזית בין שתיהן לא הוי פיגול מדאמר דלא עדיפא מחשבה ממעשה הטומאה ואי עירוב מחשבה מועיל לצרף בשתי יריכות א"כ עדיפא מחשבה ממעשה הטומאה דבמחשבה מועיל עירוב לצרפן ובטומאה לא משכחת לה וזה הוא כוונת התוס' במה שכתבו ובקונטרס פירש בע"א דלפרש"י לא צריכין לכל זה דהא פירש דרק מסברא אמרינן דעשאן הכתוב גוף אחד ולא מהניא עירוב מחשבה להיות גוף אחד טפי מחיבור זבח:

דף יד.

בגמרא טעמא דאמר חצי חצי אבל אמר כזית משתיהן מצטרף פירוש דוקא דלא חישב בכל כבש אלא על חצי זית מחלה אחת אבל אם חישב בכל כבש על חצי זית מכל חלה דחשיב על כזית בין שתיהן מצטרף ולא בעינן שיחשב בלשון זה ממש כזית משתיהן דהא מזה דדייקינן דכזית משתיהן מצטרף מדלא קאמר רבותא יותר דאפילו אם חישב בכל כבש על כזית משתיהן דכשר יש לדייק נמי דאפי' אם חישב בלשון חצי זית מחלה זו וחצי זית מחלה זו דמצטרף מדלא קאמר רבותא דאפילו אם חישב בכל כבש על חצי זית מכל חלה דכשר וכן משמע נמי מלשון הברייתא דלעיל דקאמר עד שיפגל בשתיהן בכזית ולא קאמר עד שיפגל בכזית משתיהן משמע דלא קפדינן אלא שיחשב בין שתיהן בכזית וכן משמע נמי לקמן (דף י"ד ע"ב) דרבא מפרש טעמא דרבי משום דס"ל דאין שני חצאי זיתים של שתי מחשבות מצטרפין ואביי דחי לי' דדוקא בשני חצאין של שתי מחשבות של חצאי מתירין ולא דחי לי' משום דהוויין מחשבות של שתי חלות ולא אמר בלשון כזית משתיהן אלא ודאי דאם שני חצאין של שתי מחשבות מצטרפין ה"ה דאפי' בשתי חלות מצטרפין דחשיב כזית משתיהן והא דאמר לקמן (דף ט"ז ע"ב) ועד כאן לא קאמר רבי התם אלא דלא הדר מליי' מאותה עבודה אבל הכא דהדר מליי' מאותה עבודה הכי נמי דפסול משמע דאע"ג דבחלה אחת הוי מצטרפין מ"מ בשתי חלות אין מצטרפין התם שאני דהוי תרתי לגריעותא שחישב בשני כבשים ובשתי חלות ואין הטעם דאין

מצטרפין משום דאין שתי חלות מצטרפין לכזית אלא דבכה"ג דחישב בשני כבשים ובשתי חלות אין שני חצאין מצטרפין ואפילו לרבנן אין מצטרפין:
(**שם**) **אלא** אימא עד שיפגל בשניהן כצ"ל מצאתי:
שם ת"ש ר' אלעזר אומר משום ר' יוסי כצ"ל וכן הוא נמי הגירסא בזבחים (דף מ"ד ע"א) וכן הוא נמי בתוספתא דזבחים ומכאן יש להוכיח דגרסינן ר' יוסי סתמא ולא כמו שהוא הגירסא בזבחים שם ר' יוסי הגלילי דאי גרסינן הגלילי א"כ אין זה ר' יוסי דמתניתין ומאי פריך ובכל הסוגיא לא פריך אלא ממתניתין או מברייתא דהוזכר בה ר' יוסי ומשו"ה לא מקשה ממתניתין דזבחים (דף כ"ז ע"ב) דתנן השוחט את הזבח כו' לזרוק דמו למחר וכן משמע מתוס' כאן ד"ה פיגול ומתוס' זבחים (דף מ"ד ע"א) ד"ה מודה ומתוס' גיטין (דף נ"ד ע"א) ד"ה וכי:
שם לא כ"ש ועוד הא אמר רבינא כו' כצ"ל ש"מ והשאר נמחק וכן משמע מפרש"י בריש עמוד ב' השייך לע"א:
ברש"י ד"ה אלא אי אמרת כו' ואם פיגל בזו בלא זו כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד דלא מהני להו להצטרף כצ"ל צ"ק:
בד"ה ר' הוא ור"י לא איירי בה כו' כצ"ל:
בד"ה אבל כו' כזית משתיהן למחר מצטרפי כצ"ל מצאתי:
בד"ה ורבי אליבא דמאן אמרה להא מתניתא דקתני לעיל לעולם כו' כצ"ל פירוש דאין לפרש דקושית ורבי אליבא דמאן אמרה קאי על ברייתא דהכא דא"כ מאי קמתרץ אלא אימא עד שיפגל בשניהן הא בברייתא דהכא לא קתני עד שיפגל בשתיהן אלא דדייקינן מדיוקא ואי אפשר לדייק אלא דכזית משתיהן מצטרף אלא ודאי דקאי על ברייתא דלעיל ועל ברייתא דהכא לא מצי להקשות דיש לומר דאליבא דרבנן אמרה ולא קשה אפילו באחת מהן נמי דהא הכא לא בא לאשמועינן עיקר מילתי' דכזית משתיהן מצטרף אלא עיקר בא לאשמועינן דאין שני חצאי זיתים של שתי מחשבות מצטרפין לכזית אלא אגב אורחי' אשמועינן דבכזית משתיהן מצטרף וא"כ יש לומר דאשמועי' כרבנן דפיגל בחלה זו נתפגלה חברתה משו"ה מצטרפין שתיהן לכזית:
בד"ה אלא אימא כו' בשניהם הכבשים סה"ד ומה"ד ואפילו בכזית כו' כצ"ל וכן הוא גירסת רש"י בגמ' אלא אימא עד שיפגל בשניהן ואפילו בכזית ולאפוקי מדר"מ כו' וכוונת הגמ' לפרש דהא דתני בברייתא דלעיל בכזית לפי מאי דגרסינן השתא בשניהן דלא הוצרך אלא לאשמועינן דאפילו בכזית אחד מתפגלי שתי החלות כרבנן:

בד"ה ולאפוקי מדר"מ דאמר מפגלין בעבודת חצי מתיר ולאפוקי נמי מדרבנן דאמרי במתניתין פיגל באחת מתפגלה חברתה היינו דקאמר כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה פיגל בדבר הנעשה בחוץ כו' הנשרפים מתניא בת"כ בפרשת פיגול בצו את אהרן סה"ד ומה"ד להזות מדמו על הפרוכת סה"ד ומה"ד להקטיר אימורין על מזבח החיצון כצ"ל:
בד"ה לאיפגולי מאי כו' משום כרת דדם כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה הקומץ והלבונה כו' מה שלמים דבר שיש לו מתירין כו' משהוצת האור ברובו סה"ד ומה"ד דלא חשיב בבשר אלא בשירי הדם כצ"ל:
בתוס' ד"ה הקומץ והלבונה כו' עיין לקמן (דף ט"ז ע"ב) במה שכתבתי על רש"י בד"ה אף הרצאת פסול ותמצא תירוץ על קושית התוס' על רש"י:
בד"ה והלבונה כו' באימורים וכמה כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה מנחת נסכים כו' דבתר והדם קתני כו' כצ"ל ש"מ:

דף יד:
בגמרא הכא דחשיב בי' בזבח גופי' לא כ"ש כו' כצ"ל:
שם הכתוב עשאן גוף אחד והכתוב עשאן שני גופין ערבינהו מתערבין כו' כצ"ל ש"מ וכן נראה מפרש"י והתוס':
שם אימר דשמעת לי' לרבי חצי מתיר וחצי אכילה כו' הא דלא אמר אימר דשמעת לי' לרבי חצי זית בחלה זו וחצי זית בחלה זו ואליבא דר' יוסי אבל בחלה אחת כי הכא מי שמעת לי' יש לומר כדפרישית לעיל דאי שני חצאי זיתים של שתי מחשבות בחלה אחת מצטרפין ה"ה בשתי חלות דמצטרפין דר' יוסי מודה בכזית בין שתיהן דמצטרפין:
(**שם**) **בבזיכין** כבש נמי אטו כבש חבירו כצ"ל ש"מ ואע"ג דלא גזרינן פיגל בקומץ ולא בלבונה אטו שמא יפגל נמי בלבונה ואמאי גזרינן בכבש אטו שמא יפגל נמי בכבש חבירו יש לומר משום דהא דפסלינן בפיגל בקומץ ולא בלבונה על כרחך היינו לאחר שהקטיר הלבונה דקודם הקטרת לבונה בלא"ה השירים אסורין באכילה משום דהקומץ והלבונה מעכבין זה את זה ולאחר הקטרת הלבונה שוב ליכא למיגזר אלא אטו יפגל במנחה אחרת בקומץ ובלבונה ולא גזרינן פיגל באחת אטו שמא יפגל בשתים ומשו"ה צריכין לגזור אטו קומץ דמנחת חוטא אבל בכבש הבשר מותר באכילה לכהנים לאחר זריקת דמו אפילו קודם שחיטת הכבש השני וא"כ שייך לגזור אטו יפגל בכבש השני:
ברש"י ד"ה מיפגל בשר כצ"ל:
בד"ה לא כ"ש כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה לאיפגולי מאי כו' עד כאן שייך לעמוד א':

בד"ה אלא אמר ר"י ליתא לדר"ה ואם פיגל בירך ימין פיגל בירך שמאל כו' לא נתפגלה זו כו' כצ"ל:
בד"ה הכתוב כו' דאין זו כשירה בלא זו דכתיב כו' כצ"ל:
בד"ה פלגינהו כו' עמה מיפלגי ואין חברתה פיגול כו' כצ"ל:
בד"ה פיגל בלחמי תודה כו' כיון דזבח אחד מתירן כחד דמיין כו' פירוש משו"ה יש סברא לומר דגם ר"י מודה דפיגל באחד מהן נתפגלו כולן משא"כ בשתי הלחם דשני כבשים מתירן וכן בשני סדרים יש שני בזיכי לבונה המתירן ובמנחת מאפה מפרש רש"י ג"כ דמשו"ה מיבעיא לי' משום דקומץ אחד מתירן.
בד"ה במנחת מאפה כו' כדאמר בפרק כל המנחות באות מצה (דף ס"ג ע"א) כצ"ל ש"מ:
בא"ד ואליבא דר"ש קא נסיב לה סה"ד ומה"ד מהו כו' כיון דשני מינין הן פליג כצ"ל:
בד"ה בשעת שחיטה אסתם זבח קאי סה"ד ומה"ד שחיטה וזריקה כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה ורבנן נמי גזרי כו' בשעת הקטרת קומץ אטו הקטרת קומץ דמנחת חוטא כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה לבונה כו' בשעת הקטרת לבונה ה"ט דפסלי כו' כצ"ל:
בד"ה כבש נמי דאמרו רבנן כו' כולהו הנך גזירות משום דאיכא בעלמא דדמי להו דהוי פיגול כצ"ל קצת מש"מ:
בד"ה דקתני סיפא כו' שאם פיגל בקומץ בהקטרת קומץ חישב בשירים כצ"ל:
בד"ה הא קמ"ל כו' דאיכא קומץ דמנחת חוטא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה שאין קרבן ציבור חלוק כו' תלמוד ערוך הוא בפיו כו' כצ"ל:
בד"ה אבל לאחר זריקה דזריקה מעלייתא היא דברי הכל כו' כצ"ל מצאתי:
בתוס' ד"ה הכתוב עשאן גוף אחד כו' אפילו למאן דלא יליף מילתא ממילתא כו' הא דהוצרכו ליישב למ"ד דלא יליף מילתא ממילתא אע"ג דר"י גופי' יליף מילתא ממילתא לעיל (דף ח' ע"א) משום דלא תיקשו למ"ד זה מרבי יוסי דמתניתין דלא מצינן לתרוצי אליבי' אלא כר"י דהכתוב עשאן גוף אחד כו':
בד"ה שחיטה כו' דדם סכין מקדשא לי' כו' ואע"ג דאמר לעיל (דף י"ג ע"ב) מכדי תרווייהו קדושת כלי הוא לא קשה מידי דלענין קדושת קרבן סכין מקדש לי' כדתנן בפ"ב דמעילה נשחטה הוכשרה ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה וקדושת כלי דקבלה מקדשא לי' לזריקה וזה הוא נמי כוונת רש"י בד"ה קבלה והולכה כו' דקבלה אינה מתרת דאינה אלא לצורך זריקה והא דאמר אינה מתרת כוונתו דאינה מקדשת כדאמרינן בסוף פירקין דהבא לקדש כבא להתיר דמי ודוקא קדושת שחיטה דמקדשא

לי' בקדושת קרבן קרי מתיר אבל קדושת קבלה דאינה מקדשה אלא לזריקה אינה קרוי' מתיר:

דף טו.

בגמ' ור"י סבר אין הציץ מרצה על אכילות בכ"מ מביא קו' בשם הר' שמואל מאיוורא ז"ל דא"כ איך הכבשים מותרים באכילה הא אמרינן לקמן דאם אבד מן החלות אבדו הכבשים והכא משמע דהכבשים מותרין באכילה דהא לא פליגי אלא בחלות אבל בכבשים מודי דנאכלין וצ"ע עכ"ל ולא אבין אמאי לא מקשה אמתניתין דפסחים (דף ע"ו ע"ב) דתנן התם חמשה דברים באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה וחשיב שתי הלחם ומשמע דהכבשים נאכלין דהא חשיב נמי התם שני כבשים בפ"ע ומשמע דדוקא היכי דהם עצמם באים בטומאה אין נאכלים אבל אם שתי הלחם באין בטומאה נאכלין הכבשים ולי נראה דלא קשה מידי דכיון דבאין בטומאה לא חשיב כאבד בשביל שאין נאכלין לענין הכבשים דהא זריקת דם הכבשים מועיל נמי ללחם לענין שריפה דבעי עיבור צורה ולאקבועינהו בפיגול ולאפיקונהו מידי מעילה וכיוצא בזה מצינו לעיל גבי לחם הפנים דלר"ע דזריקה מועלת ליוצא אם יצאה חלה אחת מלחם הפנים הנך דגוואי מותרות [באכילה ואע"ג דאם אבד חלה אחת כל הי"ב חלות פסולין דמעכבין זה את זה כמו שתי הלחם והכבשים דהוזקקו זה לזה בשחיטה לד"ה וכן אם נטמאה חלה אחת הטהורים מותרין באכילה משום דזריקה מועלת לטמא או למ"ד דציץ מרצה על אכילות וה"ה הכא נמי לר"י אע"ג דמפרש ר"פ אליבי' דסובר דאין הציץ מרצה על אכילות מ"מ הא סובר דטומאה הותרה בציבור כמו דאמר בפסחים שם והביאו התוס' בכאן ד"ה ור"י וא"כ סובר נמי כמתניתין דפסחים דשתי הלחם באין בטומאה ודוקא לר' יוסי דס"ל דטומאה דחוי' היא בציבור וס"ל נמי דאין ציץ מרצה על אכילות קאמר התם בפסחים דהא דתנן דשתי הלחם באין בטומאה לא אתיא כוותי' וכיון דבאין בטומאה לכתחילה כשנטמא הלחם לא חשיב אבד לענין הכבשים ואע"ג דהתוס' הכא בד"ה ור"י כתבו דלמ"ד דאין ציץ מרצה על אכילות הא דטומאה הותרה בציבור נמי לא מהניא למישרי הטהור באכילה היינו דוקא לענין אם נטמא אחת משתי הלחם השנית ג"כ אסורה באכילה משום דהזריקה מתירתה לאכילה ואם אין הציץ מרצה לא הויא זריקה מעלייתא אבל הכבשים אינן צריכין להלחם לענין היתר אכילה דאין הלחם מתיר הכבשים אלא דאתה רוצה לאוסרן משום דאבד הלחם אבדו הכבשים היינו דוקא היכא דלא מקיימין מצות הלחם כגון שאבדו אבל היכא שנטמאו דבאין בטומאה ויוצאין בהם מצות שתי הלחם לא חשיב כאבד דהא כל הטעם דאבדו הכבשים באבד הלחם הוא משום דהוזקקו

זה לזה ואין יכולין לצרף לחם אחר לאותן כבשים והכא אין צריכין לצרף לחם אחר דהא באין בטומאה ויש להקשות על הרמב"ם שפסק בהל' ביאת מקדש פ"ד ה"ח דטומאה דחוי' היא בציבור ופסק נמי בה"ז דאין ציץ מרצה על אכילות ופסק בהל' תו"מ פ"ז דעומר בא בטומאה ובפ"ה ה' ט"ז פסק דנטמא אחד מן הסדרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל א"כ משמע דבאין בטומאה ובפסחים משמע דלמ"ד דטומאה דחוי' היא בציבור וס"ל נמי דאין ציץ מרצה על אכילות אין עומר ושתי הלחם באין בטומאה ועוד קשה דהכא משמע דלמ"ד אין ציץ מרצה על אכילות שניהם יצאו לבית השריפה וכיון דפסק דאין ציץ מרצה על אכילות אמאי פסק דהטהור יאכל ועוד קשה דלעיל (דף י"ב ע"ב) קאמר דילמא הא נטמאת הנך כשרות מ"ט דמרצה ציץ משמע דלמ"ד דאין הציץ מרצה על אכילות אם נטמאת אחת מי"ב חלות כולן פסולות וכיון דפסק דאין ציץ מרצה על אכילות אמאי פסק בה' פסה"מ פי"ב ה' י"ד דאם נטמאה אחת מחלות תודה שאר החלות כשרות ושני קושיות אלו האחרונות יש לתרץ דפסק כר"ע דזריקה מועלת ליוצא וס"ל דה"ה לנטמא ודוקא לחסר אין מועיל זריקה משום דפסולא בגופי' כמו דאמר רבא לעיל (דף י"ב ע"ב) והא דלעיל (דף י"ב) קאמר טעמא משום ריצוי ציץ משום דקאמר התם דאתיא כר"א דאין זריקה מועלת ליוצא והא דמשמע הכא דלמ"ד אין ציץ מרצה על אכילות שניהם יצאו לבית השריפה היינו אי ס"ל כר"א ולתרץ קושיא הראשונה נראה לפרש דהא דכתב הרמב"ם בפ"ד מה' ביאת מקדש ה"ז אלא א"כ היתה הטומאה הדחוי' בציבור שהציץ מרצה עליו קאי נמי על טומאת הנאכלין דהוזכר נמי בהלכה זו וס"ל כסברת התוס' בפסחים (דף ע"ח ע"א) בד"ה הא לא קשיא הא ביחיד הא בציבור שכתבו שם לפרש דבציבור הציץ מרצה על אכילות:

שם יעשו בטומאה לפי שאין קרבן ציבור חלוק והכא כו' כצ"ל ש"מ:

(**שם**) **והכא** מאי ריצוי ציץ איכא בתוס' בשם פי' הקונ' הא אין הציץ מרצה על טומאת הגוף וברש"י שלפנינו ליתא ונראה דפירוש זה לפי פירוש התוס' דלעיל דהא דהציץ מרצה הוא טעם למאן דס"ל דיעשו בטומאה אבל לפרש"י דמפרש לעיל דהא דהציץ מרצה הוא טעם על הטהור בטהרתן לא נוכל לפרש והכא מאי ריצוי ציץ איכא כמו הפירוש שהביאו בשם הקונ' דלפירוש זה משמע דאם הי' הציץ מרצה על טומאת הגוף הוה ניחא הא דהטהורין עושין בטומאה ונראה דלפרש"י שלפנינו לעיל צריכין לפרש והכא מאי ריצוי ציץ איכא דהכא אין לפרש הטעם דהטהורין עושין בטומאה משום דאין הציץ מרצה כמו לעיל גבי בזיכין דדוקא התם בבזיכין דמעכבין זה את זה יש סברא לומר דכיון דאין הציץ מרצה והקטרת הבזך שנטמא לא הוה הקטרה מעלייתא גם הקטרת

הבזך שלא נטמא לא הויא הקטרה מעלייתא דלא עדיף מבזך שנטמא כיון דמעכבין זה את זה ואפילו אם לא יגעם שניהם טמאים אבל גבי פסח דאין עשיית פסח דטהורין תלוי כלל בעשיית פסח דטמאין ואפילו אין הציץ מרצה לא גרוע כלל עשיית פסח דטהורין משום עשיית פסח דטמאין ואסור לטמאות את הטהור:

שם או אחד מן הסדרים כו' כצ"ל:

שם תלמוד ערוך הוא כו' כצ"ל:

(**שם**) **אלא** היינו טעמא כו' כצ"ל צ"ק:

שם לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם לחם גלל כבשים ואין כבשים גלל לחם כצ"ל ש"מ:

שם השתא כולה מלחמה לא מיפגלא ממנה ומלחמה מבעיא בש"מ כתב קצת קשה דאין זה ק"ו דילמא ממנה ומלחמה עדיף מכולה מלחמה כדאשכחן לעיל גבי שתי יריכות דאין בו כרת עד שיפגל בשתיהן בכזית וכלו מאחת לא נתפגלה ונראה לתרץ דהתם שאני דעשאן הכתוב גוף אחד כמו שפירשו התוס' דקראן הכתוב לחם לשון יחיד אבל הכא לא עשאן הכתוב גוף אחד ואפילו לפרש"י דמפרש דהא דעשאן הכתוב גוף אחד הוא מסברא מדמעכבי אהדדי לא בכל מקום דמעכבי אהדדי אמרינן מסברא דחשובין כגוף אחד דדוקא בשתי הלחם אמרינן כן משום דשתיהם שוין לענין פיגול ואין טעם שלא יתפגל אחת ע"י חברתה אלא משום דהם שני גופין שפיר אמרינן מסברא דכיון דמעכבין אהדדי חשובין כגוף אחד אבל תודה ולחמה הוי חד עיקר וחד טפל ואין הטעם דלא מצטרפין משום דהם שני גופין אלא משום דאין הטפל מפגל את העיקר לזה ודאי אין מועיל הא דמעכבין אהדדי להיות טפל מפגל את העיקר ומשום זה ודאי גרע ממנה ומלחמה דחישב על כזית בצירוף מכלו מלחמה ונראה לי דזה הוא נמי צד הספק דלא יצטרף תודה לאיפגולי ללחם משום שהוא על ידי צירוף וגרע מכולו מתודה דאין לומר דהצד הספק הוא משום דהתודה גופה אינה מתפגלת דהא משמע מפרש"י דחצי זית תודה וחצי זית לחם שחישב עליהן פשיטא לי' דהם פיגול כמו שאכתוב בסמוך:

שם ומה המפגל כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה רבנן כו' שנזרקה עלי' כו' דעבר עלי' בלאו והבשר כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ור"י סבר אין הציץ מרצה על טומאה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה והא עולין כו' שנגעה בעולין כו' כצ"ל:

בד"ה שאין קרבן ציבור חלוק ואפילו אי מגיעין ושניהם טמאין קרבן ציבור כו' כצ"ל:

בד"ה תלמוד ערוך ששנאה מרבותיו כצ"ל ש"מ:

בד"ה מ"ט התודה מפגלת לחם סה"ד ומה"ד לחם איקרי תודה מדהוה לי' כו' על זבח התודה חלות דמשמע כא' לא בכלל אבל תודה כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה לחם גלל תודה כו' יקריב קרבנו על זבח מלמד כו' התכלת סה"ד ומה"ד תודה אין מניפין כו' כצ"ל הא דפירש"י כבשים עיקר ולחם טפל דשחיטת כבשים מקדשא ללחם כוונתו בזה לתרץ דלא תיקשי הא לקמן (דף מ"ה ע"ב) במתניתין איכא פלוגתא בזה ור"ע ס"ל דהלחם מעכב את הכבשים והכבשים אינן מעכבין את הלחם א"כ ס"ל דהלחם עיקר והכא משמע דלכ"ע אין הלחם מפגל הכבשים ובמה שפירש ניחא דלענין פיגול דתלי' בד' עבודות הזבח הכבשים עיקר לכ"ע דהא כל הד' עבודות נעשות בכבשים ושחיטת הכבשים מקדשת הלחם וזריקת דם הכבשים מתרת הלחם:

בא"ד דכתיב והניף הכהן אותם על הלחם וגומר כצ"ל ש"מ:

בד"ה אימא כו' כי מפגלי כבשים מפגלי לחם משום דהוזקקו זה עם זה בתנופה אבל תודה דלא הוזקקו אימא כי מפגלא תודה לא מפגלא לחם צריכא כצ"ל ש"מ:

בד"ה או לא פגלי לחם דשייר במחשבה כן הוא הנוסחא הנכונה ואין נכון להגי' וה"פ דרש"י מפרש דחצי זית תודה וחצי זית לחם שחישב עליהן פשיטא לי' לר"א דמצטרפין לפיגול ולא מיבעיא לי' אלא על הלחם שלא חישב אי הוי פיגול ע"י צירוף כזית של תודה ולחמה דאע"ג דאין הלחם מצטרף לתודה לחול הפיגול מצד התודה מ"מ התודה מצטרפת ללחם וחל הפיגול מצד הלחם אף על התודה כיון דחישב עלי' והמחשבה חל מצד הלחם ומשמע לי' לרש"י לפרש כן מלשון הגמ' דקשה למה הוצרך רבא להאריך ולומר אף בזו ועוד למה הוצרך לומר דהתודה אינה מפוגלת הא איהו גופי' אמר לי' דלאיפגולי תודה לא קמיבעיא לי ועוד קשה דמעיקרא בעי מיני' ר"א מרב מי מצטרף תודה לאיפגולי ללחם ואח"כ כשפשט לו דמצטרף מקשה עליו ואמאי לימא ק"ו ואין לומר דסתמא דגמ' מקשה קושיא זו דא"כ לא הוה מייתי קושיא זו פעם אחרת באיכא דמתני לה אכבשים ע"כ מפרש דעל הכזית שחישב פשיטא לי' דמצטרפין לפגל ורב השיב לו דאף בזו דפשיטא לך דהחצי זית תודה מתפגלת אינו כן דהחצי זית תודה שחישב עלי' ג"כ אינה מפוגלת ומשו"ה מקשה לי' ואמאי לימא ק"ו דלפי סברתו דהזית שחישב עליו פיגול לא שייך ללמוד ק"ו מהתודה שלא חישב עלי' ולא סייע לפגל אבל לפי מאי שהשיב דחצי זית תודה שחישב עלי' ג"כ אינה מפוגלת שפיר יש ללמוד ק"ו מחצי זית תודה שסייע לפגל וכן משמע מפרש"י דעיקר הק"ו הוא רק מחצי זית תודה שסייע לפגל ובזה ניחא נמי הא דפרש"י בד"ה תודה המפגל כו' אין מתפגל כדקאמרינן התודה אינה מפוגלת ולא קאמר כדתנן במתני' והלחם אינו מפגל את התודה דחצי זית

תודה שחישב עלי' אין יכולין ללמוד ממתניתין דאינה מפוגלת דמתניתין איירי במחשבה דכולה מלחם אלא מדברי רב הוא דקאמר התודה אינה מפוגלת דלא איצטריך אלא לחצי זית תודה שחישב עלי':

בתוס' ד"ה ור"י סבר אין הציץ מרצה כו' ולא הויא אלא כריצוי ציץ ולמ"ד דמרצה כו' כצ"ל הא דהוצרכו לומר דטומאה הותרה בציבור הוא כריצוי ציץ לענין היתר אכילה דטהור ולמ"ד דציץ מרצה על אכילות גם טומאה הותרה בציבור מהני להיתר אכילה דטהור משום דאם נאמר דטומאה הותרה בציבור אין מועיל כלל להיתר אכילה דטהור קשה אמאי הוצרך ר"פ לומר דר"י סבר אין הציץ מרצה על אכילות מה דלא מצינו לו בשום מקום שסובר כן עדיפא הוה לי' לומר דר"י לשיטתי' דס"ל בפסחים (דף ע"ז) וביומא (דף ז' ע"ב) דטומאה הותרה בציבור ואפילו אי ס"ל דהציץ מרצה על אכילות היינו דוקא ביחיד דלא הותרה טומאה גבי' אבל בציבור דטומאה הותרה להם אין הציץ מרצה משום דציבור לא צריך לריצוי ציץ כיון דהותרה והא דהותרה לא מהני לענין היתר אכילה אפילו דטהור ע"כ פירשו דלמ"ד דהציץ מרצה על אכילות גם הא דטומאה הותרה בציבור מועיל להיתר אכילה דטהור ומשו"ה הוצרך ר"פ לומר דר"י סובר אין ציץ מרצה על אכילות:

בד"ה ופליגי כו' משמע דאי משכח תנאי בציץ מרצה כו' ובמתניתין קסבר כו' כצ"ל ונראה לפרש דסברת התוס' הוא בהיפך מפרש"י דרש"י פירש דאי ציץ מרצה על העולין הויא הקטרת בזך שנטמא הקטרה מעלייתא משום ריצוי ציץ ומכ"ש הקטרת הבזך שלא נטמא ומשו"ה אין לטמאות הטהור לכתחילה ולסמוך על ריצוי ציץ אבל אם אין הציץ מרצה על העולין והקטרת הבזך שנטמא לא הויא הקטרה מעלייתא גם הקטרת הבזך שלא נטמא לא חשיב הקטרה מעלייתא דלא עדיף מבזך שלא נטמא כיון דהבזיכין מעכבין זה את זה משו"ה מותר לטמאו לכתחילה דאפילו אם לא יגעם זה בזה חשיב הבזך השני כאילו נטמא אבל התוס' לא ניחא להו בזה דקשה להו לפי זה אמאי הוצרך המקשה לומר דבעולין כ"ע ס"ל דהציץ מרצה דהא אפילו אי איכא תנאי דפליגי בהכי ור"י ס"ל דאין הציץ מרצה על העולין מ"מ הויא הקטרה מעליא משום דס"ל דטומאה הותרה בציבור כמו דהקשו התוס' לעיל על הא דאמר דר"י סבר אין הציץ מרצה על העולין ולענין הקטרת הבזיכין לא מצי לתרוצי כמו שתירצו לעיל לענין אכילת הלחם ועוד קשה הא דאמר לקמן והכא מאי ריצוי ציץ איכא דמשמע דמשום דהציץ מרצה עושין בטומאה לכתחילה ע"כ פירשו הם בהיפך דאם אין הציץ מרצה אסור לטמאות את הטהור אבל אם הציץ מרצה מותר לטמאות היכא דכבר נטמא מקצתו ולפירוש זה

ניחא הא דהוצרך לומר דכ"ע ס"ל דהציץ מרצה על העולין דאי הוי אשכחן תנא דס"ל דאין הציץ מרצה על העולין הוי מפרשינן סברת החכמים דהטהור בטהרתו משום דאין הציץ מרצה על העולין ויש להקשות דאפילו אי משכח תנאי בציץ מרצה על העולין מ"מ חכמים דהכא ע"כ ס"ל דטומאה הותרה בציבור או דהציץ מרצה על העולין דאל"כ אין הבזיכין קרבין משום דהלחם אסור באכילה ואם אין שירים אין קומץ כמו דמשמע בפסחים (דף ע"ח) דלר' יוסי דס"ל דטומאה דחוי בציבור ואין הציץ מרצה על אכילות לא אתיא מתניתין דחמשה דברים באין בטומאה כוותי' ויש לומר דהתם עיקר הקושיא הוא משתי הלחם דלא הויא עולין אלא אכילות אבל הכא איכא למימר דחכמים דהכא ס"ל כר"א דאמר קומץ אעפ"י שאין שירים:

בד"ה ר"י אומר כו' אע"ג דר"י ס"ל בפרק כיצד צולין ובפ"ק דיומא כו' כצ"ל וקשה אמאי לא הקשו קו זו אבזיכין דלעיל מיני' דאמר נמי ר"י הטעם לפי שאין קרבן ציבור חלוק ונראה לפרש דביומא (דף ז' ע"א) בד"ה דם כתבו התוס' דלמ"ד טומאה הותרה בציבור אם נטמא הדם ולא הבשר מותר הבשר באכילה ולפי זה יש לומר דמשו"ה לא הקשו מבזיכין דהתם יש לתרץ בפשיטות דכיון דטומאה הותרה בציבור אין מועיל לענין היתר אכילה דטמא משו"ה אפילו לענין היתר אכילה דטהור דמועיל הא דטומאה הותרה בציבור מ"מ אסור לטמאות לכתחילה אבל לגבי פסח דמועיל הא דטומאה הותרה בציבור לענין היתר דטמא דהא פסח עיקרו לאכילה בא ונאכל בטומאה הוה ס"ד דמקשה דאפילו לכתחילה מותר לטמאות ותירצו דאפ"ה כיון דיש בו אכילה אין עושין בטומאה לכתחילה אי לאו משום שאין קרבן ציבור חלוק:

בד"ה לחם איקרי תודה כו' מה שמקשים דאמרינן בפ' הערל כו' מ"ט לא ילפינן תרומה מביכורים אע"ג דאיתקש כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד אסמכתא בעלמא קאמר כצ"ל. בד"ה המפגל וכו' לענין עדים זוממין שאני משום טעמא דא"כ בטלת תורת עדים זוממין כו' פירוש פירכא דרבינא אין מועיל לבטל הק"ו אלא לענין עדים זוממין משום טעם דא"כ בטלת תורת עדים זוממין אבל לא מועיל לבטל הק"ו זה לגמרי בכ"מ:

בא"ד ומפרש ר"ת דהסוקל אינו נסקל דרוצח לעולם בסייף כו' התוס' הכא קיצרו בדבריהם ובמכות הקשו עוד על פרש"י דהוי לי' לתרץ דק"ו דהסוקל ודאי לא אמרינן משום דא"כ בטלת תורת עדים זוממין לגמרי ולא משכחת לה כאשר זמם אבל ק"ו דהמחלל דלא בטלת תורת עדים זוממין לגמרי שייך שפיר למיעבד ק"ו ולפי פירושם כתבו לתרץ ג"כ זו הקושיא וז"ל והשתא לא ביטלת לגמרי דאיכא לאוקמי קרא דועשיתם

כאשר זמם כשהן מעידין שמחויב שאר מיתות ב"ד שאינו בסקילה ואפי"ה לא עבדינן האי ק"ו עכ"ל וכתב שם המהרש"א וז"ל לאו דוקא כל שאר מיתות ב"ד דהא בשריפה נמי איכא האי ק"ו ומה אדם ששורף חבירו אינו נידון בשריפה אלא בסייף עדים שמעידין איש פלוני מחויב שריפה ולא נשרף ע"י אינו דין שלא ישרפו וכן איכא האי ק"ו בחנק וליכא לאוקמי כאשר זמם אלא בסייף דליכא האי ק"ו וכן כתב בחידושי מהר"ם דמה שכתבו התוס' דאיכא לאוקמי קרא דכאשר זמם כשהן מעידין שמחויב שאר מיתות אינו מדוקדק כ"כ דהא בשאר מיתות נמי איכא למימר הכי כגון בשריפה מה השורף אינו נשרף ומה החונק אינו נחנק ולא שייך תורת הזמה כי אם בהרג ודבריהם תמוהין דהא הבא לסקול ולא סקל אינו דין שלא נסקל פירוש אלא נידון בסייף דאין לפרש אלא פטור לגמרי דא"כ לא משכחת מיתת סקילה דהא הויא עדות שאי אתה יכול להזימה כמו דאמרינן בסנהדרין (דף מ"א ע"א) וכיון דאינהו לא מיקטלי איהי היכי מיקטלא הויא לה עדות שאי אתה יכול להזימה וא"כ תיקשי על התוס' אותה הקושיא גופה שהקשו על פרש"י דמאי פריך שאני הכא דגלי קרא בהדיא דהבא לסקול ולא סקל דנסקל מדאשכחן בתורה דחייבה התורה מיתת סקילה ולפי זה אם דרשינן ק"ו הבא לחנוק ולא חנק אינו דין שלא יחנק אלא נידון בסייף יביא הק"ו להחמיר עליו מחנק לסייף ובכ"מ הק"ו בא להקל על הקל ולא להחמיר עליו ולפי זה דברי התוס' מדוקדקין דתיבת כל לא נמצא בתוס' ושאר מיתות ב"ד שכתבו יש לפרש על הרג וחנק ובסוף דבריהם שם נראה שכצ"ל דהכי קאמר לעיל דלא דרשינן ק"ו בכה"ג וכוונתם להא דמייתי שם בע"א כל הזוממין מקדימין לאותה מיתה חוץ מזוממי בת כהן ובועלה ואין להקשות על פירוש התוס' דכיון דבשריפה נמי שייך לומר ק"ו זה ומה השורף אינו נשרף כו' א"כ מאי פריך שאני הכא דגלי קרא לאחיו ולא לאחותו דמשמע דהכא דוקא דאיכא לקיים כאשר זמם לעשות לאחיו בחנק משו"ה אינו נידון בשריפה כאשר זמם לעשות לאחותו בשריפה אבל היכא דליכא לקיים כאשר זמם לעשות לאחיו מקיימין כאשר זמם לעשות לאחותו בשריפה דיש לומר דאפילו אם נאמר ק"ו דהבא לשרוף ולא שרף אינו דין שלא ישרוף אלא בסייף ג"כ איכא למידרש לאחיו ולא לאחותו דמשום לאחיו נידון בחנק דהא בחנק ליכא ק"ו כדפרישית ומשום לאחותו נידון בסייף משום הק"ו שוב הראו לי קושיא זו בספר שאגת ארי' על מכות:

בא"ד דק"ו דהכא לא דמי להההוא דהתם דבא לפגל כו' כצ"ל:

דף טו:

בגמרא לימא ק"ו ומה האוסר כו' כצ"ל:

שם דתנן היתה שדהו זרועה קנבוס ולוף לא יהא זורע על גביהם שהן עושות לשלש שנים כן הוא הנוסחא אשר לפנינו והצ"ק מגי' שאינן עושין אלא לשלש שנים וכן הוא במשנה שבמשניות והש"מ מוחק כל זה לפי שאין לאותה משנה שום שייכות להא דאמר לעיל מיני' קנבוס ולוף אסרה תורה דאין מאותה משנה שום הוכחה דשאר זרעים לא אסירי אלא מדרבנן ועוד דאותה משנה לא איירי בכלאי הכרם כלל אלא בכלאי זרעים ולי נראה שאין למוחקו לגמרי דגירסא זו היא גירסת הרמב"ם שכתב בפ"ה מה' כלאים הלכה ג' וז"ל ואינו חייב מן התורה אלא על קנבוס ולוף וכיוצא בהן מזרעים שנגמרים עם תבואת הכרם וכתב שם הכ"מ וז"ל ומ"ש רבינו שהם נגמרים עם תבואת הכרם נראה לי דהיינו שאינם עושים אלא לג' שנים כדתנן בפ"ב דכלאים כמו שתבואת הכרם אינו ניתר עד ג' שנים עכ"ל וטעם זה לקח הרמב"ם מהגמ' דהכא דמביא הך משנה דפ"ב דכלאים לטעם אהא דקנבוס ולוף אסרה תורה דמשום דאין עושין אלא לג' שנים הוי דומיא דכרם ואסורין משום כלאים בכרם והא דבעינן דומיא דכרם משום דכתיב לא תזרע כרמך כלאים זרעים הדומין לכרם כמו שפרש"י הכא:

שם האי דעבד איסורא קנסוהו רבנן האי דלא עבד איסורא כו' כצ"ל ש"מ:

שם כולו מלחם לא מיפגלא כו' כצ"ל:

שם מדרבנן הוא דאסירי האי דעבד איסורא כו' האי דלא עבד כו' כבשים הוא דהווזקקו זה לזה בתנופה אבל תודה דלא הווזקקו זה לזה כו' בעא מיני' השוחט את הכבש כו' כבש משמע ולא מיפגל כו' כצ"ל:

(**שם**) **או** דילמא לחם משמע ומפגל לי' אין להקשות הא אין מפגלין בחצי מתיר דיש לומר דמשכחת לה דמפגל לי' היכא דכבר שחט את חבירו במחשבת פיגול:

שם אלמא חבירו כבש משמע אין להקשות דילמא מתניתין נמי חבירו לחם קאמר והא דשניהם כשירים משום דאין מפגלין בחצי מתיר כרבנן דהא כבר תני לי' רישא דפליגי בי' ר"מ ורבנן ואין לומר דבא לסתום כרבנן דפשיטא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דאפילו לרבנן הלחם פסול מיהא הוי קצת מצאתי:

שם במתני' והנסכים אינן מפוגלין כו' והזבח אינו מפוגל כו' מפני שדם הזבח מתירן ליקרב כו' כצ"ל:

שם ונסכיו מכאן עד י' ימים כו' כצ"ל ש"מ:

שם אפשר לשנותן כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה סמדר כבר חנטו הענבים כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לוף מין קטנית כצ"ל וכן פירש נמי רש"י בריש פרק י"ח דשבת ובהר"ן שם ובהרא"ש נדרים (דף נ"ח) אבל הרמב"ם בפ"י דפאה ובהרבה מקומות פירש שהוא מין בצלים וכן פירש הרע"ב וכן משמע מפירוש הר"ש שהוא מין ירק בפ"ה דשביעית משנה ג':

בד"ה אסרה תורה בכרם דאין זרעם כלה כו' כצ"ל:

בא"ד דכתיב לא תזרע כרמך כלאים כו' ענבים סה"ד ומה"ד דלא עבד איסורא בעל הכרם סה"ד כצ"ל ב"ח:

בד"ה אבל הכא כו' כצ"ל:

בד"ה כ"ש אכבשים דמצטרפין כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אבל תודה לא פשיט לי' דפיגל לחם כצ"ל:

בד"ה ה"ג בעי ר' אבא זוטי כו' כצ"ל:

בד"ה מפגל את הנסכים כו' פיגול סה"ד ומה"ד משיקדשו בכלי דשוב כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ונסכיו כו' אלמא לאו מזיבחא נינהו כצ"ל מצאתי:

בד"ה אמרו לו באפשר לשנותן כו' כצ"ל:

בד"ה בשחיטה כו' ואין רשאין לשנותן לאחר כצ"ל:

בד"ה כלחמי תודה שהשחיטה קובעתן כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה והתירו הגפנים כו' והיכי מסיק הכא דלא כר"י דשרי כו' כצ"ל פירוש דשמואל פוסק התם כר"י וצריכין לפרש סוגיא דהכא אליבא דהילכתא משום זה צריכין לפרש דתבואה דהתם לאו בסתם תבואה איירי דא"כ היכי מסיק הכא שלא כהילכתא ואח"כ כתבו אלא דרב פוסק התם כרבנן וא"כ אפשר לפרש תבואה דהתם בסתם תבואה וסוגיא דהכא כרב דפוסק התם כרבנן דאסרו התם:

בד"ה אפשר לשנותן כו' אמר להן אף אני כו' דלרבנן אפשר לשנותן כצ"ל:

בא"ד אפשר לשנותן לזבח אחר אפילו לאחר שחיטה פירוש מדאמר רבא טעמא דר"מ דבשחיטה הוקבעו שלא לשנותן משמע דחכמים דפליגי אר"ל ס"ל דאפילו לאחר שחיטה מותר לשנותן:

בא"ד אבל אם הוצרכו אי אפשר לשנותן כצ"ל כתב בצ"ק וז"ל ודבריהם אינם מובנים לי דהא הכא רבנן אמרו לר"מ אפשר לשנותן ור"מ אירי אם פיגל בזבח שיהא הנסכים מפוגלין ולפי זה הוי נמי לא הוצרכו דהא הזבח פיגול ושייך לב ב"ד וצ"ע ונראה לי דלא קשה מידי דב"ד לא מתנה אלא היכי דנפסל הזבח והנסכים לא נפסלו עמו דהנסכים כשרים ואם לא יהא רשאי לשנותן לזבח אחר יפסלו בלינה משו"ה התנו דאם לא הוצרכו לזבח זה יהא לזבח אחר אבל היכא דנפסלו הנסכים עם הזבח אין שייך תנאי

ב"ד דלא עשו תקנה בתנאי ב"ד אלא שלא לפסול הכשרין ע"י דאי אפשר לשנותן אבל לא להכשיר הפסולין והא דכתבו התוס' אבל אם הוצרכו אי אפשר לשנותן אין כוונתם לומר דהכא הוי הוצרכו ומשום הכי מי אפשר לשנותן אלא כוונתם דאין לומר דמשום דאפשר לשנותן בתנאי ב"ד לא יתפגלו הנסכים עם הזבח דמשום זה לא חשיב קביעות עם הזבח כיון דעדיין אפשר לשנותן בתנאי ב"ד לזה כתבו דאינו כן דאם הי' התנאי ב"ד דלעולם יכולין לשנותן אפילו בהוצרכו לא הוי קביעות אבל כיון דאם הוצרכו אי אפשר לשנותן חשיב שפיר קביעות אע"ג דיכולין לשנותן בלא הוצרכו:

בא"ד ונראה לפרש דסוגיא דהתם כר"מ פירוש דהא דמתרץ לב ב"ד מתנה היינו אליבא דר"מ משום דהקושיא היתה אסתם משנה וקיי"ל דסתם מתני' ר"מ הוא ולר"מ ודאי דאסור לשנותן אם לא משום תנאי ב"ד כדס"ל הכא:

בא"ד וא"ת והלא ר"ח סתמא ככ"ע וי"ל כדמפרש כו' גופא דמנחה הוא ואמאי קשיא לי' מר"ח אמתניתין דהתם כו' אפשר לשנותן כו' כצ"ל פירוש דר"ח ודאי אפילו לרבנן אמרה למילתי' וקשה מרבנן דהכא דמתירין לשנותן אפילו בלא תנאי ב"ד ותירצו דלפי מאי דמתרץ התם הא דלא מהני תנאי ב"ד בשמן משום דשמן גופי' דמנחה הוא מתורץ נמי בזה דלא תיקשי הא דרבנן דהכא מתירין לשנותן דשאני שמן דגופי' דמנחה הוא ואפילו רבנן מודו דאסור לשנותו והדר מקשו דמתחילה דלא ידע מתירוץ זה אמאי מקשה אסתם מתניתין דאתיא כר"מ עדיפא הוה לי' להקשות ארבנן דהכא:

בא"ד משום דלא נזכר שם ר"מ בהדיא והא דכתבו לעיל בסמוך דמשו"ה מקשה אסתם מתניתין דאפילו לר"מ אפשר לשנותן היינו כשמקשה מר"ח דאפילו אם תאמר דמתניתין לאו ר"מ היא לפי שלא נזכר שם ר"מ בהדיא ג"כ קשה מר"ח ארבנן משו"ה עדיפא לי' להקשות אסתם מתני' דאפילו לר"מ אפשר לשנותן אבל להקשות דר"מ אדר"מ אם תאמר דמתניתין לאו ר"מ כיון דלא נזכר שם ר"מ בהדיא לא קשה כלל:

בא"ד פירוש לענין שלא לשנותן לזבח אחר כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד בנסכים הבאים בפ"ע אלא ודאי כמו שפרשתי כו' כצ"ל:

בא"ד והא דפריך התם כו' פירוש דבשלמא לפירוש הקונטרס דפירש הא דזעירי לענין לפסול בלינה ניחא שפיר הא דפריך מאי לאו דאיפסל בשחיטה משום דשחיטה פסולא לא מקדשא ואפי"ה קתני ואם לאו יפסלו בלינה משמע דבלא שחיטה מתקדשין הנסכים לפסול בלינה והיינו ע"י קדושת כלי דלא כזעירי אבל לפי' התוס' שפירשו לענין שלא לשנותן לזבח אחר קשה מאי פריך מאי לאו דאיפסל בשחיטה ומתרץ לא דאיפסל בזריקה הא אדרבא דאי איפסל בשחיטה ניחא הא דקתני אם יש שם זבח אחר יקרבו

עמו משום דשחיטה פסולא דקודם שחיטה מקדשא אפילו לר"מ אבל אי איפסל בזריקה קשה אמאי מותר לשנותן:

בא"ד בע"ב שהי' זבוח באותה שעה כו' לית לי' הא דאמרינן הכא כו' כצ"ל צ"ק הא דהוצרך להביא הא דבעינן שהי' זבח זבוח באותה שעה ולא סגי להו בתנאי ב"ד לחוד משום דתנאי ב"ד הוא. רק תירוץ ר' ינאי ולא נוכל להקשות ממנו על זעירי דאפשר לא סבר כהך תירוצא דר' ינאי אלא מפרש למתניתין דאיפסל בשחיטה ושחיטה פסולא לא מקדשא ומשום קדושת כלי לחוד אפשר לשנותן ואע"ג דבשמן נמי ליכא אלא קדושת כלי התם במנחה קדושת כלי לחוד קובעת משום דלא משכחת לה קדושה אחרת אבל הא דבעינן זבח זבוח באותה שעה והטעם הוא משום גזירה שמא יאמרו דבלא תנאי ב"ד מותר לשנותן וא"כ מוכח שפיר דאסור לשנותן אם לא משום תנאי ב"ד ומקשה שפיר אזעירי מברייתא:

בא"ד עוד יש לפרש ההוא דהתודה כו' אלא בשחיטת פיגול דלא איקבע בפיגול אלא במתנות ולא בשאר פסולי שחיטה כו' כצ"ל פירוש דהתוס' נותנין טעם מ"ש שחיטת פיגול משאר פסולי שחיטה משום דבשעת שחיטה עדיין לא הוקבע בפיגול עד שעת זריקה וכן כתבו בהדיא במעילה (דף ג' ע"ב) בד"ה אלא בזריקה דמשו"ה השוחט את התודה חוץ לזמנה קדש הלחם דלא מיקבע בפיגול עד שעת זריקה והכא בנסכים אמר רבא דר"מ סבר דהוקבעו בשחיטה כלחמי תודה:

דף טז.

בגמרא ובהילוך אבל בא לו להקטרה כו' כצ"ל צ"ק:

שם במחשבה או שנתן את הקומץ כו' כצ"ל ש"מ:

שם כגון שפיגל בראשונה ובשני' ובשלישית כו' מיהדר פיגולו בשני' ובשלישית למה לי כן הוא הנוסחא לפי פרש"י דזבחים (דף מ"ב ע"א) ולפי פרש"י דהכא לא גרסינן הנך תרי ובשלישית:

ברש"י ד"ה בקמיצה כו' מפרש לקמן בשמעתין דהא איכא בלבונה פי' דהולכה איכא בלבונ' והא דמפגל בהולכ' בקומץ לבד מפרש לקמן בשמעתין:

בד"ה מ"ג דיוה"כ ח' הזאות דפר דבין הבדים כו' וד' דקרנות כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בפר ואפי' בדמו של פר בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד יבוא אחרון בדמו אל הקודש כו' כצ"ל:

בא"ד הוה מצי לאוקמי בב' דיעות כצ"ל מצאתי:

בתוס' ד"ה חדא דהיינו קמייתא כו' לכך שוות זה כזה כוונתם בזה לתרץ הא דקשה אמאי לא מקשה ממתניתין דקתני פיגול בקומץ ולא בלבונה ופליגי חכמים דאין בו כרת ולא

אמרינן דעל דעת הראשונה הוא עושה ואם תאמר דפיגל בקומץ לאחר שנתן את הלבונה בשתיקה א"כ היינו פיגל בלבונה ולא בקומץ דאיירי דפיגל בלבונה לאחר שנתן את הקומץ בשתיקה משו"ה כתבו לכך שוות זה כמו זה פירוש בשלמא במתניתין יש לומר דאיירי שפיגל בקומץ לאחר שנתן הלבונה בשתיקה והא דקתני אחר כך פיגל בלבונה ולא בקומץ בא לאשמועינן דלבונה חשיב חצי מתיר כמו הקומץ ובשניהם פליגי ר"מ וחכמים אבל מל' הברייתא משמע דעיקר בא לאשמועינן דלא פליגי חכמים אלא דוקא בנתן את הראשון בשתיקה והשני במחשבה לענין זה פשיטא דקומץ והלבונה שוין ולא הוצרך לאשמועינן זה בתרווייהו:

בד"ה בין בראשונה כו' וכן מוכח בסמוך דכל הזאות דבין הבדים כו' דקאמר כיון דחשיב בפנים פסלי' כי מדי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה וצ"ע בההיא דלקמן דהקטיר שומשום כו' פירוש דאמר לקמן לימא מ"ד פיגול כר"מ פירוש דס"ל דמפגלין בחצי מתיר הא שומשום לא עדיף מחצי הזאות דפנים דאפילו ר"מ מודה דלא הוי פיגול:

בד"ה כגון שפיגל כו' וקשה דלקמן קאמר משכחת לה כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד ולפי זה נוכל לגרוס כאן שפיגל בראשונה ובשני' ובשלישית פירוש ושתק ברביעית דהיינו בשפיכת שירים והא דלא קשה עכשיו רביעית מאן דכר שמה כמו שהקשו לפירוש הקונ' דפרק ב"ש שפירש ושתק ברביעית דטיהרו יש לומר דכמו דלא חשיב לי' בחשבון כשחשיב מ"ג הזאות משום דלא חשיב אלא הזאות לא חשיב לי' נמי הכא בחשבון הכפרות ולא נקט אלא שלשה כפרות משום דלא חשיב אלא כפרות של הזאות:

בא"ד וכן כתוב בספר רבינו גרשם כאן ובפרק ב"ש כו' כצ"ל:

בא"ד הא על כרחך האי תנא כו' כצ"ל:

בא"ד דאע"ג דשירים מעכבי לא חשיב האי תנא אלא הזאות והא דמשני לקמן הא כמ"ד שירים לא מעכבין לא קאי אלא אברייתא דקתני ארבעים ושבע ולא אברייתא דהכא:

דף טז:

בגמ' והאי כיון דחשיב בי' בפנים כו' לפיגול מרצה כצ"ל:

שם דעבודה שאינה מתרת היא ופליגי כו' כצ"ל ש"מ:

שם הקטיר שומשום לאכול שומשום עד שכלה קומץ כולו מהו ר"ח כו' כצ"ל לפי פרש"י:

שם קסבר אין דרך אכילה בכך כן הוא הנוסחא הנכונה ואין צורך להגה דהא ע"כ ס"ל דאין דרך הקטרה בכך למה לן לדחוקי ולומר דמחלק בין אכילה להקטרה יותר טוב לומר שמשוה מדותיו כמו למ"ד פיגול שמשוה מדותיו וס"ל בתרוייהו דדרכו בכך ורק למ"ד כשר צריכין לדחוקי דבאכילה ס"ל דאין דרכו בכך ובהקטרה ס"ל דדרכו בכך ועוד דאם

גרסינן דדרך אכילה בכך ואין דרך הקטרה יהי' סברתו הפוכה לגמרי ממ"ד כשר דלמ"ד פסול יותר דרך אכילה בכך מהקטרה ולמ"ד כשר יותר דרך הקטרה בכך מאכילה:

ברש"י ד"ה אף הרצאת פסול כו' כצ"ל ב"ח:

בא"ד באותה עבודה שהוא מתפגל בה יש לדקדק אמאי שינה רש"י בפירושו כאן ממה שפירש בזבחים (דף מ"ב ע"ב) דהכא פירש שיקרבו כל מתירין של אותה עבודה שמחשב בה וקושית הגמ' הוא דמיא קא מדי ולא גמר אותה עבודה שהוא מחשב בה בקדושה ובזבחים פירש שיקרבו כל מתירין היינו שיגמור כל הארבע עבודות דאעפ"י שחישב בשחיטה לא מיקבע בפיגול לענין כרת עד סוף כל העבודות דהיינו לאחר זריקה וקושית הגמ' הוא דמיא קא מדי ולא נגמרו כל העבודות בקדושה וכפירושו בזבחים פירש נמי שם (דף כ"ח ע"ב) בד"ה ומה הרצאת כשר ונראה לתרץ דיש לדקדק עוד בדברי רש"י בזבחים (דף מ"ג ע"א) שפירש הא דאמר עולא קומץ פיגול שהעלו לגבי מזבח פגע פיגולו ממנו אם אחרים מביא לידי פיגול הוא עצמו לא כ"ש דהוכחתו הוא ממפגל בהקטרה היפך ממה דפירש במעילה (דף ג' ע"ב) דהוכחת עולא הוא ממפגל בקמיצה וכן מוכח בגמ' שם דאיירי במפגל בקמיצה דאם איירי במפגל בהקטרה לא מוכח מיני' דבמחשבה דקמיצה לחודא הוי פיגול ולא מקשה מידי ונראה לפרש דהא יש להקשות על הגמ' דמעילה דמנא לי' להמקשה דעולא איירי במפגל בקמיצה דילמא איירי במפגל בהקטרה ולא קשה מידי וצריך לומר דמשמע לי' דהא דדרשינן מהא דכתיב ירצה בפיגול דבעינן כהרצאת כשר קאי נמי אאותה עבודה שמפגל בה אלא דיש חילוק בין הרצאה דאותה עבודה שמפגל בה ובין הרצאה דסוף כל העבודות דבהרצאה דסוף כל העבודות ליכא למילף מזה דבעינן בפיגול כהרצאת כשר אלא הא דפקע פיגולו דמתקבל בהקטרה אבל לא מצינו למילף שיגמרו כל עבודותיו בקדושה בלא פסול פיגול נמי דהא ע"כ מתחיל פסול הפיגול לאחר גמר אותה עבודה שהוא מפגל בה אבל לענין הרצאה דאותה עבודה שהוא מפגל בה שפיר מצינן למילף מזה דבעינן כהרצאת כשר דפסול הפיגול אינו מתחיל אלא לאחר גמר כל העבודה שהוא מפגל בה ולפי זה יש להוכיח שפיר דעולא איירי במפגל בקמיצה דאי איירי במפגל בהקטרה אין להוכיח דפקע פיגולו דשפיר מייתי אחרים לידי פיגול אע"ג דלא פקע פיגולו דהא כל ההקטרה נעשה בקדושה ופסול הפיגול בא לעצמו ולאחרים בב"א לאחר גמר הקטרה:

ובזה נבוא לתרץ רש"י דהכא דפירושו דהכא הוא לפי סוגית הגמ' דמעילה דבאותה עבודה בעינן הרצאה שתגמר בקדושה ולא חשיב כהרצאת כשר ע"י שפקע פיגולו ע"כ מפרש דקושית הגמ' הוא לר"מ דמיא קא מדי ולא נגמר אותה עבודה בקדושה דלפי

פירוש זה ניחא הא דלא מקשה לרבנן נמי ממפגל בקמיצה ובשחיטה ועוד דלענין הרצאת כשר דשאר עבודות לא מצי להקשות דמיא קא מדי דהא משמע מדברי עולא דבזה דפקע פיגולו חשיב שפיר כהרצאת כשר דהא דקשה לי' אם לא פקע פיגולו האיך מביא אחרים לידי פיגול הוא מטעם דבעינן כהרצאת כשר וכן כתבו התוס' בהדיא במעילה בד"ה קומץ פיגול (בדף ד' ע"א) ואע"ג דעולא איירי בקומץ ודאי דה"ה בדם דפקע פיגול מכח אותה הוכחה עצמה דהאיך מביא אחרים לידי פיגול ובזבחים (דף מ"ג ע"א) בריש העמוד כתבו התוס' ושמא לא שייך לומר גבי דם פקע פיגולו כי אם גבי הקטרה דוקא שנעשה לחמו של מזבח נסתר האי ועוד] אבל בזבחים לא מצי לפרש כן דהתם גרסינן והאי כיון דחשיב בי' בפנים פסלי' כמאן דלא אדי דמי א"כ מבואר בהדיא דלא ס"ל כסוגיא דמעילה אלא דפסול הפיגול מתחיל מיד בתחלת העבודה שמחשב בה ואין שום חילוק בין הרצאה דאותה עבודה שמחשב בה ובין הרצאה דשאר עבודות ומשו"ה הוכרח לפרש דקושית הגמ' הוא מכל עבודות והוצרך לדחוק דהא דלא מקשה לרבנן נמי ממפגל בקמיצה ובשחיטה משום דגזה"כ הוא דאי אפשר לפגל בענין אחר. ובזה יש לתרץ נמי דלא תיקשי הא מדברי עולא משמע דבזה דפקע פיגולו חשיב כהרצאת כשר היינו נמי משום דגזה"כ הוא דאי אפשר בענין אחר ולפי זה ניחא שפיר הא דרש"י פירש בזבחים הא דעולא במפגל בהקטרה דלפי סוגיא דזבחים דפליג אסוגיא דמעילה שפיר יש לפרש הוכחת עולא אפילו ממפגל בהקטרה ולא במפגל בהקטרה דוקא ולפי פירש"י דכאן יש ליישב קושית התוס' על רש"י לעיל (דף י"ד ע"א) בד"ה הקומץ שהקשו על מה דמתרץ רש"י דמשכחת דליחייב כרת על אכילת קומץ פיגול לאחר שהוצת האור ברובו הא לאחר שהוצת האור ברובו פקע פיגולו ממנו דלפרש"י דבכאן שפיר משכחת קומץ פיגול דלא פקע פיגולו לאחר שהוצת האור ברובו כגון שפיגל בשעת הקטרה דלא חל פסול הפיגול עד לאחר גמר עבודת הקטרה דהיינו לאחר שהוצת האור ברובו ואז שוב לא פקע פיגולו דהא כל הוכחת עולא הוא דפקע פיגולו מדמייתי אחרים לידי פיגול והכא כבר הביא אחרים לידי פיגול בהקטרה כשרה דהא פיגול עצמו ואחרים באו לו בב"א לאחר שהוצת האור ברובו דאז חשיב קרבו מתיריו דהא מתיר ג"כ השירים באכילה וא"כ ליכא הוכחה דפקע פיגולו לאחר שהוצת האור ברובו והוכחת עולא הוא ממפגל בקמיצה כמו שפרש"י במעילה. ובזה יש לפרש נמי דברי רש"י בזבחים (דף פ"ו ע"א) שפירש הא דתנן וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר דקאי נמי על כל הפסולין וקשה דמנא לי' לרש"י לפרש דקאי נמי על כל הפסולין דהא אמרינן בגמ' דמשלה בהן האור יעלו כמו שהקשו התוס' ובמה שכתבתי אתי שפיר

דכיון דליכא הוכחה דמתקבל בהקטרה אלא עד דמייתי אחרים לידי פיגול א"כ לאחר שהוצת האור ברובו דכבר הביאו אחרים לידי פיגול אם ירדו לא יעלו ואע"ג דרש"י פירש לא יחזיר אין צריך להחזיר לא קאי אלא אעצמות וגידין וממילא ידעינן דבפיגול כיון דאין צריך להחזיר אע"ג דבשאר פוקעין כה"ג צריך להחזיר דאסורין להחזיר וכל הפסולין שוין לפיגול לענין דפלגא מחית אארעא ופלגא אסקי' על המזבח דמסקינן לי' לכתחילה דהא הך טעמא דקאמרי התוס' על פיגול דאל"כ הוה קומץ שחסר וירד שייך נמי בכל הפסולין וכן נמי לענין דלאחר שהוצת האור ברובו אם ירד לא יעלה לפרש"י ובזבחים (דף מ"ג) קאמר ר"י בהדיא בכל הפסולין דאם עלו על המזבח פקע איסורן מהן וצריך לומר דילפינן כולהו מפיגול:

בד"ה והאי כיון דחשיב כו' דכי חשיב בקבלה איפסל כו' כן הוא הנוסחא הנכונה ואין צורך להגי' ותיבת בקבלה לא קאי אדכי חשיב דקמי' אלא קאי אאיפסל דבתרי' וכוונתו ללמדנו דאע"ג דחישב בשחיטה לא נעשית בפסול אלא עבודת הקבלה אבל עבודת השחיטה נעשית כולה בקדושה דפסול הפיגול לא התחיל אלא לאחר גמר השחיטה וכמו דמתרץ אח"כ:

בד"ה משכחת לה דמפגלי כולהו פי' דק' דלא הוצרך רבה לתרץ אלא דשחט פר אחר וגמר כל הזאות בשתיקה ע"כ פירש דהוצרך רבה לתרץ בארבעה פרים דמשכחת להו דמפגלי כולהו ואיצטריך לזה לפי תירוץ רב אשי לעיל בע"א וכולהו לאו דוקא דע"כ באחרון לא פיגל דאי פיגל גם באחרון הוי כולי' מתיר ואע"ג דלפי גירסת רש"י לעיל כגון שפיגל בראשונה ובשני' הי' די בג' פרים יש לומר דרש"י פירש לעיל על אותה ברייתא דתני מ"ג דס"ל דמערבין לקרנות וא"כ ד' דקרנות ושבע דטיהרו הם כפרה אחת וליכא אלא ג' כפרות אבל רבה קאי על הברייתא דתני מ"ז ועל אותה ברייתא צריכין לתרץ שפיגל בראשונה ובשני' ובשלישית ושתק ברביעית וצריך לתרץ בארבעה פרים דהא אותה ברייתא ס"ל דאין מערבין לקרנות ומאן דס"ל אין מערבין לקרנות ע"כ ס"ל נמי דד' דקרנות ושבע דטיהרו הם שתי כפרות דאין סברא לומר דקרנות דפר ודקרנות דשעיר שנותן מכ"א בפ"ע הם כפרה אחת ואם קרנות וטיהרו הם כפרה אחת ע"כ לומר דקרנות דפר וקרנות דשעיר שנותן מכ"א בפ"ע ודטיהרו שנותן משניהם כאחת הם כפרה אחת קצת מצאתי:

בד"ה בד' פרים וד' שעירים כו' ונשפך הדם כו' יש לדקדק בשלמא לפרש"י דזבחים דאותה עבודה שמפגל בה ג"כ פסולה ניחא הא דפירש דנשפך הדם דדוקא בנשפך הדם מועיל הזאות של כל אחד מהפרים לחבירו להיות בכל אחד קרבו מתיריו ליקבע

בפיגול כמו שפרש"י שם וז"ל וכיון דקיי"ל בסדר יומא דכולן כפרה בפ"ע ואי עבדינהו כהלכתן מתכשרא עבודה בהכי כו' הילכך הכא נמי פיגל שהרי קרבו מתיריו של כל אחד ונגמרה העבודה בחבירו עכ"ל אבל בלא נשפך הדם ודאי אין מועיל הזאות של פר אחד לחבירו ליקבע בפיגול דכיון דדם הראשון ישנו בעולם ואי עבדינהו כהלכתן אין מועיל הזאות פר אחד לחבירו להתיר הקטרת אימורין ושריפת בשר אבית הדשן ה"ה הכא דדם הראשון נפסל ואע"ג דצריכין לפר אחר מ"מ כיון דצריכין להתחיל מחדש להזות הזאות שבפנים א"כ אין צירוף לפר אחד עם חבירו אבל לפרש"י דהכא דעבודה שפיגל בה נעשית בקדושתה ולר"מ חצי עבודה שפיגל בה נעשית בקדושתה והזאות של פנים כשרים ואפילו בלא נשפך הדם צריכין להביא פר אחר לגמור הזאות שבהיכל ושל מזבח ואין צריכין להתחיל מחדש בהזאות שבפנים למה הוצרך לפרש ונשפך הדם ומצאתי בש"מ בהשמטות שתירץ דמשו"ה פירש ונשפך הדם דאל"כ למה הי' מביא אי משום פיגול ע"כ בכהן שוטה עסקינן דסבר שאין מחשבת פיגול פוסלת דהא כי הדר והביא פיגל:

בא"ד ואחד למזבח לקרנות וכן לשבע הזאותיו דבכל אחד כו' כצ"ל ומה שהקשו התוס' בעמוד א' על פרש"י דהכא כבר כתבתי תירוץ ע"ז בדברי רש"י לעיל בד"ה משכחת לה:

בד"ה לפיגול מרצה לענין כן הן חשובות הזאה שלא יצא מידי פיגול כצ"ל:

בד"ה כל עבודה שאינה מתרת כגון הולכה דלא מעכבא דאפשר להושיט זה לזה כ' בש"מ וקשה דמאי פריך לקמן והרי שחיטה דעבודה שאינה מתרת היא והוי לי' למימר שחיטה אי אפשר לבטלה ולפי מה שהבין בכוונת רש"י דמפרש דמשו"ה הוי הולכה עבודה שאינה מתרת משום דאפשר לבטל ההולכה לגמרי ואפשר לזבח בלא עבודת הולכה עדיפא הוה לי' להקשות הא רבא קאמר זה אליבא דר' יוחנן ור"י ס"ל בזבחים (דף י"ד ע"ב) דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ופרש"י שם לא שמה הולכה ואינה כשירה להוליכה כן והאיך קאמר דאפשר להושיט זה לזה דהוי הולכה שלא ברגל ועוד דנראה דמסקנת הגמ' כן הוא ואע"ג דאותבי' ר"נ לעולא וקאי בתיובתא היינו דוקא להא דאמר משמי' דר"י פסולה דאי אפשר לתקונה אבל הא דאמר משמי' דר"י דלא שמה הולכה לא איתותב דהא ממתניתין דנשפך מן הכלי על הרצפה ואספו דכשר דמותיב מיני' ליכא לאוכוחי אלא דאפשר לתקונה אבל לא מוכח דכשר ואין צריך לתקונה וכן מוכח מפרש"י שם שפירש תיובתא לעולא וקשה מאי בעי רש"י בזה הא בהדיא קאמר בגמ' איתיבי' ר"נ לעולא אלא כוונתו בזה לפרש דלא קאמר תיובתא אלא לעולא דמפרש דהא דקאמר ר"י לא שמה הולכה דאי אפשר לתקונה ופסולה אבל הא דאמר ר"י לא

שמה הולכה וצריך לחזור ולהוליכה לא איתותב וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה' פסהמ"ק ה' כ"ג ואע"ג דלעיל (דף י' ע"א) בד"ה ומשני לעולם או אצבע או כהונה פרש"י לאפוקי הולכ' דאפשר לפשוט ולנתח אצל הכבש אי נמי אם יש כהנים הרבה יושיטו זה לזה התם שאני דאיירי בהולכת אברים לכבש דאינה מארבע עבודות דדם אבל הכא דאיירי בהולכת קומץ ולבונה דהוא מארבע עבודות דקומץ דהם כנגד ארבע עבודות דדם ודאי דאי אפשר לבטלה ואדרבא משם ראי' דהולכה דדם אי אפשר לבטלה מדקאמר טעם דהולכת אברים כשר בשמאל משום דאפשר לבטלה א"כ הולכה דדם דפסול בשמאל כמו דאיתא בזבחים (דף י"ד ע"ב) ע"כ אי אפשר לבטלה ואע"ג דרש"י קאמר התם דמשום דאפשר לפשוט ולנתח אצל הכבש חשיב אפשר לבטלה והולכה דדם נמי אפשר לשחוט בצד המזבח וזורק כמו דאמר במתניתין בזבחים (די"ג ע"ב) אבל אפשר בלא הילוך שוחט בצד המזבח וזורק ואע"ג דר"ש קאמר לה מ"מ משמע דרבנן לא פליגי עליו בזה אלא דס"ל דאע"ג דיכול לשחוט בצד המזבח ולבטל ההילוך מ"מ עכשיו ששחט רחוק מהמזבח ואי אפשר לבטלה חשיב שפיר עבודה ופוסל בה מחשבה דהא בזבחים (דף ד' ע"א) קאמר סתמא דגמ' תאמר בהולכה שאפשר לבטלה ופרש"י שאם רצה שוחט בצד המזבח וזורק יש לומר דטעם זה דאפשר לפשוט ולנתח אצל הכבש אליבא דר"ש קאמר לה דס"ל דמשום דמעיקרא הי' בידו לבטלה ואע"ג דעכשיו אי אפשר לבטלה לא חשיב עבודה ואין פוסל בה מחשבה וה"ה דכשר בשמאל דהא גם לענין פסול זרות קאמר בזבחים (דף י"ד ע"ב) מתחלה דלר"ש הולכה כשר בזר משום דאפשר לבטלה אלא דאח"כ פריך עלה מהולכת אברים לכבש דאפשר לבטלה ופסול בזר ומסיק דלענין זרות גם ר"ש מודה משום דגלי קרא גבי הולכת אברים לכבש וילפינן מינה הולכה דדם מק"ו ולא פליג אלא בשאר פסולי עבודה דלא גלי בהו קרא ולרבנן דפליגי אר"ש וס"ל כיון דעכשיו אי אפשר לבטלה חשיב עבודה ופוסל בה מחשבה וה"ה דפסול בשמאל קאמר שם טעמא אחרינא על הולכת אברים דחשיב אפשר לבטלה משום דאם יש כהנים רבים יושיטו זה לזה וגם עכשיו אפשר לבטלה ולפי טעם זה הולכה דדם פסול בשמאל משום דאי אפשר ע"י הושטה דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה ועוד קשה מי הכריח לרש"י לומר דמש"ה הויא עבודה שאינה מתרת משום דאפשר לבטלה הא בהדיא קאמר בגמ' לעיל (דף י"ד ע"ב) שחיטה וזריקה דתרווייהו מתירין אין קבלה והולכה לא הרי בהדיא דקבלה נמי חשובה עבודה שאינה מתרת אע"ג דאי אפשר לבטלה משום דלא מקדשא כשחיטה ולא מתרת כזריקה ועוד קשה אי הולכה חשובה עבודה שאינה מתרת משום דאפשר לבטלה אמאי לא פליגי נמי במקצת הולכה דדם או במקצת הולכה דקומץ

ולבונה ביחד ואין לומר משום דלא הוי דבר המסוים ולא עדיף מקצת עבודה שאינה מתרת לר"י מחצי מתיר לר"מ דבעי דבר המסוים דוקא כמו שכתבו התוס' לעיל ד"ה בין בראשונה דהא משמע בזבחים (דף ל' ע"א) דבפסיעה אחת מפגלין לר"מ דקאמר התם את"ל דפליגי פליגי בפסיעות ופרש"י ובמחשבת הולכה דאמר בפסיעה ראשונה חוץ לזמנו ובפסיעה שני' אמר חוץ למקומו ועוד קשה דלפי זה משמע דר"ל פליג נמי אמקצת הולכה דדם ובזבחים (דף י"ג ע"ב) משמע דבמקצת הולכה לכ"ע מפגלין דאיתא התם טבילת אצבע מפגלת בחטאות הפנימיות ומסיק רב מרי הטעם משום דהוי הולכה וס"ל דהולכה שלא ברגל שמה הולכה ומשמע שם דבטבילת אצבע לחודא הוי פיגול אע"ג דלא גמר כל הולכה וכן משמע עוד שם (בדף י"ד ע"א) דאמר רבא את"ל ר"ש ס"ל כברי' כו' אין מחשבה מועלת בהולכת חטאות הפנימיות אלא מפתח האולם ולפנים ופרש"י שאם חישב בהולכת הדם ממקום שחיטתו עד האולם אינה מחשבה משמע דלרבנן הוי פיגול במחשבה זו לבדה אע"ג דלא הוי אלא מקצת הולכה וכן משמע מדברי התוס' בזבחים (דף ל' ע"א) בד"ה סימן ראשון שכתבו דוקא סימן אחד דהוי דבר המסוים ומפגלין בחצי מתיר אבל אם אמר משהו ראשון חוץ לזמנו ומשהו שני חוץ למקומו לא הוי פיגול אע"ג דמפגלין בחצי מתיר כיון דלא הוי דבר המסוים ולא דמי לפסיעות משמע מדבריהם דפסיעה אחת לא הוי דבר המסוים ואפי"ה הוי פיגול בפסיעה אחת וצריך טעם מ"ש פסיעה אחת מחצי סימן וצריך לומר משום דבהולכה אפי' רבנן מודו דמפגלין בפסיעה אחת משום דפסיעה אחת חשיב כולי' מתיר דניהו דהולכה אי אפשר לבטלה לגמרי ואי שחט ברחוק ממזבח אין כשר להוליכה שלא ברגל מ"מ יוצא ידי מצות הולכה בפסיעה אחת והשאר יכול לגמור בהושטה מזה לזה וכן משמע בזבחים (דף י"ד ע"ב) דמתרץ התם בדניידי פורתא וכן תירץ נמי בפסחים בדנייד פורתא ע"כ נראה לפרש דהא דפרש"י כגון הולכה דלא מעכבא כוונתו משום דרבא קאמר קסבר ר"י כל עבודה שאינה מתרת מדקאמר כל משמע דעבודה שאינה מתרת אפי' ר"ל מודה ולא פליגי אלא דר"י ס"ל כל עבודה שאינה מתרת עבודה חשובה היא לפגל עלי' בפ"ע ור"ל פליג עליו בכל עבודה שאינה מתרת ובא רש"י לפרש מה היא עבודה שאינה מתרת דאף ר"ל מודה בה כגון הולכה דלא מעכבא דאפשר להושיט מזה לזה וכוונתו כמו שפרשתי לעיל דאע"ג דהולכה אי אפשר לבטלה מ"מ די בפסיעה אחת ויכול לגמור שאר הולכה בהושטה מזה לזה וכיון דלא מעכבא כל ההולכה ע"כ ר"ל מודה בה דמפגל במקצת הולכה דהא כל פסיעה חשיב כולי' מתיר והיינו דוקא במקצת הולכה דדם או דקומץ ולבונה ביחד אבל בהולכה דקומץ בלא לבונה דאי אפשר לבטל הולכה דלבונה דקומץ ולבונה מעכבין זה

את זה פליג ר"ל וס"ל דאין מפגלין בה ור"י ס"ל דכל עבודה שאינה מתרת אפילו בהולכת קומץ בלא לבונה חשובה לפגל עלי' בפ"ע דאע"ג דאי אפשר לבטלה כיון שאינה מתרת כמו שחיטה וזריקה ועל טעם זה שאינה מתרת פליג ר"ל והא דלא פליגי נמי בקבלה של מקצת דם דג"כ הויא עבודה שאינה מתרת יש לומר משום דלא הוי דבר המסוים ולא עדיף עבודה שאינה מתרת לר"י מחצי מתיר לר"מ ועוד י"ל כיון דדם לא קדיש לחצאין אי אפשר לפגל אלא בגמר קבלה כמו למ"ד דאינה לשחיטה אלא לבסוף דלא מפגל אלא בגמר שחיטה:

בד"ה שחיטה כו' דזריקה מתירתן כצ"ל:

בד"ה וקיי"ל בפרק תמיד נשחט פסחים (דף ס"ג ע"א) סה"ד ומה"ד דבחצי מתיר פליגי אלמא כו' כצ"ל:

בא"ד דאיכא לחם דתקדיש לי' שחיטה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ה"ג בא לו להולכה מיבעי לי' כצ"ל ב"ח:

בד"ה הקטיר שומשום כשיעור שומשום וכו' וכן בלבונה סה"ד ומה"ד מהו פיגל או לא כצ"ל מצאתי הוצרך לפרש וכן בלבונה משום דמסיק דמ"ד פיגול דברי הכל דאפילו רבנן מודו הכא דהוי פיגול משום דהוי כחישב בכל המתיר וקומץ בלא לבונה לא הוי אלא חצי מתיר וה"ה דהוה מצי לפרש בקומץ דמנחת חוטא דליכא לבונה:

בד"ה דחישב בשיעורו שחישב בשיעור הקטרה שלימה ביחד כצ"ל פירוש בכזית למ"ד אין הקטרה בפחות מכזית לקמן (דף כ"ו ע"ב) ואפילו למ"ד לקמן דיש הקטרה בפחות מכזית מ"מ מודה דבשיעור שומשום אין דרך הקטרה בכך כמו שכתבו התוס' לקמן (דף כ"ו ע"ב):

בד"ה הכא דחישב בי' בכולי' מתיר כו' כצ"ל:

בא"ד חשיב כה"ג בכל המתיר פירוש משום דמצרפינן כל המחשבות שחישב בכל שומשום והוה כאילו חישב מחשבה אחת בכל המתיר:

בד"ה דלא הדר אליי' לשיעור אכילה מאותה עבודה שחישב בה דבכבש האחר ובחלה האחרת השלים הזית כצ"ל קצת מש"מ. ויש לדקדק אמאי קרי לכבש האחר ולחלה האחרת עבודה אחרת הא כבש האחר חשיב אותה עבודה דהא אם השלים הזית בכבש האחר ובאותה חלה משמע דמצטרפין ואמאי חשיב עבודה אחרת ע"י שהשלים הזית בחלה האחרת מה ענין אכילת חלה לעבודה ונראה לפרש משום דבעי לתרוצי נמי למ"ד פיגול דלא תקשה עליו מהך ברייתא דתני לוי דנמי רבי הוא כדתירץ רבא לעיל ועל הך ברייתא ליכא לתרוצי אלא ע"כ לא קאמר ר' התם אלא דלא הדר מליי' מאותה

עבודה דהתם השלים הזית בעבודה אחרת ממש דהיינו זריקה משו"ה נקט בהאי לישנא והברייתא דמפורש בה רבי אומר נמי מיתרצא בזה דכיון דהשלים הזית בכבש האחר ובחלה האחרת חשיב זה כאילו השלים בעבודה אחרת דברייתא דתני לוי אבל גמ' דלעיל (דף י"ד ע"א) דדייק מהך דרבי טעמא דאמר חצי חצי אבל אמר כזית משתיהן מצטרף לית לי' הך סברא דאמר הכא אלא ס"ל דאפילו חישב בכל כבש על חצי זית מחלה אחת אין שני חצאין מצטרפין לכזית דאי ס"ל דמצטרפין האיך דייק מהא דאם אמר כזית משתיהן מצטרף דכזית משתי חלות מצטרפות דילמא לעולם כזית משתי חלות אין מצטרפות ואפ"ה כזית משתיהן מצטרף משום דחישב בכל כבש על חצי זית מכל חלה ומצטרפין שני חצאי זית מכל חלה אע"ג דהם משני כבשים ונמצא שחישב בכל חלה בפ"ע בכזית:

בד"ה מאן דאמר פיגול קסבר דרך אכילה בכך והוי מחשבה גמורה ודרך הקטרה בכך והוה לי' מחשב כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בא"ד והוי כמקטיר כזית כו' פירוש דהקטרת שומשום חשיב דרך הקטרה כמו הקטרת כזית דלכ"ע הוה הקטרה כשירה אבל הקטיר כזית לבד לא הוה פיגול לרבנן עד שיחשב בכל המתיר אלא דהכא מצרפינן כל המחשבות וחשיב כאילו חישב מחשבה אחת בכל המתיר:

בד"ה ומ"ד פסול קסבר אין דרך הקטרה בכך כל זה נמחק וצריך להיות ומ"ד כשר קסבר אין דרך אכילה בכך ולא פסל מחשבתו אבל כו' כצ"ל:

בתוספות ד"ה כי מדי כו' וקשה דא"כ פיגל בקומץ ולא בלבונה לר"מ כו' מלשון התוס' משמע דלפי פרש"י בזבחים ניחא שפיר לר"מ הא דמפגלין בקומץ ולא בלבונה וכן משמע מפרש"י בזבחים שם שכתב נהי דבעלמא יין ולבונה איכא למימר מפגלין בחצי מתיר אלא בחצי זריקה היכי אמר ר"מ פיגול משמע מלשון זה דפיגל בקומץ ולא בלבונה ניחא בפשיטות והכא לא כתב כן משמע דלפירושו בזבחים ניחא בפשיטות טפי מלפירושו דהכא ונראה לפרש דפירש"י בזבחים הוא לפי מאי דמשמע מלשון הגמ' שם דפסול הפיגול מתחיל מיד מתחלת העבודה שמחשב בה כמו שכתבתי לעיל בפרש"י ולפי זה לא קשיא לר"מ מפיגל בקומץ ולא בלבונה דהא רש"י פירש בזבחים (דף מ"ג ע"ב) בד"ה הילכך דחצי קומץ דמונח אארעא מסקינן לי' לכתחילה משום דחצי קומץ שהעלהו על המזבח ופקע פיגולו ממנו מושך לחצי קומץ פיגול המונח על הארץ וכן כתבו התוס' שם בד"ה הקומץ בשם הקו' והטעם כתבו שם בשם ר"ת שהקומץ כולו חשיב אזכרה אחת וההוא פלגא דעל המזבח משוך לי' לפלגא דאארעא דאל"ה הוה

ההוא דעל המזבח קומץ שחסר וירד וטעם זה מועיל נמי ללבונה המונח על הארץ דהא תנן לקמן בהקומץ רבה דקומץ ולבונה מעכבין זה את זה וא"כ ניהו דלא מועיל הא דפקע פיגולו דליהוי חשיב כל מעשה הזריקה בקדושה אע"ג דאם נאמר דבדם הנזרק על המזבח נמי פקע פיגולו ממנו כמו דמספקא להו להתוס' בזבחים (דף מ"ג ע"א) בד"ה הקומץ משום דתחילת עבודת הזריקה לא נעשית בקדושה דהא לא פקע פיגולו עד שהגיע הדם למזבח וכן נמי לאחר הזאות שבפנים ופקע פיגולו לא חשיב מעשה הזאה שבהיכל בקדושה ע"י שפקע פיגולו ממקצת דם שהזה בפנים משום דהזאות אינן מעכבין זה את זה דהא אם נשפך הדם לאחר הזאות שבפנים מביא פר אחר ומתחיל בהזאות שבהיכל והדם שהזה בפנים ופקע פיגולו אינו מושך להדם שבכלי להזות ממנו בהיכל לכתחילה אבל בלבונה שפיר מועיל הא דפקע פיגולו מהקומץ דליהוי חשיב מעשה הקטרת הלבונה בקדושה כיון דמסקינן לי' לכתחילה אבל פרש"י דהכא הוא לפי מה דמשמע מהגמ' דמעילה (דף ג' ע"ב) דפסול הפיגול אינו מתחיל אלא לאחר גמר העבודה שמחשב בה כמו שכתבתי לעיל בפרש"י וא"כ הקטרת הקומץ היתה בקדושה ולאחר גמר ההקטרה שוב לא פקע פיגולו כמו שכתבתי לעיל בפרש"י דשוב ליכא הוכחה דעולא דאם אינו מתקבל בהקטרה האיך מביא אחרים לידי פיגול דהא כבר נתקבל ההקטרה בקדושה קודם שהתחיל הפיגול ושפיר מקשו התוס' לפירוש זה מפיגל בקומץ ולא בלבונה לר"מ:

בא"ד תחילת עבודה כגמר עבודה כו' פירוש כמו במפגל בחצי מתיר של גמר עבודה לא שייך מיא בעלמא קא מדי כמו כן נמי במפגל בחצי מתיר של תחלת עבודה אע"ג דיש לומר דמיא בעלמא קא מדי לא אמרינן כן דגזה"כ הוא דבהכי הוי פיגול:

דף יז.

בגמ' היכא דחישב בהו בשירים כו' כצ"ל ש"מ:

שם אבל הכא דחישב בה בלבונה כו' כצ"ל:

שם אמר ר' יעקב בר אידי בש"מ מגי' בר אבא:

שם התם הוא דלא איקבעו בחד מנא אבל הכא דאיקבעו בחד מנא כחד דמי כצ"ל והקשה בש"מ דמשמע דלמ"ד אין הקטרה מפגלת הקטרה לא ס"ל האי טעמא ותימא דלעיל קאמרי הכי רבנן דפליגי אר"י ונראה לתרץ דסוגיא דלעיל הוא אליבייהו דחריפי דפומבדיתא דס"ל דרבנן ור"י פליגי במתיר מפגל את המתיר היכא דאיקבעו בחד מנא דרבנן ס"ל היכא דאיקבעו בחד מנא כחד מתיר דמי כמו דמחלק הכא לדידהו בין הקטרה מפגלת הקטרה ובין ההוא דשחט את הכבש לאכול מחבירו למחר דשניהם כשרים אבל

ר"ח לא ס"ל כלל לחלק בין הוקבעו בחד מנא או לא הוקבעו אלא ס"ל דרבנן ור"י פליגי במתיר מפגל את המתיר היכא דמתיר אחד מתיר את המתיר חבירו ג"כ כגון הקומץ את המנחה להקטיר לבונתה למחר דקמיצת הקומץ מתיר את הלבונה להקטרה כמו שכתבו התוס' לעיל (דף י"ג ע"ב) בד"ה והלבונה דרבנן ס"ל דבכה"ג מתיר מפגל את המתיר ומשו"ה אמר רב חסדא הכא אבל הכא דקומץ לאו מתיר דלבונה הוא לא מצי מפגל בי' ולא קאמר אבל הכא לבונה גופי' מתיר הוא ואין מתיר מפגל את המתיר משום דרבנן ס"ל במתניתין דריש פירקין דהקומץ את הלבונה להקטיר לבונתה למחר פיגול דמתיר מפגל את המתיר ע"כ קאמר דקומץ לאו מתיר דלבונה הוא פירוש דהקטרת הקומץ אינו מתיר את הלבונה להקטרה דיכול להקטיר הלבונה קודם הקטרת הקומץ כדאמר לעיל דלבונה אינה בעיכוב מנחה אבל במתניתין הקומץ מתיר דלבונה הוא כדפרישית ונראה לי דרש"י והתוס' מחולקין אליבא דר"ח אי הקטרה מפגלת הקטרה בחד מתיר כגון המקטיר כזית קומץ ע"מ לגמור את השאר למחר וכגון בקומץ דמנחת חוטא דהוי כולי' מתיר או המקטיר כזית לבונה ע"מ להקטיר השאר למחר וכגון לבונה הבאה בבזיכין דהוי כולי' מתיר דמפרש"י בזבחים (דף מ"ד ע"ב) בד"ה ותני משמע דלא אמר ר"ח אין הקטרה מפגלת הקטרה אלא בשני מתירין כגון המקטיר את הקומץ ע"מ להקטיר הלבונה למחר אבל בחד מתיר אפילו ר"ח מודה דהקטרה מפגלת הקטרה אע"ג דאין מקצת הקומץ מתיר את המקצת הנשאר להקטרה דכתב שם גבי נסכים הבאין בפני עצמן דליכא שירים לאכילה דהא דמשכחת פיגול בנסכים אי לאו משום דאין להם מתירין היינו כגון אם הקריב מקצתו ע"מ פיגול פירוש ע"מ להקטיר השאר למחר ואין לומר דפירש כן לחריפי דפומבדיתא דוקא דמדלא פירש דמשכחת פיגול בהוליך ע"מ פיגול משמע דליכא פיגול בהולכתם רק בהקטרתם וא"כ תיקשי לר"ח הך מתניתין וכסברא זו משמע נמי בהג"ה של רבי ברוך בתוס' זבחים (דף י' ע"א) בד"ה מחשבין שכתב ונראה לי כו' דאם זרק לגמור הזריקה חוץ לזמנו פיגול וכן מקטיר לגמור הקטרה למחר הוי פיגול אי לאו דמעטי' קרא אבל בתוס' יומא (דף מ"ח ע"ב) בד"ה מי כתבו בהדיא דדוקא לחריפי דפומבדיתא משכחת פיגול בהקטרת קטורת וכן מבואר נמי בתוס' זבחים (דף מ"ג ע"א) בד"ה והלבונה ונראה דטעם פלוגתתן תלוי בפירוש דברי הגמ' דלעיל (דף י' ע"א) דאמר התם לענין ימין כי אמרינן או אצבע או כהונה בדבר המעכב כפרה דרש"י פירש התם לאפוקי הולכה דלא מעכבא דאפשר לפשוט ולנתח אצל הכבש א"נ אם יש כהנים הרבה יושיטו זה לזה מבואר בדבריו דהולכת אברים יכול לעשות בהולכה שלא ברגל אע"ג דקיי"ל בזבחים (דף י"ד בסוף ע"ב) דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה

ופרש"י שם ואינה כשרה להוליכה כן ומטעם זה הולכה דדם בעי ימין כדקיי"ל בזבחים שם בריש ע"ב וצריך להבין מאי חילוק יש בין הולכה דדם ובין הולכה דאיברים ואין לומר הטעם משום דהקטרת אברים לא מעכבא כפרה דהוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר דא"כ למה לי' לדחוקי ולפרש לאפוקי הולכה דוקא דלא בעי ימין משום דאפשר לבטלה והא דאפשר לבטלה הוא מטעם דלא מעכבא כפרה הא כיון דמו עיל הא דלא מעכבא כפרה לבטל ההולכה לגמרי לעשותה שלא ברגל דלא שמה הולכה כ"ש דמועיל לענין דלא בעי ימין וא"כ יכול לפרש בפשיטות דלא בעי ימין משום דלא מעכבא כפרה כמו שמפרש באמת בזבחים (דף כ"ד ע"ב) וכיון דלא פירש כן במכילתין משמע דלא ניחא הכא למימר דמועיל הא דלא מעכבא כפרה לענין דלא בעי ימין וא"כ כ"ש דלא מועיל טעם זה לבטל ההולכה לגמרי והא דפירש כן בזבחים הוא לפי הגירסא דגרס בזבחים (דף ט"ו ע"א) בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דפסלה ולפי זה אי אפשר לפרש דהולכה אפשר לבטלה דהא הולכה זוטרתי אי אפשר לבטלה ואפי"ה לא בעי ימין והכא פירש לפי הגירסא דגרס בזבחים שם דלא פסלה דהולכה זוטרתי לא חשיב כלל לפי שהיא שלא ברגל וצריך לומר דדוקא בהולכה דדם דאפקי' רחמנא לקבלה בלשון הולכה לומר דלא תפקי' מכלל קבלה דלכל דבר הוי דינו כמו קבלה ומשו"ה אי אפשר לבטלה ולעשותה שלא ברגל דלא שמה הולכה אבל בהולכה דאברים דליכא קבלה לא ילפינן מהולכה דדם ויכול לבטלה ולעשותה שלא ברגל ולפי זה ה"ה הולכה דקטורת ואינך דתנן בזבחים (דף מ"ב ע"ב) דליכא בהו קבלה ג"כ אפשר לבטלה ולעשותה שלא ברגל וכשרה בשמאל וה"ה דאין פוסל בה מחשבה דהויא כמו הולכה דדם לר"ש דס"ל דאין פוסל בה מחשבה משום דאפשר לבטלה וה"ה בהולכה דקטורת וכל הנך אפי' לרבנן אע"ג דפליגי אר"ש בהולכה דדם היינו משום דס"ל דהולכ' דדם חשיב א"א לבטלה דאע"ג דהי' אפשר לבטל' ולשחוט בצד המזבח ולזרוק מ"מ עכשיו דשחט רחוק מן המזבח אי אפשר לבטלה אבל בהולכה דקטורת וכל הנך דאפילו עכשיו אפשר לבטלה ולעשותה שלא ברגל אפילו רבנן מודו דאין פוסל בה מחשבה וכיון דאין מחשבה פוסלת בהולכתם ע"כ אי אפשר לפרש מתניתין דזבחים (דף מ"ב ע"ב) דתני דקטורת וכל אינך אין חייבין עליהן משום פיגול משום דאין להם מתירין דמשמע דמשכחת בהו פיגול אלא בהקטרה דוקא וא"כ מוכח מהך מתניתין דהקטרה מפגלת הקטרה בחד מתיר אבל התוס' לקמן (דף כ"ו ע"א) בד"ה הקטר חלבים כתבו וז"ל א"נ אפילו לרבנן איכא לאכשורי הקטר חלבים בשמאל כמו הולכת אברים לכבש דלעיל בסוף פרק קמא עכ"ל מבואר בדבריהם שפירשו הא דאמר הגמ' לעיל (דף י' ע"א) כי אמרינן או אצבע או כהונה בדבר המעכב

כפרה כפשוטו דמשום דלא מעכבא כפרה לא בעי ימין ולפי"ז אפילו בהקטרה דאי אפשר לבטלה דכ"ז דאברים הם בעין וראויין להקטרה ע"כ מקטירין כשרה בשמאל דאע"ג דמשמע מדבריהם בזבחים (דף י"ג ע"א) בד"ה אתה אומר וביומא (דף כ"ז ע"א) בד"ה והקריבו דגרסי בזבחים (דף ט"ו ע"א) כ"ע לא פליגי דלא פסלה דהא כתבו התם דמשו"ה מוקמינן קרא דוהקריבו בקבלה ולא בהולכה משום דהולכה אפשר לבטלה דשוחט בצד המזבח וזורק משמע דהולכה זוטרתי לא חשובה הולכה כלל מ"מ לא ניחא להו לחלק בין הולכה דדם ובין הולכה דאברים וס"ל דילפינן כל הולכות מהולכה דדם דע"כ צריך לעשותן ברגל ואי אפשר לבטלן ולפי"ז שפיר מצינן לאשכוחי פיגול בקטורת וכל אינך בהולכתן ושפיר מצינן למימר דאין הקטרה מפגלת הקטרה אפילו בחד מתיר לרב חסדא כיון דאין מקצת הקטרה מתרת את מקצת הנשאר כלל:

(**שם**) **הקטיר** קומץ להקטיר לבונה לאכול כו' אי תרווייהו קמ"ל כו' כצ"ל מצאתי:

שם דפשטה לה כו' כצ"ל:

שם דברי הכל אתנייי' כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה הקטרה מפגלת הקטרה כו' להקטיר לבונה למחר פיגול כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה כחד דמי כמפגל בהקטרה דלבונה דמי כו' כצ"ל פירוש כאילו הקטיר כזית לבונה ע"מ לגמור השאר למחר וכגון בלבונה הבאה בבזיכין דחשיב כולי' מתיר:

בד"ה מאי קמ"ל כו' וחד מינייהו אשמועינן ואי פיגול משום מחשבת כו' כצ"ל בד"ה לימא הקטיר קומץ כו' למה לי מחשבה זו בהדי קמייתא כו' כצ"ל ב"ח:

בא"ד למה לי לצרפה בהדה סה"ד כצ"ל:

בד"ה ואי תרווייהו קמ"ל ואו לאכול קאמר כו' כצ"ל:

בד"ה ולימא כו' פיגול ור"מ הוא כו' כצ"ל והד"א. הא דפי' ולימא רב יצחק לתנא ולא פירש ולימא תנא משום דעל התנא לא מצי להקשות די"ל דאידכר דכך שמע לדברי הכל פסול וע"כ פירש ולימא רב יצחק לתנא דאם כך שמע הי' משיב לו כן:

בד"ה תנא דברי הכל אתנייי' כו' כצ"ל:

הדרן עלך הקומץ את המנחה פרק שני:

הקומץ רבה פרק שלישי

דף יז.

בגמרא וכשם שמחשבין מאכילת אדם לאדם ומאכילת מזבח למזבח כך מחשבין כו' כצ"ל מצאתי:

שם מ"ט מדאפקינהו רחמנא בלשון אכילה כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה לאכול דבר שדרכו לאכול כו' פחות מכזית כשר הא משנה יתירא כו' כצ"ל:

בא"ד אלא לר"א איצטריך כו' הקשה בש"מ הא תינח לאביי אלא לר' ירמי' דמוקי משנה דפ"ק כר"א מאי איכא למימר ונראה לתרץ דלמאן דמוקי כר"א יש לומר דכיון דהך דאכילה והקטרה אין מצטרפין לר"א איצטריך והכא תני דר"א פוסל בלאכול דבר שדרכו להקטיר דהכא עיקר ולעיל אגב גררא נסבה כמו דמתרץ בחולין (דף ב' ע"ב) וכיון דהך דאכילה והקטרה אין מצטרפין אינו מיותר יש לומר דהך דפחות מכזית כשר תני אגב דבעי למיתנא הך דאכיל' והקטר' אין מצטרפין ולא קשה אלא לאביי דמוקי הך דאכילה והקטרה אין מצטרפין כרבנן וליכא שום צד לומר דמשנה אחת עיקר יותר מחברתה והך דאכילה והקטרה אין מצטרפין ג"כ הוא מיותר ע"כ צריך לתרץ דהך דפחות מכזית כשר איצטריך לר"א ואגב תני נמי הך דאכילה והקטרה אין מצטרפין אע"ג דלא איצטריך ועוד מקשה בש"מ דהא איכא מ"ד בגמ' דר"א אפילו כרת מחייב ומקרא יליף לי' ולפי זה לא שייך הך טעמא ונראה לתרץ דמשמע לי' לרש"י דאחר דדחי ר"ז לא דכ"ע כרת ליכא חזר בו רב אסי ממאי דקסבר בתחלה דר"י דריש לקרא דאם האכל יאכל לדרשא גמורה אלא לאסמכתא בעלמא הוא דנקיט לי' ר"י וכן משמע נמי מדברי רש"י לעיל (דף י"ב ע"ב) שפי' בד"ה פוסל ואין חייבין עליו כרת וטעמא מפרש בריש פ"ג משמע דאפילו לפי הטעם דמפרש ר"י מקרא דאם האכל יאכל נמי אין חייבין עליו כרת דאין פוסל אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא:

בד"ה וכשם שמחשבין כו' לאדם למחר ומאכילת מזבח כגון קומץ כו' כך פוסלת כו' כצ"ל והד"א:

בתוס' ד"ה מדאפקינהו כו' אבל אכילת אדם למזבח מנלן כו' כצ"ל:

דף יז:

בגמ' איכא בינייהו דת"ק סבר כו' כצ"ל ב"ח:

שם והכא ג' מחלוקות בדבר כתב בש"מ וא"ת מי דחקו לומר ג' מחלוקות בדבר לימא ר"י היינו ת"ק ור"י סבר בהנך פליגי ולהניח ד"ה פסול ואתא ר"א למימר דאף בלהניח פליגי ונראה לפרש דלפי מאי דפירש מעיקרא דר"י ס"ל דבהנך כרת נמי מחייב לר"א שפיר יש לומר דכולא רישא ר"י הוא וליכא אלא ב' מחלוקות ולא קשה לפי זה דאפילו בלהניח לבד פוסל למה נקט ברישא לשתות הא בכלל לשתות הוה נמי להניח ותיפוק לי' בלא לשתות נמי פוסל בלהניח לבד דיש לומר דמשו"ה נקט לשתות דאפילו כרת מחייב משא"כ בלהניח לבד דליכא כרת אבל השתא דפירש דכ"ע כרת ליכא ע"כ רישא לאו ר"י הוא ושלש מחלוקות בדבר דת"ק דנקט פלוגתייהו בלשתות ע"כ ס"ל דלהניח כשר דאי פוסל בלהניח למה נקט לשתות תיפוק לי' דבלהניח לבד נמי פוסל:

ברש"י ד"ה מדאפקינהו כו' ש"מ כי הדדי נינהו ומחשבין מזו לזו בזה מיושב קושית התוס' לעיל בע"א בד"ה מדאפקינהו:

בד"ה ולעולם אכילה דאורחא משמע כו' כצ"ל:

בד"ה שמעת מינה תרתי כו' הא דהשמיט רש"י הא דמחשבין בלשון אכילה למזבח משום דאמר בגמ' שמעת מינה תרתי ואי דרשינן נמי הא דמחשבין בלשון אכילה הוי להו תלתא ואע"ג דלרבנן קאמר בגמ' דדרשינן נמי מדאפקינהו רחמנא בלשון אכילה דמחשבין בלשון אכילה למזבח מ"מ לר"א דדריש מדשני קרא בדיבורי' דמחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאדם לא צריכין עוד לדרוש הא דמחשבין בלשון אכילה למזבח דכיון דמחשבין בלשון אכילה באימורים לאדם כ"ש דמחשבין בלשון אכילה באימורים למזבח דהא אכילת אש ילפינן בזבחים דמיקרי אכילה בבשר כמו שהביאו התוס' והכא לא איצטריך אלא באימורים משום דהוה לאכול דבר שדרכו להקטיר כמו שכתבו התוס' בתירוץ האחרון ואפילו לתירוץ הראשון של התוס' דקרא דהכא איצטריך היכא דלא הזכיר אש יש לומר ג"כ דהוה כ"ש דכיון דילפינן מדשני קרא בדיבורי' דמחשבין לאכול לאדם דבר שדרכו להקטיר כ"ש דמחשבין להקטיר למזבח בלשון אכילה:

בד"ה ת"ק ר"י כו' כצ"ל:

בד"ה והכא ג' מחלוקות בדבר כו' ומקצת דמו אטו כל דמו לא גזרינן משמע מדבריו דבכל דמו מודו דפסול ולא מכשרי אלא במקצת דמו משום דלא ס"ל הך גזירה וקשה הא בזבחים (דף ל"ה ע"ב) תנן במתניתין דחכמים פליגי על ר"י ומכשרי אפילו בלהניח כל דמו ואמאי לא פי' הכא דאפי' כל דמו סבירא לי' דכשרה ויש לומר משום דהשתא דמפרשינן דכ"ע כרת ליכא וטעמא דר"א דפוסל הוא משום גזירה אטו מחשבה כדרכו דייקינן מדנקט ת"ק לשתות מדמו למחר ולא נקט להניח מדמו למחר משמע דבלהניח מדמו למחר ס"ל דאפילו לר"א כשר וא"כ משמע דדוקא בלהניח מקצת דמו כשר ולא בכל דמו דאי ס"ל דאפילו בלהניח כל דמו כשר הו"ל לאשמועינן בהדיא דאפילו להניח כל דמו כשר ולא לאשמועינן מדיוקא מדנקט לשתות מדמו למחר דמזה לא נוכל למידק אלא להניח מקצת דמו:

בתוס' ד"ה דלא שנא כו' תיפוק לי' מדאיקרי אכילת אש אכילה כו' כצ"ל וכן בכל הדיבור במקום דאיקרא צ"ל דאיקרי צ"ק:

בא"ד כמו חישב שיאכלוהו כלבים למחר שתאכלהו אש למחר כו' פירוש דמשמע להו השתא להתוס' דהא דפריך התם אלא מעתה חישב שתאכלהו אש למחר דכתיב תאכלהו

אש לא נפח הכל דפיגול קאי בין אבשר ובין אימורים דתרווייהו ילפינן מקרא דתאכלהו אש לא נפח דאכילת אש הוי בבשר שדרכו לאכול לשון אכילה וגבי אימורים שדרכו להקטיר הוי לשון הקטרה והא דתנן אם חישב לאכול דבר שדרכו להקטיר לא הוי פיגול היינו דוקא אם חישב לאכילת אדם או כלבים אבל אם חישב לאכילת אש שפיר הוי לשון הקטרה בדבר שדרכו להקטיר והא דתנן אם חישב להקטיר דבר שדרכו לאכול לא הוי פיגול היינו דוקא אם חישב בלשון הקטרה אבל אם חישב בלשון אכילה הוי פיגול דאי לא ילפינן דאכילת אש מיקרי אכילה גבי אימורים אלא מקרא דהכא הוי בעי לאתויי התם נמי קרא דהכא לענין אימורים דפשיטא דלא קשיא דליצטרפין אכילה והקטרה לכזית אלא דוקא אם לשון אכילת אש מועיל לפגל בבשר ובאימורים ומעיקרא כתבו כמו חישב שתאכלהו אש למחר פירוש באימורים מסקינן דהוי פיגול מקרא דתאכלהו אש לא נפח דהיינו באש של הדיוט ה"ה נמי אם חישב בלשון אכילת אש של מזבח דהוי פיגול מטעם זה ולא צריכין קרא אחרינא דהכא על מחשב בלשון אכילה למזבח והדר כתבו דמסיק התם בהדיא דאם חישב בלשון אכילת אש של מזבח דמצטרף לפגל משום דלשון אכילת אש הוי לשון הקטרה והיינו ע"כ מקרא דמביא התם דתאכלהו אש לא נפח:

בא"ד אע"ג דבבשר הוי פיגול כו' כצ"ל. פירוש דבבשר לא בעינן שיחשב דוקא על אכילת אדם אלא אפילו על כל דבר דמיקרי אכילה בקרא כגון אכילת כלבים ואכילת אש וא"כ יש לומר באימורים נמי כיון דמרבינן מקרא דמחשבין באימורים בלשון אכילת אש נמי לא בעינן שיחשב דוקא על אכילת אש של מזבח על כל דבר דמיקרי אכילה ואפילו אש של הדיוט לזה כתבו דבאימורים שאני דהוי מחשב לאכול בדבר שדרכו להקטיר ואי לאו קרא יתירה לא הוי מרבינן לשון אכילה באימורים אלא דוקא אש של מזבח:

בא"ד דדוקא אש של מזבח מרבינן בלשון אכילה דהוי מחשב בלשון מזבח למזבח כצ"ל פירוש הקטרה הוי לשון מזבח ואימורים הוי למזבח:

בא"ד והא דקאמר התם דמצטרפין בלשון אכילה אי לאו דרבי הכא כו' פי' דהא דפריך התם אלא מעתה חישב שתאכלהו אש למחר כו' לא קאי אלא אבשר והא דפריך התם דליצטרפו אכילה והקטרה לכזית דמשמע מזה דגם באימורים הוי פיגול אם חישב בלשון אכילה וגם מסיק התם בהדיא דמצטרפין אם חישב על אימורים בלשון אכילה לאו היינו מקרא דמביא התם אלא סמיך אהא דדריש הכא דמחשבין בלשון אכילה למזבח:

בא"ד אבל חצי זית בשר לאדם וחצי זית בשר למזבח מצטרפין כו'. הוצרכו לזה דלא תאמר דקושית הגמ' התם דליצטרפין היינו חצי זית בשר לאדם וחצי זית בשר למזבח לזה כתבו דאין זו קושיא דיש לתרץ דהא דתנן דאין אכילה והקטרה מצטרפין לא קאי אלא אחצי זית בשר לאדם וחצי זית אימורין למזבח אבל חצי זית בשר לאדם וחצי זית בשר למזבח אה"נ דמצטרפין:

בא"ד כיון דאיקרי אכילה כו' פירוש דאכילת אש איקרי אכילה לענין דמחשבין על בשר לאדם בלשון אכילת אש והכא איתרבאי נמי דמחשבין על אימורין בלשון אכילת אש של מזבח:

בא"ד דהתם אייתי ראי' כו' כצ"ל:

בא"ד ושמא ניחא לי' לאתויי קרא דאש של הדיוט כאן קצרו התוס' ובזבחים (דף ל"א ע"א) בד"ה דכתיב ביארו יותר וז"ל ונ"ל דאש של גבוה פשיטא לי' דשמה אכילה ומ"מ אין אכילה והקטרה מצטרפין אבל השתא דאמרת דכל אכילת אש שמה אכילה קשיא לי' אמאי אין מצטרפין והתם מקשו נמי אמאי לא מייתי קרא דהכא דאם האכל יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר והכא לא מקשו מקרא דהכא ונראה דהיינו לפי תירוץ האחרון שכתבו הכא דמקרא דתאכלהו אש לא נפח לחוד לא ילפינן אלא אם מחשב בבשר בלשון אכילת אש והתם דקאמר דמחשבין באימורין בלשון אכילה סמוך אקרא דהכא וא"כ אי לא הוי מייתי התם אלא קרא דהכא נמי לא הוי ידעינן רק בבשר ולא באימורים משום דבאימורים הוי לאכול דבר שדרכו להקטיר ודוקא מקרא יתירה מרבינן דמחשבין באימורים בלשון אכילת אש:

בא"ד ושמא משום דלא כתיב התם אכילה על בשר בזה מתורץ נמי הא דלא הביא גבי אכילת אש קרא דנאכל גדיש מצאתי בד"ה ליכתוב קרא כו' דרש תדרוש וחקרת הצ"ק מגי' דצ"ל דרש תדרש או חקר תחקר ואין צורך דאע"ג דבגמ' שם לא כ' דרש תדרש וחקרת עיין במהרש"ל ובמהרש"א שם שפי' דכוונת הגמ' הוא דליכתוב דרש תדרש וחקרת:

בד"ה מאי האכל יאכל כו' לא אשכחן תנא דפליג אהא כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ולהכי לא תני זבות ומצורעות ועוד בסוף אלו מציאות כו' בשתי מעשרות ובפרק אלו מציאות ובכתובות כו' סבר ר' יודא דברה תורה כלשון בני אדם ועוד קשיא מר' ישמעאל ור"ע כו' גבי חנה דדריש ר' ישמעאל כו' דהיינו ר"מ דאית לי' התם כו' כצ"ל:

בא"ד והא לאו בכל דוכתא פליגי ועוד למ"ד דברה תורה נמי מי ניחא בהגהות חק נתן כתב דבריהם תמוהין מאי קא מקשו הא כבר כתבו שם בפרק השואל דלא מסתבר

לרבות אבידה כיון דכתיב בל' גניבה וכן ההוא דריש נדרים איכא הוכחה כדאמר שם בגמ' מדלא כתיב נדר לנדור כדכתיב נזיר להזיר ועוד מאי האי שכתבו ועוד למ"ד דברה תורה נמי מי ניחא דהיינו קושייתם הראשונה לכך נ"ל דט"ס נפל בספרים כו' עיי"ש ולי נראה דלא קשה מידי מה שהקשה מהא דתירצו בפרק השואל אין זו קושיא כ"כ הרבה פעמים מצינו כן דבמקום אחד נשארו בקושיא ובמקום אחר תירצו קושייתם ומה שהקשה דבריש נדרים איכא הוכחה לא דקדק יפה דהתם לא קאמר אלא דבנזירות איכא הוכחה לדרוש הכפילות כמו שכתב הר"ן שם דלאו אורחי' דקרא הכי דלעולם המקור קודם אל שם הפעולה ואורחי' דקרא לכתוב להזיר נזיר אבל בנדרים דכתיב לנדור נדר ליכא שום הוכחה לדרוש הכפילות אבל ליכא הוכחה לומר דברה תורה כלשון בני אדם ולא לדרוש הכפילות ובזה יש ליישב הא דקשה על דברי התוס' דהכא מאי מקשו מה טעם יש שם שלא לדרוש לנדור נדר הא בכל מקום דס"ל לתנא דברה תורה אינו מבואר ההוכחה לדרוש הכפילות אלא אמרינן מסתמא יש לו לתנא הוכחה שלא לדרוש הכפילות וא"כ גם הכא נימא הכי אלא דהכא בנדרים משמע מתוך דברי הגמ' דליכא הוכחה מדקאמר דבנדרים ליכא הוכחה לדרוש הכפילות כמו גבי נזיר ולא קאמר עדיפא מיני' דבנדרים יש הוכחה שלא לדרוש הכפילות ומה שהקשה דהא דהקשו התוס' ועוד למ"ד דברה תורה נמי מי ניחא הוא קושייתם הראשונה יש לפרש דבתחלה מקשו התוס' דאפילו אי נימא דבנדרים יש הוכחה שלא לדרוש הכפילות ולמ"ד דברה תורה ניחא שפיר מ"מ יש להקשות מאי מקשה אלא למ"ד לא דברה תורה מאי איכא למימר הא לאו בכל מקום פליג והיכא דאיכא הוכחה לומר דברה תורה מודה והדר מקשו דאין שם שום הוכחה לומר דברה תורה כדמוכח מדברי הגמרא שם כמו שכתבתי לעיל ואם כן למ"ד דברה תורה נמי קשה:

בד"ה אמר לי' כו' מדפריש טעמי' מקרא כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דשאני הכא דאיירי נמי בחוץ למקומו וקשה דבברייתא בגמ' לא אייריי אלא בחוץ לזמנו ותני ור"א פוסל ויש לומר דר"א אמר למילתי' דבר שאין דרכו לאכול ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר סתמא וכמו דתני במתניתין משו"ה אמר בלשון פוסל דהא איירי נמי בחוץ למקומו ומשו"ה ת"ק ור"א דפליגי ומייתי מילתא דר"א בפלוגתתם מייתי נמי בלשון ור"א פוסל אע"ג דלא איירי אלא בחוץ לזמנו:

דף יח.

בגמרא וכל דמו פסולה דאורייתא דתניא אמר להם ר"י אי אתם מודים לי שאם הניחו למחר שפסול חישב להניחו למחר נמי פסול נראה לפרש דגירסא זו שלפנינו הוא

גירסת התוס' דאינהו מפרשי דהא דניחא לי' השתא למימר דר"י סבר להניח ד"ה פסול ומעיקרא קאמר אילימא רבנן השתא ומה התם דקא מחשב בלשון אכילה מכשרי רבנן הכא לא כ"ש דמעיקרא סבר דאפילו להניח כל דמו לא פסול מדאורייתא אלא מדרבנן משום גזירה אטו לזרוק מדמו למחר ולפי זה אין לומר דר"י סבר להניח ד"ה פסול דא"כ קשה אמאי מכשרי רבנן בלשתות מדמו למחר הא בכלל לשתות הוי נמי להניח ועוד עדיפא מלהניח דקא מחשב בלשון אכילה אבל השתא דקאמר דכל דמו פסול מדאורייתא ומקצת דמו פסול משום גזירה אטו כל דמו ניחא שפיר למימר דר"י סבר להניח ד"ה פסול דדוקא בלהניח שייך לגזור אטו להניח כל דמו דפסול מדאורייתא אבל בלשתות לא שייך לגזור אטו לשתות כל דמו דאפי' בלשתות כל דמו ליכא פסולה מדאורייתא דלא הוי כמו להניח כל דמו כמו שכתבו התוס' דלשתות כל דמו לא משמע שלא יעשה זריקה כלל אלא אחר זריקתה ישתה פירוש דלאחר זריקתה בזמנה יקנחנה מעל המזבח וישתה כל דמו למחר ולהניח כל דמו היינו שלא יזרוק כלל אבל רש"י פירש ור"י סבר בשתי' הוא דפליגי רבנן משום דחישב במידי דלאו אורחי' פירוש אע"ג דבכלל לשתות הוי נמי להניח מ"מ משום דחישב בלשון שתי' דלאו אורחי' גרע מאילו חישב להניח והוי כמילתא דלא שכיחא דלא גזרו בי' רבנן ולפי זה אין לפרש דמעיקרא הוה סבר דלהניח לא פסול מדאורייתא אלא משום גזירה דא"כ מאי מקשה ומה התם כו' הא חישב בלשון שתי' גרע וצריך לומר דרש"י מפרש דמעיקרא סבר דאפילו להניח מקצת דמו פסול מדאורייתא כמו דאמר בזבחים (דף ל"ו ע"א) בתחלה משמי' דר"א דתרי קראי כתיבי בנותר חד להינוח וחד למחשבת הינוח ולפי זה אין חילוק בין מקצת דמו לכל דמו דמחשבת הינוח פוסל כמו מחשבת זריקה ואכילה אלא שאין בו כרת והשתא קאמר כמו דמסיק התם לבסוף דמסברא יש לפסול מחשבת הינוח כמו הינוח ולפי זה דוקא בלהניח כל דמו יש לפסול מדאורייתא ולא במקצת דמו ולא פסול אלא משום גזירה אטו כל דמו ובלשתות אין לגזור ולפי פירושו אין צריכין לומר השתא וכל דמו פסולה דאורייתא דמעיקרא נמי אמר הכי ולא בעי למימר אלא דבמקצת דמו ליכא פסולה דאורייתא לאפוקי ממאי דסבר מעיקרא דגם במקצת דמו איכא פסולה דאורייתא ע"כ נראה דרש"י לא גריס כל זה אלא הכי גרס אטו כל דמו ואתא ר"א למימר כו' וכן משמע נמי מדברי רש"י בד"ה גזירה דפירש וכל דמו פסולה דאורייתא הוא כדמפרש במסכת זבחים בפרק כל הפסולין תרי קראי כתיבי בנותר וכו' ולפי הגירסא שלפנינו קשה למאי הוצרך לומר כדמפרש בזבחים הא הכא נמי מביא הגמ' הא דתניא אמר להם ר"י לחכמים כו' כמו דמביא התם ועוד דפירש הא דאמר התם ר"א בתחלה דתרי

קראי כתיבי בנותר דלפי זה אפילו בלהניח מקצת דמו איכא פסולה דאורייתא והשתא קסבר דבמקצת דמו ליכא אלא גזירה דרבנן והוה בעי לפרש כמו דמסיק התם בסוף דרק מסברא פסול ולא מריבוי דקרא כמו דמביא הגמ' הכא הא דתניא דמשמע מינה דרק מסברא פוסל ר"י מחשבת הינוח כמו הינוח אלא ודאי דרש"י לא גריס כל זה והא דאמר כדמפרש במסכת זבחים קאי לפרש בין אהא דסבר מעיקרא ובין אהא דאמר השתא והא דקאמר תרי קראי כתיבי בנותר קאי אהא דסבר מעיקרא והא דקאמר וכו' כוונתו אהא דמסיק התם בסוף דמסברא פסול וקאי אהא דאמר השתא דדוקא בכל דמו איכא פסולה דאורייתא ובזה מדוקדק נמי דברי רש"י לעיל בעמוד הקודם בד"ה והכא שפירש אבל להניח ד"ה כשרה דלא אסרה תורה אלא מחשבת אכילה ולכאורה הוא שפת יתר ולפי מאי שכתבתי דלפרש"י סבר מעיקרא דמחשבת הינוח פוסל מריבוי דקרא כמו מחשבת אכילה הוצרך לפרש דהשתא לא אמרינן כן:

שם ור"א פוסל אתנייי' וכו' כצ"ל ב"ח:

שם מאי הא מפני אנן נמי כו' כצ"ל מצאתי:

(**שם**) **במתני**' לא יצק לא בלל לא פתת לא מלח לא הניף לא הגיש כו' כצ"ל יש לדקדק אמאי לא תני נמי לא נתן שמן בכלי קודם לעשייתה הא לא מצינו דשינה עליו הכתוב לעכב ונראה לפרש דמתן שמן בכלי נמי הוא בכלל לא בלל דמתניתין לפי דהמתן שמן בכלי והמתן שמן על הסולת שניהם הם לצורך בלולה נכללו שניהם בלשון בלולה ובזה יש ליישב נמי קושית המל"מ פי"ג מהל' מעה"ק על התוס' לקמן (דף ע"ה ע"א) בד"ה מה להלן שכתבו דמנחת מאפה לא אימעט ממתן שמן בכלי דהא משמע דחלות ורקיקין דין אחד להם וכיון דברקיקין ליכא מתן שמן בכלי ה"ה בחלות ולא קשה מידי דכיון דמיעט קרא חלות בלולות ולא רקיקין בלולין כדאמר בגמ' לקמן א"כ בפירוש חילק הכתוב בין חלות לרקיקין במצות בלולה ומתן שמן בכלי הוא בכלל מצות בלולה משום דהוא לצורך הבלולה והא דפרש"י בד"ה לא יצק לא בלל וכגון שנתן כל הלוג במתן הראשון משמע דמתן שמן בכלי לא הוי בכלל לא בלל דמתניתין רש"י פירש זה לפי הס"ד דגמ' דלא יצק כלל קאמר ובמתניתין משמע דאפי' לא עביד כל הנך דחשיב נמי כשר וא"כ צריך לומר דנתן השמן במתן כלי קודם לעשייתה דהא סולת ושמן מעכבין זה את זה ולא הוי בכלל לא בלל אבל לפי המסקנא דגמ' דלא יצק כהן אלא זר ודאי גם מתן שמן בכלי הוי בכלל לא בלל:

שם עיכובא כתיב בה כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה והי' חביב יוסף לר"א וסבבו בהלכות כו' כצ"ל מצאתי פירוש דמשום דהי' חביב יוסף לר"א הי' כח בידו לסבב את ר"א בהלכות עד שהגיעו להלכה זו ששאלו השוחט את הזבח להניח דמו למחר מהו ומשום זה הזכיר רבי הא דהי' חביב יוסף לר"א ולל"א ה"פ שהי' חביב ליוסף כל מה שר"א מלמדו עד שהגיעו להלכה זו ששאלו ולא הי' חביב לו מה שהשיב לו משום דר"י שנה לו שר"א פוסל:

בד"ה שלא כוונו שמועתינו כלומר דלא סליק לך אליבא דהילכתא כל דאמרי לך עד השתא פירוש הא דאמרי לך עד השתא כשר אין הלכה כן אלא כר"א שפוסל:

בד"ה ואי ס"ד ר"י ד"ה פסול אתנייי' ליוסף הבבלי מאי החזרת לי אבדתי הא כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אלא מאי פלוגתא מתנינן כר"י כצ"ל וה"פ דבשלמא אי ד"ה פסול אתנייי' הוצרך לומר לו אע"ג ששנה לו בלשון ד"ה אין הלכה כן והא דשנה לו דברי ר"א בלשון ד"ה הוא מפני שחביבה עליו אבל אי כשר לרבנן ור"א פוסל אתנייי' אמאי הוצרך לומר לו טעם על מה ששנה לו נמי דברי ר"א דפליג אחכמים הא אנן נמי בברייתא דלעיל מתנינן ר"א אומר אף בזו ר"א פוסל וחכמים מכשירין וסתם ר"א הוא ר"א בן שמוע הרי ר"א בן שמוע גופי' דלא הי' תלמידו ולא הי' חביב עליו כ"כ דברי ר"א כמו על ר"י שהי' בן תלמידו אפי"ה תני נמי דברי ר"א דפליג אחכמים כר"י:

בד"ה לא יצק כו' ואחר כך סולת ונותן עלי' שמן ובולל וחוזר ויוצק כו' כצ"ל:

בד"ה לא יצק לא בלל כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד וכגון שנתן כל הלוג במתן הראשון כו' פירוש זה כתב רש"י לפי הס"ד דגמ' דלא יצק כלל קאמר ובמתניתין משמע דאפילו אי לא עביד לתרווייהו כשר וקשה הא סולת ושמן מעכבין זה את זה וצריך לומר דמתן שמן לא הוי בכלל לא בלל ונתן השמן במתן הראשון ובא רש"י לפרש דצריך לומר דנתן כל הלוג במתן הראשון דאם לא נתן כל הלוג אלא חסר מהלוג מה שהי' צריך ליתן בשני מתנות של בלולה ויציקה הוי חיסר שמנה ופסול אבל לפי המסקנא דלא יצק כהן אלא זר הא דתנן לא בלל פירוש שלא נתן שמן לא במתן הראשון דהיינו מתן שמן בכלי ולא מתן שני לבלולה אלא נתן כל הלוג ביציקה ולא בלל:

בד"ה לא פתת כו' כגון מרחשת ומאפה כו' ומצוה לפותתן כולן כדאמרינן באלו מנחות וזה אם לא פתת אלא כדי קמיצה כשר סה"ד כצ"ל פירוש דע"כ צריך לפתות כדי קמיצה דא"א לקמוץ בצמצום שלא יהא חסר ויתר בלא פתיתה ודברי התוי"ט בכאן הם שלא בעיון:

בד"ה לא הניף במנחת העומר וקנאות כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה לא הגיש כו' בשמעתא הס"ד ומה"ד פתים מרובות גדולות יותר כו' כצ"ל:
בד"ה עיכובא כו' דהא נאמרה יציקה כו' כצ"ל ש"מ:
בתוספות ד"ה גזירה כו' וא"ת לאכול מאימורים ליגזור כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד ועוד באימורים לא מיפסל זיבחא אם לא הוקטרו משמע מדבריהם דלתירוץ הראשון פוסל ר"י מדאורייתא בלהניח כל האימורים למחר אלא דבמקצת אימורים מכשיר וקשה כיון דאם לא הוקטרו האימורים הזבח כשר אמאי פוסל במחשבת הינוח יותר מהינוח ובכ"מ כשהתוס' מתרצים שני תירוצים יש סברא ליישב לכל אחד מהתירוצים והכא אי אפשר ליישב כלל התירוץ הראשון ועוד קשה לפי תירוץ הראשון מאי סברא יש לחלק בין להניח כל אימורים ובין להניח מקצתן הא כ"ז שלא הקטיר כל האימורים חשיב כאילו לא הקטיר כלל ויש לומר דקושית התוס' ותירוץ הראשון הוא לפי מאי שתירצו בזבחים (דף ל"ו ע"א) בד"ה שיאכלוהו וז"ל וי"ל דלהניח אימורים למחר אי עביד כמחשבתו מיפסל כולי' קרבן באכילה וכי מטי למחר מיפסל בשר משום נותר עכ"ל פירוש אע"ג דאין מחשבת הינוח פוסל יותר מהינוח ומשו"ה אם חישב להניח מקצת אימורים למחר לא מיפסל כיון דאם עביד כמחשבתו לא מיפסל הזבח בכך דאע"ג דאין הבשר נאכל בהקטרת מקצת אימורים כמו בלא הקטיר כלל וא"כ הבשר מיפסל למחר משום נותר מ"מ לא מיפסל כל הקרבן בשביל כך דהא נשאר עדיין מקצת אימורים שהקטירן בזמנן ואם מיפסל כה"ג במחשבת הינוח מיפסל כל הזבח נמצא דנפסל במחשבת הינוח יותר מהינוח אבל אם חישב להניח כל האימורים למחר אם עביד כמחשבתו מיפסל כל הקרבן ואע"ג דבהינוח כל האימורים לא נפסלו כ"א האימורים והבשר אבל הזבח גופי' כבר הורצה ע"י זריקת הדם דהא אפילו אם לא הוקטרו אימוריו ולא נאכל הבשר הזבח כשר ע"י זריקת הדם כמצותו ובמחשבת הינוח אתה פוסל גם הדם מלזרוק מ"מ אין זה חשיב פוסל יותר במחשבת הינוח מהינוח כיון דאפילו אם לא תפסול במחשבת הינוח רק האימורים והבשר נפסל ג"כ ממילא הדם משום דקיי"ל אם אין בשר אין דם ותירוץ השני של התוס' דהכא סוברים דמ"מ מטעם מחשבת הינוח אין אתה יכול לפסול יותר מהינוח ואם מחשבת הינוח כל האימורים פוסל אתה פוסל הדם מטעם מחשבת הינוח:
בד"ה אלא לעולם כו' פיגול לר"א וכו' כאלי' דמי והא קא מחשב כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד בין לת"ק בין לר' אלעזר כו' כצ"ל פירוש דשלשה מחלוקות הם ממש כמו דמפרש בגמ' אלא במקום דאמר בגמ' דכ"ע כרת ליכא אמרינן דכ"ע כרת איכא והא דלא כתבו נמי

בין לר"י משום דלר"י מעיקרא נמי הוי אמרינן בהנך הוי פיגול וקצת דוחק יש בפירוש זה דלפי זה הא דאמר ר"א אף בזו ר"א פוסל וחכמים מכשירין לא הוי ר"א פוסל שוה בשניהם דבשלא כדרכו הוי נמי פיגול ובלהניח לא הוי אלא פסול:

בד"ה לא מלח כו' לא דקדק בסדר כו' והלא דלא קשה להו נמי הא דהקדים יציקה לבלולה משום דבכ"מ מזכיר יציקה קודם לבלולה לפי דיציקה יותר עיקר מבלולה דמעכבת:

דף יח:

בגמרא שאינו מודה בעבודה בחולין (דף קל"ב ע"ב) פרש"י שאמר בלבו דברי הבל הן ולא צוה המקום להקריב קרבנות אלא משה בדה מלבו ואע"ג דאינו ראוי להקרבה כדמשמע מפרש"י בחומש פרשת בא דמומר לערלות הוי בכלל בן נכר ובזבחים (דף כ"ב) מביא דבן נכר פסול לעבודה ואפילו לפירוש התוס' שם דמומר לערלות לא הוי בכלל נכר היינו משום דחשיב לבו לשמים לפי שאין עושה אלא מדאגת צער המילה אבל כה"ג דהכא דכופר בתורת משה פשיטא דהוי בכלל בן נכר ואין ראוי להקרבה ובזבחים (דף צ"ט) ממעטין דשאין ראוי לחיטוי אינו חולק מ"מ איצטריך דרשא דהכא דאין לו חולק משום דאמרינן במתניתין בסוף מכילתין דכהן ששמש בבית חוניו או ששימש לעבודה זרה הרי הוא כבע"מ דחולק ואוכל ואינו מקריב:

שם והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י בד"ה אין בילה מעכבת בו דאי נמי לא בלל כשר כצ"ל:

בד"ה מקמיצה ואילך כו' דלהכי לא כתיב ויצק הכהן דליהוי משמע כו' כצ"ל וכוונת רש"י בזה דבזבחים (דף י"ג) דריש מקרא והקריבו בני אהרן הכהנים שתהא בכהן כשר ובכלי שרת א"כ הכא נמי אצטריך להך דרשא אלא דהכא דריש מדכתיב דרשא זו גבי קבלה ולא כתיב גבי יציקה וכן פירש נמי בזבחים (דף ל"ב ע"א) בד"ה והקריבו הכהנים ומדכתיב בקבלה כהונה ובשחיטה לא כתיב לימד על השחיטה שכשרה בזר ובזה ניחא נמי דלא תיקשי לר"ש דאמר מקרא נדרש לפניו ולאחריו והוי כאילו כתיב גבי יציקה א"כ ל"ל קרא כלל דהא משמע דלרבנן לא אתי קרא לרבות כהונה מקמיצה ואילך אלא למעט כהונה קודם קמיצה מדקאמר מ"ט דרבנן דלא בעי כהונה משמע דטעמא דר"ש דבעי כהונה ניחא וכן משמע נמי מדקאמר לימד על יציקה ובלולה שכשרה בזר וכן קאמר נמי בעמוד שאחר זה מקבלה ואילך מצות כהונה מלמד על השחיטה שכשרה בזר והיינו כמו דאמרינן בזבחים (דף ל"ב ע"א) מכלל שנאמר ואתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח יכול אף בשחיטה ולפי מה שכתבתי ניחא דקרא דבני אהרן הכהנים אינו מיותר אלא דרבנן דרשו מדלא כתיב דרשא זו גבי יציקה ולר"ש דמקרא

נדרש לפניו א"כ כתיב נמי. גבי יציקה ובמה שכתבתי דלא איצטריך קרא לרבות כהונה מקמיצה ואילך אלא למעט כהונה קודם קמיצה יתיישב דלא תיקשי בשלמא לרבנן ניחא הא דבלולה נמי כשרה בזר אע"ג דבלולה לא כתיב כלל בהך קרא דכיון דמקמיצה ואילך מצות כהונה ממילא משמע דכל דבר שקודם קמיצה לא בעי כהונה והא דלא נקט נמי פתיתה דכשרה בזר דלר"ש בעי כהונה משום דקרא זה איירי במנחת סולת דליכא פתיתה דנקמצת סולת אבל לר"ש קשה נהי דמקרא נדרש לפניו וכתיב כהונה גבי יציקה אכתי בלולה ופתיתה מנא לך דבעי כהונה בשלמא תנופה והגשה כתיב בקרא בהדיא ומליחה כדאמר לקמן וכי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח אבל בלולה ופתיתה מנא לך ולפי מה שכתבתי אתי שפיר דכיון דכתיב דרשא זו גבי יציקה שוב הדרינן להא דלמדנו מקרא דאתה ובניך תשמרו את כהונתכם דכל דבר בעי כהונה דהא השתא ליכא שום מיעוט ויש להקשות לפי זה אמאי לא חשיב ר"ש נמי מתן שמן בכלי קודם לעשייתה ונתינת הסולת על השמן ולישה ועריכה וקיטוף ואפיי' ונתינת הלבונה על המנחה ונראה לפרש דלישה ועריכה וקיטוף ואפיי' הם בכלל פתיתה דכל עבודות האלו הם נעשים לקיים מצות פתיתה ונתינת השמן בכלי ונתינת הסולת על השמן הם בכלל בלולה דעבודות הללו נעשות לצורך הבלולה ונתינת הלבונה על המנחה נכלל בכלל יציקה דשניהם הם ענין אחד דנותן שמן ולבונה על המנחה קודם קמיצה כמו דכתיב ויצק עלי' שמן ונתן עלי' לבונה והם סידור אחד:

בתוס' ד"ה ואמר ר"ז כו' בלשון ציווי הס"ד ומה"ד וכל שאינו ראוי לבילה כו' כל בשרו אהני למימר כו' כצ"ל:

בד"ה שריבה בפתיתין כו' מחזיר לסלתן סה"ד ומה"ד שאינו מודה בעבודה כו' הכא נקט שאינו מודה בעבודה כו' לתת מנת למען יחזקו בתורת ד' כו' מדכתיב למען יחזקו ושמא כו' כצ"ל פירוש דהתם לא ממעט שאינו מודה בעבודה אלא עם הארץ דמקרא למען יחזקו בתורת ד' אין יכולין למעט אלא עם הארץ דוקא וקשה מ"ש התם גבי מתנות שאין ממעט קרא שאין מודה בעבודה ומתרצי משום דבתרומות ומעשרות אין לו חלק אלא הבעלים נותנין לכל כהן שירצו אין זה זכות כל כך משו"ה לא מיעט קרא אלא ע"ה אבל בקרבן שיש לו חלק בע"כ דבעלים דכתיב לכל בני אהרן והוא זכות גדול מיעט קרא נמי שאינו מודה בעבודה ומלשון התוס' נראה דאינו מודה בעבודה עדיף מע"ה לפיכך נראה לי דהתוס' אין מפרשים כפרש"י דחולין דשאינו מודה בעבודה היינו שכופר שלא צוה המקום להקריב קרבנות דזה ודאי גרע מע"ה אלא אינהו מפרשי דאין רוצה לעבוד

במקדש עבודה המוטלת על הכהנים ורק רשע הוא שמבטל מצות עשה המוטלת עליו ומבזה עבודת המקום ב"ה:

בד"ה מניין כו' ומיהו קשה דאיכא חטאת הפנימית דאי אפשר לבטלה מדלא הקשו מהולכה זוטרתי דכל הקרבנות דאי אפשר לבטלה משמע דהם גורסין בזבחים (דף ט"ו ע"א) בהולכה זוטרתי כ"ע לא פליגי דלא פסלה דלא שמה הולכה כלל וכן משמע נמי מדברי התוס' בזבחים (דף י"ג ע"א) בד"ה אתה אומר שכתבו דמשו"ה מוקמינן והקריבו בקבלה ולא בהולכה משום דהולכה אפשר לבטלה ואי הולכה זוטרתי חשובה הולכה לוקים קרא בהולכה זוטרתי:

בא"ד גבי שלשה דברים שותה סוריא לא"י ובסוטה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ור"ש כו' ואם תאמר ומי פליג ר"ש אלא בלל כשר. ויש להקשות לפי מאי דמשמע להו להתוס' השתא דכל דבר דבעי כהונה מעכב בדיעבד אמאי לא מקשו נמי לרבנן מלא הניף ולא הגיש דתנן במתניתין דכשר ובעי כהונה כדמפרש בקרא בהדיא בתנופה כתיב והניף הכהן ובהגשה כתיב הקרב אותה בני אהרן וגומר וכן קשה נמי ארבנן ממליחה דתנן לא מלח כשר ובעי כהונה כדאמרינן לקמן בעמוד הסמוך וכי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח ונראה דלרבנן לא קשה מידי דהא כתבו התוס' לעיל (דף ט' ע"א) בד"ה מקמיצה הגשה ותנופה נמי בעי כהונה שאין זר קרב אצל המזבח אלא הכא בד' עבודות שבמנחה איירי שמתחילין משעת קמיצה וכתבתי שם לפרש בכוונתם דהכתוב בא ללמד דמקמיצה ואילך בעי כהונה מטעם עבודה וליכא במנחה אלא ד' עבודות כמו בזבח אלא דבזבח שחיטה לא הויא עבודה ולא בעי כהונה ובמנחה קמיצה נמי הויא עבודה ובעי כהונה אבל תנופה והגשה אע"ג דגלי הכתוב בהו דבעי כהונה אינו מטעם עבודה דלא חשיבי עבודה ונ"מ דאי עביד זר לא הויא עבודה מחוללת ולפי זה ה"ה אי לא עביד כלל כשר וכן מליחה אע"ג דבעי כהונה משום דאין זר קרב אצל המזבח מ"מ כיון דאינה מד' עבודות לא מיפסל אם עביד זר וכן אי לא מלח כלל כשר והא דהשיב ר' יוסף לאביי לקמן בעמוד שאח"ז דאמר לא מלח כהן אלא זר וכי תעלה על דעתך שזר קרב אצל המזבח משמע דמטעם זה אי מלח זר פסול היינו לפי סברת אביי דפירש לא מלח כהן אלא זר אבל לא מלח כלל פסול א"כ ודאי עבודה היא ואי עביד זר הויא עבודה מחוללת ופסול ואע"ג דליכא במנחה אלא ד' עבודות לרבנן מ"מ כיון דלא סגיא בלא מליחה ע"כ הקטרה היא וכמו דאמר בגמ' לעיל (דף י"ג ע"ב) גבי ליקוט לבונה דר' ינאי פוסל בזר וקאמר שם הטעם דכיון דלא סגיא דלא עביד לה ע"כ משויא לה כי הולכה וכן אמרו נמי בזבחים (דף י"ג ע"א) גבי טבילת אצבע וכן פרש"י שם (דף ט"ו ע"א) בד"ה

אלא בהולכה זוטרתי וז"ל ומאן דגריס דלא פסלה טעמא משום דלאו כלום הוא ואין שם הולכה עליו אלא כולי' צורך זריקה הוא והא לא הוי בדעתי' למיחשב אזריקה אלא אהולכה עכ"ל ולא הקשו התוס' הכא אלא לר"ש דחשיב בברייתא ט"ו עבודות וכולהו שוין לענין דמיקרי עבודה דלא דריש מקמיצה ואילך מצות כהונה:

בא"ד תיפוק לי' דבעינן כהן סה"ד וכל השאר נמחק דאינו מדברי התוס' אלא הג"ה מתלמיד טועה דאמאי הוצרכו להביא דלר"ש בעי מליחה כהונה משום דאין זר קרב אצל המזבח או משום דמקמיצה ואילך בעי כהונה הא בהדיא חשיב ר"ש מליחה בכלל ט"ו עבודות דבעי כהונה ועוד דלר"ש לא בעינן כלל טעם למליחה משום דאין זר קרב אצל המזבח אלא כיון דלא דריש מקמיצה ואילך מצות כהונה ממילא כל דבר בעי כהונה מקרא ואתה ובניך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח כמו דאמר בזבחים (דף ל"ב ע"א) דהא מטעם זה בלילות ופתיתות בעי כהונה לר"ש אע"ג דלא שייך בהו הטעם דאין זר קרב אצל המזבח וגם לא שייך בהו לומר וי"ו מוסיף על ענין ראשון כמו גבי יציקה ועוד דכתב ובלאו האי טעמא בעי דמקמיצה ואילך מצות כהונה ור"ש לא דריש דרשא זו:

דף יט.

בגמרא והתניא באצבעו ולקח כו' כצ"ל ש"מ:

שם וסבר ר"ש מקרא נדרש לפניו ולאחריו והתניא כו' יש להקשות אמאי לא מקשו נמי רבנן דהכא דפליגי אר"ש וסברי דאין מקרא נדרש לפניו ולאחריו ארבנן דברייתא דסברי מקרא נדרש לפניו ולאחריו ונראה לתרץ לפי מאי שכתבו התוס' בפסחים (דף כ"א ע"ב) בד"ה ליכתוב וז"ל ואיכא דמוקי לה אתרווייהו משום דמשמע לי' אלקיחה כפשטי' דקרא ואנתינה נמי כדמוכח בקרא אחרינא עכ"ל דלפי פירוש זה לא קשה רבנן ארבנן דדוקא באצבעו ס"ל מקרא נדרש לפניו כפשטי' דקרא ולא במקום אחר אבל אר"ש פריך שפיר מכח כ"ש:

שם קא מיפלגי אלא ה"ט דר"ש כו' כצ"ל רש"ק:

(**שם**) **אלא** מעתה ושחט כו' כצ"ל ש"מ:

שם אי לר"ש וי"ו מוסיף על ענין ראשון שחיטה ה"נ בזר תהא פסולה בש"מ מקשה אמאי לא פריך הכי לר"ע דשמעינן לי' בפרק איזהו מקומן וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכן הרבה אחרים ול"נ דמשמע התם דכ"ע סברי וי"ו מוסיף על ענין ראשון דקאמר התם אמר ר"פ דכ"ע למידין וטעמא דרבנן משום דאיכא גז"ש להיפך ההיקש מוקמינן ההיקש לענין שילמד תחתון מעליון דאל"כ קשה מנא להו לרבנן צפון בעולת בן בקר וכן משמע נמי מדברי התוס' כאן בד"ה אלא ה"ט דר"ש דמקשו על ר"א בר"ש דנימא וי"ו מוסיף

משמע דפשיטא להו דכ"ע ס"ל וי"ו מוסיף וקושייתו לא קשה מידי דהא דקאמר הכא דה"ט דר"ש והביאה וי"ו מוסיף על ענין ראשון אי אפשר לפרש כמו וי"ו מוסיף על ענין ראשון דבכל הש"ס דהוא הקישא וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון והביאה אינו ענין עבודה שנוכל להקיש אלי' אלא היא ענין כהונה גופה וצריך לומר דפירושו הוא דמכח וי"ו מוסיף אמרינן דמקרא נדרש לפניו לויצק וכיון דכתיב כהונה גבי ויצק אין שום רמז לדרוש מקמיצה ואילך מצות כהונה למעט כהונה מדבר דהיא קודם קמיצה וכל דבר בעי כהונה מקרא ואתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח ולענין זה דוקא לא דריש ר"ש וי"ו מוסיף וכן משמע נמי מדברי התוס' בד"ה במקרא דתירצו דמשו"ה לא קאמר בפרק השואל דההיא משנה ר"ש הוא דקסבר דמקרא נדרש לאחריו ולא לפניו משום דהתם דריש וי"ו מוסיף ועדיין קשה לימא דרבנן הוא דלא דרשי הכא וי"ו מוסיף דוהביאה אלא ודאי דדוקא לענין מקרא נדרש לפניו לא דרשי וי"ו מוסיף אבל לענין הקישא כ"ע דרשי וי"ו מוסיף והתם לענין ש"ש שפיר הוי הקישא:

שם והרי נזיר דלא כתיב בי' כו' כן יעשה כמאן דכתיב בי' כו' הרי תודה דלא כתיב בי' כו' כצ"ל:

שם ארבעה מינים שבתודה כו' כצ"ל ב"ח:

שם והא תורה וחוקה קאמר כו' אי כתיב חוקה אין כו' שהחזיר הכתוב בתורת מנחה כו' כתיבא ושאני התם כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה מקרא הכהנים נדרש לפניו לויצק כצ"ל ש"מ:

בד"ה ולאחריו וקמץ משם סה"ד ומה"ד באצבעו ולקח ולקח הכהן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה וי"ו דוהביאה מוסיף על ענין ראשון ואי קשיא וי"ו דונתן נמי יהא מוסיף על ענין ראשון וילמד קבלה מנתינה כו' כצ"ל:

בד"ה אי מה סמיכה בבעלים לר"ש פריך דכתיב וסמך כו' ולא באחר סה"ד ומה"ד זריקה כו' כצ"ל:

בד"ה תנופה בנזיר דכתיב ונתן על כפי הנזיר וגומר והניף מעכב משום כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ד' מינין כו' ורקיקין ורבוכה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה שלמיו כו' ולרביעית שמן כתודה בפ' התודה כצ"ל:

בד"ה ולא מעכבי דאמרינן בפ"ק כו' ובמנחה נמי כתיב כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מנחה כתיב בה חוקה כל זכר בבני אהרן יאכלנה חק עולם קצת מצ"ק:

בד"ה ושאני התם כו' חוקה דידה לאו דוקא כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה במקרא כו' דבפ' השואל פליגי אמוראי במקרא כו' כצ"ל:

בא"ד ואילו ש"ח כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דהתם דריש משום דוי"ו מוסיף כו' כצ"ל:
בא"ד וגבי נשך כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד דלא דמי לתקום והדרת כו' פירוש דבפסחים כתבו התוס' דתקום והדרת לא מצי קאי אתרווייהו כמו תתננה ואכלה דלשון והדרת לא שייך אמפני דכתיב גבי שיבה ולשון תקום לא שייך אפני דכתיב גבי זקן משום זה כתבו הכא בקושייתם דבאצבעו דהכא לא דמי לתקום והדרת דבאצבעו מצי קאי אתרווייהו כמו תתננה ואכלה:
בא"ד דבאצבעו אחדא קאי כצ"ל. פירוש דתתננה ואכלה או מכור ע"כ קאי אתרי מילי אתושב ונכרי דלכל הפחות חדא קאי אתושב וחדא אנכרי משו"ה יש לומר דתרווייהו קאי אתושב ותרווייהו קאי אנכרי אבל אין הכרח לומר דבאצבעו קאי אתרי מילי דשפיר יש לומר דאחדא קאי:
בא"ד יש לחלק משום דאשכחן כו' כצ"ל. פירוש משום זה ע"כ קאי אלאחריו ות"ק סובר דנדרש נמי אלפניו משום דפשטי' דקרא משמע דבאצבעו קאי אולקח כן כתבו התוס' בפסחים (דף כ"א ע"ב) בד"ה וליכתוב:
בד"ה אלא כו' אפילו לא ידרוש ר"ש קרא לפניו ולאחריו היכא דאיכא ו' מוסיף דריש כו' כצ"ל דקשה להו להתוס' הא ו' מוסיף הקישא הוא כדמשמע באיזהו מקומן והכא דכתיב ו' גבי והביאה דאינו דבר שנוכל להקיש אליו אלא הוא ענין כהונה גופה ע"כ דכוונת הגמ' הוא דאע"ג דבכ"מ ס"ל לר"ש דמקרא נדרש לאחריו ולא לפניו היכא דאיכא ו' מוסיף נדרש נמי לפניו:
בא"ד דאמר ר"א בר"ש כו' כצ"ל:
בא"ד והיכי נאמרה אצבע בנתינה כו' כצ"ל:
בא"ד א"נ לא דריש ו' מוסיף כדי לדרוש המקרא לפני פניו וקשה דהא קאמר לעיל בסמוך דהו"ל למיכתב ולקח הכהן ונתן מן הדם באצבעו משמע דאי כתיב הכי שפיר הוי אמרינן ו' מוסיף כדי לדרוש המקרא לפני פניו ונראה לפרש דהא דמתרצי א"נ לא קאי לתרץ ר"א בר"ש אלא קאי לתרץ קושיא הראשונה דהקשו אמאי לא אמרינן נמי גבי ולקח ונתן ו' מוסיף למילף קבלה מנתינה דבימין והיינו ע"י הקישא ככל ו' מוסיף ותירצו משום דבאצבעו מפסיק בין ולקח לונתן וליכא הקישא אבל אי הוה כתיב ולקח הכהן ונתן מן הדם באצבעו הוה שפיר הקישא ע"י וי"ו מוסיף ולפי תירוץ זה קשה מר"א בר"ש דאמאי לא דריש הקישא בוי"ו מוסיף והוצרכו לדחוק דר"א בר"ש לית לי' וי"ו מוסיף וכתבו לתרץ קושיא הראשונה באופן אחר דגבי ולקח ונתן נמי אין יכולין לדרוש הקישא ע"י וי"ו מוסיף דלא אמרינן הקישא בוי"ו מוסיף אלא בתרי ענייני כגון ואם מן

הצאן באיזהו מקומן או וכי ישאל איש בבבא מציעא בהשואל אבל בחד ענין לא דרשינן הקישא ע"י וי"ו מוסיף אלא אמרינן מקרא נדרש לפניו ע"י וי"ו מוסיף ולפי זה לא קשה דגבי ולקח ונתן נמי נדרוש המקרא לפניו ע"י וי"ו מוסיף דדוקא ע"י וי"ו דוהביאה דריש ר"ש מקרא דהכהנים לפניו לויצק אבל לא דריש ר"ש ע"י וי"ו דונתן מקרא דבאצבעו לולקח דהוא לפני פניו ולפי תירוץ זה שוב לא קשה כלל מר"א בר"ש דהתם נמי מתרץ בהכי ובלא זה לא קשה לפי תירוץ זה מר"א בר"ש דדוקא מעיקרא דסברי למילף קבלה מנתינה בהקישא דוי"ו מוסיף מקשו אר"א בר"ש משום דכ"ע סברי וי"ו מוסיף אבל השתא דסברי דבולקח ונתן כיון דהוי חד עניינא לא אמרינן דוי"ו מוסיף הוי הקישא אלא דע"י וי"ו מוסיף אמרינן דמקרא נדרש לפניו לא קשה כלל אר"א בר"ש דיש לומר בפשיטות דלא סבר כאבוה אלא כרבנן דפליגי אר"ש ולא דרשי מקרא לפניו אפי' ע"י וי"ו מוסיף:

דף יט:

בגמרא לא מעכבא אלא כל היכא כו' כצ"ל ש"מ:

שם ומידות היבש מקדשות כו' ולא מדות היבש מקדשות כו' אבל מזרקות מקדשות כו' כצ"ל:

שם רב כהנא ורב אסי כו' כצ"ל מצאתי:

שם מאן תנא בה כו' כצ"ל מצאתי:

שם למערבה של קרן לדרומה כו' ומעכבא דתניא כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה מלא קומצו כו' בידו יקמוץ ולא יעשה כו' כצ"ל:

בד"ה לא שנו דאין כלי הלח מקדשין יבש כו' לא חזיא לה אלא למילתה למדוד והין כו' כצ"ל קצת מצ"ק:

בד"ה אבל מזרקות שהן כלי הדם מקדשות סולת כו' כצ"ל:

בד"ה יכול במערב כו' דהיינו לפני כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה כנגד חודה כו' מאי ודיו כצ"ל ש"מ:

בד"ה כולי' כו' בחצי עזרה עומד בצפון כו' לפני פתח ההיכל כו' כצ"ל:

בתוספות ד"ה ושאני התם כו' משמע דבריו סותרים זה את זה כו' כצ"ל פירוש דמשמע להו להתוס' דהא דקאמר הכא סתמא דגמ' גרש ושמן מעכבין כו' והא דאמר שמואל בסמוך גרש ושמן מעכבין כו' כיון דלשון אחד הוא איירי בחדא גוונא וכיון דהכא פרש"י לענין עיכובא דנפשי' הא דאמר שמואל איירי ג"כ בעיכובא דנפשי' ואהא דאמר שמואל פירש"י טעמא משום דהחזיר בהן הכתוב וסותר למה שפירש הכא הטעם משום ייתורא דה"א ויש ליישב פרש"י דרש"י משמע לי' דסתמא דגמרא איירי לענין עיכובא דנפשי'

דלא בעי שינה עליו הכתוב מדלא מביא אלא חד קרא דמגרשה ומשמנה אבל שמואל איירי לענין שמעכבין זה את זה דבעי החזיר הכתוב משום דמשמע דטעמא דשמואל בגרש ושמן משום דהחזיר בהן הכתוב משום דקאי אדרב דתלי טעמא בחזרה:

בא"ד שאם חיסר כל שהוא פסולה ש"מ דהכא נמי מטעם שינה הכתוב קאמר פירוש דלפי זה ניחא הא דמביא הכא קרא דמגרשה ולא קרא דמסלתה משום דקרא דמגרשה הוא קרא דשינה הכתוב דכתיב אחר קרא דמסלתה:

בא"ד ונראה דהכא מיירי לענין שיעכבו זה את זה כו' נראה לפרש דאין כוונת התוס' בזה הפירוש כדי לתרץ הקושיות שהקשו מקודם דכבר מתורץ בזה דקאמרו דמטעם שינה הכתוב קאמר אלא הוא דבר בפני עצמו דכיון דמשמע דמטעם שינה הכתוב קאמר ע"כ איירי לענין שיעכבו זה את זה דבעי שינה עליו הכתוב דאי בעיכובא דנפשי' כמו שפרש"י לא בעי שינה עליו הכתוב כמו שהוכיחו מגמ' דלקמן בפירקין:

בא"ד דלקמן בפירקין גבי סולת ושמן כו' מייתי מסלתה ומשמנה וככה דגבי עיכובא דנפשי' כו' כצ"ל פירוש דגבי מנחת נדבה מייתי קרא דמסלתה ומשמנה וגבי מנחת נסכים מייתי קרא דככה משמע מזה דאע"ג דכתיב נמי מגרשה ומשמנה בייתור ה"א לא חשיב זה שנה עליו הכתוב לגבי עיכובא דנפשי' משום דכל חד איצטריך לגופי' דמנחת העומר דהיא חובה לא ילפינן ממנחת נדבה דאי ילפינן ממנחת נדבה לכ"מ דחסר סלתה ושמנה פסולה לא הוי איצטריך להביא גבי מנחת נסכים קרא דככה ודוקא לענין שמעכבין זה את זה חשיב קרא דמגרשה ומשמנה שנה עליו הכתוב משום דלא איצטריך דילפינן בכ"מ ממנחת נדבה:

בד"ה ושמואל דורות משעה לא ילפינן כו' כצ"ל:

בא"ד אבל אין לפרש דלא יליף הכא דורות משעה כו' פירוש דהכא דוקא לא יליף שמואל דורות משעה מוימלא כפו משום דיש לומר דשאני התם דמשום דהיא עבודה שנתחנך בה אהרן הקפיד הכתוב שיעשה הקמיצה בידו ממש:

בא"ד דיליף דורות משעה כצ"ל צ"ק:

בא"ד התם גלויי מילתא בעלמא וקשה דהא לרב נמי קשה מאי קמיבעיא לי' הא רב יליף בכ"מ דורות משעה וה"ה שעה מדורות ועוד דגם לשמואל קשה כיון דילפינן איש סיני מאיש דורות אע"ג דהוי שעה מדורות משום דלא הוי אלא גלויי מילתא בעלמא מאי קמיבעיא לי' בשור סיני יותר מאיש סיני ונראה לפרש דדוקא שור סיני מיבעיא אי ילפינן שעה מדורות משום דשור דורות דבעי כ"ג הוא נגד הסברא ומשו"ה מיבעיא לי' לרב שפיר דאפשר בכה"ג דהוא נגד הסברא לא ילפינן שעה מדורות ולא קשיא להו אלא

משמואל דבכ"מ לא יליף דורות משעה ומתרצי ע"ז דגלויי מילתא בעלמא וא"כ שפיר מיבעיא לי' כמו לרב:

בא"ד דפסח מפסח שייך למילף טפי. יש לפרש הטעם משום דפסח מצרים לא דמי למצות שעה כיון דאותה מצוה נוהג נמי לדורות:

בא"ד ולא מצינו ששנה אי לאו מוימלא כפו וקשה הא מוימלא כפו לא משמע לפסול אלא קומץ החסר כמו ממלא קומצו ובקומץ החסר אמרינן לקמן (דף כ"ז ע"א) דקומץ מיעוטו מעכב את רובו דאמר קרא מלא קומצו תרי זימני וצריך לומר דכוונת התוס' דמוקמינן קרא וימלא כפו באם אין ענין לקומץ היתר לשנה הכתוב לעכב:

בא"ד ואי בלא שנה הכתוב מסתבר לן שעיכב כו' פירוש דאע"ג דקומץ החסר משמע בגמ' לקמן דבעינן שנה הכתוב בקומץ היתר מסתברא לן דמעכב בלא שנה הכתוב:

בא"ד א"כ גם לענין מדה לקומץ נמי מעכב פירוש דאין לפרש דקומץ היתר יותר מסתבר לן שמעכב בלא שנה הכתוב ממדה לקומץ דכיון דתרווייהו מחד קרא נפקי א"כ כיון דע"כ קרא דבקומצו אתי לעכב משום קומץ היתר מעכב ממילא נמי במדה לקומץ:

בד"ה דתנא בי' קרא תריסר זימני אין להקשות כו' ולא כתבו התירוץ. ומצאתי כתוב דהתירוץ הוא כמו שכתב רש"י לעיל (דף ט' ע"ב) בד"ה ארבע שמאלית כתובי וז"ל דכל שני כתובין הבאין כאחד שבהש"ס אין דומין לאלו דכי אמרינן אין מלמדין הני מילי כשגילה שני כתובין בשני דברים דאמרינן אי ניחא למילף מינייהו נכתוב חד ונילף אידך מיני' אבל הכא דבחדא מילתא כתיבי אינן שני דברים הבאין כאחד אלא קראי יתירי נינהו עכ"ל:

בד"ה ההוא לקבוע לה מקום כו' מקרא דהקרב כו' וי"ל אי מהקרב כו' כצ"ל:

בא"ד הוה אמינא על הכבש סמוך למזבח כו' וקשה דהא משמע בגמ' דלת"ק דר"א אין הכרח לומר דס"ל כולי' מזבח בצפון קאי וא"כ אי הגשה על הכבש הוא לא מקיים קרא דלפני ד' במערב ועוד דכיון דפירשו על הכבש סמוך למזבח לא מקיים נמי אל פני המזבח בדרום דהשתא דמפרשינן דהמזבח היינו כבש ולא מזבח ממש צריך הגשה להיות על דרומו של הכבש וקושיא זו קשה נמי לפי סברת ר"א ועוד למה הוצרכו לומר סמוך למזבח דוקא דאפילו לר"א דס"ל כולי' מזבח בצפון קאי וצריך לעשות הגשה בכבש שהוא לפני ההיכל במערב מ"מ יכול לעשות הגשה בכבש רחוק מן המזבח חמשה אמות פחות מעט דהא חמשה אמות של אורך הכבש הם כנגד פתח ההיכל לדידי'. ונראה לתרץ דלקמן (דף ס"א ע"א) אמרינן בגמ' דלפני ד' הוא במזרח ודוקא בהגשה אמרינן דלפני ד' במערב משום דמנחה איקרי חטאת וחטאת טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית

לא הי' לו יסוד והיינו דוקא אי מפרשינן דהגשה היא על המזבח ממש דהי' לו יסוד אמרינן דלפני ד' הוא מערב דהי' לו יסוד אבל אי הגשה היא על הכבש כיון דכבש אין לו יסוד כלל שפיר אמרינן דלפני ד' במזרח כמו בכ"מ ומיושב בזה קושיא הראשונה ועל קושיא השני' ושלישית יש לומר דאין לפרש אל פני המזבח היינו דרומו של הכבש דהא דרומו של הכבש מונח על הארץ ולא מסתבר לומר שצוה הכתוב להגיש המנחה בקצה הכבש שהוא על הארץ ועל כרחך לפרש אל פני המזבח ממש והיינו שיעשה הגשה בכבש שאותו מקום של כבש הוא אל פני המזבח והיינו על הכבש סמוך למזבח:

בד"ה כנגד חודו של קרן ודיו כו' תיבעי הגשה במנחה גופה כו' כצ"ל וכן היתה הגירסא בסוטה לפני התוס':

בד"ה הרי מלח כו' שלא מצא עיכוב אחר במנחות אלא משום שהחזיר סה"ד ומה"ד דתניא כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד שכתוב בספרים תלמוד לומר ברית מלח עולם כו' כצ"ל:

דף כ.

בגמרא וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי מזבח בש"מ הקשה וא"ת ה"מ לכתחילה אבל דיעבד אי לא מלח כהן אלא זר כשר לעיל (דף ט' ע"א) בתוס' ד"ה מקמיצה (ודף י"ח ע"ב) בתוס' ד"ה ור"ש כתבתי לתרץ זה עיי"ש:

שם ואין לי אלא קומץ מנחה כו' כן הוא הנוסחא הנכונה ואין למחוק תיבת מנחה דמשום דלבונה נמי שיעורה קומץ משו"ה אמר קומץ מנחה:

שם ועולת העוף ת"ל כו' כצ"ל:

שם אימא לבונה ואייתי דם כו' כצ"ל רש"ק. וה"פ נימא דדם נמי מיקרי אחרים באין לה חובה דהיינו נסכים הבאים עם הדם ונרבה דם במה הפרט מפורש דאחרים באין חובה לה אף כל כו' ומעל מנחתיך נמעט אברים דאי לאו מעל מנחתיך הוי מרבינן נמי אברים משום דאברים נמי אחרים באין לה חובה דהיינו עצים ואע"ג דאברים אין מתירין וליכא בהו אלא חד צד ולהכי כתיב מעל מנחתיך לגלות דלא מרבינן אלא דם דדמי להפרט בשני צדדין דמתיר וגם אחרים באין לה חובה ולאפוקי אברים דליכא בהו אלא חד צד והשתא אין לומר דמסתברא לרבות אברים שכן אשב"ן טמ"א דדוקא לפי מה דמתרץ הגמ' דבדם ליכא אלא צד שמתיר לחוד שפיר יש לומר דמסתבר יותר לרבות אברים בחד צד משום דאיכא נמי בהדי' שב"ן טמ"א אבל השתא דס"ד דבדם יש נמי צד דאחרים באים חובה לה ויש בדם שני צדדים חשובים אין מועיל מה שיש באברים שב"ן טמ"א כעין הפרט משא"כ בדם לרבויי יותר אברים מדם דצד שמתיר חשוב הרבה יותר מהרבה

צדדים דשב"ן טמ"א דמתיר חשיב בגמ' צד וכל הנך לא נחשבו לצד כלל דהא אמר בגמ' מכלל דהנך כולהו אתי בחד צד וכן כתבו התוס' בד"ה מדאיצטריך וה"ה דיש לרבות נמי לבונה הבאה בבזיכין דאיכא נמי שני צדדין חשובין אחרים באין חובה לה ומתיר אלא נקט דם משום דדם ממעטין מעל מנחתיך:

(**שם**) **נסכים** בהדי אימורין הוא דאתי בש"מ מביא קושיא דנימא מה מנחה שאחרים באין חובה לה לבונה ואייתי אימורים ואיני יודע מה קושיא דהא אין לפרש דקושית הגמ' הוא דעצים לא מיקרי אחרים באין לה חובה אלא לבונה דא"כ מעל מנחתיך למאי אתי אלא צריך לומר דקושית הגמ' דנימא דלבונה נמי מיקרי אחרים באין לה חובה כמו עצים וא"כ מאי נ"מ אם נרבה אימורים בצד שאחרים באין לה חובה לבונה או עצים:

שם בכלי אחד נסכים אין באין בכלי אחד כן הוא הנוסחא הנכונה מצאתי:

ברש"י ד"ה ברית אמורה במלח כו' בין לר"י ובין לר"ש ליכא מידי אלא משמעות דורשין כצ"ל. שמעתי קושיא בשם חכם אחד דהא טובא איכא בינייהו דלר"ש דיליף גז"ש מלח מכהונה א"כ בבמה דלא בעי כהונה לא בעי נמי מלח ולר"י דדריש ברית אמורה במלח אפילו בבמה בעי מלח ונראה לתרץ דהא דרשות דר"י ור"ש לא איצטריכו אלא לעכב ואין מלח מעכב אלא במנחה דקרא זה לא נאמר אלא במנחה דאע"ג דבברי יתא כתיב ברית מלח עולם הוא הוא ט"ס וצ"ל מלח ברית דכתיב במנחה ולא תשבות מלח ברית וגומר מעל מנחתיך כמו שכתבו התוס' בשם ר"ת וכן כתב הרמב"ם בפ"ה מהל' איסורי מזבח הל' י"א דבכל הקרבנות אין המלח מעכב אלא במנחה משום דכתיב בי' ולא תשבית מלח ברית וא"כ אף לר"י אין מעכב מלח בבמה דהא ר"י ס"ל בזבחים (דף קי"ג ע"א) דאין מנחה בבמה:

בד"ה רב דאמר החזיר אין לא החזיר לא כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה אי מה מנחה מיוחדת שמתרת הכי פריך אימא כו' כל דדמי לה כו' באין חובה לה תרבי נמי כו' ת"ל מיעוטא אחרינא כו' באין חובה לה אתא דליכא לפרושי אביא דם כו' נימא כדאמרינן לקמן כו' בעי לרבויי הני בחד צד ודם בחד צד להכי איצטריך כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה ת"ל קרבן וכל קרבן מנחתך קרבן היינו קומץ כצ"ל:

בד"ה והא אמרא מה מנחה כו' ומהתם איתרביא לבונה כו' כצ"ל קצת מצאתי:

בד"ה אלא להכי כו' ללבונה הבאה חובה למנחה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מנחה ואברים כו' משום פיגול יש בו כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה אימא כו' דשנים ושלשה צדדים לא חשיבי לי' להש"ס אלא כחד צד כצ"ל מצאתי:

בד"ה מדאיצטרי' כו' דהנך כולהו אתו בחד צד כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ובסמוך מונה הרבה צדדים באברים ובדם כו' כצ"ל:

בא"ד התנא נקט האמת שכך הי' ראוי לדרוש והש"ס טועה כאן להקשות דניבעי שני צדדין וקשה דהא כתבו לעיל בד"ה אימא דבאמת בעינן שני צדדין בכל מקום דדרשינן כעין הפרט אלא דהכא גלי קרא דמעל מנחתיך דמרבינן כעין הפרט מצד אחד ונראה לפרש עפ"י מה שכתבו לעיל בסה"ד ושמא יש מקומות דשנים ושלשה צדדים לא חשיבי לי' להש"ס אלא כחד צד ולפ"ז הא דמקשי הכא דניבעי שני צדדין היינו דמשמע לי' דאותו שני צדדין לא חשיבי אלא כחד צד והש"ס טעה בזה והמתרץ השיב לו דהכא כל צד מהשני הצדדין חשיב כחד צד והוכיח לו מקרא דמעל מנחתיך אבל התנא נקט האמת דידע שפיר דהצד דאחרים באין לו חובה לבד חשיב כחד צד בלא צד דמתיר וכן צד דמתיר בלא קרא דמעל מנחתיך. ובזה יש לתרץ נמי קושיא אחת שראיתי בספר אחד דמקשה אהא דאמר בגמ' לקמן בסוף עמוד ב' ואלא קרא למעוטי מאי אי למעוטי דם מעל מנחתיך נפקא הא איצטריך מעל מנחתיך ללמד דהנך כולהו אתו בחד צד ואי לאו מעל מנחתיך לא הוה מרבינן מכעין הפרט אלא לבונה הבאה בבזיכין דדמי לכעין הפרט משני צדדים ובמה שכתבו התוס' מתורץ שפיר דבאמת בלא קרא דמעל מנחתיך לא בעינן הכא אלא חד צד אלא המקשן טעה והמתרץ הוכיח לו דטעה מקרא דמעל מנחתיך:

בא"ד והמתרץ מוכיח לו מתוך הפסוק דממ"נ סגי בחד צד פירוש דודאי מתוך הפסוק אין להוכיח דבא למעט דם ולא אברים אלא דעכ"פ ממעט או דם או אברים וא"כ מוכח דסגי בחד צד:

בד"ה ואימא כו' ומה ראית לרבות אברים כו' כצ"ל:

דף כ:

בגמרא לרבי מבעי בעו מלח כו' כצ"ל:

שם דתניא קרבן מלמד כו' כצ"ל רש"ק:

שם רבי אומר עצים קרבן הן כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה דם נפסל בשקיעת החמה כו' להקריב וגומר וגם למחר נפסל כו' כצ"ל ש"מ משמע מדבריו דמקרא דביום הקריבו את זבחו אין נלמד דאין ראוי לזרוק בלילה אלא מקרא דביום צוותו דאע"ג דדרשינן ביום שאתה זובח אתה מקריב לילה שלאחריו מיקרי שפיר ביום שאתה זובח דבקרבנות הלילה הולך אחר היום כמו באכילת תודה דכתיב ביום קרבנו יאכל ונאכל נמי בלילה שלאחריו וקרא דביום הקריבו את זבחו לא אתא אלא

ללמד על היום שלאחריו דלא נמעט מביום צוותו וכגון דלן הדם בראשו של מזבח דלא נפסל בלינה ולמ"ד דלינה מועלת בראשו של מזבח לא ס"ל כלל הך דרשא דלא אצטריך לי' דבלא זה נפסל הדם לזריקה ביום שלאחרי' משום דנפסל הדם בעמוד השחר בלינה כמו אימורין כמו שכתבו התוס' בד"ה נפסל ורש"י לא הוצרך להביא הכא הך דרשא דביום הקריבו אלא ליישב קושית הגמ' אפילו למ"ד דאין לינה מועלת בראשו של מזבח ולפי דבריו אין נפסל הדם לגמרי אלא מקרא דביום הקריבו וצריך לומר דאע"ג דקרא דביום הקריבו איירי בדם ילפינן מ ני' נמי לקומץ משום דקומץ במנחה הוא במקום דם דזבחים:

באו"ד כתוב זאת התורה כו' כצ"ל:

באו"ד מעלן מבוא השמש כו' כצ"ל:

בד"ה וכן הוא אומר כו' ולהכי נקט שני גזרין משום דחשיבי שראויין למזבח למערכה דלאחר שהיתה המערכה סדורה הי' נותנים עלי' ב' גיזרי עצים כדילפינן כו' יומא הס"ד ומה"ד וטעונין הגשה כמנחה סה"ד ומה"ד לדברי רבי דמקיש עצים למנחה סה"ד ומה"ד טעונין קמיצה המתנדב שני גיזרי עצים מבקע מלא קומצו קסמים דקים ונותן על המערכה ואח"כ נותן האחרים סה"ד ומה"ד עצים טעונין עצים והמתנדב כו' כן צריכין לומר ש"מ:

בד"ה דם מעל מנחתך נפקא כו' חזר וכלל כו' אף כל כו' דא"כ דמרבית בצד כו' מעיקרא דאף כל כו' כל הנך ונרבי דם בצד דמתיר ואף כל כו' למעוטי מאי קרא למאי אתא מנחתך דרשי' כו' כצ"ל פי' אע"ג דמנחתך קדום למעל מנחתיך מ"מ מדקאמר דם מעל מנחתיך נפקא משמע דהא דקאמר קראי למאי אתא היינו קרא דמנחתך ומשום דעצים דריש מקרא דמנחתך משו"ה השתא דקאמר סמי מכאן עצים פריך על קרא דמנחתך אע"ג דקדים:

בד"ה נסכים יין אין אחרים כו' כן צריכין לומר ש"מ:

בתוס' בד"ה נפסל כו' דמשתשקע החמה משמע סוף שקיעת החמה כו' והא דאיכא עד הלילה שני חלקי מיל היינו עד ודאי לילה דמסוף שקיעת החמה הוא בין השמשות דהיינו ספק צאת הכוכבים עד שיעור שני חלקי מיל דאז הוא ודאי צאת הכוכבים:

באו"ד דקי"ל גבי דם אם עלה לא ירד כו' פירוש דקי"ל דאם לן הדם ונזרק בפסול ואח"כ עלו האימורים על המזבח לא ירדו אפילו לר"י דס"ל בנשפך הדם דירדו ולרבנן דפליגי אר"י בנשפך הדם אפילו עלו האימורין קודם זריקה הדם לא יזרוק והאימורין לא ירדו ואי לאו קרא דביום הקריבו הו"א דאם עלה הדם דזורקין את הדם לכתחילה דלגבי הדם

גופי' נמי אמרינן אם עלה על המזבח לא ירד אלא יזרוק ודחו דזה הוא פלוגתא דר"ג ור"י ולר"ג הא ס"ל דלא ירד וע"כ לא דריש קרא דביום הקריבו להכי ולר"י ירד בלא דרשא דביום הקריבו משום דיליף מקרא דעל מוקדה דהמזבח אינו מקדש אלא דבר הראוי לאישים:

בא"ד ולפי מה שמפרש ר"ת דמיירי בתחלת שקיעה ניחא פי' דקרא אתי ללמד דאפילו בתחלת שקיעה דחשיב יום לכל דבר שמצותו ביום עד צאת הכוכבים מ"מ לענין זריקה חשיב לילה ולפי פירושם הא דקאמר ביום שאתה זובח אתה מקריב אין כוונת הגמ' לתלות הקרבה בזביחה כמו לפרש"י אלא כוונת הגמ' לומר דדוקא ביום דהיינו קודם תחלת שקיעה אתה זובח ואתה מקריב:

בא"ד ולא חשיב ה' מילין כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד והיום מלאכה ויש לומר דלעולם כו' כצ"ל:

בא"ד ויש מפרשים כו' כוונת היש מפרשים לתרץ בזה קושיית התוס' דהיכי ממעט לה מביום הקריבו ובזה מתורץ דמדרבנן הוא וקרא אסמכתא בעלמא:

בא"ד דא"כ ליחשבי' בפסחים בסוף האשה כו' אלא מידי דהוי חידוש כצ"ל מצאתי:

בא"ד ובאונן גופי' יש לחלק כו' פירוש דאם מת לו מת קודם חצות אין שוחט ין עליו משום דחל עליו אנינות קודם חיוב פסח ונראה דדברי התוס' דהכא הם כל"ק דפרש"י שם בד"ה אי נימא דמת קודם חצות דפי' הא חל אנינות עליו ברישא ותו לא חיילא עליו חיובא דפסח להביאו בפ"ע כדתנן וכולן אין שוחטין עליהן בפ"ע ומתנית' קתני יביאנו דמשמע הוא עצמו דלפי פירוש זה הא דמת לו מת קודם חצות אין מביא הוא רק מדרבנן דהא דתנן וכולן אין שוחטין עליהם בפ"ע הוא רק מדרבנן כמו דמפורש במתניתין שמא יביאו את הפסח לידי פסול והיינו כפי סברת ר"ח ור"ש בזבחים (דף צ"ט ע"ב) דמדאורייתא אפילו אונן מביא פסחו והא דכתבו ובאונן גופי' כוונתם באונן לבדו כשלא נמנו עמו אחרים אבל לפי סברת אביי שם אם מת לו מת קודם חצות מדאורייתא לא חלה עליו אח"כ בחצות חיוב פסח וקושית הגמ' בפסחים אליבא דאביי ודאי מדאורייתא הוא אלא דלל"ק דרש"י לא ניחא לי' לפרש דקושית הגמ' התם הוא דוקא לפי סברת אביי דזבחים (דף צ"ט) משום דרב שרביא ורבינא ורב אשי נמי מתרצי זאת הקושיא ולא ניחא לי' לומר דכולהו הנך אמוראי סברי כאביי אבל לישנא בתרא דרש"י והתוס' שם מפרשים קושית הגמרא שם כסברת אביי דזבחים דמדאורייתא לא חל עליו חיוב פסח:

בא"**ד** יש שהות לזורקו ואשכחן נמי שקיעת החמה כו' עד צאת הכוכבים ומיהו קשיא כו' מחשבין בדמן כו' כצ"ל. וכוונת התוס' בהא שכתבו ואשכחן נמי לתרץ דהא דמוקי לה דקבלי' סמוך לשקיעת החמה היינו סוף שקיעה והא דקאמר לפני זריקה מועלין בו היינו מדאורייתא:

בא"ד כגון צאת הכוכבים כו' והיינו בין השמשות כו' פירוש ספק צאת הכוכבים מיקרי בין השמשות וכוונתם דאשכחן שקיעת החמה בסוף שקיעה דהיינו בין השמשות ואשכחן שקיעת החמה בסוף שקיעה דהיינו ודאי לילה:

בא"**ד** וי"ל דההיא שקיעה בסוף שקיעה כו' ולפי מה שפירש"י לעיל דמתחלת שקיעה נפסל הדם מדאורייתא צריך לומר דההוא משתשקע החמה לא הוי בסוף שקיעה כמו משתשקע החמה דבכל מקום והטעם כתבו התוס' בזבחים (דף נ"ו ע"א) בד"ה מניין בסה"ד וז"ל דאיידי דבסמוך קתני גבי בשר קדשים קלים ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו ע"כ צאת הכוכבים תני נמי האי לישנא גבי דם אע"ג שחלוקין זה מזה:

בד"**ה** מלמד כו' וניאותין בהן ואין מועלין פירוש וניאותין בהן קאי על הכהנים כמו דאמרינן לקמן (דף כ"א ע"ב) דתנאי ב"ד היתה על העצים ועל המלח שיהו הכהנים ניאותין בהן אבל הא דאין מועלין בהן קשה אי קאי על הכהנים הוא מיותר דכיון דתני דניאותין בהן פשיטא דאין מועלין ואי קאי על אינש דעלמא קשה אמאי אין מועלין הא בקדושת דמים ג"כ מועלין ונראה לפרש דכוונת התוספתא הוא כמו דאמר רבא במעילה (דף י"ט ע"ב) דלרבנן לא חשיבי עצים קרבן גמור וחשיבי כדבר שיש בו פגם ואין מועל אחר מועל ולרבי חשיבי כדבר שאין בו פגם ויש בהן מועל אחר מועל וכשאמר הרי עלי עצים סתם לרבי נמי הוי דינו כמו באומר הרי עלי עצים אלו לרבנן והא דאין מועלין היינו בלא פגם או אין מועל אחר מועל:

בא"**ד** דמדקאמר עצים ודם משמע לי' דחשיבי קרבן גמור כדם יש לדקדק הא כיון דאפילו עצים יש ללמוד מקרא דוכל קרבן דבעי מליחה על כרחך צריך לומר נמי עצים ואין כאן משמעות דעצים חשיבי קרבן גמור כדם מדהזכירם עם דם וצריך לומר דכוונת התוס' הוא מדקאמר אח"כ שנקראו קרבן על עצים ודם ולא אמר אפילו עצים שנקראו קרבן ודם משמע דשניהם שוין לענין קרבן אבל קשה דלפי זה אמאי הוצרך לומר סמי מכאן עצים הא יכול לתרץ תני עצים שנקראו קרבן ודם ויש לומר דלכאורה קשה על דברי התוס' דאמאי הקשו דלרבנן נמי איקרי קרבן ולא בעי מליחה דמשמע דלא הוי מצינן לאוקמי הברייתא אלא כרבנן ואמאי לא הקשו דבין לרבנן ובין לרבי אשכחן עצים דאיקרי קרבן ולא בעי מליחה דהא ודאי גם לרבי עצים דמערכה לא בעי מליחה כמו שכתבו התוס'

דלא פליג רבי אלא באומר הרי עלי שני גיזרי עצים אלו למזבח וצריך לומר דע"כ לא מצינן לאוקמי הברייתא כרבי ובעצי המערכה דלא הוי קרבן גמור דכיון דתני עצים סתמא משמע נמי אפילו עצים דקרבן גמור ולפי זה ניחא נמי קושיא הראשונה דעל התרצן דאמר סמי מכאן עצים לא קשיא להו דיש לומר דבעי לתרוצי הברייתא אפילו כרבי ולרבי ע"כ צריך לומר סמי מכאן עצים ולא קשה להו אלא על המקשן דקאמר מאן שמעת לי' וכו':

בד"ה לדברי רבי כו' דמרבי מיני' עצים כו' כצ"ל:

דף כא.

בגמרא אי רבי קשיא נמי עצים כו' כצ"ל:

שם ועולה לאשים כצ"ל בכל העמוד:

שם וישנו על המזבח החיצון יש לדקדק למאי הוצרך להזכיר הצד של וישנו על המזבח החיצון בשלמא הצד של ועולה לאשים הוצרך להזכיר כדי למעט דם ויין דלא ממעטין מהצד שמקבל טומאה דאפשר דס"ל לר"י דטומאת משקין דאורייתא אבל הצד של וישנו על המזבח החיצון לא הוצרך להזכיר כדי למעט קטורת דהא ממעטת נמי מהצד שמקבל טומאה. ונראה לפרש דיש לדקדק עוד היכי ממעט עצים מכעין הפרט משום שאין מקבלין טומאה הא עצים דמו לפרט בשני צדדין אחרים דעולה לאשים וישנו על המזבח החיצון ובריש בכל מערבין משמע דלא בעינן כעין הפרט אלא בשני צדדים למ"ד כללא בתרא דוקא ואע"ג שיש לומר דכל השלשה צדדין שוין הם ולא חשיבי אלא כחד צד ואתי אפילו כמ"ד כללא בתרא דוקא כמו שכתבו שם התוס' בד"ה אהני מ"מ מדלא הביאו שם מהברייתא דהכא משמע דהכא מתיישב שפיר אפילו אם הצדדין אינן שוין וצריך לומר דהא דבעינן הכא שלשה צדדים הוא מקרא דמעל מנחתיך דלר"י אתי קרא למעט עצים אע"ג דדמו בשני צדדים דבעינן דוקא שלשה צדדין ולפי זה מתורץ נמי קושיא הראשונה דעל כרחך הוצרך להזכיר דאיכא שלשה צדדין כדי שנדע לפרש קרא דמעל מנחתיך למאי אתי וכיון דמזכיר שלשה צדדין ניחא לי' למעט מכל צד דבר אחד ולפי זה שפיר יש לומר דר"י ס"ל דטומאת משקין לאו דאורייתא והא דלא ממעט דם ויין מהצד שמקבל טומאה משום דניחא לי' יותר למעט מכל צד דבר אחד:

שם יצאה קטורת כצ"ל:

שם דילמא כאן בחטאות החיצוניות כאן כו' דם שקרש בחטאות החיצוניות ואכלו כו' אמר רחמנא והאי בר לקיחה כו' כצ"ל מצאתי:

שם בחטאות החיצוניות כצ"ל בכל העמוד:

שם אלא אמר רבא יכול תבינהו מאי תבינהו כו' כצ"ל:

שם יכול יתן בו טעם כבינה בהרא"ש פרק כל הבשר פירש דיכול דלא יתן רק מעט מלח כמו שנותנין בקדירה שלא יהא טפל ויהא בו טעם כמו שהבינה נותנת טעם באדם וכן נ"ב בשם הערוך:

ברש"י ד"ה דם שבשלו כו' ומליח הרי הוא כרותח כוונתו בזה הפירוש הוא לפי תירוצו של רבא בתחלה לחלק בין הקפה באור להקפה בחמה דבאור לא הדר וקשה מדם שמלחו דלא הוי באור ומתרץ דמליח הרי הוא כרותח ולא הדר:

בד"ה הקפה כמו (שמות ט"ו) קפאו תהומות קפאו באור ואכלו סה"ד ומה"ד חייב כו' כצ"ל והא דפירש קפאו באור היינו לפי סברת המקשן דלא מחלק בין אור לחמה וכן הוא ג"כ לפי מאי דמתרץ בסוף דמחלק בין חטאות החיצוניות לפנימיות:

בד"ה בחמה הדר לכמו שהי' צלול לכך חייב כצ"ל:

בד"ה דם שקרש קס"ד ואפילו דחיצון כצ"ל:

בד"ה כאן בחטאות החיצוניות הא דקתני הקפה את הדם ואכלו כו' כצ"ל:

בא"ד בקדשים והא דאמר זעירי כו' לקמן סה"ד והד"א כצ"ל ובתוס' הקשו עליו דמשמע מפירושו דאפילו באור חייב בחטאות החיצוניות ובחולין וזעירי מיירי דוקא בחטאות הפנימיות ובקרוש דאינו ראוי לטבילה והזאה וכן ר"י דאמר דם שמלחו אינו עובר עליו איירי נמי בנקרש ע"י המליחה ובחטאות הפנימיות וא"כ רבא דאמר דאפילו בחטאות הפנימיות חייב פליג אזעירי ולעיל קאמר יתיב רבא וקאמר להא שמעתא משמע דס"ל כזעירי ויש לתרץ דהא דיתיב רבא וקאמר להא שמעתא היינו קודם דאקשי לי' אביי מהברייתא וקודם דאידכר הא דר"ח וסבר דאפילו בחטאות החיצוניות אינו עובר עליו משום דאינו ראוי לכפרה אפילו בחטאות החיצוניות אבל בתר דאידכר הא דר"ח דבחטאות החיצוניות חייב משום דבר לקיחה ונתינה הוא אלא דוקא בחטאות הפנימיות פטור משום דלאו בר הזאה וטבילה הוא פליג רבא אזעירי וארב חסדא וס"ל דאפילו בחטאות הפנימיות חייב משום דשכנגדו ראוי בחטאות החיצוניות:

בד"ה דם חמור כו' הראוי לקרבן אפילו הכי חייב כצ"ל הא דנקט כרת דוקא ולא אמר דלא הזהירה תורה אלא על דם הראוי לקרבן נראה לפרש דנתכוין בזה לתרץ מה שהקשה בגליון הש"ס דבפרק דם שחיטה במתניתין איתא בהדיא דבין טמאין ובין טהורין חייבין על דמו דבמתניתין לא תני רק חייבין עליו והו"א דלא תעשה איכא נמי בטמאין דילפינן מקרא דכתיב וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה אבל גבי כרת כתיב בפרשת אחרי ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשותיכם הו"א דם חמור דלא ראוי לקרבן לא חייבה התורה עליו כרת ודייק ר"פ מדברי רבא דס"ל דדם חטאות הפנימיות

שקרש אע"ג דאינו ראוי לכפרה בפנימיות חייבין עליו משום דראוי לכפרה בחיצוניות ופר אינו ראוי לחטאת חיצונה ושוב הוי כמו חמור שאין ראוי לכל הקרבנות דאין ראוי לא לפנימיות ולא לחיצוניות ולשאר קרבנות דבעי זריקה ג"כ אינו ראוי בקרוש ואפי"ה חייבין עליו משום דשכנגדו ראוי בחיצוניות בצאן וה"ה חמור שכנגדו ראוי בחיצוניות בבהמה טהורה אבל קרוש בחמור ליכא רבותא יותר מקרוש בבהמה טהורה והא דנקט קרוש לאו דוקא אלא משום דמעיקרא איירי בקרוש נקט בחמור ג"כ קרוש:

בד"ה לא סריך שכשטובלין בו אצבע כו' ופוסק הדם כצ"ל ש"מ פירוש אפילו התחיל להתייבש קצת עד שכשטובלין בו אצבע נמשך כמו חוט מ"מ כיון שאח"כ פוסק הדם ואינו נדבק לאצבע לח כזה אינו חוצץ:

בד"ה שאינה שובתת כו' לאגפה ואסתרוקנית מן הקרקע נעשית ובידי אדם סדומית דקה אסתרוקנית גסה סה"ד ומה"ד כל שהוא כו' כצ"ל. וכוונת רש"י בזה לפרש דקפידא במלח סדומית הוא לפי שהיא דקה וה"ה שאר מלח שהיא דקה ולא איצטריך לרבות אלא מלח אסתרוקנית שהיא גסה:

בד"ה מ"מ ואפילו מחוץ לארץ סה"ד ומה"ד תקריב בשבת ובטומאה כו' כצ"ל:

בא"ד ואשמועינן דמליחתן עבודה היא ודחי שבת וטומאה כשאר עבודות. אע"ג דתנן במתניתין לא מלח כשר ואפילו ר"י ור"ש דס"ל בברייתא לעיל דמליחה מעכבת היינו דוקא במנחה דקרא ולא תשבית מלח ברית במנחה הוא דכתיב והכא ע"כ איירי בזבחים דבמנחה מאי מלאכה יש במליחה הא אין עיבוד באוכלין ובזבחים משכחת לה בעולה דהראש לא הופשט ואיכא עיבוד בעור מ"מ היכא דנתנה שבת לדחות אפילו משום מצוה דלכתחילה דוחין שבת כמו דאיתא לקמן (דף ס"ג ע"ב) אי קסבר עשרון מובחר לא אתי אלא מחמש אפילו בשבת נמי:

בא"ד כשאר עבודות סה"ד ומה"ד יכול יתבוננו כו' בטיט סה"ד ומה"ד כבנין כו' שורה סה"ד ומה"ד כבינה נותנת טעם כבינה באדם כצ"ל:

בתוס' ד"ה אפיק עצים כו' ודם ממעל מנחתיך כו' כצ"ל:

בא"ד וא"ת אימא איפכא כו' לכאורה משמע דקושית התוס' הוא דנמעט דם במה מנחה מיוחדת ונסכים ממעל מנחתך וכן משמע בצ"ק דמפרש כן קושית התוס' אבל אי אפשר לפרש כן דאין זה קושיא כלל דאין שום נ"מ אם נמעט דם במה מנחה מיוחדת ונסכים ממעל מנחתך או איפכא ועוד דאמאי נטרו בקושיא זו עד הכא דאמר אפיק עצים ועייל נסכים הו"ל להקשות קושיא זו לעיל על עצים ודם דנמעט דם במה מנחה מיוחדת ועצים ממעל מנחתך ועוד כיון דכתיב מעל מנחתך למעט נסכים א"כ משמע דכולהו אינך אתי

בחד צד שוב ליכא למעוטי דם במה מנחה מיוחדת דהא בדם נמי איכא חד צד דמתיר.
ע"כ נראה לפרש דהא דפריך אימא איפכא לא קאי רק אדם דלא נמעט דם אלא נרבה דם מכעין הפרט וקרא דמעל מנחתך נוקים למעט נסכים דבשלמא מעיקרא דלא ידעינן דנסכים לא בעי מלח ע"כ קרא דמעל מנחתך אתי למעט דם דאל"כ למאי אתי דעצים נמעט במה מנחה מיוחדת אבל השתא דקאמר דנסכים נמי לא בעי מלח א"כ צריכין שני מיעוטין לבד מדם דהיינו לעצים ולנסכים ונוקים מיעוט דמה מנחה מיוחדת לעצים ומעל מנחתך לנסכים דהא אפילו השתא דקאמר אפיק עצים אין כוונת הגמ' לומר דעצים של המערכה לא בעי מיעוט דודאי בעי מיעוט כדמשמע מדברי התוס' לעיל בד"ה מלמד שהקשו על קושית הגמ' מאן שמעת לי' דאמר עצים קרבן רבי והא לרבנן נמי מיקרי קרבן ולא בעי מליחה ולא תירצו דעצים של המערכה אע"ג דאיקרי קרבן לא מסתבר דבעי מליחה משום דלאו קרבן גמור הן ולא צריך מיעוט וכן משמע ממה דקאמר הכא יצאו עצים שאין מקבלין טומאה משמע דעצי המערכה ג"כ בעו מיעוט דלא מסתבר לומר דר"י ס"ל כרבי דעצים קרבן גמור הן ופליג עליו דלא בעי מליחה דא"כ אמאי צריך לתרץ לעיל סמי מכאן עצים לימא דר"י הוא דס"ל עצים קרבן גמור ולא בעי מליחה אלא כוונת הגמ' במה דקאמר סמי מכאן עצים הוא כמו שתירצו התוס' לעיל דהלשון הכתוב בברייתא אפילו עצים ודם שנקראו קרבן משמע דהוא קרבן גמור כרבי ורבי ס"ל דבעי מליחה וצריכין להגי' אפילו עצים שנקראו קרבן ודם וכיון דע"כ צריכין להגי' יותר טוב להגי' נסכים במקום עצים כדי דהברייתא אתיא אפי' כרבי דעצים סתמא משמע כל מיני עצים ולרבי יש עצים דבעי מליחה וה"ה דאפילו עצים של המערכה בין לרבנן ובין לרבי מימעטין במה מנחה מיוחדת כמו נסכים אלא דהברייתא נקט נסכים וה"ה עצים וכמו שתירצו הכא התוס' דדוקא דם צריך מיעוט אחר כדי דלא נרבי' בצד של מתיר אבל כל דבר דליכא בי' שום צד שפיר נמעט במה מנחה מיוחדת:

בא"ד כדי שלא נאמר צד של מתיר כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה יצאו עצים כו' גבי אוכל בשר לפני זריקת דמים כו' פסולא בעלמא קאמר דלית בי' מלקות כו' כצ"ל:

בא"ד דלר"ש הוא דאמר כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד בעצי עצים ולא בעצי המערכה פירוש קודם דשפינהו לגזרין לא מיקרי עדיין עצי המערכה אלא עצים סתמא לפי שאינן ראוין למערכה עד דמשפן ומנסרן ומייפן לבקיעות יפות ויש מגיהין בעצי חולין או בעצי דעלמא ואין נכון דאפילו עצי הקדש של דיר העצים

אין מקבלין טומאה קודם שיפוי גזרין כמו דאמר לקמן (דף ק"א ע"א) כמה דלא משפי לגזרין לא מתכשרי:

בא"ד מאחר דיש להו פדיון מן התורה אפילו בתר דשפינהו לגיזרי כדמשמע בריש המנחות והנסכים כו' פירוש דלקמן מקשה בגמ' אלא עצים ולבונה וכלי שרת ליפרקי וקושית הגמ' על לבונה הוא דוקא אקודם קידוש כלי דאין בה עדיין קדושת הגוף אבל בעצים לא משכחת לה קדושת כלי אף אם הי' בכלי שרת דהא עצי המערכה אין צריכין לכלי וכל דבר שאין צריך לכלי אין הכלי מקדשו אלא שהתוס' לקמן כתבו דשיפוי גזרין הוא במקום קידוש כלי דאע"ג דמשמע בתוספתא ובפרק השואל (דף צ"ט) דקורדם אינו כלי שרת היינו סתם קורדם אינו כלי שרת אבל כלי שרת הי' להם מיוחד לעצים שמשפן ומנסרן ומייפן לעשות בקעיות יפות דחזו למערכה ובזבחים (דף ל"ד ע"א) בד"ה שקדשו בכלי כתבו וז"ל ונראה דקידוש כלי דעצים היינו דמשפי להו לגזרין אע"ג דקורדם לאו כלי שרת הוא עכ"ל פירוש דהמעשה דעושין בהו בכלי לצורך מזבח מקדשן כמו קידוש כלי שרת ולפי דבריהם קושית הגמרא על עצים דליפרקו קאי דוקא אקודם שיפוי גזרין דהוא קידוש כלי ולאחר שיפוי גזרין אין להם פדיון מדאורייתא ולפי זה שפיר קאי דרשא דוהבשר לרבות עצים ולבונה אפילו כרבנן אבל התוס' דהכא לא ניחא להו בפירוש זה משום דמשמע להו דקושית הגמ' על עצים דליפרקו קאי אפילו אלאחר שיפוי גזרין דשיפוי גזרין לא הוי כקידוש כלי והוכחתם הוא מדקאמר לקמן בהקושיא והני נמי אע"ג דנטמאו כטהורין דמי' ולא קאמר טהורין נינהו משמע דמקבלי טומאה אלא דלא חשיבא טומאה כמו שדייקו התוס' לקמן (דף ק"א) ועצים קודם שיפוי גזרין אין מקבלין טומאה כלל וא"כ ע"כ קאי על אחר שיפוי גזרין ואפ"ה קאמר התם דרק מדרבנן אין נפדין ולפי תירוצו של התוס' דדרשא דוהבשר הוא דוקא אליבא דרבי ולאחר קידוש כלי דלרבי עצים בעי כלי כמו כל המנחות הא דמשמע לקמן דעצי המערכה מקבלין טומאה לאחר שיפוי גזרין אינו מדרשא דוהבשר אלא מדרבנן ובחגיגה (דף כ"ד ע"א) בתוס' בריש העמוד כתבו בתחלה כדברי התוס' דהכא ואח"כ כתבו כדברי התוס' דלקמן ויש שם ט"ס בדברי התוס' וכצ"ל והשתא מיתוקמא דרשא דמייתי בכולי הש"ס והבשר לרבות עצים ולבונה כרבי דפרק המנחות והנסכים (דף ק"ו ע"ב) דאי לרבנן הא משמע בחולין (דף ל' ע"א) דאף בשר בתר שחיטה יש לה פדיון ומיהו יכילנא לאוקמי כרבנן ובהוקדשו בכלי וכדמוקמינן לה בפסחים והא דכתבו דמשמע דאף בשר בתר שחיטה יש לה פדיון כוונתם לדחות דברי התוס' בזבחים (דף ל"ד ע"א) שהבאתי דכתבו דאע"ג דהקורדם אינו כלי שרת מ"מ המעשה שיפוי שנעשה בעצים להכשירן למזבח מקדשן כמו קידוש כלי

והביאו ראי' לדחות דבריהם מחולין (דף ל' ע"א) דקאמר התם נהי דאידחי לי' מפסח מדמי פסח מי אידחי ופרש"י שם בד"ה מדמי פסח ראוי הוא למכור קודם גמר שחיטה ולצאת לחולין דאין לך מום קבוע גדול מזה הרי דאין מעשה השחיטה בסכין הנעשה בבהמה להכשירה למזבח חשיב כמו קידוש כלי כיון דאין הסכין כלי שרת והכי נמי גבי עצים כיון דאין הקורדם כלי שרת כמו שהוכיחו התוס' לקמן מהתוספתא ומפרק השואל אין מעשה השיפוי הנעשה בהעצים חשיב כמו קידוש כלי ולדברי התוס' בזבחים יש לומר דס"ל דהתם שאני דבלא קדושת כלי יש קדושת הגוף על הבהמה מכח קדושת הפה ואפי"ה גלי קרא דבנפל בה מום יש לה פדיון וה"ה בקדושת כלי והתוס' בחגיגה ס"ל דקדושת כלי עדיף מקדושת פה כפרש"י לקמן (דף ק"א ע"א) בריש העמוד בד"ה דמכלי שרת לא אשכחן דמיפרק לאחר שקדש בכלי שרת ואפילו בהמה בע"מ שנאמר בה פדיון לאחר שקדשה בכלי שרת כגון ששחטה לא אשכחן בה פדיון ולפי סברתם צריך לומר דבחולין איירי ששחט הפסח שלא בכלי שרת וס"ל כסברת הר' אפרים שהובא בתוס' ריש פרק איזהו מקומן דאע"ג דילפינן מעולה דשחיטה טעונה כלי לא בעי כלי שרת דוקא והא דכתבו אח"כ ומיהו יכילנא לאוקמי כרבנן ובהוקדשו בכלי כוונתם כמו שכתבו התוס' לקמן (דף ק"א) דשיפוי גזירין הוי קידוש כלי והא דכתבו התוס' לקמן (דף ק"א) וז"ל וגם אין לפרש דמיירי אליבא דרבי במתנדב עצים דעצים קרבן נינהו ובעי כלי שרת דהא מסיק התם דנעשו כמי שקרבו מתירין דתנן כל שאין לו מתירין משיקדש בכלי ולרבי הא אמרי' עצים טעונין קמיצה אלמא יש להם מתירין לדברי התוס' דהכא דכתבו דההוא דמרבי עצים בכל מקום היינו לרבי יש לתרץ דהא דאיצטריך לומר התם דנעשה כמי שקרבו מתירין הוא משום הלבונה דאין לו מתירין ולבונה נמי מיקרי אין לו מתירין וכן הקומץ וכמו שכתבו התוס' בזבחים (דף מ"ג ע"א) בריש העמוד וז"ל ונראה לפרש דהיינו טעמא דקומץ וכולהו דאי הוי בני חיובא הוה דינן משקדש בכלי וקידוש כלי היינו הרצאה דידהו כיון דאינהו גופייהו מתיר אחד כדאמר גבי טומאה יש לו מתירין משקרבו מתירין אין לו מתירין משיקדש בכלי:

בא"ד דתנן הקומץ והלבונה והקטורת כו' הוכשרו ליפסל בטבול יום כו' וחייבין עליהן כו' כצ"ל:

בא"ד לאחר שנקמצו ככל דבר כו' כצ"ל:

בד"ה כאן בחטאות החיצוניות כו' יהא חייב עליו אם יאכלנו כו' כצ"ל:

בד"ה דם שבשלו אינו עובר עליו והיינו הא דתנן כו' אינו עובר עליו דמיירי לאחר בישולו סה"ד ומה"ד דם שמלחו אינו עובר עליו מדמייתי כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד לפיכך מדקדק ר"ת מכאן דמליחה לקדירה באין נאכל מחמת מלחו סגי פירוש דסתם מליחה דקדשים משמע הכא דלא בעינן כמו מולח להצניע דהא קאמר כיצד הוא עושה מביא האבר ונותן עליו מלח וחוזר והופכו ונותן עליו מלח ומעלהו משמע דלא בעינן אלא שימלחו מב' צדדים ולא ישאר מקום מבלי מלח וע"ז קאמר וכן לקדירה:

בא"ד וכמולח לצורך עיבוד כו' כצ"ל:

בד"ה יתן בו טעם כבינה היינו דלא חזי לאכילה בלא מליחה כו' כצ"ל:

בד"ה וכן לקדירה גרסינן ובספר רבינו גרשם כתיב וכן לצלי וכן פי' ר"ח בפ"ק דחולין גבי אסורה באכילה ליומא כצ"ל מצאתי:

דף כא:

בגמרא אמר רב מתנה מאי קרא כו' כצ"ל ש"מ:

שם למלוח קרבנם לאכילה לאכילת קדשים כו' כצ"ל ש"מ:

שם ומנחת נסכים כצ"ל:

שם ולחם הפנים שלנו הן האיך הן נאכלין כצ"ל:

ברש"י ד"ה שעל הכבש כו' שנופל שם כשמולחין את הקומץ ואת האברים כו' כצ"ל. והא דפירש כשמולחין את הקומץ קאי על ושבראשו של מזבח דרש"י ציין שעל הכבש כו' ובתיבת כו' כולל נמי שבראשו של מזבח:

בד"ה מאי קרא כו' כצ"ל ש"מ. פירוש דאי לאו קרא הו"א דכבר נעשית מצותו של מלח ע"י מליחה לבד ואין מצוה להקטיר גם המלח עם האברים ולאחר שנעשית מצותו אין מועלין בו:

בד"ה שיהו הכהנים כו' כצ"ל:

בד"ה למלוח קרבנם עולתם ומנחתם כו' כצ"ל:

בד"ה הכי גרסינן יאכלו שיאכלו עמה כו' בת"כ קא דריש האי קרא כו' כצ"ל:

בד"ה עצים משל ציבור מפרש לקמן סה"ד ומה"ד עצים ומלח נוהגים בכל הזבחים מלח בא כו' והד"א כצ"ל:

בד"ה כל כהן כו' והיינו גם שבט לוי כו' כצ"ל ב"ח: בד"ה לעצמן להנאתן סה"ד ומה"ד וקא פריך ולבן בוכרי כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה והקטורת כו' עולת העוף הי' מעט כצ"ל ש"מ:

בד"ה חולין כו' ויכנסו ויאכלוה על השובע לא תימא הואיל והני חולין כו' כצ"ל:

בא"ד ליתיב להו מלח של קודש כצ"ל צ"ק:

בד"ה כל כהן כו' ואלף ות"ש ע"ה כצ"ל:

בא"ד הא דכתיב כל העובר בים סוף והא דכתיב על הפקודים משום תרומת אדנים כצ"ל מצאתי:

בא"ד ומיהו בלא"ה יש לפרש כל העובר על הפקודים שנפקדו בין לבדם בין עם ישראל ומ"מ צריכין לומר נמי כל העובר בים סוף משום דשבט לוי נמנין מבן חודש והי' משה רבינו ע"ה בא לפני אהלם וב"ק יוצאת ואומרת כך וכך יש באהל זה ולא קרינן בי' כל העובר משום המנין אלא כל העובר בים סוף:

דף כב.

בגמ' דדיישא דשתאי כצ"ל ש"מ:

שם אמר ר' יוסף מאי קרא כצ"ל:

ברש"י ד"ה דדיישא דשתאי כצ"ל ש"מ:

בד"ה חרוץ יפה ומצמיד. פירוש לשון צמיד פתיל שהיתדות שבו מחוברין יפה:

בד"ה במנחת כהנים כו' כשרה כצ"ל:

בד"ה ר' יהודה אומר אם נתערב הקומץ במנחת כהן משיח ובמנחת נסכים פסולה כו' כצ"ל והד"א עד בפ' התכלת:

בד"ה אם יכול לקמוץ כו' שייך (לדף כ"ג ע"א) ושם כתבתי פירושו:

בד"ה רואין אותו כו' והי' מראית הדם ניכר בהם כשר כצ"ל:

בתוספות ד"ה ועצים כו' ושמא יש צד אחד פירוש דיש צד אחד דדמו עצים ללבונה:

בד"ה שזו בלילתה עבה מנחת נדבה לוג לעשרון כדדרשינן בפרק שתי מדות מדכתיב במצורע עני כו' כצ"ל שיטה מקובצת:

בא"ד דמייתי לי' למנחה ולוג שמן למתנדב מנחה כן הוא הנוסחא הנכונה ולפי שר"א ס"ל דאפילו מנחה של ששים עשרון אין לה אלא לוגה ויליף לי' מדכתיב למנחה ולוג שמן דכל מנחה טעון לוג ולדידי' אפי' נתערב קומצה בקומץ חברתה נמי לפעמים פסולה לר"י כגון דקומץ חברתה הוא ממנחה שהיא יתירה מעשרון אחד ובלילתה עבה ומתניתין דלא מפליג אתיא כחכמים דס"ל דכל עשרון טעון לוג ע"כ כתבו דקרא למנחה ולוג שמן איצטריך להו לדרשא אחרינא והא דכל עשרון טעון לוג דרשו מקרא דכתיב ועשרון סולת בלול בשמן דמייתר להו:

בד"ה שזו בלילתה עבה כו' נראה דשתיהן פסולות העבה והרכה מדקתני והן בולעות זו מזו פירוש מדקתני בולעות לשון רבים משמע דגם הרכה בולעת מהעבה והוצרכו לזה לפי פירושם דלקמן (בדף כ"ג ע"א) בד"ה חרב דלא מיפסלי לעולם משום חיסר שמנה אלא משום ריבה שמנה א"כ אי אמרינן מכח סברא דאין הרכה בולעת מהעבה

לא מיפסל במתניתין אלא העבה והתוס' דייקו ממתניתין היפך הסברא החיצונית דגם הרכה בולעת מהעבה ושתיהן פסולות:

בא"ד ומיהו בקונטרס פירש דבבליעה חדא מיפסלי תרווייהו כו' כצ"ל דרש"י ס"ל דמיפסלי נמי משום חיסר שמנה וכן הא דכתבו בסה"ד וכששתיהן בלילתן עבה או רכה כו' הוא לפרש"י דיש פסול נמי משום חסר אבל לפירושם דליכא פסול משום חסר הקשו לקמן בעמוד זה דלר"י ליפסל נמי נתערב קומצה בקומץ חברתה אע"ג דבלילתן שוות:

בא"ד ולא מיפסלי כצ"ל:

בד"ה והן בולעות זו מזו כו' דמהאי טעמא לא יחשוב נמי ריבה שמנה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד אלא משום חיסר שמנה. פירוש ושתיהם פסולות מטעם חסר לפי מאי שדייקי התוס' מלשון בולעות דגם הרכה בולעת מהעבה דכיון דריבה כמאן דליתי' דמי איכא בשתיהם פסול חסר:

בא"ד דאדרבה לפי מה שאפרש בגמ' כו' כצ"ל:

ונראה לתרץ קושית התוס' על רש"י בסיי"ד ונקדים לתרץ קושית התוס' על רש"י לקמן (דף ע"ו ע"ב) בד"ה כל המנחות שפירש בלשון ראשון דכל המנחות שריבה במדת עשרונן פסולות משום דהוה לי' קומץ נקמץ נמי מן החצי היתר ונמצא שאין לעשרון קומץ שלם והוה לי' קומץ חסר ותנן קומץ החסר פסול והקשו עליו דהא אסיקנא בהקומץ רבה דקומץ בדעתו דכהן תליא מילתא ואעשרון קא קמיץ ונראה לתרץ דיש לדקדק על דברי התוס' אמאי לא הקשו דרש"י גופי' לקמן (דף ק"ו ע"א) בד"ה רבנן סברי מותר להכניס חולין לעזרה כתב ואי קשיא הכא נמי היכי קריב קומץ הא הוי קצת מן הקומץ חולין ועוד מנחה היכי משתרי והא לא איקמצא קומץ שלם דקצת מן הקומץ הוי חולין תריץ כדתרצינן בהקומץ רבה קומץ בדעתו דכהן תליא מילתא וכהן דעתו אקודש ולא אחולין וליישב זה נקדים לפרש דברי התוס' לקמן (דף ק"ו ע"א) בד"ה דתלי לה בדעת כהן דכתבו ואע"ג דבהקומץ רבה לית לי' לאביי דבדעתא דכהן תליא מילתא הכא מודה ודבריהם אינן מובנים דמה ענין דתלי לה בדעת כהן דהכא להא דאמר בהקומץ רבה בדעתא דכהן תליא מילתא דהכא לא תלי בדעת כהן כלל אלא בדעתו דבעה"ב דאמר כל היכא דמטיא ידא דכהן השתא יהא חובה ולבסוף נדבה ולא תלי אלא במעשה כהן ועוד יש לדקדק בדברי התוס' שם בע"ב בד"ה אפשר דמייתי שיתין בחד מנא כו' שהקשו שם דלרבי יאמר אם ששים עשרונים נדרתי הרי עלי עדיין עשרון אחד ואם פחות מס' נדרתי הרי עלי עדיין כל מה שחיסרתי מס' ועוד עשרון אחד יותר ומייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו וקמיץ מהאי וקמיץ מהאי דכיון שהכל חובה יכול לערב וקשה למה הוצרכו

לכל זה כיון דלא פליגי בדר"א הוי סגי להתנות אם ששים עשרונים נדרתי הרי טוב ואם בציר מס' נדרתי הרי עלי עוד כפי השיעור שחסרתי בנדרי הראשון מס' עשרונים ובדרך הזה לא הוי בעי לאמתוני בקושייתם עד השתא דקאמר אפשר דמייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו וקמיץ אלא הוי מצי לאקשויי מיד על הא דקאמר ור' סבר אסור לערב חובה בנדבה דיתנה על חובה:

ולתרץ את כ"ז נ' דבעירובין (דל"ז ע"א) רצה הגמ' להוכיח דר"י אית לי' ברירה מהא דתנן ר"י אומר שתי נשים שלקחו את קיניהן בעירוב או שנתנו קיניהן לכהן איזה שירצה יקריב חטאת ולאיזה שירצה יקריב עולה ודחי רבה התם כשהתנו ופרש"י שהתנו הנשים ביניהם שכל שיקריב הכהן לשמה יהי' שלה פירוש שהתנו בשעת לקיחה וכן הוא בפירוש הרע"ב על המשניות וס"ל לרש"י דבכה"ג שהתנו בשעת לקיחה ותלי לי' בדעת כהן לא חשיב ברירה וא"כ הכא נמי הא דהשיב רבה לאביי דתלי לי' בדעת כהן פירושו נמי שהתנה הבעה"ב בשעת לקיחת סולת והשמן שכל מה שיקח הכהן לידו בקמיצה ראשונה יהא לחובה ומה שיקח בקמיצה שני' יהא לנדבה אבל התוס' שם הקשו על פרש"י דבכה"ג הוי ברירה גמורה ופירשו דהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהי' שלי וזה יהי' שלך ולפי זה לא מצי הכא לפרושי כפרש"י שהתנה הבאה"ב בשעת לקיחה ותלי לי' בדעת כהן שכל מה שיקח בידו בקמיצה ראשונה יהא לחובה ובשני' לנדבה דא"כ למה הוצרך רבה לומר דרבי ס"ל דאסור לערב חובה בנדבה ולעשות פלוגתא חדשה הא יכול לומר בפשיטות דרבי לטעמי' דס"ל בחולין (דף קל"ה ע"א) דאין ברירה וצריך לומר דהם מפרשים דתלי לי' בדעת כהן שהבעה"ב בשעת לקיחה לא הפריש איזה יהי' לחובה ואיזה יהי' לנדבה אלא הניחם סתומים עד שיפריש הכהן ביניהם בשעת עשיי' כמו דאמר רב חסדא התם בעירובין אין הקינין מתפרשות אלא או בלקיחת הבעלים או בעשיית הכהן ולאו דוקא קינין קאמר אלא ה"ה בכל הקרבנות כדמשמע ביומא (דף מ"א ע"א) וס"ל להתוס' דלאו דוקא בין שני מיני קרבנות סתומים יכול הכהן להפריש בשעת עשיי' אלא ה"ה במין קרבן אחד בין חובה לנדבה כיון דהם שתי שמות ודוקא בין קן אשה זו לחברתה אין יכול להפריש ולפי זה יתיישב שפיר דברי התוס' לקמן (דף ק"ו ע"א) בד"ה דתלי לה בדעת כהן דהא תלי לה בדעת כהן דהכא הוי ממש כמו בהקומץ רבה דאמר קומץ בדעתא דכהן תליא מילתא ויתיישב נמי דברי התוס' שם בע"ב בד"ה אפשר דמייתי שיתין בחד מנא דמעיקרא דלא ידע דאפשר דמייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו וקמיץ לא מצי להקשות דלרבי יתנה דאם בציר מס' נדרתי הרי עלי עדיין כל מה שחסרתי מס' עשרון דיקשה קושית אביי לרבה הא קא קמיץ מחדא מנחה אאידך

דכיון דשתי המנחות הם חובה ושם אחד להן אין הכהן יכול להפריש דמה שליקח בידו בשעת קמיצה ראשונה יהא לחדא מנחה ובקמיצה שני' לאידך אלא אמרינן דבכל קומץ יש סולת משתי המנחות ופסולות דהא אפילו בין קן אשה זו לחברתה אין יכול להפריש כ"ש בין שתי מנחות של אדם אחד אבל השתא דקאמר בגמ' אפשר דמייתי שיתין בחד מנא וכו' מקשו שפיר דלרבי נמי יש תקנה דיתנה דאם ס' נדרתי הרי עלי עדיין עשרון אחד ואם בציר מס' נדרתי הרי עלי עדיין כל מה שחסרתי מס' ועוד עשרון אחד ולייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו ויקמוץ בתחלה ממנא דחד עשרון ויאמר דאם בציר מס' נדרתי יהא הקומץ הזה על עשרון דחד מנא ועל כל העשרונים שהם בכלי של ששים עשרונים עודף על מה שנדר בפעם הראשון ואח"כ יקמוץ ממנא דשל שיתין עשרון ואפילו אם נדר בציר מס' ואיכא במנא זו שתי מנחות יכול הכהן להפריש ביניהם ולומר כל שיעלה בידי בקמיצה יהא לשם חובה של הנדר הראשון דאע"ג דשניהם חובה מ"מ כיון דכבר קמיץ ממנא דחד עשרון על כל העשרונים שהם בכלי זו עודף על הנדר הראשון יש כאן בכלי זה מעורב שתי מנחות של שתי שמות דהיינו מנחה שלא נקמצה ושירים ובתוס' שם צריכין להגי' קצת כמו שאכתוב לקמן במקומו. ובזה נבוא ליישב דברי התוס' לקמן (דף ע"ו ע"ב) בד"ה כל המנחות שהקשיתי אמאי לא הקשו מדברי רש"י גופי' שפירש לקמן (דף ק"ו ע"א) דלא אמרינן דקומץ נקמץ נמי על היתר מהעשרון משום דקומץ בדעתו דכהן תליא מילתא דלאוקימתא דר"ח דפליגי במותר להכניס חולין לעזרה ומתנה דהשאר יהא חולין קשה נמי קושית אביי לרבה הא קא קמיץ מחולין אקודש ולפרש"י יש לתרץ כמו שתירץ רבה אאוקימתא דידי' דהבעה"ב התנה בשעת לקיחה שכל מה שיקח הכהן בידו לקמיצה יהי' קודש אבל לפירוש התוס' קשה דא"כ הוי ברירה גמורה ולמה לי' לר"ח לומר דרבי ס"ל דאסור להכניס חולין לעזרה הא מצי לפרש בפשיטות דרבי לטעמי' דס"ל אין ברירה וגם אין לומר כמו שפירשו התוס' לאוקימתא דרבה דהבעה"ב בשעת לקיחה הניחם סתומים עד שיפריש הכהן בשעת עשיי' דבין קודש לחול ודאי אין יכול להפריש וצריך לדחוק לדבריהם דהבעה"ב קודם קמיצה מייחד מקום לקמיצה ומתנה דאם בציר מס' נדרתי ומקום הקמיצה הוא חולין אני מקדישו עכשיו לשם מנחה שנדרתי וישלים השיעור שנדרתי וכנגד זה ישאר סולת קודש בשולי הכלי שלא יצטרך להשיעור שנדרתי ואע"ג דאין הכלי מקדש אלא שלמים כדאיתא לעיל (ד"ח) אין מלאים אלא שלמים פירוש עשרון שלם היינו דוקא כשאינו מצרפו לעשרון אבל בכה"ג דהכא דמצרפו להשלים השיעור שנדר שפיר נקרא שלמים כמו דאמרינן לעיל (ד"ט ע"א) מנחה שחסרה קודם קמיצה

יביא מתוך ביתו וימלאנה וה"ה כאן כיון דאין תיקון למנחה אלא באופן זה הוי כמנחה שחסרה ואין להקשות דא"כ גם לאחר קמיצה יהיו השירים אסורין באכילה משום שיש בהם תערובת מנחה שלא נקמצה דהא הכהן אינו קומץ אלא על השיעור שנדר ואם אין שירים לאכילה אין מקטירין הקומץ ואפי' לחכמים דס"ל דמב"מ בטל ברובא מ"מ הכא אין השירים מבטלין מעט מנחה שלא נקמצה ברוב מגז"ש דר"ז כדאיתא לקמן (דף כ"ג ע"ב) ויש להוכיח זה ממתניתין דבסמוך שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו אם יכול לקמוץ מזו בפ"ע ומזו בפ"ע כשירות ואם לאו פסולות ומשמע דאם אין יכול לקמוץ מכל אחת מהן בפ"ע אע"ג דיכול לקמוץ מאחת מהן בפ"ע מ"מ שתיהן פסולות וע"כ היינו משום דהשירים של אותה מנחה אינן מותרין באכילה משום שיש בהם תערובת של מנחה שלא נקמצה ואם אין שירים לאכילה אין מקטירין הקומץ דיש לומר דמייחד מקום להסולת קודש שאין מצטרף לעשרון בשולי הכלי בצפונו או בדרומו. ובזה יש ליישב נמי הא דריבה מדת עשרונן דמשמע מדברי התוס' דהיינו דוקא ארבעה עשרונים לפר ושלשה עשרונים לאיל דגזה"כ הוא אבל במנחת נדבה אם ריבה במדת עשרונן כשר וקשה קושית אביי לקמן (דף ק"ו) הא קא קמיץ מחולין אקודש וצריך לומר נמי כמו שפרשתי ולפי מה שהבינו התוס' בפרש"י שם שפירש דריבה מדת עשרונן קאי אמנחת נדבה ופסולה משום דהקומץ נקמץ נמי מן החצי היתר דכוונת רש"י הוא דהקומץ נקמץ נמי על היתר מעשרון קשה נמי קושית אביי דקא קמיץ מחולין אקודש ולמה לי' לרש"י לומר הטעם משום דהכהן קומץ על היתר מהעשרון תיפוק לי' דפסולה משום דהקומץ גופי' הוא נמי מן החולין ואין לומר לרש"י כמו לקמן (דף ק"ו) דמתרץ רבה דתלי לי' בדעת כהן דהא הכא איירי בשריבה ולא תלי לי' בדעת כהן וצריך לומר דבריבה מדת עשרונן פירשו התוס' גם לרש"י כמו לפירושם לקמן (דף ק"ו) דקודם הקומץ מייחד מקום לקמיצה ומתנה דאם הוא חולין מקדישו עכשיו וכנגד זה ישאר סולת קודש שלא יצטרף לעשרון בצפונו או בדרומו בשולי הכלי ולפי זה לא קשה מידי מפרש"י לקמן (דף ק"ו) דהתם איירי בשהתנה הבעה"ב בשעת לקיחה וא"כ המותר הוא רק חולין לבד ושפיר אמרינן דקומץ בדעתו דכהן תליא מילתא ודעתו דכהן אקודש ולא אחולין כמו שפרש"י שם בהדיא אבל הכא בריבה מדת עשרונן ולא התנה בשעת לקיחה וצריך להתנות עכשיו ולקדש סולת חולין וכנגד זה ישאר סולת קודש שלא יצטרף לעשרון יש לומר דס"ל לרש"י דלא תלי בדעת כהן כלל אלא בע"כ קומץ נמי איתר מעשרון שהוא נמי קודש ומשו"ה הוצרכו התוס' להביא מהקומץ רבה דהתם נמי היתר מעשרין קודש ואפי"ה אמרינן דקומץ בדעתו של כהן תליא מילתא. ובזה נבוא לתרץ קושית התוס' שם

על רש"י דהתוס' הבינו בכוונת רש"י דהפסול הוא משום דהקומץ נקמץ נמי על היתר מעשרון ולא רצו לפרש כוונת רש"י דהקומץ גופי' הוא מהיתר מהעשרון משום דלחשש זה יש תקנה כדפרישית דלפירוש התוס' לקמן (דף ק"ו) יש הכרח בדברי הגמ' לתקנה זו דאל"כ קשה לאוקימתא דר"ח קושית אביי לאוקימתא דרבה אבל לרש"י דמפרש לקמן שלא כפירוש התוס' אין הכרח לתקנה זו בדברי הגמרא לקמן וס"ל לרש"י דבכה"ג דיש עשרון שלם אין הכלי מקדש פחות מעשרון ומשו"ה יש חשש דבהקומץ גופי' יש סולת מן היתר מהעשרון כמו שהקשה אביי לרבה לקמן דהא הכא לא איירי דתלי לה בדעת כהן כמו לקמן ולחשש זה אין מועיל מה דקומץ בדעתו דכהן תליא מילתא. ובזה מיושב נמי קושית התוס' דהכא על רש"י דלפי מה שהבינו התוס' בדברי רש"י דריבה סלתה פסולה משום דהקומץ נקמץ נמי על היתר מעשרון אפילו הכא דיכול לקמוץ מזו בפ"ע ומזו בפ"ע ג"כ איכא חשש זה וא"כ הא דכתב רש"י דבטל כמאן דליתי' דמי ולא מייתר לי' ע"כ היינו דבכל מקום הבטל כמאן דליתי' דמי ומקשו שפיר דא"כ לא חשיב נמי ריבה שמנה במתניתין ואמאי פסולה אבל לפי מה שכתבתי לפרש דרש"י נמי מודה דכהן דעתו אעשרון וריבה סלתה פסול היכא דלא תלי לה בדעת כהן משום דבקומץ גופי' יש מהיתר מעשרון א"כ הכא דיכול לקמוץ מזו בפ"ע ומזו בפ"ע ליכא חשש זה ואין פוסל הכא ריבה סלתה וא"כ יש לפרש דהא דכתב רש"י דבטל כמאן דליתי' דמי היינו דוקא הכא משום דריבה סלתה אין פוסל הכא אבל בכל מקום בטל כמאן דאיתא דמי וניחא הכל בסיי"ד ועיין מה שכתבתי בזה עוד לעיל (ד"י ע"ב) בתוס' בד"ה קמץ:

בד"ה והן בולעות זו מזו כו' ועוד נתערב קומצה בשירי כו' יש לדקדק דאמאי נקטו קושיא אחרונה שהקשה בגמ' מסיפא דמתניתין ולא נקטו קושיא הראשונה דמקשה הגמ' מרישא דמתניתין או קושיא דמקשה הגמרא ממציעתא דעל שתי קושיות אלו ג"כ משני כר"ז ועוד קשה למאי הוצרכו להביא הא דמשני ר"ז ולהקשות למה לן האי שינויא הי' להקשות תיכף על קושית הגמ' מאי מקשה הא אמרינן דבלילתן שוות אין בולעות זו מזו ועוד קשה הא לקמן לא מקשה הגמ' משמן כלל רק מקשה דסולת בלילה בשמן דשירים יבטלו לסולת בלילה בשמן דקומץ וכן הא דמתרץ ר"ז אין קומץ מבטל קומץ לא קאי אשמן אלא אסולת ועוד קשה הא דכתבו דגז"ש דר"ז אליבא דר"י נמי מסקי לה מנא להו לומר כן ולהקשות עליו:

ונראה לת' ואקדים לפרש ד' התוס' לקמן (דכ"ג ע"ב) בד"ה התם כר"ז וממילא יתיישבו ד' התו' דהכא וז"ל בסמוך אנתערב קומצה בשירי' אמרה ר"ז לעיקר מילתי' משום דלא מתרץ כלל בענין אחר וצריך ביאור דהא על שתי קושיות הראשונות ג"כ לא מצי הגמ'

לתרץ אלא כר"ז ומצאתי בכ"מ שכתב דהכא אמר ר"ז לעיקר מילתי' משום דפריך בין לרב חסדא ובין לרב חנינא אבל בשתי קושית הראשונות לא קשיא אלא על אחד ודבריו תמוהין כיון דמרישא קשיא על רב חסדא וממציעתא קשיא על רב חנינא הוה כמו מסיפא דקשיא על שניהם ונראה לפרש דעל שתי קושיות הראשונות לא הוצרך ר"ז לתרץ משום דאיכא למימר מתניתין דלא כר"ח כמו שכתבו התוס' לקמן בע"ב בד"ה ור"י דהרבה משניות יש דלא כר"ח אבל על קושיא האחרונה הוצרך ר"ז לתרץ גז"ש ולא מצי לתרץ מתניתין דלא כר"ח משום דמסיפא יש להקשות נמי לר"י אפילו אם נאמר דלא כר"ח וכל מין במינו לא בטל לר"י דמ"מ ליבטל סולת דקומץ שמן שבלעה מהשירים וליפסול משום ריבה שמנה מטעם רואין את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו ודוקא על הסיפא דקומץ שנתערב בשירי' יש להקשות כן אבל על הרישא והמציעתא לא קשה מידי דהא דמקשי התוס' דמהאי טעמא ליפסל נמי לר"י נתערב קומצה בקומץ חברתה היינו דוקא לפירושם שפירשו לקמן (דף כ"ג ע"א) בד"ה חרב דלא מיפסלי במתניתין מטעם חיסר שמנה אלא משום ריבה שמנה אבל לפירוש הקונטרס שפירש דמיפסלי נמי משום חיסר שמנה כתבו התוס' לעיל וז"ל וכששתיהן בלילתן עבה או רכה אעפ"י שבולעות זו מזו לא חשיב לא ריבה שמנה ולא חיסר שמנה ולא מיפסלי וכוונתם דכיון דבלילתן שוות בליעתן נמי שוות נמצא דמה שחסר כל אחד מחמת שבלע חבירו ממנו השלים אותו מה שבלע הוא מחבירו אותו השיעור ממש ומה שריבה כל אחד מחמת שבלע מחבירו חיסר כנגד זה השיעור ממש מה שבלע חבירו ממנו ולא הוה כ"א לא חסר ולא ריבה וכתבו התוס' לקמן (דכ"ג ע"א) בד"ה חרב הטעם דלא מיפסלי משום חיסר שמנה דכיון דשניהם נקטרין אמרינן חיבורי עולין כעולין ולא הוה חסר כלל ולפי זה לא קשה מידי מרישא דמתניתין דמיירי בשתי מנחות שלא נקמצו דלא הוי עולין ויש נמי פסול חסר וכיון דבלילתן שוות אין כאן לא חסר ולא ריבה כמו שכתבו לפירוש הקונטרס וכן ממציעתא מקומץ שנתערב במנחה שלא נקמצה נמי לא ק' דכיון דבמנחה שלא נקמצה איכא פסול חסר דלא הוה עולין אפילו בקומץ דהוה עולין ג"כ איכא גבי' פסול חסר ולא אמרינן גבי' חיבורי עולין כעולין דכיון דבמנחה שלא נקמצה איכא פסול חסר וצריכה להשמן שבלעה מהקומץ להשלים החסרון ודאי דאין יכול השמן שבלעה מהקומץ להשלים החסרון בשני מקומות ומסתבר דמשלים המנחה שלא נקמצה דבטל אצלה ברובה ונקרא על שמה וכיון דאיכא בשניהם פסול חסר אין כאן לא חסר ולא ריבה ודוקא כששניהם עולין ואמרינן בכל אחד מהם חיבורי עולין לעולין וליכא בכל אחד מהם פסול חסר אז נחשב מה שבלע מחבירו ריבה שמנה אבל מסיפא דקומץ שנתערב

בשירי' מקשה שפיר דאע"ג דהשירים לא הוי עולין ולא אמרינן גבייהו חיבורי עולין כעולין מ"מ כיון דהשירים אינן צריכים להשמן שבלעו מהקומץ להשלים החסרון דהא קיי"ל כר"י דשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר הקומץ עליהם שפיר אמרינן גבי קומץ חיבורי עולין כעולין ולא הוה גבי' פסול חסר והשמן שבלע מהשירים חשיב שפיר ריבה שמנה ובזה מתיישב ממילא כל הקושיות שהקשיתי לעיל בפשיטות ואין צורך להאריך:

בא"ד ומאי אין קומץ מבטל קומץ שייך כאן. קושיא זו כתבו התוס' לפי מאי שכתבו בסמוך דגז"ש דר"ז אליבא דר"י נמי מסקי לה והיינו כמו שכתבתי לעיל דר"ז מתרץ גז"ש זו משום הקושיא דקשה מסיפא אליבא דר"י דליבטל הסולת דקומץ השמן שבלע מהשירים מטעם רואין וכו' וא"כ אין לפרש הגז"ש דכמו דאין הסולת דקומץ מבטל הסולת דקומץ חבירו אף הסולת דקומץ אין מבטל השמן דשירים דמה ענין מב"מ לשאינו מינו אלא צריך לומר נמי דאין הסולת דקומץ מבטל השמן דקומץ חבירו וע"ז מקשו שפיר דכיון דאין בולעות כלל לא שייך ביטול:

בא"ד ועוד תימא דגז"ש דר"ז אליבא דר"י נמי מסקי לה כצ"ל צ"ק. פירוש מדמתרץ הגמ' בזבחים (דק"י ע"א) על הקושיא וליבטלי שירים לקומץ גז"ש דר"ז דאין שירים מבטלין קומץ משמע דגז"ש דר"ז נאמרה אליבא דחכמים דהא התם ע"כ מקשה דליבטל הסולת בלולה בשמן דשירים הסולת בלולה בשמן דקומץ לחכמים דס"ל דעולין הוא דלא מבטלין אהדדי אבל מב"מ בטל דלר"י לא קשה מידי דהא מב"מ הוא ואין לפרש דקושית הגמ' דליבטל הסולת דשירים השמן שבלעו מהקומץ ופסול הקומץ משום חיסר שמנה דהא התוס' ס"ל דאין פסול משום חיסר שמנה דחיבורי עולין כעולין כמו שכתבתי לעיל ומדמתרץ הכא ר"ז גז"ש זו על הקושיא מסיפא דוקא משמע משום דבסיפא קשה נמי לר"י משמן כמו שכתבתי לעיל א"כ משמע דאליבא דר"י נמי אמר גז"ש זו:

בא"ד הא בלעי מהדדי פירוש דניהו דעל קומץ דמנחת נדבה שנתערב בקומץ דמנחת נדבה מצינן לתרץ דמשו"ה מכשיר ר"י משום דבלילתן שוות לא בלעי מהדדי אבל על קומץ דמנחת חוטא שנתערב בקומץ דמנחת חוטא דג"כ מכשיר ר"י קשה דהא בלעי מהדדי:

בד"ה הדבר ידוע כו' ביותר מפי חבית מודה כו' כצ"ל:

דף כב:

בגמרא תנן ר"י אומר במנחת כהן משיח כו' כצ"ל צ"ק:

שם בסוף העמוד כו' מאי הוי מין במינו הוא כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה מכאן לעולין כו' והני דמים דמתניתין דזבחים לאו עולין נינהו ומבטלי אהדדי כצ"ל מצאתי:
בתוספות ד"ה ור"י כו' דטעמא דר"י מהאי קרא כו' לא בעי או לחלק כו' ר"י דריש וקסבר דמערבין כו' נהי דלא דריש אחת הוה לי' למימר כו' כצ"ל:
בא"ד וי"ל דהתם פי' בקונטרס כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ודמיא מן הבקר ומן הצאן למדם הפר ומדם השעיר כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד וי"ל דנפקא לי' מדכתיב כו' כצ"ל:
בא"ד נפלו אגוזי פרך ונתפצעו אחד שוגג ואחד מזיד לא יעלו כצ"ל צ"ק:
בא"ד וי"ל דדבר לח המתערב יפה כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד וכענין זה מפרש ר"ת הא דאמר ר"י כו' שני כוסות כו' כצ"ל:
בא"ד א"כ מינו נמי יסייע לשאינו מינו לבטל התרומה כצ"ל צ"ק. פירוש היכי שאין בשאינו מינו כדי לבטל האיסור בס' ובצירוף מינו יהי' כדי לבטל בק"א יסייע מינו לשאינו מינו כדי לבטל בק"א ומדקאמר סלק משמע דלעולם אין מינו מסייע לבטל אלא ודאי דבמינו ליכא שום ביטול בלח:
בא"ד כעלייתה כך איסורה. פירוש כהפרשתה דדי בחטה אחת:
בא"ד במנחת סולת איירי דמתערב לגמרי כדבר לח כו' כצ"ל:
בא"ד הקשה לר"ת מההיא דפסחים כו' כל הנך קושיות הם רק לר"ת דסובר דאפילו לרבנן דס"ל דמב"מ ברובא בטל מ"מ בתרומה במינו בדבר לח במשהו אבל לתירוץ התוס' שמחלקין בין לח ליבש לר"י דסובר כל מב"מ לא בטל איכא למימר דההיא דפסחים וכל אינך כרבנן:
בא"ד מההיא דשאור של חולין ושל תרומה כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ועוד תניא במס' תרומות כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד ליעשות כבטל דהיינו התרומה כו' כצ"ל:
בא"ד בתר מבטל אזלינן והוה לי' מב"מ כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד וההיא דפסחים בתרומה ביד כהן לאו דוקא ההיא דפסחים אלא ה"ה כל הנך דתנן דתרומה עולה בק"א:
בא"ד נבילה ושחוטה בטילות זו בזו ונהכי כו' כצ"ל:
בא"ד מין בשאינו מינו לענין משהו ואעפ"י כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד לא נצרכה אלא לר"י כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד שיעורה בסאתים כו' כצ"ל:
בא"ד וההיא דביצה דמב"מ לא בטל לר"י כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דלרבנן דר"י בנותן טעם כן הוא הנוסחא הנכונה דלפי דתניא כוותי' דר' יוחנן ואיכא רבנן נמי דסברי במשהו קאמר לרבנן דר"י:

בא"ד לא מצי למיפרך מיי"נ ותיבת טבל יש למחוק דהא טבל תני התם ועוד דטבל יש לו מתירין:

בא"ד דהתם סבירא להו כרבנן כצ"ל ש"מ:

בא"ד יקלף את היין מיירי ביין קרוש:

בא"ד חבית שניקבה בין מפי' בין משולי' בין מצידי' ונגע בה טבול יום טמאה ר"י אומר מפי' ומשולי' חיבור מפי' מפני שהמשקה מתווך לתוך ידו משולי' מפני שהמשקה גרור על גבי ידו אבל מן הצדדין יעלה באחד ומאה כצ"ל ופירש הר"ש בפ"ב משנה ז' דטבול יום ע"ז מתווך לשון משוך ואית דגרסי משוך עכ"ל וכוונתו כמו שפירש על המשנה שם דמפי' הואיל וכל היין של מטה נעשה בסיר לעליון הוי חיבור ומשולי' נמי הואיל וכל היין נמשך אחר הנקב הוי חיבור ועל הא דתני יעלה באחד ומאה פירש הר"ש שם היינו האי דלהדי ברזא כו' דמיפסל במגע כו' והשאר טהור וזה מתבטל באחד ומאה דתנן במס' תרומות פ"ח סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה ב"ה מתירין והטעם איתא שם במשנה הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים מה טהורה עולה אף הטמאה עולה והיינו באחד ומאה ומוכח מתוספתא זו דלר"י תרומה טהורה שנתערבה בחולין אפילו בלח בטלה בק"א דהא תרומה טמאה מדין תרומה טהורה למדו לה ב"ה:

בא"ד וההיא דהניזקין דידי' והכי משני כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד וכאן אין מאה כנגד התרומה כו' כצ"ל:

בא"ד דההיא דשני כוסות היין של תרומה צריך מאה של חולין וכאן אין מאה כו' כצ"ל:

בא"ד שבכוס של תרומה שלשה חלקים מים כו' פירוש דסתם מזיגה היא על חד של יין תלתא של מים ובאם יש באינו מינו כדי לבטל התרומה בששים ע"כ יש בכוס יין של חולין שבעה וחמשים חלקים של מים וא"כ יש בכוס הזה יין תשעה עשר חלקים דהיינו שליש מלגאו מהמים נמצא דאם תצרף נמי מינו דהיינו לשאינו מינו דהיינו המים עדיין אין כאן כדי לבטל התרומה בק"א ומכ"ש היכא דליכא באינו מינו כדי לבטל בששים ואפילו באם היין מזוג על חד תרין ליכא בין המים והיין רק שמונים ותשעה חלקים ואע"ג דבאם היין מזוג על חד של יין חד של מים משכחת לה דלא יהי' באינו מינו לבד כדי לבטל בששים ובצירוף מינו ושאינו מינו יהי' כדי לבטל בק"א דבכוס של תרומה

יש חלק אחד מים ובכוס של חולין יש חמשים של מים ובצירוף היין יש מאה חלקים מזיגה כזו לא שכיחא:

דף כג.

בגמרא חרב שנתערב בבלול יקרב ר"י אומר לא יקרב כצ"ל:

שם מאי לאו קומץ דמנחת חוטא דאיערוב בקומץ דמנחת נדבה זה הוא גירסת רש"י אבל התוס' לעיל (דף כ"ב ע"א) בד"ה והן גרסי דאיערוב במנחת נסכים:

שם אבל האי דלאו מינא דקומץ הוא כו' כצ"ל:

שם או דילמא אפילו ריש לקיש כו' כצ"ל:

שם בעצם דבר מפרש הוא כו' פירוש דעצם דהכי לפעמים להיות נפקע מעל המערכה בשעת הקטרה משא"כ שמן:

שם במתניתין ואם לאו פסולות משמע דאפילו אם יכול לקמוץ מאחת בפ"ע כיון שאין יכול לקמוץ נמי מהשנית בפ"ע שתיהן פסולות ונראה לפרש הטעם משום דליכא שירים לאכילה דהא השירים מעורבין עם מנחה שלא נקמצה ואין יכול לקטור הקומץ דקיי"ל כר"י דאם אין שירים אין קומץ:

שם זו שנקמצה עלתה לבעלים וזו שלא נקמצה לא עלתה לבעלים כו' ואם הקטיר עלתה לבעלים כצ"ל בהגהות הרש"ש הקשה ממתניתין על ר"ל. דאמר לעיל (דף ט' ע"א) דשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דאין מקטיר הקומץ עליהם ומשמע התם דאפילו בדיעבד פסולה מדאמר שם מאן דפסל כר"י דאמאי קתני הכא ואם הקטיר עלתה לבעלים והלא א"א מבלי שתשרף שתשרף כ"ש קודם שתשלט האור בכל הקומץ ונמצא שחסרו שירים בין קמיצה להקטרה ולא עיין בפסחים (דף ע"ז) דלר"י נמי בנטמא דהשירים הם בעין אם זרק הורצה וה"ה בחסר:

שם אהדדי הא מין במינו בטל כצ"ל:

ברש"י ד"ה סלק את מינו שמן דקומץ מנחת נדבה כו' ומבטלו כצ"ל מצאתי:

בד"ה הוא עצמו כלומר תחלת מצותו שישפשפנו לקומץ בשירי מיצוי אחד מן הלוגין כו' כצ"ל:

בד"ה מנחת נסכים כו' לגבי מנחת נסכים של כבשים דכבש כו' מנחת פרים ואילים במנחת כבשים כו' כצ"ל:

בד"ה פרושי קמפרש והכי קאמר מנחת פרים ואילים במנחת כבשים כו' דבולעין כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה מהו מי הוי חסר קומץ או לא מי אמרינן חבורי עולין מה שהוא מחבר השמן לקומץ כו'. מתוך פירוש זה משמע דהשמן שהוא מובלע בהקומץ חשיב השמן נמי עולין כמו

הקומץ וכשאינו מובלע בקומץ אלא נוגע בקומץ לא חשיב אלא חבורי עולין כמו עצם דאברי עולה ואם חבורי עולין לאו כעולין דמי חשיב חסר קומץ וקשה אמאי לא פשיט לי' ממתניתין דלרבנן דס"ל עולין לא מבטלי אהדדי אם נתערב קומץ במנחת נסכים כשר אע"ג דשמן של מנחת נסכים שבלע הקומץ מובלע בקומץ ואינו רק נוגע במנחת נסכים ויש לומר דלענין דליחשוב עולין ולא חיבורי עולין אין חילוק בין אם מובלע השמן בסולת דידי' או בסולת אחר של עולין כיון דעולין לא מבטלי אהדדי לרבנן:

בד"ה עולין בשר סה"ד ומה"ד חיבורי כו' כצ"ל:

בד"ה עצם אי פרש כגון פוקעין לאו מצוה לאהדורי כו'. הא דלא קאמר בגמ' דעצם אי פרש קודם הקטרה אפילו עלו ירדו כרבי בזבחים (דף פ"ו) משום דלדידי' פשיטא דאין עצם דלאו בר הקטרה הוא כלל בפנים משלים לכזית לחייב עליו בחוץ משום הקטרת חוץ וע"כ לומר דפלוגתא דר"י ור"ל אם עצם משלים לכזית לענין הקטרת חוץ היינו דוקא לחכמים דפליגי ארבי שם וס"ל דאפילו פירשו קודם הקטרה יעלו ואפי"ה לר"י דוקא מצטרף אבל על כזית עצם בלבד לא מיחייב משום הקטרת חוץ משום דלא הוי אלא חבורי עולין פירוש דעצם לבד בלא בשר אין מתקבל בהקטרה בפנים אלא בהדי בשר דוקא אע"ג דאין מחובר בבשר ולר"ל אפילו מצטרף לכזית לא הוי כיון דלא הוה אלא חבורי עולין דכיון דאין מצותו בהקטרה בפ"ע אלא בהדי בשר לא חשיב הקטרה להתחייב עליו בחוץ אפילו עם בשר.

בא"ד לשון אחר כו' מי בעיא להקטיר עצים עם קומץ כו' שמן שמחובר לקומץ כו' כצ"ל. ללשון זה נראה דשמן לא מיקרי כלל עולין אפילו כשהוא מובלע בקומץ אלא חיבורי עולין ומשו"ה מיבעיא לי' דאפשר כיון דלא הוה אלא חיבורי עולין לא מעכב בדיעבד בהקטרה אם לאו כעולין דמי אבל לכתחלה פשיטא דבעי להקטיר עצים עם הקומץ דהא לא גרע מעצם דלא הוי אלא חיבורי עולין ואפי"ה ס"ל לחכמים דאפילו פירשו יעלו וסוגיא דהכא משמע דקאי אליבא דחכמים מדפשיט מפלוגתא דר"י ור"ל דפליגי אליבא דחכמים דוקא כדפרישית וכן משמע מלשון רש"י דכתב ואם אינו מקטירו הוי כקומץ חסר ואע"ג דמשמע ממתניתין דחסר שמן פסולה אפילו בשעת הקטרה לפי סברת רש"י דפירש במתניתין דמנחת נסכים פסולה משום חסר שמנה יש לומר דהיינו דוקא התם דהשמן של מנחת נסכים נתבטל בהקומץ ואינו בעולם והכא מיבעיא לי' היכא דהשמן בעין בשעת הקטרה אלא דלא הקטירו:

בד"ה מתניתין שתי מנחות כו' כבר פירשתי למעלה. הש"מ מוחק מן מתניתין עד נבלה בטלה בשחוטה ונראה שטעמו דמדפירש רש"י מתניתין דהכא לעיל משמע שגורס

מתניתין דהכא לעיל אחר המתניתין דלעיל והכא גרס פיסקא שתי מנחות שנקמצו ונתערבו כו' משו"ה מוחק כאן תיבת מתניתין וגם תיבת גמרא והא דמוחק תיבות כבר פירשתי למעלה משום דאין דרכו של רש"י לכתוב על הפיסקא כבר פירשתי למעלה ואכתוב בכאן פירושי על פרש"י על המתניתין דהכא בד"ה אם יכול לקמוץ כו' ונשאר מזו ומזו כדי קומץ כו' כצ"ל:

בד"ה לא יקטיר אפילו כל המעורבות דאין הקטרה מצוה אלא בקומץ. פירוש דמצות המנחה הוא לקמוץ ואח"כ להקטיר אבל אם מקטיר כל המנחה אע"ג דגם הקומץ בכלל המנחה הוא לא קיים מצות המנחה ומשו"ה אע"ג דע"י דיקטיר כל המעורבות יקיים מצות הקטרה בהקומץ שנתערב בה ואם לא יקטיר כל המעורבות שתי המנחות פסולות מ"מ אין משנין בקרבן אחד לעשות שלא כמצותו כדי להכשיר עי"ז קרבן אחר כמו דתנן בזבחים (דף ע"ט ע"ב) הניתנין למטה שנתערבו בניתנין למעלה כו' וחכמים אומרים ישפך לאמה ופרש"י שם דלית להו רואין ואין משנין בתחתונים בשביל להכשיר העליונים.

בא"ד וליכא קומץ שלם מחמת מנחה כן הוא הנוסחא הנכונה ואין נכון להגי' דהא דליכא קומץ שלם מחמת הקומץ שנתערב לא הוצרך לרש"י לאשמועינן דמילתא דפשיטא דאפילו אם יקמוץ הרבה קמצים כ"ז שנשאר משהו יש להסתפק דאותו משהו הוא מהקומץ שנתערב ובכה"ג דקמיץ שני קמצים יש להסתפק דאפילו משהו אין כאן מהקומץ שנתערב ועוד דאין לפרש דכוונת רש"י דאם הי' קומץ שלם מחמת מנחה יקטיר הנך שני קמצים בלבד אלא דלאחר שיקמוץ שני קמצים יקטיר כל המעורבות דהיינו השני קמצים וכל השירים מהשני קמצים ובכה"ג מקטיר בודאי הקומץ שנתערב ומאי מגרע זה דליכא קומץ שלם מחמת קימץ דהא אם לא יקטיר אלא הנך שני קמצים בלבד לא יתיר בזה שום שירים לאכילה דשירים של הקומץ שנתערב אסורים באכילה דשמא לא הקטיר הקומץ שלהם ונשאר עדיין מעורב בהשירים של המנחה שנתערב בה ומטעם זה גופא גם השירים של המנחה שנתערב בה הקומץ אסורין באכילה דשמא עדיין מעורב בהם הקומץ שנתערב בה וכיון דאין הקטרת הקמצים מתיר שירים לאכילה אסורין בהקטרה דקיי"ל אם אין שירים אין קומץ אלא כוונת רש"י בזה דכיון דהטעם דלא יקטיר כל המעורבות הוא משום דמצות המנחה להקטיר הקומץ לאחר שנקמץ מהמנחה ולהכי אין משנין במנחה להקטיר כל המנחה קודם קמיצה כדי להכשיר המנחה של הקומץ שנתערב בה א"כ יש תקנה לקמוץ שני קמצים ויש כאן בודאי שיעור קומץ אחד מהמנחה שלא נקמצה דהא לא נתערב בה אלא קומץ אחד ואפילו אם יש כאן כל הקומץ

שנתערב עדיין יש כאן קומץ אחד ג"כ מחמת מנחה וכיון דכבר קמץ ג"כ מהמנחה שלא נקמצה שפיר יכול להקטיר כל המעורבות דהיינו הנך שני קמצים וכל השירים מהשני קמצים והשירים של הקומץ שנתערב יהיו מותרים באכילה וגם המנחה שנתערב בה הקומץ עלתה לבעלים ואין להקשות האיך מצי להקטיר השני קמצים הא הקטרת הקומץ של המנחה שלא נקמצה אין מתיר שירים שלו באכילה דאם לא יקטיר השירים שלו אסורין באכילה משום תערובת הקומץ שנתערב במנחה ואפילו בכה"ג דאין השירים אסורין באכילה מצד עצמם אלא משום תערובות ג"כ הקומץ אסור בהקטרה כדמוכח מרישא דמתניתין דתנן ואם לאו פסולות כמו שכתבתי לעיל במתניתין יש לומר דדוקא מנחה שלא נקמצה וקומץ או שירים וקומץ לא אמרינן חטא במנחה שלא נקמצה או בשירים כדי שתזכה בקומץ כיון שיש להם שני שמות אבל בשני קומצין שפיר אמרינן חטא בקומץ כדי שתזכה בקומץ כמו דאמרינן לקמן (דף מ"ח ע"א) חטא בחטאת כדי שתזכה בחטאת אמרינן ועיין בתוס' שם בד"ה חטא ורש"י לא ס"ל כפירוש התוס' שם דהא פירש במתניתין דיש נמי פסול משום חיסר שמנה וצריך לומר לרש"י דפשיטא לי' דכשר ופסול שנתערבו זה בזה יקרב דגם התוס' לא פשיטא להו דלא יקרב אלא דכתבו דצ"ע אם הוי אמרינן יקרב אם לאו ומכ"ש בכה"ג דהכא דאין הפסול בהקומץ אלא מצד דהשירים הם אסורין באכילה משום התערובת של הקומץ אין מקטירין הקומץ לכתחילה אבל אם הקטיר גם ר"י מודה דעלתה לבעלים כמו דתנן בסיפא דמתניתין קומץ שנתערב בשירי' לא יקטיר ואם הקטיר עלתה לבעלים ומשו"ה פרש"י דלא מצי לקמוץ שני קמצים משום דחיישינן שמא יש בכל קומץ משהו מהקומץ שנתערב וליכא קומץ שלם מחמת מנחה דאין מצרפין שני חצאי קמצים לקומץ שלם וכיון דליכא קומץ מחמת מנחה אסור להקטיר כל המעורבות כמו שפרש"י דאין הקטרה מצוה אלא בקומץ אבל קשה דאפילו אי איכא קומץ שלם מחמת מנחה אסורים השני קמצים בהקטרה דדילמא יש בהם מהשירים של המנחה והו"ל קומץ שנתערב בשירי' דתנן בסיפא דמתניתין דלא יקטיר וגם השירים אסורין בהקטרה משום דכיון דקמיץ מהמנחה הוי להו שירים והו"ל כקומץ שנתערב בשירים של חברתה דתנן בסיפא דלא יקטיר משום דכל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו ונראה לתרץ דכוונת רש"י בזה שכתב ומקמץ לא מצי קמיץ שני קמצים לתרץ הא דקשה לי' דלמה לי בבא דסיפא דמתניתין דהא כבר שמעינן לי' ממציעתא דקתני קומץ שנתערב במנחה שלא נקמצה לא יקטיר מטעם דאין הקטרה מצוה אלא בקומץ הא יש תקנה לזה לקמוץ שני קמצים אלא ודאי משום דהוה לי' קומץ שנתערב בשירי' או בשירים של חברתה ואסור בהקטרה משום דכל שממנו לאישים הרי

הוא בבל תקטירו ע"כ מתרץ דממציעתא לא שמעינן הך דינא דסיפא דלא מצי קמיץ שני קמצים משום דדילמא ליכא קומץ שלם מחמת מנחה ואין הקטרה מצוה אלא בקומץ:
בד"ה נבלה בטלה בשחוטה אם יש שתי חתיכות שחוטה ואחת נבילה כו' כצ"ל ש"מ: בא"ד שאם נגע באחת מחתיכות אינו טמא דאמרינן שחוטה היא מדבריו משמע דוקא דלא נגע רק באחת או בשתים אבל אם נגע בכולן טמא כמו במשא דמטמא משום דנשא כולן והא דאמרינן בבכורות (דף כ"ג) על זה דאינו מטמא במגע אבל מטמא במשא מגע היינו במגע אחת מן החתיכות ומשא היינו בנשא כולן והא דלא מפרש דמגע היינו במגע אחת משום דסתם מגע הוא במקצת וסתם משא הוא בכולו כמו בחתיכה אחת דמשא היינו כל החתיכה דאי אפשר לאשכוחי משא במקצת החתיכה אבל מגע משכחת לה דנגע במקצת החתיכה ומטעם זה נמי לא הוצרך לפרש דמשא היינו כל החתיכות אבל אם נגע בכולן אין סברא לחלק בטומאה בין מגע למשא אלא דהחילוק הוא רק בין איסור לטומאה וכן משמע נמי מדברי רש"י בבכורות (דף כ"ג ע"ב) בד"ה ואי אמרת טומאה כו' שכתב דכיון דרובו טהור אמרינן אפר מקלה נגע שהוא הרוב אבל התוס' דהכא ודבכורות שם בד"ה נבלה מפרשים שאם נגע בכולן ג"כ טהור ויש חילוק בין מגע למשא כמו בין איסור לטומאה ויש להקשות על סברת רש"י מהא דאמר בבכורות (דף כ"ב ע"א) הלוקח ציר מע"ה משיקו במים וטהור ממ"נ אי מיא רובא נינהו כיון דעביד להו השקה טהרו להו ואי רובא ציר נינהו ציר לאו בר קבולי טומאה הוא מאי איכא משום הנך מיעוטא דמיא הנך בטלו להו ברובא א"ר ירמי' לא שנו אלא לטבל בהן פיתן אבל לקדירה לא מצא מין את מינו וניעור ולסברת רש"י דלענין מגע לא בטל אמאי לא מטמא הנך מיעוטא דמיא את הפת ויש לתרץ דדוקא נבלה בשחוטה דלא בטל אלא הטומאה אמרינן שפיר דלענין מגע לא בטל אבל מים בציר אין בטל הטומאה בלבד אלא דבטל שם משקין ממים והוה כמו ציר דאין עליו תורת משקין כלל ומשו"ה בטל נמי לענין מגע ונראה לפרש דמגמ' זו הוכיח רש"י דלא בטילה הטומאה לענין מגע דלכאורה קשה הא דאמר אבל לקדירה לא מצא מין את מינו וניעור ופרש"י דמעט מים שבציר מצא את המים שבקדירה ומצטרפין יחד ורבין על הציר ומטמאין אותו דניהו דמועיל המים שבקדירה למעט המים שבציר לחזור לתורת משקין אבל אינו מועיל לחזור לתורת משקין טמאין דהא המים שבקדירה טהורין הם כמו הציר דהם אצל חבר ובטל המעט מים שבציר ברובא ומדברי התוס' שם משמע שהם מפרשים דר' ירמי' קאי אליבא דר' יהודה דס"ל דמין במינו לא בטל ומשו"ה הקשו אמאי לא אמרינן סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו ותירצו דלא אמרינן סלק את מינו כמי שאינו אלא היכא דאין

מינו נאסר מחמת עצמו אלא מחמת האיסור שנתערב ואי אפשר להבדילו ובכ"מ שישנו היתר הוא וכיון דשאינו מינו מבטל האיסור גם מינו מותר אבל היכא דמינו עצמו נטמא מחמת מגע המים הטמאים אין שייך לומר בו סלק וכל זה לסברת ר"י דס"ל דמב"מ לא בטל ומשו"ה אע"ג דכבר נתבטל המעט מים שבציר הטמאים ע"י רוב ציר שאינו מינו מ"מ כשניתוסף אח"כ המים שבקדירה שהוא מינו ובמינו אין לו ביטול חוזר לטומאתו ולא אמרינן סלק משום שמינו מים עצמו נטמא מחמת מגע המים הטמאים אבל לרבנן דמב"מ בטל ברובא כיון דהמעט מים שבציר כבר נתבטל טומאתו ברוב ציר אין המים שבקדירה מקבלין טומאה כלל דגם במינו יש ביטול ברוב ואין חוזר לטומאה ע"י תוספת מינו אבל לרש"י לא ניחא לי' פירוש זה דאפילו לר"י דס"ל מב"מ לא בטל כיון דס"ל סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו והכא כבר נתבטל טומאתו ע"י אינו מינו אינו חוזר לטומאה ע"י מינו כיון דס"ל סלק לכן פרש"י דלענין מגע לא בטלה הטומאה והא דלא מטמא הפת הוא משום דבטל ממים תורת משקין וכשניתוסף המים שבקדירה וחוזר להיות משקין ממילא חוזר לטומאת מגע דאין לו ביטול ומטמא המים שבקדירה ומצטרפין להיות הציר טמא משום ריבוי המים אבל קשה לפרש"י מאי נ"מ אם נבלה בטלה בשחוטה הא אפילו אם אין בטלה בשחוטה כמו דס"ל לר' חנינא ג"כ הנוגע באחת מן החתיכות טהור דאמרינן בשחוטה נגע משום דאזלינן בתר רובא. ונראה לתרץ דבלא זה קשה הא דאמר ושחוטה אינה בטלה בנבלה מאי נפקא מינה בזה דאינה בטלה הא מ"מ אם נגעה אחת מן החתיכות בתרומה נשרפת משום דאזלינן בתר רובא ובנבילה נגעה ורש"י פירש בד"ה ושחוטה אינה בטלה בנבלה כו' ואם נגעה אחת מהן בתרומה אינה נשרפת עלי' אלא תולין דשמא זו היא השחוטה וקשה על פרש"י אמאי לא אזלינן בתר רובא דנבילה ונראה לפרש דמכח קושיא זו שהקשיתי מאי נ"מ בזה דשחוטה אינה בטלה בנבלה הוכיח רש"י דאזלינן בתר רובא וביטול ברוב דין אחד להם ובמב"מ דלא בטל ברוב ה"ה דלא אזלינן בי' בתר רובא ומשו"ה ניחא נמי הא דהוצרך רב חסדא לומר דנבלה בטלה בשחוטה דאי אין נבלה בטלה בשחוטה הי' הנוגע באחת מן החתיכות טמא בספק שמא בנבלה נגע דלא אזלינן בתר רובא היכא דלא בטל ברוב ולפי סברא זו ה"ה בקבוע דגלי קרא דלא אזלינן בתר רובא ה"ה דלא בטל ברוב וא"כ משכחת לה שפיר דין קבוע אפילו בקבוע שאין ניכר דאם נאמר דבטל ברוב אע"ג דלא אזלינן בתר רובא לא משכחת לה דין קבוע בקבוע שאין ניכר כגון דאיכא שתי חניות מוכרות בשר טריפה ואחת מוכרת בשר כשירה ואין ידוע לכל העולם איזו מהם מוכרת בשר כשר' כגון שנמצא מים באחד מן הראשים והראשים נתערבו או שנמצא

סירכא המטרפת באחת מן הריאות והריאות נתערבו דכיון דבטל הטריפה ברוב שוב ליכא קבוע אבל לסברת רש"י דקבוע אין בטל נמי ברוב שפיר משכחת לה דין קבוע אפילו אם אין ניכר אבל התוס' בד"ה ושחוטה אינה בטלה בנבלה פירשו וז"ל והיכא דקבעי ברה"ר ואינו יודע באיזהו מהן נגע ספיקו טהור דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי נראה דכוונתם נמי לתרץ קושיא זו שהקשיתי מאי נ"מ בזה דשחוטה אינה בטלה בנבלה דמ"מ הנוגע באחת מן החתיכות טמא משום דאזלינן בתר רובא וכתבו לתרץ דיש נ"מ היכא דקבוע ברה"ר דכמחצה על מחצה דמי וספיקו טהור משמע אבל בלא קבוע אזלינן בתר רובא אע"ג דמב"מ לא בטל לא ילפינן אזלינן בתר רובא מביטול ברוב. ובזה יתיישב דלא תיקשי דדבריהם דהכא סותרים למה שכתבו בגיטין (דף ס"ד ע"א) ובנזיר (דף י"ב ע"א) דבתערובת שאינו ניכר לא אמרינן כל קבוע כמחצה על מחצה ובמה שכתבתי אתו שפיר דהא דלא אמרינן בקבוע שאין ניכר כל קבוע כמחצה על מחצה דמי היינו משום דאע"ג דבקבוע גלי קרא דלא אזלינן בתר רובא מ"מ בטל ברוב ולא ילפינן בטל ברוב מאזלינן בתר רובא ולפי זה לא משכחת בקבוע שאין ניכר דין קבוע דכיון דבטל אין כאן איסור כלל ולפי"ז במב"מ דבלא קבוע אינו בטל משום מב"מ שפיר אמרינן בי' כל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואדרבא מדאוקים התוס' גמ' דהכא בקבוע משמע דבקבוע שאין ניכר בשאינו מינו לא הוי קבוע משום דבטל ברוב דהא ר"ח דפליג אר' חסדא וס"ל דשחוטה בטלה בנבלה ע"כ איירי נמי בכה"ג דאיירי ר"ח דהיינו בקבוע בר"ה ואפי"ה קאמר דשחוטה בטלה בנבילה והוי טמא ודאי וגם מדברי ר' חסדא גופי' מוכח כן מדהוצרך לומר דשחוטה אינה בטלה בנבילה משום דהוה מב"מ תיפוק לי' משום דהוה קבוע לפי מאי שכתבו התוס' דאיירי בקבוע אלא ודאי דאי הוה בטל גם קבוע לא הוה דהא אין כאן אפילו מיעוט וזה ברור:

בד"ה ושחוטה כו' ואם נגעה אחת מהן בתרומה אינה נשרפת עלי' אלא תולין דשמא זו היא השחוטה הקשה בהגהות הרש"ש אי ברה"ר טהורה לגמרי כמו שכתבו התוס' ואי ברה"י שורפין עלה דהא עשאוה כודאי ונראה לתרץ דהחתיכות גופייהו ודאי טמאין בספק בין ברה"ר ובין ברה"י כמו שכתבו התוס' בחולין (דף ט' ע"ב) בד"ה התם לענין שני נזירין וז"ל משום דלא ילפינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות כמו סוטה וזה ודאי שלא נטמאו שניהם אבל מעיקרא דס"ד דהוי רה"ר ניחא דמייתי שניהם קרבן טהרה אע"ג שודאי אחד מהן נטמא דלאו מסוטה גמרינן להו אלא מטהרין להו מכח דמוקמינן כל חד וחד בחזקת טהרה עכ"ל ואע"ג דספק טומאה ברה"ר לא גמרינן מסוטה אלא מטהרין משום דאוקמינן לה אחזקת טהרה מ"מ בשני בני אדם שהלכו בשני שבילין

ובאו לשאול בבת אחת לא מוקמינן להו בחזקתייהו ובטהרות אפילו בזא"ז כב"א דמי כמו בפ"ה משנה ג' וד' דטהרות ועוד דהכא דהספק הוא על החתיכות גופייהו איזו מהן היא הנבילה ליכא חזקת טהרה וכיון דהחתיכות גופייהו אינן טמאין אלא מספק טומאה האיך נוכל לטמאות התרומה שנגעה באחת מן החתיכות יותר מהחתיכה גופא וכן נמי לא נוכל לאוקים התרומה על חזקת טהרה ותהי' טהורה לגמרי דהא נגעה בודאי בחתיכה זו שאנו מטמאין אותה בספק והאיך נוכל לומר שהחתיכה טמאה בספק והתרומה טהורה ופשיטא דאין מועיל חזקת טהרה דתרומה לטהר החתיכה והא דכתבו התוס' ספיקו טהור ברה"ר היינו באינו יודע באיזה מן החתיכות נגע דאז ודאי מועיל חזקת טהרה שלו שנאמר דהוא נגע בחתיכה דשחוטה ורש"י איירי שידעינן איזו חתיכה נגעה בתרומה דאז אם מוקמינן התרומה בחזקתה צריכין לומר דחתיכה זו ג"כ טהורה וזה אי אפשר כמו שכתבתי:

בתוס' ד"ה חרב כו' מבטלין אפילו לרבנן כו' כצ"ל:

בא"ד וצ"ע אם הוי אמרינן יקרב אם לאו פירוש דלקמן (דף מ"ח ע"א) קאמר בגמ' עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בחטאת אמרינן עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בעולה לא אמרינן ולפי זה הכא דאיערוב קומץ דמנחת חוטא במנחת נסכים יש לספק אי חשיב שם אחד ואמרינן חטא במנחת נסכים כדי שתזכה בקומץ דמנחת חוטא או חשיב שני שמות לפי שזה קומץ וזו מנחה כמו קומץ שנתערב בשירים דלא יקטיר לפי שיש להן שני שמות כמו שכתבו התוס' שם בד"ה חטא וכל זה לגירסת התוס' דגרסי דאיערוב במנחת נסכים אבל לגירסת רש"י דאיערוב בקומץ דמנחת נדבה לא קשה מידי דאי לא פסול אלא קומץ דמנחת נדבה משום דחסר שמנה ודאי הוי אמרינן יקרב דהא שם אחד להם דשניהם נקראים קומץ ואמרינן חטא בקומץ בשביל שתזכה בקומץ:

בא"ד דאע"ג דמספקא לי' לרבא כו' כצ"ל:

בא"**ד** כיון דשניהם נקטרים פירוש דהם מפרשים האיבעיא דרבא דקצת מן השמן נבלע בתוך העצים ומספקא לי' לרבא אי מועיל הא דחיבורי עולין כעולין לענין שיהא נחשב השמן המובלע בתוך העצים כאילו הוא על גבי עצים דליהוי הקטרה מעלייתא אבל הכא דשניהם נקטרין כמצוותן על גבי עצים פשיטא דחיבורי עולין כעולין לענין דהשמן המובלע בחרב נחשב כאילו הוא בבלול ולא חשיב בלול חיסר שמנה:

בא"ד לא מיפסלי במתניתין לעיל משום חיסר שמנה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה קומץ שמוצה שמנו כו' ומיבעיא לי' אי חשיב הנבלע כאילו הוא בעין ע"ג עצים כו'. נראה לפרש דאי לא מועיל הא דמחובר למה שבחוץ להיות נחשב כאילו הוא בעין

ע"ג עצים לא חשיב לגבי שמן המובלע בתוך העצים הקטרה לפי שאין דרך הקטרה בכך דע"כ לא מיבעיא לי' לחזקי' לקמן (דף כ"ו ע"ב) אלא אברים שסידרן על המזבח תחת העצים משום דכתיב את העולה על המזבח ואיכא למימר דאי בעי עביד על העצים ואי בעי עביד על המזבח אבל בתוך העצים דלא מקיים על העצים ולא מקיים על המזבח פשיטא דלא חשיב הקטרה והוי כאילו לא הקטיר כל הקומץ ופסול:

בד"ה שחוטה כו' והיכא דקבעי ברה"ר ואינו יודע באיזו מהן נגע ספיקו טהור וה"ה דהמ"ל דקבעי ברה"י ויודע באיזו מהן נגע דתולין דאע"ג דספק טומאה ברה"י טמא ודאי הכא כיון דאותה החתיכה שנגע בה אינה טמאה ודאי משום דלא ילפינן מסוטה אלא דבר שאפשר להיות ואי אפשר להיות כל השלשה חתיכות נבילה א"כ אדם הנוגע בה אינו יכול להיות טמא ודאי יותר מהחתיכה שנגע בה אלא דעדיפא להו למינקט לאשכוחי דאפילו טהור לגמרי הוי וכוונתם לתרץ דלא תיקשי מה נ"מ בזה דשחוטה אינה בטלה בנבילה מ"מ אדם הנוגע באחת מן החתיכות טמא ודאי משום דאזלינן בתר רובא ואמרינן דבנבילה נגע דהיא רובא:

בא"ד כמחצה על מחצה דמי הס"ד ומה"ד היכא דאפשר לי' למיהוי כוותי' כו' כצ"ל צ"ק ושייך ע"ב:

דף כג:

בגמרא ר"י בתר חזותא אזיל פירוש שיהו שוין בעצם ולא בעי אפשר למיהוי כוותי' בהלכותיו ומשום דר"י קאמר אין דם מבטל דם ובדם עצם דידי' היינו חזותא נקט חזותא:

שם ולא קא מבטלי שירים לטיבלא פירוש דהכא לא נתערבו שתי המנחות בכולם דהא יכול לקמוץ מכל מנחה בפ"ע וא"כ מה שנתערב יחד משתי המנחות לא הוי חלקים שוין וא"כ לפעמים יזדמן שיקמוץ בתחלה מהמנחה שהחלק שנתערב ממנה יותר גדול ממה שנתערב ממנחה חברתה:

(**שם**) **דלא** מבטלי אהדדי כצ"ל:

שם לימא דלא כרבי חייא כצ"ל ש"מ:

שם אין שירים מבטלין את הקומץ פירוש ומטעם זה נמי אין שירים מבטלין מנחה שלא נקמצה דאיכא בה נמי קומץ:

שם ולא קא מבטל לי' טיבלא לקומץ כצ"ל:

שם דלא מבטלי אהדדי כצ"ל:

שם חזי למיקמץ מיני' אלא למ"ד כו' כצ"ל ש"מ:

שם נתערב קומצה בשירי' או בשירים של חברתה כו' כצ"ל ש"מ:

שם דלא הוי מבטל כבטל ולא בטל כמבטל ולא כו' כצ"ל צ"ק:

שם ובכל מיני תבלין כו' בטל הוי כמבטל כצ"ל:
שם דלכי מיעפשא הוי לה כתבלין ואין להקשות הא תבלין ומצה לא הוי מב"מ בעצם דיש לומר דתבלין בעיסה כיון שהוא מתקן העיסה הוה לי' כמו מב"מ וכן מים ומלח בעיסה וכן כתבו התוס' בביצה (דף ל"ט ע"א) בד"ה משום עיי"ש:
שם דלא אפיש לה תבלין כצ"ל:
ברש"י ד"ה בתר חזותא אזיל דקאמר לעיל כו' שא"א לזה להיות כזה כו' מין בשר כו' כצ"ל:
בד"ה לעולם כו' אפשר לקדשים להיות כחולין כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד לרב חסדא הוי דלא כרבי חייא כן צ"ל וכן הביאו התוס' לעיל (דף כ"ב ע"ב) בד"ה ור"י בשם רש"י:
בד"ה הוה לי' שירים כו' ולא תיהני קמיצה לאידך כצ"ל צ"ק:
בד"ה לימא כו' דאין בטל אלא היכא דאפשר כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ומהאי דלא מבטל לי' כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד דבטל כמאן דליתי' דמי ולא אייתר לי' פירוש דריבה סלתה לא הוי פסול מצד עצמה משום דסולת שהוא יותר מהשיעור לא נחשב כלל מהמנחה דהא המנחה נקרא עיקר על שם הסולת ומה שהוא יותר מהשיעור לא נקרא מנחה כלל ולא שייך לומר דריבה סלתה של המנחה אבל בשמן שהוא טפל להמנחה שייך לומר דריבה שמנה של המנחה כשנתן שמן יותר מהשיעור הצריך למנחה ולא מצינו בשום מקום במשנה לפסול בריבה סלתה ולקמן (דף כ"ד ע"ב) משמע בהדיא דריבוי סולת אין פוסל דקאמר התם דשלשתן מונחין בביסא בשעת קמיצה וכן לקמן (דף ק"ו ע"א) מוקי ר"ח פלוגתא דר' וחכמים במותר להכניס חולין בעזרה ולחכמים מתנה דאם בציר מס' נדרתי השאר יהא חולין ומונח בביסא בשעת קמיצה והא דקתני בתוספתא דמכילתין פרק א' ופרק ה' ריבה סלתה פסולה התם איירי שלא ריבה נמי שמן לפי חשבון הסולת ופסול משום חיסר שמנה דהא הסולת היתר בולע מן השמן וכמו שכתבו התוס' לקמן (דף ק"ו ע"א) בד"ה במותר ותדע דהא קתני בהדה נמי ריבה שמנה וריבה שמנה נמי אינה פוסל אלא בשלא ריבה הסולת לפי חשבון השמן דאי ריבה נמי הסולת לפי חשבון השמן לא חשיב ריבה שמנה כמו שכתבו התוס' לקמן (דף ק"ו ע"א) בד"ה במותר כו' ולא מיתוקמי אלא כרבנן דאמרי למנחה של ששים עשרון ששים לוגין הרי בהדיא דנותן נמי שמן ששים לוגין ומתנה דהמותר על מה שנדר יהא חולין ולא חשיב ריבה שמנה כיון דלעשרון של המנחה ליכא אלא לוג וא"כ דומיא דשמן הוי נמי סולת ולא פסול ריבה סלתה אלא בשלא

ריבה נמי השמן והא דלקמן (דע"ו ע"ב) דת"ר כל המנחות שריבה במדת עשרונן או שמיעט במדת עשרונן פסולות פירשו התוס' שם דאיירי במנחת נסכים שריבה ארבעה עשרונים לפר ושלשה עשרונים לאיל וכן פרש"י בלשון שני ובלשון ראשון פירש דאיירי במנחות הנקמצות ופסולות משום דכשריבה הוה הקומץ נקמץ מן החצי היתר ונמצא קומץ חסר והכא יש שמן לפי חשבון הסולת וליכא פסול דחסר שמן וגם ליכא חשש דקומץ נקמץ מן החצי היתר דהא איירי דיכול לקמוץ מזו בפ"ע ומזו בפ"ע וזה שכתב רש"י בטל כמאן דליתי' דמי ולא אייתר לי' דאע"ג דיש סולת יותר מהשיעור לא נחשב לאותה מנחה ולא חשיב ריבוי והא דלקמן (דף נ"ג ע"ב) אמר רב חסדא עיסת השאור עבה נמצאת יתירה משמע דריבה סלתה פוסל אע"ג דבשתי הלחם ליכא כמן וליכא קמיצה התם שאני דפסול אם לחם אחד גדול מחבירו ואם יש ריבה סולת ע"כ הלחם גדול יותר מהשיעור משא"כ בכל המנחות אין פוסל אם חלה אחת גדולה מחברתה וכדתני בתוספתא דמכילתין פרק שמיני וז"ל כל המנחות שריבה מדת חלות או שחיסר מדת חלות או שהיתה מדה חסרה מחברתה או יתירה מחברתה הרי אלו כשרות [ובתוספתא אשר לפני הנוסחא פסולות והוא טעות דמוכח וצריך להיות כשרות כמו דסיים בסיפא ושאר כל המנחות בין משל יחיד ובין משל ציבור אין להם קצבה] שתי הלחם ולחם הפנים חלות תודה ורקיקי נזיר שריבה מדת חלות או שחיסר מדת חלות או שהיתה מדה יתירה מחברתה או חסרה מחברתה הרי אלו פסולות עכ"ל התוספתא שריבה מדת חלות או שחיסר מדת חלות פירושו דכל המנחות באות עשר חלות ואם עשה יותר מעשר או עשה פחות מעשרה כשרה וכן איתא נמי בגמ' לקמן (דף ע"ו) ומדה יתירה מחברתה או חסרה מחברתה פירושו שחלה אחת גדולה מחברותי' או קטנה מחברותי' דהיינו שחלה אחת גדולה משיעורה או קטנה משיעורה והתוס' לעיל לא הבינו כן בדברי רש"י והקשו עליו ושם בדברי התוס' הארכתי עיי"ש:

בד"ה אין הקומץ מבטל את חבירו דהא אפילו ר"י מודה דלא פליג ר"י במתניתין ונתערב קומצה בקומץ חברתה יש לדקדק דלמה הוצרך רש"י להוכיח דר"י מודה דאין קומץ מבטל קומץ מהא דלא פליג במתניתין אנתערב קומצה בקומץ חברתה דהא פשיטא הוא דאין קומץ מבטל קומץ לרבנן מטעם דעולין לא מבטלי אהדדי ולר"י משום דמב"מ לא בטל ואפילו לר"ח דבעי אפשר למיהוי כוותי' הא קומץ בקומץ הוי כוותי' ממש ונראה לפרש דגם לרש"י משמע לי' דגז"ש דר"ז אליבא דר"י נמי מסקי מדלא קאמר לעולם רבנן וכדר"ז ולר"י נהי דס"ל דמב"מ לא בטל וקומץ בקומץ הוה מב"מ אפילו אליבא דר' חייא דהוא כוותי' ממש מ"מ משכחת לה דקומץ מבטל קומץ דמבטל שמן שבולע מקומץ

חברתה מטעם רואין ע"כ הוצרך רש"י לפרש דגם ר"י מודה דאין קומץ מבטל קומץ כלל אפילו שמן מדלא פליג במתניתין אנתערב קומצה בקומץ חברתה ונראה דרש"י מפרש דכששתיהן בלילתן שוות לא בלעי כלל דהא מפרש במתניתין דלעיל הא דאמר ר"י שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה דהוא נתינת טעם דמשו"ה קומץ בולע ממנחת נסכים דלפירוש התוס' דגם הרכה בולע מהעבה מדקתני והן בולעות זו מזו צריכין לפרש דהא דקאמר ר"י במתניתין שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה שהוא כמו אפילו דאע"ג שזו בלילתה עבה וזו רכה מ"מ בולעות זו מזו והא דקאמר ר"ז מילתי' אסיפא דנתערב קומצה בשירי' יש לומר לרש"י משום דגז"ש דר"ז הוא דאין שירים מבטלין קומץ והוא ממש כמו בסיפא אבל ברישא ובמציעתא צריכין לומר דאין השירים מבטלין מנחה שלא נקמצה ולא הוי ממש כמו גז"ש דר"ז אלא נלמד מגז"ש דר"ז משום דהקומץ נמי מעורב בהמנחה והא דלא פריך בגמ' מקומץ שנתערב במנחת כהנים דלא מבטל מנחת כהנים לקומץ והכא לא שייך גז"ש דר"ז כמו במנחת נסכים דר"י פוסל יש לומר משום דמנחת כהנים וקומץ דינם שוה והוה כוותי' ממש כמו קומץ וקומץ יותר מדם פר ושעיר דהוצרך התוס' לומר הטעם לעיל משום דמעורב בו כאחת ונותן מהם מתנה דהא מנחת כהנים נמי הוא סולת ושמן כמו קומץ ממש משא"כ בפר ושעיר שהם מינים מחולקים קצת:

בד"ה הקומץ כו' למעלה סה"ד ומה"ד לא יקטיר כו' בקומץ סה"ד ומה"ד דכל פורתא כו' מיני' סה"ד ומה"ד תיבלה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה הוה לה כתבלין כלומר יצאה מתורת מצה כתבלין כצ"ל:

בתוס' ד"ה ולא מבטלי שירים לטיבלא השתא ניחא לי' האי דטיבלא לא מבטלא לשירים דליהוי כריבה סלתה פירוש אפילו השתא דמקשה לרב חסדא ולא מבטלי שירים לטיבלא ולא ידע מגז"ש דר"ז מ"מ ניחא לי' האי דטיבלא לא מבטלא לשירים לר"ח דאזיל בתר בטל ולא מקשה עליו כמו דמקשה לר"ח דאזיל בתר מבטל והא דכתיב בנוסחא אשר לפנינו ובקונטרס פירש טעמא יש למחוק דהא התוס' לעיל (דף כ"ב ע"א) הקשו על פרש"י אלו ודחו אותו ופירשו דטעמא דפסול לר"י בנתערב קומץ במנחת נסכים משום ריבה שמנה ולא אמרינן דבטל וכמאן דליתי' דמי ועוד דלפי פירוש התוס' לקמן (דף ע"ו ע"א) בד"ה כל המנחות שדחו שם פרש"י בלשון ראשון שפירש כל המנחות במנחת נדבה ופסול משום דהקומץ נקמץ מן החצי היתר דהא אמרינן בהקומץ רבה דקומץ בדעתא דכהן תליא מילתא ופירשו כלשון אחרון של רש"י דאיירי דוקא במנחת נסכים ובמנחת נדבה לא פסול כלל ריבה סלתה לא צריכין כלל להא דפירש בקונטרס דבטל כמאן דליתי' דמי:

בד"ה לימא דלא כרבי חייא כו' דאיכא דמפליג על ר"ח כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וכן כתבו נמי התוס' לעיל (דף כ"ב ע"ב) בד"ה ור"י וז"ל דהכי מוכח נמי לקמן דלאו כ"ע אית להו דר"ח עכ"ל והיינו מהך דהכא דקאמר לימא דלא כר"ח ואי ליכא שום תנא דפליג על ר"ח לא הוה אמר לימא דלא כר"ח דהא קשה אלא כמאן אלא הוה מקשה ממתניתין על רב חסדא ומלשון לימא דלא כר"ח משמע דלא קשה ממתניתין על רב חסדא אלא הא דמתניתין לא אתיא כרבי חייא וא"כ מוכח דאיכא תנא דפליג על רבי חייא:

בא"ד ולעיל פירשתי דאיכא טובא דלא כוותי' כצ"ל צ"ק:

בד"ה התם כר"ז כו' ולא משני כדר"ז אלא אהנך תרתי דלא איתמר עיקר מילתי' כצ"ל:

בד"ה תיבלה בקצח לענין מצה מיתניא כדקתני מצה היא כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה אלא כו' מן חטים ומן אורז אם יש בו כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה כי סליק כו' דבימי חזקי' עלה רב כהנא מבבל כו' כמו חזק בנו של ר"ח כו' שכבר שכיב חזקי' כשעלה רב כהנא מבבל כו' ור"ת פירש ההיא דגיטין דר' יוחנן כו' כצ"ל:

דף כד.

בגמרא היכא דנגעי אהדדי אבל היכא דלא נגעי אהדדי לא כצ"ל:

שם אין לך דבר שמיטמא מאוירו כו' כצ"ל:

שם דתנן שתי מנחות כו' כצ"ל:

שם מחיצתא דקפיזא מתתאי כו' כצ"ל:

שם חיבור מים וצירוף כלי מהו כצ"ל ש"מ:

שם שבע לי' טומאה כו' כצ"ל ב"ח. וכן צ"ל בכל הסוגיא בגמ' ובפרש"י:

ברש"י ד"ה כי תנן כו' פסל את כולו הני מילי דנגעי אהדדי להכי נקט טביל יום כו' כצ"ל והד"א יש לדקדק הא מצי למינקט טמא שרץ דהוא ראשון לטומאה ולא מטמא כלי ועוד וכי לא משכחת שנגע הטמא בחצי עשרון ולא נגע בכלי ונראה לפרש דאין כוונת רש"י שהטמא נגע בכלי כלל אלא כיון שנוגע בחצי עשרון הנבלל בשמן ושמן טופח עליו מטמא השמן והשמן מטמא הכלי דהוא מגזירת י"ח דבר דמשקין טמאין מטמאין כלי בשבת (דף י"ד) ואע"ג דמפרש התם במשקין הבאין מחמת שרץ כתבו התוס' שם דה"ה דהוה מצי למינקט משקין הבאין מחמת ידים והביאו ראי' מברכות (דף נ"ב) עיי"ש אבל טבול יום לא משכחת בי' ראשון ושני אפילו ע"י משקין דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה חוץ מטביל יום ואין השמן הנוגע בו אלא פסול בעלמא ואינו מטמא אפילו אוכלין ומשקין וכ"ש כלי וצריך לומר דהא דנקט טבול יום גבי הוסיף ר"ע הוא משום סולת דאית בי' משקין:

בד"ה מי תנן כלי מחבר דהוה משמע כו' כצ"ל:

בד"ה הושיט כו' לבין הנך שני חצאי עשרון כצ"ל:
בד"ה הושיט טבול יום כו' ולא בכלי משמע דאם נגע בכלי שניהם טמאין אע"ג דאין טבול יום מטמא כלי מ"מ קרקעות הכלי שבין שני חצאי עשרון חשוב כאילו הוא דבר אחד עם השני חצאי עשרון ועל ידה נעשין השני חצאי עשרון אחד וכמו שאם נגע הטמא באחד מהחצאין נטמא חבירו ע"י הכלי שבין שני חצאין המצרפן להיות א' ה"ה אם נגע הטמא בכלי שבין שני החצאין נטמאו שני החצאין מפני שהן א' עם הכלי המחברן אע"ג שאין הכלי טמא מועיל הנגיעה לטמא שני החצאין ודוקא בכלי שביניהן וכן האיבעיא בהושיט עוד חצי עשרון שלישי הוא דוקא לביניהן אבל אם הושיט חצי עשרון בצד הכלי פשיטא להו דאין אותן השנים טמאין משום דהא ידעו שפיר דאין צריך לכלי אין הכלי מצרפו אלא דמספקא להו דאפשר הוי הטעם דהכלי מצרפן משום דאויר שביניהן כמאן דמליא דמיא וא"כ החצי עשרון השלישי שביניהם הוא אחד עם השני חצאי עשרון של המנחה ע"י שהכלי מצרפן וע"י צירופם נצרף ממילא גם הוא דהא הוא באוירם ולאחר שפשט להו דהחצי עשרון השלישי אינו נצרף עמהן אע"ג שהי' ביניהם הדר איבעיא להו בהושיט טביל יום את אצבעו ביניהן דמספקא להו דאפשר היכא דיש ביניהן דבר שאין הכלי מצרפן גרע מאויר ובאויר אפשר אמרינן דכמאן דמליא דמיא ובהושיט אצבעו ביניהן הוה כאילו נגע בהשני חצאי עשרון וה"ה דהוה מצי למיבעיא בהושיט אחד לביניהן ולענין נגע טבול יום בחצי עשרון אחד מהשני חצאי עשרון הצריכין להכלי אם נטמא השני דאם נאמר דהטעם הוא דאוירא שביניהן כמאן דמליא דמיא וביש ביניהן דבר שאין הכלי מצרפן גרע מאויר נמצא שגם השני חצאי עשרון אין להם צירוף דהחצי עשרון השלישי מפסיקן ואם הטעם משום דהם אחד עם הקרקעית הכלי שביניהם נטמא החצי עשרון השני אלא דעדיפא לי' למיבעי בקיצור בהושיט אצבעו לביניהם ומזה נפשוט נמי הך ספיקא:
בד"ה צירוף כלי דאורייתא הא דאמרינן כו' כצ"ל:
בד"ה מזו בפ"ע כו' וכן מזו כצ"ל ש"מ:
בד"ה בגושין כו' גושי המנחה כו' כצ"ל:
בד"ה כיון דמפסקי מחיצתה מתתאי דאין עירוב הגודש עירוב הואיל ואינו באויר הכלי משמע מזה דהסולת שהוא בגודש הכלי חשיב מחובר להסולת שבתוך אויר הכלי ויכולין לקמוץ אם כל העשרון הוא בכלי אחד אע"ג שיש סולת מהעשרון בגודש הכלי אלא שאינו מועיל לחבר הסולת שבכלי אחרת להיות חשיב כמו שכל העשרון בכלי אחד והא דאמר לעיל (דף ז' ע"א) כגון שחזירו לביסא גדושה ופריך עלה ומקמץ היכי

קמיץ על הקמיצה גופה קא קשיא לי' משום דבעינן שיקמוץ מתוך אויר הכלי דוקא ולפי זה הא דממעטינן שני כלים אע"ג שמחוברין ע"י הסולת ודשן היינו משום דבשני כלים אינו מועיל חיבור אבל עירוב שבאויר הכלי מועיל להיות נחשבין ככלי אחד:

בד"ה כגון ערובתה ערובה של תרנגולין כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה צירוף כלי כו' משום צירוף כלי מהו שיטמא כו' כצ"ל והד"א:

בא"ד שיטמא את זה שבחוץ בחיבור מים כצ"ל:

בד"ה ונטמא אחד מהן כו' בשעת טומאה אלא אם חזר כו' כצ"ל ש"מ:

בתוספות ד"ה שאין צריך לכלי כו' לא נצרכה אלא לשירי מנחה כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד דלא משמע דפליג אההוא שינויא פירוש דהא רב כהנא גופי' מיבעיא לי' בסמוך אי צירוף דאורייתא או דרבנן וכתבו התוס' בדיבור הסמוך דמספקא לי' משום שינויא דהתם וא"כ לא פשיט לי' ליפלוג על ההוא שינויא ותירצו דלעולם פליג על ההוא שינויא והא דמספקא לי' אי צירוף דאורייתא היינו דשמא כשינויא אחרינא דהתם כשצברו על גבי קטבליא:

בד"ה צירוף כלי וחיבור מים מהו כו' מהו שיטמא אחר בחיבור מים כו' מחבר את של חוץ לכלי כו' כצ"ל:

בא"ד לקבל טומאה ולטמא אחרים כו' הא דכתבו ולטמא אחרים היינו כפרש"י בזבחים (דף ק"ה ע"ב) עיי"ש:

בא"ד קטפרס ובצק מלמעלן ומשקה טופח מלמטן שלש חתיכות בכביצה כו' ר' יוסי אומר אף שתים אינן מצטרפות כו' אוכל פרור אינו מצטרף כו' הרי זה אינו חיבור כו' כצ"ל ואכתוב בכאן פירוש הרע"ב על המשנה קטפרס. שצדה אחד נמוך כעין מדרון: ומשקה טופח מלמטן. בצד הנמוך והיינו בצק שבלילתה רכה ומשקה שלה טופח אבל מלמעלה בלילתה עבה ואין משקה שלה טופח:

שלשה חתיכות. בין שלשתן כביצה אחד טופח ושתים אינן טופח סדורות זו אצל זו והטופחת מלמטה והשתא האמצעות נוגעת בטופחת והעליונה נוגעת באמצעות אין מצטרפות לכביצה לטמא המשקה טופח שלמטה ויחזור ויטמא העריבה דנגיעה אינה מחברת את הבצק אא"כ נושכות כדתנן בפ"ק דמשנה ז' מקרצות נושכות זו את זו: ושתים מצטרפות. אם לא היו אלא שתי חתיכות בצק התחתונה שיש בה משקה טופח ושלמעלה הימנה הנוגעת בה ובין שתיהן כביצה מצטרפות לטמא המשקה ויחזור ויטמא את העריבה משום דמשקה טופח מחברן:

אפילו שתים אינם מצטרפות אא"כ היו רוצצות משקה. לעולם אין משקה מחבר עד שיהא משקה דוחק ועומד בין שתי החתיכות:
ואם הי' משקה עומד. אם לא הי' קטפרס אלא אשבורן והמשקה עומד בין חתיכות הבצק אפילו כל שיעור הביצה שבבצק פירורים דקים כעין החרדל מפורדים זה מזה המשקה שעומד מחברן ומצטרפין לכביצה ומטמאין המשקה ומטמא את העריבה:
האוכל פרור אינו מצטרף אוכל שהוא חלוק לפירורים דקים אינו מצטרף דאין המשקה מחברן:
לפי סברת התוס' דאוכל אין מקבל טומאה בפחות מכביצה לא צריכין לדחוקי כפירוש הרע"ב דמצטרפין לכביצה לטמא המשקה ולטמא העריבה אלא דמצטרפין לכביצה לקבל טומאה:
בא"ד אורחא דמילתא נקט דכשאדם לש במי פירות כו' כצ"ל פירוש הא דאמר עיסה שלשה במי פירות טהורה כוונתו באם אין כזית במקום אחד ומי פירות מחברן והא דנקט שלשה משום דעל ידי שלשה במי פירות יש מי פירות בין שני חצאי זיתים ומחברו

דף כד:
בגמרא אמר ר"י וכי באיזה מדרס כו' כצ"ל ב"ח:
שם ואפילו לבסוף ואמאי כו' כצ"ל מצאתי:
שם מפורש אין מצטרף כו' מופרש וראשון מצטרפין כו' קמץ מן הראשון כו' שניהם אין נאכלין כו' ושירים דידי' כו' כצ"ל:
שם אמר רב אשי כו' כצ"ל מצאתי:
ברש"י ד"ה טהור מן המדרס ולא יטמא עוד אדם וכלים כו' יצא זה שאומרים לו כו' כצ"ל:
בד"ה אלא כו' ונשארה עליו טומאת מגע לאוכלין ומשקין כצ"ל מצאתי:
בד"ה כי נגע כו' מגע סה"ד ומה"ד ואפילו לבסוף כו' כצ"ל:
בד"ה דלמא כו' הא שבע לי' טומאה משום דטומאה אחרונה כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד אבל הכא גבי חצאי עשרונים דאידי ואידי כו' כצ"ל:
בד"ה והתחתון טמא מדרס כו' כולן טמאות מדרס סה"ד ומה"ד ומגע מדרס כו' כצ"ל:
בד"ה מופרש כו' עם האבוד סה"ד ומה"ד שניהם אבוד ומופרש סה"ד ומה"ד בני כו' מכח מנחה אחת באו כצ"ל:
בד"ה קמץ מן הראשון כו' וכיון דלא ידע איזהו אינו נאכל לא זה ולא זה כצ"ל מצאתי:
שם והא איכא כו' דמחנות חצי עשרון כו' דוקא ששית קומץ כו' כצ"ל:
בתוספות ד"ה ועשאו כו' ר"ע אומר משיקבע סה"ד ומה"ד וכי באיזה מדרס כו' דאל"כ אתיא לי' כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה כי נגע בו הזב כו' וקאמר וכי באיזה מדרס נגע זה כו' כצ"ל ב"ח:
בא"ד שמועיל לטמא בפחות מכביצה אוכלין וזה משלימו לכביצה כצ"ל פירוש כגון שהאוכלין פחות מכביצה הם מחוברין בהכזית בשר של אבר מן החי מצטרפין לטמא טהרות שנגעו בהאוכלין פחות מכביצה ומשום זה חשיב שם טומאת אוכלין חמורה מטומאת אמ"ה אבל בשני חצאי עשרונים אע"ג דמשכחת חומרא בטומאה אחרונה דמטמא חצי עשרון אחר ע"י צירוף כלי אין זה משום חומרא דשם טומאה שני' דהא שניהם שם טומאה אחת הוא משו"ה חשיב קל על קל:
בא"ד ואין לתרץ כו' משום דטומאת בית הסתרים לא מטמא דהתם אמרינן דמטמא דמוקי לה כר"מ כצ"ל רש"ק פירוש דלפי זה צריך לומר דהטומאה באה לו בשעת פרישתו מהאבר דאז הלכה לה טומאת אמ"ה ולא שבע לי' טומאה וגירסת הצ"ק הוא תמוה שכתב דטומאת בית הסתרים הוי טומאה בב"א וזה אינו דהא קודם שחישב עליו אינו מטמא טומאת אוכלין ולאחר שחישב עליו כבר שבע לי' טומאת אמ"ה:
בא"ד בשלש על שלש הבאות מבגד גדול כצ"ל מצאתי:
בא"ד בניתזים בכל כחו כצ"ל בכל הדיבור ב"ח:
בא"ד וחוזר ומחתך מעט ומשליך עד שמחתך כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד כי ההוא דאבר שיצא מקצתו והוציא עובר כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד (בדף כ"ה ע"א) פנים חדשות באו לכאן והשתא כו' כצ"ל ב"ח:
בא"ד יטהר ממגע ואי אחר שנפסקה הראשונה וניתקנה בא לו מגע מדרס הא שבע לי' טומאה כצ"ל ובתוס' עירובין (דף כ"ד ע"א) כתבו דמשכחת לה דבא לו מגע מדרס כשתקן אזן הראשון לאחר שתפר חצי' נעשית מחוברת ובא לה טומאת מדרס וכשחזר ותפר חצי' השני' בא לסנדל מגע מדרס מן האזן אלא שקשה דשבע לי' טומאה:
בא"ד פירוש מדרס בא לו ע"י שנתחבר להסנדל שטמא מכבר מדרס ומשום הכי כשנטהר הסנדל ממדרס נטהר גם הוא אבל מגע בא לו עכשיו שנוגע בסנדל וחל על הסנדל נמי טומאת מגע כיון דהכל כלי אחד ומשו"ה לא נטהר ממגע בפסיקת אזן השני' דהא לא נפסק לאחר שנטמא טומאת מגע אלא אזן אחד ואין כאן פנים חדשות:
בא"ד ואח"כ חתכו ומגע מדרס דת"ק דר"י כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה בשני סדינין כו' כשניתלה זה למעלה מזה כו' אי כשישב הכביד על שניהם כו' א"כ קודם לתחתון כו' כצ"ל:

דף כה.
בגמרא איזה עון הוא נושא אם עון פיגול כו' אם עון נותר כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה מכללו בבמה כו' מפרש בכיצד צולין מקרא מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש כצ"ל מצאתי בתוי"ט כתב על דברי רש"י וז"ל ותמיהני דבפרק בתרא דזבחים משנה ד' תנן בנוב וגבעון קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים ובגמ' ליתא אלא שהותר מכללו בבמה ולכאורה אפשר דר"ל בבמת יחיד אלא דאי הכי משכחת לה הרבה שהותרו כדתנן להו בסוף זבחים וא"ת אה"נ תקשי הכי ואימא אותן שהותרו בבמת יחיד וי"ל דלא חשיב הותר מכללו אלא כשהותר בבמות ציבור עצמו לכך נראה בעיני דהא דאמרינן אימא יוצא שהותר מכללו בבמה ר"ל קדשים קלים שאין בנוב וגבעון לא מחנה ולא חומה וקדשים קלים אזיל בכ"מ כדתנן התם ורש"י דלא ניחא לי' לפרש כך לשיטתו אזיל דבמשנה ד' פ"ה דזבחים פירש דקדשים קלים אין נפסלין ביוצא אבל גם שם הקשיתי לשאול עליו בזה עכ"ל ובמחכ"ת כל דבריו שבכאן הם שלא בעיון מה שמפרש דכוונת רש"י על במות ציבור דנוב וגבעון הוא תמוה דמי הכריחו לפרש כן ולישוי' לרש"י לטועה בדבר משנה ואי משום שכתב בבמות נוב וגבעון הא כתב מיד דאין שם קלעים א"כ מפורש יוצא מדבריו דכוונתו על במת יחיד דנוב וגבעון וכן כתב רש"י בזבחים (דף ק"כ ע"א) בד"ה מה יוצא כשר בבמה קטנה שהרי כשרה בלא מחיצות ואי משום דקשיא לי' דא"כ משכחת לה הרבה שהותרו ולא ידע לתרץ כל קושיא יש לו תירוץ וכמו שאתרץ בסמוך וניחא יותר לעמוד בקושיא משנאמר דנעלם מרש"י משנה מפורשת בזבחים וגם טעה עוד דבבמות ציבור דנוב וגבעון לא היו קלעים ומה שכתב דלא חשיב הותר מכללו אלא כשהותר בבמות ציבור הוא בהיפוך ממה שכתבו התוס' הכא בד"ה ואימא עון יוצא שכתבו מעון דזרות שהותר מכללו בבמה הוי מצי לאקשויי הרי דזרות נקרא הותר מכללו אע"ג דפשיטא דלא הותר זרות בבמות ציבור דנוב וגבעון ומה שמפרש דהותר מכללו בבמה ר"ל קדשים קלים דנאכלין בכ"מ הוא בהיפוך ממה שכתבו התוס' כאן בד"ה ואימא עון שמאל שכתבו דהא דלא נאמר בהולכת אברים לכבש משום דלא הוי עבודה המעכבת כפרה ולפי זה מה שהותר יוצא באכילת בשר קדשים קלים נמי לא חשיב הותר מכללו גם מה שכתב דאין בנוב וגבעון לא מחנה ולא חומה ליתא דאע"ג דתנן דקדשים קלים נאכלין בכל ערי ישראל מ"מ הי' בנוב וגבעון מחנה ישראל כדאיתא להדיא בזבחים (דף קי"ז ע"א) אמר לי' רבא אלא מאי מחנה ישראל לא הואי נמצאו זבין ומצורעין משתלחין למקום אחד והתורה אמרה בדד ישב שלא ישב טמא אחר עמו אלא לעולם כולהו תלתא הוי ואע"ג דגמ' קאי התם על שילה מ"מ הא בנוב וגבעון נמי יש להוכיח כן מכח זה עצמו דהתורה אמרה בדד ישב וכן משמע נמי בזבחים (דף קי"ט ע"א) דפריך ר"ל לר"י מעשר שני נמי נייתי לנוב וגבעון ומסיק התם

דאמר רב אדא בר מתנה מעשר שני ומעשר בהמה נאכלין בנוב וגבעון לדברי ר"י ואי לא היתה בנוב וגבעון מחנה וחומה מאי עדיפות יש לנוב וגבעון מבכל מקום גם מה שכתב דבמשנה ד' פ"ה דזבחים הקשה על פרש"י לא ראיתי שם שום קושיא רק שמביא דהר"ב והר"ם פירשו דקדשים קלים נפסלין ביוצא ואין להקשות מדבריהם על רש"י ותוס' שלא פירשו כן ופשט דברי הגמ' בחולין (דף ס"ח ע"ב) דאמר התם חטאת הוא דפרט בה רחמנא אבל כל מילי כיון דהדר שרי משמע כדברי רש"י ומה שהקשה דאי כוונת הגמ' על במת יחיד משכחת לה הרבה שהותרו כדתנן להו בסוף זבחים לא קשה מידי דסמיכה ומתן סביב ותנופה והגשה וריח ניחוח ומחיצה לדמים אין מעכבין בדיעבד ואין צריכין לריצוי ציץ וכיהון ובגדי שרת וכלי שרת וריחוץ ידים ורגלים הא כתבו התוס' בד"ה ואימא עון יוצא דמעון דזרות שהותר מכללו בבמה הוה מצי לאקשויי כמו מעון יוצא וה"ה דהוה מצי לאקשויי מכל הנך ובהתירוץ שמתרצין על קושיא דמעון זרות מיתרצי נמי כל הנך וכן יש לתרץ נמי איושב דאמר בזבחים (דף ט"ז ע"א) דכשר בבמה ושחיטת צפון כיון דגרע מכל הפסולין דאם עלה על המזבח תרד כמו דאיתא במעילה (דף ב' ע"ב) ולרבה אפילו לר"ש תרד ולרב יוסף דס"ל דלר"ש לא תרד מ"מ לר"י מודה דתרד ומתניתא דהכא דס"ל דטומאה הותרה בציבור ע"כ אתיא כר"י לא נוכל לאוקים עון דריצוי ציץ על עון דשחיטת צפון דהא קליטת המזבח דלא תרד הוא קל מריצוי ציץ דהא בכל הפסולין דלא מרצה ציץ אמרינן דהמזבח מקדש דלא תרד ואפי"ה בשחיטת דרום אמרינן דתרד וטעמו כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף ס"ת ע"ב) בד"ה אמר רב דדרום דמי לנשחט בחוץ דתרווייהו פסולי מקום כ"ש דלא מרצה ציץ וכן שחיטת לילה למאן דס"ל בזבחים (דק"כ ע"א) דכשר בבמה נמי לא קשה מטעם זה דהא ר' יהודה ס"ל דתרד והא דכתבו התוס' בד"ה ואימא עון שמאל דמשו"ה לא פריך מעון לילה שהותר לאברים ופדרים משום דהקטרה לא מעכבת הכפרה אין כוונתם על שחיטת לילה אלא על קבלה או זריקה בלילה ולר"י דכשר בבמה ליכא למיפרך אימא עון קבלה או זריקה בלילה דהותר מכללו בבמה ולא תרד אף לר' יהודה דאין זה חשיב הותר מכללו כיון דבבמה אף שחיטת לילה הותר דלא מרצה ציץ:

בד"ה אמר קרא עון כו'. לפי פרש"י הא דאמר ודחיתיו אינו נשמע מקרא דתיבת עון אין משמעו דנדחה וגם אינו מעיקר התירוץ דעון משמע שהוא עון בכ"מ לאפוקי שמאל שאינו עון כלל ביוה"כ דהכשירו בשמאל אלא הא דאמר ודחיתיו בא לארץ דלא תיקשי הא אוקמינן לי' בטומאה לפי שהיא קל דהותרה מכללה בציבור א"כ טומאה נמי אינו עון בכ"מ משו"ה קאמר ודחיתיו דטומאה נמי עון הוא בציבור לכתחילה דאפילו למ"ד

טומאה הותרה בציבור מ"מ אסור לטמאות לכתחילה אלא דאם אירע דנטמא נדחה מפני כבוד הציבור אבל התוס' בפסחים (דף ט"ז) וביומא (דף ז') פירשו דאלרצון להם סמיך והכי קאמר קרא עון שהוא לרצון במקום אחר פירוש שנדחה במקום אחר לאפוקי יוה"כ דלאו עון הוא כלל דהכשירו בכך:

בד"ה דאמר קרא עון הקדשים ולא עון המקדישים כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד שחייבין לעבוד ולקדש קומץ בימין כו' פירש כן דמשו"ה קרי לכהנים מקדישים ולאו דוקא קומץ דה"ה קבלת הדם בזבחים שמקדשין הדם בכלי:

בד"ה לא ירצה שור ושה כו' כצ"ל:

בד"ה האי שוגג ומזיד כו' ואי אטומאה כצ"ל:

בד"ה ובעכו"ם כו' מה ת"ל איש איש כו' כצ"ל מצאתי:

בתוספות ד"ה ונשא אהרן את עון הקדשים פי' בקונטרס בפ"ק דפסחים דהכי גרסינן אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב ופי' דהכי איתא כו' דתרווייהו מקרא אריכא נפקי כו' כצ"ל:

בד"ה הא אינו נושא כו' ואומר ר"ת משום דכתיב לרצון להם משמע דבר שהוא לרצון במקום אחר כו' יש לדקדק הא אפילו לפירוש ר"ת דהא דבעינן דוקא הותר מכללו הוא מקרא דלרצון נמי צריכין לומר דבלא הטעם דהותר מכללו הוי מוקמינן קרא בעון אחר כגון בעון לילה דליכא שום טעם דלא מוקמינן בי' קרא דריצוי ציץ אלא משום דלא הותר מכללו כדמשמע מדברי התוס' לקמן בד"ה ואימא עון שמאל שכתבו ומה"ט נמי לא פריך מעון לילה שהותר לאברים ופדרים דאל"כ למאי כתב רחמנא הך משמעות דבעינן דבר שהוא לרצון במקום אחר וא"כ למאי הוצרך ר"ת לדחוק ולומר דממשמעות דלרצון בעינן דבר שהוא לרצון במקום אחר הא יש לומר שפיר כפרש"י דמסברא מוקמינן בטומאה הואיל ויש בה צד קל שהותרה מכללה וטעם זה איצטריך למעט היכא דלא הותר מכללו ונראה לפרש דרש"י ור"ת מחולקין בסברא אם עון משמע עון אחד דוקא או לאו דרש"י ס"ל דעון אחד משמע ומשו"ה כיון דלא ידעינן באיזה עון שפיר אמרינן מסברא דהוא עון טומאה משום דיש בה נמי צד קל דהותרה מכללה אבל ר"ת ס"ל דעון משמע אפילו עונות הרבה ולפי זה אי ליכא משמעות מקרא ליכא למימר מסברא דקרא לא איירי אלא בעון טומאה דהותרה מכללה והא דלא מוקמינן קרא אלא בעון טומאה היינו משום דבשאר עונות יש בכל רמז בקרא דלא מרצה ציץ ובברייתא לא מפרש אלא פיגול ונותר ומשו"ה מקשו כיון דבלא טעם דהותרה מכללה ג"כ לא מוקמינן קרא אלא בטומאה למה לי הטעם משום דהותרה בכללה:

בא"ד ואומר ר"ת דפיגול הותר מכללו בבמה וביומא (דף ז' ע"ב) כתבו ע"ז ואין לומר דבמה לא מיקרי הותר מכללו כיון דהכשירו בכך כדמשני התם גבי שמאל דלא דמי דשמאל כיון דהכשירו בפנים בשמאל קרי לי' הכשירו בכך אבל חוץ למקומו כיון דבפנים לא אשכחן לי' הכשירו לא חשיב הכשירו בכך מה שהותר בבמה:

בא"ד וקשיא למ"ד לינה מועלת שם מהך ברייתא כצ"ל ש"מ. ביומא (דף ז' ע"ב) הקשו התוס' עוד דמחשבת נותר לא הותרה מכללה פירוש דאם מחשב להקטיר למחר ע"י הלנה בראשו של מזבח לא הוי מחשבת חוץ לזמנו כלל כיון דבכה"ג הוי למחר זמן הקטרה ורק בנותר גופא הוי הותר מכללו והא דלא הקשו התוס' הכא קושיא זו משום דאין סברא זו מוכרחת דאפשר לומר דמחשבה זו חשיב הותר מכללו גבי מחשבת נותר כמו בנותר גופא ואין להקשות כיון דנותר הוי הותר מכללו למ"ד דאין לינה מועלת שם א"כ אימא עון נותר דדם דהותר מכללו דיש לומר דבדם ודאי לינה מועלת לכ"ע אפילו בראשו של מזבח דהא משולחן יליף דאין לינה מועלת ודוקא בלחם אין לינה מועלת משום דצריך להשולחן אבל הדם דאין צריך לגגו של מזבח לא נוכל למילף משולחן דלא תהא לינה מועלת לו בראשו ובאימורין דצריכין למזבח ואין לינה מועלת להם בראשו כיון דהקטרה לא מעכבת כפרה לא חשיב נותר משום זה הותר מכללו כמו שכתבו התוס' לקמן בד"ה ואימא עון שמאל:

בא"ד והאמר ר' שמעון כל שאינו כו' ומה שלא לשמו הכשר כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דלא איפסלי שלא לשמן כצ"ל צ"ק:

בד"ה אימא עון יוצא מעון דזרות כו' יש לדקדק אמאי נקטו עון דזרות טפי מכל הנך דתני להו בזבחים (דף קי"ג ע"א) במתניתין דאין נוהגין בבמה בשלמא סמיכה ומתן סביב ותנופה והגשה וריח ניחוח לא מעכבי כפרה ולא בעו ריצוי ציץ וכן מחיצה לדמים נמי לא מעכבא דהא בזבחים (דף ס"ג ע"א) חשיב כל הדברים המעכבין במזבח ולא חשיב מחיצה לדמים דסובב לר"י הי' למעלה מהרשת ולא הי' באמצעיתו ושחיטת צפון בלא במה נמי הותר מכללו בפנים בקדשים קלים ואפי"ה לא פריך הגמ' ואימא עון דדרום בקדשי קדשים משום דלר"י ס"ל בפסול דרום דתרד במעילה (דף ב' ע"ב) אע"ג דאית לי' הכשירא בקדשים קלים והטעם כמו שכתבו התוס' (בדף ס"ח ע"ב) דדרום דמי לנשחט בחוץ דשניהם פסולי מקום ומשו"ה לא מצינן לאוקים קרא דריצוי ציץ בעון דדרום דאע"ג דהותר מכללו גרע משאר פסולין דלא הותרו מכללן דלא ירדו ואפילו לר"ש דס"ל גבי דרום דלא תרד מ"מ מודה דגרע משאר פסולין משום דדמי לנשחט בחוץ ואין חזינן דקפיד קרא אהותר מכללו דוקא שהוא קל אבל מבגדי שרת וכלי שרת וריחוץ ידים

ורגלים דהותרו מכללן בבמה הוה מצי הגמ' לאקשויי כמו מעון דזרות ועוד קשה שכתבו דהוה מצי לשנויי אקושיא דזרות כמו שמתרץ אקושיא דיוצא הא מתרץ אקושיא דיוצא דבעינן עון דלפני ד' ויוצא אירע פסולו בחוץ וכן פירשו להדיא התוס' ביומא (דף ז' ע"ב) בד"ה הא ופסול זרות אירע בפנים ואין לפרש דכוונת התוס' דכי היכי דדרשינן עון שלפני השם מרצה כמו כן בעינן שיש לו ריצוי לפני השם לאפוקי עון זרות דאין לו ריצוי אלא בבמה כמו שמצאתי תירוץ זה בש"מ דע"כ תוס' לא סבירא להו תירוץ זה דהא כתבו לעיל בסמוך בד"ה הא בשם ר"ת דפיגול חשיב הותר מכללו משום דהותר בבמה ע"כ נראה לי דצריכין להגי' בדברי התוס' וכצ"ל מעון דזרות וכל אינך דהותרו מכללן בבמה הוי מצי לאקשויי במו מעון יוצא ולשינויא דרב אשי ניחא פירוש דרב אשי ס"ל עון הקדשים ולא עון המקדישים וכלי שרת נמי חשיב מקדישים דבלי שרת מקדש הדם וכוונתם כמו שכתבו בסמוך בד"ה ואימא עון בע"מ ושמא אית להו אהדדי דאביי סבר לה נמי כתירוצו של רב אשי וניחא לכ"ע:

בד"ה עון קדשים כו' ובעי ציץ לרצויי כדאמרינן בפ"ק דיומא ומרצה על הכהנים כו' כצ"ל:

בד"ה אבל כו' והא הכא דמדאורייתא ארצויי מרצה דתניא בו' כצ"ל:

בא"ד ומשמע ה"ה יחיד כו' פירוש דמדקתני הורצה משמע דס"ל דטומאה דחוי' היא בציבור ובעי ריצוי ציץ ובריצוי ציץ ודאי דאין שום חילוק מדאורייתא בין יחיד לציבור:

דף כה:

בגמרא ועל הבשר ועל החלב שנטמא עיין ביומא (דף ז' ע"א) בתוס' ד"ה על הדם ועל הבשר:

שם יכול בשר שנטמא לפני זריקת דמים יהו חייבין עליו משום טומאה כצ"ל ש"מ הא דאמר בשר שנטמא קשה דהא הכא איירי בכרת דטומאת הגוף ולא בטומאת בשר ומשו"ה כתב רש"י דבת"כ מצא נוסחא נקי' וכך הוא הגירסא שם יכול יהו חייבין משום טומאת הגוף לפני זריקה:

שם אין זריקה מועלת ליוצא כו' כצ"ל:

שם דלא קניס ימי שמעת לי' וקשה הא לעיל מיני' אמרינן דמשום דמשמע מברייתא דאין זריקה מועלת ליוצא מוקמינן להברייתא כר"א דס"ל כן ומכח זה דייקינן דר"א ס"ל עמי דציץ מרצה על אכילות דכן משמע נמי אהך ברייתא וא"כ הכא נמי לימא דמשום דמשמע מהברייתא דהציץ מרצה על אכילות מוקמינן להברייתא כר"א דס"ל כן וס"ל נמי דלא קניס כר' יוסי ויש לומר דלא דמי דלעיל כבר יש לנו ברייתא דתני' דר"א ס"ל

דציץ מרצה על אצילות אלא דאתה רוצה להפכה משום דמצינו ברייתא דס"ל דלא קניס כר' יוסי וס"ל נמי דהציץ מרצה על אכילות ואם נהפכה יהי' הברייתא אתיא כולה כר' יוסי ומקשה שפיר דא"כ תהי' הברייתא הזו דמצינו בה דס"ל אין זריקה מועלת ליוצא כר"א וס"ל דהציץ מרצה על אכילות דלא כמאן אבל הכא דלא מצינו בשום מקום דס"ל לר"א דלא קניס אין לנו לומר דס"ל כן ופליג אחכמים דס"ל דקניס:

(**שם**) **אימר** דשמעת לי' לר"א בתרומה כו' כצ"ל:

שם ולרב שילא הא דקתני כו' כצ"ל ובש"מ מגי' והא קתני ולפי גירסא זו משמע דקושיא הוא ואין זה נכון דהא בלא תירוצו של רב שילא נמי מפרשינן עד השתא דהא דקתני בין בשוגג ובין במזיד קאי אזריקה בין לפי סברת המקשן ובין לתירוצם של רב יוסף ורב חסדא וכן משמע מפרש"י בד"ה דלא קניס היכא דזריק דם טמא במזיד מי שמעת לי' ואין קושיא מהא דקתני בין בשוגג בין במזיד על תירוצו של רב שילא יותר מתירוצם של ר"י ור"ח אלא דלרב שילא צריכין לפרש דהא דקתני ונטמא הוא דוקא בשוגג משא"כ לר"י ור"ח וא"כ יותר טוב לגרוס הא דקתני ואין זה קושיא אלא פירוש:

ברש"י ד"ה שוגג כו'. מתוך דברי רש"י שמפרש נמי אונס משמע דקאי אשוגג דברייתא בתרייתא דעמוד זה ולפי זה צריכין להגי' דבריש העמוד צריך להיות ד"ה לא הורצה ואחר כך ד"ה ורמינהו ואח"כ ד"ה שוגג ואח"כ ד"ה בשוגג ורש"י פירש שוגג ואונס על טומאה לפי דלתירוצו של רבינא קאי שוגג ואונס על טומאה וה"ה לפי מאי דמפרשינן דקאי על זריקה נמי יש חילוק בין שוגג ואונס דשוגג היינו דקסבר אין קרבנות מקבלין טומאה ואונס שזרק בעל כרחו שאנסוהו לזרוק ומזיד ורצון חדא מילתא היא ורש"י מפרש על טומאה לפי דטומאה היא קודם זריקה:

בא"ד ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו אם אינו קדוש כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה דמרצה ציץ על אכילות כו' על טומאת בשר כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד להכי נקט אכילות כו' פירוש דקשה לי' לרש"י על כל מקום דקתני על אכילות דהא אין הציץ מועיל על בשר שנטמא לענין דיהא נאכל אלא לענין דזורקין את הדם עליו ולא אמרינן אם אין בשר אין דם לר"י ולר"א מועיל לאקבועינהו בפיגול ולאפוקינהו מידי מעילה כמו שכתבו התוס' ביומא (דף ז' ע"ב) בד"ה על הדם ועל הבשר וא"כ אמאי נקט לשון אכילות והוה בעי לומר על טומאת בשר ומתרץ משום דבעי לאפוקי טומאת עולין דהיינו אימורין ואי הוה נקט בלשון טומאת בשר הוה אמינא אפילו בשר עולה דהוה עולין ולא הוה מפקינן אלא דם והתוס' כתבו דרש"י לא דק בלשון דאמר דבעולין

כ"ע מודו והוי בעי לומר דמשו"ה קאמר אין הציץ מרצה על אכילות משום דאותו מ"ד מודה בעולין:
בד"ה ושאינו ניתר לטהורין כו' דעדיין לא היתה ניתרת כו' כצ"ל:
בד"ה או אינו אלא כו' אין חייבין עליו משום טומאת הגוף כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה היינו לן כו' טומאה סה"ד ומה"ד מזבח כו' כצ"ל:
בד"ה וא"ת כו' ואנן פיגול הוא דממעטינן כו' כצ"ל וקשה הא יוצא נמי ממעטינן כדאמר בסמוך נטמא אין יוצא לא וע"כ לומר דהברייתא דנקט פיגול לאו דוקא וה"ה יוצא וא"כ אפשר דה"ה נמי טומאה ועוד דבלא יוצא הרבה פסולין יש דאם אירעו קודם זריקה ממעטינן אותם מכרת לאוכל מהבשר אחר זריקה ונראה לפרש דהא דקאמר בברייתא יכול שאני מרבה אף הפיגולין דוקא נקט פיגולין אבל כל שאר פסולין דאירעו קודם זריקה אין צריכין להמיעוט דמזבח דהא כבר נתמעטו מהא דסמיך קרא כל טהור יאכל בשר לקרא דוהנפש אשר תאכל בשר כו' דממעטין מיני' לאוכל בשר טהור קודם זריקה בטומאת הגוף וה"ה אפילו לאחר זריקה אלא שהדם נפסל קודם זריקה הוה כמו קודם זריקה דהא זריקת דם פסול לאו כלום הוא ולא קרינא בי' ניתר לטהורין אבל פיגול בלא מיעוט דמזבח הוי מרבינן לי' מאשר לד' כמו לן לאחר זריקה דניתר לטהורין קרינא בי' משום דמרצה לפיגולו ועיין במעילה (דף ב' ע"ב) והשתא דייק דאי ממעטין טומאה נמי מזבח הוה בעי למינקט נמי טומאה דלא מימעט נמי מסמוכין בכלל שאר פסולין כיון דהציץ מרצה וניתר לטהורין קרינא בי' כמו פיגול אלא ודאי דטומאה לא ממעטינן אפילו מזבח דמשום דהציץ מרצה היתה לו שעת הכושר טפי מפיגול אבל יוצא אע"ג דאין חייבין עליו כמו דאמרינן נטמא אין יוצא לא מ"מ לא בעי למינקט לי' למעט אותו מזבח דכיון דס"ל אין זריקה מועלת ליוצא הוה כמו כל הפסולין ונמעט מסמוכין כמו קודם זריקה:
בד"ה יוצא לא כו' על היוצא ולא היתה לו שעת הכושר כצ"ל:
בד"ה מאן שמעת לי' דאמר אין זריקה מועלת ליוצא כו' כצ"ל ש"מ:
בתוספות ד"ה במזיד כו' וכדתנן במסכת תרומות (פ"ב מ"ו) כו' כצ"ל:
בד"ה ת"ל אשר לד' כו' דאיסור טומאה חייל אאיסור עולין וחלב וי"ל כו' כצ"ל:
בא"ד דבסוף פ"ב דמעילה כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד דהתם לא מיירי אלא בעולין דשאר קדשים אבל דשלמים לא כו' כצ"ל:
בא"ד כיון דיצאו מן הכלל פירוש דבטומאה יש שני קראי אחד קרא דאשר יקרב אל הקדשים והוא כלל דכולל כל הקדשים ואחד קרא והנפש אשר תאכל בשר מזבח

השלמים ומשום דיצא מן הכלל וגלי בי' קרא כרת דטומאת הגוף בפ"ע הו"א דאימורים דשלמים לא מרבינן מקרא דאשר יקרב דמרבינן מיני' אימורין דכל הקדשים:

בד"ה ורב שילא אמר וא"ת מאי דוחקייהו דרבינא ורב שילא כו' יש לדקדק אמאי לא הקשו נמי על רב יוסף ורב חסדא דמתרצי נמי רומיא דברייתא אהדדי ונראה דלדידהו לא קשה מידי דניחא להו יותר לאוקמי בתרי תנאי ולא לדחוקי ולאוקים בתרי טעמי ועיין בשבת (דף פ"ו ע"א) ברש"י שם שפירש דר"י בב"מ (דף מ"א ע"א) ס"ל דניחא יותר לאוקמי בתרי תנאי מלדחוק ולאוקים בתרי טעמי אפילו ברישא וסיפא דחד מתניתין ובשני ברייתות כ"ע מודו אבל רבינא ורב שילא דמוקמי לברייתות בתרי טעמי קשה להו שפיר דלא הוצרכו לשנויי כלל דמיתרצי שפיר כמו ביבמות דחדא מדאורייתא וחדא מדרבנן:

בא"ד דמדאורייתא ארצויי מרצה דתניא על מה כו' כצ"ל:

בא"ד והא מדאורייתא ארצויי בכל ענין בין מטומאה בין מזריקה פירוש כיון דבברייתא דעל מה הציץ מרצה קתני דאף במזיד מרצה א"כ ע"כ הא דקתני באידך ברייתא במזיד לא הורצה היינו מדרבנן דדוקא מדרבנן יש לחלק בין טומאה לזריקה ולא מדאורייתא:

דף כו.

בגמרא סד"א הואיל כו' כגופי' דזיבחא דמיא כצ"ל:

שם כתב רחמנא לריח ניחוח כו' כצ"ל:

שם במתניתין שלא בכלי שרת פסולה כצ"ל:

שם בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת כצ"ל ש"מ:

שם הקטר חלבים כו' בין בימין בין בשמאל כשרין כצ"ל:

שם קומצו מכלי שרת כו' כצ"ל:

שם מעלו ומקטירו ודיו אימא כיון שקמצו וקדשו בכלי שרת מעלו ומקטירו שלא בכלי שרת ודיו כצ"ל דקמיצה הוא בידו וכיון דאמר מעלו ומקטירו סתמא ממילא ידעינן דמעלו ומקטירו בידו ולא הוצרך לפרש שלא בכלי שרת אבל אח"כ דאמר דמקדשו בכלי שרת דהקומץ הוא בכלי שרת אי הוה אמר מעלו ומקטירו סתמא הוה משמע כמו שהוא מונח בכלי שרת הוצרך לפרש דמעלו ומקטירו שלא בכלי שרת:

ברש"י ד"ה כמדת ר"א כו' אעפ"י שאין שירים סה"ד ומה"ד כשרה להקטיר הקומץ כצ"ל:

בד"ה והוא שנטמאו כו' דפסולה להקטיר הקומץ כצ"ל:

בד"ה קס"ד נטמא אין כו' אפילו לר"י הוא וכולה בעינא קיימא אבל אבדו כו' דפסולה מדקא נקט רב כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה כדתניא דר"י נמי מכשר כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה זורק את הדם כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד דקרינא בי' הבשר והדם כצ"ל:
בד"ה כגופא דזיבחא דמיא כו' כצ"ל:
בד"ה דכתיב כו' רישי' דקרא הכי הוא וזרק כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד על מזבח ד' פתח אהל מועד כו' כצ"ל:
בד"ה יותרת כו' דאם לא נשתייר אלא הן כו' אפילו כולה קיימת כו' כצ"ל:
בד"ה שלא בכלי שרת כו' דבתחלת מנחה ודאי לא פליגי כו' פירוש קמיצה קרי תחלת מנחה משום דהיא עבודה ראשונה מארבע עבודות שבמנחה ומשמע לי' לרש"י דהא דמשמע דקמיצה צריך מתוך כלי שרת ילפינן מהקישא דמנחה לחטאת ואשם דמקיש ר' לקמן (דף צ"ו) דכל מעשה המנחה שהיא בפנים טעון כלי אבל התוס' לקמן (דף צ"ו) כתבו דקמיצה ילפינן מהקישא דזאת התורה דמקשינן כל הקרבנות לעולה דטעון כלי בשחיטה וקמיצה הוא במקום שחיטה ורש"י לשיטתו שכתב לקמן (דף ק"א ע"א) בד"ה דמכלי שרת לא אשכחן דמיפרק לאחר שקדש בכלי שרת ואפילו בהמה בע"מ שנאמר בה פדיון לאחר שקדשה בכלי שרת כגון ששחטה לא אשכחן בה פדיון ולפי סברתו צריך לומר דהא דאמר בחולין (דף ל' ע"א) נהי דאידחי מפסח מדמי פסח מי אידחי ופרש"י שם בד"ה מדמי פסח ראוי הוא למכור קודם גמר שחיטה ולצאת לחולין דאין לך מום קבוע גדול מזה התם איירי ששחטו שלא בכלי שרת ומשמע מזה כסברת הר' אפרים שהובא בתוס' ריש פ' איזהו מקומן דאע"ג דילפינן מעולה דשחיטה טעונה כלי לא בעי כלי שרת דוקא ולפי זה ליכא למילף מעולה אלא דבעינן קמיצה מתוך כלי אבל לא כלי שרת דוקא מש"ה הוצרך למילף מהקישא דר' אבל אין לפרש תחלת המנחה היינו קידוש המנחה בכלי שרת קודם קמיצה דע"ז אין צריך לימוד דכ"ז שלא נתקדשה בכלי שרת לא חל עלי' קדושת הגוף אלא קדושת דמים כמו דתנן במעילה (דף ט' ע"א) המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל כו':
בד"ה בא לעובדה הקטרת קומץ שהיא במקום זריקה סה"ד ומה"ד ביד שלא קדש בכלי כצ"ל:
בד"ה בשמאל כאשם כו' דלר"ש זריקה כשרה בשמאל דתניא כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה ועצים עצי מערכה דאילו עצים דקרבן אליבא דרבי הוה הקומץ שלו דינו כקומץ דמנחות דקתני בתר הכי והכא קתני עצים סתמא:
בד"ה קמצו שלא מכלי שרת שנתקדשה בו המנחה פירוש דלאחר שנתקדשה המנחה בכלי שרת נתנה בכלי חול וקמצה וכוונת רש"י בזה לפרש דמשו"ה פסול משום דכבר

נתקדשה בכלי שרת קודם קמיצה אבל אם עדיין לא נתקדשה כלל בכלי שרת אינו פסול אלא יחזור הקומץ לתוכה דהא עדיין אין עליו קדושת המנחה כלל:
בד"ה ונתן בשמאלו בלא כלי יחזיר לימינו כדאמר ר' יהודה ברי' דר"ח לעיל בא לעובדה ביד עובדה בימין כצ"ל מצאתי:
בתוס' ד"ה הקטר כו' כשירין כו' כצ"ל:
בד"ה הקטר כו' כמו הולכת אברים לכבש דלעיל בסוף פ"ק זה הוא כפרש"י בזבחים (דף כ"ד ע"ב) בד"ה המעכב כפרה שכתב שם דהולכת אברים לא מעכבא כפרה דהוא עצמו שלא הוקטרו אימורין כשר ולפי זה לאו דוקא הולכת אברים אלא ה"ה הקטרת אברים אבל לפי פרש"י דמכילתין לעיל (דף י') דפירש דהולכה אפשר לבטלה לפי זה דוקא הולכה אבל הקטרה דאי אפשר לבטלה דכ"ז דאברים הם בעין מצוה להקטירן בעי ימין:

דף כו:
בגמ' וחישב עליו כו' ואין בו כרת בימינו וחישב עליו כו' כצ"ל רש"ק וש"מ וכן הוא בתוספתא:
שם משום דבעי לקדושי' בכלי כו' כצ"ל מצאתי:
שם משמשלה בו האור כו' משתצית בו האור כו' כצ"ל מהגהות ר"י עמדן:
שם אמרי תלמידיך אמר רב עמרם כצ"ל:
שם עם בוא השמש ומתעכלין כו' כצ"ל צ"ק:
שם סמי מכאן קטורת כצ"ל ש"מ:
שם בעי הכי קומץ כו' כצ"ל מצאתי:
ברש"י ד"ה וחישב כלומר אם חישב עליו כל זמן שהוא בשמאלו לאו מחשבה היא ולא חייב כרת האוכלו כו' כצ"ל הא דאמר כל זמן שהוא בשמאלו היינו בין בקמיצה בין בהקטרה אבל קידוש כלי לא בעי ר"ש ואפילו אם עביד קידוש כלי בשמאל וחישב עליו בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו יחזיר לימינו וכשר וכן הולכה נמי אם עביד בשמאל וחישב עלי' יחזיר לימינו להקטרה וכשר דלר"ש אינו פוסל מחשבה בהילוך וגם שמאל אין פסול בהולכה דהא בזבחים (דף י"ד) קאמר בתחילה דאף בזר כשרה לר"ש ואח"כ מסיק דאפילו לר"ש פסולה בזר והיינו דוקא זר משום דגלי קרא בהולכת אברים לכבש דבעי כהונה אבל בשאר פסולי עבודה דלא גלי קרא אינן פוסלין בהולכה לר"ש אך זה דוקא לרש"י דלעיל (דף י') בד"ה ומשני כו' אבל לרש"י דזבחים (דף כ"ד) דפירש דהולכת אברים דוקא לא מעכבא כפרה משום דהוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר גם לר"ש פסול בהולכה כל פסולי עבודה כמו פסול זרות וכן משמע נמי מרש"י בזבחים (ד י"ד)

דפירש דדוקא מחשבה אין פוסלת בהולכה לר"ש משום דאין היתר הקרבן תלוי בה ולא קרינא בה דברים המביאין לידי אכילה אבל עבודה הוי ליפסל בזר משמע דרק לענין פסול מחשבה פליג ר"ש בהולכ' ולא בכל פסולי עבודה ואין כאן מקומו להאריך בזה והא דאמר ולא חייב כרת האוכלו כוונתו בזה לתרץ דלכאורה קשה מאי נ"מ בזה דאין מחשבת פוסלת בעבודת שמאל דבלאו משום פסול מחשבה פסול משום עבודת שמאל להכי קאמר דנ"מ לענין דהאוכלו אין חייב כרת משום פיגול דחוץ לזמנו:

בד"ה מ"ט כו' שפסול עוד להקדישו בכלי כו' לא הוי מיפסל כו' כצ"ל:

בד"ה לא בעי מתן כלי כו' כדמפרש בגמ' דהוה לי' כו' כצ"ל:

בד"ה לר"י מסייע לי' כו' והכא נמי קתני כו' כצ"ל:

בד"ה פעמים בשני' סה"ד ומה"ד ולא פעמי פעמים שלשה או ארבעה פעמים סה"ד כצ"ל ש"מ:

בד"ה ור"י כו' פעמים כשרה אלמא יש הקטרה בפחות מכזית הילכך אפילו ג' וד' נמי סה"ד כצ"ל ש"מ:

בד"ה משמשלה במקצתו כצ"ל:

בד"ה אמרי תלמידיך תלמידיך אומרים משמי' דרב עמרם כצ"ל:

בד"ה אין לי אעל המזבח כל הלילה קאי כצ"ל ש"מ:

בא"ד כל הלילה קאי דאברים ופדרים דדרכן ליקרב בלילה מהאי קרא גופי' נפקא בת"כ סה"ד ומה"ד מבוא השמש אחר שבא השמש סה"ד ומה"ד קומץ כו' על מוקדה וגומר סה"ד ומה"ד עם בוא השמש וכו' כצ"ל:

בד"ה להתיר שירים לא הוי הקטרה כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה אין הקטרה פחותה מכזית כו' ולאפוקי מדאביי כו' כצ"ל:

בא"ד ולא מ"ל דלאפוקי מדאביי דהא ר"י קאי כאביי וקשה דאפילו אי הוה סבר דלא כאביי האיך הוה לאפוקי מדאביי במה דאמר דבאיסורי נזיר היתר מצטרף לאיסור הא אפילו אביי דס"ל בשאור בל תקטירו דכל אתי לרבות חצי שיעור בלא צירוף היתר מודה דבחמץ ונזיר בעינן דוקא היתר מצטרף לאיסור מהטעם שכתבו התוס' בנזיר (דף ל"ו ע"א) בד"ה אה"נ משום דכתיב בי' אכילה ואין אכילה בפחות מכזית והתוס' כתבו שם זה בחמץ בפסח לבד משום דכתבו התם בדיבור הקודם דלא גרסינן וכל משרת אלא ממשמעות דמשרת לבד דרוש וה"ה דיש לומר כן באיסורי נזיר לפי הגירסא דוכל משרת ונראה לפרש דאי הוה ס"ל לר"י דלא כאביי שפיר הוה לאפוקי מדאביי במה דלא נקט נמי חמץ בפסח דאי כאביי דחייב על הקטרת שאור אפילו בחצי זית שאור לבד בלא

צירוף חצי זית היתר קשה אמאי לא קאמר נמי חוץ מחמץ בפסח ואין לומר דשייר דמאי שייר דהאי שייר ואין לומר דשייר נמי שאור דשאור לא הוי שיור לפי סברת אביי דלא בעי צירוף כלל אלא ודאי דלא כאביי ושאור נמי בעי היתר מצטרף לאיסור ושייר נמי שאור ואין להקשות על זה הפירוש ממאי דכתב בשל"ה באות אמוראים בשם גאון דאע"ג דאמרינן בריש בכל מערבין בעירובין דאין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בהן חוץ היינו דוקא במשנה אבל באמורא למדין דאמורא צריך לפרש ובריש בכל מערבין דייק דאין למדין מן הכללות מהא דקתני כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות והא איכא מצה שמחה והקהל משמע דאי הוה למדין מן הכללות הוה קשה ממצה שמחה והקהל ולא הוה אמרינן דשייר אע"ג דשייר שלשה דיש לומר התם שאני דקתני כלל ולא קתני חוץ וכל היכי דקתני כלל אם למדין מן הכללות אין לומר דשייר דהא כל קתני אבל היכא דקתני כלל וקתני נמי חוץ אין לדייק דאין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בהן חוץ אלא דוקא אם לא שייר אלא אחד דלא קתני בי' נמי חוץ כמו דדייק התם מהא דכל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב והאדם ותו ליכא והאיכא מרכב וכן דייק נמי מהא דתנן בכל מעררו' חוץ מן המים והמלח והאיכא כמהין ופטריות דהם נחשבין דבר אחד אבל אם הוה שייר שני דברים אפילו אי למדין מן הכללות הוה ניחא לי' דגבי הא דקתני חוץ שפיר יש לומר דשייר:

בא"ד וי"ל אפילו מ"ד דלא דריש כל וכל דריש כצ"ל מצאתי יש מקשים דכיון דר"י ס"ל כאביי ע"כ ס"ל דדריש כל ואין זו קושיא דהא כתבו התוס' לקמן (דף נ"ח ע"א) בד"ה חצי זית מנין דהא דקאמר כמאן כר"א דדריש כל דלרבנן אע"ג דדרשי כי כל מיהו לא הוה מוקמינן כי כל לרבות עירובו אלא לרבות מקצתו והתוס' כתבו זה לרבא וה"ה לאביי וא"כ ר"י מצי סבר שפיר כרבנן דלא דרשי כל ואפי"ה סבר כאביי דיש הקטרה פחותה מכזית משום דדריש כי כל לרבות מקצתו דהיינו חצי זית:

בא"ד וצ"ע דממשרת דריש וכו' פירוש דמקשין על הגירסא דוכל משרת דמשמע דמכל דריש דמדפריך לקמי' והאי משרת להכי הוא דאתא משמע דממשרת דריש ולא מכל בא"ד מדפריך לקמי' והאי משרת כו' כצ"ל:

בד"ה יש הקטרה פחותה מכזית בהקטיר שומשון כו' כצ"ל:

בא"ד הכא היינו טעמא כו' וקשה דהא לא מרבינן חצי קומץ אלא לענין לאו דהקטרת שאור דאם נלמד מהקטרת שאור לכל מקום עדיין קשה הא דאמר לעיל דאם לא נשתייר כזית חלב אין זורק את הדם וכן כתבו בהדיא התוס' לקמן וז"ל שאני שאור דרבי קרא ומיהו בההוא דהקטיר קומצה פעמיים ליכא קרא וחשבינן לה הקטרה ונראה לפרש

דהתוס' דהכא ס"ל לחלק בין הקטרת קומץ לשאר הקטרות ודוקא בקומץ יש הקטרה פחותה מכזית בין בהקטרת שאור ובין בהכשר הקטרה והתוס' דלקמן נמי כתבו בתחלה כמו התוס' דהכא דהא כתבו דריב"ל ור"י דהכא מפקי טעמייהו מהא דמרבי התם בברייתא מקצתו מכל שאור דריב"ל סובר כרבא ור"י כאביי וכמו שכתבו נמי התוס' הכא בדיבור הקודם דר"י דהכא כאביי והיינו דילפינן מהקטרת שאור לכל מקום אלא דמחלקין בין הקטרה דקומץ לשאר הקטרות אלא דאח"כ הקשו על זה מהא דאמרינן בפרק השוחט והמעלה דהקומץ והקטורת שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ חייב אבל פחות מכזית לא ומשום קושיא זו הכריחו לתרץ דדוקא לענין הקטרת שאור גלי קרא ולא ילפינן מיני' והתוס' דהכא ס"ל כמו שכתבו התם בסה"ד דתירצו קושיא זו דגבי הקטרת חוץ בעינן כזית טפי לכ"ע ולפי זה שפיר יש לחלק בין הקטרת קומץ לשאר הקטרות ובהקטרת קומץ גופי' אין חילוק בין הקטרת שאור לשאר הקטרות:

בא"ד מדכתיב כל שאור לאו דוקא כל שאור דהא ר"י לא דריש כל מדלא נקט נמי חמץ בפסח אלא מכי כל דריש:

בד"ה קומץ מאימתי מתיר שירים לאכילה כו"ו כצ"ל:

בד"ה אלא עם בוא השמש כו' הוו כאברים שניתותרו כו' כצ"ל פירוש שנשחט הזבח ונזרק הדם קודם התמיד והותר קודם התמיד להקטרה דבכה"ג לא הזהיר הכתוב שלא להקטיר אחר התמיד:

בא"ד חשיב כמתירין וכיון שקידש בכלי קודם התמיד הוי כקמיצה דשאר מנחות ש"מ:

דף כז.

בגמרא דעל העצים כתיב כן הוא הנוסחא הנכונה ובש"מ מוחקו ואין נכון וכוונתו בזה לאפוקי מסברת חזקי' דלעיל בסמוך דלחזקי' אפילו למ"ד על ממש מיבעיא לי' בסידרן אצל המערכה כמו תחת המערכה משום דכתיב נמי על המזבח אבל לר"י נפחא פשיטא לי' דעל העצים דוקא ותחת העצים לא קמיבעיא לי' דעל בסמוך נמי לא הוי אלא בצד העצים מיבעיא לי' למ"ד על בסמוך משו"ה קאמר דלמ"ד על ממש לא מיבעיא לי' דעל העצים כתיב ומשו"ה בעינן דוקא על העצים ולא על המזבח ויש לפרש סברת ר"י נפחא כמו שמצאתי בש"מ דאם נותן על העצים מקיים נמי על המזבח דהעצים הם על המזבח אבל אם נותן על המזבח לא מקיים על העצים:

במתניתין הקומץ מיעוטו מעכב את רובו כבר תני לי' לעיל (דף ו' ע"א) במתניתין מפני שאמרו הקומץ היתר והחסר פסולה אלא דהתם מיירי בחסר בשעת קמיצה דלא קמץ מלוא קומצו והכא מיירי בחסר לאחר קמיצה קודם הקטרה ושניהם ילפינן מהא

דכתיב מלוא קומצו תרי זימני משום דמלוא קומצו כתיב בין קמיצה להקטרה וקאי בין אקמיצה שלפניו ובין אהקטרה שלאחריו אבל ו'. בלבונה איכא תנאי לעיל דמכשירין חסר הלבונה לאחר קמיצה קודם הקטרה מדרשא דקראי אבל השמן מיעוטו מעכב את רובו לא קאי אלא אקודם קמיצה דהא קיי"ל כר"י דשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דמקטירין הקומץ עליהם וקשה דהא כבר תני לי' לעיל (די"א ע"א) דחסר שמנה פסולה והי' אפשר לומר דקאי אלאחר קמיצה ולענין דהשירים אסורין באכילה אבל מדלא פשיט לי' לעיל (ד"ט ע"ב) דמיבעיא לי' אם השירים אסורין באכילה ממתניתין דהכא משמע דאין לפרש מיעוטו מעכב את רובו לענין איסור אכילה דשירים כיון דמקטיר הקומץ לכתחילה וצריך לומר דתני לי' אגב דתני קומץ ועשרון ויין ויש להקשות למאי איצטריך לימוד מקרא דהסולת והשמן מעכבין זה את זה תיפוק לי' דיציקה מעכבת כמו דאמרינן לעיל (דף י"ח ע"א) אילימא לא יצק כלל עיכובא כתיב בה ויש לומר דאיצטריך לפסול היכא דיצק עלי' שמן אלא שחסר מלוג שמן דמשום דהשמן מיעוטו מעכב את רובו הסולת נמי פסולה משום דמעכבין זה את זה:

(**שם**) **העשרון** כו' כצ"ל ש"מ:

שם בגמ' העשרון מיעוטי כו' כצ"ל:

שם דמנחת נסכים ככה דמנחת נדבה כו' כצ"ל ש"מ:

שם במתניתין שני מינים שבנזיר שלשה שבפרה ארבעה שבתודה וארבעה שבלולב וארבעה שבמצורע וכו' כצ"ל דבשלשה וארבעה שבתודה לא כתיב וא"ו לפי שאין המנין שוה אבל בארבעה שבלולב ושבמצורע דמניינן שוה לארבעה שבתודה כתיב וא"ו:

שם שבע הזיות שבפרה כו' ושעל הפרוכת ושעל מזבח הזהב כו' כצ"ל:

שם שני שעירי יוה"כ מעכבין זה את זה כו' כצ"ל:

שם זקוקין לשאין עושין פירות ושאין עושין כו' כצ"ל ש"מ:

שם כדתניא ועשה כאשר עשה מה ת"ל כו' כצ"ל ש"מ:

שם לכפול בהזאות ללמד שאם כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה אליבא דמ"ד על בסמוך כו' פליגי סה"ד ומה"ד ה"נ כו' כצ"ל:

בד"ה היין חצי ההין לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש וכן השמן בין דמנחת נסכים כשיעור היין בין כו' כצ"ל קצת בש"מ:

בד"ה מלוא קומצו כו' וחד לעכב שאם חסר כל שהוא פסולה סה"ד ומה"ד מסלתה מריבוייא דה"א דריש כצ"ל מצאתי קצת:

בד"ה ככה בנסכים כתוב ככה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מסלתה ומשמנה משמע שיהו שניהן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה גרש כו' במנחת ביכורים כו' פירוש מנחת העומר נקרא בקרא מנחת ביכורים:
בד"ה על כל לבונתה כו' לעכב סה"ד ומה"ד מתניתין שתי חלות דעצרת כצ"ל מצאתי:
בד"ה שעל הפרוכת כו' בויקרא סה"ד ומה"ד גמרא במעשה יוה"כ כו' והיתה זאת להם לחוקת עולם כו' כצ"ל קצת מש"מ:
בד"ה בלחם הפנים כו' ואבזיכין סה"ד ומה"ד כן יעשה כו' כצ"ל:
בד"ה חוקה זאת חוקת התורה סה"ד ומה"ד לרבות שלמי נזיר כו' בפרק התודה סה"ד ומה"ד תהי' כו' כצ"ל:
בד"ה לקיחה תמה ארבעתן כאחד סה"ד ומה"ד שאין לו כו' כצ"ל:
בד"ה לכפול בהזאות כו' עליו שאם כו' כצ"ל והד"א:
בתוספות ד"ה מסלתה ומשמנה כו' לגבי עיכובא דנפשי' דאם חסר לא בעי שנה הכתוב וקשה מאי שנא דגבי קומץ בעי שנה הכתוב לגבי עיכובא דנפשי' כדמפרש בגמ' אמר קרא מלא קומצו תרי זימני ונראה לפרש דהא דלגבי עיכובא דנפשי' לא בעי שנה הכתוב ולמעכבין זה את זה בעי שנה הכתוב יש לפרש הטעם משום דלגבי עיכובא דנפשי' בחד קרא דכתוב מסלתה שיהא סלתה שלם הוי שנה הכתוב דהא כבר כתוב עשרון סולת דמשמע נמי שיהא עשרון שלם וכן בשמן אבל למעכבין זה את זה אע"ג דכתיב דבעינן סולת ושמן מ"מ אין במשמעות הכתוב שיהא מעכב זה את זה ואפשר לפרש דאם הביא סולת בפ"ע ושמן בפ"ע יצא בדיעבד ע"כ בעי שנה הכתוב אחד למצוה דלצאת ידי סולת נמי צריך שיתן בהסולת לוג שמן ואחד לעכב דאם לא נתן בהסולת לוג שלם שמן לא יצא נמי ידי סולת ופסולה ולכן הסולת מעכב נמי השמן ולפי זה ניחא גבי קומץ הא דצריך לכתוב מלוא קומצו תרי זימני לגבי עיכובא דנפשי' דלגבי הקומץ עדיין לא כתוב בשום מקום דבעינן מלא הקומץ:
בד"ה ארבעה שבמצורע כו' ושני תולעת וציפורין אבל כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד לפי שהי' מעורב בהדם כדכתיב וטבל אותם בדם כצ"ל. פירוש דהמים החיים הי' מעורב עם הדם ואין ניכר בפ"ע לפיכך אין נחשבין בפ"ע ובטילין לגבי הדם שהוא בכלל ציפורין ומביאין ראי' דבקרא נמי קורא לשניהם רק שם אחד דהיינו דם דלא כתיב וטבל אותם בדם הציפור ובמים החיים ואע"ג דבבית המנוגע כתיב בדם הציפור ובמים החיים מ"מ כיון דבמצורע לא כתיב משמע ששניהם אין נחשבין רק מין אחד דהיינו הדם שניכר:
בד"ה ולקחתם כו' אלא ביום ראשון וליתא דלדבריהם ביום שני כו' בשביל כולם דבסוף לולב הגזול כו' אלא כי היכי דעיקר לקיחה דבעי לקיחת כל אחד ואחד קיימא אכולהו

יומי ה"ה לקיחה תמה דבעי לקיחת ד' מינים נמי קיימא אכולהו יומי אבל תמות של עצמן כו' כצ"ל:
בד"ה לא שנו כו' ולר"י דדריש קיחה קיחה לא הויא תמה אלא א"כ אגדו ואפילו לפי' ה"ג נראה כו' כצ"ל:

דף כז:
בגמרא שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום אין לי אלא מתן שבע שמעכבות בכל מקום מתן ד' מנין ת"ל כן יעשה לפר זה פר יוה"כ כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח החטאת אלו שעירי עבודת כוכבים. ת"ר כו' כצ"ל. וכן משמע נמי מפרש"י ומדברי הגמ' יש הכרח לגירסא זו דאמר דפר כהן משיח ודפר העלם דבר של ציבור ודשעירי ע"ז כדתניא משמע דמביא ברייתא זו ללמוד על כל הנך דמעכבות ולפי הגירסא שלפנינו ליכא לימוד אלא לפר העלם דבר של ציבור בלבד וגם לא לכל ההזאות אלא למתן שבע בלבד שמעכבות בכל מקום:
(**שם**) **שלא** מכוונות פסולות כצ"ל ש"מ:
שם על פני הכפורת קדמה כו' כצ"ל:
שם לר"י דאמר כו' ולרבנן מדהתם לאו דוקא ה"נ לאו דוקא כצ"ל מצאתי בש"מ כתב וז"ל וקשה מה ענין זה אצל זה והא טעמי' דר"י דאל פני הכפורת דוקא במיתה כדמפרש תלמודא אי ס"ד כדקאמרי רבנן לכתוב רחמנא אל הקודש ומבית לפרוכת אבל אל נוכח אין כאן ייתור להשמיענו דבעינן מכוונות משמע מדבריו שהבין בדברי הגמ' דר"י לא ס"ל הך דרשא דראב"י ומייתר לי' כולי' קרא דאל פני הכפורת ודבריו תמוהין דהא בהדיא קאמר בגמ' ור"י לימא קרא פני מאי אל ש"מ אל דוקא ורבנן אל לאו דוקא הרי דלר"י לא מייתר לי' אלא תיבת אל וגם הא דקאמר דאל נוכח אין כאן ייתור להשמיענו דבעינן מכוונות הוא מחוסר הבנה דאם לא להשמיענו דבעינן מכוונות למאי אתא ולי קשיא איפכא אהא דקאמר ולרבנן מדהתם לאו דוקא ה"נ לאו דוקא בשלמא התם דפני איצטריך למעט דרך משופש ולא מייתר אלא אל שפיר קאמרו רבנן דאל לאו דוקא אבל הכא אי לא בעינן מכוונות צריכין לומר דכולי' קרא דאל נכח פני אהל מועד לאו דוקא מנא לי' לרב חסדא למימר הכי לרבנן ונראה לפרש ומקודם נדקדק בפרש"י בד"ה שלא מכוונות שלא כוון כנגד פתחו של היכל פסולות דכתיב בה חוקה ואל נוכח אמאי שינה כאן בפירושו מלקמן גבי שבפנים ושבמצורע דפירש שלא מכוונות בין מזרח למערב כשרות דלא כתיב בהו אל נוכח ונראה לפרש דשלא מכוונות דפרה יש לפרש בשני אופנים אחד על עמידת המזה דצריך לכוון שיעמוד ופניו נוכח פני אהל מועד דהיינו

פניו למערב ועל זה בא קרא דנוכח פני אהל מועד ללמדנו ועוד יש לפרש דקאי על נפילת ההזאה שיכוון שתפול ההזאה אל נכח פני אהל מועד וזה יש ללמד מקרא דאל דאם לא בא ללמד אלא עמידת המזה לכתוב והזה נוכח פני אהל מועד אל למה לי ש"מ אל דוקא פירוש דאל קאי על נפילת טפת ההזאה שיכוון המזה שתלך טפת ההזאה אל מקום נוכח פני אהל מועד ומשמע דשלא מכוונות של אופן הראשון דהיינו כוון עמידת המזה דילפינן מנכח אפילו רבנן מודו דפסולה דע"כ לא קאמרי רבנן אלא דאל לאו דוקא אבל נוכח הוא דוקא וכן משמע נמי מדברי רבא דקאמר הא והא רבנן והא דקתני פסולות דקאי צפון ודרום ואדי ומשו"ה פירש שלא מכוונות דפרה שלא כוון כנגד פתחו של היכל פירוש שלא כוון נפילת טפת ההזאה כנגד פתחו של היכל דלפי סברת המקשן דמקשה רומיא דברייתות ע"כ סבירא לי' דשלא מכוונות דקתני דפסולות איירי בכוון של נפילת הזאה דאי הוה מפרש דהכא איירי בכוון של עמידת המזה לא הוה קשיא לי' דהא שלא מכוונות דברייתא דקתני כשירות ודאי לא קאי אלא על כוון נפילת הזאה דשלא מכוונות של עמידת המזה אין שום אפשרות להכשיר דהא כתיב אל נוכח וחוקה אבל שלא מכוונות דשבפנים ושבמצורע אי אפשר לפרש אלא על עמידת המזה דנפילת הזאה כתיב בהדיא בקרא על פני הכפורת ולפני הכפורת וכן יעשה לאהל מועד ובמצורע כתיב לפני ד' אבל עמידת המזה לא כתיב דלא כתיב נכח כמו שפרש"י לקמן ובזה מתורץ שפיר מה שהקשיתי דבפרה נמי ליכא קרא על נפילת ההזאה אלא קרא דאל כמו התם באל פני הכפורת ובזה יתיישב נמי דלא תיקשי מאי קאמר ולרבנן מדהתם לאו דוקא הכא נמי לאו דוקא בשלמא התם טעמא דרבנן כדמפרש בגמ' אי ס"ד כדקאמר ר"י לכתוב רחמנא אל הקודש ואל פני הכפורת ולא בעי מבית לפרוכת וכו' אבל הכא דליכא הוכחה מודו רבנן דאל דוקא ולפי מה שפירשתי אתי שפיר דאל דהתם ודהכא משמעות אחד להם וכיון דהתם יש להוכיח מאיזה טעם שיהי' דאל לאו דוקא א"כ ה"נ אל לאו דוקא דהתם נמי בלא אל אמרינן דפני הכפורת בא ללמד שאינו חייב על ביאת מבית לפרוכת אלא א"כ בא ופניו אל פני הכפורת ובא ללמד על דרך ביאה ולא על ביאה ממש אבל מדכתיב אל דריש ר"י דבא ללמד על ביאה ממש שיבוא עד אל פני הכפורת ממש וכיון דרבנן ס"ל התם מהוכחה דאל לאו דוקא א"כ שמעינן דאורחי' דקרא לכתוב אל על כוין עמידת האדם העושה מעשה הביאה שיהי' פניו למערב וה"ה הכא נמי אמרינן דאל לאו דוקא ואורחי' דקרא לכתוב אל על כוון עמידת המזה שיהי' פניו למערב:

שם מדאל דוקא על נמי דוקא כצ"ל צ"ק. פירוש דביומא (דף נ"ה ע"א) אמרינן דעל פני הכפורת קדמה לא איצטריך לגופי' אלא ללמד דכ"מ שנאמר פני אינו אלא פני קדים

ולדרשא זו סגי דלכתוב והזה פני הכפורת קדמה על למה לי ש"מ על דוקא דדוקא על פני הכפורת ואי ליכא כפורת לא יזה:

ברש"י בריש העמוד שאם חיסר אחת מהן לא עשה כלום כצ"ל מצאתי והס"ד דלעיל בע"א המתחיל לכפול בהזאות ואח"כ מה"ד אין לי אלא מתן שבע דפרוכת הוא דמעכבות שכן מתן שבע מעכבות בכל מקום כו' בפ' ב"ש (ד"מ ע"א) מנין לרבות מתן ארבע במזבח הזהב כו' דמזבח החיצון לא מעכבות כדאמרינן כו' ואפילו אחת סה"ד ומה"ד ת"ל כן יעשה כו' שיעכבו סה"ד ומה"ד לפר זה פר יוה"כ מרישי' דקרא ועשה לפר ועשה הא דרשינן אלא לפר לרבות כו' אחרנייתא סה"ד ומה"ד כאשר עשה לפר כו' פסל סה"ד ומה"ד החטאת כו' כצ"ל.

בא"ד וכי תשגו וגומר ובעבודת כוכבים מדבר כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הזאות דפרה כו' דכתיב בה חטאת היא כצ"ל:

בד"ה ושבמצורע בשער נקנור משמן של מצורע. הא דקאמר בשער נקנור לאו דוקא בשער נקנור ממש דהא לא נתקדש בקדושת עזרה אלא סמוך לשער נקנור מבפנים וכתב כן משום דמשמע כן בתוספתא דנגעים פרק ה' וז"ל התוספתא מביא אשמו ולוגו בידו ומעמידו בשער נקנור והכהן עומד מבפנים ומצורע מבחוץ כו' וכוונתו לאשמועינן שהכהן אין נכנס עם השמן להיכל להזות ממנו אלא עומד בעזרה ומזה כנגד בית קדשי הקדשים:

בד"ה שלא מכוונות בין מזרח למערב כשרות כו' פירוש שלא כוון לעמוד בין מזרח למערב:

בא"ד דלא כתיב בהו אל נכח ואע"ג דכתיב פני הכפורת ואמרינן לעיל דמדכתיב אל פני הכפורת ממעטין דרך משופש ופרש"י דאל פני בעינן שיהו פניו אל פנים מזרחי של כפורת הא דבעינן שיהו פניו אל פנים מזרחי של כפורת הוא משום דכיון דבעינן דביאה שלו יהי' לפנים מזרחי של כפורת ע"כ בעינן שיהו פניו לפנים מזרחי של כפורת דסדר הביאה של האדם הוא בפניו אבל תיבת פני לא משמע אלא פנים מזרחי של כפורת ולא פניו של אדם:

בד"ה ענוש כרת כו' ונפקא לן מקראי דתניא איש אשר יטמא כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד אתה אומר בדמים או אינו אלא לא נתחטא במי נדה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה וטהורים כו' י"א אמה מקום דריסת רגלי ישראל. משמע מדבריו דמעלות דכלים פרק א' הם מעלות דאורייתא כסברת הרמב"ם שם וקשה לפירושו הא דאמר לקמן ורבנן ההוא לא מצית אמרת דהיכל כולו איקרי קודש שנאמר והבדילה הפרוכת לכם בין

הקודש ובין קודש הקדשים משמע דדוקא היכל איקרי קודש ולא עזרה וצריך לומר דהא דקאמר דהיכל כולו איקרי קודש היינו לאפוקי מסברת ר"י דקאמר דהוה אמינא מאי קודש מבית לפרוכת אבל היכל לאו נמי לא אבל לרבנן ס"ל דכיון דאהיכל חייב ה"ה עזרה שהיא לפנים ממחיצתו כמו מחוסר כפורים דחייב על ביאת עזרה כמו על ביאת היכל דהא איקרי מקדש:

בד"ה להיכל כולו אם נכנסו בארבעים מכות כו' כצ"ל והד"א והדיבור הזה קאי על דברי ר"י וכוונתו בזה לפרש שלא תטעה לפרש דלר"י אין חייב מלקות עד שנכנס נמי מבית לפרוכת:

בד"ה מבית לפרוכת כו' ששם הארון כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד נמי היינו מבית לפרוכת אלא שלא הלך עד לפני הארון בארבעים כצ"ל. והא דקאמר אלא שלא הלך קאי על מבית לפרוכת:

בד"ה מיבעיא הא היכל בכלל מבית לפרוכת דלא נכנס לשם אלא דרך היכל ומשעת ביאת היכל קם לי' במלקות. בש"מ בהשמטות הקשה דא"כ איך אמר הגמ' בתר הכי הו"א מאי קודש מבית לפרוכת ובא זה ולימד על זה הא בקידושין (ד"ד ע"א) ובזבחים (דף פ"ב ע"ב) משמע דלא אמרינן בא זה ולימד על זה אלא בשני גופין כגון תושב ושכיר ומשום קושיא זו דחה פרש"י ופירש דהכא נמי אפשר דמחייב משום ביאה דמבית לפרוכת ולא מחייב אביאה דהיכל כגון אם נכנס להיכל לצורך כגון לדישון מזבח הפנימי והמנורה או הטבת הנרות דאין זה ביאה רקנית ולא מחייב והא דקאמר מבית לפרוכת מיבעיא מכח כ"ש פריך דכיון דאהיכל שאין קדוש כל כך כמו מבית לפרוכת מחייב מבית לפרוכת דקדוש טפי מיבעיא ולי נראה ליישב פרש"י דיש להקשות על דברי רבא דאמר בזבחים שם בא זה ולימד על זה פירוש דאי לא כתיב פנימה הוה אמינא דקודש היינו פנימה ולא היכל הא זה הוא דוקא סברת ר"י אבל אליבא דרבנן קאמר הכא בגמ' ההוא לא מצית אמרת דהיכל כולו איקרי קודש ונראה לתרץ עפ"י פרש"י דהכא דמחייב נמי אביאה רקנית דעזרה שהיא לפנים ממחיצתו וצריך לומר לפירושו דהא דקאמר הכא דהיכל כולו איקרי קודש לאו דוקא היכל אלא לפי דאמר ר"י אבל היכל לאו נמי לא נקט אליבא דרבנן נמי היכל אבל באמת יש ללמוד דכל מחנה שכינה איקרי קודש דהא כתיב את מקדש ד' טמא ונכרתה ועל כל מחנה שכינה חייבין על טומאת הגוף לפי זה ניחא שפיר דדוקא הכא דנוכל לומר דכל דאיקרי קודש הוא בכלל אזהרת דלא יבוא ואפילו עזרת כהנים שהיא לפנים ממחיצתו ודאי אין לטעות ולומר דקודש דקרא הוא מבית לפרוכת דוקא כיון דכל מחנה שכינה איקרי קודש אבל התם גבי דם דלא

מיפסל אם הכניסו חוץ למחיצתו דהיינו בין האולם ולמזבח דהא כתיב בהדיא בקרא אחרינא אשר יובא מדמה אל אהל מועד ואין עזרה נקרא אהל מועד אלא פתח אהל מועד ועל כרחך לא כל דאיקרי קודש בכלל שפיר יש לומר דאי לא כתיב פנימה הוה אמינא מאי קודש פנימה ובסברת רש"י זו מתורץ נמי קושית הש"מ דהא דלא אמרינן בא זה ולימד על זה בחד גופא פרש"י בזבחים בד"ה אלא הכא והי' לו לפרש היכל ולישתוק וזה לא שייך לומר אלא התם דלא מיפסל דם אלא בהיכל וכן בקידושין אבל הכא כיון דאף עזרת כהנים בכלל הוכרח לומר קודש כדי לכלול כל דאיקרי קודש ומה שפירש דמשכחת לה דמחייב אביאה דמבית לפרוכת ולא מחייב אביאה דהיכל כגון אם נכנס להיכל לצורך דישון מזבח הפנימי והמנורה או הטבת הנרות לסברת רש"י לא משכחת לה דהא פירש דישראל הנכנס לפנים ממחיצתו חייב מלקות משום ואל יבוא אע"ג דהוא כבר בעזרה בי"א אמה מקום דריסת רגלי ישראל מ"מ אם הלך לפנים מהי"א אמה חשיב ביאה אל הקודש א"כ ה"ה נמי כהן העובד בהיכל אצל המזבח והמנורה אם הלך לפנים בהיכל גופי' עובר משום ולא יבוא וא"כ לא משכחת ביאה אל מבית לפרוכת אלא אם עבר על בל יבוא על ביאת היכל מקודם ובהגהות מצפה איתן כתב דמשכחת לה כגון ששגג בהיכל וליישב דברי רש"י נראה די"ל כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף ק"ו ע"א) בד"ה כיון שנגע בו טמאהו וז"ל אע"ג דמשכחת לה כשתחב לו חבירו בבית הבליעה סתמא דמילתא איירי קרא אפילו בנתן לתוך פיו עכ"ל והיינו דבכל מקום דאין לפרש באופן אחר אמרינן דקרא דחיק ומוקי אנפשי' אבל היכא דיש לפרש הקרא כפשטי' לא דחקינן לאוקמי קרא בדרך רחוק וא"כ ה"נ כיון דיש לפרש הקרא כפשטי' דנכנס במזיד ומבית לפרוכת אתא לענין חיוב מיתה לא דחקינן לאוקמי קרא שנכנס בשוגג ומוקמינן קרא כפשטי':

בד"ה אל פני הכפורת כו' ויש בכלל פני הכפורת מבית לפרוכת סה"ד כצ"ל:

בד"ה למעוטי דרך משופש כגון שחתר כו' שיהו פניו אל פנים כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דכתיב נשפת (שמות טו) וכתיב כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה זה בנה אב הקישא כו' כצ"ל פירוש דזה בנה אב לא הוי פירושו כמו בנין אב דבכל הש"ס דלא הוי מריבוי דקרא אלא דילפינן במה מצינו והכא הוי פירושו כמו הקישא דהכא לא איצטריך לכתוב קדמה אלא כתבי' להקיש כל פני להכא מה הכא קדמה אף כל קדמה:

בתוספות ד"ה להיכל כולו בארבעים הקשה ה"ר י"ט מפלנו כו' כצ"ל:

בא"ד להשתחוות שלשה אוחזין בו כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד אלמא להיכל שרי כו' כצ"ל רש"ק וצ"ק דבהיכל ג"כ הי' פרוכת בבית שני כדאיתא בכתובות (דף ק"ו ע"א):
בא"ד דהשתחואה צורך עבודה היא ובתוי"ט מביא עוד ראי' לזה מסוף חגיגה דכהנים ע"ה שאינם ראוים לעבודה נכנסים להשתחות כמו שפירשו שם רש"י ותוס':
בד"ה למעוטי כו' אבל הכא כשנכנס כו' דאל פני בעינן כו' כצ"ל:
בא"ד אבל בזבחים בפרק התערובות מפרשו התוס' כו' מכאן עד והר"י מאורליינש אינו מדברי התוס' אלא הג"ה מחוץ והמעתיקים הכניסוהו בפנים:
בא"ד ואל יאמר פנימה כצ"ל מצאתי:

דף כח.
בגמרא כאן להכשיר כאן לרצות מתניתין שבעה כו' כצ"ל מצאתי:
שם ואפילו כ' א' מעכבן כו' כצ"ל:
שם ארבע פרשיות שבתפילין מעכבות זו את זו כו' ואפילו כתב אחד כו' כצ"ל:
שם מן העשת מן הזהב כו' כצ"ל:
שם מ"ש מן הגרו טאות דפסולה כו' כצ"ל:
שם ומ"ש משאר מיני מתכות דפסולין כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה והתניא כו' אדמצורע קאי סה"ד ומה"ד לר' אליעזר נהי דמקיש אשם לחטאת ואפילו אשם דמצורע פסול שלא לשמו וכי אשם כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה היקש דאשם מצורע כו' דכתיב כבש אחד אשם כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה לרצות להזיות לעלות לשם חובה כו' כצ"ל:
בא"ד ולהתיר מצורע בקהל פסול שלא לשמו כו' כצ"ל ש"מ יש מוחקין תיבת בקהל ומגיהין ולהתירו לאכול בקדשים ולעיל (דף ה' ע"א) בד"ה להכשירו פרש"י ג"כ למצורע בקהל ושם כתבתי דכוונתו להתירו במחנה שכינה דקהל ומחנה פירוש אחד להם והוא לשון הגמ' בשבועות (דף ח' ע"א):
בד"ה שבעה נרותי' בראש כל קנה וקנה כו' כצ"ל:
בד"ה כתב אחד אות אחת סה"ד ומה"ד מעכבן דכתיב וכתבתם כו' כצ"ל:
בא"ד ובתפילין כתיב הוי' כו' אגב דכתב לפרש הא דאות אחד מעכבן גבי מזוזה משום דכתיב וכתבתם דמשמע כתיבה תמה כתב נמי לפרש הא דאות אחד מעכבן גבי תפילין משום דכתיב והיו דמשמע עיכובא אבל הא דשתי פרשיות שבמזוזה וארבע פרשיות שבתפילין מעכבות זו את זו הוא מטעם דחשובין מצוה אחת:
בד"ה ד' פרשיות שבתפילין כו' הא דנקט שמע והי' אם שמוע קודם לקדש והי' כי יביאך משום דכבר דיבר מהם גבי מזוזה והא דנקט קרא דתפילין של ראש ולא נקט קרא דשל

יד הקודם הוא משום דבשל יד לא הוצרך לפרש דבכולהו כתיב חד לישנא דהיינו אות אבל בשל ראש בשמע והי' אם שמוע והי' כי יביאך כתיב לטוטפות ובקדש כתיב לזכרון הוצרך לפרש דפירוש אחד להם:

בד"ה מן העשת עשייתה חתיכה אחת ומכה בקורנס עד שיצאו ממנה כל כלי'. פירוש דעשיית המנורה עם כל כלי' דהיינו הקנים והגביעים והכפתורים והפרחים הוא חתיכה אחת אלא שמכה בקורנס עד שיוצא ממנה כל כלי':

בד"ה מקשה כו' ונהלם ג"כ ענין הכאה כמו יהלמני צדיק חסד (תהלים קפיטל קמ"א פסוק ה'):

בד"ה שאר מיני מתכות נמי תיפסל כו' כצ"ל:

בד"ה היינו כו' ומקשה מקשה דבהעלותך כו' כדדרשינן לקמן באה זהב כו' כצ"ל והד"א והש"מ מוחק חד מקשה וגריס ברש"י ומקשה דבהעלותך ונראה שטעמו משום דממקשה דסיפא לא שמעינן דשאר מתכות נמי כשרה ונראה דמשום זה אין למוחקו דממקשה דסיפא שמעינן דבמנורה גרוטאות פסולה דהא דרשינן מקשה היא מנורה מקשה ולא חצוצרות וכיון דגרוטאות פסולה ע"כ קאי תיעשה מ"מ לרבות דשאר מיני מתכות כשרה והא דלא נקט נמי זהב דבהעלותך לפי שהוא נכלל במקשה דמזהב וממקשה דבהעלותך דרשינן דרשא אחת באה זהב באה מקשה:

בתוספות ד"ה שבעה כו' גביעים כפתורים ופרחים דמעכבין כו' כצ"ל:

בד"ה דתניא כו' כדבסמוך ומדכתיב כולה מקשה אחת כו' באה גביעים כפתורים ופרחים כו' וכסדר זה שפירשתי כתיבי כו' כצ"ל:

בד"ה חצוצרות היו באים מן העשת ומן הכסף כו' ומהך דשמעתין כו' כצ"ל:

בא"ד ועוד יש לומר דחצוצרות דקינים ודע"ז כו' כצ"ל:

בא"ד דקרי לחצוצרות שופר כצ"ל ש"מ. זה הביאו על הא דקאמר דחצוצרתא אשתני שמי' לשיפורא:

דף כח:

בגמרא אף של כסף ושל נחושת ושל ברזל ושל בדיל כו' כצ"ל:

שם ואחד אילך ונמשכין כו' שבהן שלשה גביעים כו' וגביעים למה הן דומין כו' ונמצאו גביעים עשרים ושנים כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה מאי דעתך כו' ופוסל בשל עץ כצ"ל:

בד"ה א"ל ר"פ לרב יוסף סה"ד ומה"ד בין מר ובין מר כו' כצ"ל:

בד"ה מה הפרט מפורש זהב שהוא חשוב אף כל כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה א"ל ר"י לר"פ סה"ד ומה"ד סמי דידך הסר משנתך שאתה שונה דר"י פוסל בשל עץ ורבי נמי מכשיר בשל אבר ובעץ כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להגי' וה"פ דהא דאמר לי' סמי דידך מקמי דידי לא מצי קאי אהא דתני דרבי פוסל בשאר מתכות דהא מקשה לי' אדרבא סמי דידך מקמי דידי ומתרץ לי' סמי חדא מקמי תלתא ולא מצינו דרבי מכשיר בשאר מתכות אלא בחדא ברייתא דרב יוסף דתני כלי שרת שעשאן של עץ רבי פוסל דמשמע הא של מתכות מכשיר אבל באידך שתי ברייתות תני לה בלשון חכמים ולא הוי אלא חדא כנגד חדא וכמו שפרש"י בד"ה לא ס"ד דהוי דידך מתרצא דאמר ר"י פוסל בשל עץ הרי דדייק רש"י דעיקר הא דאמר לי' סמי דידך מקמי דידי הוא הא דתני דר"י פוסל בשל עץ אלא כיון דמוכח דהא דתני ר"פ משמי' דר"י לאו מתרצתא הוא משום דהוי חדא כנגד תלתא אמרינן נמי דהא דתני משמי' דרבי דפוסל בשאר מתכות נמי לאו מתרצתא אע"ג דלא הוי אלא חדא כנגד חדא ומשו"ה דייק רש"י הכא ופירש סמי דידך הסר משנתך שאתה שונה דר"י פוסל בשל עץ משום דהוא כנגד שלשה ברייתות דתני דר"י מכשיר נמי בשל עץ והדר קאמר ורבי נמי מכשיר בשל אבר ובעץ פירוש ממילא אמרינן דהא דתני בברייתא דידך דרבי פוסל בשל אבר ובעץ נמי לאו מתרצתא הוא אלא כמו דתני בברייתא דידי דרבי נמי מכשיר בשל אבר ובעץ:

בד"ה אכסדרה אין לה מחיצה רביעית סה"ד ומה"ד כנגד אולם שהי' רוחבו עשרים וגובהו ארבעים כדאמרינן כו' כצ"ל מצאתי קצת:

בד"ה אבל עושה הוא מנורה של חמשה או של ששה או של שמונה קנים דאינה דומה כו' כצ"ל מצאתי קצת בש"מ:

בד"ה וטפח שבו כו' ומצד שלישי פרח וזהו אחד מן הגביעים וכפתורים כו' לבד אותן שבכל קנה וקנה כו' כצ"ל קצת מצאתי:

בא"ד וטפח כפתור הרי ט'. הא דחשיב רש"י החשבון עד ט' משום דרב אמר לקמן כי קאמינא משפת הקנים ולמעלה ופרש"י שם ומן הארץ ועד לקנים ט': בד"ה שבהן שלשה גביעים וכפתור ופרח כו' כפתורי' ופרחי' וחד כפתור וחד פרח אוקימנא כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה אכסדרה כו' וחמש אמלתראות של מילת היו על גביו כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה גובהה כו' י"ב טפחים למעלה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד לבד מרגלי השולחן אמה וחצי פירוש עם הדף שעל רגליו:

בד"ה וטפח שבו גביע וכפתור ופרח יש תימא כו' שהי' לכל אחד טפח כו'. צ"ע דהא בג' טפחים האחרונים הי' שלשה גביעים וכפתור ופרח ולא הי' מגיע לכל אחד רק שלשה חומשי טפח וצריך לומר דכוונת התוס' שהי' לכל מין טפח ומשמע להו דהשלשה

גביעים לא הי' להם כי אם טפח אחד ולא היו עומדים זה למעלה מזה אלא זה אצל זה בהיקף הטפח סביב דיש לדייק מהא דקאמר שמואל וטפח כפתור ושני קנים יוצאין ממנו כו' דכל כפתור הי' צריך טפח וה"ה לגביעים ופרחים וכן טפח דהכא שבו הי' גביע וכפתור ופרח נמי היו עומדים בהיקף המנורה סביב כמו שפרש"י וקושית התוס' היא מה שלא היו נותנים לכל מין טפח כמו בכל שאר גביעים כפתורים ופרחים:

דף כט.

בגמרא כפתורי' תרי דידה כו' פרחי' תרי דידה כו' כצ"ל לפי פרש"י דהכא וכן משמע נמי מפרש"י לעיל בעמוד הקודם בד"ה וטפח שבו שכתב ודרשינן לקמן כפתורי' תרי ופרחי' תרי ולא מצינו דדריש הגמ' כן אלא אם נגרוס כאן כפתורי' תרי דידה ופרחי' תרי דידה וה"פ דהא דכתיב כפתורי' דסתם כפתורים שנים היינו כפתורים של גוף המנורה שהוא הקנה האמצעי וכן פרחי':

שם אבן היתה לפני המנורה כו' כצ"ל ש"מ:

שם כתיב הוא מכלות זהב מאי מכלות זהב כו' כצ"ל:

שם והכתיב אין כסף נחשב כו' כצ"ל וכן גריס רש"י דקושית הגמ' לא היתה אלא מהא דכתיב אין כסף נחשב כמו שפרש"י אלמא עשיר הוה אבל מהא דכתיב וכל כלי משקה המלך שלמה זהב וכל כלי בית יער הלבנון זהב סגור צריך לומר דלא קשה מידי דאי קשה גם מזה מאי מתרץ זהב סגור קא אמרינן הא כתיב נמי בקרא זהב סגור ונראה משום דיש לומר דכילתו לא קאי אלא על הזהב שבאוצרות ולא על הזהב של כלי תשמישו אבל מהא דכתיב אין כסף נחשב קשיא דמשמע שעשיר הי' באוצרות זהב:

שם מעשה והיתה מנורת בהמ"ק כו' כצ"ל מצאתי:

שם קורדיניקי כך גורס הש"מ ולא ידעתי טעמו:

שם הא נמי פשיטא כו' כצ"ל:

שם אמר רב אשיאן כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה תמני סרי דקנים דכתיב כו' מדבריו נראה דאינו גורס בסוף עמוד הקודם דכתיב ובמנורה ארבעה גביעים וגו' וכתיב שלשה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח וגומר אלא כך הי' גורס עשרים ושנים ארבעה דידה וכו' והא דלא הביא רש"י על ארבעה דידה הא דכתיב ובמנורה ארבעה גביעים לפי שכבר הביא הפסוק זה לעיל בעמוד הקודם בד"ה וטפח שבו כו':

בד"ה כפתורי' דמנורה גופה תרי ושית דקנים דיש בכל קנה וקנה כפתור ופרח כדכתיב בקנה האחד כפתור ופרח הרי ח' וכפתור תחת שני קנים וכן לשנים האחרים כדאמרן

לעיל וטפח כפתור ושני קנים יוצאין ממנו הא חד סר סה"ד ומה"ד עד פרחה כו' כצ"ל והשאר נמחק:
בד"ה אבן כו' ואם אינה גדולה כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה הוא מכלות זהב פסוק הוא בדה"ב ד' כצ"ל ש"מ:
בד"ה זהב סגור כו' שמוכרין שם הזהב כצ"ל ש"מ:
בד"ה והכתיב אין כסף נחשב כו' ואת אמרת כילתו כצ"ל ש"מ:
בד"ה ומי חסר כולי האי דקאמרת אלף ככר כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד אלמא בכל פעם חסר ככר המהרש"א כתב על דברי רש"י אלו וז"ל ואין זה מכוון דאם בתחלה כשהיו אלף ככר בכור לא הי' נחסר רק ככר אחד א"כ אח"כ בכל עוד שיתמעטו הככרות בכור יתמעט גם החסר ולא הי' נחסר עוד ככר שלם אבל נראה לי בזה כמו בעישורייתא דרבי בכל פעם שנתמעטו הככרות נתמעט החסר ובפעם א' הי' חסר יותר מככר אחד ואח"כ לפי ערך זה עכ"ל. ולי נראה דפירושו ברור ונכון לפי תירוצו של הגמ' דמתרץ כיון דקאי קאי דכוונת המתרץ הוא ממש כמו שכתב המהרש"א דבכל פעם שנתמעטו הככרות נתמעט החסר אבל המקשן ע"כ ס"ל דכל הזיקוקין שוין בחסרונם דאי ס"ל כסברת המהרש"א דהוא כסברת התרצן לא הוי מקשה מידי ואע"ג דבזה אין לטעות שיהא שוה החסרון של אלף ככר להחסרון של פחות מאלף ככר היינו דוקא שאין שוה החסרון של אלף ככר בזיקוק הראשון להחסרון של פחות מאלף ככר בזיקוק הראשון וכן אינן שוין ג"כ בזיקוק השני ובכל הזיקוקין אבל אפשר לטעות ולומר דהחסרון של זיקוק הראשון של אלף ככר שוה להחסרון של זיקוק השני של אלף הככר גופא וכן לכל הזיקוקין ופרש"י הוא נכון וברור לפי סברת המקשה:
בד"ה קורדיניקי שם מטבע כצ"ל ש"מ:
בד"ה ממקום טהרה מן השמים הראו למשה מנגד את המנורה כצ"ל. וכוונת רש"י בזה לפרש החילוק שיש בין דרשא דר"ש בר נחמני אר"י ובין דרשא דר"י בר"י דלדרשא דר"ש בר נחמני דדריש שירדו מעשי' ממקום טהרה לא ירדה המנורה על ההר אלא מן השמים הראו למשה את המנורה ומנגד פירושו מרחוק כמו דכתיב בסוף האזינו כי מנגד תראה את הארץ ופרש"י שם מרחוק תראה:
בד"ה לנחת כו' מלא וריקם אף כל מיטלטל מלא וריקם כצ"ל ש"מ:
בד"ה חגור כמין פסיקיא אזור כדרך האומנים כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה וזה אשר תעשה על המזבח ותחלת עשיי' זביחה הוא וכתיב וזה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה פשיטא דאות אחת מעכבן דכתיב וכתבתם כתיבה תמה כצ"ל וקשה מאי מקשה פשיטא וכי לא איצטריך לי' לתנא לאשמועינן הך דרשא דדרשינן מוכתבתם כתיבה תמה דמהא דתנן שתי פרשיות מעכבות זו את זו לא שמעינן זה דהתם בלא דרשא דכתיבה תמה מעכבות משום דשתיהם מצוה אחת וחדא פרשה לא הויא רק חצי מצוה כמו דארבע ציצית מעכבות זו את זו בלא שום דרשא אלא משום דארבעתן מצוה אחת וכן בתפילין איצטריך לאשמועינן דדרשינן והי' כמו שפרש"י במתניתין דבתפילין כתב אחד מעכבן משום דכתיב והיו והוי' עיכובא ובמתניתין הקודמת תנן הרבה דברים דמעכבי משום דכתיב בהו הוי' ולא מקשה הגמ' פשיטא וכעין קושיא זו מקשין התוס' בשבת (דף כ"ח ע"ב) בד"ה תפילין ונראה לפרש דקושית הגמ' הוא על הא דקתני ואפילו דלא הוי בעי למיתנא אלא כתב אחד מעכבן ואין לומר דלא מיבעיא קאמר לא מיבעיא דשתי פרשיות מעכבות זו את זו דחסר פרשה אחת אלא אפילו אות אחת מעכב דכיון דעיכוב דשתי פרשיות ועיכוב דאות אחת אינן מטעם אחד לא שייך למיתני בלא זו אף זו דאין זה ענין לזה דעיכוב דשתי פרשיות הוא מטעם דשתיהם מצוה אחת ומטעם זה אין לפסול בחסר אות אחת אלא מטעם דבעינן כתיבה תמה מדכתיב וכתבתם אלא ודאי דכוונת המתניתין בהא דקתני ואפילו למינקט רבותא בדרשא דכתיבה תמה גופא וחסר אות אחת פשיטא דמעכב מדרשא דכתיבה תמה ומתרץ דהרבותא הוא דהלכות מוקף גויל באות אחת ג"כ מעכב מדרשא דכתיבה תמה:

בד"ה שאין גויל מוקף לה כו' כתב אחד מעכבן כו' מעכבן למזוזה ותפילין כצ"ל

בד"ה ירכו רגל הימנית כו' ובתפילין קמיירי כתב המרדכי צ"ע אמאי נקט תפילין מאן דכר שמייהו ומי הזקיקו לומר כן ותירץ בדוחק ולי נראה דמשמע לי' לרש"י מדר' אבא אמר לי' אם נשתייר כשיעור אות קטנה כשר ולא אמר לי' כר' זירא זיל אייתי ינוקא דלא חכים ולא טפש דבההוא עובדא דר"א אפילו אם ההפסק דק מאוד שהתינוק קוראה כהלכתה ג"כ פסול משום דבעינן כתיבה תמה ומשו"ה אין מועיל קריאת התינוק דהתינוק יצרף ג"כ מה שנכתב מהאות אחר הפיסוק ואנן בעינן כשיעור אות קודם הפיסוק ור"ז אייירי דאירע הכתב במקום נקב ולא כתב יותר אז ודאי מועיל קריאת התינוק ומשמע לי' לרש"י דבנפסק האות כה"ג שאין מעכב קריאת התינוק ולא נשתנה צורת האות דלא חשיב כחסר האות ולא פסול אלא משום דבעינן כתיבה תמה מדרשא דוכתבתם אינו פוסל אלא בתפילין ומזוזות ודייק זה מהגמ' בשבת (דף ק"ח ע"א) דאמר רב הונא כותבין תפילין על גבי עור של עוף טהור וקאמר אביי דקמ"ל דהו"א כיון דאית בי' נקבי נקבי לא ופרש"י שם לא נכתוב דרחמנא אמר וכתבתם כתיבה תמה שלימה ולא

מופסקת ואם בס"ת ג"כ בעינן כתיבה תמה דילפינן מתפילין כמו שכתב הרשב"א הביאו הב"י למה נקט ר"ה תפילין דוקא הא אפילו בס"ת ג"כ איצטריך לאשמועינן אלא ודאי דבס"ת לא איצטריך לאשמועינן כלל דבלא"ה לא בעינן כלל כתיבה תמה ונקט תפילין וה"ה למזוזה ולא בא אלא למעט ס"ת דלא איצטריך לי' לאשמועינן ומיהו דבדאיכא הפסק גדול עד שנשתנה צורת האות חשיב כחסר האות ופסול אף בס"ת כדמשמע לקמן (דף ל' ע"א) דקאמר אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב לקוח את ספר התורה הזה אע"ג דבתפילין ומזוזה לא פסלינן חסר אות אחת אלא מדרשא דוכתבתם גבי מזוזה ובתפילין משום דכתיב והיו כדמשמע מפרש"י בד"ה פשיטא דאות אחת מעכבן דכתיב וכתבתם כתיבה תמה מ"מ בס"ת ידעינן דחסר אות פסול בלא שום דרשא דדוקא בתפילין ומזוזות אי לאו דרשא דקרא הו"א דאע"ג דצוה המקום לכתוב פרשיות אלו בתפילין ומזוזה אין קפידא באם חסר אות אחת מהפרשה אבל בס"ת כיון דצוה המקום בהדיא לכתוב אות זה בתורה גלי בהדיא דאות אחת מעכבת אבל בהפסק דק מאוד דלא נשתנה צורת האות על ידי ההפסק ולא חשיב כחסר אות ולא מיפסל בתפילין ומזוזות אלא מדרשא דקראי אין פוסל בס"ת דהתם לא כתיב קרא ואע"ג דבמכות (דף י"א ע"א) אמרינן דכל התורה איתקש לתפילין בקרא דלמען תהי' תורת ד' בפיך ואפילו למאן דפליג התם היינו דוקא לענין לתופרה בגידין משום דלא כתיב בתפילין אלא הילכתא גמירי לה ואין למדין היקש מהלכה אבל לענין דבעי עור בהמה טהורה שפיר ילפינן ס"ת מתפילין וא"כ נקיש נמי ס"ת לתפילין לענין כתיבה תמה י"ל דמשום קושיא זו פרש"י במתניתין לעיל בתפילין טעם אחר על אות אחד מעכבן משום דכתיב והיו דלא איצטריך דהא בקידושין (דף ל"ד ע"א) משמע דתפילין אתקוש למזוזה בפרשה ראשונה אלא דקשה לי' לרש"י אמאי לא ילפינן כל התורה מהקישא דתפילין לענין כתיבה תמה ע"כ מפרש דבתפילין כתיב והיו לענין כתיבה תמה וא"כ הוו להו שני כתובים הבאין כאחד ואין מלמדין ובזה מדוייק שפיר דברי רש"י לעיל בד"ה שאין גויל מוקף לה שכתב כלומר הלכות משפט אות אחת מעכבן למזוזה ותפילין הא דכתב למזוזה ותפילין הוא שפת יתר דהא במזוזה איירינן ועוד למאי נקט הכא תפילין אלא ודאי כוונתו דאף הא דבעינן גויל מוקף נמי אין מעכב בדיעבד בס"ת דזה נמי ילפינן מדרשא דכתיבה תמה וכן משמע נמי מרש"י שבת (דף ק"ג ע"ב) דאין הפסק דק פוסל בדיעבד כ"א בתפילין ומזוזות ולא בס"ת שכתב שם בד"ה וכתבתם דתפילין ומזוזה וקשה אמאי נקט תפילין ומזוזה דוקא דהא הא דקאמר בסמוך שלא יכתוב אלפין עייניו וכו' ודאי אפילו בס"ת פוסל ואין לומר דכוונתו לפרש דקרא וכתבתם כתיב גבי תפילין ומזוזה דהא בתפילין לא כתיב כלל וכתבתם אלא ודאי דרש"י

מפרש דדרשא דדרשינן כתיבה תמה מקרא דוכתבתם היינו דוקא בתפילין ומזוזות ולא בס"ת ואע"ג דתני שלא יכתוב דמשמע דזה ג"כ ילפינן מכתיבה תמה היינו דוקא בתפילין ומזוזות דחסר אות אחת לא פסלינן אלא מדרשא דכתיבה תמה אבל בס"ת דפסול חסר אות אחת בלא דרשא דכתיבה תמה כמו שכתבתי לעיל ה"ה דפסול באם כותב אלפין עייניו וכו' דנשתנה צורת האות חשיב כאלו חסר אות אחת וזה ברור בכוונת רש"י:

בתוספות ד"ה סילוקו כסידורו ולמ"ד אין תנור מקדש כו' פירוש דלאותו מ"ד אין דוחה שבת ונאפה מע"ש יש מקשין הא יש לומר דגם זה הי' בנס שלא נתקרר לאחר אפייי והי' חם בשעת סידורו כדכתיב לשום לחם חם ואין זו קושיא דאין נס זה מן הצורך דאין ניכר בזה חיבת ישראל לפני המקום דהא דאמר ראו חיבתכם לפני המקום לא הי' ניכר החיבה בזה שהי' חם אלא בזה דאע"ג דהונח הלחם שבעה ימים מעל"ע על השלחן לא נשתנה מאשר הי' כשהונח על השלחן בשעה ראשונה דבזה יש היכר שחביב על הקב"ה קרבנם בכל שעה כשעה ראשונה:

בד"ה קוצו של יו"ד כו' וקשה דהא פשיטא דאין זה אות כו' ואע"ג דזו היא קושית הגמ' דמקשה והא נמי פשיטא קושית התוס' היא דזה הוי פשיטא כ"כ דלא יכול לתרץ כן לכתחילה:

דף כט:

בגמרא א"ל אם נשתייר בו כשיעור כו' רמי בר תמרי דהוא רמי בר דיקולי כו' כצ"ל ש"מ:

שם ואי לא ייהרג הוא ופסול כצ"ל מצאתי וכן הוא בתוס' גיטין (דף פ"ה ע"ב) בד"ה ולורכי':

שם מי מעכב על ידך פירוש דמשה הי' סבור דהוספה זו הוא מגוף האות וא"כ הוי חלילה כמו חזרה מדעתו הראשונה שהיתה לעשות צורת האות הלא הוספה זו ואין זה שייך לגבי המקום דמי מעכב על ידו לומר שצורה זו אינו במילואו וטובו שיצטרך להוסיף עליו והודיע לו הקב"ה למשה שאין זה מצורת גוף האות ומשו"ה לא עשאו מתחלה כך ואין זו חזרה שמתחלה הי' דעתו להוסיף עליהם זיונין לכוונת סודות פנימים ונעלמים:

שם ולא הי' יודע מה הוא אומר כו' כצ"ל מצאתי:

(**שם**) **אמר** לו שתוק כך עלה במחשבה לפני יש לדקדק למה אמר לו שתוק ועוד מאי הוא התשובה שהשיב לו כך עלה במחשבה לפני דודאי גם משה יודע זאת שכל זה נעשה בהשגחה ונראה לפרש עפ"י מה דאיתא במתניתין בחגיגה ריש פרק אין דורשין כל המסתכל בד' דברים ראוי לו כאלו לא בא לעולם ואחד מהם הוא האומר מה לפנים והטעם לפי שאין כח בשכל האדם שהוא מוגבל להבין זה ואמרו במופלא ממך אל

תחקור ואין זה שוה בכל אדם אלא כל אדם מוזהר שלא לחקור על מה שאין בכח שכלו להשיגו ואיתא דמ"ט שערי בינה נמסרו למשה ושער החמשים לא נמסר לו נמצא דשער החמשים אפילו למרע"ה הוא בכלל במופלא ממך אל תחקור וכ"ש בחכמה ומחשבה היא מרמז לחכמה ולפיכך אמר לו הקב"ה שתוק כך עלה במחשבה לפני דדבר זה שתינתן התורה ע"י מרע"ה דוקא ולא ע"י ר"ע עלה במדת החכמה שאין בכח מרע"ה להשיגו ואסור בשאלה וכן הא דשקלו את בשר ר"ע במקולין:

שם אמר לו חזור לאחוריך חזר לאחוריו כו' כצ"ל מצאתי:

שם צריכות שלשה שלשה זיונין כו' כל התולה בטחונו בהקב"ה הוה לו מחסה כו' כצ"ל ש"מ:

שם אלא בה"י בראם הוי אומר העוה"ז בה"י והעוה"ב ביו"ד ומפני מה כו' כצ"ל מצאתי:

שם אם חוזר בו אני קושר לו כתר כו' כצ"ל מצאתי:

שם מצלת על כולן כצ"ל:

ברש"י ד"ה וי"ו דויהרג כל בכור אירע במקום נקב כו' הכא לא איצטריך לפרש דאיירי בתפילין דכיון דפירש ויהרג כל בכור ממילא ידעינן דהוא בתפילין דליכא בכל התורה ויהרג כל בכור כ"א בתפילין והא דפירש שאירע במקום נקב מה שלא פירש כן בסמוך באיפסקא לי' כרעי' דה"א כבר כתבתי לעיל בסוף עמוד הקודם על דברי רש"י שם ואין לכפול הדברים:

בד"ה דלא חכים כו' לומר ייהרג כו' כצ"ל:

בד"ה נתיישבה דעתו לפי שאמרו משמו ואעפ"י שעדיין לא קיבלה. פירוש אעפ"י שעדיין לא קיבלה מ"מ נתיישבה דעתו בזה שאמרו משמו לפי שבזה ידע שעתיד לקבלו:

בד"ה במקולין מקום שהקצבים שוקלין שם בשר כדאמר כו' כצ"ל:

בא"ד במסרקות של ברזל כצ"ל ש"מ:

בד"ה שלשה זיונין כו' בשין בראש רגל השמאלית כו' כצ"ל רש"א:

בד"ה ותלו כרעי' דה"א רגל הפנימי של ה"א תלוי באויר ואינו דבוק לגגו ונראה דאפילו אם אינו נוגע כרעי' דה"א בגגו בכל העובי' אלא בחוט דק מאוד כחוט השערה ג"כ פסול לפי שנשתנה בזה צורת האות שדומה לחית דהא אם נפסל רגל השמאלית של החי"ת ונשאר מחובר בחוט דק כשר דעדיין שם חי"ת עלי' דאין שיעור לעובי האות אבל במקום שלא נשתנה צורת האות ע"י הנגיעה בין שנדבק אות אחת לחברתה ובין באות גופה שנגע חלק אחד בחבירו כל שלא נשתנה בזה צורת האות כשר ע"י גרירת הדבק ולא חשיב שלא כסדרן או חק תוכות כיון שהגרירה אינה באה לתקן גוף צורת האות אלא

משום דבעינן מוקף גויל וכן כתב המג"א בסי' ל"ב ס"ק כ"ט על הא דפוסל בש"ע אם יוד"י האל"ף והשי"ן והעי"ן והפ"א והצד"י ורגל התי"ו נוגעין בגוף האות יותר ממקום דיבוקם וז"ל ונראה לי דוקא שנגעה היו"ד עצמה באל"ף אבל אם קוצה השמאלית של יו"ד נוגעת באל"ף כשר כמ"ש בא"ע סי' קכ"ה סי"ו דהא אפילו בלא הקוצה נקרא יו"ד ומשמע דה"ה ביוד"י השי"ן והעי"ן והפ"א והצד"י אם לא נגעו אלא בעוקץ השני כשר דאין סברא לחלק וראיתי בספר מגדול אחד דיש משמעות לפסול באם נגע יו"ד של הפ"א בפ"א אפילו בעוקץ השני ומביא כן בשם ברוך שאמר בא"ב ראשון והספר הזה אינו תחת ידי לעיין בו ואפשר שהב"ש איירי באם נגע בגוף היו"ד או אפשר כוונתו לפסול בלא תיקון וצריך לעיין שם:

בד"ה מעיילי לי' כו' כצ"ל:

בד"ה הוא יליץ אותו כלומר כו' כן הוא הגירסא הנכונה וא"צ להג"ה:

בד"ה מצלת על כולן שאפילו ארבע טעיות בכל דף ודף מתקן סה"ד ומה"ד והוא דכתיב רובא דספרא שפיר אז מצלת עליהם כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה אי אית בההוא דף שלימה כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה ואי לא ייהרג הוא ופסול כצ"ל:

בא"ד יש לדקדק מכאן דכתיב ויהרג חסר בלא וא"ו מ"ר. במרדכי כתב וז"ל דמשמע דעתה יש לו משמעות אחר מקדם ואע"פ שאין ראי' לדבר זכר לדבר עכ"ל ונראה לפרש דהדיוק הוא משום דהא דקאמר ואי לא ייהרג הוא ופסול הוא שפת יתר דלא הוי בעי למימר אלא ואי לא פסול אלא ודאי דכוונת הגמ' הוא לומר דאי לא קרי ויהרג א"כ ייהרג הוא ויש לו משמעות אחר דהיינו חירוף כלפי מעלה והיינו אי כתיב ויהרג בלא וא"ו ואע"ג דבלא טעם זה נמי פסול דכתב יו"ד במקום וא"ו מ"מ קאמר לה ר"ז לרווחא דמילתא דחוץ מזה דכתב יו"ד במקום וא"ו יש לו ג"כ משמעות של חירוף אבל אין דיוק זה ברור דכיון דאפילו לפי פירושו נמי צריכין לומר דר"ז לא קאמר לה אלא לרווחא דמילתא וא"כ יש לומר דכתיב ויהרוג מלא וא"ו ואי כתיב ייהרוג נמי אין לו משמעות של חירוף והא דקאמר ואי לא ייהרג הוא הוא לישנא יתירא משו"ה קאמר המרדכי דליכא אלא זכר לדבר דקצת ראי' יש:

בד"ה שעטנז גץ כו' כזה ץ ובפי' שבת כתיבת יד רש"י צייר כו' כצ"ל:

בא"ד כתב בשימושא רבה דש"ע משמע וט"ט דלטטפות צריכין ג' ג' זיונין ור"ת כתב וכו' כצ"ל מהגהות חק נתן ובשימושא רבה שלפנינו איתא ד' ד' תגין ובטור מביא נמי כנוסחת התוס' דהכא וטעמו של ר"ת שכתב שהוא שיבוש משום דקשיא הא בכ"מ

שעטנז גץ צריכין ג' תגין ומ"ש אלו דנקט וכן הקשה בטור או"ח סימן ל"ו והב"י כתב שם יישוב לזה דכוונת השימושא רבה דראשם הימנו ג"כ צריכין ג' זיונין משא"כ בכל שעטנז גץ דבכ"מ חק נתן:

בד"ה דחטרי כו' שהגבי' רגל שמאלי של ח' כו' כצ"ל:

דף ל.

בגמ' ואמר ר' יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב שמונה פסוקים כו' אומר ומשה אומר וכותב מכאן ואילך כו' כצ"ל:

שם אם הגי' בו אפילו אות אחת כו' כצ"ל ש"מ:

שם כגון למשפחותיכם ג' פעמים כו' כצ"ל מצאתי:

שם פסוק אחד ס"ד פירוש דאם נפרש דפסוק אחד הוא דבר בפ"ע ודף אחד הוא דבר בפ"ע קשה דהא פסוק אחד אי אפשר לכותבו אלא בדף אחד וא"כ למאי הוצרך לומר עוד ואפילו בדף אחד לכן מתרץ דהוא דבר אחד פסוק אחד בדף אחד:

שם ובין דף לדף כמלא רוחב שתי אצבעות כו' כמלא רוחב גודל כו' כצ"ל:

שם ולא מפני ריוח שבין פרשה לפרשה כגון אם נזדמנה שיטה אחת שיש לו לסיים בה ולהתחיל בה פרשה אחרת ויש ריוח מועט ביניהם אם לא יכתוב כתיבה דקה אפ"ה לא יעשה כן אלא יזרז עצמו שלא יצטרך לבוא לידי כך מפירוש הנ"י:

ברש"י ד"ה אבל יתירות לית לן בה אלא גוררן אתי לאפוקי מדעת הטועים שהביאו התוס' דלא בעי גרירה:

בד"ה דמיחזי כמנומר כשכותב ומגי' בין השיטין את מה שחיסר כצ"ל:

בד"ה בחומשין של ס"ת כגון ויישם בארון במצרים וכגון בכל מסעיהם ובהר סיני כו' מודה דבסוף הדף כצ"ל:

בד"ה שמונה פסוקים מוימת שם משה כצ"ל ש"מ:

בד"ה אפשר ס"ת חסר אות אחת ומשה קורא לו ס"ת כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לימא כו' משה כתבו כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ולא ימעט בדפין לעשות ג' ביריעה אם יריעה גדולה היא כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה מכאן ואילך כתב יהושע כו' ולר"ש לא בעי למימר דהפסוק נאמר על העתיד כו'. וקשה דהא ר"ש ס"ל דמשה כתב וימת שם משה על העתיד ועוד קשה על ר"ש גופי' דמאי קאמר אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב לקוח את ספר התורה הזה הא בשעה שכתב לקוח את ספר התורה הזה ע"כ חסר הי' דהא כתב אח"כ ושמתם אותו וגומר וע"כ צ"ל דכתב על העתיד וע"כ צריך לחלק דדוקא אי משה לא כתב וימת שם משה א"כ בשעה שאמר משה לקוח את ספר התורה הזה לאחר שגמר כל התורה הי' הס"ת חסר

השמונה פסוקים ואפילו אם נאמר דכתב על העתיד ג"כ קשה דמעולם לא נתקיים הא דאמר משה לקוח את ספר התורה הזה דבשעה שאמר משה הי' הס"ת חסר וצריך לומר דהפסוק נאמר על העתיד פירוש דמשה קרא לו ס"ת על העתיד שעתיד יהושע להשלימו ולעשות ממנו ס"ת ומשו"ה קרא לו עכשיו ס"ת וזה לא ניחא לי' לר"ש למימר דהפסוק נאמר על העתיד אבל הא דכתב וימת שם משה אע"ג שעדיין לא הי' כיון שאח"כ נתקיים שפיר נכתב פרשה על מה שעתיד להיות וכן זה שכתב לקוח את ספר התורה הזה אע"ג דבשעה שנכתב עדיין לא צוה ועדיין הי' ס"ת חסר מ"מ כיון שאח"כ נתקיים דמשה צוה את הלוים ובשעה שצוה הי' הס"ת שלם שפיר כתב קרא מה שעתיד להיות אע"ג דעדיין לא הי' ולפי"ז מאי מקשו התוס' הא יש לומר דמשה כתב בע"ש בן מאה ועשרים שנה אנכי היום על העתיד להיות ומשה לא אמר בן מאה ועשרים שנה אנכי היום אלא בשבת דאז נתקיים היום מלאו ימי ושנותי ויש לומר דכיון דאח"כ כתיב ויכתוב משה את התורה הזאת משמע דכתיבת התורה הי' אחר שאמר בן מאה ועשרים שנה אנכי היום ואם כתב בע"ש האמירה של היום ג"כ הי' בע"ש ואע"ג דקיי"ל אין מוקדם ומאוחר בתורה מ"מ אין לומר כן בכ"מ באין הכרח:

בד"ה ומשה כותב כו' וחומרא היא לכותבי ס"ת כו' פירוש שצריכין לומר כל תיבה קודם כתיבתה:

בא"ד אע"ג דמייתי ראי' מברוך פירוש דהתוס' מפרשים הראי' מברוך לענין שהקב"ה אומר ומשה כותב כמו להלן שירמי' אומר וברוך כותב וקשה להו הא בברוך לא כתיב שהי' אומר וכותב ותירצו דשמא גם ברוך הי' אומר וכותב ואע"ג דלא כתיב אלא ואני כותב וע"ז לא הביאו ראי' מברוך דזה פשיטא דצריך לומר בפה קודם שכותב כדי שלא יטעה:

בא"ד ופי' טעם בברוך וכו' פירוש דרש"י פירש טעם ע"ז שברוך לא הי' אומר וכותב משום דקינות הוו:

בא"ד ומשה אומר אחריו כו' כצ"ל:

בד"ה אם הגי' בו אפילו אות אחת פירוש בס"ת שלקח מן השוק כו'. הוצרכו לפרש זה משום דקשה אמאי יהא נחשב כתיבת אות אחת כאילו כתב כל התורה לכן פירשו דקאי אהיכא דלקח ס"ת מן השוק דאם הגי' בו נמי אות אחת מעלין עליו כאילו כתבו:

בד"ה כגון למשפחותיכם ג"פ ר"ת פירש בתיקון ס"ת שלו כו' דהיינו כשהכתיבה דקה אבל כשהכתיבה גסה הכל לפי הנוי ויכול לעשות דפין בשיטין ארוכין דאין עיניו משוטטות כיון שהכתיבה גסה. מדברי התוס' אלו שאינן מפרשים השיעור של ג'

למשפחותיכם דקאמר בברייתא דהוא לפי אותו הכתב שכותב כל הס"ת דא"כ משמע דבכתיבה גסה יכול לעשות השיטין ארוכין יותר מג' למשפחותיכם של אותו הכתב והוא היפך הסברא דאם בכתיבה דקה עיניו משוטטות בשיטין ארוכין יותר מכשיעור של ג' למשפחותיכם של אותו הכתב כ"ש בכתיבה גסה דהשיטין ארוכין הרבה יותר בכמות אלא הם מפרשים דהשיעור של ג' למשפחותיכם הוא של כתב בינוני וכן הוא בהגהות מיימון בשם ר"ח הביאו הש"ך ביו"ד סי' רע"ב ס"ק ג' וז"ל כתב בהגהות מיימוני בשם הר"ח דהיינו שיעור טפח ואח"כ מביא בשמו הא דכתבו התוס' הכא בשמו דהיינו דוקא בכתיבה דקה ונראה דמשו"ה לא פירשו לפי אותו הכתב משום דמשמע להו דלענין שלא תהא נראה כאגרת ודאי אין חילוק בשיעורו בין כתיבה דקה ובין כתיבה גסה ואם נפרש לפי אותו כתב יהי' חילוק בשיעור לענין שלא תהא נראה כאגרת בין כתיבה גסה לדקה דבדקה לא נראה כאגרת באותו שיעור שבגסה נראה כאגרת וכן לענין שלא יהא עיניו משוטטות אע"ג דמשמע מדבריהם דיש חילוק בהשיעור בין כתיבה דקה לגסה ובגסה יכול להאריך השיטין יותר מבדקה ולא יהא עיניו משוטטות מ"מ משמע להו דבכתיבה דקה כל מיני דקה שוין בשיעור אחד דבפחות מזה השיעור אין עיניו משוטטות אפילו בדקה של הדקה וביותר משיעור זה עיניו משוטטות אפילו בגסה של הדקה ע"כ פירשו דשיעור ג' למשפחותיכם הוא שיעור קצוב דהיינו של כתב בינוני וכמו שכתב הגהות מיימוני בשם הר"ח דהוא שיעור טפח ולענין שלא יהא נראה כאגרת כל הכתבים שוין דבפחות מטפח נראה כאגרת ולענין שלא יהא עיניו משוטטות ג"כ הוא שיעור קצוב לכתיבה דקה אבל בכתיבה גסה יכול לעשות שיטין ארוכין יותר מטפח והכל לפי הנוי ונראה להוכיח דאין יכול להאריך השיטין אפילו בכתיבה גסה יותר מג' למשפחותיכם של אותו הכתב דהא ודאי אין עדיפות לכתיבה גסה מהדקה אלא משום דלא אמרינן עיניו משוטטות אלא אם יש שתי ריעותות אחת דהשיטה ארוכה יותר מהשיעור הקצוב והשנית דיש בהשיטה כתוב אותיות יותר מהשיעור הקצוב אבל אם ליכא רק ריעותא אחת אין עיניו משוטטות ומשו"ה בכתב דקה מאוד דודאי יש בכשיעור ג' למשפחותיכם של כתב בינוני אותיות הרבה יותר מג' למשפחותיכם אפי"ה אין עיניו משוטטות משום דאין השיטה ארוכה יותר מהשיעור וה"ה בכתיבה גסה נמי ליכא אלא חדא ריעותא דהשיטה ארוכה יותר מהשיעור הקצוב אבל אותיות ליכא כ"א כשיעור ג' למשפחותיכם כיון דהכתיבה גסה אבל אם עושה שיטין ארוכין יותר מג' למשפחותיכם של אותו כתב נמצא דיש ג"כ אותיות יותר מג' למשפחותיכם לא עדיף מכתיבה דקה ובזה מתורץ דלא ק' אמאי לא הזכירו התוס' הדין של כתב בינוני דאם דינו ככתיבה דקה הוה להו למימר

היינו דוקא בכתב בינוני כו' וממילא ידעינן דכ"ש כתיבה דקה ואם דינו ככתיבה גסה הוה להו למימר אבל כשהכתב בינוני וכו' וממילא ידעינן דכ"ש כשהכתיבה גסה ובזה ניחא דבכתיבה גסה ג"כ אין יכול לכתוב ארוך יותר מג' למשפחותיכם של אותו הכתב וכשיעור ג' למשפחותיכם של כתב בינוני לא הוצרך להשמיענו דיכול לעשות דהא ע"כ צריך לעשות כשיעור הזה דבפחות מזה השיעור נראה כאגרת:

בד"ה פסוק אחד בדף אחד כו' ליכא למיחש בדף אחרון ואעפ"י שאי אפשר לו לסיים הדף בפסוק אחד כיון שיש בדפין אחרים ס' שיטין אא"כ יעשה בדף אחרון אותיות ארוכות כצ"ל וה"פ מעיקרא כתבו ואע"ג דליכא ס' שיטין דהא פסוק אחרון של הס"ת הוא ולכל היד החזקה ואין בו אלא י"ב תיבות ואפילו אם יעשה מכל תיבה שיטה אחת ליכא כ"א י"ב שיטין ואח"כ כתבו ואע"ג דצריך לסיים בסוף הדף והכא אי אפשר לסיים בסוף הדף דהא בכל הדפין יש ס' שיטין וע"כ גם הדף אחרון הוא ארוך כדי ס' שיטין ואין לכתוב בו רק י"ב שיטין וא"כ אי אפשר לסיים בסוף הדף אא"כ יעשה אותיות ארוכות דבתיבה אחת ימלא חמשה שיטין לכל זה אין לחוש בדף אחרון:

דף ל:

בגמרא אלא שלש בתוך הדף ושתים חוץ לדף יש להקשות לסברת הרא"ש דשלש חוץ לדף לא יכתוב אפילו בתיבה בת ז' אותיות אמאי לא נקט הברייתא רבותא יותר בתיבה בת ז' אותיות דלא יכתוב ארבע בתוך הדף ושלש חוץ לדף והיתר דשתים אותיות חוץ לדף הא שמעינן לה מסיפא דאפילו בתיבה בת שלש אותיות יכול לכתוב שתים חוץ לדף מדאיצטריך לאשמועינן דתיבה שלימה של ב' אותיות לא יכתוב חוץ לדף כדדייק הרא"ש ונראה לתרץ דאי הוה נקט בתיבה בת ז' אותיות הוה אמינא דהא דקתני דלא יכתוב שלש חוץ לדף היינו דוקא בתיבה בת ז' משום דבמקום שיש בו כדי לכתוב ארבע אותיות יוכל לקצר האותיות ולכתוב במקומם חמש ולא מיחזי כמנומר אפילו אם יש בין הארבע אותיות הראשונים של התיבה שתי אותיות קצרות כגון וא"ו ויו"ד ואות החמישי היא אות גדולה ואשמועינן התנא דיכתוב חמש במקום הארבע ולא יכתוב שלש חוץ לדף אבל בתיבה בת חמש דאי אפשר לעשות משתי תיבות שלש ולא מיחזי כמנומר אם שתי האותיות הם מאותיות קצרות ואות השלישי היא אות גדולה יותר טוב שיכתוב שלש חוץ לדף ולא יחזיר לתחלת השיטה כדי שלא יניח הקלף חלק בסוף השיטה משו"ה נקט בתיבה בת חמש דאם לא יכול לכתוב שלש בתוך הדף ולא מיחזי כמנומר אפ"ה לא יכתוב שלש חוץ לדף אלא חוזר לתחלת השיטה ויניח המקום פנוי:

שם נזדמנה לו תיבה בת שתי אותיות לא יזרקנה בין הדפין יש לדקדק הא הכא ע"כ מיירי דלא נשאר בסוף השיטה קלף חלק אפילו כדי אות אחת דאם נשאר כדי אות אחת פשיטא דיכול לכתוב אות אחת בתוך הדף ואות אחת חוץ לדף דהלבוש דאוסר בכה"ג כבר חלקו עליו דלא משמע כן מדברי רש"י ורא"ש וא"כ מאי איצטריך לאשמועינן דלא יכתוב בתחלה בין הדפין הא כבר תני בתחלה דיניח בין דף לדף כמלא רוחב שתי אצבעות והיינו בלא כתיבה ודוקא בנזדמנה לו תיבה בת חמש התירו לו לכתוב שתים חוץ לדף דאם חוזר לתחלת השיטה ישאר מקום פנוי בסיף השיטה כדי שלש אותיות ואע"ג שאין בו שיעור פתוחה מ"מ לכתחילה אין להניח מקום חלק בלא כתב אפילו פחות משיעור פתוחה אבל הכא דלא נשאר מקום פנוי פשיטא הוא דלא יכתוב בין הדפין ונראה דאיצטריך לאשמועינן היכא דנשאר מקום חלק כדי שיעור אות קטנה כגון יו"ד ונזדמנה לו תיבה בת שתי אותיות גדולות דרובו של אות תהא חוץ לדף ובכה"ג בנזדמנה לו תיבה בת שלש אותיות ואות ראשון היא יו"ד יכול לכתוב אות אחת בתוך הדף ושתי אותיות חוץ לדף כמו שכתב הרא"ש ואינו חוזר לתחלת השיטה כדי שלא ישאר מקום חלק בסוף השיטה כדי שיעור אות א' אבל בתיבה שלימה אסור:

שם הא איתמר עלה אמר רב חננאל כו' כצ"ל:

שם הא איתמר עלה אמר זעירי א"ר חנינא כו' כצ"ל ש"מ:

שם הא איתמר עלה אמר רבי יוחנן כו' כצ"ל:

שם אין תורמין ומעשרין מזה על זה כו' כצ"ל ש"מ:

שם אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן כצ"ל לפי גירסת התוס' בד"ה הא איתמר:

ברש"י ד"ה לא יזרקנה כו' לא יכתבנה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ולימא כו' כר"י ולימא כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה משום דאיכא תנאי דאפכי כו' פירוש אמורא דתני מתנייתא נקרא תנא כמו דאיתא בכ"מ תני תנא והוא אמורא ונקרא תנא על שם הפעולה דשונה מתנייתא:

בד"ה יכתבו ויתנו כו' מדאמר כתבו דלשם נתינה קאמר כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה המפרש בים סה"ד ומה"ד תרומת מעשר כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ה"ג תרומת מעשר כו' ולא עשרן שואלו בשבת כו' כצ"ל:

בד"ה פול המצרי מין קטנית ושמן פאזול"א כצ"ל ש"מ:

בתוספות ד"ה ר"י אומר כו' ותולה את החולט וקאמר התם דג' תיבות שיש בהם שרי לתלות ומיבעיא לי' התם אפילו בג' תיבות שכולם שם אי שרי לתלות או לא דדילמא דוקא כשיש בהן תיבות של חול לא מיחזי כי טפל למה שבפנים ור"ת פירש כו' כצ"ל

וראייתם מירושלמי הוא דתיבת השם בלבד אסור לתלות ומוחק וכותב על המחק מותר הרי דמוחק וכותב על המחק עדיף מלתלות:
בד"ה תרומת מעשר כו' ולא עישרן שואלו כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד מפני אחד שאין שבת כו' כצ"ל צ"ק. ולפי זה הא דבשבת אוכל על פיו ולא חייש לאחד שאין שבת עליו באימה צריך לומר כמו לחברייא משמי' דר"ח דמפני כבוד שבת התירו ואין חילוק אלא לדידי' אין סומכין על כבוד שבת לחוד אלא בצירוף טעם דאימת שבת עליו:
בד"ה הא איתמר עלה כו' ויש לדחות פירוש דמדקאמר הלכה כר"ש שזורי במסוכן ובתרומת מעשר של דמאי ליכא להוכיח אלא דלא ס"ל לר' יונתן הא דאמר ר' חנינא דהלכה כר"ש שזורי בכל מקום אבל ליכא להוכיח מזה דס"ל דאין הלכה כר"ש שזורי אלא במסוכן ובתרומת מעשר של דמאי דה"ה בשאר מקומות היכי דאמר בהדיא דהלכה כר"ש שזורי כגון בפול המצרי אבל בבן פקועה דלא אמר בהדיא הלכה כר"ש ס"ל לר' יונתן דאין הלכה כר"ש:

דף לא.
בגמ' דתנן השידה ב"ש אומרים כו' כצ"ל:
שם ר' יוסי אומר מודים כו' פירוש מודים קאי אהא דסיים וביניהן אין נמדד ובש"מ מביא בשם פירושים ישנים דלר"י ס"ל דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה:
שם קסבר רוב עמי הארץ מעשרין הן כו' כצ"ל והשאר נמחק דהא לפירוש הראשון של רש"י בלא ביטול ברוב הוא מדרבנן משום דרוב עמי הארץ מעשרין הן כמו ההוא דלקח מן השוק דלא נתערב וקרי לי' פטור:
שם להפקיע מיד מעשר איכא דאמרי כו' כצ"ל לפי דברי התוס' בד"ה קסבר כו' דפירשו ומחייב משמע דלא גרסי בגמ' והוה לי' מן החיוב על הפטור ועוד דבסה"ד רוצים לפרש דקסבר אין קנין ופטור לגמרי אפילו מדרבנן והוה לי' מן הפטור על החיוב:
שם ולימא לי' לך קח מן השוק כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה מבחוץ כו' דרואין כאילו הי' חלל מבפנים ומשלים לכוריים כצ"ל:
בד"ה עובי הרגלים הרגלים עבים יותר מן הנסרים פירוש לא מיבעיא הרגלים שהם כנגד האויר שתחת השולים של השידה שאין נמדד דהא אפילו לר"י דס"ל שעובי הרגלים נמדד מודה שהרגלים שהם כנגד האויר מתחת אין נמדד כיון דס"ל דביניהן אין נמדד אלא אפילו הרגלים שהם כנגד חלל השידה דנמדד לב"ה דס"ל דנמדד מבחוץ מ"מ מה שהרגלים עבים יותר מהנסרים אין נמדד עמה:
בד"ה יין לא כו' דלאו משקה הוא כצ"ל ש"מ:

בד"ה נתערב לי טבל דמאי בחולין ולא יכול להפריש ממנו מפני חולין המעורבין ואע"ג דר"ש שזורי קאמר לעיל בסוף עמוד הסמוך צובר גרנו לתוכו דיש בילה היינו התם יש תקנה זו לפי שבין הישן ובין החדש חייב במעשר אבל הכא אי יפריש מיני' ובי' יפסיד דהא צריך להפריש תרומת מעשר מכל התערובת ולא לפי חשבון טבל שבו כדתנן בדמאי פרק ג' משנה ז' אבל אם מפריש ממקום אחר אין מפסיד כלום דאין צריך להפריש אלא לפי חשבון הטבל שבו כדתנן בחלה פרק ג' משנה ט':

בד"ה קח מן השוק דמאי מע"ה דהוה לי' מן הפטור דאורייתא על הפטור דאורייתא כצ"ל:

בד"ה ולימא לי' לך קח מן העכו"ם כו' כצ"ל:

בתוספות ד"ה שידה כו' בפ' כירה (שבת דף מ"ד ע"ב) פי' בקונטרס כו' כצ"ל:

בא"ד ובפ' כירה מייתי לה וכן מוכח בנזיר כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד ומיהו קשה מספינה בפרק ר"ע כו' כצ"ל:

בא"ד דאפילו עיקרו עשוי להעביר כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד ולא דמי לעגלה של קטן בסוף פרק שני דביצה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה אימא כו' ובמסכת מכשירין (פ"ו מ"ד) דחשיב כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד אבל מסתמא דהש"ס קשה ותירץ ר"ת כו' כצ"ל:

בא"ד כדקתני רישא הרוטב והחלב והגריסין בזמן שהן משקה טופח הרי אלו תחלה פי' דהוו משקה קרשו כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה קסבר אין קנין ומחייב וא"ת כו' כצ"ל צ"ק כוונת התוס' בזה לפרש דכוונת התרצן בהא דקאמר קסבר אין קנין דמשום זה תבואה של עכו"ם חייב במעשר והוה לי' מן החיוב על הפטור לאפוקי שלא תפרש כמו שכתבו לבסוף דמשום דס"ל אין קנין ע"כ סבר דמירוח העכו"ם פוטר דלא מצינו מ"ד דס"ל תרתי דאין קנין ומירוח העכו"ם אינו פוטר ונפרש דמירוח העכו"ם פוטר לגמרי א"כ הוה לי' מן הפטור על החיוב והתוס' לא גרסי בגמ' והוה לי' מן החיוב על הפטור:

בא"ד מירוח העכו"ם אינו פוטר לקמן בפ' ר' ישמעאל כו' ואית לי' נמי מירוח העכו"ם אינו פוטר לקמן כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד וצ"ע אי מירוח העכו"ם פוטר אפילו מדרבנן בתבואה דעכו"ם פירוש דאם אמרינן כן ניחא שפיר הא דמתרץ הגמ' קסבר אין קנין דאין כוונת הגמ' דמשום זה הוה לי' מן החיוב דאורייתא על הפטור דאורייתא אלא דמשום זה הוה לי' מן הפטור לגמרי אפילו

מדרבנן על הפטור מדאורייתא וחייב מדרבנן דכיון דס"ל אין קנין ע"כ ס"ל דמירוח העכו"ם פוטר:
בא"ד דאמרינן בפ"ק דבכורות פירוש דמשו"ה יש להוכיח דמירוח העכו"ם פוטר לגמרי בתבואה דעכו"ם דאל"כ מאי פריך אילימא דמרחינהו עכו"ם דגנך אמר רחמנא ולא דגן עכו"ם הא מדרבנן מיהא מיחייב אלא ודאי דאפילו מדרבנן פטור והא דגזרינן משום בעלי כיסין היינו דוקא בעכו"ם שלקח מישראל ולמקשן משמע לי' דאיירי בגדל ברשות עכו"ם כמו שכתבו התוס' בבכורות בד"ה דגנך והא דכתבו וצ"ע היינו משום דיש לדחות כמו שכתבו התוס' בבכורות בד"ה דגנך דמשמע לי' דר"ח לא סבירא לי' הך גזירה דבעלי כיסין מדקאמר מעשרן והן שלו ואי גזר משום בעלי כיסין מאי תיקן בזה דמעשרן כיון דהן שלו עדיין איכא גזירה דבעלי כיסין:

דף לא:
בגמרא בשלשה אל יתפור כו' הא דאמרינן בשלשה אל יתפור כו' כצ"ל:
שם בין שיטה לשיטה מאי פירוש כ"כ שאם הי' הקרע מלמעלה הי' נכנס בתוך שלש שיטין כמו שפרש"י בבין דף לדף:
שם ואמר רב זעירי כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה קרע הבא בשני שיטין כו' ונכנס הקרע בשני שיטין בתוך הכתב יתפור כתב הרא"ש דהיינו בקלף חלק שבין האותיות דאלו נחלקה האות אין לו תיקון:
בד"ה בשלשה אל יתפור כו' כצ"ל:
בד"ה והני מילי דתופר בגידין אבל לא בגרדין פינדיש בלע"ז כצ"ל ש"מ:
בד"ה או שירה כמותה שכתב השירה כשאר כתיבות אריח כו' כצ"ל:
בד"ה דוכסוסטוס קלף שלו נקלף כצ"ל פירוש כשהעור שלם נקרא גויל וכשחולקין אותו לשנים בעוביו החלק שכלפי השער נקרא קלף והחלק שכלפי בשר נקרא דוכסוסטוס ופרש"י הכא דוכסוסטוס מיקרי כשנקלף ממנו החלק שכלפי שער הנקרא קלף:
בתוס' ד"ה הא דאפיצן כו' גבי ס"ת על הקלף ועל הגויל כו' לא מיקרי ספר כו' כצ"ל הא דמשמע להו אבל דיפתרא לא אינו משום דלא חשיב לי' בהדי קלף וגויל ודוכסוסטוס דכשרות דהא לא חשיב לי' נמי ברישא בהדי נייר ומטלית דפסולות אלא מגופי' משמע דתני גויל דהיינו עפיץ משמע דוקא גויל דעפיץ אבל דיפתרא דלא עפיץ לא:
בא"ד כדאמרינן במסכת סופרים כו' ממסכת סופרים לחוד אינו ראי' כ"כ כיון דתני נמי התם מחוק לפסולא וע"כ משבשתא הוא דהא בפרק המוצא יין לא תני מחוק בהדי נייר ומטלית דפסולות אלא הוא סניף ראיות דלעיל משו"ה כתבו כדאמרינן במ"ס ולא כתבו ועוד דאמרינן במ"ס:

בא"ד ובפרק שני דגיטין כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ותדע שגם בימיהם כותבין שטרות בקלף שאינו מעופץ כו' פירוש וע"כ היינו שהיו עושין הקלף כתיקון שלנו דחשיב כאפיצן:
בא"ד א"נ בעדי מסירה ור"א פירוש ולדידי' לא בעינן כתב שאינו יכול להזדייף:
בד"ה עשאה כשירה כו' אלמא שאר ספרים בעו ספר ודיו כו' אבל בספר ובדיו לא אשכחן דפליגי כצ"ל וכן כתבו בשבת:
בד"ה שלא יעשנה כזנב כעין שפירש בקונטרס כאן יש לפרש הא דאמר בב"ב כו' ואחד יוצא זנב והר"ש מפרש שאחד בשורות שתים כו' כצ"ל:
בד"ה ועושה פרשיותי' סתומות כו' ושמא משום על הארץ דבסוף שיטה אעפ"י שאין כתוב כלום אחר כך פירוש זה הוא לפי פרש"י דפתוחה מראשה הוא סתומה כמו שכתבו התוס' לקמן בעמוד הסמוך בד"ה והאידנא לפרש"י והא שכתבו אעפ"י שאין כתיב כלום אח"כ היינו לפי שכל פתוחה או סתומה הוא בשביל פרשה שלאחר הפתוחה או הסתומה דהוא נקראת פתוחה או סתומה והכא לא כתיב פרשה אחר הסתומה כ"א שתי תיבות על הארץ וכן צריך לומר לרשב"א דאמר דר"מ הי' עושה כל פרשיותי' פתוחות דהיינו דהי' כותב על הארץ בתחלת שיטה והיתה פתוחה מסופה אלא שאין שום פרשה כתיבה אחר הפתוחה אבל לפי פירוש התוס' לקמן בד"ה והאידנא דפתוחה מראשה הויא פתוחה אפילו אי כותב על הארץ בסוף שיטה הויא פתיחה והצ"ק כתב דקרי לי' סתומה משום דאי הוה כותב אחריו והוי מניח שיטה שלימה חלק קודם הכתיבה הוה סתומה לפירוש התוס' וכמה רחיק פירוש זה כיון דליכא שום פרשה כתיבה אחריו וגם הסתומה ליכא אין שום טעם לקרותו סתומה ומצאתי במרדכי שכתב בשם התוס' וז"ל דחשיב כסתומה כיון שנתמלא כל השיטה משמע דהפירוש הוא כמו שכתבתי:
בד"ה רשב"א כו' לא על הגרר ולא על המחק כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד גמרא ובלבד שיהא הכסף משל אחרים פירוש בגמרא שעל המשנה ובלבד שיהא הכסף משל אחרים:
בא"ד מפני שמשתמרת כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד דתרי רשב"א הוו הוה ניחא כו' כצ"ל:
בא"ד ולפי שר"ל בסמוך כו' פירוש לקמן בסוף עמוד הסמוך דתניא מזוזה על הדוכסוסטוס ואפילו למאי דמתרץ התם למצוה עכ"פ דוכסוסטוס עדיף מקלף ופליג ר"מ עם הך ברייתא בסברות הפוכות דלמר קלף עדיף ולמר דוכסוסטוס עדיף ובהרא"ש

מתרץ דגם ר"מ מודה דמצוה בדוכסוסטוס אלא משום דבדיעבד קלף כשר ומשתמר משו"ה הי' כותבה בקלף:

דף לב.

בגמרא אטבא דספרי כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י בד"ה אמרתי לו כו' אותו ריווח שלאחר ובשעריך הוא סתום שמאל של שיטה כו' משמע דליכא אלא חד פתוחה או סתומה והא דאמר פתוחות וסתומות בלשון רבים לפי שהפתוחה והסתומה הוא בין שתי פרשיות קורא הפתוחה או הסתומה על שם שניהם וכאלו שניהם הם פתוחות או סתומות ומשו"ה אמר גמי פרשיותי' לשון רבים:

בד"ה אמר לו כו' לפיכך אני עושה אותן פתוחות כצ"ל ש"מ:

בד"ה מאי לאו אפתוחות קאמר רב דהלכה כר"ש כצ"ל ש"מ:

בד"ה אטבא דספרי גלועי"ן עץ סדוק הנושך דפי הקונטרס כו' כצ"ל:

בד"ה מנעל לכתחילה כו' ויורה כן למ"ד כו' חולצין בו סה"ד כצ"ל ש"מ:

בד"ה ודילמא להשלים דילמא הא דדייקינן הא מורידין עושין שאם חסרה במזוזה שיטה אחת נוטלין שיטה אחת מס"ת ותופרין במזוזה סה"ד ומה"ד הא מורידין עושין מתפילין מזוזה כצ"ל:

בד"ה והתניא אם שינה פסול ומשני בתפילין קמיירי כו' כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה ועושה כו' צריך בתחלה כדי לגול בהיקף כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה והאידנא כו' ור"ת מפרש דכשמסיים פרשה באמצע שיטה כו' בסוף שיטה חלק כשיעור למשפחותיכם כו' כדי לכתוב שם של שתי אותיות כו' כדי לכתוב שם של שלשה אותיות כמה יניח באמצע שיטה והיא נקראת סתומה כדי לכתוב שם של ג' אותיות גמר כל הפרשה בסוף הדף ישייר שיטה אחת ולמעלה כו' כצ"ל והא דאמר גמר בסוף הדף ישייר שיטה אחת מלמעלה אסתומה קאי וכן הא דאמר ואם שייר מלמטה כדי לכתוב ג' אותיות מתחיל מלמעלה ג"כ אסתומה קאי וס"ל למ"ס היפך לגמרי מסידור הקדמונים דלסידור קדמונים פתוחה בסוף שיטה הויא פתוחה ולמ"ס הויא סתומה וכן במניח שיטה שלימה חלק הויא לסידור הקדמונים פתוחה ולמ"ס סתומה ופתוחה מראשה הוי פתוחה למ"ס ולסידור קדמונים משמע דהוי סתומה כמו שכתבו התוס' בתה"ד לפרש"י שס"ל כסידור הקדמונים וכן כתב הרמב"ם בהדיא שפתוחה מראשה הויא סתומה וע"כ ס"ל כסידור הקדמונים:

בא"ד דההוא פתוחה באמצע מיקרי פירוש אע"ג דזה הוא צורת הסתומה לכ"ע דסתומה מכאן ומכאן מראשה ומסופה מ"מ קרי לי' פתוחה על שם שהוא פתוחה באמצע כן מצאתי:

בא"ד ואע"ג דבעלמא מקרי סתומה כה"ג לא חיישינן גבי מזוזה כו' פירוש ובמזוזה פסק רב כמ"ד פתוחות מ"מ במזוזה כשר נמי אם עביד לה סתומה משום דאין זה מקומה:
בא"ד ומתיישב בכך דלא קשיא ההיא דירושלמי אש"ס שלנו אליבא דרב ואע"ג דהירושלמי ע"כ פליג אגמרא דידן דלגמ' דידן לתירוץ הראשון דוקא סתומות כמו דנהוג עלמא בסתומות ולתירוצו של רנב"י נמי עכ"פ מצוה בסתומות אלא דאי עבדינהו פתוחות בדיעבד שפיר דמי ולהירושלמי שוין במזוזה למצוה פתוחות וסתומות מדאנו עושין והי' אם שמוע פתוחה כדברי הירושלמי מ"מ היינו דוקא לענין פירוש דברי רב דקאמר אף פתוחות דלרנב"י היינו בדיעבד כשרה פתוחות אבל למצוה בעינן סתומות כדנהוג עלמא בסתומות והירושלמי מפרש דברי רב דלמצוה קאמר אף פתוחות אבל אי מפרשינן להירושלמי דרב אמר הלכה פתוחות דוקא פליג הירושלמי אגמ' דידן בדברי רב גופי' דלגמ' דידן אפילו לדברי רנב"י קאמר רב אף פתוחות ולהירושלמי דוקא פתוחות:
בד"ה דילמא להשלים כו' היו נוטלין שיטה אחת מס"ת ותופרין במזוזה וקשה אמאי לא חיישינן דילמא הס"ת נכתבה קודם המזוזה והוי שלא כסדרן בכתיבת הסופר ולכאורה הי' נראה לפרש דנוטלין קלף חלק כדי שיעור שיטה אחת ותופרין במזוזה ואח"כ כותב ומשלים החסרון של המזוזה ושפיר הוי כסדרן ובפירוש זה יתיישב נמי הא דקשה על מה שכתבו התוס' אח"כ לתרץ דהא דאמרינן בירושלמי דתו"מ אין נכתבין אלא על עור אחד אייריי בשלא תפר העורות זה בזה הא בירושלמי משמע דבתפר אייריי דהא איתא התם דספרים נכתבין על שני עורות ותו"מ אינן נכתבין אלא על עור אחד וספרים ע"כ לאחר שתפרן אייריי ובכה"ג פסול בתו"מ ולפי פירוש זה ניחא דהירושלמי מייריי שלא תפרן זה בזה עד לאחר הכתיבה ובכה"ג בספרים כשר ובתו"מ פסולין אבל אם תפרן קודם הכתיבה אפילו בתו"מ כשר אבל מלשון התוס' משמע דשיטה כתובה נוטלין מס"ת וכן מוכח מדברי הגמ' דאי נוכל לפרש כוונת הברייתא על קלף חלק מס"ת ותפילין לא הוצרך לתרץ להשלים אלא בעי לתרץ דאין עושין מזוזה מפרשיות הכתובים אלא מקלף חלק ומה שקשה על התוס' שתירצו דהירושלמי אייריי בשלא תפרן כתבתי לתרץ לקמן (בדף ל"ג ע"א) בתוס' ד"ה כתבה דצריך להגי' בדברי התוס' דהכא וכצ"ל בשלא תפר העורות זה תחת זה אלא זה בצד זה דהגמ' דידן ס"ל כמו חברייא דאמרו קומי דרב מנא דהובא בירושלמי שם דמתרצינן דריב"ל ס"ל דעור אחד בשני דפין כשר ולפי זה לא פסול מזוזה בשני עורות אלא היכי שתפרן זה בצד זה דהוי שני דפין בשני עורות והכא צ"ל דאייריי כגון שידוע לנו דהמזוזה נכתבה קודם הס"ת:

בא"ד או פרשת והי' אם שמוע בתחלת עמוד והוסיף שמע בגליון שלמעלה. כתב הטו"ז ביו"ד סימן ר"צ ס"ק א' וז"ל וקשה הא הוי שלא כסדרן וכתב בר"ס רפ"ח דפסול והובא בב"י כן בשם המכילתא וא"כ למה לי טעמא דאין מורידין כו' ונ"ל דהתוס' ס"ל דההוא שלא כסדרן מיירי דוקא בחד פרשה עצמה אבל לא מפרשה לפרשה כיון שאין סמוכות בתורה עכ"ל וכתב עליו בנקה"כ וז"ל דלא כתבו התוס' כן אלא לדמיון דמשכחת לה השלמה בעור אחד ולאפוקי מפי' הקונ' דמיירי בב' עורות שתפרן אבל לדינא בעי כסדרן א"נ התוס' כתבו למאי דדחי התם דמזוזה פרשיותי' פתוחות א"כ ההיא ברייתא אירי להשלים וא"כ כשמיירי להשלים ע"כ מיירי בכל ענין בין במשלים בפ' שמע או בפ' והי' וא"כ פליגא אמכילתא דשלא כסדרן נגנז אבל למאי דקיי"ל דפרשיותי' סתומות א"צ לאוקמא להשלים וא"כ לא אשכחן פלוגתא אמכילתא וקיי"ל כמכילתא עכ"ל ודברי הש"ך תמוהים דבשבת (דף ע"ט ע"ב) בד"ה הא מורידין עושין כתבו וז"ל אע"ג דפרשת והי' אם שמוע רחוק מפרשת שמע עושין דקאמר היינו שאם פרשת שמע כתובה בסוף העמוד וכתוב אחרי' והי' אם שמוע בגליון או אם הי' פרשת והי' אם שמוע בראש העמוד וכתוב למעלה בגליון פרשת שמע הרי בהדיא דאפילו למאי דקיי"ל דפרשיותי' סתומות ע"כ צריך לאוקמי להשלים משום דפרשת והי' אם שמוע רחוק מפרשת שמע ואדרבא לפי מאי שכתבו התוס' שם יש להקשות לפי מאי דס"ד דלא אירי להשלים הא פרשת והי' אם שמוע רחוק משמע. ע"כ נראה דמכח קושיא זו גופא דייקי התוס' דאין פוסל שלא כסדרן דכתיבת הסופר אלא בסדר דחדא פרשה אבל לא בסדר דשתי פרשיות דהא דהקשו התוס' בשבת דפרשת והי' אם שמוע רחוק משמע היינו משום דבזה דיש הרבה פרשיות כתובות בין שמע דהיא בפרשת ואתחנן ובין והי' אם שמוע דהיא בפרשת עקב הוי כמו בהקדים בקלף והי' אם שמוע לשמע דפסולה משום שלא כסדרן והכא נמי כיון שאין כתובין זה אחר זה בסמוך הוי שלא כסדרן בקלף דאין לפרש דההחשש הוא מה שכתובין בה עוד פרשיות אחרות ויש בה משום בל תוסיף דהא רבינו שמחה כתב פסוקים לאחר כתיבת השני פרשיות ולא חשש משום בל תוסיף והיינו משום דלא שייך בל תוסיף אלא דהוסיף לשם מצוה ואף החולקים עליו לא משום בל תוסיף חלקו עליו ולפי זה צריך לומר דלפי הס"ד דגמ' דקאמר לימא מסייע לי' כו' הא מורידין עושין דכל המזוזה עושין מהס"ת שבלה ולפי מאי דס"ל להתוס' השתא דאין מועיל תפירה להיות נחשב שתי חתיכות כעור אחד א"כ עושין מזוזה אחת מן פרשת שמע דבואתחנן עד לאחר והי' אם שמוע דעקב ומיירי כגון שכתובין בעור אחד וא"כ מוכח מהס"ד דגמרא דלא בעינן כסדרן בשתי פרשיות דהא דאיתא בירושלמי דאין תולין בתפילין ומזוזות

משום דבעי כסדרן אפילו בכתיבת הסופר היינו דוקא בחדא פרשה משום דכתיב והי' ולא קאי אלא אכתב דאותו פרשה וה"ה בתפילין אין פוסל שלא כסדרן בכתיבת הסופר מפרשה לפרשה כמו שיש מפרשים דהא דאיתא במכילתין כתבן שלא כסדרן יגנזו דקאי דוקא אסדר פסוקים ותיבות של אותה פרשה כדי ליישב שיטת ר"ת בסדר הנחת פרשיות דתפילין והובא י"מ אלו במרדכי וכן משמע מד' התוס' לקמן (דל"ד ע"ב) בד"ה והקורא שכתבו וז"ל ויש לדחות דבכתיבת הסופר קאמר כו' ואין נראה כלל והיינו משום דס"ל דבכתיבת הסופר ודאי אין פוסל שלא כסדרן מפרשה לפרשה וכן מוכרחין לומר לסברת ר"ת דהא לפי מאי דסבירא להו השתא דבשני עורות לא מהני חזר ותפרן א"כ צריך לומר דהא דמשמע לפי הס"ד דגמ' הא מורידין עושין מתפילין מזוזה היינו דוקא משל יד דנכתבין כל הפרשיות בעור אחד או בשל ראש כגון שכתבן בעור אחד וא"כ הוי שלא כסדרן בקלף דאפילו אם נפרש כהיש לדחות שכתבו התוס' לקמן דבכתיבת הסופר מודה ר"ת דצריך לכתוב שמע קודם והי' אם שמוע מ"מ בקלף כתיב והי' אם שמוע קודם שמע אלא ודאי מוכרחין לומר דאין שלא כסדרן פוסל מפרשה לפרשה ואע"ג דמשמע מדברי התוס' דשלא כסדרן בקלף פסול אפי' מפרשה לפרשה דהא משמע דדוקא אם פרשת והי' אם שמוע בתחלת העמוד משכחת להשלים דהוסיף שמע בגליון שלמעלה אבל אם שמע בתחלת העמוד אין יכול להוסיף והי' אם שמוע בגליון שלמעלה משום דהוה שלא כסדרן בקלף היינו דכסדרן בקלף חמיר מכסדרן בכתיבת הסופר דהא בס"ת דלא בעינן כסדרן בכתיבת הסופר אפי"ה פשיטא דפסול אפילו אות אחת בשלא כסדרן בקלף ומשו"ה אע"ג דאין הפרשיות כתובין סמוכין זה לזה בתורה מ"מ בעינן כסדרן בקלף ולא מדרשא דוהי' דזה לא קאי על סדר דשתי פרשיות כיון שאין כתובין סמוכין בתורה אלא מסברא ידעינן דבעינן שיהא כתובין בקלף שמע קודם והי' אם שמוע כמו שהם כתובין בתורה אלא דס"ד דהגמ' דאף כסדרן בקלף לא בעינן משום דע"כ משמע כן מהברייתא דדייקינן מינה הא מורידין עושין אבל אח"כ דדחי דילמא להשלים ודאי אמרינן דשלא כסדרן בקלף ודאי דפוסל אבל שלא כסדרן בכתיבת הסופר אי קאי נמי אסדר דשתי פרשיות ודאי לא הי' טועה בזה הס"ד דגמ' ולפי זה פירוש הט"ז בדברי התוס' הם נכונים וברורים אלא מה שהקשה בריש סי' רפ"ח על הא שכתב המחבר שם בסעיף ג' ואצ"ל אם הקדים פרשה לפרשה דמשמע מדבריו דיותר יש לפסול בכותב שלא כסדר בשתי פרשיות מבאותה פרשה היפך מסברת התוס' יש לומר הפירוש דמתחלה כתב כתבה שלא על הסדר וקאי על כתיבת הסופר וקאי אפילו אסדר דשתי פרשיות דהא כתבה קאי על כל המזוזה דהיא משתי פרשיות כמו הא דכתב אח"כ כתבה בשני עורות

וכמו הא דכתב קודם צריך לכותבה בדף אחד דודאי קאי על השתי פרשיות ואח"כ כתב דזו דפוסל שלא כסדרן בכתיבת הסופר בסדר הב' פרשיות ואצ"ל אם כתבן הסופר כסדר אלא דהקדים בקלף פרשת והי' אם שמוע לשמע דפסול דזה חמיר יותר משלא כסדרן בכתב כמו שהוכחתי לעיל וזה ברור. וכל זה כתבתי לפרש דברי התוס' אבל לדינא סברא זו הוא נגד רוב הפוסקים ואין לזוז כחוט השערה מפסק הש"ע בסי' רפ"ח דאף שלא כסדרן דכתיבת הסופר פוסל בין בתפילין ובין במזוזה ואע"ג דפסקינן בשני עורות לא מהני תפירה וא"כ לפי הס"ד דגמ' משמע להיפך ממאי דפסקינן דהיינו דצ"ל או דס"ד דבשני עורות כשרה או דס"ד דאין שלא כסדרן פוסל מפרשה לפרשה מ"מ לאחר דדחינן דילמא להשלים הדרינן לדינא ופסול בשני עורת אפילו לאחר שתפרן ופסול נמי שלא כסדרן בשתי פרשיות:

בד"ה הא מורידין עושין אע"ג דנוהגין בתפילין של יד ז' שיטין ובשל ראש ד' שיטין ובמזוזה כ"ב שיטין אם שינה לא פסל מ"ר כצ"ל:

בד"ה תפילין כו' לאו מחד טעמא מיפסלן אגויל פירוש דתפילין פסולין אגויל משום דבעי קלף ומזוזה פסולה אגויל משום דבעיא דוכסוסטוס כן כתבו התוס' בשבת (דף ע"ט ע"ב) בד"ה תפילין:

בד"ה אידי ואידי כו' פירוש אף במקום בשר וה"ה במקום שער והא דלא קאמר בגמ' והא דכתבינהו אדוכסוסטוס במקום שער דהוי רבותא טפי דבכה"ג כשר במזוזה ואפי"ה בתפילין פסול נראה לפרש משום דקאמר בברייתא שינה בזה ובזה ואם כתבינהו בדוכסוסטוס במקום שער לא הוי השינוי בדוכסוסטוס אלא בקלף דלא כתב אקלף אלא אדוכסוסטוס וכתבינהו אקלף במקום שער ג"כ הוי השינוי בקלף וקשה מאי שינה בזה ובזה דקאמר אבל השתא דקאמר דכתבינהו אדוכסוסטוס במקום בשר ניחא שפיר הא דקאמר שינה בזה ובזה ולא קאי בזה ובזה על קלף ועל דוכסוסטוס דהא אכתי לא אשמועינן דמזוזה כשירה בשניהם ולא שייך למיתני שינה בדוכסוסטוס דהא בלא שינה ג"כ פסול כמו שכתבו התוס' בסמוך אלא משום דקאמר שני תנאי הכשר בתפילין אחד דבעי קלף דוקא ושנית דקלף במקום בשר דוקא קתני עלה דאם שינה בזה ובזה דהיינו בשני תנאי הכשר האלו דהיינו ששינה בשני תנאי הכשר האלו דהיינו ששינה בתנאי הכשר דקלף ולא שינה בתנאי הכשר דבשר דכתב אדוכסוסטוס במקום בשר או ששינה בתנאי דבשר ולא שינה בתנאי דקלף שכתב על הקלף במקום שער ומשום דשינה בתנאי דבשר הוא בתנאי דבשר לחוד נקט הגמ' נמי דשינה בתנאי דקלף בקלף לחוד ולא שינה

בתנאי דבשר דכתב על הדוכסוסטוס במקום בשר וה"ה דפסול נמי אדוכסוסטוס במקום שער:

בא"ד דאמרי רב התם כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד והוי שינוי מענין אחד כענין שפירשתי כאן כצ"ל פירוש כמו שכתבו בסמוך דהוי השתא שינה בזה ובזה מענין אחד דלמאי דמוקי לה אמזוזה מיפסלא אקלף מתרי טעמי חדא דדינה אדוכסוסטוס וחדא דקלף דינו במקום בשר והוא שינה וכתב במקום שער:

בא"ד אבל כל דין תפילין כבר אשמועינן פירוש כמו שפירשתי לעיל דכבר אשמועינן דבעינן שני תנאי הכשר בתפילין חדא דבעי קלף וחדא דוקא במקום בשר ושייך שפיר למיתני על שני תנאי הכשר אלו שינה בזה ובזה פסול אבל אם קאי אמזוזה ובזה ובזה קאי על הכשר קלף לצד בשר ועל הכשר דוכסוסטוס לצד שער קשה הא עדיין לא אשמועינן דמזוזה כשירה על הדוכסוסטוס ולא שייך למיתני עלי' אם שינה ופירוש הרש"א זצ"ל הוא דחוק:

דף לב:

בגמרא ר' אחא מכשיר משום ר' אחאי בר' חנינא ואמרי לה משום ר' יעקב בר' חנינא כו' כצ"ל וכן הוא בשבת (דף ע"ט ע"ב):

שם ורב מניומי בר חלקי' דידי' אמרי כו' כצ"ל:

שם ואמר ר' חלבו כו' כצ"ל ובמ"ק (דף כ"ה ע"א) איתא הגירסא רב תחליפא:

שם אנא חזיתי' לרב הונא דבעי למיתב אפוריי' והוה מנח ס"ת עלי' וכף כדא אארעא ואנח עילוי' ס"ת והדר יתיב במטה כו' כצ"ל וכן הוא במ"ק (דף כ"ה ע"א) בשינוי קצת:

שם מעשה בר' אליעזר כו' כצ"ל:

שם ונדמה כמי שהכישו נחש כו' כצ"ל ב"ח:

ברש"י ד"ה וכף כדא כו' על הארץ והניח ס"ת עליו לפי שהי' ס"ת מונח על ראשה כו' כצ"ל והד"א ואע"ג דבגמ' גופי' קאמר שהי' ס"ת מונח על המטה והי' רוצה לישב על המטה כוונת רש"י בזה לפרש דצ"ל דהס"ת הי' מונח על ראש המטה ומשו"ה יש לדייק שפיר דקסבר אסור לישב על המטה שהס"ת מונח עלי' דאי הוה מונח על מרגלות המטה קשה מנא לן דפליג ארבב"ח דילמא הא דכף כדא משום דאסור להניח ס"ת על מרגלות המטה כמו שהביאו התוס' הכא בד"ה אסור בשם הירושלמי והא דלא הניחה על ראשה משום דע"כ הוכרח לטלטל הס"ת ממקומה משום שהיתה מונחת על מרגלות המטה החמיר על עצמו שלא להניחה לכתחלה על המטה שהוא רוצה לישב עלי' אבל אם היתה מונחת על ראש המטה לא הי' פליג ארבב"ח והי' יושב על המטה שהס"ת מונח על ראשה ולא הי' מחמיר כדי שלא יקבעו הלכה שאסור לישב על המטה שס"ת מונח

עלי' לכן פירש דהכא איירי שהי' ס"ת מונח על ראשה וא"כ מוכח שפיר דהא דכף כדא היינו משום שהי' רוצה לישב על המטה דאסור ופליג ארבב"ח:

בד"ה כתבה איגרת בלא שרטוט ל"א שלא דקדק כו' כצ"ל:

בד"ה כתיבה כתיבה כו' וכתב לה ספר כריתות א"נ כתוב זאת זכרון בספר. הא דלא פירש מכתיבה דס"ת שהמלך כותב דכתיב וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר כמו שכתבו התוס' לקמן (דף ל"ד ע"א) בד"ה נאמר לענין כתיבה על הספר נראה לפרש משום דמשמע מלשון הגמ' דקאמר מספר ולא קאמר מס"ת דאיכא דבר דאיקרי ספר חוץ מס"ת ומשו"ה אמר מספר כדי לכלול כל דנקרא ספר דגז"ש דכתיבה כתיבה לא נאמרה מס"ת דוקא אלא מכל דבר דאיקרי ספר וה"ה דס"ת ודאי נכלל בגז"ש דכתיבה כתיבה דפשיטא דס"ת נקרא ספר ומשו"ה כתבו התוס' בד"ה הא מורידין דילפינן מזוזה מס"ת בגז"ש דכתיבה כתיבה לענין כתיבת איגרת ובד"ה כתבה איגרת כתבו דכתיבה כתיבה מספר היינו מסוטה דכתיב וכתב את האלות האלה הכהן בספר ומכתוב זאת זכרון בספר אלא התם כתבו לפרש הא דקאמר מספר דכוונתו נמי על ספר דלאו היינו ס"ת אבל גם ס"ת היא בכלל גז"ש דכתיבה כתיבה דגם ס"ת נקרא ספר:

בתוס' ד"ה הא מורידין כו' שיש בה קבלת עול מלכות שמים כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד וכ"ת לענין כתיבה לא ילפינן כו' פירוש דלא גמירי גז"ש זו אלא לענין ספר כמו דאמר הכא אתיא כתיבה כתיבה מספר והיינו לענין כתבה איגרת וכמו שפירש ר"ת שלא דקדק בחסירות ויתירות ופסול משום דאיקרי ספר כמו שפרש"י מה ספר בעי דקדוק אבל לענין שירטוט דאינו מטעם ספר דהא ס"ת לא בעי שירטוט לפר"ת אע"ג דנקרא ספר לא גמירי ללמוד מגז"ש זו דכתיבה כתיבה ודחו זה דהא לקמן בעי למילף מגז"ש זו דכותבין מזוזה על האבנים אע"ג דאבנים לא נקראו ספר:

בא"ד דדילמא בשירטוט עליון איירי דאסור לכתוב כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ומיהו אומר ר"ת שנוהגין כו' כצ"ל וכן הוא בתוס' גיטין (דף ו' ע"ב) בד"ה ר' יצחק:

בא"ד ישראל אל תשמח בעמים אל גיל כו' כצ"ל:

בא"ד ולא זכר המלך יואש ולא כתב כדכתיב יואש המלך כצ"ל:

בא"ד לשנוא את אהוביך ולאהבה את שונאיך כצ"ל דמשו"ה הקדים וכתב לשנוא את אהוביך קודם ולאהבה את שונאיך כדי לכתוב הוי"ו בלאהבה ויהי' שינוי מהפסוק בכל שלש תיבות דבשלשה תיבות הראשונים יש שינוי דגרע וי"ו מן ולשנוא ובשלש תיבות האחרונים הוסיף וי"ו בלאהבה:

בא"ד אבל תמר תמרורים בתמרורי' היא עומדת ובקשנו למתקה ולשוא צרף צרוף גם כאן הוי השינוי במה שהוסיף וי"ו בתיבת לשוא דבפסוק כתיב לשוא והוא כתב ולשוא ופירוש הדברים דכתבי לר' אבהו שיפייס לאשה תמר שדנו אותה והלכה למקום של ר' אבהו לקבול עליהם לפני השר והשיב להם ר' אבהו דלשלשה אחרים פייס להו ואיפייסו אבל האשה ששמה תמר כשמה כן הוא דהיינו תמרורים עדיין בתמרורי' היא עומדת והרבה טרחנו למתקה ולא הועיל כמו האומן הצורף כשלא הצליח במלאכתו אומרים ולשוא צרף צרוף ומזה ומהא דשלח ר' מנא ראשיתך מצער הי' כו' דייקו התוס' דאפילו באגרת שלומים נמי אסור לכתוב שלשה תיבות מהפסוק בלא שרטוט דזה לא הי' לדרשא אלא לדבר צחות:

בא"ד ראשיתך מצער הי' ואחריתך מאוד ישגה כצ"ל. דלהגירסא תשגיא כבר יש שינוי בתיבה גופה ולא הוצרך לשנות עוד ולכתוב מאוד קודם לתשגיא וכן הוא בתוס' גיטין (ד"ו ע"ב) בד"ה ר"י:

בד"ה אסור לישב כו' עוד כתבו כו' נראה לפרש דאע"ג דזה הוא לר"ה דאוסר לישב על המטה שס"ת מונח עלי' ובדיבור הסמוך פסקו כר"י דמותר לישב מ"מ הביאו זה כדי ללמוד מזה דאפילו בשוה מותר לר"י והא דכף כדא אארעא ולא על המטה היינו משום דהס"ת הי' מונח בשוה והוצרך לטלטלו להניחו על גבי דבר אחר גבוה קצת החמיר על עצמו וכף כדא אארעא והא דלא הניחו ס"ת על מטתו של ר"ה על גבי דבר גבוה קצת משום דבכה"ג לא הי' היכר דקיים זה מה שכתוב בזה ולא הי' כבוד לר"ה בזה:

בד"ה כתבה איגרת כו' ושירטוט נמי לא אשכחן כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ועוד דספר הכתוב בגט כו' ומיהו בפרק שני דגיטין אמרינן כו' דדרשינן תרווייהו מספר אלא כפירוש הקונטרס בלשון אחר דיליף מכתוב זאת זכרון ועוד יש לפרש כו' מדכתיב בספר וצ"ע כו' דליפסול בהכי או מדכתיב בספר כו' היינו מעשה שהוא בגוף הבית עצמו כצ"ל דלהגירסא שלפנינו קשה הא דקאמר ועוד יש לפרש הא עדיין לא פירש כלום ומה שפירש בקונטרס דחה דבגט יש כמה חסירות ויתירות:

בא"ד ומקום מזוזה נמי דהוי על השוכר כו' משום דלא מעשה אומן כו' פירוש דמשמע אם היתה מעשה אומן הוה על המשכיר אע"ג דלאו בבנייני הבית הוא וא"כ משמע דהא דתנן דמשכיר חייב בכל דבר שהוא מעשה אומן קאי נמי אמזוזה אע"ג דלאו בבנייני הבית הוא ומתרץ דמקום המזוזה הוה נמי מעשה שהוא בגוף הבית משא"כ מזוזה:

בד"ה סכנה כו' דא"כ הוה לי' למימר הכי אכל העשוי' שלא כהלכתה כו' כצ"ל רש"א:

דף לג.
בגמ' אמר לי' ר"נ כו' לא הויא לי' מזוזה כו' כצ"ל:
שם דהוה עייל בי' ר"ה לבי מדרשא והויא לי' מזוזה כו' כצ"ל קצת מצאתי:
ברש"י ד"ה בטפח הסמוך לר"ה אם הי' עובי החלל כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה כגון פיתחא דבין תרי בתי בין בי גברא לבי נשי כו' כצ"ל:
בד"ה תלי דשא ברישא העמיד הסיפין כו' וכן צ"ל בכל הדיבור מצאתי:
בא"ד ואח"כ קבענא המזוזות כו' כצ"ל:
בד"ה פסולה כו' נגר קביליא. ביבמות (דף ק"ג ע"א) בד"ה האי אסתוירא פרש"י דאסתוירא קביליא המפסקת בין שוק לרגל ונראה דלרש"י נגר שהוא בעמידה נקרא קביליא וכן עצם האסתוירא שהוא זקוף ולהתוס' דבר שהוא לרוחב נקרא קביליא ולקמן (דף ל"ז ע"א) בד"ה קיבורת נמי פירשו דאסתוירא נקרא קביליא כמו הכא לפי שהם מפרשים דאסתוירא הוא עצם היורד מן השוק עד הרגל ועם כף הרגל הניתון לרחבו אלא דאסתוירא דיבמות ע"כ היינו רק עצם היורד מן השוק עד הרגל ולא קביליא:
בד"ה ההיא פיתחא כו' לפניהם סה"ד ומה"ד עבידא כסיכתא כו' פסול סה"ד ומה"ד אסתוירא כו' כשירה ל"א אסתוירא כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה אסתוירא היינו מקום חיבור השוק והרגל פי' שוק מיקרי עצם התחתון של הרגל המגיע עד סמוך לארץ ואינו עומד על הארץ ממש דבתחתיתו מחובר בו עצם קטן המגיע עד לארץ והוא הנקרא אסתוירא ובאותו עצם קטן הנקרא אסתוורא מחובר בו מצידו כף הרגל הבולט מן הרגל בשכיבה לצד האצבעות של הרגל נמצא דאסתוירא מחבר השוק והרגל השוק הוא עצם התחתון של הרגל הזקוף והרגל הוא כף הרגל המושכב:
בד"ה רגיל הוה רוב הנכנסין לבהמ"ד נכנסין באותו פתח כצ"ל ש"מ:
בתוס' ד"ה כתבו כו' יש ליישב בדוחק הניחו בשני סיפין כו' פירוש לפי סברת המקשה דהניחו בשני סיפין ממש קאמר קשה לפרש"י דבשני דפין על עור אחד קאמר האיך אפשר להניחו בשני סיפין וצריך ליישב בדוחק כגון שיש במקצוע הבית של מזרחית דרומית סף קבוע ושני פתחים מחותכין בצידו אחד בכותל המזרחי של הבית לצפונו של הסף ובאותו פתח יוצאין מאותו בית ונכנסין לבית אחר ואותו סף הוא לימין הנכנס לבית אחר ואחד בכותל הדרומי של הבית למערבו של הסף ובאותו פתח נכנסין לאותו בית ואותו סף הוא לימין הנכנס לאותו בית נמצא דאותו סף צריך שתי מזוזות לשני צדדיו הסמוכין זה לזה דהיינו צפונית ומזרחית של הסף וגולל דף הראשון מתחילתו לאמצעו עד סוף הדף ודף האחרון גולל מסופו לאמצעו עד תחלת הדף וקובעו בשני הצדדין של הסף כמו דל"ת אבל מדברי רש"י שפירש בד"ה בשני סיפין בשתי מזוזות של

פתח משמע דבפתח אחד קובעו בשתי המזוזות שלו הימיני והשמאלי ולסברת המקשן דהניחה בשני סיפין ממש קאמר ודאי יש לדייק דבסף אחד אפילו בשתי חתיכות מותר אבל לפי מאי דמתרץ ראוי' לשני סיפין קאמר אפילו שני דפין בעור אחד קאמר שמואל דפסולה:

בא"ד ובירושלמי משמע דבשני עורות פסולה כו' פירוש דוקא בשני עורות אבל בעור אחד אפילו בשני דפין כשירה ובשני עורות אפילו אם תפרן זה תחת זה כעין דף אחד פסולה ובמרדכי לאחר שהביא בשם הר"צ כמו שכתבו התוס' הכא כתב וז"ל והר' אלחנן הביא ראי' לפירוש הקונטרס דבירושלמי פ"ק דמגילה אמרינן יש בספרים משא"כ בתפילין ומזוזות שהספרים נכתבין בשני דפין ותו"מ אין נכתבין אלא על דף אחד והאריך בירושלמי ולסוף קאמר ספרים בב' עורות ותו"מ אין נכתבין אלא על עור אחד ומדחשיב בסוף עור אחד ושני עורות ובתחלה קתני דפין ש"מ דמעיקרא שני דפין בעור אחד קאמר ור"ש כתב פי' הירושלמי נעלם ממנו ושמא פליג אתלמודא דידן עכ"ל המרדכי. ומדברי התוס' דהכא שהביאו ראי' מהירושלמי דבשני עורות פסולה משמע שהירושלמי מפורש להם שפיר באופן שיש להוכיח מהירושלמי כפירושם לכן נראה לי לפרש הירושלמי על הדרך הזה ומקודם אפרש הירושלמי עפ"י סברת רש"י דפירש לעיל (דף ל"ב ע"א) דלהשלים היינו שאם חסרה מזוזה שיטה אחת אי לאו דאין מורידין היו נוטלין שיטה אחת מס"ת ותופרין במזוזה כמו שהביאו התוס' שם בשם פי' הקונטרס וקשה דהא מבואר בירושלמי דתו"מ אין נכתבין אלא על עור אחד ומה שתירצו שם התוס' דירושלמי איירי בשלא תפר העורות זה בזה הוא תמוה דבכה"ג אפילו בס"ת פסול ועוד דבכה"ג דמזוזה דהוי בדף אחד אפילו בספרים פסולין כמו שהשיב ר' מנא לחברייא שכן אפילו ספרים אינן נכתבין כן ומשמע אפילו כשתפרן וזה לשון הירושלמי ר' יודה בר פזי אמר ריב"ל שאל ולמה לית אנן אמרין יש בספרים מה שאין בתו"מ שהספרים נכתבין בשני דפין ותו"מ אינן נכתבין אלא בדף אחד התיב ר' יצחק ברי' דר"ח כתובה דרבה שהספרים נכתבין בשני עורות ותו"מ אינן אלא בעור אחד אמרין חברייא קומי ר' מנא נאמר דף אחד בשני עורות לית הוא דרבה אמר לון שכן אפילו ספרים אינן נכתבין כן עכ"ל הירושלמי ולפי סברת רש"י יש לפרש הירושלמי בדרך הזה דר' יצחק מקשה אותו הקושיא דמקשה ריב"ל אמתניתין ברבותא יותר והיינו שהספרים נכתבין בשני עורות ותו"מ אינן נכתבין אלא על עור אחד ואע"ג דר' יצחק נמי ס"ל הא דריב"ל דתו"מ אינן נכתבין בשני דפין אפילו בעור אחד מ"מ בשני עורות פסולין אפילו בדף אחד וזה הוא רבותא יותר מהא דפסולין בשני דפין בעור אחד וחברייא אמרין לתרץ אליבא דריב"ל דהוא ס"ל דדף אחד

בשני עורות כשר אם כן לא משכחת לה פסול דשני עורות בתפילין ומזוזות אלא בשני דפין אם כן ליכא רבותא דהא אפילו בעור אחד פסול בשני דפין ור' מנא השיב להם ג"כ לתרץ אליבא דריב"ל ותירוצו הוא היפך מסברתם דאיהו ס"ל דדף אחד בשני עורות אפילו בספרים פסול ולא משכחת דבספרים כשר בשני עורות ובתו"מ פסול אלא בשני דפין דוקא ואין כאן רבותא אליבא דריב"ל דפוסל בשני דפין ואפילו בעור אחד ואין לומר דרבותא הוא ההכשר דספרים דמילתא דפשיטא הוא דאי אפשר לכתוב ספר שלם על דף אחד ולא על עור אחד ואין שייך לומר ע"ז רבותא ולפי פירוש זה בין ריב"ל ובין ר"י ס"ל דבשני דפין פסול אפילו בעור אחד ולא פליגי אלא בדף אחד בשני עורות דר' יצחק ס"ל דבספרים כשר ובתו"מ פסול ומשו"ה הקשה רבותא יותר בשני עורות דדף אחד וריב"ל ס"ל דבדף אחד ושני עורות ספרים ותו"מ שוין ולסברת חברייא שניהם כשרין ולסברת רב מנא שניהם פסולין ולפי זה גמרא דידן דדחי ודילמא להשלים הוא כסברת ריב"ל אליבא דחברייא וצריך להגי' בדברי התוס' לעיל וכצ"ל ההוא בשלא תפר העורות זה תחת זה אלא זה בצד זה פירוש דהוי שני דפין והיינו כסברת חברייא דבדף אחד בשני עורות כשר ואין פסול בתו"מ אלא בשני דפין בין בעור אחד ובין בשני עורות. ונבוא לבאר דברי הירושלמי לפי סברת התוס' דלהתוס' לא ניחא להו לפרש דבשני דפין אפילו בעור אחד פסול דא"כ מאי קאמר דרבה על שני עורות בדף אחד דס"ל להתוס' דיותר מסתבר לפסול דף אחד בשני עורות משני דפין בעור אחד ע"כ מפרשים התוס' דריב"ל נמי ס"ל להכשיר בשני דפין בעור אחד והא דקאמר דתו"מ אין נכתבין בשני דפין היינו בשני עורות כמו שכתבו התוס' לפרש הא דאמר בגמ' דידן כתבה בשני דפין פסולה דהיינו בשני עורות והא דהתיב ר' יצחק דרבה פירוש דקושיתו מבוארת יותר מקושיתו דריב"ל דריב"ל קאמר דתו"מ אין נכתבין בשני דפין יש לטעות דבשני דפין ממש קאמר ואפילו בעור אחד וחברייא אמרין נאמר דף אחד בשני עורות לית הוא דרבה פירוש דאין קושית ר' יצחק מבואר יותר דהא יש לטעות בדברי ר"י דאמר דתו"מ אין נכתבין אלא בעור אחד דהיינו בדף אחד אבל בשני דפין נכתבין אפילו בשני עורות אבל בדברי ריב"ל דקאמר דאין נכתבין אלא בדף אחד פשיטא דבעור אחד קאמר ולמעט שני עורות אבל בעור אחד אפילו בשני דפין כשר ואין לטעות לפסול שני דפין בעור אחד והשיב להם ר' מנא דאין לטעות בדברי ר' יצחק דבדף אחד בשני עורות דוקא קאמר דהא בכה"ג אפילו ספרים אין נכתבין ולפי זה מבואר בהדיא דבעור אחד כשר אפילו בשני דפין דאל"כ אין קושית ר' יצחק מבוארת יותר דאדרבא קושית ריב"ל מבוארת יותר דהוה רבותא טפי דאפילו בשני דפין בעור אחד פסול בתו"מ דזה הוא רבותא יותר משני עורות לסברת התוס':

בד"ה תלי דשא ברישא כו' ועוד לקמן הוה לי' לאיתויי כו' דסליק מיני' כו' כצ"ל:
בד"ה הא כו' והשתא בין מעומד בין מושכב תרווייהו מיקריין כמין נגר וקשיא לר"ת כו'. יש לדקדק הא דקאמר והשתא דמשמע דרק לפרש"י כך הוא הא גם לפר"ת נמי כך הוא ונראה דמן והשתא עד כמין נגר אין מקומו בכאן אלא בסה"ד קודם וצ"ע כמו שאכתוב לקמן:
בא"ד ואי מעומד יניחנה באחת מן הקנים של מלבן כו'. זה הוא לפי פירושם דחותך שפופרת ארוך כדי להניח המזוזה באותו שפופרת החתוך אבל רש"י פירש לקמן דחותך חתיכה מועטת מן הקנים של המלבן ומשליכה כדי לעשות מקום פתוח בקנים של המלבן להניח המזוזה בהקנים דרך מקום החתך ולפי זה לא קשה מידי לפרש"י:
בא"ד באחת מן הקנים של מלבן ועוד אומר ר"ת צא ולמד דהא מעשה בכל יום כשספר תורה עומד על הבימה הכל עומדין וכששליח ציבור מושיבו הכל יושבין וע"כ פיר"ת כו' כצ"ל:
בא"ד ומיהו הא דאמר בירושלמי בפרק בתרא דמגילה צריך שיהא שמע שלה רואה את הפתח כו' כצ"ל פירוש בשלמא לפי' רש"י ניחא דאתא לאשמועינן דהצד הפתוח של המזוזה שכתוב בה שמע לפי שהמזוזה נגללת מסופה לראשה יהי' כלפי אויר הפתח והצד הסתום יהי' על הכותל אבל לפיר"ת דס"ל דיקבע המזוזה מושכב כתב המרדכי וז"ל וכתב ר"ת ז"ל וכן אני מורה הלכה למעשה לעשות נקב במקדח ולתתה ברוחב המזוזה עכ"ל נמצא דכל המזוזה טמונה בסף ואין שמע שלה רואה את אויר הפתח כלל ותירצו דהירושלמי איירי כגון שהניחה לרוחב המזוזה מבחוץ ושיטה אחרונה היא לצד רה"ר וראשונה לצד פנים ואשמועינן דהצד הסתום של המזוזה יהי' על הכותל והצד הפתוח שכתוב בה שמע יהי' לצד אויר הפתח פירוש דהא דכתב ר"ת דיניחנה בעומק הסף היינו דוקא כשהסף הוא קצר מאורך המזוזה וכשיניח המזוזה לרוחב הסף מבחוץ יהי' חלק מן המזוזה מחוץ לאויר הפתח ורחמנא אמר וכתבתם על מזוזות משו"ה כתב דיניחנה בעומק הסף כדי שיהי' כל המזוזה בהפתח אבל כשהסף רחב עכ"פ כמו אורך המזוזה ודאי טוב יותר לקבוע המזוזה לרוחב הסף מחוץ משום דחם יניחנה בעומק יהי' הקצה השני של המזוזה מופלג מאויר הפתח אבל בראש פירש דלר"ת אתי לאשמועינן שתהא שיטה אחרונה לצד רה"ר וראשונה לצד פנים כדי שתהא שיטת שמע לצד אויר הפתח לפנים והתפארת שמואל על הרא"ש דחק עצמו בפירוש דברי התוס' לפי שלא ראה דברי המרדכי:

בא"ד דמעומד נמי יש ליישב כו' פירוש דלפר"ת דמניח הפרשיות מושכב מצינן לאשכוחי בפשיטות דיכתוב כל הארבע פרשיות של ראש בעור אחד ויניחם בארבע בתים כהלכתן דמניח חלק בין פרשה לפרשה כאורך השורות של הפרשה הקודמת לה ומעט יותר וכופל החלק על הכתב ואח"כ יכפול שניהם יחד הכתב עם החלק מסופה לראשה ומניחה בבית וכן עושה לכל השלש פרשיות הראשונות והרביעית כופל הכתב לבד מסופה לראשה ומניחה בבית הרביעי אבל לפרש"י דמניח הפרשיות מעומד קשה האיך אפשר להניחן מעומד בארבעה בתים אם כתבן בעור אחד וכתבו ע"ז דמעומד נמי יש ליישב והיינו כמו שפירש"י לקמן (בדף ל"ד ע"ב) וז"ל שלאחר שכתבן בעור אחד יחתוך מלמעלה העור כמין ד' אצבעות ויניחן בד' בתים ויהי' מדובק למטה עור אחד כדי שתהא פרשה אחת בבית אחד עכ"ל או כמו שכתב המרדכי בשם הר' אלחנן דיכתוב הפרשיות זה תחת זה ויניח חלק בין פרשה לפרשה כגובה הבית ומעט יותר ואח"כ יכפול כל העור בין החלק ובין הכתב של כל הפרשיות מסופן לראשן ולאחר שיתן פרשה ראשונה לתוך הבית יכפול כפל החלק על כפל הכתב של פרשה השניה ויתן לתוך הבית השני וכן יעשה לפרשה השלישית והרביעית:

בא"ד מאי כדרך קבלתה פי' כדרך קבלתה היא כשפי' מלמעלה והיינו מעומד אבל מושכב הוי פי' מן הצד ולא הוי כדרך קבלתה:

בא"ד ומשני ראשי' סתומה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דכפאה על פי' והשתא בין מעומד בין מושכב תרווייהו מיקריין כמין נגר וצ"ע האי דקאמר כו' כצ"ל. ומשו"ה והשתא דלפי מאי דמסיק אח"כ דכאסתוירא היינו באלכסון לא מיקרי נגר אלא מושכב לרש"י ומעומד לר"ת וכאסתוירא מיקרי ג"כ נגר משום דהוה באלכסון והוי כעין מושכב לרש"י וכעין מעומד לר"ת דכל אלכסון הוא קרוב למושכב וקרוב למעומד:

בא"ד ולפי' הקונטרס מעומד סה"ד כצ"ל והשאר אין מקומו בכאן אלא לעיל קודם וקשיא לר"ת כמו שכתבתי לעיל:

בד"ה והא ההוא פיתחא דהוה עייל בי' ר"ה לבי מדרשא והויא לי' מזוזה כו' כצ"ל:

בא"ד ובפ"ק דיומא איכא פלוגתא דפריך ובהכ"נ מי מטמא בנגעים והתניא יכול כו' כצ"ל:

בא"ד ומסיק הא ר"מ והא רבנן דפליגי לענין מזוזה בבהכ"נ כו' כצ"ל ש"מ פירוש ומסתמא הלכה כרבנן כך כתבו התוס' ביומא והכא קצרו בדבריהם:

בא"ד ובירושלמי פרק שלישי דמגילה כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ומונחת כנגד כתפותיו של אדם פירוש משום שבהמ"ד הוא גבוה מאד ואם יניחנה בסוף שליש העליון לא תהי' נראה כלל:

דף לג:

בגמרא להרחיקה אמר רבא כו' כצ"ל ש"מ:

שם כדי שיפגע במצוה מיד כצ"ל ש"מ:

שם רב חנינא מסורא אמר כ' כצ"ל:

שם מבפנים ועבדיו משמרין כו' כצ"ל מצאתי:

שם דלית להו שקפי כו' כצ"ל:

שם הא יש לה פצימין חייבת לחיזוק תקרה הוא דעבידי כו' פטורה שאין עשויין אלא לחיזוק תקרה כצ"ל:

שם קסבר לחיזוק תקרה כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה פצים היינו סף כו' כצ"ל פירוש דעל מזוזות תרגום אונקלוס סיפין וקאמר דפצים היינו סף דהוא מזוזה דקרא שעומד מכאן ומכאן לפתח וחדא נקרא פצים ושנים נקראין פצימין:

בד"ה או שטלה כו' כנגד המזוזה אם יש כו' באותו מלבן שטלה על המזוזה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה בפתח שאחורי הדלת כגון שיש במקצוע הבית פצים קבוע ושני פתחים מחותכין אחד לדרום ואחד למערב וקבע מזוזה בפנים בחלל פתח הדרומי וכשהדלת סתום הוי פתוח למערב אחורי הדלת כן הוא הנוסחא בפרש"י שלפנינו והרא"ש מביא בשם רש"י נוסחא אחרת דהשני פתחים מחותכין אחד לצפון ואחד למערב וקבע מזוזה בפצים בחלל הפתח לצפון וכשהדלת פתוח הוי אחורי הדלת ויש מגיהין ברש"י שלפנינו בפצים במקום בפנים וכשהדלת פתוח במקום וכשהדלת סתום כמו שהוא בהרא"ש בשם רש"י ולא כוונו יפה דנוסחא זו של הרא"ש היא נכונה לפי גירסתו דפתח אחד הי' בצפון דלפי גירסא זו אם קובע המזוזה בחלל פתח הצפוני ע"כ צריך לקובעה בהפצים שבמקצוע דהוא לימין ביאתו אבל לגירסת רש"י שלפנינו דפתח אחד הוא בדרום אם קובע המזוזה בחלל פתח הדרומי על כרחך צריך לקובעה באותו צד שהוא לפנים כנגד הפצים שבמקצוע שהוא לצד חוץ דהפצים שבמקצוע הוא לשמאל ביאתו וצריך לגרוס בפנים כמו שהוא ברש"י שלפנינו והא דקאמר הניחה בפצים אין כוונתו לסיים מקום הנחת המזוזה אלא לומר שהניחה בפתח שיש באמצעה פצים וחילק את הפתח לשנים ואף להרא"ש צריך לפרש כן דאל"כ ליכא שום רמז דאיירי בשני פתחים וכן הגירסא וכשהדלת פתוח היא נכונה לפי גירסת הרא"ש ולא להגירסא שלפנינו דהא כל פתח

נפתח לתוך הבית כדמשמע מדברי הגמ' לעיל בעמוד הסמוך דקאמר דבפיתחא דבין תרי בתי הלך אחר היכר ציר ופרש"י דההוא צד שהחור בו חשיב בית לפי שהדלת נפתח לשם וכל פתח נפתח משמאל לימין ונסגרת ימין על שמאל וא"כ כשהדלת של צפון נפתח משמאל לימין היא מונחת על הפתח המערבי והוי הפתח המערבי אחורי הדלת ממש אבל לפי הגירסא שלפנינו דפתח אחד הוא בדרום אדרבה כשהפתח הדרומי נפתח מונח על הכותל הדרומי ולא הוי הפתח המערבי אחורי הדלת כלל ורק כשהדלת סתום יש לומר דהפתח המערבי הוי אחורי הדלת לפי שהבא בפתח המערבי הוא רואה את אחורי הדלת ולכל גירסא מהשני הגירסאות יש לה כוונה מיוחדת דלא רצה לגרוס כגירסא השני' דלגירסת הרא"ש קשה קושית המרדכי והמהרש"א הביא קושיא זו בשם הת"י דניהו דכשאין בפצים עובי טפח נחשבין שני הפתחים כפתח אחד מ"מ הא המזוזה הויא בשמאל לפתח המערבי משו"ה גורס דפתח אחד בדרום וקבע המזוזה בפנים דאם שני הפתחים חשובין כפתח אחד הויא המזוזה מימין ביאה לשניהם ומטעם זה נמי לא רצה לפרש דקבע המזוזה בחלל פתח המערבי בפצים ולגירסא שלפנינו קשה דאמאי נקרא הפתח המערבי פתח שאחורי הדלת אפילו כשהדלת הדרומי סתום הא הדלת הויא בדרום והפתח הוי במערב ע"כ גורס דפתח אחד הוא בצפון וכשהדלת נפתח הוי פתח המערבי אחורי הדלת ממש דהדלת מונחת. על הפתח וסותמו ונראה לי דזה הוא כוונת הב"י שכתב על הטור שהביא בשם רש"י כפי גירסת הרא"ש שגירסת רש"י בגמ' מבוארת יותר משום דלגירסא שבגמ' לא קשה קושית המרדכי והב"ח כתב על הב"י שהוא נבוך מאוד לפי שהוא גורס בפצים במקום בפנים וקשה לפי זה דהא אפילו בפתח הדרומי לא הוי בימין ביאה אבל הב"י גורס בפנים ולא קשה מידי:

בא"ד והגדיל את הבדלתו כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד שדרך עשירים לעשות פתח כו'. נראה לפרש דזה הפירוש קאי נמי אהניחה בפצים דהפצים לא הי' במקצוע אלא באמצע הכותל ולפי שאין דרך בני אדם לעשות שני פתחים סמוכים זה לזה משו"ה פירש בלשון ראשון דהפצים הי' במקצוע ופתח אחד פתוח לדרום והשני למערב והשתא מפרש דשני הפתחים היו ברוח אחת אלא שדרך העשירים לעשות פתח קטן אצל השער הגדול והא דמפרש והכי קאמר או שטלה עלי' מלבן ועשה אצל המלבן פתח אחר ולא פירש כמו ללשון ראשון משום דפירוש זה דחוק הוא וללשון ראשון דלא הי' יכול לפרש כמו ללשון אחרון דלא הי' פצים מתחלת הבנין אלא עכשיו טלה עלי' מלבן דע"כ יש במקצוע פצים מתחלת הבנין אבל עכשיו שפירש דהפתחים הם באמצע הכותל ניחא טפי לפרש או שלא הי' פצים מתחלת הבנין אלא עכשיו טלה עלי'

מלבן יעשה אצל המלבן פתח אחר שהוא פירוש מרווח יותר ולגירסת רש"י שלפנינו קבע המזוזה בפנים דהוא ימין ביאה של שני הפתחים שהם בדרום ולהרא"ש קבע המזוזה בפצים בשער הגדול שהוא בצד הצפון למזרח ופתח הקטן בצד הצפון למערב הוי פתח שאחורי הדלת ואפשר לומר דבשער הגדול הוה תמיד פתח הקטן אחורי הדלת דללשון ראשון דשני הפתחים היו במקצוע כיון דשני הפתחים היו ביחד לא הי' לכל פתח אלא דלת אחד דהפתחים היו קטנים אבל בשער הגדול ודאי יש שני חצאי דלת ונפתחין אחד לכאן ואחד לכאן וא"כ הפתח האחר הוי אחורי הדלת ממש כשהדלת פתוח:

בד"ה מלבן של קנים כו' מלבן מזוזה סף פירוש מלבן הוא מזוזת הפתח ונקרא ג"כ סף:

בד"ה אבל חתך כו' ואח"כ העמיד המלבן בצורת הפתח לא כו' כצ"ל ש"מ ולפירוש ר"ת דלעיל דחותך שפופרת ארוכה ומניח המזוזה באותו שפופרת ואח"כ קובע השפופרת בסף צריך לפרש הא דקאמר בגמרא אבל חתך והניח דהיינו שקבע השפופרת עם המזוזה במלבן קודם שהעמיד המלבן בפתח דאם נפרש כפרש"י שהניח המזוזה בשפופרת קודם שהעמיד המלבן אמאי הוי תעשה ולא מן העשוי הא יכול אח"כ לקבוע השפופרת עם המזוזה במלבן ורש"י פירש זה לשיטתו דמניח המזוזה מעומד ואין חותך מן הקנים רק מעט כדי לפתוח מקום בקנים ליתן המזוזה בקנים דרך מקום החתך וכשנותן המזוזה בשפופרת כבר הוא קבוע במלבן:

בד"ה פתחי שימאי מקולקלין ושוממים כמו זקן אשמאי כו' כצ"ל:

בד"ה שקפי מזוזות כו' אסקופה עליונה סה"ד ומה"ד אכסדרה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הואיל ואין לה פצימין עמודין אוישריאש בלע"ז כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הא יש לה פצימין חייבת כו' כצ"ל:

בד"ה אלא לחיזוק תקרה כו' כצ"ל:

בד"ה חייבין במזוזה מדרבנן וקשיא לאביי כצ"ל ש"מ. הא דאמר מדרבנן הוא משום קושית התוס' בד"ה אכסדרה וכמו שתירצו התוס' שם והא דאמר קשיא לאביי משום דלר"ח לא קשיא מידי דאיכא לאוקמי ברייתא דקתני חייב בדאית לה פצימין בד"ה ההוא דקתני חייבת כו' בב"ב (דף י"א ע"ב) פרש"י בהיפך ממה שפירש כאן והב"ח הגי' בכאן כמו שפירש בב"ב אבל בהרא"ש ובנמוק"י הוא ג"כ כמו בפרש"י דהכא ע"כ אין נכון להגי' והוא כמו לישנא אחרינא ולדינא אין נ"מ בין שני הפירושים:

בד"ה נידון כקיטונית כו' כצ"ל:

בד"ה נידון כבית שער באויר ואין צריך מזוזה פירוש דאינו נידון כמו בית שער דבית דחייב במזוזה אלא כמו בית שער דגינה דפטור ממזוזה דכל מחיצות שאינן מוקפין לדירה נקראין מחיצות העשויין לאויר:

בד"ה מגינה לבית באותו פתח כו' דביאת בית שעו' הוה סה"ד ומה"ד כי פליגי מבית לגינה אותו פתח שבו נכנסין מן הקיטונית לבית שער כשרוצים ליכנס לגינה להכי קרי לי' מבית לגינה סה"ד ומה"ד מר סבר פתח לשם קיטונית עבידא וחייב במזוזה ומר סבר עיקרו לשם גינה עבידא ופטורה ולי נראה איפכא מגינה לבית היינו פתח הקיטונית שהבאים מן הגינה כו' דחייב כי פליגי מבית לגינה פתח החיצון שיוצא מבית שער לגינה כו' לגינא מר סבר עיקר בית שער לשם כו' במזוזה ומר סבר כו' ולא כבית שער ל"א ועיקר הוא כו' דכ"ע לא פליגי דחייב כי פליגי מבית לגינה דהיכר ציר הוי בגינה מר סבר קיטונית עיקר וחייב כו' כצ"ל והד"א ומן ולי נראה עד ל"א אינו מפרש"י אלא הג"ה מחוץ והמעתיקים הכניסוהו בפנים וה"פ דגינה פטורה ממזוזה וכן בית שער דגינה אבל בית שער דבית חייבת במזוזה ואם לא הי' להקיטונית פתח אחר לרה"ר רק דרך הגינה ובית שער דכ"ע מודו דבין הפתח שמן הגינה לבית שער ובין הפתח שמן הבית שער להקיטונית חייבין במזוזה דהא עיקרן נעשין לביאה דבית ולא לביאה דגינה ואם לא הי' להגינה פתח אחר לרה"ר רק דרך הקיטונית והבית שער כ"ע מודו דבין הפתח שמן הקיטונית לבית שער ובין הפתח שמן הבית שער לגינה פטורין ממזוזה דהא עיקרן נעשין לביאה דגינה ולא לביאה דבית אלא הכא מיירי שיש להקיטונית פתח לרה"ר חוץ דרך הגינה ובית שער ויש להגינה נמי פתח לרה"ר חוץ דרך בית שער וקיטונית ומשו"ה אנו מסופקין על שני פתחים אלו אם עיקרן נעשין לביאת הקיטונית וחייבין או עיקרן נעשין לביאת גינה ופטורין כדרך שאנו מסופקין לעיל בפיתחא דבין תרי בתי אלא דהתם שני הבתים חייבין והספק הוא רק לענין קביעת המזוזה אם בימין ביאה של בי גברי או בימין ביאה של בי נשי והכא הספק הוא לענין עיקר החיוב של המזוזה והתם אזלינן בתר היכר ציר והכא ללשון ראשון של רש"י לא אזלינן בתר היכר ציר משום דלא אזלינן בתר היכר ציר אלא היכי דשני הבתים שוין אבל אם בית אחד חשוב תשמישו יותר מאידך אזלינן בתר ימין ביאה של עיקר תשמיש והכא נמי הפתח שמן הגינה לבית שער עיקר לבית שער נעשה לפי שאין עושין בית שער אלא לביאה דבית ולא לביאה דגינה ולא פליגי אלא מבית לגינה דחכמים ס"ל דאותו פתח עיקרו לביאת גינה נעשה ואין לתמוה דהאיך נוכל לומר דפתח שבין הגינה לבית שער עיקרו עשוי לביאה דבית שער ופתח שבין הבית שער לקיטונית עיקרו נעשה ליכנס לגינה הא הוי שני הפכים בנושא

אחד דהאיך נכנס לבית אם לא דרך פתח הקיטונית והאיך נכנס לגינה אם לא דרך פתח שבין בית שער להגינה דאין זה תימא דהא באמת יש לכל פתח שני תשמישים אחד ליכנס בו לבית ואחד ליכנס בו בגינה אלא דלענין חיוב מזוזה אנו הולכין אחר עיקר תשמישו של אותו פתח וא"כ שפיר יש לומר דהפתח שמן הגינה לבית שער עיקרו עשוי לביאה דבית ופתח שמן הבית שער לקיטונית עיקרו עשוי לביאה דגינה וללי"א נמי לא אזלינן בתר היכר ציר אלא באם ההיכר ציר הוא בבית לרב ושמואל או לרבה ורב יוסף אם ההיכר ציר הוא בגינה אבל באם ההיכר ציר הוא בגינה לרב ושמואל או בבית לרבה ורב יוסף פליגי ר"י וחכמים ונראה לי דלרב ושמואל אם היכר ציר דפתח קיטונית הוא בקיטונית ודפתח הבית שער הוא בגינה הפתח קיטונית חייב ופתח הבית שער פטור לחכמים וכן אם היכר ציר דפתח קיטונית ודבית שער שניהם בבית שער פתח הקיטונית פטור ופתח הבית שער חייב לחכמים ואין זה תימא כמו שכתבתי:

בתוספות ד"ה דלית להו תקרה כו' וכעין זה איתא בפ"ק דעירובין גבי סוכה כו' כצ"ל מצאתי. דמשמע להו דהא דתניא התם דפנות שריבה בהן פתחים וחלונות מותר לענין סוכה מיתניא משום דנקט דפנות:

בד"ה בית שער אכסדרה ומרפסת חייבין במזוזה כו' כצ"ל:

דף לד.

בגמרא לול הפתוח כו' כצ"ל ש"מ:

שם לא צריכא אע"ג דרגיל בחד כתב בש"מ קשה והיכי שמעינן להא ממילתא דר"ה הא ר"ה לא איירי אלא בפתח אחד למעלה ואחד למטה זה לפני זה ושניהם רגילים שהכל נכנסים בזה ויוצאים בזה ופי' הר"מ דר"ה איירי בשני פתחים זה אצל זה ואחד רגיל יותר מחבירו עכ"ל ועדיין נשאר הקושיא לפרש"י שפירש דפתח אחד למעלה ואחד למטה זה לפני זה ולפירוש הר"מ קשה דעיקר מה דבא לאשמועינן דאחד אין רגיל לא הוזכר בדבריו ואפילו ברמז ועוד דלאשמועינן זה לא הוצרך למינקט לול הפתוח לעלי' דוקא דבכל בית יכול לאשמועינן זה:

ולי נראה לתרץ עפ"י פרש"י דפתח אחד למעלה ופתח אחד למטה והא דמקשה דשניהם רגילים אינו קושיא דהא דקאמר ר"ה אם יש לו שני פתחים חייב בשתי מזוזות אינו רוצה לומר דחיוב שתי המזוזות הוא בשביל ביאת הלול דוקא דהא ע"כ איירי שיש להבית ולהעלי' פתח לרה"ר מלבד דרך פתחי הלול דאי ליכא פתח לעלי' אלא דרך פתחי הלול האיך דייק ר"פ מדר"ה דאינדרונא דאית לי' ארבעה באבי חייב בארבע מזוזות הא הכא ליכא לכל בית אלא מזוזה אחת לימין ביאתו דהא להלול אין נחשב אלא המזוזה שקובעין

בפתח שבין הבית להלול שנקבעה בימין ביאת הלול אבל המזוזה שנקבעה בפתח שבין הלול לעלי' בימין ביאת העלי' נחשבת לעלי' וכיון דיש לכל אחד מהם פתח לרה"ר חוץ מפתחי הלול הוה דינם של פתחי הלול כדין פיתחא דבין תרי בתי דאזלינן בתר היכר ציר וא"כ הא דאמר ר"ה דשני פתחי הלול חייב במזוזה היינו באותו צד שהציר סובב בו לימין ביאתו וכן הוא בהדיא בנמוק"י ונמצא דאם היכר ציר דשני פתחי הלול הם לצד העלי' נחשבת המזוזה של בין לול להעלי' ג"כ להעלי' ויש להעלי' שתי מזוזות לשני הפתחים דהיינו פתח אחד לרה"ר ופתח אחד להלול ואם היכר ציר שלהם הם לצד הבית נחשבת המזוזה שבין לול להבית ג"כ להבית ויש להבית ב' מזוזות לשני פתחיו דהיינו פתח אחד לרה"ר ופתח אחד להלול ואע"ג דמשכחת לה נמי להלול שתי מזוזות לשני פתחיו כגון דהיכר ציר שלהם הם בתוך הלול מ"מ ר"ה סתמא קאמר חייב בשתי מזוזות דהיינו בהיכר ציר שלהם ומשמע גם כן באופן דהיכר ציר שלהם הוא לצד העלי' או לצד הבית דאפילו הכי חייב בשתי מזוזות ובכה"ג הוה אחד מהם אינו רגיל דהפתח שיש להעלי' או להבית לרה"ר הוה רגיל יותר מהפתחים של הלול שצריך לילך דרך הבית של חבירו ושפיר דייק ר"פ מדר"ה דחדר שיש לו ארבעה פתחים ואחד אינו רגיל חייב בארבעה מזוזות מדמחייב ר"ה לעשות להבית או להעלי' שתי מזוזות ופתח הלול אין רגיל כיון שהוא צריך לילך דרך דירתו של חבירו ומשו"ה נקט ר"ה לול הפתוח להעלי' משום דבכה"ג הוה אחד אינו רגיל:

אלא דעדיין קשה הא דפרש"י בלשון ראשון דהא דאמרן לעיל הלך אחר הרגיל ה"מ כגון תרי בבי ורגיל בחד בטילה אידך לגבי' אבל תלתא לגבי חד לא בטלי דזה ניחא לדר"פ דאיירי בארבעה בבי אבל ר"ה לא איירי אלא בתרי בבי ונראה לתרץ דלר"ה נמי לא בטלי תרי לגבי חד דאם פוטרת הפתח שמן הלול לעלי' משום דאינו רגיל ובטל פתח דידי' א"כ ע"כ בטל נמי הפתח שמן הבית להלול דהא אין נכנסין בו אלא כדי לעלות מן הלול לעלי' ותרי לגבי חד לא בטלי וכן נמי אם יש להבית שתי מזוזות:

(**שם**) **אמר** אמימר האי פיתחא דאקרנא חייב במזוזה הרא"ש פירש כגון שהפתח ממלא כל מזרח ומגיע מצפון לדרום וקשה הא אמרינן לעיל דאכסדרה פטורה ממזוזה ובפרישה סימן רפ"ז ביו"ד כתב דהכא מיירי שהעמיד דלת ברוח רביעית במקום כותל אבל מדברי הטור שלא הביא דבעי דלת משמע שאינו תלוי בדלת כלל ונראה דהכא מיירי שיש למעלה קצת כותל בנוי חוץ ממה שמחזיק את הסכך דבזה ניכר שאינו אכסדרה והוי דינו כמו אכסדרה דבי רב שיש לו נמי מחיצה ברוח רביעית אלא שנמוכה ואינה מגעת לתקרה ואין נ"מ אם קצת המחיצה הוא למטה או למעלה דבשניהם אין לו דין

אכסדרה לענין מזוזה וכן משמע נמי מפרש"י דפירש לעיל בעמוד הקודם בד"ה אכסדרה והרביעית פתוחה לגמר מתחת אבל למעלה יש דופן מעט המחזיק את הסכך משמע דוקא אם ליכא אלא דופן מעט כדי להחזיק את הסכך אבל אם יש דופן יותר מכדי להחזיק את הסכך חייב במזוזה

ונראה לי להוכיח מכאן דצורת הפתח לא תלוי בקנה מכאן וקנה מכאן אלא במשקוף לבד המונח על הכתלים שמכאן ומכאן חשיב פתח דהא לענין חיוב מזוזה נמי קים לן דבעי פתח דוקא כמו דאמר רבא לעיל בעמוד הקודם דפתחי שימאי פטורין מן המזוזה והיינו דלית להו מש קוף ו פסק בש"ע סי' רפ"ז והיינו ע"כ משום דבעינן פתח ובלא משקוף לא חשיב פתח ואפי"ה פיתחא דאקרנא חייב במזוזה ואע"ג דאין לה פצימין אלא ראשי הכתלים דלא הוי כמו קנה מכאן וקנה מכאן כדמוכח ממבוי שהכשירו בקורה המונחת על כותלי המבוי דאם היא רחב מעשר אמות ימעט אע"ג דבצוה"פ דהיינו שהעמיד קנה מכאן וקנה מכאן תחת הקורה א"צ למעט וכן כתב בהדיא המג"א סי' שס"ג ס"ק כ"ח דקורה המונחת על כותלי המבוי לא הוי כמו קנה מכאן וקנה מכאן אלא ודאי לענין חיוב מזוזה דלא בעינן אלא שיהא עליו תורת פתח סגי במשקוף על הכתלים ונראה לי להוכיח דאפילו בלא ראשי הכתלים דנחשבין כמזוזות יש עליו תורת פתח דאי אין נקרא פתח אלא ע"י שתי המזוזות נמי תקשה לר"מ דס"ל דפצים אחד חייב במזוזה הא בפצים אחד ליכא תורת פתח ומדבעי משקוף משמע דבעינן דוקא לענין חיוב מזוזה תורת פתח אלא ודאי דבלא שתי המזוזות במשקוף על הכתלים לבד יש עליו תורת פתח ומזוזות הוא גזה"כ לחכמים בעינן שתי מזוזות ולר"מ סגי באחת אלא דצוה"פ בכ"מ דבעינן שיהא הפתח נחשב כסתום אפילו בשעה שהוא פתוח בעינן דוקא שתי קנים תחת המשקוף כגון לענין תיקון המבואות לענין טלטול בשבת ולענין כלאים ולענין סוכה העשוי' כמין גא"ם ובעינן שיעשה צוה"פ שיהא נחשב כסתום ויחשב כמחיצה השלישית וראיתי בתיקון עירובין שבסוף ספר מקור חיים שהביא בשם הריטב"א דאפילו כשפני הכותל שוה כל דלית לי' ב' מזוזות ומשקוף פטור ממזוזה משמע דכוונתו דאפילו איכא שתי מזוזות מכאן ומכאן לפתח מהכותל גופא פטור ממזוזה כל שאין כאן מזוזות של עץ נפרדים מהכותל מדקאמר ובעירוב כה"ג ודאי דנידון משום צ"ה והוא דבר מתמי' דהא מפורש בגמ' דאפי' ראשי הכתלים של האורך נחשבין כמזוזות כ"ש ראשי הכתלים של צדדי הפתח וראיתי בריטב"א ואיתא שם להיפך דקאי שם אצוה"פ של עירוב ולא אצוה"פ של מזוזה ודבריו שם צריכין הג"ה וז"ל הריטב"א שם וא"ת בקנה מכאן וקנה מכאן היכי איכא שקפי והיינו מזוזות וי"ל בלא קנים אפילו יהי' פני הכותל שוה אינו

נראה אלא כפירצה אבל בקנים או בקונדסין שפיר איתחזי צוה"פ בלא שקפי כצ"ל וה"פ דהא דקאמר בעירובין שם דפתחי שימאי היינו לחד מ"ד דלית לי' שיקפי מביא שם הריטב"א דרש"י פירש דהמזוזות שבגוף הכותל מהצדדים אינן שוין אלא אבן אחד נכנס ואבן אחד יוצא אבל אם הי' פני המזוזות שוין מועילין המזוזות לענין צוה"פ דטלטול כמו קנים כיון שיש גיפופין מכאן ומכאן לפתח חשובין כמו קנים והריטב"א חולק עליו ומפרש דלית להו שקפי היינו קנים דבעינן גבי צוה"פ דטלטול דאינן מועילין המזוזות של גוף הכותל במקום הקנים אלא בעינן קנים לבד המזוזות ומשמע לי' דכמו דאין מועילין מזוזות בלא קנים ה"ה דאין מועילין קנים בלא מזוזות לענין טלטול ומשו"ה מקשה בקנה מכאן וקנה מכאן ליכא מזוזות ומתרץ דאע"ג דמזוזות בלא קנים אינן מועילין אבל קנים בלא מזוזות מועילין שפיר ומבואר לפי זה דצוה"פ של עירוב חמיר יותר מצוה"פ של מזוזה היפך ממה שכתב המקור חיים שם וכל דבריו בזה הם שלא בעיון במחכ"ת אבל מדברי הפוסקים משמע דפוסקין כפירוש רש"י והתוס' והרא"ש דמזוזות שהם ברוחב הכותל מועילין כמו קנים וא"צ קנים לבד המזוזות אפילו בצוה"פ של עירוב וכ"ש בצוה"פ של מזוזה:

נחזור לענייננו דבמקום דלא בעינן תורת פתח שיהא דינו כסתום לא בעינן קנים וסגי במשקוף לבד ובזה יתיישב דברי הטור והשו"ע באו"ח סי' תר"ל ס"ג שכתבו בסוכה העשויה כמבוי המפולש דצריך לעשות צוה"פ שיתן קנה מהפס על דופן האחת והקשה על זה המג"א בסי' שס"ג ס"ק כ"ח דהא גבי מבוי בעינן דוקא קנים תחת הקנה שלמעלה ולא סגי בדופן ותירץ ואפשר דשאני הכא דחומרא בעלמא היא לעשות צורת הפתח וקשה כיון דבכה"ג לא חשיב צוה"פ כלל מאי שייך להחמיר לעשות צוה"פ כזאת ולפי מה שכתבתי ניחא שפיר דע"י משקוף על הדופן בלא קנים תחתיו נמי חשיב פתח אלא דלא חשיב כסתום ומשו"ה הכא דמצריכינן לי' לעשות דופן ממש של ז' טפחים ע"י שיעמיד פס של ארבעה טפחים ומשהו בפחות משלשה סמוך לדופן סגי בצוה"פ כי האי אע"ג דלא חשיב כסתום ולפי זה לא בעינן שיתן הקנה על סוף הדופן דוקא דאפילו על אמצע דופן חשיב פתח כמו שהוכחתי לעיל והא דראשי הכתלים נחשבין כפצימין לענין צוה"פ של חיוב מזוזה ואין נחשבין כקנים לענין צוה"פ דעירוב נראה לפרש דהא דבעינן פצימין לענין חיוב מזוזה היינו משום דכתיב וכתבתם על מזוזות דאין קובעין המזוזה אלא על המזוזה וכתיב מזוזות משמע דבעינן שתי מזוזות לחכמים אע"ג דאין קובעין מזוזה אלא על אחת מהן ומזוזות היינו הפצימין שקבועין ועומדין אצל הדלת מכאן ומכאן ואין הדלת ננעל ונפתח על ידי סיבובם כי הם אין סובבין כלל אלא קבועין

ועומדין ומשו"ה אין מועילין להפתח להיות נחשב הפתח כסתום אפילו כשהוא פתוח אבל הקנים של צוה"פ של עירוב הם הקנים שהדלת מחובר בהם והם דבר אחד עם הדלת והדלת ננעל ונפתח ע"י סיבובם בצירי שבראשיהם שמלמעלה ושמלמטה התחובין בחור שבמשקוף מלמעלה ובאסקופה מלמטה ומשו"ה נחשב הפתח על ידיהם כסתום לפי שיש כאן מעט סתימת הדלת דהיינו דאותן הקנים סותמין מעט הפתח ואע"ג דהיכא דליכא קנים אלא פצימין מגוף הכותל משני צדדי הפתח מועיל נמי כמו קנים כמו שכתב המג"א בסי' שמ"ג ס"ק כ"ח וז"ל ונ"ל דאי איכא עמוד בכותל בולט נידון משום קנה דלא גרע מלחי בסי"א עכ"ל היינו משום דמ"מ הם סותמין קצת הפתח כמו קנים אבל ראשי הכתלים אינם סותמין כלל הפתח משו"ה אין מועילין להיות הפתח נחשב כסתום על ידיהם:

ונראה להביא ראי' לזה דקנים של צוה"פ של עירוב הם הקנים הסובבין עם הדלת מהא דאמר בעירובין (דף י"א ע"ב) אמר רב חסדא צוה"פ צריכה שתהא בריאה כדי להעמיד בה דלת ואפילו דלת של קשין וקאי אקנים שבצדדים כמו שפסק בש"ע סימן שס"ב סעיף י"א וז"ל וצריך שיהיו הקנים שבצדדים חזקים כדי להעמיד בה דלת כל שהוא ואפילו של קש עכ"ל וידוע הוא דהדלתות שבימיהם לא היו תלויין בהמזוזות שאצל הדלת כמו שאנו עושים היום אלא תחובין בצירין שבראשיהם שלמעלה ושלמטה בחורין שבמשקוף ושבאסקופה וכמו שכתב המג"א סי' שי"ג ס"ק ט' וז"ל כל הדלתות שלהם הדלתות הי' להם ב' ראשים אחד למעלה ואחד למטה וחור אחד הי' בסיפין וכנגדו חור למעלה במשקוף עכ"ל ולפי זה אם הקנים שבצוה"פ של עירוב הם המזוזות שעומדין אצל הדלת קשה אמאי בעינן שיהיו חזקים לקבל הדלת הא הם אין מקבלין הדלת כלל ועוד ראי' מהירושלמי דפ"ק דעירובין דאמר התם בשם ר"ל דבעינן ציר וכן ציר ולא יהא מחוסר אלא דלת ומפרש הקרבן עדה דציר הוא שעושין בראשי הסיפין למעלה ראש דק ליכנס בחור המשקוף וכן ציר הוא חור של המשקוף שהציר תחוב שם וכן הוא כמו את הכיור ואת כנו ובפני משה גרס ציר ובן ציר ומפרש ג"כ על הציר שבסיף ועל החור שבמשקוף וכן בשלטי הגיבורים בעירובין מביא בשם תוס' שיטת מהר"ף שפירש הא דאמר בתלמודא דידן דר"ל בעי היכר ציר הכוונה שיעשה בהקנים שבצדדים בראשיהן היכר ציר ואי הקנים שבצדדים הם במקום המזוזות שעומדין אצל הדלת ואין קבועין כלל בחור של המשקוף והאסקופה אמאי צריכין לעשות בהם היכר ציר אלא ודאי כמו שכתבתי דהקנים שבצדדים הם הקנים של הדלת הסובבין בצירים שבראשיהם התחובין בחורי המשקוף ואסקופה ויש פוסקים כר"ל דבעי היכר ציר ונראה לי דלאותן פוסקים

ודאי אין מועיל גוף הכותל להיות במקום קנים של צוה"פ ואפשר שזהו טעם הריטב"א שהבאתי לעיל דמשמע מדבריו דבעינן קנים לבד המזוזות שהם מגוף הכותל לפי שהוא נוטה ג"כ דבעינן היכר ציר והא דמשמע מדברי המג"א שהבאתי לעיל דגוף הכותל הבולט לרחבו הוא חשוב כקנה היינו לפי מאי דקיי"ל דלא בעינן היכר ציר ולא בעינן אלא שיהא הפתח נסתם קצת כמו דנסתם בדלת כשהוא פתוח דאותן הקנים הסובבין עם הדלת אף כשהדלת פתוח נשארו הם במקומם וסותמין הפתח קצת ומה"ט קיי"ל אף דלא בעינן היכר ציר מ"מ בעינן שיהא הקנים שבצדדים חזקים לקבל דלת של קש כדי שיהא באותה סתימה כשיעור הסתימה של דלת כשהוא פתוח דכל הדלתות שלהם היו נחלקים לשני חצאים ובכל חצי הדלת הי' קנה הסובב עם הדלת לנעול ולפתוח. העולה מכל הנ"ל דצוה"פ של המבוי אין הקנים שבצדדים מועילים כלל לענין שיהי' עליו תורת פתח אלא דתורת פתח יש עליו ע"י הקנה שע"ג כותלי המבוי כמו לענין חיוב מזוזה דחשיב פתח ע"י המשקוף בלא קנים בפיתחא דאקרנא אלא הקנים מועילים להיות הפתח נחשב כמחיצה אע"ג דפתוח לפי שע"י הקנים יש קצת סתימת הפתח כמו ע"י הדלת בשעה שנפתח דאז אין נשאר בהפתח רק אותן הקנים הסובבין עם הדלת:

לפי זה נראה לי ברור דברה"ר דבעינן דלתות הננעלות בלילה או עכ"פ ראויות לנעול ג"כ אין הדלתות מועילין אלא אם יש עליו משקוף מלמעלה דע"י המשקוף חשיב פתח וע"י הדלת חשיב הפתח כמחיצה אפילו בשעה שנפתח אבל בלא משקוף כיון דלא חשיב פתח לא עדיפי דלתות ממחיצה דאין מתרת אלא בשעה שסותמת ורק פתח יש לו עדיפות זו שאף בשעה שהוא פתוח חשיב כסתום כיון דעשוי כך לנעול ולפתוח והיינו עם דלת ברה"ר או בקנים שבצדדים במבוי המפולש וה"מ כשיש לו תורת פתח ופשיטא דבלא משקוף ע"י דלת לבדו לא חשיב פתח וה"ה אם יש משקוף והדלת אין עומד תחת המשקוף דכשנפתח אין נשאר קצת מהדלת תחת המשקוף לא חשיב כסתום וה"ה אם הדלת עומד תחת המשקוף אלא שנעשה באופן שנפתח כולו מצד אחד וכשנפתח לא נשאר תחת המשקוף אלא קצה אחד של הדלת מצד אחד של הפתח לא חשיב כסתום וגרע מצוה"פ ואפילו במבוי המפולש לא מהני כה"ג משום דליכא קנה מכאן וקנה מכאן בשעה שנפתח דכיון דבקנה מכאן וקנה מכאן דהפתח נחשב כסתום על ידיהם משום דאיכא קצת סתימת הדלת בעינן שיהיו עומדין תחת המשקוף דוקא ה"ה בדלת ממש בעינן נמי דכשהדלת נפתח יהיו הקנים שהדלת מחובר בהם עומדין תחת המשקוף דאי דלתות מועילין בלא משקוף אמאי בעינן בצוה"פ שיהיו הקנים שבצדדים עומדין תחת המשקוף דוקא הא האי דנחשב הפתח כסתום על ידיהם הוא משום דאיכא בהם

קצת סתימת הדלת ומה ענין יש להם להמשקוף והא דלא הוזכר בגמ' דבעי נמי משקוף עם הדלת לפי דמילתא דפשיטא הוא דע"י דלת לא חשיב כפתח ועוד דסתם דלתות שבימיהם דהיו ע"י צירים הסובבין במשקוף הי' משקוף על גביהם ויש ראי' ברורה דדלת בלא משקוף לא חשיב פתח מדברי הרמב"ם בפ"א מהל' מזוזה דחשיב שם עשר תנאים לענין חיוב מזוזה וחשיב תנאי אחד שיהא לו משקוף ועוד תנאי אחד שיהי' לו דלת הרי בהדיא דאע"ג דיש לו דלת בעי נמי משקוף והא דבעי משקוף לענין חיוב מזוזה ע"כ היינו משום דלא חשיב פתח בלא משקוף א"כ מוכח בהדיא דע"י דלת לבד לא חשיב פתח ועוד ראי' מהתוספתא דפרק בתרא דעירובין דאיתא התם מודים חכמים לר"י במעשה גינוסר שזה פותח דלת קרפיפו וסותם רה"ר וזה פותח דלת קרפיפו וסותם רה"ר שמערבין ונושאין ונותנין באמצע כו' החזירו פתחים למקומן חזרו לאיסורן ואמאי חזרו לאיסורן הא איכא דלתות הראויות לנעול אלא ודאי דדלתות בלא משקוף לא חשיב פתח ולא עדיף ממחיצות ויש רוצים לדחות דאין דלת אחת מועיל לשתי רוחות וזה אינו דהא קיי"ל דנעץ ארבעה קונדסין בארבעה דפנות ומתח זמורה על גביהן מהני לענין טלטול אע"ג דכל קנה מהארבעה קנים משתמש לשתי צוה"פ של שתי רוחות וה"ה דלתות במשקוף שעל גביהן מהני לשתי רוחות והכא לא מהני משום דליכא משקוף ועוד ראי' מתוס' עירובין (דף ב' ע"ב) בד"ה ליבעי דלתות כהיכל שכתבו וז"ל ואע"ג דבאהל מועד שהי' נמי הפתח רחב י' לא הי' דלתות ואפ"ה קרי לי' פתח כו' וקשה הא לאהל מועד נמי הי' פרוכת דכל חוט הי' שזור מכ"ח חוטין ועדיף מדלת של קש דמשמע בעירובין (דף י"א ע"ב) דחשיב דלת ואע"ג שהי' תלוי מלמעלה למטה ודלת שבש"ס הי' ע"י צירין מ"מ אי מכשרינן דלת בלא משקוף כמו שעושין היום היינו נמי בלא צירים אלא דבלא משקוף אין דלת מועיל כלום בשעה שנפתח ולא חשיב פתח ועוד דבאהל מועד בשעה שנפתח הפרוכת ליכא שום סתומה בצדדי הפתח כמו בקנים של צוה"פ או בדלת ועוד ראי' מתוס' עירובין (דף כ"ב ע"א) בד"ה והא שכתבו וי"ל הואיל דהי' לירושלים צוה"פ כו' ומנא להו דהי' לירושלים צוה"פ אלא ודאי דכיון דאמר דמשום הדלתות הננעלות בלילה אין חייבין עליהן משום רה"ר ע"כ הי' להם נמי משקוף דבלא משקוף ודאי היו חייבין עליהם משום רה"ר ביום אע"ג דננעלות בלילה ועוד ראי' מצאתי בספר אחד משו"ע חו"מ סימן רמ"ב סעיף א' בני מבוי כופין זה את זה לעשות קורה או לחי למבוי אבל אם באו להעמיד להם דלתות אפילו אחד יכול לעכב ולומר אני רוצה ליכנס בחבולתי עד פתחי ופירש הסמ"ע שם שהמשקוף שעל הדלת מעכב אותו מליכנס בחבולתו שעל כתיפו הרי דסתם דלת היא עם משקוף:

ואין להביא ראי' להיפך משבת (דף ט' ע"א) דפרש"י שם דלהכי לא אוקמה באסקופת בית דסתם בית פתח שלו יש לו משקוף מלמעלה ונמצא עובי הפתח כולה מקורה ומשמע לכאורה דמבוי אין לפתח שלו משקוף מלמעלה דאדרבא משם יש ראי' לדידן דהא פירש"י בד"ה באסקופת בית שכל הפתח מקורה משמע דבמבוי ג"כ יש משקוף מלמעלה שהדלתות תחובין בו בצירים שבראשיהם אלא שאין כל הפתח שלו מקורה וכן כתב עוד בדיבור הקודם וז"ל ונמצא עובי הפתח כולה מקורה עכ"ל ועוד דכפי מה שעושין היום דלתות להיתר הטלטול דכל הדלת תלוי בצד אחד וגם הדלת נקפלת זה על גב זה כמה פעמים משכחת לה רה"י גמורה ולא תהא ניכרת כלל דהא כמו דמועיל צוה"פ בכל הארבעה רוחות כ"ש דמועיל דלתות בכל הארבעה רוחות וא"כ משכחת לה ע"י שני עמודים העומדים זה כנגד זה באלכסון ועל כל עמוד יהיו נקפלין שתי דלתות דהיינו בעמוד אחד יהיו שתי דלתות הראויות לנעול רווח מזרחית ורוח דרומית ובעמוד השני יהיו נקפלין שתי דלתות הראויות לנעול רוח מערבית ורוח צפונית והוא דבר מתמי' ועוד דקשה לפי זה אמאי הוצרכו לעשות פסי ביראות הא יכולין לתקן בכה"ג. ע"כ נראה לי ברור כשמש בצהרים דאין שום היתר טלטול ע"י דלת בלא משקוף על גביו וגם שיהי' דוקא נעשה הדלת בשני חצאין דכשנפתח הדלת יהיו נשארין שתי קצות הדלתות תחת המשקוף כמו קנה מכאן וקנה מכאן. ישראל טובי' ב"ר חיים פסח הכהן ז"ל:

שם דימינא עקר ברישא רב שמואל כו' כצ"ל ש"מ:

שם ומאחר דכתיב וכתבתם האי גז"ש כו' כצ"ל מצאתי:

(**שם**) **אי** לאו גז"ש הו"א ליכתבא אאבנא וליקבעי' אסיפא כו'. וקשה דא"כ דמשכחת לה כתיבה תמה באבנים ע"י חקיקה הדרא קושיא לדוכתה רחמנא אמר על מזוזות ואת אמרת נילף כתיבה כתיבה ועוד קשה אמאי לא אמר דהו"א ליכתבא אסיפא דהיינו ע"י חקיקה ועוד קשה דלא הוה בעי המתרץ לומר מעיקרא אלא אמר קרא וכתבתם כתיבה תמה ולמה לי הא דאמר והדר על המזוזות ונראה לפרש דהוצרך לומר והדר על המזוזות שלא תאמר הא משכחת לה נמי כתיבה תמה על האבנים ע"י חקיקה להכי אמר והדר על המזוזות פירוש כיון דכתיב וכתבתם דדרשינן מיני' כתיבה תמה על כרחך לפרושי והדר על המזוזות דאע"ג דאי לאו גז"ש דכתיבה כתיבה אין לפסול חקיקה מ"מ אין לפרש וכתבתם דהיינו חקיקה דוקא דמשמעות וכתבתם היינו כתיבה ולא חקיקה אלא דחקיקה ג"כ בכלל כתיבה וכיון דוכתבתם היינו כתיבה וכתיבה תמה אי אפשר על האבנים על כרחך לפרש על מזוזות והדר על המזוזות ובלא גז"ש דחקיקה ג"כ מיקרי כתיבה מ"מ אין כשר לחקוק על המזוזות אלא צריך לחקוק אאבנא והדר לקבוע האבן

על המזוזות ומשו"ה קאמר דאי לאו גז"ש הו"א דליכתבי' אאבנא ואח"כ ליקבעי' אסיפא וכמו שפרש"י דאיקיים נמי והדר על המזוזות וה"ה דהוה מצי לתרוצי דהו"א ליכתבי' על כל דבר דלאו ספר אלא דמלשון הברייתא משמע דגז"ש איצטריך למעט אבנים דקתני יכול יכתבנה על האבנים כו' ע"כ נקט בתירוצו נמי דהו"א ליכתבי' אאבנא:

ברש"י ד"ה עביד כרב ושמואל לחומרא כו' כצ"ל:

בא"ד ומצריך מזוזה לתרווייהו דס"ל כר"י. בהרא"ש פירש משום דקאמר לחומרא דלא הוה בעי למימר אלא עביד כרב ושמואל:

בד"ה לול הפתוח כו' וכן עושין בני עלי' ד' מחיצות סביב הארובה למעלה כו' ומשום שאין רצפה למעלה אין נחשבין שניהם אלא בית אחד:

בד"ה הלך אחר הרגיל שהי' רגיל כו' פירוש שהי' רגיל בתחלה אעפ"י שאין רגיל עכשיו חייב ובא למעט פיתחא דרב שגם מתחלה לא הי' רגיל לאחרים אלא לו לבדו ולאיתויי פיתחא דרב הונא שמתחלה הי' רגיל אף לאחרים אע"ג דעכשיו אין רגיל לאחרים אלא לו לבדו כמו דאמר דהוה עייל בי' ר"ה וזה הוא כוונת התרצן ההוא רגיל הוה פירוש שמתחלה הי' רגיל גם. לאחרים והש"מ מוחק שהי' רגיל ואין נכון:

בא"ד ואע"פ שנתמעט התשמיש כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה פצים כו' ואין אצלו כלום ואין לו פצים אלא סף שסוגר בו. פירוש דקשה לכאורה האיך משכחת לה דלית לי' אלא פצים אחד הא אמרינן בסמוך גבי פיתחא דאקרנא דראש הכותל חשיב כמו פצים ע"כ פירש דהפתח הוא בזוית ואין אצלו כלום דאפילו כותל ליכא דכבר כלה הכותל קודם הפתח וכדי דלא תיקשי הא ע"כ אייריי דאית לי' משקוף מדר"מ חייב במזוזה וכיון דאין בזוית כלום על מאי מונח המשקוף ע"כ פירש ואין בזוית אלא הסף שסוגר בו והמשקוף מונח עליו והסף שסוגר בו הוא חלק מהדלת ואין כשר לקבוע בו מזוזה דאין קרי מזוזה אלא הפצים שקבוע ועומד אצל הדלת ולא הסף שסובב עם הדלת ע"י צירים שבראשו:

בד"ה דרך ביאתך לביאה ולא ליציאה. כוונתו בזה דאע"ג דדרשינן ביתך דרך ביאתך לענין ימין מ"מ מדאפקי' בלשון ביאה דרשינן נמי לביאה ולא ליציאה:

בד"ה מימין בבוא איש כו' אלמא דרך ימין הויא ביאה וכל דבר הנתון דרך ביאה צריך ליתנו בימין פירוש מדהיו נותנין ארון זה אצל קיר צפוני של מזבח סמוך למזרח כדי שאם יבוא איש אצל המזבח יהי' הארון בימינו בסמוך לו משמע דביאת אדם למזבח הוא לצד ימינו של מזבח דהיינו סמוך לצפונו דאם ביאת אדם הוא לצד שמאלו של מזבח סמוך לדרומו לא יהי' הארון סמוך לו דרחוק ממנו כל משך המזבח מצפונו לדרומו

א"כ משמע דדרך ביאה של אדם הוא תמיד להימין א"כ במזוזה דכתיב דרך ביאה הוי נמי בימין:
בד"ה מיעטו הכתוב למזוזה אחת שאם אין בו אלא פצים אחד חייב כצ"ל פירוש מיעטו הכתוב למזוזות ממשמעותו דמשמע שתים והעמידו רק על מזוזה אחת:
בד"ה להלן כתיבה וכתב לה ספר כריתות סה"ד ומה"ד להלן כתיבה וכתבת על האבנים כצ"ל:
בד"ה וכמו שנאמר להלן כו' כמו שנאמר להלן סה"ד ומה"ד מפיו יקרא אלי כו' כצ"ל:
בא"ד דספר בדיו בעינן פירוש דבכ"מ דבעי ספר צריך לכתוב בדיו:
בתוס' ד"ה נאמר כאן כו' וי"ל דמזוזה וס"ת חובת דורות ומצות דורות מ"ר כצ"ל פירוש דמצות כתיבת ס"ת היא חובת גברא שכל אדם מחויב שיכתוב לו ס"ת לעצמו אבל מזוזה אינה חובה עליו שיהי' לו בית כדי לקבוע בה מזוזה אלא אם יש לו בית החייבת במזוזה מחויב לקבוע בה מזוזה ומ"מ מצוה עליו להביא א"ע לידי חיוב של מצות עשה של מזוזה ובעידן ריתחא ענשינן על שלא הביא א"ע לידי חיוב מצות עשה ומשו"ה כתיבת ס"ת הוה חובת דורות ומזוזה רק מצות דורות ולאפוקי גט שאין מצוה עליו שיביא א"ע לידי חיוב של מצות גט אלא אם רוצה לגרש את אשתו מצוה שיגרשנה בשטר:
בד"ה אמר קרא וכתבתם כתיבה תמה כו' כצ"ל:
בא"ד צריך הוא לדרשא דכתיבה תמה כו'. לכאורה משמע דכוונת התוס' ליתן טעם אמאי לא מפרש והדר על המזוזות בלא דרשא דכתיבה תמה וקשה אמאי לא פירשו זאת תיכף על המקשן ועוד אמאי לא ניחא להו לומר דבלא כתיבה דוכתבת על האבנים מקשה שפיר דהמשמעות של וכתבתם על מזוזות הוא על המזוזות ממש ונראה לפרש דקשיא להו דכיון דמכח הוכחה דדרשא דכתיבה תמה דחקינן לפרש והדר על המזוזות א"כ לא הוצרך להוכחה דדרשא דכתיבה תמה תיפוק לי' מכח הוכחה דגז"ש דאע"ג דגז"ש איצטריך לעיל לענין לפסול כתבה איגרת מ"מ אין גז"ש למחצה ולא הוה בעי התרצן אלא לדחות סברת המקשן דפריך רחמנא אמר וכתבתם כו' דסברתו הוא דבשום אופן אי אפשר לפרש והדר על המזוזות דאינו כן אלא דמכח הוכחה דגז"ש יש לדחוק ולפרש והדר על המזוזות ע"כ כתבו דמשום הוכחה דגז"ש אין לפרש והדר על המזוזות כמו כתיבה דוכתבת על האבנים דאיכא נמי גז"ש זו ואפי"ה מפרשינן על האבנים ממש כיון דהגז"ש איצטריך למילתא אחריתא אין זה הוכחה להוציא הכתוב ממשמעותו אבל משום הוכחה דדרשא דכתיבה תמה על כרחינו לפרש והדר על האבנים:
בא"ד וכתבת על האבנים לא אמרינן כו' כצ"ל:

דף לד:
בגמ' ואם כתבן בעור אחד כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה על ד' עורות על ד' חתיכות קלף ויניחם בד' בתים כו' כצ"ל:
בד"ה בד' בתים בעור אחד כו' בדפוס שיש בו כמין ד' אצבעות כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה והניחן בד' בתים של עור אחד כמו שפירשתי וצריך כו' בבית אחת סה"ד כצ"ל והד"א. והא דקאמר וצריך שיהא ריווח בין הפרשיות לא קאי לפרושי הא דאמר בברייתא וצריך שיהא ריווח ביניהם דזה מפרש אח"כ בד"ה ביניהם דהריווח יהא בין הבתים אלא כוונתו לפרש האיך יעשה דיניח הארבע פרשיות שנכתבו על עור אחד בד' בתים מעומד כמו שפרש"י לעיל גבי מזוזה ובזה גם רבי מודה:
בד"ה ואם אין חריצן שבין כל בית ובית ניכר מבחוץ כו' כצ"ל:
בד"ה והי' לך לאות כו' אלא חיצון הוי אות אחת כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד אבל לך המשמש בהן וניכר ממשן כו' פי' שהוא הניח הפרשיות בהבית וראה שיש ארבע עורות:
בא"ד הוי ד' אותות כצ"ל:
בד"ה ויש לו ב' תפילין של ראש כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה מתוך כו' תפילין של ראש כו' נעשה בשל ראש כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד אין שם אלא יו"ד כו' כשיעור רחב אצבע וכפוף ראשה כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ועוד כתיב כו' פי' וקשה מ"ש של ראש וצריך לומר נמי הטעם משום דבראש יש רובו של שם כמו שפרש"י שם וא"כ ה"נ חמורה קדושתה מהאי טעמא:
בד"ה והקורא קורא כסדרן כו' מימינו לשמאלו נמצא כו' כצ"ל ש"מ:
בתוס' ד"ה לטטפת כו' כדאשכחן בפ' הזהב אי שקלת לי' לוי"ו דויסף ושדית לי' על חמישיתו הוה לי' חמישיותו והשתא מוקמינן לי' במקום יו"ד באמצע תיבה וקשה לפי' דקאמר בתר הכי גבי הקדש כתיב ויסף חמישית אע"ג דכי שקלת לי' לוי"ו דויסף ושדית לי' על חמישית סוף סוף הוה לי' חמישיתו כו' כצ"ל:
בד"ה לטוטפת נראה דלשון טוטפת הוא תכשיט על הראש אצל המצח כו' כצ"ל מצ"ק:
בד"ה טט כו' דמסתבר לי' שכתוב הכל בפרשה אחת דלא אשכחן בתורה שהוזכרו תפילין אלא בד' פרשיות כו' כצ"ל פירוש וא"כ אין כאן אלא ארבעה בתים לארבע פרשיות:
בא"ד יש גורסין טוט כו' פירוש ובזה ניחא הא דלא בעי י"ב בתים דלא כתיב טוט אלא בפרשה אחת מהרש"א:
בד"ה והקורא קורא כסדרן כו' נמצא דהקורא קורא כסדרן כו' כצ"ל:

בד"ה שקורא שתים ראשונות מימין כו' כצ"ל צ"ק:
בא"**ד** והאי דקאמר הקורא קורא כסדרן כו' פירוש דלכאורה יש מזה הוכחה לפרש"י דהא משמע דאביי קאמר זה לפרושי איזו ברייתא הוא מימין הקורא ואיזו הוא מימין המניח דהקורא קורא כסדרן ולפרש"י אתי שפיר דבזה דקאמר דהקורא קורא כסדרן דהיינו כסדר שכתובין בתורה קורא אותם מימינו לשמאלו נמצא דברייתא ראשונה הוא לימין הקורא ואידך ברייתא הוא מימין המניח אבל לפר"ת ע"כ מתפרש כסדרן כסדר שהם מונחים בבתים וא"כ בין לסדר ברייתא ראשונה ובין לסדר אידך ברייתא בין אם שניהם מונחים לימין הקורא ובין אם מונחים לימין המניח תמיד הקורא קורא אותם כסדר שמונחין בבתים ע"כ מפרשים דאין זה מדברי אביי אלא הוא סיום הברייתא והברייתא גופה מפרש דסדר זה הוא לימינו של קורא ואביי לא חידש בתירוצו אלא דאידך ברייתא הוא לימין המניח והדר כתבו דאפילו אם הוא מדברי אביי לא קשה מידי דיש לפרש דכסדרן קאי על הסדר של ברייתא ראשונה דהוזכרה בגמ':
בא"**ד** ויש לדחות דבכתיבת הסופר קאמר כו' ואין נראה כלל כו'. פירוש דהתוס' ס"ל דאין כתיבת הסופר שלא כסדרן מעכב מפרשה לפרשה כמו דמשמע מדבריהם לעיל (דף ל"ב ע"א) בד"ה להשלים ובשבת (דף ע"ט ע"ב) בד"ה הא מורידין:
בא"ד ופרשתא דבסמוך לה והי' כי יביאך בביתא תניינא ופרשתא כו' כצ"ל צ"ק:

דף לה.

בגמרא דהך דבעיא למיחזי אוירא לא קא חזיא ודלא קא בעיא למיחזי אוירא קא חזיא כו' כצ"ל:
שם הך דבעיא למיחזי אוירא דימין קא חזיא אוירא דשמאל כו' וקשה הא אמר מעיקרא על ברייתא לגוייתא דהך דבעיא למיחזי אוירא לא קא חזיא ועל גוייתא לברייתא דלא קא בעיא למיחזי אוירא קא חזיא משמע דגוייתא אינה רואה את האויר ונראה לפרש דגוייתא נמי רואה את האויר בשני דפנות הקצרים לצד פנים ולצד המעברתא אלא דלגבי בתרייתא קרי לי' לא בעי למיחזי אוירא לפי שהברייתא עודפת עלי' שרואה את האויר גם בדופן השלישי הרחב:
שם קולמוסא בדיק לה פירוש דאמרינן בחולין (דף קי"ט ע"ב) כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב ואם אין הדיו עובר עליו א"כ יהא ניכר הנקב:
(**שם**) **אמר** רב פפא בתפרן ובאלכסונן. במגילה (דף כ"ד ע"ב) איתא אמר רבא וכן נראה לגרוס גם כאן דלגירסא שלפנינו קשה דמדחי ר"פ הסיוע משמע דלפניו היו אומרים הסיוע וא"כ הוי בעי למימר תניא דמסייע לך:

שם לימא מסייע לי' כו' ובמגילה גרס תנינא להא דת"ר כו' והכוונה אחד דהא התם נמי אמר ואמר רבא בתפרן ובאלכסונן משמע דלא הוי ממתניתין סיוע להברייתא אלא לפי מה דפירש רבא דקאי נמי אתפרן דבעי נמי ריבוע למטה אבל בלא רבא אין כאן סיוע דהמתניתין ע"כ איירי למטה מדיש סכנה ובברייתא יש לומר דקאי אלמעלה דוקא ולפי זה יש נמי סיוע ממתניתין לפירושו של רבא בהברייתא והכא נמי דאמר לימא מסייע לי' לרבא יש נמי סיוע ממתניתין להברייתא לפי פירושו של רבא אלא דהתם נקט בלשון סיוע להברייתא והכא נקט בלשון סיוע לרבא והכל אחד:

שם וזה כנגד זה לא אמרן כו' כצ"ל:

שם כל היכי דמיתלי בשלחא כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה גוייתא לברייתא שנתן והי' כי יביאך כו' כצ"ל ב"ח וכן הוא בנמוק"י:

בא"ד דנעשית פנימית חיצונה וחיצונה פנימית סה"ד כצ"ל מצאתי:

בד"ה תיתורא כו' חותך מג' הדפנות ואינו משייר מכל אחת אלא מעט כו' כצ"ל. פירוש דהבית נעשה על הדפוס שהוא גולם אחד ואח"כ יש בו ג' חריצין ומתחלק לארבע חלקים כמו שכתב רש"י לעיל בעמוד הקודם דמניחין אותו בדפוס שיש בו כמין ד' אצבעות ושיעור הדפוס קודם שמתחלק הוא כדי שמהעור המונח על הדפוס השלם יעשה המעברתא והתיתורא ונמצא דהבית לאחר שלוקחין אותו מעל הדפוס אין בו רק חלל אחד בתחלה סמוך לפיו וזה קורא כאן רש"י פה הרחב ואין צורך לחלל זה לפיכך הוא חותך מג' הדפנות עד שמתחיל המקום שמתחלק לארבעה בתים ואינו משייר מכל אחת אלא מעט כדי לתפור עם התיתורא ומתחלה לא נעשה הדפוס שלם כל כך אלא בשביל הדופן הרביעית שצריך להיות ארוך כדי לעשות ממנו המעברתא והתיתורא:

בא"ד חודן של ג' הדפנות כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה שי"ן של תפילין לבית החיצונה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה דמתהפכין לי' מה שבפנים לחוץ כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה תפילין מרובעות הבתים מרובעים הס"ד ומה"ד בתפרן כו' כצ"ל וכן כתב הרא"ש בשם רש"י:

בד"ה כאמגוזא כו' שהרי יש להם בית מושב כצ"ל רש"ק:

בד"ה טבלא זהו עור של בתים פירוש מבחוץ יהא העור שלם בלא נקב אבל המחיצות שבין בית לבית אפילו אם נפסקו אינן פוסלות ומיקל יותר מרב חסדא וכן הוא בנמוק"י:

בד"ה זה שלא כנגד זה כו' ביניהם סה"ד ומה"ד זה כנגד זה שני בתים הסמוכים כצ"ל ש"מ. וצ"ל לפי פירוש זה דהא דאמר דשלש בתים פסולות לא איצטריך אלא בעתיקתא

דשתים זה כנגד זה נמי כשרים אבל בחדתתא לא איצטריך שלש דהא בכל שלש יש שני בתים הסמוכים ובלא השלישי פסולים:

בא"**ד** ל"א זה כנגד זה בתוך אויר חריץ אחד נפסק דופן בית זה ודופן בית שכנגדו כו' פירוש חריץ כמו דאמר וצריך שיגיע חריץ למקום התפר דהיינו החריץ שבין בית לבית מבחוץ ולפי זה הפירוש משכחת לה שלש בתים שנפסקו ולא יהי' שני בתים זה כנגד זה כגון שנפסקו שלשה בתים בשלשה חריצים ואין קרע אחד רואה את חבירו אבל בנמוק"י משמע שפירש דשתים ושלש לא קאי אבתים אלא אאוירין שבין בית לבית ושתים זה כנגד זה היינו דנקראו ב' אוירין הסמוכין ולפי"ז לא משכחת לה שלש שלא יהא נמי שני אוירין הסמוכין ולא נוכל לתרץ דשלש איצטריך באופן דשתים כשרות אפילו זה כנגד זה דבהרי"ף משמע דבכה"ג דשתים כשרות זה כנגד זה גם שלש כשרות כ"ז שפני הטבלא קיימת והנמוק"י כתב פירושו על הרי"ף וצריך לומר דרבא פליג על רב חסדא ולרב חסדא דאמר שלש פסולות ס"ל דשתים כשרות אפילו זה כנגד זה וכן משמע הלשון דאמר רבא הא דאמרת דקאמר לי' לרב חסדא הכי וא"כ משמע דאתי לפלוגי ולא לפרש:

בא"ד שהבית מפסיק ביניהן סה"ד ומה"ד בחדתתא כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה דמיתלי בשלחא כו' כצ"ל:

בד"ה שלחא עור כמו והפשיט וישלח סה"ד ומה"ד חלים לשון חיבור כו' כצ"ל:

בתוספות ד"ה מעברתא כו' וכן גשרים נקראין מעברתא ותיתורא ובתפילין הוא מקום שמכניסין בו הרצועות כו' כצ"ל וכן הוא בהרא"ש בה"ק:

בא"ד שיהא מעברתא דתפילין ותיתורא דתפילין הכל אחד כו' דהיינו מקום שמכניסין בו את הרצועות דבגמ' משמע דהם שני דברים אלא משום דהמעברתא והתיתורא מחוברין הן משו"ה קאמר דפירוש אחד למעברתא ולתיתורא אלא משום דהם שני דברים קורא לזה מעברתא ולזה תיתורא ופירוש אחד לשני השמות:

בא"ד וי"מ מעברתא רצועה קטנה שמעבירין למעלה על בית תפילין של יד פירוש לרוחב הזרוע דהיינו מצפון לדרום נותנין עור על גג הבית ועל שני דפנות הצפון והדרום:

בא"ד ועוד כי הרצועה שנותנים על בית הזרוע אינו מכסה כל הבית אלא הבית עצמה מגולה ימין ושמאל כו' פירוש דהרצועה אינה רחבה כמו רוחב הבית אלא קצרה כמו שכתבו בתחלה רצועה קטנה שמעבירין למעלה על בית תפילין של יד וא"כ עדיין נשאר הבית מגולה משני צדדין לצד הפנים ולצד המעברתא אבל ברמ"א מביא שנוהגין דרוחב הרצועה הוא כרוחב הבית:

בא"ד ולצד שכנגדו ואין להוכיח מדקאמר תפילין סתם דמשמע נמי בשל ראש דשי"ן של תפילין הל"מ בשל ראש איירי ומיהו ר"י אומר דהנותנה כו' כצ"ל והד"א. הגה זו הבנתי מד' המרדכי בה' תפילין וה"פ דגבי שי"ן של תפילין נמי אמר תפילין סתמא ואפי"ה לא איירי אלא בשל ראש דוקא וה"ה הכא לענין רצועה נמי בשל יד איירי דוקא והא דאמר דלא דמי לטולה תפלה של ראש ועושה אותה של יד מפורש במרדכי החילוק דהיכא שכולו מחופה בעור כדלעיל עדיף טפי דנראה הכל כעור אחד ומה לי בעור אחד ומה לי בב' אבל היכא שניכר שאין מעור תפילין יש לפסול טפי:

דף לה:

בגמרא א"נ כל היכי דמיתלי במתנא אתיא אבתרי' כו' כצ"ל:

שם אמר לי' פוק חזי כו' כצ"ל:

שם מר ברי' דרבינא עביד כדידן כצ"ל:

ברש"י ד"ה א"נ כל היכי דמיתלי במתנא כשאוחז אדם ברצועה התלוי' בהן כו' חדתתא ואידך שנתקין עתיקתא כו' כצ"ל. פירוש כשאדם אחד אוחז את התפילין בידו בחוזק וחבירו מושך את הרצועה התלוי' בתפילין בכח עד שגובר על חבירו ואתו תפילין אבתרי' והתפילין אינן נתקין חדתתא:

בא"ד ל"א אתיא אבתרי' שמתפשט העור הויא חדתתא מלשון זה משמע אע"ג דהדר חלים הויא חדתתא ועתיקתא הויא כשאינו מתפשט כלל ולפי זה פליג על הא דאמר מעיקרא דכשמתפשט והדר חלים הויא עתיקתא וחדתתא הויא כשמתפשט ולא הדר חלים ומדקאמר א"נ ולא קאמר ל"א משמע דלא פליג על הא דאמר מעיקרא ונראה לפרש דלעיל מיירי כשאוחז התפילין בידו אחת ובידו השני' פושט את העור ומשו"ה אפילו עתיקתא מתפשט ולא הויא חדתתא אלא דלא הדר חלים אבל הכא מיירי כשאינו פושט בידו אלא ע"י הרצועה ולא הוי בכח כ"כ כמו בידו ומשו"ה כשמתפשט אפילו דהדר חלים הויא חדתתא:

בד"ה גרדומי רצועות כו' גרדומין היינו שירי שיריהן כצ"ל. וכוונת רש"י לפרש דלא מכשר ר"פ גרדומין רק אם נשאר מהרצועות לאחר שנתקשרו בהראש:

בד"ה שיעור תכלת כו' ושיעור אזוב מפרש בפ"ג דנדה (דף כ"ו ע"א) גרדומי שיריהן כצ"ל והד"א:

בד"ה מכלל כו' מדמני להשירים גרדומין כצ"ל:

בד"ה מחוי כפוף אורך הרצועה תהא עודפת על הקשר כמה שיכול כו' כצ"ל:

בד"ה פשיט כו' דלגבי פשיטת אצבע וגודל הויא בפשיטה כו' כצ"ל וא"צ להג"ה:

בד"ה כדידן כמנהג שלנו ותולין לפניו כצ"ל וא"צ להג"ה:

בד"ה קשר של תפילין שישים הרצועות על ראשו בענין שיהא דל"ת כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה ונוייהן לבר כו' והכי נמי אמרינן לעיל כו' כצ"ל:
בד"ה איתהפכא לי' שלא היתה הדל"ת ניכרת מבחוץ פירוש זה הוא לפירוש הראשון דנוייהן הוא הקשר של דל"ת:
בד"ה קשר של תפילין כו' והקב"ה מניח תפילין כדאמרינן בברכות (דף ו' ע"א) סה"ד ומה"ד למעלה בגובה הראש ולא למטה בצואר סה"ד ומה"ד כדי שיהו ישראל למעלה כדאמר לעיל דמשום תפילין של ראש כו' ויראו ממך סה"ד ומה"ד כלפי פנים כו' כצ"ל.
והא דמייתי דמשום תפילין של ראש יראו העכו"ם כוונתו בזה ליתן טעם אהא דקאמר דע"י קשר של תפילין שיהא למעלה יהיו ישראל למעלה דמשום תפילין של ראש יראו העכו"ם והיינו משום השי"ן והדל"ת של הקשר משו"ה בעינן שיהא הקשר למעלה שיהא נראה ויראו העכו"ם מישראל ועי"ז יהיו ישראל למעלה וללו"א של כלפי פנים דהנוי של דל"ת מבחוץ הא דאמר כדי שיהו ישראל לפנים ולא לאחור הוי נמי מטעם זה כדי שיראו העכו"ם הדל"ת ויראו מישראל וללשון ראשון שפירש ממול עורף ולא בצידי הראש יש לפרש ג"כ דאם יהי' הקשר כלפי פנים נמצא דמכל הצדדין יראו העכו"ם מישראל מלפנים משום השי"ן ומאחוריו משום הדל"ת ואם מהצדדין רואה שניהם השי"ן והדל"ת אבל אם יהי' הדל"ת מהצד הבא כנגד זוית של העורף לא יראה כלום:
בד"ה כלפי פנים כו' כדאמרן לעיל ונוייהן לבר כצ"ל ש"מ:
בתוס' ד"ה פוק חזי כו' וכן בסוף פרק כיצד מברכין כו' כצ"ל. פירוש דשם פליגי ר"ט וחכמים בברכה שלפניו דמים ור"ט מחמיר ומחייב בבורא נפשות שהיא ברכה ארוכה מברכת שהכל לחכמים ונוהגין לקולא כחכמים ומברכין לפניו שהכל:
בד"ה וכמה שיעורייהו כו' ולפי' זה דמחוי פשוט כו' כצ"ל:
בא"ד היינו מגודל עד אמה כו' פירוש דשיעור רצועה של יד לאחר ההידוק על היד כשיעור שיכול לפשוט מגודל ועד אמה וכפוף כשיעור שיכול לפשוט מאצבע ועד אמה שהוא שיעור קטן מהשיעור שמגודל ועד אמה ומש"ה קרי לי' כפוף כמו שפרש"י:
בא"ד דכפוף היינו מעיקר גודל עד ראש אצבע כשהן דבוקות זו בזו כו' פירוש אצבע היינו אמה דנקרא בגמרא אצבע צרדה לפי' הערוך וכשהן דבוקות היינו כשמחבר ראש האמה על ראש האגודל ומעיקר גודל היינו מתחלתו כשמתחיל לצאת מפס היד והיינו כל האורך של שני פרקי האגודל ופשיט היינו מראש האמה עד ראש גודל כשהן פשיטות ואין רוצה לומר כפרש"י דירחיק הגודל מהאמה כל מה שיכול להרחיק אלא אדרבא יקרב הגודל להאצבעות והשיעור הוא מה שהאמה מאריך יותר מהגודל והוא יותר

מהשיעור של כפוף ולפי שרב כהנא מחוי כפוף דהיינו שכופף הגודל והאמה לקרבן יחד קאמר רב אשי פשיט שהן עומדין פשוטין ולא כפופין ולפי' זה ניחא לשון כפוף יותר מלפרש"י:

בד"ה ונוייהן לבר הכא מוכח דארצועות קאי ולא כמו שפי' בקונטרס במסכת עירובין (דף צ"ז ע"א) דקאי אקציצה מ"ר כצ"ל פירוש דרש"י פירש התם ונוייהן לבר אותו היכר אותיות לבר לחוץ שאינם כלפי התפילין בין הבתים אלא כנגד מראית העין מבואר בדבריו דנוייהן לבר קאי על השי"ן שבקציצה שלא תהא בהחריץ שבין הבתים אלא בדופן החיצון והכא משמע דארצועות קאי דהא על מה דאיתהפכא לי' רצועה דתפילין אמר לי' ולא סבר לה מר הא דנוייהן לבר והיינו בקשר שהוא ברצועות וכן כתבו בהדיא בעירובין דנוייהן לבר קאי אקשר ולא ארצועות שחורות כלשון אחרון של רש"י:

בד"ה אלו תפילין שבראש כו' ונראה דדל"ת ויו"ד שברצועות לאו אותיות גמורות הן כו' נראה לפרש דאף התוס' ס"ל דקשר של תפילין הל"מ שיהא בצורה זו שנראה כעין דל"ת אלא דלא חשיב להו דל"ת גמור לענין דנחשוב אותם לאותיות של שם דהא לא אמרו אלא דדל"ת ויו"ד לאו אותיות גמורות הן ולא חשיבי מן השם אבל לא אמרו דלא בעי לעשותם משמע דצריכין לעשותם אף לדידהו וכן נראה מלשון התוס' דעירובין (דף צ"ז) בד"ה ונוייהן דכתבו התם לפרש דנוייהן לבר אקשר קאי דנוי הקשר יפנה לצד חוץ אותו צד שנראה כעין דל"ת:

בא"ד והר"י דאורלינייש מסופק כו' פירוש מזה נמי ראי' דאין דל"ת ויו"ד מאותיות של שם דאי יו"ד מאותיות של שם לא הוה מסופק בשל יד כמו דאינו מסופק בשל ראש:

בא"ד ויש עוד לפרש כו' פירוש אע"ג דדחו פרש"י בהא דכתב דדל"ת ויו"ד הם אותיות של השם מ"מ יש לפרש דמשו"ה אמר אלו תפילין שבראש משום השי"ן בלבד משו"ה כתבו ויש עוד לפרש דמשמע מלשונם דגם פרש"י נכון הוא:

דף לו.

בגמרא ומודים חכמים ור"י שאם חלצן כו' כצ"ל וכן משמע בהרא"ש בה' תפילין סימן י"ז שכתב וז"ל אלמא חכמים ור"י סברי לילה זמן תפילין כו' מודים לת"ק כו' עכ"ל:

שם ר"ח ורבה בר רב הונא מצלו בהו באורתא בש"מ מגי' דהא ר"ח כו' ואין נכון הגה זו דר"נ לא הי' מביא ראי' מר"ח ורבה בר רב הונא דהוא קשיש מיניהו דר"נ הי' ראש בנהרדעי בימי רב הונא ורב יהודה עיין קידושין (דף ע') והי' תלמיד רב ושמואל:

שם איכא דאמרי אמר רב נחמן אין הלכה כר"י כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה בין תפילה לתפילה כו' דסיפר קודם שיניח אותה על הראש כצ"ל בד"ה והיו משמע שתים כו' וקשה דהא וקשרתם נמי משמע לשון רבים אע"ג דלא קאי אלא אשל

יד לבד וע"כ לומר דקאי על הדברים דכתיב לעיל מיני' וא"כ והיו נמי נימא דקאי על הדברים דלעיל מיני' ונראה לפרש דוקשרתם דכתיב גבי של יד קאי נמי אלטוטפות בין עיניך דהא של ראש נמי בעי הידוק כמו של יד ותיבת והיו מיותר לדרשא זו כ"ז שבין עיניך יהו שתים ואח"כ מצאתי קושיא זו במעדני יו"ט בשם רמ"י סימן כ"ח והתירוץ במעיו"ט משמי' דנפשי':

בא"ד כל זמן שאות של ראש מונח אות של יד נמי מונח כו' כצ"ל:

בד"ה תפילין כו' משיראה חבירו ברחוק ד' אמות כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מודים חכמים ור' יעקב כו' כצ"ל:

בא"ד דלילה לאו זמן תפילין הוא כדאמרינן לקמן וקשה דהא אמרינן לקמן בע"ב דלמ"ד לילה לאו זמן תפילין כל המניח תפילין עובר בעשה או בלאו ואמאי מתיר ר' יעקב להניחן בראשו עד שתכלה רגל מן השוק וחכמים עד זמן שינה ואין לומר דדוקא המניח עובר אבל אם כבר מונחין מבעו' אינו עובר אם אינו חולץ דהא אמרינן לקמן בע"ב לרבה בר רב הונא דאמר ודאי חשיכה חולץ דבע"ש איתמר וטעמא משום דשבת לאו זמן תפילין והא דבחול מצלי בהו באורתא משום דסובר דלילה זמן תפילין אלמא דלמ"ד לילה לאו זמן תפילין בעי לחלוץ ועוד דהא בני מערבא דס"ל דקרא ושמרת את החוקה בחוקת תפילין הכתוב מדבר דלילה לאו זמן תפילין היו מברכין כשהיו מסלקין התפילין סמוך לשקיעה לשמור חוקיו דהכי משמע קרא ושמרת חוקת תפילין שיהיו בראשך ימים ולא לילות משמע דקרא אתי אפילו לחלוץ ונראה לפרש דרש"י מפרש דבזה פליגי ת"ק ור"י וחכמים דת"ק ס"ל דקרא ושמרת את החוקה קאי נמי אחליצה ור"י וחכמים ס"ל דלא קאי אלא אהנחה ובני מערבא ס"ל כת"ק אלא לרבה בר רב הונא הוכרח הגמ' לומר דהא דמצלי בהו באורתא משום דס"ל דלילה זמן תפילין דמדס"ל בע"ש דודאי חשיכה חולץ משום דשבת לאו זמן תפילין א"כ ע"כ ס"ל דאין חילוק בין להניח ובין לחלוץ כסברת הת"ק דברייתא ולא ניחא לי' לרש"י לפרש כפירוש התוס' דר"י וחכמים ס"ל דלילה זמן תפילין דא"כ צריכין לומר דהא דמודו לחכמים שאם חלצן קודם שקיעת החמה אין חוזר ומניחן לאחר ששקעה החמה היינו נמי משום גזירת שינה ויהי' גזירה דשינה בשני אופנים לענין הנחה גזרינן לאחר שקיעת החמה בין לר"י ובין לחכמים ולענין חליצה לא גזרינן לר"י עד לאחר שתכלה רגל מן השוק ולחכמים עד זמן שינה:

בד"ה לא חולץ אם מונחין כו' כצ"ל ש"מ:

בתוספות באמצע הדיבור שמהדקו ומצמצמו בראשו ובזרועו כמו שליא כו' כצ"ל וכן הוא בהרא"ש:

בא"ד ולפירוש רבינו אליהו הוה לי' למימר משעת קשירה ועד שעת הנחה כו' פירוש דכיון דמפרש קשירה על עשיית הקשר א"כ הנחה ע"כ היינו ההידוק נמצא דקשירה קודם הנחה:

בא"ד דכתיב בשל יד וקשרתם לאות על ידך כו' פירוש דמסתבר דקשירה ממש הוא והא דקאמר הכא משעת הנחה ועד שעת קשירה נמי קשירה ממש הוא כדמסיק בסוף משום דבשל יד מתחיל לברך והא דהוכיח ר"ת דלא בעי לקשור בכל יום מפ"ק דחולין ומפרק בתרא דעירובין יש לומר דהתם איירי בשל ראש:

בא"ד והיתה קושרת לו תפילין על ידו כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד לפי שיש קושרים ראש הרצועה באמצע זו בזו כו' פירוש כמו שאנו עושין היום שהרצועה היוצאת מהקשר מצד האחד, והיא מכופלת ויש חלל בתוכה ששם מכניסין הרצועה הארוכה שמצד השני של הקשר ואח"כ מכניסין הזרוע בתוך אותו ההיקף ומושכין הרצועה ועי"כ מהדקין התפלה על הזרוע אותה הרצועה המכופלת עשוי' ע"י שקושרין ראש הרצועה באמצע הרצועה ומניחין אותה הרצועה המכופלת והחלל של אותה הרצועה אינה יכולה להרחיב יותר כפי מה שעשו אותה מתחלה וכן נמי אינה יכולה להתקצר וא"כ אינה עולה ויורדת אבל יש שאין עושין כן אלא לאחר עשיית הקשר תוחבין הרצועה בקשר כדי שתצא מהקשר רצועה מכופלת וחלל בתוכה כמו שאנו עושין בשעת עשיית הקשר ואותה הרצועה מכופלת יכולה להרחיב ולקצר ועולה ויורדת כיון שאינה נעשה ע"י קשירה אלא בתחובה:

בא"ד שהרצועה נתחבה בקשר כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה סח כו' ומ"מ עבירה היא בידו כו'. פי' אפילו אם חוזר ומברך חוזר על' מערכי המלחמה דעשה עבירה שהפסיק בשיחה בין עשיית המצות:

בא"ד ושמא שאני תפילין שמצוה אחת הן כו' פירוש אע"ג דחשובין שתי מצות לענין שאין מעכבין זה את זה ולענין שאם הפסיק ביניהם בשיחה צריך לחזור ולברך דהא סח והפסיק באמצע עשיי' שלמצוה אחת ודאי דאין צריך לחזור ולברך מ"מ לענין איסור הפסק ביניהם בשיחה שחוזר עלי' מערכי המלחמה חשובין כמצוה אחת לפי ששניהן חובה עליו ושניהן ענין אחד משא"כ בסח בין עוף לעוף דאם ירצה לא ישחוט חשובין כשתי מצות לענין דאין איסור להפסיק ביניהם בשיחה ואם סח אין חוזר עלי' מערכי המלחמה אב לענין לחזור ולברך אדרבה בשתי מצות יותר מסתבר לחזור ולברך בסח מבמצוה אחת:

בא"ד ומיהו מסתברא דכיון דיכול לפטור בברכה אחת אין לו לדבר כו' פירוש אבל לא חשיב עבירה שיחזור עלי' מערכי המלחמה כמו בסח בין תפלה לתפלה:
בא"ד ושמא סח בין עוף לעוף כסח באמצע סעודתו כו' פי' דאין צריך לחזור ולברך משום דדוקא בשתי מצות ששניהן חובה עליו הויא שיחה הפסק שצריך לחזור ולברך אבל בסח בין עוף לעוף דאם ירצה לא ישחוט חשיב כסח באמצע סעודתו דאין צריך לחזור ולברך:
בא"ד דהא זימנין זקוק לכסות אפילו אם נפטר בברכה אחת כצ"ל. פירוש דר"י ס"ל בחולין (דף פ"ו ע"ב) דשחט חי' יכסה ואח"כ ישחוט עוף וקאמר שם בגמ' דמודה ר"י לענין ברכה שאין חוזר ומברך על שחיטת העוף ואע"ג דלא קיי"ל כר"י מ"מ יש ללמוד מסברתו לדידן בסח בין שחיטת עוף לעוף דהוי הפסק והיסח הדעת וצריך לברך על שחיטת עוף השני דכ"ש דצריך לכסות מעיקרא קודם שחיטת עוף השני ולכאורה הי' נראה לפרש דאין הלימוד מסברת ר"י הוא ממה שחייבה תורה לחי' כיסוי בפ"ע ולעוף כיסוי בפ"ע דכ"ש דיש לחייב לשני עופות שני כיסוים היכי דהפסיק בשיחה ביניהם דהא כיון דלא קיי"ל כר"י בחי' ועוף שוב אין ללמוד נמי בסח בין עוף לעוף אלא הלימוד הוא ממאי דס"ל לר"י דיעשה כיסוי החי' קודם שחיטת העוף כיון דכבר נתחייב בה כ"ש בסח בין עוף לעוף דכיון דנגמר שחיטה הראשונה איחייב בכיסוי שהוא גמר השחיטה וצריך לעשות הכיסוי קודם שחיטת העוף השני אבל לאחר העיון אין לפרש כן דהא יש לחלק ביניהם דבשלמא התם דאפילו אם ישחוט העוף קודם כיסוי של החי' אין רשאי לשחוט על דם החי' דהא גלי קרא דחי' צריך כיסוי בפ"ע אבל הכא אם ישחוט העוף השני קודם הכיסוי יכול לשחוט על דם עוף הראשון ויעשה כיסוי אחד לשניהם שפיר יש לומר דאין צריך לכסות קודם שחיטת השני' אלא ישחוט השני' קודם ויעשה כיסוי אחד לשניהם וצריך לומר דהלימוד הוא ממה שחייבה התורה לחי' ולעוף שני כיסויין כ"ש דחייבה התורה לשני עופות היכי דהפסיק בשיחה ביניהם שני כיסויין ולא קשה הא אנן לא קיי"ל כר"י דמ"מ דכיון דרבנן לא פליגי עליו אלא בחי' ועוף משמע דבשני עופות בהפסיק ביניהם מודו לי' וכן הוא בהרא"ש פרק כיסוי הדם בהדיא וז"ל דהא לר"י שחט חי' יכסה ואח"כ ישחוט עוף ובברכה אחת על השחיטה סגי וכ"ש שטעון כיסוי למה ששחט היכא דצריך לברך על השחיטה ואע"ג דאין הלכה כר"י מ"מ שמעינן מדבריו דכי היכי דלדידי' אמרה תורה דחי' ועוף צריכין שני כיסויין אעפ"י שמתחלה הי' דעתו לשחוט שניהם ה"ה נמי לדידן היכא דנמלך ושתי שחיטות הן שצריך לגמור מצות שחיטה ראשונה קודם שיתחיל אחרת עכ"ל ולפי פירוש זה אם שחט העוף השני

על דם העוף הראשון ולא כיסה מקודם דם העוף הראשון לא עבר על מצות קדומה בלבד שקדם השחיטה למצות הכיסוי אלא ביטל מצות כיסוי של העוף הראשון לגמרי דהתורה חייבה בכה"ג לעוף הראשון כיסוי בפ"ע כמו בחי' ועוף לר"י:

בד"ה לא סח כו' מברך אחת לשל ראש על מצות תפילין כו' כצ"ל:

בא"ד וכן כתב בשימושא רבא כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה עבירה כו' ולא בירך על של ראש אלא סמך כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה וכשיגיע כו' מדמה ציצית לתפילין לענין משמוש ולברך כו' כצ"ל. ועיינתי שם ולא מדמה ציצית לתפילין אלא לענין דמברך עליהן כל זמן שהוא לובשן ולא איירי כלל מענין משמוש ולברך ונראה לפרש דכוונתם כמו שכתב הרא"ש בתשובה הובאה בב"י או"ח סימן ח' וז"ל וששאלת הלן בטליתו בלילה כשעומד בבוקר אם חייב לסלקו מעליו ולהחזירו לברך עליו או די לו למשמש בו ולברך יראה לי שאין צריך לסלקו מעליו וכן מוכח בפ' התכלת דגרסינן התם ר"י רמי תכלתא וכו' ומשני כר' וכו' פי' בלילה הי' פושטן ובבוקר כשהי' חוזר ולובשן הי' מברך ומשמע דמעיקרא הי' סבור שלא הי' פושטן בלילה ולכך הקשה כיון דסבר לילה זמן ציצית אמאי הי' מברך דאם הי' פושטן בלילה מאי קשה לי' אם מברך בבוקר כשחוזר ולובשן אלמא לדידן דקיי"ל לילה לאו זמן ציצית יש לברך בבוקר אף אם לא יפשוט טליתו ולכאורה טוב למשמשן בשעת ברכה עכ"ל והנה דעת השואל נראה דהי' פשיטא לי' דחייב לברך עליו בבוקר רק הי' מסתפק אם חייב לסלק טליתו קודם הברכה או די במשמוש לבד וכמו שנסתפקו בזה התוס' הכא וכן פי' בדרישה דעת השואל ופשיט לי' הרא"ש מפרק התכלת מסברת המקשן דהי' סבור דלא הי' פושטן ואפי"ה משמע דאם הי' ס"ל לר"י לילה לאו זמן תפילין הוה ניחא לי' להמקשן הא דמברך בכל צפרא אע"ג דלא הי' פושטן קודם הברכה ונראה לי לפרש דלזה כוונו התוס' הכא שכתבו דבפ' דתכלת מדמי ציצית לתפילין לענין משמוש ולברך ואין כוונתם דהגמ' דהתם מדמי בפירוש ציצית לתפילין לענין זה אלא כוונתם דמהתם משמע דציצית נמי יש להן דין זה כמו בתפילין דאין צריך לסלקם קודם הברכה אלא די במשמוש לבד ומדברי הרא"ש בתשובה זו ומדברי התוס' בכאן יש להוכיח כסברת הב"י בסימן ח' סעיף י"ד דהפושט טליתו ע"ד ללובשו מיד צריך לברך דאי לא תימא הכי קשה דילמא הי' סובר המקשה דלא הי' פושטן בלילה אבל הי' פושטן וחוזר ולובשן בשעת הברכה כדי שיוכל לברך והטור דכתב שלא לברך היינו לפי שלא פסק נמי כתשובת הרא"ש זו וקצת צ"ע אמאי לא הביא הב"י ראי' מתשובת הרא"ש זו והטו"ז בסימן ח' הקשה על הרא"ש דמי דחקו להמקשן לפרש דאיירי בלא פשטו ולהקשות אר"י ולי

נראה דכמו כן קשה נמי לדידי' דפירש כפרש"י דמי דחקו להמקשן לפרש דר"י ס"ל כחכמים ולהקשות עליו דילמא ס"ל כרבי אלא דבין לפרש"י ובין לפירוש הרא"ש לא קשה מידי דקשה לי' להמקשן אם איירי בפשטו וס"ל כרבי א"כ חיוב הברכה בא בשביל הפשיטה כל שעתא נמי וגם מ"ש מצפרא הא כשמתעטף בו קודם אור היום צריך לברך כמו דמקשה הגמ' על התרצן לאחר שמתרץ כרבי משו"ה הוה סובר המקשה לפירוש הרא"ש דאיירי בלא פשטו וחיוב הברכה הוא משום דלילה מפסקת דלילה לאו זמן ציצית ואפילו בטלית המיוחד ליום דחייב בציצית אפילו אם לבשו בלילה מ"מ כיון דכסות לילה פטור בציצית אפילו ביום שפיר הוי הלילה הפסק לענין ברכה ומשו"ה דוקא בצפרא הי' מברך ולפרש"י הי' סבור דס"ל כחכמים ואפילו בפשטו לא מחייב בברכה בשביל הפשיטה אלא בשביל דלילה לאו זמן ציצית ומספקת:

בד"ה ר"י אומר כו' ר"י וחכמים ס"ל דלילה זמן תפילין כו' והא דמודו ר"י וחכמים שאם חלצן ושקעה חמה שוב אינו חוזר ומניחן היינו נמי משום גזירה דשינה ולהניחן לכתחילה גזרינן יותר מלגבי חליצה אבל לת"ק דסובר דצריך לחלוץ נמי משקעה חמה ע"כ לומר דס"ל דלילה לאו זמן תפילין כמו דס"ל לר"י הגלילי לקמן וצריך לפרש לדבריהם דהא דאמר בע"ב על רב אשי דהניח תפילין לאחר שחשכה משום דקסבר לילה זמן תפילין דהיינו שהיו עליו מבעוד יום ולא הי' מסלק דהא להניחם לכתחילה לאחר שחשכה אפילו ר"י וחכמים דס"ל לילה זמן תפילין מודים דאין מניחין לכתחילה אבל לרש"י שפיר יש לפרש דאפילו לכתחילה הי' מניחן לאחר שקיעת החמה דהא לא מצינו גזירת שינה לאחר שחשכה אלא עד שתכלה רגל מן השוק לר"י או עד זמן שינה לחכמים והא דמודו ר"י וחכמים דאין מניחין לכתחילה לאחר שחשכה היינו מדינא משום דס"ל לילה לאו זמן תפילין ועובר בעשה או בלאו:

דף לו:

בגמ' ת"ל והי' לך לאות על ידך מי שצריכין אות כו' כן איתא בעירובין (דף צ"ו ע"א) וכצ"ל כאן מצאתי:

שם ומר סבר השמר דעשה נמי לאו. בתוס' בעירובין (דף צ"ו ע"א) פירשו דהיינו דוקא לענין איסור הנחת תפילין לאחר שקיעת החמה שהוא אזהרת לא תעשה אלא דלא נכתב האזהרה בהדיא אלא דנשמע מכלל אזהרת העשה דקיי"ל בכ"מ אזהרת לא תעשה הבאה מכלל אזהרת עשה חשיב עשה אבל הכא דאזהרת עשה נכתב בלשון השמר חשיב אזהרת לא תעשה הבאה מכלל עשה דהשמר לאו אבל לענין מצות הנחת תפילין מודה דאין בה לאו אלא עשה דהשמר דאזהרת עשה חשיב עשה:

שם אמר רבינא כו' כצ"ל:
(**שם**) **וחשך** והניח תפילין וכו'. גירסא זו היא לפי פרש"י דר"י וחכמים נמי ס"ל כת"ק דלילה לאו זמן תפילין ומשו"ה מודו לת"ק דאסור להניחן מיד לאחר שחשכה ולא פליגי אלא בחליצת תפילין לאחר שחשכה דת"ק ס"ל דיש איסור נמי אם אינו חולץ תפילין לאחר שחשכה ור"י וחכמים ס"ל דמקרא דושמרת לא שמעינן איסור אלא להניח לכתחילה אבל אין מחויב לחלוץ אלא לאחר שתכלה רגל מן השוק לר"י משום גזירת שינה ולחכמים בשעת שינה דוקא ולפי פירושו למ"ד לילה זמן תפילין לא מצינו שום איסור להניח תפילין לכתחילה קודם שתכלה רגל מן השוק לר"י או קודם שעת שינה לחכמים אבל לפירוש התוס' דר"י וחכמים ס"ל דלילה זמן תפילין צריך לומר דהא דמודו דאסור להניחן לכתחילה מיד לאחר שחשכה היינו נמי משום גזירת שינה דגזרינן בהנחה לכתחלה יותר מבחליצה וכמו שכתב הרא"ש בה"ק בשם ספר התרומה א"כ אפילו למ"ד לילה זמן תפילין אסור להניחן לכתחילה לאחר שחשכה ולפי זה צריך לגרוס הכא וחשך ולא סליק תפילין וכן הוא נמי גירסת הרי"ף והרא"ש:
שם דלאו לשמרן הוא דקא בעי להו קסבר כו' כצ"ל:
שם שלא יסיח דעתו ממנו כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה השמר דלאו לאו כו' דמשמע לעשות תפילין עשה הוא. ואע"ג דאיסור הנחת תפילין בלילה הוי לא תעשה מ"מ כיון דהשמר גופא הויא עשה א"כ איסור הנחת תפילין בלילה דדרשינן ימים ולא לילות הוי לאו הבא מכלל עשה דהוי ג"כ עשה:
בתוספות ד"ה אי קסבר כו' גמרא ולא בתפילין. פירוש מה שמפרש המשנה נקרא גמרא וכן הוא כוונתו מה דקאמר הכא גמרא ולא בתפילין מה שמפרש על המשנה ולא בתפילין:
בא"ד בפרק במה אשה גמרא בכבול כו' כצ"ל:
בא"ד אבל לרב דאמר כו' קשה כו'. פירוש דמאי מקשה דילמא ס"ל לרבה בר רב הונא כרב:
בא"ד דהא אמרינן בסוף כירה כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד לא הי' לו לומר דמשמע דטעם דשרי לטלטל כו' כצ"ל. פירוש דהא דאיצטריך עולא לפרש הטעם משום דאיכא תורת כלי עלי' ולא מפרש משום דראוין להתקשט בהם כסברת ר' ענני בר ששון משמי' דר' ישמעאל בר"י שם (בדף ס"ד ע"ב) כתבו התוס' שם בד"ה ואמר עולא משום דמשמע לי' דסבר האי תנא כמאן דאסר להתקשט בהם בחצר מדקתני הרי הן ככל הכלים הניטלים בחצר פירוש ככל הכלים שמלאכתן לאיסור דשרי

לצורך גופן ומקומן ואם בבית לכ"ע שרי להתקשט בהן לא הי' לעולא לומר דמשמע מהברייתא דהטעם דשרי לטלטל משום דאיכא תורת כלי דהא ע"כ הא דקתני בברייתא הרי הן ככל הכלים הניטלים בחצר לאו הוא ככל הכלים שמלאכתן לאיסור אלא ככל הכלים שמלאכתן להיתר:

בא"ד דתפילין שרי בחצר ולא אסירי כו' כיון דעשויין למשמש בהן מידכר דכיר להו כו' כצ"ל:

בא"ד לא יצא החייט במחטו תני דבי ר' ישמעאל יוצא אדם כו' כיון דאמר רבה בר רב הונא חייב אדם כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ושמרת כו' מפרש ר"ת כו' כצ"ל:

בד"ה יצאו כו'. יש לדקדק טובא בדברי התוס' אחד מה שהוסיפו בדברי ר"י שני תיבות כדי פרנסתו דלא הוזכרו בברייתא ועוד קשה הא דכתבו דאי משום לאחר המועד מה לי לעצמו מה לי לאחרים הא לקמן מייתי ירושלמי דרב מוקי למתניתין דכותב לעצמו ולא לאחרים בכותב להניח פירוש בכותב להניח לאחר המועד הרי בהדיא דלאחר המועד ג"כ יש לחלק בין לעצמו ובין לאחרים ועוד דבמ"ק כתבו התוס' דרב ורבב"ח נמי מצי סברי דשבת זמן תפילין משמע דאי הוי סברי שבת לאו זמן תפילין שפיר יש להוכיח דמניחין תפילין במועד מהא דאורי רב ורבב"ח לרב חננאל כר' יוסי וא"כ לפי מה שכתבו התוס' דהכא לקמן דמסתמא רב סובר כהלכתא דשבת לאו זמן תפילין אמאי לא הוכיחו מרב ורבב"ח דגמ' דידן ועוד כיון דלא הוכיחו כלל מדברי רב ורבב"ח למה הביאו הא דאורי ליי רב ורבב"ח לרב חננאל:

ולתרץ את כל זה נקדים לפרש דברי התוספות במועד קטן (דף י"ט ע"א) בד"ה ר"י וד"ה ר"י שהם קושי ההבנה וגם המהרש"א כתב שם שדברי התוס' אינם מובנים לו ונראה לפרש דהא דפליגי ר"מ ור"י בברייתא דר"מ מתיר לאחרים בטובה ור"י מתיר להערים ולמכור את שלו ולכתוב לעצמו יש לפרש בשני אופנים אחד דר"מ מחמיר יותר מר"י ואינו מתיר להערים ולמכור את שלו ושנית דר"י מחמיר יותר מר"מ ואינו מתיר לאחרים בטובה ור"מ דמתיר לאחרים בטובה כ"ש דמתיר להערים ולמכור את שלו והא דקאמר לאחרים בטובה דמשמע אבל לא בשכר לא בא למעט אלא לכתוב לאחרים בשכר בלא הערמה ולזה הפירוש נטו התוס' וכתבו לכאורה מחמיר יותר מר"מ שהתיר לאחרים דלאחרים בטובה הוא קולא יותר מלהערים ולמכור את שלו משום דר"מ מתיר לאחרים אבל ר"י אינו מתיר לכתוב לאחרים כלל אלא מוכר את שלו וכותב אח"כ לעצמו והביאו בשם התוס' דפירשו דר"מ מחמיר יותר מר"י לפי שגם ר"מ אינו מתיר לאחרים כלל

דלאחרים בטובה נמי היינו בהערמה וכתבו על זה ולא הבנתי וכוונתם לפי שעכשיו מפרשים התוס' דכדי פרנסתו היינו שאין לו מה יאכל ולפי זה אי אפשר לומר דר"מ אינו מתיר להערים ולמכור את שלו באין לו מה יאכל דבהדיא תנן במתניתין התם או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב והא דר' יהודה פליג על ר' יוסי ואין מתיר אלא בהערמה ובמתניתין מתיר בלא הערמה לא קשה דכיון דאפשר לעשות בהערמה אין להתיר בלא הערמה ואין לומר דאע"ג דכדי פרנסתו דר' יוסי היינו באין לו מה יאכל מ"מ הערמה דר"י היינו ביש לו מה יאכל דא"כ ר' יוסי מחמיר יותר מכולהו והוה לי' לומר אינו כותב אלא כדי פרנסתו כמו שכתבו התוס' לקמן לדחות פירוש הזה ואע"ג דגם עכשיו דמפרשין דר' יהודה מחמיר יותר מר"מ ג"כ קשה דהוה לי' לומר אינו כותב לאחרים אלא מערים כו' מ"מ זה לא הוי אלא קשה קצת כיון דלא בא למעט אלא קולא דר"מ לבד והדר כתבו לפרש דר"מ ור"י איירי ביש לו מה יאכל ור' יוסי מחמיר מכולהו וכתבו על פירוש זה דלישנא לא משמע הכי דהוה לי' למימר אינו כותב אלא כדי פרנסתו כיון דבא למעט קולא דלמכור לאחרים בהערמה וקולא דלאחרים בטובה וכתבו ע"ז ומיהו במילתא דר"י קשה נמי קצת כו' והשתא מתניתין אתיא כר"מ וכוונתם בזה לפרש דאע"ג דלפירוש השני קשה טובא הלשון דהו"ל לומר אינו כותב כו' אפי"ה יש לפרש כן משום דלפירוש זה אתיא מתניתין כר"מ משא"כ לפירוש הראשון צריכין לומר דתנא אחר הוא דהא לפירוש הראשון ס"ל לר"מ נמי הא דמתיר ר"י להערים ולמכור את שלו ולכתוב לעצמו ובמתניתין תנן אין כותבין ספרים תפילין ומזוזות במועד והיינו אפילו לעצמו מדפליג ר"י עליו ואומר כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו ואע"ג דצריכין לפרש דהא דמתיר ר"י במתניתין לכתוב לעצמו היינו נמי להערים ולמכור את שלו לאחרים כמו דס"ל בברייתא וכן מבואר בירושלמי שהביאו התוס' דרבב"ח מפרש הא דר' יהודה במתניתין כן דאיתא התם דאמר רבב"ח לר"ח זיל הב לי' תפיליך ואת כתוב לך דתנן כותב אדם תפילין לעצמו מ"מ הא ר"מ ס"ל כר"י בברייתא ומתיר להערים למכור את שלו ולכתוב לעצמו אבל לפירוש זה שפיר אתיא מתניתין כר"מ והיינו משום דלפירוש זה און לפרש דר"י מחמיר יותר מר"מ דא"כ קשה קצת דהוה לי' למימר אינו כותב אלא כדי פרנסתו ע"י אחרים [פירוש כמו דאמר ר' יוסי דכותב ומוכר כדרכו באין לו מה יאכל] או ע"י הערמה [פירוש ביש לו מה לאכול] ועל כרחינו לפרש דר"מ מחמיר יותר מר"י ולא ס"ל לר"מ הא דמתיר ר"י למכור לאחרים ע"י הערמה ביש לו מה יאכל ושפיר פליג במתניתין ר"מ על ר"י דמתיר לעצמו אפילו היכא דמערים ומוכר את שלו לאחרים ביש לו מה יאכל כמו דס"ל בברייתא והיינו כמו שפירש ה"ר יונה לקמן דמתניתין אתיא כת"ק דברייתא והיינו

ר"מ וה"ה דמצי אתיא כר' יוסי כמו שפירש ה"ר יונה לקמן אלא נקיט רבותא דאפילו כר"מ מצי אתיא ואע"ג דלפירוש הראשון נמי יש לומר דאתיא מתניתין כר"מ וכתירוץ הירושלמי אליבא דרב דמתניתין איירי בכותב להניח ובריית' איירי בכותב לצורך המועד מ"מ לרבב"ח לא מיתוקם הברייתא כר"מ והדר כתבו דיש מפרשים דכדי פרנסתו היינו בהרוחה ולפי זה שפיר יש לומר דר"י מיקל מכולהו כדמשמע הלשון וגם יש לומר דר"מ מחמיר יותר מר"י ומתניתין אתיא כר"מ כמו שפירשתי והדר כתבו ומתניתין פירש בתוספות הרב דפליגא אכולהו משום דהוא מפרש כפירוש הראשון של התוס' דר' יוסי מיקל מכולהו וכדי פרנסתו היינו דאין לו מה יאכל דלפירוש זה צריך לומר דר' יהודה מחמיר יותר מר"מ ור"מ נמי ס"ל כר' יהודה דמערים ומוכר את שלו וכותב לעצמו ובמתניתין אוסר הת"ק אפילו לכתוב לעצמו מדפליג ר' יהודה ומתיר לעצמו והדר כתבו וה"ר יונה פירש דאתיא כת"ק פירוש כת"ק דברייתא והיינו ר"מ וכפי הפירוש שכתבו דכדי פרנסתו היינו בהרווחה דלפי זה נוכל שפיר לפרש דר"מ מחמיר יותר מר"י ואינו מתיר להערים ולמכור את שלו כדי פרנסתו בהרווחה ולכתוב לעצמו ושפיר אתיא מתניתין כר"מ דברייתא ואע"ג דבמתניתין אוסר אפילו לכתוב לעצמו ובברייתא מתיר לכתוב לעצמו לא קשה מידי דלעצמו דמתיר ר"י במתניתין היינו להערים ולמכור את שלו ואח"כ לכתוב לעצמו כמו דאמר בברייתא בהדיא ובירושלמי מפרש רבב"ח דברי ר"י דמתניתין בהדיא דקאי אהערמה דאמר לרב חננאל הב לי תפיליך וזיל כתוב לך דתנן כותב אדם תפילין לעצמו ועל זה דוקא פליג הת"ק דאין כותבין לעצמו:

וזה הוא כוונת התוס' שכ' וה"פ אין כותבין ספרים תו"מ כדי למוכרם פי' דהא דאוסר הת"ק במתני' לכתוב לעצמו היינו להערים ולמכור את שלו כדי פרנסתו בהרווחה ואח"כ לכתוב לעצמו דאין לפרש כדי למוכרם כדרכו בלא הערמה דזה לא הוי לעצמו כלל והאיך פליג ר"י ע"ז ואומר כותב אדם תפילין לעצמו והא דכתבו או להניחם פירוש להניחם לאחר המועד כמו דאמר בירושלמי רב מוקי לה בכותב להניח ור"י פליג ומתיר אפילו להניח לאחר המועד והא דמתיר ר"מ בברייתא לעצמו היינו לצורך המועד והדר כתבו ועוד פירש דאתיא כר' יוסי לפי מה שפירש דר' יוסי מחמיר פירוש אפילו כר"י וה"ה דאתיא כר"י כמו שכתבו לעיל לאותו פירוש והשתא אתיא כר"מ והא שכתבו ואין ראי' מכאן שמותר להניח תפילין בחוה"מ פירוש דלפי פירוש הראשון דכדי פרנסתו דר' יוסי היינו שאין לו מה יאכל ובכה"ג איירי נמי ר"מ ופליג אר' יוסי ואינו מתיר אלא לאחרים בטובה ור' יהודה מחמיר יותר מר"מ ואינו מתיר לאחרים בטובה אלא להערים ולמכור את שלו וכותב לעצמו ור"מ נמי מתיר לאחרים בהערמה כר"י אלא שמיקל יותר

לאחרים בטובה יש ללמוד שמותר להניח תפילין בחוה"מ דעל כרחך לומר דהא דר"מ ור' יהודה אוסרין לכתוב כדרכו לאחרים באין לו מה יאכל ומתירין להערים נמכור את שלו ולכתוב לעצמו היינו שיניחם במועד דאי לאחר המועד קשה אמאי קשרית טפי לכתוב לעצמו לאחר המועד שאין זה צורך פרנסתו יותר מלכתוב לאחרים כדרכו לצורך פרנסתו שאין לו מה יאכל דבשלמא היכא דלעצמו ולאחרים אינן צורך פרנסתו שפיר יש לומר דלעצמו עדיף לפי שהוא בלא שכר אבל לאחרים צורך פרנסתו ולעצמו אינו צורך פרנסתו לאחרים עדיף וכמו שכתבו התוס' הכא דאי משום לאחר המועד מה לי לעצמו מה לי לאחרים אמאי מותר לכתוב לעצמו שאין זה צורך פרנסתו וכן לפי מה שפירשו בסוף דכדי פרנסתו דר' יוסי היינו בהרווחה ואפ"ה שרי דהואיל דלצורך מצוה מותר להשתכר בה דשום אדם לא ירצה לכתוב בחנם יש להוכיח דמותר להניח תפילין בחוה"מ מרב ורבב"ח דפסקו כר' יוסי דאם לא לצורך המועד אין כאן צורך מצוה דיכול לכתוב לאחר המועד אבל לפי מה שפירשו דכדי פרנסתו דר' יוסי היינו שאין לו מה יאכל ור' יוסי מחמיר מכולהו ור"מ ור"י נמי מתירין כר"י אלא דר"מ ור"י איירי ביש לו מה יאכל ומתיר ר"מ יותר מר' יוסי לאחרים בטובה ור' יהודה מיקל עוד יותר מר"מ ומתיר להערים ולמכור את שלו ולכתוב לעצמו אין להוכיח היתר תפילין בחוה"מ דשפיר יש לפרש דהא דמתיר ר"י לכתוב לעצמו אפילו להניחם לאחר המועד ולאחרים אסור דכיון דשניהם אינן צורך פרנסתו ודאי לעצמו עדיף מלאחרים בשכר אלא דפירוש זה נדחה כמו שכתבו התוס' דהלשון קשה לפירוש זה דהו"ל לומר אינו כותב וע"כ לומר דר' יוסי מיקל מכולהו וכפירוש הראשון או כפירוש האחרון וא"כ ממנ"פ יש להוכיח דמותר להניח תפילין בחוה"מ דלפירוש הראשון יש להוכיח מדברי ר"מ ור"י ולפירוש האחרון יש להוכיח מרב ורבב"ח דפסקו כר"י ומשו"ה כדדחו דר"מ ור"י לטעמייהו דסוברין שבת זמן תפילין שוב ליכא להוכיח נמי מרב ורבב"ח דאיכא למימר כפירוש הראשון דלפירוש זה ליכא להוכיח מידי מרב ורבב"ח אלא דהדר כתבו דאפילו אם נפרש כפירוש האחרון ג"כ אין להוכיח מרב ורבב"ח דגם הם מצי סברי דשבת זמן תפילין והדר כתבו אבל הריב"א הי' מביא מן הירושלמי להתיר להניח פירוש דהריב"א לא נראה לו לומר דרב ורבב"ח יסברו דלא כהילכתא כמו שכתבו התוס' הכא והא דהביא מירושלמי ולא הביא מגמ' דידן דפסקו כרבי יוסי משום דאיכא למידחי כפירוש הראשון אבל בירושלמי קאמר בהדיא דאיירי לצורך המועד:

ועכשיו נבוא לביאור דברי התוס' דהכא דהוצרכו להביא הא דאורי רב ורבב"ח לר"ח כר"י משום דהוכחה היא מכח ממנ"פ דלפירוש האחרון ההוכחה היא מרב ורבב"ח

בפשיטות מדהתירו לכתוב לאחרים כדרכו אפילו ביש לו מה יאכל ע"כ היינו משום מצוה דתפילין בחוה"מ ודיוק זה לא הצריכו לפרש ולפירוש הראשון ההוכחה היא מר"מ ור"י והוכחה זו הוצרכו לפרש דאי לאחר המועד אמאי התירו לעצמו שאין זה צורך פרנסתו וכדדחו דר"מ ור"י לטעמייהו שוב ליכא הוכחה גם מרב ורבב"ח דאיכא למידחי כפירוש הראשון ובזה ניחא נמי הא דהוסיפו בדברי ר"י כדי פרנסתו לאפוקי דלא תפרש דכדי פרנסתו דר' יוסי היינו דאין לו מה יאכל ור"מ ור"י איירי ביותר מכדי פרנסתו ולפירוש זה אין להוכיח לא מדברי ר"מ ור"י ולא מדברי רב ורבב"ח כמו שכתבתי לעיל אבל אי ר' יהודה איירי בכדי פרנסתו בין לפירוש הראשון ובין לפירוש האחרון יש להוכיח דחוה"מ זמן תפילין דלפירוש הראשון דאין להוכיח מרב ורבב"ח יש להוכיח מר"מ ור"י מדאוסרין לאחרים אפילו באין לו מה יאכל ומתירין לעצמו ע"כ היינו לצורך המועד דאי לאחר המועד מה לי לעצמו מה לי לאחרים דאמאי מותר לעצמו כיון שאין זה צורך פרנסתו אבל רב מוקי בירושלמי שפיר המתניתין בכותב להניח לאחר המועד דמתניתין איירי ביש לו מה יאכל ובכה"ג ודאי דלעצמו עדיף מלאחרים בשכר:

בא"ד שלחי' לגבי רבב"ח כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד אמר לי' הב לי' תפיליך וזיל כתוב לך אמר לי' רב זיל כתוב לי' כו' כצ"ל:

בא"ד ומסתמא רב הוה ס"ל כהלכתא כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד אפילו הכי שרי לכתוב ולמכור תפילין בלא הערמה דכולהו אמוראי ס"ל כו' כצ"ל פירוש דבירושלמי יש להוכיח דרב חננאל יש לו מה יאכל הוה מדאמר מתניתין פליגא כ' רב ולא מתרץ דמתניתין איירי ביש לו מה יאכל וע"כ הטעם כמו שפירשו התוס' במ"ק דלצורך מצוה מותר להשתכר דשום אדם לא ירצה לכתוב בחנם א"כ ע"כ איירי לצורך המועד והא דאיצריכו לזה ולא דייקי מהא דמוקי רב המתניתין בכותב להניח לאחר המועד וא"כ הוא איירי לצורך המועד משום דבאופן זה יכולין לדייק נמי מרב ורבב"ח דגמ' דידן דאורי אל' יוסי ואין לדחות דכדי פרנסתו היינו אין לו מה יאכל דאותו מעשה הובא בירושלמי ומשמע דיש לו מה יאכל הוי ואין סברא לומר דהירושלמי פליג בזה עם גמרא דידן כיון דאין הכרח אע"ג דפליג אש"ס שלנו דרבב"ח אין מתיר לכתוב לאחרים כדרכו אלא ע"י הערמה ותיבות ולרבב"ח ע"י הערמה יש למחוק דמזה אין להוכיח כלום כיון דאין מתיר כדרכו:

בא"ד דכולהו אמוראי ס"ל שבת לאו זמן תפילין ר"ח ורבה בר רב הונא כו'. צ"ע דלא מצינו לר"ח שיסבור שבת לאו זמן תפילין ונראה דיש לדקדק אמאי הוצרך לומר מצלו בהו באורתא ואמאי לא קאמר דלא סליקו תפילין באורתא וצריך לומר דמזה לא הוה

קשה מידי דאיכא למימר דלשומרן קא בעי להו כדאמר רב אלעזר לקמן משו"ה קאמר דמצלו בהו באורתא פירוש ולאחר התפלה מיד היו חולצין וא"כ משמע דלאו לשומרן קאי בעי להו ולפי זה אם היו מניחין תפילין בשבת יותר הוה לי' לאשמועינן דהניחו תפילין בשבת וממילא הוי ידעינן דלילה נמי זמן תפילין אלא ודאי דלא היו מניחין תפילין בשבת וכן יש להוכיח נמי מרבינא דדייק מרב אשי דס"ל לילה זמן תפילין מדלא סליק תפילי' בלילה והבין ממנו דלאו לשומרן קא בעי להו ואמאי לא דייק מהא דהניח תפילין בשבת אלא ודאי לא הניח תפילין בשבת וידע שפיר דר"א ס"ל דשבת לאו זמן תפילין אלא דמסתפק לי' דאפשר לילה נמי לאו זמן תפילין כר"י הגלילי:

דף לז.

בגמרא רב אשי אמר מידכה בה"א כן צריך להיות ללשון ראשון דפרש"י וללשון אחרון צריך להיות ר"א אמר ידכה יד כה"ה:

שם ידכה לרבות את הגידם כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה מה כתיבה בימין כשכותבין המזוזה כותבין בימין כו' כצ"ל:

בד"ה מידכה בה"א מדכתיב בה"א משמע לשון נקיבה כו' כצ"ל:

בד"ה לרבות את הגידם שאין לו יד דידכה משמע יד כה"ה רצוצה ומקולקלת כצ"ל:

בד"ה בשולט בשתי ידיו כו' ואע"ג דלדידי' הויא ימין. פירוש דלדידי' שמאל נמי הויא ימין דשולט בה כמו בימין וא"צ להגה:

בתוס' ד"ה מה כתיבה כו' והשתא אדם הכותב בימינו כו' נראה לי דה"פ דיש להסתפק בעושה רוב מעשיו בימינו וכותב בשמאלו:

בד"ה אין לו זרוע כו' מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגו פירוש דהא דאחרים מרבי הגידם היינו ביש לו זרוע ונראה שכל הפוסקים שהשמיטו דין זה הוא משום דס"ל כפירוש התוס' ואע"ג דבעיקר הדין לא פליגי דלתרווייהו יש לו זרוע חייב אין לו זרוע פטור מ"מ פליגי בסברא דלתנא קמא דאמר אין לו זרוע פטור ולא אמר יש לו זרוע חייב משמע דמילתא דפשיטא הוא דכיון דיש לו זרוע שהוא מקום הנחת תפילין שהוא חייב וא"צ קרא לרבות וגם הא דאין לו זרוע פטור מילתא דפשיטא הוא דכיון דאין לו זרוע שהוא מקום הנחת תפילין נפקע חיובו ולא בא לאשמועינן בזה דאין לו זרוע פטור אלא בא לאשמועינן דמקום הנחת תפילין הוא דוקא על הזרוע והלכה כת"ק משו"ה לא איצטריכו לאשמועינן דיש לו זרוע חייב וגם הא דאין לו זרוע פטור לא איצטריכו לאשמועינן כיון דכבר כתבו דמקום הנחת תפילין על הזרוע והמג"א בסי' כ"ז ס"ק ג' פסק דביש לו זרוע לדעת התוס' יניחנו בימין והוא היפך דעת כל הפוסקים דאם היו מפרשים כן הוי להו להביא דיניחנו בימין דהוא חידוש דין לפיכך אין לזוז מפסק הרמ"א

וכן נראה שהוא דעת הרב מלאדי זצ"ל בש"ע שלו ולא שייך כאן להחמיר להניח בימין דהיא חומרא דאתי לידי קולא דכיון דמחויב להניח בזרוע השמאל ודאי דלא יצא אם מניח בימין ולפלא בעיני האיך המג"א תקע עצמו לדבר הלכה בחיוב עשה דאורייתא נגד התוס' וכל הפוסקים:

בד"ה קיבורת כו' שקורין קוד"א לא כדברי המפרשים כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד וקרי לאציל מרפק במתניתין כו' כצ"ל צ"ק פירוש דבמתניתין קתני מכניס ביד עד מרפיקו:

בא"ד לא קשיא מידי דלפי שהי' אוחז בחבלים בידיו משום תחת הקודא כו' כצ"ל פירוש שהחבלים היו נתונים סביב הגוף תחת השחי אבל ראשי החבלים הי' אוחז בידיו והיו נתמכים נמי בקוד"א:

בא"ד מההיא דערכין דקאמר התם דמדאורייתא כו' ועד מרפיקו הוא דמיקריא יד משמע דקיבורת לא הויא בכלל כצ"ל:

בא"ד דקודא היינו שיעורא דנדרים פירוש והתם משמע דקידוש ידים לא הוי שיעור אחד עם נדרים דהא פריך התם אשיעורא דנדרים משיעור קידוש ומתרץ דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם וקידוש הילכתא גמירי לה וא"כ משמע דקידוש לא הוי עד קוד"א כספר הזהיר:

בא"ד שוק האמור בשלמים מן הפרק של ארכובה עד בוקא דאטמא דהיינו שני עצמות עצם האמצעי ועצם הקולית כו' כצ"ל. ומביאין ראי' דעצם השני ביד קרי זרוע בבהמה וה"ה באדם והוא לאחר הקוד"א:

בא"ד דיש לפרש דסובך של רגל כו' כצ"ל:

בא"ד והיינו עד הפרק דקאמר במסכת ערכין פירוש דשם משמע דעד הפרק דקידוש אינו שיעור אחד עם קוד"א דהוא שיעור דנדרים והוא קודם קוד"א דהיינו עד מקום חיבור פיסת היד לעצם הקנה וא"כ קידוש דרגל נמי מסתמא הוא כנגדו דהיינו כל כף פרסות הרגל עד העצם הנקרא אסתוירא שמחובר בו השוק מלמעלה וכף הרגל מצדו וגם עצם האסתוירא הוא בכלל הקידוש והפרק שבין האסתוירא והשוק נקרא סובך:

בא"ד שני' דכתיב מעל רגלו כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה שומע אני כו' מאי קמ"ל מתניתין הוא. ה"ה דהוו מצי לאקשויי על הברייתא דלמה לי' למעט נהרג מאך חלק הא מימעט לי' מקרא דופדויו מבן חודש תפדה כמו מת:

בא"**ד** בע"ב ומיהו ההוא איכא לשנויי דנהרג איצטריכא לי' כו' אבל קושיא הראשונה אינה מתורצת בזה דלפרש"י הוה פשיטא לן דטריפה שאין יכול להתקיים חשוב כמת א"כ נולד טריפה מבטן הוה כמת מעצמו:

בא"ד אע"ג דמהכא נפקא דכל ששהה ל' יום באדם אינו נפל כו'. פירוש דאע"ג דגזה"כ הוא דקודם ל' יום לא חל עליו מצות הפדיון מ"מ שמעינן מיני' שפיר מדחייבי' התורה לאחר ל' יום לפדותו ולא חיישינן דילמא נפל הוא וגרע מטרפה דפטור מפדיון מאך חלק ואע"ג דרוב נשים ולד מעלי' ילדן מ"מ כיון דיכול להתברר ע"י שימתין י"ב חודש אי לא יצא מתורת נפל בל' יום לא חייבי' התורה לפדותו דדילמא ימות מעצמו קודם שיצא מתורת נפל ולא יהי' דרכי נועם וכן בבהמה אי לא יצא מתורת נפל בשמונה ימים לא התירה התורה להקריב לאחר שמונה ימים עד שיצא מתורת נפל או דקים לן בגוי' שכלו לו חדשיו:

בא"**ד** דאין מונין לו אלא משעת הרצאה פירוש דהיינו מיום שעבר עליו שמונה ימים משעה שנולד ואמאי לא מונין לו משעה שנולד הא לאחר שעבר עליו שמונה ימים איגלאי מילתא למפרע דהי' ראוי להרצאה משעה שנולד:

בא"ד ר"י שאל את ר"א כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד מאי שייך למימר כמו שמת פירוש הא הוא מת ממש דאין לומר דמדמה נהרג למת דלכוונה זו הוה בעי למימר דינו כמת אבל כמו שמת משמע דנטרף לא הוי מת ממש:

דף לז:

בגמרא שאני הכא דבגלגולת תלא רחמנא פירוש דגלי קרא בהדיא דחייב אע"ג דהוא טריפה מדכתיב לגלגולת ונראה דיש נ"מ לדינא בין פרש"י והתוס' דלפרש"י דאך חלק אתי למעט נהרג וטריפה כנהרג מסברא ידע לה המקשה עכשיו דקאמר דקרא לגלגולת אתי לחייב בן שני ראשים עשרה סלעים גלי קרא דטריפה לא הוי כמת וכל שאר הטריפות נמי חייבין וכן משמע מפרש"י בד"ה בגלגולת כו' ואי משום אך חלק השתא מיהו לא מית הרי בהדיא דאך חלק לא אתי כלל למעט שום טריפה אבל לפירוש התוס' דאך חלק אתי למעט טריפה כל שאר הטריפות פטורין ורק בן שני ראשים חייב י' סלעים דבגולגולת תלא רחמנא:

שם לך לאות ולא לאחרים לאות מדרש זה ממעטין כל עצם הקנה לפי שהוא נראה לאחרים ברוב בני אדם כן משמע ברש"י בד"ה במקום לך לאות איתמר:

שם ר' חייא ברי' דרב אויא כו' כצ"ל ש"מ:

(**שם**) **מאי** בינייהו כו' כ' הב"ח באו"ח סי"ג וז"ל הוי מצי למימר נפקותא אחרת דאם אין בה כל הארבע אסור לו לברך עלי' ואם מברך הוי ברכה לבטלה ותו דעובר בעשה

אם לובשו ואין בו כל הד' ציציות אלא דלפי דברכה אינה מעכבת ובשבת נמי דאינו יכול להטיל בו ציצית אינו עובר בעשה כדכתב במרדכי לפיכך אשמועינן הך נפקותא דאפילו בשבת אשכחן דעובר אם יוצא בה לרה"ר עכ"ל והנראה מדבריו דלמ"ד ארבע מצות אינו עובר בעשה אם לובשו ואין בו אלא שלש ציצית ומותר לברך עליו וקשה אמאי אינו עובר בעשה על מצות ציצית הרביעית והי' אפשר לומר דמיירי באין ציצית מצויין בעיר דהוה דינו כמו בשבת שהביא בשם המרדכי דאין עובר בעשה כמו שכתב המג"א סי' י"ג ס"ק ח' דאין ציצית מצויין בעיר ושבת דין אחד להם אלא דקשה דא"כ גם למ"ד מצוה אחת אין עובר כמו שכתב המג"א וצריך לומר דהב"ח פליג אמג"א בזה וס"ל דבחול אע"ג דאין ציצית מצויין בעיר כיון דהעשה של ציצית חל עליו מה"ת אלא דאין יכול להטיל מחמת שאין לו עובר בעשה כשלובשו משום לאו אנוס הוא בלבישת הטלית דאפשר לו שלא ילבוש ולא יתחייב בעשה אבל בשבת כיון דאין יכול להטיל מחמת איסור שאסרה התורה אין כאן עשה כלל וכל זה למ"ד מצוה א' אבל למ"ד ארבע מצות דאנוס הוא נמי בלבישת הטלית כדי לקיים שלש מצות של שלש ציצית שיש לו אפילו בחול ואין ציצית מצויין בעיר אין עובר בעשה על ציצית הרביעית:

ולכאורה הי' נראה להביא ראי' לסברת הב"ח מהא דתנן בריש ביצה לא ישחוט אא"כ הי' לו עפר מוכן מבעוד יום ומשמע דאפילו אם לא הי' לו נמי דקר נעוץ מבעוד יום דאפילו אם שחט אסור לכסות משום דאין מצות כיסוי דוחה איסור מלאכה ביו"ט אסור לשחוט משום ביטול מצות כיסוי הרי בהדיא דאע"ג דאנוס הוא דאין יכול לכסות מ"מ כיון שאפשר לו שלא ישחוט ולא יתחייב בכיסוי אסור לו לשחוט ולבטל מצות כיסוי ולסברת הב"ח ניחא דאע"ג דאין יכול לכסות משום איסור מלאכה מ"מ אם הי' לו עפר מוכן מבעוד יום הי' יכול לכסות אלא שאין לו ודמי לאין ציצית מצויין בעיר ויש לדחות דאפשר לומר דהא דאין שוחטין משום ביטול מצות כיסוי הוא רק מדרבנן כמו שכתב המג"א גבי ציצית דעכ"פ מדרבנן אסור ללבוש הטלית בלא ציצית אבל אין עובר בעשה ותירוץ זה מוכרחין לומר גם לסברת הב"ח דכתב דבשבת אין עובר בעשה לפי שאין יכול להטיל ציצית מחמת איסור התורה וקשה מהא דתנן ריש כיסוי הדם דכוי אין שוחטין אותו ביו"ט משום דאין מכסין את דמו והתם אין מכסין אפילו אם יש לו עפר מוכן מבעוד יום משום גזירת חכז"ל אטו התרת חלבו הרי בהדיא דאפילו אם אין יכול לכסות מחמת איסור מ"מ כיון שאפשר לו שלא ישחוט ולא יבוא לידי ביטול מצוה באונס אסור לו לשחוט ולבטל מצות כיסוי:

ועוד ראי' מזבחים (דף ע"ד ע"ב) דפריך בגמ' על הא דתנן קדשים בקדשים מין במינו יקרב לשם מי שהוא והא בעי סמיכה ומתרץ רב יוסף בקרבן נשים דלא בעי סמיכה אבל בקרבן אנשים ירעו עד שיסתאבו ואין מקריבין משום ביטול מצות סמיכה ואע"ג דאין יכול לסמוך משום איסור עבודה בקדשים ואין לדחות משום דהתם הוא רק ספק איסור עבודה דשמא שלו הוא ושפיר סמוך דהא התוס' הקשו התם מהא דערל וטמא משלחין קרבנותיהם בלא סמיכה ולא תירצו כן ש"מ דאין לחלק וקצת ראי' יש להביא עוד מהא דתנן בריש ביצה דאין שוחטין ביו"ט אא"כ הי' לו עפר מוכן מבעוד יום ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שמצות כיסוי דאורייתא דוחה איסור דרבנן דמיירי שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום ואין כאן אלא דעביד גומא והוי מלאכה שאין צריכה לגופה דלא הוי אלא מדרבנן ואע"ג דבדיעבד אם שחט מותר לכסות ואין כאן ביטול מצות כיסוי אפי"ה לכתחלה אסור לשחוט לפי שהשחיטה אין דוחה איסור מלאכה שא"צ לגופה משום דאפשר לו שלא ישחוט וכיון שע"י השחיטה יבוא להתחייב בכיסוי ולדחות איסור שא"צ לגופה חשיב כאילו השחיטה דוחה אותה והתם הכיסוי דוחה האיסור עפ"י תורה ואפי"ה חשיב איסור מלאכה לגבי שחיטה ומזה למדו נמי לענין מילה דאם לא הכין מע"ש סמנין המעצרים הדם קודם שבת תדחה המילה עד למחר לפי שע"י המילה יצטרך אח"כ לחלל שבת עבור סמנין משום פיקוח נפש חשיב כאילו מכשירי מילה דוחין שבת הרי בהדיא דאע"ג דחילול שבת יהי' נעשה באונס עפ"י התורה מ"מ חשיב חילול שבת לגבי מילה וצריך לומר להב"ח דכ"ז הוא רק מדרבנן אלא הא קשיא דמשמע מדברי הב"ח דלמ"ד ארבע מצות יכול לברך על טלית שאין בו אלא שלש ציצית ואין ציצית מצויין בעיר וצריך לומר דס"ל דמותר לכתחלה ללבוש הטלית עם שלש ציצית דאפילו איסור מדרבנן ליכא דאם הוה איסור דרבנן ודאי דאסור לו לברך דהוה מצוה הבאה בעבירה דרבנן וקשה מההוא דריש ביצה דשחיטה ביו"ט היא מצוה משום שמחת יו"ט כמו שכתב הר"ן בשבת (דף נ"ח ע"ב) דהא יליף התם משחיטה למילה ואפי"ה אין שוחטין ביו"ט משום ביטול מצות כיסוי ואפילו למה שרצה הר"ן שם לחלק בין מילה לשחיטה ביו"ט דאין שחיטה מצוה קבועה ביו"ט כמו מילה בשבת והיינו לפי שהי' אפשר לו לשחוט מעיו"ט מ"מ ציצית נמי לאו מצוה קבועה היא כלל דהא אפשר לו שלא ילבוש ולא יתחייב ואין לחלק בין שחיטה ביו"ט דלא הויא אלא מצוה אחת ובין טלית עם שלש ציצית דהוה שלש מצות דהא בכ"מ דאין עשה דוחה עשה משמע דאפילו שתים או שלש מצות עשה אין דוחין עשה אחת מדקאמר בפסחים (דף נ"ט) דעשה דפסח דחי עשה דהשלמה משום דחמיר דיש בה כרת ולא קאמר משום דאיכא

נמי בהדה עשה דמרור כדקאמר רבא בפסחים (דף ק"כ) דבזה"ז דליכא פסח מרור דרבנן ולרב אחא בר יעקב שם איכא נמי עשה דמצה והוו שלשה מצות עשה לפי מה שכתבו התוס' שם בשם ר"י דבעשה דקיל לא בעינן בעידנא:

ואין להביא ראי' לסברת הב"ח מהא שכתבו התוס' בזבחים (דף ע"ה ע"א) דמשו"ה ערל וטמא משלחין קרבנותיהם בלא סמיכה דערל מיירי בערל שמתו אחיו מחמת מילה וטמא איירי בזב ומצורע שאין טהרתם תלוי' בידם דאפשר שלעולם לא יתרפאו ועוד כתבו דקרבן שאין לו תקנה להקריבו עם סמיכה ע"י שירעה עד שיסתאב מקריבין אותו בלא סמיכה ולא אמרינן שימות משמע דהיכא דיתבטל מצות הקרבן לגמרי מקיימין מצות הקרבן אע"ג שמבטלין מצות סמיכה באונס דיש לומר כחילוק הר"ן דשחיטה ביו"ט לאו מצוה קבועה היא כמו מצוה של הקרבן ועוד יש לומר דמצות הקרבן עדיף ממצות סמיכה דמכפר ומרצה וכן קרבן שאין לו תקנה ע"י שירעה עד שיסתאב להקריבו בסמיכה עדיף ממצות סמיכה משום דאם אין מקריבין אותו עד שימות הוי בזיון קדשים והא דכתבו התוס' שם לחד תירוצא דערל וטמא משלחין קרבנותיהם איירי כגון שהי' עובר עליהם על בל תאחר דהיינו בשלשה רגלים ולא מוקמי כגון שהי' עובר בעשה של ובאת שמה והבאתם שמה דהוא ברגל אחד כמו דאמר רבא בר"ה (דף ו' ע"א) דודאי גם טמא עובר בעשה של והבאתם שמה אע"ג דליכא בובאתם שמה דלא ממעטין טמא אלא מקרבן ראי' משום דתלי בביאה כמו שכתבו התוס' בפסחים (דף ס"ב ע"א) בד"ה ערל ובמל"מ פ' י"ג מה' מעה"ק ה' י"ד כתב דלהרמב"ם אפילו בזה"ז דליכא ובאת שמה עובר בעשה של והבאתם שמה והיינו דובאת שמה פירושו בעת של ביאה דהיינו ברגל וניחא לפי זה דאין העשה של ובאתם שמה עדיפא מהעשה של סמיכה ולסברת הפוסקים דלא מחלקין בין שחיטה למילה יש לומר דהעשה של והבאתם שמה יוצא במה שמביאו לבית הבחירה ומוסרו לבית אב של אותו יום ואע"ג דאין מקריבין אותו אבל הלאו של לא תאחר לשלמו אינו יוצא עד שמקריבין אותו על גבי המזבח [ובתוס' שם יש ט"ס וצ"ל א"נ כגון שהי' עובר עליהם על בל תאחר והשאר נמחק וכן הוא בתוס' גיטין (דף כ"ח ע"ב) דהא טמא אימעט מקרבן ראי' כמו שהתוס' הביאו שם בסמוך מחגיגה (דף ד')]:

ונראה לפרש דהר"ש מדרוש והר"י שבמרדכי פליגי בזה דהר"ש סבירא לי' דכיון דאפשר לו שלא ילבש ועל ידי הלבישה הוא מבטל תיכף מצות עשה של ציצית דהא מחויב להטיל ציצית בבגד קודם הלבישה כדי דכשילבש יהי' הטלית עם ציצית ולא יבטל מצות ציצית אפילו רגע אחד אסור לו מדאורייתא ללבוש הטלית בלא ציצית אפילו בשבת ואם לובשו עובר על עשה בקום ועשה כמו דאמר בנזיר (דף י"ז) דכשהוא עומד בבית

הקברות והתרו בו לא תנזור ונדר בנזיר לקי דאע"ג דהטומאה היא באונס הוא לקי על מה שמביא עצמו לידי חיוב של לא תטמא ויעבור עליו באונס והר"י פליג עליו בזה וס"ל דבחול כיון שעובר בכל שעה כשלובשו בלא ציצית על עשה דהטיל בו ציצית ודאי מחויב להטיל ציצית קודם הלבישה כדי שלא יעבור על עשה כשלובשו ואם לובש הטלית בלא ציצית אע"ג דמיד לאחר הלבישה מטיל בו ציצית עובר על עשה על אותו זמן דמן הלבישה עד לאחר גמר הטלת הציצית אבל בשבת כיון שאין יכול להטיל בו ציצית מחמת איסור מלאכה בשבת אין אסור משום זה ללבוש הטלית מן התורה ואין עובר בעשה כלל ושאני בנזיר דהוא אזהרת לא תעשה ומוזהר בכל אופן שלא יטמא משא"כ באזהרת עשה כמו שהביא הריטב"א בשם התוס' דמשו"ה חשיב השהיי' כמעשה לפי שיש שהות לתקן האיסור וכן הוא בתוס' נזיר (ד' י"ז ע"א) בד"ה אילימא ולפי"ז צריכין לחלק בין אזהרת לא תעשה ובין אזהרת עשה דאל"כ לא משכחת לה בעשה שוא"ת אלא דעכ"פ איסור דרבנן יש כדמוכח מכל הני שהבאתי והביא הר"י ראי' לדבריו מהא דאיפסק בכרמלית והתירו משום כבוד הבריות דכרמלית דרבנן ולסברת הר"ש קשה דתיפוק לי' דעובר על עשה דציצית דאורייתא בקום ועשה דכיון דעובר על עשה תיכף ללבישה משום דמחויב להטיל ציצית בטלית קודם הלבישה א"כ כשלובש הטלית בלא ציצית הוה עובר בקום ועשה כמו שהקשו התוס' ביבמות (דף צ' ע"ב) על הא דקאמר בגמ' שם דסדין בלא ציצית הוי שוא"ת ומה שתירצו שם דאין עובר על עשה תיכף ללבישה משום דאין מחויב להטיל ציצית בטלית קודם הלבישה אלא לאחר הלבישה הוא מתחייב להטיל ציצית ולפי"ז כשלובש הטלית בלא ציצית אין עובר כלל אלא אח"כ כשאין מטיל ציצית בטלית ולא הוי אלא שוא"ת לא קאי מחמת שהקשו על זה מהא דמברכינן להתעטף בציצית משמע דהעיטוף מצוה. ואין לדחות ראי' זו שהביא הר"י מהא דאיפסק בכרמלית דהתם כיון דנפסק כשהוא לבוש לא הוי אלא שוא"ת וכבוד הבריות דוחה מ"ע של תורה בשוא"ת דס"ל להר"י דאפי"ה חשיב קום ועשה כמו שכתבו התוס' בשבועות (דף י"ז ע"א) בד"ה או אין צריך דהא דרב אשי במכות (דכ"ב ע"ב) חשיב שהיי' כמעשה משום דתחלת הלבישה ע"י מעשה ואע"ג דיש לחלק דהתם בכלאים הוי המעשה באיסור והכא הוי הלבישה בהיתר שעדיין לא נפסק החוט מ"מ כיון שע"י הלבישה זו בא החיוב של ציצית חשיב השהיי' כמעשה כמו גבי כלאים דע"י הלבישה בא האיסור של כלאים ולהר"ש ס"ל לחלק בין כלאים דהמעשה היתה באיסור ובין ציצית דהמעשה היתה בהיתר ולא קשה מידי מהא דאיפסק בכרמלית וקושית התוס' ביבמות לא קשה מידי לפי סברת הר"י שבמרדכי דבשבת דאין יכול להטיל ציצית אין

עובר בעשה אם לובש הטלית בלא ציצית ומדאורייתא יכול ללבוש הטלית לכתחלה בלא ציצית דכיון שגזרו ואסרו להטיל ציצית בסדין אפילו מינו הוה דין הסדין אפילו בחול כמו טלית של צמר בשבת דהא אין יכול להטיל בו ציצית משום גזירת חכמז"ל ומותר ללבשו בלא ציצית נמצא דהם לא עקרו ד"ת אלא בשוא"ת דהיינו דלולא גזירתם היו מקיימין מצות ציצית בסדין וע"י גזירתם אין יכולים לקיים ומבטלין מצות ציצית בסדין בשוא"ת אבל הא דלובשין הסדין בלא ציצית אינו מחמת עקירת חכז"ל שהם לא התירו כלום אלא אסרו ללבוש הסדין עם ציצית אלא ממילא מחמת גזירתם שאין יכולין להטיל ציצית בסדין מותר ללבוש הסדין בלא ציצית כמו בטלית בשבת והא דקאמר לשון פוטרין היינו משום דעכ"פ איסור דרבנן יש ללבוש הטלית בלא ציצית והם התירו האיסור דרבנן אלא דהר"י בתוס' הי' סבר בתחלה כסברת הר"ש שבמרדכי דאפילו בשבת אסור מדאורייתא ללבוש הטלית בלא ציצית ולפי זה צריך לומר דאפילו לאחר שגזרו ואסרו להטיל ציצית בסדין אפילו מינו הוצרכו להתיר בפירוש ללבוש הסדין בלא ציצית ואי לא התירו הוה אסור ללבוש הסדין בלא ציצית ושפיר מקשה הא הוי קום ועשה והא דהוצרכו להתיר הלבישה בטלית בלא ציצית ולא סגי להו באיסור בלבד לפי דרוב טליתות שבימיהם היו של פשתן כמו שפרש"י ריש התכלת ואם לא התירו ללבוש בלא ציצית לא היו יכולין לגזור ולאסור דהוה גזירה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה] ורצו לתרץ דחיוב הטלת הציצית בטלית אינו בא אלא לאחר לבישת הטלית וכשלובש הטלית בלא ציצית אינו עובר כלל אלא לאח"כ כשאינו מטיל הציצית בטלית עובר על עשה דציצית בשוא"ת ואע"ג דהר"י במרדכי סובר דמשום דתחלת הלבישה הוי מעשה חשיב השהיי' כמעשה היינו דוקא לפי סברתו דמחויב להטיל הציצית בטלית קודם הלבישה וע"י הלבישה בא לידי חיוב ציצית מיד אבל לפי סברתו שבתוס' אין בא חיוב ציצית ע"י הלבישה אלא חיוב להטיל ציצית ואין דומה לכלאים דהתם בא איסור כלאים ע"י הלבישה ואח"כ חזר הר"י מסברא זו משום הקושיא דמברכין להתעטף וכדי לתרץ קושית התוס' חזר נמי מסברתו וס"ל דבשבת אין עובר בעשה וה"ה בסדין לאחר שגזרו עליו מותר מדאורייתא ללבוש הטלית בלא ציצית אפילו אי לא פטרו ובגזירתם לא עקרו ד"ת בקום ועשה דהא יכול הוא שלא ללבוש והם לא הצריכו לפטור אלא משום דמדרבנן אסור ללבוש הטלית בלא ציצית. ולסברת הר"ש דס"ל דמדאורייתא אסור ללבוש הטלית בלא ציצית אפילו בשבת וס"ל נמי דמחויב להטיל ציצית בטלית קודם הלבישה צריכין לתרץ קושית התוס' ויש לומר דס"ל כשיטת רש"י דלא פטרי אלא מתכלת ומשום תכלת לבד ודאי אין אסור ללבוש הטלית ואין בלבישת הטלית עקירת ד"ת כלל דלקמן ריש

התכלת הוכחתי דתכלת אינה אלא מצוה מן המובחר ואפילו עשה ליכא ולאחר שגזרו על התכלת בסדין מותר אפילו לכתחלה ללבוש הסדין בלא תכלת וה"ה כשאין לו תכלת וע"ז אנו סומכין שאין לנו תכלת ולובשין הטלית עם לבן לבד כר"י בן נורי לקמן (דף ל"ח ע"ב) דאמר אין לו תכלת מטיל לבן ולסברת הר"י שבמרדכי דמחויב להטיל ציצית בטלית קודם הלבישה ניחא הא דקאמר בגמ' דבכלאים בציצית בעידנא דמיעקר לאו מקיים עשה כמו שפירש רש"י בשבת (דף קל"ב ע"ב) בד"ה אלא אמר רב אשי וזה לשונו וכן ציצית דכלאים בשעת לבישה מיעקר לאו ומקיים עשה וכן כתב הרשב"א בחידושי יבמות (דף ו') דאי אפשר דעקירת לאו דכלאים יהי' קודם בזמן לקיום העשה של ציצית וכן כתב הרמב"ם בהדיא בפ"ג מה' ציצית דהטלת ציצית מחויב קודם הלבישה אבל לסברת הר"י שבתוס' קשה הא לא הוי בעידנא וצ"ל דמשכחת לה בעידנא דיטיל הציצית לאחר הלבישה ואע"ג דכשלובש הטלית עם הציצית עובר על לאו דכלאים בשעה שלובש ועדיין לא מחייב בציצית עד לאחר הזמן של כדי הטלת הציצית ולא מסתבר לומר שיהא אסור ללבוש הטלית עם הציצית ויצטרך בכל פעם להתיר הציצית קודם הלבישה ולחזור להטילן אחר הלבישה יש לומר דכיון שהותר כלאים בשעת חיוב הותר נמי בשעת פטור כמו שכתבו התוס' לקמן (דף מ' ע"ב) בד"ה התכלת בשם ר"ת והמג"א משוה סברת הר"י שבמרדכי לסברת הר"י שבתוס' ומשו"ה כתב דאפילו בחול כשלובש הטלית בלא ציצית אין מבטל המצות עשה בקום ועשה אלא בשוא"ת ואינו נכון כמו שכתבתי דא"כ מה ראי' מהא דאיפסק בכרמלית הא התם הוי בשוא"ת גם מה שמדמה טלית בלא ציצית בחול לסדין בלא ציצית דקאמר ביבמות דהוה שוא"ת לא דמי כלל דסדין לאחר שגזרו עליו דינו כמו בטלית בשבת דאין עובר בעשה כלל אפילו בשוא"ת והא דקרי לי' התם בגמ' שוא"ת היינו דע"י שגזרו על ציצית בסדין אין יכולין לקיים מצות ציצית בסדין והוי עקירת מצוה בשוא"ת גם מה שמקשה דמשמע בשבת (דף קל"א ע"ב) דלמ"ד חובת טלית עובר בעשה אפילו בשבת אם הטלית הוא בלא ציצית לא קשה מידי דמשכחת לה כגון שהי' יכול להטיל מע"ש ולא הטיל כמו אם חל ליל ראשון של פסח בשבת ולא אכל מצה בליל ראשון מחמת שלא אפה מצה מע"פ דודאי עובר בעשה משום שהי' לו לאפות מע"ש אבל למ"ד חובת גברא אפילו אם הי' יכול להטיל מע"ש אין עובר בעשה בשבת דשאני למ"ד חובת טלית דחיוב ציצית חל עליו בודאי משא"כ למ"ד חובת גברא אין החיוב עליו בודאי דאפשר שלא ילבוש ולא יתחייב:

ברש"י ד"ה כנגד הלב קיבורת כנגד הלב היא כצ"ל:

בד"ה בין עיניך ממש בגובה עיניו דליכא לפרש בין עיניו ממש דאין שם מקום להנחת תפילין דריווח מעט יש בין עינים ועוד דאין יכול להניח שם תפילין מחמת שיפוע החוטם שבולט שם אלא למעלה מן העינים בסמוך להם:

בד"ה שעושה קרחה שיש בו שער ואם מורטו כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה יד בנגע אחד כו' גבי נתקי ראש וזקן כו' דבעי כו' אלמא מקום שער מטמא בשער צהוב כצ"ל מצאתי פירוש אע"ג דלא כתיב בתורה דין נגע שבמקום גבות עיניו ילפינן מנתקי ראש וזקן שכל מקום שער בעי שער צהוב משו"ה קאמר אלמא מקום שער בעי שער צהוב אע"ג דראש וזקן כתיב בהדיא כדי לכלול נמי מקום שבגבות עיניו והצ"ק מוחק בשער צהוב ואין נכון:

בד"ה סדין כו' בציצית דתכלת כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה בעלת חמש כו' להטיל לארבע כנפותי' רבי' כו' ארבעתן ארבע מצות כו' באנפי נפשה היא כצ"ל מצאתי:

בד"ה דר"ה כו' ולר"י הויא מצוייצת כהלכתה דג' מצות מיהא איכא כו' בפסול סה"ד כצ"ל וכשאר נמחק מצאתי:

בד"ה דבצרי לגלימי כו' שחתך אחד מן הקרנות באלכסון א"נ חתך חתיכה כמין פגימה כו' כצ"ל:

בד"ה האי מאן דחייטי כו' דכמאן דשריי' דמיא כצ"ל מצאתי:

בד"ה אם איתא כו' ותלה הציצית ל"א ועיקר כו' עד סוף הפרק ואח"כ מה"ד הלכה כר"י כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד האי מאן דציירי כו' כצ"ל:

בא"ד כפל וקשר כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד מ"ט דכמאן דשריי' דמי ובת ד' כנפות היא שסופה כו' כצ"ל:

בד"ה אמר רב דימי כו' ותפר הכפלים כו' כצ"ל:

בא"ד שחייבת פירוש בקרנות הכפל:

בתוס' ד"ה האי מאן דחייטי כו' דכמאן דשריי' דמי פירש בקונטרס בלשון א' שכפל טליתו ותפרה כו' כצ"ל:

הדרן עלך הקומץ רבה פרק שלישי:

התכלת פרק רביעי

דף לח.

במשנה התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינו מעכב את התכלת. יש מפרשים אין מעכבין דתכלת ולבן כמו אין מעכבין דתפלה של יד ושל ראש דיכול לקיים מצוה אחת

ואין קיום מצות חבירו מעכב עליו ויכול ללבוש הטלית במין אחד לבד ומקיים מצות אותו המין וביש לו ודאי דאסור ללבוש הטלית עם מין אחד לבד אלא דבאין לו דאנוס הוא בביטול מצות המין השני יכול ללבוש הטלית לקיים מצות מין אחד שיש לו וע"ז אנו סומכין שאין לנו תכלת ולובשין הטלית עם לבן לבד אבל מדברי כל הראשונים נראה דבמין אחד לבד מקיימין כל המצוה של גדילים תעשה לך בדיעבד ולא בעי שני מינים אלא למצוה מן המובחר ואפילו ביש לו שניהם יוצא בדיעבד בד' חוטין של מין אחד לבד ולא ביטל שום עשה אלא מצוה מן המובחר אבל לכתחלה ודאי דמחויב להטיל נמי תכלת לקיים מצוה מן המובחר דהא רש"י פירש במתניתין וז"ל ואי עביד ארבעתן תכלת או ארבעתן לבן יצא מדכתב סתם יצא ולא כתב דיצא ידי תכלת או ידי לבן ואין מין חבירו מעכב עליו משמע דמפרש דבדיעבד מקיימין כל המצוה של גדילים תעשה לך בד' חוטין של מין אחד לבד ולא חיסר אלא מצוה מן המובחר וכלשון הזה פירשו נמי הרא"ש והתוס' וכן משמע נמי מדברי התוס' בד"ה התכלת שכתבו ועוד צריך טעם מנלן דכי לית לי' אלא או לבן או תכלת דלא מיפטר בתרי חוטי לחודייהו עד דעביד ד' ושמא משום דדרשינן גדילים ד' בין יש בו מין אחד בין יש בו שני מינים עכ"ל ובשלמא אי אמרינן דמקיים כל המצוה במין אחד שפיר יש סברא לומר דגדילים ד' קאי אפילו אם אין בו אלא מין אחד דכיון דבמין אחד נמי מקיים כל המצוה א"כ קרינן במין אחד נמי גדילים תעשה לך ובעי גדילים ד' אבל אם אין מקיים אלא מצות אותו המין קשה כיון דגדילים ד' כולל שני מינים מנא לן לומר דגדילים ד' קאי נמי על מין אחד הא במין אחד לא קרינן בי' גדילים תעשה לך דהוא כולל שני מינים דוקא וכן כתבו להדיא התוס' בע"ב בד"ה לרבי שכתבו וז"ל א"נ י"ל דכ"ש לרבנן דקשה טפי אמאי חיסר מצוה הא לא מעכבי אהדדי עכ"ל והתם איירי ביש לו דהא כתבו התוס' הכא בד"ה התכלת דהא דמקשה לרבי עיכובי מעכבי ומשמע דלרבנן ניחא ולפי' הקונ' דבמין אחד לבד בעי נמי ד' חוטין קשה דכיון דלבן פסול א"כ ליכא בתכלת אלא ב' חוטין ותירצו דלהכשיר תכלת מיהא מהני לבן דקרינא בי' גדילים ד' א"כ איירי דעשה בה נמי לבן אלא שהקדים תכלת ללבן ויכול להתיר התכלת ולבן ולעשות בו לב ואח"כ תכלת ואפי"ה כתבו התוס' דלרבנן לא חיסר מצוה כלל ואע"ג דחיסר מצוה מן המובחר לא ניחא להגמ' השתא לפרש דחיסר מצוה קאי על מצוה מן המובחר דאי הוה ניחא לי' לפרש כן לא הוה מקשה נמי לרבי וכמו שמתרץ לבסוף ועוד כתבו כן בהדיא לקמן (דף מ' ע"א) בד"ה סדין וז"ל מציצית מן המובחר קא מקפיד עכ"ל וכן משמע נמי מדבריהם לקמן (דף מ"א ע"ב) בד"ה ואם הביא כשר שהקשו לפרש"י דילמא האי ברייתא כרבנן דריש פירקין דאמרי אין הלבן מעכב

את התכלת וכן הוא נמי דעת הרמב"ם שכתב בפ"א מהל' ציצית הלכה ה' וז"ל אעפ"י שאין אחד מעכב את חבירו אינן שתי מצות אלא מצוה אחת כו' והלובש טלית שיש בה לבן או תכלת או שניהם כאחד הרי קיים מצות עשה אחת עכ"ל הרי בהדיא דמשוה לבן לבד ותכלת לבד לשניהם כאחד דבלבן או בתכלת לבד קיים המצוה כמו בלבן ותכלת ביחד ועוד כיון שכתב דלבן ותכלת מצוה אחת אם במין אחד לבד לא קיים כל המצוה קשה אמאי לא מעכבי אהדדי הא כ"א בפ"ע אינו אלא חצי מצוה והא דכתב דהא דאין התכלת מעכבת את הלבן היינו באין לו לא בא לומר דאם יש לו שני מינים לא יצא ידי מצות ציצית במין אחד לבד דאין סברא לחלק בזה בין יש לו לאין לו אלא משום דמשמע לי' הלשון דאין מעכבת דגם לכתחילה יכול ללבוש הטלית עם מין אחד לבד וביש לו ודאי דמחויב לקיים שניהם לכתחילה ואסור לו לבטל המצוה של ב' מינים לכתחילה אע"ג דהוא רק מצוה מן המובחר ע"כ מפרש דאיירי באין לו ומשום זה כ' הרמב"ם דהא דאין הלבן מעכב את התכלת איירי בגרדומין משום דאין לו לבן לא שכיח ע"כ משכח לה בגרדומין ואע"ג דבגמ' קאמר לה אליבא דרבי משמע לי' להרמב"ם דיש ללמוד מזה נמי אליבא דרבנן ואע"ג דסברי דאין זה מעכב את זה מ"מ כיון דבעי ד' חוטין ואי לאו דיש גרדומין ומין אחד שלם הוה פסול משום דליכא ד' חוטין דודאי גם הרמב"ם ס"ל כרש"י דבמין אחד ג"כ בעינן ד' חוטין דהא כתב דאין לחוטי הענף מנין מן התורה והיינו חוטי לבן כמו שכתב הרמב"ם בהדיא וס"ל להרמב"ם דיכול לעשות חוטי לבן או חוטי תכלת כמה שירצה ובלבד שיהי' בין שניהם ד' חוטין וא"כ ע"כ ס"ל דבמין אחד ג"כ בעינן ד' חוטין דאין לומר דבמין אחד לא בעינן אלא כמה שעושה מאותו המין כשמטיל ב' מינים דהא אין להם מנין קבוע כלל:

ונראה לפרש דהוכרחו לפרש דיצא כל המצוה של גדילים במין אחד לבד דאי לא יצא אלא מצות אותו המין לבד כיון דשני המינים הוזקקו בטלית אחת ואם ילבש הטלית במין אחד ע"כ יבטל המצוה של מין השני ואם לא ילבש הטלית לא יתחייב כלל ודאי דאסור ללבוש הטלית שאין בו אלא מין אחד כדי שלא יבוא לבטל מצות מין השני כמו שכתבתי לעיל סוף הקומץ רבה והא דלא פירשו אין מעכבין דהכא לענין הוצאות שבת כמו דאמר הגמ' לעיל סוף הקומץ רבה הנ"מ בין המ"ד מצוה אחת ובין המ"ד ד' מצות יש לומר דהתם קאמר בלשון ארבע מצות שפיר יש לפרש כן אבל הכא קתני בלשון אין מעכבין דאין לפרש אלא או דאין מעכבין ולכתחילה יכול ללבוש הטלית עם מין אחד לבד וע"כ איירי באין לו אלא מין אחד או דאין מעכבין ועכ"פ בדיעבד יוצא כל

המצוה של ציצית ואפילו ביש לו ועוד דר"י בן נורי אמר בהדיא לקמן בע"ב אין לו תכלת מטיל לבן:

שם לא נצרכה אלא להקדים כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה התכלת כו' ואע"ג דמצוה לתת תכלת ב' חוטין בציצית כדמפרש לקמן כו'. הא דאמר כדמפרש לקמן לא קאי על המנין של חוטי תכלת דזה אין מפורש בגמ' רק מסברא אמרינן דכיון דתרי מיני בעי רחמנא וגדילים ד' מסתמא שוין הם דב' חוטין בעינן מכל מין כמו שכתבו התוס' בד"ה התכלת אלא דדרכו של רש"י להביא על כל דבר שנישנית במשנה היכי רמיזא בקרא והכא בגמ' מפרש לקמן רמז לתכלת דכתיב פתיל תכלת ע"כ קאמר דהא דבעינן תכלת בציצית הוא כדמפרש לקמן משום דכתיב פתיל תכלת:

בד"ה מין כנף היינו לבן דרוב טליתות של פשתים הן ולבנות, פירוש משום דקשה דכיון דבעינן דשני חוטי לבן יהיו כצבע של מין הכנף כמו דפירש לקמן (דף מ"א ע"ב) בד"ה בטלית בת שמונה חוטין וכמו שפירשתי שם דמדאורייתא בעינן שיהי' מין כנף בצבע וכן הביא בב"י בשם רש"י קשה אמאי קרי להו לבן במתניתין ובכל מקום יותר הוה לי' למיקרי מין כנף ע"כ פירש דבימיהם הי' רוב טליתות של פשתים ולבנות הן ומין כנף הוה לבן משו"ה קרי להו בכ"מ בשם לבן והא דבטלית שכולו תכלת בעינן נמי שני מינים אע"ג דהתם מין כנף בצבע הוה תכלת צריך לומר כמו שפרש"י לקמן (דמ"א ע"ב) בד"ה מביא תכלת וז"ל ואע"ג דהאי תכלת הוה מין כנף מ"מ עבדינן שני מינים דאזלינן בי' בתר רוב טליתות עכ"ל פירוש דברוב טליתות שאינן כולו תכלת חזינן דהקפיד הכתוב על שני מינים דהיינו מין אחד של מין צבע הכנף ומין אחד של צבע תכלת משו"ה בטלית שכולו תכלת נמי בעינן שני מינים אע"ג דלא נוכל לקיים בי' שיהו אותן שני חוטין שאין צבועין תכלת צבועין בצבע של מין כנף כמו ברוב טליתות מ"מ עכ"פ בעינן שני מינים כמו ברוב טליתות:

בד"ה אלא להקדים כו' דלבן כתיב ברישא הכנף מין כנף ואם הקדים כו' כצ"ל והד"א: בא"ד ואם הקדים התכלת את הלבן אין הלבן מעכב ואין צריך לפסוק התכלת כו' כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה התכלת כו' ומפרש דאסרוה כו' כצ"ל:

בא"ד ויניח בטלית אחר דארבעתן מצוה כו' כצ"ל צ"ק בא"ד אע"ג דעובר על בל תוסיף אם נתכוין להוסיף ואם לא נתכוין להוסיף שרי פי' דבהטיל למוטלת כל ציצית לחודי' קאי ולא מיפסלי קמאי משום תוספת דבתראי אע"ג דעובר על בל תוסיף אם נתכוין

להוסיף ואסור ללבוש הטלית משום לאו דבל תוסיף מ"מ אין עובר על עשה דציצית דכשרים הם ואם לא נתכוין להוסיף שרי לכתחילה ללבוש הטלית של הטיל למוטלת והיינו כרבא ודלא כרב פפא דלרב פפא לקמן (דף מ' ע"ב) דקאמר דלמא גברא לבטולי קא מיכוין ובל תוסיף ליכא מעשה איכא לא מיתכשר הטלית בבתראי כי פסק לקמאי משום תעשה ולא מן העשוי ואסור ללבוש הטלית משום כלאים שלא במקום מצוה דבתראי כדמשמע לקמן דהא דקאמר ר"ז הטיל למוטלת כשרה מכללא איתמר מהך דאמר שמואל דתכלת אין בה משום כלאים ואפילו בהטיל למוטלת והיינו משום דאי לא מיתכשר הטלית בבתראי הוי כלאים שלא במקום מצוה משום בתראי דאינם כשרים ולא מיקרי ציצית וכן הרא"ש פסק כרבא ודלא כר"פ ונראה לפרש דאע"ג דבכ"מ מאביי ורבא ואילך הלכה כבתראי מ"מ הכא משמע דר"פ השיב לרבא בפניו ורבא לא חש להשיבו משום דס"ל דאפילו אם מתכוין לבטולי כיון דאם הי' מתכוין להוסיף הי' עובר על בל תוסיף משו"ה אפילו אם נתכוין לבטולי נמי מעשה ליכא

בא"ד ומאן דמפליג לקמן בין טלית בת ארבעה לטלית בת שמונה ה"פ כו'. וקשה דלפירוש זה מוכח בהדיא דלא בעינן בלבן או בתכלת לבדם אלא ב' חוטין וכבר הוכיח מאלו הן הנחנקין דאם הוסיף חוטין בכרך אחד פסול וקשה לפי זה מאי פריך לקמן ולא יהא אלא לבן כדמקשי התוס' לעיל ועוד קשה דהאיך יטעה ויסבור בטלית בת ח' דהיינו בת ד' שהן כפולין שכולן תכלת דהא אסור לעשות כן דהוי מוסיף חוטין בכרך אחד ופסול ונראה לפרש דהא דדייקו מאלו הן הנחנקין דהוסיף חוטין בכרך אחד פסול לא באו אלא לדחות פי' הקונ' שמפרש שאפילו הוסיף שיעור הכשר ציצית דהיינו שני חוטין לבן ושני חוטין תכלת ליכא משום בל תוסיף ואע"ג דבהטיל שיעור הכשר ציצית בטלית שיש בו ציצית איכא משום בל תוסיף היינו משום דכל ציצית הם בכרך אחד בפ"ע וציצית אחד בכנף אחד אמר רחמנא אבל אם הוסיף בכרך אחד אפילו הוסיף שיעור הכשר ציצית ליכא משום בל תוסיף ודייקו מאלו הן הנחנקין שאין לחלק בין אם הוסיף בכרך אחד ובין בשני כרכים אבל עדיין יש לחלק דדוקא בהטיל למוטלת דהוסיף שיעור הכשר ציצית איכא משום בל תוסיף אבל אם הוסיף חוטי לבן לבד או חוטי תכלת לבד דליכא שיעור ציצית שלם ליכא משום בל תוסיף ומוסיף על המצוה נמי לא הוי כמו שכתבו התוס' לעיל דגדילים ד' לא בא למעט טפי מד':

בא"ד ומיהו קשה לפירוש זה כו' ואין להקשות נמי לפי' הקונ' דבת ד' נמי יסבור שכולם תכלת ויוסיף עליהם לבן של פשתן ואח"כ יקח מהטלית שני חוטין לצורך טלית אחר

ושמא יקח התכלת וישאר קלא אילן ויהי' כלאים שלא במקום מצוה דכיון דשני מינים אינן אלא מצוה מן המובחר לא חיישינן שיתיר הציצית משום מצוה מן המובחר לבד:
בא"ד דבשלמא אי פליגי פליגי בהא כו' כצ"ל:
בא"ד דכל זה יש כו' כצ"ל:
בא"ד מאי חיסר מצוה אילימא חיסר מצוה דלבן כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד בפרשת שלח לך כצ"ל צ"ק:
בא"ד מכמה גדיל אחד נעשה אין פחות כו' כצ"ל וכן הוא לקמן בתוס' (דף מ"א ע"ב) בד"ה ב"ש:
בא"ד דמפתיל לא הוה שמעינן אלא חד דאי פתיל כו' כצ"ל:
בא"ד דמשמע דחד מתכלת מהני פירוש דדריש גדילים שלשה דהיינו שנים לבן ואחד תכלת דלבן קדוש טפי ולקמן (דף ל"ט ע"ב) דרשינן גדילים ארבעה דהיינו שנים לבן ושנים תכלת כמו שכתבו בסמוך דמסברא אמרינן שיהיו שוין:
בא"ד מר ברי' דרבינא כצ"ל:
בא"ד ולא אביק להו פירוש אלא מעייל להו בגלימא ואחר כך עייף להו מיעף בא"ד ב"ש אומרים מד' של תכלת וד' של לבן כו' כצ"ל פירוש וע"כ היינו שנים כפולים שהן ד':
בד"ה כתיב הכנף מין כנף כו' ואע"ג דהתוס' כתבו לקמן בע"ב בד"ה מידי ציבעא גרם דמין כנף בצבע לא בעי אלא מדרבנן וכן כתבו עוד לקמן (דף מ"א ע"ב) בד"ה אין פוטר בה אלא מינה מ"מ צריכין לדרשא דהכנף מין כנף לענין דבעינן שני מינים בציצית כדמשמע מדברי הגמ' דהכא דילפינן לבן מדכתיב הכנף מין כנף וכעין זה כתבו עוד לקמן (דף ל"ט ע"ב) בד"ה ור"נ וז"ל דמכולהו תנאי מוכח דאית להו הכנף מין כנף והיינו דאי לא דרשי הכנף מין כנף מנא להו דבעינן שני מינים בציצית דאע"ג דכתיב ונתנו על ציצית פתיל תכלת לא הוי ידעינן אלא דשני חוטין דבסוף בעינן דוקא צבועין תכלת כדכתיב בקרא בהדיא אבל שני חוטין דבתחלה דלא פירש בקרא כלום אלא כתיב ועשו להם ציצית סתם הוה אמינא דיוכלו להיות בין לבן ובין צבועין תכלת דלא קפיד קרא כלל על שני מינים בציצית אבל השתא דכתיב הכנף מין כנף א"כ פירש בקרא בהדיא דשני חוטין הראשונים לא יהיו צבועין תכלת אלא מין כנף והקפיד הכתוב על שני מינים בציצית אבל אין לומר דקפיד קרא נמי אשני חוטין הראשונים דליהוי מין כנף בצבע מטעם שכתבו התוס' לקמן בע"ב דציבעא דלאו מצוה לאו מידי הוא ועיין מה שכתבתי שם פירושו:

בד"ה ואם הקדים כו' ואע"ג דכתיב ככה עיכובא לא קא אלא אחסרון מעשה פירוש ולא אשינוי סדר המעשה והא דאיצטריך למיכתב ככה לעיכובא היינו למעט דקריאה לא מעכבא לפי שאינה מעשה מדכתיב ככה יעשה אבל בעבודת יוה"כ דכתיב חוקה לעיכובא קאי נמי אשינוי סדר והטעם כמו שהביאו התוס' בסוטה (דף י"ז ע"ב) בד"ה קודם שתקבל בשם הירושלמי דחוקה ותורה אתי לעיכובא על הסדר נמי:

דף לח:

בגמרא לרבי עיכובי מעכבי אהדדי כצ"ל:

שם אמר רמי בר חמא לא נצרכה אלא לטלית שכולה תכלת איתמר נמי כו'. הש"מ מוחק מן אמר עד תכלת ונראה שטעמו לפי שגורס לקמן אמר רמי בר חמא ואין צורך למסדר הש"ס להזכיר תירוצו של רמי בר חמא שני פעמים ולפי זה הי' צריך ג"כ למחוק הקושיא של התינח כו' דאין צורך נמי להזכיר הקושיא שני פעמים ונראה לי דגירסת רש"י בגמ' היתה כמו שהיא כתובה לפנינו אלא דלקמן אינו גורס רמב"ח אלא אמר לי' לא נצרכה וקושית תינח דלקמן הוא קושית לוי לשמואל והתירוץ לא נצרכה הוא תירוצו של שמואל דהא פירש בד"ה איתמר נמי דקאי נמי אקושיא של תינח א"כ משמע דגרס הכא הקושיא של תינח והכי היא קושית סתמא דהש"ס ואי לא גרס הכא אמר רמב"ח קשה למה סידר הש"ס הכא הך קושיא כיון דלא סידר שום תירוץ עלה ולקמן כשסידר תירוצו של רמב"ח הי' די לסדר קושיא זו אלא ודאי הכא סידר קושיא זו דהקשו בבהמ"ד וסידר נמי מה שתירץ עלה רמב"ח והדר קאמר איתמר נמי על הכל על אוקימתא דלהקדים ועל הקושיא של התינח ועל תירוצו של רמב"ח ולקמן קושיא של התינח הוא קושיא של לוי ואמר לי' הוא תירוצו של שמואל ומתחלה כשתירץ לא נצרכה אלא לסדין בציצית ונקט סדין משום דלבן הוא כפרש"י רמז על זה דבטלית שאינו לבן אלא צבוע תכלת אין צריך להקדים הלבן ברישא אלא תכלת והגירסא דגרס לקמן רמב"ח הוא גירסת הי"מ שבתוס' דלפירושם צריך לומר דהתירוץ של לא נצרכה אלא לטלית שכולה תכלת לא ס"ל הך תירוצא של שמואל דלא נצרכה אלא לסדין בציצית דהא שמואל ס"ל דתכלת וצמר חד מינא הוא ואין לומר דאיירי נמי בחוטי לבן של פשתן דא"כ למה הוצרך לאוקים בטלית שכולה תכלת דוקא ועוד מאי מקשה רבא מידי ציבעא גרם הא מעיקרא נמי לא קאמר דציבעא גרם אלא משום דפשתן בצמר הוי כלאים אלא ודאי דאוקימתא בטלית שכולה תכלת הוא כמו דאוקים ר"י אמר רב לעיל דלא קאמר בסדין בציצית והא דנקט בטלית שכולה תכלת היינו לפי דנקט בהקושיא תכלת אינה מעכבת את הלבן מאי היא וה"ה דלפי אוקימתא זו צריכין לאוקים הא דלבן אינו מעכב את התכלת בטלית שהוא לבן בין

של פשתים ובין של צמר ולפי זה לא נוכל לגרוס אמר לי' דא"כ יהא סותר דברי עצמו וצריך לגרוס אמר רמב"ח ולגירסא זו ודאי צריך למחוק הכא מן התינח עד שכולה תכלת:
שם מידי ציבעא גרם כצ"ל:
שם דאי איגרדם תכלת וקאי אלבן או איגרדם לבן וקאי אתכלת כו' כצ"ל וכן הוא בהרא"ש ה' ציצית:
שם כדי לענבן כולהו בהדדי כו' כצ"ל:
שם או דילמא כל חד וחד לחודי' עיין במעדני יו"ט על הרא"ש שמביא ע"ז פירושים שונים:
ברש"י ד"ה חיסר מצוה דלבן כו' הא לרבי עיכובי מעכב כו' כצ"ל:
בד"ה תכלת דאין מעכבת את הלבן מאי היא דמשמע אם הקדים לבן ומאי עיכוב איכא למימר כן הוא הנוסחא הנכונה. פירוש הא דינא הכי ואין לפרש דהתכלת המוקדם אינה מעכבת את הלבן המאוחר דכבר שמעינן לה מרישא דהא לרבי קיימינן דמעכבין אהדדי ואם התכלת כשר ע"כ גם הלבן כשר:
בד"ה איתמר נמי דמתניתין דקתני תכלת וכו' איירי להקדים ואיבעיא לי' נמי תכלת דאינה מעכבת את הלבן מאי היא ואוקים לה נמי בטלית שכולה תכלת כצ"ל קצת מצאתי:
בד"ה מידי ציבעא גרם כו' ולהכי כתיב תכלת אחר הכנף דלעולם יהא המאוחר הא דהוצרך לזה ולא סגי לי' במה דקאמר הואיל ורוב טליתות לבנות הן לבן קא גרים יש לפרש לפי דודאי גם שמואל מודה דאזלינן בתר רוב טליתות כמו שפרש"י לקמן (דף מ"א ע"ב) בד"ה מביא תכלת דאל"כ מנא לי' דבטלית שכולה תכלת בעינן נמי שני מינים ואפי"ה ס"ל הכא דבטלית שכולה תכלת צריך להקדים תכלת ללבן וצריך לומר דטעמו דבשלמא לענין דבעינן שני מינים שפיר יש לומר דאזלינן בתר רוב טליתות משום דברוב טליתות קפיד רחמנא על שני דברים אחד על שני מינים ושני דמין אחד שאינו תכלת יהא מין הכנף ובטלית שכולה תכלת דאין יכולין לקיים תרווייהו עכ"פ מקיימין דבר אחד דיהיו שני מינים ואין לומר מנא לך למיזל בתר רוב טליתות לענין שני מינים ניזל בתר רוב טליתות לענין מין הכנף דהא על מין כנף לא קפיד רחמנא אלא על מין השני שאינו תכלת וכ"ז דליכא שני מינים ליכא לקיומי נמי מין הכנף אבל לענין להקדים מין כנף אין לומר דניזל בתר רוב טליתות דמקדימין לבן ולא תכלת דאדרבא ניזל בתר רוב טליתות דמקדימין מין הכנף כפשוטו משו"ה קאמר דניזל בתר רוב טליתות דמקדימין לבן ונאמר דהא דהקפידה התורה על סדר הטלת שני מינים אין הקפדה דמין הכנף יהא

בתחלה אלא דתכלת תהא בסוף ובזה ניחא נמי דלא תיקשי על רש"י דס"ל לקמן (דף מ"א ע"ב) דבעינן נמי מין כנף בצבע אמאי לא אמרינן דניזל בתר רוב טליתות שהן לבנים דהא פירש במשנה דרוב טליתות של פשתים הן ולבנות דלענין מין צבע הכנף ודאי דניחא יותר לומר דאזלינן בתר רוב טליתות שהציצית הם כצבע הטלית כפשוטו:

בד"ה איגרדם כו' ציצית גרדומין היינו שירים שנשתיירו לאחר שנפסקו כצ"ל והד"א. והא דשירים נקראין גרדומין לפי שנעשה בהם פעולת הפסיקה דנקרא גרדם:

בד"ה כדי לענבן לענוב כל החוטין כו' כצ"ל:

בד"ה הוו מענבי כו' אבל מפני עובייין כו' כצ"ל:

בד"ה ומאן תנא כו' דאמרי לעיל כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ש"מ כו' כיון דנפסק קצת הגדיל כו' פירוש דס"ל דשיעור כדי עניבה הוא אפילו מן הגדיל וא"כ מיירי שנפסקו החוטין באמצע הגדיל סמוך לקשר ולא נשאר חוץ לקשר אלא מעט מן החוטין ועי"ז ניתר הקשר והתוס' והרא"ש הביאו בשם רש"י דס"ל דשיעור כדי עניבה הוא דוקא מן הענף וצריך לומר דהי' להם פרש"י אחרת ואין זה פרש"י שלפנינו:

בד"ה עילאי כו' דמלמטה למעלה קחשיב פירוש משו"ה קרי לי' עילאי אעפ"י שהוא למטה משום דחשיב מלמטה למעלה דמתחלה ניתר הקשר למטה ואח"כ משתרי הגדיל שהוא למעלה מן הקשר עד הכנף ולפי זה הוי הקשר עילאי דמה שהוא בסוף חשיב למטה ומה שהוא בתחלה חשיב למעלה:

בא"ד ובגרדומין מוקפין הוי איהו עליון כצ"ל פירוש דהא מיירי שנפסקו החוטין באמצע נמצא דהגרדומין שנשתיירו כדי עניבה הם מן הגדיל דהיינו מוקפין בחוט הכורך ולהגרדומין חשיב הקשר עליון משום דהקשר אינו דבר אחד עם הגרדומין דהא נפסקו באמצע אלא דע"י דהגרדומין מוקפין בחוט המקיף מחבר החוט הקשר להגרדומין ומונח הקשר על הגרדומין ומשום דהקשר הוא נפרד מהגרדומין אלא שמונח על הגרדומין משו"ה נקרא עילאי:

בתוס' ד"ה אילימא כו' תימא דאיפכא הוה לי' למימר דמצות לבן עבד אבל מצות תכלת הנעשית שלא כהלכה חיסר. ויש לדקדק אמאי הוה מצות תכלת נעשית שלא כהלכה יותר ממצות לבן ונראה לפרש דכוונתם דלפי מה דאמר בגמ' דחיסר מצוה דלבן וקיים מצוה דתכלת קשה הא שניהם נעשו שלא כהלכה דהא תכלת בעי למעבד אחר הלבן ואמאי תכלת כשר ולבן פסול אבל אי אמרינן דחיסר מצוה דתכלת וקיים מצוה דלבן לא קשה אמאי כשר לבן יותר מתכלת דתכלת פסול משום דנעשית שלא כהלכה וממילא

הלבן כשר משום דנעשה כהלכה דכיון דתכלת פסול וצריך להתיר התכלת ולהטילו מחדש אחר הלבן א"כ נעשה הלבן קודם התכלת:

בא"ד פירוש אינו מעכב כלל התכלת שקידם. הא דכתבו תיבת כלל כוונתם בזה לתרץ דלא תיקשי דנימא חיסר מצוה דתכלת וקיים מצוה דלבן ונפרש בזה רישא דמתני' התכלת אינה מעכבת את הלבן המאוחר ולבן אין מעכב את התכלת איירי בטלית שכולה תכלת דמן הדין תכלת קדים ואין הלבן מעכב את התכלת המאוחר וכתבו לתרץ דאם נאמר דהלבן פסול והתכלת כשר שפיר יש לפרש בזה הסיפא דהלבן אין מעכב את התכלת שקידם דפירושו דאין מעכב כלל דכיון דהתכלת כשר א"כ תכלת דמצוה קדים ללבן דמצוה ואין הלבן מעכבו אבל אם נאמר דהלבן כשר והתכלת פסול ונפרש דהתכלת אינה מעכבת את הלבן המאוחר קשה אמאי קרי לי' אינה מעכבת דהא כיון דהתכלת פסול וצריכין להתירו ולהטילו מחדש אחר הלבן נמצא דאין הלבן מאוחר כלל דהא קדים להתכלת דמצוה ומה שהתכלת הפסול קדים ללבן ואין מעכבו אין זה קרי אין מעכב דמשמע דאין מעכב כלל אפילו קדים תכלת דמצוה:

בד"ה לרבי עיכובי מעכבי כו' כצ"ל:

בא"ד וא"כ למסקנא לא נצטרך לתירוץ רב יהודה כו' פירוש דלמסקנא דמתניתין לא איירי בלהקדים שפיר נוכל לפרש דחיסר מצוה אחת לגמרי דמצות הקדמה פוסל אפילו בדיעבד אלא דהשתא דלא בעינן לתרץ המתניתין יותר ניחא לפרש שחיסר מצוה דתכלת וקיים מצוה דלבן כמו שכתבו התוס' בדיבור הקודם והברייתא אתיא כרבנן:

בא"ד ולא מסתבר הכי. וקשה אמאי לא מסתבר הא ר"י אמר רב פירש דמתניתין איירי בלהקדים משו"ה הוכרח נמי לפרש דמצות הקדמה אינו פוסל בדיעבד וחיסר מצוה דברייתא היינו דלא עביד מצוה מן המובחר ולמסקנא דמתניתין לא איירי בלהקדים שפיר יש לפרש דחיסר מצוה אחת לגמרי דמצות הקדמה מעכב אפילו בדיעבד ויש לומר דבפירוש המתניתין שפיר מצי פליג רבא על ר"י אמר רב כיון דליכא נפקותא לדינא אבל בפירוש הברייתא דאיכא נפקותא לדינא דלאוקימתא דרבא יש לפרש הברייתא דמצות הקדמה מעכב בדיעבד לענין דלא קיים מצוה מן המובחר דשני מינים ודאי דלא יוכל רבא לפלוג על רב דבהרבה מקומות בש"ס מקשינן על אמוראים אחרונים ממימרא דרב:

בא"ד א"נ י"ל דכ"ש לרבנן דקשה טפי כו' פירוש דלתירוץ הראשון ס"ל להתוס' לפרש דלרבנן לא קשה דיש לומר דחיסר מצות לבן לגמרי לענין דלא קיים מצוה מן המובחר של שני מינים וצריך להתיר התכלת ולחזור ולהטיל אחר הלבן כדי לקיים מצוה מן המובחר אלא דלא ניחא לי' לפרש דחיסר מצוה מן המובחר של הקדמת לבן לתכלת

לפי דמשמע לי' הלשון אלא שחיסר מצוה דחיסר מצוה אחת לגמרי ולתירוץ האחרון לא משמע לי' כלל לפרש חיסר מצוה על מצוה מן המובחר אפילו על מצוה מן המובחר של שני מינים:

בד"ה לא נצרכא כו' ולבן נמי דתניא לעיל מפשתן הוי כו' פירוש הא דתניא לעיל מצוה להקדים לבן לתכלת אותו לבן היינו חוטי פשתן ואיירי בטלית של פשתן ויש לעיין דלפי מה דפירשו דמין כנף אתי למעט חוטי צמר בטלית של פשתן אבל תכלת וצמר לבן חד מינא הוא קשה מנא לן דבעינן שני מינים בציצית בטלית של צמר ועוד דהא בהדיא אמר ר"י לקמן (דף ל"ט ע"א) דחוטי צמר פוטרין בשל פשתן ומסיק הגמ' דאף חוטי פשתן פוטרין בשל צמר ונראה לפרש דהא ודאי הא דילפינן מהכנף דבעינן דשני חוטין יהיו מין כנף לא מצי קאי אלא על מין כנף בצבע וילפינן דבעינן שני מיני צבע בציצית דלא מצי קאי על מין כנף בעצם דהיינו צמר לצמר ופשתים לפשתים דהא כתיב צמר ופשתים גדילים תעשה לך דמשמע לא שנא צמר לפשתים ולא שנא פשתים לצמר אבל הא דילפינן מהכנף דיקדים מין כנף לתכלת יותר מסתבר לומר דקאי דוקא על מין כנף בעצם דהיינו חוטי לבן של פשתים בטלית של פשתן משום דתכלת בפשתים הוה אינו מינו ממש דהוה כלאים גבי' דהא לפירוש התוס' ג"כ מפרשינן כך דבטלית שכולה תכלת הוה שני חוטי לבן אינו מינו דכנף ומין כנף להקדים קאי אתכלת ולפירוש הי"מ צריך לומר דהא דמתרץ אח"כ לא נצרכה אלא לטלית שכולה תכלת הדר ממה דתירץ מעיקרא דלבן אינו מעכב את התכלת לא נצרכה אלא לסדין בציצית דליכא לפרש דמיירי נמי בלבן דפשתים ומשו"ה צריך להקדים התכלת דהוא מין כנף דא"כ מאי פריך רבא מידי ציבעא גרם ועוד דלפי' זה אמאי צריך בטלית שכולה תכלת דוקא הוה לי' לאוקים בטלית של צמר לבן וכן משמע נמי מדברי התוס' שהקשו דלוקים בהכי משמע דהא דאוקים אח"כ בטלית שכולה תכלת לא איירי בהכי וע"כ לפרש אפילו בלבן דצמר וא"כ ס"ל דתכלת וצמר לבן לא הוי חד מינא היפך ממאי דאוקים מעיקרא אלא מפרש לבן אינו מעכב את התכלת בטלית לבן בין של צמר ובין של פשתים דמצוה להקדים חוטי לבן ברישא בין של צמר ובין של פשתים אלא משום דפריך תכלת אינה מעכבת את הלבן מאי היא נקט לפרושי בטלית שכולה תכלת ולפי פירוש הי"מ לא גרסינן אמר לי' דהיינו שמואל ללוי דא"כ יסתור דברי עצמו אלא גרסינן אמר רמב"ח כמו שכתבתי לעיל בדברי הגמ':

בא"ד ואינה מעכבת חוטי לבן דהוא נמי חוטי פשתן כו' כצ"ל. פירוש דהטלית הוא של צמר והא דקאמר ואינה מעכבת חוטי לבן אותו לבן הוא נמי של פשתים כמו דמפרשינן הלבן של לבן אינו מעכב את התכלת:

בא"ד ולבן של צמר הוה מצטרף לפשתן טפי כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה וה"פ דאי הוי מוקמינן בטלית של צמר לבן הוי בעינן להקדים חוטי לבן דהלבן של צמר דטלית והוה מצטרף טפי לחוטי לבן של פשתן מלחוטי תכלת לפי שהוא מין כנף בצבע ומוכח מכח קושיא זו של התוס' דמין כנף דקרא לא קאי כלל על מין כנף בעצם וצמר לפשתים ופשתים לצמר אם הם שוין בצבע נקרא מין כנף:

בד"ה מידי ציבעא גרם משמע שרוצה בקונטרס לפרש כו' כצ"ל. פירוש מדקאמר הואיל ורוב טליתות לבנות הן לבן קא גרים ורש"י הוכרח לפרש כן משום דפירש לקמן (דף מ"א ע"ב) הא דתניא טלית אין פוטר בה אלא מינה אם אדומה יטיל בה חוטין אדומין ושני חוטין תכלת א"כ ס"ל דציבעא גרם ומאי מקשה רבא מידי ציבעא גרם ע"כ פירש דכוונת רבא דצבע דתכלת דוקא אינו גורם להיות נקרא מין כנף דקרא דהקפיד על מין כנף בצבע איירי ברוב טליתות שהן לבנות ואינן צבועות תכלת ומין כנף בצבע לא הוי תכלת והיינו הנקרא לבן במשנה ובכ"מ ובטלית שכולה תכלת אע"ג דמין כנף בצבע הוי חוטי תכלת נמי בעינן שיתן שני חוטי לבן בתחלה ואח"כ חוטי תכלת דהוה כאילו כתיב בהדיא תן שני חוטי לבן תחלה ואח"כ תכלת ומשו"ה דייקי התוס' וכתבו לבנות ואינן צבועות תכלת דאי לבנות ממש כיון דקרא איירי ברוב טליתות א"כ הוה כאילו כתיב בהדיא תן שני חוטי לבן ממש ואמאי בעינן שיהא חוטי לבן כצבע הטלית ואע"ג דלעיל בעמוד הקודם פרש"י דרוב טליתות של פשתן הן ולבנות והיינו לבנות ממש לא קאי אלא על זמן המשנה וקאי לפרש דמשו"ה קורא במשנה חוטין של מין כנף לבן דבימיהם היו רוב טליתות לבנות ומין כנף הי' ג"כ לבן והכא קאי על זמן נתינת התורה ולפירוש זה לא קשה הא דהקשו אח"כ דהא הוה כאילו כתיב בהדיא דלעולם יתן חוטי לבן תחלה ואח"כ תכלת:

בא"ד וצריך לומר דסתם טליתות שלהם היו גם משאר מינים כו'. כוונת התוס' בזה לדחות פרש"י שפירש דקרא איירי ברוב טליתות דלפי זה צריך לומר דהיו רגילין נמי בטליתות של שאר מינים דהא רבא גופי' דמקשה הכא מידי ציבעא גרם דריש מהכנף מין כנף לחייב שאר מינים בציצית הרי דס"ל דקרא איירי נמי בטליתות של שאר מינים ואם נפרש דקרא לא איירי אלא ברוב טליתות ע"כ לומר דהיו רגילין נמי בטליתות של שאר מינים ודוחק גדול הוא לפרש כן דשאר מינים לא שכיחי אלא ודאי דלא היו רגילין

אלא בטליתות של צמר ופשתים והא דמרבה רבא שאר מינים מהכנף משום דקרא איירי נמי בטליתות שאין רגילין דלא כפרש"י:

בא"ד ומיהו תימא אם לא היו רגילין אלא בטלית של צמר ופשתים ליהו כו' כצ"ל פירוש אם נאמר דלא כפרש"י דלא היו רגילין בטליתות של שאר מינים אלא בטליתות של צמר ופשתים ולפי זה מוכח מהא דרבא מרבה שאר מינים מהכנף דהקרא לא איירי ברוב טליתות ולא הוי כאילו כתיב בהדיא תן חוטי לבן תחלה ואח"כ תכלת יש תימא:

בא"ד נהי דלא איירי קרא כו' פירוש נהי דלא קשה דגם בטלית שכולה תכלת דבעי נמי שני מינים כמו ברוב טליתות ליבעי נמי להקדים תכלת ללבן לפי שהוא מין כנף דיש לומר דקרא ע"כ לא איירי בטלית שכולה תכלת אע"ג דאיירי נמי בטליתות שלא היו רגילין מטעם שכתבו התוס' אח"כ בסמוך דהא כתיב מין כנף וכתיב פתיל תכלת אלמא תכלת לאו מינא דכנף הוא וא"כ ע"כ לא איירי קרא בטלית שכולה תכלת וא"כ בתכלת לא קפיד קרא להקדים מין כנף ואין להקשות דכמו לענין דבעי שני מינים בציצית אמרינן דבטלית שכולה תכלת נמי בעינן שני מינים אע"ג דהקרא לא איירי בי' מ"מ ילפינן משאר טליתות דפירש הקרא בהם דבעינן שני מינים לענין הקדמת מין כנף לתכלת נמי נימא דבטלית שכולה תכלת בעינן להקדים מין כנף דנילף משאר טליתות דלא דמי דלענין שני מינים לא שייך לומר דאדרבא נילף משאר טליתות דהשני חוטין לבר מתכלת יהיו מין כנף כמו בשאר טליתות דבשאר טליתות נמי לא בעינן מין כנף אלא במין שאין צבוע תכלת וכ"ז דליכא שני מינים לא בעינן מין כנף כלל ומשו"ה אע"ג דלא נוכל ללמוד תכלת משאר מינים דמין אחד יהי' מין כנף דא"כ לא יהיו שני מינים ילפינן עכ"פ לענין זה דבעינן שני מינים אבל לענין הקדמת מין כנף יש לומר דאדרבא נילף משאר טליתות להקדים מין לבן כמו בשאר טליתות:

בא"ד מ"מ איירי קרא בצבוע בצבע אחר הדומה לתכלת כצ"ל. פירוש כגון קלא אילן דאי צבע אחר שאין דומה לתכלת אין שום סברא לומר דתכלת הוי מין כנף יותר מלבן ולהקשות מכח זה ועוד האיך קאמרי דלישני דכי מקדים לבן של פשתים בטלית צמר הצבוע בצבע אחר לית לן בה הא קאמר לקמן דטלית אין פוטר בה אלא מינה וא"כ בטלית הצבוע בעינן חוטי לבן נמי שיהא צבוע כצבע הטלית דוקא וא"כ אפילו אם לא הקדים לבן לתכלת אין כאן לבן כלל ופסול לרבי והאיך קאמרו אם הקדים לבן לתכלת לית לן בה דמשמע דמקיים מצות שני מינים ולא חיסר אלא מצות הקדמה אבל אי איירי בצבע הדומה לתכלת ניחא דהא אמרינן לקמן (דף מ"א ע"ב) טלית שכולה תכלת מביא תכלת ודבר אחר ותולה בה וקלא אילן לא יביא משום גזירה וה"ה טלית שכולה קלא

אילן ג"כ מביא תכלת ודבר אחר ואסור להטיל קלא אילן אעפ"י שהוא מין כנף דהא בדיעבד יוצא בלא מין כנף דבתכלת לבד ג"כ יוצא רק שיהא ד' חוטין:
בא"ד כי היכי דדרשינן שיראין וכלך וסירוקין כו' כצ"ל פירוש אע"ג דמשמע שלא היו רגילין בטלית הצבוע תכלת וה"ה שלא היו רגילין בטלית הצבוע צבע דומה לתכלת מ"מ יש להוכיח דקרא איירי נמי בטליתות שלא היו רגילין מדדריש רבא ממין כנף שיראין וכלך וסירוקין אע"ג שלא היו רגילין בהם דלא שכיחי:
בא"ד וחוטי תכלת הוו טפי מינא דידי' מחוטי לבן וא"כ כו' כצ"ל. פירוש אע"ג דלא הוי מין כנף ממש דציצית הם מצבע התכלת והטלית הוא מצבע קלא אילן מ"מ כיון דמראיהם שוין נקרא נגד חוטי לבן מין כנף:
בא"ד דכי מקדים לבן בטלית צמר הצבוע בצבע הדומה לתכלת לית לן בה כו' כצ"ל:
בא"ד וי"ל כיון דקרא ע"כ לא איירי בצבוע תכלת כו' פירוש דבצבוע תכלת הוי תכלת מין כנף ממש ומדכתיב נמי פתיל תכלת משמע דמין כנף לא הוי תכלת א"כ ע"כ לא איירי קרא בצבוע תכלת ומשום זה אפילו בטלית הצבוע בצבע הדומה לתכלת דשפיר מצי איירי בי' קרא דהא מין כנף ממש דידי' הוה קלא אילן ולא תכלת ואיירי בי' קרא לענין דיקדים תכלת לפי שהוא מינא דידי' טפי מחוטי לבן מ"מ לא בעינן להקדים תכלת ללבן כיון דתכלת ע"כ לא הוי בכלל מין כנף דקרא מדכתיב אחריו פתיל תכלת לא הוי נמי בכלל לענין מינא דידי' טפי:
בא"ד ועוד יש לפרש דצבועה דלאו מצוה לאו מידי הוא פירוש השתא באו התוס' לפרש דלא כפרש"י לקמן (דף מ"א ע"ב) דפירש טלית אין פוטר בה אלא מינה אם אדומה יטיל בה חוטין אדומים אלא לא בעינן כלל שיהא חוטי לבן מין כנף בצבע משום דצבועה דלאו מצוה דהיינו צבע תכלת דטלית לא חשיב שיהא חד מינא עם צבע התכלת דחוטין דהוא צבועה דמצוה וחוטי לבן דצריכין להקדים לחוטי תכלת משום מין כנף היינו לפי ששניהם אין צבועין צבועה דמצוה הוו חד מינא לאפוקי חוטי תכלת לא הוו חד מינא עם הטלית לפי שחוטי תכלת הם צבועין בצבועה דמצוה והטלית אינו צבוע בצבועה דמצוה וה"ה בטלית שכולה תכלת נמי לא הוי חוטי תכלת חד מינא עם הטלית מטעם זה וזה הוא כוונת רבא דאמר מידי ציבעא גרם דאין צבע הטלית שאינו צבועה דמצוה גורם להיות חד מינא עם חוטי התכלת לפי שהטלית אינו צבועה דמצוה ומטעם זה נמי לא בעינן שיהא חוטי לבן כצבע הטלית ואפילו אם הטלית אדומה יכול להטיל בה חוטי לבן דצבועה דלאו מצוה לא חשיב ציבעא כלל וחשיב כמו לבן:
בא"ד לאו מידי היא והא דתניא כו' כצ"ל:

בא"ד כיון דמין כנף ליכא כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד ולפי תירוץ ראשון ניחא דציבעא הוי חד מינא בר מתכלת פירוש דצבע הטלית וצבע של חוטי לבן אם הם שוין הוי חד מינא ומשו"ה צריך לצבוע צבע חוטי לבן כצבע הטלית משום דכתיב הכנף מין הכנף וצריכין להקדים נמי חוטי לבן לפי שהם מין כנף בצבע לבר מתכלת לפי שאינם בכלל מין כנף דקרא:
בד"ה אלא לגרדומין כו' שאין לנו תכלת ומטילין לבן ולרבנן כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ולרבנן אפי' בחד מיפסל כו' פי' בזמן שהי' תכלת והטיל לבן ותכלת ונפסק חוט אחד מן הלבן או מן התכלת אפילו נשאר כדי עניבה פסול לפי שאין מעכבין זה את זה חשיב כשתי מצות ואין מועיל אחד לחבירו והא דכתבו דתכלת ולבן הם שתי מצות לרבנן לאו דוקא אלא כשתי מצות דהא שני מינים אינם אלא מצוה מן המובחר ובהרא"ש קאמר בהדיא כשתי מצות:
בא"ד דהוה כאילו איגרדם תכלת ומקצת לבן. פירוש כמו באיגרדם תכלת ומקצת לבן לרבי פסול משום דלא נשאר מין אחד שלם ולא אמרינן דמועיל מקצת לבן שנשאר שלם לאותו מקצת לבן שנפסק ונשתייר כדי עניבה לפי שבמין אחד לבד אין מועיל המקצת השלם להמקצת שנפסק ה"ה נמי לרבנן כיון דאין מין האחד מועיל להמין השני לפי שהן כשתי מצות נמצא דצריך שהמקצת של אותו המין שנשאר שלם שיועיל לאותו המקצת שנפסק וזה אין מועיל אפילו רבי:
בא"ד ולא נשתייר אלא כ"ש דקרינן כה"ג כו' לגמרי כל זה לשון המורה כצ"ל והס"ד. והתו' קיצרו מאוד ובהרא"ש מבואר היטב וה"פ דהא דמוקי רבא המתניתין אליבא דרבי באיגרדם תכלת וקאי אלבן דמשמע דדין זה דוקא אליבא דרבי ולא לרבנן איירי בנפסק החוט ולא נשתייר כדי עניבה אבל בנשתייר כדי עניבה אפילו נפסקו כל הארבעה חוטין ונשתייר בכל אחד מהן כדי עניבה כשר ובזה איירי בני ר"ח דאמרי גרדומי תכלת כשרין ולכל הציצית קוראין בשם תכלת כדקאמר לקמן תכלת שכרך רובה כשרה ור"י רמי תכלתא לפרזומא דאינשי ביתי' ואתיא אפילו כרבנן ולא מייתי מבני ר"ח אלא דלא בעינן סופן כתחלתן ולכל חד כדאית לי' דלרבי אפילו נפסק חוט אחד מעיקרו ולא נשתייר כדי עניבה כשר אם מין השני שלם ולרבנן אפילו חוט אחד שנפסק מעיקרו פסול ובלא נפסק מעיקרו שנשתייר כדי עניבה אפילו נפסקו כל הארבעה כשרים ונראה לפרש דהא דלא אמרינן דהאידנא שמטילין ד' חוטין ב' משום לבן וב' משום תכלת הם מצוה אחת ואם נפסק חוט אחד מעיקרו כשר משום דמועיל השלשה חוטין שנשתיירו שלימים כמו דאומר ר"ת לפירוש הראשון לפי דלפירוש זה מוכח מהא דאמרו בני ר"ח גרדומי

תכלת כשרין והיינו בכדי עניבה כדמפרש שמואל דבין נפסק חוט אחד ובין נפסקו כל הארבעה בעינן תמיד כדי עניבה ואם לאו פסול ואתיא כרבנן:

בד"ה כדי לענבם כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דה"ק דמסתמא כשיעור דאי מד' אכתי קיימא תלתא אבל אחד תו לא קאי כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה וה"פ דבמרדכי איתא שהי' תוחב ראש חוט הכורך באמצעות הז' חוטין ואח"כ הי' מהדקו בשני קשרים בחוט הכורך ומשמע דהקשר הי' על ידי שהי' מסבב חוט הכורך על קצת מן החוטין לאחר שגמר הגדיל ומכניס ראש החוט בתוך אותו הסיבוב מלמטה למעלה ומותח החוט למעלה עד שהוא מהודק יפה וזה הוא קשר אחד ואח"כ תוחב עוד פעם ב' חוט הכורך באותו הסיבוב ומהדק והוה קשר הב' והוצרך לתחוב ראש חוט הכורך באמצעות הז' חוטין כדי שיתקיים הגדיל דאי הי' תוחב ראש חוט הכורך בתוך הסיבוב שהי' על כל החוטין ועושה הקשרים כנ"ל לא הי' הגדיל מתקיים כי הי' הקשר חוזר והולך לאחור עד שנסתר כל הגדיל אבל עכשיו שתוחב ראש חוט הכורך באמצעות החוטין מקצת החוטין שבתוך הסיבוב ומקצת החוטין שחוץ לסיבוב מעכבין הקשר שלא יחזור לאחור ומתחלה היו התוס' מפרשין שלא הי' מדקדק לתחוב החוט דוקא באמצעות הז' חוטין אלא הי' עושה הקשר עם חוט אחד דהיינו שהניח ששה חוטין חוץ לקשר ורק חוט אחד הי' בתוך הקשר דהיו סבורין שחוט אחד לבד סגי לעכב הקשר שלא יחזור לאחור ומשו"ה הקשו דאפילו אם נפסקו ב' חוטין שלימין של לבן דהיינו ד' חוטין כפולין משכחת לה דלא מישתרי הקשר כגון דכל הד' חוטין הם מחוץ להקשר דנשארו עוד ב' חוטין חוץ לקשר המחזיקין הקשר שלא יחזור לאחור והא דנקטו בקושייתם כשהי' נפסק אחד מן החוטין לאו דוקא דאפילו לפי תירוצם אם נפסק אחד מן החוטין אין ניתר הקשר אלא רוצים לומר מין אחד מן החוטין דהיינו שני חוטין שלימין שהם ד' חוטין כפולין ואולי ט"ס וצ"ל כשהי' נפסק מין אחד מן החוטין דדוקא כשהקשר הוא מן הד' אל הד' כמו שאנו עושין אפילו אם לא נפסק אלא חוט אחד ולא נשתייר כדי עניבה נמתח אותו מעט מן הקשר לחוץ ונעשה הקשר רפה ועי"ז ניתר הקשר לגמרי אבל למנהג ר"ת אפילו כשנפסקו החוטין הנכרכין ונעשה הסיבוב של חוט הכורך רפה מ"מ כשעושה שני קשרים הקשר חזק ואינו ניתר ע"י שהסיבוב רפה ותירצו דמסתמא הי' עושה ר"ת הקשר על החוטין כשיעור שיתקיים הקשר ולא יחזור לאחור והי' מדקדק שיתחוב ראש חוט הכורך באמצעות הז' חוטין בין ג' לד' ואם הי' עושה הקשר על ד' חוטין עדיין נשארו חוץ לקשר ג' חוטין ויש שיעור חוטין להחזיק הקשר אבל כשנפסקו ד' חוטין אפילו אם הם שנים בתוך הקשר

ושנים חוץ לקשר לא נשאר במקום אחד אלא חוט אחד ובחוט אחד אין שיעור להחזיק הקשר שלא יחזור לאחור והא דאמר בגמ' כיון דאישתרי עילאי דהיינו הקשר צריך לומר לפירוש ר"ת דאין הפירוש דניתר הקשר לגמרי אלא דחוזר לאחור והא דאמר ואישתרי כולהו היינו דכל הגדיל יחזור לאחור ונסתר כל הגדיל:

דף לט.

בגמרא דילמא דאיקטר והא דלא מתרץ דיקשור השתא דכיון דאין הגדיל מתקיים אלא ע"י שיקשור חשיב עשי' מחדש ופסול בחוטין הנפסקין שאין בהם כל השיעור הצריך בתחלת עשיית הציצית:

שם ואמר רבא ש"מ כו' כצ"ל מצאתי:

שם אבל בסופו וכו' כצ"ל ש"מ:

שם יתיב רבה וקאמר משמי' דשמואל כו' כצ"ל מצאתי:

שם מתני הכי אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה דילמא כו' דאמרי בני ר"ח כו' הוי גרדומין כשרין כו' לא קא מכשרי גרדומין כו' כצ"ל:

בד"ה קשר עליון היינו נמי ההוא קשר דלמטה כלומר כו' כצ"ל:

בד"ה דאורייתא הלכה למשה מסיני ואפילו יכול כו' כצ"ל. וכוונתו בזה לפרש דהדיוק של רבא אינו מהא דאיצטריך קרא למישרי כלאים בציצית דא"כ תיקשי קושית התוס' דהכא ד"ה קשר עליון אלא מהא דדרשינן קרא למישרי כלאים בציצית דייק רבא דיש הלכה למשה מסיני דבעינן קשר וכעין שתירצו התוס' הכא דמגדיל מוכח קשר עליון אלא דדייק מדאיצטריך למישרי כלאים בציצית דדרשא דגדיל דרשא נכונה היא ומה שפירש ואפילו יכול להתקיים כוונתו בזה לתרץ דלא תיקשי אמאי לא דייק דבעינן קשר משום דבלא קשר לא יכול להתקיים הגדיל ואפילו פתיל ליכא כמו שכתבו התוס' בסוף עמוד הקודם בד"ה כיון:

בד"ה התוכף תכיפה אחת תופר תחיבה אחת סה"ד ומה"ד אינו חיבור כו' כצ"ל:

בד"ה מאי לאו כו' קצת סה"ד ומה"ד גרדומין דאיגרדם איגרדומי לגמרי נפסק עד העיקר כו' כצ"ל מצאתי וכל שהוא דקתני לא קאי אלא אשיריו כמו שכתבו התוס' לפרש"י וצריך להבין כיון דאפילו נפסק מעיקרו כשר אמאי צריך שיריו כל שהוא וצריך לומר דנפסק מעיקרו לא כשר אלא אם נשתיירו ג"כ שלימין ושיריו דצריך כל שהוא היינו אם נפסקו כולם וכן הוא בתוס' לפירושם שפירשו דשיריו היינו שנפסק החוט מעיקרו:

בד"ה הא קמ"ל כו' שיהיו נקרא שירים סה"ד ומה"ד כדי לענבם כדפי' לעיל כו' כצ"ל:

בד"ה ששה אוירים כו' כדי לזכרנו לטובה כו' פירוש שהקב"ה יזכור את הרקיע לטובה שבזה שסידורה כסידור הרקיע יזכור הקב"ה שאף צבע הרקיע נזקק לציצית ויש בזה הזכרת זכות לזכור לטובה את הרקיע עבורנו כמו דכתיב בהושע ב' כ"ג:

בד"ה מין כנף כו' תכלת וכיון דאקדמה קרא כו' מתחלתה והאידנא דעבדינן חמשה קשרים עבדינן שני קשרים כו' ואין מורידין סה"ד ומה"ד דכולי' כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה קשר עליון כו' אלא היכא דמופנה דצמר ופשתים כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דכלאים מתדר"י כו' לא שמעינן וא"כ לא הוי כלאים ואיצטריך שפיר לאפנויי צמר ופשתים כו' כצ"ל. ומה שהגי' הצ"ק דכלאים בציצית הוא שיבוש וה"פ דלפי מה דמשמע הכא דלא ידעינן קשר בציצית אלא מהא דכתבה רחמנא סמוכין למישרי כלאים בציצית קשה למ"ד ביבמות דלא דרשינן סמוכין אלא היכא דמופנה ומסיק התם דצמר ופשתים דכתיב גבי כלאים לא איצטריך לגופי' לכלאים דמתדר"י נפקא ואתי לאפנויי למידרש סמוכין להתיר כלאים בציצית דלפי מה דמשמע הכא בעינן למידרש מסמוכין שתי דרשות אחת דבעינן למיעבד הציצית באופן דמשכחת בהו כלאים אם יהי' בהם צמר ופשתים יחד ושנית דמותר לעשות ציצית מכלאים ולית לן אלא חד קרא לאפנויי וא"כ לא נוכל לדרוש אלא דרשא אחת דהיינו דבעינן שיעשה הציצית באופן דמשכחת בהו כלאים דהיינו דבעינן קשר אבל דרשא השנית לא נוכל לדרוש לאותו מ"ד דס"ל דלא דרשינן סמוכין אלא היכא דמופנה וזה הוא ג"כ כוונת התוס' לקמן (דף מ' ע"א) בד"ה סדין שכתבו א"נ לאשמועינן קשר דלעיל לא ידעינן אלא מדאישתרי כלאים בציצית פירוש דב"ש ס"ל כאותו מ"ד דלא דרשינן סמוכין אלא היכא דמופנה וצמר ופשתים אתי לאפנויי לדרשא דקשר וליכא קרא לאפנויי לדרשא דהיתר כלאים בציצית:

בא"ד ומוכח מכלאים כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דבעינן גדיל טוב אי סוגיא דהתם אתיא נמי כמ"ד גדיל דוקא כצ"ל פירוש אי אמרינן דסוגיא דהתם דס"ל דלא דרשינן סמוכין אלא היכא דמופנה ס"ל נמי כמ"ד גדיל דוקא צריכין לדחוק ולומר דאפילו מגדיל יש ללמוד קשר דאע"ג דע"י הגדיל יכול לכרוך ולהתקיים יום או יומים מ"מ זה לא הוי גדיל טוב ואנן בעינן גדיל טוב והא דדייק רבא הכא קשר מדאיצטריך למישרי כלאים בציצית לא דייק מהא דאיצטריך קרא למישרי כלאים בציצית אלא מהא דדריש הגמ' קרא דסמוכין למישרי כלאים בציצית ש"מ דיש ללמוד קשר מגדיל משום דבעינן גדיל טוב והדר כתבו התוס' ושמא דהתם אתיא כמ"ד או גדיל או פתיל פירוש דלפי זה לא צריכין לדחוק דיש ללמוד קשר מגדיל אלא דילפינן מפתיל דבלא קשר אין מתקיים הפתיל וסוגיא דהכא סבירא לי' כמאן דאמר דבעינן נמי

גדיל ולא בעינן גדיל טוב ולא ידעינן קשר מגדיל דיכול לכרוך ולהתקיים יום או יומים בלא קשר משוך אצטריך למילף מדאיצטריך קרא למישרי כלאים בציצית ויליף שתי הדרשות מסמוכין דסבירא לי' לסוגיא דהכא דלא בעינן מופנה:

באד" וא"כ איצטריך טובא קרא דכלאים בציצית פירוש קרא דצמר ופשתים דדרשינן מיני' היתר כלאים בציצית איצטריך לאפנויי למידרש סמוכין שיעשה הציצית שזורין שיהא בהם דין כלאים אם יהי' בהם צמר ופשתים ולא הוה מופנה למידרש היתר כלאים בציצית כמו שהקשו לעיל לענין קשר:

בד"ה לא יפחות כו' ואח"כ שתי חוליות אחת של לבן ואחת של תכלת וקשר אחד כו' ואחר כך קשר אחד כו' כצ"ל:

דף לט:

בגמ' ורב אמר לעולם פתיל בעינן פירוש לעולם אפילו איכא גדיל בעינן נמי פתיל וה"ה דלעולם גדיל בעינן דאפילו איכא פתיל בעינן נמי גדיל אלא דלפי דלפלוגתייהו דרב ורבב"ח הוה בטליתו של ההוא גברא דהי' בו גדיל ולא פתיל דקאמר רב לא יאי תכלתא משו"ה קאמר ורב ס"ל דלעולם פתיל בעינן:

שם וההוא גדילים. למניינא כו' כצ"ל:

שם עשה גדיל ופותליהו מתוכו. לל"א של פרש"י דפירש דהפתיל יוצא למטה מתוך הגדיל ניחא הא דנקט לי' הכא אפירוש דברי רב דזה הוא ממש סברת רב דבעי גדיל ופתיל אבל ללשון ראשון דפירש דחוט הכורך עולה מן המנין קשה אמאי נקט לה אמילתא דרב דוקא הא ודאי דגם רבב"ח מודה בזה ויש לומר דאגב דמייתי דרשא דגדילים דשמעינן דבעי ד' חוטין קודם שכופלן ולאחר שכופלן ועושה מהן הגדיל הוו שמונה חוטין נקט נמי להא דחוט הכורך הוה מן המנין וביבמות (דף ה' ע"ב) נקט לה נמי בהדי דרשא דגדילים ארבעה:

שם דקתני סיפא הן עצמן במינן פוטרין כו' כצ"ל ש"מ:

שם ור"נ דאמר כתדר"י כו' כצ"ל ש"מ:

שם והאי תדר"י מפיק מאידך תדר"י כו' כצ"ל ש"מ:

שם והשיראין והכלך והסירוקין כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה גדיל שנים כו' תעשה לך הוה משמע כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דאין גדיל פחות משנים כו'. ואע"ג דקודם שעושה הגדיל כופל כל חוט לשנים ומחוט אחד יש שני חוטין אין יוצא בזה מצות גדיל שנים לפי דהכפילה הוא לאחר שכונסן בנקב הטלית ומנין החוטין דילפינן מגדילים בענין דליהוי במקום פתיל דהיינו

בעת שתולה הפתילין בטלית כמו דאמר לקמן (דף מ"ב ע"ב) כי היכי דליהוי גדיל גדילים במקום פתיל:

בד"ה עשה גדיל מד' חוטין שישים ד' חוטין בחור הטלית ולכשיכפלם ויעשה מהן הגדיל יהו שמונה נראה לפרש כוונת רש"י דמפרש דהא דקאמר בגמ' עשה גדיל כוונת הגמ' בזה לאשמועינן כמר ברי' דרבינא דעביד כדידן לקמן (דף מ"ב ע"ב) דאינו כופל החוטין קודם שתולן בטלית אלא לאחר שתולן בטלית בשעת עשיית הגדיל ולאפוקי מרב אחא בר יעקב לקמן דכופלן קודם שתולן בטלית והא דנקט הגמ' כפילת החוטין בלשון עשה גדיל היינו משום דכפילת החוטין לא ידעינן אלא מגדיל דדרך עשיית הגדיל הוא ע"י כפילת החוטין:

בד"ה חוטי צמר כו' ואע"ג דליכא השתא מין כנף כו' כיון דתכלת שנים חוטין הן ופטרה בשל פשתן כו' כצ"ל. הא דלא מפרש כהתוס' אע"ג דכלאים נינהו. נראה לפרש משום דלפירוש התוס' קשה דהכא משמע דהא דחוטי פשתן פוטרין בשל צמר ילפינן מדכתיב צמר ופשתים גדילים תעשה לך לא שנא צמר בפשתים ולא שנא פשתים בצמר ולקמן (דף מ' ע"ב) אמר שמואל דתכלת אין בה משום כלאים ואפילו בטלית פטורה דהטיל למוטלת וזה ודאי לא שמעינן מהא דכתיב צמר ופשתים גדילים תעשה לך אלא כיון דכתבה התורה סמוכין למידרש היתר כלאים בציצית אמרינן דלגמרי אישתרי כלאים במקום ציצית וכן משמע נמי מדברי התוס' לקמן בד"ה תכלת דלא ילפינן דכלאים בציצית לגמרי אישתרי מהא דכתיב צמר ופשתים גדילים תעשה לך אפילו פשתים לצמר אדמקשו מבגדי כהונה ולא תירצו דציצית שאני דגלי קרא בהדיא דאפילו פשתים לצמר וצריך לחלק דאי לאו דכתיב צמר ופשתים גדילים תעשה הוה אמינא דתכלת בפשתן דאישתרי אמרינן דלגמרי אישתרי ואפילו בטלית פטורה אבל פשתן בצמר לא אישתרי כלל ולרש"י לא ניחא לי' חילוק זה דכיון דהיתר כלאים בציצית דרשינן מדסמוך כלאים לגדילים וגדילים כולל בין לבן ובין תכלת ובשלמא אי לא אמרינן לגמרי אישתרי אמרי' דלא קאי אלא אתכלת דלא אפשר לקיים בלא דחיי' אבל כיון דאמרינן דלגמרי אישתרי אפילו היכא דאפשר לקיים בלא דחיי' מהיכי תיתי לומר דלא קאי אלבן כמו אתכלת והא דפרש"י דחוטי צמר פוטרין בשל פשתן עם התכלת אין לפרש הטעם משום דאין מועיל מיגו דתכלת ללבן לפטור אע"ג דלא הוה מין כנף אלא עם התכלת דוקא אלא משום דבלא תכלת אסור משום כלאים דלא הותר כלאים בציצית אלא כשהן שני מינים כמשמעות של גדילים דכולל לבן ותכלת אבל מין אחד אפשר במינו כדר"ל לקמן (דף מ') והא דחוטי צמר פוטרין בשל פשתן נמי היינו עם תכלת דוקא וכן משמע מפרש"י

לקמן (דף מ"א ע"ב) דפירש בטלית שכולה תכלת אין פוטר בה קלא אילן משום גזירה דיטיל קלא אילן במקום תכלת והוי כלאים שלא במקום מצוה וקשה לא יהא אלא לבן וצריך לומר כמו שמתרץ הגמ' (בדף מ') כיון דאפשר במינו לא:

בד"ה חוטי צמר ופשתים לבן של פשתים ותכלת של צמר כצ"ל:

בד"ה והכלך מעיל שעושין מאותן הדגים הוא בית התולעת שמצוי במשי שקורין פלוצי"ל כצ"ל ש"מ:

בד"ה הן עצמן שיראין וכלך וסירוקין כו' כצ"ל:

בא"ד דאם עשה מהן ציצית בטלית כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אלא אי אמרת כו' ציצית דמינם הא מדאורייתא כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דצמר ופשתים הוא דפטרה כדאמרינן לעיל כו' כצ"ל:

בד"ה ור"נ כו' דאי מדאורייתא לא פטר בהו מינו כו'. כוונת רש"י בזה לתרץ קושית התוס' בד"ה ור"נ שהקשו למאי הוצרך לומר ור"נ דאמר כתדר"י הא לא מצינו שום תנא דפליג אתדר"י וההיא ברייתא דתני חייבין שפיר משני מדרבנן על כן מתרץ כתירוצם של התוס' דלא מסתבר למימר הכי אלא מכח ה"נ מסתברא אלא דהתוס' מפרשים דכי דחי ה"נ מסתברא גם ר"נ מפרש חייבין מדאורייתא ור"נ דאמר כתדר"י דפליג אברייתא ורש"י מפרש דכי דחי ה"נ מסתברא כדרבא דגם שאר מינים חייבין מדאורייתא מריבויא דהכנף דמין כנף קאמר הגמ' דר"נ ס"ל כתדר"י דס"ל דהכנף לאו ריבויא הוא מדלא מרבה שאר מינים בציצית מהכנף כמו דמרבה שאר מינים בטומאה מאו בגד ולפי זה שפיר יש לומר ה"נ מסתברא כמו דאמר בתחלה וכן פרש"י בשבת (דף כ"ח ע"ב) דלמ"ד אף כל לאתויי ציצית ס"ל דהכנף אורחי' דקרא הוא לאשמועינן דמצות ציצית בשני מיני צבע:

בד"ה כתדר"י דאמר אין חייבין בציצית כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ת"ל או בגד בבגד צמר או בבגד פשתים כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה או גדיל או פתיל כו' וי"ל דאיצטריך ציצית לאשמועינן דלאחר עשייתן צריך לפרוד כדאיתא לקמן פירוש שתהא הענף יוצא מהגדיל למטה דמפתיל לא ידעינן אלא דבעי נמי פתיל והו"א דיכול להניח פתיל קודם הגדיל אבל ציצית משמע דהפתיל יהא אחר הגדיל כמו צוציתא דארמאי וכפרש"י שם כבלורית של עכו"ם דביקות מלמטה ופרודות מלמעלה וגם לרבב"ח דיליף מפתיל דיכול להיות כולו פתיל צריכין נמי לתרץ כן דמפתיל לבד הו"א דיעשה הקשר בסוף הציצית ומציצית ידעינן דצריכין שיהיו נפרדין לאחר עשייתן וצריך לעשות הקשר סמוך לכנף והקשה בצ"ק דפתיל ל"ל דכיון דשמעינן

מציצית שצריך לפרוד ממילא ידעינן דצריך ענף ויש לתרץ דמשמע להו להתוס' דמציצית לבד לא הוי ידעינן דבעי לפרוד אלא לאחר דשמעינן מפתיל דבעי ענף מסתבר לדרוש מציצית דבעי לפרוד כצוציתא דארמאי וקושית התוס' מספרי לרב נראה לפרש דבספרי משמע דמציצית לבד שמעינן תרווייהו דבעי ענף ושיהא הענף לאחר הגדיל למטה ולקמן בד"ה ופותליהו מתוכו הקשו על רש"י שפירש בלשון אחר דיעשה הענף למטה מן הגדיל משמע דמפתיל לבד דריש תרווייהו ולקמן דריש שיהא הענף למטה מן הגדיל מציצית כמו שפירשו הכא דציצית איצטריך דלאחר עשייתן צריך לפרוד דהיינו שיהא הענף בסוף:

בד"ה וההוא גדילים למניינא כו' ואע"ג דליכא גדיל כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וה"פ דמדכתיב גדילים לשון רבים משמע שני מיעוטין לפתיל ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות דאפילו פתיל לבד כשר וה"ה דגדיל לבד כשר דהא כתיב גדילים וקרא דפתיל אתי דאפילו מקצת גדיל ומקצת פתיל נמי כשר ואע"ג דמלשון הגמ' משמע דרבב"ח יליף דפתיל לבד כשר מפתיל אין זה קושיא דדרך הגמ' הוא למנקט הדרשא הפשוטה ועיקר סמוך אגדילים לשון רבים וכה"ג מצינו בהרבה מקומות ועיין בב"ק (דף ט"ו) בתוס' שם בד"ה והמית ובב"מ (דף ל' ע"א) דריש מוהתעלמת לשלו מרובה משל חבירו ועיקר דרשא הוא מלא יהי' בך אביון ועיין לקמן (דף מ"ד ע"ב) בתוס' ד"ה מנחתם דמביאין הרבה כיוצא בזה:

בא"ד ורב סבר דגדילים למניינא ולא למעט ותימא כו' כצ"ל:

בא"ד ותימא רבב"ח מניינא מנא לי'. הצ"ק הביא בשם ברה"ג לתרץ דיליף מפתיל דחוטי תכלת שנים ולבן דקדוש טפי בעי נמי שנים הרי ד' חוטין ולפי זה קשה לרב למה לי גדילים למניינא תיפוק לי' מפתיל וי"ל דס"ל לרב דדוקא לאחר דידעינן מגדילים דבעי ד' חוטין שפיר אמרינן דכיון דתכלת בעי ב' חוטין מפתיל כ"ש לבן דקדיש טפי אבל אי לא ידעינן מקרא דבעי ד' חוטין יש לומר דלבן לא בעי אלא חד ואע"ג דקדיש טפי כיון דלא פירש בי' קרא בהדיא דבעי שנים כמו בתכלת:

בד"ה לבן נמי פטר כו' ולא יתכן לפי מה שפירשתי לעיל כו' איקרי מין כנף כצ"ל. פירוש היינו הא דכתבו לעיל (דף ל"ח ע"ב) בד"ה מידי ציבעא גרם דציבעא דלאו מצוה לאו מידי הוא דלפי זה לא בעינן כלל מין כנף בצבע והא דכתיב מין כנף לא בא אלא לומר שלא יהא צבוע תכלת וללמד דבעינן שני מינים בציצית וא"כ מהיכי תיתי לפסול חוטי צמר בפשתן משום דלא הוה מין כנף:

בד"ה ור"נ כו' דלא מסתבר לי' למימר הכי אלא מכח ה"נ מסתברא כו'. פירוש דלא מסתבר למימר דחייבין דקתני בברייתא סתמא לא הוי אלא מדרבנן ולפי תירוץ זה של התוס' הדר הגמ' מהא דמתרץ מדרבנן וחייבין דברייתא מדאורייתא אלא דר"נ סבר כתדר"י דפליג אברייתא דחייבין אבל לתירוץ הא"נ כיון דאשכח תנא דפליג אדרשא דמינה מפרש חייבין דברייתא נמי מדרבנן:

בא"ד ונראה דמכולהו תנאי מוכח דלית להו הכנף מין כנף כו' דאי לאו האי טעמא לא מפיק להו מהכנף מין כנף כצ"ל פירוש דהא דאמר ר"נ ס"ל כתדר"י אין כוונתו לומר כתדר"י לבד דהא לא מצינו תנא דפליג על תדר"י אלא רשב"א ומודה דהיכא דליכא ריבויא אמרינן דסתם בגדים צמר ופשתים והכא ע"כ לומר או דהכנף לאו ריבויא הוא או משום דהכא כתיב בגד ואי דרשת לרבות שאר מינים מפקת בגד ממשמעותי' כמו שכתבו התוס' בדיבור שאח"ז דאל"כ אף תדר"י מרבה שאר מינים וכן כתבו התוס' ביבמות (דף ה' ע"א) בד"ה לרבנן מנא להו אלא משום דתדר"י אמר לה להא דסתם בגדים צמר ופשתים דמהאי טעמא לא דרשינן דרשא דמינה משו"ה אמר כתדר"י וה"ה דכולהו תנאי לא דרשי דרשא דמינה מהאי טעמא דסתם בגדים צמר ופשתים ובברייתא דחייבין ע"כ היינו מדרבנן ורבא משמע לי' דחייבין דברייתא מדאורייתא קאמר ודריש דרשא דמינה ופליג על תדר"י והא דאמר ביבמות לרבנן מנא להו דמשמע דאיכא רבנן דפליגי אתדר"י היינו הך ברייתא דחייבין ואליבא דרבא דמפרש דחייבין מדאורייתא:

בא"ד ורש"י ור"ת פסקו כרבא כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אף כל צמר ופשתים כו' דהכי נמי דריש בפרק במה מדליקין כו' כצ"ל. וקשה למה הוצרך להביא מפרק במה מדליקין הא הכא נמי מביא הך ברייתא דתדר"י דדריש או בגד לשאר מינים ויש לומר דהכא אמר אביי דהאי תדר"י מפיק מאידך תדר"י וא"כ י"ל דהאי תדר"י ס"ל דסתם בגדים צמר ופשתים אפילו היכא דאיכא ריבויא אבל בפרק במה מדליקין דחי רבא להא דאביי וס"ל דליכא אלא חד תדר"י דמרבה שאר מינים מאו בגד ואין סברא לומר דר"נ יפלוג בהא נמי על רבא וס"ל כאביי דהאי תדר"י מפיק מאידך תדר"י:

בא"ד ולפירוש זה ע"כ תדר"י לית לי' דרבא. לתי' הראשון ג"כ תדר"י לית לי' דרבא אלא דאינו מוכח בהדיא אלא משום דאי דרשת מאו בגד שאר מינים מפקת בגד ממשמעותי' אבל לפירוש זה מוכח בהדיא דתדר"י לית לי' דרבא:

בד"ה בגד כו' ותו דבפרק במה מדליקין דרשינן לי' למילתא אחריתא כצ"ל פירוש דקאמר התם ואביי האי או בגד מאי עביד לי' מיבעיא לי' לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים דמטמא בשרצים וא"כ ע"כ הוא או בגד דכתיב גבי שרצים:

בא"ד ותו דהתם בפירוש לא משמע הכי כצ"ל פירוש דקאמר התם בגמ' תרי מיעוטי כתיבי בנגעים חד למעוטי משלש על שלש בשאר בגדים וחד למעוטי משלשה על שלשה בשאר בגדים. וליישב פרש"י משתי קושיות האלו נראה לומר דקשה לי' לרש"י הא דאמר אביי הכא האי תדר"י מפיק מאידך תדר"י הא בשבת משמע דדוקא אי אמרינן אף כל לאתויי שרצים יש לומר כן אבל למ"ד לאתויי כלאים לא מפיק וה"ה למ"ד לאתויי ציצית וכיון דאמר הכא ור"נ דאמר כתדר"י א"כ ס"ל דאף כל לאתויי ציצית ועוד קשה אמאי לא מייתי הכא הא דרבא דחי לי' לדאביי ע"כ פרש"י דסוגיא דהכא פליגא אסוגיא דשבת וס"ל דתדר"י דמרבה שאר בגדים קאי אנגעים ולפי זה ע"כ האי תדר"י דאף כל צמר ופשתים פליג אאידך תדר"י כמו שכתבו התוס' דכיון דבנגעים גופי' מרבינן שאר בגדים האיך יליף מנגעים לציצית דסתם בגדים צמר ופשתים ולסוגיא דהכא לא דחי רבא לדאביי והרבה סוגיות חלוקות יש בש"ס ועיין תוס' לקמן (דף נ"ח ע"ב) בד"ה ואיכא:

דף מ.

בגמרא והלא כל המטיל תכלת בסדינו בירושלים כו' כצ"ל ש"מ:

שם ולירמו בי עשרה כו' כצ"ל ש"מ:

שם כ"ש דמתמהו עלוון כו' כצ"ל:

שם גזירה משום קלא אילן. הא דלא קאמר אלא נראה לפרש דלא בא לומר דלא הוי הטעם לפי שאין בקיאין דהא רבי קאמר בהדיא הטעם לפי שאין בקיאין וצריכין לתרץ דברי רבי ולא לדחות דבריו אלא בא לתרץ הא דמקשה על הטעם של רבי ולידרשי' בפירקא ומתרץ דכיון דאפילו אם נדרוש בפירקא עדיין יש חששא דקלא אילן משו"ה לא דרשינן כלל ואוסרין סדין בציצית וכיון דלא דרשינן איכא נמי הטעם לפי שאין בקיאין והא דלא קאמר רבי הטעם משום גזירה דקלא אילן יש לומר דמשום חששא דקלא אילן לבד לא הי' כדאי לגזור דחששא רחוקה היא דהא רוב מצויין אצל תכלת מומחין הן ומטעם זה מכשירין המוצא תכלת בשוק כמו שכתבו התוס' לקמן (דף מ"ב ע"ב) בד"ה ואין נקחין אלא משום דאפילו לאחר דדרשינן בפירקא דכלאים בציצית מותר ג"כ נשאר החשש שאין בקיאין לכרכים ולכפרים ולמקומות הרחוקים שאין שומעין הדרשא כמו שפרש"י לקמן בסוף העמוד ובצירוף חשש של קלא אילן יש כדאי לגזור וכן צריך לומר נמי למאי דקמתרץ משום טעימה ומשום שמא יקרע ומשום כסות לילה וכן משמע נמי

מדברי התוס' בד"ה לא יהא אלא לבן שכתבו ואע"ג דאליבא דרבי קיומי משמע דהא דאמר משום קלא אילן קאי נמי אהא דאמר רבי לפי שאין בקיאין:
שם כיון דאפשר במינו לא כצ"ל:
שם וליבדקי' כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה סדין של פשתן כצ"ל ש"מ:
בד"ה ב"ש פוטרין כו' דלא דרשו סמוכין כו' דכיון דלב"ש פטור כו' דדרשי סמוכין כו' מותר ללובשן כו' דפסיקא לי' מילתא כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה אינו אלא מן המתמיהין מתמה את כל הרואין כו' כצ"ל:
בד"ה לפי שאין בקיאין כו' משום גזירה הא אותיבנא כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ל"א ר"א אדב"ש פליג כו'. יש לדקדק אמאי פליג ר"א אדב"ש מבני ירושלים דוקא הלא ב"ה נמי פליגי על ב"ש באותה ברייתא ובני ירושלים מסתמא כב"ה ס"ל ועוד קשה כיון דליכא איסורא אמאי מתמיהין ועוד קשה הא דאמר א"כ דליכא איסורא לבני ירושלים מפני מה אסרוה ב"ש מה ענין בני ירושלים לב"ש הלא הם פליגי על ב"ש וסברי דליכא איסורא ולב"ש איכא איסורא ואם רוצה לומר מאי טעמייהו דב"ש לא הוה צריך למיתלי בזה דליכא איסורא לבני ירושלים ונראה לפרש דר"א פליג אתנא דברייתא דאמר דב"ש פוטרין דמלשון זה משמע דמדאורייתא פטרי וא"כ אם לובש סדין בציצית איכא איסור כלאים דאורייתא ובירושלים אינו אלא תמי' דעובר על גזירת חכמים אבל איסור דאורייתא ליכא ומשמע דבני ירושלים כב"ש ס"ל דלב"ה אפילו גזירה דרבנן ליכא וע"ז אמר רבי א"כ דרק משום גזירה אסרו ב"ש צריך טעם אמאי גזרו:
בד"ה גזירה משום קלא אילן כו' כלומר צמר לבן הא אמרינן לעיל כו' כצ"ל ש"מ. הא דאמר כלומר צמר לבן נראה לפרש משום דרש"י ס"ל דחוטי לבן בעינן שיהא ממין צבע הכנף דוקא וקשה לפי זה מאי פריך ולא יהא אלא לבן הא פסולין נמי משום לבן דהם צבועין והטלית היא לבן ע"כ פירש כלומר צמר לבן דאין כוונת הגמ' על לבן גמור דהכא כבר יש בהטלית שני חוטי לבן מין הכנף אלא דבעינן עוד שני חוטין במקום תכלת להשלים המנין ד' חוטין ואותן שני חוטין לא בעינן מין כנף והא דאמר בגמ' לא יהא אלא לבן ה"פ דאפילו אותן שני חוטין אינן צבועין תכלת אלא לבן נמי כשר בדיעבד כדאמרינן לעיל אין לו תכלת מטיל לבן וקלא אילן לא גרע מצמר לבן ממש:
בא"ד כיון דלשם לבן אפשר לתת כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה כדר"ל כלומר הרי לבן גמור לא מצי להטילן של צמר משום דהוה כלאים בציצית כו' כצ"ל. הא דאמר לבן גמור פירוש אפילו השני חוטין לבן שהם מין כנף ג"כ אסור

לתת של צמר בטלית של פשתן בלא תכלת משום דאפשר במינו והא דכתבו לעיל ובטלית של צמר נמי לב"ש אסור לעשות בה לבן של פשתים ותכלת של צמר ולב"ה מותר היינו עם תכלת וכמו דאמר ר"י לעיל דחוטי צמר פוטרין בשל פשתן וחוטי פשתן פוטרין בשל צמר וכמו דאמר שמואל לקמן דתכלת אין בה משום כלאים ואפילו בטלית פטורה דכלאים בציצית לגמרי אישתרי כמו שפרש"י לקמן (דף מ"א ע"א) בד"ה אלא מאי פטורה אבל הכא איירי בלא תכלת והטעם דהיתר כלאים בציצית ילפינן מדסמכי' הכתוב איסור כלאים לגדילים תעשה לך וגדילים כולל תכלת ולבן ביחד:

בד"ה לקיים את שניהם כו' מקיים עשה דציצית ולאו דכלאים סה"ד ומה"ד ואם לאו כגון תכלת בסדין דאי אפשר בשל פשתן יבוא עשה דציצית וידחה לאו דכלאים כצ"ל:

בד"ה וליבדקי' כו' שצובעין בהן אותן מוכרי תכלת כו' כצ"ל ומשמע דבעוד הצבע לח יכולין להבחין בין תכלת לקלא אילן בלא בדיקה המוזכר בגמ' לקמן ויש לדקדק דהא דאמר וליבדקי' ע"כ היינו דלידרשי' בפירקא דצריך בדיקה וא"כ יותר הוה לי' להקשות דלידרשי' בפירקא שקלא אילן פסול וצריך לתרץ כמו שתירץ רש"י לקמן על הקושיא דלידרשי' בפירקא שהטעימה פסולה וז"ל והכא ליכא למימר לידרשי' בפירקא לפי שצובעין תכלת הרבה בכרכים ובכפרים שאין שומעין הדרשא שלנו וגם במקומות הרחוקים עכ"ל והא דפריך ולידרשי' בפירקא שכלאים בציצית מותר או שצריך לבדוק יורות הצובעין ואין חוששין להאנשים שאין שומעין הדרשא דהתם הדרשא היא עבור האנשים הקונים ומשו"ה אע"ג דיש אנשים שאין שומעין הדרשא אין חוששין להם כי אינם רק מיעוט אבל הכא הדרשא היא עבור אנשים הצובעין המוכרין התכלת וצובעין שכיחי הרבה בכפרים ובצירוף הצובעין של הכרכים והמקומות הרחוקים הוו רובא וה"ה דהוה מצי למיפרך דלידרשי' בפירקא דליבדקי' למוכרי תכלת אם יודעין דקלא אילו פסול וכן לקמן דאמר משום טעימה הוה מצי למיפרך דליבדקי' למוכרי תכלת אם יודעין דטעימה פסולה דהא לא חשדינן להו שיכשילו במזיד דהא פריך לקמן וליכתבי' אדיסקי ופרש"י ומאחר שיהיו הצובעין יודעין בדבר נסמוך עליהן ולקמן (דף מ"ב ע"ב) אמר דתכלת אין ניקחית אלא מן המומחה ופרש"י שיודע שקלא אילן אסור:

בד"ה גזירה משום טעימה כו' אתי להשים הנסיון בכל היורות ואמרינן כו' כצ"ל פירוש שיעשו הנסיון ביורה גופא:

בד"ה ואדיסקי ליקום וליסמוך כלומר דלא חשיבי להו לאינשי הנך איגרות ועברי עלייהו. יש לדקדק מי הכריחו לזה הא יכול לפרש בפשיטות דאיכא מאן דלא חזי לדיסקי ואתי למירמי טעימה ונראה לפרש דקשה לי' לרש"י הא דאמר בא השתא חמץ

בפסח ויוה"כ דכרת סמכינן אדיסקי הכא דעשה בעלמא לא כ"ש והא הכא איכא לא תעשה דכלאים שלא במקום מצוה ועוד דמאי מייתי מחמץ בפסח ויוה"כ דהתם אי לא שלחינן דיסקי צריכין לעשות שני ימים מספק כמו בכל המקומות שאין מגיעין שלוחי ב"ד ואי שלחינן דיסקי ואיכא מאן דלא חזי לדיסקי ג"כ יעשה שני ימים מספק וליכא שום חשש תקלה ע"י דשלחינן דיסקי אבל הכא דבלא דיסקי אסרינן סדין בציצית וע"י דשלחינן דיסקי מתירין וא"כ יש חשש תקלה ע"י הדיסקי דאיכא מאן דלא חזי לדיסקי ואתי למירמי טעימה ועובר על לאו דכלאים ע"כ פירש דמשו"ה לא סמכינן אדיסקי דלא חשיבי להו לאינשי הנך איגרות לסמוך עלייהו לבטל מצות תכלת דלפעמים לא יהי' מצוי אלא תכלת דטעימה ומקשה רבא שפיר דהא סמכינן אדיסקי לענין חמץ בפסח ויוה"כ ולא אמרינן דלא חשיבי להו לאינשי לסמוך עלייהו לענין איסור כרת דאי לא יסמכו עלייהו למה לן לטרוח בחנם ולשלוח איגרות מכ"ש הכא לענין עשה בעלמא ודאי יסמכו עלייהו ולא יטילו תכלת של טעימה אע"ג דלית להו תכלת אחר ויבטלו לגמרי המצוה של תכלת ועשה לאו דוקא אלא מצוה מן המובחר של עשה דהא קיי"ל דתכלת אינה מעכבת ויוצא העשה של ציצית בד' חוטי לבן לבד:

בא"ד דהא אפשר דליבדקי' כו' כצ"ל:

בד"ה ה"ג אלא גזירה משום טעימה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה וליכתבי' אדיסקי כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה סדין כו' וכן כתב רבינו יצחק ב"ר יהודא כו' כצ"ל:

בא"ד דהא אפשר לקיים שניהם ועיקר מצות תכלת לא יהא אלא בצמר וקשה דהא כתבו התוס' בכתובות (דף מ' ע"א) בד"ה כגון מילה בצרעת וז"ל ואור"י דבטלית של פשתן אי אפשר לקיים שניהם כו' וזה אין לנו לומר שיהא אסור ללבוש טלית של פשתן משום דאפשר בשל צמר דאין זה חשיב אפשר ואין כוונת התוס' דאם הי' חשיב אפשר הי' אסור ללבוש טלית של פשתן עם ארבע כנפות בלא תכלת משום דאפשר בשל צמר ולא דחי עשה דתכלת לאו דכלאים וכיון דאסור להטיל בו תכלת אסור ללובשו כדי שלא יבוא לבטל מצות תכלת דזה אינו דהא קיי"ל דתכלת אינה מעכבת את הלבן ואם אין לו תכלת מטיל לבן ויוצא מצות ציצית בלבן לבד ולא גרע מה דאסור להטיל בו תכלת מאם אין לו תכלת ואפילו לרבי דס"ל דמעכבין זה את זה כיון דאי אפשר בשום צד ובשום זמן שיכול להטיל ציצית בטלית של פשתן א"כ לא חייבה התורה כלל מצות ציצית בטלית של פשתן ומותר ללובשו בלא ציצית אלא כוונת התוס' שיהא אסור ללבוש טלית של פשתן עם תכלת ומשום זה לא חשיב אפשר דמצות ציצית אינה חובת גברא לבד כמו

מצות תפילין דנאמר דיוכל לצאת בטלית אחת שיש בו ציצית שלובש אלא חובת גברא בכל טלית שיש לו ארבע כנפות שלובש וא"כ בטלית של פשתן שלובש אין יוצא במה שיש תכלת בטלית של צמר שלובש דזו היא מצות טלית אחרת ולא מצות תכלת של טלית של פשתן ועוד דהא התוס' דהכא קאי לפרש"י שמפרש דב"ש ס"ל דציצית חובת טלית והאיך יוצא חובת טלית של פשתן במה שיש תכלת בטלית של צמר ונראה לפרש דכוונת התוס' הוא דב"ש ס"ל דכיון דתכלת אינה מעכבת ויוצא מצות ציצית בלבן לבד שוב אפשר לקיים שניהם וס"ל דמצוה מן המובחר של עשה לא דחי לא תעשה ולא יקיים מצוה מן המובחר של תכלת אלא בצמר לבד והא שכתבו ועיקר מצות תכלת לא יהא אלא בצמר כוונתם על שני מינים דהיינו תכלת עם צמר דהוא עיקר מצות תכלת אבל תכלת בלא לבן כיון דאינה אלא מין אחד אין שום מצוה מן המובחר בתכלת לבד יותר מלבן לבד:

בא"ד א"נ לאשמועינן קשר דלעיל לא ידעינן אלא מדאישתרי כלאים בציצית כו' פירוש דמעיקרא תירצו דצמר ופשתים לא הוי מופנה דאיצטריך לכדרבא והשתא תירצו עוד דצמר ופשתים איצטריך לאשמועינן דבעי קשר בציצית דלעיל דייק רבא דבעינן קשר בציצית מדאיצטריך למישרי סדין בציצית והקשו התוס' לעיל דלמ"ד דלא דרשינן סמוכין אלא היכי דמופנה מנא לן למידרש סמוכין להיתר כלאים בציצית הא לא הוי מופנה דצמר ופשתים איצטריך לאפנויי למידרש סמוכין שיעשה הציצית באופן שיהא בהם כלאים אם יהי' בהם כלאים דהיינו שיעשה קשר ותירצו שם שני תירוצים והכא קאי לפי מה שכתבו שם לתרץ ושמא דהתם אתיא כמ"ד או גדיל או פתיל וכוונתם דסוגיא דיבמות דבעי מופנה ס"ל כמ"ד דפתיל לבד נמי כשר ולפי זה ידעינן קשר מפתיל דבלא קשר אין הפתיל יכול להתקיים אפילו שעה אחת וא"כ צמר ופשתים הוי מופנה למידרש סמוכין להיתר כלאים בציצית אבל סוגיא דלעיל דיליף קשר מדאיצטריך למישרי כלאים בציצית ס"ל דבעי נמי גדיל ולא בעינן גדיל טוב וא"כ לא ידעינן קשר אלא מדאיצטריך למישרי כלאים בציצית דמגדיל לא ידעינן קשר דבלא קשר יכול לכרוך ולהתקיים יום או יומים כמו שכתב רש"י שם וס"ל דלא בעינן מופנה ודרשינן תרווייהו מסמוכין ולפי זה יש לומר דב"ש ס"ל כמ"ד דבעינן נמי גדיל ולא בעינן גדיל טוב ובעינן למילף קשר מסמוכין וס"ל דבעינן מופנה וצמר ופשתים לא הוי מופנה למידרש היתר כלאים בציצית דאיצטריך לאפנויי למידרש קשר מסמוכין:

בא"ד ומיהו לא יתכן למימר הכי לפי מה שפירשתי למעלה גבי קשר העליון כצ"ל פירוש לפי מה שתירצו מעיקרא דמגדיל נמי ידעינן קשר דבעינן גדיל טוב ובלא קשר לא הוי

גדיל טוב ולא יליף מדאיצטריך קרא למישרי סדין בציצית אלא מדאיצטריכו חכז"ל למידרש היתר כלאים בציצית ש"מ דקים להו דילפינן קשר מגדיל דדרשא דגדיל דרשא נכונה היא לפי דבעינן גדיל טוב:

בא"ד ואין פשיטא דלפירוש הקונטרס קים לן כב"ה כו' פירוש דהא בכמה דוכתי בש"ס משמע דדרשינן סמוכין למישרי כלאים בציצית:

בא"ד ולפירוש הקונטרס צריך לומר דאין הלכה אלא כתנאי דבסמוך כו' פירוש זו היא קושיא אחרת דלפירוש הקונטרס צריך לומר דאין הלכה כב"ש אלא כתנאי דבסמוך דרק משום גזירה אסרינן כלאים בציצית ולפי זה ציצית ממינו דלא שייך גזירה שרי לכ"ע והא דשרי ר"ז לסדיני' היינו תכלת דוקא והא דהקפיד מלאכא על רב קטינא לא הי' מקפיד אלא על תכלת ודוחק הוא לפרש כן והא דהוצרכו לומר בקושיא זו דלפירוש הקונטרס אין הלכה כב"ש אע"ג דלפירוש הקונטרס לב"ש נמי לא אסרינן אלא תכלת כמו שכתבו התוס' לעיל היינו משום דלקמן כתבו דיש לומר דב"ש אף במינן פטרי משום דסברי כרבי דמעכבין אהדדי:

בא"ד והלכך שייך שפיר לשון פטור וקשה דאפילו לפיר"ת דממינו נמי פטרי לי' משום גזירה נמי יתכן יותר לשון איסור והיתר דהא אסור להטיל בו אפילו מינו ונראה לפרש משום דלפירוש ר"ת דאף ממינו פטרי הוכרחו לומר לשון פטור דאי הוה אמר לשון איסור לא הוי ידעינן דפטור דניהו דגזרו ואסרו להטיל בו אפילו מינו מ"מ הוה דינו כמו בשבת דאין יכול להטיל בו ציצית משום איסור שבת ואפ"ה אסור ללבוש הטלית בלא ציצית ולהר"ש מדרוש הובא במרדכי אסור מדאורייתא ללבוש ולהביא עצמו לידי חיוב ולבטל מצות ציצית באונס כיון שאפשר לו שלא ילבוש ולהר"י שם עכ"פ מדרבנן אסור ומשו"ה קתני לשון פטור דלאחר שגזרו ואסרו להטיל בו ציצית פטרי אותו לגמרי מציצית והתירו ללובשו בלא ציצית והא דהוצרכו לפוטרו היינו משום דרוב טליתות שלהם הי' של פשתן כמו שפרש"י בריש פירקין ואם לא התירו לא הי' כח בידם לגזור ולאסור משום דהוה גזירה שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה ולהר"ש מדרוש דאסור מדאורייתא צריך לומר דס"ל כפרש"י דרק מתכלת פטרו ולא ממינו וכיון דגזרו על תכלת הוה דינו כמו שאין לו תכלת דקיי"ל אם אין לו תכלת מטיל לבן דאין לומר דס"ל כפר"ת דאף ממינו פטרו אלא דיש כח ביד חכמים לעקור ד"ת בשוא"ת היכא דיש צורך בדבר דמשמע התם דס"ל דלבישת טלית בלא ציצית הוה קום ועשה כמו שכתבתי לעיל בריש פירקין:

בא"ד והשתא ניחא הא דנקט סדין דוקא פירוש דבסדין פטרי אפילו מינו אבל בטלית של צמר חייב לעשות חוטי לבן נמי של צמר וזה כתבו בין לפרש"י ובין לפיר"ת:

בא"ד ומיהו תימא דהשתא כיון דלא אפשר נידחי עשה ללא תעשה פירוש דאם נפרש לפרש"י נמי דב"ש אף ממינו פטרו קשה ניהו דס"ל כתנא דמפיק עשה דוחה לא תעשה מראשו מ"מ יבוא עשה דציצית וידחה לאו דכלאים ולא נוכל לתרץ כמו שתירץ לעיל דאפשר לקיים שניהם דיוצא ידי ציצית בלבן לבד דהא רבי ס"ל דמעכבין זה את זה והוי לא אפשר:

בד"ה אמר ר"א בר"צ כו' ובלשון שני פירש כו' כצ"ל:

בד"ה והלכה כב"ה כו' זה הדיבור צריך להיות קודם הדיבור המתחיל אמר ר"א בר"צ:

בד"ה לא יהא אלא לבן כו' אלא מהדר אבני ירושלים כדפרישית וקשה אמאי קאמר דמהדר אבני ירושלים הא לפיר"ת דלעיל ע"כ צריך לפרש כלשון ראשון של רש"י דר"א בר"צ קאי אב"ש ורבי נמי קאי אב"ש א"כ למה אסרוה ב"ש ולפי מה שכתבתי לפרש לעיל בדברי רש"י דבני ירושלים נמי אליבא דב"ש איירי ניחא דכוונתם אבני ירושלים אליבא דב"ש:

בד"ה כיון דאפשר במינו כו' דמיגו דתכלת פטרה בשל פשתן לבן נמי פטר כו' כצ"ל פירוש לא דמיגו לבד מועיל להתיר לבן של כלאים אע"ג דאפשר במינו אלא כמו דאמר לעיל כיון דכתיב לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך לא שנא צמר בפשתים ולא שנא פשתים בצמר אלא כוונת התוס' דלא נוכל למילף מזה להתיר לבן של כלאים אפילו בלא תכלת דיש לומר דלא התיר הכתוב אלא כשהלבן הוא בהדי תכלת דמיגו דהוצרך הכתוב להתיר תכלת בפשתן דאי אפשר במינו התיר ג"כ לבן שהוא עם התכלת בין חוטי צמר בפשתן ובין חוטי פשתן בצמר אע"ג דאפשר במינו והא דלא הקשו מהא דאמרינן לקמן דהטיל למוטלת אין בה משום כלאים ומשמע מדברי התוס' דריש פירקין שכתבו ואם לא נתכוין להוסיף שרי דמותר ללבוש הטלית עם שני הציצית אם לא נתכוין להוסיף דמצות ציצית יוצא בציצית הראשונים ואיסור כלאים ליכא אפילו בציצית האחרונים משום כיון דמיתכשר הטלית בבתראי כי פסק לקמאי ציצית איקרי כפרש"י לקמן הרי בהדיא דכלאים בציצית הותרה אע"ג דאפשר בלא כלאים דהא התם אפשר בלא ציצית האחרונים דהא הם פסולים והטלית נפטר בציצית הראשונים והתם נמי הביאו התוס' בשם ר"ת דמדכתב ואפילו בטלית פטורה בוא"ו משמע דכלאים בציצית לגמרי הותרה ואפילו בטלית שאולה דפטורה מציצית ואפילו לנשים ואפילו בלילה ואין לך אפשר בלא כלאים יותר מאלו יש לומר דמזה לא קשה דיש לומר דכיון

דתכלת בטלית דחייב בציצית אי אפשר בפשתן בלא כלאים משו"ה הותרה לגמרי אבל לבן דאפשר במינו לא הותרה בו כלאים אלא דוקא עם תכלת מטעם מיגו:
בא"ד א"נ רבנן הוא דגזור דכיון דאפשר לקיים שניהם כו' כצ"ל פירוש מדאורייתא שרי' אפילו בלא תכלת ורבנן גזרו אפילו עם תכלת:
בא"ד א"נ מסקנא לא קיימא הכי פירוש הא דאמר לעיל דפוטר היינו אפילו מדרבנן אלא דלא קאי הכי במסקנא אלא כמו דאמר הכא דכיון דאפשר במינו אסור מדרבנן ואין לפרש דמה דקאמר לעיל דפוטר לא קאי הכי במסקנא אלא דאינו פוטר אפילו מדאורייתא משום דאפשר לקיים שניהם דהא תני בברייתא וכולן צמר ופשתים פוטרין בהם ורבא מפרש לעיל דצמר ופשתים ביחד פוטרין בשאר מינין ואפשר בלבן דמינו ולא מסתבר לפרש דמסקנא דלא כרבא ואין לפרש דהא דקאמר כיון דאפשר במינו לא קאי במסקנא דפריך על הטעם של קלא אילן ומסיק משום כסות לילה דהא לקמן (דף מ"א ע"ב) בטלית שכולה תכלת אין פוטר בה קלא אילן משום דיסבור דכולם תכלת ויטול שני חוטי קלא אילן ויטיל עם לבן והוי כלאים שלא במקום מצוה וקשה נמי כמו דמקשה הכא ולא יהא אלא לבן וצריך לתרץ נמי כמו דמתרץ הכא כיון דאפשר במינו לא והתם אי אפשר לתרץ בענין אחר א"כ קאי זה התירוץ במסקנא:
בד"ה וליבדקי כו' דמייתי גילא ושבלילתא ובדקינן לי' כו' כצ"ל:

דף מ:
בגמ' רב זירא אמר גזירה נמי משום כסות לילה זו היא גירסת רש"י לפי מה דפירש בכתובות (דף מ"ג ע"ב) דרבי זירא היינו נמי רב זירא אלא כשהי' בבבל דליכא סמיכה הי' שמו רב זירא ולאחר שעלה לא"י ונסמך קראו שמו רבי זירא וא"כ הא איתמר במערבא משמי' נמי הטעם דשמא יקרע אבל מדברי התוס' דהכא בד"ה ר"ז אמר משמע דלא גרסי נמי:
שם פסולה תעשה ולא מן העשוי כן הנוסחא הנכונה:
שם אימא כיון שבצעו בה ג' כו' כצ"ל ש"מ. ובצע הוא לשון גמר כמו בצע אמרתו באיכה ב' י"ז ופרש"י כלה גזרתו כמו יתר ידו ויבצענו והפירוש הוא שגמרו האריגה בהטלית עד שהגיעו לתוך ג' אצבעות האחרונים שבדעתם לארוג וצריך לומר דהנך חסידים ס"ל כת"ק דראב"י לקמן (דף מ"ב ע"ב) דמכשיר אפילו בהטיל על הקרן דלראב"י וכפי מה שפירש רבי יעקב אמר רבי יוחנן דצריך שירחיק מלא קשר אגודל משפת הכנף אין שני קרנות האחרונים ראויין לציצית עד שיארגו מלא קשר אגודל תוך ג' אצבעות האחרונים

ויטיל הציצית תוך ג' אצבעות רחוק מלא קשר אגודל משפת הכנף דשעת הטלה וא"כ הוה בעי למימר כיון שבצעו בה ב' דקשר אגודל הוא יותר מרוחב אצבע:
ושם ולא מן העשוי והאמר כו' כצ"ל מצאתי:
שם אמר רבא בבל תוסיף קאי כו' כצ"ל ש"מ:
שם מתקיף לה רב פפא כו' כצ"ל:
שם טלית שהקטן מתכסה בה ראשו ורובו כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה הא מילתא אמרי כו' בסדין גזירה כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה שרא ר"ז לסדיני' כו' פירוש דר"ז פירש בהדיא דמתיר ציציותיו משום טעמא דשמא יקרע דאי לא אמר בפירוש אין להוכיח מהא דשרא ר"ז לסדיני' דס"ל הטעם דשמא יקרע:
בד"ה ה"ג ר"ז אמר גזירה נמי משום כסות לילה כו' כצ"ל:
בד"ה כיון שארגו בטלית ג' אצבעות דמיקרי בגד לענין טומאה. ואע"ג דהשתא ס"ד דהנך חסידי לא ס"ל תעשה ולא מן העשוי וא"כ היו יכולין להטיל ציצית אע"ג דלא מיקרי בגד מ"מ לא היו מטילין ציצית כ"ז דלא מיקרי בגד משום דפטור מן הציצית וכל הפטור מן הדבר ועשאו נקרא הדיוט ולא חסיד וכמו שפרש"י בדיבור שאח"ז דהי' בטלית זה כדי להתכסות בה קטן ראשו ורובו דאל"ה לא היו מחייבין להטיל בו ציצית דפטור מן הציצית כדלקמן וכמו שפירשתי דבריו לקמן והא דלא פירשו משום דלא נקרא כנף בפחות מג' ופטור מן הציצית וכמו שפירשו התוס' היינו דכיון דפירש דהנך חסידים לא היו מטילין ציצית בטלית הפטור א"כ אי אמרינן דבפחות מג' לא נקרא כנף לא היו מטילין ציצית עד שארגו בה ו' יותר כדי שיעור ב' כנפות דהא כתיב על ארבע כנפות כסותך אלא ודאי אע"ג דאין מטילין ציצית למעלה מג' משפת הכנף משום דאין נקרא כנף אלא עד ג' מ"מ בפחות מג' נמי מיקרי כנף ומטעם זה לא יכלו לפרש כהתוס' שמא יקרע הכנף ולא נשאר ג' מחובר להבגד והוי כאילו נפסק לגמרי וכיון שאין הציצית תלויין בשיעור כנף הוי כאילו נפלו הציצית לגמרי דנתבטלה הנחתו ולאח"כ כשתופרו הוה תעשה ולא מן העשוי דלרש"י מוכח מברייתא דחסידי דאין שיעור לכנף למטה:
בד"ה היו מטילין בה תכלת כו' ואע"ג דלא היו מחייבין בציצית עד שתהא כדי שיתכסה בה קטן ראשו ורובו כדלקמן שכל ציצית שלא נעשית מתחלה לשם ציצית ואעפ"י כשנעשית שלא לצורך איכא מן העשוי כו' כן הוא הנוסחא הנכונה והא דקאמר ואע"ג דלא היו מחייבין כו' עד שכל ציצית כו' הוא קושיא וה"פ דמסתמא הי' בטלית השיעור כדי להתחייב בציצית דאל"כ ודאי אפילו חסידים דהיינו זריזין במצות כפרש"י לא היו מחייבין לעשות ציצית בטלית הפטור דכל הפטור מן הדבר ועשאו נקרא הדיוט ולא

חסיד ואעפ"י שלא הי' הטלית רחב אלא ג' מ"מ ע"י שהי' ארוך הרבה יכול להקיף בו הרבה פעמים עד שיתכסה בה קטן ראשו ורובו ולפי זה קשה אמאי הוי מן העשוי ותירץ על זה שכל ציצית שלא נעשית מתחלתה לשם ציצית אעפ"י כשנעשית שלא לצורך איכא מן העשוי פירוש אע"ג דהי' בהטלית שיעור להתחייב בציצית מ"מ כיון שלא היו יכולין להטיל ציצית בשני קרנות האחרים משום שדעתן לארוג עוד ויהיו הציצית למעלה מג' משפת הכנף הוי שני ציצית שהטילו בשני קרנות הראשונים שלא לצורך דה כל הד' ציציות הם מצוה אחת וב' ציצית אין כאן מצוה כלל וא"כ לא נעשית הציצית מתחלתה לשם ציצית ומשום זה נמי הוי מן העשוי וזה כוונת רש"י שכתב אעפ"י כשנעשית שלא לצורך פירוש דאע"ג דהציצית לא נעשית מתחלתה לשם ציצית משום דנעשית שלא לצורך לבד נמי מיקרי מן העשוי ובמרדכי מביא בשם ה"ר אלחנן שהקשה אמאי היו הנך חסידים מטילין ציצית לאחר שארגו בה ג' הא אין בה שיעור להתחייב בציצית ותירץ כיון שהוא עתיד לגומרה מחייב מיד ולפי תירוצו קשה נמי אמאי הוה מן העשוי וצ"ל כתירוצו של רש"י אבל קשה דעדיין תקשי כיון דשני ציצית אין כאן מצוה כלל למה היו מטילין ויש לומר כיון דס"ל להנך חסידים דציצית חובת טלית הוא היו מטילין שני ציציות שהיו יכולין להטיל כדי דכשתגמור הטלית לא יבטל מצות ציצית אלא כדי שיעור הטלת שני ציצית האחרונים ואין להקשות לפי זה אפילו אם לא הי' בהטלית כדי שיתכסה בה קטן ראשו ורובו נמי נימא הכי דלא דמי דבטלית שאין בה שיעור להתחייב בציצית מה שמשהה הטלית לאחר שנגמר ונתחייב בציצית כדי הטלת ארבע ציצית אין זה ביטול מצוה כלל דהא הטלת הציצית הוא עשיית המצוה ממש ולא הכשר מצוה למ"ד ציצית חובת טלית ולא חייבה התורה אותו בעשיית מצוה זו אלא לאחר שיש שיעור טלית הראוי ללבישה משא"כ למ"ד חובת גברא הטלת הציצית הוא רק הכשר מצוה שפיר אמרינן דאע"ג דאין מחויב בציצית אלא לאחר שנתעטף בה מ"מ מחויב לעשות ההכשר קודם החיוב כדי דכשיבוא זמן החיוב לא יתבטל מהמצוה אפילו רגע אחד אבל בטלית שיש בה השיעור של חיוב ציצית אלא דאין יכול להטיל בו ציצית משום אונס דבדעתו לארוג עוד ויהיו שני ציצית האחרונים למעלה מג' ודאי יש מצוה להטיל השני ציצית שיכול להטיל כדי דאח"כ כשתגמור לא יבטל מצות ציצית מן הטלית אלא כדי שיעור הטלת שני ציצית אם לא הוי מן העשוי אבל מדברי התוס' משמע דמפרשים דלא הי' בטלית שיעור להתחייב בציצית ואפי"ה הזריז במצות מטיל שני ציצית שיכול להטיל כדי דכשתגמור הטלית יקיים המצוה מיד:

בד"ה כיון שבצעו בה ג' כו' כצ"ל:

בד"ה הטיל למוטלת כו' כשרה בהני בתראי ואע"ג דהדר פסקינהו לקמאי לכאורה משמע לפרש דכ"ש דאי לא פסקינהו לקמאי דכשר הטלית בקמאי וכמו שכתבו התוס' בריש פירקין דדילמא לא מיפסלא בכך אע"ג דעובר על בל תוסיף אם נתכוין להוסיף ואם לא נתכוין להוסיף שרי אבל בעמוד שאח"ז פרש"י בד"ה חדא זימנא וכ"ש בקמאי אי הוה פסיק לבתראי הרי בהדיא דס"ל דבלא פסק לבתראי מיפסלא נמי קמאי וצריך לפרש דכוונת רש"י הוא ג"כ כמו שכתב לקמן ושיעור דברי רש"י הם כך ואע"ג דהדר פסקינהו לקמאי ושייר לבתראי אפי"ה מתכשר בבתראי וכ"ש דאי פסק לבתראי ושייר קמאי דהא קמאי נעשו בהכשר אלא דאח"כ נפסלו בעשי' דבתראי וכי פסק לבתראי הדרו להכשרן ולא מיקרי מן העשוי אלא היכא דתחלת העשי' הוי בפסול:

בד"ה אמר רבא כו' היא הויא עשייתן דבתראי אבל כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה תכלת אין בה משום כלאים כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד קס"ד דה"ק ציצית אין בהם משום כלאים ואפילו כו'. צריך להבין מאי קס"ד דקאמר הא לכאורה לפי המסקנא נמי כן הוא ונראה לפרש לפי דקאמר אילימא דלית בה שיעורא כו' וקשה האיך יש לומר כן הא הוי כלאים שלא במקום מצוה כלל משו"ה פירש דקס"ד דהכי קאמר כפשוטו דאין בציצית משום כלאים ואפילו בטלית פטורה כפשוטו דאין בה שיעור:

בתוס' ד"ה שמא יקרע כו' ואפילו לרבנן דאמרי דלבן אין מעכב את התכלת כו' כצ"ל משמע מדבריהם דאפילו תכלת לבדה בלא לבן דליכא אלא חד מינא מותר בטלית של פשתן ואע"ג דכתבו בעמוד הקודם דלבן לבדו בלא תכלת לא הותר כלאים משום דאפשר במינו וא"כ תכלת לבדה נמי אפשר לקיים שניהם דהא כיון דאין מטיל אלא חד מינא אין מצוה בתכלת יותר מלבן ויכול להטיל לבן דמינו יש לומר דהיינו דוקא לבן אבל תכלת עדיף דכיון דמועיל מיגו דתכלת פטרה לגבי חוטי לבן דפשתים בטלית של צמר ואע"ג דליכא כלאים של היתר בלא"ה ואפשר במינו כל שכן דמועיל מיגו לגבי נפשי' דמיגו דתכלת פטרה עם לבן פטרה נמי בלא בן:

בא"ד היינו כשיש ד' חוטין כו' והא דלא הביאו התוס' לעיל בריש פירקין ראי' מהכא דאפילו במין אחד לבד נמי בעינן ד' חוטין משום דהתוס' בסמוך הקשו על פי' הקונטרס ופירשו בע"א ולא מוכח מידי:

בא"ד אבל תעשה ולא מן העשוי ליכא לפי מה שאפרש לקמן כו' פירוש דהא דהוי מן העשוי בפסול לפרש"י היינו משום דבשעת תליית אותן החוטין בבגד היו מחוברין לחוטי התפירה ואח"כ כשחותכן הוי מן העשוי ולקמן פירשו התוס' דאין זה מן העשוי

דמה שחותכן אח"כ זו היא עשייתן ואע"ג דזה הוא רק סברת רב אבל לשמואל הוי מן העשוי מ"מ מקשו הכא לפרש"י דלמה לי' לרבא לפרש משום ולא מן העשוי דהוא רק לסברת שמואל עדיפא הוה לי' לפרש משום דבעינן טויי' או תלוי' לשמה דפסול אפילו לרב אבל קשה דטויי' נמי דוקא לשמואל פסול ויש לפרש דכוונת התוס' הוא דהוה לי' למינקט טויי' לשמה אליבא דשמואל ותלוי' לשמה אפילו לרב:

בא"ד אפילו לרבנן גזרינן שמא יתפור כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וה"פ דקשה לכאורה לפירוש הקונטרס דבשלמא לר"מ דאמר דלא יתפור משום גזירה זו דילמא פייש מידי מחוט התפירה כפרש"י לקמן ניחא נמי הא דגזרינן בסדין בציצית שמא יקרע ויתפור ופייש מחוט התפירה ואע"ג דר"מ ס"ל דאסור לתפור מ"מ חששו שמא לא ידע הדין ויתפור כמו דחייש ר"מ שמא יצרף החוטין התלויין לציצית ולא ידע דאסור משום דהוה מן העשוי אבל לרבנן דס"ל דיתפור ולא חיישינן דילמא פייש מחוט התפירה כ"ש הכא דלא חיישינן שמא יקרע ויתפור ושמא פייש דהוא שני חששות ע"כ מפרשים דהכא אפילו רבנן מודו דדוקא התם דליכא אלא חשש ביטול מצות עשה לא חיישי אבל הכא דאיכא חשש איסור כלאים מודו דחיישינן וגזרינן:

בא"ד ומיהו קשה מההוא דר"ה כו' פירוש דלפי פרש"י גם פלוגתא דר"מ ורבנן בנקרע תוך שלש מתפרש כך וכמו שפרש"י בהדיא לקמן ומוכח לפי זה דבין לר"מ ובין לרבנן אין לעשות הציצית למעלה מג' משפת הכנף וקשיא לר"ה דאמר דמקום הציצית בתוך ד' משפת הכנף ומוכח מזה דר"ה לא מפרש כך הברייתא וקשה לפרש"י מההוא דר"ה:

בא"ד אבל מברייתא דחסידי לא קשיא פירוש דלכאורה יש להקשות אר"ה מברייתא דחסידי בלא פרש"י ושוב אין לדחות פרש"י משום דקשיא אר"ה מפלוגתא דר"מ ורבנן משו"ה כתבו לתרץ דמברייתא דחסידי לא קשיא והא דקשיא מברייתא דחסידי לפי סברת המקשה דתני כיון שארגו בה ג' נראה לפרש משום דמשמע להו להתוס' דליכא שיעור כדי שיתכסה בה קטן ראשו ורובו ברוחב ג' ולפי זה הא דלא הטילו ציצית קודם שארגו בה ג' אין לפרש כפרש"י דלא מיקרי בגד בפחות מג' דמה בכך הא אפילו לאחר שארגו בה ג' ומיקרי בגד מ"מ ליכא שיעור להתחייב בציצית ואפי"ה היו מטילין בה ציצית כדי דלאחר שתגמור ויתחייב בציצית לא ישהה הבגד בלא ציצית אלא כדי שיעור הטלת שתי ציצית דלא סבירא להו לפסול משום תעשה ולא מן העשוי א"כ אפילו קודם ג' נמי וצריך לומר הטעם משום דלא מיקרי כנף בפחות מג' ואע"ג דכשתגמור יהי' שיעור כנף וכשר דהא לא ס"ל תעשה ולא מן העשוי מ"מ היכא דליכא שיעור כנף גרע ופסול משום דהוי מן העשוי בפסול כמו שכתבו התוס' לקמן בד"ה והאמר ר"ז וז"ל אבל לעיל

כי חתך נתבטלה הנחתו וכוונתם דלעיל מיירי שנקרע הטלית תוך ג' ומשו"ה כתבו התוס' שנקרע הכנף ובגמ' קאמר שמא יקרע סדינו דכוונתם בזה לומר שנקרע הטלית במקום הנקרע כנף דהיינו תוך ג' וכיון דלא נשארו הציצית תלויין בשיעור כנף הוה כאילו נפלו הציצית לגמרי מהטלית וכאילו אינם תלויין בכנף כלל ונתבטלה הנחתם והכא נמי כשהיו מטילין הציצית בבגד כשעדיין לא ארגו ג' דהוא שיעור כנף לא הוי הנחה כלל וכ"ע מודו דהוי מן העשוי בפסול ולפי"ז מוכח מברייתא דחסידי דלא כר"ה דלר"ה הוה בעי למימר כיון שארגו בה ד':

בא"ד דהא מפרשינן כיון שבצעו שלש כצ"ל וצריך ביאור מאי תירצו בזה הא לר"ה בעי למיתני כיון שבצעו בה ד' ונראה לפרש דלר"ה ניחא טפי דהנך חסידי סברי כראב"י לקמן דס"ל דצריך להרחיק הציצית מלא קשר אגודל משפת הכנף דהוא יותר מרוחב אצבע ומשו"ה המתינו עד שהגיעו לתוך ג' ואע"ג דלא ס"ל מן העשוי מ"מ כשהנחה גופא היא בפסול גרע כמו שכתבתי לעיל:

בא"ד והא דלא גזרינן שמא יקרע כולה פירוש ואתיא אפילו כרבנן:

בא"ד לא חשיב חיבור דבפרק העור והרוטב כו' לא הוי כפסיק כצ"ל:

בד"ה משום כסות לילה כו' בלילה ורב יוסף אמר עלה כמה מעליא כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד מיהו בירושלמי כו' פירוש מדקתני אמר להם ר"ש אי אתם מודים לי כו' שהרי כסות לילה פטור משמע דידע ר"ש דהני רבנן ס"ל נמי כסות לילה פטור ואפי"ה סברי דנשים חייבין בציצית דלא הוי מ"ע שהזז"ג משום דס"ל דכסות יום המיוחד ליום ולילה חייבת כדמפרש רבי אילא בירושלמי ולפי זה אין ראי' מהא דפסקינן דכסות לילה פטור מציצית דהלכה כר"ש דנשים פטורין מציצית דאפשר דפסקינן כהני רבנן דס"ל דכסות המיוחד ליום ולילה חייב בציצית ומשו"ה נשים נמי חייבין דלא הוי מ"ע שהזז"ג והא דבגמרא לקמן משמע דטעמא דרבנן דמחייבי נשים בציצית משום דסברי דכסות לילה חייב בציצית היינו רבנן דברייתא לקמן דדרשו וראיתם אותו פרט לכסות לילה:

בד"ה והאמר ר"ז כו' אבל לעיל כי חתך נתבטלה הנחתו פירוש לפי פירושם לעיל בגזירה דרבא שמא יקרע סדינו בתוך שלש דהיינו שמא יקרע הכנף ולא נשאר מחובר לבגד שלש דחשיב כאילו נחתך כולו ולא נשארו הציצית תלויין בשיעור כנף דאיירי שלא נקרע כל הכנף מהבגד אלא שנקרע קצת הכנף עם הציצית וקצת מהכנף נשאר מחובר להבגד וכיון דליכא שיעור כנף חשיב כאילו נפלו הציצית לגמרי מהכנף ונתבטלה הנחתם:

בד"ה בבל תוסיף קאי כו' ול"ד להההוא דפ"ק דסוכה כו' פירוש משום דהתם לא עביד איסורא והיינו לשמואל התם אבל לרב ס"ל התם נמי קציצתן זו היא עשייתן:

בד"ה ממאי דגברא לאוסופי מיכוין ואפילו למ"ד בפרק בתרא דעירובין (דף צ"ו ע"ב) דלעבור כו' ומשמע נמי בההיא פירקא (דף ק' ע"א) דלר"י כו' כצ"ל:

בד"ה תכלת כו' מדקאמר ואפילו ולא קאמר אפילו בלא וא"ו משמע כו'. ובחולין (דף ק"י ע"ב) בד"ה טלית שאולה דייקו מדלא קאמר הטיל למוטלת כשרה והמהרש"א שם פירש דכוונת התוס' שם הוא נמי כמו שכתבו הכא דהם תרי מילי אלא דהתם דייקו שם בדרך אחר והא דכתבו ולא בעי למימר כגון שהסיר הראשונים כוונתם לפי דהטיל למוטלת אין בו משום כלאים ע"כ איירי בהסיר הראשוני' דאז מתכשר הטלית באחרוני' ומש"ה אין בו משום כלאים אבל אם לא הסיר הראשונים כיון דציצית בתראי פסולין אפילו אם נאמר דקמאי לא מיפסלי אע"ג דלא פסק לבתראי מ"מ יש בה משום כלאים של ציצית דבתראי דכיון דהם פסולין אין כאן מצוה כלל והוי כלאים שלא במקום מצוה משו"ה כשרצו לכתוב דהא דקאמר בתחלה תכלת אין בה משום כלאים לא קאי אהטיל למוטלת דקאמר בסוף דבריו ולא הוי אלא חד מילי דאם קאי אהטיל למוטלת איירי בהסיר הראשונים כתבו בלשון ולא בעי למימר כגון שהסיר הראשונים וכוונתם בזה כאילו אמרו דלא איירי בהטיל למוטלת אלא הם תרי מילי וקשה על פירושו דאם כוונת התוס' כן הוה להו למימר בהדיא ולא בעי למימר כגון הטיל למוטלת ואם בעי לפרושי דהטיל למוטלת איירי כגון שהסיר הראשונים ואשמועינן דאין ציצית בתראי פסולין משום מן העשוי הוה בעי למימר דלא בעי למימר כגון הטיל למוטלת דאיירי בהסיר הראשונים ועוד דאי הטיל למוטלת איירי בהסיר הראשונים עדיין קשה קושית התוס' אסיפא דלא הוה בעי למימר אלא הטיל למוטלת כשירה דלמה שבק עיקר הרבותא דאיצטריך לאשמועינן דהטיל למוטלת כשרה ואין בה משום מן העשוי ואשמועינן דכלאים בציצית מותר מה שהוא פשוט בכל הש"ס ועוד דמדברי התוס' דריש פרקין יש להוכיח דהטיל למוטלת איירי בלא הסיר הראשונים דכתבו שם וז"ל דדילמא לא מיפסלי בכך ואע"ג דעובר על בל תוסיף אם נתכוין להוסיף ואם לא נתכוין להוסיף שרי עכ"ל והא דכתבו דעובר על בל תוסיף ודאי לא קאי אעשיית הציצית לדידן דקיי"ל דציצית חובת גברא אלא קאי אלבישה והא דהוצרכו לומר דלא מיפסלי קמאי בעשיי' דבתראי אע"ג דעובר על בל תוסיף בלבישה משום דעשיי' דבתראי היא הכשר לעבור על בל תוסיף ולפי זה הא דכתבו ואם לא נתכוין להוסיף שרי קאי נמי אלבישה משמע בהדיא דשרי לכתחילה ללבוש הטלית אעפ"י שלא הסיר הראשונים ואע"ג דציצית בתראי פסולין כ"ז דלא פסק לקמאי מ"מ כיון דמתכשר הטלית בבתראי אם פסק לקמאי ציצית מיקרי וכלאים בציצית לגמרי אישתרי כמו שכתב רש"י לקמן כל זה בסוגיא דהטיל למוטלת

ומדברי רש"י שם משמע דס"ל דמיפסלי קמאי בעשיי' דבתראי ואפי"ה אין בהם משום כלאים אע"ג דשני הציצית פסולין ואסור ללבוש הטלית משום ביטול מצות עשה של ציצית מ"מ אם לבש אין עובר משום כלאים משום דשניהם ציצית מיקרי משום דמתכשר הטלית בכל אחד מהציצית אם פסק לאחד מהם ועוד קשה אמאי לא דייקו התוס' התם מוא"ו דואפילו כמו שדייקו הכא או הכא כמו התם ובמהר"ם שיף משמע שמפרש דברי התוס' דהתם דלא כמו שכתבו כאן דתכלת אין בה משום כלאים ואפילו בטלית הכל הוא רק דבר אחד דהיינו הטיל למוטלת ואיירי בלא הסיר הראשונים ואתי לאשמועינן דאע"ג דכ"ז דלא פסק הקמאי פסולין הבתראי מ"מ כיון דאי פסק לקמאי מתכשר הטלית בבתראי ציצית של מצוה מיקרי וכלאים בציצית לגמרי אישתרי אע"ג דאין צורך השתא להמצוה של הכלאים ומזה ילפי התוס' דכלאים בציצית הותר בכל עניינים אפילו להציע ולחבירו ולאשתו ואפילו בלילה אלא שמפרש דהתוס' ס"ל דקמאי לא מיפסלי בעשיי' דבתראי ומשו"ה כתב ובעיני אין זה דומה לזה דהתם כיון דשרי בי' רחמנא כלאים מה לי חד פעם או ב' פעמים כיון דמותר בי' כלאים דמצות חוטין יתירות דכלאים נמי התירה התורה משא"כ בשאולה כו'. וכעין סברא זו נמצא בדברי התוס' לעיל בע"א בד"ה כיון דאפשר במינו וז"ל והא דפשיטא לי' טפי דחוטי צמר פוטרין בשל פשתן היינו משום דבלא"ה איכא כלאים והא דכתב המהר"ם שיף חוטין יתירות דכלאים אין כוונתו על חוטין יתירות ממש דאין בהם שום מצוה דבכה"ג ודאי איכא איסור כלאים אע"ג דבלא"ה איכא כלאים של היתר כדמוכח בגמ' לקמן דאמר דהטיל למוטלת כשרה מכללא דהטיל למוטלת אין בה משום כלאים איתמר מבואר בהדיא דאם אין מתכשר הטלית בבתראי אע"ג דפסק לקמאי יש בה משום כלאים אע"ג דבלא"ה איכא כלאים של מצוה דקמאי לפירוש התוס' שהבאתי דציצית קמאי לא מיפסלי בעשיי' דבתראי וכן משמע בפשיטות מדברי התוס' לעיל בריש פירקין דהביאו ראי' דבלבן לבד נמי בעינן ד' חוטין מהא דפריך בעמוד הקודם ולא יהא אלא לבן משמע דאי הוה לבן אין כאן איסורא אע"ג דבלא הני דקלא אילן איכא שני חוטי לבן מבואר בהדיא דבחוטין יתירות דלבן איכא איסור כלאים אע"ג דבלא"ה איכא כלאים דשני חוטי לבן דמצוה לפי סברת המקשה דלא ידע כיון דאפשר במינו לא אלא כוונתו אציצית יתירים דהטיל למוטלת ומשו"ה דייק וכתב דמצות חוטין יתירות דהיינו ציצית יתירים דהטיל למוטלת דהם מצוה לפי דמתכשר הטלית בהם אם פסק לקמאי ולא חוטין יתירות שאין בהם מצוה כלל ונוראות נפלאתי על בעל שושנת העמקים שמסתפק בכלל ב' אם מטיל תכלת בטלית של כלאים אם

עובר על לאו דכלאים כיון שיש כלאים של היתר בלא"ה ונעלם מעיניו הקדושים כל זה ועוד קשה לפירושו הא דלא דייקו התם כמו הכא והתם כמו הכא:

ולי נראה לפרש דהתוס' מסופקין אם מיפסלי קמאי בהטיל למוטלת כמו דמשמע מדברי התוס' דריש פירקין שהבאתי שכתבו דדילמא לא מיפסלא משמע דלא פשיטא להו דלא מיפסלא והתוס' דהכא דדייקו מדכתיב ואפילו בוא"ו היינו לפי הסברא דלא מיפסלי קמאי דלפי זה ניחא לפרש בפשיטות דאיירי דלא הסיר הראשונים ואשמועינן דאפי"ה אין בבתראי איסור כלאים ומותר ללבוש הטלית בשני הציצית ולפי זה אין ללמוד מהטיל למוטלת ללילה ולאשתו ולחבירו ולהציע תחתיו כמו שכתב המהר"ם שיף דאין זה דומה לזה דהטיל למוטלת שאני דכבר יש בהטלית כלאים של מצוה של היתר בלא כלאים דבתראי משא"כ בכל הני ומשו"ה הוצרכו לדייק מוא"ו דואפילו דמשמע דהם תרי מילי והא דאמר מתחלה דתכלת אין בה משום כלאים אתי לאשמועינן היתר בכל הני אבל התוס' בחולין כתבו לפי הסברא דמיפסלי קמאי כסברת רש"י לקמן ולפי זה קשה דאם איירי בלא הסיר הראשונים מאי אשמועינן דהטיל למוטלת אין בה משום כלאים דהא בלא איסור כלאים נמי אסור ללבוש משום ביטול מצות ציצית דהא בלא הסיר הראשונים שני הציצית פסולין ומוכרחין לכאורה לפרש דאיירי בהסיר הראשונים ואשמועינן דהטלית מתכשר בבתראי ואין פסול משום מן העשוי ע"כ כתבו דאין יכולין לפרש כן דא"כ קשה לימא בפשיטות דהטיל למוטלת כשרה אלא איירי בלא הסיר הראשונים ואשמועינן דאפי"ה אין בהם משום כלאים ואע"ג דלגופי' אין נ"מ בזה דבלא כלאים אסור בלבישה משום דהציצית פסולין מ"מ יש נ"מ בזה דאשמועינן דתכלת דכלאים הותר בכל ענינים לענין להציע תחתיו ולחבירו ולאשתו וללילה ולפי פירוש זה לא הוצרכו לדייק מוא"ו דואפילו דהם תרי מילי אלא דכל עיקר לא בא אלא לאשמועינן הא:

בא"ד שאינו מיוחד רק ללילה ותדע כו' כצ"ל ומן ור"ת סותר עד בפ"ק דקידושין הוא הג"ה מחוץ והמעתיקים הכניסו אותו בפנים וכוונת הג"ה דר"ת סותר הכא מה שפירש למעלה בד"ה משום כסות לילה דכסות המיוחד ליום חייב אף בלילה והכא קאמר דבלילה אין בה משום כלאים אע"ג דלאו זמן ציצית משום דלגמרי התיר הכתוב כלאים של ציצית משמע דאפילו כסות המיוחד ליום פטור בלילה וברא"ש נמי מביא בשם ר"ת שני טעמים על ציצית דחשיב מ"ע שהז"ג וכתב דהשני טעמים סותרים אהדדי דלטעם אחד משמע דכסות יום חייב בלילה ולטעם השני משמע דפטור:

בא"ד בדף מ"א ע"א ועוד דבטלית שעשוי להנאתו חייב הכתוב כלאים כו' פירוש ולפי זה כשבא הכתוב להתיר כלאים בציצית היינו נמי לבישה שאינה לשם מצות ציצית

אלא להנאתו והיינו בלילה או לנשים אבל בגדי כהונה מהיכי תיתי להתיר שלא בעידן עבודה:
בא"ד ואין לדמות שעת למקומות דבמדינה כו' כצ"ל:
בא"ד דלאו דוקא תחת ראשיהן משום כלאים כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ובספרי תניא כסות המיוחד ליום ולילה חייב בציצית כו' פירוש דהשתא ס"ל לתוס' דכסות יום נמי פטור בלילה ואפי"ה כסות המיוחד ליום ולילה חייב בציצית אע"ג שמשתמש בו בלילה דאי אסור בלילה מאי רבותא הא מעכשיו לא תהי' אלא כסות יום בלבד:
בא"ד ביחוד בטלו חכמים את כסות של אשה מן הציצית ולא חייבו בטלית אלא מפני שבעלה מתכסה בו הרי שטלית של אשה שמשתמש בה בעלה חייב בציצית ואע"ג שהאשה פטורה מן הציצית משתמשת בטלית שיש בו ציצית של כלאים:

דף מא.

בגמרא והגדול יוצא בה ארעי כו' אין הקטן מתכסה בה ראשו ורובו כו' כצ"ל:
שם חדא מכלל חבירתה איתמר כו' כצ"ל:
שם טלית כפולה חייבת בציצית ור"ש פוטר. מפשט לשון הגמ' נראה דר"ש לגמרי פוטר טלית כפולה מציצית וכן פירש הנמוק"י וכתב הטעם דה"ל כבגד שאינו ראוי ללבישה ואין כוונתו דאינו ראוי ללבישה כלל דהא ראוי' ללבישה ע"י שכופלין אותה אלא כוונתו דאינו ראוי ללבישה בדרך שיהיו בו ד' קרנות אלא ע"י שכופלה ואז מונחין שתי קרנות על שתי קרנות האחרים ולא הוי טלית של ארבע כנפות בשעת לבישה ושתי קרנות הכפל אין להם דין קרנות אם לא תפר הכפילה דעתיד לפשוט ויהיו הציצית באמצעיתה אבל מדברי רבה בר רב הונא דאמר זיל רמי לה משמע דאפילו לר"ש דפוטר היינו דוקא בקרנות הכפל אבל חייב להטיל ציצית בקרנות הפשוטין וכן הוא דעת הרמב"ם לפי פירוש הב"י ולהנמוק"י צריך לומר לפי דרבה בר רב הונא ס"ל דחובת טלית הוא משו"ה מחייב בקרנות הפשוטים דהא יש בה ד' קרנות דלאותו מ"ד אין צריך שיהי' בה ד' קרנות בדרך לבישה אלא כל שיש בה ד' קרנות ועשוי' ללבישה אבל למ"ד חובת גברא לא מיקרי טלית בת ד' קרנות אלא כשיש בה ד' קרנות בדרך לבישה דהיינו שתים לפניו ושתים לאחריו וכששוכבין שתים על גבי שתים לא חשיב אלא כשתים:
שם רבה בר רב הונא איקלע כו' כצ"ל:
שם ציצית מה תהא עלי' כצ"ל לפי דברי התוס' לעיל (דף מ' ע"א) בד"ה סדין:
ברש"י ד"ה אלא מאי פטורה כו' לגמרי אישתרי כצ"ל ש"מ ומדהוצרך לומר הטעם דכלאים בציצית לגמרי אישתרי משמע דאפילו לובש הטלית עם שתי הציצית אע"ג

שעובר על עשה דציצית דהא אם לא פסק משמע מרש"י בדיבור שאח"ז דשתי הציציות פסולין מ"מ אינו עובר משום כלאים כיון דאם פסק לאחת מהן מתכשר הטלית בשני' ציצית מיקרי ואישתרי בהו כלאים וזה הוא כסברת התוס' בחולין (דף ק"י ע"ב) בד"ה טלית שאולה וכפי מה שפירשתי דבריהם לעיל:

בד"ה חדא זימנא כו' וכ"ש בקמאי אי הוה פסיק לבתראי כו' משמע דאם לא פסק לבתראי אף קמאי פסולין משום דהוסיף אבל התוס' ריש פירקין מסתפקו אם מיפסלי קמאי אע"ג דעובר על בל תוסיף:

בד"ה איפשט הטלית הוי הציצית באמצעיתה שהיתה רחבה כפלים בקומתו כו' יש מגיהין שהיתה ארוכה לפי שרש"י פירש לעיל טלית כפולה שהיתה ארוכה כשתים ולא דמי אהדדי דהכא קאמר דהציצית היו כנגד ראשו משמע דהכפל הי' על ראשו ולא מן הצד ולפי"ז ע"כ היתה רחבה כשתים דהא רוחב הטלית הוא לקומת האדם אבל לעיל פרש"י שהיתה ארוכה כשתים והכפל הי' מן הצד:

בא"ד ושתי ציציות היו בקרנות האחדים כצ"ל פירוש במקום הכפל ליכא כי אם קרנות אחדים משו"ה קורא אותם קרנות האחדים משא"כ למטה יש בכל קרן שתי קרנות:

בא"ד וכשנפשטה הי' חבוי כולה בה ונמצאו כו' כוונתו בזה לפרש הא דאמר בגמ' ואתא חוטא וקם להדי רישא הוה לי' למימר איפשיטא והוה ציצית באמצעיתה משו"ה מפרש דכוונת הגמ' בזה להורות דאיפשט הטלית כשהי' לבוש בו והי' כולו טמון בהטלית ואז היו הציצית באמצע הטלית וכוונת הגמ' בזה ליישב דלא תקשי אמאי המתין עד דאיפשיטא וכי לא ידע מקודם דכשיפשט הטלית יהיו הציצית באמצעיתה הוה לי' למימר מיד אין זה כנף הכתוב בתורה זיל רמי בקרנות הפשוטים ובזה מיושב דאע"ג דרבה בר רב הונא ס"ל דציצית חובת טלית וקרנות הפשוטים מיקרי כנפות להתחייב בציצית לדידי' מ"מ אי קרנות הכפל מיקרי כנפות בשעת לבישה אזלינן בתרייהו אפילו למ"ד חובת טלית ומשו"ה בתחלה לא אמר לו כלום לפי שהי' סבור דאין מתכסה בטלית אלא כשהיא כפולה וכנפות הכפל מיקרי כנף ולאחר שראה דאיפשט הטלית והי' כולו מכוסה בה נמצא דבשעת לבישה ג"כ לפעמים לא הוי קרנות הכפל כנף אמר לו לאו היינו כנף דכתיב באורייתא וצריך להטיל ציצית בקרנות הפשוטים:

בד"ה חסידים הראשונים כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ופליגא דמלאכא הך דרבה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה סרבלא כו' ואין לה אלא שני כנפים למטה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה נהי דחייבי' רחמנא לגברא סה"ד ומה"ד כי מיכסי טלית דבת חיובא הראוי לציצית סה"ד ומה"ד מי חייבי' רחמנא לגברא לאהדורי בתר טלית דחיובא ולאכסויי בה סה"ד כצ"ל:

בד"ה אלא הכי קאמר לי' טצדקי למיפטר נפשך מציצית כו' כצ"ל:

בד"ה יתפור כו' ויניחנו ויוסיף עליו כו' כצ"ל:

בד"ה ממקום אחר כו' משום דעל כנפי בגדיהם בעינן וכנף זה לא הי' מבגד זה בשעת עשי' משמע מדבריו דוקא מבגד אחר פסול אבל אם נקרע מבגד זה אפילו אם נקרע כולה מותר לתפור אפילו אם אין באותו חלק שנקרע שיעור טלית שחייב בציצית לא אמרינן דלאחר שנקרע נפסלו הציצית התלויין בו ולאחר שמחברו לאותו טלית עצמו הוי מן העשוי דלא הוי מן העשוי אלא היכא דבשעת עשי' נעשה בפסול אבל כשהעשי' היתה כמצותו ולאח"כ נפסל כשמתקן הפסול חוזר להכשירו ואין צריך עשי' מחדש ולפי זה הא דס"ל לרבנן בנקרע תוך שלש יתפור וחוץ לשלש לכ"ע יתפור אין חילוק בין נקרע מקצתה לנקרע כולה לסברת רש"י שכתבתי לעיל דאין שיעור לכנף למטה:

ובזה אתי שפיר הא דתני ושוין שלא יביא אפילו אמה על אמה ממקום אחר דלכאורה קשה לפרש"י דפליגי בנקרע מקצת ומשום גזירה דילמא פייש מאי הא דתני ושוין ובזה ניחא דאפילו בנקרע כולה פליגי ולרבנן יתפור וחוץ לשלש אפילו לר"מ יתפור משו"ה תני דוקא מבגד זה אבל מבגד אחר לכ"ע פסול והא דאמר רש"י הטעם משום דעל כנפי בגדיהם בעינן אינו בא אלא לפרש החילוק שבין מבגד זה לבגד אחר אבל עיקר הטעם הוא משום דהוה מן העשוי בפסול דהא עכשיו כשתופרו הוי הציצית על כנפי בגדיהם דהא נתחבר ע"י תפירה והוי כנף מבגד זה ומשו"ה פירש הנמוק"י הטעם משום דהוה מן העשוי בפסול ואמאי הוי מן העשוי בפסול אלא משום דבשעת עשי' לא הוי הכנף מבגד זה כפרש"י ולא הבנתי מ"ש הב"י באו"ח סי' ט"ו וז"ל ומיהו הנמוק"י פירש דטעמא משום תעשה ולא מן העשוי ומשמע מדבריו שהנמוק"י חולק אטעם דרש"י וס"ל דהטעם הוא משום שנפסלו הציצית ע"י שנקרע מן הטלית ולאחר שתפר הוי מן העשוי ואי אפשר לומר כן דהא בבגד זה תוך שלש לרבנן יתפור וחוץ לשלש לכ"ע יתפור ופירש הנמוק"י בד"ה חוץ לשלשה אם הוא חוץ לשלשה יתפור שהרי לא נתבטל הציצית כיון שנשאר שיעור שלם להיות כנף דהיינו ג' על ג' ובד"ה תוך שלשה פירש אם נקרע תוך שלשה בטל הציצית מיד שלא נשתייר בו שיעור כנף וכשחוזר ותופרו הו"ל תעשה ולא מן העשוי הרי בהדיא דמבגד זה חוץ לשלש לכ"ע ותוך שלשה לרבנן לא נתבטלו הציצית ע"י קריעה וכשחוזר ותופרו לא הוי מן העשוי ודוקא מבגד אחר

וע"כ הטעם כפרש"י משום דבשעת עשי' לא הי' הכנף מבגד זה ולאחר עשי' כשתופרו ומחברו לבגד זה ומיקרי כנף של בגד זה הו"ל מן העשוי ובב"י כתב שם על דברי התוס' והיינו כפירוש ר"ע והוא ט"ס וצריך להיות לאחר שכתב וכן נראה מדברי המרדכי גבי ושוין שלא יביא אמה על אמה ממקום אחר וכו' דדברי המרדכי הם כפירוש ר"ע ומה שכתב המרדכי אבל אם הוא נקרע למעלה משלשה ועדיין מחובר מותר לתפור אין לפרש דשניהם בעינן וס"ל כהתוס' דאם נקרע כולה אפילו למעלה משלשה לא יתפור דא"כ הוה בעי למימר ועדיין מחובר לבגד שלשה כר"ה דפוסק כר"מ ועוד דלהתוס' אין חילוק בין למעלה מג' ובין למטה מג' כמ"ש הב"י על דברי התוס' וז"ל ולפי"ז תוך ג' וחוץ לג' לא קאי ארוחב הטלית דל"ש לן בין נקרע תוך ג' ברוחב הטלית לנקרע חוץ לג' אלא אאורך כלומר שאם מה שנשאר שלם חוץ לג' יתפור דכיון דאיכא ג' אצבעות שלם לא חשיב כפסיק אבל אם כל השלם הוא תוך ג' כיון שאין בשלם ג' כפסיק דמי ולא יתפור ועוד דלפירוש התוס' כפי מה שפירש הב"י דבריהם צ"ל דהא דקאמר בברייתא ושוין שלא יביא אפילו אמה על אמה ממקום אחר לאו דוקא אלא כל שנקרעה כולה ממקום אחר קרי לי' והמרדכי כתב ודוקא להביא ממקום אחר אלא ודאי וא"ו המחלקת היא דלמעלה משלשה אפילו אם נקרע כולה כשר והיינו כדעת ר"ע שסובר בזה כרש"י ואפילו תוך שלשה דוקא אם נקרע כולה אבל אם עדיין מחובר לבגד כל שהוא כשר כדעת רבינו ירוחם שסובר כן וזה הוא כוונת הב"י שכתב על דברי רבינו ירוחם וכן נראה מדברי המרדכי ובב"י שם כתוב שני פעמים וכ"כ הרא"ש ורבינו ירוחם ופעם הראשון הוא ט"ס ומה שכתב הב"י דלפירוש התוס' אין חילוק בין למעלה מג' או למטה מג' קשה להבין דליכא למ"ד דס"ל דנקרע למעלה מג' לא יתפור דאיך יפרנס הא דקתני בברייתא ממקום אחר דמבואר להדיא דמבגד זה מותר לתפור ועוד דמשמע מדברי התוס' בעמוד הקודם בד"ה והאמר ר"ז שכתבו אבל לעיל כי חתך נתבטלה הנחתו דהא דחיישינן שמא יקרע סדינו היינו שמא יקרע הכנף תוך שלש ברוחב הבגד ולא נשתייר ג' באורך הבגד שלם דזה מיקרי נתבטלה הנחתו משום דהציצית אינן תלויין בשיעור כנף הוי כאילו נפלו הציצית לגמרי מהכנף אבל אם נקרע סדינו למעלה מג' אפילו אם נאמר דאם אח"כ תופרו בבגד זה פסול משום תעשה ולא מן העשוי משום דקודם שתופרו הוי הציצית תלויין בחלק מהבגד שאין בו שיעור להתחייב בציצית ונפסלו הציצית מ"מ לא מיקרי נתבטלה הנחתו בשביל זה דלא גרע מבגד שאין בו אלא שלש כנפות ועשה בו שלש ציצית דרוצה לומר דלא הוי מן העשוי כיון דתחלת הנחתו לשם מצוה מכ"ש הכא דבשעת הנחה הי' הבגד מחויב בציצית אלא אח"כ כשנחתך נפטר ועוד דמשמע מדברי

התוס' שם בד"ה שמא יקרע סדינו דדוקא כשאין בהחלק שהציצית תלויין שיעור כנף נתבטלה הנחתו דהא כתבו אבל מברייתא דחסידי לא קשיא לר"ה משמע דמפרשים דהא דלא הטילו בהטלית ציצית קודם שארגו בו ג' משום דלא הוה בו שיעור כנף וקשה לר"ה דאמר דד' הוי שיעור כנף ומשמע דבלא ר"ה לא קשיא ואי אמרינן דלפירוש התוס' אפילו למעלה משלשה נתבטלה הנחתו לדידן דשלשה הוי שיעור כנף וה"ה לר"ה אפילו למעלה מד' ובלא ר"ה קשיא ע"כ נראה דלמעלה משלשה דנשאר שיעור כנף בהחלק שהציצית תלויין בו ואח"כ תופרו לאותו בגד לכ"ע כשר ולא מיבעיא שלא נתבטלה הנחתו אלא אפילו לדידן דס"ל תעשה ולא מן העשוי והכא כשנחתך כיון שלא נשאר שיעור בגד להתחייב בציצית בטלה שם ציצית של מצוה מהציצית מ"מ כיון דתחלת הנחתם הוי בהכשר לא הוי מן העשוי וראיתי בגליון או"ח מהגאון ר' שלמה איגר ז"ל מביא בשם תשו' פרי הארץ השיעור טלית להתחייב בציצית הוא אמה על אמה או ג' רביעי אמה על חצי אמה והוא תמוה דהמג"א ס"ק ד' כתב דדוקא אמה על אמה ממקום אחר אסור לתופרו בבגד אבל שיעור טלית שחייב בציצית מותר ובש"ע של הרב מלאדי זצ"ל מביאו משמע דבאמה על אמה ליכא שיעור להתחייב בציצית:

בתוס' ד"ה חדא מכלל חבירתה איתמר כו' כצ"ל:

בד"ה ענשיתו אעשה כי האי שאין אדם חייב לקנות טלית המחויב אם אין לו כצ"ל מצאתי ומה שכתב המהרש"א לא ידענא אמאי לא מחויב לקנות אם אין לו דהא למאן דאמר חובת גברא קיימא לא הבנתי דהא קאמר בהדיא בגמ' אלא מאי חובת גברא הוא נהי דחייבי' רחמנא כי מיכסי טלית דבת חיובא כי מיכסי טלית דלאו בת חיובא היא מי חייבי' רחמנא:

דף מא:

בגמרא שמעת מינה מתירין מבגד לבגד יש מקשין דילמא איירי שמוכר הטלית לעכו"ם או שאין בטלית ארבע קרנות ולא ידעתי מי סני להו הא דמתרץ הגמ' דאי בלאי ואטו כי רוכלא ליחשב וליזיל:

שם שמעת מינה מתירין מבגד לבגד יש מקשין מאי קושיא הא איירי בטלית בת שמונה חוטין דעדיין נשאר להטלית כדי צורכה וליכא בזיון לטלית ולא קשה מידי דכיון דכל השמונה הם בכרך אחד א"כ צריך להתיר כל הציצית ומבטל מצות ציצית מהטלית אותה שעה דלמ"ד אין מתירין מבגד לבגד אפילו אם רוצה להטיל בהטלית חוטין אחרים אסור דאיכא בזיון לפי שעה והמג"א לא התיר אלא אם רוצה להטיל חוטין אחרים יפין

מהראשונים דאז הוא לצורך אותה טלית גופא והא דלא מתרץ הכא כמו לעיל דאי בלאי משום דלא שכיח הוא שיבלה הטלית קודם הציצית ומילתא דלא שכיחא לא גזרינן:
(**שם**) **רב** יהודה מסר לה לקצרא רב חנינא עביד להו סיסא כו' כצ"ל:
שם וכמה תהא משולשת יש גורסין בכל הסוגיא משולשלת:
שם וג' שב"ה אומרים כו' נראה לפרש דדוקא ארבע שב"ה אומרים הם אחת מארבע בטפח אבל ארבע שב"ש אומרים הם א' מחמש בטפח מדדייק וקאמר וג' שב"ה אומרים ועוד דע"כ ד' דב"ש הם אחת מחמש דאי אחת מארבע הו"ל למימר טפח ולפי זה הא דפסק ר"פ משולשת ארבע מסתמא היינו כב"ש הם נמי ארבע מחמש בטפח של כל אדם:
שם חמש ותילתא באצבע כצ"ל לפי גירסת רש"י בבכורות (דף ל"ט ע"ב) וכן הוא גירסת רבינו גרשון אבל גירסת הרי"ף והרא"ש חמש באצבע:
שם בתוך שלש ומשולשת ג' כו' בתוך שלש ומשולשת ארבע כו' למימרא דאית לה שיעורא כו' לולב אין לו שיעור כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה שמעת מינה מתירין מבגד לבגד מדקתני שמביא כו' ראשונה סה"ד ומה"ד דילמא אי בלאי דנתבלה כו' כצ"ל:
בר"ה כל מיני צבעונין פוטרין בה כו' כצ"ל:
בא"ד דכיון דמין כנף ליכא לקיומי אין לך לחזור אחר לבן כו'. הא דהוצרך לאשמועינן דאין לך לחזור אחר לבן דמשמע שיש סברא לומר דבטלית שכולה תכלת יעשה מין אחד לבן דוקא היינו משום דרוב טליתות הם של פשתן ולבנות כמו שפרש"י בריש פירקין הו"א דכיון דבטלית של תכלת אע"ג דליכא לקיומי מין אחד של מין כנף מ"מ בעינן שני מינים משום דאזלינן בתר רוב טליתות כמו שפרש"י לקמן בד"ה מביא תכלת ה"ה נמי דאזלינן בתר רוב טליתות שיהא מין אחד לבן דוקא ע"כ קאמר דאינו כן דלא דמי דלענין שני מינים קפיד רחמנא בכל טליתות שאינם צבוע תכלת משו"ה בצבוע תכלת בעינן ג"כ שני מינים אבל שיהא אחד מין לבן דוקא אפילו בטליתות שאינם תכלת לא קפיד רחמנא אלא שיהא מין כנף משו"ה בתכלת דליכא לקיומי מין כנף יכול להיות בכל מיני צבעונין חוץ מתכלת כדי לקיים מצות שני מינים:
בד"ה חוץ מקלא אילן כו' הא דלא מפרש דסבר דכל חוטי' תכלת ויוסיף עליהן לבן של פשתים ויהי' כלאים שלא במקום מצוה משום דמדברי הגמ' משמע דלא חיישינן להא מדמחלק בין טלית בת ארבעה חוטין לטלית בת שמונה חוטין ומדפריך שמעת מינה מתירין מבגד לבגד והטעם כמו שכתבו התוס' לעיל בריש פירקין בד"ה התכלת וז"ל דאע"ג דבשני חוטי לבן איכא מצוה כי רמי טפי ליכא איסור כלאים והא דלא הביאו

התוס' שם ראי' מהכא לפי שיש לדחות דאפשר דלא חיישינן לזה לפי ששני מינים אינם אלא מצוה מן המובחר ובדיעבד יוצא בד' חוטין של מין אחד לבד ובזה יתיישב הא דלא חיישינן להך חששא דמפרש רש"י הכא לפי סברת המתרץ פסול בדיעבד משום דאם לית לי' אלא שני חוטי לבן ליכא למיחש שיקח מכאן שני חוטין לשם תכלת דאי אפשר לפחות מארבע חוטין ואם יש לו ארבעה חוטי לבן לא חיישינן שיקח מטלית זה שני חוטי תכלת ויתן תחתיהם שני חוטי לבן כיון דאינה אלא מצוה מן המובחר משו"ה לא חיישינן לזה אלא לכתחילה

בד"ה מיתיבי טלית אין פוטר בה כו' כצ"ל:

בד"ה בטלית בת שמונה חוטין כו' שני מינים פסולה דהואיל ולבד קלא אילן כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד וליכא הכא אלא קלא אילן א"נ שקיל הנך דקלא אילן ותלי בה אין לפרש כוונת רש"י דיוסיף לבן של פשתים ויהי' כלאים שלא במקום מצוה דא"כ הוה בעי לומר שקיל הנך דקלא אילן ותלי בה עם לבן כמו דאמר לעיל בד"ה חוץ מקלא אילן וכן בל"א כתב ויתן בטלית אחרת במקום תכלת עם לבן ועוד תינח אם שקיל הנך דקלא אילן ותלי לי' התם אבל אם שקיל הנך דתכלת ותלי לי' התם ובטלית של תכלת נשאר קלא אילן מאי חשש כלאים איכא ואין לומר דיוסיף עליהם לבן של פשתים דא"כ דחיישינן דיוסיף לקיים מצוה מן המובחר גם בטלית בת ארבעה ניחוש דיהי' לו ארבעה חוטי לבן ויסבור שכולם תכלת ויקח שני חוטין מהטלית ויתן תחתיהם לבן ועוד דבד"ה דלמא אי עבד פירש דמשתרא ציצית מקלא אילן לחודי' משמע דהקלקול הוא מה שאין בטלית אלא קלא אילן לבד ולא משום כלאים ע"כ נראה לפרש דלא יכול רש"י לפרש משום איסור כלאים דמשמע לי' לרש"י מדלא פסלינן בדיעבד בטלית בת ארבעה חוטין ע"כ דלא חיישינן שיתיר חוטין מהטלית משום מצוה מן המובחר ואם יהי' לו ארבעה חוטין לבן יטילם בטלית ויוצא בהם ואם לא יהי' לו אלא שני חוטין לא יוכל ליקח מהטלית שני חוטין דהא אי אפשר לפחות מארבע חוטין ולפי זה ליכא חששא דכלאים אלא אם יזדמן דיקח מהטלית הקלא אילן וא"כ אפילו אם יקח שני חוטין מהטלית אין כאן ודאי קלקול דאפשר יזדמן דיקח שני חוטין תכלת ולא מסתבר בשביל חששא זו לפסול אפילו בדיעבד ודוקא לל"א מוקי דלא יבוא לכתחילה משום חששא זו אבל הברייתא דפוסל בדיעבד אין לפרש אלא משום חששא דקלקול בודאי ומשו"ה מפרש דהקלקול הוא דלא יהי' בהטלית אלא קלא אילן לבד ואין כוונתו דלא יהי' בטלית אלא מין אחד דהא בדיעבד יוצא מצות ציצית במין אחד לבד ולקמן (דף ס"ח) משמע דמשום חשש

שיבוא לעבור על מצוה מן המובחר אין לגזור דפריך התם משום מצוה ליקום וליגזור אלא דרש"י סובר דאם ליכא אלא קלא אילן אפילו בדיעבד פסול דהא טעמייהו דרבנן דס"ל דתכלת ולבן אין מעכבין זה את זה מפרש בגמ' לעיל ריש פירקין משום דכתיב הכנף מין כנף וכתיב פתיל תכלת וכתיב וראיתם אותו כל חד לחודי' משמע דיוצא מצות גדילים בין במין כנף לבד ובין במין תכלת לבד וא"כ דוקא במין כנף אי תכלת אבל לא בד' חוטין שאינן מין כנף ולא תכלת וקלא אילן בטלית שאין צבוע קלא אילן לא הוי מין כנף ואפילו בדיעבד פסול ואע"ג דמשמע דלא בעינן אלא ב' חוטין מין כנף וב' חוטין אחרים שבאין להשלים מנין ד' חוטין לקיים מצות גדילים ד' לא בעינן מין כנף מדפריך לעיל (דף מ' ע"א) אקלא אילן בסדין ולא יהא אלא לבן וכמו שפרש"י שם כלומר צמר לבן דאותן שני חוטין שבאין להשלים גדילים ד' לא בעינן לבן גמור דהיינו מין כנף וכן אם אין לו מין כנף כלל אלא שני חוטי תכלת יכול ליתן להשלים מנין גדילים ד' שני חוטין שאינן מין כנף ולא תכלת כמו דמשמע מהתוס' לעיל בריש פירקין בד"ה התכלת שכתבו וז"ל וי"ל דלהכשיר תכלת מיהא מהני לבן דקרינא בי' גדילים ד' הרי בהדיא דחוטין שפסולין משום מין כנף ואינן תכלת יכולין לצרף עם שני חוטין תכלת להשלים גדילים ד' מ"מ ארבעה חוטין שאינן מין כנף ולא תכלת פסולין אף בדיעבד לסברת רש"י דפירש דטלית אין פוטר בה אלא מינה דהיינו מין צבע של הטלית ואע"ג דבטלית שכולה תכלת ליכא לקיומי מין כנף ובעינן לכתחילה ליתן בהטלית עוד מין אחר שאין תכלת לקיים מצות שני מינים מ"מ אפילו בטלית שכולה תכלת אין פוטר בה ד' חוטין שכולם אין צבועין תכלת כמו ברוב טליתות ואין להקשות דגם בחשש זה אין הקלקול בודאי דדילמא יקח שני חוטין תכלת ושני חוטין קלא אילן ושני הטליתות כשרות דיש לומר דרובא לפסולה ד' תכלת או ד' קלא אילן או ג' תכלת או ג' קלא אילן פסולה וב' תכלת כשר הוי ד' אופנים לפסול וחמישית לכשר אבל לעיל בטלית בת ארבעה לא יכלו לפרש משום דמשתרי הטלית בקלא אילן לחודי' דמסתמא יוסיף לבן של מין כנף וכשר במין כנף עם קלא אילן אבל התוס' שפירשו לעיל דלא אזלינן בתר צבע דציבעא דלאו מצוה לאו מידי הוא ועל לשון שני של רש"י הקשו הכא בד"ה ואם הביא כשר צ"ל דס"ל דפסלינן בדיעבד אפילו משום חשש קלקול ספק:

בד"ה שמעת מינה כו' כצ"ל:

בד"ה דילמא כו' חורבה דמשתרי ציצית כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ארבעה חוטין נותן בחור הטלית כו' כצ"ל:

בד"ה משולשת תלוי' הענף מן הגדיל כן הוא הנוסחא הנכונה:

בד"ה ושלש שב"ה אומרים כו' מדת גודל סה"ד ומה"ד ושית בקטנה זרת סה"ד ומה"ד באצבע וכולן מדה אחת כצ"ל:

בד"ה אין שם ציצית כו' פירוש דשם ציצית פירושו יוצא:

בתוס' ד"ה ובלבד שלא תהא מופסקת צ"ע מאי פי' ומאי אשמועינן פירוש דהא דקאמר דמביא תכלת ממקום אחר קשה דמאי אשמועינן וכי בשביל שפטרה כבר טלית אחר לא תוכל לפטור את זו וצריך לומר דהרבותא הוא במאי דקאמר ובלבד שלא תהא מופסקת דמשמע מזה דיש ריעותא בהציצית ואפי"ה כשרים ובלבד שלא תהא מופסקת משו"ה כתבו דצ"ע להבין הפירוש ובלבד שלא תהא מופסקת שבפירוש הזה יהא נשמע הרבותא של הבאת תכלת ממקום אחר דלפירוש רש"י שיהא כל חוטי' שלמין לא אשמועינן בזה שום רבותא:

בד"ה אין פוטר בה אלא מינה כו' ותימא דהא רבא פריך לעיל מידי ציבעא קא גרם כצ"ל פירוש לפי פירוש התוס' שפירשו לעיל דצביעה דלאו מצוה לאו מידי הוא וכולהו הוי חד מינא לבר מתכלת:

בא"ד ואנוהו הוי ומה דפי' בשיראים לאו דוקא כן הוא הנוסחא הנכונה וה"פ ומה דפירש עוד בקונטרס דברייתא איירי בשיראין ואליבא דרבא או אליבא דר"נ ומדרבנן צריך לומר דלאו דוקא קאמר מינה דהא צמר ופשתים פוטרין בהם ואע"ג דלא הוי מינה אלא אתי לאפוקי שאר מינים ובפי' הקונטרס שלפנינו ליתא להאי פי' דאיירי בשיראין והרבה פעמים הביאו התוס' במסכת זו בשם הקונטרס ולא נמצא בהקונטרס שלפנינו:

בד"ה ואם הביא כשר כו' אין הלבן מעכב את התכלת כצ"ל:

בד"ה רב אמר כו' ולא דמי למזוזה בשבת (דף כ"ב ע"א) בד"ה רב ביארו יותר וז"ל וגבי מזוזה שנענש שמא לא הי' בדעתו להניחה בבית אחר א"נ מזוזה שאני שעשוי להציל מן המזיקין עכ"ל פירוש ואם נוטלה מן הבית כיון שישראל גר בו הוה לי' כמזיק את חבירו דשמא לא ימצא אחרת מיד ש"מ:

בד"ה ב"ש כו' הרי תלתא ושמא הא דדרשינן כו' כצ"ל:

בא"ד והא דביומא (דף ע"ב ע"א) דריש מפתיל שנים התם איקצץ דכתיב ברישא מהדר דמשמע דמקציץ אחד לשנים ור"ת פירש כו' כצ"ל:

בא"ד ור"ת פירש דמגדיל נפקא להו לב"ה כו' פירוש דגדילים קאי אלבן ואתכלת יחד ולא דריש כלל פתיל כמו דפירשו מעיקרא:

בא"ד ונראה לפי' זה דב"ה דרשי גדילים הרי ששה כו' פירוש לפירוש ר"ת דגדיל משמע שלשה יש לומר דכוונת ר"ת דב"ה ס"ל ששה חוטין שלימין דהיינו י"ב בכפילה דדוחק

לומר דלא דרשי גדילים וצריך לומר לפי זה דהא דאמרו ב"ה ג' קאי אמין אחד לבד דכל מין יהי' שלשה והא דקאמרי ב"ש ד' קאי נמי אכל מין דכל מין יהי' ד' אלא דב"ש איירי בכפילה וב"ה איירי בשלימה דב"ש דרשי גדיל שנים וכן בספרי נקטו נמי ב"ש בכפילה דקאמרו ד' של צמר וד' של לבן:

בא"ד ויתכן יותר דלא דרשי גדילים כצ"ל פירוש לפי דמשמע כן בספרי דקאמרי מכמה גדיל אחד נעשית משמע דלא דרשי גדילים שנים דליבעי ד' שיעור של שני גדילים דא"כ הוה בעי למימר מכמה שני גדילים נעשין:

בא"ד ב"ש אומרים מד' של תכלת וד' של לבן כצ"ל:

בא"ד אכן כי דייקת בה משמע דב"ה דרשי גדילים ואכל גדיל קיימי כו' כצ"ל מצאתי פירוש דהא דאמרו מכמה גדיל אחד נעשית אין כוונתם דלא בעינן חוטין אלא שיעור של גדיל אחד אלא כוונתם לומר השיעור של גדיל א' וממילא ידעינן דב' גדילים בעינן ו' וזה השיעור של ג' קאי אכל גדיל מהשני גדילים דכתיב בקרא:

בא"ד והשתא הויא דומיא דב"ש דאיירי בתכלת ובלבן פירוש דג' דב"ה הויא דומיא ד' דב"ש דלא קאי אלא אמין אחד דהא קאמרו בהדיא ד' של תכלת וד' של לבן ודומיא דהכי הוי נמי ג' דב"ה דלכל מין בעי ג' אלא דב"ה איירי בשלימין וב"ש איירי בכפולין ואפילו לפי מה שרצו לומר מעיקרא דב"ה לא דרשי גדילים צ"ל כן וכן כתבו התוס' בבכורות (דף ל"ט ע"ב) דג' דב"ה ע"כ איירי קודם שנכפלו דג' לא משכחת לה כלל לאחר שנכפלו ולא הוי בזה דומיא דב"ש:

בד"ה ב"ש כו' ת"ל גדילים מכמה גדיל אחד נעשית כו' כצ"ל:

בא"ד כמו אין מפשילין חבלים לתוכן פרק אלו הן הגולין כו' כצ"ל רש"ק:

בד"ה ארבעה בגודל במסכת זבחים פרק קדשי קדשים (דף ס"ג ע"א) קתני דכבש כו' כצ"ל מצאתי בא"ד דקשר האצבע קמא קרוי זכרות כצ"ל ש"מ:

בא"ד ואית דמפרשי זכרותו היינו ראשו כצ"ל:

דף מב.

בגמ' ראב"י פוסל בשתיהן כצ"ל ש"מ:

שם ואיצטריך דר"פ ואיצטריך דר"י כו' אין כוונת הגמ' לפרש דלא תיקשי דחדא מהנך תרי מימרי הוא מיותר דהאיך אפשר לומר כן הא כ"א אמר שיעורא אחרינא דר"פ אמר תוך ג' אצבעות ור"י אמר להרחיק משפת הכנף מלא קשר אגודל דשיעורו פחות מב' אצבעות וא"כ הוה תוך ב' אצבעות וא"כ אדרבא פליגי אהדדי ועוד דדוקא על שני מימרות של חד אמורא שייך למיפרך הא אמרה חדא זימנא ולא על שני מימרות של שני אמוראים אלא כוונת הגמ' לפרש דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי דר"פ

אמר שיעור שלא להרחיק יותר ור"י אמר שיעור שלא יקרב יותר וכל אחד איצטריך נמי לשיעור של חבירו:
שם לא תתקיף לך פירוש דכתיב בבראשית ד' פסוק ה' ויחר לקין מאוד ותרגום אונקלוס ותקיף לקין לחדא ופירושו לשון צער:
שם במקום פתיל פירוש כמו שפרש"י בסוכה (דף י"א ע"ב) בד"ה בעינן כנף בשעת פתיל וז"ל בשעה שפותלו שתולה בו הפתילים בעינן כנף אחד ולא שנים והכא נמי פירושו במקום שפותלו שתולה בו הפתילים בעינן דליהוי גדיל גדילים דהיינו תמניא חוטין כמו שפרש"י בד"ה ואביק להו מיבק:
שם מאי ציצי דקא שמענא כו' כצ"ל ש"מ:
שם ומי אמר רב ציצית אין צריכה ברכה כו' והא מאי רומיא כו' כצ"ל:
שם ר"י אומר כותי ולא ארמאי לפי גירסא זו לא קשה מידי דהא קיי"ל בכ"מ ר"מ ור"י הלכה כר"י דמילה פסולה בעכו"ם ובע"ז (דף כ"ו ע"ב) מסיק דמפכינן דברי ר"מ לר"י ודברי ר"י לר"מ ע"כ נראה לי להגי' הכא נמי כמו דמפכינן לה התם:
שם המול ימול סוכה כו' לזמן הזה נכנס לישב בה כו' כצ"ל ש"מ:
ברש"י ד"ה גדיל חוט עבה וחזק שאורגין בבגד תחלה כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד חוטין שבשפתי שני הצדדים כו' פירוש הצדדים של האורך והם חוטי השתי ולפירוש הראשון הוא חוט של ערב:
בד"ה שתהא נוטפת על הקרן כו' שיגביהנה כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה שירחיק כו' הציפורן עם הבשר כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ואיצטריך כו' שלשה סה"ד ומה"ד תוך ג' משמע שלא יגביהנה כו' ליתכשר סה"ד והד"א כצ"ל:
בד"ה דסתר כו' דנסתר ונרחב הנקב עד שירד הגדיל למטה עד שעמד כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה בשעת עשיי' איתמר הא דר"י ואנא נמי בשעת עשיי' הוה מלא קשר גודל כצ"ל מצאתי:
בד"ה אמר לי' רב אשי לרב סמא כצ"ל ש"מ:
בד"ה ועייף להו כופל להו קודם שיתלם בטלית כצ"ל:
בד"ה ואביק להו מיבק עונבן כו' פירוש אביק הוא לשון עניבה כמו ויאבק איש עמו בפרשת וישלח דפרש"י שהוא לשון ויתקשר ולשון ארמי הוא בתר דאביקו בי' ואביע להו מיבק לשון עניבה וכן פירש הערוך בערך בק:
בא"ד דהכי דריש גדיל שנים גדילים תרתי משמע שהן ד' חוטין ואח"כ כופלן לשמונה כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להגה וה"פ דרש"י פירש לעיל (דף ל"ט ע"ב) בד"ה עשה גדיל

דכוונת הגמ' בזה דיכפול החוטין כדי לעשות הגדיל ויהו שמונה חוטין ומשמע מדבריו דהא דבעינן לכפול החוטין ילפינן מגדיל דדרך הגדיל לעשות ע"י כפילות החוטין אלא דלעיל פירש שיכפול החוטין לאחר תלייתן בטלית והיינו כמר ברי' דרבינא דעביד כדידן ולדידן צריך לומר דהא דבעינן גדיל לא ילפינן מגדילים דגדילים למניינא אתי דבעינן חוטין כשיעור שני גדילים אבל לא לעשות גדיל ממש דאי ילפינן גדיל מגדילים הוה בעינן למיעבד כפילות החוטין קודם שיתלם בטלית כרב אחא בר יעקב דכל מה דילפינן מגדילים בעינן שיהא בשעת תלייתן החוטין בהטלית דהא כתיב גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך דמשמע דבשעת העשיי' על הכנפות יהיו גדילים ואע"ג דהגדיל גופא אי אפשר לעשות קודם התליי' בטלית מ"מ מה דמצינן למיעבד עבדינן וכפילות החוטין מצינן למיעבד קודם התלי' וקושרן בטלית ע"י דאביק להו כרב אחא בר יעקב ומשו"ה פרש"י ביבמות (דף ה' ע"ב) דעשיית הגדיל ילפינן מדכתיב ונתנו על ציצית הכנף פתיל ורב אחא בר יעקב דבעי תמניא בגלימא ס"ל דתרתי שמעינן מגדילים ד' חוטין ועשיית הגדיל וכפילות החוטין ילפינן מעשיית הגדיל וא"כ שמעינן מגדילים כפילות החוטין דהיינו שמונה חוטין ומשו"ה בעי דליהוי תמניא חוטין בשעת תליית החוטין בטלית ואין להקשות דכיון דיליף מגדילים כפילות החוטין ובעינן לכפול קודם התליי' א"כ נימא גדיל חוט אחד וכשכופלו לשנים הוי שני חוטין ושפיר הוי גדיל מחוט אחד ע"י כפילה וגדילים היינו שני חוטין שלימין שהן ארבעה כפולין בשלמא לדידן דכופלין החוטין לאחר התליי' ניחא דהא בעינן גדילים בשעת תליי' אבל לרב אחא בר יעקב קשה דיש לומר דכיון דמה דמרבינן מגדילים לשון רבים ע"כ הוא שלימין מסתברא דמה דמרבינן מגדיל ג"כ איירי בשלימין:

בד"ה רמי ח' חוטין דכתיב גדילים תעשה לרבות עוד שני גדילים דהוי תמניא חוטין כו' כצ"ל דמתעשה מרבינן עוד כשיעור שנכתב מקודם כמו בבכורות (דף כ"ו ע"ב) דרשינן תעשה הוסיף לך הכתוב עשיי' אחרת ופריך בגמ' ואימא שיתין דהיינו כפל השלשים שכתוב מקודם כן מצאתי בהגהות הרש"ש ונכון הוא:

בא"ד כך קבלתי מרבינו יעקב הזקן במסכת יבמות כצ"ל ש"מ:

בד"ה כל מצוה שכשרה בעכו"ם כו' דהא עכו"ם נמי כשר בה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה אלא לרב כו' דר"ח לא קאמר אלא לרב כצ"ל פירוש דר"ח לא אמר כלל זה אלא אליבא דרב:

בתוספות ד"ה תמניא בגלימא דריש גדילים ארבעה מלבן וכן מתכלת כו' כצ"ל פירוש דס"ל לראב"י דיכולין ליתנם בטלית ע"י דאביק להו ויכול לכפול החוטין קודם תלייתן

בטלית וא"כ שפיר מצינן לקיים גדילים ארבעה מכל מין משני חוטין ע"י כפילה אבל ר"י מדפתי לא ס"ל אביק אלא כדידן וא"כ אינו יכול לכופלן אלא לאחר תלייתן בטלית וגדילים ארבעה בעינן בשעת תלייתן בטלית וע"כ בעינן תמניא חוטין שלימין ואח"כ כשכופלן הוה להו שיתסר אבל בהתוס' דריש פירקין פירשו בע"א:

בד"ה מנין כו' ולא אמרינן כל שאינו בלבישה כו' כצ"ל:

בא"ד דהא לא כתיב בגופה לבישה אלא בכלאים כו' אע"ג דכתיב אשר תכסה בה אינו לשון ציווי וכוונת התוס' דלא כתיב ולבשו ציצית לשון ציווי כמו דכתיב גבי תפילין וקשרתם:

בא"ד וגבי תפילין דרשינן כה"ג צ"ק:

בד"ה ארמאי ולא כותי כו' כצ"ל וקאי אמילתי' דר"י כמו דמפכינן לה בע"ז (דף כ"ו) עיי"ש:

בא"ד ומייתי תנאי מתפילין משמע דבציצית נמי בעי לשמה כו' הא דלא הביאו מהא דרב פוסל מן הקוצים ומן הנימין ומן הגרדין דהטעם מפרשים לקמן בד"ה הקוצים משום דבעינן תליי' לשמה לפי שיש לדחות דהטעם הוא משום תעשה ולא מן העשוי כפרש"י לקמן אבל מהא דמייתי פלוגתא דתנאי גבי תפילין בעיבוד לשמה על טויי' לשמה גבי ציצית משמע דתליי' דציצית גם לרב בעי לשמה דאל"כ קשה מאי מייתי מתפילין לציצית דע"כ לא קאמר רשב"ג דעיבוד בעי לשמה אלא גבי תפילין דוקא משום דכתיבה לכ"ע בעי לשמה אבל גבי ציצית אפשר דס"ל כרב דלא בעי לשמה כלל אפילו תליי' וכ"ש טויי':

בא"ד דאיצטריך משום עבד ואשה כותי מסור ומומר כו' כצ"ל:

בא"ד ה"נ תני מין אע"ג דסתמא לעכו"ם ולא איצטריך קרא כצ"ל וכן הוא בתוס' ע"ז (דף כ"ז ע"א) דלהנוסחא אשר לפנינו קשה דילמא ס"ל להך ברייתא דכותים גרי אריות הן:

דף מב:

בגמרא מפשרוניא כצ"ל:

שם שכתבן מין מסור עכו"ם עבד אשה וקטן כותי וישראל מומר לעכו"ם פסולין כצ"ל קצת מש"מ:

שם עשאה מן הקוצים כו' כצ"ל:

שם מייתינן דם חלזון וסממנין ורמינן להו ביורה ומרתחינן להו ושקלינן פורתא כו' כצ"ל ש"מ:

שם ש"מ טעימה פסולה כו' וש"מ טעימה פסלה כו' כצ"ל:

שם כתנאי טעימה פסלה כו' כצ"ל:

שם והא ר"י ברי' דר"י בדיק לה כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה מפשרוניא שם מקום סה"ד ומה"ד מין האדוק בעכו"ם כגון כומר להכי נקט כומר דסתמי' בקי בכתיבה כצ"ל פי' דק' לי' למה לי למיתנא מין הא תני ישראל מומר לעכו"ם וכ"ש מין דסתמא לעכו"ם ומתרץ משום דסתמי' בקי בכתיבה ושכיח הוא ס"ת שכ' מין להכי נקט לי':
בד"ה בהא פליגי ר"נ ור"ח אליבא דרב כו' הילכך עשייתן היא גמר מצותן וקשה לפי זה אמאי איצטריך ר"ח להקשות מכח דס"ל לרב דציצית בעכו"ם פסולה הא מסיק דכל מצוה דעשייתה היא גמר מצוה אע"ג דכשרה בעכו"ם בישראל צריך לברך ונראה לפרש דהגמ' לא מקשה אלא על ר' יוסף דאמר קסבר ר"ח כל מצוה שכשרה בעכו"ם כו' דמשמע דסבר ר"ח כן באמת אליבא דרב ובזה פליגי ר"נ ור"ח אליבא דרב דר"נ סבר דברכה תלי בגמר מצוה ור"ח סבר דתלי בפסולא בעכו"ם אבל השתא דמסיק דר"נ ור"ח אליבא דרב בציצית חובת גברא או חובת טלית ור"ח סבר אליבא דרב חובת טלית יש לומר הא דמקשה ר"ח מכח דסבר רב דציצית בעכו"ם פסולה היינו משום דר"ח טעה בדברי ר"נ וסבר דר"נ נמי סבר אליבא דרב דציצית חובת טלית אלא דס"ל אליבא דרב דברכה תלי בפסולא בעכו"ם וסבר אליבא דרב דציצית כשרה בעכו"ם אבל באמת גם ר"נ ס"ל דברכה תלי בגמר מצוה אלא דס"ל אליבא דרב דציצית חובת גברא ועטיפה היא גמר מצותה:
בד"ה עשאה לציצית מן החוטין הנקצצים כו' כצ"ל:
בא"ד להכי קרי להו קוצים שיוצאין מן הבגד כקוצים כצ"ל מצאתי:
בד"ה גרדין פרונש לפי הנראה הוא חוטין שיוצאין בסוף הבגד מן השתי לאחר גמר האריגה של הערב שקורין פראנזין בל"א וקשה דתיפוק לי' דפסולים משום שאינם רחוקים מלא קשר אגודל משפת הכנף ולפירוש רש"י דפי' טעם הפסול משום תעשה ולא מן העשוי יש לפרש שתלאן בטלית ברחוק מלא קשר גודל משפת הכנף ועשאן לציצית ואח"כ חותכן ופסולין משום דהוי מן העשוי דבשעת תלייי' עדיין היו מחוברין לטלית אבל לפירוש התוס' דזה לא הוי מן העשוי וטעם הפסול משום דלא הוי תלייי' לשמה ובכה"ג הוי שפיר תלייי' לשמה וצריך לומר דאיירי כגון שמשך הגרדין מתוך האריגה למעלה משפת הכנף בשיעור מלא קשר אגודל ועשה מהן ציצית:
בד"ה פסולה כל זמן שמחוברין לבגד משום דבעינן עשיי' לשמה פירוש אין כוונת רש"י דבעינן תלייי' לשמה דהא משמע מדברי רש"י לעיל (דף מ' ע"ב) דלא פסול משום תלייי' לשמה אלא משום תעשה ולא מן העשוי וכן הביאו התוס' בשם רש"י לעיל וכאן אלא כוונתו דבעינן עשיי' כמצותו ועשיי' כמצותו קרי לשמה ועשיי' שלא כמצותו קרי שלא

לשמה וכן משמע מלשון רש"י לעיל (דף מ' ע"ב) וז"ל תעשה ולא מן העשוי דפסול היינו שעושה מתחלה שלא לשם ציצית ולא נעשה כמצותו ואח"כ תקנו מבואר מדבריו דאעפ"י שעשאן לשם ציצית מ"מ כיון שלא נעשה כמצותו הוה לי' העשיי' שלא לשם ציצית וכן כתב עוד בד"ה היו מטילין כו' וז"ל שכל ציצית שלא נעשית מתחלתה לשם ציצית אעפ"י כשנעשית שלא לצורך איכא מן העשוי:

בד"ה פסולות הבתים כו' אלא ברצועות במינן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה טעימה פסלה אם צבע הנסיון ביורה כו' כצ"ל וכן הוא בנמוק"י:

בד"ה משום שנאמר כליל תכלת כל תכלת בעינן שיהא כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ונקחין מכל האדם דליכא בהן עיבוד לשמן ואע"ג דעכ"פ בעינן כתיבה לשמה יש לומר כמו שכתבו התוס' לעיל (דף מ"ב ע"א) בד"ה ואל ימול כותי דסתמא לשמן קאי ולתירוץ האחר של התוס' שם י"ל דבכתיבה הכל בקיאין גם לפרש"י:

בתוס' ד"ה ואילו לעשות תפילין לא מברך וידוע הי' ששאלו לו כל ענייני ברכות כצ"ל פירוש דקשה להו מנא לן להוכיח מזה שלא שלח דעל העשיי' מברך לעשות תפילין דאין לברך על העשיי' דילמא לא שאלו לו על העשיי' ועל מה ששאלו אותו הי' משיב להם משו"ה פירשו דידוע הי' להם ששאלו לר"ח כל ענייני ברכות:

בא"ד ובתוספתא דברכות כו' ובפרק הרואה נמי אמר דאכלים חדשים מברך שהחיינו וכתב רב שרירא גאון דלא סמכינן עלייהו דמסקינן בפרק בכל מערבין (דף מ' ע"ב) דבעינן מידי דאתי מזמן לזמן כצ"ל וכן הוא בתוס' סוכה (דף מ"ו ע"א) בד"ה העושה סוכה:

בד"ה הקוצים כו' לפי אותה גירסא משמואל פריך כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ומרב נמי מצי למיפרך פירוש דהא עשיית הציצית רב נמי מודה דבעי לשמה ועשיית הסוכה דמי לעשיית הציצית ולא לטוייי:

בד"ה כתנאי כו' מחג הסוכות תעשה לך ומשני דאיצטריך כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה עד שיעבדן לשמן כו' דרבא כרבנן דלא בעי עיבוד לשמה דהזמנה לאו מילתא היא כצ"ל ש"מ:

בד"ה משום שנאמר כליל תכלת כו' משמע דאם צבע בה שני פעמים זה אחר זה פסול אפילו לשמו פירוש דצביעה שני' פסולה אפילו אם צביעה ראשונה היתה לשמו:

בא"ד ולעיל משמע דלא פסלה אלא טעימה משום דהויא שלא לשמו כצ"ל פירוש דהא קאמר ש"מ טעימה פסלה משמע דוקא טעימה דהיינו נסיון דהויא שלא לשמה אבל צביעה לשמו אינה פוסלת והא דהוצרכו להביא מלעיל אע"ג דבאותה ברייתא גופה

קתני טעימה פסלה היינו משום דדוקא מההוא דלעיל יש להוכיח מדנקט טעימה דדוקא טעימה ולא צביעה לשמו משום דמעיקרא אמר ש"מ טעימה פסולה משום דבעינן צביעה לשמו ואח"כ אמר ש"מ טעימה פסלה מבואר בהדיא מדנקט טעימה דדוקא צביעה שלא לשמה פוסלת אבל מברייתא דהכא אין להוכיח כלל דהא לפרש"י משמע מהך ברייתא דאפילו טעימה גופה כשירה כמו שכתבו התוס' בסמוך א"כ אין שום חילוק בין לשמו לשלא לשמו ואין רבותא בלא טעימה יותר מטעימה ושפיר יש לומר דלאו דוקא טעימה אלא אורחא דמילתא נקט:

בא"ד ומשמע דלא מייתי תנאי אלא מטעימה פסלה אבל לכ"ע הטעימה כדלעיל ואם כפירוש הקונטרס לא אתיא מילתי' כחד תנא כו' כצ"ל וה"פ דמשמע דטעימה גופה לכ"ע פסולה אפילו למ"ד דטעימה לא פסלה ולפירוש הקונטרס לא אתיא מילתי' דרב שמואל בר יהודה דקאמר לעיל טעימה פסולה אפילו כחד מהני תנאי דהא ר' יוחנן בן דהבאי קאמר אפילו מראה שני שבה כשר וקאי אטעימה פסלה דקאמר ת"ק ולפרש"י דמראה שני היינו צביעה שני' משמע דכ"ש דצביעה ראשונה דכשרה ואפילו רבי חנינא בן גמליאל לא פליג עליו אלא במראה שני משום שנאמר כליל תכלת אבל במראה ראשון מודה לו דכשר:

בא"ד דאפילו מאה פעמים לשמו כשר כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד לכך קרוי מראה שני פירוש משום שהיתה ביורה שני מיני צבע צבע אחד שקלט הצמר של טעימה דפסולה משום שלא לשמו וצבע השני הוא צבע הנשאר ביורה שאותו צבע ראוי עוד לתכלת אלא שפסול משום שנאמר כליל תכלת שאין כל הצבע שביורה ראוי לתכלת דהא מראה ראשונה כבר נפסלה ולפי פירוש זה לא בא ר"י בן דהבאי להכשיר אלא הנשאר ביורה אבל טעימה גופה מודה דפסולה דאי טעימה כשרה אין זה קרוי מראה שני:

בד"ה ואין ניקחית אלא מן המומחה כו' כצ"ל:

בא"ד שיש ריעותא שמא הוא צבעם ואינו בקי אבל אם נמצאו בשוק כו' פירוש דמשמע להו להתוס' מדקתני ואין ניקחית אלא מן המומחה דאין שום היתר לקנות משאינו מומחה ואפילו אם אמר שהוא לא צבעם אלא לקחם מאחר וקשה מ"ש מהמוצא חוטי תכלת בשוק דכשרין משום דרוב מצויין אצל תכלת מומחין הן וא"כ הך אחר כיון דלא מצינן למיבדקי' אם הוא מומחה דליתי' קמן נימא ג"כ דמסתמא הוא מומחה מכח רוב מצויין אצל תכלת מומחין הן ומתרצי דנמצא אצל שאינו מומחה גרע דלא מהמנינן לי' וחוששין שמא הוא עצמו צבעם:

בד"ה תפילין יש להם בדיקה כו' אלא מן המומחה היודע שצריכין עיבוד לשמן כו' כצ"ל:
בא"ד (בדף מ"ג ע"א) בעי עיבוד לשמה ושמא כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד והא דאמר בהמוצא תפילין דהלוקח תפילין ממי שאינו מומחה בודק שתים של ראש ואחת של יד או שתים של יד ואחת של ראש בדיעבד איירי והכי תניא כו' כצ"ל ותירוצם של התוס' עולה ג"כ לפירוש הקונטרס דבדיעבד סומכין שהכל בקיאין שצריכין עיבוד לשמן:
בא"ד אלו תפילין של אבי אימא פירוש שעדיין לא נתקלקלו וכיון דלא שכיח שיתקללו לא בעי בדיקה:
בא"ד תפילין צריך בדיקה אחת לי"ב חודש כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד ובמזוזה אשכחן בדיקה כו' כצ"ל:
בא"ד ויש לחלק פירוש דמזוזה מתוך שהיא קבועה בשער בגלוי עבידא להתקלקל משא"כ פרשיות של תפילין שמונחים בבתים של עור:

דף מג.
בגמרא מאורתא ועד צפרא איפרד חזותא פסולה לא איפרד חזותא כשירה כצ"ל:
שם וסימניך שינוי שקר שינוי אמת פירוש לפי שבתכלת יש לטעות דאישתני למעליותא פסולה ע"כ הוא נותן סימן שינוי שקר שינוי אמת דהכל יודעין דשינוי אמת הוא טוב ושינוי שקר הוא רע וא"כ ה"נ אישתני למעליותא הוי דומיא דשינוי אמת והוא טוב ואישתני לגריעותא הוי דומיא דשינוי שקר דהוא רע:
שם ואיפרד חזותא כו' כצ"ל:
שם סברוה למיפסלה כו' כצ"ל:
שם לא איפרד חזותא כשירה איפרד חזותא כו' כצ"ל:
(**שם**) **הלוקח** טלית מצוייצת מן השוק מישראל הרי היא בחזקתה פירוש משאינו מומחה וקשה מ"ש מתכלת דקתני לעיל דאין נקחית אלא מן המומחה ולפרש"י אפשר לומר כמו שמתרצין התוס' לגבי תפילין דקשה נמי דלעיל תני דאין ניקחין אלא מן המומחה ובהמוצא תפילין אמר דהלוקח תפילין משאינו מומחה יש להם תקנה ע"י בדיקה ומתרצין דלעיל מיירי לכתחילה והכא מיירי בדיעבד ולפרש"י ג"כ צריכין לתרץ כן דאע"ג דרש"י פירש הטעם דאין ניקחין אלא מן המומחה דשאינו מומחה אינו יודע דבעי עיבוד לשמן ואפי"ה בדיעבד מהמנינן לי' במאי דקאמר שלקחן מאחר וה"ה לגבי תכלת אפשר לתרץ כן אבל מדברי התוס' לעיל בד"ה ואין ניקחית אלא מן המומחה משמע דאף בדיעבד פסול תכלת הלקוח משאינו מומחה ולא מהמנינן לי' במה שאמר שלקחן מאחר מדצריכנן לחלק בין נמצאו ביד שאינו מומחה ובין המוצא תכלת בשוק

וכן משמע נמי מדבריהם בד"ה תפילין יש להם בדיקה שכתבו א"נ מוצא שאני דרוב מצויין אצל תפילין מומחין הן משמע דבנמצא ביד שאינו מומחה דלא שייך רוב מצויין יש לפסול אפילו בדיעבד אם אי אפשר לבדוק מדלא כתבו דהמוצא שאני דאי אפשר בבדיקה משום איסור שבת ובדיעבד מותר קשה אמאי בטלית מצוייצת מכשירין בדיעבד אפילו בנמצא ביד שאינו מומחה ונראה לחלק דהיכא דאין מוכר אלא תכלת לבד בלא טלית לא מהמנינן לי' במאי דקאמר שקנה אצל אחרים דכיון דהוא לא צבעה למה לו לקנות ולמכור מה ירוויח בזה וחזקת כל המוכרין תכלת שצובעין בעצמם אבל כשמוכר טלית עם תכלת שפיר מהמנינן לי' אם קאמר שקנה התכלת אצל אחר דעיקר מסחרו הוא הטלית שארג בעצמו אלא שקנה נמי תכלת כדי שיקפצו קופצים על הטלית ועכו"ם תגר ג"כ אינו נאמן שלקחו מישראל אלא בטלית עם תכלת ולא בתכלת לבד:

שם א"ה כל שעתא נמי כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה בן ארבעים יום לא כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד מגוף האדם סה"ד ומה"ד איפרד חזותא כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה וסימניך כו' שרע הוא שינוי אמת כו' כצ"ל וכן הוא ברש"י שברי"ף צ"ק:

בד"ה מאי אין לה בדיקה נמי דקאמר אטעימה כו' כצ"ל:

בא"ד ל"א כו'. הא דל"א מפרש לה בפירוש דחוק ולא ניחא לי' בפירוש הראשון שהוא יותר מרווח לפי דלפירוש הראשון קשה הא דהברייתא שינה בלישנא גבי תכלת מלגבי תפילין דהא בשניהם איכא דבר אחד דיש לו בדיקה דהיינו גבי תכלת יש לה בדיקה מחששא דקלא אילן וגבי תפילין יש להם בדיקה אם דקדק בחסירות ויתרות ואיכא נמי דבר שאין לו בדיקה דהיינו גבי תכלת אין לה בדיקה אם נצבע לשמה וגבי תפילין אם עיבד העור לשמו ואמאי גבי תפילין תני דאע"פ שיש להן בדיקה אם דקדק בחסרות ויתרות אפי"ה אין נקחין אלא מן המומחה משום חששא דשלא לשמן דעיבוד ובתכלת תני דמשום דאין לה בדיקה לחששא דשלא לשמה דצביעה משו"ה אין נקחית אלא מן המומחה הו"ל גבי תכלת נמי למיתנא אע"פ שיש לה בדיקה מחששא דקלא אילן אפי"ה אין נקחית אלא מן המומחה משום חששא דשלא לשמו ע"כ פירש דהא דתני גבי תכלת אין לה בדיקה הוא מילתא אחריתא ואינו בא ליתן טעם על מה שאין נקחית אלא מן המומחה:

בד"ה כחומרי מתניתא דלעיל כו' פירוש הך ברייתא דקתני דתכלת אין לה בדיקה דהיינו דאין לה בדיקה אם נצבע לשם טעימה ופסולה ומש"ה אין נקחית אלא מן המומחה:

בד"ה ואעפ"י שאמרו כו' אפי"ה אמרינן גבי תגר ישראל מכרה לו כצ"ל מצאתי:

בד"ה מאי טעם אין מוכרין טלית מצוייצת לעכו"ם כצ"ל ש"מ:
בד"ה משום זונה כו' וסבורה דישראל הוא ותיבעל לי' ועברה משום לא תתחתן בם כו' כצ"ל ש"מ. ביבמות סוף פרק ראשון כתבו התוס' דעכו"ם הבא על בת ישראל הוא רק איסור דרבנן ובמסכת ע"ז (דף ל"ו ע"ב) איתא אלא דאורייתא עכו"ם הבא על בת ישראל דמשכה בתרי' אבל ישראל הבא על הכותית לא ואתו אינהו גזור אפילו ישראל הבא על הכותית עכ"ל הגמרא ואין לפרש דקאי על אישות דרך חתנות דהא כמו דכתיב בתך לא תתן לבנו כתיב נמי ובתו לא תקח לבנך וצריך לומר דקאי על דרך זנות דישראל הבא על הכותית ילפינן מבתו לא תקח לבנך וקיחה היא לשון אישות משו"ה לא אסור אלא דרך אישות אבל עכו"ם הבא על בת ישראל ילפינן מבתך לא תתן לבנו ואפילו דרך זנות במשמע ונמצא דלפי גירסא זו מבואר בהדיא בגמ' כדברי רש"י דעכו"ם הבא על בת ישראל אפילו דרך זנות עוברת על לאו דלא תתחתן ואע"ג דקאמר דעכו"ם הבא על בת ישראל בית דינו של שם גזרו היינו לפי מה דס"ד מעיקרא דלא אסור מדאורייתא אלא דרך אישות אבל למסקנא לא הוצרך בית דינו של שם לגזור אלא קודם מ"ת אבל לאחר מ"ת מדאורייתא אסור והתוס' לא ניחא להו בגירסא זו דכיון דמעיקרא משמע להו דאין חילוק כלל בין עכו"ם הבא על בת ישראל ובין ישראל הבא על הכותית ובשניהם אין איסור דאורייתא דרך זנות מי הכריח להתרצן לחדש דעכו"ם הבא על בת ישראל אסור מדאורייתא אפילו דרך זנות ואי משום הקושיא דזנות בית דינו של שם גזרו לא הוצרך לתרץ אלא דבית דינו של שם לא גזרו אלא על עכו"ם הבא על בת ישראל ואתו אינהו וגזרו אפילו על ישראל הבא על הכותית ומשו"ה גרסו אלא כי גזרו בית דינו שם על עכו"ם הבא על בת ישראל דמשכה בתרי' אבל ישראל הבא על הכותית לא ואתו אינהו גזור אפילו על ישראל הבא על הכותית ונראה לי דלגירסת רש"י לא גרסינן דמשכה בתרי' דאנן לא צריכין לחזור אחר טעמי התורה אבל לגירסת התוס' ניחא. שפיר דמפרש אמאי גזרו חכז"ל טפי בעכו"ם הבא על בת ישראל מישראל הבא' על הכותית משום דמשכה בתרי' ונראה לפרש סברת המתרץ לפי גירסת רש"י דמעיקרא משמע לי' דגזירת בנותיהן היתה בין על ישראל הבא על הכותית ובין על עכו"ם הבא על בת ישראל ומשו"ה הוכרח לומר דבשניהם אין איסור אלא דרך חתנות אבל השתא דמוכרח לומר דגזירת בנותיהן לא היתה אלא על ישראל הבא על הכותית ניחא טפי לומר דעכו"ם הבא על בת ישראל מדאורייתא אסור כדמשמע לשון הקרא דכתיב לא תתן ועוד דכתיב כי יסיר את בנך מאחרי וקאי על עכו"ם הבא על בת ישראל וטעם זה שייך אפילו בזנות:
בא"**ד** ואמרה כי ישראל פלוני נתנה לי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה רב יהודה רמי תכילתא לפרזומא כו' כצ"ל:
בד"ה מדרמי כו' נשים פטורות א"כ דלילה נמי זמנה אמאי מברך כל צפרא אלא פעם ראשון כשנתעטף בה כשהיתה חדשה הוה לי' לברך הא מכאן ואילך כיומא אריכא דמי כו' כצ"ל והד"א מצאתי:
בד"ה ולא הוה שרי לה כולי' יומא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ומשני כו' שני טליתות מצוייצות היו לו אחת ליום ואחת ללילה כצ"ל והרא"ש הקשה על פרש"י דא"כ הי' לו לומר ומברך כל צפרא ופניא דהא בלילה נמי צריך לברך כי משני מכסות יום לכסות לילה ונראה לתרץ דרש"י לשיטתו דפירש לעיל (דף מ' ע"ב)
בד"ה ה"ג ר"ז אמר כו' משום כסות לילה שמא יתכסה בו בלילה דמשמע מזה דלדידן דס"ל כר"ש דציצית מצות עשה שהז"ג היא אפילו כסות המיוחד ליום אם מתכסה בו בלילה פטור דאם הי' חייב אף בלילה לא הוה מ"ע שהז"ג ור"י דהכא סובר כרבנן דר"ש שהביאו התוס' לעיל (דף מ' ע"ב) בד"ה משום כסות לילה בשם הירושלמי והתוספתא דס"ל דכסות לילה פטור ואפי"ה הוי מ"ע שלא הזמן גרמא מהטעם דאמר ר' אילא בירושלמי דאם הי' כסות המיוחד ליום וללילה חייבת בציצית פירוש דאם מתכסה בלילה בטלית המיוחד ליום חייב בציצית כן פירש"י דברי ר' אילא בירושלמי ולפי זה דברי רש"י מדויקין דמעיקרא סבור דלא הי' לו אלא טלית אחת ליום וללילה דהיינו קודם אור היום כשעמד ללמוד ומשו"ה מקשה מ"ש מצפרא דהא טלית המיוחד ליום וללילה חייבת אף בלילה לר"י דס"ל דציצית הוי מ"ע שלא הז"ג ומתרץ דהי' לו טלית מיוחדת ללילה ואף ר"י מודה דפטורה:
בד"ה הרי כסות סומא אמור דחייב כצ"ל ב"ח:
בד"ה ורבנן כו' והויא מ"ע שלא הז"ג כו' כצ"ל מצאתי:
בתוס' ד"ה מאי אין לה בדיקה כו' אבל לא ידע מקלא אילן דאיהו גופי' לא ידע כן הוא הנוסחא הנכונה וה"פ דבדיקתם מהני בלוקח מן המומחה ואפי"ה לא ידע הלוקח שאינו קלא אילן דמומחה המוכר אמר לו שהוא ג"כ אינו יודע אם הוא קלא אילן או לאו ובחזקת ספק מכר לו והתוס' הוצרכו לזה לפי פירושם לעיל בד"ה ואין נקחית אלא מן המומחה דבלוקח ממי שאינו מומחה פסול אפילו בדיעבד והא דלא מוקים להו בהמוצא תכלת בשוק דכשר בדיעבד דסמכינן ארוב מציין אצל תכלת מומחין הן דלשון בדיק להו משמע שהי' נוהג כן הרבה פעמים ומציאת תכלת בשוק לא שכיחא וכן מר ממשכי אייתי תכלתא בשני רב אחאי דבדקוה לא מסתבר לפרש דהי' מתכלת הנמצא בשוק דהוה לי' למימר דמר ממשכי אשכח תכלתא בשוקא ולפי פירושם צריך לומר

דהא דאמר רבי מני דייק וזבין כחומרי מתניתא היינו דממתניתא משמע דיש להחמיר שלא לקנות אלא מן המומחה שיודע שאינו טעימה ושאינו קלא אילן ולא לסמוך על הבדיקה אבל מפרש"י משמע דהא דאין נקחין אלא מן המומחה הוא חומרא בעלמא לכתחילה אבל בדיעבד סומכין על עיקר הדין ולוקחין ממי שאינו מומחה אם אומר שהוא לא צבעם אלא לקחם מאחר ורבי מני דייק וזבין כחומרי מתניתא שלא הי' לוקח אלא מן המומחה:

בד"ה ור"ש פוטר כו' ואמרינן נמי במכילתא ובירושלמי דגדילים כו' כצ"ל והוא במכילתא פרשת יתרו ובירושלמי נדרים פ"ג ה"ב ובשבועות פ"ג ה"ח כן מצאתי בהגהות יפה עינים:

בא"ד כי היכי דלא ניסתרו אהדדי בצ"ק הגי' דלא נאסרו אהדדי וכתב בהגהות הרש"ש וז"ל אבל הוא תמוה דהא בלא זה ידעינן מדסמיכי אהדדי ומוכח אי מופנה וגירסא שלפנינו עיקר ור"ל שלא תהא נראה כמו סתירה במצות התורה דהכא אסרה כלאים והכא שרתה ותדע דחשיב התם ג"כ מחללי' מות יומת וביום השבת שני כבשים דבדיבור אחד נאמרו וכן ערות אשת אחיך ויבמה יבוא עלי' דאי אפשר לפרשם רק עד"ז דהתם ההיתר מפורש בקרא עכ"ל ונכון הוא:

בא"ד דהתם שאני דכתיבי בחד קרא פירוש בחד קרא הוי היקש ובתרי קראי לא הוי אלא סמוכים ומשו"ה גבי אכילת מצה אע"ג דהיא מצות עשה שהז"ג והוקשה כל התורה לתפילין דנשים פטורי ממ"ע שהז"ג הא איכא נמי היקש גבי אכילת מצה ואתי היקש ומפקא מהיקש אבל הכא דליכא אלא סמוכים היקש עדיף מסמוכים אבל גבי כהנים אי לאו דבלא עידן עבודה לא אישתרי שפיר הוי ילפינן דכהנים פטורין מציצית אע"ג דכתיבי בתרי קראי ולא הוי אלא סמוכים דליכא היקש דמכחיש לסמוכין:

דף מג:

בגמ' וזכור מצוה אחרת התלוי' בה ואיזו זו קריאת שמע כו' כצ"ל:

שם נתחייב בכל המצות כולן כו' כצ"ל:

שם רשב"י אומר כו' כצ"ל:

שם ומזוזה בפתחיהן כו' כצ"ל ש"מ:

שם אלו הן שלא עשאני עכו"ם שלא עשאני אשה כו' כצ"ל וכן הוא בתוספתא וכן העתיקו הרי"ף והרא"ש מצאתי:

ברש"י ד"ה זו ק"ש דכשתכיר מינין של ציצית כו' כצ"ל:

בד"ה כיון דנתחייב במצוה זו כו' בכל המצות ולהכי אתי עיקר מילתא. פירוש דלפי דרשא זו בא ללמוד דציצית היא מ"ע שהז"ג ונשים פטורות וזו אינו אלא אסמכתא דהא

ר"ש דריש מן וראיתם אותו פרט לכסות לילה משו"ה האמר דעיקר מילתא נמי להכי אתא דכיון דממעטין כסות לילה הוה לי' מ"ע שהז"ג ונשים פטורות:

בד"ה ור"ש היא כו' הא איכא נשים דחייבות בה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה שקולה מצוה זו כו' ועוד דציצית בגימטריא ת"ר כו' פירוש דמתחלה פירש דהא דאמר דציצית שקולה כנגד כל המצות דרשינן מקרא דכתיב וזכרתם את כל מצות דמשמע דע"י ראיית ציצית יבוא לזכירת כל המצות וע"כ היינו משום דמצות ציצית היא חשובה כמו כל המצות ולפירוש האחר אין מצות ציצית חשובה כמו כל המצות אלא דשקולה בגימטריא כמו כל המצות וע"י זה יבוא ע"י ראיית ציצית לזכירת כל המצות:

בד"ה ראיית ציצית מביאה לידי זכירת מצות כצ"ל:

בד"ה כתיב הכא כו' פירוש דדרשינן גז"ש אותו אותו:

בד"ה סביב ליראיו כו' מחטא סה"ד כצ"ל:

בד"ה דומה לים שנעשו בו ניסים לישראל כוונתו בזה לתרץ דקשה למה הוצרך לומר תכלת דומה לים ולא אמר מיד תכלת דומה לרקיע בשלמא הא דלא אמר מיד תכלת דומה לכסא הכבוד ניחא לפי שלא למדנו מקרא אלא רקיע דומה לכסא הכבוד משו"ה הוצרך לומר דתכלת דומה לרקיע דאנן קחזינן ורקיע לכסא הכבוד ילפינן מקראי אבל הא קשה למה הוצרך לומר תכלת דומה לים ע"כ מפרש דלא נקט תכלת דומה לים משום דבעי לאסוקי דים דומה לרקיע אלא הוא דבר בפ"ע דאשמועינן דיש עוד טעם בתכלת משום דדומה לים דנעשו בו ניסים לישראל וע"י התכלת יזכרו הניסים:

בד"ה ורקיע לכסא הכבוד כו' עליהם סה"ד ומה"ד שנאמר ותחת רגליו וגומר דהיינו רקיע וכתיב ספיר ובכסא כתיב ספיר אלמא רקיע כמראה כסא ותכלת דומה לים וים לרקיע אנן קחזינן כצ"ל והד"א פירוש דעצם השמים הוא רקיע וכתיב נמי ספיר דהא כתיב כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים מבואר בהדיא בקרא דמראה רקיע וספיר שוין ובכסא כתיב דהוא כמראה אבן ספיר א"כ רקיע וכסא שוין:

בד"ה גדול עונשו של לבן למי שאינו מטיל ציצית יותר משל תכלת כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה ור"ש מאשר נפקא כו' ומיהו ע"כ צריך לומר דתלת תנאי הוי כו' גבי האי מאן דבצרי לגלימי' כו' כצ"ל מצאתי וקצת משלי:

בד"ה בין תכלת ללבן כו' בין תכלת שבה ללבן שבה כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד דא"כ מאי ראי' זו פירוש דקאמר ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת האיך יזכור מצות ק"ש ע"י ראי' של ציצית כיון דק"ש אינו תלוי בציצית כלל אלא בצמר דעלמא ופירוש

של מאי ראי זו מאי מועיל ראי' זו לזכירת מצות ק"ש וכן מבואר בדבריהם בברכות (דף ט' ע"ב):
בא"ד ובפ"ק דברכות ירושלמי כו' פירוש דבירושלמי קאמר בהדיא בין תכלת שבציצית ללבן שבציצית והוא ראי' לפירוש הערוך:
בא"ד וראיתם אותו מן הסמוך פירוש מ"ד בין תכלת ללבן יליף מן וראיתם אותו מן הסמוך שיכיר התכלת שבציצית מן הלבן שסמוך לו והילפותא הוא כמו דאמר הכא ראה מצוה זו וזכור מצות ק"ש דהוא בזמן שיכיר בין תכלת ללבן דע"י שיכיר התכלת שבציצית מן הלבן יזכור מצות ק"ש התלוי' בזה ור"א דס"ל דזמן ק"ש הוא כדי שיכיר בין תכלת לכרתי דריש וראיתם אותו שיכיר התכלת שבציצית בין הצבועים ככרתי:
בד"ה שואל מעמך כו' וי"מ כדי להשלים מאה באותיות וכי קרית מאה הרי כולן פירוש דיש מפרשים דהא דפרש"י אל תיקרי מה אלא מאה כוונת רש"י בזה דשואל כתיב חסר ואין בפסוק אלא צ"ט אותיות וכי קרינן מאה יש להשלים בפסוק מאה אותיות ויש רמז למאה ברכות והא דמוסיפין אל"ף בתיבת מה לקרות מאה ולא מוסיפין וא"ו בתיבת שואל להיות שואל מלא כדי לרמז על מאה ברכות בתיבת מאה כפירוש הראשון בדברי רש"י אלא הי"מ מוסיפין על פירוש הראשון דמנין לנו לומר אל תיקרי מה אלא מאה ופירשו דע"כ אנו צריכין להוסיף אות אחת בפסוק כדי להשלים מאה אותיות ומשו"ה קרינן מאה דמאה ד' שואל מעמך פירוש מאה ברכות:

דף מד.
בגמ' אין לך כל מצוה שכתובה בתורה שאין מתן שכרה בעוה"ז ולעוה"ב איני יודע כמה פירוש שממצות ציצית שאנו למדין ממנה שיש לכל מצוה מתן שכר בעוה"ז מצינו למדין נמי ערך שכר המצוה שע"י המצוה של ציצית הגיע לעושר רב כמו שפרש"י בד"ה ואותן מצעות לא מכרה והביאתו והוא הי' מתן שכרו בעוה"ז אבל המתן שכר של עוה"ב אי אפשר לאדם לעמוד על ערכה ויש להקשות הא דתנן בפ"ק דפאה אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב משמע דוקא אלו דחשיב שם במשנה אבל שאר מצות לא ונראה לפרש דכל המצות חוץ מאלו השנויין שם במשנה מה שאוכל בעוה"ז מתן שכרן הוא מהקרן ונשאר לו עבור זה השכר לעוה"ב פחות מעט מאלו לא אכל מתן שכרן בעוה"ז אבל אלו השנויין שם במשנה כל השכר נשאר לו לעוה"ב רק הקרן עושה פירות והוא אוכל פירותיהן בעוה"ז וכל הקרן נשאר לו לעוה"ב:
שם גפה של רומי שאינו מניחן כו' כצ"ל:

שם שמא עיניך נתת באחד מן התלמידים פירוש ולכתחלה אין מקבלין גרים אם הוא לשם איש כמו דאיתא ביבמות (דף כ"ד ע"ב) דלא קבלו גרים בימי דוד ושלמה לפי שלא היתה כוונתם לשם שמים:

שם תפלה של יד אינה מעכבת של ראש כצ"ל ש"מ:

שם וכל כהן שאינו עולה לדוכן כו' וכל שאין לו ציצית כו' כצ"ל:

שם אמר ר"ל כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה זיל טפי כו' ל"א זיל טפי לפי לשון זה לא גרסינן עבד זיל טפי אלא זיל טפי בלבד:

בד"ה גופו מראה גופו סה"ד ומה"ד ובריתו תבנית דיוקנו כצ"ל:

בד"ה ועולה מן הים על הארץ כצ"ל:

בד"ה גפה של רומי נשבעה בחיי המלך שהוא שרה של רומי כו' כצ"ל:

בד"ה ואותן מצעות כו' כצ"ל:

בא"ד והוא הי' מתן שכרו בעוה"ז פירוש שליש נכסי' ואותן מצעות שהביאתן עמה:

בד"ה והשוכר בית כו' פטור שמא יחזור בו פירוש דס"ל דלאחר שלשים חייב מדאורייתא במזוזה כפירוש הראשון של התוס' ומשו"ה הוצרך ליתן טעם אפטור דשלשים יום דשמא יחזור ולא מיקרי עדיין דירה דידי' כמו שפירשו התוס':

בד"ה בשמונה עשה כו' ל"א בקדש כתיב והי' לאות וגומר ובסוף הפרשה כתיב ושמרתי את החוקה וגומר ובוהי' כי יביאך כתיב והי' לאות וגומר הרי ג' וכו' כצ"ל. והא דלא חשיב ולזכרון בין עיניך וכן ולטוטפות דוהי' כי יביאך משום דלא כתיב אלא חד עשה דהיינו חדא והי' אלאות ואלזכרון וכן בוהי' כי יביאך כתיב חד והיו אלאות ואלטוטפות אבל בק"ש כתיב בלאות וקשרתם ואח"כ כתיב והיו לטוטפות:

בא"ד דדרשינן בפרק הקומץ רבה דבתפילין כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה בציצית ה' כו' והא דלא מפרש הג' עשה של כהן שאינו עולה לדוכן לפי שהם מפורשים בגמ' בסוטה (דף ל"ט ע"ב) שהם כה תברכו ואמור להם ושמו את שמי:

בתוס' ד"ה זיל טפי אבל אבור לא מברכינן דאינו מצוי כו'. פירוש ואינו ניכר כל כך הטובה לברך עליו במה שלא עשאו בור כיון דלא שכיח:

בא"ד ונראה יותר כו'. פירוש דנראה יותר לפרש הטעם דאין מברכין אבור רק אעבד ואשה משום דעבד ואשה אינן מצווין כמותו ויש טובה ניכרת הרבה במה שלא עשאו עבד ואשה וראוי לברך על זה משא"כ בבור שמצווה במצות כמותו ואין הטובה ניכרת כל כך במה שלא עשאו בור:

בד"ה טלית שאולה כו' ועוד הכא לא מיפטר אלא דעד ל' יום סברי אינשי דשאולה הוא דאין דרך שאלה יותר דמדאורייתא פטורה לעולם כו' פירוש דלעולם סתם שאלה הויא פחות מל' יום ויכול המשאיל לתבוע השואל דבר השאול אפילו בתוך ל' יום ואפ"ה פטורה טלית שאולה תוך ל' משום דדרך שאלה הוא עד ל' יום וסברי אינשי דשאולה הוא ולא אתי למיחשדי' דשלו הוא ומבטל מצות ציצית אבל לאחר ל' אתי למיחשדי' משום דאין דרך שאלה ביותר מל' והא דכתבו דאין דרך שאלה יותר הוא נתינת טעם להחיוב שלאחר ל' והא דכתבו דמדאורייתא פטורה לעולם צריך ביאור דיהא מקושר עם מה שכתבו לדחות פר"ת ונראה לפרש דהא דהוכיח ר"ת מטלית שאולה דסתם שאלה ל' יום ולא פירש כמו שכתבו התוס' דדרך שאלה הוא ל' יום היינו משום דמשמע לי' לר"ת דטלית שאולה לאחר ל' יום חייב מדאורייתא מדהביא בגמ' הכא סייעתא לרב יהודה מהא דתניא דהשוכר בית בחו"ל כל ל' יום פטור ממזוזה מכאן ואילך חייב במזוזה משמע דטעם הפטור דתוך ל' וטעם החיוב דלאחר ל' בשניהם הוא טעם אחד ובבית משמע לי' דחייב מדאורייתא לאחר ל' מדאמר בכמה דוכתי בש"ס דמזוזה חובת הדר היא וכן מבואר להדיא בדברי הרא"ש בפ"ק דמכות וז"ל ר"ת ז"ל הי' אומר דה"ה סתם שאלה ל' יום והביא ראי' מהא דטלית שאולה עד ל' יום פטורה מן הציצית אלמא סתם שאלה ל' יום מכאן ואילך מיחזי כדידי' וקרינן בי' כסותך ולאו ראי' הוא לענין זה שלא יוכל לתובעו בתוך ל' יום אלא אורחא דמילתא שאין דרך להשאיל יותר מל' יום ומפני מראית העין חייב עכ"ל מבואר בדבריו דלר"ת החיוב בטלית שאולה לאחר ל' יום הוא מדאורייתא מדכתב וקרינן בי' כסותך ותוך ל' פטורה אע"ג דלא דרשינן כסותך למעט של אחרים מ"מ בעינן שתהא נראית כשלו ותוך ל' כיון דסתם שאלה ל' יום לא נראית כשלו דיאמרו שאולה הוא ועוד מדכתב בהדחיי' ומפני מראית העין חייב משמע דלר"ת מדאורייתא חייב ולפי זה שפיר הוכיח ר"ת דסתם שאלה ל' יום דבשלמא אי סתם שאלה ל' יום ניחא הא דתוך ל' לא נראית כשלו ולא קרינן בי' כסותך דהא רוב שאולות הם עד ל' יום אבל אי סתם שאולות הם פחות מל' יום אע"ג דדרך שאלה הוא עד ל' יום מ"מ כיון דרוב שאולות הם פחות מל' יום לא אמרינן דלא נראית כשלו משום מיעוט שאולות דהם עד ל' יום דדוקא לפירוש התוס' דלאחר ל' רק מדרבנן חייב משום מראית העין דאתי למיחשדי' דמבטל מצות ציצית שפיר יש לומר כיון דדרך שאלה הוא עד ל' יום יאמרו דהוא ממיעוט שאולות כדי שלא להחזיק אותו בפושע מלקיים מצות התורה אבל אם נאמר דמדאורייתא אפילו שאולה חייבת אם נראית כשלו פשיטא דלא אמרינן דאין נראית כשלו בשביל המיעוט ששואלין עד ל' ולפי זה כשבאו התוס' לדחות

פר"ת דטעם דתוך ל' פטור משום דדרך שאלה הוא עד ל' יום הוצרכו לומר דמדאורייתא פטורה לעולם:

ויש לדקדק דבחולין (דף ק"י ע"ב) בד"ה טלית הקשו על ר"ת דהוכיח מהא דטלית שאולה פטורה כל ל' יום דסתם שאלה ל' יום דהא אמרינן נמי התם דהשוכר בית בחו"ל פטור כל ל' יום ממזוזה אע"ג דסתם שכירות לא הויא ל' יום ואמאי לא מקשו הכא קו' זו ועוד דלפי קושייתם קשה נמי אפירושם דהכא דאפילו אם נאמר דתוך ל' פטור בטלית שאולה משום דדרך שאלה הוא עד ל' יום נמי קשה מהך דבית דהא דרך שכירות הוא ביותר מל' יום ולפי מה שכתבו מתחלה דבית מדאורייתא חייב במזוזה גם לפר"ת לא קשה מבית דאין טעם אחד לטלית ולבית ועוד צריכין לתרץ דברי ר"ת דלא תקשי עליו קושית התוס' בחולין וביותר קשה על ר"ת דבשבת (דף קמ"ח ע"א) בד"ה שואל מביא ר"ת ראי' דסתם שאלה ל' יום מהא דהשוכר בית בחו"ל כל ל' יום פטור מן המזוזה מכאן ואילך חייב במזוזה אלמא דסתם שאלה ל' יום איתא ולהכי פטורה כל ל' יום דיאמרו שאול הוא אבל מכאן ואילך נראה כמו שלו ונראה לפרש דקושית התוס' בחולין הוא ע"כ לפי מה דמסקו התוס' הכא לבסוף דבין בטלית ובין בבית החיוב לאחר ל' הוא מדרבנן ואע"ג דדרך שכירות הוא יותר מל' יום מ"מ איכא מ"ע משום דשכירות גופה נראית כשלו והא דתוך ל' פטור דיאמרו שאול הוא ואפי"ה מק' לפר"ת דאין זה מועיל אלא לפי סברתם דאחר ל' מדרבנן חייב משום דנראית כשלו א"כ תוך ל' ליכא מ"ע דיאמרו שאול הוא אבל לפר"ת דאחר ל' חייב מדאורייתא דאע"ג דסתם שכירות בית הוא יותר מל' מ"מ שכירות גופה נראית כשלו וקרינן בי' ביתך ודאי אין מועיל מה דסתם שאלה ל' יום לפטור ממזוזה דאין נראית כשלו משום דיאמרו שאול הוא כמו דאין מועיל לפטור בית שלו ממש תוך ל' יום משום דיאמרו שאול הוא ור"ת ס"ל דיש לחלק דבבית שלו ממש חייב אפילו תוך ל' יום אבל בשכירות דלא הוי שלו ממש אלא דאפי"ה מחייבין לי' מדאורייתא משום דשכירות נראית כשלו דוקא לאחר ל' דאין שאלה יותר מל' אבל תוך ל' יאמרו דשאול הוא ואין נראית כשלו פטור והא דלא הקשו משכירות בית הוא לפי מה שכתבו אח"כ דבבית שכור החיוב לאחר ל' הוא מדאורייתא ותוך ל' פטור משום דלא הוי בית דירה דידי' דלפי פירוש זה לא קשה משכירות בית כמו שכתבתי אלא שכתבו לדחות הוכחת ר"ת דסתם שאלה ל' יום דכיון דבטלית שאולה אינו חייב לאחר ל' אלא מדרבנן משום מ"ע י"ל דסתם שאלה הוא פחות מל' יום אלא דדרך שאלה הוא עד ל' יום ולפיכך פטור תוך ל' דליכא מ"ע דיאמרו שאולה הוא ולפי"ז הא שכתב הש"ך ביו"ד סי' רפ"ו ס"ק כ"ח דתוך ל' פטור ממזוזה שאינו נקרא עדיין דירה הוא שלא בדקדוק דהתוס'

לא כתבו טעם זה אלא לפי מה שכתבו בתחלה דאחר ל' החיוב מזוזה הוא מה"ת אבל לפי מה שמסקו אח"כ דלא הוי אלא מדרבנן וכן הסכימו הרא"ש והמרדכי הוי טעם הפטור דתוך ל' כמו בטלית דיאמרו דשאול הוא וכן כתב בתשו' ר"ע איגר סימן ס"ו:

בא"ד כדאמרינן פ"ק דב"ב (דף ח' ע"א) גבי עיר הנדחת נשתהה שם ל' יום הרי הוא כאנשי העיר כו' כצ"ל פירוש דהתם כתיב יושבי העיר ולא חשיב מיושבי העיר פחות מל' יום ומוכח שפיר דעד ל' יום לא חשיב בית דירה דידי':

בא"ד והא דמייתי הכא ממזוזה סיוע לר"י כו' כצ"ל ש"מ פירוש הא בבית החיוב לאחר ל' הוא מדאורייתא ובטלית הוא רק מדרבנן ואין ענין זה לזה דהא אפשר לומר דבית שכור חייב במזוזה מדאורייתא לאחר ל' משום דלא כתיב ביתך למעוטי וטלית שאולה דכתיב כסותך למעוטי של אחרים אפילו מדרבנן פטורה דלא מחייבינן בציצית משום מ"ע ותירצו דמסתבר לי' לחייב בטלית מדרבנן כמו בטלית דחייב מדאו' ואי לא הוי מצינו כה"ג חיוב דאורייתא בבית לא הוי גזרינן בטלית משום מ"ע:

בא"ד וצ"ע אם מצינן למימר דלענין לפטור עד ל' יום הוא דמייתי פירוש הא דאמר תניא נמי הכי לא קאי אלא אפטור דתוך ל' וע"ז מייתי סייעתא שפיר דאי איכא מ"ע אפילו תוך ל' גם בבית הו"ל להתחייב עכ"פ במזוזה משום מ"ע דאע"ג דמדאורייתא פטור משום דלא הוי דירה דידי' מ"מ ליתחייב מדרבנן משום מ"ע דסברי שהוא בית שלו ומיקרי דירה דידי' אפילו תוך ל' דדוקא בבית שכור לא מיקרי דירה דידי' תוך ל' אלא דצ"ע אם יש לפרש כן משום דמשמע דתנ"ה קאי נמי אחיוב דלאחר ל':

בא"ד וכן פ"ק דעכו"ם כו'. זה הביאו התוס' לראי' דהא דקאמר חובת הדר אין הכוונה לחייב השוכר אלא לפטור המשכיר אם אינו דר דאם הכוונה לחייב השוכר מאי משני חובת הדר הוא והעכו"ם פטור ממצות ואין כאן הפקעה הא התוס' פירשו שם דאפקעתאה דשדות ממעשר הוא למ"ד יש קנין לעכו"ם בא"י להפקיע מיד מעשר וזה הוא האפקעתא מה שמוכרה לעכו"ם ועי"ז נפטרה השדה ממעשרות, וא"כ ה"נ יש אפקעתא ע"י שמשכירה לעכו"ם ועכו"ם פטור ממזוזה אבל אם הכוונה לפטור המשכיר אם אינו דר ניחא שפיר דאין כאן אפקעתא ממזוזה ע"י שמשכירה לעכו"ם דאפילו אם לא ישכירה לעכו"ם אין כאן בוודאי חיוב מזוזה דאפשר שלא ידור בו וישתמש בו בתבן וקש ולא יתחייב במזוזה:

בא"ד הואיל ובידו שלא להניחה כן הוא הנוסחא הנכונה וה"פ דבטלית ודאי צריך לומר הואיל ובידו להפקירה דאין לומר הואיל ובידו שלא להתעטף דאין מועיל טעם זה אלא למ"ד חובת גברא אבל למ"ד חובת טלית מתחייב בלא עיטוף אבל במזוזה הי' יכול לומר

הואיל ובידו שלא להניחה פירוש שלא להניח המזוזה על הפתח אלא שלא ידור בו אלא משום דבטלית ע"כ צריך לומר הואיל ובידו להפקירה כדי שיהי' הטעם אליבא דכ"ע נקט בבית נמי זה הטעם דניחא לי' לומר טעם השוה בשניהם לכ"ע בא"ד אלא ניחא לי' לומר הטעם השוה בשניהם לכ"ע כו' כצ"ל:

בד"ה כל כהן כו' כדאיתא בספרי צריך כו' מתרגמינן אמור להם כד תימרון להון כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ואע"ג דדרשינן מיני' עשה הא מפיק ליה כו' לשנים קורא כהנים ולא לאחד כהן כו' ותרתי שמעינן מינה כו' כצ"ל פירוש דכיון דדרשינן הכא בגמ' מאמור להם עשה דהא אמר דעובר בג' עשה ואחד מהם הוא אמור להם כדמפרש בסוטה (דף ל"ח ע"ב) א"כ משמע דמפרשינן אמור להם שהכהנים יאמרו לישראל הברכה ולא שיאמרו לכהנים לברך כהדרשא דספרי ותירצו דבגמ' בפרק ואלו נאמרין נמי משמע כדרשא דספרי דהא אמר התם דלשנים קוראין כהנים ולא לאחד והיינו מדכתיב אמור להם ל' רבים וצריך לומר דתרתי שמעינן מיני':

בא"ד בע"ב ופ"ז דב"מ חזני מתא ועוד אמרינן בסוטה (דל"ט) אין הכהנים רשאין להתחיל בברכה עד שיכלה הדיבור מפי הקורא ואין הכהנים רשאין להחזיר פניהם מן הציבור עד שיתחיל הש"ץ בשים שלום אלמא ש"ץ לאו היינו חזן הקורא אבל מנהגינו שהש"ץ הוא הקורא ואומר ר"ת שש"ץ הוא פותח בברכינו ומסיים ודוקא כו' כצ"ל קצת הגהתי מדברי הרא"ש בפרק אין עומדין והא דקאמר אלמא ש"ץ לאו היינו חזן הקורא היינו מדלא קרי לי' ש"ץ כמו אח"כ דקאמר עד שיתחיל הש"ץ בשים שלום ור"ת מיישב מנהגינו שהש"ץ הוא הקורא משום שמתחיל או"א ברכינו בברכה המשולשת בתורה כו' עד כהנים ומסיים עם קדושיך כאמור יברכך כו' הכל כמו שכתוב בסידורים וא"כ הוי בדרך תפלה ולא חשיב הפסק דהא דאמר בברכות פרק אין עומדין אל ישאל אדם צרכיו לא בג' ראשונות ולא בג' אחרונות פירשו שם ר"ח ורבינו האי דוקא צרכי יחיד אבל צרכי ציבור שואלין:

בא"ד כד הוה תשיש הוה קאי כו' כן צריכין לומר מצאתי:

דף מד:

בגמרא ד' עליהם יחיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימני והחייני מדמביא בגמ' כל הפסוק ולא אמר וגומר משמע דכל הפסוק מתפרש לפי הדרש ונראה לפרש דמתחלה אמר יחיו דרך כלל והדר מפרש דהא דאמר יחיו אין רוצה לומר שיחי' חיי עולם בגוף ונפש יחד דהא כתיב מי גבר יחי' ולא יראה מות אלא רוצה לומר דאין מיתתו כמיתת שאר אנשים

דהצדיק במותו נקרא חי דמיתת הצדיק בבחינת שינה וחולם מה שהרהר בחייו כמו אדם הישן וחולם מה שהרהר ביום כמו דאמרינן בכמה דוכתי על צדיק שמת כד דמך לפי שהגוף שמור בקבר מרמה ומרקבון כמו דכתיב בשכבך תשמור עליך וכמו שמצינו בשבת (דף קנ"ב ע"ב) גבי ר' אחאי בר יאשי' דכל מחשבות קדושות של התורה והמצות שנדבק בהן הצדיק בחייו הם דבקים בו לאחר מותו ומהרהר בהם והם שומרים אותו וכך הוא פירוש הכתוב ולכל בהן חיי רוחי בזכות מצות תפילין ישלים שנותיו הקצובים לו לחיות בהעוה"ז שהגוף הוא ביחד עם הרוח ולכל הוא לשון השלמה כמו ויכל א' ביום השביעי דהוא לשון השלמה שהקב"ה משלים להצדיק ימיו ושנותיו ואח"כ ותחלימני פירוש שלאחר השלמת ימיו ושנותיו לא ימות כמיתת שאר אנשים אלא כמו אדם הישן וחולם בתורה ובמצות שדבק בהן בחייו ומזה גם הגוף יש לו חיות בקבר ואח"כ והחייני בזמן שיהי' תחיית המתים במהרה בימינו אמן:

(**שם**) **במתניתין** הסולת והשמן אינם מעכבין כו' המתנות שעל מזבח החיצון אינן מעכבות זו את זו כצ"ל:

שם בגמ' ההוא מיבעיא לי' מנחתם כו' ההוא מיבעי להו לכדזעירי כו' כצ"ל:

שם פיסקא המתנות שעל מזבח החיצון אינן מעכבות זו את זו כצ"ל:

(**שם**) **במתניתין** הפרים והאילים והכבשים אינן מעכבין זה את זה ר"ש אומר אם הי' להם כו' יביא פר אחד ונסכיו ולא יקריבו כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה אין מעכבין את היין כו' מנסכו כצ"ל ש"מ:

בד"ה הבא מנחה כו' דמנחת נסכים קריבה תחלה ואח"כ נסכים סה"ד ומה"ד ואח"כ הבא נסכים אחר האברים מיד כו' כצ"ל:

בד"ה מנחתם ונסכיהם בלילה דמנחת נסכים קריבה בלילה כו' כצ"ל:

בא"ד הא אמרינן בהקומץ רבה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ואפילו למחר אם הביא היום הזבח יכול כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה אין הנסכים הבאין עם הזבח מתקדשין אלא בשחיטת הזבח דכל זמן שלא נשחט הזבח אעפ"י שהפרישן לשם זבח זה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה כמשפטם משמע עיכובא סה"ד ומה"ד דחומש הפקודים כל הקרבנות כו' הפקודים סה"ד ומה"ד דהנהג כו' הפקודים סה"ד ומה"ד אי דעצרת גרידא קתני דת"כ דכתיב באמור אל הכהנים והקרבתם על הלחם ז' כבשים וגומר ואילים שנים כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בתוס' ד"ה הסולת כו'. והתם גלי. לן קרא פירוש דבזה דכתוב קרא במנחת נסכים דמיעוטו מעכב את רובו כמו במנחת נדבה גלי לן קרא דמנחת נסכים דין אחד לו עם מנחת נדבה וילפינן נמי ממנחת נדבה דהסולת והשמן מעכבין זה את זה דהשתא לא הוי אלא גילוי מילתא בעלמא:

בד"ה מנחתם ונסכיהם בלילה כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד דלמחר נפקא לן מדבר כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד להביא פסוק הרהוט כו' כצ"ל:

בד"ה מנחתם ונסכיהם כו' היכי משמע מיני' לילה אע"ג דקרא מיותר מ"מ כיון דכתיב בקרא בהדיא דמנחה אין קריבה אלא ביום לא מסתבר למידרש ייתורא דקרא להיתר לילה בלא משמעות והא דלא הקשו היכי משמע מיני' מחר היינו כמו שכתבו בדיבור הקודם דלמחר נפקא לן מקרא אחרינא:

בא"ד דפרים ואילים קדמי כו' פירוש דהקרבת אברים של פריס ואילים וכבשים כבר הוזכרו בכתוב קודם מנחתם ונסכיהם וע"כ מנחת נסכים של פרים קודמת לאברים של אילים ומנחת נסכים של אילים קודמת לאברים של כבשים והכא כתיב מנחתם ונסכיהם אחר הקרבת אברים של פרים ואילים וכבשים ואי לא כתיב בקרא לבתה מנחתם ונסכיהם לפרים ולאילים הוה אמינא דמנחתם ונסכיהם קאי דוקא אכבשים ונכתב על הסדר אבל כיון דכתיב לבתר לפרים ולאילים א"כ קרא נכתב שלא כסדר דמנחת נסכים של פרים ואילים קדמי לאברים של כבשים:

בא"ד ותו דפריך ורבנן נמי מיבעי להו מנחתם ונסכיהם כו' ומאי פריך הא טובא כתיבי כו' כצ"ל:

בא"ד ונקט מנחה ברישא דדמי לעולה טפי בהקטרה הוצרכו לזה לפירושם דוקא דלפירוש הקונטרס דממנחתם ונסכיהם דפרי החג דרשי דקרא יתירה הוא שפיר מתרץ דרבי מיבעי לי' להך קרא דאפילו בלילה ולאו יתירה הוא אבל לפירושם דממנחתם ונסכיהם דעצרת דרשי דלאו יתירה הוא קשה מאי מתרץ דרבי מיבעיא לי' להך קרא דאפילו בלילה הא בין רבי ובין רבנן לאו מייתורא קדרשי אלא רבי דריש מיני' דמנחה ואחר כך נסכים מדהקדים בקרא מנחה לנסכים ורבנן דרשי מיני' אפילו בלילה מדכתיב נסכים בין עולה לאשה וא"כ אפילו רבנן דדרשי אפילו בלילה יכולין לדרוש נמי מנחה ואח"כ נסכים משו"ה הוצרכו לתרץ הא דהקדים הכתוב מנחה לנסכים ואין להקשות דא"כ למה לי לתרץ דרבי מיבעי' לי' ללילה הוי לי' לתרץ עיקר התירוץ דמשו"ה נקט מנחה ברישא משום דדמי לעולה טפי בהקטרה דבלא זה דאתי ללילה כיון דלא איירי

כלל הכתוב דמנחתם ונסכיהם מענין הקטרה אין זה טעם כלל דלינקוט מנחה ברישא משום דדמי לעולה טפי בהקטרה אבל השתא דמתרץ דרבי דריש מיני' היתר לילה משום דכתבה התורה מנחתם ונסכיהם בין עולה לאשה ולימד הכתוב דהוה כמו הקטרה דמותר בלילה שפיר יש סברא לומר דמשו"ה נקט מנחה ברישא משום דדמי לעולה טפי בהקטרה:

בא"ד והא דפ"ק דזבחים דריש מנחתו ונסכו אפילו בלילה ומשמע התם דמייתורא דוא"ו קדריש התם גבי נזיר כו' כצ"ל פירוש דמעיקרא כתבו דמייתורא לא משמע לילה וגבי נזיר דריש מייתורא דוא"ו לילה ותירצו דכיון דכתיב ומנחתם ונסכיהם גבי עצרת ודרשינן לילה ממשמעותי' שפיר יכולין השתא לדרוש ממנחתו ונסכו מייתורא לילה:

בא"ד ולמחר נמי שמעינן כו' פירוש אע"ג דבנכסי ציבור לא סגי בחד קרא למידרש מיני' לילה ולמחר דבפ"ב דתמורה יליף למחר מדבר יום ביומו מלבד שבתות ד' ולעיל בפ"ק דזבחים משמע דיליף ממנחתו ונסכו לילה ולמחר ותירצו כיון דגלי קרא גבי עצרת דאפילו בלילה ואפילו למחר שוב אין לחלק בין נסכי ציבור לנסכי יחיד לומר דבנסכי יחיד אין יכול להקריב למחר כיון דלענין לילה שניהם שוין:

בא"ד דאמר מר מנחתם ונסכיהם כו' כצ"ל:

בד"ה כיון דמיתאמרא שירה עלייהו פירוש להבאים עם הזבח כו' כצ"ל:

בד"ה אלא דר"ח ועצרת דחומש הפקודים כו' כצ"ל:

בא"ד והא דלא פריך מפסח כי היכי דפריך מחג דהא כתיב בי' יהיו כצ"ל פי' דלפי הגירסא שלפנינו בגמ' דקאמר אלא דר"ח ועצרת ולא נקט נמי פסח משמע דקרבנות דפסח מעכבי אהדדי וקשה לפי זה אמאי לא קאמר בהקושיא נמי פסח והו"ל לומר אילימא דפסח הוי' כתיב בי' ואין לומר דקרבנות דפסח לא מעכבי' אהדדי וגרסינן אלא דר"ח ופסח ועצרת דע"כ מעכבי דהא כתיב ובפסח יהיו:

בא"ד דהא דכתיב גבי פסח ז' פרים וז' אילים דלז' ימי פסח קאמר כו' כצ"ל:

בא"ד והשתא ניחא שפיר דהא לא מעכבי אהדדי פירוש דלפרש"י ניחא הא דלא פריך מפסח דהא לא מעכבי אהדדי וא"כ מוקי לי' לבסוף בפסח וגרסינן אלא דר"ח ופסח ועצרת:

בא"ד ה"נ מצי למינקט כבשים דכבשים דעצרת מעכבי אהדדי דיהיו קאי נמי אכבשים כמו אאילים:

בא"ד ובספרי דורש גבי פסח כו' פירוש דס"ד השתא דהא דאמר שומע אני שלא יקריב עד שימצא כולן היינו משום דכתיב יהיו לעיכובא דהשני פרים מעכבי אהדדי וכן השבעה

כבשים והוה אמינא דה"ה דמעכב מין אחד לחבירו דע"ז נמי כתיב יהיו לעיכובא ולפי פירוש זה משמע מהספרי דדרשינן יהיו דכתיב גבי פסח לעיכובא שלא כפרש"י:
בא"**ד** ומיהו הא דקאמר שומע אני כו' לאו משום דסמיך איהיו כו' פירוש דע"כ לומר דמקרא דכתיב לעכב לא מצינן למילף אלא דפרים אהדדי מעכבי וכן כבשים אהדדי ולא דמין אחד יעכב מין חבירו וא"כ ע"כ הא דאמר שומע אני כו' לאו איהיו סמיך דאם קרא דכתיב לעיכובא יש ללמוד נמי ממנו דמין אחד יעכב לחבירו קשה בשלמא בפסח שפיר מרבי דמין אחד לא יעכב מין חבירו משום דכתיב גבי' שבעת ימים תקריבו אשה אבל בעצרת דת"כ דכתיב יהיו וכן בחג דכתיב כמשפט ולא כתיב בהו קרא לרבות דלא יעכבו מנ"ל דלא דרשינן הקרא לעיכובא אף על מין אחד שיעכב מין חבירו אלא ודאי דהא דאמר שומע אני כו' לאו אקרא דכתיב לעיכובא סמיך אלא משום דכתיב פרים בני בקר שנים ואיל אחד כמו דמסיק הספרי דמקרא זה ילפינן דמעכבי היכא דמצויין והו"א דמעכבי אפילו היכא דלא מצויין וכיון דכתיב תקריבו אשה גבי פסח דלא מעכבי באינן מצויין ה"ה בעצרת וחג דאינו אלא גילוי מילתא בעלמא דקרא לא אתי אלא במצויין ולפי זה אין ראי' מהספרי דיהיו דכתיב גבי פסח בא לעכב:

דף מה.
בגמרא אי דהנהו חד איל הוא כצ"ל ש"מ:
שם וביום החדש פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימם יהי' כו' כצ"ל:
שם ששת כבשים מה ת"ל כו' ת"ל ששת כו' כצ"ל:
שם ומניין שמעכבין זה את זה כו' כצ"ל רש"ק:
שם בשבעה אמר ר' יוחנן כו' בחודש אם חדשו כו' כצ"ל ב"ח:
שם מה עשה העלו לו שלש מאות כו' כצ"ל ש"מ:
שם ולא היו להם נסכים כצ"ל מצאתי:
ברש"**י** ד"ה לא אילים דת"כ כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה מעכבי לאיל דחומש הפקודים כו' ולאו אאיל דלחם קאי פירוש דלא מפרשינן הא דאילים אין מעכבין דאיל אחד של לחם אין מעכב איל חבירו של לחם אלא דלא מעכב איל דחומש הפקודים דהוא של מוסף היום:
בד"ה וקפריך הש"ס היכי פלגת למתניתין הכי כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה פר מה ת"ל כלומר היכן כתובה בתורה להביא פר בר"ח כצ"ל ש"מ פירוש דבתורה כתיב שני פרים:
בד"ה לפי שנאמר בתורה בר"ח פרים בני בקר שנים סה"ד ומה"ד שבעה כבשים בני שנה שבעה כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה ת"ל יהיו ששת כבשים ואיל תמימים יהיו כצ"ל מצאתי:
בד"ה אליהו עתיד לדורשה כו' אין אנו יודעים לפרשה כצ"ל ש"מ:
בד"ה רב אשי אמר כו' על בית שני נתנבא כו' כצ"ל:
בא"ד דהוה ר"ח ניסן כדאמרינן כו' ה"נ הקריבו פר בר"ח ניסן כצ"ל קצת מש"מ:
בד"ה אלו שבעה שבטים והכי משמע וכן תעשה כי היכא כו' כצ"ל:
בד"ה וכי מדת פרים ואילים אחת כו' מלהביא אילים מרובין בלא מנחתם סה"ד ומה"ד בע"ב שאם הי' להם פרים כו' כצ"ל. והא דנקט רש"י אילים ולא נקט פרים דקודם בקרא משום דבאילים נקט הברייתא יביא איל אחד ואיפתו כלשון הכתוב ורש"י בא לפרש הכא לשון איפה דכתיב בקרא משו"ה נקט אילים ובברייתא נקט מעיקרא פרים דקדים בפסוק ונקט בי' לשון נסכים שהוא פירושו של איפה והדר נקט אילים ונקט בי' איפה כלשון הכתוב:
בתוס' ד"ה אלא פרים כו' והא דלא מוקי לי' בר"ה ויוה"כ ושמ"ע כו' וקשה מה שייכות יש לקושיא זו על מה שציינו בתחלת הדיבור אלא פרים כו' ולעיל הוי להו להקשות כן בד"ה אלא דר"ח ועצרת כו' ועוד דהתירוץ הוא פשוט ולא צריכים לפרש זאת ונראה דאין כוונת התוס' הכא לקושיא זו אלא כוונתם עיקר להא דמקשו אח"כ והא דלא משני בפרים ואילים דעלמא דקושיא זו לא מקשו לפי מה דאוקים בגמ' בר"ח ועצרת דחומש הפקודים דהתם לא מצי לשנויי הכי דפרים ע"כ לא הוי דעלמא דהא בר"ח ועצרת גופייהו יש שני פרים א"כ אילים נמי לא הוי דעלמא אלא כוונת התוס' דלוקמי בר"ה ויוה"כ ושמ"ע דליכא אלא חד פר וחד איל ושפיר מצי לשנויי בפרים ואילים דעלמא ומשו"ה הקשו קושיא זו הכא דמקשה אלא פרים כו' דלוקמה בכה"ג ולא קשה קושיא זו:
בא"ד כדמשני בפ"ק דיומא פר דעכו"ם ואילו של אהרן גבי הא דקתני הי' מקריב מנחת פרים ואילים כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד לא דמי להכא כלל פי' דלמאי איצטריך הכא לאשמועי' זאת דמהיכי תיתי לומר דקרבנות של ר"ה זה מעכבין קרבנות של ר"ה הבא:
בד"ה ומניין כו' כל הצורך וכה"ג כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה מילואים הקריבו כו' אלה חוקות המזבח ביום העשותו וגומר פר בן בקר כו' ואל ארבע פינות העזרה ואל הגבול סביב כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד וצריך ליישב שיהיו אותן מתנות כאותן הכתובין גבי פר בהוראה בויקרא ואי אפשר ליישבו כו' פירוש דבלא פירוש הקונטרס ניחא דהא דכתיב וכן תעשה בשבעה בחודש קאי אהא דכתיב לעיל אלה חוקות המזבח ביום העשותו דשם כתיב ולקחת

מדמו ונתת על ארבע קרנותיו דהיינו ארבע מתנות על ארבע קרנות של פר העלם דבר והא דכתיב ואל ארבע פינות העזרה יש לפרש דהכי קאמר דאותן ארבע מתנות שנתן על ארבע קרנות המזבח הם נמי אל ארבע פינות העזרה והא דכתיב ואל הגבול סביב יש לפרש דהיינו שפיכת שירים ליסוד דהוא גבול סביב למזבח אבל לפירוש הקונטרס שמפרש דפר דקרא בראשון באחד לחודש הוא אותו פר דכתיב בקרא דאלה חוקות המזבח וא"כ צריך ליישב המתנות שלהם נמי שיהיו שוין ומתנות דכתיב בקרא בראשון באחד לחודש אי אפשר ליישבן שיהיו שוין למתנות דפר בהוראה:

בא"ד ופשטי' דקרא קאי כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד לפיכך אומר כאן וכן תעשה בשבעה בחודש כצ"ל פירוש כמו דביום הראשון כתיב שיעשו פר בן בקר לחטאת קאמר השתא דכן יעשו נמי בשבעה בחודש חוץ משעיר לחטאת ופר בן בקר ואיל שהם עולות דהא שבעה בחודש הוא ג"כ בכלל הא דכתיב שבעת ימים תעשה שעיר חטאת ליום וגומר:

בד"ה הואיל כו' ולמ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה פירשתי בחולין כצ"ל מצאתי:

בד"ה בשבעה כו' ששגגו בהוראתם ומפתי שהלכו ציבור ועשו פתאים כו' כצ"ל פירוש דאע"ג דכתיב בחודש דפירושו שחידשו ב"ד מ"מ איצטריך למיכתב מאיש שוגה ללמד דהחידוש הוא ששגגו בהוראתם דחלב מותר דבלא"ה לא הוי ידעינן חידוש זה מה הוא ומפתי איצטריך לשגגת מעשה:

בד"ה וכי מדת פרים ואילים אחת היא כו' ושמן הין שנתות היו בהין כו' פירוש דלקמן (דף פ"ז ע"ב) אמר ר"א בר"צ במתניתין שנתות היו בהין עד כאן לפר ועד כאן לאיל ומשום זה חצי ההין שמן לפר ושלישית ההין שמן לאיל נקרא ג"כ הין דמדות אלו ג"כ היו בהין ויש הין גדולה דהיינו הין שלם ויש הין קטנה דהיינו חצי הין ושלישית הין ורביעית הין:

בא"ד וכה"ג שפרש"י בשמן יש לפרש באיפה שהי' שם איפה גדולה וקטנה פירוש אע"ג דבאיפה לא שייך הך טעמא דפרש"י בשמן דבאיפה לא הי' שנתות ולא הי' כלל איפה במקדש מ"מ יש לומר דלשלשה עשרונים סולת לפר ולשני עשרונים סולת לאיל קורא ג"כ איפה והוא איפה קטנה וכמו שהביאו התוס' בשם הספרי והא דכתבו שהי' שם איפה גדולה וקטנה אין כוונתם שהי' במקדש דלא הי' במקדש אלא שתי מדות של יבש עשרון וחצי עשרון כמו דאיתא לקמן בריש פרק שתי מדות אלא דהי' שם איפה גדולה וקטנה בקריאת שם לבד דלשלשה סאין קורין איפה והוא איפה גדולה ולשלשה עשרונים ולשני עשרונים קורין ג"כ איפה והוא איפה קטנה:

בא"ד ומה שמדקדק כו' פירוש דלפי זה קשה מאי פריך וכי מדת פרים ואילים אחת היא הא לאו אחת דאיפה לפר היינו שלשה עשרונים ואיפה לאיל היינו שני עשרונים ולשניהם קורין איפה קטנה ותירצו דהדקדוק הוא דלא הוי בעי למינקט חד לישנא בשניהם כיון דאינן שוין בשיעורן ומזה הוכיח דאין כוונת הכתוב כאן לאשמועינן מדת הסולת לפר ולאיל אלא ללמד דתמיד יעשה איפה לפר ואיפה לאיל דמוטב שיעשה פר אחד או איל אחד ומנחתו משיעשה כולן בלא נסכים:

דף מה:

בגמרא ולא הי' להם איפתן כו' כן צריכין לומר:

במתניתין והכבשים והשעיר אינן מעכבין את הלחם כו' הלחם מעכב את הכבשים והכבשים אינן מעכבין כו' ולהלחם אינו מעכב את הכבשים כו' וכל האמור בתורת כהנים לא קרב במדבר כו' מתירין את עצמן בלא לחם ולחם בלא כבשים אין לו מי יתירנו כצ"ל הא דלא תנן במתניתין דהכבש הבא עם העומר אינו מעכב את העומר ולא העומר מעכבו משום דמילתא דפשיטא הוא דדוקא פר ואילים וכבשים ושעיר איצטריך למיתני דאינן מעכבין את הלחם ולא הלחם מעכבן משום דכתיב והקרבתם על הלחם דמשמע חובה ללחם אבל גבי כבש הבא עם העומר לא כתיב אלא ביום הניפכם את העומר ואין בזה משמעות עיכובא כמו בלחם:

בגמ' דברי ר' טרפון יכול הן הן כבשים כו' כצ"ל ש"מ וכן הוא בת"כ:

שם כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הן כצ"ל:

שם ודילמא פרים ואילים לאו אינהו נינהו כו' כצ"ל:

שם ובן ננס גמר יהיו מיהיו כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה ולא היו להם נסכים כו' פר א' ונסכיו כו' סה"ד ומה"ד מתני' הפר והאילים והכבשים דכתיבי בהאי קרא והקרבתם על הלחם שבעת כבשים כו' כצ"ל:

בד"ה הלכה כד' בן ננס דכבשים מעכבי הלחם צריך להבין כוונת רש"י בזה דלכאורה פשוט הוא ועוד אמאי לא פירש ג"כ דאין הלחם מעכב הכבשים ונראה לפרש משום דלכאורה משמע דהא דאמר הלכה כבן ננס קאי על הא דאמר דאין לחם מעכב כבשים דהא קאמר עלה אבל אין הטעם כדבריו דבמדבר קרבו כבשים בלא לחם דכל האמור בת"כ לא קרב במדבר וזה קאי על הא דאין לחם מעכב כבשים אבל לאחר העיון אין הפירוש כן דהא אח"כ לא אמר ר"ש טעם אלא על הא דכבשים מעכבי לחם שאין לו מי יתירנו אבל הא דאמר דכבשים מתירין את עצמן בלא לחם אין טעם זה מספיק אלא שאפשר לומר דאין לחם מעכב כבשים אבל אין הכרח משום זה לומר דאין מעכב ע"כ מפרש דהא דאמר הלכה כבן ננס קאי על הא דאמר דכבשים מעכבי לחם והא דאמר אבל

אין הטעם כדבריו קאי נמי על כבשים מעכבי לחם והיינו כמו שפרש"י לקמן דכתיב בלחם ושני כבשים יהיו דמשמע מזה עיכובא למין אחד בחבירו אלא דלא ידעינן אהייא קאי אי אלחם ואי אכבשים ובן ננס דקאמר הטעם דבמדבר קרבו כבשים בלא לחם הוא נמי טעם על הא דכבשים מעכבי לחם דכיון דאין לחם מעכב כבשים ע"כ קאי עיכובא דיהיו על כבשים וקאמר ר"ש דאין הטעם כדבריו אלא משום דלחם אין לו מי יתירנו:

בד"ה אין הטעם כדבריו דהוא אומר במדבר קרבו כבשים דשלמים כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה חובה על הלחם כו' והדר כתיב שבעת כבשים דמשמע אעפ"י שאין לחם כו'. מדלא פירש מאי הוא המשמעות נראה דרש"י מפרש דהמשמעות הוא כמו דאמר בגמ' לקמן (דף מ"ו ע"ב) אמר לי' אביי לרבא מ"ש שני כבשים דמקדשי לחם ומעכבי ומ"ש שבעה כבשים ופר ואילים דלא מקדשי לחם ולא מעכבי ומסיק דילפינן מאיל נזיר מה איל נזיר אע"ג דאיכא זבחים אחריני שלמים הוא דמקדשי מידי אחרינא לא הכא נמי לא שנא והתוס' פירשו התם דאגב מקדשי נקט מעכבי דהא דרשינן הכא שבעת כבשים אעפ"י שאין לחם אבל רש"י משמע לי' בהיפוך דהא דקאמר דשבעת כבשים משמע אעפ"י שאין לחם היינו נמי משום דילפינן מאיל נזיר ואל"ה הוי מפרשינן על הלחם חובה ללחם דמקדשי ומעכבי אבל כיון דילפינן מאיל נזיר דלא מקדשי ה"ה נמי דלא מעכבי דמעכבי תלי במקדשי ואי לא מקדשי לא מסתבר דמעכבי דהא באיל נזיר נמי לא ידעינן דשאר זבחים לא מעכבי אלא מהא דלא מקדשי והא דשאל אביי לרבא מ"ש דלא מקדשי ומעכבי היינו נמי אמאי לא דרשינן מקרא דעל הלחם דמקדשי ומעכבי אבל לפירוש התוס' דלא שאל אלא על הא דלא מקדשי צריך לומר דבלא קרא דעל הלחם יש לומר דמקדשי כמו לר"ע דכבשים לא מעכבי לחם אע"ג דמקדשי אבל לפרש"י דשאל נמי על מעכבי ע"כ היינו מקרא דעל הלחם דהא בשני כבשים נמי לא מעכבי אלא מקרא וכפרש"י משמע בהראב"ד בפירושו לת"כ:

בא"ד דמשמע אעפ"י שאין לחם א"כ מה ת"ל על הלחם סה"ד והד"א ומה"ד קודם שנתחייבו בלחם כו' כצ"ל:

בד"ה מדאישתני סידרן דבת"כ כתיב כבשים ופר ואילים בפנחס פרים ואיל וכבשים כצ"ל:

בד"ה גמר יהיו מתהיינה דכתיב בלחם ושני כבשים (ויקרא כ"ג) והניף כו' כצ"ל:

בא"ד אף האי הוי' אלחם כצ"ל:

בד"ה גמר יהיו מיהיו דכתיב גבי ז' כבשים יהיו עולה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה קנאו השם כו' האשם המושב לד' לכהן כצ"ל ב"ח:

בתוס' ד"ה קרבו כו' פי' בקונטרס אין זה בפי' הקונ' שלפנינו ובמסכת זו הי' לפניהם פי' הקונ' אחר:

בא"ד וקשה דבפ"ב דיומא מוכח. וקשה אמאי כתבו דמוכח הא בהדיא קאמר התם הכי וכן קשה נמי אהא דכתבו דבפרק שתי הלחם מוכח ונראה לתרץ קושית התוס' על פי' הקונטרס דהוא נמי פירוש ר"ג והרמב"ם בפירוש המשניות והרע"ב וממילא יתורץ נמי הא דכתבו בלשון מוכח דיש להקשות על התוס' למאי הוצרכו להביא ראי' מיומא ומלקמן בפרק שתי הלחם הא כתיב מפורש בקרא בהרבה מקומות שהי' להם סולת ולחם במדבר דהא בציווי דהקמת המשכן כתיב בפקודי והבאת את השלחן וערכת את ערכו וכן בעשי' דהקמת המשכן כתיב נמי ויערוך עליו ערך לחם ועוד כתיב במזבח החיצון ויעל עליו את העולה ואת המנחה ובשבעת ימי המילואים כתיב שלשה מיני לחם ובשמיני למילואים כתיב ומנחה בלולה בשמן ובמסעות בפרשת במדבר כתיב ועל שלחן הפנים וגומר ולחם התמיד עליו יהי' ועוד כתיב ופקודת אלעזר וגומר ומנחת התמיד וגומר וצריך לומר דמהקמת המשכן וממילואים שהי' בהר חורב לא קשה מידי דהר חורב הי' קרוב למדין וגם הדרך לא הי' מסוכן דהא כתיב ומשה הי' רועה וגו' וינהג את הצאן אחר המדבר ויבוא וגומר חורבה ומטעם זה לא קשה נמי ממסעות הראשונות דיש לומר שהוליכו עמהם מהר חורב ולפי זה גם מהגמ' דלקמן לא קשה דיש לומר דהגמ' איירי ממסעות הראשונות דעדיין הי' להם לחם הפנים ממה שהוליכו עמהם מהר חורב ע"כ כתבו דרק מוכח שהי' עמהם לחם הפנים במדבר פירוש כל הזמן שהיו במדבר אפילו לאחר שהרחיקו מן היישוב וגם הי' זמן רב לאחר שהרחיקו מן היישוב ולא הי' להם נמי ממה שהוליכו עמהם והיינו לפי פירושם דלקמן בפרק שתי הלחם בד"ה ש"מ יש סילוק מסעות בלילה דפירשו דהוכחת הגמ' מלחם הפנים דמסקינן דמסילוק נפסל במסעות ולחם הפנים אינו מסתלק אלא בשבת ובשבת לא היו נוסעין משום איסור הוצאה ומחמר ואין נוסעין אלא בליל מוצאי שבת ושפיר מוכח דיש סילוק מסעות בלילה דאי אין סילוק מסעות בלילה ולא היו נוסעין אלא ביום ראשון תיפוק לי' דבלא יוצא נפסל הלחם בלינה ולפי פירושם מוכח שפיר מדברי הגמ' דהי' להם לחם הפנים לאחר י"ט שנה שהיו במדבר רחוק מן היישוב דהא ממדבר סיני עד קדש ברנע ששלחו המרגלים לא הלכו אלא שלשה מסעות כדכתיב בפרשת מסעי ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברות התאוה ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות ויסעו מחצרות ויחנו ברתמה והיינו קדש ברנע ששלחו המרגלים ונקרא רתמה על שם לה"ר של מרגלים כפרש"י שם ואותן שלשה מסעות לא הלכו אלא בשלשה ימים כמו שפרש"י בפרשת דברים על פסוק אחד עשר יום מחורב

וגומר ואותן שלשה מסעות מפורש בכתוב דלא היו במוצאי שבת דהא מסע הראשונה מחורב היתה בעשרים באייר כדכתיב בקרא במדבר י' פסוק י"א ובחמישי בשבת יצאו ישראל ממצרים כדאיתא בשבת (דף פ"ז) ור"ח אייר שאחריו הי' בשבת ור"ח אייר של שנה שני הי' בד' בשבת לאחרים דחדשים כסדרן אחד מלא ואחד חסר ולמאי דקאמר בשבת שם לרבנן דאייר דשנה ראשונה עבורי עברוה הי' ר"ח אייר דשנה שני בה' בשבת וכן להברייתא דשם דבששה בשבת יצאו ישראל ממצרים ונמצא דעשרים באייר של שנה שני שנסעו מחורב הי' ביום ב' או ביום ג' בשבת ובאו למחרת לקברות התאוה דהוא בעשרים ואחד באייר וביום ג' או ד' בשבת ועשו שם חודש ימים דהיינו עד יום עשרים ואחד בסיון דהוא ביום ד' או ביום ה' בשבת דאייר הוא כ"ט יום ועשו שם שבעה ימים דהיינו עד יום כ"ח בסיון דהוא ביום ד' או ביום ה' בשבת ובאותו יום נסעו משם ובאו לרתמה ביום המחרת דהיינו בכ"ט בסיון ומשם שלחו המרגלים באותו יום ועשו שם י"ט שנה כדכתיב בדברים א' מ"א ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם ופרש"י שם י"ט שנה נמצא דלא משכחת לה דנסעו במוצאי שבת דתיפסל לחם הפנים ביוצא אלא כשנסעו מקדש לאחר י"ט שנה או שאר מסעות שנסעו אח"כ וקדש הי' רחוק מן היישוב כדכתיב בדברים אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע והדרך מחורב עד קדש ברנע הוא מסוכן מאוד כדכתיב בקרא בדברים א' י"ט ונסע מחורב ונלך את כל המדבר הגדול והנורא ההוא אשר ראיתם וגומר ונבוא עד קדש ברנע ופרש"י שהי' נחשים כקורות ועקרבים כקשתות ומוכח שפיר דהי' עמהם לחם הפנים אפילו לאחר שהרחיקו מן היישוב זמן רב ולפי זה לא קשה מידי על פרש"י דרש"י לא פירש שם כתוס' דקאי על לחם הפנים אלא פירש דהוכחת הגמ' הוא מהא דתני בברייתא דקדשים נפסלין ביוצא והא דכתבו התוס' מוכח ביומא שהיו אומות העולם מביאין להם מיני מאכל היינו נמי לפי שיש לפרש דקאי על הזמן שהיו בחורב אלא דיש להוכיח שהיו מביאין להם אפילו לקדש ברנע שהיו רחוק מן היישוב דהא הגמ' קאמר התם זה על הא דכתיב ויתד תהי' לך על אזנך ופרש"י אזנך כלי זיינך וא"כ משמע דכבר הי' להם כלי זיין וקודם ששלחו מרגלים לא הי' להם כלי זיין כמו שפרש"י בדברים א' פסוק ח' אלו לא שלחו מרגלים לא הי' צריכין לכלי זיין ולפרש"י יש לומר דכיון דלא הי' להם לחם אלא מה שהיו אומות העולם מביאין להם לא הי' זה בתמידות:

בא"ד והיו מקריבין מנחת העומר וקשה דלא הוזכר לקמן בפ' שתי הלחם ממנחת העומר כלל ונראה לפרש דכוונתם דמזה גופא שהי' עמהם לחם הפנים יש להוכיח שהיו מקריבין נמי מנחת העומר דהא תנן לקמן (דס"ח ע"ב) דאם הביא מנחה קודם לעומר

פסול ואם לא היו מקריבין מנחת העומר לא היו יכולין להקריב לחם הפנים דאיקרי ג"כ מנחה כמו דמשמע לעיל (דף ז' ע"ב ודף ח' ע"א) ולקמן (דנ"ט ע"א) במתניתין ולקמן (דמ"ו ע"ב) דקאמר התם לחמי תודה לא איקרי מנחה ומשמע דלחם הפנים איקרי מנחה וזה הוכחה הוא דוקא לפרש"י דמדאיצטריך לפרש שלא הקריבו לחם משום שלא הי' להם אלא מן משמע דס"ל אליבא דר"ש דכי תבאו לאו דוקא ונתחייבו בעומר במדבר אבל לפר"ת דר"ש ס"ל כר"י ולא נצטוו במדבר על העומר היו יכולין להקריב לחם הפנים בלא הקרבת העומר:

בא"ד ור"ע לטעמי' דכי תבואו לאו דוקא פירוש מדפריך ר"ע לר"י בקידושין משבת ואע"ג דבנסכים כתיב נמי ביאה בהדי מושב ובשבת לא כתיב אלא מושב משמע דר"ע ס"ל דביאה לאו דוקא והיינו משום דביאה זמן ביאה משמע:

בא"ד אבל ר"ש כר"י בספ"ק דקידושין דביאה לאחר ישיבה יש לדקדק מאי הכרח הי' להם לומר דר"ש כר"י דביאה לאחר ישיבה הא שפיר יש לומר דס"ל כהנך תנאי דמושבותיכם בכל מקום אשר אתם יושבים משמע דחדש נוהג בחו"ל אלא דלא נתחייבו בעומר ושתי הלחם עד שנכנסו לארץ כר"י בר"י לקמן (דף פ"ד ע"א) וכרשב"י דקאמר הכא דכל האמור בת"כ לא קרב במדבר וס"ל בקידושין דחדש נוהג בחו"ל ויש לומר משום דקשה דא"כ אף קרבניהם לא יקריבו כמו שהקשו התוס' בסמוך ותירצו ויש לחלק וכוונתם דדוקא עומר ושתי הלחם שהם גידולי קרקע מסתבר דהקפיד הכתוב עליהם שיהיו גידולי קרקע של א"י אבל כבשים שאינן גידולי קרקע אין סברא לומר דהקפיד הכתוב שיבואו מארץ דוקא וחילוק זה יכולין לומר דוקא אי ר"ש ס"ל דעומר ושתי הלחם אף לאחר ישיבה אינן באין אלא מן הארץ אבל אי ס"ל כר"י בר"י לקמן דעומר בא מחוץ לארץ א"כ הא דהקפיד הכתוב על זמן ביאה אינו מטעם דהקפיד הכתוב על עומר ושתי הלחם שיהיו באין מגידולי ארץ ושוב אין סברא לחלק בין שתי הלחם לקרבנותיהם וזה אין לומר דס"ל כר"י בר"י דכי תבאו זמן ביאה וס"ל דעומר אינו בא אלא מן הארץ דכיון דחדש נוהג בחוץ גם עומר בא מחוץ לארץ כמו דאמר בגמ' לקמן וכיון דמדאורייתא הוא אקרובי נמי מקרבינן ומשמע להו להתוס' דסברא מוכרחת היא לכ"ע והא דקאמר התם מתניתין דלא כר"י בר"י לאו דוקא אלא ה"ה דלא ככל הנך הנאי דס"ל דחדש נוהג בחו"ל דהם ר"א ור"ע ורשב"י אלא לפי דר"י בר"י קאמר בהדיא דעומר בא מחו"ל נקטי' ולפי מה שכתבו התוס' בסה"ד משמע דס"ל דשתי הלחם לכ"ע אינן באין אלא מן הארץ אפילו לר"י בר"י:

בא"ד ונראה לפרש משום דשתי הלחם איקרי ביכורים כו' כן הוא הנוסחא הנכונה והוא פירוש אחר שלא כפר"ת והא שכתבו ויש לחלק לפר"ת פירשתי בדיבור הקודם והצ"ק מחק תיבות ונראה לפרש ואין נכון דאי כוונת התוס' בהא שכתבו ויש לחלק משום דשתי הלחם איקרי ביכורים או משום דכתיב ממושבותיכם לא הוו צריכין לומר דר"ש כר"י דביאה לאחר ישיבה:

בד"ה שבעת כבשים כו' מדלא כתיב והקרבתם על הלחם שני כבשים כצ"ל וה"פ דאם כוונת הכתוב בקרא דעל הלחם לעכב וכתיב אחריו שבעת כבשים וגומר ושני כבשים לא כתיבי בהאי קרא ונמצא יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא דשני כבשים דהוזקקו עם הלחם בתנופה ומקדשי הלחם בשחיטתן ולאחר שהוזקקו זה לזה בשחיטה מעכבי אהדדי לכ"ע אפי"ה קודם השחיטה אין מעכבין אהדדי אלא לר"ע לחם מעכב הכבשים ולבן ננס הכבשים מעכבי לחם אבל תרווייהו לכ"ע לא מעכבי ושבעת כבשים ופר ואילים דלא הוזקקו עם הלחם בתנופה ולא מקדשי מעכבי הלחם ולחם מעכבן כמו דמשמע חובה על הלחם כפרש"י ועל כרחך לומר דעל הלחם לא אתי לעכב:

בד"ה מדאישתני סידרן כו' דבפרק בא לו מצריך אחד לאשמועינן כו' מאחד מיוחד וס"ל דשני אילים הן כו' וי"ל דמדהכא כתיב פר אחד ושני אילים והכא כתיב איל אחד ושני פרים ש"מ אי בעי קאמר והיינו כדרשא דהתם אחד ולא שנים כצ"ל פירוש דהכא לא נוכל לדרוש אחד ולא שנים לגמרי דהא כתיב בפנחס פרים בני בקר שנים ובת"כ כתיב אילים שנים אלא דאי לאו דאישתני סידרן הוי דרשינן אחד ולא ג' דאם מקריב שני אילים לא יקריב אלא פר אחד וכן בפנחס הוי דרשינן אחד ולא שלשה דאם מקריב שני פרים לא יקריב אלא איל אחד ואתי למעט דלא נאמר דתרווייהו בעי כמו ביומא ותיבות מדלא כתיב ג' פרים וג' אילים נמחק והוא הגה מתלמיד טועה ואין זה דיוק דהא ביומא נמי יש לדייק כן ואפי"ה הוצרך לכתוב אחד יתירה לדרוש אחד ולא שנים והכא ודאי אין לדייק כן דלא יכול לכוללן יחד כיון דלאו חד דינא אית להו דהנך דת"כ מעכבי אהדדי והנך דפנחס לא מעכבי:

בד"ה גמר יהיו מתהיינה כו' כדאיתא בהקומץ רבה כו' מיהו מסתבר לי' דלא ניקום אעיכוב כבשים ולחם ותימה הוא כצ"ל פירוש דמשו"ה לא מעכב לר"ע אלא לחם וגם הוצרך לזה גז"ש דיהיו מתהיינה ולא יליף מיהיו עיכובא דיעכב לחם לכבשים וכבשים ללחם כמו דילפינן מיהיו עיכובא ללחם לבד דשתי הלחם מעכבות זו את זו ולכבשים לבד דשני כבשים מעכבין זה את זה משום דמסתבר לי' דעיכוב דיהיו לא קאי שיעכבו כבשים ולחם אהדדי וכתבו ע"ז ותימה הוא פירוש דתימה הוא אמאי מסתבר לי' כן

כיון דכבשים מקדשי לחם והוזקקו זה לזה בתנופה אמאי לא מסתבר דקאי יהיו נמי אעיכוב כבשים ולחם אהדדי אבל בפר ושני אילים ושבעת כבשים דעצרת דהביאו התוס' לעיל (דף מ"ד ע"ב) בד"ה אלא דר"ח ועצרת בשם הספרי דלא מעכבי הנך תלתא מינין אהדדי אע"ג דכתיב יהיו וילפינן מיני' עיכובא לכל אחד לבד וכן בקרבנות דחג נמי כתיב כמשפט וילפינן מיני' עיכובא לכל מין בפ"ע ולא מעכבי אהדדי ניחא שפיר דלא מסתבר דמין אחד יעכב לחבירו דלא הוזקקו זה לזה כלל:

בד"ה ובן ננס כו' דתרווייהו מיירי בענין לחם אבל יהיו מיהיו לא דמי להדדי כו' אע"ג דלא דמו ואע"ג דאמר טעמא במתניתין אין זה עיקר הטעם אלא סניף לדרוש הגז"ש דיהיו מיהיו וכן משמע בתוספתא ובת"כ דאמר ר"ע הדבר שקול כו' כצ"ל פירוש דהגז"ש דיהיו מתהיינה דמו אהדדי דתרווייהו מיירי מדבר אחד דהיינו מהשתי לחם אבל יהיו מיהיו לא דמי אהדדי דלא מיירי מענין אחד דחדא איירי מהז' כבשים וחדא מהשני כבשים והא דכתבו דטעמא דבן ננס במתניתין לא הוי עיקר הטעם היינו דאין ראי' מהמדבר כמו שכתבו התוס' לעיל דר"ש סבר דלא נתחייבו בלחם במדבר כלל אבל לאחר שנתחייבו שפיר איכא למימר דאם אין לחם אין כבשים ובזה ניחא נמי דלא תיקשי מנא לן דקרבו כבשים במדבר דילמא משום דלא קרבו לחם לא קרבו נמי כבשים אלא משום דלא נתחייבו בלחם במדבר ובכבשים נתחייבו משו"ה פשיטא דאין הלחם שלא נתחייבו בו מעכב הכבשים שנתחייבו בהם ולא אמר טעם זה אלא לסניף דמשום דכבר מצינו במדבר שקרבו כבשים בלא לחם מסתבר למידרש יהיו מיהיו דכבשים מעכבי לחם ואין לחם מעכב כבשים והא דהוצרכו לפרש דיהיו מתהיינה דמי אהדדי טפי משום דקשה להו דמתחלה הוי בעי להקשות ור"ע נילף יהיו מיהיו דר"ע הוזכר ברישא ועוד דיותר מסתבר לדרוש יהיו מיהיו מלדרוש יהיו מתהיינה:

בד"ה זו היא שיבה כו' צ"ע אי מצינן למילף מתרווייהו אמאי לא ילפינן וכן הקשו נמי לעיל (דף ד' ע"א) בד"ה מאי נ"מ וקושיא זו היא לפי פירושם דכתבו בדיבור הקודם דלא מסתבר להו דניקום יהיו אעיכוב כבשים ולחם ואפי"ה דרשינן גז"ש דקאי נמי אעיכוב כבשים ולחם אלא דלא דרשינן אלא אחדא או אכבשים או אלחם ומקשו שפיר דכיון דמצינו למידרש גז"ש מיהיו ומתהיינה דתרווייהו מעכבי אמאי לא דרשינן אבל מדברי רש"י בד"ה גמר יהיו מתהיינה משמע דמפרש דאי לאו דידעינן בלא גז"ש דקאי נמי אעיכוב כבשים ולחם לא הוי מצינן למילף מגז"ש מידי אלא דוקא לאחר דידעינן דקאי נמי אעיכוב כבשים ולחם אלא דלא ידעינן אהייא קיימא הוי' או אלחם או אכבשים מצינן למילף גז"ש אהייא קאי ומשמע מדברי רש"י דידעינן דהוי' קאי נמי אעיכוב

כבשים ולחם אלא דלא קאי אלא אחדא או אלחם או אכבשים וצריך ביאור מנלן זאת אי מסתברא לי' דהוי' קאי נמי אעיכוב כבשים ולחם אמאי לא נאמר דקאי אתרווייהו כמו דקאי הוי' אלחם לבד ואכבשים לבד ואי לא מסתברא לי' דקאי אעיכוב כבשים ולחם א"כ לא קאי כלל אפילו אחדא ונראה לפרש דמשום זה פרש"י לעיל (דף כ"ז ע"א) על הא דקאמר בגמ' שם שתי חלות הוי' דהיינו הוי' דסלת תהיינה דלפי זה הא דכתיב הוי' בקרא דלחם ושני כבשים דקאי נמי הוי' אלחם הוא מיותר דלחם לבד כבר ידעינן מסלת תהיינה ואתי ללמד דקאי נמי אעיכוב כבשים ולחם ומשו"ה כתיב לחם נמי בהאי קרא דהוי' אלא דלא ידעינן אם דוקא כבשים מעכבין ומשו"ה נכתב לחם בקרא דהוי' ללמד דהלחם מעוכב משום הכבשים או בא ללמד דהלחם מעכב הכבשים ומשום דלא מסתבר דניקום הוי' אעיכוב כבשים ולחם אלא משום ייתורא דכתיב לחם נמי בקרא דהוי' לא נוכל למילף מייתורא אלא חדא וכיון דלא ידעינן עיכובא אלא בחדא מתרווייהו לא נוכל למילף תרווייהו מגז"ש לבד כדפרישית דמגז"ש לחוד לא מצינן למילף מידי ולולא דברי התוס' הי' נראה ליישב דבזבחים (דנ"ה ע"א) מסיק בגמ' דהא דהקיש הכתוב שני כבשי עצרת לשעיר חטאת ללמד דמה חטאת אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה אף שלמי ציבור כן וכתבו התוס' שם בד"ה מה חטאת תימה דלקמן בפ' דם חטאת ופ' התודה נפקא לן מקרא אחרינא ולפי זה יש ליישב הנך שתי קושיות חדא בחברתה די"ל דר"ע ור"ש דהכא ס"ל כמו הנך תנאי דדרשי זכרי כהונה מקרא אחרינא ואע"ג דר"ע דריש בפ' התודה ממנחה מה מנחה מקדשת בבלוע מ"מ משמע התם דר"ע נמי דריש הנך דרשות דר"א מדקאמר התם ואיצטריך למיכתב במנח' ואיצטריך למיכתב בחטאת והקישא דכבשי עצרת לחטאת איצטריך למידרש מה חטאת אינה מעכבת הלחם והלחם אינו מעכבה אף שלמי ציבור כן וכתיב בהו יהיו וגמרינן גז"ש דמעכבי וכדי לקיים ההיקש והגז"ש לא דרשינן גז"ש אלא מחדא ובזה יש ליישב נמי התימה של דיבור הקודם דאי לאו גז"ש הוי ילפינן מהיקש. דכבשי עצרת לחטאת דלא מעכבי כבשים ולחם אהדדי ולהתנא דהתם דדריש מהקישא לענין זכרי כהונה אפשר דאה"נ דס"ל דתרווייהו מעכבו אהדדי אפילו בלא גז"ש:

בד"ה דנין דבר שמתנה לכהן תימה אדרבא דנין דבר שממנו קרב למזבח כו' וקשה דהא שבעת הכבשים הוו כולו למזבח כדקאמר בגמ' לאפוקי הני דעולות נינהו משמע דעולות לא הוו מתנה לכהן ויש לומר דעולה לא הוי אלא ממנו קרב למזבח משום דאיכא עורה לכהנים כמו דאמרינן לקמן (דף ע"ד ע"ב ודף ק"ו ע"ב) והכא לא קאמר אלא דלא הוי מתנה לכהן משום דלא הוי מתנה לכהן אלא אם ניתן ממנה לכהן לאכילה:

בא"ד דהאי צד מסתבר לי' טפי כיון דאידי ואידי אלחם קיימי ואע"ג דפירשו לעיל בד"ה ובן ננס דפריך ד"ע כיון דעדיף אע"ג דלא דמו היינו דוקא אהא דקאמר בגמ' דיהיו מיהיו עדיף לי' מיהיו מתהיינה דעדיפות הוא משום דדמי התיבות של גז"ש אהדדי דזה דדמי התיבות של גז"ש אהדדי עדיף מהא דדמי אהדדי דתרווייהו קיימי אלחם אבל השתא קאמר לר"ע דיהיו מתהיינה עדיף משום דאיכא בתרווייהו צד דמתנה לכהן שפיר קאמרו דצד דמתנה לכהן עדיף מהצד שממנו קרב למזבח משום דאידי ואידי אלחם קיימי ואין לומר דהצד שממנו קרב למזבח עדיף משום דהתיבות של גז"ש דמי אהדדי אין זה מועיל להצד כלום אלא הוא מעלה בפ"ע ומעלה של הצד עדיף ממה שהוא דמי אהדדי בתיבות כיון דזו היא שיבה וזו היא ביאה:

בד"ה דאמר רב הונא כו' וליתא דהתם קאמר בברייתא הכי ותו דהתם קאמר קנאו השם כו' כצ"ל פי' דהתם אינה מימראה דר"ה אלא ברייתא היא ועוד האיך יכולין לפרש כדאמר ר"ה בגזל הגר כיון דהפירוש של קנאו השם ונתנו לכהן דהכא ודגזל הגר אינן שוין בפירושם:

דף מו.

בגמרא ואיזו היא זיקה שלהן זו שחיטה כו' כצ"ל:

שם או אינה עושה זיקה כו' כצ"ל בכל הדף אינה במקום אינו:

שם אלא מאי אית לך למימר מעיקרא כו' כצ"ל:

שם דבר שסופו לכהן כלומר האי קרא לאו בתר שחיטה כתיב אלא קודם שחיטה ומאי קודש לד' לכהן דבר שסופו לכהן לאחר שנשחט הכא נמי לאו תימא דבתר תנופה כתיב אלא קודם תנופה וקודם תנופה פליגי הילכך אכתי מספקא אי תנופה עושה זיקה או לא כן מצאתי בפירוש ר"ג:

שם ורמינהו כו' כצ"ל:

שם וידי נדרו יצא והלחם פסול כצ"ל לפי גירסת הספרים שהביאו התוס' בד"ה משחטה ומדברי רש"י נראה דגרסינן וידי נדרו יצא נזרק הדם כו':

ברש"י ד"ה ואיזו היא זיקה שלהן כו' כצ"ל:

בד"ה תנופה הכבשים היו מניפין כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה עד שלא שחטה כו' קרבנו על זבח וגומר מלמד כו' כצ"ל:

בד"ה נפרס לחמה לא ידענא מנלן דמיפסל לכולהו משום דנפרסה אחת מהן כו' פירוש דמדקתני סיפא נזרק הדם תורם מן השלם על הפרוס משמע דאיירי בנפרס אחת מחלותי' והלחם פסול משמע דכל הלחם פסול דאי לא פסול כל הלחם ע"כ היינו משום דזריקה

מועיל לחסר וחשיב כאילו כל הארבעים חלות הם כשרים ואמאי לא יזרק הדם ויצא ידי נדרו כמו בנטמא לחמה:

בד"ה נפרס לחמה כו' דמלחם הפנים גמר שהיא מנחת כל תודה והוא טעות דמוכח והש"מ מגי' שהיא מנחה כלחם תודה ואין נכון דתלי תניא בדלא תניא דלקמן בע"ב מבואר בהדיא דלחם הפנים הוי מנחה ולחמי תודה אמר אביי התם דלא איקרי מנחה ונראה להגי' שהיא מנחה ופוסל בה נפרס לחמה כתודה וכתיב בה היא שאם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות כצ"ל וה"פ משום דבתודה כתיב בגופה דפוסל בה נפרס לחמה לענין אותה חלה כמו דמשמע מדברי רש"י שכתב לא ידענא מנלן דמיפסל לכולהו משום דנפרסה אחת מהן משמע דאותה חלה שנפרסה ידע שפיר מנלן דמיפסלא ונראה דהיינו מהא דדריש לקמן במתניתין (דף ע"ז ע"ב) אחד שלא יטיל פרוס דחלה שניטל לתרומה צריכה להיות שלימה ומזה ילפינן נמי דכל החלות בעינן שלימות עד לאחר זריקה משום דבשעת זריקה הכל מעורב התרומה עם השירים וכתיב ממנו משמע דכל הלחם כשר לתרומה וכן משמע בגמ' לקמן (דף ע"ח ע"ב) דמקרא זה ילפינן דכל החלות בעינן שלימין דקאמר רבא וכן לענין לחמי תודה ופריך פשיטא ומשני מהו דתימא אחד אמר רחמנא שלא יטיל פרוס והא כמאן דפריסא דמיא קמ"ל ומדקאמר לענין לחמי תודה ולא קאמר לענין תרומת לחמי תודה משמע דבכל לחמי תודה הוצרך לאשמועינן דלא נימא דכפריסא דמיא ובלחם הפנים לא כתיב בגופי' דפוסל בו נפרס לענין אותה חלה שנפרסה אלא כתיב היא ודרשינן מיני' שאם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות ואם לא ידעינן ממקום אחר דפוסל בו נפרס מנלן למידרש מהיא למיפסל לכולהו דלמא אתי למיפסל אותה חלה בלבד ע"כ קאמר דלחם הפנים הוי מנחה ומשו"ה ידעינן דפוסל בו נפרס לענין אותה חלה כתודה דנפרס הוי כחסר ובמנחה כתיב קרא דשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דהשירים אסורין באכילה אע"ג דמקטירין קומץ עליהן וכן פרש"י נמי לעיל (דף ח' ע"א) בד"ה הלחם פסול כו' דהוי שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה ואמרינן לעיל דאע"ג דמקטירין קומץ עלייהו שירים אסורין באכילה והא דהכא בלחמי תודה אין זורקין את הדם ובלחם הפנים מקטירים הבזיכין אע"ג דהקטרה בבזיכין הוא במקום זריקה בדם משום דבמנחה אע"ג דכל השירים אסורין באכילה כיון דהם בעין מקטירין הקומץ עליהן אבל הכא כיון דכל הלחם פסול קודם זריקה נפסל נמי התודה כיון דהוזקקו זה לזה בשחיטה וגבי זבח אם ליכא שירים לאכילה אין זורקין את הדם אבל בנטמא כיון דזריקה מועלת לטמא הוי כאילו כל הארבעים חלות בשעת זריקה לא חשיב אבד הלחם אע"ג דאותה חלה אסורה באכילה וכשרה נמי התודה:

בד"ה מן השלם כו' דתניא בהתודה אחד שלא יטיל פרוס כצ"ל:
בד"ה וידי נדרו יצא דהציץ מרצה על אכילות לענין טומאה כצ"ל:
בד"ה רחמנא קרי' שלמים כו' אבל כבשי עצרת עם לחמה קרוי שלמים כצ"ל פירוש דתודה עם לחמה קרוי תודה משו"ה כשקורא אותה הכתוב נמי שלמים אתי ללמד דחוזר להיות שלמים בלא לחם אבל כבשי עצרת כיון דעם הלחם הוא קרוי שלמים אין ללמוד מזה דקרוי שלמים שיהא כשר בלא לחם:
בתוספות ד"ה ואיזו היא זיקה שלהן כו' ולר"א בר"ש קשה ניהו כו' כצ"ל רש"ק:
בא"ד כדאמר ר"י לקמן הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה כו' פירוש דאי לא צריך להיות לחם בשעת שחיטה א"כ לא הוזקקו כלל בשחיטה ואין שחיטה עושה זיקה ופשיטא דהכא לא אתיא כר"א בר"ש:
בא"ד הא אית לי' פדיון כדפריך בפ"ק דפסחים כו' כצ"ל צ"ק ואין להקשות לפי מאי דמשמע מדברי התוס' דלר"א בר"ש ג"כ שחיטה עושה זיקה לענין דאם אבד הלחם אבדו הכבשים מהא דאמר לקמן לר"א בר"ש דפודן בחוץ הא כיון דהלחם נפיק לחולין הוה לי' כאבד הלחם וא"כ אבדו נמי הכבשים ובשלמא לרבנן דמשני הגמ' לקמן דפודן מגוואי ניחא דאינו פודה אלא אותן שתי הלחם שלא הוזקקו עם הכבשים וכמו שפרש"י לקמן. דמביא מעות ואומר בכל מקום שהן השתים שאינן מקודשות תחללו על מעות הללו אבל לר"א בר"ש כיון דפודן בחוץ ע"כ אינו פודה אלא לשתים מבוררין דהא אינו יכול להוציא לחוץ אלא השתים שפודן וא"כ יש לחוש שמא השתים שפודן הם שהוזקקו עם הכבשים וע"י שפודן הוי אבד הלחם ואבדו נמי הכבשים דיש לומר כמו שכתבו התוס' לקמן (דף מ"ח ע"א) בד"ה מושך שנים מהן וזורק כו' וז"ל דשחיטה דהני כבשים לא קבעה כיון דלא נתברר מי הם המוקדשין וכולהו לא חזי עכ"ל והכי נמי יש לומר דשחיטה דהני כבשים לא קבעה הלחם כיון דלא נתברר השתי לחם המוקדשין וכולהו לא חזי:
בא"ד כ"ש דלא מסייע לקדש פירוש דהא שחיטה עושה זיקה אפילו לר"א בר"ש אפילו הכי אינה מסייע לקדש לר"א בר"ש לענין דלא יועיל פדיון כ"ש תנופה דמספקא לן אי עושה זיקה דאינה מסייע לקדש:
בא"ד מושך שתים מהן ומניפן כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד אע"ג דאיכא תנופה בכולהו ומשמע התם כו' ונאכלין בחוץ וצ"ע כצ"ל ויש לדקדק דבשלמא פודן בחוץ הוצרכו לומר דבלא זה לא קשה מידי דיש לומר דפודה השנים שלא הוזקקו עם הכבשים בכל מקום שהן אבל אותן שהוזקקו עם הכבשים אין להם פדיון אבל

כיון דפודן בחוץ אין פודה אלא שנים שמוציאן לחוץ וצריך לומר לר"א בר"ש דאעפ"י שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה ואל"ה אין הזריקה מקדשן וא"כ השחיטה עושה התחלת הקדושה וא"כ יש לחוש שמא אותן שהשחיטה עשה בהן התחלת הקדושה פודן מ"מ אין לחוש לזה דכיון דלא הוי גמר קדושה אלא התחלת קדושה שפיר מקדש לכולהו כמו שכתבו התוס' לקמן (דף מ"ח ע"א) בד"ה הא דלא כרבי ואפי"ה יש להם פדיון ושפיר קשה הכא אמאי אבד הלחם אבל למאי הוצרכו לומר ונאכלין בחוץ ונראה לפרש דבלא זה הו"א דמפיק לכולהו לחוץ ופודה השנים שלא הוזקקו עם הכבשים בכל מקום שהם ואע"ג דהשנים שלא נפדו נמי הם בחוץ מ"מ זורק עליהם דיש לומר דר"א בר"ש ס"ל כר"ע דזריקה מועלת ליוצא ונימא דאפילו באיתנייהו אבראי בשעת זריקה ס"ל לר"ע דמועלת הזריקה ע"כ כתבו דמשמע התם דנאכלין בחוץ דהא קאמר ונאכלות ע"י פדיון וזה ליכא למ"ד ומטעם זה נמי הוצרך בגמ' שם לומר דאתיא כר"א בר"ש ודלא כרבי:

בא"ד אביי אמר קדוש ואינו גמור רבא אמר קדוש ואינו ניתר כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ואמרינן לאביי תפיס פדיונו לרבא לא תפיס כו' זה הוא כגירסא שני' שמביא רש"י בשם רבו לקמן (דף מ"ז ע"א) אלא דרש"י פירש שם דלאביי תפיס פדיונו ולא נפיק לחולין משום דקדשה השחיטה ללחם קדושת הגוף במקצת לענין דלא נפיק לחולין והתוס' לא ניחא להו בפי' זה דא"כ מאי מקשה הגמ' אלא לאביי מאי איכא בין רבי לר"א בר"ש הא א"ב דלרבי לא נפיק לחולין ולר"א בר"ש נפיק לחולין כמו שהקשו שם התוס' על פרש"י לגירסא זו בד"ה בקונטרס גרס וז"ל ולפירושו לא דמי לאביי קדוש טפי דאלים דלא נפיק לחולין ולר"א בר"ש נפיק לחולין לפיכך פירשו דלאביי תפיס פדיונו ונפיק לחולין אפילו לרבי אלא דקשה מגמ' דהכא אמאי אבד הלחם אפילו לרבי ע"כ פירשו דלרבי לא נפיק לחולין ולא משום קדושת השחיטה אלא משום קדושת תנור ולפי זה שפיר מקשה הגמ' לקמן מאי איכא בין ר' לר"א בר"ש בפלוגתא דשחיטה מקדשה דהא דא"ב דלרבי לא נפיק לחולין ולר"א בר"ש נפיק לחולין אינו ענין לפלוגתא דשחיטה מקדשה אלא לפלוגתא דתנור מקדש והוא ממש כמו שכתבו התוס' לקמן בדיבור שהבאתי בסה"ד וז"ל ומיהו גירסת הקונטרס נכונה לאביי תפיס ולרבא לא תפיס והשתא איכא בינייהו במקומות אחרים ודחקינן לאשכוחי הכא מאי בינייהו וה"פ דאיכא בינייהו במקומות אחרים דהיינו בפלוגתא דתנור מקדש ודחקינן לאשכוחי הכא בפלוגתא דשחיטה מקדשה מאי בינייהו:

בא"ד דאכתי חזי לכבשים אחרים דמ"ש מלחם אחר כו' כצ"ל ש"מ והג"ה שנ"ב לתודה הוא תמוה דהא מסקו התוס' דש"מ כיון דנפדו פקעה קדושת תנור ורבי דס"ל דתנור מקדש אי אפי לי' בתנור חול לא מקדשי ותודה לא בעי תנור קודש כמו שכתבו התוס' בסמוך וצריך לומר דהקושיא לא היתה אלא דוקא אם חזי לכבשים אחרים אבל הא דחזי לתודה לא קשיא דיש לפרש אבד מליקרב לכבשים אחרים של עצרת:

בא"ד אי אפי להו בתנור חול לא מקדשי ותימא הוא כו' כצ"ל פי' דתימא הוא לומר דלרבי תנור קודש מעכב אפילו בדיעבד:

בא"ד מיהו יש לחלק בין מנחה דבהדי זבח למנחה לחודא כו' אין כוונתם בזה לדחות התדע אלא הוא המשך אחד עם התדע וכוונתם בזה לתרץ דלא תיקשי אי תנור מקדש כמו קדושת כלי אמאי תפיס פדיונו הא כל מנחות שנתקדשו בכלי לא תפיס פדיונן כלל:

בא"ד יש לומר דר"א בר"ש נמי כו' כצ"ל:

בא"ד ולאו מטעמי' דהכא פליג עלי' כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד בפ"ק (שם דף ט' ע"א) כצ"ל:

בא"ד דאי תנופה עושה זיקה אבדו הכבשים אבד הלחם כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ואית להם פדיון לכ"ע כו' כצ"ל צ"ק וקשה הא כבר תירצו לעיל דרבי ס"ל תנור מקדש ור"א בר"ש ס"ל אין תנור מקדש ובזה מתורץ גם קושיא זו דקודם שחיטה לרבי עדיף מקודם זריקה לר"א בר"ש משום דס"ל דתנור מקדש ונראה לפרש דלעיל לא הוצרכו לזה אלא לאביי אבל לרבא דס"ל אליבא דרבי דשחיטה מקדשה קדושה גמורה דלא תפיס פדיונו שפיר יש לומר דאבד הלחם דהכא אינו משום קדושת תנור אלא משום קדושת שחיטה ומקשו מהאיבעיא דתנופה עושה זיקה לרבא ומכח קושיא זו הוכרחו לומר אפילו לרבא דגמ' דהכא ס"ל דתנור מקדש ונראה להגי' דצ"ל ותימא לרבא כו':

בא"ד והילכך שמעתין אתיא שפיר אף כראב"ש אי קסבר תנור מקדש ולקמן אייתי אי קסבר אין תנור מקדש פירוש דאין הכרח לומר דר"א ס"ל דאין תנור מקדש דאפשר לומר דס"ל דתנור מקדש ובריייתא דלקמן דתניא כשהוא פודן אין פודן אלא בחוץ אתיא כתנא דס"ל דאין תנור מקדש וס"ל כר"א דאין שחיטה מקדשה ונראה דדוקא לרבא מצינן לפרש כן אבל לאביי דאמר לרבי תפיס פדיונו ולא יצא לחולין וזה הוא פירוש דברי רבי דאמר קדוש ואין קדוש דקדוש היינו דלא נפיק לחולין ואינו קדוש היינו דתפיס פדיונו א"כ ר"א דפליג על רבי ואמר לעולם אינו קדוש על כרחך ס"ל דנפיק לחולין ומוכרח דס"ל דאין התנור מקדש וע"כ שמעתין דלא כראב"ש:

בא"ד א"נ התם אפילו אפאו בב"א אין התנור מקדשן כו'. פירוש דאם לא אפאן בב"א ודאי ניחא דיכול לפדות השתים האחרונים שלא נתקדשו בתנור דאין כלי שרת מקדש אלא הצריך לכלי אלא אפי' אפאם בב"א ג"כ לא מקדשי כלל אפילו שנים מהם ואפי"ה כשרים לרבי דאע"ג דס"ל דבעינן לאפות בתנור קודש דוקא מ"מ לא בעינן שיתקדשו בתנור כיון דלא כתיב תנור בקרא אלא גמרא גמורי לה וכמו שכתבתי למעלה בדיבור זה של התוס':

בא"ד כי ההוא דסוף לולב וערבה דאמרינן קסבר דאין שיעור למים ואי מייתי במקודשת איפסלו להו בלינה אבל אי אמרינן דיש שיעור למים מצי כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד א"נ שאני הכא דאיכא תנופה כו' ואפילו ראב"ש מודה הכא דשחיטה קבעה כן הוא הנוסחא הנכונה פירוש דשחיטה עושה זיקה לענין דאם אבדו הכבשים אבד הלחם ואין לו פדיון משום דהתנופה מצטרפת עם השחיטה לקדש הלחם לענין שלא יועיל פדיון והצ"ק הגי' דתנופה קבעה ובמחילה מכ"ת לא דק דאפילו לפי תירוצם דשאני הכא דאיכא תנופה חשובה הא דאיבעיא להו אם תנופה עושה זיקה ואי אבדו הכבשים אבד הלחם ואין לו פדיון לא מצי קאי אלא לרבי דס"ל דשחיטה מקדשה דלדידי' אפשר לספוקי דגם תנופה מקדשה אבל לראב"ש דס"ל דאין השחיטה מקדשה אין לספק ולומר דתנופה מקדשת כמו שכתבו התוס' בתחלת הדיבור דהא מספקא לן אי עושה זיקה כ"ש דלא מסייע לקדש פירוש דהא שחיטה דפשיטא לן דעושה זיקה אינה מקדשה לראב"ש כ"ש תנופה דגריעה משחיטה דהא מספקא לן אי עושה זיקה דלא מקדשה אפילו אי עושה זיקה ולתרץ התימא דמדראב"ש נשמע הי' די לתרץ דדוקא לראב"ש דשחיטה לא מקדשה גם תנופה לא מקדשה אבל לרבי דס"ל דשחיטה מקדשה יש לומר דגם תנופה מקדשה אי עושה זיקה כמו השחיטה והא דהוצרכו לתרץ שאני הכא דאיכא תנופה חשובה הוא כדי לתרץ דסוגיא דהכא דשחיטה עושה זיקה אבדו הכבשים אבד נמי הלחם מצי אתיא אפילו כראב"ש והיינו משום דאיכא תרווייהו תנופה ושחיטה והתם ליכא תנופה חשובה והא דלא תירצו כן התוס' לעיל לאביי היינו כמו שכתבתי לעיל דדוקא לרבא מצי אתיא שמעתין כראב"ש אבל לאביי דאמר קדוש היינו דלא נפיק לחולין ע"כ ראב"ש דאמר לעולם אינו קדוש היינו דנפיק לחולין וכתירוצם הכא לרבא לפי הגירסא לאביי תפיס פדיונו לרבא לא תפיס פדיונו כן מתרצים התוס' לקמן (דף מ"ז ע"א) בד"ה ובקונטרס לאביי לפי הגירסא לאביי לא תפיס פדיונו לרבא תפיס פדיונו ומשו"ה כתבו התוס' שם וכדפרישית לעיל וכוונתם לדברי התוס' דהכא דתירצו כן לרבא ואין שום חילוק ביניהם אלא בהתירוץ דתנור מקדש דהכא מתפרש שפיר לרבא לגירסא

דידן דתנור לבד מקדש ודוקא בתנופה מוכרחין לומר דמקדשה ביחד עם השחיטה אבל לקמן גם התירוץ של תנור מקדש אין לפרש לבדו אלא בצירוף עם השחיטה כדי לתרץ הקושיא דמקשו התם לאביי נמי ליבעי מה בין שוחטן לשמן לשוחטן שלא לשמן:

בא"ד כלומר וכ"ש שאסורין באכילה פירוש דבשלמא אי אמרינן דלר"א תפיס פדיונו ויוצא לחולין ניחא הא דאמר זריקה הוא דמקדשה כלומר דכיון דשחיטה לא מקדשה יש לו היתר אכילה ע"י פדיון אבל לפי מה שפירשו דר"א מודה היכא דאיכא תנופה חשובה מצטרפת עם השחיטה לקדש הלחם לענין דאין לו פדיון קשה הא דאמר דזריקה הוא דמקדשה ופירשו דצריך לפרש וכ"ש שאסורין באכילה דהא אפילו קדושה גמורה לענין לאיפסולי ביוצא אין לו כל שכן דאין ניתר באכילה:

בא"ד ובקונ' פירש לקמן כו' בפירוש הקונטרס שלפנינו ליתא ובש"מ מביא בשם פי' הקונטרס וז"ל והקשה בקונטרס הלא בין לאביי ובין לרבא אמרינן לעיל דלר"א לא תפיס פדיונן והאיך אמרי' פודין ותי' ה"מ היכא דנזרק דמו שלא לשמו דאידחו להו החלות אבל הכא פריק להו קודם זריקה ומיגו דחזי לקרבן דאי בעי האי מניף ואי בעי האי מניף אלימא למיתפס פדיונן עכ"ל והקונטרס כתב זה להגירסא לאביי לא תפיס פדיונן לרבא תפיס פדיונן וה"ה דיש לתרץ כן לרבא לפי גירסת התוס' דלעיל לאביי תפיס' פדיונן לרבא לא תפיס פדיונן לפי מה דפירשו דלר"א נמי לא נפיק לחולין ונראה לפרש דגם לפי' הקונטרס נמי צריך לומר כמו שפירשו דמשום תנור ותנופה לא נפיק לחולין לר"א כדי שלא תיקשי מההוא דפסחים דקאמר דלר"א נפיק לחולין אע"ג דהתם איירי בנשפך הדם דאידחו הלחם ולא הביאו פירוש הקונטרס אלא לתרץ הא דפודן בחוץ דלקמן והתם איכא נמי תנופה ותנור דלפירוש הקונטרס לא צריכין לחלק בין קידוש תנור ותנופה דהכא לדהתם:

בא"ד דאפילו בתנופה הוזקקו זה לזה אם תנופה עושה זיקה כו' פירוש דלפרש"י דרבי ור"א פליגי אי שחיטה עושה זיקה קשה תיפשוט לי' דתנופה אין עושה זיקה כמו דפריך בגמ' פשיט לי' מדר"י ומה דמתרץ בגמ' דר"י גופי' קמיבעיא לי' דדילמא תנופה מספקא לי' לא שייך לתרץ על רבי לומר דתנופה מספקא לי':

בא"ד דלכ"ע אין יכול לשנותן לזבח אחר לפירוש דפירשנו כו' כוונתם להפירוש שפירשו דסוגיא דהכא אתיא אפילו כר"א א"כ גם ר"א אית לי' דשחיטה עושה זיקה וכמו דפירשו בתחלת הדיבור משום דאר"י לקמן הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה:

בא"ד אלא התם מיירי לאיפסולי ביוצא ואע"ג דזה מתרץ הגמ' לקמן לאביי אבל לרבא משמע דפלוגתתם הוא לענין תפיס פדיונן מ"מ פירשו התוס' הכא לענין פסול יוצא משום דלרבא פליגי נמי בפסול אבל לאביי לא פליגי בתפיס פדיונן:

בד"ה נפרס לחמה כו' וכולהו צריכי פירוש דהוצרך לאשמועינן דאין זריקה מועלת לחסר ואין זריקה מועלת ליוצא ואין ציץ מרצה על אכילות לפי גירסת התוס' לקמן:

בא"ד וצ"ע שלא יקשה מכאן לרב הונא ולרבא דאמרו בפ"ק כו' כצ"ל וה"פ דלדידהו לא הוצרך בברייתא למיתני נפרס לחמה דהיינו חסר דכ"ש הוא מיוצא והש"מ הגי' דלמ"ד אין זריקה מועלת ואין נכון דהא רבא הדר בי' מברייתא דהתם והא דלא הדר מברייתא דהכא משום דבברייתא דהתם משמע דחסר גרע מיוצא:

דף מו:

בגמרא דודאי בעי תנופה זו היא גירסת התוס' דפירשו דקאי על הלחם ולחם הוא לשון יחיד אבל רש"י פירש דקאי אכבשים משו"ה גורס בעו תנופה בוא"ו לשון רבים:

שם שלמים הוא דמקדשי כצ"ל:

שם שחטו שלא לשמו לא קדש הלחם כצ"ל:

שם ולחם הפנים שלנו הן האיך הן נאכלין כצ"ל:

שם ולאו מטעמי' אמר רבא כו' כצ"ל ש"מ:

שם לחם תנופה וגומר ביכורים כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה בעו תנופה כבשים האחרים לדברי הכל כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה:

בד"ה ומעכבי כו' ואפילו לא הוזקקו מעכבי לבן ננס וה"ה דהוה מצי למיפרך לר"ע מ"ש לחם דמעכב לשני כבשים ולא מעכב לשבעה כבשים ופר ואילים אלא משום גבי מקדשו לא מצי למינקט אלא כבשים ללחם נקט נמי גבי מעכבי כבשים ללחם ואע"ג דגבי שני כבשים ילפינן לעיל מקרא ה"נ גבי שבעה כבשים כתיב והקרבתם על הלחם דמשמע חובה ללחם דהיינו דמעכבי אהדדי כפרש"י שם אלא דאמר בברייתא דלעיל שבעת כבשים אעפ"י שאין לחם ואין שום משמעות בקרא דשבעת כבשים אעפ"י שאין לחם ומשו"ה שאל אביי לרבא הטעם של הברייתא דלא רצה לדרוש על הלחם לעיכוב שבעה כבשים ולחם ושאל נמי על מקדשי לפי דאם לא מקדשי ניחא שפיר הא דלא מעכבי אבל התוס' פירשו שם דיש משמעות בקרא דשבעת כבשים אעפ"י שאין לחם משו"ה פירשו הכא דאגב מקדשי נקט מעכבי:

בד"ה ומעכבא דאם אין תודה אין לחם דהא אינן קדושין אלא בשחיטה הוצרך לזה לפי שהוא מפרש דמעכבי דשני כבשים קודם שהוזקקו א"כ מעכבי דתודה נמי קודם

שהוזקקו ולא מצינו בקרא לימוד ע"ז אלא מטעם דאין קדושין אלא בשחיטה דהא ליכא בהו תנופה אלא בהמורם מהן והא דלחם מעכב התודה דלא שייך טעם זה הוא מטעם דבלא לחם לא מיקרי תודה אלא שלמים ולא הוצרך לפרש זה משום דהכא לא קאמר אלא התודה מעכבת הלחם וקשה דלפי זה כיון דילפינן כבשי עצרת מאיל נזיר דשחיטת כבשים מקדשה הלחם ממילא ידעינן דאם אין כבשים אין לחם ולמה לי' קרא לבן ננס דכבשים מעכבי לחם ועוד דהא ע"כ אין זה מוכרח דהא מצינו ר"ע דסובר דיש לחם בלא כבשים אע"ג דלדידי' נמי שחיטת כבשים מקדשה לחם ויש לומר דדוקא גבי לחמי תודה דליכא בהו תנופה אלא במורם מהן בלבד יש ללמוד מטעם דאין קדושין אלא בשחיטה דאם אין תודה אין לחם אבל בשתי הלחם דאיכא תנופה בגופייהו אי לאו קרא דכבשים מעכבי לחם הו"א דלא מעכבי והתנופה מקדשן ומתירן והא דילפינן דשחיטת כבשים מקדש הלחם היינו דוקא היכא דאיכא כבשים:

בד"ה ומשני כו' עולה נינהו סה"ד ומה"ד איל נזיר שלמים הוא ומקדש הלחם כדמפרש לקמי' כצ"ל:

בד"ה לפיכך כו' זבח שלמים לד' על סל המצות כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה שמא יזדמנו כו' ואוכלן כצ"ל:

בד"ה גזירה משום דרבה כו' מדתנן העיד בן בוכרי כו' כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה אבדו כבשים לא תיבעי לך דודאי בעי תנופה בהדי כבשים אחריני ולא דמי לזו תודה וזו לחמה כו' נראה לפרש כוונתם דלכאורה משמע לפרש דמשו"ה באבדו כבשים לא תיבעי לך משום דבאבדו כבשים אבד נמי הלחם ואע"ג דהשתא קיימינן דאין תנופה עושה זיקה היינו לענין דאם אבד הלחם לא אבדו כבשים אבל אבדו כבשים אבד נמי הלחם דלא גרע מזו תודה וזו לחמה דאע"ג דבתודה ליכא תנופה מחיים אפי"ה אבדה התודה אינו יכול לצרף הלחם עם תודה אחרת כמו דאמר בפסחים (דף י"ג ע"ב) והכא נמי הוי כמו זו תודה וזו לחמה אע"ג דלא אמר זו לחמה דהא כיון דכבשי עצרת אינן באין נדבה לא הופרש הלחם אלא לאלו הכבשים ופירשו התוס' דאינו כן דהפירוש בגמ' הוא דאותו לחם בעי תנופה בהדי כבשים אחריני דהכא לא דמי לזו וזו לחמה ופירשו הטעם דלא דמי דאי אבדה התודה אינו מביא אחרת כמו דאמר לקמן (דף פ' ע"א) משום דקאמר זו תודה לא נתחייב באחריותה אבל הכא אם אבדו הכבשים מחויבין הציבור להביא כבשים אחרים א"כ לא הופרש הלחם לאותן כבשים דוקא והא דאבדו כבשים לא תיבעי לך צריך לומר הטעם כפרש"י:

בד"ה לפיכך שחטו שלא לשמו לא קדש הלחם טפי הוה ניחא למיתני שחטו לשמו קדש הלחם כו' לא קדשו הלחם כצ"ל פירוש דשלא לשמו הוא עבירה דאסור לשנות בקדשים וניחא טפי למיתני שחטו לשמו דהוא כתקנה ושלא לשמו דלא קדש הוה משמע מדיוקא:

בד"ה לישרפינהו כו' טעון עיבור צורה כו' כצ"ל מצאתי פירוש אפילו פיגול דפסולו בגופו א"כ ה"נ אע"ג דפסולו בגופו טעון עיבור צורה לאותו מ"ד והוי מצינן למימר דאתי כאותו מ"ד:

בד"ה לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט כו' דמנותר לא יליף פירוש דבנותר דרשינן בזבחים (דף נ"ו ע"ב) ובשבת (דף כ"ד ע"ב) דאין שורפין אותו בלילה וכתבו דאין לומר דיליף מנותר מדמסיק צורת הקרבתם ופירשו התוס' בדיבור שאח"ז דהיינו עד הלילה ושורפין בלילה וא"כ למאי דס"ד השתא דטעון עיבור צורה ממש הוה מצי למיפרך דלישרפינהו למוצאי יו"ט:

בד"ה מה ביכורים בפ"ע ואפי"ה איצטריך לר"ע למיגמר יהיו מתהיינה ללחם דמעכב כבשים כצ"ל פירוש דאי לאו גז"ש הו"א דלא מעכב כלל כמו שכתבו התוס' לעיל (דף מ"ה ע"ב) בד"ה גמר יהיו מתהיינה דמסתבר להו דלא ניקום אעיכוב כבשים ולחם וצריך לומר דהא דפריך בגמ' לעיל ור"ע נמי לילף יהיו מיהיו היינו לרבה ורב יוסף דהכא דלרבא דיליף מביכורים לא קשה מידי וגם לא קשה קושית התוס' דלעיל בד"ה זו היא שיבה:

דף מז.

בגמרא איכא בינייהו לאיפסולי ביוצא כצ"ל צ"ק שם חוץ לזמנו כו' כצ"ל:

שם ר"א אומר אין בלחם משום פיגול בש"מ מקשה מדקאמר ר"א אין בלחם משום פיגול משמע דבכבשים יש בהם משום פיגול ואמאי הא אבד הלחם וא"כ אבדו הכבשים ולא קרב המתיר כמצותו ותירץ דבכבשים יש משום פיגול אם זרק דמן שלא לשמן ודוחק הוא דהא ר"ע דאמר יש בלחם משום פיגול ע"כ איירי בלשמו דהא בשלא לשמו מיבעיא לן אם זריקת כבשים מועיל ללחם וא"כ ר"א דפליג נמי לא איירי אלא בלשמו ומה שתירץ עוד דעכ"פ מועיל הזריקה להלחם שיצא לענין קביעות הפיגול בכבשים משום דפסול הכבשים הוא משום חסר הלחם ואפילו למ"ד דאין זריקה מועלת ליוצא מודה בחסר ומביא ראי' מלעיל (דף י"ב) ואדרבא משם ראי' להיפוך דא"כ אמאי לא מביא רבא ראי' לדבריו מהך ברייתא ועוד דהא רבא הדר בי' מברייתא דהתם ומסיק דחסר גרע מיוצא כר"ה ונראה לתרץ דאפילו בזריקה לשמה יש בכבשים משום פיגול אפילו לר"א

דלעיל (דף י"ב ע"א) בד"ה ה"מ הקשו התוס' למ"ד דביצא כולו אף ר"ע מודה דאין זריקה מועלת מהא דתניא דביצא כולו וזרק הדם הורצה לר"י ומשמע בגמ' דהטעם הוא משום דס"ל דזריקה מועלת ליוצא ותירצו דלענין הרצאה שאני לר"י בין לכתחילה בין לדיעבד אפילו ביצא כולו אבל לעולם לא מיקבע בפיגול ולא נפיק מידי מעילה היכא דיצא כולו. וכוונתם דאע"ג דס"ל לר"י אם אין בשר אין דם וצריך לומר דהא דהורצה ביצא כולו משום דזריקה מועלת להבשר שיצא כולו היינו דוקא לענין הרצאה שהוא בהדם שלא יצא אבל אין זריקה מועלת ליצא כולו לענין הבשר שיצא גופי' דיקבע בפיגול ושיצא מידי מעילה וא"כ ה"ה לר"א דס"ל דאין זריקה מועלת אפילו ליצא מקצתו יש לחלק כן וא"כ הכא דכבר זרק הדם חוץ לזמנו שפיר יש פיגול עכ"פ בכבשים דהא אילו זרק הדם כמצותו הוי הכבשים כשרים דהא בדיעבד הורצה דלענין הכבשים שלא יצאו מועיל הזריקה נמי ללחם שיצא והוה כאילו לא אבד הלחם ורק ללחם אינו מועיל הזריקה לענין קביעות פיגול ולהוצאה ממעילה כמו לר"א ביצא כולו למ"ד יצא כולו לא אמר ר"ע ובזה יתיישב נמי דלא תיקשי לר"ע למ"ד יצא כולו לא אמאי יש פיגול בלחם הא כיון דאבד הלחם אבדו נמי הכבשים וחשיב כאילו יצא כולו כמו שכתבו התוס' שהבאתי לעיל דבחסרו שירים בין הקמיצה להקטרה כיון דכל השירים אסורין באכילה משום המקצת שחסר חשיב כיצא כולו והוי צריך לדחוקי דאותו מ"ד ס"ל כאוקימתא דר"פ ולא כאוקימתא דר"ש ולפי מה שכתבתי ניחא דכיון דהכבשים כשרים לא הוי כיצא כולו ומשו"ה אף בלחם יש פיגול משום דזריקה מועלת ליצא מקצתו:

(**שם**) **אמר** רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דאמר שחיטה מקדשה וכתב בש"מ בהשמטות וז"ל והקשה הר"ם מעיקרא דס"ל דכי איתנייהו אבראי פליגי ולא הדר עיילינהו מאי דוחקי' לאוקמי כרבי לוקמי' כר"א ומ"מ אית בה פסול יוצא משום זריקה שקדש אותה לפסול ביוצא ונ"ל דכיון שהי' בחוץ בשעת הזריקה אין הזריקה מקדשו לפסול ביוצא כדאמר גבי שחיטה שחטה תוך החומה ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם וה"נ אמרינן בזריקה עכ"ל מה שמשמע מדבריו דאי זריקה מקדשת לפסול ביוצא הוי לר"ע זריקה מועלת לפסול יוצא ליתא הא אין מיפסל ביוצא אלא לאחר שהועילה בו זריקה וקידשה נמצא דזריקה מועלת לכשר אלא דאפי"ה יש להקשות דלוקמי' כראב"ש ומ"מ לר"ע הוי זריקה מועלת ליוצא בשעת זריקה ולר"א בכה"ג נמי אין זריקה מועלת כמו דאוקים ר"פ בזבחים פלוגתא דאימורי קדשים קלים דכ"ע ס"ל דאין אימורי מיפסלי ביוצא ואפי"ה ס"ל לר"א דאין זריקה מועלת ליוצא והיינו ליוצא בשעת זריקה ולא ליפסל יוצא ותירוצו אין נכון דבשחיטה גופה קאמר ר"י דהלכתא כוותי' לגבי ר"ל דדוקא חוץ

לחומת בית פליגי אבל חוץ לחומת העזרה קדש וא"כ משכחת לה שפיר דזריקה מקדשה בחוץ ליפסל ביוצא ונראה לתרץ דיש להקשות נמי דכיון דלא איבעיא לי' דזריקת שלא לשמה דכבשים יועיל להתיר הלחם באכילה אלא משום דמצינו לר"ע דס"ל דזריקת פיגול קובעת ללחם בפיגול הא אינו מוכרח כלל לר"ע דס"ל דזריקת פיגול קובעת ללחם בפיגול ביוצא דיש לומר דבהדר עיילינהו פליגי ופליגי בפלוגתא דרבי וראב"ש כמו דדחה ר"פ וצריך לומר דמסתבר לי' דכיון דתני בברייתא סתמא משמע דפליגי בכל אופן בין בהדר עיילינהו ובין באיתנהו אבראי ובשניהם פליגי אי זריקה מועלת ליוצא וא"כ לפי זה מוכרח לומר דהני תנאי כרבי ס"ל דשחיטה מקדשה דאין לומר דס"ל דזריקה מקדשה דא"כ לא מצינן לאוקמי פלוגתייהו אלא בדאיתנהו אבראי וכן אין לומר דבהדר עיילינהו פליגי בפלוגתא דר' וראב"ש דכיון דאמרי דטעמי' דר"ע משום דשחיטה אינה מקדשה משמע דאי הוה מקדשה מודה הכא דאין זריקת פיגול קובעת ללחם בפיגול ביוצא א"כ גם בדאיתנהו אבראי אע"ג דזריקה מקדשה מ"מ מודה ר"ע דאין זריקת פיגול קובעת ללחם בפיגול ביוצא וכן משמע מדברי ר"פ דאוקים פלוגתייהו בדהדר עיילינהו דפליגי בפלוגתא דרבי וראב"ש וקאמר דבדאיתנהו אבראי כ"ע לא פליגי והא דקאמר ר"פ וממאי דכי איתנהו אבראי פליגי רצה לומר וממאי דכי איתנהו אבראי נמי פליגי דילמא לא פליגי אלא בהדר עיילינהו ובזה ניחא נמי הא דקשה אמאי קאמר ר"פ וממאי דכי איתנהו אבראי פליגי הא לא אידכר כלל בדברי ר"ש אי פליגי באיתנהו אבראי או בדהדר עיילינהו והוה בעי למימר ממאי דכ"ע ס"ל כרבי דשחיטה מקדשה ופליגי אי זריקה מועלת ליוצא דילמא פליגי בשחיטה מקדשה ולפי מה שכתבתי ניחא דאי פליגי נמי באיתנהו אבראי יש הכרת לומר דשחיטה מקדשה ע"כ הוצרך לומר ממאי דבאיתנהו אבראי נמי פליגי דילמא לא פליגי אלא בהדר עיילינהו ואע"ג דבברייתא קתני סתמא אין מזה הכרח כ"כ לומר דפליגי נמי באיתנהו אבראי:

ברש"י ד"ה אין מקדשין מפרש לקמי' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לא קדש הלחם ולא תפיס פדיונו בקדושת שתי הלחם אלא בקדושת שאר תרומת הלשכה כו' כצ"ל ש"מ מדהאריך בלשונו וקאמר ולא תפיס פדיונו ולא קאמר בקיצור לא קדש הלחם בקדושת שתי הלחם וממילא ידעינן דכשנפדה לא תפיס פדיונו בקדושת שתי הלחם אלא בקדושת תרומת הלשכה משמע דכוונתו לפרש דהלחם קדוש נמי קצת בקדושת שתי הלחם אלא דלא אלים למיתפס פדיונו בקדושת שתי הלחם ומשו"ה לא נפיק לחולין ועוד יש משמעות לפרש כן משום דכלשון הזה פירש נמי לקמן בד"ה לאביי לא תפיס פדיונו וז"ל לא תפיס פדיונו בקדושת שתי הלחם ואם רצה משנה המעות לשאר

קרבנות ציבור דהיינו קדושת תרומת הלשכה והתם ע"כ לפרש דלא נפיק לחולין דהא לרבי יש על הלחם קצת קדושת שתי הלחם מדמיפסל ביוצא וא"כ הכא דפירש נמי בהאי לישנא כוונתו ג"כ דלא נפיק לחולין וצריך ביאור מה הכרח הי' לרש"י לפרש כן ונראה לפרש דרש"י הוכרח לפרש כן לפי הגירסא ראשונה שמביא לקמן דגרס לאביי לא תפיס פדיונו לרבא תפיס פדיונו דלגירסא זו יש להוכיח דקודם שחיטה נמי יש על הלחם קצת קדושת שתי הלחם מדפריך בגמרא אלא לאביי מאי איכא בין רבי לראב"ש ומאי קושיא הא לרבי לא נפיק לחולין ולראב"ש נפיק לחולין אלא ודאי פשיטא לי' להגמ' דלראב"ש נמי לא נפיק לחולין ומדראב"ש קודם זריקה נשמע לרבי קודם שחיטה דהא לראב"ש לא קדשה השחיטה כלל מדאינו נפסל ביוצא ואין שום סברא לחלק בין קודם שחיטה לאחר שחיטה וה"ה לרבי וכן משמע מדברי התוס' בד"ה ובקונטרס שהקשו דלאביי נמי ליבעי אליבא דרבי מה בין שוחטן לשמן לשוחטן שלא לשמן אבל לגירסא שני' שמביא רש"י לקמן דגרס לאביי תפיס פדיונו לרבא לא תפיס משמע שמפרש דקודם שחיטה אין על הלחם קדושת שתי הלחם כלל אלא קדושת תרומת הלשכה ונפיק לחולין ע"י פדיונן:

בא"ד ובת"כ יליף לה מקרבנו על זבח תודת מגיד כו' כצ"ל והא דפי' דילפינן מתודה אע"ג דמשמע בגמרא דכבשי עצרת ילפינן מאיל נזיר ובאיל נזיר נמי כתיב זבח שלמים דמשמע דוקא זביחה לשם שלמים יש לומר דכוונתו בזה לתרץ קושית התוס' בד"ה במה יעשה בזביחה שהקשו דבפ"ק דזבחים דרשינן מזה שינוי בעלים ולפרש"י ניחא דהכא דרשינן מדכתיב יעשה זבח על סל המצות והתם דרשינן מדכתיב זבח שלמים ובאיל נזיר ובכבשי עצרת הא דשחטו שלא לשמו לא קדש הלחם ילפינן מתודה:

בד"ה קדוש ואינו קדוש ומפרש לקמי' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מאי בינייהו כו' באכילה ואינו גמור כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה לאיפסולי ביוצא כו' ולר"א דאמר כו' ואם יצא בין ששחיטה לזריקה ואח"כ זרק לשמו כשר כו' דכ"ש לרבא כיון דקדושתי' שחיטה כו' כצ"ל:

בא"ד זה בלא זה לא נפיק לחולין ולר"א דאמר כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אלא לאביי דאמר לרבי נמי תפיס פדיונו וכ"ש לר"א כו' והקשו בתוס' הא פירש לעיל בד"ה היינו כו' דלר"א אינו קדוש כלל קדושת הגוף ותפיס פדיונו ונפיק לחולין א"כ איכא בינייהו דלרבי לא נפיק לחולין ולר"א נפיק לחולין ונראה לתרץ קושית התוס' על רש"י ונקדים לפרש פרש"י בדיבור הסמוך דפירש לרבי מיפסל ביוצא אם יצא לא יהא כשר לשחוט עליו כבשים אחרים לר"א לא מיפסל ביוצא וכשר לשחוט עליו כבשים אחרים דמשמע דאפילו לרבי אם לא יצא מותר לשחוט עליו כבשים אחרים הא אמר

ר"י לעיל דהכל מודים דשחיטה עושה זיקה ורש"י גופי' מפרש לקמן בס"פ ר"י הא דאמר בגמ' שם על פלוגתא דרבי וראב"ש דהוקבעו ולא הוקבעו קאמר דהיינו לענין לשנותן לזבח אחר וא"כ רבי סובר דאסור לשנותן לזבח אחר ונראה לפרש דרש"י מפרש דהא דאמר אבדו הכבשים אבד הלחם היינו בלא כבשים אחרים ואשמועינן דאפילו לר"ע דס"ל דיש לחם בלא כבשים היינו דוקא בלא הוזקקו ביחד בשחיטה או אפילו עם כבשים אחרים בלא פדיון ואפילו לפירוש התוס' צריכין לפרש כן לרבא לגירסא דגרס לרבא תפיס פדיונו והתוס' לא פירשו דאבד הלחם לגמרי ואפילו ע"י פדיון אלא לגירסא דלאביי תפיס פדיונו לרבא לא תפיס דמפרשים לאביי תפיס פדיונו ולא נפיק לחולין אבל להגירסא לרבא תפיס פדיונו ע"כ לפרש דנפיק לחולין והא דפירש"י לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה הוזקקו והנותר לפנינו יצא לבית השריפה נקט הכי משום הכבשים או משום הלחם לאביי לגירסא ראשונה דלא נפיק לחולין אבל לרבא לגירסא ראשונה או לגירסא אחרונה בין לאביי ובין לרבא יש תקנה ללחם בפדיון ואבד הלחם היינו בלא פדיון כדפרישית וע"י הפדיון נפקע הקדושה ונפקע נמי הזיקה ואע"ג דפירש לאביי תפיס פדיונו ולא נפיק לחולין לרבי היינו דקצת קדושת שתי הלחם שקדשה השחיטה לא אלימא למיתפס פדיונו אבל קדושת תרומת הלשכה נפקע שפיר וא"כ פודין הלחם ובאותו מעות קונין הלחם מיד לצורך כבשים אחרים דדוקא לאוכלן בתורת חולין אסור משום דעדיין נשאר על הלחם קדושת שתי הלחם במקצת אבל לאוכלן בתורת שתי הלחם שרי דשחיטת כבשים האחרים מתירין ג"כ קדושת שתי הלחם שקדשה שחיטת הכבשים הראשונים ואין להקשות הא אותה קדושה נזקק עם כבשים הראשונים ופסולה לצרף עם כבשים האחרים דיש לומר דהא דשחיטה עושה זיקה היינו דוקא לקדושת תרומת הלשכה שיש על הלחם בשעת שחיטה אבל קדושת שתי הלחם שקדש הלחם ע"י השחיטה כיון דבשעת זיקה עדיין לא הי' הוזקקה עם הכבשים כלל ולפי גירסא זו פרש"י דהא דלאביי לא נפיק לחולין לרבי היינו משום דשחיטה קדשה במקצת אבל קודם השחיטה אין על הלחם אלא קדושת תרומת הלשכה כדי להשוות סוגיא דהכא עם סוגיא דפסחים א"כ לא הוזקקה קדושת שתי הלחם עם הכבשים כלל ושפיר יכול לצרף הלחם עם כבשים האחרים ולפי"ז ניחא שפיר פרש"י דהכא דאין כוונת רש"י לומר דכ"ש דלראב"ש לא נפיק לחולין דבלא זה דיסתור דברי עצמו באותו ענין יהא קשה מסוגיא דפסחים לגירסא זו נמי אלא כוונתו דכ"ש דלראב"ש תפיס פדיונו כמו לרבי ואע"ג דלראב"ש נפיק לחולין אין שום נ"מ בזה דבין לרבי דעדיין נשאר על הלחם קצת קדושת שתי הלחם ובין לראב"ש דנפיק לגמרי לחולין אי אפשר לאכול הלחם בתורת

חולין אלא פודין את הלחם בפנים משום דחולין ממילא קא הויין או משום דהוא לצורך קרבן כמו הלל דמביא כבשתו לעזרה בעוד דהוא חולין ומקדישה בעזרה ואחר כך קונין אותו מיד באותן מעות לצורך כבשים אחרים להוציא הציבור ידי חובתן דהא אי אפשר לאפות לחם אחר דאין אפייתן דוחה לא את השבת ולא את היו"ט כמו שפסק הר"ם בפ"ח מהל' תו"מ וכ"ש הכא דיכולין ליקח אותן שתי הלחם ע"י פדיון ובזה ניחא נמי הא דשינה רש"י בפירוש דאיכא בינייהו לאיפסולי ביוצא לגירסא זו מלגירסא ראשונה דכיון דלפי גירסא זו צריכין לפרש הא דפריך מאי איכא בין רבי לראב"ש משום דפודין את הלחם לצורך כבשים אחרים בין לרבי ובין לראב"ש וצריך לומר דהשחיטה אינה עושה זיקה אלא לקדושת תרומת הלשכה שהי' על הלחם בשעת שחיטה ניחא טפי לפרש האיכא בינייהו לאיפסולי ביוצא לענין לשחוט עליו כבשים אחרים:

בד"ה איכא בינייהו כו' ולר"א כו' שלא ירדה לו כו' ואין יוצא פוסל בו וכשר לשחוט עליו כו' כצ"ל:

בד"ה חוץ לזמנו כלומר על מנת לאכול מן הכבשים חוץ לזמנו הא דפירש לאכול מן הכבשים אע"ג דאם חישב על הלחם ג"כ הוי עכ"פ הלחם פיגול בלא יצא משום דקתני אין בלחם משום פיגול משמע. אבל בכבשים יש בהם משום פיגול ואם חישב לאכול מן הלחם לא פיגל בכבשים כדתנן לעיל (דף ט"ו) וכ"ש הכא דבלחם גופי' לא הוי פיגול ועוד דכיון דהלחם אסור באכילה משום יוצא יש ספק אם הויא מחשבה לפגל משום דהוי כמחשב לאכול דבר שאין דרכו לאכול כמו שפירש הקונטרס לעיל (דף י"ב ע"א) האיבעיא דשירים שחיסרו בין קמיצה להקטרה אי מהניא להו הקטרה למיקבעינהו בפיגול

בד"ה אין זריקה מועלת ליוצא הילכך לא קבעתי' ללחם בפיגול דהא כבר פסול ואמר בפ"ק אין פיגול במקום פסול וכן פירש נמי לקמן בע"ב בד"ה אין מועלין בהם כו' ופיגול נמי לית בהו דהא פסולין הן כבר וקשה אמאי לא פירש כיון דאין זריקה מועלת ליוצא הוי להו כמו שלא נזרק עליהן הדם ולא קרבו כל מחיריהן כמו שפרש"י בזבחים (דף צ' ע"א) ועוד קשה לקמן גבי אימורין כיון דאין זריקה מועלת ליוצא א"כ הוי אימורין שיצאו קודם זריקת הדם ור"פ אמר בזבחים (דף צ' ע"א) בדהדר עיילינהו כ"ע לא פליגי דמועלין בהן וחייבין עליהן משום פיגול דכ"ע ס"ל דלא מיפסלי ביוצא ונראה לפרש דהתם דאמר ר"פ בדהדר עיילינהו כ"ע לא פליגי משום דכ"ע ס"ל דאימורין לא מיפסלי ביוצא קודם זריקת דמים א"כ הא דפליגי בדאיתנהו אבראי וס"ל לר"א דאין זריקה מועלת ליוצא אין לפרש משום דכבר נפסלו ואין פיגול במקום פסול דהא לא נפסלו עד לאחר הזריקה

דכבר נעשה פיגול קודם שנעשה פסול ביוצא משו"ה הוכרח רש"י לפרש דאין זריקה חשובה זריקה להאימורין משום שהם חוץ למחיצתן בשעת זריקה והוי להו כמו שלא נזרק עליהן הדם ולא קרבו כל מתיריהן אבל הכא משמע דרב ששת מפרש פלוגתא דר"א ור"ע באימורין שיצאו דפליגי בין באיתנהו אבראי ובין בהדר עיילינהו דכ"ע ס"ל דאימורין מיפסלי ביוצא קודם זריקת דמים מדקאמר דר"א ור"ע דפליגי בב' הלח' לטעמי' דפליגי באמורין והכא בב' הלחם קאמר דכ"ע דשחיטה מקדשה ומיפסלי ביוצא וא"כ אי מפרש פלוגתא דאימורין בדאיתנהו אבראי דוקא משום דלא מיפסלי ביוצא לא הוי ר"ע לטעמי' דאפשר הכא דכבר פסולין הן מודה דאין פיגול במקום פסול והוי בעי למימר דר"ע לטעמי' בפלוגתא דבשר קדשי קדשים שיצאו דהתם מיפסלי ביוצא כמו בשתי הלחם ואפי"ה ס"ל לר"ע דזריקה מועלת ליוצא משו"ה פירש הכא הטעם דאין פיגול במקום פסול ור"פ נמי דקאמר התם בדהדר עיילינהו כ"ע לא פליגי לא קאמר הכי אלא לפי סוגיא דהתם דקאמר לימא כתנאי דמוקי פלוגתא דר"א ור"ע באימורין שיצאו קודם זריקת דמים דפליגי אי אימורין מיפסלי ביוצא קודם זריקת דמים וקשה האיך נוכל לומר דטעמי' דר"ע משום דאימורין לא מיפסלי ביוצא קודם זריקת דמים הא ע"כ ר"ע ס"ל דזריקה מועלת ליוצא בבשר קדשי קדשים שיצאו לפני זריקת דמים וא"כ יש לומר שפיר דר"ע נמי ס"ל דאימורין מיפסלי ביוצא אלא דזריקה מועלת ליוצא וצריך לומר דמשמע לי' להסוגיא דהתם דע"כ ר"א ור"ע באימורין שיצאו פליגי בדבר אחר ולא באותו דבר דפליגי בבשר קדשי קדשים שיצאו דאל"כ למה להו לפלוגי בתרתי ואשמועינן דר"ע ס"ל דאין אימורין מיפסלי ביוצא ולפי סברתם דחה ר"פ דאפשר בבשר קדשי קדשים פליגי אי זריקה מועלת לפסול יוצא והבשר הוא בפנים בשעת זריקה ובאימורין פליגי אי זריקה מועלת ליוצא כשעדיין לא נפסלו אלא שיצאו לחוץ בשעת זריקה אבל לפי הסוגיא דמעילה דמצריך הני תרי פלוגתות משמע דס"ל להסוגיא דהתם דפליגי בתרווייהו אי זריקה מועלת ליוצא בגוונא חדא וניחא טפי לומר כן דבזה ניחא נמי דהברייתא בזבחים (דף כ"ו) דקתני פירכסה ויצתה וחזרה פסולה ומוקי לה התם באימורין ומשמע דאימורין שיצאו קודם זריקת דמים פסולין לא פליגא אמתניתין דאימורין שיצאו:

בתוס' ד"ה ואת האיל כו' אין לפרש דיליף הכא מדאיתקש תודה לשלמי נזיר כו' ושתי הלחם נמי איתקוש ללחמי תודה כו' כצ"ל פי' דתודה איתקש לשלמי נזיר מה שלמי נזיר מקדשין את הלחם ולא זבחים אחרים אף תודה נמי מקדש את הלחם ושתי הלחם נמי איתקוש ללחמי תודה מה לחמי תודה אין מתקדשין אלא בשחיטת התודה שהוא שלמים אף שתי הלחם אין מתקדשין אלא בשחיטת השלמים ולא בשחיטת זבחים

אחרים והא דצריכין להקיש לחמי תודה לשלמי נזיר אע"ג דבתודה נמי כתיב קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח משום דאי ילפינן מתודה הו"א דוקא תודה דליכא זבחים אחריני בהדי' תודה הוא דמקדשי אבל כבשי עצרת דאיכא זבחים אחריני בהדי' ליקדשי הני והני כדאמר בגמ' לעיל בעמוד הקודם ומשו"ה מביא בגמ' הכא קרא דאיל נזיר:

בא"ד ואע"ג דהוה לי' הימנו ודבר אחר איכא למאן דאמר דלא ילפינן כו' כצ"ל פירוש הימנו נקרא מה שכתיב בתודה בהדיא דהיינו שזביחת שלמים מקדשה לחם ודבר אחר נקרא מה שלא כתיב בתודה בהדיא אלא שלמד משלמי נזיר בהיקש דהיינו שזבחים אחריני לא מקדשי ובכה"ג איכא למ"ד דילפינן למד מן הלמד לפי שקצת לא הוי למד מן הלמד אלא כתיב בהדיא במלמד ראשון ואע"ג דבתודה ליכא זבחים אחריני בהדי' ולא צריך למילף זה מהיקש דאיל נזיר לגופי' מ"מ ילפינן מהקישא דאיל נזיר כדי ללמד על כבשי עצרת דזבחים אחריני לא מקדשי אלא שלמים:

בא"ד ומיהו קשה דא"כ כו' ותו ראב"ש כו' מדכתבו דא"כ משמע דאי הוי ילפינן מהיקש לא קשה הני שני קושיות ונראה לפרש דאי ילפינן מהיקש איצטריך למיכתב בתודה בהדיא כדי למילף אכבשי עצרת דאי לא כתיב בתודה בהדיא לא הוי מצינן למילף כבשי עצרת בהיקש דתודה דתודה גופי' ילפינן מהיקש דאיל נזיר והוה למד מן הלמד אבל השתא דכתיב בתודה בהדיא הוי הימנו ודבר אחר וכן לראב"ש יש לומר דילפינן תודה בהיקש מאיל נזיר דבעי כל עשיות והא דאיצטריך למיכתב זבח בתודה היינו כדי להיות הימנו ודבר אחר דכיון דנכתב קצת בתודה דהיינו דבעינן שיהא לחם בשעת שחיטה שוב מצינן למילף השאר בכבשי עצרת למד מן הלמד אבל למ"ד דלא ילפינן נמי בהימנו ודבר אחר אלא ילפינו בלא היקש משום דלא הוי אלא גלויי מילתא בעלמא א"כ ל"ל קרא בתודה לרבי ולראב"ש נימא דקרא אתי בתודה ללמד דלא נילף מאיל נזיר בגלויי מילתא אלא דשחיטה לבד מקדשה ולא בעינן בתודה כל עשיות אבל לאחר שתירצו דאיצטריך קרא בתודה לגופי' שפיר איכא למימר דילפינן מאיל נזיר לתודה דבעינן כל עשיות לקדש הלחם בגלויי מילתא בעלמא:

בא"ד וי"ל דהוה אמינא מדקרי' רחמנא שלמים דלא מקדשי לחם כי שלמים ולראב"ש נמי כו' כצ"ל ומן ונזיר נמי עד ולראב"ש נמחק והוא הג"ה מחוץ מאיזה תלמיד טועה דהא כבשי עצרת לא נוכל למילף מתודה אלא מאיל נזיר כמו דאמר בגמ' מ"ט דכתיב ואת האיל וגומר וכל הדיבור של התוס' עסק בזה דהאיך ילפינן כבשי עצרת מאיל נזיר וא"כ איצטריך למיכתב איל נזיר ללמד על עצמו ועל כבשי עצרת דזבחים אחריני דאיכא

בהדייהו לא מקדשי קצת מצאתי בש"מ שכתב בשם תו"ח וז"ל וא"ת וליכתוב רחמנא תודה ולא בעי איל נזיר ויש לומר דבאיל נזיר כיון דאיכא זבחים אחריני בהדי' הו"א כולהו צריכי לקדושי איצטריך קרא באיל נזיר למימר דאיל דוקא מקדש עכ"ל:

בד"ה במה יעשה בזביחה כו' וצ"ע לרבי מנא לי' שינוי בעלים סה"ד כצ"ל פירוש כיון דלענין קידוש הלחם לא דריש מיעשה כל עשיות משום דלא כתיב זבח יעשה א"כ לענין שינוי בעלים נמי לא דריש מיעשה כל עשיות ומנא לי' גבי שינוי בעלים דפוסל בכל עשיות לענין שלא עלו לבעלים לשם חובה:

בד"ה בקונטרס גרס כו' דהא לראב"ש לא מהניא שחיטה מידי ומשו"ה לא תפיס פדיונו פירוש דכן משמע מדברי הגמ' דפריך לאביי מאי איכא בין רבי לראב"ש דלראב"ש נמי לא תפיס פדיונו וא"כ צריך לומר דגם קודם שחיטה איכא קדושת שתי הלחם על הלחם ומשו"ה לראב"ש דשחיטה לא מהניא מידי כ"ש דלא אלימא קדושתא למיתפס פדיונו וא"כ ה"ה לרבי קודם שחיטה כ"ש דלא אלים למיתפס פדיונו:

בא"ד אבל הכא דאיכא שחיטה ותנופה ותנור להכי לא יפרק ישית לעיל כצ"ל מצאתי פירוש דבפסחים מיפרק וכדפרישית לעיל כצ"ל מצאתי פירוש דבפסחים גבי לחמי תודה ליכא תנופה ותנור אלא שחיטה לבד משו"ה לראב"ש תפיס פדיונו אבל הכא דאיכא תנופה ותנור בהדי שחיטה מצטרפין בהדי שחיטה לקדש הלחם לענין דלא תפיס פדיונו ואין כוונת התוס' על שניהם יחד אלא או תנופה עם השחיטה או תנור עם השחיטה וכמו שכתבו לעיל התוס' (בדף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו אלא דהתם גבי תירוץ דתנור לא צריכין לומר דכוונתם בצירוף עם השחיטה ובתירוץ דתנופה לבד מוכרחין לפרש דמקדשה בצירוף דשחיטה דתנופה לבד ליכא למימר לראב"ש דמקדשה כמו שכתבו שם בתחלת הדיבור דהא מספקא לן אי עושה זיקה כ"ש דלא מסייע לקדש אבל הכא בתנור ג"כ מוכרחין לומר דכוונתם בצירוף עם השחיטה דאל"כ נשאר הקושיא דלאביי נמי ליבעי אליבא דרבי מה בין שוחטן לשמן לשוחטן שלא לשמן והכא קיצרו בדבריהם דעדיין נשאר הקושיא מהא דאמר לקמן דלראב"ש פודן בחוץ והתם נמי איכא תנופה ותנור משו"ה כתבו וכדפרישית לעיל וכוונתם למה שכתבו התוס' לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו דשם תירצו דלקמן ס"ל אין תנור מקדש אי נמי אפילו אפאם בב"א אין התנור מקדשן כיון דלא חזי כולהו א"נ כמו שפירש הקונ' דפודן קודם זריקה ומיגו דחזי לקרבן דאי בעי האי מניף ואי בעי האי מניף אלימי למיתפס פדיונן ובתירוץ דתנופה תירצו דלקמן ליכא תנופה חשובה דמניף כל הד' ואינה ראוי' אלא לשתים או כמו שפי' הקונטרס ויש להקשות דכל זה מועיל לתרץ הא דאמר הכא לראב"ש לא תפיס פדיונו

לאביי ובפסחים אמר דתפיס אבל עדיין קשה לרבא דאמר הכא דלרבי תפיס פדיונו ובפסחים אמר דלא תפיס ולכאורה הי' נראה לתרץ כמו שתירצו התוס' לעיל (בדף מ"ו) להגירסא לאביי תפיס פדיונו לרבא לא תפיס פדיונו דסוגיא דפסחים אתיא כרבא וכמו כן יש לתרץ לגירסא זו דסוגיא דפסחים אתיא כאביי אבל מדלא פירשו כן התוס' הכא משמע דבתירוץ שתירצו לראב"ש אליבא דאביי מתורץ נמי רבי אליבא דרבא ולפיכך נראה לפרש דהא דלרבי אליבא דרבא אלימא קדושתא לתפוס פדיונו בשחיטה היינו בצירוף תנופה ותנור אבל בפסחים גבי לחמי תודה דליכא תנופה ותנור אלא שחיטה לבד אע"ג דשחיטה מקדשה לענין לאיפסולי ביוצא מ"מ לא אלימא קדושתא למיתפס פדיונן:

בא"**ד** ופירוש הקונ' שפירש הגירסא לאביי תפיס פדיונו לרבא לא תפיס פדיונו צ"ע כו' ולפירושו לא דמי לרבי קדוש טפי דאלים דלא נפיק לחולין ולראב"ש נפיק לחולין ויתכן יותר כו' כצ"ל פירוש דלפי פי' הקונטרס בגירסא זו יתכן יותר גירסא אחריתא:

בא"ד ומיהו גירסת הקונטרס נכונה כו' פירוש דפירוש הקונטרס בגירסא זו אינו נכון מהטעם שכתבו דא"כ מאי פריך הגמ' לאביי מאי איכא בין ר' לראב"ש דהא טובא איכא בינייהו אבל הגירסא נכונה והם מפרשים לגירסא זו בדברי התוס' לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו דלאביי נמי לא נפיק לחולין משום דהתנור מקדש ולא כפירוש הקונטרס משום דקדשתי' שחיטה במקצת ולראב"ש ס"ל דאין תנור מקדש ונפיק לחולין והא דלא קאמר איכא בינייהו דלראב"ש נפיק לחולין משום דזה תלי בפלוגתא דתנור מקדש ולא תלי בפלוגתא דשחיטה מקדשה ולראב"ש נמי לא נפיק לחולין אי הוה ס"ל דתנור מקדש והכא קיצרו בדבריהם וכתבו והשתא איכא בינייהו במקומות אחרים ודחקינן לאשכוחי הכא מאי בינייהו פירוש דאיכא בינייהו בפלוגתא דתנור מקדש דפלוגתא זו הוזכר לקמן (דף צ"ה ע"ב) במתניתין ודחקינן לאשכוחי מאי בינייהו בפלוגתא דהכא דפליגי בשחיטה מקדשה:

דף מז:

בגמרא משום פיגול נותר וטמא כצ"ל בדברי ר"א ובדברי ר"ע:

שם מדזריקת פיגול קבעה ללחם ביוצא כבשר כן הוא הנוסחא לפנינו פירוש כבשר שיצא ומוכח מזה דלחם כגוף הכבשים דמי ולנוסחא זו צריך לומר נמי ביוצא דבלחם שלא יצא פשיטא דזריקת פיגול קבעה ללחם בפיגול כבשר דבהדיא תנן לעיל (דף ט"ו ע"א) דהכבשים מפגלין את הלחם ומזריקת פיגול ללחם שלא יצא אין ראי' לזריקה שלא לשמה דזריקת פיגול אע"ג דאינה מתרת לאכילה מ"מ היא חשובה כזריקה כשרה

לפי שהיא מרצה לפיגולו כמו דאמר במעילה (דף ב') אבל מפרש"י ותוס' נראה דלא גרסי תיבת ביוצא ונראה לפרש דהם גורסין כי כשר כפירוש ר"ג והפירוש הוא כמו לחם כשר שלא יצא ומשו"ה לא הוצרך לומר ביוצא דכיון דאמר כי כשר משמע דאיירי בלחם שיצא:

שם דר"א סבר לי' כרבי כו' כצ"ל:

שם שחיטה מקדשה כצ"ל בכל העמוד:

שם ולאו איתותב דרב גידל אמר רב כו' כצ"ל:

שם והרי פסח אחר חצות הכי קאמינא כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה אין מועלין בהם דלא מועילה בהו הך זריקה כו' כצ"ל:

בד"ה מאי כו' מאי סה"ד ומה"ד מדזריקת פיגול קבעה לי' ללחם כו' דהא יוצא הוא סה"ד ומה"ד קבעה ללחם בפיגול כי כשר כשאר לחם שלא יצא כו' כצ"ל:

בד"ה או דילמא לחומרא אמרינן להיות לחם פיגול סה"ד ומה"ד לקולא לא אמרינן לענין זריקה שאינה הוגנת כו' כצ"ל:

בד"ה וממאי דבאיתנהו כו' התם כי גופי' דזבח דמי כו' לא שרי כבשים ללחם כו' כצ"ל מצאתי קצת:

בא"ד שלא לשמן לא ואכתי איכא למיפרך כדלעיל אליבא דמאן סה"ד ומה"ד זריקה כצ"ל ש"מ פירוש אליבא דמאן מיבעיא לי' לרב שמואל בר רב יצחק:

בד"ה והאמר רב גידל כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דממון בעלים הן ולית בהו מעילה דלא קרינא בהו כו' דקרינא בי' בחלב מקדשי ד' ומשום זריקת פיגול כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה ואינה מוציאה כו' וזריקת דם מוציאה כו' שהרי מתירתו לכהנים כו' כל שהיתה לה שעת כו' אין מועלין בה וכל שלא היתה לה שעת כו' מועלין בה כו' לא מפקע לי' מידי מעילה כו' כצ"ל:

בד"ה ולאו איתותב כו' כצ"ל:

בד"ה מהו שיזרוק כו' דודאי לשמן לא הויא זריקה כשרה כדאמרינן כו' כצ"ל:

בד"ה והרי תודה כו' והא הכא כו' כצ"ל:

בתוספות ד"ה קבעה לחם בפיגול כי כשר אלמא כו' כצ"ל:

בד"ה ובהדר עיילינהו פליגי אלחם קאי אבל אאימורין אפילו כי לא הדר עיילינהו פליגי כו' כן הוא הנוסחא לפנינו והצ"ק מחק תיבת אפילו ואין נכון דאע"ג דר"פ אמר בזבחים (דף צ' ע"א) על פלוגתא זו בהדר עיילינהו כ"ע לא פליגי פירוש דאפילו ר"א מודה דהוי זריקה מעלייתא לענין הבאה לידי מעילה ולענין קביעת פיגול משום דכ"ע ס"ל

דאימורי קדשים קלים לא מיפסלי ביוצא קודם זריקת דמים ואין כאן פסול יוצא כלל לא אמר זה אלא לפי סברת הגמ' דהתם דפלוגתא דר"א ור"ע באימורי קדשים קלים לא הוי בחד גוונא עם פלוגתא דבשר קדשי קדשים משום דקשה למה להו לר"א ור"ע לאיפלוגי בתרתי ולא ס"ל הצריכותא דמצריך להו במעילה דאי הוי ס"ל להגמ' דהתם הצריכותא דמצריך להו במעילה קשה מנלן לעשות פלוגתא חדשה בין ר"א ור"ע אי אימורי קדשים מיפסלי ביוצא הא ע"כ ס"ל לר"ע זריקה מועלת ליוצא בבשר קדשי קדשים א"כ שפיר יש לומר דגם ר"ע מודה לר"א דמיפסלי ביוצא ואפי"ה מועלין בהם וחייבין עליהן משום פיגול דזריקה מועלת ליוצא ועדיפא הוה לי' למימר לימא מסייע לי' דע"כ לא פליג ר"ע אלא משום דזריקה מועלת ליוצא אלא ודאי משמע לי' דע"כ ר"א ור"ע באימורי קדשים קלים פליגי בדבר אחר ולא באותו דבר דפליגי בבשר קדשי קדשים ולפי סברא זו דחה ר"פ דיותר מסתבר לומר דכ"ע ס"ל דלא מיפסלי ביוצא ופליגי בדאיתנהו אבראי אי זריקה מועלת ליוצא היכא דלא מיפסלי ע"י היציאה אלא שהי' בשעת זריקה חוץ למחיצתן שלאחר זריקה ובבשר קדשי קדשים פליגי דוקא היכא דעיילינהו והי' בפנים בשעת זריקה אלא דמיפסלי כבר ע"י היציאה ומשו"ה מסתבר טפי לאוקמי כה"ג משום דשני הפלוגתות הוו מענין אחד אי זריקה מועלת ליוצא אלא דפלוגתא דרישא הוא אי זריקה מועלת לפסול יוצא ובשעת זריקה אינו יוצא ופלוגתא דסיפא הוא אי זריקה מועלת ליוצא ממש בשעת זריקה ולא נפסל ביוצא דכיון דאימורין לא מיפסלי ביוצא קודם זריקת דמים ליכא בהו פסול יוצא אלא לאחר שנזרק עליהן הדם נמצא דזריקה לא הוי לפסול יוצא אבל ר"פ ע"כ ס"ל כמו דמפרש הגמ' במקומם במעילה הנך תרי פלוגתות דבתרווייהו פליגי בגוונא חדא בזריקה מועלת ליוצא דהא מצריך הנך תרי פלוגתות אהדדי ואי ס"ל לגמ' דהתם דבאימורי קדשים קלים פליגי באימורין מיפסלי ביוצא כמו דאמר בזבחים לימא כתנאי או כמו דדחה ר"פ התם דברישא פליגי בדהדר עיילינהו ובזריקה מועלת לפסול יוצא ובסיפא פליגי בדאיתנהו אבראי היכא דלא מיפסלי ביוצא לא הוי בעי למיעבד צריכותא דשני הפלוגתות אינם בגוונא חדא דאי ר"פ ס"ל אליבא דנפשי' כמו דאוקים בזבחים דכ"ע ס"ל דאימורין לא מיפסלי ביוצא תקשה עליו מברייתא הובאה בזבחים (דף כ"ו ע"א) דתני פירכסה ויצתה לחוץ וחזרה פסולה ומוקי שם בגמ' באימורין והתוס' שם בד"ה ודילמא הקשו מברייתא זו על סוגיא דזבחים (דף כ"ה סוף עמוד ב') דרצה לומר דר"י ור"ל דפליגי בבשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים ור"י אמר כשר ה"ה דפליגי נמי באימורין דיקשה על ר"י מהברייתא ותירצו דר"י יסבור כסברת הגמ' דאמר לימא כתנאי דמוקי פלוגתא דר"א ור"ע באימורין מיפסלי

ביוצא והך ברייתא אתיא כר"א ור"י יסבור כר"ע ואמאי לא הקשו על ר"פ דדחי הלימא כתנאי ומוקי דכ"ע ס"ל דאימורין לא מיפסלי ביוצא אלא ודאי דעל ר"פ לא קשה מידי דלא אמר זה אלא לסברת הגמ' דהתם דאמר לימא כתנאי משום דמשמע לי' דע"כ הנך תרי פלוגתות לא איירי בגוונא חדא ודחי דאפילו לסברא זו ג"כ לא הוי כתנאי דיש לומר דכ"ע ס"ל דאימורין לא מיפסלו ביוצא אלא דפליגי בדאיתנהו אבראי ובזריקה מועלת ליוצא היכא דלא מיפסלא ואע"ג דלפי זה יקשה ממתני' על הברייתא דפורכסה גם למאי דאוקים כתנאי קשה קושיא זו דמה שתירצו התוס' דיש לומר דהברייתא אתיא כר"א לא ניחא לי' לר"פ לאוקים ברייתא דמיתניא סתמא בלא שום פלוגתא כר"א דלית הילכתא כוותי' לנגד ר"ע דר"א מתלמידי ב"ש הוא אלא דר"פ מכח קושיא זו ס"ל כגמ' דמעילה דבתרווייהו פליגי בגוונא חדא ומצריך לתרווייהו והא דבתוס' מקשה נמי לר"פ מהך ברייתא ומתרץ הוא הג"ה ואינו מדברי התוס' כמו שכתב הש"מ שם ודברי ההג"ה אינם נכונים דהא דמפרש הא דקאמר ר"פ בדהדר עיילינהו כ"ע לא פליגי דכ"ע ס"ל דאימורין מיפסלי ביוצא וכ"ע ס"ל דזריקה מועלת לפסול יוצא ולא פליגו אלא בדאיתנהו אבראי בשעת זריקה קשה דא"כ מי דחקו לר"פ לומר דכ"ע ס"ל דזריקה מועלת לפסול יוצא דלדחות הלימא כתנאי לא הוה בעי למימר אלא דכ"ע ס"ל דאימורין מיפסלו ביוצא והכא בזריקה מועלת ליוצא קא מיפלגו ופליגו בין בדהדר עיילינהו ובין בדאיתנהו אבראי כדמשמע סתימת לשון המשנה דבתרווייהו פליגו וכן משמע מדברי רב ששת דהכא דמפרש לפלוגתייהו בין בדהדר עיילינהו ובין בדאיתנהו אבראי מדהוצרך לומר דהני תנאי כרבי ס"ל כמו שכתבתי לעיל לפרש דבריו ע"כ נראה עיקר כהנוסחא אשר בתוס' לפנינו וכן פירש בקונטרס במעילה דפליגו נמי בחזר והכניסו והתוי"ט כתב במעילה דלא כפרש"י ולפלא בעיני האיך עמד על דעתו לחלוק על רש"י מכח הש"ס דזבחים דמסתמא לא אישתמיט מרש"י ש"ס ערוכה והא דכתבו וכן מוכח בפרק התדיר לא קאי אלא אהאי דפליגי נמי בדאיתנהו אבראי והוצרכו לזה דלא תימא דהא דקאמר ר"פ הכא דילמא בדאיתנהו אבראי כ"ע לא פליגי היינו מפום דאיתנהו אבראי גרע מפסול יוצא ואפילו ר"ע מודה דזריקה אינה מועלת ואפילו בגופי' דזיבחא ולפי מה שכתבתי ניחא הא דכתבו התוס' וכן מוכח בפרק התדיר וקשה הא בהדיא אמר שם בגמ' הכי אלא דהתם קאמר הכי לפי סברת הגמ' דהתם אלא דיש להוכיח דלסברא דידך נמי פליגו ג"כ בדאיתנהו אבראי דאל"כ ודאי הוכרח ר"פ לאוקמי התם הפלוגתא בדהדר עיילינהו כסברת הגמ' דקאמר לימא כתנאי:

בד"ה ואינה מוציאה מודי מעילה כו' ולאו קושיא סתמו דבריהם ולא פירשו ונראה לפרש דלמ"ד במעילה (דף ה' ע"א) דהיתר שחיטה שנינו לא קשה מידי דודאי לא משכחת להא דר"ג בנשחטה בהיתר ומטעם זה פירשו התוס' שם הא דר"ג בשחט במחשבת פיגול וזרק סתם משום דלפירוש זה אתיא הא דר"ג אפילו כמ"ד היתר שחיטה שנינו ולמ"ד היתר זריקה שנינו דמשכחת להא דר"ג בנשחטה בהיתר נמי לא קשה ממתניתין דקתני שחטה חוץ לזמנה משום דממתניתין גופי' מוכרח לר"ג דזריקת פיגול אינה מוציאה מידי מעילה דהא ע"כ מתניתין איירי בזרק דבלא זרק מאי למימרא הא אפילו שחטה בשתיקה נמי לא מפקע ממעילה עד דזרק והא דלא פריך על ר"ג למ"ד דהיתר זריקה שנינו מאי קמ"ל מתניתין היא יש לומר דאי לאו דר"ג הו"א דזריקת פיגול מוציאה מידי מעילה ומתניתין איירי בלא זרק וקמ"ל דלא תימא דשחטה חוץ לזמנה מפקע ממעילה משום דהוי כקדשים שמתו:

בד"ה ולאו איתותב ר"ג ולא חשיב שינויא דהתם כו' כצ"ל פירוש אע"ג דהגמ' מתרץ שם הקושיא דמקשה על ר"ג לא חשיב לי' לר"פ הך שינויא דאיהו גופי' מקשה התם הך קושיא א"כ ע"כ לא ס"ל כשינויא דהתם:

בד"ה מהו כו' לר"י דאמר דאי תנופה כו' כצ"ל פי' לר"י דאמר לעיל שחיטה עושה זיקה לא קשה מידי די"ל דס"ל כר"ז שהשיב לאיסור ולא קשה אלא לרבי ירמי' דכיון דמיבעיא לי' דאפשר לזרוק דמן שלא לשמן אמאי אמר לעיל בפשיטות דאי תנופה עושה זיקה אבד הלחם אבדו הכבשים הא אפשר לזרוק דמן שלא לשמן ודוחק לומר דהתם קאמר לאחר ששמע מר"ז לאיסור וקיבלה מיני':

בד"ה והרי פסח קודם חצות מצי לשנויי כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה והרי תודה כו' כל דברי התוס' בזה הדיבור הם סתומים וצריכים ביאור ונראה לפרש דקשה להו להתוס' דלעיל (דף מ"ו ע"א) מקשה בגמ' על ר"י דאמר שחיטה עושה זיקה מהא דקתני משחטה נפרס לחמה הדם יזרק והבשר יאכל ואי ס"ד שחיטה עושה זיקה איפסל לי' לחם תיפסל נמי תודה ומשני שאני תודה דרחמנא קרי' שלמים וסוגיא זו יש לפרש בשני אופנים ולשני הפירושים קשה גמ' דהכא הפירוש האחד הוא דהדם יזרק דברייתא הוא לשם תודה והא דמשני שאני תודה כו' היינו נמי דמשו"ה כשר לזרוק הדם לשם תודה באבד הלחם לאחר שחיטה ואין להקשות לפי זה אמאי מקשה הגמ' דוקא על ר"י דס"ל דשחיטה עושה זיקה ליקשה לנפשי' אפילו בלא זיקה הא קיי"ל דאין תודה בלא לחם כדקתני ר"ח לקמן (דף פ' ע"ב) תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהן חברתה אין לה תקנה ועד כאן לא הוצרך ר"י לטעם דשחיטה עושה זיקה אלא

לכבשי עצרת ואליבא דר"ש דס"ל דיש כבשים בלא לחם אבל בתודה כ"ע ס"ל דאין תודה בלא לחם ואפי' אם לא הוזקקו יחד בשחיטה כגון דשחט התודה בלא לחם לשמה ודאי דפסולה לזרוק הדם לשמה דיש לומר היינו דוקא אם שחט בלא לחם כלל או בשחט עם לחם ואח"כ אבד הלחם לגמרי או נשרף דבכה"ג לר' יהושע דס"ל אם אין בשר אין דם אם אבד הבשר או נשרף אפילו אם זרק הדם בדיעבד לא הורצה דאין זריקה מועלת כלל לאבוד ושרוף אבל אם יצא הלחם או שנפרס או שנטמא בכה"ג דמיירי הברייתא דלר"י כה"ג בבשר כתבו התוס' לעיל (דף י"ב ע"א) בד"ה הנ"מ דאפילו למ"ד דביצא כולו לא אמר ר"ע דזריקה מועלת ליוצא מ"מ לענין הרצאת הדם בדיעבד ס"ל לר"י דזריקה מועלת ליוצא כולו לענין דיהא נחשב כאילו יש בשר וכן ס"ל נמי לר"ע ולא אמר דאין זריקה מועלת ליוצא כולו אלא לענין אקבועי בפיגול וליציאה ממעילה וה"ה דיש לומר כן לר"א דס"ל דיש דם אעפ"י שאין בשר אבל אין תודה בלא לחם דאם יצא הלחם לאחר שחיטה אע"ג דס"ל דאין זריקה מועלת ליוצא לענין אקבועי בפיגול ולצאת ממעילה מ"מ מועלת הזריקה בדיעבד להלחם שיצא לענין הרצאת דם התודה דיהא נחשב כאילו יש לחם דלא עדיף זיקת לחם והכבשים ע"י השחיטה מזיקת דם והבשר לר"י ומשו"ה הדם יזרק לשם תודה אפילו לכתחילה דכיון דבדיעבד מועיל זריקה ללחם לענין התודה כאילו לא יצא חשיב שפיר תודה עם לחם וזורקין לכתחילה ומשו"ה נאכל נמי הבשר אלא דידי נדרו לא יצא כמו דאין מועיל הזריקה ליוצא לר"א לענין אקבועי בפיגול וליציאה ממעילה וה"ה נפרס לחמה דחשיב להההוא תנא כיוצא וה"ה לנטמא דאע"ג דההוא תנא ס"ל דאין זריקה מועלת לנטמא משום דאין הציץ מרצה על אכילות מ"מ כיון דר' יוסי ס"ל דהציץ מרצה על אכילות גם ר"א מודה דבדיעבד מועלת הזריקה לנטמא לענין הרצאת הדם ובתודה שנטמא הלחם לאחר שחיטה זורקין הדם לכתחילה ומשו"ה לא מקשה אלא לר"י דס"ל דשחיטה עושה זיקה ולפירוש זה קשה מאי מקשה והרי תודה פירוש דפסולה לשמה וכשרה שלא לשמה הא תודה כשרה אפילו לשמה ועוד מאי משני שאני תודה כו' דמשמע דמודה לסברת המקשן דלשם תודה פסולה אלא דתודה שאני מכבשי עצרת דאע"ג דפסולה לשמה כשרה שלא לשמה משום דרחמנא קרי' שלמים הא מטעם זה קאמר לעיל דאפילו לשמה כשרה ועוד יש לפרש דלשמה ודאי פסולה משום דאין תודה בלא לחם והדם יזרק דברייתא היינו לשם שלמים דוקא ואין להקשות לפירוש זה מאי מקשה הגמ' התם איפסל לי' לחם תיפסל נמי תודה הא משמע דמטעם זיקה אין לפסול אלא לשמה מדבעי ר"י בכבשי עצרת באבד הלחם לאחר שחיטה מהו שיזרק דמן שלא לשמן אע"ג דס"ל דשחיטה עושה זיקה ור"ז ג"כ לא פסל שלא לשמן מטעם זיקה אלא

מטעם דפסולין לשמן דיש לומר דקושית הגמרא נמי היתה מטעם זה דתיפסל תודה לשמה משום זיקה ומשום דפסולה לשמה תיפסל נמי שלא לשמה והא דלא מקשה הגמרא בלא זיקה דתיפסל לשמה משום דאין תודה בלא לחם ותיפסל נמי שלא לשמה משום דפסולה לשמה יש לומר דמשמע לי' להמקשן דמשום טעם דאין לחם בלא תודה לא מסתבר לפסול שלא לשמה משום דפסולה לשמה דשלא לשמה לא צריך לחם ומשני שאני תודה כו' ומשו"ה כשרה לשם שלמים אע"ג דפסולה לשמה משום זיקה ולפירוש זה קשה הא קושיא זו ותירוץ זה ממש מקשה ומתרץ הגמ' לעיל ולמאי הוצרך הגמ' הכא לכפול הדברים ואין לפרש דהכא לא מקשה אלא על הלשון של ר"ז דקאמר יש לך דבר כו' דמשמע דלא משכחת לה כלל בשום מקום הא משכחת לה בתודה דא"כ מאי מתרץ שאני תודה כו' ומשום הכי כתבו לפרש הגמ' דהכא דלא תיקשי הנך קושיות ומתחלה כתבו לפרש הגמ' דהכא עפ"י פירוש הראשון שכתבתי לפרש הגמ' דלעיל דהדם יזרק דברייתא היינו לשם תודה והא דמקשה והרי תודה דכשרה לשמה ופסולה שלא לשמה היינו משום דהמקשה דהכא לא ס"ל כסוגיא דלעיל והוא מפרש הדם יזרק לשם שלמים דוקא אבל לשם תודה פסולה משום דאין תודה בלא לחם ומשו"ה כתבו התוס' או שאבד אע"ג דבברייתא דלעיל לא קתני אבד דלסברת המקשן דהכא דלשם תודה פסולה אין נ"מ בין נפרס לאבד לגמרי וצריך לומר דהמקשה ס"ל דמשום דפסולה לשמה מטעם דאין תודה בלא לחם יש לפסול נמי שלא לשמה כמו גבי כבשי עצרת דפסולין לשמן מטעם זיקה שלא כמו שכתבתי לעיל לפרש הגמ' עפ"י הפירוש השני ותירץ שאני תודה כו' הילכך כשרה שלא לשמה אע"ג דפסולה לשמה מטעם דאין לחם בלא תודה:

והקשו התוס' על הפירוש הזה דהמקשה הי' יכול להקשות כמו שהקשה למעלה איפסל לי' לחם תיפסל נמי תודה פירוש דלסברת המקשה דלשמה פסולה משום דאין תודה בלא לחם א"כ הוצרך לי' הא דקרי' שלמים להכשיר לזרוק שלא לשמה אע"ג דפסולה לשמה משום דאין תודה בלא לחם וא"כ לית לן לימוד להכשיר שלא לשמה היכא דפסולה לשמה משום זיקה דהא משכחת לה דאיכא פסול דאין תודה בלא לחם וליכא פסול זיקה כגון דשחט התודה בלא לחם ולא מצינן למילף פסול זיקה מפסול דאין תודה בלא לחם דלענין להכשיר שלא לשמה אע"ג דפסולה לשמה מסתבר יותר להכשיר בפסול לשמה משום דאין תודה בלא לחם מפסולה לשמה משום זיקה כמו שכתבתי לעיל וא"כ בכה"ג דמיירי הברייתא ביצא הלחם לאחר שחיטה דאיכא נמי בלשמה פסול זיקה אמאי מכשירין שלא לשמה ועוד הקשו אמאי לא תירץ לו כסברת הגמ' דלעיל דכשירה אפילו לשם תודה ומשום קושיות אלו חזרו מהפירוש הזה ופירשו סוגיא דלעיל

כהפירוש השני שכתבתי דלשם תודה פסולה משום דאין תודה בלא לחם ואפי"ה אי לאו משום זיקה הוה כשרה שלא לשמה בלא הא דקרי' שלמים דלא מסתבר לפסול שלא לשמה משום דפסולה לשמה מטעם דאין תודה בלא לחם ומשו"ה לא פריך הגמ' לעיל דליפסל שלא לשמה משום דפסולה לשמה אלא משום דשחיטה עושה זיקה והמקשה דהכא לא מקשה דיהא דין כבשי עצרת שוה לדין דתודה דיהיו כשרין שלא לשמן אע"ג דפסולין לשמן דידע שפיר הא דמתרץ הגמ' לעיל שאני תודה כו' אלא מקשה על הלשון של ר"ז דקאמר יש לך דבר כו' והמתרץ חידש בתירוצו דמשום דהרי' רחמנא שלמים הוי לשם שלמים לשמה ושפיר קאמר ר"ז יש לך דבר כו':

בא"ד אלא קסבר דשלא לשמן בעי למיזרק וכי זריק כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד כי אבד הלחם וקשה דהמקשה הי' יכול להקשות כו' תיפסל נמי תודה ועוד מאי משני שאני תודה כו' כצ"ל:

בא"ד אבל לשם תודה פסולה דלא הוי בלא לחם הוצרכו לזה דלכאורה קשה כיון דלשם שלמים נמי לשמה מיקרי ואפי"ה כשרה ואמאי לא מכשירין לשם תודה ותירצו דשם תודה לא הוי בלא לחם ושם שלמים הוי בלא לחם:

בא"ד ואפילו למ"ד דפסח לא בעי עקירה הכא שאני דכבר נשחטה סה"ד כצ"ל פירוש דלאותו מ"ד אפילו אם שחט פסח לשמה בשאר ימות השנה כשר דשלמים לשם פסח קא שחיט וא"כ ה"נ נימא כיון דלשם שלמים הוי לשמה א"כ שלמים הוא אפילו אם זרקו לשמו ליתכשר דשלמים לשם תודה קא זריק ותירצו דהכא שאני דכבר נשחטה בשעה שהיתה שמה תודה ומשו"ה בעי עקירה בשעת זריקה והא דמקשה והרי פסח אחר חצות דפסול לשמו ניחא אפילו למ"ד דפסח לא בעי עקירה דמיירי כגון שנדחו הבעלים לפסח שני ועדיין ראוי לפסח כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף ח' ע"ב) בד"ה הג"ה בשאר ימות השנה פסול לשמו:

בד"ה מושך שתים מהן ומניפן כו' ומניף השלש אחרות עמהן זו אחר זו כו' כצ"ל:

בא"ד וכן בשני' וכן בשלישית וכן ברביעית פירוש דבשני' ובשלישית וברביעית ג"כ צריך שיניף השלש אחרות עמהן זו אחר זו דהיינו לאחר שהניף השלש עם האחת זו אחר זו יניף השני' עוד עם השלישית והרביעית בזו אחר זו ולאחר כך יניף השלישית עם הרביעית ובזה יהי' תנופה לכל הארבעה חלות עם כל אחת מהשלשה האחרות ומה שכתב הש"מ דלאחר שהניף האחת עם השלש האחרות צריך להניף השני' ג"כ עם כל השלש האחרות וכן בשלישית וכן ברביעית כדי שלא יהיו השלש האחרות טפלין מן הראשונה הוא תמוה דלא נוכל לפרש כן בדברי התוס' דמנא להו להתוס' לחדש זה

כיון דאין לזה שום הכרח בברייתא ועוד דבדרך שכתבתי יש לכולן שלש תנופות כמו להראשונה דכשמניף הראשונה עם השלש האחרות מי יאמר דהתנופה הוא לראשונה דוקא הא שפיר יש לומר דהתנופה הוא להחלה שהונפה עמה ביחד כמו להראשונה:

דף מח.

בגמרא כיון דאמר שחיטה מקדשה כו' איפסלו להו ביוצא כו' אי גוואי קא מעייל כו' כצ"ל:

שם הא ודאי דלא כרבי דאי רבי כו' כצ"ל:

שם לימא תיהוי תיובתי' דר"י מהא כו' כצ"ל ב"ח:

שם דקדשו ה"נ דאמר כו' שאם אי אתה אומר כן כו' וכי אומרים לו לאדם כו' יתן למעלה ורואה את בשר החטאת מלמעלה כאילו הוא עצים כו' ובחדא מילתא מי אמרינן כו' כצ"ל:

שם לימא עמוד וחטא כו' כצ"ל בכל העמוד:

שם ובתרתי מילי לא אמרינן והתנן חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה מודה כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה הא דלא כרבי כו' ומקדשן ומתירן כו' ואוכלן ככל מה שירצה כצ"ל פירוש בכל מקום ובכל זמן ושלא בטהרה:

בד"ה דאי רבי כו' והרי אינו מכיר איזו הן שאינן מקודשות ואי מפיק כו' לתרתי מינייהו סה"ד והד"א:

בד"ה הא ודאי כו' וה"ה דהוה מצי למיפרך ברישא דאי רבי כו' כצ"ל פירוש דמברייתא קמייתא נמי מצי להוכיח דלא כרבי אלא דמברייתא אחרונה אלימא לי' לאקשוויי:

בד"ה לא קדשו להו כלל כן הוא הנוסחא הנכונה וכוונת רש"י בזה לתרץ דקשה לכאורה מאי קושיא הא מוקמינן הך ברייתא לעיל כראב"ש ולדידי' אפי' שחט על שתי חלות לא מקדשה השחיטה את החלות ופלוגתא דחזקי' ור"י ע"כ הוא לרבי דס"ל דשחיטה מקדשה משו"ה פירש דאינו כן דפלוגתא דחזקי' ור"י הוא אפילו לראב"ש דאע"ג דראב"ש ס"ל דשחיטה לא מקדשה היינו דוקא גמר הקדושה כמו לרבי אבל מודה דשחיטה מקדשה התחלת הקדושה והזריקה גומרת הקדושה כדאמר ר"י לעיל הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה ופרש"י שם ואי לא הוי בשעת שחיטה לא מקדשה לי' זריקה ור"י דאמר לא קדשו ארבעים מתוך שמונים פירושו דלא קדשו כלל אפילו התחלת הקדושה ושפיר מקשו לראב"ש:

בד"ה שאם אי אתה אומר כן לזרוק את שלא לשמן תחלה אלא את לשמן תחלה כצ"ל:

בד"ה הפסדת את האחרונים כו' שנראה לשמו ונדחה מלשמו וכשר שלא לשמו כו' וכיון דנדחו מלשמן כו' כצ"ל:
בד"ה הדם יזרק שלא לשמן פירוש לשם שלמי נדבה ולא לשם שלמי חובה ואין כוונת רש"י לומר דאם זרק לשמן פסול דא"כ קשה אמאי לא מקשה אברייתא גופה מרישא לסיפא דקתני רישא הדם יזרק דהיינו שלא לשמן א"כ משמע דאומרים לו לאדם עמוד וחטא בשביל שתזכה ובסיפא קתני ואם הי' שבת לא יזרוק וצריך לומר דברישא לא הוי חוטא כלל דכיון ששחטן שלא לשמן כבר עקר שם שלמי חובה מהן ושלמי נדבה נינהו ושלא לשמן הוי לשמן וכן לפני זמנן ולאחר זמנן שלמי נדבה נינהו ולפי זה לשמן כשרין בדיעבד דשלמי נדבה לשם שלמי חובה קא זריק:
בד"ה ואם היתה שבת אשלא לשמן קאי כו' כוונתו בזה דלפני זמנן ולאחר זמנן לא משכחת לה דישחוט בשבת:
בד"ה בשביל שתזכה כו' ותאכל הבשר כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה עמוד וחטא בשבת כו' כצ"ל:
בד"ה חבית של תרומה סה"ד ומה"ד העליונה היינו עדשים שקורין מיי"ט סה"ד ומה"ד התחתונה בור שלפני הגת סה"ד ומה"ד טמאה שיש שם חולין טמאין כצ"ל:
בתוספות ד"ה כיון דכתיב לפני ד' איפסלו להו ביוצא כו' כצ"ל:
בא"ד אלמא בעינן פנים ומיפסל ביוצא מדאיתקש לחטאת כו' פירוש דאי לאו דכתיב לפני ד' דילפינן מיני' דבעינן פנים לא שייך להקיש לחטאת דמיפסלי ביוצא כיון דאין מקומן בפנים כלל:
בא"ד וגרסינן אי אבראי איפסל לי' ביוצא כצ"ל:
בד"ה לעולם כרבי ואין התנור מקדש כיון דלא קדשי כולהו כדפרישית פירוש דלעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו הביאו ראי' מסוכה (דף מ"ט) דכלי שרת שיש בו יותר מהשיעור הצריך לכלי אין מקדש כלל אפילו השיעור הצריך והכא נמי כיון דלא מקדש כל הארבע חלות דלא צריך אלא לשתים אין התנור מקדש אפילו שתים מהן ומשו"ה כתבו כיון דלא קדשי כולהו כדי שיהי' משמעות לפרש דאין התנור מקדש כלל דאי הוו כתבו כיון דלא חזי כולהו הוי יכולין לפרש דאין התנור מקדש כל הארבעה כיון דלא חזי כולהו אבל שתים מקדש וכוונתם ע"כ דאין התנור מקדש כלל דהא כתבו כדפרישית והיינו לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו ושם כתבו דאין התנור מקדש כלל וקשה למאי הוצרכו לומר דאין התנור מקדש כלל הא בלא תנור השחיטה מקדשת שתי חלות ואפי"ה לא קשה לרבי הא דפודה השתים הנשארין משום דפודה השתים שאינן מקודשות בכל מקום

שהם כפרש"י וא"כ אפילו אי תנור מקדש שתי חלות ניחא מטעם זה ונראה לפרש דקשה להו ניהו דאין התנור מקדש אלא שתי חלות מ"מ כיון דתנור קודש אינו מעכב בדיעבד כמו דמשמע מדברי התוס' לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו ולקמן (דף נ"א ע"א) בד"ה אפי ניחוש דילמא קידשה השחיטה אותן השתים שלא קידשן התנור ונמצא כל הארבע מקודשות גמר קדושה שתים ע"י התנור ושתים ע"י השחיטה ושוב אין יוצאין לחולין ע"י פדיון וצריך לומר דאיירי כגון שנאפו כל הארבע חלות בב"א בתנור:

בא"ד א"נ אין כלי שרת מקדשין שלא מדעת פירוש ואיירי הכא שלא רצה שיקדשם התנור:

בד"ה הא ודאי דלא כרבי כו' כצ"ל:

בא"ד משמע דלראב"ש לא מקדשה שחיטה כלל אלא זריקה כו' פירוש ואי אפשר לומר כן דהא אמר רבי יוחנן לעיל הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה ואי לא הוי בשעת שחיטה לא מקדשה לי' זריקה וא"כ משמע דהשחיטה מסייע להזריקה לקדש הלחם ועוד דהא מקשה בסמוך לימא תיהוי תיובתי' דר"י מהא כו' והך ברייתא מוקמינן כראב"ש דשחיטה לא מקדשה ומאי קושיא אלא ודאי דגם לראב"ש מקדשה השחיטה התחלת הקדושה ומשמע לי' להמקשן דר"י דאמר לא קדשו ארבעים מתוך שמונים קאמר נמי לראב"ש דלא קדשו כלל אפילו התחלת הקדושה כמו שפרש"י:

בא"ד ונראה שמקדשת הכל כיון דלא הוי גמר קדושה אבל לרבי שהוא גמר קדושה אי אפשר לקדש אלא זה בלא זה כצ"ל:

בד"ה מושך שנים מהן וכו' שלא לשמן כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד תימא הא כיון דהוזקקו בשחיטה כו' יש לדקדק אמאי לא הקשו הכא כמו שהקשו בדיבור הקודם על הא דקאמר מושך שתים מהן ומניפן האיך מושך אחר שחיטה דילמא הני לא קדשה השחיטה וה"ה הכא יש להקשות האיך מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן דילמא הני קדשו הלחם ואין זריקת דמן של כבשים שלא קדשו הלחם מתירתן לאכילה אפילו אם שחטן בב"א כדאמר במעילה (דף ז' ע"ב) בשחט שתי אשמות לאחריות דאין זריקת דם של אחד מהן מועלת להתיר הקטרת אימורין של חבירו אעפ"י שמועלת להוציא בשר חבירו ממעילה וכ"ש שאינה מועלת להתיר הלחם הנקדש ע"י שחיטת חבירו באכילה ועוד קשה אמאי לא הקשו לעיל כמו דהקשו הכא האיך פודה שתי חלות הנשארות הא כיון דהוזקקו בשחיטה אפילו לראב"ש כדאמר ר"י לעיל הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה כמו שכתבו התוס' לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו אבד הלחם אבדו הכבשים ושתי הלחם שיצאו לחולין הוי כאבד הלחם ונראה

לתרץ דלעיל לא מצי לאקשויי כמו שהקשו הכא מזיקה דלפי ס"ד דמקשה דאין השחיטה מקדשה כלל ליכא נמי זיקה כלל לראב"ש ולאחר שתירץ דמקדשת הכל לאחריות הזיקה נמי לא הוי אלא לאחריות דהא הזיקה לא הוי אלא מכח הקדושה ואח"כ כשזורק הדם על שתי חלות מבוררות נפקע הקדושה של השחיטה מהשתים האחרות ונפקע נמי הזיקה עם הקדושה של השחיטה והכא לא מצי להקשות דשמא מושך השנים דקדשו את החלות בשחיטתן ואין זריקת דמן של כבשים האחרים שלא קדשו את החלות בשחיטתן מתירתן לאכילה דהכא לא דמי לדלעיל דהחלות אי אפשר שיקדשו הכבשים כל הארבעה חלות גמר קדושה וס"ד של התוס' דאפילו התחלת הקדושה לראב"ש ג"כ אי אפשר לקדש אלא שתי חלות ומשו"ה מקשו שפיר אבל הכא גבי כבשים דכיון דכל הארבעה כבשים קדושין בקדושת הגוף של כבשי עצרת לא מיבעיא באבדו והפריש אחרים תחתיהם ואח"כ נמצאו אלא אפילו בהפריש מתחלה ארבעה כבשים לאחריות חל על כולם קדושת הגוף של כבשי עצרת דהא קאמר במעילה (דף ז' ע"ב) דאם הפריש שתי אשמות לאחריות ושחט שתיהם בב"א רצה מזה זורק רצה מזה זורק וא"ל דאיירי דאמר יקדש אשם א' מתוך שנים כמו שכתבו התוס' לקמן (דף פ' ע"א) בד"ה הפריש דא"כ תיקשי לר' יוחנן דס"ל אין ברירה כמו שסיימו התוס' שם וצריך לדקדק דלא תיקשי אם אין ברירה וצריך לומר כמו שכתבו התוס' בפסחים (דף צ"ז ע"ב) בד"ה הפריש וז"ל ונראה לר"י דכל כי האי גוונא גמירי לה דרועה פירוש דבכה"ג דמקדש לאחריות חל קדושת הגוף של אותו קרבן על שניהם ובזה מתורץ נמי הקושיא דברירה וה"ה דיש להוכיח נמי דשניהם קדושים מדהוצרך ר"ע לומר במעילה דזריקת דמה של אחת מהן פוטר את בשר חברתה ממעילה ולא קאמר משום דהובירר דחברתה חולין וכיון דכל הארבעה קדושים בקדושת כבשי עצרת קדושה ודאית אם שחטן בב"א קידשו ממילא כל הארבעה כבשים את החלות קדושה ודאית ולפי זה אפילו אם מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן שפיר מתרת זריקת דמן של כבשים הנשארים את החלות דהא הם נמי קדשו את החלות בשחיטתן ודוקא אם שחט כל הארבעה כבשים בב"א ע"י ארבעה כהנים אבל אם שחטן בזא"ז לא מצי למימר דמושך שנים מהן דמשמע איזו שנים מהן שירצה אלא השנים ששחט בראשונה קדשו את החלות והשנים האחרונים הם שלמי נדבה כמו בשחט כבשי עצרת לאחר זמנן ואין להקשות כל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו דהא מצינו כן בהדיא במעילה (ד"ז) דבשחט ב' אשמות לאחריות אם שחטן בב"א רצה מזה זורק רצה מזה זורק ובשחט זה אחר זה השני פסול משום דהוי מותר אשם וצריך לומר כמו שכתבו התוס' בגיטין (דף מ"ב ע"א) בד"ה הא והתוס' בזבחים (דף

ל' ע"א) בד"ה דבריו קיימין דלא שייך כל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו אלא היכא שהראשון מונע את השני מלחול כמו בשתי אחיות אבל הכא הא דלא הוי בזא"ז היינו משום דכבר נתכפר או יצא ידי חובתו בראשונה וזה לא שייך בב"א ומשו"ה לא הקשו הכא אלא מזיקה ובש"מ ראיתי שכתב בענין זה דברים תמוהים היפך מסוגיא דמעילה ולא יכולתי ליישבן:

בא"ד מי הם המקודשין כו' כצ"ל:

בד"ה חטא כו' ואפילו הי' עובר בלאו דומיא דעולה כו' כצ"ל פירוש דמשמע דאם הזכות הוא ג"כ בחטאת אפילו אם החטא בחטאת הוא שעובר בלאו דומיא דהחטא בעולה דעובר בלאו דכל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו ואמרינן חטא כדי שתזכה הצ"ק הגי' דומיא דחטאת ואינו מובן לענ"ד וקשה אמאי לא דייקו התוס' מהא דזורק דמן של כבשים שלא לשמן דעובר בלאו דלא יחשב כמו דאמר בזבחים (דף ס"ט ע"ב) אמר רבי ינאי מנין למחשב בקדשים שהוא לוקה ת"ל לא יחשב (ובדף ב' ע"א) פרש"י בד"ה ונדבה דאפילו מחשבה שלא לשמה בכל הקדשים דאינה פוסלת הוא בכלל לאו דלא יחשב ונראה לפרש דהתוס' לא ס"ל כרש"י משום דרק רב מרי מתני הכי ולר"א דוקא אבל סתמא דגמ' אמר דרבי ינאי דריש לי' למחשבות מוציאות זו את זו וכן משמע עוד מדברי התוס' בזבחים (דף ו' ע"א) בד"ה דאי דמחשבה שלא לשמה הוא רק עבירת עשה ונראה דהיינו עשה דמוצא שפתיך תשמור וכן כתבו בהדיא שם (דף ד' ע"א) בד"ה וישנן וז"ל ומיהו אכתי לא ידע דרשא דמוצא שפתיך דמינה נפקא איסור לשינוי קודש עכ"ל:

בא"ד כדקאמר ר' ירמי' לעיל דאי תנופה עושה זיקה אבד הלחם אבדו הכבשים כו' כצ"ל פי' אמאי אמר לעיל בפשיטות אבדו הכבשים ובכבשי עצרת ששחטן לשמן ואבד הלחם מיבעיא לי' אי שרינן לזרוק דמן שלא לשמן אלא ודאי דלא אמרינן עמוד וחטא בשביל תקנת הקרבן אלא דוקא בשכבר נשחט:

בא"ד לא דמי אכילה להקטרה כו' כצ"ל:

בא"ד כיון שיש להן שני שמות אין לפרש דזה שמו קומץ וזה שמו שירים דא"כ מאי מקשה בגמ' מהא דאין זורקין את הדם בשבת כדי לזכות להקטיר אימורין לערב הא הוי שני שמות דזה שמו דם וזה שמו אימורין אלא צריך לפרש דהקומץ שמו עולין והשירים שמם אכילות אבל הדם ואימורין שניהם שמם עולין:

בד"ה או ששחטן כו' ונ"ל דאפילו לשמן כשרין דהא אין לך דבר כו' וקשה דזה הוא סברת רב הונא בזבחים (דף קי"ד ע"ב) אבל רב חלקי' בר טובי' התם לא סבר לה כרב הונא וכן סתם גמ' דלעיל בעמוד הקודם לא סבר כרב הונא דמשני אקושיא והרי פסח

אחר חצות הכי קאמינא יש לך דבר שנראה לשמו ונשחט לשמו כו' ומנא להו להתוס' לפרש הברייתא זו אליבא דר"ה דוקא ולא כסתם גמ' דלעיל וגם הא דכתבו דלמאן דפסל בהו שלא לשמן כו' הוא משובש דלפירוש זה דשלא כמצותן היינו שלא לשמן לא צריכי להקשות מלפני זמנו משום דהוי מחוסר זמן דהא בהדיא קאמר בברייתא שחטן שלא לשמן כשרין ע"כ נראה להגי' וכצ"ל וצריך לומר לרב הונא דאפילו לשמן כשרין דהא אין לך דבר שכשר שלא לשמו ופסול לשמו וצריך לומר דאתיא כתנא דבי לוי דבסמוך דלמאן דפסל בהו שלא כמצותן א"כ מ"ש כו' כצ"ל וכוונתם דלרב חלקי' ולסתמא דגמ' דלעיל מצי אתיא ברייתא דהכא אפילו כרב יצחק דהתוס' לקמן בע"ב בד"ה כבשי עצרת פירשו כלשון אחרון של רש"י דשלא כמצותן היינו בני שתים מדלא מקשה הגמ' לקמן מברייתא דהכא ארב יצחק דמכשרה שלא לשמן ואע"ג דרב יצחק מקיש לחטאת וא"כ פוסל נמי במחוסר זמן בבעלים כמו חטאת יולדת דתנן במתניתין בזבחים בריש פרק בתרא דהקריבה בחוץ פטור משום דפסולה בפנים ולפני זמנו היינו מחוסר זמן בבעלים כמ"ש בסה"ד יש לומר דהברייתא דהכא דמכשרה לפני זמנו איירי ששחטן שלא לשמן אבל לשמן פסולין כמו דמתרץ רב דימי בזבחים (דף קט"ו ע"א) הקושיא מתנא דבי לוי אדתני דבי בר ליואי ורב אשי מתרץ נמי הכי הקושיא ממתניתין אברייתא אבל לר"ה צריך לומר ע"כ דגם לשמו כשר דהא אין לך דבר כו' וא"כ צריך לומר נמי לדידי' דהברייתא אתיא כתנא דבי לוי וקשיא לדידי' הברייתא לרב יצחק:

בא"ד מ"ש מחטאת זב וזבה ויולדת ומצורע כצ"ל פירוש דתנן בזבחים ריש פרק פרת חטאת מחוסר זמן ששחטו בחוץ פטור לפי שאין מתקבל בפנים ואח"כ קתני מחוסר זמן בין בגופו בין בבעליו איזהו מחוסר זמן בבעליו הזב והזבה והיולדת והמצורע שהקריבו חטאתם ואשמם בחוץ פטורין וכבשים לפני זמנן ולאחר זמנן הוי נמי מחוסר זמן בבעלים:

בד"ה חטא בשבת כו' וי"ל דאין זה זכות כו' פירוש כמו שכתבו התוס' לעיל בד"ה חטא דאין דומה אכילה להקטרה:

בא"ד ואין לדמות למה שלא התירו לרדותה כו' כצ"ל פירוש דהתם ליכא זכות רק הצלה מחטא ואם לא יתירו לו ג"כ לא יהי' חטא כמו שכתבו התוס' שם:

דף מח:

בגמרא שאני התם דלטומאה קא אזלא וקשה לפי סברת המקשה דאע"ג דלטומאה קא אזלא חוטא הוא אלא דאמרינן חטא כדי שתזכה האיך ס"ד למימר הכי דהותר לעבור איסור תורה דשמירת תרומה בשביל איסור ממון ונראה לפרש דשפיר ידע המקשה

דמשום דלטומאה קא אזלא אינו מוזהר מה"ת על שמירתה אלא דס"ד דאפי"ה איסור דרבנן יש מדלא התירו אלא במקום הפסד חולין והא דמותר לטמאות בידים במקום הפסד חולין הוא משום דאמרינן חטא בתרומה בשביל שתזכה בחולין ומקשה דאי לא אמרינן כן באיסור דאורייתא ובזכות גמור לא הוי שרינן כה"ג באיסור דרבנן ובזכות ממון דכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון ומתרץ שאני התם דלטומאה קא אזלא וליכא אלא איסור דרבנן ובמקום הפסד חולין לא אסרו כלל ולאו חוטא הוא:

שם אמר לי' רב נחמן כו' כצ"ל ש"מ:

שם ואם איתא ליגמר משלמים קשה וכי לא ידע המקשה לחלק דשלמים משלמים גמר ואשם משלמים לא גמר ונראה לפרש דמשמע לי' להמקשן דהא דתנא דבי לוי עדיף לי' למיגמר שלמי חובה משלמי נדבה ע"כ לאו שלמים משלמים עדיף לי' דא"כ קשה ליגמר נמי אשם מאשם כמו שהקשה לבסוף כשתירץ לו שלמים משלמים גמר אלא חובה מנדבה עדיף לי' ומשו"ה גמר שלמים משלמים ולא שלמים מחטאת משום דהוי חובה מחובה ומשו"ה פריך דליגמר נמי אשם דחובה משלמים דנדבה:

שם מאשם גזילות ואשם מעילות ואשם גזילות כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה תרד ותטמא אע"ג דמפסדא לחולין כו' כצ"ל:

בא"ד חזו לי' בימי טומאתו כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אף יטמאנה ביד כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד אלמא אמרי' חטא כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה דלטומאה קא אזלא כו' הילכך לאו חוטא הוא כצ"ל ש"מ:

בד"ה שלא כמצותן כו' כצ"ל ותיבות כי אתא רב יצחק תנא נמחק:

בא"ד שהביאן מיבעיא לי' פירוש דאם הפסול נעשה ע"י שהשחיטה הוה שלא כמצוה שייך למיתני ששחטן שלא כמצותן ואם הפסול הוא בגוף הקרבן קודם שחיטה שייך למיתני שהביאן דהבאה הי' שלא כמצותן.

בד"ה דמקיש להו לחטאת דכתיבי גבי חטאת כו' כצ"ל מצאתי. נראה לפרש דהא דהוצרך לפרש דהוקשו לחטאת דעצרת ולא מפרש לחטאת דכתיב בזאת התורה דהוקשו כל הקרבנות אהדדי לקמן (דף צ"ג) משום דפירש בלשון ראשון דשלא כמצותן היינו שלא לשמן ואימעטו כל הקרבנות מאותה לחטאת ומשו"ה הוצרך לפרש דהוקשו לחטאת דעצרת ועל היקש זה אינו מועיל מיעוט דאותה כמו שכתבו התוס' בד"ה כבשי עצרת משום דאיתקשו לחטאת ואתו בהדה וגם ללשון אחרון שפירש שלא כמצותן בני שתים יש לומר דלגבי היקש דחטאת דזאת התורה אף רב יצחק מודה דהקישא

דשלמים משלמים עדיף למיגמר אע"ג דהוא לקולא דהא דתנא דבי לוי גמר שלמי חובה משלמי נדבה לאו היינו במה מצינו לבד דהקישא ודאי עדיף אלא דיליף בהקישא דזאת התורה דתורה אחת לכל השלמים ובזה ניחא הא דמשמע דבאשם אף תנא דבי לוי מודה דאם שינה בבן שנה והביא בן שתים או אם שינה בבן שתים והביא בן שנה פסול דאשם משלמים לא גמר והיינו משום דאיכא הקישא דאשם לחטאת לחומרא דאל"כ הא בזבחים (דף ה') יליף אשם משלמים בהקישא דאין מרצה שלא לשמו ולקמן (דף צ"ג) יליף אשם משלמים לענין פיגול ובאשם נזיר ובאשם גזילות ומעילות לא מצינו דהוקשו לחטאת אלא בהקישא דזאת התורה או בקרא דכחטאת כאשם דלא אתו בהדה אלא ודאי דלגבי הקישא דאשם לשלמים אף תנא דבי לוי מודה דהיקש לחטאת דלא אתי בהדה עדיף משום דהוא לחומרא ולגבי הקישא דשלמים משלמים אף רב יצחק ס"ל דהיקש לחטאת דלא אתי בהדה לא עדיף אלא דוקא היקש לחטאת דאתי בהדה:

בד"ה שלמי חובה כו' הרי עלי עשרון כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ושאר שלמי נזיר אלעיל מיני' קאי כו' כצ"ל ב"ח:

בא"ד וקתני הראוי לבוא בן שנה והביא בן שתים בן שתים והביא בן שנה כו' כצ"ל:

בא"ד ושאר שלמים כגון שלמי נזיר כו' הא דהוסיף רש"י וכתב ושאר שלמים כגון שלמי נזיר משום דרש"י מפרש דהא דקתני ושאר שלמי נזיר קאי אהא דקתני לעיל מיני' הראוי לבוא בן שנה והביא בן שתים בן שתים והביא בן שנה תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו דהפירוש הוא אם גילח על עולה או על חטאת שהביאן בני שתים ושאר זבחים הביא כמצותן דהיינו עולה או חטאת בן שנה ושלמים בן שתים או אם גילח על שלמים שהביא בן שנה ועולה וחטאת הביא כמצותן בני שנה תגלחתו פסולה והחטאת פסולה והעולה ושלמים כשרין ולא עלו לו ועכשיו קתני דגילח על עולה או על חטאת שהביאן כמצותן בן שנה אלא ששחט אח"כ השלמים שלא כמצותן השלמים כשרין ולא עלו לו וכולל השלמים דקתני עכשיו עם השלמים דקתני לעיל דכולן דין אחד להם לענין דנאכלין ליום ולילה ואין טעונין לא לחם ולא זרוע ולפי פירוש זה אם נפרש דתיבות שלמי נזיר מחובר עם תיבת ושאר הלשון מגומגם דהא ששחטן שלא כמצותן הוא פירוש על שאר שלמי נזיר והוה בעי למיתנא כגון ששחטן כו' ע"כ מפרש דשלמי נזיר הוא מחובר עם ששחטן אלא תיבת ושאר אינו מחובר עם שלמי נזיר ותיבת ושאר פירושו ושאר שלמים ובפירוש זה אע"ג דכוונת הברייתא ג"כ כגון שלמי נזיר מ"מ אינו ניכר החסרון כ"כ דבלא תיבת כגון נמי לא יוכל להתפרש באופן אחר דע"כ שלמי נזיר מוכרח מתיבת ושאר שפירושו ושאר שלמים:

בד"ה ואין טעונין כו' ואע"ג דאיתקש לחטאת דכתיב וכבשה אחת כו' הוצרך רש"י לפרש דאיתקש לחטאת נזיר דאתי בהדה דאל"כ הו"א דבשלמי נזיר דלא איתקש לחטאת דאתי בהדה אף רב יצחק מודה דלמיגמר שלמים משלמים עדיף מהיקשא דחטאת אע"ג דהוא לחומרא ואין הכרח מכאן דתנא דבי לוי פליג ארב יצחק וכן נמי לקמן פרש"י דהקישא מעולת נזיר ועולת מצורע דהוקשו לחטאת דאתי בהדה מטעם זה ואע"ג דמהיקש דחטאת לא מצינו למילף אלא בן שנה והביא בן שתים כמו חטאת שעברה שנתה דפסולה ובשלמי נזיר איירי בבן שתים והביא בן שנה לאידך לישנא מ"מ כיון דמצינו בחטאת דבשינה בבן שנה והביא בן שתים דפסול יש ללמוד נמי בהיקש לשלמי נזיר דאם שינה והביא בן שנה דפסולין:

בד"ה אשם בן שנה כו' דכתיב בהו כבש כצ"ל:

בד"ה בן שתים כו' דכתיב בהו איל כצ"ל:

בד"ה בני שתי שנים ושחטן כשרין כו' דגמרינן כו' כצ"ל:

בד"ה חוץ משלא לשמו כו' לא מקשו להו לחטאת כו' בין לשלא לשמו כו' כצ"ל:

בא"ד תריץ משום דלא אשכחן אשם נדבה למיגמר מיני' כצ"ל והמקשה דהכא לא סליק אדעתי' להקשות דליגמר אשם משלמים ולקמן דמקשה דליגמר אשם משלמים הקשו בתוס' בד"ה אשם נזיר אמאי לא מקשה מגופא דברייתא דלעיל מרישא לסיפא ותירצו:

בד"ה ואם איתא כו' ליגמר אשם כו' כצ"ל:

בד"ה דנין דבר שלא בהכשרו כגון כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן או שהביאן בני שתים סה"ד ומה"ד מדבר שלא בהכשרו משלמי נדבה שבאו שלא בהכשרן כו' כצ"ל:

בד"ה ואין דנין דבר שלא בהכשרו כגון כו' בן שתים סה"ד ומה"ד מדבר שבהכשרו כו' בן שתים כו' כצ"ל:

בתוספות ד"ה כבשי עצרת כו' א"נ כי קתני באין בגלל עצמן כו' ויש לדקדק דשני תירוצים אלו של התוס' הם מדברי הגמ' לעיל (דף ד' ע"ב) דמקשה התם על רב דפוסל מנחת העומר שקמצה שלא לשמה ממתניתין דריש מכילתין ומתרץ שלשה תירוצים כי קתני באה יחיד באה ציבור לא קתני כי קתני באה בגלל עצמה באה בגלל זבח לא קתני כי קתני הנך שאין קבוע להן זמן הא דקבוע לה זמן לא קתני והדר מקשה על רב דפוסל באשם נזיר ובאשם מצורע ששחטן שלא לשמן ממתניתין דריש זבחים ומתרץ כיון דאיכא אשם גזילות ואשם מעילות דלכפרה קא אתי לא פסיקא לי' ואמאי לא הביאו התוס' הכא נמי השני תירוצים אחרים דמתרץ שם בגמ' ועוד דדלגו התירוץ הראשון דתירץ הגמ' על מנחת העומר כי קתני באה יחיד כו' והביאו התירוץ השני ודלגו התירוץ

השלישי והביאו מה שמתרץ הגמ' אח"כ על אשם נזיר ואשם מצורע ונראה לפרש משום דקושיא זו שהקשו התוס' עם כבשי עצרת יש להקשות נמי אשלמי נזיר לסברת רב נחמן דרב יצחק פוסל נמי בשלמי נזיר ושלמי נזיר הוא קרבן יחיד ואין קבוע לו זמן ולא מתורץ אלא בהנך שני תירוצים שהביאו התוס' ואין להקשות דא"כ לא הי' להם להביא התירוץ כי קתני באין בגלל עצמן באין בגלל לחם לא קתני דהא קושיא זו של התוס' יש להקשות נמי אעולת נזיר ועולת מצורע דמשמע מדברי הגמ' דקאמר האי תנא דבי לוי הוא דלרב יצחק פסולין ובאין בגלל עצמן ולא מתורץ אלא בהתירוץ דלא פסיקא לי' דיש לומר דאין הוכרח לומר דלרב יצחק פסולין כמו שכתבו התוס' בסוף ד"ה אשם נזיר דדילמא האי דמכשר עולה דחזי לנדבה כו' ותנא אחרינא הוא פירוש ואתיא כתנא דרב יצחק:

בא"ד כיון דאיתקשו לחטאת ואתו בהדה כו' כצ"ל:

בא"ד ואמאי איתותב רב בפ"ק כו' פירוש הא יש לומר דרב ס"ל כתנא דברייתא דהכא דפוסל בכבשי עצרת שלא לשמן משום דבאו להתיר ולא התירו:

בא"ד דא"כ ליחשוב נמי רב כו' כצ"ל צ"ק ואין להקשות דאפילו לפי פירוש ר"נ דטעמא דברייתא הכא משום דאיתקש לחטאת לא ניחא אלא הא דברייתא לא חשיב מנחת העומר ואשם נזיר ומצורע אבל עדיין קשה מ"ט לא חשיב רב כבשי עצרת דהא באו להתיר ולא התירו דיש לומר דכיון דאיכא בכבשי עצרת נמי טעם אחר דאיתקש לחטאת לא צריך למחשבי' בהדי מנחת העומר ואשם נזיר ומצורע דליכא בהו אלא טעם דבאין להתיר ולא התירו אבל קשה אמאי לא נקט הברייתא נמי שלמי נזיר ויש לומר דדוקא אי הוי אמרינן דטעם הברייתא משום דבאין להתיר ולא התירו צריך ליחשוב כל הני דפסולין משום האי טעמא כמו דמצינו רב דלאחר דנקט מנחת העומר קאמר וכן אתה אומר באשם נזיר ואשם מצורע לפי דבא להתיר דבכל אחד מהנך לא שוה דבמנחת העומר בא להתיר חדש במדינה ובשתי הלחם בא להתיר חדש במקדש ואשם נזיר בא להכשיר להתחיל למנות נזירות טהרה ואשם מצורע בא להכשיר המצורע לבוא במחנה שכינה אבל אי הטעם משום דהוקשו לחטאת זה הטעם שוה בכ"מ דהוקש לחטאת ואטו כי רוכלא ליחשב וליזיל אבל קשה דאמאי לא נקטו התוס' בתירוצם דליחשב רב נמי שלמי נזיר וכן הברייתא דהכא דבאו להכשיר הנזיר לשתות יין ולטמא למתים ונראה לפרש דשלמי נזיר לא הוי באו להכשיר לפי דהכשר שאינו קבוע הוא כמו דאמר בגמ' לעיל (דף ד' ע"ב):

בא"ד לא מיקרי מתיר כיון דקודם כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד שלא כמצותן בן שנה והביא בן שתים כו' כצ"ל:

בא"ד משום דשלא בזמנו דהוי מחוסר זמן בכלל כו כצ"ל. פירוש כמו שכתבו התוס' לעיל בע"א בד"ה או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן וז"ל דלמאן דפסל בהו שלא כמצותן א"כ מ"ש מחטאת יולדת דהויא מחוסר זמן קודם זמנה עכ"ל פירוש דתנן בזבחים (דף קי"ב ע"ב) דשחט מחוסר זמן בחוץ פטור וקתני אח"כ מחוסר זמן בין בגופו בין בבעליו איזהו מחוסר זמן בבעליו הזב והזבה והיולדת והמצורע שהקריבו חטאתם ואשמם בחוץ פטורין וא"כ יש ללמוד דכמו דחטאת יולדת שהקריבה מחוסר זמן בבעלים פסולה ה"ה חטאת עצרת שהקריבה לפני זמנה דפסולה משום דהויא מחוסר זמן בבעלים וה"ה לאחר זמנה דחשובה מחוסר זמן בבעלים וכבשי עצרת איתקשו לחטאת ואתו בהדה והכא נמי כוונתם כן דבכלל שלא כמצותן הוי נמי שלא בזמנן דהיינו לפני זמנן ולאחר זמנן דהא הוי מחוסר זמן בבעלים ולא גרע מחטאת יולדת וגבי שלא בזמנן שייך שפיר למיתני ששחטן לפי דהבאה היתה בהכשר דלפני זמנן יכולין להמתין עד זמנן ולאחר זמנן נמי ההבאה היתה קודם זמנן בהכשר:

בד"ה תעובר צורתן כו' בעינן עיבור צורה כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה איתיבי' בן שנה כו' דקתני בה עולת נזיר ועולת מצורע פירוש בגמ' קאמר התם דחסורי מחסרא וצריך להיות במתניתין נמי נזיר אבל מעולת זר וזבה ויולדת לא מצי לאקשויי דהם לא איתקשו לחטאת דאתי בהדה ואף רב יצחק מודה דכשרין לפני זמנן ומברייתא דהכא ג"כ לא מקשה אלא מעולת נזיר ועולת מצורע:

בא"ד דהתם אינהו גופייהו חזו לעולה כו' פירוש דמשו"ה חייבין עליהן בחוץ אם שחטן לשם עולת חובה אע"ג דאם שחטן לשם עולת חובה בפנים פסולין משום דחזו לשוחטן בפנים לשם עולת נדבה אע"ג דגבי אשם קאמר בגמ' בזבחים (דף קי"ד ע"ב) דאם שחטו לשמו בחוץ פטור אע"ג דאם שחטו שלא לשמו בפנים כשר משום דבעי עקירה פירוש דכל כמה דלא עקר שם אשם מיני' סתמי' לאו למיעקר קאי ולא ראוי הוא לפנים היינו דוקא אשם אבל עולת חובה לכתחילה יכול להקריבו לשם עולת נדבה אם ירצה דאין שום חילוק דין בין עולת חובה לעולת נדבה ועולה באה נדבה משא"כ אשם אין בא נדבה] אבל הכא מייתי דשחטן לשם עולת חובה בני שתי שנים ואפי"ה כשרין משום דגמרינן עולת חובה מעולת נדבה:

בא"ד דבפ' אלו קדשים תני כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד כדמשני ארב דימי כו' פירוש כמו דמתרץ התם מה דמקשה לר"ה מדכי אתא רב דימי אמר תנא דבי בר ליואי כו':

בא"ד דמדקתני לא עלו משמע דאין מצוה בכך פירוש ואי בהפריש שתי אשמות לאחריות אמאי לא עלו הא מעיקרא לעולה קאי ומצוה בכך:
בא"ד אמאי איצטריך למיתני לא עלו כו' פירוש משום דשינה להביאו בן שתים או בן שנה תיפוק לי' משום דשלא לשמה איתעביד ואפילו הביאן כדינן לא עלו משום שלא לשמה והאי ותו דמקשו התוס' קאי אהא דתירצו מעיקרא דיש לומר כדמשני בפרק בתרא דזבחים דאיירי שלא לשמה ומקשו דעדיין קשה לר"ה ותו דגם לרב חלקי' אין לתרץ דאיירי שלא לשמה דא"כ קשה אמאי איצטריך למיתני לא עלו כו':
בד"ה אשם נזיר כו' מהכא לא מצי לאוכוחי דילפינן אשם משלמים מדמכשר בהו שלא לשמן כו' אין לפרש דההוכחה הוא מכל אשמות דלא מקשינן להו לחטאת לפסול שלא לשמן מהקישא דזאת התורה או מכחטאת כאשם אלא מקשינן להו לשלמים ש"מ דהקישא דאשם לשלמים חובה מנדבה עדיף מהקישא דחטאת דהוא חובה מחובה ודחו דאותה הוא דממעט לי' דלא הוצרכו התוס' לכתוב מה דקאמר בגמ' בהדיא בזבחים (דף ה' ע"ב) דפריך התם על אשם מאי חזית דאקשת לשלמים אקיש לחטאת והמתרץ הא מיעט רחמנא אותה ועוד דלפירוש זה לא יתיישב הא דכתבו ואי שלא כמצותן דלעיל לאו היינו שלא לשמן ניחא טפי דהך הוכחה שוה לן אם שלא כמצותן היינו שלא לשמן או בני שתים ועוד קשה אמאי כתבו הכא התוס' בשינוי ממה שכתבו לעיל דלעיל בד"ה כבשי עצרת כתבו והא דלא ממעטינן להו מאותה כי היכי דממעטינן אשם כיון דאיתקשו לחטאת ואתי בהדה והכא כתבו ולא דמי לשלמי ציבור דלא ממעטינן מאותה אלא קרבנות יחיד ונראה לפרש דההוכחה הוא מאשם מצורע דוקא דכתיב גבי חטאת והוקש לחטאת ואתו בהדה וא"כ לפי הפירוש דשלא כמצותו היינו שלא לשמן קשה אמאי לא ממעטין כבשי עצרת מאותה לחטאת וצריך לומר כמו שכתבו התוס' לעיל בד"ה כבשי עצרת משום דאיתקשו לחטאת ואתי בהדה ולפי זה קשה הא אשם מצורע נמי איתקש לחטאת ואתי בהדה ולרב יצחק ודאי פסול שלא לשמה ובריייתא דמכשר אשם מצורע שלא לשמה ע"כ ס"ל דהקישא דאשם לשלמים עדיף מהא דאיתקש לחטאת ואתי בהדה וא"כ מאי מקשה ואם איתא ליגמר משלמים הא יכול להקשות מהך בריייתא גופה דברישא מכשר אשם מצורע שלא לשמה משום דמקיש אשם לשלמים ובסיפא פוסל אשם ששחטו מחוסר זמן בבעלים או שהיו בני שתי שנים ועל קושיא זו לא מצי לתרץ דשלמים משלמים גמר ואשם משלמים לא גמר דהכא יליף אשם משלמים ותירצו דמהכא לא מצי לאוכוחי דיש לומר בשינוי ממה שכתבו התוס' לעיל דאותה ממעט אפילו היכא דאיתקש לחטאת ואתי בהדה ואימעט נמי אשם מצורע והא דלא ממעטין

כבשי עצרת משום דהוא קרבן ציבור ושלמי נזיר אפילו לרב יצחק כשרין שלא לשמה משום דהם קרבן יחיד ואימעט מאותה ותנא דבי לוי דמכשר שלמי נזיר שלא כמצותן אינו משום דגמר שלמי חובה משלמי נדבה דהא הכא לא גמר אשם משלמים אלא משום מיעוט דאותה ושפיר אית לי' להא דרב יצחק דכבשי עצרת פסולין שלא לשמן ומשו"ה לא מקשה אלא לרב נחמן דקאמר טעמא דמכשר תנא דבי לוי שלמי נזיר שלא לשמן משום דגמר שלמי חובה משלמי נדבה וע"כ ס"ל כמו שכתבו התוס' לעיל דשלמי נזיר נמי לא אימעט מאותה משום דאיתקש לחטאת ואתי בהדה דא"כ ליגמר נמי אשם משלמים ולפי מה דמתרץ דשלמים משלמים גמר אשם משלמים לא גמר אין להקשות אמאי מכשר בברייתא דהכא אשם מצורע ששחטו שלא לשמו דכיון דסבירא לן השתא דשלמים משלמים גמר ולא חובה מנדבה א"כ ניחא שפיר דילפינן נמי אשם מאשם אע"ג דהוא חובה מחובה דהיינו אשם מצורע מכל שאר אשמות להכשיר שלא לשמו דהוי דבר שלא בהכשרו מדבר שלא בהכשרו דהקישא דאשם מאשם עדיף מהקישא דאיתקש לחטאת ואתי בהדה לתנא דבי לוי כמו דיליף שלמים משלמים:

בא"ד והא דלא עלו לבעלים לשם חובה מסברא הוא ולא מטעם מילף נראה לי דכל זה אינו מדברי התוס' אלא הג"ה מחוץ מאיזה תלמיד טועה שלא הבין פשט דברי התוס' חדא דבהדיא אמרינן בזבחים (דף ה') ואימא הבא בנדר ונדבה לייתי ולא לירצו אשם ארצויי נמי לירצו ומסיק אלא אמר רבא זאת התורה וגומר הקישו הכתוב לשלמים מה שלמים כו' כשרין ואין מרצין אף אני אביא אשם כו', הרי בהדיא דאי לאו מהקישא דשלמים הוי אמרינן מסברא דעלו נמי לבעלים לשם חובה והאיך יכתבו התוס' היפך מדברי הגמ' ועוד מאי קושיא אם ילפינן דלא עלו מהקישא דשלמים הא ע"כ ילפינן פיגול באשם מהקישא דשלמים כמו דאמרינן בזבחים (דף י"ג ע"ב) כלום למדו פיגול אלא משלמים והיינו בהקישא דזאת התורה בזבחים (דף צ"ח ע"א) ולקמן (דף פ"ג ע"א) מה שלמים מפגלין ומתפגלין כו' והא דבעינן למצוה לשמה בכל הזבחים לא ידעינן אלא מהקישא דשלמים כמו דאמרינן בזבחים (דף ד' ע"ב) אלא אמר קרא זאת התורה כו' הקישן הכתוב לשלמים מה שלמים בין שינוי קודש בין שינוי בעלים בעינן לשמה אף כל כו' והא דאמרינן הכא דרב יצחק לא גמר אפילו שלמים משלמים ותנא דבי לוי לא גמר אשם משלמים היינו דוקא היכא דאיכא למילף בהקישא דחטאת היפך מהקישא דשלמים אבל הכא דאותה לחטאת ממעט מהקישא דחטאת שפיר ילפינן אשם משלמים בהקישא דהוא אחד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן:

בא"**ד** ואי שלא כמצותן דלעיל לאו היינו שלא לשמן ניחא טפי דלפי זה לכ"ע אותה ממעט אפילו כבשי עצרת איתקשו לחטאת ואתי בהדה וה"ה אשם מצורע ולא בעינן להקיש לשלמים:

בא"ד דדילמא האי דמכשר עולה דחזי לנדבה כו' פירוש דלא יליף חובה מנדבה אלא בעולה משום דחזי לנדבה אבל אשם דלא חזי לנדבה מיפסל מהקישא דחטאת וה"ה כבשי עצרת ושלמי נזיר נמי לא גמר חובה מנדבה דדמו לאשם דאע"ג דשלמים באין נדבה מ"מ כיון שיש חילוק דין בין שלמי חובה לשלמי נדבה דכבשי עצרת הם קדשי קדשים ונאכלין ליום ולילה וטעונין לחם משא"כ בשלמי נדבה וכן שלמי נזיר נאכלין ליום ולילה וטעונין לחם וזרוע והוי מצינן למידחי דתנא דהאי ברייתא לאו תנא דבי לוי הוא דמצי אתיא אפילו כתנא דרב יצחק:

דף מט.

בגמרא כבשי עצרת ששחטן לשם אילים כו' לשם חובה כו' כצ"ל וכן לקמן בברייתא ר"ש אומר צ"ל לשם במקום לשום כי לשם הוא לשון הכתוב ושום הוא לשון תרגום דעל ושם האחד פישון ת"א ושום חד פישון ובמשנה ובברייתא הוא לשון הכתוב ולשון הגמ' הוא לשון תרגום ובגמ' צ"ל לשום במקום לשם והמעתיקים לא דקדקו ולפעמים כתבו בין במשנה ובברייתא ובין בגמ' לשם ולפעמים כתבו לשום:

(**שם**) **אבל** כסבור אילים ושחטן לשום אילים לא עקירה בטעות הויא עקירה פירוש וכ"ש בידע שהם כבשים ושחטן לשום אילים דלא עלו וצריך לומר דרב חסדא פליג על רב דהא רב אמר עלו ועלו על הברייתא דתני רבב"ח קמי' דתני ששחטן לשם אילים ופרש"י דאמר הריני שוחטן לשם אילים וכעין זה יש בגיטין (דף י"ג ע"ב) ועיין בגליון הש"ס לר"ע איגר שציין שם הרבה מקומות כעין זה:

שם רבה אמר כו' אמר רבה ומותבינן אשמעתין כו' רבה לטעמי' דאמר רבה כו' כצ"ל רש"ק ואעפ"י שהוא אחר רב חסדא ומדברי התוס' לקמן (דף ק"ו ע"א) בד"ה רבה אמר וכן בבכורות (דף ג' ע"א) בד"ה ר"ח משמע דרבה הוא קודם רב חסדא מ"מ הכא מוכח דגרסינן רבה דהא אמר אביי רבה לטעמי' דאמר מחשבה דלא מינכרא פסל רחמנא וסברא זו קאמר רבה לעיל (דף ב' ע"ב) ואין לומר דגם שם גרסינן רבא במקום רבה ורבה במקום רבא דא"כ יהי' נזכר בגמ' רבא קודם רבה וזה לא מצינו בשום מקום ולקמן (דף ק"ו ע"א) בד"ה רבה אמר כתבו התוס' בעצמם דגרסינן התם רבה אעפ"י שהוא אחר ר"ח משום דרבא משני לקמן שינויא אחרינא ולא רצו לגרוס התם רבה במקום רבא ורבא במקום רבה מטעם דלא מצינו רבא קודם רבה בשום מקום:

שם שנקמצו שלא לשמן כשרות כו' כצ"ל:
(**שם**) **במתניתין** התמידין אינן מעכבין כו' כצ"ל:
שם ולא המוספין מעכבין זה את זה נראה לפרש הא דאיצטריך למיתני ולא המוספין מעכבין זה את זה ואע"ג דכבר תני לעיל (דף מ"ד ע"ב) במתניתין הפרים והאילים והכבשים אין מעכבין זה את זה והיינו נמי מוספין משום דלעיל אשמועינן דאין הפרים שנים שבמוספין מעכבין זה את זה שאם לא מצא אלא פר אחד יכול להקריב אותו פר לבדו ואין פר השני מעכב עליו וכן כבשים שבעה שבמוספין אין מעכבין זה את זה ולא אירי אלא דר"ח ועצרת דמוספין אבל דחג מעכבין זה את זה משום דכתיב כמשפטם והכא אשמועינן דאין פרים ואילים וכבשים מעכבין זה את זה דאע"ג דלא מצא אלא מין אחד מהשלשה מינין יכול להקריב אותו המין ואין השני מינין אחרים מעכבין עליו כמו שהביאו התוס' לעיל (דף מ"ד ע"ב) בד"ה אלא דר"ח ועצרת דדריש בספרי גבי פסח הרי שמצא פרים ולא מצא אילים אילים ולא מצא כבשים שומע אני שלא יקריב עד שימצא כולן ת"ל שבעת ימים תקריבו אשה אפילו אחד מהן וכן דריש גבי עצרת וחג אע"ג דבחג כתיב כמשפט לא קאי אלא אמנין דבכל מין דמעכב אבל לא קאי אמינין ומשו"ה נקט לעיל בלשון פרים ואילים וכבשים והכא נקט בלשון מוספין:
(**שם**) **אלא** בקטורת הסמים של בין הערבים ולא מזבח כו' כצ"ל:
שם ומוספין דהאידנא מאי תמידין עדיפי כו' כצ"ל ש"מ:
שם תניתוה התמידין אינן מעכבין כו' כצ"ל:
שם ולא המוספין כו' כצ"ל מצאתי:
שם היכי דמי אילימא דאית לי' ולקדם כו' הא דלא מפרש כפשוטו דאם לא הקריב התמיד אין מעכב את המוספין וכן אם אין לו אלא כבש אחד לתמיד ואין לו למוספין אין המוספין מעכבין את התמיד מליקרב משום דכיון דתני אין המוספין מעכבין זה את זה כ"ש דאין התמידין מעכבין אותם ומשנה שאינה צריכה היא:
ברש"י ד"ה תנא אזאת תורת העולה סמיך תורה אחת כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה לשם אילים כו' כצ"ל:
בד"ה ומותבינן אשמעתין אדידי' גופא קא מותיב כצ"ל:
בד"ה וקא מחשב בה לשם שלמים כו' כצ"ל:
בד"ה שנקמצו כו' מחבת ומרחשת וכו' מחבת צפה ומעשי' קשין כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ורבה לטעמי' כו' כצ"ל:
בד"ה התמידין אינן מעכבין כו' כצ"ל:
בד"ה וכולה כו' כל המנה שלם כצ"ל ש"מ:

בד"ה שאין מחנכין בגמ' מפרש חינוך מאן דכר שמי' כצ"ל ש"מ:
בד"ה אלא בקטורת הסמים שלימה של מנה ובין הערבים. הא דהוסיף רש"י וכתב שלימה של מנה משום דהוא מפרש דהאי שאין מחנכין טעמי' דר"ש קאמר דמשו"ה כולה היתה קריבה בין הערבים לפי דחינוך מזבח הזהב היתה בקטורת של בין הערבים ואז היתה קריבה כולה וא"כ מצינו דקריבה כולה בין הערבים והתוס' לקמן (דף נ' ע"א) הקשו על פרש"י דמנא לן דאז היתה קריבה כולה עיי"ש:
בד"ה העולה משמע העולה תהא ראשונה לכל הקרבנות בב"מ (דף נ"ה) פירש"י ה' יתירה דריש שתהא היא ראשונה שלא יהא הקטר קודם לתמיד של שחר וביומא (דף ל"ד) פירש דכל תיבת העולה הוא יתירה לדרשא זו דהעולה תהא ראשונה דלא הוי לי' למיכתב אלא וערך עלי' וכן משמע כוונתו הכא אבל בכתובות (דף ק"ו) ובזבחים (דף ק"ג) פירש דמדכתיב ה"א יתירה משמע דקאי על עולה האמורה ראשונה בסדר הקרבנות בפרשת פנחס והיא עולת התמיד:
בתוספות ד"ה וקא מחשב בה לשם שלמים כו' כצ"ל צ"ק. בד"ה מתיב כו' לא כרבה ולא כרבא ולא כרב אשי כו' כצ"ל וה"פ דקשה להו דר"ז דמותיב על רבה וקאמר אילימא דידע דמחבת היא וקא קמיץ לה לשום מרחשת כי מעשי' מוכיחין עלי' מאי הוי הא מיעקר קא עקר לה ודאי לית לי' הא דמתרץ רבה לעיל דר"ש אדר"ש דטעמי' דר"ש דמכשר משום דאיירי בשינוי קודש ומינכר שהוא מכזב ומחשבה דמינכרא לא פסל רחמנא וכמו כן משמע דלית לי' נמי הא דמתרץ רבא דטעמי' דר"ש דמכשר משום דאיירי במחשב מנחה לשם מנחה אחרת וכתיב וזאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות וכמו כן משמע דלית לי' הא דמתרץ רב אשי דטעמי' דר"ש דמכשר משום דאיירי בקומץ מחבת לשם מרחשת דבמנא קא מחשב אלא טעמי' דנפשי' קאמר דטעמי' דר"ש דמכשר משום דטעה ומעשי' מוכיחין עלי' והא דר"ש דפוסל בברייתא אחרת איירי בדידע דמחבת ואין מועיל הא דמעשי' מוכיחין עלי' כדקאמר ר"ז הכא הא מיעקר קא עקר לה וקשה לפי זה אמאי לא הביא לעיל (דף ב' ע"ב) תירוצו של ר"ז נמי אילימא דידע דמחבת היא וקא קמיץ לה לשום מרחשת הא ר"ש מיפסל קא פסל לה דתניא כו' ותירצו משום דר"ז לא קאמר זה לתרץ הקושיא דר"ש אדר"ש דלא מסיק אדעתי' כלל הך קושיא אלא מסתבר לי' דבידע אין מועיל להכשיר הא דמעשי' מוכיחין עלי':
בד"ה תדיר ומקודש כו' והא דנקט תמידין דלמחר ומוספין דהאידנא דמשמע דתמיד של בין הערבים קודם למוסף כו'. פירוש מדלא מיבעיא לי' תמיד של בין הערבים דיומי' ומוספין דיומי' דתמיד של בין הערבים הוה תדיר ומוספין הוי מקודש דזמנם קודם תמיד

של בין הערבים כן פירש הצ"ק והקושיא הוא ללשון אחרון של רש"י וללשון ראשון הוה מצי למינקט נמי תמידין דהאידנא ומוספין דלמחר אלא דאין רבותא בזה יותר מבזה:
בד"ה ת"ל וערך עלי' העולה תימא כו' קושית התוס' הוא לפי המסקנא דקאמר אביי דשלא יהא דבר כו' הוא למצוה בעלמא אבל לסברת רב חסדא דמעכב לא קשה מידי דיש לומר חד למצוה וחד לעכב וכן כתבו התוס' בהדיא בזבחים (דף פ"ט ע"א) בד"ה כל התדיר וז"ל וליכא למימר דחד למצוה וחד לעכב דעיכובא ליכא כדאמר בפ' התכלת עכ"ל:
בא"ד וי"ל דקרא דהכא איצטריך למנחת חביתין כו' פירוש וקרא דהתם איצטריך ללמד על כל התדירין דקדמי כן כתבו התוס' בזבחים שהבאתי לעיל וביומא (דף ל"ד ע"א) בד"ה העולה:
בא"ד דקדמי למנחות דתנן כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ומיהו קשיא אמאי לא מייתי הכא מתניתין דכל התדיר כו' כצ"ל קצת מש"מ:
בא"ד ואין לומר דהכא מיירי דאית לי' ולקדם והתם איירי דלית לי' כו' כצ"ל נראה לפרש דאין כוונת התוס' בזה לתרץ הצריכותא דקראי באופן זה דחד קרא לדאית לי' ולקדם וחד לדלית לי' דכיון דגלי קרא דתמיד עדיף ממוספין בדאית לי' ה"ה בדלית לי' וע"כ לומר כן דהא מסקו התוס' דחד קרא אתי להקטרה וחד לעשיי' דדם ואפי"ה פשיטא לי' להגמ' דתמיד עדיף אפילו בדלית לי' דקאמר הכא אילימא תמידין דיומי' ומוספין דיומי' פשיטא תמידין עדיפי אלא כוונתם השתא לומר דקרא דהתם דמפרש טעמא דתמיד עדיף משום דתדיר לא איצטריך דוקא ללמד על כל התדירין דיקדמו אלא איצטריך נמי לתמיד גופי' דמקרא דהכא כיון דלא מפרש בי' הטעם דתדיר הו"א דהא דתמיד קודם למוסף אינו משום דתמיד עדיף במעלה יותר ממוסף אלא גזה"כ הוא דהיכא דאיכא תרווייהו דיקריב התמיד קודם למוסף אבל בדלית לי' אפשר דתרווייהו שוין במעלה ואיזה מהן שירצה יקריב ולפירוש זה איירי מתניתין דכל התדיר בדלית לי' וסוגיא דהכא איירי בדאית לי' וניחא שפיר הא דלא הביא הכא מתניתין דכל התדיר כיון דלא מיירי בגוונא חדא:
בא"ד הביא אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא כו' כן הוא הנוסחא הנכונה ולא כהגהות הצ"ק:

דף מט:
בא"ד והשתא ליפרוך ממתניתין דכל התדיר דדרשא מהא איפכא כו' כצ"ל קצת מש"מ:
בא"ד ופ' הגוזל קמא איצטריך כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד דהא לא כתיב אלא הקטרה אשה ריח ניחוח קמי תמיד פירוש דלא כתיב אלא אשה ריח ניחוח קמי תמיד דהיינו הקטרה:
בא"ד ועשיות בתר הכי דבתר מלבד איכתוב כדכתיב כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד כו' כצ"ל מצאתי פי' השתא מפרשי התו' הצריכותא דתרי קראי בענין אחר ממה שפי' מעיקרא דמקרא דמלבד לא מצינן למילף אלא לעשייתם דם דתמיד דקדמי לעשיות דם דמוספין משום דעשיות דם כ' בתר מלבד כדכתיב תעשו את אלה והיינו עשיות דדם והכי משמע מלבד עשיית דם דעולת התמיד שכבר עשיתם תעשו את אלה דהיינו עשיות דם דמוספין אבל הקטרה דמוספין דכתיב בקרא קודם מלבד אדרבא איכא למילף דקדמי להקטרה דתמיד כמו דמצינו דהשבת הגזילה דכתיב בקרא קודם מלבד איל הכפורים קודמת לאיל הכפורים דהא כתיב אשר יכפר לשון עתיד משמע דעדיין לא כיפר משו"ה איצטריך קרא דהעולה ללמד על הקטרת תמיד דקודמת להקטרת המוספין דכולי' קרא בהקטרה איירי ומקרא דהעולה לא מצינן למילף אלא הקטרה דתמיד קודמת להקטרה דמוסף משו"ה איצטריך קרא דמלבד דכתיב בי' תעשו את אלה לעשיות דם דתמיד דקדמי לעשיות דם דמוספין ולפי זה ניחא שפיר הא דאיצטריך להביא בהגוזל קמא קרא דהעולה דוקא דממתניתין דכל התדיר דמביא קרא דמלבד לא קשה מידי דיש לומר דמתניתין איירי בעשיי' דדם דכתיבי בתר מלבד כמו איל הכפורים אבל הקטרת מוספין דכתיב בקרא קודם מלבד אה"נ דקדמי להקטרה דתמיד כמו השבת הגזילה דקדמי לאיל הכפורים משום דכתיב קודם מלבד אבל מקרא דהעולה מוכח שפיר דאפילו הקטרת התמיד קודמת להקטרת המוספין אע"ג דהקטרת המוספין כתיב בקרא קודם מלבד ומקשה שפיר ובזבחים תירצו בזה נמי הא דלא הביא הכא מתניתין דכל התדיר משום דבעי לאתויי דאפילו הקטרת התמיד קודמת להקטרת המוספין ועשיית דם דתמיד דקדמי למוספין כיון שהוא שנוי' במשנה ידוע כל:
בא"ד תימה למה לי קרא דהעולה דתמיד קודם למוסף כו' כצ"ל. פירוש דהא מקרא דמלבד ילפינן לכל התדירין דקדמי לשאינן תדירין והקטרת תמיד קודמת להקטרת מוסף נמי מטעם זה דודאי לא גרע מכל התדירין:
בא"ד אע"ג דקדמי בקרא כו' פירוש דאין לומר כמו שכתבו לעיל דאי לאו קרא דהעולה הוי אמרינן דהקטרת מוספין קדמי משום דכתיב בקרא קודם מלבד וילפינן מהשבת הגזילה והבאת אשם דהא חזינן דטעם דתדיר עדיף ולא ילפינן מהשבת הגזילה והבאת

אשם דהתם שניהן אינן תדירין דהא מוספי ר"ח קודמין למוספי ר"ה אע"ג דכתיב מלבד עולת החודש לבסוף:

בא"ד ואי מיפסל ביוצא ניחא ולקמן נפקא דלא מיפסל כן הוא הנוסחא אשר לפנינו ואין לו פירוש והי' אפשר להגי' דצריך להיות ואי מיפסל ויוצא ניחא ולקמן מסיק דלא מיפסל ורוצה לומר דאי לא כתיב קרא דהעולה והוי ילפינן דהקטרת התמיד קודמת משום דתדיר כמו כל התדירין לא הוה מעכב בדיעבד אבל מקרא דהעולה ילפינן לעכב ואע"ג דלא מצינן למילף דכל הקרבן פסול משום הקטרת האברין לחוד דנעשה בפסול דהא כפרה לא מעכבא דאין כפרה אלא בדם דהא עשיי' דדם נעשה בהכשר אחר עשיית דם דתמיד דאין לומר דילפינן מהעולה דאפילו עשיית דם דמוספין אסור קודם הקטרת התמיד כמו שנסתפק בזה המל"מ בפ"א מה' תו"מ דא"כ קשה למה לי קרא על עשיית דם דתמיד דמעכבת תיפוק לי' דהוא קודם הקטרת התמיד אלא ודאי דהקטרת התמיד אינה מעכבת אלא הקטרת המוספין ואיצטריך קרא דעשיית דם דתמיד דמעכבת עשיית דם דמוספין ולענין לכתחילה נראה דודאי הקטרת התמיד קודמת אם עדיין לא נשחטו המוספין משום טעם דתדיר ואם כבר נשחטו ודאי דיגמור הזריקה כמו דמשמע בזבחים (דף צ"א ע"א) מ"מ ילפינן על הקטרה גופא דפסולה ולא קיים מצות הקטרה כלל וזה שכתבו ואי מיפסל ויוצא פירוש דהקטרה פסולה אבל יוצא ידי חובת המוספין משום דכפרה לא מעכבא אבל יותר נראה לי לפרש דזה אינו מדברי התוס' אלא הג"ה מחוץ מאיזה תלמיד לפי שראה דלקמן בסמוך הקשו התוס' קושיא זו על קרא דמלבד דבא ללמד על עשיית הדם וכתבו ואי מיפסל בכך ניחא שפיר ולבסוף כתבו א"נ לא מיפסל בשביל כך כדמסקינן הכא למצוה בעלמא ועלה בדעתו לפרש דבזה דקאמר הכא למצוה בעלמא מוכח דאין לומר דמיפסל משום דהקדים עשיית דם דמוספין לעשיית דם דתמיד וכן הא שכתבו אח"כ ובשמעתין מוכח דלא הוי אלא למצוה קאי נמי על עשיית דם דתמידין דקדמי לעשיית דם דמוספין ומשו"ה הגי' נמי הכא על קושיא דמקשו על קרא דהעולה אבל באמת לא מצינן לפרש כן דא"כ למה הוצרכו לחזור מהתירוץ דמיפסל בכך משום קושיא דשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל ומתמיד ששחטו שלא לשמו ומפרק שתי הלחם הא הכא במקומו מסיק הגמ' דמצוה בעלמא הוא ואדרבא יש להקשות על התוס' דהאיך יעלה על הדעת לתרץ דמיפסל בכך היפך מדברי הגמ' במקומו ועוד דמלשון התוס' דקאמרו א"נ לא מיפסל בשביל כך כדמסקינן הכא למצוה בעלמא משמע דלא כתבו זה אלא לתירוץ אחר אבל לא לדחות התירוץ הראשון לגמרי דודאי לא מיפסל בשביל כך אלא ודאי דאין הפירוש כן דשפיר יש לומר דמיפסל בכך אע"ג

דמסיק הכא למצוה בעלמא דלתירוץ זה יש לומר דהא דאמר למצוה בעלמא לא קאי אלא אהקטרה דליכא קרא יתירה ללמד דמיפסל בכך אבל עשיי' דדם שפיר מיפסל בכך מקרא יתירה דלמצוה בעלמא לא איצטריך כמו שהקשו התוס' וכוונת אביי דיש לפרש דהא דתנן אין התמידין מעכבין המוספין קאי אהקטרה דאין הקטרת התמידין קודמת אלא למצוה בעלמא והא דנראה מדברי התוס' דלא ניחא להו בפשיטות לומר דמיפסל בכך היינו משום דלא מסתבר להו לחלק בין עשיית הדם להקטרה בענין פסול דיעבד משו"ה כתבו לקמן א"נ לא מיפסל בשביל כך כדמסקינן הכא למצוה בעלמא פירוש כמו דמסיק הכא על קרא דהעולה דאינו אלא למצוה בעלמא וה"ה לעשיית הדם דנפיק מקרא דתעשו את אלה והא דכתבו וכן משמע פ' תמיד נשחט למי לא קאי על עשיית הדם דתמיד אלא אקרא דהעולה דילפינן מיני' הקטרה דהא כתבו ועלי' השלם מהאי קרא דוערך עלי' העולה דרשינן וכיון דהתם לא מיפסל ה"ה הכא והא שכתבו אח"כ ובשמעתין מוכח דלא הוי אלא למצוה נמי לא קאי אלא אהקטרה דילפינן מקרא דהעולה והא דקאמר מוכח אע"ג דבהדיא קאמר הכי משום דהכא מיירי בהקדמת הקטרת המוספין להקטרת התמיד של בוקר ולא במאחר הקטרת שאר הקרבנות להקטרת התמיד של ערב אלא דיש להוכיח דה"ה בתמיד של ערב משום דכתיבי בחד קרא אבל הכא ודאי דאין לעלות על הדעת לתרץ כן כיון דבהדיא קאמר בגמ' דאינה אלא מצוה בעלמא ושפת יתר הוא לומר כן ועוד דהא קרא דהעולה כבר תירצו התוס' לעיל דאינו מיותר דאתי ללמד על מנחת חביתין אע"ג דתדירה אלא משום דקשיא להו אמאי לא מייתי בהגוזל קמא קרא דמתניתין דכל התדיר ומכח קושיא זו הוצרכו לחדש דמקרא דכל התדיר לא שמעינן אלא עשיי' דדם ולא הקטרה דמוספין דכתיב קודם מלבד ואי אמרינן דמקרא דמלבד שמעינן שפיר הקטרה דמוספין אע"ג דכתיב קודם מלבד משום דתדירי חזרה הקושיא למקומה ע"כ נראה לי ברור דאין זה מדברי התוס':

בא"ד דהוא גופא שמעינן מהעולה שאין לאחר כו' כצ"ל צ"ק. פירוש דהא דמוספי ר"ח קודמין למוספי ר"ה אע"ג דכתיב מלבד עולת החודש לבסוף היינו דוקא לאחר דכתיב העולה דילפינן מיני' דהקטרת התמיד קודמת להקטרת המוספין אע"ג דכתיב מלבד עולת התמיד לבסוף וה"ה למוספי ר"ח:

בא"ד מפני שמרצה כו' כצ"ל:

בא"ד בעי לאקדומי אפילו הקטרה כו' כצ"ל מצאתי פירוש דאי לאו קרא ופר שני הו"א דהקטרת חטאת ג"כ קודמת להקטרת עולה מקרא דועשה אלמא דהקטרה ג"כ בכלל עשיי' ולא עשיי' דדם דוקא

בא"ד דכיון דגלי גבי תמידין ה"ה נמי התם פירוש דגלי קרא דהעולה דאין לחלק בין עשיי' דדם להקטרה וא"כ הקטרה ג"כ בכלל תעשו את אלה וה"ה התם:
בא"ד א"ל אי לאו קרא כו' פירוש דאי לאו קרא ופר שני הו"א דיכול נמי להקדים הקטרת חטאת להקטרת עולה והא דקאמר יכול תהא חטאת קודמת למעשה עולה רוצה לומר דאי בעי מקטיר חטאת ברישא:
בא"ד אלא אי קשיא לישתוק ממלבד כו' מדלא כתבו לישתוק נמי ממלבד משמע דלא קשיא להו אלא אקרא דמלבד לחוד וקשה דהא אי לא כתיב מלבד לא צריך נמי קרא דהעולה כמו שכתבו התוס' דלא איצטריך העולה אלא לאפוקי מקרא דמלבד ונראה לפרש דאין כוונת התוס' להקשות דלא ליכתוב כלל קרא דמלבד דהא איצטריך ללמד על כל התדירין שיקדמו כמו שהבאתי לעיל בשם התוס' דזבחים אלא כוונתם להקשות על הא דפירשו לעיל דמתניתין דכל התדיר דמביא קרא דמלבד איירי בעשיית הדם דלא נפיק מקרא דהעולה דאיירי בהקטרה והיינו מדכתיב תעשו את אלה ומקשו השתא למה לי הא דכתיב בקרא דמלבד תעשו את אלה לעבודת דם תיפוק לי' משום דתדיר או משום שנאמר בו בבקר וקושית התוס' דהכא הוא ממש כמו שהקשו ביומא (דף ל"ד ע"א) בד"ה העולה וז"ל אבל קשה עדיין כיון דכתיב העולה לאפוקי מהאי סברא למה לי קרא דמלבד לאשמועינן דתמיד קודמת למוספין בעבודת דם כו' ודברי התוס' שם צריכין הג"ה דכמו שהם לפנינו אי אפשר ליישבם דמעיקרא הקשו דלא ליכתוב כלל לא מלבד ולא העולה ותירצו דאי לאו קרא דהעולה היינו מאחרין הקטרת התמיד עד אחר הקטרת המוסף מדכתיב מלבד והוא תמוה דהא הקשו דלא ליכתוב נמי מלבד וגם הא דמקשו אח"כ אבל קשה עדיין כיון דכתיב העולה לאפוקי מהאי סברא למה לי קרא דמלבד כו' הוא תמוה דכיון דמקשו דלא ליכתוב קרא דמלבד למה הוצרכו לקרא דהעולה לאפוקי מהאי סברא ע"כ נראה לי להגי' שם דמן ונראה לי עד סה"ד צריך להיות קודם ויש לומר כו' וכוונתם לתרץ דקרא דמלבד איצטריך לכל התדירין דקדמי ולפי זה יש לומר דאיצטריך נמי קרא דהעולה דאי לאו קרא דהעולה היינו מאחרין הקטרת התמיד עד אחר הקטרת המוסף אלא דקשה עדיין למה לי קרא דמלבד על עבודת דם וכוונתם על תעשו את אלה דכתיב בקרא דמלבד וכן כוונתם נמי הכא:
בא"ד ואי מיפסל בכך ניחא שפיר כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד אבל אם הקדים ושחט יגמור ומהכא שמעינן דלא פירוש דמטעם דתדיר אם קדם ושחט השאינו תדיר יגמור כמו דמשמע בזבחים (דף צ"א ע"א) דמסיק התם מתניתין נמי דיקא דקתני עד שיזרוק הדם ולא קתני עד שישחוט ויזרוק הדם ש"מ וה"ה מטעם

שנאמר בו בבוקר אבל מקרא דתעשו את אלה שמעינן דאפילו שחט המוספין קודם לא יגמור אלא יהא אחר ממרס בדם עד שישחוט התמיד ויזרק הדם:
בא"ד ותימא כו' קושיא זו היא לפי התירוץ הראשון דמיפסל בכך:
בא"ד דפשטא דמילתא משמע קודם שנפתחו באותו יום פירוש דאין לומר דאיירי שסגרו דלתות ההיכל לאחר הקרבת התמיד דא"כ הוה בעי למימר ששחטן בזמן שדלתות ההיכל סגורין ומדקאמר קודם שנפתחו משמע דעדיין לא נפתחו כלל באותו יום:
בא"ד לאו עבודה היא ולא הויא בכלל עשיי' כצ"ל פירוש אע"ג דודאי גם שחיטת התמיד בעי להקדים מטעם דתדיר אבל בדיעבד אם שחט שאר קרבנות קודם התמיד ודאי דלא מיפסלי בכך משום דפסול דיעבד ילפינן מתעשו ושחיטה דלאו עבודה היא לא הויא בכלל עשיי':
בא"ד שילהי מי שהי' טמא פסח שנתערב בבכורות אם חבורת כהנים יאכלו כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד באחד מהן כו' ופטורין מלעשות פסח שני כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד ופריך ונייתי כו' כצ"ל:
בא"ד ואין לומר דעשה דפסח דחי עשה דהשלמה דהא לא הוי אלא ספיקא בעלמא וקשה דמשמע דרוצים לומר דעשה דאכילת פסח ידחה עשה דאיסור אכילת מותר פסח דאיפסל ע"י דאיקרב לאחר תמיד הערב דאינו אלא בעשה דהשלם עלי' דעל איסור דהקרבה מקשו אח"כ דאפילו אם נאמר דלא מיפסל קשה האיך דחינן איסור עשה דהקרבה משום ספיקא דפסח משמע דהשתא קאמר דאין לומר דמשום ספיקא דפסח דחינן איסור אכילת מותר הפסח המיפסל דאסור בעשה דהשלמה ולעיל קאמרו התוס' דאי הוה מיפסל לא שייך בי' דחי' ונראה לתרץ משום דלעיל איירי בקרבן של מחוסרי כפורים ואי מיפסל הקרבן לא שייך בי' דחי' דאין מועיל כלל הדחי' לקיים העשה של פסח דכיון דמיפסל הקרבן עדיין הוו מחוסרי כפורים ואסורין באכילת קדשים אבל הכא אי דחינן העשה של השלמה שפיר מועיל הדחי' דע"י הדחי' יכול לקיים העשה של פסח ואין להקשות לפי מאי דמוקי לה בריש תמיד נשחט בחטאת העוף דאין למזבח אלא דמה א"נ בבהמה ומעלה ומלינה בראשו של מזבח משמע דלאחר תמיד של ערב אין מעכב אלא הקטרה ולא עשיי' דדם א"כ אפילו אי מיפסל לא מיפסל אלא הקטרה והקטרה לא מעכבא ולא מיפסל הקרבן ואמאי לא שייך בי' דחי' אפילו במחוסרי כפורים ואין לומר דהקטרה פסולה גרע מאילו לא הקטיר כלום דלאחר שהוכשר קודם הקטרה האיך יחזור ויפסל ע"י הקטרה פסולה כדקאמר ר"א בזבחים (דף כ"ט ע"א) ואף ר"ע לא

פליג עליו אלא התם משום דכתיב ואם האכל יאכל ביום השלישי לא ירצה דפשטי' דקרא משמע דהקרבן נפסל ע"י אכילתו לאחר זמנו אבל אי לא גלי קרא בהדיא ודאי דאף ר"ע מודה דאין לומר דלאחר שהוכשר יחזור ויפסל דיש לומר דהכא לא מיפסל הקרבן משום הקטרה פסולה לבד אלא משום עשיי' דדם נמי דבתמיד הערב הויא היפך מבתמיד הבוקר דבתמיד הבוקר אסור להקדים בין עשיי' דדם ובין הקטרה אבל בתמיד הערב אין אסור לאחר עשיית הדם לחוד כמו שהבאתי מריש תמיד נשחט וגם לא הקטרה לחוד כמו דאמרינן בפסחים (דף נ"ט ע"ב) רב כהנא רמי כתיב לא ילין וגומר עד בקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין וכתיב והקטיר וגומר עלי' השלם כל הקרבנות כולן הוא מותיב לה והוא מפרק לה כשניתותרו אלא דוקא אם עביד עשיית הדם והקטרה לאחר תמיד הערב עובר בעשה דהשלמה וא"כ אי מיפסל מיפסל נמי עשיית הדם ושפיר מיפסל כל הקרבן:

בא"ד וגבי בכור דוחק נמי לפרש דבמותר הפסח איירי כצ"ל. פירוש דיש לתרץ דהא דפסח שנתערב בבכורות אם חבורת כהנים יאכלו איירי דמותר הפסח נתערב ולא ששח ממש דמותר הפסח נשחט קודם תמיד הערב ולא מיפסל אלא שדוחק לפרש כן משום דקתני אם חבורת כהנים יאכלו ולא שייך חבורה אלא בפסח דנאכל חבורות חבורות כן כתבו התוס' ביומא (דף כ"ט ע"ב):

בא"ד הוא דמעכבי עשיות דדם פירוש עשיות דם דתמיד מעכבי דלא יהא דבר קודם להם:

בא"ד לא מעכבא אלא הקטרה פירוש הקטרת דם התמיד של ערב מעכבת שלא יהא דבר מאוחר להם אבל לאחר עשיית הדם מותר לאחר:

בא"ד ניחא דלא מעכבא אלא הקטרה פירוש דלא מעכבא אלא הקטרת שאר הקרבנות בצירוף עם עשיית הדם אבל עשיית הדם לחוד דשאר קרבנות מותר לאחר:

בא"ד מ"ט לא מעכבא נמי עשיי' פירוש עשיי' דדם לחוד בלא הקטרה כמו בתמיד של שחר:

בא"ד מיהו בשמעתין מוכח דלא הוי אלא למצוה פירוש דבשמעתין קאמר על הקטרה דעולת הבוקר ומוכח מיני' נמי לתמיד הערב כמו שכתבו לעיל דעלי' השלם מהאי קרא דוערך עלי' העולה הוא דדרשינן ומסתמא מידרשי בגוונא חדא ואע"ג דמהך דעשה דפסח ועשה דאכילת קדשים דחי עשה דהשלמה נמי מוכח דלא מיפסל מ"מ לא מוכח כ"כ כמו מהך דבשמעתין משום דלפי המסקנא דהתם דמוקי לה בחטאת העוף לא מוכח מידי דגם ההוא דפסח יש לאוקים כך ולא נשאר הוכחה אלא מהס"ד דגמ' ואין זה הוכחה כ"כ די"ל דעדיפא מקשה לי' עד דאפקי' מטעמי' ומשו"ה כתבו התוס' בהראי' מפרק

האשה ודחוק טובא לשנויי והתירוץ מיפסל הוא מרווח יותר דאל"כ אין ראי' כ"כ מס"ד דמקשה די"ל דבלא זה משני שפיר:

בא"ד אלמא בהכי מיפסל פירוש דאיירי שעשה כל מצותו עשיית הדם והקטרה לאחר התמיד ומשו"ה מיפסל:

בא"ד דקסבר לינה מועלת בראשו של מזבח ולרבה דס"ל בזבחים (דף פ"ז ע"א) דאין לינה מועלת י"ל דס"ל דבעי עקירה ופסול משום דשחט הפסח שלא למנויו דלית לי' בעלים:

בא"ד אבל הכא הא לא איחזו פירוש ולא דמי להההוא דריש תמיד נשחט דמוקי לה בבהמה ומתאכלא בשר מקמי הקטרת אימורין משום דהוי לי' כמו שנטמאו או שאבדו התם הוי חזי להקטרה קודם תמיד של בין הערבים אלא שהמתין עד אחר התמיד ועכשיו לא חזי להקטרה אבל הכא משעה שמשכו את ידיהם לאחר שחיטת התמיד ונעשה מותר הפסח דקרב שלמים לא חזי להקטרה ואע"ג דהוי חזי להקטרה קודם שמשכו את ידיהם ההוא שעתא פסח הוי ולא שלמים כן כתבו התוס' ביומא (דף כ"ט):

בא"ד קודם תמיד של שחר אפילו אסורין ליזרק כו' כצ"ל דקודם תמיד של שחר אסור נמי עשיות דדם מדאורייתא:

בא"ד ולא העמידו דבריהם היכא דאפשר כוונתם בזה לתרץ הא דריש תמיד נשחט דעשה דפסח ועשה דאכילת קדשים דחי לעשה דהשלמה ואי מיפסל מדרבנן לא שייך דחי' דהך דשמעתין ניחא דהכא יש לומר דאיירי בהקטרה דלא שייך פסול כל הקרבן משום הקטרה לבדה דכפרה לא מעכב ואפילו הקטרה נמי כשרה דכיון דלא יכלו לגזור דכל הקרבן פסל ויצא ידי חובתו לא גזרו נמי דליפסל הקטרה מדרבנן דמאי נ"מ בזה דיפסלו הקטרה כיון דלא צריכין להביא קרבן אחר ולמה להו לפסול עבודת ההקטרה בחנם:

בגמרא אמאי תדיר ומקודש עדיף כו' כצ"ל:

שם לעולם דאית לי' ולקדם כו' כצ"ל השתא לא מצינן לפרש לקדם כמו שפרש"י לעיל דאי בעי תמידין קריב ברישא ואי בעי מוספין מקריב ברישא דהא על כרחך מקריב תמידין ברישא למצוה אלא צריכין לפרש כמו הלבן אינו מעכב את התכלת דריש פירקין דלכתחילה בעי להקדים התמידין ואם הקדים המוספין ברישא כשירין ואין התמידין מעכבן לפוסלן בדיעבד ואין להקשות המוספין אינן מעכבין את התמידין מאי הוא הא לכתחילה צריך להקדים התמידין כמו דמקשינן בריש פירקין התכלת אינה מעכבת את הלבן מאי הוא דיש לומר דמוספין אינן מעכבין את התמידין לא קשיא להגמ' כלל דיש לפרש בפשיטות דאע"ג דלית לי' כדי תרווייהו מקריב תמידין לחוד ואין המוספין מעכבין מליקרב אבל התמידין אינן מעכבין את המוספין אינו מתפרש בדרך הזה לפי

דכבר תנא ולא המוספין מעכבין זה את זה א"כ כ"ש דתמידין אינן מעכבין את המוספין ובהגהות הרש"ש תמה על הרע"ב בפירוש המשניות שפירש לקדם כמו שפרש"י לפי הס"ד:

(**שם**) **אלא** לאו דלית לי' לכאורה קשה כיון דבדאית לי' אין פוחתין מעשרים ושנים האיך נותן שיעור ששה על דלית לי' הא אם יש לו יותר מששה עד כ"ב צריך ליתן כמה שיש לו ואם אין לו אפילו ששה נותן פחות מששה כמה שיש לו ונראה לפרש דמיירי דאית לי' יותר מששה אפי"ה אין צריך ליתן בלשכה אלא ששה כדי תמידין של שבת ושני ימים טובים של ר"ה משום דאם יטול למוספין לא יהי' לו לתמידין דלאחר מכן:

(**שם**) **דהא** איכא צפרא דתלתא בשבתא זו היא גירסת אית דגרסי שהביאו התוס' לקמן (דף נ' ע"א) בד"ה אית דגרסי אבל רש"י גורס כאן והאיכא צפרא דחד בשבתא ובתר הכי גריס דפניא דמעלי שבתא דרבינא נקט הקושיא היכי דחל ר"ה חמישי וששי ורב אשי נקט היכי דחל שבת קודם ר"ה וה"ה דרבינא מצי להקשות היכי דחל שבת קודם ר"ה והאיכא צפרא דתלתא בשבתא ורב אשי מצי למיפרך וליטעמך כו' דהאיכא דפניא דמעלי יומא טבא:

ברש"י ד"ה מבוקרים כו' שלא יהא בהן מום ולהכי כו' כצ"ל. ותיבות ארבעה ימים קודם לשחיטה נמחק דהא השתא לא מפרשינן מבוקרים ארבעה ימים קודם שחיטה עד דדחי לעולם דאית לי':

בא"ד בחמישי בשבת הא דפירש בחמישי בשבת דר"ה חל קודם שבת אע"ג דתני כדי לשבת ולשני ימים טובים של ר"ה משום דגריס לקמן בדברי רבינא והא איכא דצפרא דחד בשבתא משמע דרבינא מפרש דמתניתין לאו דוקא נקט משום דלא שכיח שיהי' ר"ה ביום א' ורב אשי נקט דהאיכא דפניא דמעלי שבתא משום דדייק לשון המתניתין דנקט שבת קודם ר"ה:

בד"ה תמידין ומוספין טובא הוו ועשרים ותרתי טלאים בעינן סה"ד וא"צ להג"ה פירוש ששה לתמידין ושנים למוסף של שבת וארבע עשרה למוספין דהיינו שבעה למוסף של ר"ח ושבעה למוסף של ר"ה ואע"ג דיש שני ימים טובים של ר"ה לא היו מקריבין מוספין אלא ביום אחד דאם באו עדים קודם המנחה לא הי' אלא יום אחד קודש ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה לא היו מקריבין מוסף אלא למחר כן מצאתי:

בד"ה וש"מ תמידין עדיפי כו' ויבטל תמידין דיום טוב שני של ר"ה כו' כצ"ל ש"מ לפי מה שפרש"י לעיל דר"ה חל בחמישי בשבת הוי הכא הפירוש דיבטל תמידין של יו"ט שני של ר"ה הקודם לשבת בשביל המוספין דיום שבת דלמחרת יו"ט ב' והיינו לפירוש

ראשון שפרש"י לעיל דמקודש היינו ביום קדוש אבל לפירוש אחרון דאותו שזמנו היום מיקרי מקודש צריך לפרש דס"ד דחל ר"ה בראשון ובשני כמו דמשמע מלשון הברייתא דנקט שבת קודם יו"ט ומשו"ה הוי מוסף שבת מקודש דזמנו קודם התמידין של יום ב' של יו"ט ואפשר דלשון הזה גריס לקמן הא איכא צפרא דתלתא בשבתא כו' ופניא דמעלי שבתא כאית דגרסי שהביאו התוס':

בא"ד דשבת קדוש מיו"ט כצ"ל ב"ח:

בד"ה לעולם דאית לי' כו' משום דמבוקרין ארבעה ימים כו' כצ"ל ש"מ:

דף נ.

בגמרא מ"מ שבעה הוו תנא בעלמא קאי הכי גריס הקונטרס ונראה לפרש שטעמו משום דאלא משמע דהדר ממה דקאמר מעיקרא ולמא דתירץ תנא בעלמא קאי לא הדר כלל ממה דאמר מעיקרא דמבוקרין ארבעה ימים קודם שחיטה קאמר ומני בן בג בג היא אלא דרבינא סבר דשיעור ששה הם לשבת ולשני ימים טובים של ר"ה ממש והתרצן השיב דסימנא בעלמא הוא כדי לשבת ולשני ימים טובים של ר"ה דהא בערכין (דף י"ג ע"א) מתרץ נמי תנא בעלמא קאי וכדי לשבת כו' סימנא בעלמא הוא ומסיים וה"ק אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין ארבעה ימים קודם שחיטה ומני בן בג בג היא כו' כמו דאמר לעיל:

(**שם**) **וכי** כהנים חטאו מזבח בטל מכאן קשה על גירסת הספרי שלפנינו דאיתא התם בזמן שהיו הב"ד אנוסין והכא משמע דקאי על הכהנים ונראה שיש ט"ס בספרי וצ"ל בזמן שהיו הב"א אנוסין דבתמיד קנסינן לכולי' בית אב משום דעבודת אותו יום מוטלת על כולם וכן משמע נמי מגמרא דהכא דקאמר לשון רבים שהיו אנוסין כו' ולא הקריבו כו' ובזה מיושב קושית הש"מ שהקשה דמשמע הכא דכ"ש אם הקטירו קטורת בבקר יקטירו בין הערבים הא אמרינן מעולם לא שנה בה אדם והוכיח הרב ר' יוסף ביומא דאפילו מבוקר ועד ערב לא שנה בה ולפי מה שכתבתי לא קשה מידי דהא דקאמר יקטירו בין הערבים היינו כהן דאותו בית אב שלא הקטיר קטורת מעולם:

(**שם**) **דכתיב** בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה אי לאו דעבד הדלקה מאורתא הטבה בצפרא מהיכא אין זה עיקר הטעם דעיקר הטעם הוא דכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה דתלתה התורה קטורת בנרות וחינוך הנרות א"א אלא בין הערבים דכל מילתא דידה אינה אלא הדלקה בין הערבים כמו דאמר בסמוך כדקתני סיפא ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים וכמו שפירש שם בקונטרס אלא אביי בא לתרץ דלא תאמר הא תלתה התורה קטורת של שחרית נמי בהטבת הנרות

ואפשר הי' החינוך בהטבת הנרות בשחרית וה"ה לקטורת ומשו"ה קאמר דאע"ג דכתיב בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה מ"מ אי אפשר להיות חינוך המנורה בהטבה משום דאם לא אדליק מאורתא הטבה מהיכא:

(**שם**) **אלא** בחול איחנוכי הוא דלא מיחנך הא קדושו מקדיש כו' פירוש מדאיצטריך לאשמועינן שאין מחנכין את השולחן אלא בשבת משמע דאם מסדר את הלחם בחול ג"כ השולחן מקדש את הלחם שנסדר עליו כמו אם נסדר בשבת אלא משום דצריך שיהא הלחם על השולחן משבת לשבת דוקא ואם לאו אין מקטיר עליו את הבזיכין ויותר מזמן הזה אין צריך להיות ע"כ אין מסדרין את הלחם אלא בשבת ומשו"ה איצטריך לאשמועינן דבחינוך השולחן אין נותנין את הלחם עליו אלא בשבת ואי נתן קודם שבת אין השולחן מקדש ונעשה כמו שסידרו הקוף וכשמגיע שבת צריך ליטלו מעל השולחן ולחזור ולסדרו כמו דאמר רב אשי לקמן (דף ק' ע"ב) אבל אם לא מקדש כלל לעולם אפילו לאחר החינוך קשה מאי קמ"ל פשיטא דאי אפשר לעשות החינוך חוץ מזמנו של אחר החינוך וקשה לי דהא משמע מהברייתא דיליף דאין מחנכין את מזבח העולה אלא בתמיד של שחר מקרא ואת הכבש השני תעשה בין הערבים דכתיב בחינוך המשכן שהי' בימי משה דקאי נמי אחינוך שהי' בימי משה ושם כתיב בציווי והבאת את השולחן וערכת את ערכו ואח"כ נאמר בעשי' ויערוך עליו ערך לחם וגומר והקמת המשכן היתה באחד בשבת כדמפרש בברייתא בשבת (דף פ"ז ע"ב) ועוד קשה דמשמע שכל שבעת ימי המילואים שהי' משה מעמיד המשכן ומפרקו ג"כ הי' מסדר הלחם בעת הקמתו והי' נוטלו בעת שפירקו מדכתיב בשמיני למילואים ויערוך עליו ערך לחם משמע דבכל יום הי' מסדר את הלחם בעת הקמתו ולקמן (דף צ"ה ע"א) מסיק דבמסולק כ"ע לא פליגו דנפסל במסעות לכן נראה דהא דכתיב בציווי והבאת את השולחן וערכת את ערכו הכוונה היתה דלאחר גמר הקמת המשכן יהי' משה רבינו מסדר את הלחם על השולחן פעם ראשון משום חינוך השולחן וזה יהי' דוקא בשבת ראשונה שאחר גמר הקמת המשכן וכן הא דכתיב ויערוך עליו ערך לחם אע"ג דכתיב ביום השמיני למילואים לא היתה אלא בזמנו דהיינו בשבת שאח"כ ובלא זה צריכין לומר דהציווי של עריכת הלחם על השלחן לא הי' בכל יום דבשלמא הדלקת הנרות והקטרת קטורת והקרבת תמידין שהם עבודה שלימה ניחא שפיר הא דנצטוה לעשות בכל יום אבל סידור הלחם על השולחן לא הוי גמר עבודת הקרבן עד לאחר הקטרת הבזיכין ואין יכול להקטיר הבזיכין עד שיהא הלחם על השולחן משבת לשבת למה לי' לסדר הלחם על השולחן בכל יום ולחזור וליטלו שאין זה שום עבודה כלל:

שם ת"ר זו היא קטורת כו' כצ"ל ש"מ:
ברש"י ד"ה ה"ג תנא בעלמא קאי סה"ד ומה"ד סימנא בעלמא כו' כצ"ל:
בא"ד וב' ימים טובים של ר"ה דוקא קאמר כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד שיהיו שם בכל יום כו כגון דביום חינוך הוו בה י"ב ששה מבוקרין ד' ימים קודם כו' ובקרו שנים מן השוק והכניסו תחתיהן ליום ב' כו' ובקרו שנים ונתנו תחתיהן ליום שלישי כו' ובקרו שנים אחרים והכניסו תחתיהן נשארו שם ששה מן הראשונים כו' יהיו ראוין ליום ששי יטלו שנים האחרונים מן הראשונים ויהיו ראוין שנים של ראשון כו' וכן לעולם כו' מנין קבוע לדבר דילמא מתרמיין דלא משכחי טלאים מבוקרין ב' ימים כצ"ל מה שפירש הקונטרס בכאן שלא כמו שפירש בקונטרס בערכין (דף י"ג ע"ב) נראה לפרש משום דללשון ראשון שפירש שם דאין פוחתין ביום החינוך מששה טלאים מבוקרין ד' ימים קודם ואח"כ בכל יום נוטלין שנים מהם לתמידין ומבקרין שנים אחרים מן השוק ונותנין תחתיהן ונמצא דביום הרביעי דכבר ליכא מהששה שנתנו ביום החינוך איכא שנים מבוקרין ד' ימים קודם דהיינו אותן שנים שביקרו ונתנו תחת השנים שנטלו ביום ראשון וכן אותן שנתנו ביום השני ראוין ליום החמישי וכן לעולם נוטלין שנים ונותנין שנים מבוקרין של אותו יום תחתיהן ובכל יום יש בלשכה שנים מבוקרין ד' ימים קודם ראוין לאותו יום לתמידין וה"ה דהוה סגי שיתן ביום החינוך רק שנים מבוקרין ד' ימים קודם שיהיו ראוין תיכף ליום החינוך ושנים מבוקרין שלשה ימים קודם ושנים מבוקרין שני ימים קודם אלא כיון דצריך לחזור אחר שנים מבוקרין ד' ימים קודם יותר ניחא שיקחו כל הששה מבוקרין ד' ימים קודם וטעם התקנה לפי שמבוקרין של אותו יום שכיח טובא אבל מבוקרין ד' ימים קודם לא שכיח ע"כ אין סומכין שיקחו בכל יום מן השוק שנים מבוקרין ד' ימים קודם דילמא לא יזדמנו להם וכיון שנתנו ביום החינוך ששה מבוקרין ד' ימים קודם שוב אין צריכין לחזור בכל יום אלא אחר שנים מבוקרין של אותו יום קשה דכיון דבן בג בג יליף דבעינן מבוקרין ד' ימים קודם מפסח מצרים ושם הוי לקיחתו מבעשור ושחיטתו בארבעה עשר נמצא דהוי מבוקר ד' ימים קודם לבד יום השחיטה וא"כ שנים שנותנין ביום ראשון אינן ראוין לתמידין עד יום החמישי ונמצא דבעינן שיתנו בלשכה ביום החינוך שמונה טלאים מבוקרין ד' ימים קודם ופרש"י שם בלשון שני דאה"נ דנתנו ביום החינוך שמונה מבוקרין והא דקתני ששה היינו משום דלאחר שהקריבו ביום החינוך שנים ונתנו אחרים תחתיהן לא נשארו אלא ששה מבוקרין ד' ימים קודם וגם על פירוש זה קשה אמאי קתני ששה ועוד דלשני הפירושים קשה הא לא הוו ששה מבוקרין ד' ימים קודם השחיטה אלא ביום ראשון ואח"כ ביום

שני לא היו אלא ארבעה ולאח"כ ביום שלישי לא היו אלא שנים וכן לעולם לא היו אלא שנים מבוקרין ד' ימים קודם ע"כ פירש הכא דלעולם היו בלשכה ששה מבוקרין ד' ימים קודם לבד מיום השחיטה בעת שצריכין ליטול שנים מהן לתמידין דהיינו ביום החינוך הכניסו בלשכה י"ב טלאים מבוקרין ששה מהם היו מבוקרין ד' ימים קודם והיינו לאחר הקרבת התמידין של יום החינוך ולמחר ביום ראשון יהיו כל הששה מבוקרין ד' ימים לבד יום השחיטה ויהיו כולן ראוין ליטול מהן שנים שירצה לתמידין וששה האחרים יהיו מבוקרין של אותו יום דביום הרביעי שכבר כלו כל הששה שהכניסו מבוקרין ד' ימים קודם יהיו כל הששה שהכניסו מבוקרין של אותו יום ראוין כולן ליטול מהן לתמידין איזה שנים שירצו דכבר הם מבוקרין ד' ימים קודם לבד מיום השחיטה דהיינו יום החינוך ויום ראשון ושני ושלישי הרי ארבעה ימים ויום הרביעי הוא יום השחיטה וביום החמישי דלא נשתייר מאותן הששה אלא ארבעה ג"כ איכא ששה משום דהשנים שהכניסו ביום הראשון כבר יש להם ד' ימים ביום החמישי לבד מיום השחיטה וביום הששי דלא נשתייר מאותן הששי אלא שנים נמי איכא ששה בצירוף שנים מיום הראשון ושנים מיום השני וביום השביעי דכבר כלו כל הי"ב הראשונים נמי איכא ששה דהיינו שנים של יום הראשון ושנים של יום השני ושנים של יום השלישי וכן לעולם נוטלין שנים ומבקרין שנים אחרים מן השוק ונותנין תחתיהם ותמיד יש בלשכה ששה ראוין לתמידין דהיינו מבוקרין ד' ימים קודם לבד יום השחיטה אלא שלא נתפרש הטעם אמאי צריך שיהיו ששה דוקא ולא סגי בשנים כפירוש השני שפירש בערכין ומפרש משום דחיישינן דדילמא יזדמן שלא ימצאו כלל טלאים מבוקרין אפילו של אותו יום ליתן תחת השנים שניטלין לתמידין ונמצא דלאחר ארבעה ימים לא יהיו אפילו שנים מבוקרין ד' ימים קודם ע"כ תקנו שיהי' תמיד ששה מבוקרין ד' ימים קודם ואפילו אם יזדמן דשני ימים לא יזדמן להם טלאים מבוקרין ליתן תחת השנים שניטלין לתמידין ג"כ יהי' להם טלאים מבוקרין ד' ימים קודם לתמידין וביום השלישי דיזדמן להם טלאים מבוקרין יתנו ששה תחת השנים שניטלין ויותר משני ימים לא חששו והא דפירש והשנים שנתבקרו יהיו ראוין פירוש דיהיו ראוין ליום החמישי ליטול מהם לתמידין:

בד"ה סימנא בעלמא שלא תטעה בגירסא אם ה' או ד' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אבל נתחנך המזבח כו' ותניא בספרי האי קרא למה נאמר לפי שנאמר למעלה בפרשה את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני וגומר הרי שלא הקריב של שחר שומע אני שלא יקריב בין הערבים ת"ל ואת הכבש השני תעשה בין הערבים מגיד שאם לא הקריב של שחר יקריב של בין הערבים והא דכתיב לעיל בפרשה את הכבש אחד

וגומר דריש לי' בספרי לדרשא אחרינא לפי שהוא אומר ואמרת להם זה האשה וגומר וזה אשר תעשה על המזבח וגומר שומע אני יקריב ד' ת"ל את הכבש אחד וגומר ואת הכבש השני וגומר שנים הוא מקריב ולא ארבעה כצ"ל ובזה מתורץ מה שק' דהא בחינוך נמי כתיב ואת הכבש השני ולא כתיב בהאי קרא את הכבש אחד תעשה בבקר והכא נמי כתיב בתחלה את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים מ"ש דבחינוך דרשינן קרא דתחלת הפרשה אם את הכבש אחד תעשה בבקר הוכשר שני ליקרב בין הערבים והכא דרשינן קרא דסוף הפרשה שאם לא הקריב של שחר יקריב של בין הערבים אלא דהכא דרשינן קרא דאת הכבש אחד דתחלת הפרשה לדרשא אחרינא אבל התם ע"כ אתי קרא דאת הכבש אחד לדרשא דלא שני בין הערבים וקרא דסוף הפרשה ואת הכבש השני דלא כתיב בי' את הכבש אחד תעשה בבקר ע"כ אתי לדרשא אחרינא:

בד"ה מזבח בטל דקאמר לא יקריבו בין הערבים כצ"ל ש"מ:

בד"ה דלא שכיחא כו' כצ"ל:

בד"ה מעתרא מעשרת כו' חילו סה"ד ומה"ד דכתיב בבקר כו' כצ"ל:

בד"ה אי לאו דעבד הדלקה מאורתא ממאי בעי לתקן בצפרא כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד בין הערבים יקטירנה סה"ד ומה"ד בתמיד של שחר כדאמרינן לעיל ולא ראשון בין הערבים סה"ד ומה"ד הא קדושי מקדש כו' כצ"ל:

בא"ד ולא לשום פסול כצ"ל צ"ק:

בד"ה כדקתני סיפא ומנורה אינה מקדשת וע"כ לומר דכל מילתא דידה דהדלקה אינה אלא בין הערבים ה"נ כל מילי דידי' דשולחן אינו אלא בשבת כצ"ל פירוש דהדלקה דמנורה פשיטא דאם הדליק בשחרית ודאי דלא עשה כלום אע"ג דנתן שמן כ"כ שידליק נמי כל הלילה ולא אמרינן דהדלקה דשחרית קידש את השמן לענין דכשיבוא זמן הדלקה יהא חשוב כאילו הדליקו עכשיו דאין הדלקה דמנורה מקדשת כלום דעיקר מצות המנורה הוא ההדלקה ואם הדליק שלא בזמנו לא קיים מצות הדלקת הנרות וע"כ לומר דלא בא לאשמועינן במתניתין אלא היא גופה דמצות הדלקה אינה אלא בין הערבים בין דחינוך ובין לאחר החינוך וה"ה דיש לפרש כן בשולחן:

בתוספות ד"ה מ"מ ז' הוו דבשלמא בין הערבים דראשון כו' כצ"ל מצאתי. בד"ה שאין מחנכין כו' דמהדר אדרבנן אלמא דרבנן מודי בחינוך כו' כצ"ל מצאתי פירוש דשאין מחנכין את המזבח העולה אלא בתמיד של שחר קאי אהא דתני לא הקריבו כבש בבקר לא יקריבו בין הערבים וחסורי מחסרא וא"כ קאי שאין מחנכין זה אליבא דרבנן וא"כ

משמע דמודי נמי בהא שאין מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים וע"כ ליכא למילף מינה דכולה היתה קריבה בין הערבים:

בד"ה בד"א שלא נתחנך כו' דמתניתין סה"ד ומה"ד אבל נתחנך כו' ולא שנים אפילו לר"ש מדלא קתני כו' כצ"ל:

בד"ה דלא שכיחא ומעתרא כו' דעולה נמי מעתרא התוי"ט במחכ"ת הפריז על המדה בכאן לכתוב על התוס' שלא דקדקו בזה שכתבו דביומא מוכח דעולה נמי מעתרא ולפי דעתו טעו התוס' בדברי הגמ' שהביאו ממנה ראי' לעולה דמעתרא דשם איתא בהיפך דעולה לא מעתרא ובאמת הוא לא דקדק יפה במחכ"ת דבגמ' שם מקשה דעולה נמי מעתרא דהא כתיב וכליל על מזבחך ברך ד' חילו ומתרץ הא שכיחא והא לא שכיחא והתוס' מפרשים דעולה שכיחא ומשו"ה הכל נכנסין לפייס חדשים וגם ישנים משום דכל אחד יוכל לזכות בעולת נדרים ונדבות דשכיחי והוא מקשה מדברי הגמ' לפי פרש"י על התוס' דרש"י פירש ומסתברא דכי כתיב עושר אדלא שכיחא שוב מצאתי שבתוספת ישנים דחו פרש"י ופירשו כמו שכתבתי:

דף נ:

בגמרא אבל צבור יהו מביאין שמביאין חובה כו' כצ"ל:

שם יכול לא יעלו על מזבח הפנימי אבל יעלו על מזבח החיצון נראה לפרש דדוקא ציבור הו"א דיעלו על מזבח החיצון משום שמביאין חובה כיוצא בה במזבח הפנימי משום דליכא אלא שינוי אחד מפנימי לחיצון ושפיר ילפינן נדבה מחובה מפנימי לחיצון אבל יחיד דוקא על מזבח הפנימי הו"א דיעלה לולא קרא דלא תעלו משום דליכא אלא שינוי אחד מיחיד לציבור וילפינן נדבה מחובה מציבור ליחיד אבל לא על מזבח החיצון משום דאיכא תרי שינוים מציבור ליחיד ומפנימי לחיצון וכן משמע מדברי התוס' בד"ה ת"ל שתירצו דמקרא ככל אשר צויתיך יעשו לא נוכל למעט אלא ציבור וקשה לפי זה מנלן למעט יחיד ממזבח החיצון אלא ודאי כמו שכתבתי דיחיד על מזבח החיצון לא צריך קרא למעט דבלא קרא לא מצינן למילף נדבה מחובה היכא דאיכא תרי שינויים מציבור ליחיד ומפנימי לחיצון וכן משמע נמי מדברי הגמ' לעיל בעמוד א' דס"ד דמקשה דיחיד מביא נדבה על מזבח הפנימי וציבור מביאין נדבה על המזבח החיצון ויחיד על החיצון אינו מביא ומקשה והתניא כו' ומשמע דאי לאו דתני בברייתא איפכא הוה ניחא לי' וקשה דהא מוכרחין לומר דטעמא הוא משום דילפינן חובה מנדבה וכמו דקאמר באידך ברייתא יכול יהא יחיד כו' אבל ציבור יהו מביאין כו' וא"כ תקשי על הברייתא גופה אמאי לא יליף נדבה מחובה ליחיד על מזבח החיצון דניהו דלא מצינן למילף מקטורת

הנשיאים משום דהוראת שעה היתה מ"מ נילף מקטורת חובה שבכל יום אלא צ"ל דיחיד על מזבח החיצון ליכא למילף מקטורת חובה דציבור על מזבח הפנימי משום דאיכא תרי שינויים ומה שהגי' הב"ח לעיל בעמוד הקודם ברש"י בד"ה כיוצא בה שפרש"י בקטורת והגי' הב"ח תיבת נשיאים לא זכיתי להבין דמנשיאים ליכא למילף דהוראת שעה היתה ועוד דאי מצינן למילף מקטורת דנשיאים ניהו דממעטין על מזבח הפנימי מ"מ עדיין יכולין למילף על מזבח החיצון לפי פירוש התוס' בד"ה ת"ל שהבאתי דמקרא דכל אשר צויתיך יעשו ליכא למעט יחיד:

(**שם**) **במשנה** לא היו באות חצאין כו' וחוצהו ומקריב כו' וכהן שהקריב מחצה כו' מביתו ולא חצי כו' עשרון שלם וחוצהו ומקריב כו' כצ"ל וכן הוא במשניות:

שם בגמ' ת"ל מחציתה בבקר מחצה משלם הוא מקריב כו' ת"ל מחציתה בערב מחצה משלם הוא מביא כו' מביא עשרון שלם וחוצהו כו' מחצה משלם הוא מביא ומקריב כו' ומקריב מחצה ומחצה אבד נמצאו שני חצאין קריבין ושני חצאין אובדין כצ"ל קצת מש"מ ומה שהגי' הש"מ ברישא מחצה משלם הוא מביא לא נראה לי ולענ"ד נראה כי בדקדוק אמר בתחלה מחצה משלם הוא מקריב ואח"כ מחצה משלם הוא מביא ואח"כ מחצה משלם הוא מביא ומקריב דבשחרית דמביא עשרון שלם וחוצהו לא שייך לומר מחצה משלם הוא מביא דהא מביא עשרון שלם מביתו אלא שייך לומר מחצה משלם הוא מקריב אבל בין הערבים שייך שפיר לומר דמחצה משלם הוא מביא דאין מביא כי אם מחצה וגבי דרשא של ומחציתה שייך לומר מחצה משלם מביא ומקריב דמתיבת מחציתה בלא וא"ו דרשינן מחצה משלם הוא מביא לענין דאם נטמא המחצה של בין הערבים לא יביא חצי עשרון מביתו משום דלא הוי מחצה משלם וע"כ צריך להביא עשרון שלם וחוצהו ואע"ג דבכה"ג הוי מחצה משלם הוא מקריב אדרבא זה עדיף יותר כמו בשחרית ומוא"ו של ומחציתה דרשינן דלא סגי מחצה משלם הוא מביא גבי כ"ג שעמד בין הערבים אלא בעי דוקא מחצה משלם הוא מקריב כמו בשחרית:

שם דבעידנא דפלגינהו אי בעי כו' כצ"ל צ"ק:

שם רבי דוסא אומר תאפינה רבה כצ"ל ש"מ וכן הוא בפירוש ר"ג:

שם דכביש לה בירקא כצ"ל:

ברש"י ד"ה לא מיבעיא יחיד כו' מדברי רש"י שפירש על לא מיבעיא יחיד משמע שגורס בגמ' לא מיבעיא יחיד קודם לא מיבעיא ציבור כמו בקושיא דמקדים נמי יחיד לציבור: בד"ה חביתי היינו מנחת כ"ג שמביא בכל יום כדכתיב בצו את אהרן ועל שם מחבת קרי להו חביתין דכתיב כו' כצ"ל:

בד"ה לא היו באין חצאין כו' מחציתה של שלימה מחצה מתוך שלם כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ת"ל ומחציתה כו' אע"ג דאיכא חצי עשרון דראשון כצ"ל ש"מ:
בד"ה מחצה ראשון שנשאר מכהן ראשון ומחצה שני שנשאר מכהן שני כצ"ל ש"מ:
בד"ה איחזי להקרבה כו' כצ"ל:
בד"ה אפילו פיגול כו' טעון עיבור צורה כצ"ל:
בד"ה חביתי כ"ג דכתיב מחבת וכתיב תופיני כצ"ל פירוש דכתיב על מחבת בשמן תעשה דהיינו טיגון וכתיב תופיני דהיינו אפי' בתנור:
בד"ה תאפינה נא כו' כלומר תהא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה אית לי' נא כו' ואיכא נא טיגון ונאה דגדולה היא כצ"ל:
בא"ד שירככנה בשמן וזהו נויי' ותחלה מטגנה כו' כצ"ל:
בד"ה עריכתן תקון החלות שקורין אנטישטיר ובלשון צרפת טוניר כצ"ל ש"מ:
בד"ה בפנים כו' ולישה ועריכה אע"ג דקודם מתן שמן הוא כו' כצ"ל פירוש דרש"י מפרש דהא דתנן לקמן (דל"ו ע"א) כל המנחות יש בהן מעש' כלי בפנים ואין בהן מעשה כלי בחוץ תרווייהו קאי אלישה ועריכה דאם עושה הלישה ועריכה בחוץ אין טעון כלי ולפי זה משמע דיכול לעשות הלישה ועריכה בחוץ ואם הלישה ועריכה הוא לאחר מתן שמן אין יכול לעשות בחוץ משום דהשמן נתקדש ע"י שנמדד במדת הלח ורש"י ס"ל דקדושת כלי מועיל לפסול ביוצא ועוד דרש"י מפרש דהא דאמר לקמן (דפ"ז ע"ב) חביתי כ"ג במה מחלקן לחלות שמחלק העיסה לחלות ואי לישה ועריכה היתה לאחר מתן שמן קשה קושית התוס' שם דהא אמרינן לקמן (דף פ"ח ע"ב) דרביעית נמשחה שבו הי' מודד לחביתי כ"ג רביעית שמן לכל חלה ומשום קושיא זו פירשו התוס' שם דמחלק הסולת והיינו לפי פירושו דלישה ועריכה הוא לאחר מתן שמן ורש"י לא ניחא לי' לפרש דמחלק הסולת משום דקאמר בגמרא התם פשיטא דביד דאי בכלי כיון דבקללה כתיב לאו אורח ארעא ובסולת לא כתיב קללה כי אם בלחם ומוכרח מזה דלישה ועריכה היתה קודם מתן שמן והא דתני לקמן (דף ע"ה ע"א) בברייתא כיצד עושה נותן שמן בכלי קודם לעשייתן ונותנה ונותן שמן עלי' ובוללה ולשה ואופה כו' צריך לומר דהוא גירסת התוס' אבל רש"י גורס לישה קודם בלולה וכן הוא בפרש"י כת"י בהדיא לקמן (דף ע"ד ע"ב) בד"ה קודם לעשייתן וז"ל נותן תחלה שמן בכלי ונותן סולת עלי' ולשה בפושרין ונותן שמן עלי' ובולל כו' ואע"ג דמשמע מפרש"י דנותן שמן תחלה בכלי קודם הלישה והכא קאמר דלישה ועריכה קודם מתן שמן היא לא קשה מידי דהכא מיירי בחביתין דע"כ הלישה ועריכה קודם המתן שמן בכלי נמי לפי שהוא לש כל החצי עשרון ביחד

והשמן צריך ליתן רביעית לכל חלה בפ"ע אבל במנחת מחבת ומרחשת אע"ג שיכול לעשות הלישה והעריכה קודם המתן שמן בכלי כמו בחביתין ויתן שמן בכלי תחלה קודם נתינת העיסה מ"מ רגילות הוא ליתן השמן בכלי קודם נתינת הסולת דאם ילוש בלא מתן שמן בכלי תחלה ויצטרך ליטול העיסה מהכלי שלש בה וליתן לכלי אחר כדי לקיים מתן שמן בכלי קודם העיסה יצטרך לדקדק שלא ישאר מן הסולת משהו בכלי הראשון דהא הסולת מיעוטו מעכב את רובו משו"ה לש בכלי שרת בפנים ונותן תחלה שמן בכלי:

בתוספות ד"ה ת"ל ככל אשר צויתיך יעשו כו' וי"ל דציבור על מזבח הפנימי הוי שפיר בכלל כאשר צויתיך כיון דמייתי חובה מייתי נדבה כו' דשייך למזבח הקטורת דכתיב בההוא פרשתא כו' לא מהדר סה"ד כצ"ל:

בא"ד דמיני' דרשינן לעיל ציבור ויחיד מקטורת זרה פירוש דאי הוה כתיב לא תעלה לשון יחיד לא הוה צריך קרא למיכתב תיבת זרה למעט יחיד אבל השתא דכתיב לא תעלו לשון רבים לא ידעינן למעט יחיד כמו שתירץ רבי והוצרך קרא לכתוב קטורת זרה למעט יחיד:

בא"ד ונראה דלא מהדר אלא אקטורת סמים דשייך למזבח הקטורת כו' פירוש זה הוא תירוץ אחר והוא הג"ה מחכם אחד שתירץ דלא נוכל למעט מכאשר צויתיך אלא קטורת על מזבח החיצון משום דבההוא פרשה לא איירי כלל ממצות הקטרת הקטורת אלא איירי ממצות עשיית קטורת הסמים לקודש ופרש"י לצורך הקטרת היכל שהוא קודש א"כ לא כתיב בההוא פרשה אלא דקטורת שייך למזבח הפנימי שעומד בהיכל שהוא קודש ועל זה קאי ככל אשר צויתיך יעשו שלא ישנו להקטיר קטורת על מזבח החיצון ואמאי דלא כתיב בההוא פרשה לא קאי ולפי זה ליכא למעט נדבה ממזבח הפנימי לא יחיד ולא ציבור:

בד"ה ומחצה אבד כו' מחצה משלם להבאה הוא כן הוא הנוסחא הנכונה והצ"ק הגי' למצוה ולא דק דהא לעיל (דף ח' ע"א) פריך על זה והא חוקה כתיב בה ומתרץ רב אשי דמחצה משלם להבאה הוא לעיכובא:

בא"ד ואע"ג דמשמע במסכת שקלים (דף י"ב ע"ב) אבודין מליקרב כו' כצ"ל וכוונתם על מסכת שקלים ירושלמי דשם הגירסא בהיפוך מתלמודא דידן דרבי יוחנן סבר חוצהו ואח"כ מקדשה ומקשה בירושלמי על ר"י ממתניתין דהכא דתנן ומחצה אבד כמו שהקשו התוס' בכאן על ר' אלעזר לפי גירסת תלמודינו ומתרץ פתר לה שכן אפילו מעות ילכו לים המלח פירוש דהירושלמי מביא בשם ר' יוחנן דמעות שהפריש לעשירית

האיפה וניתותרו ילכו לים המלח היפך ממה דאיתא לקמן (דף ק"ח ע"א) מותר עשירית של כ"ג ר' יוחנן אומר נדבה ור"א אומר ירקב ולכאורה משמע דכוונת הירושלמי לתרץ דאע"ג דמועיל פדיון להתיר המחצה באכילה להדיוט מ"מ קרי לי' אבד משום דפסול להקרבה אפילו בפדיון כיון דבלא פדיון אזיל לים המלח ומקשו התוס' על תירוץ הירושלמי דאמאי פסול להקרבה כיון דיוצא לחולין בפדיון חשיב כמו סולת אחר שלא הוקדש מעולם:

בא"ד מיהו כיון דהפדיון אזיל לאיבוד משו"ה קרי לי' אבד כצ"ל פירוש דקרי לי' אבד משום דאין שוה כלום ונפסד לגמרי דאם יפדה אותו ג"כ לא ירויח כלום דיפסיד הפדיון אבל לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו הקשו התוס' קושיא זו על שתי הלחם משום דהפדיון של שתי הלחם לא אזיל לאיבוד אלא קדוש בקדושת הלשכה והא דלא תירצו התוס' דאפילו לר"א דס"ל דקדושה לחצאין מודה דמצוה לקדש שלימה כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ח' ע"ב) בד"ה ולר"ח משום דעדיין תקשה על מחצה השני אמאי אבד דלר"א יש לקדש לכתחילה לחצאין כדי שלא יהא מחצה אבד ויועיל לו פדיון ובזה ניחא הא דלא הקשו התוס' על ר"א כמו שהקשה בירושלמי על ר"י מהא דתניא לקמן מחצה ראשון ומחצה שני תעובר צורתן ויצאו לבית השרפה ולמ"ד דקדושה לחצאין אין על המחצה אלא קדושת דמים בלבד ואין נשרף במקום ששורפין קדשים פסולין של קדושת הגוף עיין זבחים (דף ק"ד) ובמה שכתבתי ניחא דדוקא לפי מה שמביא הירושלמי בשם ר"י דחוצהו ואח"כ מקדשה דלכתחילה מקדש לחצאין מקשה שפיר אבל לתלמודא דידן אליבא דר"א כתבו התוס' לעיל (דף ח') דמצוה לקדש שלימה וא"כ כבר נתקדשה קדושת הגוף:

בד"ה אפילו פיגול כו' מדהתם איכא עיבור צורה ה"נ הכא כדדרשינן כו' כצ"ל:

בד"ה תעשה כו' אפילו בשבת ואיכא קרא אחרינא כו' כצ"ל פירוש דכיון דגלי קרא גבי פסח דשבת וטומאה שוין שוב יכולין לרבות בחביתין שבת וטומאה מחד קרא:

בא"ד ונראה כו' זה הוא תירוץ אחר מחכם אחד שהגי' בתוס' דבחביתין יכולין לרבות שבת וטומאה מחד קרא משום דשקולין הם ולא דמי לפסח משום דהתם הריבוי דשבת וטומאה מפורש בכל אחד דאיירי בשבת וטומאה דשבת דרשינן גז"ש מועדו מועדו ממוסף שבת דדחי שבת וטומאה מרבינן מאיש נדחה ואין ציבור נדחין דאיירי בהדיא בטומאה אבל בחביתין הריבוי של תעשה סתמא כתיב מרבינן שפיר תרווייהו דהי מינייהו מפקת כיון דשקולין הם:

דף נא.

בגמרא הרי הוא לך כמנחת תמידין כו' כצ"ל. וקשה דהא משמע מדברי ר"ה ורבא דמפרשי טעם דחביתין דחיא שבת משום דלא אפשר למיעבד מאתמול דהקטרה פשיטא לי' להגמ' דדחיא שבת ולא קאמר מנה"מ אלא על מעשה החביתין כמו שכתבו התוס' בד"ה אפי ולתדר"י דיליף מתעשה ניחא דמשמעות של תעשה הוא עשיית החביתין אבל לאביי דיליף מהיקש דמנחת תמידין קשה דהא במנחת תמידין גופא יש להקשות מנ"ל דמעשה מנחת התמידין דחיא שבת ועל כרחך לומר משום דאי עביד לה מאתמול איפסלה לה בלינה והאי טעמא שייך נמי במעשה החביתין בלא היקש למנחת התמידין ואע"ג דאביי לא ס"ל הך דרשא דרבא על מחבת מלמד שטעונה כלי מ"מ במנחת תמידין ג"כ לא כתיב קרא דבעי כלי ואפי"ה משמע לי' דדחיא שבת וע"כ היינו משום דבעי כלי אע"ג דלא כתיב קרא וא"כ ה"ה מעשה החביתין ונראה לתרץ דיש להקשות על רבא למה איצטריך לי' קרא דעל מחבת ללמד שטעונה כלי תיפוק לי' דהבלילה היתה בכלי דכל המנחות בלילתן בכלי שרת כמו דאמרינן לעיל (דף ט' ע"א) כיון דעשייתה בכלי הוא והאי עשיי' היינו בלילה כדמוכח התם וכן כתבו התוס' בחולין (דף ל"ו ע"א) בד"ה צריד דבלילה צריך כלי שרת ודייקו לה מהא דאמר לעיל דעשייתה בכלי הוא וכן כתבו נמי התוס' בפסחים (דף ל"ו ע"א) בד"ה במקום וז"ל ושאר מנחה שנבללת בעזרה לפי שהבלילה היתה בכלי שרת עכ"ל והא שכתבו שנבללת בעזרה פירוש שנילושת בעזרה כמו שפירש שם מהרש"א וקאמרו הטעם דלישה היא בעזרה במקום זריזין משום דהבלילה היתה בכלי שרת והבלילה היא קודם הלישה לשיטת התוס' לקמן (דף צ"ה ע"ב) וא"כ כבר נתקדשה המנחה בשעת הבלולה ומגניא מילתא אי מפיק לה אבראי לאחר שנתקדשה וכן כתבו עוד התוס' לקמן (דף צ"ה ע"א) בד"ה ומאי קושיא וז"ל מ"מ בכלי שהי' לש ועורך הי' בולל לפיכך צריך בכלי שרת עכ"ל ואין להקשות נמי תיפוק לי' משום דיש בחביתין שמן הנמדד במדת הלח שנתקדשה לכ"ע דיש לומר כמו שתירץ רש"י לפירושו דפירש דחצי עשרון שהי' מודד בו החצי עשרון של חביתין הי' נמשח דרבא הוצרך לקרא דעל מחבת כגון דעבר ומדד בחצי עשרון שאינו נמשח וה"נ יש לתרץ לפירוש התוס' שעבר ומדד השמן בלוג של חול דבדיעבד לא מיפסל המנחה בשביל שמדד במדת החול כמו דמשמע לקמן (דף נ"ז ע"ב) דקאמר לימא לי' כגון דכיילא בעשרון דחול הכי השתא כו' אלא עשרון כיון דאמר רחמנא עביד עשרון וכייל בי' שביק עשרון דקודש וכייל בעשרון דחול משמע דלא אפשר לאוקים קרא דאיירי בדאי עבר אבל לא מיפסל בשביל כך אבל אם עבר ובלל המנחה בכלי חול משמע דמיפסל בדיעבד

דהא ר"י פוסל אם בללה בחוץ ויליף לה מהא דבעי כלי משמע דכ"ש אם בללה בכלי חוץ דפוסל ר"י וצריך לומר דאי לאו קרא דעל מחבת לא מצי להוכיח מהא דבלילתה בכלי דאע"ג דאם בללה בחוץ או בכלי חול פסולה אפילו בדיעבד מ"מ אם לא בלל כלל כשר כדתנן לעיל במתניתין (דף י"ח ע"א) לא בלל כשר וקאי אכל המנחות וא"כ אי לאו קרא דעל מחבת הו"א דיעשה החביתין מאתמול בלא שמן ובשבת יתן כל השמן על החביתין בשעת יציקה ולפי זה ניחא נמי הא דאביי דמעשה מנחת התמידין פשיטא לן דדחיא שבת משום דאי עביד לה מאתמול איפסלה לה בלינה דאע"ג דלא בלל כשר מ"מ בלא יצק פסול דיציקה מעכבת כדאמרי' לעיל (די"ח ע"א) מאי לא יצק אילימא לא יצק כלל עיכובא כתיב בה ועוד דא"כ הוה מנחה בלא שמן ותנן לעיל (דף כ"ז ע"א) הסולת והשמן מעכבין זה את זה ואם עושה גם היציקה מאתמול כבר נתקדשה המנחה בכלי בשעת יציקה ואיפסלה בלינה דיציקה בעי כלי כמו בלילה דחד טעמא לתרווייהו כמו שפירשתי לעיל (דף ט' ע"א) עיי"ש ואי עביד היציקה בשבת א"כ דחיא שבת דהא יציקת השמן על הסולת הוה כמו נותן מים על הקמח דרבי מחייב משום לש בשבת (דף י"ח ע"א) והתוס' פסקו כרבי ולהפוסקים שפסקו כר"י בר"י דאינו חייב עד שיגבל י"ל דאביי ס"ל כרבי אבל בחביתין שפיר עביד היציקה בשבת ולא דחיא שבת דיציקת השמן על חביתין אפויים ודאי לא חשיב לישה כלל דלכ"ע לא היתה בהן פתיתה כלל אלא מכפלן לשנים ואינו מבדיל כדתנן לקמן (דף ע"ה ע"א) ושפיר מצי למיעבד החביתין מאתמול בלא שמן כלל ולא מיפסלי בלינה משו"ה הוצרך ללמוד מהיקש דמנחת תמידין דמעשה החביתין דחיא שבת ואין להקשות דהא משמע לקמן (דף ע"ב ע"ב) דאפילו איכא קרא דדחיא שבת מ"מ אי אפשר לעשותה מע"ש ולא מיפסלה בלינה לא דחיא שבת כמו שהביאו התוס' הכא בד"ה אפי' די"ל כיון דאי עביד לה מאתמול כמצותה לכתחילה דהיינו במתן שמן בכלי תחילה ובלילה תפסל בלינה חשיב לא אפשר לעשותה מאתמול דהא התם גבי שתי הלחם נמי הא דאמר דאי עביד לה מאתמול איפסלה בלינה היינו משום דתנור מקדש ואפיית שתי הלחם בתנור קודש אינו אלא מצוה לכתחילה כמו דמשמע מדברי התוס' הכא בד"ה אפי שכתבו דאי לאו קרא הו"א דאפי' לה בתנור חול וכן כתבו התוס' לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו וז"ל ורבי דס"ל דתנור מקדש אי אפי' לה בתנור חול לא מקדשי ותימא הוא עכ"ל וע"כ התימא קאי על הא דאמר דלרבי דס"ל דתנור מקדש אי אפי' לה בתנור חול לא מקדשי דפשיטא להו דאפילו לרבי תנור קודש אינו מעכב בדיעבד כיון דמקדשי אח"כ ע"י שחיטה וזריקה ואע"ג דהגמ' קאמר לקמן (דף ע"ב ע"א) ואי ס"ד נקצר שלא כמצותו כשר אמאי דחי שבת נקצריה מערב שבת אע"ג

דלכתחלה מצוה לקצור בלילה כבר הקשו שם בתוס' קושיא זו ותירצו משום דדומיא דתמיד בעינן דזמנו קבוע בשבת אפילו בדיעבד ולפי תירוץ זה משמע דדוקא אם הזמן הקבוע בשבת אינו אלא לכתחילה אינו דוחה שבת משום דלא הוי דומיא דתמיד אבל אם מעשה המצוה אינו אלא לכתחילה שפיר דחיא שבת ושפיר הויא דומיא דתמיד דבתמיד גופי' מצוה לכתחילה דוחה שבת כמו דאמר רבה לקמן (דף ס"ד ע"א) שחט כחושה ואח"כ שמינה פטור ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה לכתחילה ושחוט:

(**שם**) **איפסלה** לה בלינה כו' כצ"ל:

שם דנין תבש"ט מתבש"ט תדיר באה חובה דוחה שבת דוחה טומאה ואין דנין תבש"ט משאינו תבש"ט כו' דנין יגי"ל מיגי"ל ואין דנין יגי"ל משאינו יגי"ל כן הוא הנוסחא הנכונה ויש מוחקין בי"ת מן תבש"ט ויו"ד אחרונה מין יגי"ל ולא נתברר לי הטעם ויין פירוש דחביתין ומנחת נדבה שוין שאין בהם יין וכה"ג איכא בזבחים (דף מ"ה ע"ב) דקאמר שכן גז"ל סימן והזיי"ן הוא זריקת דם דנותר וטומאה שוין דאין זריקת הדם מביאתן לידי פסול כפיגול וכן אמר אח"כ הותר ציץ דהפירוש הוא דנותר ופיגול שוין שלא הותרו מכללן כטומאה ואין הציץ מרצה עליהם כטומאה:

שם ממנחה הבאה עשרון כצ"ל:

שם ר"ש הוא ובדינא כו' כצ"ל מצאתי:

שם דאי לקבוע לה שמן כו' כצ"ל ש"מ:

שם כולה ר"ש היא ואילו לא נאמר קאמר וה"ק כו' כצ"ל מצאתי:

שם על מחבת כמנחת מחבת דמיא כו' כצ"ל ש"מ:

שם ודן דינא ולא אתיא לי' כצ"ל:

ברש"י ד"ה רבא אמר כו' שטעונה כלי ואפילו מודדו כו' כלי שרת הוא סה"ד ומה"ד ואי אפי לה מאתמול איפסלה לה בלינה דאפילו מנחות כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ה"ג כו' כתית רבע ההין כו' כצ"ל:

בד"ה ג' לוגין לעשרון דרבע ההין כו' כצ"ל:

בד"ה במנחת נדבה כו' לאו להוסיף הוא סה"ד ומה"ד חביתין באין כו' שאין לו זמן קבוע אינו דוחה כו' כצ"ל:

בד"ה מנחת נסכים כו' באות מצה סה"ד ומה"ד ר"י אומר כו' כצ"ל והשאר נמחק ב"ח:

בד"ה במנחת כו' על בן הבקר מנחה סלת כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה והדר תני כו' והיכי מצי למיפרך הכי והא שמן כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ובדינא דמנחת נדבה מאן קמהדר ר"י ואיהו קאמר או כלך כו' ואיצטריך קרא סה"ד ומה"ד כולה רישא ר"י אמר וה"ק ר"י בשמן להוסיף לה שמן דאי לקבוע כו' כמנחת מחבת סה"ד ומה"ד תיהוי כמנחת חוטא כו' כצ"ל:

בד"ה ואצרכה קרא סלת מנחה תמיד ואתא ר"ש למימר ודאי להוסיף הוא ולא לקבוע ואיני יודע כמה יוסיף והדר אמר קרא נמי לא צריך דמדינא בתרא נפקא סה"ד ומה"ד כולה רישא עד ר"י אמר ר"ש קאמר לי' סה"ד ומה"ד הדר אמר ר"י תיהוי כמנחת פרים ואילים כו' לעשרון ואצרכה קרא סלת מנחה תמיד הדר אמר ר"ש דל"צ קרא כיון דמוקמת לה להוסיף והאי דפרכת כו' כצ"ל והכרח הוא לפרש לאוקימתא דרבה דטעמא דר"י דמצריך קרא אינו מטעם דבשמן לקבוע הוא אלא מטעם דתיהוי כמנחת פרים ואילים דאי תימא דטעמא דר"י משום דס"ל בשמן לקבוע הוא קשה אמאי לא מפרש כאביי דבשמן להוסיף הוא דברי ר"ש והא דתני אח"כ הריני דן נאמר כאן שמן כו' הוא מדברי ר"י דס"ל דבשמן לקבוע הוא ולא להוסיף בשלמא ר"ה לא ניחא לי' באוקימתא דאביי דלא רצה לפרש רישא וסיפא ר"ש ומציעתא ר"י אבל לאוקימתא דרבה ג"כ הוא רישא וסיפא ר"ש כמו לאביי וכן אביי ורבה לא ניחא להו באוקימתא דר"ה דכולה רישא ר"י משום דמשמע מלשון ר"ש דקאמר בדינא בתרא ריבה כאן ד"ן דכבר אמר דבשמן להוסיף דאל"כ כיון דר"י אמר דבשמן לקבוע הוה לי' לר"ש למימר מעיקרא דבשמן להוסיף ולא לקבוע והריני דן ריבה כאן שמן כו' כמו שפירש בקונטרס לאוקימתא דר"י ואתא ר"ש למימר ודאי להוסיף הוא ולא לקבוע והדר אמר קרא נמי לא צריך אבל אין זה מפורש בדברי ר"ש הא דאמר מעיקרא דלהוסיף הוא אבל על רבה קשה אמאי הוצרך לדחוק דכולה ר"ש היא ואילו לא נאמר קאמר כיון דיש לפרש בפשיטות כמו שפירש אביי אלא ודאי דלא ניחא לי' לרבה לומר דר"י ס"ל דבשמן לקבוע ועוד יש הוכחה אחרת הא דהוצרך בגמ' לפרש לאוקימתא דרבה דברי ר"ש דסיפא דברייתא יותר מלאוקימתא דאביי ור"ה אלא ודאי דרבה מפרש דהא דר"י מצריך קרא הוא מטעם דתיהוי כמנחת פרים ואילים ור"ש קאמר דל"צ קרא משום דאתיא בדינא דריבה כאן שמן והא דפרכת או כלך לדרך זו ריבה כאן שמן וריבה במנחת פרים ואילים שמן יש לומר דנין מנחה הבאה עשרון כו':

בתוס' ד"ה הרי היא כו' ופסח נמי גמרינן מועדו מועדו מתמיד כן הוא הנוסחא לפנינו וקשה למאי הוצרכו להביא הא דפסח גמר מתמיד ועוד הא דמקשו דלמד מן הלמד הוי אין לו פירוש ומה שפירש בצ"ק דמנחת תמיד ילפינן מתמיד וחביתין ממנחת תמיד הוא תמוה דמנחת תמיד היא מנחת נסכים ובהדיא כתיב על עולת התמיד ונסכה ע"כ

נראה להגי' וטומאה נמי גמרינן מועדו מועדו מפסח והא דמקשו דהוה למד מן הלמד קאי על טומאה דתמיד יליף בגז"ש מפסח וחביתין יליף בהיקש מתמיד ובאיזהו מקומן איבעיא להו אי דבר הלמד בגז"ש חוזר ומלמד בהיקש ולמר זוטרא לא איפשיטא והא דהוצרכו לפרש דטומאה נמי גמרינן מועדו מועדו מפסח היינו דקשה להו הא אמורא לא יכול לחלוק על תנא אלא בדרשא דקראי היכא דליכא נ"מ לדינא ואי מדרשא דאביי לא נפיק טומאה האיך חולק אביי אדרשא דתדר"י דיליף מתעשה דנפיק מיני' נמי טומאה דבשלמא ר"ה ורבא ניחא דע"כ לומר דהם דרשו נמי דרשא דתדר"י לענין הקטרה כמו שכתבו התוס' בד"ה אפי אבל לאביי קשיא ע"כ מפרשי דלענין טומאה נמי יליף אביי חביתין ממנחת תמידין ולא הוי למד מן הלמד דלא הוי אלא גלויי מילתא בעלמא.

בד"ה אפי כו' תימא כו'. צריך לומר דקושית התוס' הוא לפי מאי דמשמע להו מדברי ר"ה ורבא דהא דקאמר בגמ' מנה"מ לא קאי אלא על אפיית החביתין אבל הקטרת החביתין פשיטא להו דדחי בלא קרא כיון דמצותו הוא היום בשבת אבל אפיית החביתין אפשר לעשות מאתמול ע"כ מקשו שפיר דמשמע גבי שתי הלחם אע"ג דאי אפי להו מאתמול איפסלו בלינה אי לאו קרא דמועדו הו"א דמשום דאי אפשר לאפות מאתמול לא מקיימין מצות שתי הלחם כשחל עצרת בשבת וה"ה הכא בחביתין בלא קרא ודאי אין לומר דמשום דאי אפשר לאפות מאתמול תהא אפיית החביתין דחיא שבת אלא דלא מקיימין מצות חביתין בשבת כלל דלפי מאי דמתרצין התוס' אח"כ דבהקטרת חביתין פשיטא להו דדחיא שבת מתעשה או מהרי היא לך כמנחת תמידין לא קשה כלל קושיא זו דבשלמא הכא בחביתין דאיכא קרא דהקטרה דחיא שבת א"כ אי לא אפשר לאפות מאתמול ע"כ אפיי' נמי דחיא שבת דהא לא משכחת לה דהקטרה דחיא שבת בלא אפיי' אבל בשתי הלחם אי לאו קרא דאפיי' דחיא שבת יש לומר דאי לא אפשר לאפות מאתמול בטל מצות שתי הלחם לגמרי כשחל עצרת בשבת:

בא"ד וי"ל דהא דאפי לה בתנור חול כו' משמע מדברי התוס' דאפילו לרבי דס"ל דתנור מקדש בדיעבד אי אפי להו בתנור חול מקדשו ע"י שחיטה וזריקת הזבח וכן משמע נמי מדברי התוס' לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו שכתבו דתימא הוא לומר דרבי דס"ל דתנור מקדש אי אפי להו בתנור חול לא מקדשי וקשה לפי זה אמאי דחי שבת הא אפשר לאפות מאתמול בתנור חול ולקמן (דף ע"ב ע"א) קאמר בגמ' ואי ס"ד נקצר שלא כמצותו כשר אמאי דחי שבת נקצרי' מאתמול ואין זו קושיא דכבר הקשו התוס' שם על זה וכתבו ואע"ג דלכתחילה מצותה בלילה וכוונתם דמשמע מדברי הגמ' בתחלת פרק ר"י דאפילו משום מצוה לכתחילה דחינן שבת ותירצו כיון דדיעבד כשר לא הויא דומיא

דתמיד וכוונתם דדוקא התם דהזמן הקבוע בשבת לא הוי אלא לכתחילה ובדיעבד הוי זמנו נמי מאתמול לא דחי שבת משום דלא הויא דומיא דתמיד דזמנו קבוע דוקא בשבת אפילו בדיעבד אבל משום מעשה המצוה אפילו מעשה דהיא רק מצוה לכתחילה ג"כ דחיא שבת והוי שפיר דומיא דתמיד דבתמיד גופי' דחינן שבת משום מצוה דלכתחילה כמו דאמר רבה לקמן (דף ס"ד ע"א) דאם שחט כחושה אומרים לו הבא שמינה ושחוט לכתחילה ושמינה אינה אלא מצוה לכתחילה משום דכתיב מבחר נדריכם:

בא"ד אבל הקטרה פשיטא להו דדחי וי"ל דהקטרה פשיטא להו דדחי או מתעשה כו' כצ"ל:

בא"ד הא כלי שרת אין מקדשין שלא בזמנן כו' כצ"ל וקשה דלעיל (דף ז' ע"א) בד"ה אר"י כתבו וז"ל אע"ג דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן כדמסקינן בסוף שתי הלחם וכן כתבו בסוכה (דף נ' ע"א) בד"ה חזקי' אמר ואע"ג דבריש העמוד בד"ה ואי מייתי כתבו דכלי שרת אינם מקדשין שלא בזמנו היינו לפי סברת המקשן של התוס' דס"ד דהא דמסיק רב אשי לקמן (דף ק' ע"ב) דנעשה כמי שסידרו הקוף לא קאי דוקא אלחם הפנים אלא כל דבר הנכנס לכלי שרת שלא בזמנו נעשה כמי שהכניסו הקוף ואינו מקודש משום דכלי שרת אינן מקדשין שלא בזמנו אבל לאחר שתירצו התוס' דרב אשי לא קאי אלא אלחם הפנים משום דהסידור בעי כהן ובגדי כהונה אדרבא משמע מדברי רב אשי דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו בכל מקום דלא בעי כהן ובגדי כהונה כמו דאמר שם בגמ' הוא תני לה והוא אמר לה כלי שרת מקדשין שלא בזמנן ומשמע אפילו היכא דלא שייך הטעם דלילה לאו מחוסר זמן ורבה דוקא דלא סליק אדעתי' הך סברא דרב אשי הוצרך לתרץ למתניתא משום דלילה לאו מחוסר זמן והא דאמר אבוה דרבי אבין טעם המתניתא משום דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן אידחי לי' מהא דמותיב ר"ז אבל לתירוצו של רב אשי לא קשה כלל קושיא דרב זירא דלחם הפנים שאני והדרינן למילתי' דרבי אבין דטעם המתניתא משום דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן ומה שדחק שם המהרש"א ז"ל לפרש דכוונת התוס' דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן משום דכי מטי ליליא דבי שמשי תקדיש דלילה לא הוי מחוסר זמן לא ידעתי מי הכריחו לכך דסתימת הלשון של התוס' כלי שרת מקדשין שלא בזמנן משמע אפילו היכא דלא שייך טעמא דלילה לא הוי מחוסר זמן ונראה לפרש דהכא כתבו התוס' לשיטת רבא ורבא לקמן (דף ק' ע"ב) לא ס"ל הך תירוצא של רב אשי אלא מתרץ בשקדם וסילק ולפי זה אידחי לי' הא דאבוה דרבי אבין מפרש הברייתא דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן אלא טעם הברייתא משום דלילה לא הוי מחוסר זמן והכא לא שייך טעם זה:

בא"**ד** על כרחין בעי קידוש כלי לכאורה צ"ע דמאי תירצו בזה דהא מ"מ לא קדשי משום דאין כלי שרת מקדשין שלא בזמנן ואדרבא קשה עוד דמזה גופא דבעי קידוש כלי יש להוכיח דדחי שבת דאי עביד לה מאתמול לא נתקדשה דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנן וצריך לומר דכוונת התוס' דאם לא דחיא שבת ע"כ הוי זמנו מאתמול דאל"כ לא נתקדשה וע"כ בעי קידוש כלי:

בא"ד מיהו קשיא לקמן גבי שתי הלחם דהא לא כתיב תנור בקרא והיכי מוכח דאפייתן דוחה שבת פירוש דיכול לאפות מאתמול ואין התנור מקדש משום דשלא בזמנו הוא וקשה הא לרבי דס"ל דתנור מקדש בעינן שהתנור יקדשן וא"כ אי לא דחי שבת ע"כ מאתמול הוי זמנן כמו שתירצו בחביתין ואין חילוק בין קדושת תנור לרבי דס"ל דתנור מקדש ובין חביתין דכתיב בקרא על מחבת אלא לענין דיעבד דבחביתין בדיעבד מעכב קדושת כלי אבל בשתי הלחם כיון דלא כתיב תנור בקרא אם אפי בתנור חול ג"כ מקדשי אח"כ בדיעבד אבל לכתחילה ודאי בעינן קדושת תנור דאל"כ לא דחיא שבת משום דאפשר לאפות מאתמול בתנור חול כמו שכתבו התוס' לעיל דאי לאו קרא הו"א דאפי להו בתנור חול אבל כיון דכתיב קרא דמועדו דחיא שבת משום דבעינן לאפות לכתחילה בתנור קודש ואי אפי לה מאתמול איפסלי בלינה ונראה לפרש דאפילו לרבי דס"ל דתנור מקדש לא בעינן שיהא התנור מקדשן גמר הקדושה לענין דתיפסל בלינה אלא התחלת הקדושה וכמו דמצינו לראב"ש לעיל (דף מ"ו ע"א) דאע"ג דס"ל דזריקה מקדשה ללחם מ"מ מודה דבעינן שיהא הלחם בשעת שחיטה ואל"ה לא מקדשה לי' זריקה דשחיטה עושה התחלת הקדושה וכן צריך לומר נמי בדברי התוס' לעיל (דף י"א ע"ב) בד"ה כגון שהפריש לה שני קמצים דכתבו דהא דהפריש לה שני קמצים כשרה משום דכל קומץ חזי להצטרף להמנחה ואע"ג דקיי"ל דתודה ששחטה על שמונים חלות לא קדשי כלל וה"ה הכא כיון דבדעתו דהכלי שרת יקדש שני הקמצים אינה מקדשת כלל ושניהם לא חזי ותירצו דאיירי כגון דאמר יקדש קומץ אחד מתוך שני קמצים ומשמע דבכה"ג דאינו רוצה שיקדש הכלי שניהם בגמר קדושה אלא קומץ אחד קדשו שניהם התחלת הקדושה עד הקמיצה ואע"ג דבעינן דכלי שרת יקדש את המנחה קודם קמיצה כמו דאמרינן לעיל (בדף ז' ע"ב) מקדשין מנחה בכלי שע"ג קרקע מ"מ לא בעינן גמר קדושה אלא התחלת הקדושה ולפי זה מיושב היטב דברי התוס' דהכא דאע"ג דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנן היינו דוקא גמר הקדושה אבל מקדש התחלת הקדושה וכן משמע מדברי התוס' בסוכה (דף נ' ע"ב) בד"ה ואי מייתי שכתבו אכתי תיקשי לן ונייתי במקודשת ולא יכניסם בעזרה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו בלינה וי"ל דא"כ מה יועיל שתהא

מקודשת וקשה לפי זה מאי פריך שם הגמ' ונייתי במקודשת ופרש"י שם דקס"ד אין הכלי מקדשן קדושת הגוף ליפסל בלינה אא"כ דעתו שיקדשנו הכלי או אם יש בהן יותר מכשיעור אין ראויין לכלי ואין הכלי מקדשן הא יש לתרץ כמו שתירצו התוס' דא"כ מה יועיל שתהא מקודשת אלא ודאי דיש חילוק דבחוץ לעזרה אין מקדשת הכלי כלל כמו כלי חול אבל כלי שרת בפנים אע"ג דאין כלי שרת מקדשין שלא מדעת או שלא בזמנו או יותר מכשיעור מ"מ מקדשין התחלת הקדושה אלא דאין גומרין הקדושה ליפסל בלינה ושפיר פריך ונייתי במקודשת:

בא"ד ואמאי איפסל כיון דאין זמנה מאתמול הקשה בצ"ק דה"נ איכא לשנויי כיון דלא דחי שבת מאתמול נמי הוי זמנן כמו שתירצו לעיל ולא קשה מידי דאפי"ה לא הוי זמנן מאתמול למלאת בכלי קודש דיכול ליתן בכלי קודש בשבת קודם הניסוך דאין מצוה למלאת מן המעיין בכלי קודש דוקא:

בא"ד וכי האי גוונא אמרינן בסוף שתי הלחם לקמן (דף ק' ע"א) והא דאמרינן בפרק שתי הלחם לקמן (דף צ"ה ע"ב) כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד בחול אשכחינהו דקא אפו לי' אמר להו דרך חול קא אפיתו אף כי היום יקדש בכלי איפסל לי' בלינה לפי דבריהם כו' כצ"ל פירוש דקשה להו כיון דס"ל לדוד דדוחה שבת א"כ לא הוי זמנו מאתמול ולא איפסל לי':

דף נא:

בגמרא או אינו אלא כהנים גדולים פירוש דהשתא דכתיב אשר יקריבו ודרשינן מיני' בניו בפ"ע יש לומר דבניו לאו היינו הדיוטות אלא בניו כהנים גדולים:

שם אין לי אלא עליונה בכליל תקטר ותחתונה בלא תאכל כו' כצ"ל ש"מ פירוש אע"ג דכתיב בתחתונה כליל תהי' הו"א דכליל פירושו דכל המנחה שוה לענין לא תאכל דכל המנחה אסורה באכילה אבל לענין הקטרה אינה כליל דהקומץ נקטר והשירים מתפזרין אבית הדשן כמו מנחת חוטא של כהנים לראב"ש לקמן (דע"ד ע"א):

שם ומה להלן בלא תעשה על אכילתה אף כאן בלא תעשה על אכילתה כצ"ל:

שם שלח עמה נסכים קריבין משלו כו' כצ"ל:

שם שתי תקנות הואי כו' כצ"ל:

שם ועל פרה שלא יהו מועלין כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה ושלימה כו' משל ציבור או משל יורשין כצ"ל:

בד"ה הכהן המשיח תחתיו אחריו מבניו יעשה אותה כו' כצ"ל פירוש דתחתיו פירושו אחריו דהיינו לאחר מותו והנוסחא שלפנינו אחד מבניו הוא משובש דודאי גובין מכל

בניו ולא מאחד מהם דהא קאמר לקמן דלדרשא זו לבד הוי בעי למיכתב בניו ולא מבניו הרי בהדיא דאין אחד מבניו מביא אלא כולם:

בד"ה כהנים הדיוטות כו' ל"א ביום המילואים הי' כך אבל לדורות לא נוהג כו' פירוש דלשון זה משמע לי' דאפילו למאי דדרשינן בניו בפ"ט אמרינן ג"כ דמנחה זו בשביל חובת המילואים היא באה ולא נוהג לדורות ובמל"מ פ"ה מהל' ביאת מקדש הקשה על לשון זה מלקמן (דף ע"ח ע"א) דמבואר בהדיא דכל כהן מחויב להביא מנחה זו ביום החינוך ונראה לתרץ דהא דדרשינן לר"י קרא דחק עולם דחוקה לעולם תהא צריכין לפרש לפירוש ראשון של רש"י דקאי על כהנים גדולים כמו שפירשו התוס' בד"ה חק ולפירוש זה ניחא טפי לפרש דקאי על כהנים הדיוטות לדורות ביום החינוך דמקרא דזה קרבן אהרן ובניו דדרשינן בניו בפ"ע לא ידעינן אלא ביום המילואים ולא לדורות ולר"ש דדריש חק עולם משל עולם סבירא לי' דלא נהג לדורות ורש"י דפירש הכא דלא נהג לדורות היינו אליבא דר"ש ואליבא דר"י נמי מקרא זה לא ידעינן לדורות אלא מקרא דחק עולם ולקמן (דף ע"ח) דמשמע דנהג לדורות אתיא כר"י דהילכתא כוותי' לגבי' דר"ש:

בד"ה א"כ דכולה ליורשין אתי כו' וקשה ונימא דכולה לכ"ג אתי ויש לומר דא"כ הוה בעי למיכתב והכהן המשיח מבניו תחתיו וגומר דהוה משמע דהכהן המשיח קאי על הכהן הגדול שנמשח אחר הכ"ג שמת דהוא יעשה אותה אבל השתא דסמך מבניו ליעשה משמע דהכהן המשיח היינו הכהן המשיח שמת וה"פ הכהן המשיח שמת מבניו יעשה אותה ותחתיו פירושו שמת כמו שפירש"י דתחתיו היינו אחריו ובפרש"י בחומש שמפרש הכהן המשיח על הכהן המשיח שעמד הוצרך משום זה לסרס הקרא ולדרוש המשיח מבניו תחתיו ועוד דא"כ אותה למה לי:

בד"ה מאי מבניו כו' משמע תרתי כצ"ל ב"ח:

בד"ה אותה מאי עביד לי' כיון דנפיק לי' שלימה מכליל תקטר כו'. וקשה ללישנא קמא דפרש"י לעיל בד"ה שתהא כולה בהקטרה שלא יעשה ממנה שירים לאכילה מאי פריך הכא אותה מאי עביד לי' הא בעינן למידרש מיני' כולה ולא מקצתה ויש לומר דכיון דס"ל לר"ש דהכהן המשיח אתי רק לכהנים גדולים שיעמדו אחר הכ"ג שמת וכ"ג תמיד מביא לחצאין ולא שלימה ולא יכול למידרש מאותה כולה ולא מקצתה והא דמפרש רש"י הכא כיון דנפיק לי' שלימה מכליל תקטר לרווחא דמילתא נקטי' לפירוש השני דלעיל:

בד"ה ותיפוק לי' מן ומחציתה כו' כצ"ל:

בד"ה ז' דברים כו' שנמצאו סה"ד ומה"ד וזה כו' כצ"ל:

בא"ד היו ממשכנין כו' נסכי' קריבין כו' שנודרין נדרים ונדבות כישראל כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה שלח עמה נסכים דמי נסכי' פירוש דנסכים ממש אי אפשר לקבל מן העכו"ם משום טומאה ויין משום יין נסך:

בד"ה וכן גר כו' דאי ישראל הוו מקרבי יורשים נסכיו פירוש דתנן לקמן (דף צ"ב ע"א) והיורש סומך ומביא נסכים ובתוי"ט שם כתב כשירש מאביו וקשה דא"כ אמאי נקט גר הא משכחת לה נמי בישראל שלא הניח נסכים ולא הוריש את בניו כלום ע"כ נראה דאפילו לא ירשו כלום מביאין נסכים משום דמיקרי קצת קרבן שלהם דמכפרת עליהם מקופיא כדמשמע בזבחים (דף ו' ע"א):

בד"ה דקפשעי ואין מביאין אותה סה"ד ומה"ד אוקמוה אדאורייתא והיינו שתי תקנות כו' כצ"ל:

בד"ה שלא יהו מועלין כו' כצ"ל:

בד"ה פרשי מספק הזאות משום מעילה בשמעתא קמייתא דמעילה מפרש כו'. הוצרך בכאן להביא זה כדי לתרץ דלא תיקשי כיון דפרשי מספק הזאות משמע דגזרו מעילה כעין דאורייתא דלא מקילין בספקו כמו בשאר איסור דרבנן מאי איכא בין מעילה דרבנן למעילה דאורייתא:

בתוספות ד"ה והכהן המשיח כו' והיינו הא דמצריך לקמן ההוא קרא נמי לכהנים גדולים כצ"ל פירוש דדרשא דהתם אין לדרוש אלא מהא דדריש נמי מהאי קרא לכהנים גדולים דלדרשא זו קאי הכהן המשיח על הכהן שיעמוד אחר הכ"ג שמת וכתיב והכהן המשיח משמע דטעון משיחה אפילו הוא בן כ"ג דהא כתיב מבניו אבל לפי מאי דדרשינן האי קרא כר"י דכ"ג שמת קריבה משל יורשים קאי הכהן המשיח על הכ"ג שמת דנמשח לפי שלא הי' בן כ"ג אבל בניו כ"ג לא ידעינן דטעונין משיחה:

בד"ה וי"ו לא דריש כו' על ענין ראשון דריש (לעיל י"ט) וכן כו' מיהו הך קושיא דבריש ד' מיתות (דף נ"א) גבי בת כהן אחת ארוסה ואחת נשואה בשריפה דריש בברייתא בת ובת כר"ע ומוכח התם דאתיא כר"ש כו' כצ"ל פירוש דרבא אמר התם מכח קושיא הא מני ר"ש הוא:

בא"ד ומוכח בבראשית רבה דמוי"ו קדריש כו' פירוש דבבראשית רבה קאמר התם דר"א בר"י דריש מזה וזה והכא קאמר ר' מתיא בן חרש דר"ש לא אמרה מדעתו אלא דלמדה מר"א בר"י א"כ ס"ל ע"כ דר"ש נמי דריש לי' מייתורא דוי"ו דוזה שלא כמו דאמר בבראשית רבה דר"ש דריש לי' מטמא הטמא:

בד"ה אף כאן בלא תעשה על אכילתה כו' כצ"ל:

בא"ד אבל איסורא נפקא לן מכליל תקטר פירוש דמשמע תקטר ולא תאכל ולאו הבא מכלל עשה עשה וכתבו זאת כדי להקשות אח"כ אמאי לא דרשינן לאו נמי מדכתיב לאמר דלא דרשינן מלאמר לאו אלא היכא דאיכא איסור עשה בלא"ה כמו שכתבו התוס' שם:

בד"ה יש לו נסכים שהפרישן בחייו דלאחר מותו הוי הכל הפקר וקשה דהא כתבו התוס' בב"ב (ריש דף קע"ו) דמלוה הכתובה בתורה אמרינן דשיעבודא דאורייתא ונסכים לזבח הוי מלוה הכתובה בתורה וצריך לומר דבריהם דהכא הם לפי סברת ר"ת בגיטין (דף מ' ע"ב) בד"ה הקדש דאפילו קדושת דמים מפקיע מידי שיעבוד ולפי זה ה"ה הפקר דהא הרשב"א מדמה הפקר דנכסי הגר לקדושת דמים ובקצות החושן סי' קי"ז ס"ק ג' מביאו:

דף נב.

בגמרא ואין מועלין באפרה אמר רב אשי כו' בה מועלין ואין מועלין באפרה כיון דחזי כו' וקא עבדי מינה למכתן גזרו בה מעילה כו' הן באין ותניא איפכא הי מינייהו אחריתא כו' במילתא דלית להו כפרה בגווה כו' מטיבותין כו' כצ"ל:

שם הדר אמר רבא הא נמי טיבותין הוא כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה הי מינייהו אחריתא כו' כצ"ל:

בא"ד שנסמוך עלי' דנימא הדר בי' כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד משום דקיי"ל כו' דבלא זה קשה מאי נ"מ כיון דבין כך ובין כך פליגי בי' תנאי ויש לספק הלכה כמאן:

בד"ה דלית להו כפרה כו' לציבור הוא כצ"ל:

בד"ה לרבות פר העלם דבר כו' דבאין כו' שיחטאו כו' כצ"ל:

בד"ה דברי ר"ש כו' עיקר הוא והך הוא דאחריתא כצ"ל ש"מ:

בד"ה שמיני בחביתין במסכת תמיד מני לי"ג כהנים העסוקים כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה מבישותין כו' כצ"ל:

בד"ה מטיבותין כו' כצ"ל:

בד"ה הא נמי כו' מטיבותין הוא דיפה אמרתי דנפקא לי מקרא כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה מפריש לה כו' מביא עמו שני קמצים כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה ואין מועלין באפרה תימא תיפוק לי' דאפר הקדש מותר כדאיתא בסוף תמורה פירוש דפריך התם ונשרפין דהקדש אפרן מותר והא תניא כל הנשרפין אפרן מותר חוץ מאפר אשרה ואפר הקדש לעולם אסור אמר רמב"ח כגון דנפלה דליקה בעצי הקדש מאילי' כו' רב שמעי' אמר כי תניא הא מתניתא בתרומת הדשן תניא דלעולם אסור כו'

א"כ לפי תירוצם מבואר דהא דתניא כל הנשרפין אפרן מותר אפילו אפר הקדש בכלל חוץ מנפלה דליקה מאילי' וחוץ מתרומת הדשן:

בא"ד ולמאן דמוקי הא דתניא אסור בנפלה דליקה מאילי' דלא הוי איניש דלימעול ניחא אלא למאן דמוקי לה בתרומת הדשן התם ובפרק כל שעה קשיא כצ"ל מצאתי פירוש דלמאן דמוקי לה בנפלה דליקה מאילי' יש לומר דהא דתניא כל הנשרפין אפרן מותר ואפילו אפר הקדש בכלל היינו דוקא בנשרפין שלא בהכשר מצוותן דומיא דנשרפין דהקדש דמתניתין דהתם דע"ז קאי כל השקלא וטריא דהתם דאיירי בנשרפין מחמת פסולן והטעם הוא כמו שפרש"י התם בד"ה ה"ג וז"ל והנך הטעונין שריפה בלא שום מעילה יצא אפרן לחולין דקלישא קדושתייהו הואיל ונפסלו אבל הנשרפין בהכשר מצוותן אסור האפר בהנאה ודוקא אפר הפרה מותר משום מיעוטא דהיא דהא מוקי הא דתניא אפר הקדש אסור ג"כ בנשרף שלא כמצותו אבל למאן דמוקי לה בתרומת הדשן משום דכתיב ושמו דהוי נשרף בהכשר מצותו משמע בהדיא דהא דתניא כל הנשרפין אפרן מותר ואפילו אפר הקדש בכלל היינו אפילו הנשרפין בהכשר מצוותן דומיא דתרומת הדשן והא דלא הקשו ממתניתין דמעילה (דף ט') דתנן דמועלין עד שתצא לבית הדשן דיש לומר מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא כדמתרץ התם בסוף תמורה על קושיא דרב פנחס יצאו מידי מעילה ואסורין:

בד"ה גזרו בי' מעילה כו' דבסוף פרק בתרא דתמורה גבי מקדיש עולה כו' לתקן מעילה אחרת כו' כצ"ל:

בא"ד ששחטן בדרום דכמאן דחיקינהו דמי כצ"ל צ"ק:

בא"ד והרב רבינו חיים תירץ וכן פירש בקונטרס כאן דדם אקדשוה רבנן כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה ובפירוש הקונטרס שלפנינו ליתא אבל היא נוסחא ישינה בפי' הקונ' ומביאה הש"מ וז"ל פרשי מספק הזאות משום מעילה דקרבן מעילה ממש תקון רבנן וא"ת שהוא מביא חולין לעזרה י"ל דכיון שהתנו ב"ד שתקדש קדושת דמים האפר ממילא אית בה מעילה וכן מועלין בדמים משיצאו לנחל קדרון כדתנן במסכת יומא ואמרינן דהך מעילה דרבנן משום האי טעמא נמי ב"ד מתני שיקדשו לדמי' משיצאו מידי מעילתו ראשונה חוזרת קדושה לחול עליו בתנאי ב"ד:

בא"ד הילכך מייתי לי' טפי שפיר ואפר פרה נמי כו' כצ"ל וכוונתם בזה לתרץ הא דלא מייתי בריש מעילה להוכיח דאיכא מעילה דרבנן ממתניתין דשקלים דתנן ועל פרה שלא יהו מועלין באפרה והיינו תקנה שני' ומוכח דמיעקרא תקנו מעילה דרבנן וביומא (דף נ"ט ע"ב) בד"ה עד כאן כתבו התוס' דבאפר הפרה ליכא למימר תקינו בי' מעילה

מחמת שהיו מקדשין אותו דא"כ הוי הקדש גמור והאיך היו מזין ממנו ואפשר לומר דרבינו חיים ופי' הקונטרס ס"ל דקדושת תרומת הלשכה הותר לצורך טהרת טומאת מת דהא כל פרה נעשית מתרומת הלשכה כדי להזות ממנה על טמא מת ולא הוצרך קרא דהיא למעט ממעילה אלא על שלא לצורך הזאה ורק משום ספק הזאות פרשי דשמא הוא טהור ולא הותר לו קדושת הלשכה אבל הדר דאוקמוה אדאורייתא לא פרשי משום דאפי' שלא לצורך הזאה כלל אין מועלין משום מיעוטא דהיא:

בא"ד דבפרק ולד חטאת מעילה (דף י"ב ע"א) כצ"ל:

בא"ד לפירושו טובא איכא לפלוגי פירוש דטובא יש לחלק בין קדשים שמתו ובין דם דבקדשים שמתו ליכא למימר דאקדשוה רבנן דהא לא נחתי להו קדושת דמים אלא דרבנן גזרו בהו מעילה לאחר שמתו משום דקודם שמתו היתה בהם מעילה דאורייתא והא תינח קדשי קדשים דמחיים היתה בהם מעילה אבל קדשים קלים דמחיים אין בהם מעילה כלל לא שייך למיגזר בהו מעילה דרבנן לאחר שמתו אבל בדם דרבנן אקדשוה ונחית לי' קדושת דמים ניחא שפיר מעיקרא לא הי' בו מעילה ועכשיו יש בו מעילה דכל דבר הנקדש כך הוא:

בא"ד דמחטאת לא שמעינן הא דעולא כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ועולא אשמועינן אפילו היכא דלא בדילי כו' כצ"ל. פירוש דהתוס' מפרשים לפי גירסא זו דהא דמקשה הגמ' התם מתו נמי תנינא הנהנה מן החטאת כו' אין כוונת הגמ' דתנינא דמועלין כמו שפירשו מעיקרא לפי הגירסא הואיל ולכפרה אתיא לא בדילי מינה כמו שכתבו הכא דמייתי מינה סייעתא לעולא אלא כוונת הגמ' דמתו נמי תנינא דאין מועלין כמו שפרש"י שם דהוא בעל גירסא זו דמדנקט הברייתא חטאת משמע דוקא חטאת דחמורה קדושתה דלכפרה קא אתיא אבל שאר קדשים אין מועלין ומתרץ הגמ' דה"ה שאר קדשים אלא מתניתין לרבותא נקט חטאת דמועלין אע"ג דלכפרה אתיא ובדילו מינה והא דכתבו ועולא אשמועינן אפילו היכא דלא בדילי איכא מעילה כוונתם לתרץ דא"כ תיקשי נמי לעולא וכי מתניתין אתי לאשמועינן ותירצו דאי לאו דעולא הו"א כסברת המקשן דשאר קרבנות דלא חמירי קדושתם דלא אתי לכפרה ולא בדילי מינה ליכא מעולה ומתניתין דוקא נקט חטאת:

בד"ה פר העלם דבר כו' והוה מצי למינקט פרי העלם דבר ושעירי עכו"ם כצ"ל ועיין תוס' יומא (דף נ') בד"ה פר:

בד"ה דשמעינן כו' ולעיל ס"ל משל יורשים פירוש וא"כ ע"כ חייש לפשיעה דאל"כ אמאי תקנו משל ציבור ותימא הוא דבהדיא פליג ר"י על התקנה משל ציבור בשקלים דתנן

התם ותנאי ב"ד הוא על כ"ג שמת שתהא מנחתו קריבה משל ציבור ר"י אומר משל יורשין ואפשר גירסא אחרת היתה לפניהם וצ"ע:

דף נב:

בגמרא דתניא שלימה שחרית כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה ה' קמצין הן כו' חשיב להו והאי קומץ כו' דכי מת כ"ג קרב שלם בכל הקטרות זמנין דמשכחת לה שבעה כגון כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה והא מעלה קומץ בחוץ כו' חייב והכא נמי אם איתא דהוכפל כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה מאי הוי עלה דהא לא תנינן לי' בהדיא פירוש דקשה לי' מאי בעי מאי הוי עלה הא לפי מאי דאמר רב יוסף לר"פ שפיר פשיט רבא מהא דתנן ה' קמצין הן דלא הוכפלה ומתרץ ע"ז דלא חשיב לי' להגמ' הך הוכחה כיון דלא תני לי' בהדיא דלא הוכפלה אבל רנב"י מביא ברייתא דתני בהדיא דלא הוכפלה:

הדרן עלך התכלת פרק רביעי

כל המנחות באות מצה פרק חמישי:

במתניתין ר"מ אומר שאור בודה כו' כצ"ל ש"מ:

בגמ' דכתיבא כתיבא ודלא כתיבא כתיב זאת כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה שאור בודה להן מתוכן כו' כצ"ל:

בא"ד שהי' לש כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה אף הוא היתה חסרה או יתרה כו' כצ"ל:

בתוספות כל המנחות כו' ומ"מ ניחא דנקט לי' לאשמועינן דינא כצ"ל פירוש דלא תני חוץ מחמץ שבתודה כדי להוציא לחמי תודה מכלל דכל המנחות באות מצה אלא לאשמועינן דינא דיש נמי חמץ בתודה:

בד"ה חסרה או יתרה כו' דא"כ נמצאת יתרה כמו לענין מנחות כו' פירוש דלענין מנחות מוכח מהא דאמר עיסת השאור עבה נמצאת יתרה משום דלכמות שהי' קמח משערינן דצריך למדוד הקמח בנחת בלא הכבדה וילפינן ממנחות לכל מקום דהוזכר שיעור עשרון כגון לענין חלה ולפסח:

בא"ד ועוד אמרינן לקמן גודשא תילתא. מלת לקמן ט"ס כי לא נמצא כלל לקמן אלא הוא בשבת (דף ל"ה ע"א) ועירובין (דף י"ד ע"ב) ושם פירש"י דהיינו בכלי שגובהה כחצי ארכה ורחבה ועגול כים שעשה שלמה וכוונתם דמזה נמי יש להוכיח דמודדין בנחת בלא הכבדה דאי בהכבדה אף אם כל המדידה הוא בהכבדה יש בגודשא יותר מתילתא דע"י הכבדה יוכל הגודש להחזיק הרבה וגודשא תילתא הוא דוקא כשמודדין בנחת דאז

כל מה שמגבי' הגודש הוא הולך ומשפע כל סביבותיו עד שתכלית גובהו אין מחזיק אלא משהו:

בד"ה מנין כו' שנאמר כל המנחה וגומר לא תעשה חמץ כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ועוד דמשמע כו' כצ"ל:

בא"ד דין הכתוב בפרשה קמיצה ושמן ולבונה ובאות סולת כגון מנחת סולת ומרחשת אבל מכל המנחה איתרבו אפי' מנחת העומר ומנחת קנאות ומנחת חוטא ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים ולחם הפנים כו' כצ"ל ותיבת מחבת יש למחוק דבהדיא כתיב בה מצה כמו במאפה וצריך לגרוס ובאות סולת דבלא זה הויא מנחת העומר נמי בכלל זאת תורת דהא יש בה הגשה ושמן ולבונה וקמיצה ותיבת הגשה יש למחוק דאין למעט משום טעם דהגשה אלא לחם הפנים ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח לר"ש ובלא טעם דהגשה יש למעטם לחם הפנים משום דאין בו שמן ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח משום דאין בהם קמיצה ולא מסתבר לומר דנקטו הגשה משום מנחת חוטא של כהנים לר"ש דנקמצת ואין בה הגשה כמו שכתבו התוס' לקמן (דף ס' ע"א) בד"ה ר"ש דהא מ"מ אין בה דין קמיצה הכתוב בפרשה דשירי' אין נאכלין גם לר"ש וכלשון הזה כתבו התוס' לקמן (דף ס' ע"א) בד"ה מנחת חוטא מנין וז"ל משמע דאיירי בטעונות קמיצה וטעונות שמן ולבונה ובאות סולת לאפוקי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח דאין טעונות קמיצה ולא מנחת חוטא ומנחת סוטה דאין טעונות שמן ולבונה ולא מנחת העומר דסולת משמע חיטין וזו באה שעורין ולא כתיב בה סולת אלא גרש עכ"ל ואע"ג דלקמן (דף ע"ב ע"ב) בד"ה חוטין כתבו דדוקא לענין אכילה ממעטין באה שעורין היינו לפי המסקנא דהכא דהכל בכלל ריבוי דזאת תורת אפילו אותם שאין בהם דין הכתוב בפרשה וה"ה נמי באה שעורין דאל"כ הוה לי' למימר תינח באה חוטין באה שעורין מנין אבל לפי סברתם דהשתא דלא מרבינן מזאת תורת אלא אותם שיש בהם דין הכתוב בפרשה ה"ה דלא מרבינן מנחת העומר משום דאין באה סולת ולחם הפנים ומנחת נסכים מרבינן לקמן מאשר תקריבו והא דכתבו הכא דמכל המנחה איתרבו היינו מקרא דכל המנחה דכתיב בה נמי אשר תקריבו לרבות:

בא"ד דרבי אמי לא רצה להביא לו הא דדרשינן מייתורא דקראי לפי שהי' סבור כו' כצ"ל צ"ק. נראה מדבריהם דעל רבי פרידא לא קשה להו מאי קמיבעיא לי' הא מתניתין הוא דהא קאמר דלעכב קמיבעיא לי' ואין זה פשוט כל כך לדרוש לעכב מקרא דלא תעשה דהא מתקיף לה ר"ח ורנב"י ורבינא לקמן על הא דיליף ר"א לעכב מקרא דלא תאפה

וה"ה דיש להקשות כן על קרא דלא תעשה ולא קשה להו אלא על רבי אמי דמשמע לי' מלא תאפה לעכב דהוה לי' להביא קרא דמביא המתניתין לקמן:

בא"ד לפי שהי' סבור דאפילו למצוה קא מיבעיא לי' היכא דלא כתיבא מצה כו' מלשון זה משמע דהתימא הוא דוקא על הא דמיבעיא לי' אפילו למצוה לפי שיש מקראות פשוטים דבעינן מצה למצוה דזאת תורת הוא דרשא פשוטה אבל כשהשיב לו לעכב קא מיבעיא לי שוב אין תימא דאע"ג דר"א משמע לי' מלא תאפה לעכב ולא ס"ל הא דמתקיף לה ר"ח ורנב"י ורבינא מ"מ לא חשיב דרשא פשוטה משום דיש לטעות כדמתקיף לה ר"ח ורנב"י ורבינא ומה"ט נמי לא הביא לו קרא דלא תעשה חמץ דלא חשיב דרשא פשוטה אפילו למצוה משום דיש לומר לא תעשה חמץ אלא שיאור וחלוט וקשה דכשהשיב לו דלעכב קא מיבעיא לי' אמאי לא הביא לו קרא דלא תעשה ועוד דכיון דר"א לא ס"ל כר"ח ורנב"י ורבינא חשיב לדידי' קרא דלא תעשה דרשא פשוטה בין למצוה ובין לעכב ועוד דמלשון שכתבו התוס' בתחלה דר"א לא רצה להביא לו הא דדרשינן מייתורא דקראי משמע דדוקא קרא דלא תעשה לא חשיב דרשא פשוטה משום דקרא לא איירי אלא במנחת מרחשת כפרש"י לקמן ושאר כל המנחות מרבינן מייתורא דכל ואשר תקריבו אבל קרא דלא תאפה חשיב דרשא פשוטה אפילו לעכב משום דכתיב בפרשה דכתיב בה זאת דהיא דרשא פשוטה לרבות כל המנחות שיש בהם דין הכתוב בפרשה ע"כ נראה להגי' וכצ"ל לפי שהי' סבור דלמצוה קא מיבעיא לי' אפילו היכא דלא כתיבא מצה בהדיא והתימא הוא לפי שהי' סבור דקא מיבעיא לי' בכל המנחות דלא כתיבא בהו מצה בהדיא אפילו אותן שיש בהם דין הכתוב בפרשה והם בכלל ריבוי דזאת תורת דהיא דרשא פשוטה דהיינו מנחת סולת ומרחשת ומשו"ה לא הביא לו קרא דלא תעשה דפשטי' דקרא לא איירי אלא במנחת מרחשת כפרש"י לקמן ומנחת סולת לא ידעינן אלא מייתורא דכל ולא הוי דרשא פשוטה:

בא"ד וה"ה דאכתי מהנך קראי לא ידעינן כולהו שאר מנחות. פירוש וצריכין מקרא דכל המנחה בין למצוה ובין לעכב ואע"ג דלא שנה בהם קרא דדוקא היכא דכתיב בלשון עשה בעינן שנה קרא לעכב אבל היכא דכתיב בלשון לא תעשה שפיר משמע לעכב ואע"ג דלא שנה בי' קרא וקשה לפי זה ל"ל הנך קראי דכתיבא למצוה הא מצינן למילף כל המנחות מקרא דכל המנחה בין למצוה ובין לעכב וצריך לומר כמו שתירצו התוס' לקמן בעמוד הסמוך בד"ה כי קא מיבעיא לי' לעכב דלשום דרשא צריכי:

בא"ד עוד יש לומר דמנחת סולת כו' במנחת סולת איירי דכתיב כו' ואפילו אותם דאין בהם קמיצה ולא שמן ולבונה ואין באות סולת כי היכי כו' כצ"ל:

בא"ד אבל קשיא א"כ כל המנחה לרבות שאר מנחות למה לי' כו' פירוש דהשתא דפרשינן דמרבינן מזאת תורת כל המנחות כמו דמרבינן מקרא דכל המנחה וקרא דלא תאפה דכתיב בפרשה ש זאת תורת קאי ג"כ אכל המנחות ולפי זה כבר שמעינן כל המנחות לעכב וללאו מקרא דלא תאפה ולמה לי ייתורא דקרא לרבות כל המנחות בקרא דלא תעשה ואע"ג דקרא דלא תעשה אתי ללאו לכל עשיות מ"מ כיון דידעינן במנחת מרחשת דחייב על כל עשיות שפיר ילפינן מיני' ג' המנחות בלא ייתורא דקרא דאינו אלא גילוי מילתא בעלמא כיון דמצינו בכל המנחות ג"כ דחייב על אפיי' כמו שכתבו התוס' לקמן (דף ע"ה ע"א) בד"ה מה להלן וז"ל ונראה לפרש דגבי שלשה מתנות שמן כל המנחות למידות זו מזו בלא שום גז"ש מסברא בעלמא דכיון דטעונות מתנות שמן נלמד סתום מן המפורש כעין גילוי מילתא בעלמא עכ"ל:

בא"ד דאם נאמר ללאו א"כ היכי מייתי לעכב מלא תאפה כו'. פירוש דלפי מאי דמסיק הגמ' לקמן דלא כר"א אלא כדתניא דילפינן לעכב מתהי' פירשו בתוס' בד"ה כי קא מיבעיא לי לעכב דאע"ג דמצה תהי' כתיב במחבת ילפינן בכל המנחות מזאת תורת דכל היכי דאיכא מצוה במצה איכא נמי עיכובא ולפי זה ע"כ לומר דמזאת תורת מרבינן כל המנחות למצוה ולעכב דלר"ח ולרנב"י אפילו למצוה לא ידעינן מלא תאפה דיש לומר לא תאפה חמץ אלא שיאור וחלוט וקשה לפי זה למסקנא נמי זו הקושיא שהקשו התוס' הכא כל המנחה לרבות שאר מנחות למה לי וצריך לומר דהמסקנא ס"ל דזאת תורת לא קאי אלא על הא שכתוב בלשון עשה ולא על הכתוב בלשון לא תעשה ואע"ג דע"כ לא תאפה קאי ג"כ אשאר מנחות ולא על מנחת סולת דאיירי בי' פשטי' דקרא דהא דרשינן דבא ללמד על הכלל והיינו על המנחה דקודם קמיצה ובמנחת סולת ליכא אפיי' קודם קמיצה יש לומר דקאי אמנחת מרחשת דאיירי בי' קרא דלא תעשה ומשו"ה איצטריך קרא דכל המנחה לרבות כל המנחות ללאו אבל לר"א לא מצינו לתרץ כן דא"כ היכי מייתי לעכב מלא תאפה דלקמן דרשינן לי' על הכלל ללאו ואי לא קאי זאת תורת אלא תאפה לענין לאו לא קאי נמי לענין לעכב ויש להקשות הא יש לתרץ דאי לא כתיב כל המנחה לרבות כל המנחות ללאו לא הוה לא תאפה מיותר לדרוש על הכלל דהא איצטריך לכתוב לאו בפרשה דזאת תורת כדי לרבות כל המנחות ללאו ויש לומר דהא אפילו אי כתיב כל המנחה לרבות ג"כ קשה הא איצטריך לכתוב לא תאפה לכתוב בפרשה דזאת תורת ללמד לעכב בכל המנחות וע"כ לומר דאפילו הכי הוי לא תאפה מיותר לדרוש על הכלל משום דהוי לי' למיכתב לא תעשה בפרשה דזאת תורת והוי

ילפינן מיני' לעכב בכל המנחות ולא לכתוב לא תאפה כלל וה"ה אי לא כתיב כל המנחה לרבות הוה לא תאפה מיותר מה"ט:

בא"**ד** דילמא לא תאפה חמץ כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד אע"ג דכבר כתיב לא תעשה כו'. פירוש וא"כ למעט שיאור כבר ידעינן מלא תעשה וא"כ לא תאפה ע"כ בא ללמד דלא תאפה חמץ אלא מצה:

בא"ד ופירוש זה דחוק ומגומגם פירוש דקשה לפירוש זה הא דמתקיף לה ר"ח והא דמתקיף לה רנב"י הא רבי אמי נמי ידע מזה ומשו"ה לא יליף מלא תעשה אלא מלא תאפה דכתיב מצה באותה פרשה ואם ר"ח ורנב"י משמע להו לא תאפה חמץ אלא שיאור וחלוט אע"ג דכתיב מצה באותה פרשה הוה להו לומר כן בהדיא ולא להקשות סתמא:

דף נג.

בגמרא אי דר"מ לר"י מצה מעלייתא היא כו' כצ"ל:

שם חלוט מאי ניהו רבוכה כצ"ל בוא"ו בכל הסוגיא ולא ביו"ד:

שם אי דאתי רבוכה כו' כצ"ל ש"מ:

שם אי בעי רבוכה לייתי אין רוצה לומר דאפילו לכתחילה אי בעי רבוכה מייתי דהא משמע דמצה דמתניתין בא לאפוקי נמי רבוכה מדמתקיף לה רנב"י ואימא לא תאפה חמץ אלא חלוט אלמא משמע לי' דהא דפשיט לי' ר"א לר"פ דכל המנחות באות מצה לעכב היינו דוקא מצה ולא רבוכה ומדלא פריך אלא אלעכב משמע דמודה דלמצוה שפיר ילפינן ממצות תאכל דדוקא מצה ולא רבוכה אלא הפירוש הוא דאי בעי מייתי רבוכה ותהא כשרה בדיעבד וכן כתבו התוס' בד"ה ת"ל בסה"ד והא דהביאו התוס' מיבמות אע"ג דמגמ' דהכא נמי משמע כן האמת כתבו דמקרא דמצות תאכל בלבד לא נוכל למעט רבוכה אפילו למצוה דרבוכה נמי מצה אלא ביבמות ממעט חלוט למצוה משום דיש עוד קרא ואכלוה מצות:

שם ומשמרן שלא יחמיצו אע"ג דילפינן מצה אפילו לעכב מקרא מ"מ איצטריך הכא קרא לענין שימור דמצוה לשומרן שלא יחמיצו והשימור הוא כפרש"י שיעסוק בבצק כל שעה דאע"ג דאם מניח הבצק בלא עסק זמן מועט אינו בא עי"ז לידי חימוץ ולא מיפסל בכך מ"מ לא קיים מצות שימור:

(**שם**) **נלמדנה** מפסח פירוש שאל לו אם לא כתיב שימור בגופייהו וצריכין ללמוד מצות שימור מפסח:

שם דהוא עשירי לראב"ע פירוש ר' עזרא הוא עשירי לראב"ע:

שם אמר להו מאי כולי האי כו' כצ"ל ש"מ:

שם אי בר אוריין ובר אבהן יאי ויאי כצ"ל וכן איתא בילקוט רמז קס"ו מצאתי:

שם פתח ואמר אמרת כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה אי שיאור דר"מ כו' מצה מעלייתא היא ואי שיאור דר"י כו' חמץ מעליא הוא סה"ד והד"א כצ"ל:
בד"ה אלא דר"י לר"י ה"ג אי דר"מ לר"מ מדלקי עליו חמץ הוא אלא דר"י לר"י כצ"ל:
בד"ה רבוכה כו' מלמד שנעשית ברותחין כל צרכה והוא חלוט כצ"ל:
בד"ה אי דאתי רבוכה כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד כתיב בהדיא מורבכת סה"ד ומה"ד והא שלא תאפה חמץ סה"ד ומה"ד לא כתיב בה רבוכה כו' כצ"ל פירוש הך פרשה שכתיב בה לא תאפה חמץ לא כתיב בה רבוכה תאפינה:
בד"ה מניין ומשמרן שלא יחמיצו כו' ומשמרן שלא יחמיצו כלומר כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה אמר לה טובתי כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד אין טובתי עליך אלא לקדושים כו' דהני תרי קראי סמיכי כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה יבא אדיר כו' במצרים סה"ד ומה"ד צללו כו' כצ"ל:
בתוספות ד"ה כי קא מיבעיא לי לעכב כו' ודוחק הוא שהי' לו לפרש כל זה כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ועוד דמצה במחבת ומאפה למה לי כו' כצ"ל:
בד"ה אי שיאור לר"י מצה מעלייתא היא דבפרק כו' דפטור כקרני חגבים כו' כצ"ל:
בד"ה אי דר"מ לר"מ כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ולא יצא בו ידי מצה דתודה פירוש אבל חמץ דתודה ודאי אין יוצאין בשיאור דר"מ לר"מ משום דילפינן מחמץ גמור:

דף נג:
בגמרא אל תקרא ממנו אלא ממנו בש"ס דפוס זיטאמיר נקיט על ממנו הראשון חולם ועל ממנו השני מלאפום והוא טעות דמוכח וצ"ל בהיפוך אבל ברש"י סוטה (דף ל"ה ע"א) לא גריס לי' משום דאין הפרש בקריי' בין ממנו הנאמר על יחיד שנדברים עליו לממנו של רבים שאומרים על עצמן וכוונתו דמצינו במקרא ממנו במלאפום הנאמר על יחיד שנדברים עליו כגון ממנו הראשון שנאמר בתורה והוא בבראשית (ב' י"ז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וכן עוד הרבה ומצינו ג"כ ממנו של רבים שאומרים על עצמן כגון בבראשית (כ"ג וא"ו) איש ממנו וכן (כ"ו ט"ז) כי עצמת ממנו מאוד וכן הרבה וממנו בחולם לפי העולה בזכרוני לא נמצא כלל במקרא והתוס' בערכין (דף ט"ו ע"ב) בד"ה אל תקרי כתבו דאין חילוק ביניהם אלא ממנו הנאמר על יחיד הוא בדגשות הנון והנאמר על רבים הנון הוא רפה וכן משמע בש"ע אבן העזר ה' גיטין בסדר גט שלישי מיד שליח של הבעל ליד האשה סי' מ"ו כתב ויש לקרות ממנו הנון במלאפום וידחוק

הנון ונראה לי דגם רש"י ס"ל כן דהא פירש (באיכה א' י"ג) וירדנה וישבר אותה כו' לכך הנון דגושה לפותרו בלשון יחידית הרי בהדיא דגם הוא ס"ל דדגשות הנון הוא מחלק בין לשון יחיד ללשון רבים והא דלא גריס אל תקרי משום דלא משמע לי' לומר אל תקרי על חילוק קרי' בין דגש לרפה:

(**שם**) **אני** אמרתי ישתעבדו בארבע מלכיות כל אחת ואחת כשיעור ארבע מלכיות השתא כל חדא וחדא מאי דפסיק לה הא דאמר כשיעור ארבע מלכיות אין לו פירוש כיון דעדיין לא נתן שיעור לכל אחת מארבע מלכיות האיך תלה השיעור של כל אחת בשיעור שהוא לכולם יחד ונראה שבשביל זה פירש המהרש"א ז"ל בחידושי אגדות דכבר נתן להם שיעור בגזירת בין הבתרים והא דאמר אני אמרתי היינו לאחר שחטאו ישראל בשעת חורבן הי' מוסיף עליהם גזירה שישתעבדו בכל אחת כשיעור שנתן לכולם בגזירת בין הבתרים ואח"כ חמל עליהם ובטל הגזירה רק כל אחת ואחת מאי דפסיק לה בגזירת בין הבתרים אבל מדברי רש"י שפירש כשיעור ארבע מלכיות של עכשיו לא משמע כפירושו דלפירושו הוה בעי למימר כשיעור ארבע מלכיות של גזירת בין הבתרים ע"כ נראה לפרש דכוונת רש"י דגלות של עכשיו אע"ג דנקראת גלות אדום מ"מ הוי גלות של ארבע מלכיות לפי שבשלשה גליות הראשונים לא היו ישראל מפוזרין בכל העולם ולא היו משועבדים אלא באותו מלכות לבדה אבל בגלות האחרון הם מפוזרין בכל העולם ונתקיים בהם מה שכתוב בתוכחה של משנה תורה והפיצך ד' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ והם משועבדים בכל הארבע מלכיות והא דנקראת על שם גלות אדום לפי שמלכות אדום קיבל המלוכה מישראל והגלם וכן משמע בדברי הגמ' דבסמוך דגלות האחרון נקרא ג"כ גלות של ארבע מלכיות דקאמר ועכשיו בבת אחת וקשה הא הי' בגלות ארבע מלכיות בזה אחר זה וצריך לומר דלשון האחרון קאי ג"כ אשיעור כמו לשון ראשון וכמו שפרש"י בזה אחר זה דהוו ארבעה שיעורין פירוש ארבעה שיעורין כשיעור של עכשיו והכי קאמר ללשון האחרון אני אמרתי ישתעבדו בארבע מלכיות כל אחת ואחת כשיעור ארבע מלכיות של עכשיו בזה אחר זה עכשיו שחמלתי הם יוצאין השיעור של ארבע מלכיות של כל אחת מהארבע מלכיות בבת אחת דהיינו במה שהם משתעבדין בגלות האחרון בכל הארבע מלכיות כמו שפרש"י ועכשיו בבת אחת דהוי כולי' חד שיעורא אלא שיהו מפוזרין מקצתן משועבדים לבבל ומקצתן לפרס ומקצתן ליון ומקצתן לאדום אבל קצת שיעבוד הוכרח להיות בכל אחת מארבע מלכיות בפ"ע והשיעור של אותו מקצת הוא כל חדא וחדא מאי דפסיק לה והגמ' לא הוצרך לפרש

כמה דפסיק לה לפי שכבר עבר וידוע הוא לכל ואני אמרתי קאי על גזירת בין הבתרים ומאי דפסיק לה היינו לאחר שחמל:
(**שם**) **אמר** רבי יוחנן כו' כצ"ל ש"מ:
שם ר"מ אומר שאור בודה להן כו' כצ"ל ש"מ:
שם עשרון קא כייל כו' כצ"ל:
שם לכמות שהן משערינן כו' כצ"ל דכמות שהן פירושו כמו שהן עכשיו ולכמות שהן בלמ"ד פירושו לכמות שהיו מעיקרא וכן משמע מדברי רש"י הכא ולקמן בע"ב בד"ה ור"ש ור"ל:
ברש"י ד"ה בזא"ז כו' משועבדים לבבל ומקצתן לפרס ומקצתן ליון ומקצתן לאדום כצ"ל:
בד"ה מאי חסירה או יתירה כו' כצ"ל:
בד"ה עבה כו' נמצאת יתירה כדפרישית כצ"ל צ"ק:
בד"ה לישנא אחרינא כו' וניליישה כלישת אותו שאור כו' ואם רכה רכה וניהדרה כו' ואם עבה היא יראה כמה שחסר העשרון כו' חסר אז ממה שהי' קמח ובאותו שיעור שעכשיו צריך להוסיף עליו כאותו שיעור ישליך מן הסולת כו' ואם רכה היא יראה כו' כשיעור זה גדול נמי כו' כצ"ל מצאתי וקצת משלי ומדלא פירש דיעשה עיסה של עכשיו גדול כ"כ בנפח כמו עיסת השאור שהביא מביתו משמע דזה אי אפשר משום דצריך לצמצם שיהי' לישת עיסה של עכשיו שוה כמו לישת השאור וא"כ ודאי אפילו יצמצם הקמח והמים שיהי' נפחו גדול כעיסת השאור מ"מ פעמים צריך להוסיף קמח ופעמים שצריך להוסיף מים כדי להשוות הלישה ועי"ז עיסה של עכשיו נתגדלה מעיסת השאור אלא דישער כמה הנפח של עיסה של עכשיו חסר לפי גודל העיסה של עכשיו כן הי' הנפח חסר מעיסת השאור לפי הגודל של עיסת השאור וזה שכתב רש"י ובאותו שיעור שעכשיו צריך להוסיף עליו פירוש דישער כמה חלק מגודל העיסה שצריך להוסיף דהיינו למשל חלק עשרים מן העיסה כאותו שיעור ישליך מן הסולת חוץ דהיינו חלק עשרים מגודל עיסת השאור ואע"ג דודאי בדרך זה אי אפשר לצמצם שלא יהי' חסרה או יתירה משהו מ"מ מה שהוא חסר או יתר משום שאי אפשר לצמצם לא נחשב חסר או יתר לפסול בשביל זה ולפי לשון זה יש לגרוס גירסא אחרינא בגמ' וגירסת הגמ' אשר לפנינו הוא לפי לשון ראשון והא דמשמע הכא דיתר סולת פוסל עיין מה שכתבתי בזה לעיל (דף י' ע"ב) בתוס' ד"ה קמץ:
בד"ה גזירה כו' מקמח עשרון אחר ויתן בעשרון לראות השיעור כו'. פירוש בעשרון האחר ואח"כ יערבנו בזה העשרון:

בד"ה אין מחמיצין לשתי הלחם וחלות תודה בתפוחים כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה בן ידיד כו' שאר זה יעקב. בפירוש הראשון כתבו וחוק בשארו שם זה יצחק שקראו הקב"ה יצחק עד שלא נולד ולפי זה קשה לפירוש היש מפרשים דפירשו שאר זה יעקב אמאי קרי לי' שאר ונראה לפרש דהם מפרשים אשר קדש ידיד מבטן זה יצחק כמו שפרש"י בשבת (דף קלד ע"ב) וז"ל מבטן דקודם שנולד נתקדש למצוה זו דכתיב אבל שרה אשתך וגומר והקימותי את בריתי אתו היינו מילה וחוק בשארו שם זה יעקב נמי מפרשים דחוק של מילה שם בשארו והיינו כמו דאיתא במדרש תנחומא פרשת תולדות דיעקב נולד מהול וא"כ הוה מהול קודם שנולד:
בד"ה ולישקול כו' בשאור דעלמא כו' לאיתויי שאור מעלמא לבד העשרון כו' ולר"י מביא מביתו קודם מדידה כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה אין מחמיצין כו' וחכ"א תאפה מיד כצ"ל וכן הוא הגירסא ברא"ש פרק כל שעה דבתאכל לא שייך מיד כפרש"י שם דלאחר שנאפה אינה באה לידי חימוץ וע"כ כתב רש"י דלא גרסינן מיד אבל מדברי התוס' דהכא שכתבו והיינו כהך דהכא פירוש דפלוגתא דר"ג ורבנן נמי משמע דלכ"ע הוי חמץ נוקשה כמו דמסקינן הכא ואי גרסי תאכל כרש"י אפשר לפרש דרבנן ס"ל דאפילו נוקשה לא הוי ומשו"ה תאכל אבל אי גרסי תאפה מיד שפיר משמע דלרבנן נמי הוי חמץ נוקשה אלא דס"ל דיכול לשומרה מחימוץ ע"י שתאפה מיד:
בא"ד (בדנ"ד ע"א) לרבות מנחת נסכים לחימוץ ופריך מנחת נסכים מי פירות הן ומי פירות אין מחמיצין אמר ר"ל אומר הי' כו' כצ"ל מצאתי וקצת משלי. הא דהוצרכו להוכיח מתירוצו של ר"ל ולא הוכיחו מהא דלא מקשה הגמ' אלא ממנחת נסכים ואי מי פירות אין מחמיצין אפילו עם מים הי' יכול להקשות מכל המנחות שיש בהן שמן יש לומר משום דבכל המנחות יש מיעוט שמן ורוב מים דהא אין לעשרון אלא לוג אחד שמן וגם אינו ניתן כל הלוג בשעת לישה דבעי נמי יציקה ומשו"ה לא חשיב כלל מי פירות אבל ממנחת נסכים הוכיחו שפיר מהא דאמר ר"ל מגבלה במים דבמנחת נסכים יש רוב מי פירות דיש בה ג' לוגין לעשרון וחשיב שפיר מי פירות עם מים:
בא"ד דנוקשה הוי כמחמצה בתפוחים כצ"ל:
בא"ד שאל לרבנן אמרין איזיל גרוף מה דתחותיהן כצ"ל מצאתי פירוש שהיו מלוחלחין מהשמן הנוטף מהחבית:
בא"ד איצטריך לשנויי הכי משום ר"י כו'. ולפי זה משמע דמי פירות עם מים הוי חמץ גמור:

דף נד.
בגמרא ומר סבר לכמות שהן משערינן כו' כצ"ל:
שם ובשר זקנה שנתמעט כצ"ל:
שם וכן בפיגול ונותר כו' אימא וכן בטומאת פיגול ונותר כו' הואיל וטומאת פיגול ונותר כו' כצ"ל:
שם וצמק ועמד על פחות מכשיעור כו' כצ"ל:
שם והשתא אית בי' מדרבנן כו' כצ"ל ש"מ:
ברש"י ד"ה מנחת חוטא כו' דכשהוא מוחק כו' כצ"ל:
בד"ה ר' יצחק סבר כמות שהן עכשיו כו' כצ"ל:
בא"ד חסר נפחה ויש במלא הקומץ סולת יותר משאם הי' קמח ואם רכה היא נתרבה נפחה וחסר סלתה כצ"ל מצאתי:
בד"ה כמות שהן משערינן כו' כמות שהוא וא"ת אמאי פסל ר' אילא קסבר כו' והד"א כצ"ל צ"ק:
בד"ה או בשר בהמה זקנה שהי' בו כביצה ונתמעט שכן דרך בשר זקנה להתמעט כו' כצ"ל קצת מש"מ:
בד"ה ר"ח ור"י אמרי כמות שהן כו' כצ"ל. ורש"י אינו גורס רב בהדי ר"ח ור"י וכן אינו גורס שמואל בהדי ר"ש ב"ר ור"ל:
בד"ה ר"ש ב"ר וריש לקיש אמרי משתערין לכמות שהן דאינהו מפרשי למשנה דלכמות שהן שנינו כו' כצ"ל קצת מצאתי:
בד"ה וטמא כו' וקשיא לריש לקיש הא דלא קאמר וקשיא לר"ש ב"ר לא קשה די"ל דר"ש ב"ר תנא הוא ופליג דהא מצינו דאחיו ר"ג נזכר במשנה באבות בפ"ב וקאמר בכתובות דר"ש הי' גדול ממנו בחכמה ואפי"ה לא יכול לתרץ דר"ל סבר כוותי' דלענין זה לא נחשב לתנא כמו רב דאמרינן תנא הוא ופליג ואפי"ה כשמקשה על ר"י דסבר כרב לא מתרץ דכרב ס"ל אבל אמאי לא קאמר דקשיא נמי לשמואל וכן לקמן בע"ב בד"ה כי פליגי כתב ור"ש ור"ל סברי ולא הזכיר שמואל משמע דלא גריס שמואל ולפי זה משמע נמי דלא גריס רב בהדי ר"ח ור"י:
בד"ה כולי האי כו' טומאת אוכלין בכביצה הואיל ולא הי' בי' שיעורא קמ"ל כצ"ל מצאתי:
בתוס' ד"ה תפוח כו' ר"י כדעתי' כמה דו תמן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ת"ר כו' דר"מ אמר אף היא היתה חסרה כו' כצ"ל מצאתי והא דלא הקשו קושיא זו לעיל על הקושיא מבשר ע"ג י"ל משום דהתם לא הוצרך לזה דעדיפא משני מדרבנן אבל הכא דהוכרח רבה משום קושיא זו לתרץ בדוחק הקשו קושיא זו:

בא"ד ור"י סבר כמות שהן משערין כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דלא דמי דהתם טעמא דר"מ משום דעשרון סולת אמר רחמנא ולא עשרון עיסה כו' וקשה לפי זה אמאי לא מקשה ממתניתין אר"ל דר"י ס"ל כמות שהן משערין ואף ר"מ לא פליג עליו אלא משום דעשרון סולת אמר רחמנא ולא עשרון עיסה ועוד דתקשה מר"י על רבה דקאמר כל היכא דמעיקרא לא הוה בי' והשתא אית בי' מדרבנן ור"י ס"ל דבעיסת השאור רכה לא חשיב עשרון חסרה משום דכמות שהן משערין ועוד קשה דלעיל משמע דמסקנת הגמ' דלא כרבה דקאמר לא דכ"ע כמות שהן משערינן ובהא קא מיפלגי דמר סבר מאי חריבה כו' ולרבה בעיסה רכה הוה הקומץ חסר סלתה ונראה לתרץ דמר"י לא קשיא מידי דיש לומר דר"י מודה בכ"מ דלכמות שהן משערין ובשתי הלחם שאני דבעינן שאור יפה וצריכין להביא שאור מביתו וליתן לתוך המדה ועל כרחך לומר דכוונת התורה לשער מדידת העשרון כמות שהן דלכמות שהן הוי חסירה או יתירה אבל מר"מ שפיר מוכח דס"ל בכ"מ דלכמות שהן משערין מכ"ש משתי הלחם ותירצו דגם מר"מ אין ראי' משום דהכא יש לו שם אחר דנקרא עיסה ולא סולת ולרבה ג"כ ניחא הא דר"י מטעמא דפרישית וכן הא דמסיק לעיל דכ"ע כמות שהן משערין ג"כ ניחא דהיינו דכ"ע ס"ל כר"י ובעיסת הקומץ רכה לא חשיב קומץ חסר משום דבקומץ ע"כ לומר דמגבלה במים וכמות שהן משערין דא"א לקמוץ סולת שלא יהא חסר או יתר:

בד"ה דמעיקרא כו' בשעת הנחה משום דתפחה לא מחייב טפי כו' עקירה והנחה בחדא מחשבה לבתר דתפחה פטור כו' כצ"ל:

דף נד:

בגמרא דמר סבר יש דיחוי באיסורין ומר סבר אין דיחוי באיסורין כצ"ל:

שם והתנן כביצה אוכלין שהניחן בחמה כו' כצ"ל:

שם אי אמרת בשלמא לכמות שהן שפיר קושיא זו מקשה הגמ' על רבה דאמר לעיל דכל היכא דמעיקרא אית בי' והשתא לית בי' הא לית בי' דבכה"ג כמות שהן משערין:

שם ותניא המרבה במעשרות כו' כצ"ל מצאתי:

שם וסיפא בעין יפה. לא הוצרך לומר דסיפא בעין יפה דהא אי אמרינן כמות שהן משערין לא קשה מידי מסיפא אלא האמת נקט כיון דבתרומה חטה אחת פוטרת כל הכרי הכל עין יפה הוא ש"מ:

ברש"י ד"ה כי פליגי כו' ובשר העגל שנתפח אסופי' קאי כו' האי שיעורא ומקבל טומאה מדאורייתא כו' נדחו מאיסורייהו והוה לי' כו' והשתא איתא וטהור מדאורייתא כו' כצ"ל:
בד"ה תורמין לאו תרומה ממש אלא מעשר הכי משמע לי' להמקשן דבמעשר איירי אע"ג דתני תורמין משום דתני בסיפא אבא הי' נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע כו' כמו דמקשה על התרצן שתירץ דבתרומה גדולה איירי א"ה אימא סיפא:
בד"ה במנין כו' דכי מנית להו כו' לא תשתכח לכל תשעה גרוגרות כו' כצ"ל:
בד"ה אי אמרת בשלמא כו' שפיר תאנים אתאנים תרים כו' כצ"ל:
בד"ה גרוגרות כו' דאי כייל לצ' תאנים כו' כצ"ל:
בד"ה אי אמרת בשלמא כמות שהגרוגרות עכשיו משערינן כו' כצ"ל:
בד"ה אלא אי אמרת לכמות שהן כו' דאי הוו לחים הוה בהאי קב כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה כשם כו' כוונתם לפי דקשה לכאורה הא מדאורייתא ל"ש כלל אומד בתרומה גדולה וצריך לומר דהיקשא הוא מה תרומה גדולה ניטלת בעין יפה דאע"ג דחטה אחת פוטרת כל הכרי מ"מ מצוה לתרום בעין יפה וכמו שאמרו חכמים דאפילו עין רעה לא יפחות מאחד מששים כדי שיתרום בעין יפה אף תרומת מעשר ניטלת בעין יפה והיינו אף במתכוין להוסיף ואמאי נקט לשון אומד ותירצו משום דבתרומת מעשר דיש לה שיעור מדאורייתא שייך אומד ובתרומה גדולה נמי שייך אומד לפי שחכמים נתנו בה שיעור ובאומד ע"כ יש עין יפה כמו שכתבו התוס' בדיבור הסמוך דמתוך שירא שלא לפחות נוטל בעין יפה משו"ה נקט לשון אומד:
בא"ד אבל אם במתכוין מוסיף ילפינן שפיר מתרומה גדולה פירוש אע"ג דבתרומה גדולה לא משכחת כלל מתכוין להוסיף דהא התורה לא נתנה שיעור לא למעלה ולא למטה וכל מה שתורם אין כאן הוספה מ"מ כיון דצותה התורה לתרום תרומה גדולה בעין יפה ומקשינן תרומת מעשר לה לענין דתורם בעין יפה כל מה שמוסיף במתכון הוי נמי עין יפה כמו שהוכיחו התוס' לקמן בדיבור שאח"ז דמדשרייא הכא לר"א ב"ג תאנים על הגרוגרות במנין דהוה לי' מרבה במעשרות במתכוין:
בד"ה ניטלת באומד כו' וכן גריס ר"ת כצ"ל ש"מ:
בא"ד וכן בתרומת מעשר. פירוש זה אינה במשנה שם אלא דהתוס' מפרשים דכן בתרומת מעשר נמי ניטלת באומד כמו תרומה גדולה:
בא"ד דמפרש רב אשי בן ישראל שאמר ללוי כו' כצ"ל:
בא"ד אע"ג דלא קייץ לא ניחוש כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד מפני תרעומת כהן ולוי אם יטעה באומד שלו. הא דאמרו מפני תרעומת כהן אינם רוצים לומר דכהן יהי' לו תרעומת אם יטעה ויפחות מאחד מעשרה דתרומת מעשר הוא לכהן דהא צריך לתרום באומד יפה ולעולם לא יפחות ועוד דטעם זה דתרעומת כהן שייך נמי על לוי התורם מאומד אלא משום דאיכא פלוגתא דיש אומרים דהמעשר ראשון הוא לכהנים משום דקנסו הלוים בבית שני שלא עלו מן הגולה משום הכי נקט נמי תרעומת כהן:

בא"ד וניחא השתא הא דמייתי עלה ברייתא דאבא אלעזר בן גומל כו' ולפי תירוץ זה צריך לומר דהא דאמר אבא אלעזר בן גומל בברייתא במחשבה אתה תורם ואי אתה תורם במדה במשקל ובמנין לא קאי אתרומת מעשר אלא אתרומה גדולה דבתרומה גדולה ודאי אף לתירוץ זה מצוה באומד ואע"ג דונחשב דדריש מיני' כתיב בתרומת מעשר לא קשה מידי דאין זה עיקר דרשא דהא בתרומה גדולה לא שייך כלל לומר דתורם במחשבה דהיינו מאומד כמו שכתבו התוס' לעיל אלא דקים להו לחכז"ל דמצוה לתרום בעין יפה ומשו"ה נתנו חכמים שיעור ואותו השיעור מצוה לתרום מאומד כדי שיהא בעין יפה ואפילו לתירוץ האחר של התוס' דגם בתרומת מעשר מצוה לתרום מאומד אין זה מקרא דונחשב אלא מהקישא דתרומה גדולה דמצוה לתרום בעין יפה ודרשא דר"א ב"ג מקרא דונחשב אינו אלא אסמכתא בעלמא ועיקר אתי לענין דתורם במחשבה:

בא"ד משמע דכל מה שירצה להרבות נחשב עין יפה. פירוש דלפי זה אין לומר דכשמתכוין לאומד יפה לא חשיב מרבה דא"כ אף מרבה במתכוין לא חשיב מרבה ולא משכחת לה הא דמרבה במעשרות מעשרותיו מקולקלין ונדחה הא דרצו לומר דלרבנן מועיל מאומד וצ"ל כתירוץ הראשון דלאבא אלעזר בן גומל נמי לא אמרינן אלא דמועיל מאומד אבל אין מצוה מאומד:

בא"ד דלית לי' לאבא אלעזר בן גומל דהמרבה במעשרות מעשרותיו מקולקלין דהא מעשר ראשון כו' כצ"ל:

בד"ה כך תרומת מעשר כו' תנו לו תרומת מעשר כדגן מן הגורן כו' כצ"ל:

בא"ד בע"ב מתוך פירושו נמי משמע כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד לית להו מחשבה דאי אית להו לא הוה צריך כו' כצ"ל:

בא"ד וא"ת ולמה לי' למימר דר"י בר"י ס"ל כאבא אלעזר בן גומל כו'. פירוש דמקשו לפרש"י שפירש דמשום מחשבה מוקי לי' כאבא אלעזר דלמה לי' להזכיר מחשבה כלל ובשביל זה הוצרך לאוקמי כאבא אלעזר הא בפשיטות יכול לאוקים אפילו כרבנן וטעמא דר"י בר"י משום דאיתקוש מעשר בהמה למעשר דגן דנוטל אחד מעשרה בלא מנין כלל

ומשום קושיא זו פירשו דלאו משום מחשבה מוקמי' כאבא אלעזר אלא משום מאומד ולפי זה לא מוכח דרבנן פליגי נמי אמחשבה ולפי פירושם צריך לומר דלא גרסי בבכורות הא דאמר התם מה מעשר דגן ניטל באומד ובמחשבה אף מעשר בהמה ניטל באומד ובמחשבה דלפי גירסא זו מבואר בהדיא דמשום מחשבה מוקי לי' כאבא אלעזר וגירסא זו היא גירסת רש"י:

בד"ה במחשבה כו' ואשכחן נמי דוכתא דקרי למחשבה דיבור. פירוש דאין לתמוה על לשון שני של רש"י דמשמע דצריך דיבור דוקא הא כתיב בקרא ונחשב דהיינו מחשבה דאשכחן נמי דוכתא דקרי למחשבה דיבור דכתיב על כל דבר פשע דהיינו דיבור וילפינן מקרא זה דחייב על המחשבה כמעשה ולא צריך דיבור א"כ חזינא דהקרא לא מקפיד וקורא למחשבה דיבור וה"ה הכא נמי יש לומר דהכתוב לא הקפיד וקורא לדיבור מחשבה והצ"ק הגי' דקרי לדיבור מחשבה ואין לשון התוס' משמע כהגהתו ואע"ג דהתוס' כתבו התם דוקא דיבור היינו לפי מסקנתם דהכא דדוקא מחשבה אבל השתא כתבו התוס' לפרש לפי לשון שני של פרש"י ורש"י פירש שם דבמחשבה בעלמא מחייב:

בא"ד תרומתו תרומה ובתוספתא דמסכת תרומות נמי מצאתי כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד גבי כל נדיב לב דקאמר כו' כצ"ל:

דף נה.

בגמ' אי אמרת בשלמא לכמות שהן משערינן שפיר כו' כצ"ל ש"מ:

שם ואפילו במקום שרגילין לעשות כו' כצ"ל:

שם במתניתין כל המנחות נילושות בפושרין כו' נראה לפרש הטעם כמו שכתב בתוספתא דמכילתין וז"ל כל המנחות אין לשין אותן ברותחין מפני שהן חולטין ולא בצונן מפני שהן רוטשין אבל לשין אותן בפושרין כו' עכ"ל פירוש רוטשין כמו (בהושע קאפיטל י' פסוק י"ד) אם על בנים רוטשה ופרש"י רוטשה נבקעה:

שם ואם החמיץ שירי' כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה אלא אי אמרת כמות שהן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה תורמין תאנים על הגרוגרות ובמנין יש לדקדק הא לעיל בעמוד הקודם מקשה הגמ' מברייתא דתני תורמין תאנים על הגרוגרות במנין על רבה דאמר דכמות שהן משערינן ומוקי לה בתרומת מעשר וכאבא אלעזר בן גומל מבואר בהדיא דלרבנן אין תורמין תאנים על הגרוגרות במנין משום דהוה מרבה במעשרות וא"כ עדיפא הוה לי' לפרש הכא במדה וכרבנן ואין לומר דדוקא ברייתא דלעיל הוכרח הגמ' לאוקמי בתרומת מעשר משום הסיפא דתני אר"א בר"י אבא הי' נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים שבכלכלה אבל הכא שפיר איכא לאוקמי בתרומה גדולה מ"מ כיון דמוקמינן ברייתא דלעיל

בתרומת מעשר שוב אין הכרח לומר דרבנן ס"ל דבתרומה גדולה תורמין תאנים על הגרוגרות במנין דוקא ועוד יש לדקדק בדברי רש"י לקמן בד"ה ולא גרוגרות על התאנים במנין דמשמע הא במדה שפיר דמי הא לפי מאי דאוקים הגמ' דמיירי בדאיכא כהן אפילו במדה אין תורם גרוגרות משום דבעינן מן היפה ועוד קשה דמשמע בדבריו בד"ה ואפילו במקום שרגילין דהטעם הוא משום דממעט במעשר לגבי מדה ובגמ' משמע דהטעם הוא משום דבעינן מן היפה מדפריך עלה ואי דליכא כהן אמאי לא והא תנן מקום שאין כהן תורם מן המתקיים ואי הטעם משום דממעט במעשר מאי קושיא ונראה לפרש דקשה לי' לרש"י לפי מאי דמשמע לכאורה לפרש הברייתא דברישא אשמועינן דאע"ג דקיי"ל דבליכא כהן תורם מן המתקיים מ"מ במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות תורמין תאנים משום דסופו של בעה"ב לעשות אותן גרוגרות ויהי' מן המתקיים ולא בעינן שיהא בשעת הפרשה מן המתקיים ובסיפא אשמועינן דבדאיכא כהן דקיי"ל דתורם מן היפה אין תורמין גרוגרות אפילו במקום שרגילין כו' משום דבעינן מן היפה דמאי שנא לענין מתקיים דאמרינן דבמקום שרגילין כו' אזלינן בתר סופו דסופו להיות מתקיים ולא אזלינן בתר שעת הפרשה ולענין מן היפה אמרינן דבמקום שרגילין כו' לא אזלינן בתר סופו דסופו של כהן לעשות אותם גרוגרות אלא אזלינן בתר שעת הפרשה ובעינן מן היפה דוקא ועוד קשה הא הך דינא דתורם מן המתקיים הוא אפילו ביש לו טבל של תאנים דצריך לתרום גרוגרות על תאנים וכן הא דתורם מן היפה הוא אפילו ביש לו טבל של גרוגרות דצריך לתרום תאנים על גרוגרות כדפירשו הר"ש והרע"ב בפ"ב דתרומות משנה ד' וא"כ אמאי נקט בברייתא ברישא תורמין תאנים על גרוגרות הא הך דינא שייך נמי אפילו בתאנים על תאנים והוה לי' למיתני סתמא תורמין תאנים במקום שרגילין כו' והוה משמע בין תאנים על תאנים ובין תאנים על גרוגרות וכן בסיפא הוה לי' למיתני סתמא ולא גרוגרות אפילו במקום שרגילין כו' ע"כ מפרש דברישא אתי לאשמועינן שני דברים אחד דבמקום שרגילין כו' הואיל דבעה"ב יעשה אח"כ מהתאנים גרוגרות יכול לתרום תאנים אפילו במקום דליכא כהן דלא בעינן שיהא דוקא מן המתקיים בשעת הפרשה ועוד אשמועינן דבכה"ג מחויב לתרום תאנים על הגרוגרות במנין דוקא דכיון דדינו הוא לתרום גרוגרות דהוא מתקיים אלא דסומכין שיעשה מהן אח"כ גרוגרות ומקילין על על בעה"ב שיתרום תאנים אבל אין יכול להפסיד הכהן לתרום תאנים במדה ומשו"ה תורם תאנים במנין דכשיעשה אח"כ מהן גרוגרות יהי' התרומה מכוון כדינו אבל בברייתא שמביא הגמ' לעיל דלא תני בה במקום שרגילין כו' א"כ הא דתורמין תאנים ע"כ איירי בדאיכא כהן דדינו בתאנים ומשו"ה אם תורם תאנים על הגרוגרות במנין הוה לי' מרבה

במעשרות אם כמות שהן משערינן ואין להקשות לפי זה מאי פריך הגמ' ברישא ואי דאיכא כהן מקום שאינו רגיל אמאי לא עדיפא הוה לי' להקשות אפילו במקום שרגילין אמאי תורמין תאנים על הגרוגרות במכוון הא הוי לי' מרבה במעשרות דאין זה קושיא דאע"ג דלרש"י משמע לי' לפרש כן מכח דנקיט תאנים על הגרוגרות מ"מ אין זה מפורש בהדיא ושפיר הוה יכול לומר דאיירי במדה ולא במנין ובסיפא אשמועינן דבדאיכא כהן דתורם מן היפה אין תורמין גרוגרות על תאנים במנין אפילו במקום שרגילין כו' ולא מיבעיא במקום שאין רגילין דאין תורמין גרוגרות משום דבעינן מן היפה אלא אפילו במקום שרגילין כו' דלא הוי תאנים יפה לגבי כהן משום דסופו של כהן לעשות אותן גרוגרות מ"מ אין תורמין משום דממעט במעשר והא דפריך בגמ' אי דליכא כהן אמאי לא הא תנן במקום שאין כהן תורם מן המתקיים ה"פ דהא דקיי"ל דבמקום שאין כהן תורם מן המתקיים יש חילוק בין אם יש לו לבעה"ב טבל גרוגרות דאז מפריש גרוגרות על גרוגרות לפי חשבון הגרוגרות דהא אין הבעה"ב מפסיד כלום בשביל זה ואע"ג דאם הי' כהן הי' מפריש תאנים על הגרוגרות במדה והי' הבעה"ב מרויח בזה מ"מ עכשיו שתורם מן המתקיים אינו מפסיד כלום אבל אם הי' לו טבל של תאנים אע"ג דצריך לתרום גרוגרות משום דבעינן מן המתקיים מ"מ תורם גרוגרות במנין ולא במדה דהבעה"ב אינו מחויב להפסיד בשביל זה דיתרום מן המתקיים אבל היכא בדאיכא כהן ודינו לתרום מן היפה אלא משום דהוא במקום שרגילין אינו מחויב לתרום מן היפה מ"מ כיון דאין מחויב נמי לתרום מן המתקיים אלא דהוא רוצה לתרום גרוגרות מרצונו אינו יכול לתרום במנין משום דהוה ממעט במעשר לגבי מדה ולפירוש זה של רש"י מדויק שפיר הא דנקט ברישא תאנים על גרוגרות ובסיפא גרוגרות על תאנים כדי לרמז דרישא וסיפא איירי במנין דוקא וניחא נמי הא דבסיפא אין תורמין גרוגרות אפילו במקום שרגילין כו' דבמקום שרגילין אין מועיל אלא לענין דלא בעינן מן היפה אבל אין מועיל לענין דממעט במעשר לגבי מדה אבל במדה שפיר יכול לתרום גרוגרות על תאנים במקום שרגילין אפילו במקום דאיכא כהן ולי נראה להוכיח מהברייתא דמביא הגמ' לעיל בעמוד הקודם דתורמין גרוגרות על תאנים במדה אפילו במקום שאין רגילין כו' אפילו היכא דאיכא כהן דהא ברישא דתני תורמין תאנים ולא תני במקום שרגילין כו' ע"כ איירי בדאיכא כהן וא"כ בסיפא דתני דתורמין גרוגרות על תאנים במדה נמי ע"כ איירי בדאיכא כהן מדלא מקשה לעיל כמו דמקשה הכא רישא בדאיכא כהן וסיפא בליכא כהן ונראה דהטעם הוא דכיון דבגרוגרות על התאנים במדה יש להכהן יותר לאכול ממה שיש לו בתורם תאנים הוה לי' מן היפה וכן משמע מדברי רש"י ברכות (דף ל"ט ע"ב) דפירש דחצי בצל גדול

הוה מן היפה כיון שיש בו יותר מבצל קטן שלם ואין כוונתו דיש בו יותר בגודל דא"כ הוה לי' מרבה במעשרות אלא כוונתו שיש בו אוכל יותר מחמת שאין בו כ"כ קליפות שאין בו קליפות אלא בחציו משא"כ בבצל קטן שלם שיש קליפות כל סביבי' והוה ממש כמו גרוגרות על תאנים במדה:

בד"ה במקום שרגילין לעשות כו' שיעשו מהן גרוגרות כו' שלו סה"ד ומה"ד ולא גרוגרות על התאנים במנין סה"ד ומה"ד ואפילו במקום שרגילין ולא אמרינן כו' שאינו מפסידו אלא כו' במעשר סה"ד ומה"ד במקום שאין רגילין לא כו' משתמרין סה"ד ומה"ד אי איכא כהן שיתנם מיד סה"ד ומה"ד תורם מן היפה כו' מיד סה"ד ומה"ד תאנים כו' ואין יפין סה"ד ומה"ד דליכא כהן כו' כצ"ל:

בד"ה שנאמר כו' וקודם קמיצה משתעי כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה כל המנחות כו' חוץ לחומת עזרה פסולה פירוש וכיון דהבלילה בשמן דהיא קודם הלישה היתה בפנים בכלי שרת ונתקדשה גם הלישה שאחר הבלילה בעי פנים משום דמגניא מילתא להוציא לחוץ אחר שנתקדשה:

בא"ד ומיהו קשיא ממנחת מאפה דיחיד הוא ולישתן ועריכתן בחוץ כלחם הפנים דמ"ש כיון דלא בעי שמן עד לאחר אפיי' כדקאמר לקמן החלות בוללן כו' וכן כתבו עוד בפסחים (דף ל"ו ע"א) בד"ה במקום זריזים איתא וז"ל וא"ת והא הכא במנחת מאפה תנור מיירי שהיתה נילושה בפושרין ואותה מנלן שנבללת בעזרה ושאר מנחה שנבללת בעזרה לפי שהבלילה היתה בכלי שרת עכ"ל והא דכתבו שנבללא פירוש שנילושת כמו שכתב המהרש"א וכוונתם דכל המנחות דיש בהם בלילה והבלילה ע"כ היא בכלי שרת בפנים א"כ גם הלישה היתה בפנים משום דמגניא מילתא למיפק אבראי לאחר שנתקדשה אבל מנחת מאפה דהבלילה בשמן היא לאחר אפיי' ופתיתה דחלות בוללן א"כ לא נתקדשה עדיין בשעת לישה ושפיר הויא לישתה ועריכתה בחוץ וכן כתבו עוד בזבחים (דף צ"ו ע"א) בד"ה ה"ג שהקשו על הא דאמר בגמ' שם דשתי הלחם ולחם הפנים קדושתן בתנור אמאי שבק מנחת מאפה דכתיב בה תנור בהדיא מבואר בדבריהם ג"כ כמו שכתבו הכא דמנחת מאפה לא נתקדשה קודם אפיי' משול דאין בה בלילה עד לאחר אפיי' וקשה דהא פלוגתא הוא לקמן (דף ע"ה ע"א) ולרבנן ס"ל דסולת בוללן וא"כ יש לומר דמתניתין דהכא אתיא כרבנן ועוד דלמ"ד דחלות בוללן קשה נמי אמנחת מחבת ומרחשת ואין לומר דס"ל לתוס' כסברת רבינו גרשון והרמב"ם והרע"ב דפלוגתא דרבי ורבנן לקמן הוא דוקא במנחת מאפה דהא לקמן (דף צ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קושיא כתבו אמנחת חביתין ובין למ"ד בוללן סולת ובין למ"ד בוללן חלות מ"מ בכלי שהי' לש ועורך

הי' בולל לפיכך צריך בכלי שרת הרי בהדיא דסבירא לי' דפליגי נמי במנחת חביתין והוא הדין במנחת מחבת ומרחשת [ומה שהתוי"ט רוצה להשוות ד' הרמב"ם והרע"ב עם פי' הקו' שלפנינו דרבי ורבנן פליגי בין במנחת מאפה ובין במנחת מחבת ומרחשת אי אפשר לומר כן לענ"ד דבהדיא מפורש בדבריהם דבמנחת מאפה בלבד הוא דפליגי] ועוד קשה דדבריהם דהכא סתרי עם דבריהם דלקמן (דף צ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קושיא שכתבו שם דאפילו למ"ד חלות בוללן מ"מ הלישה והעריכה הוא בכלי שרת בפנים ועוד קשה אמאי כתבו דלא בעי שמן עד לאחר אפיי' הא משמע מדברי התוס' לקמן (דף ע"ה ע"א) בד"ה מה להלן דבמנחת מאפה נמי איכא מתן שמן בכלי קודם לעשייתן והמתן שמן בכלי הוא קודם נתינת הסולת בכלי אפילו למ"ד חלות בוללן כמו דאיתא לקמן (דף ע"ה ע"א) בברייתא בהדיא:

לכן נראה לפרש דהתוס' ס"ל היפך מסברת ר"ג והרמב"ם והרע"ב שהבאתי לעיל דפלוגתא דרבי ורבנן הוא דוקא במנחת מחבת ומרחשת אבל במנחת מאפה כ"ע ס"ל דחלות בוללן וכסברא זו מצאתי בפרש"י כת"י לקמן (דף ע"ז ע"ב) דבד"ה והחלות בוללן פירש למנחת מחבת ומרחשת כו' ובד"ה החלות בוללן ורקיקין מושחן פירש השתא אייריי במנחת מאפה ולפי זה מיושבין דברי התוס' על נכון דלא מקשו אלא ממנחת מאפה דכ"ע ס"ל דחלות בוללן והא דכתבו כדקאמר לקמן החלות בוללן נראה לי שהוא ט"ס וצ"ל כדקאמר לקמן החלות טעונות בלילה ומפרשים דבזה לא פליגי רבי ורבנן אבל ממנחת מחבת ומרחשת לא ק' אפי' למ"ד דחלות בוללן כמו שכתבו התו' לקמן (דצ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קו' דבין למ"ד סולת בוללן ובין למ"ד חלות בוללן מ"מ בכלי שהי' לש ועורך הי' בולל כו' פירוש דהא תני בברייתא לקמן (דף ע"ה ע"א) רבי אומר כו' כיצד עושה נותן שמן בכלי קודם לעשייתה ונותנה כו' ש בהדיא דגם ר דס"ל דחלות בוללן מ"מ המתן שמן בכלי הי' קודם הסולת ולמתן שמן בכלי קרי התוס' בלילה לפי דבכל מקום במשנה ובברייתא ובגמ' כולל מתן שמן בכלי קודם לעשייתה בכלל בלילה לפי דהמתן שמן בכלי הוא נמי נבלל בלילה דכשעושה הבלילה במנחה לאחר מתן שמן השני' א ג"כ השמן של המתן שמן בכלי בתוך הסולת דהא תנן לעיל במשנה (דף י"ח ע"א) לא בלל כשר ופשיטא דגם אם לא נתן המתן שמן בכלי קודם לעשייתה נמי כשר דדוקא קה מעכבת ואמאי לא תני לה אלא ודאי דבכלל לא בלל הוא וכן בברייתא לעיל (דף י"ח ע"ב) חשיב ר"ש ט"ו עבודות המסורות לבני אהרן וקא חשיב יציקות ובלילות ואמאי לא חשיב המתן שמן בכלי דודאי גם המתן שמן בכלי הוא עבודה המסורה לכהנים דלא גרע מהמתן שמן שני' וע"כ לומר משום דבכלל בלילות הוא וכן רבנן דדרשי יציקה ובלילה

כשירה בזר ה"ה המתן שמן בכלי ורבי יוחנן דאמר לעיל (דף ט' ע"א) בללה חוץ לחומת עזרה פסולה ע"כ גם המתן שמן בכלי הוא בכלל דאם עשאה חוץ לחומת עזרה פסולה דהא קאמר ר"י הטעם כיון דעשייתו בכלי הוא נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהת בעיא והקשיתי לעיל על זה דמנא לי' לרבי יוחנן דעשייתה בכלי הוא הא לקמן (דף צ"ו ע"א) יליף רבי דעשיית המנחה בעי כלי מהא דבעי פנים וכיון דר"י לא ידע דבלילה בעיא פנים מנא לי' דבעיא כלי וכתבתי לתרץ דדוקא מעשה לישה ועריכה דלא חשיב עבודה כלל אפילו לר"ש כיון דלא מפורש בקרא משו"ה לא ידעינן דבעי כלי אלא מהא דבעי פנים אבל הבלילה כיון דמפורשת בקרא ולר"ש דס"ל מוסיף על ענין ראשון בעיא נמי כהונה משו"ה לרבנן נהי דכהונה לא בעיא משום דדרשי מקמיצה ואילך מצות כהונה למד על יציקה ובלילה שכשרה בזר מ"מ כלי ופנים מיהת בעיא ולפי"ז פשיטא דגם מתן שמן בכלי בעי כלי ופנים דגם המתן שמן מפורש בקרא ועוד דהא דפשיטא לי' לר"י דבלילה בעי כלי יותר מפנים דהא יליף פנים מכלי צריך לומר דיליף ממתן שמן בכלי דבמתניתין דלקמן (דף ע"ד ע"ב) קתני ומתן שמן בכלי וסתם כלי המוזכר במשנה ובריייתא הי' כלי שרת כמו לקמן (דף צ"ו ע"א) דתנן כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים והוא כלי שרת כדמשמע התם וזה הוא פירוש דברי התוס' דבכלי שהי' לש ועורך הי' בולל דהי' בה קודם הלישה ועריכה מתן שמן בכלי דנקרא ג"כ בלילה ומשו"ה צריך כלי שרת כמו דאמר ר"י לעיל (דף ט') אבל במנחת מאפה לא הי' המתן שמן בכלי קודם נתינת הסולת אלא קודם נתינת הפתיתין לבשלו דכיון דמתנה שני' של שמן לבלילה היתה על הפתיתין ה"ה המתן שמן בכלי תחלה דהיתה נמי לצורך הבלילה היתה ג"כ קודם נתינת הפתיתין לבלילה והא דבמנחת מחבת ומרחשת היתה המתן שמן בכלי קודם נתינת הסולת אפילו למ"ד חלות בוללן היינו משום דע"כ הי' במחבת ובמרחשת שמן קודם האפיי' דהא תנן לקמן במתניתין (דף ס"ג ע"א) ר"ח ב"ג אומר מרחשת עמוקה ומעשי' רוחשין מחבת צפה ומעשי' קשין ופירש הקונטרס שם רוחשין שהכלי עמוק והי' כל שמן במקום אחד וכשמניח אדם אצבעו על המנחה נד השמן בתוכה וא"כ כיון דלא מצינו בתורה אלא ג' מתנות שמן במנחות ע"כ לומר דהמתן שמן בכלי של מחבת ומרחשת היתה קודם נתינת הסולת לתוס' ולרש"י דס"ל דלישה ועריכה היתה בלא שמן היתה המתן שמן במחבת ומרחשת קודם נתינת העיסה לאפיי' ובפרט במנחת חביתין כתיב בהדיא בקרא על מחבת בשמן תעשה והיינו טיגון כדאמרינן לעיל (דף נ"א ע"א) על מחבת מלמד שטעונה כלי אבל במנחת מאפה ע"כ היתה המתן שמן קודם נתינת הפתיתין דהא טעמייהו דרבנן דפליגי על רבי דוקא במחבת ומרחשת היינו משום דמצינו

דהי' שמן במחבת ומרחשת קודם אפיי' ולא ניחא להו לרבנן לחלק בין המתנות ולומר דמתן שמן בכלי הי' קודם נתינת הסולת ומתן שמן השני' הי' על הפתיתין וא"כ במאפה ע"כ ס"ל דכל השלשה מתנות שמן היו בחלות וה"ה לרבי דהא במאפה לא פליגי ונראה לי דזה הוא טעמם של הסוברים דדוקא במאפה פליגי אבל במחבת ומרחשת כ"ע ס"ל דסולת בוללן כדי דלא נצטרך לחלק במחבת ומרחשת במתנות השמן דקצת הי' בסולת וקצת בחלות:

דף נה:

בגמ' לאיתויי קיטוף שחייבין עלי' בפ"ע כו' כצ"ל והא דקאמר לאיתויי קיטוף שהוא מעשה יחידי ליתא בת"כ אלא הוא מבעל וסדר הש"ס שמפרש דהא דקאמר בת"כ וכל מעשה יחידי שבה הוא לאיתויי קיטוף וכן מצאתי בפירוש הראב"ד לת"כ:

שם במקום אשר ישחט את העולה היכן כו' כצ"ל ש"מ:

שם ושחט את החטאת במקום העולה כו' כצ"ל מצאתי:

שם נחשון שחט כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה מה"מ דמחמץ בשירים עובר בלא תעשה כו' כצ"ל:

בא"ד דממתניתין לא שמעינן אלא קומץ דלגבוה אזיל וקשה דהא לקמן (דף נ"ז ע"ב) דרשינן אין לי אלא קומץ בלבד מנחה מנין ת"ל מנחה ונראה לפרש דכוונתו לפרש דלא תיקשי דהא משמע לקמן דפריך והשתא דנפקא לי' מכל המנחה אשר תקריבו למה לי דלא בעינן קרא לקומץ אחר הקמיצה דכיון דקודם קמיצה מוזהר עלי' ה"ה אחר קמיצה וא"כ שירים נמי תיפוק לי' מהאי טעמא דמוזהר עליהן קודם קמיצה ומתרץ דדוקא קומץ דלגבוה אזיל יש ללמוד אחר קמיצה מקודם קמיצה אבל שירים אין ללמוד לאחר קמיצה מקודם קמיצה דיש לומר דוקא קודם קמיצה מוזהר עליהן לפי שעדיין לא הוברר חלק גבוה וכולן ראויין לחלק גבוה:

בד"ה אימא כו' דליהוו חייבין עליהן בפ"ע מהיכא ילפת כצ"ל:

בד"ה ואימא אפיי' כו' ולא ליחייב אלא תרתי פירוש דאם עשה כולם לא ליחייב אלא תרתי אחת על כל העשיות חוץ מאפיי' ואחת על האפיי':

בד"ה או אינו כו' במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת בשעיר נשיא הכתוב מדבר כצ"ל ש"מ. ובזבחים (דף מ"ח ע"ב) פרש"י ואין שעיר אחר בצפון כגון שעירי יוה"כ ושעירי ע"ז ושל מוספי המועדות ומה אני מקיים תשחט החטאת בשאר בהמות חוץ משעירים דאותו כתיב למעוטינהו ונראה דבזבחים פירש לפי המסקנא דהכא דאותו קא קשיא לי' דלפי זה לא מצינן לפרש קרא דתשחט החטאת בשעיר נשיא בלבד דתקשי לא לכתוב קרא דתשחט החטאת ולא בעי למיכתב אותו למעוטינהו והכא פירש לפי סברת

רב אדא דמשום דהוי כלל ופרט קא קשיא לי' וע"כ לפרש דתשחט החטאת בשעיר נשיא בלבד דכן הוא מדת כלל ופרט דאין בכלל אלא מה שבפרט ואין להקשות למה לי הכלל כמו שתירצו התוס' בנזיר (דף ל"ה ע"ב) בד"ה איכא אכל כלל ופרט דלהכי איצטריך לכתוב הכלל דלא נילף מגז"ש או במה מצינו יותר מהפרט:

בד"ה ת"ל פסוק שלישי ושחט את החטאת כו' כצ"ל ש"מ וקשה דהשתא דכתיב קרא ושחט את החטאת דדרשינן מיני' בנין אב לכל החטאות למה לי קרא דתשחט החטאת ולפירוש התוס' דהבנין אב הוא משום דכתיב בכשבה וכתיב בשעירה ניחא דאי לאו קרא דתשחט החטאת הוה אמינא דשעיר נשיא וכשבה ושעירה דחטאת יחיד הוו שלשה כתובים הבאין כאחד ואין מלמדין וכן מצאתי להדיא בפירוש הראב"ד על הת"כ אבל השתא דכתיב תשחט החטאת דכולל כל החטאות דבעינן צפון ע"ב לומר דייתורא אתי לבנין אב אבל לפרש"י בזבחים (דף מ"ח ע"ב) דהבנין אב הוא משום דהוה לי' למיכתב ושחט אותה וכתיב ושחט את החטאת מרבינן כל החטאות קשה ונראה לפרש דזה הוא כוונת רש"י שפירש ת"ל פסוק שלישי דלכאורה הוא שפת יתר אלא בא לפרש דדוקא משום ייתורא דפסוק שלישי אמרינן דאתי לבנין אב אבל אי לא כתיב קרא דתשחט החטאת הוה אמינא דושחט את החטאת כלל ושעיר נשיא פרט ולא שמעינן בנין אב:

בד"ה האי פרט וכלל הוא כו' קא קשיא לי' אלא אותו קא קשיא לי' ומשו"ה איצטריך פסוק שלישי כצ"ל מצאתי פירוש דבלא פסוק שלישי בין אי כתיב קרא דחשחט החטאת בלבד ובין אי הוה כתיב קרא דושחט את החטאת בלבד הוה אמינא דאותו בא למעט שעירים כמותו כמו שפרש"י בזבחים (דף מ"ח) ומדכתיב פסוק שלישי מרבינן אפילו שעירים:

בד"ה והשתא כו' והא ליכא למימר דלמעוטי שאר חטאות מעיכובא קאתי כו'. וקשה הא עדיין לא למדנו לעיכובא בכל חטאות דאיצטריך אותו למעט ומשעיר נשיא ודאי ליכא למילף כדמשמע מזבחים (דף מ"ח ע"ב) דיליף מהא דכתיב בכשבה ולא יליף משעיר נשיא ונראה לפרש דודאי משעיר נשיא יש ללמוד לעיכובא לכל חטאות כמו מכשבה דחטאת יחיד דהא קרא בכשבה נמי איצטריך לגופי' כמו קרא דשעיר נשיא ואפי"ה הוי בנין אב לכל חטאות והטעם כמו שכתב הראב"ד בפירושו לת"כ וז"ל וכיון דאשכחן למצוה בכולהו לעכב נמי ילפינן מהנך עכ"ל פירוש מכבשה דחטאת יחיד ומשעיר נשיא והא דבעי בזבחים לעכב מנלן והוצרך ללמוד מדכתיב בכשבה היינו כדי דלא נדרוש אותו דכתיב בשעיר נשיא למעט שאר שעירים מעיכובא כמו שפרש"י הכא ובזה מדויק שפיר פרש"י בזבחים שם בד"ה דכתיב בכשבה כו' תנהו לענין לפנימיות ולשעירי

הרגלים לעיכובא ולכאורה קשה מ"ש הנך דנקט ולפי מה שכתבתי ניחא דמשעיר נשיא ילפינן לכל חטאות לעכב ולא איצטריך קרא דכשבה אלא לשעירים דלא נמעט מאותו: בד"ה שעיר נחשון כו' אבל חטאת נזיר ומצורע הוו כשאר חטאות לפי שכתוב בהן וכפר דמשמע דמכפרין על חטא:

בתוס' ד"ה אף אני כו' אפילו אפה ואפה נמי. יש לדקדק הא לפי תירוצם נמי קשה אפילו אפה ואפה נמי דכיון דגלי קרא דמחמץ אחר מחמץ חייב פשיטא דאין חילוק בין אופה אחר עורך או אופה אחר אופה וכן מבואר ברש"י לקמן (דנ"ו ע"א) בד"ה ערך חברי' ואפה הוא וע"כ לומר דהא דנקט בברייתא אף אני אביא לישתה ועריכתה כו' הוא לאו דוקא אלא אורחא דמילתא נקט ועוד קשה אמאי הוצרכו לתרץ דאיצטריך קרא משום דכבר נפסלה והמחמץ את הפסולה פטור הא בפשיטות יש לומר דאיצטריך קרא למחמץ אחר מחמץ כמו דאיצטריך קרא למסרס אחר מסרס בלא שום טעם אחר ולפי זה הקושיא מעיקרא ליתא דהא גמרא מפורשת הוא לקמן (דף נ"ו ע"ב) דאר"י הכל מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב דכתיב לא תעשה חמץ ולא תאפה חמץ הרי בהדיא דאיצטריך קרא למחמץ אחר מחמץ:

ונראה לפרש דהא משמע ממתניתין דקתני וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה ומברייתא דקתני אף אני אביא לישתה ועריכתה ואפייתה דהא דכתיב לא תעשה חמץ קים להו לחכז"ל דלא בא להזהיר על פעולת החימוץ במנחה בלבד דא"כ הוה בעי לכתוב לא תעשה חמץ ומדכתיב לא תעשה חמץ משמע דקאי נמי על עשיות של המנחה ובא להזהיר שלא יעשה עשיות של המנחה בחימוץ וכן משמע מדברי התוס' לקמן (דף נ"ו ע"ב) בד"ה הניח שכתבו וז"ל ואע"ג דכתיב בקרא לא תעשה ולא תאפה משמע מידי דעשיי' כגון לישה כו' הכי נמי לא תעשה קרינא בי' עכ"ל וכוונתם להקשות על רב אמי דמלשון הכתוב משמע דלא הזהיר על מעשה החימוץ אלא על עשיות של המנחה בחימוץ ותירצו דאזהרת פעולת החימוץ נמי הוא במשמעות דלא תעשה ולפי זה יש לפרש דמעיקרא בקושייתם הוה משמע להו דהא דמביא ר"י לקמן על מחמץ אחר מחמץ שהוא חייב קראי דלא תעשה חמץ ולא תאפה חמץ אין כוונתו כמו דדריש הכא בברייתא אפיי' בכלל היתה כו' דלא צריך לזה אלא כוונתו דמפשטי' דקראי דלא תעשה חמץ ולא תאפה חמץ יש ללמוד דמחמץ אחר מחמץ חייב דכיון דלא תעשה קאי על עשיות המנחה א"כ משמע דבא הכתוב להזהיר שלא יעשה עשיות של המנחה כשהמנחה היא חמץ וא"כ כך לי עריכה ואפיי' שעושה אחר הלישה בחימוץ כמו הלישה שהיא מעשה ראשונה כיון דהלישה נמי היתה במנחה שנתחמצה כבר קודם הלישה והא דדריש

הכא בברייתא דמחייב על לישתה ועריכתה ואפייתה בא לאשמועינן דאפילו בהתראה אחת חייב על כל מעשה בפ"ע דאע"ג דאין התראות מחלקות גלי קרא דשינוי עשיות מחלקות ומשו"ה הקשו אי דאתרו אכל חדא אפילו אות ואפה דליכא שינוי עשיות מ"מ חייב שתים משום דהתראות מחלקות ואי בחדא התראה אמאי חייב נהי דשינוי עשיות מחלקות מ"מ הא ליכא התראה אלא למעשה הראשונה שהיתה תכ"ד של התראה וחידשו התוס' בתירוצם דאי לאו קרא דלא תאפה דדרשינן אפיי' בכלל היתה כו' לא הוי ידעינן דמחמץ אחר מחמץ חייב דהוי מוכרחין לפרש דהא דחייבה התורה על עשיות המנחה היינו דוקא במנחה שלא נתחמצה ונתחמצה ע"י עשייתו כגון שלש את המנחה עם שאור דבכה"ג הוה מחמץ את הכשרה אבל בעורך אחר לש כבר נפסלה המנחה קודם עריכה והמחמץ את הפסולה פטור ואין להקשות דתיפוק לי' דחייב על הנחת השאור לחוד אם נתחמצה בלא שום עשין כדאמר רב אמי לקמן דיש לומר דחייב על לישת המנחה עם שאור אפילו אם אדם אחר הניח השאור על גבי העיסה ולא נתחמצה וע"י לישתו נתחמצה וכן בעורך ואפה נמי איירי בכה"ג ומקרא דלא תאפה שמעינן דכיון דליכא במנחה פסול אחר אלא פסול של חימוץ לא מיקרי מנחה פסולה לענין חימוץ ושמעינן שפיר דמחמץ אחר מחמץ חייב ולפי"ז אפילו מעשה הראשונה חייב במנחה שנתחמצה ובזה מתורץ נמי קושיא הראשונה דהא דאקשו אפילו אפה ואפה נמי לא הקשו מלשון הברייתא דנקט לישה ועריכה ואפיי' אלא משום דס"ד דמקשה דבא ללמד דאפילו בהתראה אחת חייב על כולם משום דגלי קרא דשינוי מעשיות מחלקין משו"ה הקשו דבאתרו אכל חדא אפילו בלא שינוי מעשיות התראות מחלקין וצריך לומר דקושית התוס' דהכא הוא על פי שיטת פרש"י שם דפירש דדוקא בסך חמשה אצבעתי' נשא חייב על כל קרחה בהתראה אחת משום דכל קרחה הוא בתכ"ד של התראה וגלי קרא דקרחות מחלקין ובזה מדוקדק נמי הא דהביאו הכא הא דמוקי לי' התם בסך חמשה אצבע נשא וכוונתם דהכא אע"ג דגלי קרא דשינוי מעשיות מחלקין מ"מ אי אפשר שיעשה כולם בב"א אבל לפי מאי שפירשו התוס' שם דה"ה אם עשה חמשה קרחות בזא"ז נמי חייב דלא בעינן שיהו כל הקרחות בתכ"ד של התראה אלא תכ"ד של הקרחה הקודמת לה לא קשה מידי דבכה"ג הכא נמי משכחת לה ושפיר יש לומר דגלי קרא דשינוי מעשיות מחלקין:

בד"ה כלל ופרט כו' תימא לרבא דאמר דנין כו'. הא דקשה להו על רבא טפי מעל רב אדא משום דרב אדא אינו מוכרח שחולק על רבי אפטוריקי אלא דמותיב עליו מברייתא אחרת וכל קושיא יש לו תירוץ ורב אשי משני שפיר אבל רבא דאמר בהדיא דנין קשיא:

בא"ד ורבי אליעזר לק מכח זה הוא דן כו' כצ"ל פירוש דהא דאמר התם השתא דמרחקי אתי לרבויי עכו"ם אינו משום דהוה כלל ופרט ומשום דמרחקי אין דינו כשאר כלל ופרט אלא מרבינן עכו"ם אלא ה"פ השתא דמרחקי לא הוי כלל ופרט אלא דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל ללמד כו' וכן לר"א לא הוי ריבוי ומיעוט אלא דבר שהי' בכלל כו':

בא"ד דבפ"ק דיבמות קאמר כו' כצ"ל פירוש דלא תקשי דהאיך נוכל לפרש דכוונת הגמ' דהוי דבר שהי' בכלל כו' דהא משמע הכא ובשבת פרק כלל גדול דדבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל בא ללמד על הכלל לרבות והתם בסנהדרין בא ללמד על הכלל למעט כל המומתין וכתבו דאין להקפיד על זה דמצינו ג"כ בפ"ק דיבמות דדריש דבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל ללמד על הכלל למעט קדשי בדק הבית:

בא"ד וממעט קדשי בדק הבית סה"ד ומה"ד לאו משום דהוה כלל ופרט כו' כצ"ל:

בא"ד למצוה ולעכב ובפרק איזהו מקומן פירש הקונטרס דמהחטאת קא דריש דמרבה כל חטאות וא"ת כו' כצ"ל רש"ק:

בא"ד וצ"ל דאה"נ וקצת קשיא כו' כצ"ל פירוש דמעיקרא בקושייתם ס"ל דאע"ג דמקושית התנא או אינו אלא שזה טעון צפון משמע דאי דרשינן אותו למעט ואין אחר טעון צפון לא אמרינן דבא לקובעו חובה כדפירשו התוס' בד"ה תנא כו' דאיצטריך למיכתב צפון משום דבעי למיכתבו אותו דבא ללמד ואין אחר טעון צפון וא"כ אפילו לאחר שמתרץ דלא נוכל לומר כן משום דכתיב ושחט את החטאת מ"מ כיון דע"כ אותו בא למעט צפון במקום אחר א"כ לא נוכל ללמוד מצפון דכתיב בשעיר נשיא דבא לקובעו חובה אפי"ה אמרינן דבא לקובעו חובה משום דדוקא אי בעי למעט צפון בכל הזבחים חוץ משעירים לא אמרינן דבא לקובעו חובה משום דאיצטריך לכתוב צפון משום דבעי למיכתב אותו למעט צפון בכל השעירים כמותו ולא קשיא דא"כ לא לכתוב צפון בשעיר נשיא ולכתוב המיעוט דאותו במקום אחר שהוזכר צפון דהא לא הוי ידעינן למעט שעירים כמותו אבל כשבא למעט שעיר נחשון או השוחט שפיר יש ללמוד מצפון דכתיב בשעיר נשיא דבא לקובעו חובה דאי משום המיעוט דאותו לא בעי למיכתב צפון בשעיר נשיא אלא הוה לי' למיכתב המיעוט דאותו במקום דאיצטריך לכתוב צפון ומשום זה הקשו דאמאי לא מקשה בגמ' דהשתא דילפינן מושחט את החטאת לכל החטאות למצוה וה"ה לעכב נמי ילפינן בכל החטאות מדכתיב בכשבה כמו דאמר בזבחים (דף מ"ח) בהדיא למה לי הא דכתיב צפון בשעיר נשיא לעכב ולא ניחא להו לתרץ דאי לא הוה כתיב צפון ואותו בשעיר נשיא הוה אמינא דאותו בא למעט מעיכובא אותן קרבנות דלא כתיבי בהך קרא דכתיב בי' אותו כגון אי הוה כתיב אותו בשעירה או בכשבה

דחטאת יחיד הוה אמינא דאתי למעט מעיכובא חטאות זכרים כגון פרים ושעירים או חטאות שאינן קבועות ואי הוה כתיב בפרשת זאת תורת החטאת הוה אמינא דאתי למעט מעיכובא חטאות שאינן נאכלות אבל השתא דכתיב צפון ואותו בשעיר נשיא אין לטעות דאותו בא למעט שאר שעירים מעיכובא דא"כ קרא דכשבה למה לי דמשעיר נשיא ע"כ יש ללמוד לעיכובא לכל החטאות כמו שכתבתי לעיל לפרש בפי' הקונטרס בד"ה והשתא וע"כ לומר דאותו בא למעט שוחט דזה דוחק דכל זה הוה לי' להגמ' לפרש וכעין זה כתבו התוס' לעיל (דף נ"ג ע"א) בד"ה כי קא מיבעיא לי לעכב והא דכתבו לתרץ וצריך לומר דאה"נ הכי פירושו דלאחר דאמרינן דאותו בא למעט צפון במקום אחר שוב לא אמרינן דצפון דכתיב בשעיר נשיא בא לקובעו חובה דצפון לאו מיותר הוא דאיצטריך למיכתב צפון משום דבעי למיכתב אותו למעט צפון במקום אחר ואח"כ הקשו ע"ז דאין לומר כן דמלשון הברייתא משמע דלעולם איצטריך קרא דשעיר נשיא לקובעו חובה ומשום קושיא זו חזרו התוס' לסברתם הראשונה והא דהקשו למה לי הא דכתב רחמנא צפון כלל בשעיר נשיא לקובעו חובה דנילף מכשבה כמו דילפינן מיני' כל חטאות יש לתרץ כמו שכתבתי לעיל דלא תימא דאותו בא למעט שאר שעירים מעיכובא ואע"ג דדוחק הוא מ"מ אם נאמר דלא בא לקובעו חובה קשיא לשון הברייתא טוב יותר לפרש דבא לקובעו חובה ולתרץ בדוחק וכן משמע מדברי התוס' בד"ה הואיל ואיתרבו בסמיכה דמסקנת התוס' הוא לפרש דצפון דשעיר נשיא בא לקובעו חובה דכתבו הואיל ובהאי קרא גופי' דמרבינן לי' לסמיכה כתיב צפון אי לאו דכתיב אותו הוה אמינא דייתורא דהשעיר אסמיכה וצפון קאי ואי ס"ל להתוס' דצפון דשעיר נשיא לא איצטריך אלא משום דבעי למיכתב אותו קשה לא לכתוב צפון ולא בעי למיכתב אותו למעט:

בד"ה תנא כו' צפון סה"ד ומה"ד או אינו אלא שזה טעון צפון פירש בקונטרס כו' כצ"ל. וקאי על או אינו האחרון לבתר דקאמר דאותו קא קשיא לי' דלפי הגירסא שלפנינו דגריס זה הדיבור קודם ד"ה לאו משום דהוה כלל ופרט משמע דקאי על או אינו הראשון קשה טובא חדא דמאי מקשו תיפוק לי' דבגופי' כתיב בלא בנין אב הא בד"ה לאו משום דהוה כלל ופרט מקשו בהיפך דהיכי מרבה מושחט את החטאת נימא דהנך תרתי קראי דחטאת נשיא וחטאת יחיד פרט הני אין אחריני לא ותירצו דכתיב בכשבה וכתיב בשעירה ואייתר חד לבנין אב הרי בהדיא דבלא בנין אב אינו יכול לרבות משום דכתיב בגופי' ועוד דהא כתבו דמאותו דשעיר נשיא לא אימעטו אלא זכרים כמותו כו' ועוד כתבו כיון דאותו חזינן דלאו דוקא הרי בהדיא דמאותו ממעטין ולא מכלל ופרט ועוד

דמכלל ופרט אי אפשר לפרש דלא בא למעט אלא זכרים כמותו דמדת כלל ופרט הוא אין בכלל אלא מה שבפרט ואין להקשות לפי הגהתי דקאי על או אינו האחרון מאי מקשו לפי' הקונ' הא הקונטרס מפרש זה לפי סברת רב אדא דאו אינו דקאמר התנא הוא משום דהוה כלל ופרט דיש לומר דמשמע להו להתוס' דגם לפי המסקנא דאותו קא קשיא לי' פירש כן מדלא מפרש על או אינו האחרון דקרא דתשחט החטאת איירי בשאר בהמות שאינן שעירים וקשה אמאי לא מקשו התוס' לפי' הקונ' דלא לכתוב קרא דתשחט החטאת ותירוצם של התוס' בנזיר על כל כלל ופרט דאיצטריך הכלל דלא נילף מגז"ש או במה מצינו טפי מהפרט לא שייך כאן דלזה סגי במיעוט דאותו בלבד ונראה דיש לתרץ דקרא דתשחט החטאת אתי לעיכובא בשעיר נשיא בלבד והא דמקשה הכא או אינו לא בא לדחות הא דאמר למה זה יצא לקובעו אלא בא לדחות הא דקאמר דקרא דתשחט החטאת אתי לכל החטאות למצוה וקרא דשעיר נשיא אתי לעיכובא:

בא"ד תיפוק לי' דבגופי' כתיב בלא בנין אב כו' כצ"ל מצאתי פירוש כמו שכתבו התוס' בסמוך דכיון דכתיב בשעירה צפון חזינן דאותו לאו דוקא הוא ולא ממעטין מיני' מידי:

בא"ד והיינו בנין אב דקאמר סה"ד ומה"ד הואיל כו' כצ"ל וד"ה או אינו כו' עד שעיר הפנימי יש למחוק:

בא"ד דשעה מדורות כו' כצ"ל צ"ק:

דף נו.

בגמרא אלא אותו בצפון ואין השוחט בצפון שוחט מדרבי אחיי' נפקא כו' כצ"ל:

שם ואין בן עוף בצפון דתניא יכול יהא בן עוף טעון צפון ודין הוא ומה בן צאן כו' אינו דין שיקבע לו צפון כו' ואין פסח בצפון דתניא ראב"י אומר כו' שלא קבע לה זמן לשחיטתה כו' אינו דין שיקבע לו צפון כו' כצ"ל וכן גריס רש"י בזבחים (דף מ"ח ע"ב) ונראה לי דגירסא זו שלפנינו הגי' חכם אחד לפי שהוקשה לו על הגירסא הישינה דאין דרך הש"ס להקשות על התנא ולסתור את דבריו אלא לחזר ולתרץ את דבריו והכא פריך הגמ' לסתור הק"ו דבן עוף וק"ו דפסח דהוזכרו בברייתא ע"כ בק"ו דבן עוף דמביא הש"ס דתניא בלא שם חכם מחק מלות דתניא יכול יהא בן עוף טעון צפון ודין הוא והגי' במקומן סד"א ליתי בק"ו מבן צאן ובק"ו דפסח דמביא הש"ס דתניא ראב"י אומר מחק תיבות ת"ל אותו והגי' פסח מדראב"י נפקא פירוש דראב"י בברייתא דן לסתור הק"ו דפסח מעולה וכל הפירכות הם מדברי ראב"י בברייתא אבל אין גירסא זו נכונה דבהדיא איתא בת"כ כל הנך שלשה בריתות כמו שהם בנוסחא הישינה סמוכות זו לזו על קרא דושחט אותו דעולה דת"ק דריש אותו למעט בן עוף וראב"י דריש למעט פסח ור"א דריש למעט שוחט

והא דקשה על גירסא הישינה דהאיך פריך הש"ס לסתור דברי התנאים נראה דלא קשה מידי דהא יש להקשות עוד אמאי הוצרך הש"ס לחזור מהא דקאמר ואין השוחט בצפון מכח קושיא דשוחט מדר"א נפקא הא אין הכרח לומר דתנא דברייתא דלעיל דדריש אותו דשעיר למעט שוחט ס"ל כר"א דוקא וא"כ בפשיטות יש לתרץ דאותו דשעיר אתי לאין שוחט בצפון ואותו דעולה לאין בן עוף בצפון כהת"ק דת"כ או לאין פסח בצפון כראב"י וצריך לומר דמשמע להש"ס דת"ק וראב"י ע"כ ס"ל דלא בעינן קרא למעט שוחט דמסברא אמרינן דאין דינו של השוחט כשחיטה דאי ס"ל דבעינן קרא למעט שוחט הוה בעי למעט שוחט מאותו דעולה דכתיב ברישא דהא אי לא הוי כתיב אלא אותו דעולה לבד הוי ממעטינן מיני' שוחט ולא בן עוף ופסח משום דשוחט לא בעי מיעוט אלא מהסברא אבל אבן עוף ופסח איכא ק"ו רק משום דכתיב נמי אותו דשעיר ממעטינן מיני' נמי בן עוף או פסח ולפי זה מקשה הש"ס שפיר כיון דדריש למעט שוחט א"כ ע"כ כר"א ס"ל דבעי קרא למעט שוחט א"כ מאותו דעולה דכתיב ברישא נפקא ומתרץ הש"ס אלא אותו דשעיר אתי לאין בן עוף בצפון דגם ר"א מודה לת"ק דבעי קרא למעט בן עוף ולא פליג עליו אלא דאותו דעולה אתי למעט שוחט ודחי דכיון דיש פירכא טובה אק"ו דבן עוף יותר מסתבר לומר דר"א פליג את"ק וס"ל דלא בעינן קרא למעט בן עוף משום דק"ו פריכא הוא ואע"ג דת"ק ע"כ לא ס"ל אותה פירכא מ"מ לר"א מסתבר יותר לומר דפליג את"ק משום פירכא זו והא דלא מתרץ דתנא דברייתא דלעיל דדריש קרא דשעיר ס"ל כר"א דבעינן קרא למעט שוחט וס"ל כת"ק דבעינן קרא למעט בן עוף דאין סברא לאוקים תנא דברייתא דלא כחד מהנך תלתי תנאי דת"כ:

(**שם**) **ודקא** קשיא לך מדר"א נפקא דר"א לאו למעוטי שוחט כו' זו היא גירסת הקונטרס דהכא אבל מדברי התוס' דהכא בד"ה אלא אין השוחט בצפון משמע דגריס מדר"א נפקא לאו למעוטי כו' וכן הוא נמי גירסת רש"י בזבחים (דף מ"ח ע"ב) ויש לדקדק דהא מדאיצטריכו תרי קראי חדא למעט שוחט וחדא לרבות מקבל משמע דמסברא אית לן למימר דתרווייהו בעי צפון כמו שחיטה וקבלה אלא דלאחר דדרשינן ולא שוחט בצפון אית לן למימר דמסברא דמקבל נמי לא בעי צפון משו"ה בעינן קרא לרבות מקבל דליכא למימר דמסברא תרווייהו לא בעי צפון אלא דלאחר דגלי קרא דמקבל בצפון בעינן קרא למעט שוחט דא"כ לא לכתוב אלא חד קרא לרבות מקבל ומהאי קרא גופי' אימעט נמי שוחט דהא דמרבינן מאותו דמקבל בצפון אע"ג דמשמעות דאותו הוא למעט צריך לומר דהוא בדרך זה דאמרינן דהא דממעט אין שוחט בצפון אין עיקר כוונת הכתוב למעט שוחט דהא לא איצטריך אלא כוונת הכתוב על דיוקא דמיעוטא דדוקא אין שוחט

בצפון אבל מקבל בצפון א"כ נשמע נמי דאין שוחט בצפון כמו שכתבו התוס' בד"ה אלא ולפי זה קשה על גירסת הקונטרס דהכא דגרס דר"א לאו למעוטי שוחט בצפון הוא דאתא כו' הא בעינן למידרש מעיקרא אין שוחט בצפון וא"כ אותו דעולה דכתיב ברישא הוה לן למידרש ואין שוחט בצפון וקרא דשעיר דכתיב בסיפא הוה לן למידרש למקבל בצפון ונראה לפרש דפירוש הקונטרס דהכא ס"ל דמעיקרא בעינן לרבות מקבל דמסברא אמרינן דבין מקבל ובין שוחט לא בעי צפון ומשו"ה דריש מאותו דעולה דכתיב ברישא לרבות מקבל ולאחר דמרבינן מקבל איצטריך אותו דשעיר למעט שוחט ולא קשיא דא"כ לא לכתוב אלא חד קרא לרבות מקבל ושוחט נמי אימעט ממילא מהאי קרא דהא דמרבינן מקבל אינו מדיוקא דמיעוטא כמו שפרש"י בזבחים אלא פירוש הקונטרס דהכא מפרש דאותו מיותר לרבות מקבל וה"ק קרא ושחט דהיינו שחיטה אותו דהיינו מקבל תרווייהו בעי צפון והא דקאמר בגמרא אלא הך אין השוחט בצפון אבל מקבל בצפון אין כוונת הגמרא לומר דבדרך זה מרבה מקבל מאותו אלא כוונת הגמרא לפרש דברי ר"א דהא דקאמר ולא השוחט צריך להיות עומד בצפון לא בא למעט שוחט אלא ה"ק דאין שוחט צריך להיות בצפון אבל מקבל צריך להיות עומד בצפון ואע"ג דמשמעות דברי ר"א בברייתא משמע דדריש אותו למעט ולא לרבות אין זה קושיא דבלא זה צריכין לתקן דבריו בברייתא לתירוץ זה דהא קאמר לפי שמצינו במקבל שעומד בצפון א"כ קאמר בהדיא דמקבל בצפון פשיטא לי' בלא קרא דאותו ומאותו דריש למעט שוחט ובזה יתפרש שפיר הא דפירש בקונ' ואי קשיא לר"א אימא אותו בצפון ולא מקבל בצפון ולכאורה קשה מאי קושיא הא למעט מקבל לא צריך קרא כיון דכתיב קרא למעט שוחט ה"ה מקבל ולפי מה שפרשתי ניחא דהכי מקשה דמאותו דעולה נרבה שוחט בצפון ומאותו דשעיר נמעט מקבל בצפון:

שם מלקח ולקח נפקא פירוש דהוה לי' למכתב לקח וכתיב ולקח בוי"ו דרשינן לו יקח כדאמר בזבחים (דף מ"ח ע"א):

שם הא דערך חברי' ואפה הוא כצ"ל לפי גירסת הקונ' ותוס':

שם מקיזין לו את הדם כו' ואין מקיזין לו את הדם כו' כצ"ל:

שם ובלבד שלא ישחוט על אותו מום כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה ותיתי כו' דמה מצינו בשאר חטאות דטעונות סמיכה כו' כצ"ל:

בד"ה אלא שעה מדורות לא ילפינן הילכך איצטריך קרא לרבות סמיכה ואמאי איצטריך כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה מחטאת גמרינן דאין לה זמן קבועה וטעונה צפון כו' כצ"ל:

בא"ד וכל שכן פסח וקא פריך כו' כריתות וקאמר מאשם כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה דר"א כו' ואי קשיא לר"א אימא אותו בצפון ולא מקבל בצפון חסר התירוץ ונראה דהתירוץ הוא דמסתבר יותר לרבות מקבל משוחט דשוחט הוא זר ומקבל בעי כהן ובגדי כהונה דוקא וכיון דמרבינן מקבל מאותו דעולה ע"כ אותו דשעיר למעט שוחט וכצ"ל בפי' הקונטרס אלא שאיני יודע לכוון הלשון:
בד"ה ערך הוא ואפה הוא לאיחיובי תרתי אתרווייהו כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה פירוש דהא דקתני מה אפיי' מיוחדת שהיא מעשה יחידי איירי בערך הוא ואפה הוא ליחייב תרתי חדא אעריכה וחדא אאפיי' ובכה"ג לא הויא אפיי' אלא מעשה יחידי דגמר עריכה דאיתא נמי באפיי' מצטרפת עם עריכה דקודם אפיי' וחשיב כולה חד עריכה אריכתא וכבר חייב חדא אעריכה והא דקאמר ר"פ אפאה חייב שתים איירי בערך חברי' ואפה הוא דחייב נמי חדא על גמר עריכה שבאפיי' וה"ה דמשכחת דמחייב על אפיי' שתים אפילו בערך הוא ואפה הוא כגון דחזרו והתרו אותו קודם אפיי' על אפיי' ועל גמר עריכה שבאפיי' דאע"ג דערך הוא ומחייב חדא על עריכה מ"מ חייב נמי על גמר עריכה שבאפיי' משום דהתראות מחלקות כמו אל תשתה אל תשתה דנזיר אלא דהברייתא דקתני מה אפיי' מיוחדת שהיא מעשה יחידי וחייבין עלי' בפ"ע לא איירי בכה"ג דעיקר כוונת הברייתא דאע"ג דכבר עשה עריכה בחימוץ מחייב נמי על מעשה אפיי' משום דמחמץ אחר מחמץ חייב ואיירי בהתרו אותו על העריכה ואח"כ התרו אותו על האפיי' לבדה וליכא בעריכה התראות מחלקות:
בד"ה ערך חברי' ואפה הוא מיחייב חברי' חדא ואיהו תרתי כו'. פירוש דרש"י מפרש דמשו"ה קאמר הא דערך הוא ואפה הוא והא דערך חברי' ואפה הוא ולא קאמר הא דערך ואפה והא דאפה לחוד כדי לאשמועינן דהא דאמר ר"פ אפאה חייב שתים איירי אפילו כשחברי' מיחייב חדא על עריכה כגון שערכה בחימוץ דכיון דמחמץ אחר מחמץ חייב אין חילוק בין עורך אחר לש או עורך אחר עורך:
בא"ד כדאמר נמי לקמן להביא מחמץ אחר מחמץ פירוש דלקמן קאמר ר"י דהכל מודים במחמץ אחר מחמץ שחייב ויליף לה מקרא דלא תאפה חמץ דלא תאפה בכלל דלא תעשה הי' ויצא מן הכלל ללמד דמחמץ אחר מחמץ חייב:
בד"ה במקום שאין עושין בו מום היינו כו' כצ"ל:
בד"ה במקום שעושין בו מום אזנו ועינו כו' כצ"ל:
בד"ה אף נשחט על אותו מום כו' וזה לא נתכוין להטיל בו מום על מנת לשוחטו עליו. וקשה דמאי מועיל זה לענין היתר שחיטה הא אפילו לחכמים דאוסרין דבר שאין

מתכוין מותר להקיז דם אפילו במקום שעושין בו מום והטעם משום דהוה כמטיל מום בבע"מ דמותר משום דכתיב תמים יהי' לרצון ואפי"ה אסרו לשחוט עליו משום גזירה כמו שכתבו התוס' הכא בד"ה ר"ש וא"כ ר"ש דפליג ומתיר לשחוט עליו על כרחך לומר הטעם משום דלא גזור ובבכורות (דף ל"ג ע"ב) במתניתין בד"ה יקיז אף במקום שעושה מום דמפרשי דסבר ר"ש דבר שאין מתכוין מותר ניחא דמדלא התירו חכמים להקיז אלא במקום שאין עושין בו מום משמע דמתניתין איירי כשיש לו רפואה בהקזה במקום שאין עושה מום דבכה"ג לא חשיב בע"מ ע"י שאחזו הדם ולא הוי כמטיל מום בבע"מ ור"ש דמתיר אפילו בכה"ג להקיז אפילו במקום שעושין בו מום צריך לפרש מטעם דבר שאין מתכוין דרש"י ס"ל אע"ג דמכוין לעשות המעשה האסור אם אין כוונתו להמעשה האסור אלא לדבר אחר ג"כ חשיב דבר שאין מתכוין וכה"ג מפרש נמי בשבת (דף צ"ה ע"א) בד"ה כר"ש וז"ל והמרבץ אינו מתכוין להדביק עפר בגומא ולהשוות הבית אלא שלא יעשה אבק עכ"ל וכן פירש נמי בבכורות (דף כ"ה ע"א) בד"ה גוזז וז"ל אלמא משום דאין מתכוין לשום גיזה אלא לתקן שרי עכ"ל אבל הכא ע"כ איירי באין לו רפואה אלא אם יקיז לו במקום שעושין בו מום מדהתירו חכמים להקיז אפילו במקום שעושין בו מום משום דהוה כמטיל מום בבע"מ ולא פליגי אלא בהיתר שחיטה על אותו מום וע"כ פלוגתתם הוא בגזירה ולא בדבר שאין מתכוין ונראה דרש"י מפרש דפלוגתתם בגזירה תלוי נמי פלוגתתם בדבר שאין מתכוין דהתוס' בד"ה ר"ש כתבו דהגזירה הוא דילמא אתי לאערומי ולהקיז אפילו בלא אחזו דם או דילמא אתי לעשות בו מום כשיש לו רפואה בענין אחר ורש"י ס"ל דהגזירה הוא רק משום דילמא אתי לעשות בו מום כשיש לו רפואה בענין אחר אבל לזה לא חיישינן דילמא אתי לאערומי לעשות בו מום אפילו בלא אחזו דם ולפי זה אין שייך למיגזר אלא לסברת חכמים דאוסרין בכה"ג להקיז במקום שעושין בו מום משום דס"ל דדבר שאין מתכוין אסור אבל ר"ש דאפילו לכתחילה מתיר להקיז בכה"ג אפילו במקום שעושין בו מום ליכא למיגזר כלל ובזה נראה לי ליישב קושית התוס' על רש"י דמקשו דמשמע בבכורות דטעם ר"ש דברייתא לא הוי משום דבר שאין מתכוין דיש לומר לפרש"י דאע"ג דמפרשינן דטעמי' דר"ש בברייתא הוא נמי משום דבר שאין מתכוין היינו משום דשמואל אמר הלכה כר"ש דברייתא משמע דשמואל מפרש טעם ר"ש בברייתא נמי משום דבר שאין מתכוין משו"ה פסק כר"ש נגד רבנן אבל אי לא אמר שמואל הלכה כר"ש דברייתא הוי אמרינן דהגזירה הוא דילמא אתי לאערומי ולהקיז אפילו בלא אחזו דם ולפי זה לא תלוי פלוגתתם בגזירה בפלוגתא דדבר שאין מתכוין והוי אמרינן דהלכה כרבנן:

בתוס' ד"ה שוחט מדר"א נפקא תימא ההוא בעולה כתיב כו'. וקשה דלפי סברת המקשה בהתוס' דלא ילפי מהדדי הוה להו להקשות אברייתא גופי' דאמר ר"א לפי שמצינו במקבל שעומד בצפון והיינו מדרשא דולקח דכתיב בחטאת ויש לומר דסבירא להו להתוס' דאפשר לומר דממקום אחר למד בעולה דמקבל בצפון וכן היתה סברת המקשן בתוס' בזבחים (דף מ"ח ע"ב) בד"ה אלא עיי"ש:

בא"ד העולה במקומה תהא. וצריך לפרש דהתוס' לא מפרשים העולה במקומה תהא כמו שפרש"י בזבחים (דף מ"ט ע"א) דבמקום העולה תהא והוה שנה הכתוב לעכב דאין זה ענין ללמוד עולה מחטאת או חטאת מעולה אלא מפרשים דהעולה במקום החטאת תהא וילפינן מזה עולה מחטאת לעיכובא וה"ה דילפינן נמי חטאת מעולה לענין דאין שוחט בצפון ועולה מחטאת למקבל בצפון:

בד"ה מחטאת שכן מכפרת כו'. דברי התוס' הם קושי ההבנה דהא הכא בק"ו בעינן למילף מעולה וכן מחטאת ואשם וכן הא דקאמר מכולהו היינו נמי ק"ו חדא מתלת ולא בנין אב ונראה דקשה להו למה הוצרך לומר שכן מכפרת על חייבי כריתות והוי סגי לומר שכן מכפרת דהא פסח לא מכפר כלל ותירצו דבזבחים איבעיא להו אי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בבנין אב ובעי ר"י למיפשט דאין חוזר ומלמד בבנין אב דלא לכתוב צפונה באשם ותיתי בבנין אב מחטאת ודחי משום דאיכא למיפרך מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות והתם הוכרח לומר כן משום דאשם נמי מכפר ואגב שגירות לישנא דהתם נקט הכא נמי הכי וצריך להגי' בדברי התוס' כן אלא שאיני יכול לכוון הלשון:

בד"ה אלא כו' השתא משמע כו' פירוש דאם יכולין למדרש מקבל בצפון אע"ג דליכא קרא למעוטי שוחט קשה למה לי קרא למעט שוחט בצפון הא מאותו קרא דדרשינן מקבל בצפון נשמע נמי ממילא דאין שוחט בצפון דהא כך דרשינן אין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון ומקשו על זה דמברייתא דר"א משמע דלא איצטריך קרא לאין שוחט בצפון אלא לאחר שמצינו שמקבל בצפון וא"כ הדרא קושיא לדוכתא לא לכתוב אלא חד קרא ותירצו דהשתא דמוקמינן אותו דשעיר למקבל בצפון צריך לומר דתנא דברייתא דלעיל דדריש אותו דשעיר למקבל בצפון לית לי' הך סברא דר"א ור"א דאית לי' הך סברא לא דריש מאותו דשעיר מקבל בצפון אלא מלקח ולקח ואותו דשעיר דריש לדרשא אחרינא וכן הוא בהדיא בתוס' בזבחים (דף מ"ח ע"ב) בד"ה שוחט דר"א דריש מקבל בצפון מולקח ואח"כ כתבו דבברייתא גופא נמי מצינן למימר דלפי שמצינו לאו דוקא ור"א גופי' נמי אית לי' דאיצטריך קרא לאין שוחט בצפון אע"ג דלא מצינו שמקבל בצפון:

דף נו:
בגמרא אין לי אלא שלא יתן בו מום כו' כצ"ל וכן הוא בבכורות (דף ל"ג ע"ב):
ברש"י ד"ה אפילו ימות כו' בפ"ק דפסחים מפרש מתוך כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה הכל מודים כו' כלומר כל המסייעין בחימוץ כו' פירוש דבפעולת החימוץ במנחה לא משכחת כלל מחמץ אחר מחמץ דכיון דכבר נתחמצה אי אפשר להחמיץ עוד ולא דמי למטיל מום בבע"מ או למסרס אחר מסרס דהתם אחר שעשה מום יכול לעשות עוד מום ואחר מעשה הסירוס עושה עוד מעשה סירוס אבל מעשה חימוץ אי אפשר כלל שיעשה אחר שכבר נתחמצה ע"כ מפרש דקאי על עשיות המנחה בחימוץ כגון עורך אחר לש ואופה אחר עורך:
בד"ה אם על כורת שמניחן תלויין חייב כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה דיקלא כו' דלא קדוש ואמאי איצטריך כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה לא יהי' קרי בי' לא יהי' שלא יטיל בו מום סה"ד ומה"ד מום לא יהי' בו כו' כצ"ל:
בד"ה כמעשה שבת כו' ונצלה מאליו סה"ד ומה"ד חייב כמעשה צלי בשבת כו' כצ"ל וכן הוא גירסת רש"י בגמ' והגירסא שלפנינו מאי חייב נמי דקאמר כמעשה צלי של שבת הוא גירסת התוס' דמפרשים דבמחמץ נמי לא מחייב אלא אם היפך בו כמו בצליי' אבל לפירוש הקונטרס דחייב במחמץ אפילו לא היפך בו א"כ רבא לא קאי כלל לפרש חייב דקאמר רב אמי בחימוץ אלא קאי לפרש כמעשה שבת לא שייך כלל לומר מאי חייב נמי דקאמר:
בא"ד בכה"ג דמפרש לקמן כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה ר"ש כו' ולא שיהא פסיק רישי' ושרי כו'. פירוש לאפוקי מפירוש רש"י דפירש דאע"ג דעושה מום במתכוין כיון שאין מתכוין לעשות בו מום לשחוט עליו אלא לרפואה מיקרי נמי שאין מתכוין ושרי ולהתוס' כה"ג הוי פסיק רישי' ולא מותר משום דבר שאין מתכוין:
בא"ד יכול נפל מן הגג ונשבר כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה הכל מודים כו' דאמרינן פ"ק דע"ז גמרא עיר שיש בה עכו"ם גבי מקדיש בזה"ז כו' ומשני ה"מ בזמן שבהמ"ק קיים כו' כצ"ל פירוש בגמ' שהוא על המשנה עיר שיש בה עכו"ם:
בד"ה להביא כו' לא הוו מומין דהא איתנהו פירוש משום דאיתנהו בכיס כו' כצ"ל:
בא"ד ונראה כו' בתוס' שבת (דף קי"א ע"א) כתבו וז"ל ונראה לר"י דכרות הוי שלא נכרתו לגמרי ממקום חבורן אלא עדיין מעורים קצת ונתוק היינו שניתקו לגמרי אלא שהם בכיס ועפ"י דבריהם שם יש להגי' גם כאן ולא כהגהות הצ"ק:

בד"ה אמר מום כו' דלא משתמיט תנא בשום דוכתא למימר דתערובת חמץ בכרת כצ"ל מצאתי:

בא"ד יש מקומות דדרשי כגון הכא ובמרובה כו' כצ"ל:

בד"ה הניח כו' משמע מידי דעשיי' כו' פירוש דמדתנן במתניתין וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפייתה וכן בברייתא נמי תני אף אני אביא לישתה ועריכתה וכל מעשה יחידי שבה משמע דקים להו לחכז"ל דהא דכתיב לא תעשה חמץ בא להזהיר על עשיות של המנחה במנחה שנתחמצה ולא בא להזהיר על פעולת החימוץ במנחה ואפשר לומר דמדכתיב לא תעשה חמץ בצירי תחת התי"ו ובקמץ תחת העין משמע דקאי על עשיות של המנחה שלא יעשה אותם כשהמנחה היא חמץ דאי קאי על פעולת החימוץ הוה בעי למיכתב לא תעשה חמץ בפתח תחת התי"ו והעין ותירצו דפעולת החימוץ ג"כ הוא במשמעות דלא תעשה חמץ ואפשר לומר דאי לא קאי אלא על עשיות המנחה בחימוץ הוה בעי למיכתב לא תעשה בחמץ:

בד"ה ומעשה שבת כו' כשאדם מניח לחתיכת שאור שלם כו' חימוץ גמור אלא כעין חמץ נוקשה דדמי למאכל בן דרוסאי כו' כצ"ל:

דף נז.

בגמרא מאי חייב נמי דקאמר כמעשה צלי של שבת כו' זו היא גירסת התוס' דפירשו בד"ה כמעשה שבת דבהנחת שאור ע"כ לא מחייב אלא אם היפך בו אבל רש"י פירש דבהנחת שאור חייב אפילו לא היפך בו וגריס אמר רבא חייב כמעשה צלי בשבת:

שם אלא דלא היפך בי' נמי הוה בשיל כו' כצ"ל ש"מ:

שם דחזו לככא דאקלידא כצ"ל וכן הוא בשבת (דף פ"ט ע"ב) וכן הוא בערוך ערך ככא מצאתי:

שם דחזו לצירוף כו' דחזו לככא דאקלידא כצ"ל:

שם הייתי אומר אין לי בלא תעשה חמץ כו' כצ"ל ש"מ:

שם אלא קומץ בלבד וקשה דהא קרא במנחת מרחשת כתיב כמו שפרש"י בד"ה שאר מנחות מנין ונאפות קודם קמיצה ואי אפשר להחמיץ מצה אפיי' וגם עשיות דמנחה בחימוץ כגון לישה ועריכה וקיטוף לא אפשר במצה אפיי' והאיך מצינן לאוקים קרא בקומץ לאחר קמיצה ונראה לומר דאילו נאמר אשר תקריבו לחוד על כרחך הוי מוקמינן קרא במנחת סולת לחוד:

שם המחמץ את הכשרה כו' כצ"ל:

(**שם**) **ויצאת** וחזר וחימצה כו'. מדלא מיבעיא לי' בנטמאת וחזר וחימצה משמע דפסול טומאה פשיטא לי' דמהני בה לאחר שחימצה ומדמבעיא לי' ביצאת לאחר חימוץ

ולא מיבעיא לי' ביצאת לאחר שנטמאת ונ"מ לענין אם עבר והקריבה דציץ מרצה על הטומאה ואינו מרצה על היוצא משמע דלאחר טומאה פשיטא לי' דמהני בה פסול יוצא דכיון דהציץ מרצה על הטומאה בדיעבד שפיר אית בה קדושה לענין לפסול ביוצא:
שם איפסלה לה ביוצא וכי הדר מחמץ לה כו' משום מחמץ אחר מחמץ כו' לא מהני בה וכי הדר מחמץ לה כו' משום מחמץ אחר מחמץ כו' כצ"ל:
שם אשר תקריבו למה לי כו' כצ"ל ש"מ דלפי הגירסא שלפנינו קשה מאי מקשה למה לי הא דרשינן מיני' בסמוך כשרה ולא פסולה וצריך לומר דכשרה ולא פסולה דרשינן מלד' והכא מקשה אשר תקריבו למה לי:
ברש"י ד"ה לככא דאקלידא לשון של מפתח שראשו חד ותוחבו בתוך התיבה כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה או דילמא כיון דחימצה לא מהני בה פסול יוצא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה והשתא כו' דאפילו כשהקומץ מעורב בה חייב עלי' כצ"ל ש"מ:
בד"ה אשר תקריבו דמשמע דאקומץ לחודי' קאי למה לי כצ"ל ש"מ. ונראה לפרש דכוונת הקונטרס בזה לתרץ קושית התוס' בד"ה אשר תקריבו דאע"ג דאיצטריך אשר תקריבו לפטור מחמץ בראשו של מזבח מ"מ לא הוה לקרא לכתוב לשון דמשמע דקאי על הקומץ דוקא שהוא דבר הקרב על המזבח ואם בא לרבות מנחת נסכים ניחא דמנחת נסכים הוא דבר הקרב כולו על גבי המזבח וכן אם בא לרבות לחם הפנים ג"כ ניחא לפי שלחם הפנים מקריבין אותו על השלחן שהוא בהיכל:
בד"ה לרבות כו' אלא במנחות ששיריהן נאכלין שאין שיריהן נאכלין מנין כו' כצ"ל:
בא"ד דלא קריב מיני' לא וקסבר כו' כצ"ל:
בא"ד לא לקי דמי פירות אין מחמיצין כו' נקט סה"ד והד"א ומה"ד וקפריך כו' כצ"ל:
בא"ד בע"ב ומנחת כהנים וכהן משיח נמי איתרבאי מיני' כו' וקשה דמשמע דמרבי מנחת כהן משיח אפילו לר"ע דלית לי' מגבלה במים וכשרה מ"ש מנחת כהן משיח ממנחת נסכים הא מנחת כהן משיח נמי איכא ג' לוגין לעשרון ויש לומר דרש"י לשיטתו דפירש לקמן (דף פ"ז ע"ב) חביתי כ"ג במה מחלקן לעיסה ומשמע דס"ל דהלישה הי' קודם נתינת השמן דהא אמרינן דרביעית נמשלה שבו הי' מודד לחביתי כ"ג רביעית שמן לכל חלה וא"כ ע"כ גם ר"ע ס"ל דמגבלה במים כשאר מנחות ודוקא במנחת נסכים לית לי' משום דמגבלה בשמן ויש לה שמן מרובה ג' לוגין לעשרון:
בתוס' ד"ה ואם נצלה בו כגרוגרות מצד אחד פירש בקונטרס צלי' גמורה לא כל צרכו לגמרי אלא יותר ממאכל בן דרוסאי כצ"ל. דלפי הגירסא שלפנינו תחלת דברי התוס' הם

כפולים דהי' די לומר צלי' גמורה לבד או כל צרכו לבד ובסוף שכתבו יותר ממאכל בן דרוסאי הוא סותר למה שכתבו בתחלה כל צרכו לגמרי ע"כ נראה להגי' כמו שהגהתי וכוונתם לתרץ דלפי פירוש הקונטרס שפירש צלי' גמורה מאי אשמועינן רבא דפשיטא דצלי' גמורה חייב אפילו אם לא היפך בי' כמו דמשמע מדברי הגמ' דפריך בפשיטות אלא דאי לא היפך בי' נמי הוה בשיל פשיטא [ואין נראה לי להגי' ולמחוק תיבות מצד אחד כמו שהגי' הש"מ ורבא אשמועינן דדוקא במקום אחד חייב דא"כ בהיפך הוה לי' לומר דאם נצלה בשני מקומות פטור ועוד דא"כ אין לו שייכות למימרא דרבב"ח אר"י דאיירי בצד אחד ובשבת בדיני מבשל בשבת הוה לי' לאשמועינן דבעינן כגרוגרות במקום אחד] ע"כ פירשו דאין כוונת רש"י כל צרכו לגמרי אלא יותר ממאכל בן דרוסאי קרי צלי' גמורה ולפי זה שפיר אשמועינן רבא דאפילו אם לא נצלה כל צרכו לגמרי אלא יותר ממאכל בן דרוסאי חשיב לי' צלי' אפילו כי לא היפך בו ולא נצלה אלא מצד אחד:

בד"ה בשנים ושלשה מקומות לא דמי להוציא חצי גרוגרות כו'. פירוש דהתם קאמר ר' יוסי לשתי רשויות פטור לפי שיש הפסק רשות אחר ביניהם משמע דלרשות אחת אפילו בשתי מקומות חייב:

בא"ד מחוסר קריבה לאו כמחוסר כו' כצ"ל צ"ק. והא דלא הקשו מההוא דהבונה דהתם איירי באב מלאכה של כתיבה דהשיעור הוא שתי אותיות ועדיפא לי' להקשות מהוצאה דאיירי נמי באוכלין דהשיעור הוא כגרוגרות כמו בבישול ובשבת (דף ק"ד ע"ב) כתבו התוס' בד"ה התם דמאן דמחייב בנצלה בשנים או בשלשה מקומות סבר דלא דמי להא דתנן כתב על ב' כותלי הבית דפטור משום דמחוסר חתיכה וקריבה דבנצלה אין מזיק חסרון קריבה כמו בכתיבה ולפי דבריהם צריך לומר דבהקודח בשלשה מקומות דמשמע לי' לרבינא דחייב משום דחזו לצירוף נמי לא מזיק חסרון קריבה כמו בצלי' והיינו משום דהנקבים הם לצורך אויר כמו שפירש רבינו גרשון הכא ועייל שפיר אויר דרך שלשה נקבים כמו בנקב אחד שהוא כשיעור שלשה נקבים:

בד"ה מנחה מנין דמחלקם לא נפקא לן אלא שירים שאחר קמיצה והכא קודם קמיצה. פירוש דקשה להו דהא משמע מדברי הגמ' לעיל (דף נ"ה ע"א) דפריך מנה"מ דמחייב המחמץ בשירים ויליף ר"ל מדכתיב חלקם אע"ג דבמתניתין מביא קרא דכל המנחה לא תעשה חמץ דלא נוכל למילף אזהרה בשירים שלאחר קמיצה מקרא דכל המנחה משום דשירים שלאחר קמיצה גרע משירים שקודם קמיצה וכמו שפרש"י שם וא"כ השתא דכתיב חלקם לשירים שלאחר קמיצה שפיר נוכל למילף לשירים שקודם קמיצה דלא

גרע משירים שלאחר קמיצה ומאי מקשה מנחה מנין ע"כ פירשו דמחלקם לא נפיק שירים שקודם קמיצה משום דיש צד סברא לומר דשירים שאחר קמיצה עדיף משירים שקודם קמיצה משום שכבר קרב מהן למזבח ואפי"ה לא נפיק שירים שלאחר קמיצה משירים שקודם קמיצה משום דיש צד סברא לומר דשירים שקודם קמיצה עדיף משום דהן עצמן ראויין ליקרב על המזבח ע"י קמיצה וקשה מי הכריחם לזה הא אפילו אי נפיק מחלקם נמי מנחה שלא נקמצה היינו דוקא מה שעתיד להיות שירים אבל מה שעתיד להיות קומץ פשיטא דלא נפיק קומץ שקודם קמיצה משלאחר קמיצה דפשיטא דלאחר קמיצה קדוש יותר מקודם קמיצה וא"כ איצטריך מנחה לרבות קומץ קודם קמיצה ונ"מ כגון שלא החמיץ כל המנחה אלא כזית אחד ואי לאו קרא דמנחה דמרבה קומץ קודם קמיצה הוה פטור משום דשמא אותו כזית עתיד להיות קומץ ולא שירים ונראה לתרץ דלשון מנחה מנין משמע דאפילו אם החמיץ כל המנחה קא מיבעיא מנלן דחייב דאל"כ הוה לי' למימר קומץ קודם קמיצה מנין:

בד"ה אשר תקריבו למה לי כו' או לכל הפחות אחר שהוצת האור ברובו. פירוש דלקמן בעי רב מרי חימצה בראשו של מזבח מהו אשר תקריבו אמר רחמנא והא איקרבה או דילמא מחוסר הקטרה כמחוסר מעשה דמי ומשמע להו להתוס' דאפילו אם נאמר דדוקא לאחר הקטרה פטור נמי בעינן למידרש קרא דאשר תקריבו דבלא קרא הו"א דאע"ג דהמנחה לא נפסלה בשום פסול לאחר הקטרה מ"מ המחמץ עובר בלאו ויש לדקדק בדברי התוס' אמאי לא כתבו כלשון הגמ' דלקמן אחר הקטרה ולמה להו עכשיו לפרש דהקטרה הוא לאחר שהוצת האור ברובו ועוד דתיבות לכל הפחות הוא שפת יתר דלא הוי בעי למימר אלא או לאחר שהוצת האור ברובו ונראה לפרש משום דיש שני מיני הקטרות כמו דאמרינן לעיל (דף כ"ו ע"ב) כאן לקלוט כאן להתיר ופרש"י לקלוט שתהא מזבח קולטו שלא יפסל בלינה הויא משמשלה בו האור להתיר שירי' לא הויא הקטרה עד שתצית האור ברובו ומספקא להו להתוס' לענין חימוץ אם בעינן דוקא הקטרה או בעינן הקטרה דמשלה בו האור דהויא הקטרה לקלוט או בעינן דוקא הקטרה דלהתיר דהיינו שתצית האור ברובו משו"ה כתבו או לכל הפחות אחר שהוצת האור ברובו דזה ודאי מיקרי הקטרה:

בד"ה לרבות כו' דמשמע עומר ושתי הלחם ולחם הפנים כדקאמר התם כו' כצ"ל:

בא"ד כמה מנחות שאין כתובות שם בפרשה כגון מנחת העומר ומנחת חוטא ומנחת קנאות ומנחת כהנים ומנחת כהן משוח דמשמע דכולהו בכלל מנחה חוץ מהנך כו' כצ"ל

ומנחת חוטא לרבי אילא לעיל (דף נ"ד ע"א) דס"ל דמגבלה במים פסולה משכחת לה החימוץ בשירים:

בא"ד איצטריך לרבויינהו להני כצ"ל ש"מ:

בא"ד וה"נ תנינא לה בת"כ כו' ששיריהן נאכלין מנחות כו' ת"ל כל המנחה וגומר להביא לחם הפנים כו' כצ"ל ונוסחת הת"כ הוא לפי מסקנת הגמ' דהכא דמפיך לה ואע"ג דלחם הפנים נאכל לכהנים לא מיקרי שיריהן נאכלין לפי שאין קרב מהן למזבח:

בד"ה מנחת נסכים מי פירות הן ושאר מנחות יודע דמגבלן במים דשמנן מועט ובענין זה אפשר לגבל כו' כוונתם בזה לתרץ מאי ס"ד דמקשה למימר דמים פוסל במנחת נסכים מ"ש מכל המנחות דמגבלן במים וכשרה מדלא מקשה אלא ממנחת נסכים ועוד תנן בהדיא בריש פירקין כל המנחות נילושות בפושרין והיינו מים פושרין וכתבו לתרץ דשאר מנחות שמנן מועט ואי אפשר לגבל אלא בענין זה דהיינו עם מים אבל במנחת נסכים דשמנן מרובה דיש ג' לוגין לעשרון וקס"ד דאין רשאי ליתן מים בהמנחה ואם נתן פסל את המנחה ושוב אין מוזהר על חימוצה דהמחמץ את הפסולה פטור:

דף נז:

בגמרא שלח רבין משמי' דר"י כו' מדת יבש נמשח מבפנים ואין נמשח מבחוץ ר' יונתן אומר מדת הלח נמשח מבפנים ואין נמשח מבחוץ מדת יבש לא נמשח כל עיקר תדע לך שהרי אין מקדשת כו' כגון שלשה על גבי קטבליא כו' בשלמא ביסא לא אמר רחמנא כו' ומבשר קדשי קדשים כו' כצ"ל ש"מ:

שם וממותר העומר ומשתי הלחם ומלחם הפנים כו' כצ"ל:

שם ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח ורבי אלעזר כו' כצ"ל וחיבת לרצון נמחק:

ברש"י ד"ה וקפריך כו' מי הויא בת חימוץ כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דבשלמא שאר מנחות שאין שמנן מרובה כ"כ נותנין בהם מים כו' כצ"ל:

בא"ד הלכך אית בהו חימוץ כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מגבלה במים הלכך אית בה חימוץ כצ"ל:

בד"ה מדת יבש היא דלא היו נותנין בביסא שהיא כלי שרת כו' ועשרון מדת לח הוא כצ"ל הש"מ מוחק בכאן תיבת בביסא ומגי' במקומו בשום כלי שרת וטעמו משום דרש"י בדיבור שאח"כ פירש ולקמן פריך הא מדת לח היא נמי שהרי נותנו בביסא כשלשה ומשני לי' לקמן והכא פירש בפשיטות דלא היו נותנין בביסא ולי נראה שאין צורך להגי' דהכא פירש שלא היו נותנין בביסא כשאר כל מנחות דע"כ היו צריכין ליתן בביסא שהיא כלי שרת לצורך הבלילה כדאמרינן לעיל (דף ט' ע"א) על בלילה דעשייתה בכלי

היא דלחם הפנים לא הי' בו שמן ולקמן פריך הא איכא ביסא דלחה היא משום דס"ד שלשה בביסא וא"כ הי' צריך ליתנו בביסא לצורך לישה:

בד"ה ושמעינן לר"ע כו' וכיון דלאו קדוש הוא עד שיסדרנו בשלחן אמאי עבר עליו כו' הא מדת לח היא נמי שהרי נתנו בביסא כשלשה כו' כצ"ל ואין מקשה הגמ' לקמן דלפי זה ניחא שפיר ולא צריכין למיפך דהא תקשה לפי זה מה טעמא דר"י הגלילי דלא מרבה לחם הפנים לחימוץ אלא כוונת הגמ' להקשות על מה דמפיך מכח קושיא דשמעינן לר"ע דאמר מדת יבש לא נתקדשה דהא מדת לח נמי היא והוה לי' להקשות על ר"י הגלילי ומכח קושיא זו היה לי' לאפוכי ומתרץ דזו אינה קושיא דיש לומר דפלוגתא דר"י הגלילי ור"ע הוא כגון שלשה ע"ג קטבליא ופליגי במדת יבש נתקדשה או לא נתקדשה והא דאמר דאין קדוש עד שיסדרנו בשלחן ולא קאמר עד שנאפו בתנור משום דאם נאמר דהתנור מקדש משכחת לה דעובר על לאו דחימוץ כגון שחימצה לאחר שנתנו בתנור קודם שקרמו פניו דהתנור מקדש מיד ועדיין בא לידי חימוץ עד שיקרמו פניו אבל מדברי התוס' משמע דאין התנור מקדש עד שיקרמו פניו:

בד"ה שלח רבין כו' כדאמרן אבל אפיך לה משום האי פירכא כצ"ל והד"א:

בד"ה ואזדא ר"י דמוקי הך דלחם הפנים כר"י כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה יימשחם כו' אכלי מזבח קאי דלחים הם. כוונת דבריהם עי' בתוס' בד"ה ר' יאשי':

בד"ה תדע לך כו' אינה מקדשת מה שבתוכה סה"ד ומה"ד לאחר שנאפו כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דתנור מקדשן כו' כצ"ל:

בד"ה לימא לי' ר"י הא דלא נתקדשו עד אפיי' כצ"ל:

בד"ה כגון דכיילא בעשרון דחול כי היכי דשנית גבי לישה כצ"ל:

בד"ה חייב על המזבח סה"ד ומה"ד ואל המזבח כו' כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה ושמעינן כו' דהיינו משקרמו פניו. הא דפסיקא להו דאין התנור מקדש הלחם עד שיקרמו פניו היינו ממתניתין דפרק ב' דמעילה שהביאו בסה"ד דקתני גבי לחם הפנים קרם בתנור הוכשר ליפסל כו' ולרש"י י"ל דס"ל דהא דתני קרם בתנור משום דבעי למיתני נמי ולהסדר על השלחן אבל לענין להפסל בטבול יום ודאי נתקדש מיד כשנכנס לתוכו דמ"ש מכל קדושת כלי שרת ומשו"ה פירש דע"כ ס"ל דאין תנור מקדש ואין קדוש הלחם עד שיסדרנו על השלחן:

בד"ה אין לי כו' אלא אאינך קאי כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה כבש מנין כו' תדע דהא אין עולין לכתחילה פירוש ואם רצפת העזרה לר"י קדש אפילו לפסולין הוה דינו כמו אם כבר עלה למזבח ומעלין אותו על המערכה לכתחילה דהא עלו לא ירדו ואמאי אין מעלין כל הפסולין מהרצפה למזבח אפילו לכתחילה:

דף נח.

בגמ' ושתי הלחם לא קרבה נדבה כו' כצ"ל ש"מ:

שם היו עולות ומה שבידם נותנין לכהנים כו' כצ"ל ש"מ:

שם רבא אמר לוג שמן כו' כצ"ל:

שם איכא בינייהו ת"ר כו' כצ"ל:

שם שאור לא תקטירו כו' כצ"ל בכל העמוד ב"ח:

ברש"י בריש העמוד באמצע הדיבור ואיקרי ראשית בכורי אדמתך כצ"ל וא"צ להג"ה:

בד"ה יכול כו' שתי הלחם דעלי' קאי הא דכתיב קרבן ראשית וגומר כצ"ל:

בד"ה אבל כו' שהרי מביאין שתי הלחם כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה מה יש לך להביא כו' ומאן דגריס לה כו' דהא ראשית חובה משמע כו' כצ"ל. פירוש מאן דגריס לה אינו מפרש כמו שפרש"י לעיל בתחלת העמוד דממשמעות של קרבן ראשית שמעינן דהיינו שתי הלחם וביכורים ולפי"ז מפורש בקרא מאי יש לך להביא משאור ודבש אלא הוא מפרש תיבת ראשית לשון חובה כמו דכתיב כי תשה ברעך ותרגום אונקלוס ארי תרשי בחברך וכן לא תהי' לו כנושה תרגום אונקלוס לא תהי לי' כרשיא ולפי"ז אין מפורש בכתוב מאי הוא הקרבן חובה שמצווה הכתוב להביא משאור ודבש ומפרש הברייתא דהיינו שתי הלחם וביכורים משום דלא מצינו בכתוב שום קרבן הבא משאור ודבש אלא אלו:

בד"ה ליקרב עמהן כו' והיינו הותר מכללו במקדש לקרב עמהן כצ"ל:

בד"ה בכורים כו' עופות סה"ד ומה"ד ומה שבידם הבכורים שביד הבעלים ניתנין לכהנים כצ"ל וכן פירשו הראב"ד והרע"ב:

בד"ה לעטר בכורים אתי כו' קרבן ושיר ותנופה ולינה כו' זה לזה לבוא יחד כו' להביא שלמים קודם שיפטור משם כצ"ל קצת מצ"ק ומש"מ:

בד"ה לוג שמן כו' הרי קרב ממנו לאישים דאשם מצורע בא עמו כשתי הלחם משום כבשים כו' כצ"ל:

בד"ה עירובו שעירבו עם מצה דלא מינכר. פירוש דשאור עם מצה לא מינכר ולפי פירושו צריך לומר דלא הוי רוב מצה דאז ודאי בטל השאור ברוב ולא מיחייב משום הקטרת שאור ואפי"ה אי לאו ריבויא דכל הו"א דלא מיחייב אלא כשהשאור הוא בעיני'

או בתערובת דמינכר דחשיב כמו בעיני' אבל בתערובת דלא מינכר בטל האיסור אגב ההיתר ולא מיחייב כמו שכתבו התוס' בד"ה חצי:

בד"ה אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים ולא תקטירו לקומץ שלם משמע כו'. פירוש דגם אביי סובר כרבא דלא תקטירו לקומץ שלם משמע והא דתני בברייתא אין לי אלא כולו מקצתו מנין היינו כל הקומץ וחצי קומץ כמו רבא ומשו"ה הוצרך הגמ' לפרש דהא דקאמר אביי אין לי אלא כזית חצי זית מנין טעמו משום דקסבר יש קומץ פחות משני זיתים דאי סבר אביי דכולו ומקצתו דברייתא היינו כזית וחצי זית משום דלא תקטירו שיעור הקטרה משמע דהיינו כזית לא צריך הגמ' לומר דאביי ס"ל דיש קומץ פחות משני זיתים וכדי ליישב קושית התוס' על רש"י בד"ה אביי דילמא כי אתי קרא לרבויי כזית ואעפ"י שאין בו כדי קומץ יש לומר דפחות משני זיתים לאו דוקא אלא דיש קומץ בכזית וכן משמע בפירוש ר"ג וכן משמע נמי מדברי אביי דקאמר אין לי אלא כזית והיינו קומץ שלם כפרש"י דגם אביי ס"ל דלא תקטירו לקומץ שלם משמע אלא משום דלרבא קאמר אין קומץ פחות משני זיתים קאמר נמי לאביי יש קומץ פחות משני זיתים:

בא"ד בע"ב וה"נ אמרינן בהקומץ רבה הקטיר קומצה פעמים כשרה כצ"ל מצאתי. אין כוונת רש"י בזה להביא ראי' משם דיש הקטרה פחותה מכזית לרבא דס"ל אין הקטרה פחותה מכזית ג"כ הקטיר קומצה פעמים כשרה משום דאין קומץ פחות משני זיתים אלא כוונתו דלאביי דס"ל יש קומץ פחות משני זיתים הא דתנן הקטיר קומצה פעמים כשרה בא לאשמועינן דיש הקטרה בפחות מכזית כמו הברייתא דדריש כל לרבויי דיש הקטרה פחות מכזית:

בתוס' ד"ה לרבי יוחנן האי אותם כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה חצי מנין כו' אלא לרבות מקצתו כצ"ל:

בד"ה אביי סבר כו' בע"ב חצי שיעור וע"כ יש הקטרה פחות מכזית דכיון כו' כצ"ל:

בא"ד דפליגי בהקטיר קומצה פעמים לעיל כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ומיהו יש לחלק משום דגבי פיגול איתקוש כו' ולפי זה מיושב נמי הקושיא שהקשו מהקטרת חוץ דהקטרת חוץ ומחשבת הקטרת חוץ שוין הם וכן לתירוץ האחר שתירצו דהקטרת חוץ בעינן כזית טפי לכ"ע מתורץ הא דהקשו מפיגול משום דמחשבת חוץ והקטרת חוץ שוין הם וחוץ לזמנו וחוץ למקומו איתקושי להדדי:

דף נח:

בגמ' אמר רבא לוקה כו' אביי אמר אין לוקין כו'. כגירסא זו משמע מדברי התוס' בד"ה ואיכא דאמרי ונ"ב גירסא אחרת בשם הכ"מ אמר אביי לוקה כו' רבא אמר אין לוקין כו':

ברש"י ד"ה ורבא כו' ולרבא כי כל למימר אע"ג דלא מינכר שהרי עירבו קצת קשה הלשון דקאמר ולרבא הא לאביי ג"כ פירש לעיל דכי כל איצטריך לתערובות דלא מינכר ע"כ נראה להגי' ולרבא נמי כי כל למימר אע"ג דלא מינכר שעירבו עם מצה כצ"ל וכן פירש לעיל בדברי אביי שעירבו עם מצה דלא מינכר וכוונתו דאפילו רבא דמרבה מכל זית דוקא ואפילו הכי איצטריך לרבויי מכי כל תערובת דלא מינכר דלא נימא שיתבטל האיסור אגב ההיתר ושלא כדברי התוס' לעיל בע"א בד"ה חצי דלרבא לא צריך קרא להכי דכיון דאיכא כזית פשיטא דלא בטיל והא דהוכרח לפרש כן ולא פירש כתוס' דלרבא כי כל איצטריך להיתר מצטרף לאיסור אפשר לומר משום קושית התוס' בד"ה המעלה דהיכי לקי משום שאור ומשום דבש כיון דלאו בעין נינהו ואם הם בעין מאי עירובין איכא ולכאורה קשה לשונם שכתבו ואם הם בעין מאי עירובין איכא הא השתא איירי דאיירי בעירבן כפירוש הקונטרס ואם כוונתם במה שכתבו ואם הם בעין דנפרש דלא איירי בעירבן דלא כפירש"י קשה דא"כ לא הוצרכו להביא פי' הקונ' אלא הי' להם להקשות על הגמ' בממנ"פ ע"כ נראה לפרש דכוונתם דאם איירי בעירב כזית שאור וכזית דבש לאו עירובין נינהו אלא בעין חשיבי לפירוש התוס' דפירשו דכזית אפילו בתערובת דלא מינכר פשיטא דלא בטיל וחשיב בעין ולא תערובת כלל ואם איירי בעירב חצי כזית שאור וחצי כזית דבש א"כ לא בעין נינהו אלא עירובין דהיינו היתר מצטרף לאיסור ואם נאמר דעל בעין נמי חייב על לאו דעירובין משום דמשמע בין מעורבין ובין שאינן מעורבין א"כ לא צריכין לפרש כפרש"י שעירבן ע"כ פרש"י דלרבא נמי צריך קרא דכי כל לרבות כזית שנתערב בתערובת שאור דהוא תערובת דלא מינכר ולפי זה שפיר איירי כגון שעירב כזית שאור עם כזית דבש וחשיב בעין כיון דנתערב עם דבש הוי תערובת דמינכר וחשיב נמי תערובת דקרא דכי כל דמרבה עירובין מרבה בין תערובת דמינכר ובין תערובת דלא מינכר אבל בשאור בפ"ע ודאי דלא מיחייב משום לאו דעירובין:

בד"ה משאור ומדבש שעירבן יחד כו' כצ"ל:

בד"ה לאו שבכללות כל שאור דמשתמעי מיני' שאור ועירובין כו' לכאורה קשה הא עירובין מרבינן מכי כל והוי בעי למימר כי כל שאור דמשתמעי מיני' כו' ונראה לפרש משום דרש"י לא ס"ל כהתוס' בד"ה אין לוקין על לאו שבכללות דפירשו דדוקא עירובי שאור ועירובי דבש חשיב לאו שבכללות משום דתרווייהו נפקי מכי אבל שאור בעיני' דנפקי מכל שאור לא חשיב לאו שבכללות ורש"י ס"ל דשאור בעיני' ג"כ הוי לאו שבכללות משום דשאור בעיני' ועירובי שאור תרווייהו נפקי מחד קרא דכל שאור דתיבת כי אין לו שום משמעות אלא מייתורא דכי אמרינן דכל שאור בא לכלול נמי עירובין

ולפי זה שפיר קאמר דכל שאור משתמעי מיני' שאור ועירובין ומשו"ה נמי גבי דבש ג"כ משתמעי דבש ועירובין מכל דבש דמסתמא כל דבש הויא דומיא דכל שאור דכולל נמי עירובין מייתורא דכי:

בד"ה איכא דאמרי כו' אע"ג דשאור ועירובין משתמעי מיני' ומקטיר כו' כצ"ל:

בד"ה ואיכא דאמרי כו' לא הוי לאו שבכללות כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד להכי נקט לאו דחסימה כו' פירוש דמדנקט לאו דחסימה משמע דוקא כמו לאו דחסימה דלאו קאי אחדא מילתא בלבד ע"כ קמפרש דמשו"ה קאמר בגמ' כלאו דחסימה משום דעלי' כתיב והפילו השופט וה"ה אלמנה וגרושה וחללה זונה דכל אחד מפורש בקרא ולאו אכל חדא קאי והוי נמי מייחד לאוי' כלאו דחסימה:

בתוס' ד"ה המעלה כו' ואם הם בעין מאי עירובין איכא פירוש דבריהם כתבתי בפרש"י בד"ה ורבא סבר כו':

בא"ד וקצת הי' נראה לפרש שכל אחד לבדו כו' ולפי זה צריך לפרש הא דאמר לוקה משום עירובי שאור היינו משום לאו דכתיב על עירובי שאור אבל הכא ליכא עירובי שאור כלל:

בא"ד דבעינייהו לוקה שתים ועל עירובין שתים כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה אין לוקין כו' אבל בשר מן החי ומן הטריפה אינם מפורשין בפסוק בהדיא כוונת דבריהם כמו שכתבו בב"מ (דף קט"ו ע"ב) בד"ה שנאמר כיון דכתיב בלשון איסור אחד אינו חייב אלא אחת פירוש אע"ג דלענין חיוב מלקות אחת דלא נחשב לאו שבכללות מועיל מה שכל אחד נלמד מתיבה בפ"ע דמתיבת בשדה דרשינן בשר מן החי ומתיבת טריפה דרשינן בשר מן הטריפה אבל לענין לחייב שתים אינו מועיל זה כיון שאינם מפורשין בהדיא בקרא בלשון איסור בפ"ע ומשמעות הכתוב הוא דאינו אלא איסור אחד אבל בתוס' חולין תירצו משום דלא כתיב וטריפה בוא"ו ויש לומר דג"כ כוונתם כן דאי הוה כתיב ובשר בשדה וטריפה הוה משמע שני איסורים אבל השתא דכתיב טריפה בלא וא"ו משמע דאינו אלא איסור אחד.

בא"ד אלמא איקרי לאו שבכללות וקשה דא"כ אפילו אחת לא ליחייב למ"ד חדא נמי לא לקי ונראה לפרש דלמ"ד חדא נמי לא לקי לא קשה מידי דע"כ ס"ל דלא הוי לאו שבכללות מדרבנן ס"ל דחייב עכ"פ אחת וא"כ בפשיטות יש לחלק בין זג וחרצן ואינך כולהו ובין חלב שור וכשב ועז דשם חלב אחד הוא ולא הוי אלא חדא מילתא ולא מקשו הכא התוס' אלא לסוגיא דכריתות דמפרש טעמא דרבנן משום לאו שבכללות הוא אליבא דאיכא דאמרי דחדא מיהא לקי כמו שפרש"י שם וכיון דמיקרי לאו שבכללות ע"כ ס"ל

דחלב שור וכשב ועז לא הוי מילתא חדא וקשה מ"ש מזג וחרצן וכולהו אינך דלא הוו לאו שבכללות לפי דמפורשין בפסוק בהדיא ותירצו דלענין לחייב על כל חדא אמרינן דשם חלב אחד הוא:

בא"ד וכן מעשר דגן כו' כצ"ל:

בד"ה איכא דאמרי כו' כגון חי ובחמי טבריא חייב כו' נא ובשל נא ובשל אמרתי לך כו' אנא דאמרי אפילו לרב יהודה דלא לקי כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד אי משום מבושל ומשום כי אם צלי אש כו' לא לקי משום כי אם צלי אש כו' לא לקי משום כי אם צלי אש דלא קאי כו' כצ"ל:

בא"ד והשתא הך דשמעתין לא תתכן לפרש בשיטת ר"ת לגמרי כו'. פירוש הכא אין יכולין לפרש כמו דפירש התם דלהכי מועיל מה שהוא לאו שבכללות דאם יש עלי' חיוב מלקות משום לאו אחר נו מחויב מלקות משום לאו שבכללות דהכא אפילו אם התרו בו נמי משום שאור ג"כ מחויב מלקות משום עירובי שאור כיון דחדא מיהא לקי דהא על הקטרת עירובי שאור ליכא אלא חדא מלקות והא דמחויב על שאור הוא על כזית של הקטרה אחרת דהיינו על הקטרת שאור ולא על הקטרת עירובי שאור אבל התם גבי נא ומבושל אין יכולין לפרש כך דעל אכילת נא ומבושל אינו חייב אלא חדא מלקות משום כי אם צלי אש דהא אפילו למ"ד לוקין על לאו שבכללות קאמר התם נא ומבושל לוקה שלש דעל תרווייהו אינו חייב אלא חדא משום כי אם צלי אש אבל הכא למ"ד לוקין על לאו שבכללות חייב שתים על עירובי שאור ועל עירובי דבש משום כי כל והטעם נראה לפרש דהתם קאי לא תאכלו על כי אם צלי אש ושם אחד הוא בנא ומבושל דתרווייהו לאו צלי אש נינהו אבל הכא קאי לא תקטירו על מה דמרבינן מכי ומכי מרבינן שני שמות עירובי שאור ועירובי דבש:

בא"ד שאור בפ"ע ועירובין מיירי כו' כן הוא הנוסחא הנכונה. ושאור בפ"ע פירושו בלא תערובות ואין פירושו שהקטירו לבדו דהא כתבו התוס' לעיל דמיירי שהעלה שלשתן בב"א וכן משמע מדברי הגמ' דעל הקטרה אחת חייב ד' מלקות וא"כ אין לגרוס ועירובין בפ"ע דכיון שהוא מעורב אינו בפ"ע:

בא"ד וא"כ אם איתא כו' אתא לא לילקי כו' משום מכל אשר יעשה כו' כצ"ל:

בד"ה ואיכא דאמרי כו' פלוגתא דרבא ורב חסדא כו' כצ"ל מצאתי:

דף נט.

במתניתין לא שמן ולא לבונה כו' כצ"ל ש"מ:

שם מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת עכו"ם ומנחת נשים ומנחת העומר כו' כצ"ל:

שם בגמ' ואימא להוציא וקשה דהא מדכתיב מנחה משמע לרבות כל דאיקרי מנחה ונראה דשפיר ידע המקשה דשעה גרע מדורות ואי לאו דכתיב מנחה לא הוי ידעינן דמנחת שמיני טעונה שמן אע"ג דאיקרי מנחה אלא דס"ד דמקשה דמסברא דנפשין הוי אמרינן דמשום דאיקרי מנחה עדיף ולא הוה אלא גילוי מלתא בעלמא רק מדכתיב מנחה יתירא אמרינן דאתי לרבות מנחת שמיני משום דשעה מדורות לא ילפינן אפילו בכה"ג דאיקרי מנחה ומשו"ה מקשה דילמא בכה"ג דאיקרי מנחה לא הוה אלא גילוי מילתא בעלמא ושפיר ילפינן שעה מדורות וקרא יתירא דמנחה אתי להוציא ומתרץ דמסברא דנפשין אמרינן דלא ילפינן מנחת שמיני לענין שמן משום דהוה שעה מדורות:

ברש"י ד"ה מנחת הסולת המתנדב מנחה סתם כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ובדידה כתיב כו' כצ"ל:

בד"ה והחלות והרקיקין כו' כצ"ל:

בד"ה כל היכא דתנן כל הנך מנחות דמתניתין עשר תנן כו' כצ"ל. וללשון זה פירש כל היכא קאי אכל המנחות דתנן במתניתין:

בד"ה קמ"ל ר"פ כו' עשר נינהו דהך דחלות כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד ל"א כל היכא דתנן עוד בבא אחרת דמתניתין כו'. ללשון זה פירש כל היכא קאי אכל המקומות דתני הך סדר דמנחות כמו במתניתין דהכא:

בא"ד וה' רקיקין ומשונין מדין שאר מנחות כצ"ל ב"ח. פירוש דמשו"ה פסיקא לי' לר"פ דמתניתין דלא כר"ש משום דלדידי' הוה מאפה משונה מדין שאר מנחות דמתניתין דכל המנחות יש בהן עשר חלות כולן של מין אחד ובמאפה יש עשר חלות משני מינין ומסתמא הויין הנך תרתי דומיא דאינך וכן פי' רש"י נמי טעמי' דר"פ ללשון ראשון:

בד"ה ולא על מנחת כהנים שמן וה"ה נמי למנחת נשים ועכו"ם דכל הנך כו' כצ"ל צ"ק:

בר"ה כלי כו' אבל לחם הפנים אינו נקדש אלא בתנור. בתוס' ד"ה כלי הקשו על פרש"י ותוכן כוונתם דהא דיליף רבי לקמן דכל המנחות טעונות כלי היינו דוקא מעשה דבעי פנים כדתנן במתניתין יש בהם מעשה כלי בפנים ומנחת כהנים דטעונה כלי היינו משום דבעי פנים והקשו מ"ש מנחת כהנים דבעי פנים ועי"ז בעי כלי יותר מלחם הפנים אי בעי פנים משום דס"ל דמדת יבש נתקדשה גם לחם הפנים בעי פנים ובעי כלי מטעם זה ואין לומר דלחם הפנים לא נתקדש במדת היבש אפילו למ"ד מדת יבש נתקדשה כמו שכתבו התוס' לעיל (דף נ"ז ע"ב) בד"ה ושמעינן משום דלא משתמיט בשום דוכתא דליקדיש אלא או בתנור או על השלחן דמוכח לעיל בהא דמרבה לחם הפנים לחימוץ דאי מדת יבש נתקדשה גם לחם הפנים נתקדש במדת היבש ואי בעי פנים משום השמן

דנתקדש במדת הלח דנתקדשה לכ"ע פירוש דבריהם דאם אמרינן דמנחת כהנים בעי שמן בעי נמי כלי כמו כל המנחות אבל לחם הפנים אפילו אי בעי שמן לא בעי כלי ללוש משום דנתינת השמן הוא לאחר הלישה ולא בעי הלישה פנים ולא בעי נמי כלי זה אינו דהא בעי למימר שיהא לחם הפנים טעון שמן בלישה כמנחה ולתרץ קושית התוס' על רש"י נראה לפרש דקושית התוס' הוא לשיטתם שפירשו לקמן (דף צ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קושיא דהא דתנן במתניתין (דצ"ו ע"א) כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ואין בהן מעשה כלי בחוץ דמעשה כלי בפנים קאי אלישה ועריכה דע"כ הוא בפנים משום דיש בהן שמן הנמדד במדת הלח ונתקדש ואין בהן מעשה כלי בחוץ קאי אטחינה והרקדה דלא בעי פנים ולפי פירוש זה ה"ה מנחת כהנים אי מדת יבש לא נתקדשה ולא בעי שמן דלא בעי פנים לא בעי כלי אפילו כשעושה אותם בפנים דומיא דטחינה והרקדה דלא ילפינן מאשם וחטאת אלא דבר דטעון פנים דומיא דאשם וחטאת דבעי פנים דוקא דאשם וחטאת נפסלו ביוצא ומשו"ה מקשו שפיר אבל רש"י פירש לקמן דאין בהם מעשה כלי בחוץ קאי נמי אלישה ועריכה דאם עושה אותן בחוץ לא בעי כלי וכן פירשו התוס' שם דברי רש"י (בדף צ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קושיא עיי"ש דרש"י לשיטתו ס"ל דלישה ועריכה דכל המנחות לא בעי פנים דוקא משום דלישה ועריכה דכל המנחות יכול לעשות קודם מתן שמן אם ירצה ורש"י הוכיח זה מהא דאמרינן לקמן (דף פ"ז ע"ב) במה מחלקן לחלות ופרש"י במה מחלקן לעיסה כמו שהביאו התוס' שם בשם פרש"י והוא בפרש"י כת"י ואי מתן דשמן דחביתין הוא קודם לישה ועריכה קשה כמו שהקשו התוס' שם מהא דאמר לקמן (דף פ"ח ע"ב) דרביעית למה נמשח כדי למדוד רביעית שמן לכל חלה לחביתי כ"ג וכיון דפרש"י דכל החצי עשרון נילוש ביחד ואח"כ מחלקן לששה חלות ע"כ לומר דלאחר הלישה ועריכה הי' נותן שם רביעית שמן לכל חלה וכן פרש"י בהדיא לעיל (ד"נ ע"ב) בד"ה בפנים דלישה ועריכה דחביתין קודם מתן שמן הוא וכיון דבחביתין ע"כ עושה הלישה ועריכה קודם מתן שמן ה"ה דיכול לעשות כן בכל המנחות ולפי פירוש זה הא דיליף רבי דלישה ועריכה דכל המנחות טעונות כלי קאי ג"כ אלישה ועריכה דקודם מתן שמן אם עושה אותן בפנים ואע"ג דלא נתקדשה דהתם קאי המתניתין למ"ד מדת יבש לא נתקדשה מדיכול לעשות הלישה ועריכה בחוץ ולא מיפסל ביוצא לפרש"י דס"ל דע"י קדושת כלי מיפסל ביוצא ולפי זה אתי שפיר דמנחת כהנים בעי כלי אע"ג דמדת יבש לא נתקדשה ולא בעי שמן כשעושה הלישה בפנים אבל לחם הפנים משמע לי' לרש"י דלא בעי כלי אפילו כשלש בפנים כמו שפרש"י בע"ב בד"ה שתי הלחם כו' ואי נילושו בכלי שרת מיפסלו ביוצא ודבריהם שם צריכים

ביאור דמשמע דרוצה להוכיח דשתי הלחם לא בעי כלי בלישה בחוץ והוא תמוה דהא בהדיא תנן במתניתין לקמן (דף צ"ו ע"א) ואין בהן מעשה כלי בחוץ ולפרש"י שם קאי אלישה ועריכה ועוד דמשמע דאם נילושו בחוץ בכלי שרת מיפסל ביוצא וקשה דהא תנן בזבחים (דף פ"ח ע"א) וכולן אין מקדשין אלא בקודש פירוש בעזרה וצריך לומר דכוונת רש"י להוכיח דאפילו כשהוא עושה הלישה של שתי הלחם בפנים נמי לא בעי כלי והיינו מדתנן לישתן ועריכתן בחוץ משמע דאפילו אם הלישה היתה בפנים יכול לעשות העריכה בחוץ ואי בעי כלי בפנים א"כ כבר נתקדשו בלישה בכלי שרת ומיפסלו ביוצא ואותה הוכחה בעצמה איכא נמי בלחם הפנים דבדידי' נמי תנן לישתן ועריכתן בחוץ והא דלחם הפנים לא ילפינן לענין כלי מאשם וחטאת הוא כמו שפרש"י הכא אבל לחם הפנים אינו קדוש אלא בתנור וכוונתו דלא מסתבר למילף מהקישא דאשם וחטאת דבעי כלי אלא דוקא מנחות דקדושתן בכלי אבל לא שתי הלחם ולחם הפנים דאין קדושתן בכלי כלל אלא בתנור ומשו"ה אפילו כשעושה הלישה שלהם בפנים אינן צריכין כלי:

בד"ה חוץ כל המנחות עבודתן בחוץ. פירוש בעזרה חוץ להיכל:

בא"ד סידורו בהיכל סה"ד ומה"ד וצורה כל המנחות נפסלו כו' ליום ולילה אבל כו' לשבת סה"ד ומה"ד הגשה כל המנחות כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ציבור כו' יחיד הוא סה"ד ומה"ד חובה טמיא העומר ולחם הפנים כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מסתברא מנחת כהנים הוה לי' לרבויי מפני שבמנחה כתיב נפש למדנו דכל מנחת יחיד טעונה שמן כצ"ל מצאתי:

בא"ד טעונה שמן סה"ד ומה"ד בלול בלוג בכל המנחות סגי בחד לוג לעשרון ומנחת נסכים יש ג' לוגין לעשרון כצ"ל מצאתי:

בתוס' ד"ה ונתת כו' ונימא כל חד וחד כו' כצ"ל:

בא"ד או מדאיקרי מנחה. בתוי"ט על משנה זו כתב שלא מצינו בקרא דלחם הפנים איקרי מנחה ונראה דכוונת התוס' דלעיל (דף כ"א ע"ב) משמע דלחם הפנים הוא בכלל מנחה דקרא דמביא מתניתין דשקלים דקתני שהכהנים דורשין מקרא זה לעצמן וכל מנחת כהן כליל תהי' לא תאכל הואיל ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו הם האיך נאכלין הרי בהדיא דלחם הפנים הוא ג"כ בכלל דכל מנחת כהן ולעיל (ד"ז ע"ב) פשיט רבא דקומץ מנחה מכלי שע"ג קרקע מסילוק בזיכין ומקדשין מנחה בכלי שע"ג קרקע מסידור בזיכין (ובד"ח ע"א) יליף ר"א דמנחה שקמצה בהיכל כשרה מסילוק בזיכין

ונראה שהטעם הוא כמו שפרש"י לעיל (ד"ז ע"ב) בריש העמוד דבזיכין מתירין את הלחם כקומץ שמתיר את המנחה דקומץ מיקרי אזכרה ובזיכין נמי מיקרי אזכרה:
בד"ה ואימא כו' וה"ה למנחת נשים ועכו"ם כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה כלי כו' שאלו לרבי זו מנין כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד וקשה אי מדת יבש נתקדשה כו'. הא דמשמע מדברי התוס' דכלי תלוי בנתקדשה וגם הא דהוצרכו להביא ראי' על לחם הפנים דאם נתקדש בעי כלי טפי ממנחת כהנים וגם הא דכתבו דהא בעי למימר שיהא טעון שמן בלישתה כמנחה הוא שפת יתר דלא הוו בעו למימר אלא שיהא טעון שמן ותו לא הכל פירשתי בפרש"י בד"ה כלי עיי"ש:
בא"ד ומיהו גבי שתי הלחם דבסמוך כו' כצ"ל:

דף נט:
במתניתין וחייב על השמן בפ"ע ועל הלבונה בפ"ע נתן עלי' שמן פסלה כו' כצ"ל:
שם נתן שמן על שירי' אינו עובר בלא תעשה. הא דנקט הכא אינו עובר ובנתן כלי על גבי כלי נקט לא פסלה משום דבנתן שמן על שירי' לא איצטריך לאשמועינן אלא דאינו עובר לפי שמצינו בחימוץ דאם החמיץ שירי' עובר בלא תעשה אבל הא דלא פסלה פשיטא הוא דלא מצינו בשום מקום דיפסלו השירים לאחר קמיצה ע"י שינוי מעשה הפוסל במנחה קודם קמיצה דאפילו בחימוץ דעובר בלא תעשה לא פסלה:
(**שם**) **בעא** רבה בר רב הונא מר"י נתן עלי' לבונה שחוקה מהו כו'. בש"מ כתב וז"ל ואמר מורי הרמ"ר דהוה מצי למיבעי אם נתן לבונה אפי' בלא שחוקה וקמץ בעוד הלבונה בביסא דאי טעמא משום דלא מיבלע הא לא מיבלע ואי טעמא משום דאפשר ללוקטה הא אע"ג דאפשר ללוקטה כיון דקמצה בלא לקיטה פסולה עכ"ל מה שכתב דהוה מצי למיבעי אם נתן לבונה בלא שחוקה הדין עמו כשקמץ והקטיר הקומץ בלא לקיטה אבל הא דמשמע מדבריו דאין מועיל לקיטה לאחר קמיצה לא נראה כדבריו דהא משמע מהברייתא דאיצטריך קרא דכי חטאת להכשיר המנחה שנתן עלי' לבונה ע"י לקיטה ולאחר דכתיב כי חטאת איצטריך למיכתב היא למיפסל בשמן לפי שאי אפשר ללוקטה דאי לא כתיב היא הוה אמינא דקרא כי חטאת אתא להכשיר לבונה אפילו בלא לקיטה וה"ה בשמן דאי אפשר ללוקטה אבל אי לאו דכתיב כי חטאת הוי פסלינן בלבונה אפילו לאחר לקיטה וכ"ש בשמן שאי אפשר ללוקטה ולא הוה איצטריך למיכתב היא ואע"ג דבקדשים בעינן קרא לעכב והכא ליכא קרא לעכב דאע"ג דכתיב חריבה דיליף מיני' ר' אילא לעיל (דף נ"ד ע"א) דגיבול במים נמי פוסל ורב יצחק בר אבדימי נמי לא פליג עלי' משום דמשמע לי' חריבה משמן מ"מ לא נוכל למילף מלאו דלא ישים ולא

יתן לעכב כמו דאמר רבינא בריש פירקין דדילמא ללאוי בעלמא ולא לעכב יש לומר דלא בעינן קרא לעכב אלא היכא דליכא שינוי אלא במעשה הקרבן אבל היכא דאיכא שינוי בגוף הקרבן לא בעינן קרא לעכב וכבר כתבתי מזה בריש מכילתין ומטעם זה לא בעינן קרא לפסול ריבה שמנה לעיל (דף י"א) וכן ר' אילא לעיל (דף נ"ד ע"א) פוסל במנחת חוטא גיבול במים מקרא דחריבה בלבד דקרא דהיא דהכא לא קאי לפסול אלא בשמן ולפי דברי הרמ"ר שמביא הש"מ לא אתא קרא דכי חטאת להכשיר אלא דוקא אם ליקט הלבונה קודם קמיצה וקשה דלקודם קמיצה לא צריך קרא דלא מצינו בשום מקום דתיפסל המנחה קודם קמיצה היכא דאפשר לתקנה דהא אמר ר"י לעיל (דף ט' ע"א) דמנחה שחסרה קודם קמיצה יביא מתוך ביתו וימלאנה דקדושת כלי לא קבעה אלא קמיצה קבעה ור"ל דפליג עליו איתותב ועוד אמר רמב"ח לעיל (דף י"א ע"ב) הפריש לה שני קמצים ואבד אחד מהן קודם קמיצה לא הוקבעו ופרש"י שם לא הוקבעו עם המנחה וכשרה אחר קמיצה הוקבעו ופרש"י והוי כיתר ופסולה והכא נמי אם נתן לבינה קודם קמיצה פשיטא דמלקטה קודם קמיצה וכשרה ואין צריך קרא לזה וה"ה בשמן אם נתן שמן על כזית מנחה קודם קמיצה מלקט אותו כזית מן המנחה ומביא מתוך ביתו וממלא ואינו פוסל כל המנחה כמו אם נתן שמן בשעת קמיצה כדאמר ר"י בר יוסף אמר ר"י לקמן אלא ודאי דקרא דכי חטאת איצטריך להכשיר אם הויא הלבונה על המנחה בשעת קמיצה ע"י שילקטנה קודם הקטרה ואע"ג דהקמיצה היתה בפסול הדרא ומיתכשרא ע"י לקיטה דקודם הקטרה אבל אם לא ליקט הלבונה קודם הקטרה פסולה המנחה משום דהקמיצה היתה בפסול ואין לומר דהפסול הוא משום הקטרה דהא תנן במתניתין נתן שמן על שירי' אינו עובר בלא תעשה וה"ה דאינו פוסל והיינו אם נתן שמן על שירי' לאחר קמיצה קודם הקטרה וכן מבואר בהדיא בהרמב"ם וע"כ צריך לומר דהפסול הוא משום הקמיצה דהיתה בפסול אלא דגלי קרא דבלקיטת הלבונה הדרא ומיתכשרא וכן מבואר בהדיא בפרש"י בד"ה ותיהוי פך שפירש ולא תיחול עלה מחשבת פסול כלל דלכי לקיט לה תתכשר ומחשבה אינה פוסלת אלא מקמיצה ואילך וא"כ ע"כ מיירי שהיתה הלבונה על המנחה בשעת קמיצה ואפי"ה מתכשרא ע"י לקיטה שלאחר הקמיצה וכן משמע נמי ממה שפירש בד"ה חטאת קרי' רחמנא אפילו כי נתן לבונה הילכך מהניא בה מחשבה למיפסל עכ"ל ואם כדברי הרמ"ר קשה מאי מועיל הא דקרי' רחמנא חטאת קודם קמיצה לפסול מחשבה דבשעת קמיצה וכן משמע נמי מדברי התוס' בד"ה ותיהוי כו' שכתבו דאי משליקט הלבונה אמאי לא תיפסל בה הרי כשרה להקטיר ולא כתבו הרי כשרה לקמוץ משמע דקאי אלקיטה דבהקמיצה וחישב

בשעת הקטרה והא שכתבו התוס' אלא מפני שהקמיצה פסולה היא בעוד הלבונה עלי' כו' היינו כמו שכתבתי לעיל דהא דפסולה המנחה אם לא ליקט הלבונה לאחר קמיצה אינו משום דהקטרה היתה בפסול אלא משום דהקמיצה היתה בפסול אלא דגלי קרא דכי חטאת דע"י הלקיטה שאח"כ הדרא מיתכשרא והברייתא ע"כ איירי בתר הקטרה דקודם הקטרה אפילו אם חישב לאחר ליקוט הלבונה אין בו כרת משום דלא קרבו מתיריו וכיון דלא פירש בברייתא דליקט הלבונה אחר שחישב בקמיצה בעוד הלבונה עלי' מסתמא איירי דהקטרה נמי היתה בעוד הלבונה עלי' וא"כ לא הדרא מיתכשרא המנחה ופסולה מפני שהקמיצה היתה בפסול וה"ה דהוה מצי למינקט נמי כשרה וכגון שליקט הלבונה קודם הקטרה אלא שלא רצה להאריך בלשונו ונקט פסולה ואין בו כרת כן נראה לי ברור בסיי"ד:

(**שם**) **חדא** ועוד קאמר חדא דלא מיבלעא ועוד ילקטנה. וקשה דכיון דלטעם דלא מיבלעא לא בעי לקיטה כלל האיך תני ילקטנה ואין שייך לומר בזה חדא ועוד קאמר ויש לומר דאפילו לטעם דלא מיבלעא נמי בעי לקיטה משום דכתיב לא יתן עלי' לבונה:

שם חדא ועוד קאמר כצ"ל:

שם ואם משליקט לבונתה חישב עלי' כו' כצ"ל ש"מ:

שם ותיהוי פך ואמאי פסלה בה מחשבה דחוי' היא כצ"ל לפי גירסת רש"י:

שם אמר רב אדא. בזבחים (דף ל"ד) איתא אמר רב שייא והש"מ מגי' אמר רב שישא:

ברש"י ד"ה שתי הלחם כו' פי' דברי רש"י אלו כבר כתבתי לעיל בעמוד א' בפרש"י ד"ה כלי:

בא"ד עומר ומנחת כהנים וכל המנחות כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בארץ כו' כל קרבנות הציבור כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה וחייב על השמן כו' כצ"ל:

בד"ה נתן כלי ובתוכו שמן על גבי כלי כו'. הא דנקט שמן דוקא אע"ג דבלבונה נמי הדין כן כמו שפרש"י (ד"ס ע"א) בד"ה יכול לא יתן כו' בגופה של מנחה הכתוב מדבר עד שיערב את השמן או את הלבונה במנחה נראה לפרש דנקט הכי כדי לתרץ דלא תקשה לרבה בר רב הונא דמיבעיא לי' דילמא לא בעי ליקוט כלל דתפשוט לי' ממתניתין דע"כ לא מכשר אלא בכלי על גבי כלי אבל בלא כלי פסל בלא ליקוט משו"ה פירש דיש לומר דהא דנקט במתניתין כלי על גבי כלי משום שמן דאי אפשר לאשכוחי דלא מיבלעא אלא בכה"ג ובזה מתורץ ג"כ הא דפרש"י לקמן (ד"ס ע"א) בגופה של מנחה עד שיערב וקשה הא מסיק הכא בגמרא דאפילו בלא עירוב פסול בלבונה בלא ליקוט אלא צריך

לומר דנקט הכי לסברת רבה בר רב הונא דמסתפק דאפשר דלא בעי ליקוט דלדידי' צריך לומר דעלי' משמע עד שיערב דהיינו מיבלעא וכ"ש לפי המסקנא דבעי ליקוט ודאי ניחא דעלי' משמע על המנחה ממש בלא כלי על המנחה:

בד"ה ואין בו כרת כו' בהקומץ זוטא כהרצאת כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ותיהוי פך אמאי פסלה בה מחשבה בהך מנחה כו' דלכי לקיט לה תתכשר הכא נמי אמאי פסולה במחשבה כו' כצ"ל:

בד"ה ימות המשתלח ויביא כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מדם התערובת כו' משום שמא לאחר שנתקבל כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד הדם של אחד כו' כצ"ל:

בד"ה שימה כו' בעינן כזית דכתיב עלי' משמע שיעורא כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה כי חטאת היא כו' ומיהו תרי חטאת היא כתיבי במנחת חוטא. פירוש דדרשא דפ"ק ודפ"ב דרשינן מאחת כמו שכתבו התוס' לקמן (דף ק"ח ע"א) בד"ה היא ודרשא דהכא דרשינן מהיא השני':

בד"ה ותיהוי פך ואמאי פסלה בה מחשבה לא גרסינן והכי גרסינן ותיהוי דחוי ופריך בין אמתניתין כו' תדחה ומשני חטאת כו' לבונה והילכך חוזרת להכשירה כו' למעלה מפירושו פ' לסימן כו' כצ"ל קצת מש"מ. פירוש והמעתיק טעה וסבר דפ' הוא ר"ת פך וסבר דהוא הג"ה ולא פירוש ומשו"ה הכניס הכל בפנים וכתב הנך תיבות פך ואמאי פסלה בה מחשבה בין תיבת ותיהוי ובין תיבת דחוי והגי' תיבת דחוי וכתב במקומו תיבות דחויא היא:

בא"ד בגליון הספר ואמאי פסלה בה מחשבה כו' כצ"ל:

בא"ד ושניהם טעו כו' פירוש בין הכותב הפירוש ובין המעתיק שהכניסו בפנים טעו וסברו דקושית הגמרא היא אפסול מחשבה:

בא"ד דאי משליקט לבונתה כו' כצ"ל:

בא"ד כדקתני גבי שמן אם שם פסל ולבונה כו' כצ"ל:

בא"ד אמאי פסלה בה מחשבה כו' דלא הויא חזיא ולא תיחול עלה מחשבת פסול כו' תתכשר ה"נ אמאי פסולה כו' כצ"ל:

בא"ד דחויא היא ומשני חטאת כו' מהניא בה מחשבה כו' כצ"ל:

בא"ד ודבר תימא הוא כו'. קושיא זו היא לפי גירסת התוס' ותיהוי דחוי דהקושיא הוא על המנחה גופה דתיהוי פסולה אפילו לאחר ליקוט הלבונה משום דכבר נדחה אבל לגירסת רש"י דהקושיא הוא על פסול מחשבה לא קשה מידי דקושית הגמרא הוא דאף ע"ג דגלי קרא כי חטאת דלאחר ליקוט הלבונה חוזרת להכשירה היינו דוקא לענין

הכשר המנחה אבל לא אמרינן דתיהוי כשרה למפרע אפילו בשעה שהבונה עלי' לענין דתיפסל בה מחשבה אלא בשעת מחשבה דחויא היא ואביי מתרץ דכיון דקרי' רחמנא חטאת אפי' בשעה שהלבונה עלי' לענין דתחזור להכשירה ע"י ליקוט שפיר פוסל בה נמי מחשבה ורבא אמר דדוקא לחנן המצרי דלית לי' דחויין מועיל הא דקרי' רחמנא חטאת לענין פסול מחשבה:

דף ס.

בגמרא ת"ר לא ישים ולא יתן כו' כצ"ל ש"מ:

שם במתניתין יש טעונות הגשה ואינן טעונות תנופה תנופה ולא הגשה הגשה ותנופה לא תנופ' ולא הגשה ואלו טעונות הגשה ואינן טעונות תנופה מנחת הסולת והמחבת והמרחשת כו' ומנחת כהן משיח ומנחת עכו"ם ומנחת נשים ומנחת חוטא כו' כצ"ל:

שם והבאת אשר יעשה מאלה לד' הייתי אומר כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י בריש העמוד בד"ה הוי ריבוי אחר ריבוי נמחק כל הדיבור וצ"ל בריש העמוד בלבונה כתיב נתינה כו' והוא אמצע הדיבור דלעיל המתחיל שימה דשמן:

בא"ד וכל אכילה בכזית סה"ד ומה"ד עלי' הוי ריבוי אחר ריבוי כו' כצ"ל:

בד"ה יכול בשני כהנים דלא יתחייבו שני לאוין עד שיהיו שני כהנים כו'. נראה לפרש דשני כהנים לאו דוקא אלא משום דבשני כהנים ע"כ איכא שני התראות משו"ה נקט בשני כהנים וה"ה בכהן א' בשני התראות וכן בגמ' לעיל (דנ"ו ע"א) קאמר הא דעריך חברי' ואפה הוא וכוונת הגמ' נמי משום דאיכא שני התראות כמו שפירשתי שם וקושית התוס' על פרש"י נראה לתרץ דרש"י מפרש דאי לאו דכתיב עלי' אע"ג דכתיבי שני לאוין לא הוי מחייבין בהתראה אחת אלא אחת אע"ג דהתרה בו משום לא ישים ולא יתן עד דהפסיק בהתראה בין שמן ובין לבונה משום דהוי אמרינן דהא דכתבה התורה שני לאוין לא בא אלא לחלק דלא נימא דלא מחייב אפילו אחת עד דעביד לתרווייהו אפילו למ"ד דלא בעינן או לחלק משום דבמנחת סולת של נדבה הוה הכשרה דמנחה בתרווייהו משו"ה חשיבי שמן ולבונה דבר אחד ומטעם זה נמי אפילו השתא דכתיבי שני לאוין הו"א דזה מועיל לחלק אבל כי עביד לתרווייהו בהתראה אחת אינו חייב אלא אחת אבל השתא דכתיב עלי' גלי קרא דבמנחה לבד תלויין השני לאוין ולא בהתראות ואין להקשות כמו שהקשו בתוס' לעיל (דף נ"ה ע"ב) בד"ה אף אני דאי לא אתרו בי' אלא חדא התראה אמאי חייב כמו שהקשה הגמ' במכות גבי קרחה דהכא נמי אפשר דעביד תרווייהו בב"א כמו גבי קרחה כמו שכתבו התוס' הכא בד"ה יכול ואע"ג דאי אפשר לצמצם מ"מ אפשר דעביד השני תכ"ד של התראה:

בד"ה בגופה כו' תרין סה"ד ומה"ד יכול לא יתן כלי כו' בגופה של מנחה הכתוב מדבר כו' כצ"ל וא"צ להג"ה ומשום דהדיבור שלפני' מתחיל ג"כ בגופה של מנחה לפיכך התחיל הכא הדיבור יכול לא יתן כדי להורות דדיבור זה קאי על בגופה השני:

בד"ה כל שאין לה קמיצה להתיר שירים לכהנים כוונתו בזה לתרץ קושית התוס' בד"ה ר"ש:

בתוס' ד"ה מי בעינן שימה דומיא דנתינה כו' והשתא הך בעיא דהכא ניחא לתרווייהו. חסרון הניכר יש כאן בדברי התוס' דעל מה קאי הא דקאמרו והשתא אדרבה לפי מה שהביאו התוס' מכריתות קשיא על בעיא דהכא בין מר"מ ובין מר"י והוה להו מעיקרא להקשות והדר לתרץ ועוד אמאי לא מקשו התוס' מ"ש לר"מ דיליף התם חדא מאידך יליף נתינה מסיכה והכא מיבעיא אי ילפינן שימה מנתינה ע"כ נראה להגי' בדברי התוס' וכצ"ל וקשה מ"ש התם דיליף ר"מ נתינה מסיכה והכא מיבעיא לי' דנילף שימה מנתינה ויש לומר דהתם נתינה וסיכה בחדא מילתא כתיבי זה באזהרה וזה בעונש מסתבר למילף עונש מאזהרה אבל הכא לא כתיבי בחדא מילתא אלא בחד קרא מסתבר יותר למילף שימה מנתינה משום דנתינה איכא למילף מנתינה דעלמא דדוקא בכזית ואי ילפת נתינה משימה מפקת לי' ממשמעותי' אבל שימה אי יליף מנתינה לא מפקינן לי' ממשמעותי' דמשמע כ"ש ומשמע נמי כזית והשתא כו' ולפי הג"ה זו ניחא שפיר הא דקאמרו והשתא פירוש דלפי תירוץ זה מתורץ נמי בעיא דהכא בין לר"מ ובין לר"י:

בא"ד א"נ אפילו כאבא שאול כו'. לפי זה צריכין לומר דהא דנתינה בכזית הוא מכח סברא ולא מתרומה דהתם היא בפרוטה:

בא"ד והא דאמר בפרק הזהב כו'. קושיא זו הוא דוקא לאבא שאול ולפי פירוש הראשון דלאבא שאול בכ"מ נתינה בפרוטה כמו במעילה אבל לרבנן או לאבא שאול לפי פירוש האחרון לא קשה מידי דאפשר דאה"נ דבעינן נעל כזית:

בא"ד ניבעי כזית כנתינה דשמעינן כו'. קושיא זו הוא לרבנן ולאבא שאול לפי פירוש האחרון וה"ה דהוי מצי להקשות נמי לאבא שאול לפי' הראשון דניבעי שוה פרוטה:

בד"ה יכול בשני כהנים כו' וקצת קשה דאימא דקרא איירי בשנתן את השמן ואת הלבונה בב"א כו'. וקשה דע"כ לא איירי קרא בב"א דא"כ לא איצטריך למיכתב עלי' דפשיטא דחייב שתים ונראה לפרש דהך דרשא דדרשינן לעיל עלי' עד דאיכא שיעורא וכן הנך שתי דרשות דדרשינן הכא עלי' בגופה של מנחה הכתוב מדבר כולהו ממשמעותא דקרא נפקי ולא מייתורא דהא ליכא במנחת חוטא אלא תרי עלי' ובעינן חד לריבוי אחר ריבוי ואע"ג דבמנחת קנאות נמי כתיבי תרי עלי' מ"מ מלישנא דברייתא דנקט קראי דלא ישים

ולא יתן דכתיבי במנחת חוטא משמע דילפי מקראי דמנחת חוטא וכן ר"י לעיל נמי קאמר שימה כל דהו משמע ולפי זה שפיר מקשו התוס' דממשמעותא לא נפיק דאימא דקרא איירי בב"א:

בא"ד ברוב עם הדרת מלך ת"ל עלי' כו' כצ"ל ומן ואמתניתין קאי עד ובאחת נתן לבונה נמחק והוא הג"ה מתלמיד טועה דהך ת"ר יכול בשני כהנים הוא בת"כ ואי אפשר לומר דהת"כ קאי לפרש המתניתין ועוד דאין שום הכרח לפרש דיכול בשני כהנים הוא ספק דשפיר יש לפרש דהוא סברא ודאית כמו לפירוש הקודם:

בד"ה ר"ש כו' ועוד קשה כו'. פירוש מעיקרא הקשו על הטעם דקאמר במתניתין בלבד משום דלטעם זה מנחת חוטא של כהנים טעונה הגשה ואינו כן לפי הטעם דקאמר בברייתא והשתא הקשו דאפילו לא הוה שום חילוק בין הטעמים נמי קשה אמאי קאמר במתניתין טעם עם ממה דקאמר בברייתא ממנפ"ש אי טעם הברייתא עיקר הוה בעי במתני' נמי למימר טעם הברייתא ואי טעם המתני' עיקר הוה בעי בברייתא נמי למימר הטעם דקאמר במתניתין:

בא"ד דקמיצה דנקט הכא כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה מנחת חוטא מנין כו' ומנחת העומר כו' כצ"ל:

בא"ד וגם צריך לדקדק אמאי לא נפקי מזאת תורת המנחה כו'. והא דלא הקשו לעיל גבי חימוץ דאיצטריך קרא לרבות מנחת נסכים ולחם הפנים ולא נפקי מזאת תורת נראה דיש לומר כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ג' ע"ב) בד"ה לר"ש דרבנן לא דרשי זאת תורת רק במידי דכתיב באותה פרשה וחימוץ לא כתיב באותה פרשה דאע"ג דכתיב לא תאפה חמץ עיקר קרא דחימוץ הוא קרא דכתיב בויקרא לא תעשה חמץ דכולל כל עשיות וקרא דלא תאפה הוא בא ללמד על הכלל כולו ועל השירים ולר"ש דכתבו התוס' שם אליבי' דדריש מזאת תורת אפילו מידי דלא כתיב באותה פרשה אפשר דאה"נ דלא מצריך קרא בחימוץ למנחת נסכים ולחם הפנים:

בא"ד בע"ב אע"ג דבזאת תורת כתיב סולת כו'. פירוש כמו שכתבו התוס' בריש פירקין דפשטא דקרא במנחת סולת כתיב דהא כתיב מסלת המנחה ומשמנה וכן פרש"י (בדף נ"ט ע"א) בד"ה מנחת הסולת:

בא"ד והכא בעי קרא לרבויי מנחת העומר ומנחת קנאות ומנחת חוטא כו' כצ"ל דהא ר"ש אמר לקמן את המנחה לרבות שאר מנחות והיינו מנחת חוטא כפרש"י שם וקשה לפי מה שתירצו התוס' לקמן בד"ה יכול דמנחת העומר ומנחת קנאות גרועין מכל המנחות משום דבאין שעורים ע"כ איצטריך קרא לריבויי מנחת העומר ומנחת קנאות דאי לאו

קראי הוה הנך תרי מיעוטי באו למעט מנחת העומר ומנחת קנאות ולר"ש דאיכא ג' מיעוטי באו למעט נמי שתי הלחם ולחם הפנים דלא נרבי להו מריבוי דזאת תורת ויש לומר מדמרבינן להו מברייתא משום דכתיב והבאת ובעומר נמי כתיב והבאתם את עומר ומנחת סוטה מדכתיב והקריבה ובמנחת סוטה נמי כתיב והקריב אותה משמע דבלא מיעוטי נמי צריכין קרא לרבויי ולא נפקי מזאת תורת דאי רק משום דכתיב מיעוטי הוה סגי דליכתוב קרא ריבויי סתמא וע"כ הוי מוקמינן הריבויי למנחת העומר ומנחת קנאות דאין לומר ולטעות דמיעוטי אתי למנחת סוטה ומנחת קנאות וריבויי אתי לשתי הלחם ולחם הפנים ולמנחת נסכים דהא שתי הלחם ולחם הפנים ומנחת נסכים הוו בכלל ריבוי דזאת תורת ולא איצטריכי קראי לריבויי:

בא"ד דלא שייך הכא למידרש מזאת תורת כלל משום דכתיבי ריבויי ומיעוטי. וקשה דהא קושית התוס' היתה דלא ליכתוב שום ריבויי כלל ושפיר דרשינן מזאת תורת כל הנך דמרבינן מהנך ריבויי ומהא דכתיבי מיעוטי בלבד אדרבא מוכח דדרשינן זאת תורת דאל"כ לא איצטריך מיעוטי כלל דבלאו מיעוטי לא מרבינן אלא הנך ה' מנחות דכתיבי בפרשה ונראה לפרש דקושית התוס' היתה על התנא דלמה לי' לדרוש מאת המנחה ור"ש מוהבאת והקריבה ואמאי לא דרשי מזאת תורת וע"ז תירצו דכיון דחזינן דכתבה התורה גבי הגשה ריבויי ומיעוטי גלה הכתוב דלא נדרוש מזאת תורת כלל לענין הגשה ומשו"ה דרשי כ"א מה שיש לרבות מהנך ריבויי ומה שיש למעט מהנך מיעוטי וממילא מתורץ נמי הקושיא על הכתוב דלמה לי' לכתוב הריבויי נילף מזאת תורת דלא שייך למידרש מזאת תורת אלא היכא דיכול לדרוש תורה אחת לכל המנחות אבל הכא דכתבה התורה מיעוטי למעט כמה מנחות מהגשה ולא הוה תורה אחת לכל המנחות לא שייך למידרש מזאת תורת:

בא"ד דדרשי כר"ש כו' לא דרשי כו' ואי לא דרשי לי הכא דרשי לי' כו' כצ"ל פירוש ה"א דוהגישה בא"ד אבל ה"א דוהגישה לא דרשי כו'. וקשה הא אמרינן לקמן דרבנן דרשי מאלה להאומר הרי עלי מנחה סתם דרצה אחת מביא כו' וא"כ ה"א דוהקריבה איצטריך למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים ושוב איצטריך ה"א דוהגישה נמי למעוטי מנחת נסכים ונראה לפרש דהא דקאמר בברייתא ת"ל מאלה רצה אחת מביא אין כוונת הברייתא לדרוש מאלה רצה אחת מביא כו' דזה אין צריך קרא כדמשמע מתחלת דברי הברייתא דקאמר או אינו אומר אלה אלא לאומר הרי עלי מנחה סתם כו' דמשמע דבלא אלה אמרינן מסברא דרצה אחת מביא כו' וא"כ לא נכתוב אלה ולא איצטריך נמי מ"ם דמאלה אלא כוונת הברייתא לומר דאין לומר דאלה בא ללמד דמביא חמישתן ומ"ם

דמאלה בא למעט שתי הלחם ולחם הפנים דאין לדרוש תיבה אחת על שני משמעות דסותרין זה את זה כמו דנאמר דאלה משמע כולהו ומ"ם דמאלה משמע מקצתן דאם נאמר דתיבת אלה בא ללמד על האומר הרי עלי מנחה סתם בעינן לומר דרצה אחת מביא כיון דכתיב מאלה דמשמע מקצתן אלא דע"ז לא צריכין קרא דמסברא ידעינן זה ומשו"ה אמרינן דאלה בא למעט שלא יביא מנחת שעורין נדבה ומ"ם דמאלה בא נמי למעט שתי הלחם ולחם הפנים מהגשה:

דף ס:

בגמרא אף אני אביא מנחת חוטא ששותה להן כו' כצ"ל:

שם וכן הוא אומר והקריב אותה אל המזבח. בסוטה (דף י"ט) הקשה המהרש"א דמקרא דוהקריב לבד דכתיב גבי סוטה יש במשמע הגשה כמו שפרש"י בחומש ונראה לתרץ דרש"י פירש כן בחומש לפי מה דיליף הכא מוהקריבה אבל מקרא דסוטה בלבד לא נוכל למילף הגשה כיון דלא כתיב לשון הגשה אל המזבח דמשמע נגיעה בכותל המזבח אלא לשון הקרבה אל המזבח דמשמע דהמנחה יהי' קרוב למזבח והוה אמינא דאין הקרבה זו אלא בשביל הקמיצה דבעינן קמיצה סמוך למזבח:

שם שכן באה לברר עון מנחת חוטא תוכיח כו' כצ"ל ש"מ:

שם הצד השוה שבהן ששוו כו' כצ"ל:

שם ודין הוא. פירוש דבלא קרא דוהבאת נמי יש לומר כן מדינא אי לאו קרא דאלה:

שם לרבות שאר מנחות להגשה כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה מנחת חובה חוטא דהאי קרא דהגשה במנחת נדבה כתיב כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה וכוונת רש"י בזה לפרש הא דקאמר מנחת חובה ולא קאמר בהדיא מנחת חוטא דהא אין בכלל מנחת חובה אלא מנחת חוטא בלבד כדמשמע ממה דפריך מה למנחת נדבה שכן טעונה שמן ולבונה ואין לתרץ דמשום דבעי למימר ונאמר הכא מנחת נדבה קאמר נמי הכא מנחת חובה דתקשי נימא התם נמי מנחה מפורשת דהיינו מנחת מרחשת דגבה כתיב הגשה ומשו"ה מפרש דבכל ה' מנחות של נדבה כתיב הגשה דהא כתיב אשר יעשה מאלה דהיינו כל ה' מנחות הכתובות קודם:

בד"ה במנחת סוטה כו' ומנחת נדבה אין טעונות תנופה כדקתני במתניתין סה"ד ומה"ד ששוו לקמיצה דכתיב בויקרא כו' וקמץ וגומר סה"ד ומה"ד מנחת חוטא כו' בעני סה"ד ומה"ד ר"ש כו' כצ"ל:

בד"ה לא הוכשרו כו' בויקרא ואם תקריב כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה ת"ל והקריבה כו' בדינא סה"ד ומה"ד אבל מנחת העומר כו' תריץ דמוקי לה כו' לקמן מוהקריב והקריבה להוציא מנחת נסכים כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה לברר עון כו' הילכך חשובה היא כצ"ל מצאתי:
בד"ה הא מצוי' טפי כו' כצ"ל:
בד"ה וקפריך תנא כו' השעורין סה"ד ומה"ד ומביא מנחה מן השעורין חובה מנחת העומר סה"ד ומה"ד או אינו אומר אלה להך דרשא אלא ללמד על האומר הרי עלי מנחה סתם שמביא כל אלה חמישתן בע"כ כצ"ל צ"ק:
בד"ה מאלה כו' הדומה לאלו כצ"ל:
בד"ה והקריב מצי למיכתב וכתיב והקריבה ממעטה מנחת נסכים כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה מרבה כו' של חוטא ושל נשים כו' כצ"ל מצאתי. וכוונת רש"י דפירש נמי ושל נשים כדי לתרץ לר"ש דממעט נמי מנחת כהנים וכהן משיח וליכא בכלל ריבוי דאת המנחה אלא מנחת חוטא בלבד אמאי נקט שאר מנחות לשון רבים משו"ה פירש דכולל נמי מנחת נשים:
בד"ה האי מיבעי לי' לגופה כו' כצ"ל ושייך לדף ס"א ע"א:
בתוס' ד"ה מנחת סוטה כו' וכבשי עצרת ואימורי שלמי יחיד כו' כצ"ל:
בא"ד למנחת העומר ומדינא יליף כו' כצ"ל מצאתי. ויש לתרץ דהא קשה דכל הנך נילף בק"ו ממנחות שאינן טעונות תנופה וטעונות הגשה כל הנך שטעונות תנופה אינו דין שטעונות הגשה ואין לומר דממעטינן להו מקרא דמאלה דא"כ מנא לן למעט מאלה שתי הלחם ולחם הפנים דמרבינן להו מאת המנחה דילמא לא בא למעט אלא הנך דלא הוו בכלל ריבוי דאת המנחה דלא נקראו מנחה אלא ודאי דאית להו שום פירכא וא"כ משום פירכא זו גופא ליכא למימר נמי יוכיח מצ"ק רק בשינוי קצת:
בד"ה ריש כו' לא דריש ושם פירשתי סה"ד כצ"ל צ"ק:
בד"ה יכול כו' משמע הכא דלחם הפנים ומנחת נסכים הוו טפי כו' גבי מחמץ וי"ל כו' כצ"ל:
בא"ד ויש לומר משום דבאין משעורין גרועי א"נ בתר דממעטי כל הנהו שתי הלחם ולחם הפנים כתיבי הנך ריבויי. דברי התוס' כמו שהם לפנינו קשין להולמן דמאי תירצו בזה שנתנו טעם להא דמנחת העומר ומנחת סוטה לא הוו בכלל ריבוי דאת המנחה הא עדיין קושייתם במקומה עומדת דהכא משמע דלחם הפנים ומנחת נסכים הוו טפי בכלל את המנחה ממנחת העומר ומנחת סוטה וגבי מחמץ הוה איפכא וכן קשה נמי על תירוץ השני דאם נאמר דלחם הפנים ומנחת נסכים לא הוו בכלל את המנחה כמו דלא הוו בכלל כל המנחה גבי מחמץ לא איצטריך הכא מיעוטי כלל ולא איצטריך נמי ריבויי ועוד דדבריהם מחוסרין הבנה כמו שכתב הצ"ק דכל הנך ממעטינן משום דאין מהן לאישים

ואין באות בגלל עצמן ואין מהן לכהנים וכל טעמים אלו לא שייכי במנחת העומר ומנחת סוטה ועוד קשה דכתבו דבתר דממעטי כל הנהו כתיבי הנך ריבויי הא ריבויי כתיבי קודם מיעוטי והוו בעי למימר דאיידי דאיצטריך למיכתב מיעוטי איצטריך למיכתב נמי ריבויי ע"כ נראה לפרש ולהגי' לעשות משני התירוצים תירוץ אחד ועיקר תירוצם הוא דמיעוטי וריבוי דהגשה כתיבי קודם כל המנחה דכתיב גבי מחמץ ומשו"ה ניחא הא דמנחת העומר ומנחת סוטה הוו בכלל כל המנחה משום דילפינן מהגשה דכתיבי ריבויי ולחם הפנים ומנחת נסכים לא הוו בכלל כל המנחה משום דילפינן מהגשה דכתיבי מיעוטי וה"ה לר"ש דממעט בהגשה מנחת כהנים ומנחת כהן משיח דאיצטריך נמי לרבות גבי מחמץ מנחת כהנים וכהן משיח אלא דמרבה לכולהו בחד קרא כמו דרבנן מרבי לחם הפנים ומנחת נסכים מחד קרא ואע"ג דהכא גבי הגשה מצריכינן להו תרי קראי למעוטי והיינו משום דלא צריכין קרא לרבויי אלא כדי דלא נילף מהגשה וסגי בחד קרא והא דכתבו מעיקרא דבאין משעורין גרועי היינו כדי לתת טעם להך דהגשה דמשו"ה איצטריכי הנך ריבויי למנחת העומר ומנחת סוטה לפי דגרועי ואי לאו הנך ריבויי לא הוו בכלל ריבוי דאת המנחה. כמו שאר כל המנחות וכצ"ל בדברי התוס' וי"ל משום דבאין משעורין גרועי וגבי מחמץ היינו לבתר דממעטי כל הנהו וכתיבי הנך ריבויי וכוונת התוס' להך ריבויי דמרבינן מנחת העומר ומנחת סוטה:

דף סא.

בגמרא האי מיבעי לי' לגופה מן והגיש והגישה כו' כצ"ל:

שם במתניתין אלו טעונין תנופה ואין טעונין הגשה כו' כצ"ל:

שם לא תנופה ולא הגשה כו' כצ"ל:

שם והשלישית אין. בהן כצ"ל ש"מ:

שם חיים ושחוטין ואין בהן סמיכה ואשם מצורע כו' כצ"ל צ"ק:

שם בגמ' ת"ר והניף אותם תנופה כו' כצ"ל ש"מ:

שם ת"ל והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן והניף כן גריס רש"י:

שם והאמרת לפני ד' במערב כו' כצ"ל וכן הוא בפירוש ר"ג:

שם ולקח הכהן הטנא מידך והניחו כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה שיש מהן כו' השירים סה"ד ומה"ד והרים כו' כצ"ל:

בא"ד מן המנחה וגומר יכול בכלי סה"ד ומה"ד ת"ל במקום אחר כו' כצ"ל:

בא"ד ויליף הרמה הרמה לגז"ש. מדבריו משמע דלא גריס בגמ' מה הרמה האמור להלן בקומצו אף הרמה האמור כאן בקומצו משו"ה הוצרך לפרש דיליף גז"ש הרמה הרמה:

בד"ה לוג ואשם מצורע כתיב כו' כצ"ל:

בד"ה אחד שלמי כו' נשים סה"ד ומה"ד בישראל כו' כצ"ל:
בד"ה שתי הלחם וכבשי עצרת כו' תנופה וגומר סה"ד ומה"ד שנאמר במילואים כו' כתיב והנפת אותו תנופה כו' כצ"ל:
בא"ד לל"א מהונף והורם וממילואים כו' כצ"ל ב"ח. פירוש ללשון ראשון ילפינן מדכתיב במילואים ארבעה פעמים לשון תנופה דהיינו הונף והורם שתים והנפת אותו תנופה שתים הרי ארבעה תנופות דהיינו מוליך לארבעה רוחות אחת ומביא אצלו מארבעה רוחות הרי שתים ומרים לצד מעלה בהולכה ומרים לצד מעלה בהובאה ממטה הרי שלשה ומוריד בהובאה ממעלה ומוריד בהולכה למטה הרי ארבעה ולל"א מהונף לחודי' ילפינן הולכה והובאה של ארבעה רוחות ומהורם לחודי' ילפינן הולכה והובאה של מעלה ומטה והא דפרש"י וממילואים ילפינן לשאר תנופות הוא לשני הלשונות של פרש"י:
בד"ה במזרח כלומר אפילו במזרחו של מזבח כו'. הא דקאמר במזרחו של מזבח לאו דוקא סמוך למזבח וה"ה במזרח העזרה שלא כנגד המזבח דלא מצינו בשום מקום דצריך דוקא כנגד המזבח ובר"ש פ"ב דכלים ובהרא"ש שם מבואר בהדיא דתנופה כשרה אפילו בעזרת ישראל וכן משמע נמי מדברי התוס' בד"ה אבל שתירצו דלפני ד' דתנופה איצטריך למעוטי חוץ לעזרה אלא משום דאי הוי אמרינן דלפני ד' דתנופה היינו במערב הוה בעינן במערבו של מזבח דוקא ושם נקרא לפני ד' ע"כ פירש דאפילו במזרחו של מזבח כשר:
בד"ה תנופות כו' כצ"ל:
בד"ה שתים כו' מין ומין סה"ד ומה"ד והשלישית כו' כצ"ל:
בד"ה שלמי יחיד כו' ותנופה שחוטין בחזה ושוק שלהן בצו את אהרן סה"ד ומה"ד שלמי ציבור כתיב בהו תנופה חיים בפרשת אמור ותנופה שחוטין דגמרינן לה כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה ת"ל והקריב כו' אלוג לחודי' קאי. פירוש מדלא כתיב והניפם תיבה אחת אלא והניף אותם משמע דתיבת והניף קאי אאותם וקאי נמי אלוג שמן ולא קאי אאשם דאין מקרא נדרש לפני פניו ומשמע דאם מניף לוג שמן בפ"ע בלא האשם יצא וממילא משמע דאם מניף האשם בפ"ע נמי יצא דאל"כ לא משכחת לה שיניף הלוג שמן בפ"ע ויצא דהא האשם נמי בעי תנופה אבל בפירוש ר"ג מצאתי דדרשינן הא דכתיב באשם אותו משמע דהנפת האשם יצא נמי בפ"ע וממילא לוג שמן נמי יצא בפ"ע דאל"כ לא משכחת

לה שיצא בהנפת האשם בפ"ע דהא הלוג נמי בעי תנופה כדכתיב אותם וכפירוש ר"ג מצאתי בת"כ שלפנינו:
בד"ה וקרן דרומית מזרחית לא הי' לו יסוד כו' דהיינו לקרן מזרחית צפונית כו'. לקרן דרומית מזרחית כו' בהקומץ רבה כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה ובאות בגלל עצמן השתא לא צריך להאי טעמא כו' כצ"ל:
בד"ה ה"מ כו' מקיש לה הוה לי' למיתני במתניתין דקתני לעיל כו' כצ"ל וכן הוא בפרש"י בזבחים:
בא"ד שהרי נעשית בקרן מערבית דרומית. פירוש דהזאתה דהיא עיקר עבודתה היא בקרן מערבית דרומית ומליקחה בכ"מ כשרה:
בא"ד דחטאת דטעונה צפון הוי היקש מעולה כו' כצ"ל:
בא"ד דפסולות שלא לשמן כו' כצ"ל:
בא"ד דכתיב לפני ד' במנחת חוטא כצ"ל ש"מ:
בד"ה אבל כו' דשחיטה ותנופת לוג ואשם כו'. הא דנקטו תנופת לוג ואשם משום דסוגיא דהכא איירי בתנופת לוג ואשם אבל תירוץ זה צריך לתרץ אכל התנופות דהא במתניתין סתמא קתני תנופה היתה במזרח משמע דקאי אכל התנופות ותירוץ זה שפיר יכולין לתרץ בכל התנופות דתנופת שתי הלחם וכבשי עצרת דכתיב בה לפני ד' היתה מחיים ומנחת העומר וקנאות אע"ג דנתקדשו בכלי קודם תנופה לא מיפסלי ביוצא לשיטת התוס' לעיל (דף ט' ע"א) בד"ה ר"ל וביכורים נאכלין בכל העיר ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן דכתיב בהו נמי לפני ד' בפרשת שמיני ואימורין לאחר זריקה לכ"ע נפסלין ביוצא אפילו של קדשים קלים מ"מ איצטריך למעוטי חוץ משום חזה ושוק דנאכלין בכל העיר דאע"ג דתנופה שלהן היתה ביחד עם האימורין מכל מקום מסתבר דאם הניף כל אחד בפ"ע יצא ואיצטריך למעט דאם הניף חזה ושוק בחוץ צריך לחזור ולהניף:
בא"ד בע"ב דקאמר ר' אליעזר כו' או בדרומה של קרן כו' כצ"ל:

דף סא:
בגמרא לקרבן עכו"ם וקרבן נשים כו' שהתנופה בכהנים א"כ מה ת"ל כו' כצ"ל מצאתי:
שם כשהוא אומר ידיו תביאנה הרי בעלים אמור הא כיצד כו'. וקשה דהא משמע מלישנא דרישא דברייתא דילפינן גרים לסמיכה מהמקריב וכן משמע נמי מלישנא דקאמר כשהוא אומר ידיו תביאנה הרי בעלים אמור דמשום זה לא נוכל למימר המקריב זה כהן המקריב ולבסוף אמר הא כיצד משמע דפרשינן המקריב כהן המקריב ונראה לפרש דיש להקשות דהאיך קאמר או אינו אלא זה כהן המקריב דלזה אין צריך קרא דהא בקידושין (דף ל"ו) ובסוטה (דף י"ט) דרשינן גז"ש לכ"ע יד יד דסוטה ושלמים מה

סוטה כהן אף שלמים כהן ומה שלמים בעלים אף סוטה בעלים וצריך לומר דהכי קאמר הברייתא דמגז"ש ליכא למילף אלא דבעינן נמי כהן אבל ה"ה דבעינן נמי בעלים כדכתיב ידיו תביאנה דפשטי' דקרא משמע דהיינו ידי הבעלים ואתא המקריב למימר דדוקא כהן ולא בעלים ולא דרשינן גז"ש יד יד אלא לשלמים דבעינן כהן ולא לסוטה דבעינן נמי בעלים דבשלמים גופי' לא בעינן בעלים דמשום דאיכא שתי דרשות חדא דגז"ש יד יד וחדא קרא דהמקריב מפרשינן דידיו תביאנה היינו נמי ידיו דכהן ודחי הברייתא סברא זו דא"כ למה לי קרא דידיו תביאנה לא נכתוב ידיו תביאנה ולא נבעי גז"ש דיד יד ונילף מהמקריב דתנופה היא בכהן אלא ודאי דידיו תביאנה אתא ללמד דתנופה נמי בבעלים וא"כ ע"כ המקריב אתא ללמד על גרים דבעי תנופה דאי ללמד דבעי נמי כהן כבר ילפינן מגז"ש דיד יד מסוטה:

ברש"י ד"ה הואיל כו' יליף טעמי' מידיו כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ורב גברי' כו' ראב"י קב ונקי כצ"ל מצאתי:

בד"ה מאי קאמר רישא קתני אחד אנשים ואחד נשים והדר קתני כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה מה לי חלק בסמיכה כו' כצ"ל:

בא"ד אין בקרבנן סמיכה כצ"ל ש"מ:

בד"ה שהתנופה בכהנים ויכולים עכו"ם ונשים לעשות כהן שליח הא דהוצרך לפרש דהכהן מניף בשביל העכו"ם ונשים הוי כאלו הן עצמן מניפין ולא מפרש כפירוש התוס' דניהו דמיעט הכתוב תנופת עכו"ם ונשים לא מיעט תנופות כהנים משום דרש"י ס"ל דעיקר תנופה בבעלים כמו שהביאו התוס' בד"ה כהן בשם פי' הקונטרס וא"כ כיון דליכא תנופות עכו"ם ונשים דהיינו בעלים גם תנופת הכהנים אינה כלום משו"ה הוצרך לפרש דהכהן מניף בשבילם הוי כאלו הבעלים מניפין והא דקאמר ויכולים עכו"ם ונשים לעשות כהן שליח אין כוונתו שליח ממש דאי הוה בעינן הכא תורת שליחות ודאי לא הוו יכולין לעשות שליח דהא עכו"ם לאו בר שליחות הוא ועוד דלחד מ"ד כל היכא דאיהו לא מצי עביד לא מצי משוי שליח אלא כוונתו דיכול אחר לעשות התנופה בשבילם בלא שליחות והכא בתנופה דוקא כהן יכול להניף בשבילם דהא לא מצינו דיכול אחר לעשות התנופה בשביל הבעלים אלא כהן דוקא והיינו מדצותה תורה להיות הכהן מסייע בתנופתה אע"ג דעיקר התנופה בבעלים:

בד"ה כהן כו' גבי בעלים חברים לינפו כולהו כו' דהוי תחת ידיו ממש כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה מצינו כו' לקרבן עכו"ם וקרבן נשים כו' דאיצטריך קרבנו כו' שיסמוך ישראל בשבילו כמו שמביא נסכים בשבילו כו' כצ"ל. והלשון מגומגם דתיפוק לי' משמע

דמקשה דנילף מקרבנו ולא איצטריך מיעוט דבני ישראל ומתרץ דאיצטריך קרבנו ועדיין הקושיא במקומה עומדת ל"ל בני ישראל לענין עכו"ם ונראה דסברת התוס' בקושייתם היתה דמקרבנו ולא קרבן עכו"ם ממעטין לגמרי קרבן עכו"ם מסמיכה ומשו"ה מקשו ל"ל דרשא דבני ישראל ומתרצי דמקרבנו לא משמע למעט קרבן עכו"ם מסמיכת העכו"ם אלא שלא יסמוך ישראל בשבילו ולפי"ז שפיר איצטריך בני ישראל דדוקא לאחר דכתיב בני ישראל למעט קרבן עכו"ם מסמיכת עכו"ם איצטריך למידרש קרבנו למעט קרבן עכו"ם מסמיכת ישראל ואע"ג דדרשינן קרבנו ולא קרבן חבירו הו"א כיון דאין העכו"ם יכול לסמוך יסמוך ישראל בשבילו אבל אי לא דכתיב בני ישראל למעט סמיכת עכו"ם לא הוי דרשינן כלל קרבנו ולא קרבן עכו"ם דתיפוק לי' מקרבנו ולא קרבן חבירו:

בד"ה יכול כו' תנופה כישראל כו' שהיא בבעלים כו' כצ"ל:

בא"ד וברוב ספרים לא מסיים בהו כו' פירוש ילפי הגירסא שלפנינו דגרסינן בדברי ר"י מה מצינו שחילק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן עכו"ם וקרבן נשים משמע דקרבן עכו"ם שוה לקרבן נשים דיש בו תנופה בכהן ואין ממעט אלא תנופת העכו"ם הוה לי' לסיים נמי מת"ל בני ישראל בני ישראל מניפין ואין העכו"ם מניפין כו' פירוש דאין העכו"ם מניפין בעצמן:

בא"ד אחד אנשים וא' נשים וא' עכו"ם בישראל אבל לא באחרים ור"י הוה לי' לפרש דה"ק כו' כצ"ל והד"א:

בא"ד בין קרבן עכו"ם לקרבן נשים בסמיכה כו' כצ"ל:

בא"ד בתנופה לא מה לי לא חלק בסמיכה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד שהתנופה בכהנים כו' כצ"ל:

בא"ד יהו כזבחי שלמי ציבור דתנופת כמות שהן לרבי כו'. פירוש לא מיבעיא לרבנן דאין מחלקין כלל בין שלמי יחיד לשלמי ציבור אע"ג דשלמי ציבור אין חזה ושוק שלהן חלוק משאר בשר דקשה דקרבן עכו"ם ליבעי תנופה אלא אפילו לרבי דס"ל דזבחי שלמי ציבור חלוק משלמי יחיד מ"מ מודה דיש בחזה ושוק שלהן תנופה אלא דתנופתן כמות שהן א"כ קשה דקרבן עכו"ם נמי יהו תנופתן כמות שהן:

בא"ד ועוד דנהי דכל שלמי עכו"ם לכהנים כו' שרי לישראל כו' כצ"ל:

בא"ד ובמנחת נסכים תנן לא תנופה כו' כצ"ל:

דף סב.

בגמרא והא קמ"ל דבעינן שלשה כהנים. מקשין מנא לן דבעינן שלשה כהנים הא אפילו בכהן אחד משכחת לה דבעינן שיתהפכו כולי האי דכיון דבעינן ידי הבעלים נמי בתנופה וא"כ הכהן המביא האימורין מבית המטבחיים ע"כ צריך ליתנם ליד הבעלים לתנופה

ויד הכהן מלמטה אם נאמר למטה ממש או כדברי התוס' בסוכה (דף מ"ז ע"ב) בד"ה כהן שאוחז הכהן באימורין היוצאין חוץ לפיסת היד ולפי שהבעלים מלמעלה קאמר תחת יד הבעלים ואחר התנופה חוזרים הבעלים ונותנין האימורין מיד אותו הכהן ממש להקטרה ונמצא דבכהן אחד נמי צריכין להתהפך כל כך ונראה לתרץ דהא בלא זה קשה דלמה לן הנך קראי ללמד דבעינן שלשה כהנים מדבעינן שיתהפכו כולי האי הא בלא הנך קראי נמי ידעינן דבעינן שיתהפכו כולי האי כדפרישית מדבעינן בתנופה ידי הבעלים מלמעלה ויד הכהן למטה וצריך לומר דבלא הנך קראי לא הוי ידעינן דבעינן שיתהפכו כולי האי דמשכחת לה שפיר בלא היפוך כלל דהא אפשר שהבעלים יתחבו ידיהם תחת האימורין בעודם ביד הכהן המביאן מבית המטבחיים ונמצאו מונחין בידי הבעלים ואחר התנופה יתן הכהן ידיו תחת יד הבעלים והבעלים ישמטו ידיהן מתחת האימורין ונמצא מונחין ביד הכהן להקטירם ולפי זה שפיר מוכח מהא דבעינן שיתהפכו כולי האי דבעינן שלשה כהנים דאי לא בעינן אלא כהן אחד למה לי שיתהפכו כולי האי דעדיף בלא היפוך כמו שפירשתי כדי שלא יפסיק הכהן באמצע עבודתו אבל אי בעינן שלשה כהנים עדיף טפי לעשות בהיפוך שהיא כדרך נתינה בלא טורח:

(**שם**) **משום** דכתיב ברוב עם הדרת מלך. לולא דמסתפינא הוה אמינא שאין זה מדברי הגמ' אלא הג"ה מחוץ והמעתיק הכניסו בפנים כי אם שייך בזה ברוב עם הדרת מלך לא בעי הנך קראי ללימוד זה תיפוק לי' משום ברוב עם הדרת מלך שם ת"ל על שני כבשים יכול כו' כצ"ל תיבות אי על שני כבשים נמחק ש"מ:

שם ומחוי הכי ואמר גירא כו' פירוש שאחז הלולב כמין גירא סוף הלולב כנגד לבו וראש הלולב לצד שכנגדו:

שם טעונין תנופה ותנופתן כמות שהן כו' כצ"ל. ותיבות לאחר שחיטה נמחק וכצ"ל בכל הסוגיא ש"מ וכן משמע מפרש"י:

שם אבל הכא כמות שהן סוף העמוד ותיבות כמות שהן בחיים נמחק:

ברש"י ד"ה הא כיצד יתקיימו המקריב דהיינו כהן כו' לכאורה משמע מפירושו דהא דאמר בברייתא לעיל או אינו אלא כהן המקריב נשאר במסקנא ולא כדפרישית לעיל אבל אי אפשר לומר כן דבכל מקום כשהוא אומר או אינו ואח"כ אומר כשהוא אומר נדחה בזה הא דאמר או אינו ע"כ מוכרחין אנו לפרש פרש"י עפ"י מה דמשמע מברייתא דלעיל דהמקריב אתי לרבות גרים ועבדים משוחררין ונראה לפרש דודאי פשטי' דקרא דהמקריב משמע כהן המקריב את החלב אלא משום ייתורא דקרא דהמקריב לא איצטריך ללמד על כהן שיניף דכבר למדנו מגז"ש דיד יד מסוטה דרשינן מיני' לרבות

גרים ומשוחררין דהמקריב קאי על הבעלים לא כתיב בני ישראל משמע כל דהו ואח"כ קאמר הברייתא או אינו בא לגרים ומשוחררין אלא ייתורא דקרא אתי ללמד דדוקא כהן לבדו ולא בעלים וכמו שפרש"י ודחי דא"כ ל"ל קרא דידיו תביאנה לא נכתוב כלל ולא בעי גז"ש ללמד על תנופת כהן דפשטי' דקרא דהמקריב היינו כהן וע"כ לומר דייתורא דקרא דהמקריב אתי לרבות גרים ומשוחררין אבל פשטי' דקרא משמע כהן המקריב ומשו"ה קאמר בברייתא הא כיצד דהמקריב משמע כהן וידיו תביאנה משמע בעלים ולא איצטריך גז"ש דיד יד אלא כדי דהמקריב יהי' מיותר לרבות גרים ומשוחררין:

בד"ה היכא אשכחן דלחם למעלה כצ"ל. פירוש דהא דקאמר בגמ' היכא אין הפירוש היכן מצינו שיש לחם בתנופה דא"כ אמאי קאמר ר"פ במילואים דוקא הא איכא טובא לבד ממילואים כגון בתודה ובאיל נזיר וכדאמר ובכל מקום שיש לחם דמשמע דטובא איכא אלא הפירוש הוא היכן מצינו בכתוב דלחם למעלה דמיני' יש ללמוד לכ"מ שיש לחם שיהא למעלה וכן פרש"י לקמן (דף א ע"א) בד"ה משום דאיכא ארבע דעיקר מילתא נקט רב פפא דמילואים הוא עיקר דמיני' ילפינן לכ"מ:

בד"ה ההוא דיהיב לי' כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה נשתקל הכתוב הושוו שני דינין כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בין ירכותיהן כו' על ירך התחתון סה"ד ומה"ד לחם על הכבשים כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה הוי אומר על בסמוך כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה שירי מצוה היא כו' ולא עיקר מצוה היא כדאמרי' כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה וכן לולב כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לאתגרויי שטנא כצ"ל ש"מ:

בד"ה טעונין תנופה שחוטין דבחיין לא איצטריך לי' למיתני דבגופי' כתיב כצ"ל מצאתי:

בד"ה כמות שהן שלימים כצ"ל ב"ח:

בתוס' ד"ה במילואים כו' לקח חלת מצה אחת וגומר עד וישם על החלבים ועל שוק הימין כו' כצ"ל מצאתי. בד"ה כדי לעצור רוחות רעות ושמא לא בכל תנופות עושין כן כו'. נראה דהוצרכו לזה משום דקשה להו דמה ענין דלוג ואשם מצורע או מנחת סוטה לעשות בו תנופה כדי לעצור רוחות רעות וטללים רעים ע"כ פירשו דדוקא בשתי הלחם דעצרת דהוא קרבן קבוע כציבור עושין כן משום דנידונין בעצרת על פירות האילן ואע"ג דילפינן זה ממילואים דכתיב בי' אשר הונף ואשר הורם מ"מ מילואים נמי הוה קרבן ציבור ולא מסתבר למילף מיני' אלא שתי הלחם וכבשי עצרת משום האי טעמא שכתבו

התוס' והא דלא היו עושין כן בתנופת העומר שהיתה בפסח ונידונין בו התבואה צ"ל דתנופת העומר היתה ביום שני של פסח והדין הוא ביום ראשון:
בא"ד ולבד מן הנענוע של לולב יש בו הולכה והובאה פירוש דהנענוע והולכה והובאה הם שני דברים אבל בערוך פירש דהם דבר אחד ולהולכה והובאה קרי נענוע בא"ד שלש פעמים על כל דבר פירוש בכ"מ שצריך לנענע כגון בהודו ובאנא צריך לנענע שלש פעמים ומדבעי ר"ז ע"ז אי חשבינן הולכה חד והובאה חד משמע דהולכה והובאה הוא הנענוע:

דף סב:
בגמרא דכ"ע דון מינה ומינה והיינו טעמא כו' כצ"ל ש"מ:
שם והשלישית אין בהן וכו' ויהיו כו' כצ"ל ש"מ:
שם מיעט רחמנא גבי זבחי שלמי ציבור אותם ויהיו כו' כצ"ל:
שם זבחי שלמי יחיד אותו ת"ר כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה דון מינה שלמי ציבור משלמי יחיד סה"ד ומה"ד ואוקי באתרה כו' שטעונין תנופה מחיים שלימים אף לאחר שחיטה תנופתן שלימים כצ"ל:
בד"ה שלמיהם כו' ומדכתיב לשון רבים לימד כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה אותו את החזה להניף אותו וגומר כצ"ל מצאתי:
בתוס' ד"ה רב פפא כו' בתרומה בשוה פרוטה כו' כצ"ל:
בד"ה ויהיו כו' אמאי צריך קרא והלכתא נימא כו' כצ"ל פירוש קרא דאותם למעט זבחי שלמי יחיד מתנופה חיים והילכתא דשתי סמיכות בציבור דלא בא אלא למעט זבחי שלמי ציבור כדאמרינן לקמן (דף צ"ב ע"ב) אבל קרא דאותו למעט אשם מצורע מתנופה שחוט איצטריך שפיר דלא נילף ק"ו מזבחי שלמי יחיד דאין טעונין תנופה חיים:
בא"ד כדאמרן לעיל שלמיהם ריבויא הוא. פירוש כמו דאמרן לעיל דשלמיהם מרבה זבחי שלמי ציבור לתנופת חזה ושוק כן יש לרבות נמי זבחי שלמי ציבור לסמיכה ומשו"ה איצטריך הילכתא וכיון דאיכא הילכתא דזבחי שלמי ציבור אין טעונין סמיכה שוב איצטריך נמי קרא דאותם למעט זבחי שלמי יחיד מתנופה חיים דלא נילף בק"ו מזבחי שלמי ציבור:
בד"ה וכן כו' ובכור ומעשר ופסח דלא בעו סמיכה נמי ליכא לאוקמי דהא כו' כצ"ל:
בא"ד ומתנה בשלמים ואותו אשם טעון סמיכה כו' כצ"ל:
בא"ד ובפרק בתרא דמ"ק כו' כצ"ל:
בא"ד ושניהם מביאין חטאת אחת כו' כצ"ל:
בא"ד תנן קדשים בקדשים כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דהתם כיון דאיכא תקנתא ברעיי' וכו' ומדברי התוס' דהכא משמע דהכא נמי חשיב ליכא תקנתא כיון דהבעלים הם במדינת הים ולפי זה בגיטין אפילו לתירוץ זה צריכין לתירוצו של הר' שמעון אבל בזבחים כתבו דלפי תירוץ זה לא צריכין בגיטין לתרץ משום דאיכא עוד חששא אחרת אלא דהתם נמי כיון דאפשר לקיים מצות סמיכה שיביאנו הוא עצמו אין לו לעשות בלא סמיכה ומשו"ה הקשו אח"כ מההוא דהכא והוצרכו לתרץ דאיירי ביורש וכר"מ וצריך לומר דהתוס' קצרו הכא ולא ביארו כל הצורך דכמו כן לא תירצו הכא ההוא דפרק בתרא דאחד מהן לפר ועגל דלא שייך לתירוצי דלית להו תקנתא כיון דעושין כן לכתחילה ובזבחים תירצו דהתם הוא לקיץ המזבח דהוא נדבת ציבור ולא בעי סמיכה וכן לא תירצו ההוא דאבל ומנודה משלחי קרבנותי' דלא שייך ההוא תירוצא דהכא דהא אית להו תקנתא דיכולין להמתין ובזבחים תירצו דאיירי באשה או בעוף:

בא"ד א"נ בקרבן הקבוע לו אין כגון שהי' עובר בבל תאחר כצ"ל. ונמחק עולת ראיי' ושלמי חגיגה דהא בהדיא ממעטין ערל וטמא מראיי' בחגיגה (דף ד') והתוס' מביאו בסה"ד מקרא דבאת שמה והבאתם שמה וכן הוא נמי הגירסא בתוס' גיטין (דף כ"ח ע"ב) פירוש דכבר עליהן שני רגלים ואם ימתין יעבור עליהן עוד רגל שלישי ויעבור על בל תאחר אע"ג דברגל אחד נמי עובר בעשה דבאת שמה והבאתם שמה כמו דאמר רבא בר"ה (דף ו' ע"א) מ"מ משום זה לא התירו לו להקריב בלא סמיכה דמאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה והא דלא מוקי ההוא דזבחים נמי כגון שהי' עובר בבל תאחר י"ל כמו שכתבו בזבחים דקתני דומיא דחטאת ואשם ובחטאת ואשם ליכא בל תאחר דיכול להקריב חטאת ואשם אחרים ושוב הויא לי' חטאת ואשם שנתערבו כיפרו בעלי' באחר ואינן עומדין להקרבה ויש לקיים הגירסא כגון עולת ראיי' ושלמי חגיגה וכגון שהי' כו' ולמחוק תיבת או והכי קאמר דאיירי בשאר קרבנות הקבועין להם זמן כמו עולת ראיי' ושלמי חגיגה ומשכחת לה בשאר קרבנות דקבוע להם זמן כגון שהי' עובר עליהן על בל תאחר ולהכי מדמין לעולת ראיי' משום דמקרא דבאת שמה והבאתם שמה ממעטין טמא מעולת ראיי' משמע דשאר קרבנות אף טמא מביא וקאמרו דשאר קרבנות דמביא היינו דומיא דעולת ראיי' דקבוע לה זמן:

בא"ד וי"ל דכיון שהוא ספק כו' הניח שני לא עשו לו כו' כצ"ל. והכא נמי קצרו התו' ובזבחים הקשו על זה מהא דכריתות דשניהם מביאין חטאת אחת ומשני נזירין שמביאין קרבן על תנאי ומבטלין סמיכה מספק ותירצו דהתם מבטלין הסמיכה מאותו קרבן שפוטרין את עצמן בו אבל גבי פסח מבטלין סמיכה ממותר הפסח שהוא קרבן אחר

שאינם פוטרין את עצמן בו ולא התירו לו חכמים שיבטל סמיכה מקרבן אחר ושוב הקשו מספק מצורע דמבטל סמיכה מקרבן אחר ותירצו דתיקוני גברא שאני:
בא"ד וכן בההוא דשקלים כו'. פירוש ההוא דבהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר דהיא משנה בשקלים והש"ס מביאה בקידושין (דף נ"ה):
בא"ד ויש לדקדק מהא דדרשינן בת"כ מזובו ולא מנגעו כו'. וקשה דקרבנות הזוב הם שתי תורים או שני בני יונה ובעוף ליכא סמיכה וראיתי בספר התוה"מ מהמלבי"ם שהגי' מטומאתו ולא מזובו והוא בת"כ פרשת מצורע על קרא דוכפר על המטהר מטומאתו ופירש מטומאתו ולא מזובו דאם הי' מצורע וגם זב ונטהר מצרעתו א"צ להמתין בהבאת קרבנותיו עד שיטהר ג"כ מזובו אלא מביא קרבנותיו מיד ואינו נראה דאע"ג דבפירוש הראב"ד על הת"כ מביא ג"כ פירוש זה אבל מדברי התוס' במ"ק (דף ט"ו ע"ב) דמקשו על פירוש התוס' ועל פירושם מדרשא דמזובו ולא מנגעו ותירצו דקאי אמו"מ ולא הקשו מטומאתו ולא מזובו דלא אפשר לתרץ כן משמע דהם מפרשים מטומאתו ולא מזובו בע"א כמו הפירוש הראשון של הראב"ד על הת"כ שם ועוד דבכ"מ שהביאו התוס' ראי' זו כתיב מזובו ולא מנגעו וקשה למחוק כל הספרים ולי נראה לפרש דמשני הדרשות ביחד דייקו התוס' דלא חיישינן לסמיכה בראוי לסמיכה דהיינו מדרשא דמזובו ולא מנגעו ומדרשא דממעטין טמא מראיי' מקרא דבאת שמה והבאתם שמה דמדרשא דמזובו ולא מנגעו לבד לא שמעינן אלא דטמא משלח קרבנותיו ואיכא למימר דוקא אותן קרבנות דאין בהו דין סמיכה ומקרא דבאת שמה והבאתם שמה לבד אין להוכיח כלום דאדרבא מהתם משמע דקרא בא למעט טמא מכל הקרבנות דהא בקרא דוהבאתם שמה כתיב כל הקרבנות וכמו שהקשו התוס' בפסחים (דף ס"ב ע"א) בד"ה ערל על הא דאמרינן דערל וטמא משלחי קרבנותי' מהא דדרשינן בריש חגיגה דטמא פטור מן הראיי' מובאת שמה והבאתם שמה דמשמע דטמא אינו משלח שום קרבן ומתרץ שם הר"י דדוקא בחגיגה שתלוי בביאה קפיד קרא ולא מסתבר להו להתוס' לפרש כך אלא דוקא לבתר דכתיב קרא דמזובו ולא מנגעו דדייקינן מיני' דטמא משלח קרבנותיו ולפי זה ע"כ יש לנו לומר דקרא דבאת שמה דממעט טמא משילוח קרבנות דוקא בחגיגה איירי שתלוי בביאה וכן משמע מלשון התוס' גופא דעל הדיוק מקרא דמזובו ולא מנגעו כתבו ש"מ דטמא משלח קרבנות ועל הדיוק מקרא דבאת שמה והבאת שמה כתבו ש"מ דשאר קרבנות משלח ולא חיישינן לסמיכה בראוי לסמיכה וכלשון הזה כתבו ג"כ ביבמות (דף ק"ד ע"ב) בד"ה דאמר והא דבנדה (דף ס"ו ע"ב) בד"ה כל לא הביאו התוס' אלא קרא דמזובו ולא מנגעו לא קשה מידי דבלא זה דברי התוס' שם משובשים וצריכין תיקון ומה שכתב

המלבי"ם דהתוס' כתבו במ"ק דמזובו ולא מנגעו לא קאי אקרבן אלא אמשכב ומושב במחכ"ת לא דייק שפיר דהתם הוכרחו התוס' לפרש כן לפי פירושם שפירשו דהגמ' פשיט מהברייתא דדריש ר"ש בזמן שאינו ראוי לביאה אינו ראוי להקרבה דמצורע אינו משלח קרבנותיו וקשה מקרא דמזובו ולא מנגעו אבל הכא פירשו התוס' דפשיט הגמ' דמצורע משלח קרבנותיו דמפרשים דקרא איירי בעשירית האיפה של כהן הדיוט ביום חינוכו ודוקא עשירית האיפה אבל שאר קרבנות משלח ולפי פירוש זה עדיפא לפרש מזובו ולא מנגעו כפשטי' בהבאת קרבן כמו שכתבו התוס' דבהבאת קרבן איירי:

בא"ד טמא מראיי' דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה כו' כצ"ל:

דף סג.

במתניתין ומעשי' רוחשין כן הוא במשניות והרע"ב מברטנורה כתב שיש גורסין ומעשי' רכין:

שם בגמ' הוה מרחשן שפוותי' כו' כצ"ל:

שם אלא גמרא רבי חנינא כו' כצ"ל ש"מ:

שם אי על שום כליין נקראו כו' כצ"ל ש"מ:

שם וכמין בלווטי היוונים כו' כצ"ל:

שם אלמא על שום כליין נקראו ולא על שום מעשיהן כצ"ל:

שם במתניתין לא יביא מאפה כופח ומאפה רעפים כצ"ל ש"מ:

שם מפני שהן קרבן אחר כצ"ל:

שם בגמ' בבית פאגי וגירסת רש"י ותוס' אבית פאגי:

שם כשתקריב דבר רשות כו' כצ"ל. ורש"י גורס וכי תקריב כשתרצה לעשות דבר רשות ולגירסתו אינו גורס בגמרא כשתקריב והגירסא כשתקריב לעשות הוא משובש משני גירסאות:

ברש"י ד"ה צפה כו' אלא שולי' צפין אצל אוגני' כו' פירוש שאין לה דפנות אלא אוגן סביב שפת הכלי:

בד"ה אילימא ממשמעותא דמדנקראת מרחשת משמע כו' לשון נובח שהוא בגלוי כצ"ל:

בד"ה או על שם מעשיהן כו' קרי לה קרא מרחשת כלומר מנחה הנעשית במרחשת כו' כצ"ל:

בא"ד המנחה עצמה זו שמה כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ולא כלי ומספק יהא מונח כו' כצ"ל בד"ה כלבוס גלועין שם כלי עשוי כעין צבת שלנו והדופן נכנס באמצעיתו כלפי פנים ומצויר כזה $ציור בספר$ ובתוכו גומות גומות וכשהבצק מונח בתוכו הבצק בגומות דומה כמין תפוחי הבריתים סה"ד ומה"ד בלווטי

גלניץ כו' כצ"ל. וה"פ דהמרחשת הוא כלי עגול אלא שבאמצעות של עיגול הדופן נכנס הדופן לפנים ונעשה בהדופן כמין פגם וחלל חוץ לדופן באמצעיתו ובקצותי' שני ראשים ודומה לצבת וכן פרש"י על כלבים בשבת (דף ס' ע"ב) ובסוטה (דף י"ט ע"ב) ולעיל (דף ל"ב ע"א) פרש"י נמי על אטבא דספרי גלועין כמו הכא ושם הוא כעין צבת:

בד"ה ואומר וכל נעשה וגומר אלמא. מדהכא כו' כצ"ל הנקודה בתר תיבת אלמא ועד אלמא הוא מצוין דברי הגמ' וכוונת רש"י בזה דלא תפרש דדייקינן דעל שם כליין נקראו מדכתיב במרחשת משמע דהכלי נקרא מרחשת דא"כ קשה וכי לא ידעי ב"ש קרא מפורש אלא ודאי דמזה ליכא למשמע דיש לפרש דהמנחה נעשה בדרך מרחשת דהיינו מעשי' רוחשין להכי מפרש דב"ה דייקי מדשינה קרא וכתב הכא במרחשת והכא ועל מחבת ש"מ דעל שם כלין נקראו מרחשת ומחבת דמרחשת עמוקה ומחבת צפה:

בד"ה יורות הערבים יורות של אותו מקום. נראה דגירסתו במשנה הערבים בחד יו"ד דלגירסת הערביים בשני יודי"ן הוא שם אומה ולא שם מקום:

בא"ד ומסיקין אותן כו' כצ"ל:

בד"ה תנור תנור ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות חד בויקרא כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה כשרות כו' חומה אחת כן שמה כו' איפסלו ביוצא כצ"ל:

בד"ה וכי תקריב כו' תנור סה"ד ומה"ד כשתרצה לעשות דרש"י גורס בברייתא וכי תקריב כשתרצה לעשות דבר רשות:

בתוס' ד"ה מספקא להו כו' שבמרחשת בעי לאיתויי ונפיק או על שם מעשיהן על שם רחישה וכיון דלא ידעינן כו' כצ"ל והשאר נמחק וכן מצאתי דהא אין לומר דאי אמרינן על שם מעשיהן נקראו מספקא להו לב"ש אי על ארחושי הלב או על ארחושי הפה דא"כ גם באומר הרי עלי מנחת מרחשת יהא מונח משום ספק זה ואין לומר דאה"נ דקשה לפי זה אמאי נקטי ב"ש באומר הרי עלי מרחשת דוקא ועוד קשה הא ב"ש היו בזמן המקדש ואמאי מספקא להו הא יכולין לברר ע"י הכהנים איזו כלי הי' לה כיסוי מחבת או מרחשת דודאי לא מסתברא למימר דגם במקדש היו מסופקין ולא הקריבו מעולם לא מנחת מחבת ולא מנחת מרחשת ועוד קשה הא דכתבו התוס' וכיון דלא ידעינן להי נתכוין אמאי תלו הדבר בכוונתו הוו להו למימר וכיון שאין אנו יודעין אי אתיא ארחושי הלב או ארחושי הפה ועוד קשה הא דכתבו אי ארחושי הלב נתכוין ומביא במרחשת אי ארחושי הפה ומביא במחבת הא בין אי ארחושי הלב ובין אי ארחושי הפה נקראת מרחשת אלא דאי אתיא ארחושי הלב יש לה כיסוי ואי אתיא ארחושי הפה אין לה כיסוי והוו בעי למימר אי ארחושי הלב נתכוין מביא בכלי שיש לה כיסוי

ואי ארחושי הפה נתכוין מביא בכלי שאין לה כיסוי אלא ודאי דעל מרחשת דקרא לא מספקא להו לב"ש ופשיטא להו כר"י הגלילי דמתניתין דמרחשת יש לה כיסוי ומחבת אין לה כיסוי אע"ג דאמרינן דעל שם מעשיהן נקראו דהיינו על רחישה מ"מ קבלה היתה בידם דאתיא ארחושי הלב כדמפרש בגמ' אלא גמרא ומשו"ה באומר הרי עלי מנחת מרחשת פשיטא להו דמייתי במרחשת דיש לה כיסוי משום דמפרשינן כוונתו על מנחה הנעשית במרחשת דקרא ולא מספקא להו אלא באומר הרי עלי מרחשת דכיון דפשיטא דלא נתכוין לכלי הנקרא מרחשת אלא למנחה ולא קאמר מנחת מרחשת אלא מרחשת ואי אמרינן על שם מעשיהן נקראו ע"כ מפרשינן כוונתו על מנחה הנעשית במרחשת ומביא במרחשת ונפיק כמו שכתבו התוס' אבל אי על שם מעשיהן נקראו וכוונתו על מנחה יש לפרש מדלא קאמר מנחת מרחשת אלא מרחשת דכוונתו על מנחה הבאה על חטא רחישה ועל כוונתו ליכא קבלה ושפיר יש לספק אי נתכוין לרחושי הלב ומביא במרחשת אי לרחושי הפה ומביא במחבת:

בא"ד ויקנה מרחשת ויאמר דאם כלי נדר יהא הכלי קנוי בהן פירוש דיקנה מרחשת בהמעות של חולין ואח"כ יאמר דאם כלי נדר יהא הכלי קנוי במעות שהפריש למרחשת והמעות יוצא לחולין ואח"כ שפיר יכול לקנות באותן המעות מנחה של מרחשת דאפילו אם כלי נדר כבר קנה כלי באותן המעות ונפקי לחולין:

בא"ד וי"ל כגון שהפריש מעות והקדישו למרחשת כפי שידרשו חכמת הלשון. לכאורה אינו מובן אמאי אינו מועיל בכה"ג אותה תקנה שיקנה מרחשת במעות של חולין ונראה לפרש דבהקדישו סתם למרחשת חל תיכף על אותן מעות קדושה מפורשת דהיינו או כלי או מנחה אלא שאנו מסופקין איזו קדושה חלה ע"כ מועיל שפיר אותה תקנה אבל אם אמר כמו שידרשו חכמת הלשון לא רצה שיחול עכשיו קדושה מפורשת על אותן המעות אלא קדושה סתומה עד שידרשו איזה קדושה שראוי לחול וא"כ אי אפשר שתחול על אותו דבר שמחלל עליו המעות אלא קדושה סתומה כמו המעות:

בד"ה וכשירות אבית פאגי כו' דגבי מנחות לא אמר רחמנא עשה במחבת עשה במרחשת עשה בתנור אבל בחביתין כו' כצ"ל. והא דלא הקשו מהא דלקמן (דף צ"ו ע"א) ילפינן מהקישא דאשם וחטאת דכל המנחות טעונין מעשה כלי בפנים דהיינו לישה ועריכה ואפיי' כמו שכתבו התוס' שם דכל המנחות דהתם היינו דוקא מנחות שיש בהן שמן קודם אפיי' כגון מחבת ומרחשת דהשמן מתקדש במדת הלח דנתקדשה לד"ה ומשו"ה לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים וכיון דמעשה המנחות הם בפנים ילפינן מהקישא דאשם וחטאת דבישול שהוא בפנים טעון כלי אבל מנחת מאפה דאין בה שמן קודם אפיי'

הויא דינה כשתי הלחם ולחם הפנים דלישתן ועריכתן ואפייתן בחוץ ומשו"ה לא בעי נמי כלי מהקישא דאשם וחטאת דדומיא דבישול דאשם וחטאת בעינן שהוא בפנים וכן כתבו התוס' לקמן (דף צ"ה ע"ב) בהדיא דמשו"ה כל המנחות טעונין מעשה כלי בפנים משום שיש בהן שמן שנמדד במדת הלח ולעיל (דף נ"ה ע"א) בד"ה כל המנחות כתבו דמנחת מאפה לישתה ועריכתה בחוץ כלחם הפנים משום דאין בה שמן עד לאחר אפיי' ומזה נראה לי דהא דאיתא בתוס' לקמן (דף צ"ו ע"א) בד"ה שאלו וצריך לדקדק לאיזו מנחה איצטריך קרא אי למנחת מחבת ומרחשת ומאפה תנור הא כתיב בהו כלי הנך תיבות ומאפה תנור הם ט"ס וצריך למוחקן דמאפה תנור לא הויא בכלל הקישא כלל כמו שכתבתי ועוד נראה לי דבהתירוץ שכתבו הכא מתורץ נמי הא דהקשו התם לאיזו מנחה איצטריך קרא דשפיר איצטריך למנחת מחבת ומרחשת דאע"ג דכתיב בהו כלי כיון דלא כתיב עשה בכלי לא ידעינן דבעי כלי אי לאו משום הקישא דאשם וחטאת:

דף סג:

בגמרא איכא בינייהו דיעבד כצ"ל:

ברש"י ד"ה ובוללן דלאחר אפייתן פותתן ומערבן עד שמחזירן לסלתן כו', יש לתמוה למה פירש כתדר"י דלקמן ולא כמתניתין דתני וכולן פותתן כזיתים ולפרש"י כת"י הוא מדברי ר"ש דפליג את"ק דס"ל דאינו פותת אלא לארבעה ולפירוש הקונטרס הנדפס הוא בין לר"ש ובין לת"ק ועכ"פ מוכח דר"ש לא ס"ל כתדר"י דאמר דפותתן עד שמחזירן לסולתן ואמאי פירש הכא דברי ר"ש אליבא דתדר"י וע"כ ט"ס הוא וצריך להגי' דלאחר אפייתן פותחן עד שעושה אותן פתיתין כזיתים:

בד"ה מה וכל האמור למטה שני מינין הן דוכל נעשה במרחשת ובמחבת שני מיני קרבן הן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אף וכל האמור למעלה שני מינין הן ואין מצטרפין כצ"ל:

בד"ה איכא בינייהו כו' מקרבן אחד כשר בדיעבד ולר"י כו' כצ"ל ב"ח:

הדרן עלך כל המנחות באות מצה:

ר' ישמעאל פרק ששי

(**דס"ג ע"ב**) **במתני'** ר' ישמעאל אומר העומר הי' בא כו' בג' קופות ובשלש מגלות כו' כצ"ל ש"מ:

(**שם**) **בגמרא** עשרון מובחר משלש סאין אתי כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה ר"י כו' ומניפין אותן בנפה עד שמעמידין אותן על עשרון מובחר כצ"ל ש"מ:

בד"ה ובחול כו' ומניפין מכל סאה מעט אותו דק היוצא ראשון שהוא מובחר כו' פירוש דלאחר שהיו מניפין אותן בשלש עשרה נפה ולא נשאר אלא קרטין סולת חוזרין וטוחנין

הקרטין והויין סולת כמו שפרש"י לקמן (דף ע"ו ע"ב) ואז מניפין מכל סאה מעט אותו סולת דק היוצא ראשון:

בד"ה בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות לפרסם כו' כצ"ל:

בד"ה אפילו בשבת נמי ליתי מחמש דהא דחי שבת כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בחול מייתינן מחמש דהכי שביחא מילתא. לך משובח הדבר דהוי עשרון מובחר טפי. יש מקשין דלפי זה הדרא קושית הגמ' לדוכתה דמקשה אפילו בשבת נמי ליתי מחמש ולי נראה דס"ל לר' ישמעאל דעל עשרון מובחר מחללינן שבת אבל אם כבר נקרא מובחר אלא דיש נמי מובחר טפי על אותו מובחר טפי לא מחללינן שבת:

בד"ה ואל ירבה כו' שיקצור ויזרה כו' אבל עימור ליכא משום שנותנין אותו מיד לקופה ודישה נמי ליכא משום דלחכמים חובטין אותו בקנים ובמקלות ולא הוי כדרכו וליכא איסור דאורייתא:

בתוס' ד"ה רבי ישמעאל. אחד שבת ואחד חול כו' כצ"ל ותיבות ר' ישמעאל אינו תחלת הדיבור אלא דרכם של התוס' בכ"מ להביא תיבות של תחלת הפרק והדיבור מתחיל אחד שבת כו': בד"ה מפשיט כו' וצריך להוציא רגליו דרך צוארו כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דבכל קרבן ציבור של שבת כו'. פירוש חטאות של שעירי המועדות או כבשים של שלמי עצרת כשחל בשבת ש"מ:

בא"ד דחשו שלא יתקלקל הבשר משום דעיקרו לאכילה. וקשה הא בגמ' משמע דהטעם הוא משום בזיון קדשים ולא משום קלקול הבשר ונראה לפרש משום דהתירוץ הראשון אינו אלא לטעם דבזיון קדשים דהוא סברת רבא בשבת (דף קט"ז ע"ב) ועדיין קשה לסברת ר' יוסף דקאמר שם הטעם משום שלא יסריח משו"ה כתבו עוד תירוץ דעולה לשני הסברות ואח"כ כתבו תירוץ זה לסברת רב יוסף לבד דלסברת רבא כבר מתורץ בתירוץ הראשון:

דף סד.

בגמרא אלא אמר רבא ר"י ור"ח סגן הכהנים כו' כצ"ל. דהא דקאמר אלא אמר רבא אין לפרש דרבה חזר ממה דקאמר בתחלה ר"י ור"י בנו של ריב"ב אמרו דבר אחד משום קושית הגמ' דממאי וקאמר דר"י ור"ח אמרו דבר אחד דלפי זה קשה איזה הכרח יש לנו לאשכוחי עוד תנא דסבר כר"י דמתניתין וכי לא סגי בלא"ה ועוד דמאי תירץ בזה דקאמר דר"י ור"ח אמרו דבר אחד הא פשיטא הוא דזה נמי מצינן למידחי ממאי כמו דדחי מעיקרא אלא ודאי דמימרא זו קאמר לה באפי נפשי' בלא קושית הגמ' דממאי והא דקאמר אלא אמר רבא ה"פ דמעיקרא מביא התלמוד מימרא דרבה ולאחר דדחי מימרא דרבה מביא הגמ' מימרא אחרינא וקאמר אלא אם תרצה לומר כמימרא זו איכא נמי

למידחי ממאי כו' וא"כ אי גרסינן רבה קשה דאמאי חלקינהו לשנים ולא כללינהו יחד ואמר דר"י ור"י בנו של ריב"ב ור"ח סגן הכהנים אמרו דבר אחד:

(**שם**) **אחד** שבת ואחד חול בשלשה בשלש קופות כו' כצ"ל:

שם עד כאן לא קאמר ר"ח סגן הכהנים התם אלא דאי בחד כו' כצ"ל:

שם בתר מחשבתו אזלינן וגברא לאיסורא קא מיכוין בש"מ מביא קושיא בשם הר"מ מה בכך כיון דלא עביד איסורא וכי נתכוין לאכול חלב ואכל שומן חייב ותירץ דשמינה אינה אלא מצוה מן המובחר ובדיעבד יוצאין הצבור בכחושה וכיון דלא ידע דהראשונה כחושה שמא לא הי' לו לשחוט ותירוצו אינו מובן כיון דהיתר גמור הוא לכתחילה לשחוט השמינה מה בכך דלא ידע סוף סוף אין כאן אלא מחשבה דאיסורא ומעשה דהתירא ודמי לנתכוין לאכול חלב ואכל שומן ובהגהות שבסוף המסכת ראיתי שמחלק בין אי המעשה הוא היתר גמור בלא דחיי' ובין אי המעשה הוי דאיסורא אלא שנדחה האיסור מפני המצוה דבכה"ג מיבעיא לי' לרבינא אי אזלינן בתר מחשבתו וחילוקו הוא מוכרח לפי מה שפירשו המפורשים דהרמב"ם מפרש בעיא דרבינא דנמצאת כחושה בבני מעים דהיינו נמצאת טריפה בסתר אבל דוחק הוא לפרש כן בדברי הרמב"ם כמו שכתב שם הלח"מ בעצמו דמה ענין טריפה לכחושה ועוד דאין שום סברא לומר דמשום דהמעשה לא הותר אלא מפני דחיית המצוה מחייב משום המחשבה דאיסורא בלבד דהא סוף סוף מצוה קא עביד בלא מתכוין גם מה שכתב הלח"מ שם דהרמב"ם מדמה נתכפר בשני' לאחר שנשפך דם הראשונה לנתכפר בשני' לאחר שנמצאת הראשונה טריפה בסתר וכיון דשם קיי"ל כמאן דפוטר ה"ה בנתכפר בשני' לאחר שנשפך דם הראשונה ומשו"ה לא הביא הרמב"ם בשחט שמינה ואח"כ כחושה דחייב אפילו נתכפר בשני' דהא דמחייב רבה בגמ' אפילו נתכפר בשני' אידחי מהלכה והוא תמוה דאין שום דמיון זה לזה לדחות משום זה מימרא דרבה מהלכה דבנמצאת טריפה בסתר מעשה השחיטה בהיתר גמור היתה אלא דהוא לא ידע ולא הויא אלא מחשבה דאיסורא בלבד אבל בנשפך דם הראשונה לאחר שחיטת השני' שחיטת השני' היתה באיסור ויש מחשבה דאיסורא ומעשה דאיסורא ואע"ג דאחר השחיטה נשפך דם הראשונה ונתכפר בשני' אין זה מועיל לפוטרו על מעשה שחיטה דאיסורא שהיתה קודם שנשפך ע"כ נראה לי לפרש דבנשפך דם הראשונה לאחר שחיטת השני' לא מיבעיא לי' לרבינא כלל דלכ"ע חייב כמו דאמר רבה ואפילו נתכפר בשני' וכפרש"י שם דנשפך דם הראשונה ומטעמא דפרישית דאפילו אי אזלינן בתר מעשיו הא מעשה דאיסורא היתה אז כיון דעדיין דם הראשונה עומד ליזרק ובנמצאת הראשונה טריפה בסתר לא מיבעיא לי'

לרבינא דפשיטא לי' דלכ"ע פטור דאין כאן אלא מחשבה דאיסורא בלבד ודמי לנתכוין לאכול חלב ואכל שומן ולא מיבעיא לי' אלא בנמצאת הראשונה כחושה בבני מעים לאחר שחיטת השני' ונתכפר בשני' דאם אזלינן בתר מחשבתו דלא ידע דהראשונה כחושה ודעתו להיות מתכפר בראשונה נמצא דמעשה השחיטה היתה באיסורא דהא אם נתקיימה מחשבתו ונתכפר בראשונה היו הציבור יוצאין ידי חובתן בראשונה ולא צריכין כלל לשחיטת השני ואם אזלינן בתר מעשיו הרי נתכפר בשני' משום דנודע דהראשונה כחושה ונמצא דמעשה שחיטת השני' היתה בהיתר ואין כאן אלא מחשבה דאיסורא בלבד ומדמה הגמ' לנתכוין להעלות דגים והעלה דגים ותינוק דצידת דגים הויא מעשה דאיסורא אלא משום צידת התינוק נעשה צידת הדגים ג"כ דהתירא ואם אזלינן בתר מחשבתו דלא היתה להעלות תינוק אלא דגים נמצא דצידת דגים הויא מעשה דאיסורא ואם אזלינן בתר מעשיו ולא בתר מחשבתו הרי העלה ג"כ תינוק עם הדגים נמצא דגם צידת הדגים הויא מעשה דהתירא ומתורץ בפירוש זה קושית הש"מ בשם הר"מ. ועפ"י דרך זה אבוא לבאר דעת הרמב"ם דהרמב"ם גורס בלישנא קמא היינו דרבה ורבא כו' פירוש דהכא כ"ע מודו דחייב כדאמר בגמ' ובלישנא בתרא גרס לאו היינו דרבה ורבא פירוש בניחותא וכמו ללישנא קמא דהכא כ"ע מודו דחייב והחילוק בין לישנא קמא ללישנא בתרא הוא דללישנא קמא מדמי בעיא דרבינא להההוא דצידת דגים ותינוק אלא דכ"ע ס"ל דאזלינן בתר מחשבתו ומאן דפוטר התם טעמי' משום דשמע ומחשבתו היתה נמי אתינוק וללישנא בתרא לא דמי כלל בעיא דרבינא לצידת דגים ותינוק דהתם שפיר יש לומר דאזלינן בתר מעשיו כיון דצידת התינוק היתה ביחד עם צידת הדגים אם כן ע"י צידת התינוק גם צידת דגים בהיתר היתה אבל בבעיא דרבינא המעשה דנתכפר בשני' היתה לאחר שחיטת השני' ואפילו אם אזלינן בתר מעשיו חייב דהא מעשה שחיטת השני' היתה באיסור דכיון דלא נודע אז דהראשונה כחושה ומסתמא יזרקו דם הראשונה ויתכפרו בה בדיעבד א"כ אין מועיל כלל מעשה שחיטת השני' ואע"ג דאח"כ נודע דהראשונה כחושה ונתכפר בשני' אין זה מועיל כלל לעשות מעשה של שחיטת השני' שהיתה קודם שנודע להיות מעשה דהתירא ומשו"ה לא כתב הרמב"ם, בשחט שמינה ואח"כ כחושה דחייב ואפילו נתכפר בשני' ולא כתב ג"כ דחייב אפילו בשחט כחושה ואח"כ שמינה אז נמצאת הראשונה כחושה בבני מעים לאחר שחיטת השני' דכיון דכתב לפטור בנתכפר בשני' היכא דנמצאת הראשונה טריפה בסתר ממילא ידעינן לחייב בנמצאת הראשונה כחושה בבני מעים ונתכפר בשני' דאי הכא ג"כ פטור הוה לי' לאשמועינן רבותא יותר בכה"ג וכ"ש דחייב בנשפך דם הראשונה לאחר שחיטת

השני' ונתכפר בשני' דזה גרע אפילו מנמצאת הראשונה כחושה בבני מעים דמספקא לי' לרבינא והכא פשיטא לי' דחייב כמו דאמר רבה ופירוש זה נראה לי ברור בסיי"ד:
שם והעלה דגים ותינוק רבה אמר פטור ורבא אמר חייב כו' כצ"ל:
שם ועד כאן לא קפטר רבה אלא כיון דשמע אמרינן דעתי' נמי אתינוק כו' כצ"ל ש"מ:
שם ואיכא דאמרי לאו היינו כו' כצ"ל ש"מ:
שם דאיתמר שמע כו' כן הוא נוסחת פרש"י ואיכא דגרסי לא שמע:
שם והעלה דגים ותינוק כו' כצ"ל:
שם ואפילו קדם והבריא בראשונה כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה אבל גבי עומר כו' כדאמרינן ברבי ישמעאל לעיל כו' ואי הוה בעי טפי עבדינן אלא דבחול נמי בשלשה כצ"ל. פירוש דודאי גם לרבנן דס"ל דלא הוי שביחא מילתא טפי מחמש מ"מ מסתברא דגם לדידהו עשרון מובחר אתי פחות משלש אלא דמשלש הוי שביחא מילתא טפי דאי לא אתי עשרון מובחר אלא משלש ודאי הוי שביחא מילתא טפי ביותר משלש ואמאי ס"ל דבחול נמי אתי משלש ואפי"ה ס"ל דבשבת נמי אתי משלש א"כ ס"ל דבשבת עבדינן כל מה דבעי לי' כבחול:
בד"ה דליכא צורך גבוה דאינו קרבן סה"ד ומה"ד ולא ניתנה שבת לדחות אותו היום והוא דבר אחר כצ"ל. פירוש דהדחי' הוא בשני פנים אחד דאינו קרבן ובדבר דאינו קרבן אפילו ניתנה שבת לדחות אותו היום אין מחללין משום דבר דאפשר בלאו הכי:
בד"ה מהו כו' קמיבעיא, לי' כו' קודם שחיטת שני' הכא מאי כצ"ל:
בד"ה לאיסורא קמיכוין כו' למילתא דאיסורא קמיכוין כו' כסבור כו' כצ"ל ש"מ:
בתוס' ד"ה שחט כו' דאיכא עולות טובא במוספין אבל חטאות כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה להעלות דגים כו' והעלה דגים ותינוק רבה אמר פטור כו' ונימא ה"נ הואיל ופטר לי' בהעלה דגים ותינוק פטור נמי בהעלה דגים לחודי' דהתם כו' כצ"ל וקושית התוס' הוא על רבה דוקא דפטר לי' בהעלה דגים ותינוק פטר נמי בהעלה דגים לחודי' משום הואיל דאי מקלעי לי' תינוק עם הדגים הוה פטור אבל לפי הגירסא של פנינו דהקושיא הוא על רבא דמחייב בהעלה דגים ותינוק דיפטור מטעם הואיל דפטור על התינוק יפטור נמי על הדגים אינו מובן כלל דהיכן מצינו הואיל כזה דמשום דפטור על דבר אחר יפטור ג"כ על דבר אחר שהם חלוקים זה מזה כמו דגים ותינוק ועוד דקשה כקושית הצ"ק דלא מצינו דרבא ס"ל הואיל והא דבביצה (דף י"ח) מסיק הגמ' דרבא ס"ל הואיל אינו ענין כלל להואיל דהאופה מיו"ט לחול ולא לדהכא דהתם אמר דהואיל דהותר בשבת הותר ג"כ ביוה"כ משום דלא מסתבר דיוה"כ יהא חמור משבת וכן אמר דהואיל ומותר לחצי

שבת מותר נמי לכולו שבת משום דלא מסתבר למימר דחצי שבת יהא מותר וחציו השני יהא אסור וגם איירי באיסור דרבנן ע"כ מוכרח להגי' כמו שהגהתי:

בד"ה אבל הכא צידת דגים לא חזיא לשבת. פירוש דלא פטרינן מטעם הואיל אלא דוקא היכא דאפשר דאותו דבר גופא יהא חזיא ביו"ט כמו האופה מיו"ט דאי מיקלעי לי' אורחים אותו פת גופי' חזיא ליו"ט אבל הכא הא דפטור על הדגים בהעלה תינוק אינו משום דצידת דגים חזיא לשבת דודאי אסור לכוין להעלות דגים עם התינוק אלא דלא מחייב על הדגים משום דתינוק חזיא לי' ולא אפשר לי' להעלות תינוק בלא דגים ובכה"ג אינו מועיל הא דפטור על הדגים בהעלה דגים עם התינוק לפטור בהעלה דגים לחודי' משום הואיל דמיקלעי לי' נמי תינוק עם הדגים והא דלא תקשי דיפטור בשחט שני חטאות של ציבור משום הואיל דאי נשפך דם הראשונה או דאירע שום פסול בראשונה הוי השני' חזיא לי' בשבת דבמילתא דלא שכיחא לא פטרינן משום הואיל כמו שכתבו התוס' בפסחים (דף מ"ו ע"ב) בד"ה רבה אבל בצידת דגים דהכא לא הוי מילתא דלא שכיחא להעלות נמי תינוק כיון שטבע תינוק בים באותו מקום:

בד"ה שתים מייתינן כו' לא מצי למיפשטה מהא דתניא כו'. פירוש דבקדירה אחת דמי לעוקץ אחד ומשמע התם דבקדירה אחת אין איסור כלל לבשל יותר ממה שצריך לו ביו"ט וא"כ פשיטא דמייתינן שלש בעוקץ אחת משום דמרבה באכילה אין איסור כלל ולא מייתינן שתים בשתי עוקצין משום דמרבה בקצירה דאסור ותירצו דיש חילוק בין יו"ט לשבת ובשבת אסור ג"כ להרבות באכילה ומיבעיא לי' דאפשר דחמיר יותר מלהרבות בקצירה:

בא"ד דלא ניתן שבת לדחות כו' פירוש לגבי אוכל נפש:

בא"ד וכן פירש ר"ח כצ"ל צ"ק:

בא"ד דהכא ליכא אלא איסורא דרבנן ובמקום מילה כו'. פירוש דהא דשלש בעוקץ אחת אסור היכא דיש שתים בעוקץ אחת אינו אלא איסורא דרבנן ולפי זה צ"ל דשתים בשתי עוקצין היכא דיש שתים בעוקץ אחת ג"כ אינו אלא מדרבנן מדקמיבעיא לי' לרבא הי מינייהו מייתינן:

דף סד:

במתניתין מצות העומר לביא מן הקרוב כו' מביאים אותו מכל מקום כו' כצ"ל:

שם בגמ' משום כרמל תקריב ואיבעית אימא כו' כצ"ל מצאתי:

שם מעשה שבא העומר מגגות צריפין כו' כצ"ל מצאתי:

שם מלכי בית חשמונאי זה על זה כו' משלשלין להם כו' ומעלין להם כו' כצ"ל וכן בכל הברייתא צ"ל להם במקום להן:

שם נעץ ציפורניו בחומה ונזדעזעה א"י כו'. הא דנזדעזעה א"י משום נעיצת ציפורני החזיר בחומה נראה לפרש משום דכתיב נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב ופרש"י דכוונת הכתוב הוא על הורקנוס ואריסטובליס שהביאו הרומיים על ירושלים משמע דלולא שהי להם תחלה סיוע מישראל לא הי' להם הכח אח"כ לכבוש ירושלים ואומה זו שהחריבו בימים הקדמונים את ירושלים נמשל בכתוב לחזיר כדכתיב יכרסמנה חזיר מיער ומזה דהעלו להם חזיר ונעץ ציפורניו בחומה נתנו כח להאומה שנמשלה לחזיר להפיל החומה ולכבוש את ירושלים שהוא מטרפולין של כל א"י ומשום זה נזדעזעה כל א"י שתבנה ב"ב ולאחר שכתבתי זה מצאתי בחידושי אגדות של מהרש"א ז"ל בסוטה בסופה והנאני:

שם ארור אדם שיגדל חזירים וארור אדם שילמד כו' מהיכא לאיתויי אכרזו כו' וחדא ידא אצריפה כו' אכרזו אתא ההוא חרשא אותיב חדא ידא אעינא וחדא כו' מי איכא דוכתא כו' סבור מינה לזיבתי זבה ממש כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה מתניתין לא ביכר כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה כרמל תקריב רך ומל שתהא כו' כצ"ל:

בד"ה דאין מעבירין כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה אכרזו הכריזו כו' כצ"ל:

בד"ה ההוא חרשא חרש שומע ואינו מדבר פירוש דאי כמו חרש שדברו חכמים בכ"מ דהיינו שאינו שומע ואינו מדבר לא הי' שומע הכרוז ולא הי' שומע שאותו המקום שמו גגות צריפין:

בד"ה סיכתא חור שבמזוזת הדלת כו' כצ"ל:

בד"ה לזיבתי אני מביא קן זה וכן לימתי וכן לעונתי כצ"ל והד"א מצאתי:

בד"ה לזיבתי זבה ממש כו' כצ"ל ב"ח:

בא"ד לאחר ימי ספירה קן אחד כצ"ל:

בד"ה בזוב סיכנה כו' ונדבה להביא קן דהויין כו' כצ"ל ב"ח:

בתוס' ד"ה איבעית אימא כו' אבל לקבוע מקום אשפיכת שיריים לא קבעו מה"ט כו'. לכאורה קשה הא הך דשמעתין נמי לא הוי אלא קביעת מקום דהא אין לפניו אלא מצוה אחת ונראה לפרש דאין עיקר החילוק בין שיש שתי מצות לפניו ובין שאין לפניו אלא מצוה אחת אלא עיקר החילוק הוא דמטעם דאין מעבירין על המצות אין ללמוד אלא לכתחילה אבל עם העביר על המצוה שיש לפניו וקיים מצוה אחרת יצא בדיעבד המצוה אחרת שהקדים ויעשה אח"כ המצוה שלפניו שעבר עלי' וה"פ אין מעבירין על המצות

דהכא דהיא מצוה אחת אלא שיש לקיים המצוה במקום קרוב שהוא לפניו אם עבר המקום אשר לפניו וקיים המצוה במקום רחוק יצא בדיעבד דמשום טעם דאין מעבירין על המצות לא הוי קביעות מקום דוקא בהמקום אשר לפניו אלא לכתחלה צריך לעשות בהמקום אשר לפניו ומשו"ה גבי שירים איצטריך קרא לומר דהמצוה יש לה קביעות באותו מקום דוקא דאפילו אם עבר בדיעבד ועשה המצוה במקום אחר לא קיים המצוה כלל:

בד"ה ארור אדם שילמד את בנו כו' כצ"ל:

בא"ד ומה שלא התיר לו ר"י כו'. פירוש דאם בן דמא הי' קרוב למלכות אמאי לא התיר לו נמי איסור דלא ימיש כמו דהתירו לבית ר"ג ותירצו דלא הי' כ"כ צורך ציבור ומשום ארור מותר אפילו בצורך קצת משא"כ איסור דלא ימיש:

בא"ד דרשב"ג נהרג עמו ואמרי' הלל ושמעון גמליאל ושמעון כו' כצ"ל:

בא"ד ושלא ילמד את בנו חכמת יוונית ותי' הר"י כו' כצ"ל והשאר יש למחוק דהוא שפת יתר:

בד"ה אמר להו מרדכי כו' על שם מרדכי הראשון היו נקראין הממונים כו' והא דאמר והיינו דתנן פתחי' על הקינין כו' והיינו דכ' במרדכי בלשן משמע דאיירי במרדכי ממש כתבו התו' בב"ק (דפ"ב ע"ב) בד"ה ועל אותה שעה דאותה מעשה דג' נשים היתה בימי מרדכי ממש וע"ז המעשה קאמר והיינו דתנן פתחי' על הקינין כו':

בד"ה אסיכרא כו' מקום סכר הנהר כמו עושי שכר כו' כצ"ל:

דף סה.

בגמרא פתחי' על הקינין פתחי' זה מרדכי כו' כצ"ל ש"מ:

שם במתניתין כיצד היו עושין שלוחי בית דין יוצאים מעיו"ט ועושים אותן כריכות כו' וכל העיירות כו' כיון שחשכה אומר להם בא השמש אומרים הן כו' בשבת אומר להם שבת זו כו' והם אומרים לו הן הן הן כל כך למה מפני הבייתוסים כו' כצ"ל וכן הוא במשניות וכן בכל מקום במתניתין דתני אומר הן צ"ל אומרים הן:

שם בגמ' איתותב חגא דשבועיא דלא להתענאה כצ"ל לפי גירסת רש"י ותוס' וגירסא זו שלפנינו דגרס דלא למספד מביאין התוס' בשם אית דגרסי:

שם מאי אהדרו להו את קרבני לחמי כו' כצ"ל ש"מ:

שם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו כו' כצ"ל ש"מ:

שם איתותב חגא דשבועיא דלא להתענאה שהיו כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה פתחי' על הקינין כו' והיו בהם שנים כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ששמן קינין וגוזלי עולה כו' כצ"ל וכן הוא בהדיא בשקלים דשמו של השופר קינין אלא דר"י דפליג אחכמים שם מפרש דקינין הם תורים וגוזלי עולה הם בני יונה ויש לדקדק בדברי רש"י דבתחלה כתב דלא הי' ממונה אלא על שופר אחד ששמו קינין ואמאי הוצרך להביא דהי' בין הי"ג שופרות שופר ששמו גוזלי עולה ועוד דמדכתב שהמתנדב קן משמע דמפרש סוגיא דהכא אליבא דר"י דס"ל דקינין הם קיני נדבה אלא שהם תורים וקשה לפי זה אמאי כתב שהמתנדב קן סתמא הוה לי' לכתוב שהמתנדב תורים ועוד קשה אמאי פירש כר"י ולא כחכמים ועוד הא מתניתין דתני פתחי' על הקינין ע"כ לא אתי אלא כחכמים דקינין הם קיני חובה דאי כר"י דהם קיני נדבה קשה כיון דבין קינין ובין גוזלי עולה הם נדבה אמאי הי' ממונה על השופר ששמו קינין יותר מעל השופר ששמו גוזלי עולה ע"כ נראה לי להגי' בדברי רש"י וכצ"ל ששמו בו קינין ולא רצה לפרש על השופר ששמו קינין דתקשה בין לר"י ובין לחכמים לר"י קשה כמו שכתבתי לעיל ולחכמים נמי קשה אמאי לא הי' ממונה נמי על שופר של גוזלי עולה דהוא קיני נדבה ולכן מפרש על השופר ששמו בו קינין והיינו קיני נדבה ולפי"ז אתיא בין כחכמים ובין כר"י דלר"י הי' ממונה בין על השופר ששמו קינין ובין על השופר ששמו גוזלי עולה דהא תרווייהו הם קיני נדבה ולחכמים הי' ממונה על השופר של גוזלי עולה בלבד והא דהביא רש"י דהי' שם שופר של קינים ולחכמים קינים היינו קיני חובה ולא הי' ממונה עליו משום ר"י נקט לה דלדידי' הי' ממונה נמי על השופר ששמו קינין ואין להקשות לחכמים מ"ש דהי' ממונה על קיני נדבה טפי מקיני חובה דיש לומר דאפילו אם יטעו בשום פעם ויתנו מעות של קיני נדבה בתוך השופר של קיני נדבה ויקריבו אותו בתורת קן חובה אין תקלה אלא לקרבן שיפסל פרידה אחת שעשאה למטה כדין חטאת אבל אם יטעו ויתנו מעות של קן חובה בתוך שופר של קיני נדבה ויקריבו אותו בתורת קן נדבה ויפסל החטאת שעשאה למטה כדין עולה יהי' תקלה נמי לגברא שהוא מחוסר כפורים ואכל בקדשים ונכנס למקדש שהוא בכרת ועוד יש לומר דרש"י משמע לי' דהא דקאמר והיינו דתנן פתחי' על הקינין קאי נמי אעובדא של נשים ולא אעובדא דההוא חרשא בלבד דהא פירש שפותח דברים ודורשן כגון לימתי לעונתי ולפי זה משמע דלא הי' ממונה אלא על קיני נדבה שלא יתערבו בהן קיני חובה דאין לומר דהי' ממונה על קיני חובה דא"כ אמאי הי' מסתפק על האשה שאמרה לזיבתי שמא בזוב סיכנה הא אמרה לשון מבורר שכוונתה על קרבן זבה ואם עלי' הי' מסתפק וצוה לשואלה הי' צריך לשאול לכל הנשים ומהגמ' משמע דרק פעם אחד אירע כך דהי' מסתפק ושאלוה ואשכחו כדבריו אלא ודאי דהספק הי' דוקא באשה הזו לפי שהוא הי' ממונה על קיני

נדבה והי' באתה אצלו עם קיני חובה לפי המובן בפשוט מדברי' ע"כ הי' מסתפק דילמא כוונתה על קיני נדבה ובזוב סיכנה:

בד"ה שפותח דברים ודורשן כגון לזיבתי לימתי לעונת כצ"ל:

בד"ה בעלי כשפים כו' והאור לא ישלוט בו כו' וקשה אמאי נקט אור דהוא מיתת שריפה ולא אחד משאר מיתות ב"ד ועוד דאם לא עשה כישוף אלא שלא ישלוט בו האור הא יכולין להמיתו בשאר מיתות בלא מכשפות ע"כ נראה לי להגי' והאדם במקום והאור ומשו"ה צריכין למכשפות שימיתוהו שלא בידי אדם:

בד"ה וכל עיירות כו' קוצרין אותו כו' לא מודו בה כדמפרש לקמן כצ"ל ש"מ:

בד"ה אמר להם הקוצר כו' העומדים עליו בא השמש אמרו לו הן סה"ד והד"א כצ"ל:

בד"ה מגל זה כו' בקופה זו אתן התבואה בשבת זו אקצור אמרו לו הן סה"ד והד"א ומה"ד שלש פעמים שואל להן כל דבר סה"ד ומה"ד וכל כך שהי' שואל למה סה"ד ומה"ד מפני הבייתוסים כו' שישמעו בייתוסין להוציא מלבן כצ"ל קצת מצאתי:

בד"ה דלא להתענאה בהון אבל למספד שרי במקצתן ומקצתהון איכא כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה איתוקם תמידא כו' כדמפרש לקמי' סה"ד ומה"ד עד סוף מועדא פסח כצ"ל:

בד"ה דלא להתענאה כו' משום דבעצרת כו' כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה ויודעים בשבעים לשון בסוף דיני ממונות כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דסגי בשנים לדבר ואחד לשמוע כו' כצ"ל צ"ק. ואע"ג דבהרמב"ם פ"א מהל' סנהדרין משמע דגורס אחד לדבר ואחד לשמוע אבל מדברי התוס' משמע דגרסי שנים לדבר דהא כתבו א"נ התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות ובעינן כולהו ע"א סנהדרין משום דאיכא ד"נ דבעינן דוקא ע"א ומשמע דכמו בדיני נפשות בעינן כולהו סנהדרין ה"ה בד"מ ותנן דיני ממונות בשלשה א"כ בד"מ בעינן עכ"פ שלשה דהיינו שנים לדבר ואחד לשמוע:

בד"ה אילין יומיא כו' א"כ למה לי שיהא מוטל בין שני ימים טובים. פירוש דבתענית קאמר דמשו"ה נקט ריש ירחא דניסן אע"ג דבלא"ה הוא ר"ח כד קול כ"ט באדר יהא מוטל בין שני ימים טובים דהיינו בין כ"ח עצמו שהוא יו"ט ובין ריש ירחא דניסן ולהיות דינו כיו"ט עצמו לאסור אף בהספד ואי יום שלפניו נמי אסור בהספד למה לי לומר שיהא מוטל בין שני ימים טובים דדי לומר כדי שיהא כ"ט באדר יום שלפני יו"ט דאסור בהספד:

בד"ה מריש ירחא כו' למספד ומתמניא בי' ועד סוף מועדא איתותב תגא דשבועיא דלא להתענאה כך הגירסא בכל הספרים כו' כצ"ל:

בא"ד וגירסא זו נכונה כו'. בגליון הש"ס כתב וז"ל תמוה לי א"כ מאי פרכינן בתענית למה לי מתמניא לימא מתשעה ותמניא גופי' אסור דה"ל יומא דאיתוקם תמידא הא מצד איתוקם תמידא מותר בהספד ומצד חגא דשבועיא אסור גם בהספד וצ"ע עכ"ל וכן הקשה נמי בשעה"מ ולי נראה דלא קשה מידי דקושיא זו מקשה בגמ' אחר תירוצו של רב אשי דמתרץ התם כיון דמוטל בין שני ימים טובים עשאוהו כיו"ט עצמו ואסור גם בהספד ולפי גירסא זו דגרסינן באיתוקם תמידא דלא להתענאה מוכרחין לומר דאפילו מוטל בין שני ימים טובים דרק אחד מהם אסור בהספד עשאוהו כאותו יו"ט דאסור גם בהספד דהא יו"ט דאיתוקם תמידא אינו אסור בהספד רק יו"ט של כ"ח באדר אסור גם בהספד וא"כ מקשה שפיר לימא מתשעה ותמניא גופי' אסור דהוה לי' יומא דאיתוקם תמידא ואין לומר דצריכין לעשותו נמי יו"ט דאיתותב חגא דשבועיא כדי לאסור נמי בהספד דבלא זה אסור בהספד משום דהוא מוטל בין שני ימים טובים שאחד מהם אסור בהספד ומה שהוא עצמו נמי יו"ט אינו מגרע איסור הספד והא דלא קאמר בגמ' ותמניא גופי' הוא מוטל בין שני ימים טובים היינו משום דלענין תענית עדיפא קאמר דהוא עצמו יו"ט ואיסור הספד ממילא ידעינן משום דהוא סמוך ליו"ט שלאחריו דאסור גם בהספד:

בד"ה אחד עשר יום כו' באחד עשר יום עד קדש שהיא סמוכה לארץ כו' אחד עשר יום ואתם הלכתם כו' וגומר ובכ"ט בסיון שלחו את המרגלים כו' בקברות התאוה שאכלו הבשר כו' וכ"כ היתה שכינה כו' ובשביל שקלקלתם הסב אתכם כו' כצ"ל:

דף סה:

בגמ' ספירה תלוי' בב"ד יצאת כו' כצ"ל ש"מ:

שם אף עצרת סמוך לביאתה ניכרת ר"י אומר כצ"ל ש"מ וקצת משלי:

שם נאמר שבת למטה ונאמר שבת למעלה כו' כצ"ל וכן הגירסא לקמן (דף ס"ו ע"א) וכן הוא ברש"י:

שם רבי יוסי בר' יהודה כו' כצ"ל:

ברש"י בריש העמוד באמצע הדיבור שאם הי' משה כו' לארץ ישראל ואם אוהבן הי' למה איחרן ארבעים שנה ודיחוי כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה לא תהא תורה שלימה מעולה לדחות אדם כו' כצ"ל. פירוש דלנו שיש לנו ראי' גמורה מן התורה רשות לנו לדחות אתכם שאין לכם שום ראי' מן התורה אלא שיחה בטלה בקנה וקש:

בד"ה הא כיצד כו' שחל להיות בשבת דממחרתו א' בשבת דהוא כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דהוא יום הבאת עומר מתחילין למנות כו' כצ"ל:

בד"ה יצתה כו' שאין צריך אדם כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד שבתוך הפסח ומתחיל למנות סה"ד כצ"ל מצאתי:
בד"ה מנה ימים וקדש חודש דכתיב עד חודש ימים דחודש מנה תשעה ועשרים יום וקדש חודש כו' כצ"ל. פירוש דבמגילה (דף ה') דרשינן מהא דכתיב עד חודש ימים דימים אתה מונה לחדשים ולא שעות ופירושו הוא דאין מקדשין החודש האחר עד לאחר שכלה החודש שלפניו ואשמועינן קרא דאע"ג דזמן החודש הוא כ"ט ימים וחצי ותשצ"ג חלקים מחלקי תתר"ף לשעה וכלה החודש שעבר באמצע היום אפי"ה אין מקדשין החודש השני עד לאחר שיעברו כ"ט ימים שלמים וזה הוא ממש הא דאמר הגמ' הכא אמרה תורה מנה ימים וקדש חודש שאין מקדשין החודש האחר עד שתמנה כ"ט ימים מהחודש הראשון וזה הוא נמי כוונת רש"י שהביא הקרא דעד חודש ימים ופירש דכוונת הכתוב הוא דחודש צריך למנות כ"ט יום ואח"כ לקדש חודש שאחריו וא"צ תיבת דחודש:
בד"ה מה חודש כו' מיום כ"ט משעת מולד הלבנה פירוש וגם יום המולד הוא בכלל הכ"ט יום והיינו שהיתה החודש שעבר חסר וכן פירש ג"כ בדיבור הקודם וז"ל ויקדש החודש ביום שלשים ואין להקשות הא לפעמים דהחודש שעבר מלא אין מתחילין למנות הכ"ט ימים של החודש אלא מיום שלשים של החודש שעבר וא"כ אין ביאת חשבונו ניכר דיש לומר דדרשא דמנה ימים וקדש חודש דהיינו ממש הדרשא דדרשינן במגילה ימים אתה מונה לחדשים ולא שעות לא איצטריך אלא היכא דהחודש שעבר חסר דהיינו כשמקדשין עפ"י הראיי' ביום שלשים משום שראו אז הלבנה והוו"א דמקצת היום שקדם לראיית הלבנה יהא שייך לחודש שעבר אבל כשלא נראה הלבנה ביום שלשים והחודש שעבר מלא לא איצטריך קרא דמהיכי תיתי למנות שעות:
בד"ה אף עצרת סמוך לביאת מנין החמשים כו' דפעמים שמתחיל למנות בט"ז פעמים בי"ז כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה אף יום הבאת עומר כו' כגון שחל פסח בשני בשבת הא דלא מפרש דפעמים הוא אחר הרגל כגון דחל פסח באחד בשבת כמו שכתבו התוס' יש לומר דרש"י דייק מדהוצרך לומר רגל ותחלת רגל ולא די לו ברגל לבד דמרגל לבד אין להוכיח דהצדוקים יכולין לדחות דאם חל פסח באחד בשבת קוצרין בו ביום ואע"ג דלהצדוקים ע"כ ס"ל דבעינן ממחרת שבת שבתוך הפסח דאל"כ צא ובדוק איזה שבת כדמשמע בברייתא בהעמוד שאח"ז יכולין לדחות דלא בעינן אלא דיום המחרת של שבת יהא בתוך הפסח אבל השבת לא בעינן שיהא בתוך הפסח והא דאמר בברייתא דלקמן פעמים שאתה מוצא חמשים וששה והיינו כשחל פסח באחד בשבת משמע דלא קפדי איום המחרת

של שבת שיהא בתוך הפסח אלא דהשבת יהא בתוך הפסח היינו משום דהתם אם יאמרו דעושין הקצירה בו ביום ג"כ נדחה דבריהם מאותה הוכחה גופא דלפי החשבון של שנה אשתקד דחל יום ראשון של פסח בשבת והתחילו למנות מיום שני של פסח לא יהא אלא מ"ט יום ע"כ נקט הברייתא חמשים וששה לדחות דבריהם באם יאמרו דבעינן שבת שבתוך הפסח וממילא נדחו דבריהם נמי באם יאמרו דבעינן ממחרת השבת דוקא יהא בתוך הפסח אבל הכא באם ידחה דבריהם משום דבעינן רגל לבד שפיר יכולין לדחות דאם חל פסח באחד בשבת קוצרין בו ביום והוי הקצירה ברגל והתוס' שכתבו ולדבריהם זמנין דהוי אחר הרגל כו' צריך לומר דלא הי' בגירסתם בברייתא ותחלת רגל אלא רגל לבד ומשמע להו להתוס' דהצדוקים קפדי דהשבת יהא בתוך הפסח וכשחל פסח באחד בשבת לא מצי לעשות הקצירה בו ביום משום דלא הוי ממחרת השבת שבתוך הפסח: בד"ה רגל ותחלת רגל כו' דהיינו יום ראשון של פסח שיהא סמוך לעומר אלמא ממחרת כו' כצ"ל:

בד"ה כל ספירות שאתה סופר כו' לא תספור מיום שני כו' של אשתקד שהתחלת למנות כו' חל פסח בערב שבת כו' נ"ו באחד בשבת מיום שני עד יום עצרת כצ"ל קצת מש"מ: **בתוס'** ד"ה כתוב אחד אומר כו' א"נ חמשים יום אוהקרבתם דבתרי' קאי כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה מה חודש סמוך לביאתו ניכר כו' כי ההוא דתני בתר הכי כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד שרגמוהו באתרוגיהן כו'. פירוש שכהן צדוקי אחד ניסך המים בחג על גבי רגליו לפי שלא הי' מודה במצות ניסוך המים ורגמוהו כל העם באתרוגיהן:

בא"ד אמרה תורה חדש והבא לי כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ע"י חשבון השוה מתי יבוא כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד שלעולם כשיעבור שלשים יום מר"ח מקדשין את החודש. לכאורה משמע דכוונתם דמקדשין את החודש ביום שלשים ואחד דהחודש שעבר מלא וקשה דא"כ אין כאן חשבון השוה דהא לפעמים מקדשין את החודש ביום שלשים והחודש שעבר חסר וצריך לומר דכוונתם שמקדשין את החודש ביום שלשים והא דכתבו כשיעבור שלשים יום היינו עם היום שמקדשין בו החודש עכשיו ותדע דהא כתבו נמי בסמוך שלעולם לאחר חמשים יהא עצרת ועצרת הוא ביום החמשים וצריך לומר נמי דכוונתם דעם יום עצרת הוא לאחר חמשים והשתא לא קשה דלפעמים מקדשין החודש ביום שלשים ואחד ואין כאן חשבון השוה די"ל כמו שכתבתי בפירוש הקונטרס דקרא דעד חודש ימים דדרשינן ממנו מנה ימים וקדש חודש לא איצטריך אלא כשמקדשין את החודש עפ"י

הראיי' והחודש שעבר הוא חסר ואז יש כאן חשבון השוה דתמיד מקדשין את החודש עפ"י הראיי' ביום שלשים ופירוש זה הוא כפרש"י דניכר ע"י חשבון אלא דרש"י מפרש דסמוך לביאתו היינו ביאת חשבונו דאי סמוך לביאתו ממש דהיינו ביאת ר"ח דניכר ע"י חשבון מתי יבוא דהיינו לאחר מנין כ"ט ימים לחודש העבר דיקשה לפי זה דא"כ גם להצדוקים ניכר עצרת סמוך לביאתו מתי יבוא דהיינו לאחר מנין של חמשים יום ואע"ג דתחלת החשבון של החמשים אין ניכר מתי יתחיל החשבון דאינו שוה בכל השנים הא לא איכפת לן כיון דלא בעינן אלא דביאת עצרת יהא ניכר ולא ביאת חשבונו אבל התוס' לא ניחא להו לפרש ביאת חשבונו כפרש"י דאין זה במשמעות של סמוך לביאתו ע"כ מפרש ר"ת סמוך לביאתו ממש אלא דאין ניכר ע"י חשבון אלא ע"י ראיית הלבנה משא"כ בעצרת ולגירסת הר' משולם דגרס וקדש יובל דמוכרח לפרש דניכר ע"י חשבון ע"כ פירש כפירש"י דסמוך לביאתו היינו ביאת חשבונו ועכשיו כתבו התוס' דשפיר יש לפרש סמוך לביאתו היינו ביאת ר"ח וניכר היינו ע"י חשבון ואפי"ה אין עצרת ניכר ע"י חשבון מתי יבוא משום דלא הוי ניכר ע"י חשבון אלא דוקא ע"י חשבון הניכר מתי מתחיל החשבון דהוא חשבון השוה בכל השנים משא"כ בעצרת לדברי הצדוקין:

בא"ד אף עצרת סמוך לביאתה ניכרת דעל ידי חשבון השוה כו' כצ"ל:

דף סו.

בגמרא ממחרת השבת וכל השנה כולה כו' כצ"ל:

שם מה להלן רגל ותחלת רגל כו'. גירסא זו היא לפי גירסת רש"י לעיל בעמוד הקודם דגרס בדברי ר"י רגל ותחלת רגל אבל להתוס' דגרסי לעיל בדברי ר"י רגל לבד צריך לגרוס הכא נמי מה להלן רגל אף כאן רגל כמו דדריש ר"י לעיל אי מה להלן רגל ותחלת רגל סמוך לה כו' כמו דדריש ריב"ב לעיל:

שם מיום הביאכם תספרו לא כתיב בקרא הכי דיש הרבה תיבות בין מיום הביאכם לתספרו אלא דגמ' מקצר הקרא כאילו כתיב מיום הביאכם תספרו משום דתספרו קאי אמיום הביאכם דקמי':

שם יכול יקצור ויביא ואימתי שירצה יספור כו' כצ"ל. הא דקאמר יכול יקצור ויביא דמשמע דידעינן שפיר דמצוה בקצירה ולקמן (דף ע"ב ע"א) קאמר בברייתא שמצות העומר להביא מן הקמה ופרש"י דכתיב חרמש בקמה והכא משמע דאיירי אי לא כתיב קרא דמהחל חרמש בקמה תחל לספור מדקאמר אח"כ ת"ל מהחל חרמש בקמה תחל לספור יש לומר דעיקר כוונת הברייתא על הא דכתיב תחל לספור דקבע הספירה לאחר הקצירה אבל הא דכתיב חרמש בקמה בלא זה הוצרך ללמד דמצות העומר בקמה:

שם אי מהחל חרמש בקמה תחל לספור כו' כצ"ל:
שם יכול יקצור ויספור ואימתי שירצה יביא כו' כצ"ל. אין להקשות דהאיך נוכל לומר דאימתי שירצה יביא הא כתיב ממחרת השבת יניפנו הכהן דהיינו הבאה דיש לפרש דממחרת השבת הוכשרה הנפה אימתי שירצה כמו וספרתם לכם ממחרת השבת אי לאו דכתיב מהחל חרמש בקמה תחל לספור הוי מפרשינן דממחרת השבת הוכשרה ספירה אימתי שירצה:
שם בזמן שאתה מתחיל לימנות מבערב. בש"מ מגי' בזמן שאתה מונה מבערב ונראה שטעמו משום דספירה דכל הימים צריך להיות מבערב מקרא דתמימות אבל אין למחוק בשביל זה הספרים דמשום דקאי הכא אקרא דכתיב תחל לספור דאיירי מתחלת הספירה נקט הגמ' נמי בלשונו בזמן שאתה מתחיל למנות מבערב כלשון הכתוב:
שם מבערב הא כיצד כו' כצ"ל ש"מ:
שם אי מדרבי יוסי בר' יהודה כו' כצ"ל:
שם דילמא חמשין לבר משיתא כו' כצ"ל ש"מ:
שם במתניתין היו מהבהבין אותו כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה וכי נאמר ממחרת השבת כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מצה כו' כגון חל פסח בשני בשבת כו'. מקשין אמאי לא נקט כגון חל פסח באחד בשבת ולא תביא העומר עד אחד בשבת האחר שהוא לאחר הפסח ואי כאן אפילו יום אחד מן החדש ונראה לתרץ לפי מה שפרשתי לעיל בדברי רש"י בעמוד הקודם בד"ה אף יום הבאת העומר דמשו"ה לא פירש כהתוס' דזמנין דהוי אחר הרגל כגון דחל פסח באחד בשבת דיכולין לדחות דאז עושין העומר בו ביום והכא נמי מצי לדחות כן ולא קשה לדבריהם דא"כ יהי' שבעה מן החדש דמצי לדחות דס"ל דמדאורייתא לא הותר החדש אלא לאחר הקרבת העומר כדכתיב עד יום הביאכם וכיון דלא הותר כל היום לא הוי אלא ששה מן החדש:
בד"ה מיום הביאכם הכי משמע משיגיע ממחרת השבת כו'. הא דלא מפרשי' נמי קרא דמהחל חרמש כן דמהחל חרמש הוכשרה ספירה מתי שתרצה נ' לפרש דדוקא ממחרת השבת דהוא זמן משמע כן משום דאם לא תפרש דהוכשרה ספירה מאותו יום ואילך אלא דהוקבע ספירה בו ביום הוה בעי למיכתב וספרתם לכם במחרת השבת אבל מהחל חרמש דאינו זמן אלא מעשה והכשר הספירה הוא לאחר המעשה לא שייך למיכתב אלא מהחל חרמש ולא בהחל חרמש אע"ג דכוונת הכתוב הוא לקבוע הספירה לאחר הקצירה וקודם הבאה:

בד"ה ת"ל מהחל חרמש משמע לאחר קצירה וקודם הבאה אחל לספור. פירוש דמסתמא כוונת הכתוב לקבוע הספירה לאחר קצירה תיכף דהיינו קודם הבאה ודוקא ממחרת השבת הוי מפרשינן דהוכשרה ספירה מאותו יום ואילך משום שינוי הלשון מדלא כתיב במחרת השבת כדפרישית לעיל וקשה דזה ניחא השתא דכתיב מיום הביאכם דילפינן מיני' דהבאה הוקבעה בממחרת השבת וכיון דקבע הכתוב ספירה קודם הבאה הוקבעה הספירה נמי ממחרת השבת אבל הא דקאמר בברייתא יכול יקצור ויספור ואימתי שירצה יביא דאיירי אי לא כתיב מיום הביאכם ולא הוקבעה הבאה בממחרת השבת אפילו אם תאמר דהכשר הספירה הוא דוקא קודם הבאה מ"מ לא ידעינן דהוקבעה הספירה בממחרת השבת ואמאי קאמר יכול יקצור ויספור דמשמע הלשון דידעינן שפיר קביעת הספירה בממחרת השבת אפילו אם לא ידעינן דהבאה הוקבעה דוקא בממחרת השבת ועוד דגם קצירה לא ידעינן דהוקבעה בממחרת השבת דבשלמא אם ידעינן קביעת הבאה בממחרת השבת ידעינן נמי קצירה דהא אי אפשר הבאה בלא קצירה מקודם וע"כ קצירה נמי הוקבעה בממחרת השבת ואין לומר דקצירה הוכשרה מקודם ממחרת השבת דהא כתיב כרמל ואע"ג דכרמל אינו אלא מצוה לכתחילה הא דהוקבעה הקצירה בממחרת השבת ודאי אינו אלא לכתחילה דהא דרשינן תקריב לקמן (דף ע"ב) להכשיר אפילו מן העומרים ויקצר ביום ומאן דלא דריש תקריב ס"ל נמי דכרמל מעכב בדיעבד אבל אם לא ידעינן קביעת הבאה בממחרת ודאי לא ידעינן נמי קביעת הקצירה דהא ליכא קרא למצות קצירה אלא קרא דמהחל חרמש בקמה כמו שפרש"י לקמן (דף ע"ב ע"א) ונראה לפרש דהא דצריכין ללמוד קביעת הספירה מקרא דמהחל חרמש בקמה תחל לספור היינו דוקא אי כתיב מיום הביאכם דאז שפיר נוכל לפרש דמספרתם לכם ממחרת השבת היינו דהוכשרה ספירה מאותו יום ואילך ולא קשה דא"כ למה לי קרא דוספרתם לכם ממחרת השבת דיש לומר דאיצטריך ללמד על קביעת הבאה דהיא ממחרת השבת דוקא אבל אי לא כתיב מיום הביאכם ע"כ מפרשינן קרא דוספרתם לכם ממחרת השבת דבא ללמד על קביעת הספירה בממחרת השבת דאם נפרש דבא להכשיר הספירה ממחרת השבת ואילך קשה למה לי קרא הא כבר כתיב קרא מהחל חרמש בקמה תחל לספור דקביעת הספירה הוא לאחר מעשה הקצירה וקודם מעשה ההבאה ואין לומר דבא ללמד על הכשר הספירה ממחרת השבת ואילך וממילא ידעינן דהכשר הקצירה נמי ממחרת השבת ואילך דאי לא כתיב וספרתם לכם ממחרת השבת לא הוי ידעינן מתי מתחיל הכשר הקצירה זה אינו דהא כתיב קרא אחרינא ממחרת

השבת יניפנו הכהן דמפרשינן לי' דממחרת השבת הוכשרה הבאה מתי שתרצה ואין הבאה בלא קצירה מקודם:

בד"ה קצירה כו' מהחל חרמש וגומר סה"ד ומה"ד והבאה ביום דכתיב מיום הביאכם וספירה מקמי הבאה דביום כו' כצ"ל. הא דכתב וספירה מקמי הבאה דביום כו' כוונתו בזה לתרץ דלא תקשי דהא גבי ספירה נמי כתיב יום דמיום הביאכם קאי על תספרו ואפי"ה אמרינן דספירה בלילה מדכתיב תמימות ויום הביאכם לאו דוקא וא"כ לענין הבאה נמי נימא כן ומתרץ דדוקא לענין ספירה דגלי קרא תמימות מפרשינן דחשיכה נמי יום הביאכם הוא אבל גבי הבאה דליכא לימוד דכשר בלילה אמרינן דיום הביאכם בא ללמד דוקא ביום ולא בלילה:

בא"ד ולא משעת הביאכם וכיון דחשכה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה תרי תנאי דברייתא בתרייתא היינו ועוד דר"י ורשב"א כצ"ל:

בד"ה אי מדרבן יוחנן ב"ז דיליף כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה אי מדר"א כו' ממאי דממחרת יו"ט ראשון מונה כו' היכר קבוע דהוא יום כ"א בניסן לעולם כצ"ל:

בד"ה דילמא חמשים כו' דאע"ג דאם חל פסח באחד בשבת ממתינין עד אחד בשבת האחר דהוו להו נ"ו כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בא"ד דר"י בר' יהודה נקט כצ"ל:

בד"ה ר"י נמי חזי לי' לדידי' האי פירכא והיינו דקאמר ועוד כצ"ל ש"מ:

בד"ה וחכ"א כו' שחובטין אותה במקל כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה משל גרוסות כו' הסולת וגרוסות כו' אלא הקליפה והגרעינין הם בעצמם כו' כצ"ל. פירוש דהרחים אינה טוחנת יפה אלא מוציאה הקליפה מהגרעינין והגרעינין נשארו שלימים:

בד"ה שלש עשרה נפה כו' בדקה בגסה בדקה בגסה כצ"ל:

בתוס' ד"ה כתיב כו' ושמא תרתי שמעת מינה. פירוש מקרא דששת ימים חדא לדרשא דהכא דששה מן החדש ודרשא זו הוא מקרא דששת ימים בלבד ושנית הא דמקשינן ששת ימים ליום השביעי מה שביעי רשות אף ששה רשות ומה שביעי עצור אף כולן עצורים:

בד"ה זכר למקדש הוא נראה לר"י דבספק חשיכה כו' ועוד אומר ר"י דאפילו ביום כו' כצ"ל. וקשה דבביצה (דף ד' ע"א) אמר רב אשי לעולם ספק יו"ט ספק חול הוי דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפילו בדרבנן לא בטל פירוש דבדבר שיש לו מתירין

לא אמרינן ספיקא דרבנן לקולא וה"נ יכולין להמתין עד שחשיכה ויש לומר עפ"י מה שכתב הרא"ש ריש ברכות וז"ל וגם מתוך הדחק נהגו כך לפי שמתקבצין הציבור לתפלת המנחה ואילו לא היו קורין את שמע ומתפללין תפלת הערב עד צאת הכוכבים הי' כל אחד ואחד הולך לביתו והי' טורח להם להתקבץ לאחר מכאן ולא היו מתפללין בציבור לפיכך נהגו העם לקרות שמע ולהתפלל קודם צאת הכוכבים עכ"ל והכא נמי אם לא היו סופרין ספירת העומר לאחר תפלת ערבית בספק חשיכה הי' כל אחד הולך לביתו ואח"כ היו שוכחין ולא סופרין כלל בביתם משו"ה התירו לספור בספק חשיכה משום ספיקא דרבנן לקולא וצריך לומר דס"ל לר"י כמ"ש הר"ן בפרק במה מדליקין בשם קצת מן המפרשים דפירשו דמהא דאמר רבא התם רוב עמי הארץ מעשרין הן משמע דס"ל דספק דדבריהם בעי ברוכי והא דאמר בפרק מי שמתו דספק של דבריהם לא בעי מהדר וברוכי יש לחלק כמו שחילק הר"ן שם ע"ש:

בא"**ד** ועוד אומר ר"י דאפילו ביום סמוך לחשיכה עדיף כו'. נראה מדבריו דלא ס"ל כפרש"י דספירה הוא לאחר קצירה אלא זמן קצירה וספירה חל ברגע אחד דהיינו סמוך לחשיכה ואע"ג דאמר בגמ' קצירה וספירה בלילה משמע לי' לר"י דכיון דסמוך לחשיכה הוא לילה קרינן בי' אבל לפרש"י דפירש דספירה הוא לאחר קצירה כיון דקצירה הוא ע"כ סמוך לחשיכה דבלא"ה לא הוי קרי לי' בגמ' לילה א"כ הספירה הוא בלילה ממש וכן משמע ממנהג שלנו דמברכין תיכף בתחלת הלילה ואין ממתינין עד לאחר שיעור קצירה:

בא"ד מצותו לקצור בלילה ואם נקצר כו' כצ"ל:

בא"ד נמנו על שני פרקים הללו והתירום כו' כצ"ל:

בא"ד עוד חשיב כה"ג הילכתא פסיקתא כו'. פירוש משום דתני בלישנא דכל והכא נמי תני כל הלילה כשר לקצירת העומר:

דף סו:

בגמרא אין אור לשון קלי אלא דבר אחר לישנא אחרינא אין לשון קלי אלא דבר קליל הא כיצד כו' כצ"ל. פירוש דללשון ראשון משמע לי' דנותנין אותו באבוב של קליות משום דע"י אור גופא אין נקרא קלי אלא דוקא אם נקלה ע"י דבר אחר באש דהיינו בכלי וללישנא אחרינא יליף לי' מדכתיב לשון קלי ולא כתיב לשון אחר משמע דנקלה בכלי של נחשת דנחשת נקרא קלל בקרא ריש יחזקאל:

שם יראה ראתה נטתה כצ"ל:

שם אלא בצורך להן כצ"ל בכל העמוד ש"מ:

שם ולא משל עכו"ם ושל כותיים על של ישראל כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה אין אור לשון קלי אלא דבר אחר אם מהבהבין אותו כו' כצ"ל:
בא"ד אינו נקרא קלי אלא דבר אחר נקרא קלי כלומר ע"י דבר אחר סה"ד ומה"ד דבר קליל בכלי נחושת קלל סה"ד ומה"ד אבוב כו' כצ"ל:
בד"ה אם אביב קלוי כו' נעשה קלוי דהא קלוי דקרא כו' כצ"ל:
בד"ה בצקלונו ב' בא צ"ק ויצק כו' כצ"ל:
בד"ה נתעלסה כו' נשא ונתן בינינו כו'. פירוש נון נוטריקון נשא תי"ו ונתן דנו"ן של נתן הוא שימושית ועיי"ן למ"ד נעלה וסמך ונשמח דסמ"ך מתחלפת בשי"ן שמאלית וה"א ונתחטא דה"א מתחלפת בחי"ת:
בד"ה כר מלא כו' שיהא הזג של קלי מלא בגרעין כו' כצ"ל:
בד"ה פודה מיד גזבר שאר חיטין הנמרחים ביד גזבר כו' כצ"ל:
בד"ה היא היא כלומר הא כי היכי דהכא פליגי הכי נמי פליגי כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה לפי כו' דהא לא קדוש כו' כצ"ל:
בא"ד אלמא מירוח הקדש פוטר כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מירוח הקדש פוטר כגון המקדיש עומרים ודשן ומירחן הגזבר כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ולא דיגון הקדש כצ"ל:
בתוס' ד"ה כנף רננים נעלסה כו' ואי גרס מתחטא כמו שכתב בספרים הוי נמי לשון הורדה כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד ומי שדיא לי' כצ"ל צ"ק:
בד"ה מירוח העכו"ם כו' דאי נמי פליגי ביש קנין אכתי פליגי ביש מירוח דהא בהא תליא. פירוש דהא דאמר רבא מירוח העכו"ם תנאי הוא דתניא תורמין לאו משום דפשיטא לי' דעיקר פלוגתייהו בברייתא דתורמין הוא באם מירוח העכו"ם פוטר ור"מ ור"י דס"ל תורמין משל כל על של כל טעמייהו משום דמירוח העכו"ם אינו פוטר אלא דאפילו אם נוקים עיקר פלוגתייהו באם יש קנין וטעמייהו דר"מ ור"י משום דאין קנין מ"מ פליגי נמי במירוח ור"מ ור"י דס"ל אין קנין ע"כ ס"ל דמירוח עכו"ם פוטר:
בא"ד ולא דגן עכו"ם דריש דיגונך ולא דיגון עכו"ם כו' כצ"ל:
בא"ד מדנקט לקמן ר"מ ור"י לחיובא. פירוש במירוח עכו"ם משמע דפשיטא לי' דטעמייהו דר"מ ור"י הוא משום דמירוח עכו"ם אינו פוטר:
בא"ד ואין לומר דנקט עיקר פלוגתייהו במירוח כו'. פירוש משום דבעי למינקט דאפילו מאן דמחייב מירוח עכו"ם פוטר גלגול עכו"ם דע"כ איכא תנאי בברייתא דהכא דמחייבו במירוח עכו"ם דהיינו ר"מ ור"י אם נוקים עיקר פלוגתייהו במירוח ור"י ור"ש אם נוקים עיקר פלוגתייהו ביש קנין נקט ר"מ ור"מ דמחייבי דהיינו אם עיקר פלוגתייהו במירוח

ואם נוקים עיקר פלוגתייהו ביש קנין צריך לומר כן אליבא דר"י ור"ש דלאוקימתא זו ע"כ מחייבי ר"י ור"ש במירוח עכו"ם ור"מ ור"י פטרי במירוח עכו"ם:

בא"ד מהיכן נמעט דגן עכו"ם כו' כצ"ל:

בא"ד דר"מ ור"י ע"כ מחייבי בתרווייהו כו' ור"י ור"ש אפילו סבירא להו כו' כצ"ל:

בא"ד אפילו סבירא להו יש קנין ע"כ פטרי נמי מירוח העכו"ם כו' כצ"ל צ"ק. פירוש לא מיבעיא להו אם ס"ל אין קנין יש להוכיח בפשיטות דס"ל דמירוח העכו"ם פוטר דאי אין פוטר אמאי ס"ל דאין תורמין משל כל על של כל אלא אפילו ס"ל דיש קנין ואין להוכיח מהא דס"ל אין תורמין מ"מ יש להוכיח מטעם שפירשו התוס' לעיל:

בא"ד לא חש לפרש אלא חד דגנך. פירוש ודגנך השני מ"ד יש קנין דהיינו מאן דדריש דגנך הראשון לדגנך ולא דגן עכו"ם מוקי לי' לדגנך ולא דיגון עכו"ם ומאן דס"ל אין קנין ומוקי לדגנך הראשון לדיגונך ולא דיגון העכו"ם מוקי לדגנך השני או לדרשא אחריתא וס"ל דמירוח העכו"ם פוטר או מוקי לי' לדיגונך ולא דיגון עכו"ם והוי לי' מיעוט אחר מיעוט ומחייב מירוח העכו"ם:

בא"ד א"נ ה"ק כו'. פירוש לעולם כדקאמרינן מעיקרא דמאן דאית לי' אין קנין ע"כ אית לי' נמי דמירוח עכו"ם אינו פוטר ומ"ד יש קנין ע"כ ס"ל דמירוח עכו"ם פוטר והא דקאמר בהשולח למ"ד אין קנין דדריש דגנך ולא דגן עכו"ם אין הכוונה לפטור מירוח עכו"ם אלא לחייב מירוח העכו"ם וכוונת הגמ' דפליגי בדרשא דדגנך השני דדגנך הראשון כ"ע דרשי לי' לדיגונך ולא דיגון העכו"ם אלא דמ"ד יש קנין דריש לדגנך השני ולא דגן עכו"ם ולפי זה פוטר נמי מירוח העכו"ם מדגנך הראשון ומ"ד אין קנין דריש לדגנך. השני נמי לדיגונך ולא דיגון עכו"ם והוי מיעוט אחר מיעוט ומחייב מירוח העכו"ם:

בא"ד חדא חניית קרקע כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד כגון תבואה במוץ שלה שלקחה עכו"ם מישראל ומרחה כו'. ולפי פירוש זה צריך לומר כפירוש ר"ת דלוקח קודם מירוח חייב מדאורייתא דאי כפירוש הריב"ם דלוקח קודם מירוח פטור משום תבואת זרעך ולא לוקח א"כ תבואה זו שלקחה עכו"ם מישראל פטורה ממעשרות והוי לי' מפטור על החיוב ומחיוב על הפטור ולפירוש ר"ת דס"ל דלוקח אחר מירוח פטור כתבו התוס' בבכורות (דף י"א ע"ב) בד"ה טבלים דאין לפרש דאחר שמרחה העכו"ם קנאה ישראל דא"כ הוי מן החיוב על הפטור אלא מיירי בעכו"ם התורם מתבואתו על של ישראל דתנן העכו"ם והכותי שתרמו תרומתן תרומה וכן צריכין נמי לפרש הא דתורמין משל ישראל ע של עכו"ם בישראל התורם מתבואתו על של עכו"ם וקשה האיך יכול העכו"ם לתרום תבואתו של ישראל הא דרשינן אתם גם אתם

לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית למעט שליחות העכו"ם וכן הישראל אינו יכול לתרום תבואתו של עכו"ם משום דדרשינן מה אתם בני ברית דמשלח ג"כ בעינן בן ברית ובנדרים (דף ל"ו ע"ב) בהאיבעיא דתורם משלו על של חבירו צריך דעתו או לא משמע דזכי' מטעם שליחות הוא וכן כתבו שם התוס' בד"ה מי אמרינן דהא דאמרינן בכל דוכתא דזכי' מטעם שליחות מהכא תניא לי' ונראה לתרץ עפ"י מה דאמר רבא בב"מ (דף ח' ע"א) לעולם אימא לך המגבי' מציאה לחבירו לא קנה חבירו והכא היינו טעמא מיגו דזכי לנפשי' זכי נמי לחברי' תדע שאילו אמר לשלוחו צא וגנוב לי' וגנב פטור והשותפין שגנבו חייבין וכו' אלמא ס"ל לרבא דאע"ג דהמגבי' מציאה לחבירו לא קנה חבירו והטעם אמר בגמ' שם (דף י' ע"א) משום דהוי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים ומדברי התוס' שם בד"ה תופס שכתבו דאפילו עשאו הנושה שליח לא מהני משמע דאין מועיל שליחות במקום שחב לאחרים מ"מ היכא דנתכוין לזכות בהגבהה זו גם לעצמו זכה חבירו משום מיגו וכן אע"ג דאם אמר לשלוחו צא וגנוב לי וגנב פטור משום דאין שליח לדבר עבירה מ"מ השותפין שגנבו חייבין משום מיגו ה"ה הכא נמי אע"ג דאין שליחות לעכו"ם מ"מ כיון דתרם ג"כ לנפשי' דהא חל שם התרומה על הטבל שלו אמרינן מיגו דחל התרומה על הטבל שלו חל נמי התרומה לענין טבל של חבירו להיות מתוקן בתרומתו ואע"ג דהתוס' שם (דף ח' ע"א) בד"ה ושותפין שגנבו דחו פרש"י שפירש דשותפין שגנבו היינו שהוציא לדעתו ולדעת חבירו אלא איירי דוקא שהגביהו שניהם הכא הוי כמו הגביהו שניהם גבי גניבה דעדיפות דהגביהו שניהם מהוציא לדעתו ולדעת חבירו הוא דבהגביהו שניהם אי אפשר שיקנה לעצמו אם לא יקנה ג"כ בשביל חבירו ובעכו"ם התורם מתבואתו על של ישראל ג"כ הוא כן דאם לא יועילו מעשיו לגבי תבואת ישראל שיהיו חולין מתוקנין לא יחול שם תרומה כלל על תבואתו ומדלא תירצו דפלוגתתם הוא בישראל שמכר לעכו"ם תבואה במוץ שלה שגדלה ברשותו והעכו"ם מרחה ואח"כ קנה הישראל הבעלים ממנו משמע דבכה"ג נמי פטור דלא חשיב תבואת זרעך לגבי ישראל הלוקח משום דהיתה בשעת מירוח ברשות העכו"ם וכמו בקונה מהעכו"ם תבואה שגדלה ברשותו קודם מירוח ומרחן הישראל דחייב משום דחשיב תבואת זרעך לגבי ישראל הלוקח משום שהיתה ברשותו בשעת מירוח ולפי זה קשה למה לי קרא לפטור מירוח הקדש תיפוק לי' מטעם לקוח וכן יש להקשות נמי למה לי קרא דמירוח עכו"ם פוטר תיפוק לי' מטעם לקוח ויש לתרץ כמו שכתבו התוס' בבכורות לכותי התורם מתבואתו על של ישראל או בפשיטות לענין עכו"ם שתרם דאם מירוח עכו"ם פוטר לא הוי תרומה כלל או כמו דתנן בחלה גר

שנתגייר והיתה לו תבואה ממורחת בעודו עכו"ם אבל במירוח הקדש ליכא לתרוצי הכי דכיון דהקדש פטור מתרומה אפילו אם תרם הגזבר לא הוי תרומה כלל ואפשר לומר דנ"מ במרחן גזבר לענין ממשקה ישראל דאם מירוח הקדש אינו פוטר אע"ג דהקדיש תבואה קודם מירוח למנחות פסולה למנחות עד שיתרום משום דבעינן ממשקה ישראל אבל בר"ש פרק ראשון דפאה משנה ו' כתב בהדיא לתרץ הקושיא למה לי קרא למירוח עכו"ם תיפוק לי' משום לקוח דנ"מ לישראל שמכר לכותי קודם מירוח וחזר ולקחה מהכותי לאחר מירוח דמשום תבואת זרעך לא מיפטר רק משום מירוח עכו"ם וכן משמע דס"ל ג"כ להתוס' דהכא שלא הביאו כל זה דאירי בישראל שחזר ולקח התבואה שגדלה ברשותו ומכרה לעכו"ם קודם מירוח והעכו"ם מרחה:

דף סז.

בגמ' והיתה לו עיסה נעשית עד שלא נתגייר כו' כצ"ל:

שם יהא רעוא דאחזי' בחלמא כצ"ל. פירוש דין זה אי גלגול עכו"ם פוטר לד"ה או לא:

ברש"י ד"ה גלגול הקדש פוטר מן החלה כו' כצ"ל:

בד"ה התם כו' משום דתלתא דגנך כתיבי כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ולא דיגון הקדש כלומר מירוח הקדש כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד אייתור להו תרי דגנך כו' ממעטי לי' ואין מיעוט דתרי קראי כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה שהפריש פטר חמור כו' שנולד לו בהיותו עכו"ם. משמע מדבריו דגרס בברייתא גר שהפריש וכן משמע נמי מדברי התוס' שכתבו בד"ה גזירה וז"ל דאפילו בגר מסקינן הך גזירה דלא מיפטר במה שממרח קודם שנתגייר וכן כתבו עוד בד"ה כדי וז"ל מדלא מיפטר עכו"ם שמרח קודם שנתגייר:

בד"ה ותרומתו כו' מדרבנן סה"ד ומה"ד הא תרומתו בארץ כלומר מכלל כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה מדרבנן כו' והא דקתני מדוקיא כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה גזירה משום בעלי כיסין עשירים כו' אתי למימר נמי לוקח מחמר ישראל פוטר. וקשה ללשון זה מ"ש בעלי כיסין עשירים דנקט הא גזירה זו שייך נמי בעני דיטעה דלוקח מישראל נמי פוטר ועוד הא דמקשה א"ה אפילו בחלה נמי היינו נמי דאתי לטעות דאפילו בלוקח עיסה מגולגלת מישראל פטור ומאי תירץ ע"ז אפשר דאפי לה כו' דזה לא שייך אלא ללשון אחרון של רש"י דפירש דאתי לאיעורומי ולמכור לעכו"ם קודם מירוח וקודם גלגול אבל ללשון ראשון דחיישינן לטעות לא שייך זה וכן הא דפריך תרומה נמי אפשר דעביד לה כר"א אינו מובן וראיתי בפירוש ר"ג שפירש דזמנין דזבן מישראל ואמר דמעכו"ם זבן לפירוש זה ניחא הא דנקט בעלי כיסין דוקא לפי שחסין על רוב מעשרות

או על רוב חלה דאוסין הרבה וניחא נמי הא דפריך א"ה אפילו בחלה נמי ונראה לי דלשון ראשון של רש"י הוא מפירוש ר"ג וט"ס ברש"י וכצ"ל אתי למימר נמי לוקח מחמר ישראל דמעכו"ם לקחה כדי לפטור:

בתוס' באמצע הדיבור ומשום דלא דרשי אשה ואשה כו' ואפילו למאי דבעי למימר מעיקרא בת יום אחד כו' כצ"ל:

בד"ה דכתיב דגנך יתורי כו' כ"ש דקאי אתירוש ויצהר דכולהו במעשר כתיבי כצ"ל.

פירוש דכ"ש דמיעוט של דגנך קאי אמיעוט דתירוש ויצהר דליהוי מיעוט אחר מיעוט:

בא"ד ופי' הקונטרס עיקר. צריך ביאור דמעיקרא כתבו דאין צורך לפרש"י דתירושך הוי כמו דגנך ואח"כ כתבו ופירוש הקונטרס עיקר בלא שום טעם ונראה לפרש דצריך להבין דברי התוס' במה שכתבו על פרש"י ונראה דאין צריך דמשמע דפירוש התוס' הוא פשוט יותר מפרש"י ואדרבא פרש"י הוא פשוט יותר דטפי משמע דמיעוט דגנך קאי אדגנן ודקאי אתירושך וצריך לומר דכוונת התוס' לתרץ סוגית הגמ' דהכא לתירוץ האחרון שכתבו התוס' לעיל בעמוד הקודם דר"מ ע"כ ס"ל דיש קנין מדקאמר בע"ז דאין משכירין להם בתים וכ"ש שדות ומפרש בגמ' דגבי שדות איכא נמי הפקעה ממעשר והיינו משום דיש קנין והכא קאמר אליבא דר"מ דטעמי' דמחייב במירוח עכו"ם משום דהוי מיעוט אחר מיעוט וא"כ מוכח דר"מ ס"ל אין קנין דאי ס"ל יש קנין א"כ מיבעיא לי' חד דגנך למעט דגן עכו"ם וליכא אלא חד דגנך למעט דיגון עכו"ם ורש"י דפירש דתרי דגנך ממש כתיבי ס"ל כתירוץ הראשון של התוס' לעיל וכתבו התוס' לתרץ לפירוש האחרון דאין צורך לפרש כפרש"י דתרי דגנך ממש כתיבי אלא דתירושך חשיב נמי כמו דגנך ואפילו אי ס"ל לר"מ דחד דגנך אתי למעט דגן עכו"ם נמי יש מיעוט אחר מיעוט לחייב מירוח עכו"ם ואח"כ כתבו דפירוש הקונטרס עיקר לפי דעיקר הוא דר"מ ס"ל אין קנין דמעכו"ם אין ראי' דיש לפרש בהיפך דאי יש קנין ותבואה שגדלה ברשות עכו"ם פטור ממעשר אין כאן הפקעה כלל אלא דוקא אי ס"ל אין קנין והתבואה של עכו"ם חייב במעשר והעכו"ם אינו מעשר שפיר חשיב הפקעה וכן כתבו התוס' בהדיא בבכורות (דף י"ב ע"ב) בד"ה טבלים בסה"ד דההוא דעכו"ם יש לפרש הפקעה בע"א:

בד"ה חד עריסותיכם כו' ומעריסותיכם דריש מדבעי לאוקומי מעיקרא לרבות של שותפין. פירוש דאין לומר דכדי עיסתכם דריש מדכתיב עריסה וכאן דריש מדכתיב עריסותיכם דמדבעי לאוקומי מעיקרא לרבות של שותפין משמע דכדי עיסתכם נמי דריש מדכתיב עריסותיכם דמעריסה לבד לא משמע לדרוש כדי עיסתכם:

בא"ד והא דמיבעיא לן תרי קראי גבי אונאה כו' ואין להקשות למה לי חרי קראי גבי חלה תיפוק לי' מאונאה כמו בכל דוכתא דהא גבי חלה לא מיותר קראי להכי דאיצטריך לכדי עיסתכם כמו שכתבו התוס' בסמוך והא דנקטו דילפינן מחלה ולא נקטו דילפינן מאונאה כדי לתרץ אע"ג דכתיב בחלה וילפינן מיני' בכל דוכתא אפי"ה איצטריך קראי לגבי אונאה ולמאי דמסיק רבא דלמ"ד מירוח עכו"ם אינו פוטר גלגול עכו"ם אינו פוטר צריך לומר למ"ד גלגול עכו"ם אינו פוטר דילפינן בכל דוכתא מאונאה דבחלה אינן שוין ואין להקשות למה לי תרי קראי במירוח נילף מחלה או מאונאה דהא באמת הקדש ועכו"ם אינן שוין במירוח דמירוח הקדש פוטר ומירוח העכו"ם אינו פוטר משום דהוי מיעוט אחר מיעוט והא דכתבו התוס' וכן לגבי מירוח כדפירש בקונטרס כוונתם דמפירוש הקונטרס דמפרש דמיעוט אחר מיעוט לא קאי אהקדש משום דמסתברא דעכו"ם הוה לי' לרבויי משמע דאינן שוין בסברא וכיון דאינן שוין לא מצי נפיק מחד קרא אבל קשה לרב חסדא דס"ל דהקדש ממעטינן מאונאה לענין דאפילו פחות מכדי אונאה חוזר וא"כ אין עכו"ם והקדש שוין ולמ"ד גלגול עכו"ם אינו פוטר בחלה א"כ גם בחלה אינן שוין מנא לן בכל דוכתא דעכו"ם והקדש שוין ויש לומר דגם לרב חסדא יש ללמוד בכל דוכתא מאונאה דעכו"ם והקדש שוין דאינן בכלל עמיתך אלא דבאונאה הקדש מימעט מעמיתך לחומרא משום דמצינו חומרא בהקדש דמוסיף חומש:

בד"ה עכו"ם שהפריש כו' אלא ודאי בפטר חמור גופי' מיירי כר"י כו'. נראה לפרש דגם רש"י מפרש הא דקתני בברייתא ופטר חמור גוזז ועובד בו היינו פטר חמור גופי' ורק הפריש פטר חמור מפרש שהפריש שה לפטר חמור משום דבפטר חמור גופי' לא שייך הלשון שהפריש:

בד"ה ותרומתו כו' ואכיל לה בימי טומאתו כו' לזר דהכא משמע כו' בפחות ממאה ואינה נאסרת אמר ר"ז כו' את שדרכו לימנות דרבי עקיבא כו' כצ"ל:

דף סז:

בגמרא דעייל לה דרך גגות ודרך קרפיפות וכן הוא הגירסא נמי בגיטין (דף פ"א ע"א) ובברכות חשיב נמי דרך חצירות והוא ט"ס דאדרבה דטרקסמין פרש"י בברכות דרך שערי החצר והבית:

שם במתניתין בא לו לעשרון נתן שמנו ולבונתו כו' כצ"ל ש"מ. וכן משמע מפרש"י ותוס' שפירשו דנתן שמנו היינו שנותן שמן בכלי קודם הסולת ואם גרסינן עליו משמע על העשרון והא דקתני נמי ולבונתו בהדי נתינת השמן אין הפירוש שיתן הסולת אח"כ על הלבונה נמי דא"כ יתערב הלבונה עם הסולת ע"י הבלילה וקיי"ל דאם קמץ ועלה בידו

קורט לבונה פסולה אלא איידי דנקט נתינת השמן נקט נמי נתינת הלבונה בהדי' אבל אין נתינת השמן והלבונה שוין דנתינת הלבונה הוא בפ"ע לצד אחר שלא נתערב אח"כ עם הסולת:

שם קמח וקלי כו' כצ"ל:

שם בגמ' ובשעת הביעור אמר רבה כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה א"ה בחלה נמי ליגזור משום בעלי כיסין כצ"ל:

בד"ה במוץ שלה כעין מאכל בהמה ומאכל בהמה פטור מן המעשר ל"א במוץ שלה שלא יראה פני הבית. משמע דללשון ראשון לא הוי טעם הפטור משום שלא ראה פני הבית אלא משום דהתבואה אינה ראוי' למאכל אדם אלא למאכל בהמה מפני המוץ שלה וצריך להבין דהיכי מיירי אי מיירי דלאחר שהכניסה מורחה א"כ נעשה ראוי' למאכל אדם ואינה פטורה אלא משום דלא ראה פני הבית ואי דגם אחר שהכניסה לא מורחה למה לי טעם הפטור משום מאכל בהמה תיפוק לי' משום קודם מירוח דתנן בפ"א דפאה משנה י' ומאכיל לבהמה לחי' ולעופות ופטור מן המעשרות עד שימרח ועוד אמאי קרי לי' הערמה דהא אין כאן שום הערמה כמו שכתבו התוס' בב"מ (דף פ"ח ע"ב) בד"ה לא דר"א ע"כ איירי לאחר מירוח דאי קודם מירוח אין כאן הערמה ונראה לפרש דללשון זה וודאי איירי אחר המירוח אלא שעשה המירוח עם המוץ שלה שלא בירר כל המוץ וזה הוא הערמה דאפילו בירר אח"כ המוץ מותר להאכיל לבהמתו בלא מעשר כיון שבשעת המירוח היתה התבואה מעורבת עם המוץ ולפי לשון זה צריך לפרש דהא דקאמר מכניסה במוץ שלה אין הכוונה שהכניסה לבית אלא שהכניסה לכרי צבור דהיינו המירוח כמו דאמר בב"מ (דף פ"ח ע"ב) מאי לאו הכנסתן אפילו בשדה וכוונת לשון זה הוא משום דללשון שני דמפרש טעם הפטור משום שלא ראה פני הבית קשה למאי דמתרץ הגמ' בב"מ (דף פ"ח ע"ב) ואיבעית אימא כי קאמר רבי ינאי בזיתים וענבים דלאו בני גורן נינהו אבל חיטין ושעורין גורן בהדיא כתיב בי' דעדיין קשה לר"א דפוטר לאחר מירוח משום שלא ראה פני הבית ולא איירי בזיתים וענבים דהא קאמר במוץ שלה ועוד דזיתים וענבים אינן ראוין למאכל בהמה וצריך לומר כמו שפרש"י שם בד"ה אבל חיטין והא דאמר בעלמא גבי חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות מעיקרא אימור דלא טביל כר"א דאמר אדם מערים על תבואתו וכו' לית לי' האי תירוצא אלא אפילו בחטין ושעורין נמי אמרה רבי ינאי אבל להאי פירוש ניחא שפיר דשפיר אית לי' לר"א דחטין ושעורין לא בעי ראיית פני הבית והערמה הוא דעשאה גורן מעורב עם המוץ:

בד"ה דרך גגות דרך קרפיפות דאין טבל כו' כצ"ל:

בד"ה התם כו' זילא בי' מילתא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה הכא גבי חלה בפחות מחמשת רבעים ועוד צינעא היא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה בא לו לעשרון נותן תחלה שמנו ולבונתו קודם הסולת יצק לאחר נתינת הסולת ובלל שכן דרך כו' כצ"ל:
בד"ה משקרב העומר מיד כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ובשעת הביעור אבל מכאן ואילך לא יבדוק אפילו כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד ורבנן פליגי עלי' דאמרי כו' כצ"ל:
בא"ד לא הוה אמר דהן שלו כו' כצ"ל ש"מ:
בתוס' באמצע הדיבור דלא מסקי אדעתייהו הך שינויא כצ"ל:
בד"ה כדי כו' אבל אכילת קבע לא והיינו מדרבנן כו' כצ"ל:
בא"ד ועוד קשה אכתי יכול לבוא לידי חיוב למ"ד כו'. וקשה הא למ"ד זה ע"כ לית לי' דר"א דס"ל דתלוי בראיית פני הבית כמו שפרש"י בב"מ ד"ה אבל חיטין דהא דמתרץ בפסחים מעיקרא אימור לא טביל כר"א לית לי' האי תירוצא דבגורן תלינהו רחמנא ועוד הלשון מגומגם דקאמרו למ"ד דסתמא דגמ' קאמר התם זה לחד תירוצא ע"כ נראה דצריך להגי' בדברי התוס' וכצ"ל דאכתי יכול לבוא לידי חיוב דהא למאי דמתרץ בהשוכר את הפועלים כו' בגורן כל נהו רחמנא לא גרע כו' בשדה דהא חייב בלא ראיית פני הבית כו' וה"פ דודאי יכול לבוא לידי חיוב דהיינו שיוציאם לחוץ לאחר מירוח ויחזור ויכניסם דרך שערי החצר והבית וצריך לומר דעשאן גורן בבית גרע משום דכבר ראו פני הבית קודם מירוח ושוב אין מועיל ראיית פני הבית השנית לאחר המירוח לחייבם וחילוק זה אין סברא לחלק רק אם בעינן גורן וראיית פני הבית אבל לפי התירוץ של איבעית אימא דלא בעינן אלא גורן לבד ודאי אין שום סברא לחלק בין אם עשאן גורן בשדה או עשאן גורן בבית וא"כ יש ללמוד דין גורן לתירוץ הראשון מדין גורן לתירוץ האחרון דמלשון הגמ' בתירוץ האחרון דקאמר דחטין ושעורין דבני גורן נינהו בגורן תלינהו רחמנא משמע דאין חילוק בין תירוץ הראשון להאחרון אלא בזה דלתירוץ האחרון לא בעינן רק גורן לבד אבל בדין גורן גופא אין חילוק דאותו גורן דבעינן לתירוץ הראשון לצרף עם ראיית פני הבית אותו גורן ממש בעינן לתירוץ האחרון אלא דסגי בגורן לבד בלא ראיית פני הבית וא"כ אפילו לתירוץ הראשון יכול לבוא לידי חיוב דלאחר שמרחן בבית יוציאם לחוץ ויחזור ויכניסם דרך שערי החצר והבית:
בא"ד אמידי דמאכל בהמה כו' כצ"ל:
בא"ד אמאי נגזור משום בעלי כיסין כו' כצ"ל:

בא"ד דהתם גם מירוח עכו"ם כו'. פירוש תיבת דהתם היינו במקום דהיתה עיקר הגזירה דהיא בתבואה של ישראל שמכרה לעכו"ם קודם מירוח ומרחה עכו"ם וחזר ולקחה ממנו דכה"ג ממש הוא מעשה דבעלי כיסין לאפוקי תבואה שהיתה מתחלתה של עכו"ם דאיירי בהו הברייתא דהכא דמיפטרי לגמרי אפילו מאכילת קבע כדאמר לקמן:

בא"ד ומיהו לגמרי מסקינן משום בעלי כיסין. כוונתם בזה דקשה להו דהאיך נוכל לפרש דמשמע להו לר"פ ולרבינא דהברייתות דמקשו מהם לרבא איירי בתבואה שהיתה מתחלה של עכו"ם א"כ מאי מתרץ מדרבנן גזירה משום בעלי כיסין הא לא שייך גזירה דבעלי כיסין אלא בתבואה שהיתה מתחלה של ישראל ומכרה לעכו"ם דומיא דבעלי כיסין משו"ה פירשו דבלא פירושם נמי צריך לומר דלגמרי גזרו משום בעלי כיסין אפילו בתבואה שהיתה מתחלה של עכו"ם משום לא פלוג דאלת"ה קשה אפילו אם תאמר דהברייתות איירי בתבואה שהיתה מתחלה של ישראל ומכרה לעכו"ם מ"מ הא לא מכרה לישראל אלא נתגייר אחר מירוח ואכתי לא הוי דומיא דבעלי כיסין ומאי מתרץ מדרבנן גזירה משום בעלי כיסין אלא ודאי צריך לומר כיון דגזרו בתבואה שמכרה עכו"ם לישראל אחר המירוח משום בעלי כיסין גזרו בנתגייר לאחר המירוח משום לא פלוג וה"ה דגזרו נמי בתבואה שהיתה מתחלה של עכו"ם:

בא"ד מדלא מיפטר עכו"ם שמרח קודם שנתגייר כו' כצ"ל:

בא"ד המקדיש ופודה כו' כצ"ל:

בא"ד דקודם גזירה דבעלי כיסין מה שייך לחלק כו'. ואע"ג דכתבו לעיל טעם לפטור אכילת קבע בתבואה שהיתה מתחלה של עכו"ם משום שאינה עומדת להתחייב במעשה מ"מ משום לא פלוג הוה להו ליחייב אכילת קבע אפילו בתבואה שהיתה מתחלה של עכו"ם כמו בגזירה דבעלי כיסין דגזרו אפילו בתבואה שהיתה מתחלה של עכו"ם בין קבע ובין עראי אע"ג דלא הויא דומיא דבעלי כיסין משום לא פלוג ואם שייך לחלק בגזירה שגזרו על אכילת קבע לחוד קודם גזירה דבעלי כיסין בין תבואה שהיתה מתחלה של עכו"ם ובין שהיתה מתחלה של ישראל גם בגזירה דבעלי כיסין הי' להם לחלק:

בא"ד דבמסכת תרומות פ"ט מ"ז משמע כו' כצ"ל מצאתי. פירוש אפילו לאחר גזירה משום בעלי כיסין:

בא"ד דמן הממורח זרע וגידולי טבל כו' כצ"ל:

בד"ה כדי וכו' וכן להאכילה לבהמתו וכל הנאות של כילוי כו' כצ"ל:

בא"ד ומההיא דרשא גופא ידעינן דאין ישראל מאכיל לבהמתו כרשיני תרומה. בפסחים (דף ל"ד ע"א) בד"ה מחמין ביארו דבריהם וז"ל ומה טהורה דוקא לכהן אף טמאה דוקא לכהן ובטמאה ליכא אלא הדלקה עכ"ל פירוש וכמו הדלקה דהוא הנאה של כילוי אסור לישראל בתרומה ה"ה להאכיל לבהמתו וכל הנאות של כילוי והדר גמרינן טהורה מטמאה:

בא"ד כרשיני תרומה סה"ד ומה"ד נתן שמנו ולבונתו יצק ובלל פירוש בקונ' נתן תחלה שמנו ולבונתו קודם הסולת כו' דכולהו תני להו הכא דנתן שמנו כו' ונותן הסולת ונותן שמן עלי' ובולל ולש בפושרין וחוזר ונותן שמן כו' כצ"ל וכן כתבו התוס' בהדיא לקמן (דף פ"ז ע"ב) בד"ה במה מחלקה לחלות וז"ל וקודם לישה צריך ליבלל כשהוא סולת עכ"ל:

בד"ה יצק ובלל תימא דלא תני מלח כדקתני בהקומץ רבה כו'. הא דהוצרכו להביא ראי' מהקומץ רבה משום דהוה אפשר לתרץ דלא תני הכא אלא דבר דליתא אלא במנחות אבל מלח דאיתא נמי בכל הקרבנות לא תני לה הכא משו"ה הביאו דבהקומץ רבה לענין לא מלח תני לה גבי מנחה:

בד"ה ובשעת הביעור כו' לא בדק בתוך המועד כלומר כו' כצ"ל:

בא"ד בע"ב דר"י קרי לה שעת הביעור כו' כצ"ל:

דף סח.

בגמרא טחינה והרקדה מאי איכא למימר הא דלא קשיא לי' מכל המלאכות שהם מקצירה עד טחינה משום דיש לומר אותו התירוץ עצמו שתירץ על קצירה דכ"ז שיש תבן ומוץ בתוך התבואה יש היכר דהקצירה היתה ע"י קיטוף:

שם קוצרין בית השלחים שבעמקים כו' כצ"ל:

שם אמר רבא דר"י אדר"י קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא אלא אמר רבא כו'. יש לדקדק אמאי קאמר אלא דמשמע דהדר ממה שתירץ אביי מעיקרא דר"י אדר"י והא איהו נמי קאמר דר"י אדר"י לא קשיא כדשנינן אלא שחידש לתרץ נמי דרבנן אדרבנן ונראה לפרש דהא דרבה ואביי לא נחתו לתרץ קושית דרבנן אדרבנן היינו משום דסברתם הוא דמצות ביעור חשיב כפסידא וכמו דלא קשיא מקוצרין בית השלחין דקאמר ר"מ ברצון חכמים היו עושין ובמתניתין גבי קמח וקלי קאמר דשלא ברצון חכמים היו עושין משום דקצירת בית השלחין שאני משום פסידא כמו שכתבו התוס' בדיבור המתחיל אבל לא גודשין דפסידא עדיף מעולי רגלים וה"ה דיש לתרץ כן הקושיא מחמץ אקמח וקלי דחמץ שאני דאיכא מצות ביעור ולא קשיא להו אלא דר"י אדר"י דגזר במקום מצות ביעור וכ"ש

דאיכא למיגזר במקום עולי רגלים ולפי זה צריך לומר דרבא דמקשה נמי דרבנן אדרבנן ס"ל דמצות ביעור לא חשיב כפסידא ולא עדיף מעולי רגלים וא"כ לא קשיא נמי מקצירה אחמץ לר"י דשאני קצירה דאיכא פסידא ועדיף ממצות ביעור והתוס' בד"ה אבל לא גודשין שכתבו דהא דמקשה מקצירה אחמץ לר"י משום דכ"ש דאין לגזור במקום מצות ביעור היינו לרבה ואביי דס"ל דמצות ביעור עדיף מעולי רגלים ולפי"ז לא צריך רבא לתירוצו של אביי ומשו"ה קאמר אלא דהדר מתירוצו של אביי ומתרץ קושיא דר"י אדר"י כרבה והא דקאמר דר"י אדר"י לא קשיא כדשנינן היינו כתירוצו של רבה והא דמקשה בגמ' על תירוצו של רב אשי מקצירת בית השלחין היינו משום דהוא נמי לא זכר בתירוצו קושית דרבנן אדרבנן ומשמע דס"ל כרבה ואביי דמצות ביעור חשיב כפסידא וקשה שפיר מקצירת בית השלחים אחמץ לר"י ובפסחים (דף י"א) הקשו הרש"ל והרש"א אהא דמקשה רבא דרבנן אדרבנן מחמץ אקמח וקלי דילמא חמץ שאני משום מצות ביעור וחשיב כמו פסידא ומה שתירצו הוא דוחק ומה שכתבתי הוא הנכון דהתוס' לא כתבו דמצות ביעור חשיב כמו פסידא אלא לרבה ואביי דהם לא מקשו באמת דרבנן אדרבנן אבל רבא דמקשה דרבנן אדרבנן ודאי דסבירא ליה דמצות ביעור לא חשיב כפסידא וזה ברור:

שם הותר החדש מיד כו' כצ"ל ש"מ:

שם והרחוקים מותרין כו' כצ"ל:

שם האיר המזרח מתיר וכצ"ל בכל הסוגיא:

שם כתיב עד הביאכם כו' כצ"ל מצאתי:

שם הותר החדש מיד כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה קוצרין כו'. לשון האחרון ודאי דס"ל נמי טעם דלשון ראשון משום פסידא אלא דס"ל דטעם דפסידא אינו מועיל להתיר איסור קצירה קודם לעומר דהוא מדאורייתא דאי לא ס"ל טעם דפסידא קשה מ"ש קצירה מגדישה וכמו שכתבו התוס' אלא דלשון ראשון לא ס"ל טעם דלשון אחרון משום דס"ל דטעם דפסידא לחוד מועיל נמי לאיסור קצירה דאורייתא ונראה לפרש דס"ל כמו דדריש בת"כ ת"ל קצירכם קצירכם של כולכם אמרתי ולא של בית השלחים ושל בית העמקים ומפרש קצירכם של כולכם היינו אותו שראוי לקצירה בזמן שכולן קוצרין:

בד"ה קמח קלי כו'. דיבור זה של רש"י צריך הג"ה ומצאתי בפירושי ר"ג על מנחות שכתב וז"ל קמח וקלי תנן דקמח לאו בר אכילה הוא וקלי כיון שמהובהב הוא באש נתקשה ואינו ראוי לאכילה הכי ואית ספרים דכתיב בהו קמח קלי קמח העשוי מן

קליות ולא בעי למימר וקלי דסברי דקלי ראוי לאכילה מעיקרא עכ"ל וברש"י בפסחים (דף י"א) מצאתי שפירש כלשון הראשון של ר"ג דקמח וקלי תנן לפיכך נראה לי להגי' בדברי רש"י כמו שני הפירושים וכצ"ל קמח וקלי תנן דאינן ראויין לאכילה קמח כעין קמח שלנו וקלי אין ראוי לאכילה לאחר שנתייבש בתנור ואית דגרסי קמח קלי קמח הבא מתבואה שנתייבשה בתנור:

בד"ה מפני מה כו' עד הביאכם כצ"ל:

בתוס' ד"ה קוצרין כו' אבל הנהו לא פסידי כו' כצ"ל:

בא"ד אמאי לא חשיב התם בית העמקים כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ועוד תימא כו'. קו' זו היא בין להגירסא של בית השלחים ושל בית העמקים ובין להגירסא בית השלחים שבעמקים וגרסי נמי כן בת"כ והשתא משמע להו להתוס' דעיקר דרשא דהת"כ אתא להתיר קצירת בית השלחים והא דקאמר בת"כ וקצרתם את קצירה שתהא תחלה לכל הנקצרים לא מוקצרתם את קצירה נפיק דהא אדרבה מזה דריש לקמן ר' בנימין להתיר קצירה קודם לעומר אלא סמיך אסיפא דקרא דכתיב ראשית קצירכם:

בא"ד דודאי גרסינן בכ"מ בית השלחים שבעמקים כאן ובת"כ. הא דכתבו דגרסינן בית השלחים שבעמקים לא הוכרחו לגרוס כן משום פירוש זה דמפרשים השתא דפירוש זה נוכל לפרש אף לפי הגירסא בית השלחים ושל בית העמקים וקרא דוקצרתם את קצירה אתא לאסמכתא לאסור של בית הזבלים ושל בית האילן דאע"ג דלכתחלה לא יביא ולא הוי ממקום שאתה מביא מ"מ אסור מדרבנן משום דליכא פסידא וקרא דקצירכם אתא להתיר בית השלחין ושל בית העמקים משום פסידא ואדרבה דלגירסא זו ניחא הא דדריש של כולכם אמרתי דהיינו אותו שראוי לקצור בזמן שכולן קוצרין ובית השלחים ובית העמקים ממהרו להתבשל קודם לשאר שדות דבבית העמקים נמי יש לומר דאיכא פסידא כמו שכתבו התוס' בתחלה דמשו"ה לא חשיב הכא של בית הזבלים ושל בית האילן משום דהני פסידי משא"כ לגירסא בית השלחין שבעמקים הוכרחו לפרש של כולכם אמרתי דהיינו אותו שרגיל לקצור בזמן שכולן קוצרין דאם תפרש אותו הראוי לקצירה גם בית השלחין שבהרים בכלל אלא הוכרחו לפרש כן משום הא דהקשו לעיל על הגירסא בית השלחים ושל בית העמקים דאמאי לא חשיב התם בית העמקים וגם משום התוספתא דתני אין קוצרין בית השלחים שבהרים ובית הבעל שבעמקים:

בא"ד ואסמכוה אקרא דכתיב בת"כ. פירוש דדריש וקצרתם את קצירה שתהא תחלה לכל הנקצרים אפילו לקצירת בית השלחים שבהרים והיינו דקצירה קאי אקצירת העומר דאסור לקצור כל קצירות חוץ מקצירת העומר והוכרחו לפרש דאסמכתא דת"כ

הוא ג"כ לאסור מדרבנן דלא יכלו לפרש האסמכתא רק להתיר בית השלחים שבעמקים דכיון דליכא קרא לאיסור מהיכי תיתי לאסור דהוצרך אסמכתא להתיר:

בא"ד והיינו דקאמר בת"כ קצירכם של כולכם אמרתי כו'. הוצרכו לזה למאי דפירשו דגרסינן בית השלחים שבעמקים אבל בית השלחים שבהרים אסור וקשה דהא מקצירכם של כולכם משמע ג"כ להתיר בית השלחים שבהרים דממהר ג"כ להתבשל קודם לבית הבעל לכך פירשו דקצירכם של כולכם היינו אותו שרגיל להיות נקצר בזמן שכולם קוצרין דהיינו בית השלחים שבעמקים דבית השלחים שבהרים אע"ג דממהר להתבשל מ"מ אין קוצרין אלא בזמן קצירה דכל השדות משום דליכא אלא הפסד מעט אם משהי לה עד זמן הקצירה:

בא"ד דלא חשיב בית העמקים בהדי הנהו דלא יביא משום כו' כצ"ל:

בא"ד משבחה של ארץ ישראל ומיהו לא יתכן כו' דהתם אם הביא כשר ומהשתא אי לאו ההוא דתוספתא כו' לתרווייהו א"נ אפילו לכתחילה כשר כו' כצ"ל. פירוש דהא דהוצרכו התוס' לגרוס בית השלחין שבעמקים אינו אלא משום קושיא אמאי לא חשיב התם בית העמקים ומשום התוספתא והשתא דאמרינן דבית העמקים אפילו בדיעבד פסול ניחא הא דלא הביא התם ההוא דבית העמקים ולא צריכין לגרוס בית השלחין שבעמקים אלא משום התוספתא ואח"כ כתבו דנוכל ג"כ לומר דבית העמקים אפילו לכתחלה כשר לכל המנחות והכא דקוצרין של בית העמקים נמי היינו משום דלעומר אפילו בדיעבד פסול מדרשא דת"כ והשתא משמע להו דדרשא דת"כ עיקרו אתי לפסול לעומר בית השלחין שבהרים ושל בית העמקים אפילו בדיעבד ומיעוט דקצירכם קאי אראשית דהיינו קצירת העומר ובזה מתורץ נמי הא דהוצרך בת"כ לדרשא דקצירכם ולא סגי לי' בדרשא דממקום שאי אתה מביא אתה קוצר דאי לאו דרשא דת"כ הוי שפיר ממקום שאתה מביא דאפילו בית השלחין דלכתחלה לא יביא כיון דבדיעבד כשר ממקום שאתה מביא קרינא בי' וכוונת התוס' בזה התירוץ של א"נ דלזה התירוץ ג"כ נוכל לגרוס הכא בית השלחים ושל בית העמקים אי לאו משום התוספתא:

בא"ד אבל קשה כו'. פירוש דלפי מה שפירשו דבית השלחין ובית העמקים לא הוי ממקום שאי אתה מביא אלא מקרא דת"כ א"כ הוה לי' להגמ' לאתויי נמי הך דרשא דת"כ אמתניתין דקוצרין בית השלחים ומדלא הביאו משמע דבלא דרשא דת"כ ידעינן דקוצרין דמתניתין הוי ממקום שאי אתה מביא ודרשא דת"כ לא הוי אלא אסמכתא:

בד"ה אבל לא גודשין כו' והא דשרי ר"י קמח וקלי כו'. לא הוצרכו לזה אלא לתירוצו של אביי אבל לתירוצו של רבה החילוק מבואר דבקמח וקלי איכא הכירא כמו דאמר

בגמ' משא"כ בגדישה דבית השלחין ואדרבה לתירוצו של רבה מקשה בגמ' אמאי מתיר בקצירה כיון דליכא הכירא אבל לתירוצו של אביי מקשו שפיר דמהא דאין גודשין שמעינן דטעם דחדש בדיל מיני' לבד אינו מועיל בלא טעם דפסידא אמאי מתיר במתניתין קמח וקלי:

בא"ד וי"ל דכ"ש דאין לגזור במקום מצות ביעור. יש לדקדק מנא להו לומר דכ"ש דאין לגזור במקום מצות ביעור דמכח קושיא דמקשה מחמץ לר"י אין הכרח אלא לומר דה"ה שאין לגזור במקום מצות ביעור ונראה לפרש דהא יש לדקדק בדברי התוס' דלפי סברת קושייתם דלא ידעו מסברא דאין שייך לגזור במקום מצות ביעור מעיקרא דהקשו לר"מ מקמח וקלי אקצירה אמאי לא הקשו מקמח וקלי אחמץ ופשיטא דאין לומר דנעלם מרבה ואביי דיש להקשות נמי דרבנן אדרבנן דהיינו ר"מ אר"מ ובקושיא השני' שהקשו אמאי קשיא לי' מקצירה אחמץ לר"י אמאי לא הקשו מאי קשיא לי' מקמח וקלי אחמץ לר"י שאני קמח וקלי דאיכא עולי רגלים וצריך לומר דשפיר ידעו בסברת קושייתם נמי דמצות ביעור עדיף מקמח וקלי מדלא מקשו בגמ' דר"מ אדר"מ אלא מקשו מקצירה אקמח וקלי לר"י דלא ידעו דפסידא עדיף מעולי רגלים ולאחר שתירצו דפסידא עדיף מעולי רגלים הקשו דמאי קשיא לי' מקצירה אחמץ לר"י דהא שמעינן מסברת ר"מ דפסידא עדיף מעולי רגלים א"כ יש לומר נמי דעדיף ממצות ביעור ומתרץ ע"ז דאדרבא דמסברת ר"מ יש להוכיח דאין לגזור במקום מצות ביעור דכיון דמתיר ר"מ היכא דאיכא פסידא משום דעדיף מעולי רגלים ה"ה דמתיר במקום מצות ביעור דעדיף מעולי רגלים כדמוכח מהא דלא מקשה בגמ' דרבנן אדרבנן והאי דכ"ש קאי אסברת המקשה דלפי סברת המקשה דמקשה מסברת ר"מ אדרבא מסברת ר"מ יש להוכיח דאין לגזור במקום מצות ביעור:

בד"ה והא כתיב כו' והא דדחי משום מצוה כו' כצ"ל מצאתי:

דף סח:

בגמרא האיר המזרח התיר כו' כצ"ל ש"מ:

שם אסור שנאמר עד עצם כו' כצ"ל ש"מ:

שם קודם לעומר ואם הביא כו' לא יביא ואם הביא כשר כצ"ל:

שם אמר לפניו יהודה בר נחמי' כו' כצ"ל בכל הסוגיא:

שם אותו הפרק פרוס הפסח הי' כו' כצ"ל:

שם ת"ש ואם תקריב כו' כצ"ל:

שם ר"ע אומר כצ"ל ש"מ:

שם מן השעורין אף ציבור כו' כצ"ל:

שם ואם אתה אומר עומר בא מן החיטין כצ"ל ש"מ:
ברש"י ד"ה עצם עצמו של יום פי' דלמאן דס"ל עד ולא עד בכלל ודריש מפסוק זה דהאיר המזרח מתיר ע"כ מפרש עצם היום מראה היום כמו שפרש"י לעיל (דף ה' ע"ב) ועצם היום היינו מראית אורו של יום דאי עצמו של יום אמאי אסרו בלילה דלילה נמי נקרא עצמו של יום כפרש"י לעיל (דף ס"ו ע"ב) בד"ה קצירה וז"ל וכיון דחשכה מבערב יום הביאכם הוא ע"כ פירש דלר"מ דס"ל עד ועד בכלל ע"כ מפרש עצם עצמו של יום כפשטי' וזה הוא כוונת הגמ' דקאמר עד עיצומו של יום דאין לפרש עצם היום לשון מראה כיון דכל היום אסור:
בד"ה קסברי חדש בחו"ל דרבנן כו' כצ"ל:
בד"ה רבנן דבי רב אשי בעי לאמתוני עד שיאיר מזרח בצפרא דשיבסר כו' המזרח דקסברי חדש כו' כצ"ל והד"א:
בא"ד שמא יבנה כו' וכי חשו רבנן כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה דסבר לה כר"י כו' וחדש בחו"ל דאורייתא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מנחות מנחת סוטה. יש מוחקין דיבור זה ולי נראה דאין למחוק הספרים וכוונת רש"י בזה לפרש דלא תקשה למה לי למיתנא תרתי מנחות ומנחת בהמה דפשיטא דמנחת נסכים לא חלוק משאר מנחות ואי משום יין של נסכים דלא הוה בכלל סתם מנחות ונכלל בכלל מנחת בהמה דפירושו מנחת נסכים הוה לי' למיתנא יין של נסכים בהדיא ועוד דהוה לי' למיתנא מנחת בהמה ולא ליתני סתם מנחות והוי ידעינן כל המנחות דאין שום סברא לחלק בין מנחת בהמה לשאר מנחות והוי ידעינן נמי יין מדנקט מנחת בהמה ולא סתם מנחות ע"כ מפרש דמשו"ה תני לישנא יתירא כדי לאשמועינן נמי מנחת סוטה דלא הוה בכלל כל המנחות לפי שבאה מהשעורין תדע דהא איצטריך קרא למיכתב חדשה חדשה שני פעמים לרבות מנחת סוטה לקמן (דף פ"ד ע"ב) ומטעם זה ניחא נמי הא דנקט יין בלשון מנחת בהמה כדי לייתורי מנחות למנחת סוטה:
בד"ה מנחת בהמה מנחת נסכים של בהמה כצ"ל מצאתי:
בד"ה פרוס הפסח כו' כצ"ל:
בד"ה נסכים ביכורים מיין שביכר קודם לעומר כו'. הא דאיצטריך בגמ' לפרש גבי נסכים ביכורים יותר מבכ"מ הוא משום דסתם יין לא ביכר קודם לעומר דהא שלוחי מרגלים היתה בכ"ט בסיון וכתיב בי' והימים ימי ביכורי ענבים וקודם העומר הבא לאחר הביכור אינם אסורים משום דכבר התירם העומר ושתי הלחם דקודם הביכור דהיו לאחר חנטת

הפרי ע"כ הוצרך בגמ' להזכיר גבי נסכים ביכורים דהיינו באם ימצא יין שביכר קודם לעומר:
בא"ד כשרין לדברי יהודה בר נחמי' כו' כצ"ל והד"א:
בא"ד דעומר אינו אוסר אלא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מהו דתימא כו' הוא דאם הביא כשר משום כו' כצ"ל והד"א קצת מש"מ:
בד"ה אין שתי הלחם ביכורים שהרי קרב למזבח כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ואם איתא כו' דהא לא קרב מהנך חיטין כו' דאשתקד והאי עומר דאתא מינייהו כו' שמע מינה אכתי לא אישתרי הנך חיטין דעומר דהנך שתי הלחם דאשתקד לא שרי להו כו' דאכיל מזבח מהנך חיטין דתלו בשתי הלחם דהאידנא כו' כצ"ל קצת מש"מ:
בד"ה מי סברת האי דבעינן שתי הלחם ביכורים סה"ד ומה"ד לפירא כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה בשיטת ר"י אמרה כו' תירץ כן ר"נ בסוף לולב הגזול כו' לישתרי אלא דעוד משני התם כו' כצ"ל. וכוונתם לפרש דלא תיקשי דהכא משמע דרק לר"י ולר"ל איצטריך רנב"י לתרץ כן ובסוף לולב הגזול מתרץ כן מכח קושיא אחריתא דקשה בלא ר"י ור"ל דהכא ומתרצי ע"ז דמשום קושיא דהתם מתרץ התם שינויא אחרינא אבל לר"י ולר"ל ליכא לתרוצי אלא כמו דמתרץ הכא:
בא"ד וא"ת מנא להו לר"י ולר"ל דפליג שום תנא עלי' דר"י כו'. פירוש דלר"י דס"ל דבזמן שאין בהמ"ק קיים כל היום אסור מה"ת מקרא דעד עצם היום הזה דעד ועד בכלל א"כ הא דבזמן שבהמ"ק קיים העומר מתיר מקרא דעד הביאכם קולא הוא להתיר מקצת היום שאחר הבאת העומר דלא נאסור מקרא דעד עצם היום הזה ולא כר"י ור"ל דעד הביאכם חומרא הוא למצוה:
בד"ה קסברי חדש בחו"ל דרבנן וכו' כצ"ל:
בד"ה לא אם אמרת כו' דנקט האי לישנא כו' לא אשתמיטתי' האי טעמא כו' כצ"ל:

דף סט.

בגמרא הנצה שריין או חנטה שריין כו' השתא השרשה שריין הנצה מיבעיא כו' כצ"ל קצת מש"מ:
שם חטין שזרען בקרקע כו' כצ"ל:
שם היכי דמי כו'. הא דלא מפרש כפשוטו דמכר לו שוה חמש בשש תירצו בתוס' ב"מ (דף נ"ו ע"ב) בד"ה כל דבר:
שם דכמאן דשדייא בכדא דמיא או דילמא כו' כצ"ל ש"מ:
שם תנינא חטין שבגללי בקר כו' כצ"ל ש"מ:
שם אין מטמאין טומאת אוכלין לקטן לאכול מטמאין כו' כצ"ל:

שם והשתא נמי כחישי תיקו כצ"ל ש"מ:
שם אילימא למיבטל טומאתה כו' דבלע הוצין ועבדינהו כפיפה מי הוה כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה למזבח קאמרינן כו' חדשים סה"ד ומה"ד והא אכיל לה מזבח כו' דמחד שתא תינהו כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ועומר שרינהו לאכילת אדם ושתי הלחם שרינהו להביא ביכורים סה"ד ומה"ד הנצה שריין פירות האילן שהניצו כו' כצ"ל דבנוסחא שלפנינו להביא ביכורים מפירות האילן הוא תמוה דהא משמע מל' רש"י דאיירי בדבר דצריך להיתר העומר וכן מוכח דאיירי הכא בדבר הצריך להיתר העומר דהא קאי על האיבעיא דשתי הלחם יתירו שלא כסדרן ודבר שאין צריך היתר העומר כלל לא שייך בי' שלא כסדרן דניתר למקדש בשתי הלחם לבד ופירות האילן אינם צריכים להיתר העומר כלל ואין לומר דפירות האילן אע"ג דלא בעי היתר העומר להדיוט בעי היתר העומר נמי למקדש דהא ליכא שום רמז בקרא לאסור למזבח קודם העומר והא דתנן במתניתין אם הביא קודם לעומר פסול קאי אחמשת מיני דגן דאסורין להדיוט קודם לעומר ומטעם זה פסולים נמי למקדש בדיעבד דלא הוי ממשקה ישראל וכן נראה מדברי התוס' בעמוד הקודם בד"ה לא אם אמרת ע"כ נראה כמו שהגהתי וקאי אביכורים דחמשת מיני דגן וצריך להבין כוונת רש"י במה שכתב דעומר שרינהו לאכילת אדם ושתי הלחם שרינהו להביא ביכורים והב"ח הגי' רק עומר שרינהו וגם הג"ה זו אין לו פי' ונ' לפרש דכוונת רש"י בזה לתרץ הא דקשה על הא דדחי הגמ' הפשיטות של רבה דביכורים למזבח קאמרינן ולעולם שתי הלחם מתירין שלא כסדרן דכיון דביכורים למזבח קאמרינן מאי נפ"מ בזה דשתי הלחם מתירין שלא כסדרן הא מ"מ אסורין הנך חיטין דהותרו שלא כסדרן למזבח משום האי טעמא גופא דאסרת להקריב העומר משום דאין שתי הלחם ביכורים ע"כ מתרץ רש"י דיש נפ"מ לענין ביכורים מחמשת מיני דגן וה"ה דהוה מצי לאשכוחי נ"מ לענין מנחת סוטה דבאה מהשעורים ושתי הלחם באין מהחיטין והוו שפיר ביכורים אלא דעדיפא קאמר דיש נ"מ אפילו בחיטין גבי ביכורים:
בא"ד או חנטה שריין חנטה הוי פירי כו' כצ"ל:
בד"ה השתא כו' הנצה דפירי מיבעיא כצ"ל:
בד"ה דחצדינהו כו' דלא שרינהו עומר דאשתקד כו'. פירוש לפי דנשרשו אחר העומר דאשתקד:
בד"ה כמאן דשדייא כו' בגידוליהן מיירי כו'. פירוש דלאחר העומר השרישו והכא איירי דעדיין לא השרישו:

בד"ה שדאי בה שיתא זרעתי בקרקע זו ששה כורין כצ"ל ש"מ:
בד"ה והשתא נמי כחישי כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה כפיפה קופה סה"ד ומה"ד מצרית כו' כצ"ל:
בד"ה למיבטל טומאתה שהיתה טמאה קודם לכן יש לדקדק אמאי לא מפרש דעדיין לא קבלה טומאה ולמיבטל טומאתה היינו לענין קבלת טומאה היינו שלא תקבל טומאה מכאן ולהבא ואע"ג דקאמר למיבטל טומאתה מתפרש שפיר לענין קבלת טומאה כמו הא דתנן יורדין לידי טומאתן דע"כ היינו לענין קבלת טומאה והא דמקשה עלה תנינא דאין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה ג"כ יוכל להתפרש דאין עולין מתורת קבלת טומאה אלא בשינוי מעשה וכמו שפרש"י בקידושין (דף נ"ט ע"א) הא דאין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה דקאי בין לענין טומאה שקבלה כבר ובין לענין קבלת טומאה מכאן ולהבא דתרווייהו בעו שינוי מעשה וכן מוכח מדברי המתרץ דהוצרך לתרץ דבלע הוצין ועבדינהו כפיפה ולא תירץ דבלע כפיפה טהורה אלא ודאי דגם בבלע כפיפה טהור קשיא תנינא דאין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה ונראה לפרש דהוכרח לפרש כן דאם נפרש למיבטל טומאתה היינו לבטל תורת קבלת טומאה קשה מאי מקשה תנינא דאין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה הא עיכול שפיר הוי שינוי מעשה אבל אם נפרש למיבטל הטומאה שקבלה כבר ניחא דלענין לבטל הטומאה שקבלה כבר אין מועיל שינוי מעשה דעיכול משום דעיכול אינו מבטל מתורת כלי אלא מתורת קבלת טומאה דקודם העיכול הוי כלי עץ ומקבל טומאה והשתא הוי כלי גללים ואין מקבל טומאה אלא בעי דוקא שינוי מעשה דמבטל לה מתורת כלי כגון שינוי מעשה דשבורה כמו דתנן נשברו טהרו או כמו דתנן סדין שעשאו ווילון דבטל ממנו תורת כלי שהיתה עליו בשעת קבלת טומאה אלא שעכשיו עשאו כלי אחר ופנים חדשות באו לכאן וחילוק זה איתא בהדיא בפרש"י בקידושין (דף נ"ט ע"א) שפירש דלענין לבטל תורת קבלת טומאה סגי בהתחיל לשוף או לשבץ או לגרר אבל לבטל טומאה שקבלה כבר בעי שבירה דוקא והיינו נמי משום דהתחיל לשוף אינו מבטל לגמרי מתורת כלי [דפשיטא דעדיין חשיב כלי לשאר דברים דבעי כלי דהא ביצת היוצרים חשיב כלי לפרה לת"ק דהלכתא כוותי' ואע"ג דלענין קבלת טומאה ודאי לא חשיב כלי מדפליג ר"י ופוסל לפרה] אלא מבטל מתורת קבלת טומאה משום דהוו גולמי כלים ואין להקשות על המקשן מנא לי' לפרש האיבעיא בבלע כפיפה טמאה ולהקשות תנינא דילמא איירי בבלע כפיפה טהורה ולא קשה מידי יש לומר דדייק מדנקט בלע כפיפה ולא נקט בלע הוצין ועבדינהו כפיפה ואין לומר דנקט כפיפה לאשמועינן אגב אורחא דאם הוי עיכול חשיב עיכול

שינוי מעשה אפי' לבטל תורת קבלת טומאה שהיתה כבר על הכפיפה דמילתא דפשיטא הוא אלא ודאי איירי בבלע כפיפה טמאה והשתא ניחא דנקט בלע כפיפה לאשמועינן אגב אורחא דאם הוי עיכול חשיב עיכול שינוי מעשה אפי' לבטל הטומאה שקבלה כבר ומקשה דתנינא דאין מועיל לבטל הטומאה שקבלה כבר אלא שינוי מעשה דשבירה ומתרץ דלא איירי אלא למיבטל תורת קבלת טומאה מכאן ולהבא ולא קשה דא"כ למה נקט כפיפה דאה"נ דלא איירי בבלע כפיפה אלא בבלע הוצין ועבדינהו כפיפה וממילא ידעינן דאיבעיא זו הוא נמי בבלע כפיפה טהורה:

בתוס' ד"ה שדאי בה כו' אין מכחישין אותו במה שזרע כו'. כוונתם הוא כמו שכתבו בב"מ (דף נ"ו ע"ב) בד"ה אלא וז"ל וא"ת היינו מקח טעות דבעי לי' וא"ו והוא לא שדי אלא ה' וי"ל דהמוכר מודה דלא שדי אלא ה' ואמר דלא בעי אלא ה' וקרקע זו אם זרעה כדבעי לה שוה אותם דמים ואיגלאי מילתא דבעי שיתא עכ"ל וכוונת תירוצם הוא כמו שכתב בפרש"י שם ד"ה כדבעי לה וז"ל דמידי דאומדנא דשכיח דטעו הוי כדין אונאה עכ"ל:

בד"ה דבלע הוצין כו' ואי הוה עיכול לא ליטמו טומאת אוכלין כו'. פירוש וליפשוט דלא הוי עיכול דפשיטא דחיטין לא הוי אקושי טפי מהוצין ואין להקשות אי לא הוה עיכול אמאי אין מטמאין עד שליקטן לאכילה דיש לומר משום מאיסותא בעי מחשבה לאכילה כמו חלב ונבלת עוף טהור בכפרים ובעודן ברעי לא מהני מחשבה דבטלה דעתו ואפילו אם מחשב עליהן בעודן ברעי לאוכלן אחר לקיטתן ואח"כ לקטן לזריעה או לדבר אחר ג"כ לא מהני דבעינן מחשבה בשעה שראוי לחול עליו שם אוכל כמו דאמר בנדה (דף נ"א ע"ב) דמחשבת חיים ומחשבת חיבור לא מהני משו"ה בעינן ליקטן לאכילה דמחשב עליהן בשעה שראוי לחול עלי' שם אוכל וה"ה אם לקטן לזריעה ואח"כ חישב עליהם לאכילה דמהני מחשבה ונראה שזה הוא כוונת רש"י שפירש חישב עליהן בעודן ברעי אבל לפי התירוץ האחרון של התוס' שמחלקין בין טומאת אוכלין לאיסור משמע שמפרשים דהא דבעינן ליקטן לאכילה הוא מטעם עיכול אלא דעיכול אין מועיל אלא לענין דבעי מחשבה לאכילה וכמו שאפרש לקמן ואין כאן מקומו:

בא"ד וי"ל שאני טומאת אוכלין דתלוי בראוי' לגר או לכלב כו'. פירוש לכתחילה לא חשיב אוכל לקבל טומאת אוכלין עד שראוי' לגר ובסוף לאחר שהיתה ראוי' לאוכל אדם ונפסלה מאכילת אדם מטמאה טומאת אוכלין עד שתפסל מאכילת כלב כסתם מתניתין דטהרות פ"ח מ"ו אבל קשה דהא משמע בע"ז (דף ס"ז ע"ב) דאפילו ר' יוחנן דפליג אבר פדא בבכורות (דף כ"ג ע"ב) וס"ל דטומאה חמורה עד לכלב מודה לענין איסור דילפינן מקרא דנבילה שאינה ראוי' לגר אינה קרוי' נבילה אפילו שבות מעיקרא וא"כ מאי מקשו

התוס' מדג טהור שבלע דג טמא דאסור באכילה הא התם חזי' אפילו לגר ועוד קשה הא דמקשו התוס' מנבלה הא נבלה תלוי בראוי' לגר ונראה לפרש דאין כוונת התוס' לומר דמשום דמצינו דטומאת אוכלין תלוי בראוי' לגר לא מהני בי' עיכול כ"ז דחזי' לגר דאין זה ראי' כלל דאפשר דהא דתלוי בראוי' לגר היינו בלא עיכול אבל עיכול מפיק מטומאת אוכלין אפילו בחזיא לגר אלא כוונת התוס' לומר דמסתבר לומר דאין עיכול מוציא מתורת אוכל כלל ואינו דומה למת ולכלי עץ דמהני בהו עיכול משום דמת וכלי עץ הוא שם העצם של הדבר ואינו נופל אלא על מת ועל כלי עץ וכיון דנתעכל פקע מיני' שמו העצמי ונקרא גלל אבל אוכל אינו שם העצם של הדבר ונופל על כל דבר יהי' מה שיהי' ואפילו על גלל הראוי לאכילת גר ומשו"ה לא נפקע ממנו שם אוכל על ידי העיכול והא דכתבו שאני טומאת אוכלין דתלוי בראוי' לגר או לכלב כוונתם משו"ה יש לדחות דעיכול לא מהני בי' כלל דאפילו עיכול גמור דמוציא מטומאת אוכלין אינו מטעם עיכול אלא מטעם דלא חזיא לגר ומשו"ה לא נפקע ממנו טומאת אוכלין ע"י עיכול דחזיא לגר אם ליקטן לאכילה:

בא"ד אבל מזאבים שבלעו תינוקת כו'. פירוש דקשה האיך רוצה לפשוט מזאבים שבלעו תינוקת לענין הוצין הא יש לדחות דלא מהני עיכול בשום מקום אלא דוקא לענין כלים דכלי גללים אין מקבלין טומאה והא דטיהרו את הבשר היינו משום שלא הי' ראוי לגר וטמאו את העצמות משום דעדיין היו ראוין לכלב כר"י בבכורות (דף כ"ג) דס"ל דטומאה חמורה נמי עד לכלב ותירצו ע"ז דטומאת מת לא תליא אלא בעיכול דהא נצל דהוא בשר המת שנימוח ונעשה כמין לחה סרוחה מטמא וע"כ הא דטיהרו את הבשר הוא משום עיכול וכיון דמצינו בטומאת מת דמהני עיכול ה"ה בכ"מ מהני עיכול ומשו"ה מקשו התוס' מדג טמא ומנבלה ובטומאת אוכלין צריכין לחלק כמו שכתבתי לעיל ואע"ג דהפירוש שכתבתי יש לו רמז מועט בתוס' לא תקשה לך כי כמעט רובן של התוס' במכילתין הם בקיצור גדול ומי שיש לו דעת רחבה ויפרש פירוש מרווח מזה תבוא עליו ברכה:

בא"ד א"נ דגים הנבלעים קשין טפי כו' כצ"ל. וצריך לומר דהשתא נמי מחלקין בין יצא דרך בית הרעי ובין נמצא במעיו דאל"כ קשה ליפשוט בעיא דהכא מדג טהור שבלע דג טמא דלא הוי עיכול דעכ"פ לא הוו דגים הנבלעים קשין טפי מהוצין הנבלעין:

בא"ד א"נ נהי דאיפסל מתורת אוכל לענין טומאת אוכלין כו' כצ"ל. וצריך לומר דבתירוץ זה אינו בא לתרץ אלא הקושיא מהמתניתין דכמה תשהה במעיו דאע"ג דמיירי לה אכלב שאכל בשר המת מ"מ יש לומר מכח קושיא זו דאיירי לענין טומאת אוכלין לבד אבל

הקושיא מזאבים שבלעו תינוקת דאיירי בהדיא בטומאת מת צריכין לחלק כמו שחילקו בין יצא דרך בית הרעי ובין נמצא במעיו ועוד צריך לומר דהא דכתבו התוס' דמהני לענין טומאת אוכלין אפילו עיכול דבעודו במעיו היינו דוקא לענין דבעי מחשבה לאכילה אבל לפסול לגמרי דלא תועיל בי' אפילו מחשבה לאכילה אפילו עיכול דיצא דרך בית הרעי אינו פוסל לגמרי כמו דתני בברייתא דחיטין שבגללי בקר אם לקטן לאכילה מטמאין טומאת אוכלין וכמו שכתבו התוס' בתחלת הדיבור דטומאת אוכלין שאני דתלוי בראוי' לגר וכמו שכתבתי לעיל פירוש דברי התוס' שם ונמצא דלפי תירוץ זה של התוס' דטומאת אוכלין חלוק מבכ"מ בשני אופנים לענין עיכול דליפסל מתורת אוכל לענין דבעו מחשבה לאכילה קיל מבכ"מ דמהני בי' אפילו עיכול דעודו במעיו ולענין לאפוקי מתורת אוכל לגמרי דלא תועיל אפילו מחשבה לאכילה הוא חמור מבכ"מ דאפילו עיכול דיצא דרך בית הרעי לא מהני בי' כמו שתירצו התוס' בתחלת הדיבור על הקושיא דלא פשיט בעיא דהוצין מהא דתניא דליקטן לאכילה מטמאין טומאת אוכלין וקשה לפי הפירוש שכתבתי דאין מועיל עיכול בטומאת אוכלין אלא לענין דבעי מחשבה לאכילה א"כ מאי דחו התוס' הראי' מחלב שבכפרים לפי דאין לך מחשבה גדולה מזו שמשים החלב בפיו ואוכלו הא אדרבה לפי זה אין צריכין לחלק כלל בין טומאת אוכלין לאיסור אלא דבטומאת אוכלין אינו מועיל עיכול אלא לענין דבעי מחשבה ובאיסור נמי כיון שמשים האיסור בפיו ואוכלו אין לך מחשבה גדולה מזו ונראה לפרש דדוקא בטומאת אוכלין הוא דיש לומר דאע"ג דמהני בי' עיכול לפוסלו מתורת אוכל שהיתה עליו קודם העיכול מ"מ אם מחשב עליו לאכילה אחר העיכול חל עליו שם אוכל מחדש ומטעם שכתבתי לעיל דכל דבר הראוי לאכילת אדם מיקרי אוכל ואפילו גלל אלא דבעי מחשבה לאכילה כמו חלב בכפרים אבל איסור כיון דנפקע ממנו איסורו על ידי עיכול שוב אין מועיל מה שמחשב עליו לאכילה אלא להקרא שם אוכל אבל לא שם איסור ואינו דומה לחלב בכפרים שכתבו התוס' דמועיל מה שנתנו לתוך פיו כאילו מחשב עליו לאכילה דמשמע לכאורה דלענין איסור נמי מועיל מחשבה לאכילה דהתם קודם מחשבה נמי לא נפקע ממנו שם איסור כלל דהא בכרכים חייב עליו בלא שום מחשבה כמו בטומאת אוכלין דלא בעי מחשבה בכרכים אלא דבכפרים משום דאין דרכן לאוכלו הויא אכילה שלא כדרכה ומועיל מחשבה להקרא עליו שם אוכל דליהוי אכילה כדרכה אבל אם עיכול מהני לענין דבעי מחשבה א"כ נפקע ממנו שם איסור לגמרי ע"י עיכול פשיטא דע"י מחשבה לאכילה אינו חוזר להקרא בשם איסור:

בא"ד מ"מ לענין איסור לא הוי עיכול מידי דהוה אחלב ונבלת עוף טהור בכפרים ונבלת בהמה טמאה בכ"מ כצ"ל צ"ק:

בא"ד וזהו כתירוצו של רב האי. נראה לי דזה אינו מדברי התו' אלא הג"ה מחוץ מאיזה תלמיד טועה והמעתיקים הכניסו אותו בפנים ובהר"ש פי"א דאהלות שמביא שם כל דברי התוס' דהכא ליתא דאין זה ענין לתירוצו של רב האי דרב האי שפיר מוקי להאי דכמה תשהה במעיו אפילו בבשר המת אלא שמחלק בין איסור לטומאה ולתירוץ זה אין חילוק בין איסור לטומאה אלא בין יצא דרך בית הרעי ובין עודו במעיו ובטומאת אוכלין לבד מהני אפילו עיכול דעודו במעיו לענין דבעי מחשבה לאכילה:

בא"ד זר שבלע שזפין של תרומה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד כהן שסך שמן של תרומה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד וטבעת לא חשיב עיכול כו'. כתב בגליון הש"ס וז"ל תמוה לי דמאי קושיא הא הוי כמו בלע כפיפה דלא בטל טומאה כיון דהי' מתחלה כלי עכ"ל ונראה לתרץ עפ"י מה שכתבתי לעיל לפרש בפרש"י דעיכול נמי הוי שינוי מעשה והא דמקשה תנינא דאין עולין מטומאתן אלא בשינוי מעשה היינו משום דמפרש האיבעיא בבלע כפיפה טמאה דלבטל קבלת טומאה שקבלה כבר אינו מועיל אלא שינוי מעשה דמבטל מתורת כלי כמו שבירה וכה"ג אבל לבטל תורת קבלת טומאה מכאן ולהבא סגי בשינוי מעשה דעיכול לפי זה יש לפרש דאין כוונת התוס' להקשות מבלע טבעת טמאה אלא מבלע טבעת טהורה דתנן דטבל והקיאה הרי היא כמות שהיתה ומשמע דוקא טבל והקיאה אבל הקיאה קודם שטבל נטמאה הטבעת במגע ביציאתו ומוכח שפיר דלא הוה עיכול אבל בר"ש פי"א דאהלות כתב בהדיא הקושיא מבלע טבעת טמאה ואולי ט"ס הוא:

בא"ד ונבלה דלא חשיב התם עיכול כו' לא הוצרכו לזה אלא להתירוצים דכתבו מעיקרא אבל לפי מה שתירצו לבסוף דדוקא לענין טומאת אוכלין מהני עיכול דבעודו במעיו לא קשה מידי מנבלה דהתם בעודו במעיו איירי ולא איירי לענין טומאת אוכלין:

בא"ד בע"ב דלהכי נקט בלע לא היו עיכול וזר שבלע שזפין של תרומה כו' כצ"ל:

בא"ד או מטעם שפירשתי דחיטין קשין הן כוונתם להתירוץ שתירצו לעיל דדגים הנבלעין קשין טפי מבשר המת ולא מהני עיכול וה"ה חיטין דקשין הן טפי מבשר ולא מהני בהו עיכול:

דף סט:

בגמרא בכלי גללים ואין מקבלין טומאה כו' כצ"ל לפי פירוש הקונטרס דהכא והגירסא ככלי אדמה הוא לפי פרש"י דשבת דכלי גללים היינו אבן גלל ואי אפשר לגרוס הכא ככלי גללים:

שם תיפשוט לי' מהא כו' כצ"ל:
שם ובלעו שני זאבים שני תינוקות כו' כצ"ל ב"ח:
שם תיפשוט לי' מהא כו' כצ"ל:
שם בעי רבא לענין מעשר כו' כצ"ל ב"ח וכן גרס רש"י לקמן בעמוד הסמוך בד"ה דילמא ובד"ה חדא ומוכרח הוא לגרוס לפי פירושו שם בהא דקאמר בגמ' הכא חדא זריעה היא כו':
ברש"י ד"ה רום כיזבא כו' רום כיזבא כיזבא טפח לשון שני גודל בזקיפה כצ"ל ולפי לשון שני כיזבא פירושו גודל היינו גודל בזקיפה בד"ה ועקרה קודם לעומר. משמע מדבריו דאם עקרה לאחר העומר ושתלה לא מיבעי' לי' משום דהעומר התירה במחובר והתיר כל מה שעתיד להוסיף אחר העומר ואע"ג דעקרה קודם שהוסיפה וחזר ושתלה אין זה מגרע התירו כיון דאפילו אם לא עקרה נמי היתה עתידה להוסיף כ"כ אבל אם עקרה קודם לעומר והעומר התירה כשהיתה תלושה לא התיר העומר אלא כמות שהיא עכשיו ורש"י הוכיח פירוש זה מדנקט שבולת שהביאה שליש קודם לעומר דאם איירי שהיתה מחוברת לקרקע בשעת העומר אפילו אם השרישה לחוד נמי העומר מתירה:
בד"ה ושתלה לאחר העומר והוסיפה משהו מהן. אין לפרש הטעם דנאסר העיקר בתוספת משהו אם אזלינן בתר תוספת משום דאזלינן בתר תוספת לחוד והעיקר נעשה כתוספת כמו באם אזלינן בתר עיקר דאין מועיל רוב התוספת לבטל העיקר משום דהתוספת נעשה כעיקר משום דחד גופא הוא דהא מדבעי רבא לקמן לענין מעשר מהו אם העיקר בעי נמי עשורי באם אזלינן בתר התוספת משמע דהאיבעיא דהכא אפשר לפרש דאע"ג דאזלינן בתר תוספת מ"מ לא הוי העיקר כתוספת אלא דהעיקר נאסר מחמת תערובת איסור של התוספת וכן משמע מהשאלה ששאל ר"ח בר מניומי לאביי עציץ שאינו נקוב מהו ע"כ נראה דהכא אף אם העיקר אינו נעשה כהתוספת מ"מ אם לא אזלינן בתר עיקר לחוד אלא בתר תוספת נמי נאסר העיקר בתוספת משהו משום דחדש הוא דבר שיל"מ ואוסר מין במינו במשהו:
בד"ה ילדה כו' נטיעה של ערלה כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה כלי אדמה כו' ושל אדמה שהוסק פיו בפתילה טהור. פירוש אע"ג דהוסק פיו בפתילה כיון דכל הכלי לא הוסק לא הוי דינו ככלי חרס אלא ככלי אדמה וטהור הרי בהדיא דכלי אדמה היינו כלי חרס שלא נצרף בכבשן:
בד"ה דאמר ר"א אר"י כו' והיינו דר"י לטעמי' דאמר התם בטלה כו' וכן פירש שם בקונטרס ואפשר לומר דאפילו ייחור של זקנה כו' ש"מ דשייך בה ערלה וחילול והתם

קאמר כו' משום ילדה ראשונה לוקמי כגון שכלו כו' ונטעו אצל זקנה וסיבך ענפיו כו' כצ"ל:

בא"ד ר"י אומר בשם ר' יוחנן כו' כצ"ל. בצ"ק הקשה למה ילדה בילדה לוקמי ילדה בזקנה ובדאיכא פירות בילדה ולא בטלה וחייבת בערלה ויש בהן דין רבעי ולשונו מגומגם דאם איירי בילדה של ערלה שוב לא משכחת לה רבעי דאותן הפירות לעולם אסור והפירות שגדלו אח"כ אין בהם לא ערלה ולא רבעי דהא אילן גופא בטלה ילדה בזקנה אלא צריך לומר דכוונתו דאותה ילדה יש בה פירות רבעי וקושיתו אינה כלום דא"כ אין זה משום הרכבה דהא בטל בזקנה אלא משום פירות הנטיעה שגדלו באילן שנטע וכבר תני אחד הנוטע:

בד"ה בצל ששתלו בכרם כו' אלמא לא אזלינן בתר עיקר אלא בתר תוספת כו'. נקטו לשון הגמ' דקאמר נמי האי לישנא או דילמא בתר תוספת אזלינן ופירושו הוא דאזלינן נמי בתר תוספת דהתוספת לא הוי דינו כהעיקר דאם תאמר דאזלינן בתר תוספת לחוד ועיקר הוה דינו כתוספת קשה דא"כ אפילו לא הוסיף מאתים אסור ומשו"ה לא מיבעיא לי' בנדרים אם גידולין מבטלין עיקר אלא דוקא ברבו גידולין על עיקר ואע"ג דמשמע התם בפירוש הרא"ש דשביעית אוסרת בכ"ש במינה היינו דגידולי משהו של שביעית אוסרין את העיקר יש לומר דשביעית שאני כמו דמתרץ הגמ' התם שאני שביעית הואיל ואיסורה ע"י קרקע בטילתה ע"י קרקע ולקמן נמי דמיבעי' לי' אם עיקר בעי עשורי משום דהעיקר נעשה כתוספת היינו טעמא משום דהיינו זריעתו:

בא"ד וי"ל דהא דקאמר לחומרא שאני כו' יש לדקדק דהא קושייתם אינה אלא על גמ' דהכא דמיבעי לי' אי לחומרא אזלינן בתר עיקר או בין לקולא ובין לחומרא אבל על גמ' דהתם לא קשיא מידי וא"כ למה הוצרכו לתרץ דהא דקאמר הגמ' התם דילמא לחומרא שאני היינו משום דהיינו זריעתו לא הוו בעי לתרוצי אלא דקושיא דר"י אדר"י יש לתרץ משום דהיינו זריעתו כדקאמר בסמוך ונראה לפרש דהתוס' סמכו בקושייתם על גמ' דהתם דדחי דילמא לחומרא שאני ומשו"ה הביאו בקושייתם הא דקאמר התם דילמא לחומרא שאני דאי לאו גמ' דהתם הקושיא מעיקרא ליתא וכי לא ידעו הא דקאמר לקמן התם היינו זריעתו אלא הוכיחו מכח גמרא דהתם דהא דקאמר הגמ' לקמן התם היינו זריעתו אינו מועיל אלא אם נאמר דאזלינן בתר תוספת לחייב התוספת במעשר מחייבינן נמי העיקר משום דהיינו זריעתו אבל אינו מועיל הא דהיינו זריעתו לחייב התוספת במעשר אע"ג דבכ"מ לא אתי גידולין ומבטלין עיקר דאם מועיל ג"כ טעם זה לענין התוספת נמי למה הוצרך הגמ' לתרץ התם לחומרא שאני לימא משום דהיינו זריעתו

ומשו"ה הוצרכו דהא דקאמר דילמא לחומרא שאני היינו נמי משום דהיינו זריעתו כדקאמר בסמוך:

דף ע.

בגמרא ושתלינהו והוסיפו להו כו' כצ"ל:

שם עיקר מאי. כתב בש"מ וה"ה דמצי למיבעי בעיא דלעיל דעומר את"ל לא אזלינן בתר עיקר ותוספת בעי עומר אחר גוף העיקר מאי אלא משום דאי אפשר דאם הגידולים אסורים גם העיקר אסור לפי שאין ידוע מהו העיקר אבל במעשר נהי דאינו ניכר מצי לעשורי ממקום אחר ולי נראה דדוקא גבי מעשר מיבעיא לי' משום דגלי רחמנא בדבר דזרעו כלה דלא אזלינן בתר עיקר כלל יש סברא לומר דה"ה בדבר שאין זרעו כלה אבל בכ"מ פשיטא אפילו אם לא אזלינן בתר עיקר אלא בתר תוספת היינו דוקא לענין התוספת דלא הוי דינו כעיקר אבל העיקר לא הוי דינו כתוספת דאם לא תאמר כן קשה דליפשוט מהא דהמעביר עציץ נקוב בכרם דאם לא הוסיף מאתים מותר כמו שכתבתי לעיל בתוס' בעמוד הקודם:

שם עציץ שאינו נקוב מהו פירוש מהו לעשורי מיני' ובי':

שם דילמא חזר וניקבו קאמר כו' כצ"ל לפי פרש"י בד"ה עציץ דסתמא דגמ' קא פריך לה:

שם פקע לה טיבלא מינה כו' כצ"ל:

(**שם**) **ותנן** לא מצינו תרומה במחובר לקרקע. מצאתי נ"ב לקוצר דעתי לא ידעתי לציין מקומו במשנה או בברייתא שיהא מפורש דבר זה והוא פלא דהיא משנה מפורשת בביכורים פרק ב' משנה ד' וז"ל ויש בביכורים משא"כ בתרומה ובמעשר שהביכורים נקנין במחובר לקרקע והא דקאמר כי תניא ההוא לענין מיתה וחומש נ' לפרש דבביכורים משכחת מיתה וחומש במחובר כגון דאכיל מביכורים של פירות האילן דלא גחין ואכיל משא"כ בתרומה דלא משכחת לה במחובר לקרקע אלא בשבולת שמרחה בכרי ושתלה ולא משכחת לה אכילה אלא ע"י דגחין ואכיל והויא אכילה שלא כדרכה:

שם דאי תליש ואכיל תלושה היא כו' כצ"ל:

שם דאכלי הכי במחובר כו' כצ"ל:

שם אמר רב טובי בר קיסנא כו' כצ"ל ש"מ:

שם במתניתין ואסורין בחדש מלפני הפסח ומלקצור מלפני העומר. הש"מ והרש"ק מגיהין ואסורין בחדש מלפני העומר ומלקצור מלפני הפסח וכן הוא גירסת רש"י ותוס' ור"ש והרע"ב:

ברש"י ד"ה דאמדינהו כו' ושתלן לאותן של חולין כו' כצ"ל:

בד"ה דבר שזרעו כלה כו' ומתעכל ויוצא ורק כו' כצ"ל מש"מ:

בד"ה שתיקנו שעישרו סה"ד ומה"ד וזרעו כו' כצ"ל:
בד"ה דילמא בניחותא סה"ד ומה"ד חזר וניקבו קאמר דהכי קמיבעיא לי' כו' אם תמצא לומר כו' בעי עשורי אבל עיקר לא מחייב הילכך לא מצי עשורי כו' כצ"ל:
בד"ה חדא זריעה היא כו'. מדקאמר למיהדר עשורי משמע דקאי אבעיא דרבא דהעיקר כבר מעושר זימנא חדא ומפרש דהא דקאמר הכא חדא זריעה היא בא לתרץ הא דאיצטריך רבא למיבעי הא דכבר מיבעיא לי' לר"ח בר מניומי דהוא כעין בעיא דרבא דבעיא דר"ח בר מניומי חדא זריעה היא אלא דקודם שניקבו לא נתחבר בקרקע ולאחר שניקבו נתחבר לקרקע ודומה טפי לליטרא בצל שתיקנו וזרעו דמתעשר לפי כולו משום דהיינו זריעתו ומשו"ה יש למיבעי לחייב נמי מה שגדל קודם הנקובה אבל בעיא דרבא שתי זריעות נינהו ואי לאו דמיבעיא לי' לרבא הו"א דבכה"ג אינו דומה כלל לליטרא בצל שתיקנו וזרעו וליכא למיבעי מידי דפשיטא דלא אזלינן בתר תוספת לחייב ע"כ העיקר ומשום גמרא זו דמתרץ הא דאיצטריך לי' למיבעי לרבא בעיא דבעי ר"ח בר מניומי מאביי גרס רש"י בעי רבא ולא רבה דרבה קדים ואדרבא יש להקשות על ר"ח בר מניומי דמיבעיא לי' הא דכבר מיבעיא לי' לרבה:
בד"ה שמירחה בכרי כו' למעשר סה"ד ומה"ד וקרא עליו שם תרומה במחובר מהו כצ"ל והד"א:
בד"ה תלושה היא כו' לא משכחנה סה"ד ומה"ד ואי גחין ואכיל לה כשהיא מחוברת כו' כצ"ל:
בד"ה מ"ש כו' בתרנגולת סה"ד ומה"ד מקצתן כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מבפנים כו' האוכל מנבלת עוף טהור מן השלל כו' כצ"ל:
בד"ה כוסמין כו' לפרושי כצ"ל ש"מ:
בתוספות ד"ה ליטרא כו' ליטרא מעשר טבל שזרעה בקרקע והשביחה והרי הוא כו' כצ"ל. בגליון הש"ס כתב עיין תשובת חות יאיר סימן רכ"ד ועיינתי שם ומצאתי שם תשובה אחת מהגאון ר' דוד אופנהיים זלה"ה וכתב שם באמצע התשובה לפרש דברי התוס' דהכא ואביא דבריו בקיצור דמקשה על דברי התוס' דבנדרים (דף נ"ט ע"ב) מקשה ממש קושיא זו של התוס' ומתרץ שם הגמ' אמר קרא עשר תעשר וגומר היתירא זרעי אינשי איסורא לא זרעי אינשי ומתרץ דברי התוס' דקושית התוס' הוא על הא דאמר הכא תיפשוט לי' מליטרא בצל שתיקנו וזרעו מתעשר לפי כולו דע"כ לא ידע מהא דמתרץ בנדרים דאמר קרא עשר תעשר וגומר דהא מקרא זה ילפינן סברא דקאמר הכא בגמ' לדחות הפשיטות הכא היינו זריעתו ואם הוי ידע מקרא דעשר תעשר לא הוה קאמר

ותיפשוט לי' מהא דהא יש לדחות הכא היינו זריעתו וא"כ קשה קושית הגמ' דנדרים ובמחילה מכבודו דחוק מאוד פירושו דאם קושית התוס' לפי הס"ד דהפשטן דלא ידע מהא דהכא היינו זריעתו עדיפא הוי להו להקשות דתקשה לדידי' הא דתנן המעביר עצ"ץ נקוב בכרם אם הוסיף מאתים אסור משמע דאם לא הוסיף מאתים מותר ולא אזלינן בתר תוספת לאסור את העיקר שיהא דינו כתוספת אלא ודאי דגם רבא הוה ידע מקרא דעשר תעשר משו"ה לא בעי אלא לענין מעשר בדבר שאין זרעו כלה אי מדמינן לי' לדבר שזרעו כלה אבל בכ"מ פשיטא לי' אפילו אם אזלינן בתר תוספת היינו דוקא דהתוספת אינו נגרר אחר העיקר אבל העיקר ג"כ אינו נגרר אחר התוספת אלא אם יש בהתוספת כדי לבטל העיקר אף העיקר מותר משום הביטול וא"כ גם הפשטן ידע שפיר מהתירוץ דמתרץ בנדרים אמר קרא עשר תעשר ואיסורא לא זרעי אינשי אלא דלא הוה ידע החילוק דקאמר הכא בגמ' דהתם היינו זריעתו הכא לאו היינו זריעתו ועוד דלפי פירושו שהבין דקושית התוס' הוא על הא דתני בברייתא דליטרא מעשר טבל שזרעה מחויב ג"כ בתרומת מעשר ולא בטל אגב הגידולין קשה הא דכתבו התוס' ובדבר שאין זרעו כלה מיירי דאדרבא אם מיירי בדבר שזרעו כלה קשה טפי אפילו בלא הא דר"י אר"י ומה שדחק שם לפרש זה הוא בדרך רחוק וזר מאוד ולי נראה לפרש דברי התוס' דקושית התוס' הוא על הא דקתני בברייתא ואותו ליטרא מעשר עלי' ממקום אחר משמע דוקא אותו ליטרא אבל כל הט' ליטרין של התוס' לא הוה דינן כהעיקר ולא בעי עשורי תרומת מעשר וא"כ קשה על ר"ש בן פזי דתיפשוט לי' מברייתא זו דלא אזלינן בתר עיקר אפילו לחומרא לחייב התוספת בתרומת מעשר מכ"ש דלא אזלינן בתר עיקר לקולא דלא נאסור התוס' משום עומר. ואין להקשות אי אזלינן בתר תוספת ולא בתר העיקר אמאי מחייבינן ליטרא דעיקר בתרומת מעשר ולעיל משמע דאי אזלינן בתר תוספת אי יש בהתוספת כדי לבטל העיקר אף העיקר מותר דיש לומר דהכא ליכא כדי לבטל העיקר ואע"ג דרבו גידולין על עיקר משום דטבל אוסר במשהו ואין לו ביטול ואפילו טבל דתרומת מעשר דלא שייך בי' טעמא כהתירו כך איסורו מ"מ שייך בי' טעמא דיש לו מתירין כמו דאמר ר"ש בברייתא בנדרים (דף נ"ח ע"א) דטבל הוי דבר שיש לו מתירין והא דמקשו קושיא זו על מימרא דר"י אר"י משום דאי לאו דר"י אמר ר"י לא צריכין להא דמתרץ בנדרים דאיסורא לא זרעי. אינשי ולאו היינו זריעתו והי' אפשר לומר דר"ש בן פזי לא ס"ל כהך תירוצא דנדרים ומשו"ה לא מצי למיפשט מהך ברייתא דהוה מצי למידחי דשאני הכא דהיינו זריעתו ומשו"ה אזלינן בתר תוספת ולא בתר עיקר אלא דאין מועיל הטעם דהיינו זריעתו לחייב את העיקר שיהא כתוספת אבל השתא דקאמר תיפשוט לי' מדר"י אר"י

מקשו התוס' שפיר אי ס"ל כר"י אר"י דמטעם דהיינו זריעתו אפילו העיקר נחשב כתוס' א"כ ע"כ ס"ל כתירוצו של הגמ' דנדרים דאיסורא לא זרעי אינשי ולאו היינו זריעתו וקשיא שפיר דליפשוט מהך ברייתא דאזלינן בתר תוספת ולא בתר עיקר כמו שכתבתי לעיל מדהתו' לא בעי עשורי תרומת מעשר כמו העיקר ולפי פירושי דברי התוס' ברורין בלי שום גמגום בעזרת העוזר:

בד"ה חזר וניקבו קאמר כו' שהעיקר הוסיף לאחר נקיבה ומלמעלה הוסיף ענפים הרבה כצ"ל. ובש"מ מגי' שהעיקר לא הוסיף ואין נכון דא"כ הוא שפתיתר דאין שום נ"מ לפי תירוצם אם העיקר הוסיף או לא הוסיף ונראה לפרש הנוסחא שלפנינו דעיקר דכאן פירושו שורש שבקרקע דעל ידי שהשורש נתוסף מלמטה נתוספו נמי ענפים למעלה וצריך לומר דהכא מיירי בלא צבר גורנו לתוכו:

בד"ה ביצי נבלת עוף טהור כו' מנבלת עוף טהור מן השלל כו' כצ"ל:

בא"ד והא דמפליג בין אשכול לשלל כו'. יש לדקדק דהא אפילו לפרש"י דבעי נמי אכילה במעי העוף דוקא מ"מ בעי נמי גמורות למאן דגרס בברייתא דהשוחט את התרנגולת גמורות וא"כ אמאי הוצרכו ליתן טעם הא דמפליג בין אשכול לשלל ולא מפליג בשלל גופא לפירושם דוקא נראה לפרש משום דלפרש"י שפיר מצינן לפרש דאפי' באינם גמורות טהור האוכלן וכספרים דלא גרסי גמורות בברייתא דהשוחט את התרנגולת:

בא"ד דקאמר התם בחד לישנא. פירוש לאיכא דאמרי ס"ל לרב יוסף דאשכול פירושו מהנך דתלויין באשכול וקשה לאביי דדחי וקאמר דילמא אשכול גופי' עדיין קשה לפלוג בשלל גופי' בין גמורות לשאינם גמורות ויש לומר דהא דקאמר אביי אשכול גופי' נמי פירושו שאינם גמורות אלא דר"י ס"ל דאשכול היינו גמורות אלא דמעורות באשכול והיינו כר' יעקב ואביי דחי דילמא שאינם גמורות והיינו כחכמים:

בא"ד ומאי אשכול מהנך דמעורי באשכול. זה קאי אהא דקאמרו כדאמר התם בחד לישנא דללשון זה ס"ל לרב יוסף דאשכול פירושו דמעורות באשכול והיינו כר"י דס"ל אם היו מעורות בגידין אסורות וה"ה לענין טומאה ומביאין ראי' די"ל דאשכול לאו היינו אשכול גופי' כמו דלחד לישנא ס"ל דאשכול היינו מהנך דמעורי באשכול וכ"ש די"ל דאשכול היינו שאינם גמורות:

בא"ד ואפילו למאן דמטהר נמי באינם גמורות כו'. פירוש היינו הספרים דלא גרסי בברייתא דהשוחט את התרנגולת גמורות:

בא"ד ויוצאין מעיו לחוץ כו'. והא דשבקי] אין מטמאין כתב הש"מ משום דמיתה עושה ניפול ואין נראה דלא אמר התם בחולין דמיתה עושה ניפול אלא באבר המדולדל אבל

מעי היוצא אינו חשיב כמדולדל ולא שייך בי' ניפול והא דקאמרו התוס' הטעם על מקצת ביצה שבחוץ דטהור משום דמיתה עושה ניפול היינו משום דביצה לאו מגופה וחשיב כעובר דאמר התם בחולין דשייך בי' מיתה עושה ניפול ונראה לפרש דמה שבחוץ מאיס טפי ובטלה דעתו והגמ' מקשה ממה שבפנים דס"ל דלאו אורחא למיכלינהו כמו גחין ואכיל ומתרץ דמה שבפנים אורחא למיכלינהו טפי מגחין ואכיל:

דף ע:

בגמ' דברים הבאין לידי חימוץ כו' כצ"ל:

שם דומיא דבצקות כו' כצ"ל:

שם שאינה קלופה אין מצטרפת. בחולין (דף קי"ז ע"ב) פרש"י דקאי על קליפה החיצונה החופה אותה בעודה שבולת אבל הנושרה כשכותשה במכתשת אוכל גמור הוא וכן משמע מדברי התוס' דהכא בד"ה כדרך שכתבו אפילו היתה נקברת ערומה יוצאה בכמה לבושים ואי ערומה לגמרי בלא שום קליפה אינה מצמחת כלל:

שם פיסקא ואסורין בחדש מלפני העומר כו' פיסקא ומלקצור מלפני הפסח כו' תנן אסורין בחדש מלפני העומר ומלקצור מלפני הפסח כו' כצ"ל:

שם היינו דלא קאי עריב ותני להו כו' כצ"ל:

שם ר' יונה אמר קודם קצירת העומר ר' יוסי בר זבדא אמר קודם הבאת העומר כו' כצ"ל רש"ק וכן הוא גירסת הר"ש בריש חלה:

ברש"י ד"ה הני אין כו' וחייבין בחלה אורז ודוחן לא סה"ד ומה"ד יוצא בהן ידי חובתו משום מצה כצ"ל:

בד"ה מה התם בצק סה"ד ומה"ד אוכלא בעיני' לאפוקי קליפת שעורין כו' כצ"ל. וקשה דבחולין (דף קי"ז ע"ב) פרש"י דקליפה הנופלת ע"י כתישה במכתשת אוכל גמור הוא ובחלה פרק ב' משנה ו' תנן דסובין ומורסן מצטרפין לשיעור חלה ובשבת (דף ע"ו ע"ב) מפרש הטעם שכן עני אוכל פיתו בעיסה מעורבת עם סובן ומורסנן וצריך לומר דהכא מיירי כדתנן בסיפא דההיא דלעיל ניטל מורסנן מתוכן וחזר לתוכן הרי אלו פטורין:

בד"ה קליפת חיטים כו' מצטרפת כצ"ל:

בד"ה שעורה כו' אינה מצטרפת כו' כצ"ל:

בד"ה והא תניא דבי ר' ישמעאל כו' כצ"ל:

בד"ה יבשות כו' קשיא לי הא דקיי"ל שומרין מצטרפין לטומאת אוכלין. פירוש דדין זה ילפינן מקרא דאשר יזרע כדרך שבני אדם מוציאין לזריעה בקליפתן ולפי הלשון ששמע דלחות הן ראויות לאכילה א"כ מנא לך דמקבל טומאה משום שומר דילמא משום אוכל

ואין לומר משום דקרא איירי נמי ביבשות דאי אפשר לומר כן דביבשות לא הוי נמי שומר כפרש"י לעיל:

בד"ה ומלקצור מלפני הפסח כו' כצ"ל:

בתוספות באמצע הדיבור דמתניתין כמו כן היא שנויה בריש חלה כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד השיעורין מצטרפין עם הכל כו' כצ"ל:

בא"ד מכל מין בפ"ע ואחרי כו' כצ"ל:

בא"ד כשהוא תורם מכל אחד ואחד כו' מחוייבין בלא השלישי כו' אבל בסיפא דבעי כולהו לצרף כו' כצ"ל וכן הוא בר"ש ריש כלאים:

בא"ד ומיירי כגון שהשלש מינין נושכין כולן זה בזה כו'. בהרא"ש הלכות חלה כתב מיירי שהכוסמין נתונים באמצע ונושכין עם החיטים מצד אחד ועם השעורין מצד אחד וכן בהר"ש ריש כלאים כתב בתחלה כדברי התוס' וסיים ומיהו יש לפרש דרישא וסיפא שהכוסמין באמצע ויש חילוק בין הרא"ש להר"ש אף לפירוש זה דהרא"ש כתב דבסיפא תורם מן הכוסמין שהם מין שניהם משמע דמחייב לתרום מן הכוסמין גם על החצי קב חטים ועל חצי קב שעורים דגם הם חייבין בחלה ע"י צירוף דכוסמין אבל בהר"ש בפירוש הראשון כתב ניטל מן הכוסמין שעיסתו דומה לשנים אבל בפירוש האחרון כתב ונמצא דכוסמין ששניהם מצטרפין עמהן חייבין וחיטין ושעורין דאין מצטרפין זה עם זה פטורין ונראה דהר"ש והרא"ש מחולקין בסברא דהר"ש ס"ל דבסיפא אע"ג דכוסמין חייבין בחלה משום דמצטרפין עם החיטין ועם השעורין ויש בין כולם שיעור חלה מ"מ כיון דחיטין ושעורין אין מצטרפין חשיב כאילו אין בהם שיעור חלה ופטורין ואין צריך להפריש מן הכוסמין אלא על הכוסמין לבדם והרא"ש ס"ל דכיון דהחיטין והשעורין מצטרפין לשיעור לחלה עם הכוסמין נתחייבו הם גם כן בחלה אלא דיכול לתרום עליהם עם הכוסמין וזה הוא ג"כ סברת הר"ש בפירוש הראשון והא דלפירוש הראשון הוצרך שכל שלש המינין נושכין זה בזה היינו משום דלהפירוש שהכוסמין הוא באמצע קשה אמאי אינו תורם מהכוסמין על החיטין ועל השעורין הא ליכא בכ"א שיעור חלה אלא ע"י הכוסמין ושפיר תורם אפילו ממין על שאינו מינו ובהרא"ש נדחק לפרש לפי שהכוסמין יש לו ג"כ צירוף עם חבירו ונגרר אחר חבירו וחשיב כאילו תורם מחבירו עליו למשל אם יתרום מהכוסמין על החיטים כיון דהכוסמין מתחייבין ג"כ בחלה ע"י צירוף של השעורים נגררין הכוסמין אחר השעורים ונקראין על שמם וחשיב כאילו תורם מהשעורים על החיטין וסברא דחוקה היא אבל פירוש הראשון ניחא דס"ל לפירוש הראשון כמו סברת הרא"ש דאפילו בחצי קב חיטין וחצי קב שעורין מחוייבין

החיטים והשעורים ג"כ בחלה משום דנצטרפו ע"י הכוסמין ולפי הסברא זו ה"ה בקב חיטין וקב שעורין אם נשוכי יחד יש בהם כדי חיוב חלה בלא הכוסמין ע"י צירוף הכוסמין ומש"ה הוה לי' תורם מן הכוסמין עליהם מין על שאינו מינוואע"ג דחיוב חלה בא להם ע"י צירוף הכוסמין מ"מ השיעור חיוב חלה יש בהם בלא הכוסמין כשנישוכו יחד ודוק היטב ותבין כי שניהם שוין וזה הוא כוונת הר"ש והתוס' שכתבו ומשו"ה ברישא תורם מכל מין ומין כיון שהשנים אחרים מחוייבין בלא השלישי דאפילו חיטים ושעורים מצטרפי יחד לחיוב חלה בלא הכוסמין כיון דהכוסמין נצטרפו עם כל אחד מהן לשיעור חלה ומשו"ה אין תורמין מכוסמין עליהם:

בד"ה מאי קודם לעומר דקתני מתניתין ואסורין בחדש לפני העומר קודם קצירת העומר כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ליערבינהו וליתנינהו אסורים בחדש ולקצור לפני הפסח והשתא כו' כצ"ל:

בא"ד ונראה דגרסינן מאי קודם לפסח כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ופריך תנן אסורים בחדש מלפני העומר כו' בשלמא למ"ד קודם קצירת העומר היינו דלא קא עריב ותני להו אלא למ"ד קודם הבאת העומר לערבינהו וליתנינהו אסורים בחדש ולקצור לפני העומר כצ"ל מצאתי:

דף עא.

בגמרא עד דמפרשת לי' להא מילתא מנין לעומר כו' כצ"ל ש"מ:

שם אמר ר' יצחק קמה לאו מכלל דאיכא דלאו קמה דלאו קמה ולעולם אגם כו' כצ"ל. יש לדקדק אמאי לא קאמר אלא אמר ר' יצחק כמו דאמר מעיקרא אלא אמר שמואל וכן קאמר בתר הכי אלא אמר רבא ונראה לפרש משום דר"י לא הדר מדרשא דחרמש דאי לאו דרשא דחרמש לא משתמע מקרא דקמה אלא שחת דע"כ לומר דהכל נקרא קמה בין בישלה כל צורכו ובין הביאה שליש ובין שחת דאין לומר דאין במשמעות קמה אלא שחת דא"כ האיך תפרש קרא דמהחל חרמש בקמה דשחת ודאי פסול לעומר אפילו בדיעבד אלא ודאי קמה דכתיב גבי עומר היינו לכל הפחות תבואה שהביאה שליש וא"כ אפילו אם תאמר מכלל דאיכא דלאו קמה לא תוכל למישמע מינה אלא תבואה שלא הביאה שליש דהיינו שחת אלא משום דכבר דרשינן דעומר שריא שחת מדרשא דחרמש אמרינן דקרא דקמה דיתורא אתי להכשיר אפילו דלאו קמה כלל דאפילו שחת לא הוי ומשום זה לא פרש"י כאן ישרי לי' עומר דהא לא מעטי' קרא אלא מעומר כמו דפירש בקרא דאבוב ובקרא דחרמש דמקרא דאביב ומקרא דחרמש לא דרשינן מיתורא אלא ממשמעותא דמדלא מעטי' קרא אלא מעומר משמע דמשריותא דעומר לא אימעט

אבל מקרא דקמה מייתורא דרשינן דקרא לא אתי אלא לאשמועינן דעומר מתיר אפילו דלאו קמה כלל דאפילו שחת לא הוי:
(**שם**) **במתניתין** קוצר לשחת ומאכיל לבהמה כו' כצ"ל:
שם בזמן שהתחיל עד שלא הביאה שליש ר"ש אומר אף יקצור ויאכיל משהביאה שליש כו' כצ"ל ש"מ:
שם קוצרין מפני הנטיעות ומפני בית האבל ומפני בית המדרש ולא יעשה כו' אבל מניחן צבתים כו' יביא מן היבש כו' כצ"ל:
שם בגמ' מאן שמעת לי' דאמר מיחו ולא מיחו. ואע"ג דבמתניתין לא קתני אלא לא מיחו מ"מ נקט נמי מיחו משום דבברייתא ס"ל לר"י דאיכא דמיחו ואיכא דלא מיחו אלא במתניתין לא נקט אלא גדישה דהוא מהדברים דלא מיחו משא"כ ר"מ לא איירי כלל לא ממיחו ולא מלא מיחו:
שם בשני בצורת כו' כצ"ל:
שם אם ברצון חכמים היו עושין כו' שלא ברצון חכמים היו עושין כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה דכתיב אביב כו' העומר מכלל כו' דהא לא מעטי' קרא כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה מכלל דאיכא כו' אלא מחרמש. פירוש מקצירת העומר דחרמש היינו חרמש דעומר:
בד"ה אשר תזרע כו' דשרי עומר להדיוט סה"ד כצ"ל:
בד"ה סודני כו' כדאמרינן בפסחים אמר רב פפא אי לאו דרמאי שכרא לא איעתרי וסודני מיקרי כדאמרינן התם תמרי בחלוזך אבי סודנא רהוט כו' כצ"ל:
בד"ה קוצר לשחת מותר לקצור שחת כו' כצ"ל:
בד"ה קוצרין מפני הנטיעות כו' ולא מבית האילן כו' כצ"ל:
בד"ה צבתים בלא קישור כו' כצ"ל:
בד"ה וקצרתם כו' והבאתם את עומר דמשמע שיכול לקצור כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה ואימא ממין שאי אתה מביא אתה קוצר חטין וכוסמין ושבולת שועל ושיפון מותר לקצור כו' כצ"ל:
בד"ה מדר"י דאמר לעיל אתיא ראשית ראשית מחלה כצ"ל:
בתוס' ד"ה מרכיבין כו' כופרא דיכרא בגו נוקבתא כו' כצ"ל:
בא"ד ואמר מעשה בדקלי אחד שראה דקל אחד שלא הי' עושה פירות ואמר להם לדקלים שביריחו מתאוה והביא כו' כצ"ל. פירוש דקלי הוא אומן בקי בנטיעות דקלים ואותו דקל הי' תמרה נקבה והתאוה להרכבת דקל זכר והא דאמר לדקלים שביריחו מתאוה לפי שיריחו הוא עיר התמרים והי' מצויין שם דקלים זכרים והמדרש הזה הוא

בבראשית רבה פרשה מ"א והתוס' לא הביאו המדרש כלשונו ממש ועיין שם ותראה כי הגהתי נכונה והצ"ק הגי' באופן אחר ולא עיין בהמדרש גופי':

דף עא:

בגמ' דאמר אף יקצור ויאכיל משהביאה שליש אלמא קסבר כל לשחת לאו קצירה הויא כו' כצ"ל:

שם איתיבי' רב אחא בר הונא לרבה כו' שברתה הרוח כו' כצ"ל:

שם אי אמרת בשלמא כו' מתניתין משלא הביאה שליש בשהביאה שליש שפיר אלא אי אמרת כי' מתניתין נמי בשהביאה שליש כצ"ל ש"מ:

שם ומה התם דקצירה דאדם אמר ר"מ כו' כצ"ל ש"מ:

שם עד שלא הביאה שליש אימור דשמעת לי' כו' כצ"ל ש"מ:

שם בשיטת ר"ע רבו אמרה דאמר אף לאדם כו' כצ"ל ש"מ:

שם המנמר את שדהו ושייר קלחים לחים כו' פאה מכל אחד ואחד כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה ונותנים פאה לירק כו' ומכניסו לקיום כו' כצ"ל:

בד"ה ושביל רבים כו' ואי לא קבוע כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה והבור כו' וכן שדה ניר סה"ד ומה"ד וזרע אחר כו' כצ"ל:

בד"ה ר"מ כו' בשיטת ר"ש דמתניתין אמרה כצ"ל:

בד"ה להא שמעתא כו' בשיטת ר"ש אמרה כצ"ל:

בד"ה אי אמרת בשלמא כו' דקתני קוצר לשחת כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הכא דחגב ונמלים כו' כצ"ל:

בד"ה לאדם מי שמעת לי' כו' דקתני קוצר לשחת מפסיק כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הוו להו תלתא תנאי כו' אף יקצור לכתחילה ומאכיל אדם כו' כצ"ל:

בא"ד א"כ אתא ר"י לחלוק. הא דלא מפרש כפשוטו דא"כ הוו להו תלתא תנאי ואפושי פלוגתא לא מפשינן כ"ז דנוכל להשוות דלא פליגי משום דאפילו אם תפרש דר"י נמי לא קאמר אלא לבהמה ג"כ איכא תלתא תנאי דהא ר"מ ס"ל דאפילו קוצר לשחת לאדם מפסיק משום דכל לשחת לאו קצירה היא משו"ה פירש דא"כ הוו להו תלתא תנאי במתניתין וזה אי אפשר משום דאימתי אינו אלא לפרש:

בד"ה לאוצר שבישל כל צורכו. פירוש הביא שליש הוי בישול כל צורכו ואין לפרש שגדילה כל צרכה דהא תנן ושייר קלחים לחים דפירושו דלא גדלי כל צרכן כמו שפרש"י בד"ה קלחים לחים דאי הוו גדלי כל צרכן דכ"ע פאה אחת על הכל דתחלת קצירה היא וכן פירשו התוס' בד"ה במנמר לקליות דמנמר לאוצר היינו הביאה שליש:

בתוס' ד"ה הנחל והשלולית כו' שביל הרבים שביל היחיד מה צריכא כו' כצ"ל:

בא"ד ומשני להוציא את הקבוע כו'. יש לדקדק אמאי לא מקשה נמי כיון דתנא שביל היחיד דרך היחיד מה הוא צריכא ומצאתי בהר"ש על משנה זו תירוץ על קושיא זו וז"ל והשתא כולהו צריכי דמאי אמרת ליתני דרך הרבים למימר דאפילו לאילן אינו מפסיק ושביל היחיד דאפילו לזרעים מפסיק ולישתוק מכולהו אחריני א"כ הוה אמינא דרך הרבים דלא קבוע גרע משביל היחיד דקבוע ושביל הרבים דקבוע עדיף להפסיק לאילן מדרך הרבים דלא קבוע והאי טעמא הוה מצי למימר בירושלמי עכ"ל. ודברי הר"ש צריכין הג"ה וכצ"ל דאפילו הכי אינו מפסיק לאילן כו' דאפילו הכי מפסיק לזרעים כו' וגם הא דכתב הוה אמינא דרך הרבים דלא קבוע גרע כו' הוא ט"ס וצ"ל כמו שמצאתי בתוי"ט שהביא דברי הר"ש הוה אמינא דרך היחיד דלא קבוע דלפי גירסת דרך הרבים קשה דיסתור הר"ש את עצמו מתחלת דבריו לסוף דבריו דבתחלה קאמר דהוי מפרשינן דדוקא דרך הרבים דקבוע מפסיק לזרעים ולפי"ז הא דתני בסיפא ואין מפסיק לאילן אלא גדר קאי נמי אדרך הרבים דקבוע ובסוף כתב דהוה אמינא דשביל הרבים דקבוע עדיף להפסיק לאילן מדרך הרבים דלא קבוע משמע דמפרשינן דדרך הרבים דמפסיק לזרעים אפילו באינו קבוע ועוד דיקשה על הר"ש מדברי הירושלמי דמתרץ דאיצטריך למיתני שביל הרבים להוציא את שאינו קבוע משמע דאי לא תני לי' הוה אמינא דשביל הרבים מפסיק באינו קבוע והאיך קאמר הר"ש דהו"א דאפילו דרך הרבים בעי דוקא קבוע אבל אי גרסינן דרך היחיד ניחא שפיר וה"פ דאי לא תני דרך היחיד במתניתין ולא הוי ידעינן דדרך היחיד מפסיק אלא ממה דתני דשביל היחיד מפסיק הוה אמינא דאינו מפסיק אלא דוקא הקבוע דומיא דשביל היחיד והא דמשמע בירושלמי דאי לא הוה תני שביל הרבים הוה אמינא דמפסיק אפילו אינו קבוע היינו דוקא שביל הרבים דיותר עדיף מעליותא דרבים לענין קבוע ממעליותא דדרך משום דקיי"ל מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ובזה מתרץ הר"ש הא דאיצטריך למיתני דרך היחיד והדר מתרץ הא דאיצטריך למיתני שביל הרבים וקאמר דאי לא תני שביל הרבים הוה אמינא דאפילו שביל הרבים דקבוע מפסיק לאילן והטעם משום דאית בי' תרתי למעליותא רבים וקבוע ואע"ג דתנן דשביל היחיד אינו מפסיק לאילן ואין בו חילוק בין קבוע לשאין קבוע היינו דוקא יחיד אבל רבים וקבוע מפסיק שפיר אפילו לאילן משו"ה תני שביל הרבים דאפילו קבוע אינו מפסיק וא"כ מצינו דאפילו אית בי' תרתי למעליותא רבים וקבוע אינו מפסיק לאילן וה"ה דרך הרבים דקבוע אינו מפסיק והא שכתב והאי טעמא הוה מצי למימר בירושלמי קאי על הא דמתרץ בירושלמי דאיצטריך למיתני שביל הרבים להוציא את שאינו קבוע דלא איצטריך לזה דאפילו אם נאמר דמסברא הוי אמרינן דשביל הרבים

אין מפסיק אלא בקבוע כמו שביל היחיד מ"מ איצטריך למיתני שביל הרבים משום האי טעמא דקאמר הר"ש לאשמועינן דאפילו דרך הרבים דקבוע אינו מפסיק לאילן:
בד"ה אלא אי אמרת כו' א"נ אין לחלק בין הביא שליש לעומדת ליקצר. וקשה דמתחלה הקשו דנחלק בין הביא שליש לעומדת ליקצר מסברא בעלמא ואח"כ תירצו דאין לחלק בזה ג"כ מכח סברא בעלמא ואין זה מדרך הלימוד דקשה בתחלה מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר ועוד דאדרבא דיש להוכיח דיש חילוק בין הביא שליש לעומדת ליקצר דהא השתא סבירא לן דר"מ אפילו בהביא שליש מפסיק ואפילו לאדם והיינו מגמר לאוצר כמו שפירשו התוס' לקמן ואמאי קרי לי' שחת וצריך לומר דמשו"ה קרי לי' שחת משום דלא גדילה כל צורכה א"כ משמע דדוקא הביא שליש מפסיק אבל גדילה כל צורכה דהיינו עומדת ליקצר אינו מפסיק וכן משמע נמי מדברי ר"ע אליבא דר"י דאפילו במצמר לאוצר מחייב דהיינו הביאה שליש דדוקא בהביאה שליש אבל לא בגדילה כל צרכה דהא קאמר ושייר קלחים לחים ופרש"י דאי הוו גדילי כל צורכן דכ"ע פאה אחת על הכל ע"כ נראה לי דיש ט"ס וצריך להיות לא הוה צריך לאשמועינן דבעי חרש דא"כ אין חילוק בין הביאה שליש לעומדת ליקצר ואין כאן אלא שני תירוצים ותירוץ האחרון הוא דפשיטא דבהביאה שליש בעי חרש דאם תאמר דבעומדת ליקצר נמי לא בעי חרש א"כ אין חילוק בין הביאה שליש לעומדת ליקצר ור"מ ע"כ ס"ל לחלק ביניהם מדקאמר קוצר לשחת מפסיק כדפרישית:
בד"ה אימור כו' איסור הנאה משמע פריך כו' אסיפא סמיך כו' עד שלא הביאה שליש כו' כצ"ל:
בא"ד חדא מילתא קתני וי"ל דהא דדייק התם מהכא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה לאדם כו' ר"מ בשיטת ר"ש אמרה דאימור כו' כצ"ל:
בד"ה במנמר כו' דהא לר"מ בלא הביאה שליש אירי כו' כצ"ל:

דף עב.
בגמרא ולא קציר מצוה כצ"ל:
שם פיסקא ולא יעשה אותן כריכות כו' כצ"ל:
שם דכמה דאפשר לא טרחינן. פירוש משום דלמא אתי למיכל מיני':
שם מנין שאם נקצר ביום כשר ודוחה את השבת ואת הטומאה ת"ל תקריב כו' תקריב מ"מ תקריב ואפילו נקצר ביום תקריב ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה כצ"ל:
שם הקטר חלבים זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום כו' כצ"ל:
שם והא ר"א בר' שמעון כו' כצ"ל:
שם ונטמאת בידו כו' כצ"ל ש"מ:

שם אומר ומביאין אחרת תחתי' ואם לאו אומרין לו הוי פיקח ושתוק כו' ובין כך אומרין לו כו' כצ"ל:
שם ר"א בר' שמעון כצ"ל:
שם כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש כו' כצ"ל:
שם אמאי דחי שבת נקצרי' מע"ש. נראה לי דלא גרסינן נקצרי' מע"ש דהא ע"ש הוא יו"ט הראשון של פסח וכיון דלא דחי' שבת אע"ג דזמנו הוא כ"ש דלא דחי יו"ט דהוא לפני זמנו ואין חילוק בין קוצר ביו"ט לבין קוצר מעיו"ט דשניהם הם שלא בזמנו:
שם קרפף כצ"ל בכל העמוד:
ברש"י ד"ה ר"מ כו' בלא הביאה שליש ופליג עלי' בהביאה שליש כצ"ל:
בד"ה מ"ט כו' ומבית האילן אין מביאין עומר כדאמרינן בפ' כל הקרבנות וללישנא כו' כצ"ל:
בד"ה מה ת"ל כו' תקריב את מנחת בכוריך כצ"ל ש"מ:
בד"ה ולהקטר חלבים כו' כצ"ל:
בא"ד מה שמתעכל מן המזבח מחזיר כל הלילה. פירוש מה שנקפץ מן המזבח והיינו פוקעין וכן קרי לפוקעין עיכולי בברייתא דלעיל (דף כ"ו ע"ב) ומשום דעל ידי העיכול של האש נקפצין מעל המזבח קרי לפוקעין עיכולי והא דפירש הקטר חלבים על חזרת פוקעין ולא על תחלת הקטרה נראה משום דבתחלת הקטרה לא איצטריך לאשמועינן דכשר כל הלילה דבשלמא בדבר שזמנו קבוע בלילה כגון קצירת העומר דביום פסול איצטריך לאשמועינן דכל הלילה כשר דלא תימא דזמנו קבוע בקצת מן הלילה דוקא אבל דבר דכשר ביום ובלילה דאין לו זמן קבוע כלל מהיכי תיתי לומר דזמנו קבוע במקצת מן הלילה דאיצטריך לאשמועינן דכל הלילה כשר משו"ה פירש דקאי על החזרת פוקעין ואיצטריך לאשמועינן דבפוקעין שיש בהן ממש אין חצות עוכלתן כמו שרירי אלא כל הלילה כשר להקטרה ועיין דין זה בזבחים (דף פ"ו) ולפי פירושו מיושב קושית התוס' בד"ה אף דלילה ביום לא דהא דקתני דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה לא מצי קאי אלא על קצירת העומר ולא על חזרת פוקעין דבפוקעין לא שייך למיתני דבר שמצותו בלילה אלא דבר שכשר בלילה דאין זה מצוה שנקפצו מעל המזבח והוא יחזירן וע"כ לומר כן דחזרת פוקעין לא מיקרי דבר שמצותו בלילה דאל"כ קשה הא איכא חזרת פוקעין דשרירי דמצותן בלילה ואינן כשרין כל הלילה אלא עד חצות:
בד"ה שמצותו ביום כגון שחיטה דכתיב ביום זבחכם וזריקת דמים כו' כצ"ל:
בד"ה מה דיום בלילה לא כו' פרט לפסולא דשנשחטה בלילה סה"ד כצ"ל:

בד"ה אם יש אחרת כו' ביום סה"ד ומה"ד הוי פיקח ושתוק שלא יאמרו כו' כצ"ל:
בד"ה שנקצר שלא כמצותו פסול ומצות קצירה בלילה כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד רבי אלעזר ברבי שמעון סה"ד ומה"ד ר"ש תלמידו של ר"ע כו' כצ"ל וא"צ להג"ה:
בד"ה ורבי לאו תלמידו דר"ש הוא כו' לא שמיע לי' מר"ש דסבר לה כר"ע כו' כצ"ל:
בד"ה היינו מעלין לו כו' אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה סבר לה כו' בשיטת ר"ש כו'. והצ"ק הגי' בשיטת ר"י ואיני יודע איזה הכרח הי' לו למחוק ולהגי' דהא בגמרא לעיל אמר מתחלה דר"מ בשיטת ר"ש אלא דחזר מכח קושיא דר"מ לא מתיר אלא בשלא הביאה שליש ור"ש מתיר אף משהביאה שליש וקושיא זו קשה נמי למאי דקאמר דר"מ כר"ע אליבא דר"י דאמר דר"ע מחייב נמי אף במנמר לאוצר ואפ"ה קאמר דר"מ בשיטת ר"ע ומתרץ דפליג עליו בהביאה שליש וא"כ שפיר מצינן למימר דר"מ כר"ש ופליג עליו בהביאה שליש ואין להקשות דאימור דשמעת לי' לר"ש לבהמה לאדם מי שמעת לי' כמו שכתבו התוס' לעיל בד"ה לאדם מי שמעת לי' דלא פריך קושיא זו למאי דקאמר דר"מ כר"י אלא משום דא"כ הוי להו תלתא תנאי ועוד דאי אפשר לומר דר"מ בשיטת ר"י ופליג עליו ומתיר אפילו לאדם דא"כ פליג עליו במתניתין דפאה ולא הוי בשיטת ר"י דבשלמא אי אמרינן דפליג על ר"ע בחדא בהביאה שליש הוי מתניתין דפאה כולה בשיטת ר"ע דר"ע מודה לסברת ר"מ במתניתין דפאה אלא דר"ע אפילו בהבאת שליש ס"ל דמפסיק אבל אי פליג על ר"י בקוצר לאדם א"כ מתניתין דפאה דאפילו בקוצר לאדם מפסיק לא הוי כלל בשיטת ר"י דאין ר"י מודה בה:
בא"ד ואיכא השתא שלשה תנאי. דבריהם צריכים ביאור מאי כוונתם בזה ועוד אמאי כתבו ואיכא השתא שלשה תנאי הא מעיקרא נמי הוי שלשה תנאי תרי תנאי דמתניתין ת"ק דאינו מתיר אלא בשלא הביאה שליש ור"ש דמתיר אף בשהביאה שליש ור"מ דפאה דמתיר בשלא הביאה שליש אפילו לאדם והא דקאמר דא"כ הוי להו תלתא תנאי היינו במתניתין והקושיא הוא משום דאימתי אינו אלא לפרש כפרש"י אבל ודאי איכא תנא שלישי ר"מ במתניתין דפאה ונראה דט"ס הוא וצ"ל וליכא השתא אלא שלשה תנאי וכוונתם דלפי מה שכתבו דהוה מצי למימר נמי דר"מ כר"ש אלא דפליג עליו בחדא דהיינו בהביאה שליש וא"כ אמרינן דר"ש מתיר אפילו לאדם וס"ל ממש כר"ע ליכא השתא אלא תלתא תנאי אבל אי אמרינן דר"ש לא מתיר אלא לבהמה משום דאימור דשמעת לי' לר"ש לבהמה לאדם מי שמעת לי' כמו דקאמר לעיל לר"י והא דלא פריך לעיל כן למאי דקאמר דר"מ כר"ש משום דעדיפא פריך כדי דבזה יתיישב הא דלא קאמר

דר"מ כר"ש איכא השתא ארבעה תנאי ת"ק דמתניתין כפי מה שמפרש ר"י אינו מתיר אלא בשלא הביאה שליש ולבהמה ור"ש דמתניתין מתיר לבהמה אף משהביאה שליש ור"מ במתניתין דפאה אינו מתיר אלא בלא הביאה שליש כר"י אלא דפליג ומתיר אפילו לאדם ור"ע מתיר לאדם אף משהביאה שליש ואפושי פלוגתא לא מפשינן משו"ה יותר ניחא לפרש דר"ש מתיר אפילו לאדם כר"ע ושפיר הוה מצי למימר כדאמר לעיל דר"מ כר"ש:

בד"ה מנין כו'. הא דכתבו התוס' דלר"ע צריך לומר דדוחה את השבת לא קאי אקצירה אלא אהקרבה הם דברי הגמ' דלקמן בע"ב ולא הוצרכו התוס' לפרש זאת דאע"ג דהגמ' קאי על ודוחה את השבת דמתניתין ממילא שמעינן לפרש נמי ודוחה את השבת דברייתא דהא יש לדייק על הברייתא נמי כמו דדייק על המתניתין מאן תנא נקצר ביום כשר רבי וקתני ודוחה את השבת אלא המשך דבריהם הם כך דלר"ע דרבי ס"ל כוותי' צריך לומר דדוחה את השבת לא קאי אקצירה אלא אהקרבה כמו דמפרש בגמ' ודוחה את השבת דמתניתין וקשה לפי זה דלקמן דריש לי' ממועדי והכא דריש לי' מתקריב:

בא"ד דהא טומאה כו'. מה שמביאין ראי' מטומאה היינו משום דבטומאה לא מצי קאי אקצירה אלא אהקרבה:

בד"ה אף כו' דא"כ מאי קשה דילמא מתניתין דנקצר ביום כשר כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל כו'. פירוש וכיון דביום שלאחריו פסול ה"ה ביום שלפניו:

בא"ד קצירה וספירה בלילה כצ"ל ש"מ:

בד"ה מביאין אחרת תחתי' כו' כצ"ל:

בד"ה אמאי דחי שבת ואע"ג דלכתחילה מצותו בלילה כו' כצ"ל. ונראה לפרש דקשה להו הא מצינו בקצירת העומר גופא דמשום מצוה דלכתחילה דחינן שבת דאמרינן לעיל (דף ס"ג ע"ב) אי עשרון מובחר לא אתי אלא מחמש אפילו בשבת נמי אע"ג דאינו אלא מצוה דלכתחילה כמו דאמרינן לקמן סוף אלו מנחות נקמצות ריבה במדת סאין שלהן או שמיעט במדת סאין שלהן כשרות ועוד אמרינן לעיל (דף ס"ד ע"א) אמר רבה שחט כחושה ואח"כ שמנה פטור ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמנה לכתחילה ושחוט ושמנה הוא רק מצוה לכתחילה משום דכתיב מבחר נדריכם ועוד אמרינן לקמן (דף פ"ד) דעומר דחיא שביעית משום כרמל תקריב וכרמל אינו אלא מצוה לכתחילה דהא תנן לעיל (דף ע"א) לא מצא מן הלח יביא מן היבש וכן תכלת דוחה לאו דכלאים אעפ"י שאינו אלא מצוה מן המובחר כמו שהוכחתי בריש התכלת בראיות ברורות ותירצו ע"ז דיש לחלק בין אם מעשה המצוה הוא רק מצוה לכתחילה אבל הזמן בשבת מעכב אף

בדיעבד אז אפילו המעשה דהיא רק מצוה לכתחילה דוחה שבת ובין אם הזמן בשבת הוא רק מצוה דלכתחילה כמו הכא דקצירה בלילה אינו רק מצוה לכתחילה ובדיעבד אם נקצר ביום שלפניו כשר א"כ אם חל ט"ז בניסן בשבת הזמן בשבת אינו רק מצוה לכתחילה לא דחיא שבת משום דלא הוי דומיא דתמיד דזמנו קביע בשבת אפילו בדיעבד ואע"ג דעומר לא ילפינן מגז"ש דמועדו מועדו מתמיד אלא מקרא דבחריש ובקציר תשבות מ"מ ר"ע דס"ל בכ"מ דכל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה שבת אפילו במילה דילפינן מקרא דביום השמיני ע"כ לומר דמסתבר לי' דבכ"מ דגלי קרא דמצוה דחי' שבת היינו דוקא אם זמנו קבוע בשבת כמו בתמיד וא"כ בעינן נמי דיהא זמנו קבוע ואפילו בדיעבד דומיא דתמיד ובזה נדחה דברי הר' נתנאל בפרק ר"א דמילה אות ז' שכתב על הש"ך ביו"ד סימן רס"ב סק"ב שהקשה על הרא"ש שפסק דנימול תוך ח' כשר וא"צ להטיף דם ברית מדברי הגמ' דהכא דקאמר ואי ס"ד דנקצר שלא כמצותו כשר אמאי דחי' שבת דנעלם ממנו דברי התוס' במקומו שכתבו דדומיא דתמיד בעינן וזה ניחא לענין קרבנות דדמי להדדי כיון דקצירת עומר ג"כ מילי דקרבנות הוא ואני מרתת ואומר שלא ירד לעומק דברי התוס' דלפי הבנתו בדברי התוס' קשה דא"כ לא הוה צריך הגמ' לומר דסבר לה כר"ע רבו של אביו אלא דדומיא דתמיד בעינן אלא ודאי דהתוס' מפרשים טעמי' דר"ע דמשו"ה ס"ל דכל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה שבת משום דדומיא דתמיד בעינן וא"כ במילה נמי בעינן דומיא דתמיד דהא במילה נמי ס"ל לר"ע כלל זה ולי נראה ליישב שיטת הרא"ש והרמ"א דפסק כוותי' דאע"ג דלענין מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש לכתחילה אינה דוחה את השבת משום דדומיא דתמיד בעינן מ"מ מילה בזמנה גלי קרא בהדיא דדחי' שבת אע"ג דבדיעבד כשר שלא בזמנו דהא לאחר זמנו כ"ע מודו דקיים מצות מילה ואפי"ה מילה בשמיני דחי' שבת וא"כ ה"ה לפני זמנו דכשר וא"צ להטיף דם ברית ולפי מה שכתבתי דהיכא דזמנו קבוע בשבת אפילו בדיעבד אלא דמעשה המצוה היא רק לכתחילה דחינן שבת אפילו משום מצוה דלכתחילה יתיישב דברי הגמ' דלקמן בע"ב דקאמר ושתי הלחם לאפיי' וקסבר רבי תנור מקדש ואי אפי לה מאתמול איפסלה לה בלינה וקשה הא משמע מדברי התוס' לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו דהא דסבר רבי תנור מקדש אינו אלא מצוה דלכתחילה שכתבו וז"ל ותימא הוא לומר דרבי דס"ל דתנור מקדש אי אפי לה בתנור חול לא מקדשו וכן משמע מדברי התוס' לעיל (דף נ"א ע"א) בד"ה אפי שכתבו דאי לאו קרא דמועדו הו"א דאפי לה בתנור חול וכן משמע עוד לעיל (דף נ"א ע"א) מדברי אביי דיליף דמעשה החביתין דחיא שבת דאמר קרא עולת מנחה תמיד הרי היא לך כמנחת תמידין וע"כ ס"ל דאם

עביד לה מאתמול לא איפסלה בלינה דהיינו דעביד לה מאתמול בלא שמן ונותן עלי' כל השמן בשבת לשם מצות יציקה דכשר בדיעבד כדתנן אם לא בלל כשר ואפי"ה אתי קרא לומר דדחי' שבת משום דלכתחילה בעינן ג' מתנות שמן אלא דבלא קרא לא הוי ידעינן דמעשה החביתין דחי' שבת מהוכחה דאי עביד לה מאתמול איפסלא לה בלינה ולא משכחת לה דהקטרה דחיא שבת דשפיר משכחת לה דעביד לה מע"ש שלא כמצותו דלכתחילה ולא איפסלה בלינה א"כ מוכח דמעשה המצוה דלכתחילה דחיא שבת ואין להקשות הכא דמסיק דנקצר שלא כמצותו פסול א"כ למה לי קרא דבחריש ובקציר דקצירת העומר דחיא שבא תיפוק לי' דהא ילפינן מקרא דמועדי דהקרבת העומר דחיא שבת א"כ ידעינן ממילא דקצירת העומר נמי דחיא שבת דאל"כ לא משכחת לה הקרבה דדחיא שבת כמו דאמר רבא לעיל לענין מעשה החביתין דלא צריך קרא דדחי' שבת משום דכתיב על מחבת מלמד שטעונה כלי ואי עביד לה מאתמול איפסלא בלינה ולא משכחת דהקטרה דחיא שבת דיש לומר דהא דנקצר שלא כמצותו פסול לא ידעינן אלא מהא דכתיב בחריש ובקציר תשבות דהקרבת העומר דחיא שבת:

בא"ד דומיא דתמיד דכתיב בי' במועדו לומר דדחי שבת כו'. ואע"ג דבתמיד בהדיא כתיב בי' דדחי שבת דכתיב עולת שבת בשבתו על עולת התמיד כמו שכתבו התוס' בדיבור שאח"ז ברישׁ ע"ב מ"מ כתיב בי' נמי במועדו כדי ללמוד ממנו בגז"ש לכל מקום דכתיב במועדו דדחי שבת דכמו במועדו דכתיב בתמיד פירושו דדחי שבת כדי לעשות התמיד במועדו הקבוע כן בכ"מ דכתיב במועדו הכוונה דדחי שבת כדי לעשות המצוה במועד הקבוע ובתמיד זמנו קבוע אפילו בדיעבד:

דף עב:

בגמרא ור"א בר' שמעון כו' לרבי ה"נ כו' ובשבת אומר להן שבת זו דלא כרבי נקצר ביום כשר ודוחה את השבת מאן שמעת לי' כו' כצ"ל. ויש למחוק הנקודות הכתובות בין דלא כרבי ובין נקצר וכן הנקודות שבין השבת ובין מאן שמעת לי':

שם וקא דחי את השבת לא עומר להקרבה כו' כצ"ל מצאתי:

ברש"י ד"ה ורבי אלעזר בר' שמעון כו' אלא ע"כ שמיע לי' ולא גמר מינה כו' בשעת קצירה מיהא עדיין לא נדחית כו' אמאי גמר מינה שאני התם כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ת"ל וידבר משה וגומר בפרשת אמור אל הכהנים בההיא פרשתא כתיב עומר ושתי הלחם סה"ד ומה"ד אלא פשיטא לטחינה והרקדה כו' כצ"ל:

בד"ה הוקבעו כו' שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא הוקבעו כו' כצ"ל. דלפי הגה זו קאי הוקבעו ולא הוקבעו בין לרבי ובין לר"א בר"ש משא"כ לפי הנוסחא שלפנינו

שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא הוקבעו קאי ולא הוקבעו לר"א בר"ש דוקא וקושית הגמ' קאי לרבי:

הדרן עלך פרק רבי ישמעאל:

אלו מנחות נקמצות פרק שביעי

דף עב:

במתני' אלו מנחות נקמצות כו' כצ"ל:

שם בגמ' מנלן מנלן דכתיבא כתיבא כו' כצ"ל ב"ח:

שם מדנקמצת שירי' לכהנים כו' כצ"ל:

שם איכא מנחה דמיקמצא ולא מיתאכלא כו' כצ"ל:

שם נקמצת וקומץ קרב לעצמו ושירים קריבים לעצמן כו' כצ"ל:

בקונטרס ד"ה אלו מנחות כצ"ל:

בד"ה מנלן בתמי' סה"ד ומה"ד דכתיבא דכתיב בהו כו' בחמש מנחות סה"ד ומה"ד דלא כתיבא כגון כו' כצ"ל:

בא"ד כגון מנחת עכו"ם ומנחת חוטא כו' שכל מנחה הנקמצת נאכלין השירים לכהנים. וקשה מ"ש דנקט הנך יותר מכל החמש מנחות דלא כתיב בהו ועוד קשה דמלשון רש"י משמע דלא ילפינן מזאת תורת אלא שכל מנחה הנקמצת נאכלין השירים א"כ אכתי לא ידעינן מנחת עכו"ם ומנחת נשים דלא כתיב בהו קמיצה כלל ועוד דמלשון הגמ' לקמן דקפריך באה שעורין נמי מדנקמצת שירי' לכהנים ומשני כי קא מיבעיא לן אליבא דר"ש דאמר איכא מנחה דמיקמצא ולא מיתאכלא משמע דכל מנחה דכתיב בה קמיצה ידעינן מסברא מדנקמצת שירי' לכהנים ולא מיבעי לי' קרא דוזאת תורת אלא למנחת עכו"ם ומנחת נשים דלא כתיב בהו קמיצה כלל ע"כ נראה להגי' דצ"ל כגון מנחת עכו"ם ומנחת נשים כתיב וזאת תורת כו' שכל מנחות נקמצות ונאכלין השירים לכהנים:

בד"ה באה חיטין לא קמיבעיא לן דוהנותרת כו' כצ"ל:

בד"ה ודנקמצת דכתיב בה אזכרתה כצ"ל:

בד"ה אליבא דרבנן דאמרי במתניתין אלו מנחות נקמצות סה"ד ומה"ד לא קמיבעיא לן דודאי מדנקמצות שיריהן לכהנים כצ"ל:

בד"ה כי קמיבעיא לן אליבא דר"ש דאמר איכא מנחה כו' הא נמי מנחת העומר כו' כצ"ל:

בד"ה אם אינו ענין לבלילה של חיטין שכבר נאמר בהן והנותרת כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה לחריבה של חיטין כגון מנחת חוטא כצ"ל:

בד"ה שלא יאמר הכהן לחבירו טול אתה כו' כצ"ל מצאתי:

בתוס' אלו מנחות:

באה חיטין לא קמיבעיא לן כו' כצ"ל. ודרך התוס' להביא בראש הפרק התיבות של תחלת הפרק אפילו אם לא כתבו עליהם שום פירוש וכן הביאו נמי בפרק ר' ישמעאל ובפרק כל קרבנות ועוד בדוכתי אחריתי ולא כצ"ק שמוחק תיבות אלו מנחות:
בא"ד נאכלין לכהנים הוא דלא נפקא לן כו' כצ"ל:

דף עג.

בגמרא לכל בני אהרן תהי' יכול לא יחלקו מנחות כנגד זבחים כו' כצ"ל ש"מ. ואע"ג דבקרא דכל המנחה אשר תאפה בתנור לא כתיב לכל בני אהרן תהי' אלא לכהן המקריב אותה לו תהי' משמע להו דהא דכתיב בהאי קרא לכהן המקריב אותה לו תהי' קאי נמי אקרא דבתרי' דכתיב וכל מנחה בלולה בשמן וחריבה והא דכתיב בקרא דבתרי' לכל בני אהרן תהי' קאי נמי אקרא דקמי' דכתיב כל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת דלא מסתבר לומר דכוונת הכתוב לחלק בין מנחת מאפה תנור ומחבת ומרחשת דהם לכהן המקריב לבד ובין מנחה בלולה בשמן וחריבה דהם לכל בני אהרן והא דכתיב בחד קרא לכהן המקריב ובאידך קרא לכל בני אהרן דריש לי' בספרי והביאו רש"י בפירוש החומש דאי לא כתיב אלא לכהן המקריב יכול לו לבדו ת"ל לכל בני אהרן ואי לא כתיב אלא לכל בני אהרן יכול לכולן ת"ל לכהן המקריב הא כיצד לבית אב של אותו יום שמקריבין אותה ואע"ג דאיצטריך לכהן המקריב למעט טבול יום שאינו חולקו משום שאינו ראוי להקרבה כמו דדריש ר"א בר"ש בזבחים (דף ק"ב ע"ב) תרתי שמעת מינה דכיון דדרשינן דכהן המקריב אינו מקריב ממש אלא ראוי להקרבה דהיינו כהנים דאותו בית אב של אותו יום דעבודת אותו יום מוטל עליהם ולמעט הכהנים שאינם של אותו בית אב של אותו יום שאינם ראויין להקרבה לפי שאין עבודה של אותו יום מוטל עליהם ממילא אימעוט נמי טבול יום אפילו של אותו בית אב דהא הוא ג"כ אינו ראוי להקרבה אבל קשה דילמא לא אתי קרא דלכל בני אהרן תהי' אלא להך דרשא דכהן המקריב לא מקריב ממש אלא ראוי להקרבה ומנא לן למידרש מיני' שלא יחלקו זה כנגד זה ונראה לפרש דלדרשא זו בלבד לא איצטריך למיפרט כל המנחות ולא הוה בעי למיכתב אלא כל מנחה לכהן המקריב אותה לו תהי' וכל מנחה לכל בני אהרן תהי' ומדפרט כל המנחות דאתי ללמד נמי שלא יחלקו זה כנגד זה ומשו"ה איצטריך כל הנך ייתורא כמו דדרשינן לכולהו ובזה ניחא הא דמתרץ לקמן דדרשא שאין חולקין דדרשינן מקרא דכל מנחה בלולה בשמן וחריבה לא דרשינן אלא מתיבת כל דתיבת כל מיותר ודרשינן לענין שאין חולקין ודרשינן מיני' שתי דרשות לפי דכל קאי אבלולה בשמן וקאי נמי אחריבה אבל מנחה בלולה בשמן וחריבה איצטריך לדרשא דחזקי' דלעיל דאם אין

ענין לחיטין תנהו ענין לשעורין וקשה לפי זה מה דרשינן מכל דקרא דכל המנחה אשר תאפה בתנור ולפי מה שכתבתי אתי שפיר דכל המנחה דקרא קמא איצטריך לדרשא דכהן המקריב לאו היינו מקריב ממש אבל כל דקרא בתרא מיותר לגמרי דהוה מצי למיכתב בקרא קמא לכהן המקריב ולכל בני אהרן תהי':

שם והללו מיני קמחין אבל יחלקו עופות כו' מנחות כנגד מנחות שהללו והללו עשייתן ביד כו' כצ"ל:

שם והא אפיקתי' לכדרבי יוסי ברבי יהודה ההוא מוכל נפקא רבינא אמר כו' כצ"ל וכן משמע מפירוש הקונטרס:

שם דתני לוי כל קרבנם לכל מנחתם כו' כצ"ל:

שם תני רב הונא כו' כצ"ל. וכן משמע מפי' הקונטרס בע"ב בד"ה ר"ע אומר וכן מוכח נמי מהא דר"י מתרץ קושית ר' שיזבי על הא דשלמי עכו"ם עולות ואי הוה מימרא ולא ברייתא האיך בא ר"י לתרץ קושית ר' שיזבי על מימרא דר"ה אבל אי גרסינן תני ר"ה ניחא דכבר הקשו בימי ר"י הנך שני ברייתות אהדדי ותירצן ר"י וכן מוכח מהלשון דקאמר הא ר"י הא ר"ע ולא קאמר ר"ה דאמר כר"ע:

בקונטרס ד"ה לכל בני אהרן תהי' שלא יחלקו זה כנגד זה כו' כצ"ל:

בד"ה שלא קמו כו' שנאמר ואם לא תגיע ידו וגומר עד שתי תורים כצ"ל:

בד"ה שהרי קמו תחתיהן בדלות שהמחויב קינין כו'. פירוש אם נתחייב קינין תחת זבחים בדלות ואין לו קינין מביא מנחה בדלי דלות:

בד"ה עשייתן ביד כו' כצ"ל:

בד"ה יכול לא יחלקו בקדשי קדשים שלא יתנו כו' קדשי קדשים הן סה"ד ומה"ד אבל יחלקו בקדשים קלים כו' כצ"ל:

בד"ה מן האש כתיב כו' לא להוי לכהן להכי כתיב לכל קרבנם כצ"ל צ"ק:

בד"ה לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות דכתיב בהו דנקמצות ומריבוי אתיא דשירים לכהנים כצ"ל:

בד"ה להכשיר קא אתי ליחול עליו נזירות טהרה כו' כצ"ל:

בד"ה שלך הם כל הני דמתרבו מהאי קראה. לפי פירוש זה צריך לומר דברייתא זו אתיא כרבי יהודא ואליבא דרב דאמר בקידושין (דף י"ג) עדיין הוא מחלוקת ופליגא ברייתא זו אברייתא דלעיל דאין חולקין דהא משמע בקידושין (דף י"ג) דחלוקה וקידושי אשה הא בהא תליא ומשו"ה קאמר התם דברייתא דאין חולקין ת"כ דר' יוחנן דאמר נמנו וגמרו דהמקדש בחלקו אינה מקודשת ובד"ה לקדש בו כדאמר המקדש בחלקו בקדשי

קדשים מקודשת צריך להגי' המקדש בחלקו בקדשים קלים ר' יהודה אומר מקודשת דהא במתניתין קתני דאינה מקודשת אלא בברייתא שם תני ר"י אומר מקודשת וגם צריך להיות בקדשים קלים דהא סומכוס שאל לרבי יהודה על המקדש בחלקו בקדשי קדשים כעס ר' יהודה ואמר אשה בעזרה מנין ועוד מ"ש דנקט קדשי קדשים דוקא אלא דקשה לפי פירוש זה של הקונטרס דאביי קאמר התם כוותי' דרבי יוחנן מסתברא ומייתי ברייתא דאין חולקין אמר רבא וכרב מי לא תניא והא תניא והגרגרנים חולקין ודחי מאי חולקין חוטפין ואמאי לא הביא ברייתא זו דתני לוי אבל רש"י בקידושין והתוס' הכא ס"ל דדרשא דשלך הוא לא קאי אלא אגזל הגר לחודי' ואע"ג דבגזל הגר נמי אין חולקין כבר תירצו התוס' הכא בד"ה ואפי' דיש חילוק בגזל הגר דלאחר דמטי ליד כהן ממונו הוא:

בתוס' ד"ה ת"ל כו' וסמיך לי' אם על תודה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה איש חולק כו' לשון חולק לאו דוקא כו'. פירוש השתא משמע להו דהא דיליף בברייתא דאין חולקין מחבת כנגד מחבת הוא אפילו במנחה אחת מדפריך בקידושין מהא דהגרגרנין חולקין והתם איירי במנחה אחת דהיינו בלחם הפנים:

בא"ד והא דפריך התם כו'. יש לדקדק לכאורה דהא קושיא זו קשה נמי לתירוץ הראשון אמאי לא משני דאין חולקין דהכא היינו לענין שיהא שלו לקדש בו את האשה וחולקין דהתם אינו אלא חלוקה גרידא ולא לענין שיהא שלו ולפי האמת לא קשה מידי דתירוץ הראשון והאחרון אחת הוא דלשני התירוצים במנחה אחת חולקין לא לענין שיהא שלו לקדש בו את האשה ומנחה כנגד מנחה אין יכול לחלוק דכיון דלא הוי שלו לקדש בו את האשה ה"ה דלא הוי שלו לקנות בו חלק חבירו של מנחה האחרת ואין חילוק ביניהם אלא בפירוש הברייתא דהכא דתני דאין חולקין מחבת כנגד מחבת דלתירוץ הראשון מפרשינן מחבת כנגד מחבת במנחה אחת וחלוקה גרידא חולקין במנחה אחת והא דקתני דאין חולקין היינו לענין שיהא שלו לקדש בו את האשה ולתירוץ האחרון הא דתני דאין חולקין מחבת כנגד מחבת היינו בשתי מנחות ולפי זה הקושיא והתירוץ של התוס' קאי לשני התירוצים:

בא"ד וממתניתין דביכורים אלא כדפירש התם בקונטרס כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד היתה ברכה מצוי' בלחם הפנים יש אוכל ושבע ויש שבע ומותיר כו' כצ"ל:

בד"ה זה גזל הגר ואתי קרא לאשמועינן כדדרשינן בהגוזל קמא כו'. לפי הנוסחא אשר לפנינו בתוס' אין לו הבנה דאי כוונתם דאתי קרא לאשמועינן דגזל הגר הוא ממתנות כהונה אמאי הוצרכו לפרש זה בגזל הגר יותר מכל הני דמרבינן להו הכא ועוד אמאי

הוצרכו להביא הא דדרשינן בהגוזל קמא הא הכא נמי כתיב בהדיא ברישא דקרא וזה יהי' לך וקאי אכל הני דכתיב בתרי' ועוד אמאי כתבו כדדרשינן בהגוזל קמא הא בהדיא כתיב בקרא האשם המושב לכהן ואין לומר דכוונתם דאשמועינן הכא הא דדרשינן בהגוזל קמא קנאו השם ונתנו לכהן דאין לזה שום רמז בקרא דהכא ע"כ נראה דיש חסרון בדברי התוס' וכצ"ל ואתי קרא לאשמועינן דלא תימא משלחן גבוה קא זכו כדדרשינן כו' וכוונתם בזה לתרץ הא דקשה לפי פירושם דשלך הוא ולבניך אפילו לקדש בו את האשה לא קאי אלא אגזל הגר לבד אמאי איצטריך קרא לאשמועינן זה בגזל הגר יותר מכל מתנות כהונה דבגבולין ומתרצי ע"ז דאתי קרא לאשמועינן דלא תימא דהא דדרשינן בהגוזל קמא קנאו השם ונתנו לכהן היינו דמשלחן גבוה קא זכו ולפי זה הוי דינו כקדשים דהמקדש בחלקו בין בקדשי קדשים ובין בקדשים קלים אינה מקודשת לפי דמשלחן גבוה קא זכו ולא הוי ממון כהן לקדש בו את האשה אלא הא דקנאו השם ונתנו לכהן היינו שמועלין בו עד שיבוא ליד כהן כדכתבו התוס' בד"ה ואפילו אבל לאחר שבא ליד כהן ממונו הוא אפילו לקדש בו את האשה ונראה לי דלגירסת הספרים ישינים דגרסו בפרק בית שמאי בזבחים גזל הגר בהדיא כתיב בי' הוי התירוץ ע"ז איצטריך סד"א האשם המושב לד' לכהן אמר רחמנא קנאו השם ונתנו לכהן קמ"ל:

בא"ד דכתיב בפרשת נשא האשם המושב לד' לכהן כצ"ל ויש למחוק תיבות לו יהי':

דף עג:

בגמרא אמר רבא הכי קאמר כו' כצ"ל:

שם מנין לרבות העופות והמנחות והיין כו' כצ"ל. וכן משמע מדברי התוס' בד"ה אי לר"י הגלילי וכן הוא הגירסא בספרי אבל מפי' הקונ' דהכא ומפרש"י בנזיר (דף ס"א ע"ב) משמע דלא גרסינן והמנחות ואפשר דטעמו משום דכיון דתני עצים לא צריך למיתני מנחות דעצים ילפינן לעיל (דף כ' ע"א) מקרבן דכתיב גבי מנחה ומשו"ה ס"ל לרבי דעצים צריך קמיצה כמנחה ואפילו לת"ק דס"ל דעצים אינה כמנחה לגמרי מ"מ כיון דילפינן להו מקרבן דכתיב גבי מנחה אם מרבינן עצים כ"ש מנחה:

(**שם**) **א"כ** מה ת"ל לעולה כו' כצ"ל. פירוש דלגופי' לא איצטריך דאפילו אי לא כתיב אלא לכל נדריהם ולכל נדבותם נפקא לרבות עולה ושלמים ותודה ועופות ויין ולבונה ועצים כן הוא בפרש"י בנזיר (דף ס"א ע"ב):

שם איש או אשה כי יפליא כו' כצ"ל מצאתי:

שם בני ישראל נודרין בנזיר ואין העכו"ם נודרין בנזיר כו' כצ"ל ש"מ:

שם אי מהתם כו'. ואין להקשות לכתוב בני ישראל ולא בעי לעולה דאי לא כתיב עולה הו"א דבני ישראל לא בא למעט אלא קרבן אבל נזירות חיילא עלייהו משום דכתיב איש כן איתא בהדיא בנזיר (דף ס"א ע"ב) והא דדחיק בקונטרס לפרש אי מהתם מאשר יקריבו לד' לעולה ולא מפרש מבני ישראל דהוי האי מהתם דומה למהתם דקאמר מהתם נפקא דהיינו מבני ישראל יש לומר דנזירות לא נוכל למעט מקרא דעולה אלא מקרא דבני ישראל והכא קאמר קמ"ל דנזירות נמי לא חייל עלייהו משו"ה הוכרח לפרש דמהתם קאי אקרא דלעולה וקמ"ל דנזירות נמי לא חייל קאי אקרא דבני ישראל:

(**שם**) **ושלח** עמה נסכים כו' כצ"ל:

שם עולה וכל חברתה זו היא גירסת הקונטרס ואית דגרסי וכל אביזרהא:

שם סמי מההוא יין כו' כצ"ל:

שם ת"ל והיתה לכהן כמנחה מקיש חובתו לנדבתו. וקשה הא ע"כ הא דמקשה מעיקרא או אינו אלא להתיר מנחת חוטא של כהנים היינו נמי מקרא דוהיתה לכהן כמנחה דמשמע לי' דמקיש מנחת חוטא של כהנים למנחת ישראל ומאי דחי לי' במה דקאמר ת"ל והיתה לכהן כמנחה ועוד כיון דדרשינן לקרא לענין שאינה נאכלת מנא לן לדרוש עוד שתהא עבודתה כשירה בו ונראה לפרש דלענין שאינה נאכלת לא צריך קרא דמנחת חובה נמי היא בכלל הא דכתיב וכל מנחת כהן וגומר ומשו"ה מוקמינן קרא לענין שתהא עבודתה כשרה בו אלא סברת המקשן היתה כיון דאי אפשר לפרש הקרא לענין דאינה נאכלת משום דלא איצטריך מנא לך לדרוש שתהא עבודתה כשרה בו דילמא אתי להתיר מנחת חוטא של כהנים באכילה כמנחת ישראל וע"ז השיב לו התרצן ת"ל והיתה לכהן כמנחה פירוש מדלא כתיב ולכהן תהי' כמנחה אלא והיתה לכהן כמנחה דסמיך כמנחה לתיבת לכהן משמע דכמנחה היינו מנחת נדבתו של כהן ואם תפרש ההיקש דכמנחה לענין אכילה אתה צריך להקישו למנחת נדבתו של כהן שאינה נאכלת וכיון דלענין שאינה נאכלת לא איצטריך ע"כ אתה צריך להקיש למנחת נדבתו של כהן לענין שתהא עבודתה כשרה בו ור"ש השיב לו דאם הוה כתיב בהדיא בקרא כמנחתו הוה שפיר כדקאמרת אבל השתא דכתיב כמנחה שפיר יש לומר כמנחת ישראל לענין שתהא נקמצת והא דסמיך כמנחה לתיבת לכהן לומר דאינה נאכלת דדוקא לכהן כמנחה ולא לאישים כמנחה ובזה ניחא נמי הא דר"ש דריש לכהן כמנחה ולא לאישים כמנחה הא לכהן איצטריך לגופי' דאם הוא מנחת חוטא של כהן אלא ודאי זה דריש מדסמיך כמנחה לתיבת לכהן כדפרישית:

בקונטרס בד"ה שלמי העכו"ם כו' וה"ה דמנחתן כליל. משמע מד' דר"ה לא ס"ל כר"י דמוקי הך ברייתא כר"ע דלר"ע אין עכו"ם מביא אלא עולה בלבד ולא מנחה ומדברי רש"י משמע דגם מנחה מביא אלא דמנחתו כליל ובד"ה כל דמקרבי עולה ליהוי משמע דגם שלמים מביא אלא דשלמיו יש להם דין עולה דכולן עולין למזבח ואין נאכלין מדפרט דין עולה לענין שאין נאכלין ולא קאמר דין עולה סתם משמע דוקא לענין שאין נאכלין יש להם דין עולה אבל לשאר דברים יש להם דין שלמים כגון דלא בעי שחיטה בצפון ובעי שחיטה לשם שלמים ונראה דמשמע לי' לרש"י לפרש כן מקושית ר' שיזבי דמותיב ממתניתין דאלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים ואמאי לא מותיב ממתניתין הקודמת דחשיב מנחת עכו"ם לענין דבעי שמן ולבונה ולענין דבעי הגשה אלא ודאי משמע לי' לר' שיזבי מדברי ר"ה דקתני שלמי עכו"ם עולות דעכו"ם מביא שלמים אלא דיש להם דין עולה לענין שאין נאכלין וקשה דבשלמא לאיבעית אימא קרא ניחא דגלי קרא בהדיא דכל קרבן עכו"ם כולו כליל כעולה אבל לאיבעית אימא סברא דעכו"ם לבו לשמים קשה דמאי מועיל מחשבת עכו"ם לשנות דינו של שלמים או מנחה ויש לומר דכיון דגלי קרא דעכו"ם יכול להקריב שלמים ומנחה ועכו"ם לבו לשמים ע"כ לומר דשלמים ומנחה של עכו"ם יש להם דין עולה דכולו כליל דלא מסתבר לומר דצותה התורה להקריב קרבן עכו"ם שלא כרצונו דבקרבנות לרצונו כתיב ואע"ג שאין סברא זו פשוטה כל כך הא כתבו התוס' בבכורות (דף כ"ב ע"ב) בד"ה איבעית אימא דמשו"ה צריך קרא אע"ג דאיכא סברא משום דאין הסברא פשוטה כ"כ אבל לר"י דמוקי להך ברייתא כר"ע ודאי דמפרש דשלמי העכו"ם עולות ממש דלר"ע אין עכו"ם מביא אלא עולה לבד:

בד"ה ה"ק כו' כגון שהי' ישראל מחויב שלמים כו'. הא דמפרש כגון שהי' ישראל מחויב שלמים הוא משום דכן משמע לישנא דרבא דקאמר ע"מ שיתכפר בהן ישראל ושלמים אינן מכפרין כלום אלא ודאי רוצה לומר דיוצא בהן ידי חובתו דזה נמי קרי מתכפר כמו דמצינו בזבחים (דף ה' ע"א) דאמר אם כשרים הם ירצו ואם אין מרצין למה הן באין וקאי נמי על שלמים וקרי ליוצא ידי חובתו ריצוי והא דרבא נקט כן הוא כדי לקצר הלשון אבל אפילו אם לא הי' הישראל מחויב שלמים ואמר העכו"ם הרי זו שלמים להקריבה לשם ישראל פלוני ג"כ הוי דינו כמו שלמי ישראל דלא מסתבר לחלק כלל בין אם הישראל מחויב שלמים או לא:

בד"ה קמ"ל כי יפליא כו' דאפילו נזירות לא חיילי עלייהו כצ"ל:

בד"ה התקינו ב"ד וזה אחד מהן לעיל מיני' מיירי שהתקינו בהמה הנמצאת בעזרה יהי' נסכי' קריבין משל ציבור סה"ד כצ"ל:

בד"ה לימא ר' יוסי הוא דמרבי יין דהיינו נסכים כצ"ל:
בד"ה ולא ר"ע דאמר אין לי כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה סמי מההוא נסכי יין ואימא מנין כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה אף מנחת חובתו אינה נאכלת ומאחר דאינה נאכלת אי אתה יכול להקיש מנחת חוטא כו' כצ"ל:
בתוס' בא"ד כדמשמע בסוף הגוזל קמא דהחזירו בלילה והחזירו חצאין כו' כצ"ל:
בד"ה אי לר"י הגלילי כו' ועוד דמרבינן ברישא שלמים ותודה ובריש תמורה כו' כצ"ל.
פירוש דאי איירי בבאין עם הזבח מסתבר לרבויי נסכי עולה קודם דמרבינן שלמים ותודה:
בא"ד ובריש תמורה משמע דהא דאין עכו"ם מביא נסכים כו' כצ"ל צ"ק. ולפי זה צריך לפרש הברייתא דאזרח בא למעט דאין עכו"ם מביא נסכים משלו וככה בא לרבות דקרבן עכו"ם טעון נסכים משל ציבור אבל סוגיין דהכא ע"כ מפרש הברייתא דאין באין עם הזבח דאי מיירי בבאין עם הזבח מאי מקשה אי ר"ע האמר עולה אין מידי אחרינא לא הא בברייתא דהכא נמי הכי קאמר דאין עכו"ם מביא נסכים כלל ועוד מאי תירץ אפילו תימא ר"ע עולה וכל חברתה קאמר הא אדרבא בברייתא משמע עולה ולא חברתה ועוד דהיכי קאמר אפילו תימא ר"י הגלילי סמי מההוא יין דקשה לפי זה מתניתין דקתני דעכו"ם ששלח עולתו ממדינת הים ושלח עמה נסכים קריבין משלו כו' דלא הוי לא כר"י הגלילי ולא כר"ע:

דף עד.
בגמרא מנחת חוטא של כהנים למנחת חוטא כו' כצ"ל ש"מ:
שם אבל במזיד לא קמ"ל תניא כו' כצ"ל ש"מ:
שם מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר כו' כצ"ל. כוונת דברי אביי שמפרש דלא תאכל קאי אירשא דקרא תמצא בדברי התוס' בד"ה מאי קאמר:
שם אין לי אלא עליונה בכליל תקטר כו'. אע"ג דבתחתונה נמי כתיב כליל מ"מ כיון דלא כתיב כליל תקטר יש לפרש דכליל פירושו דכל המנחה שוה לענין דלא תאכל והו"א דנקמצת והקומץ קרב בעצמו והשירים קריבין בעצמם כמו מנחת חוטא לר"ש:
שם כהן שאכל מן האימורין מהו לאו דזרות כו' כצ"ל ש"מ:
בקונטרס בריש העמוד בא"ד שתהא עבודתה כשרה בו סה"ד ומה"ד וכי נאמר והיתה לכהן כמנחתו דאילו נאמר כמנחתו כו' לנדבתו סה"ד ומה"ד והלא לא נאמר אלא כמנחה דמשמע כמנחת חוטא של ישראל סה"ד ומה"ד לכהן כמנחה כו' כצ"ל:

בר"ה בחטאה בשגגה כו' על נפשו של עצמו וקאי על חטאת כו' כצ"ל. והדרש אינו ממשמעות דהנפש השוגגת אלא מייתורא דקרא דחטאה בשגגה אמרינן דבא ללמד דהנפש השוגגת הוא אפילו נפשו של עצמו כן משמע מדציין הקונטרס בחטאה בשגגה מלמד כו' וכן הוא בהדיא בפרש"י כת"י:

בד"ה דלמעלה על תפוח הדשן כו' כצ"ל ש"מ. פירוש דאין לומר דמתפזרין בתחלה על התפוח בלא הקטרה דכיון דתפוח הדשן אין סופו לישאר שם דכשהתפוח רבה ואין מקום למערכה מוציאין את התפוח אל מחוץ למחנה וא"כ למה לי ליתנו על התפוח ואח"כ להוציאו עם התפוח מחוץ למחנה יתנם תיכף על שפך הדשן מחוץ למחנה אלא ודאי הפירוש הוא דמקטירין אותו על המערכה ואח"כ כשצוברין את הדשן מהמערכה להתפוח מתפזרין עם שאר הדשן ביחד על התפוח ובזה יתפרש שפיר הא דפירש בדיבור שאח"כ אבית הדשן שלמטה במקום שמשליך מוראה ונוצה ותרומת הדשן ושם היו נבלעין דלמה הוצרכו להביא דשם היו נבלעין אלא משום דקשה למה לא מפרשינן הכא נמי דבתחילה מקטירין אותו על המערכה ואח"כ מתפזר עם תרומת הדשן על בית הדשן שלמטה משו"ה פירש דשם היו נבלעין משו"ה מתפרש שפיר דבתחילה מתפזרין שם משא"כ בבית הדשן שלמעלה דאין נבלעין שם אלא מוציאין אותן מחוץ למחנה אי אפשר דבתחלה מתפזרין שם כדפרישית וה"ה דהוי מצי להקשות כיון דהשירים נמי קריבין מ"ש גבי קומץ דקאמר בהדיא הקומץ קרב בעצמו ובהשירים נקט הלשון דמתפזרין על בית הדשן אלא דעדיפא פריך היינו דאבוה ובפרש"י כת"י מפרש בהדיא על בית דשן שלמעלה כלומר שמקריב השירים על גבי המזבח:

בד"ה אלא אבית הדשן דלמטה כו' כך הי' גירסתו בגמ':

בד"ה תני אבוה כו' קרב לאיבוד כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דכתיב כל מנחת כו' סה"ד ומה"ד לאכילה הקשתיו כו' דתרווייהו אין נאכלות סה"ד ומה"ד ולא לדבר אחר כו' כצ"ל:

בא"ד לענין הקרבה דשירי מנחת חוטא כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה מאי קאמר כו' חובתו ונדבתו כו' כצ"ל:

בד"ה לא תאכל חובתו כו' כמנחת חביתין וכיון כו' כצ"ל:

בד"ה סכינא כו' בענין זה סה"ד ומה"ד לא תאכל חובתו כו' כצ"ל:

בא"ד והדר תני לאכילה הקשתיו. פירוש לאחר שהזכיר קרא דוכל מנחת כהן כליל תהי' לא תאכל דהוזכר בו חובתו ונדבתו תני שפיר לאכילה הקשתיו דהוקש מנחת חובתו לנדבתו:

בד"ה ובסים ריחי' כו' במנחת חוטא ע"א כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה שכן באה עשרון כחביתין כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה ורבנן דפליגי עלי' דר"ש דאמרי מנחת חוטא כו' מאי עבדי לי' כצ"ל. משמע מדבריו דאע"ג דר"ש פליג על ר"א ולא דריש לאכילה הקשתיו מ"מ דריש האי קרא כר"א לענין דלא תאכל חובתו וקשה הא לעיל דריש ר"ש גופא דמנחת חוטא נקמצת מקרא דוהיתה לכהן כמנחה ולא איצטריך לדרוש דלא תאכל חובתו ועוד הא במכות (דף י"ח) מקשה אליבא דר"ש ולילקי נמי משום לאו דכליל תהי' אלמא דר"ש נמי דריש לא תאכל ללאו ויש לפרש דודאי לאחר דמתרץ לרבנן דלא תאכל אתי ללאו אמרינן דגם לר"ש אתי ללאו דהא דמנחת חוטא נקמצת דריש לי' מוהיתה לכהן כמנחה אבל המקשה דלא ידע דאתי ללאו אין יכול להקשות על ר"ש לא תאכל מאי עביד לי' דיש לומר דאי לאו דדריש לא תאכל חובתו הוה דריש והיתה לכהן כמנחה כרבנן שתהא עבודתה כשרה בו ואי לאו והיתה לכהן כמנחה דדרשינן לכהן כמנחה ולא לאישים כמנחה הוי דרשינן לא תאכל כר"א דלאכילה הקשתיו:
בד"ה אלא עליונה חביתין בכליל תקטר לחוד סה"ד ומה"ד תחתונה שאר מנחות כהנים בלא תאכל לחוד לאו דלא תאכל בעליונה כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה לאו דזרות לא קמיבעיא לי כו' כדאמר בפ' אלו הן הלוקין (די"ז) מן ונדריך אשר תדור כצ"ל מצאתי. פירוש דשם דריש לאו לכהן האוכל מן העולה מקרא ונדריך אשר תדור וכיון דמוזהר על אכילתה חשיב כזר לגבה ואיכא נמי לאו דכל זר לא יאכל קודש:
בתוס' ד"ה אי דלמטה כו' אלא נראה בעזרה במקום ששם פסולי קדשים נשרפין כו' כצ"ל:
בד"ה לאכילה הקשתיו דאיתקשה מנחת חוטא כו' כצ"ל:
בד"ה מאי קאמר כו' דשפיר מקיים וכל דבר המנחות הוקשו כו' כצ"ל:
בד"ה לאו דזרות כו' וכפירושו משמע כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד דכתיב לעיל מיני' ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים ונראה כו' כצ"ל. פירוש דמשו"ה מוקי לה בתרומה משום דכתיב לעיל מיני' דניתר בהערב שמש:
בא"ד וגירסת הספרים דכריתות דשייך בי' כו' ולא גרסינן ודמכות דע"כ לומר דלקי על לאו דוכל זר לא יאכל קודש אפילו היכא דלא חזי לכהנים מדלקי הכא ובכריתות אע"ג דלא חזי לכהנים והיכי מתרץ עלה במכות ה"מ היכי דחזי לכהנים:
בא"ד בע"ב אבל אי גרסינן מטומאה קשה כו' כצ"ל:
בא"ד גבי זרות כתיב דהכל זרים כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ואי מפרשינן דלאו דזרות הוא לאו דוזר לא יאכל כו' כצ"ל:
בא"ד דלא חשיב לאו דמעילה כו'. מלשונם משמע דלא באו לתרץ ההוא דמכות דהא התם מיירי מאוכל בשר העולה דההוא דמכות לא קשה מידי דבלא זה משום קושיא דליחשוב לאו דכליל תהי' לא תאכל משני התם דאה"נ ולא חשיב רק לאוי דנפקי מההוא קרא דלא תוכל לאכול בשעריך ובזה מתורץ נמי הא דלא חשיב לאו דמעילה:
בא"ד ועוד דשייך נמי בהנאה כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד דליחייב נמי משום קודש כו' כצ"ל:
בא"ד אמאי לא חשיב בכריתות לאו דחלב נבלה וחלב טרפה. וקשה דבזבחים (דף ע') אמר דהאי ואכל לא תאכלהו בא להזהיר על איסור נבלה וטרפה דחל על איסור חלב ולא קאי הלאו על חלב כלל ונראה לפרש דהכי מקשו דאמאי לא קאמר דאם אכל חלב טריפה של מוקדשין לוקה ארבע וחד משום לאו דאכל לא תאכלהו דחל על איסור חלב:
בא"ד וי"ל דפלוגתא הוא הכא. פירוש דראב"ש לא דריש לא תאכל ללאו וגם ברייתא דלעיל דדריש לא תאכל ללאו לא ס"ל לאו אלא בחביתין ושאר מנחות של כהן דילפינן חביתין משאר מנחות בגז"ש דכליל כליל ודוקא ר"א לבד דריש כל שהוא בכליל תהי' לא תאכל אפילו אימורי כל הזבחים ואברי עולה אבל במכות פריך שפיר דהתם קאמר רבא אליבא דר"ש ור"ש ס"ל דלא תאכל אתי ללאו כמו שכתבו התוס' לעיל בע"א בד"ה ורבנן דהיינו בין רבנן ובין ר"ש:
בא"ד א"נ הוי לאו שבכללות אבל במכות פריך שפיר משום דהתם קאמר בגמ' דלאו מלקות ממש קאמר אלא איסורא בעלמא וכן הכא מיבעיא לענין איסורי בעלמא אבל בכריתות מלקות ממש קאמר ולפר"י במכות דמלקות ממש קאמר מתרצי שם התוס' דאה"נ דהוה מצי לשנויי הכי אלא דעדיפא משני:

דף עד:
בגמרא אמר לי' רב אהרן לרבינא כצ"ל ש"מ:
שם במתניתין בזה יפה כח המזבח כו' כצ"ל:
שם בגמ' איכא מוראה ונוצה אע"ג דלאו לכהנים הוא מ"מ כיון דלא הוה כולה למזבח לא חשיב לי' דלא חשיב אלא הנך דכולן למזבח וכן צ"ל לקמן דפריך והאיכא לוג שמן של מצורע ומשני איכא מתנותיו אע"ג דהמתנות אינן ע"ג המזבח כיון דלא הוה כולה לכהנים לא חשיב לי' ובש"מ הקשה לקמן על התירוץ איכא מתנותיו הא אין המתנות ע"ג המזבח ומאי יפוי כח הוא זה למזבח ואיני יודע אמאי לא הקשה קושיא זו הכא על התירוץ איכא מוראה ונוצה:
שם ומאי בזה לאפוקי כו' כצ"ל:

שם קמ"ל דבזה יפה כו' כצ"ל:
שם במתניתין טעונות שלש מתנות כו' חלות בוללן כו' החלות טעונות בלילה והרקיקין כו' כיצד מושחן כמין כי והשאר נאכל לכהנים כצ"ל:
שם ת"ר סלת בשמן תעשה כו' כצ"ל ש"מ:
בקונטרס בד"ה כי קמיבעיא לי לאו דכליל תהי' כו' כצ"ל:
בא"ד בכהן שאכל את האימורין מזבח של כהן. וקשה הא במכות (דף י"ח ע"ב) מקשה על רבא ולילקי נמי משום דר"א כו' ורבא ודאי אפילו בעולת ישראל קאמר דהנך חמש לאוי דמני רבא הם אפילו בעולת ישראל והגם שאפשר לדחוק ולפרש דקושית הגמ' היא דנימא לוקה שש ולינקוט בעולת כהן אבל מנא לי' לקונטרס לפרש דר"א אייריי דוקא בזבח של כהן הא סתמא קאמר כל שהוא בכליל תהי' דמשמע אפילו בזבח ישראל ונראה לפרש דודאי ר"א אפילו בעולת ישראל קאמר אלא בעייתו של רבינא מפרש בקונטרס דקאי דוקא על אימורין מזבח של כהן דאל"כ קשה כיון דע"כ לא ידע מהך דר"א אע"ג דידע מהך ברייתא דלעיל דמוקי קרא דלא תאכל ללאו מ"מ משמע מהך ברייתא דליכא לאו דלא תאכל אלא בחביתין ובשאר מנחות של כהן וא"כ מהיכי תיתי לומר דאיכא לאו דלא תאכל באימורין של זבח משו"ה פירש דקמיבעיא לי' באימורין מזבח של כהן דהוי דומיא דמנחת כהן דאפשר בכה"ג ילפינן אימורין ממנחה לענין לאו דלא תאכל:
בד"ה לאפוקי מדשמואל כו' ולא אחר מסייע לשמואל סה"ד ומה"ד קומצו כו' כצ"ל:
בד"ה ותו ליכא מידי דהוי כולו לכהנים כצ"ל:
בד"ה לאפוקי ממאן דאמר כו' מי שהתנדב שתי לחם לשתי הלחם בלא שני כבשים כו' ולא אתי לשריפה ע"א שתי הלחם הבאות בפ"ע כגון שלא הי' להם כבשים וקאמרינן לעיל כו' כצ"ל והצ"ק מוחק מן מי שיתנדב עד בפ"ע משום דבהדיא אמרינן לעיל (דף נ"ח ע"א) דשתי הלחם אין באין בנדבה בין ביחיד ובין בציבור ונראה ליישב הגירסא דלאחר דמתרץ רב עמרם ליקרב עמהם דשני כבשים הקרבין עם שתי הלחם בעצרת מיקרי הותר מכללו לגבי לאו דשאור משום דהוה כאילו קרב שאור גופי' שוב אין יכולין למעט מקרא דקרבן ראשית תקריבו אותם אלא דוקא בכה"ג דקרבן ציבור שתי הלחם עם שני כבשים דאיכא עבירת לאו דשאור לגבי שני כבשים או שתי הלחם לחודייהו ולהקריב מהן קומץ למזבח אבל שתי הלחם לחודייהו בלא שני כבשים ולא יקריבו מהן כלום למזבח אלא לעשות בהם תנופה שפיר יכולין להתנדב דאין לנו ע"ז שום מיעוט מקרא:
בא"ד דאיכא מ"ד לאכילה אתיין ואיכא למ"ד כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ע"א לאפוקי ממ"ד מדר"ע דאמר שתי הלחם באות בפ"ע בלא כבשים דסבר כו' כצ"ל. פירוש דלפי ע"א הראשון אתי לאפוקי ממ"ד אליבא דר"ע דלשריפה אתיין אלא כמ"ד אליבא דר"ע דלאכילה אתיין ולפי פירוש ע"א האחרון אתי לאפוקי ממ"ד היינו מר"ע דס"ל הכבשים אין מעכבין את הלחם ומשכחת לה אליבא דר"ע דשתי הלחם אינם לכהנים כגון שתי הלחם הבאות בפ"ע וכמ"ד אליבא דר"ע דלשריפה אתיין אלא כבן ננס דס"ל דכבשים מעכבין את הלחם ולא משכחת לה שתי הלחם הבאות בפ"ע:

בד"ה קמ"ל בזה בשתי הלחם כו' באות בפני עצמן כו' ולאכילה אתיין מעיקרא אבל אין נאכלין וטעונין עיבור צורה ולא מ"ה כצ"ל. וזה כתבו לפי פירוש הע"א הראשון דבא לאפוקי ממ"ד אליבא דר"ע דלשריפה אתיין מעיקרא אלא כמ"ד דלאכילה אתיין מעיקרא אבל אין נאכלין מדרבנן משום גזירה דלשנה הבאה כדאמרינן לעיל (דף מ"ו ע"ב) ומשו"ה טעונין עיבור צורה:

בד"ה כל המנחות הנעשות בכלי שרת כגון מנחת מחבת ומרחשת כו'. הא דנקט מחבת ומרחשת אע"ג דכל המנחות טעונות ג' מתנות שמן דהא לא ממעטינן אלא מנחת מאפה מיציקה נראה לפרש משום דכל המנחות הנעשות בכלי טעונות שלש מתנות שמן הוא משונה בפירושו מהא דתני אח"כ כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה דהתם לא ממעטין מנחת מאפה אלא שתי הלחם ולחם הפנים וא"כ צריך לפרש כל המנחות שיש בהן קצת ממעשיהן בכלי שרת והיינו כל המנחות דאפילו מנחת מאפה דאין בה שמן עד לאחר אפיי' וא"כ לישתן ועריכתן בחוץ בכלי חול וגם אפייתן בתנור חול דהא האי תנא ס"ל דאין התנור מקדש מ"מ לאחר אפייתן בעי מתן שמן בכלי ובלילה בשמן בכלי שרת משא"כ שתי הלחם ולחם הפנים דלישתן ועריכתן ואפייתן בכלי חול ואין בהם מתן שמן כלל ואין בהם אפילו קצת מעשה בכלי שרת אבל הכא דממעטין מנחת מאפה צריך לפרש כל המנחות הנעשות בכלי שרת כל מעשיהן דמנחה שיש בה אפיי' צריך שיהא מעשה האפיי' ג"כ בכלי שרת משו"ה קאמר כגון מנחת מחבת ומרחשת דכל מעשיהן בכלי שרת דאפיי' שלהם ג"כ בכלי שרת ולאפוקי מנחת מאפה דלא הוי כל מעשי' בכלי שרת וה"ה מנחת הסלת ומנחת העומר ומנחת נסכים דאין בהם אפיי' כלל דטעונות שלש מתנות שמן דהא כל מעשיהם הם בכלי שרת:

בד"ה החלות שבמנחת מאפה טעונות בלילה לרבנן סלת ולרבי חלות. משמע מדבריו דגם במנחת מאפה פליגי רבנן וס"ל דסלת בוללן וקשה דלקמן בעמוד שאח"ז בד"ה כיצד עושה הראשון דהוא אליבא דרבנן דס"ל דסלת בוללן פירש כיצד עושה למנחת מחבת ומרחשת ובכיצד עושה האחרון דהוא אליבא דרבי דס"ל דחלות בוללן פירש דמיירי

מכל מנחות דעלמא מבואר בהדיא דרבנן לא פליגי אלא במחבת ומרחשת דוקא אבל במאפה תנור מודו לרבי דחלות בוללן וכן בד"ה אמר ר' שמואל פירש שפיר קאמרו לי' רבנן לרבי דתודה אי אפשר לבוללה חלות ונבללין סלת וה"ה למחבת ומרחשת דנבללין סלת אמר ר' שמואל אמר לך רבי שאני התם בתודה דלא אפשר כו' אבל מנחת מחבת ומרחשת כו' דאפשר לבוללן חלות נבללין חלות וכן הוא בהדיא בפרש"י כת"י דפלוגתתם הוא דוקא במחבת ומרחשת וכן משמע עוד מדברי רש"י בפסחים (דף ל"ו ע"א) בד"ה לימד על יציקה ובלילה שפירש והני במנחת מאפה תנור לאחר לישה ואפיי' ופתיתה נינהו ומסתמא סוגית הגמ' שם הוא אליבא דרבנן ועוד דאליבא דרבי אפילו במנחת מחבת ומרחשת לאחר לישה ואפיי' ופתיתה נינהו ומ"ש מאפה דנקט אלא ודאי דקאי אליבא דרבנן ומודו במנחת מאפה דחלות בוללן והא דבדיבור הקודם ד"ה לישה פירש דבמחבת ומרחשת נמי חלות בוללן הוא משובש וצריך תיקון דהא סותר עצמו עם הדיבור שאחריו שפירש והני במנחת מאפה לאחר לישה ואפיי' ופתיתה נינהו ואפשר הי' להגי' בדיבור שאחריו והני במנחת מחבת ומרחשת ומאפה תנור לאחר לישה כו' אלא דא"כ יהי' פרש"י אליבא דרבי ולא אליבא דרבנן והתוס' בעמוד שאח"ז בד"ה שפיר הביאו בשם התוספתא דחזר בו רבו וע"כ צריך להגי' בדברי רש"י וכצ"ל לישה כגון מנחת מחבת ומרחשת שלשין אותן ונותן שמן ובוללן ואופין אותן עשר חלות ואח"כ פותתן ויוצק עליהם שמן וקומץ ומנחת מאפה תנור אופין אותה תחלה עשר חלות כו' ובד"ה לימד צריך להיות והני במנחת מחבת ומרחשת לאחר לישה נינהו ובמנחת מאפה תנור לאחר לישה ואפיי' ופתיתה נינהו וכוונתו וכיון דיציקה ובלילה המאוחרין כשרין בזר כ"ש לישה הקודם דרש"י ס"ל דלישא כל המנחות יכול לעשות קודם מתן שמן והבלילה כמו שכתבתי (בדף נ' ע"ב) על פרש"י בד"ה בפנים ובהג"ה זו ניחא הא דמשמע מפרש"י בד"ה במקום זריזים איתא שהקושיא היתה נמי ממנחת מחבת ומרחשת מדפירש שהמחבת והמרחשת כלי שרת הן ע"כ נראה לי להגי' בדברי רש"י דהכא במתניתין וכצ"ל החלות שבמנחת מאפה טעונות בלילה לרבנן ולרבי חלות ולפי דמעיקרא פירש חלות של מנחת מאפה ושל מחבת ומרחשת בוללן בשמן לאחר שנעשו חלות לאחר אפיי' דברי רבי וחכמים אומרים סלת יש לטעות דהא דרבנן אומרים סלת קאי נמי אמנחת מאפה על כן פירש דמאפה גם לרבנן בוללן חלות וגם התוס' ס"ל דלא פליגי אלא במחבת ומרחשת דכן משמע מדבריהם לעיל (דף נ"ה ע"א) בד"ה כל המנחות שכתבו דמנחת מאפה לא בעי שמן עד לאחר אפיי' משמע דבמנחת מחבת ומרחשת יש שמן קודם אפיי' והיינו כרבנן דאמרי סלת בוללן ואפי"ה במאפה לא בעי שמן עד לאחר

אפיי' משום דבמנחת מאפה מודו כ"ע דחלות בוללן והגם שיש לומר דגם לרבי יש שמן במחבת ובמרחשת קודם אפי' דאע"ג דחלות בוללן מ"מ המתן בכלי הוא קודם דע"כ יש במחבת ומרחשת שמן, בשעת אפיי' כדכתיב בחביתין על מחבת בשמן תעשה מ"מ בלא זה מסתמא קושית התוס' הוא אליבא דרבנן ולא אליבא דרבי דמסתמא מתניתין דכל המנחות נילושת בפושרין דהתוס' מקשין עלי' אתיא כרבנן ועוד מדכתבו סתמא כדקאמר לקמן דחלות בוללן משמע דמפרשים דהא דקתני במתניתין החלות טעונות בלילה הוא אליבא דכ"ע וכן כתבו עוד התוס' בפסחים (דל"ו ע"א) בד"ה במקום דמאפה אין בה שמן קודם אפיי' ואין לומר דהתוס' סוברים כסברת רגמ"ה והרמב"ם וכרע"ב דפלוגתתם הוא רק במאפה ולא במחבת ומרחשת דא"כ יהא קושית התוס' רק לרבי ולא לרבנן ועוד דלקמן (דף צ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קושיא כתבו אבל לשה ועריכה דחביתין הי' בכלי הלח כו' ובין למ"ד כו' בוללן סולת ובין למ"ד בוללן חלות כו' משמע דס"ל דבחביתין נמי פליגו ולא במנחת מאפה לבד והתוי"ט רצה לפרש דברי הרע"ב והרמב"ם דפלוגתא הוא בין במחבת ומרחשת ובין במנחת מאפה ומביא ראי' מפירוש הקונטרס דהכא לא עיין היטב בפירוש הקונטרס דלקמן בע"ב ואין להאריך כאן יותר:

בד"ה כיצד מושחן לרקיקין כצ"ל:

בד"ה כמין כי כו' שהי' נוטל באצבעו מן השמן ומושח כמין כי יווני כצ"ל:

בד"ה ת"ר כו' שתהא הסולת ניתנית בשמן כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה לאפוקי מדשמואל כו' והתם משני טעמא דשמואל משום דבר שאין מתכוין כצ"ל. פירוש ובתירוץ זה מתורץ ג"כ דלא תקשה עליו ממתניתין דהכא ולא הוצרכו לתרץ אלא סברת המקשן דלא ידע מהתירוץ אמאי מקשה מברייתא ולא ממתניתין דהכא וע"ז שפיר מתרץ דעדיפא לי' להקשות מהתם דמפורש בהדיא אבל אי לא מתורץ בתירוצו דהתם מה בכך דלא הוי הכא הקושיא אלא מייתור משנה סוף סוף קשה לשמואל:

בד"ה קומצו כו' אבל יין צלול הוא כו' כצ"ל:

בד"ה איכא מתנות פירש בקונטרס מתנות על הפרוכת כו' כצ"ל מצאתי וכוונתם על פרש"י כת"י וכן הוא בהרבה מקומות:

בא"ד יצק טבל והזה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ומדהדר תני בא לו אצל מצורע כו'. כוונתם בזה לתרץ דלא תקשה מאי ראי' הוא זה מהא דלא תני בא לו להיכל שלא הי' בהיכל אלא בעזרה הא ע"כ הי' עומד בעזרה בשעת הזאה דכתיב לפני ד' ומעיקרא תני בא לו אצל מצורע והוא בשער נקנור חוץ לעזרה וא"כ הוה בעי למיתנא עכ"פ בא לו לעזרה וע"כ לומר דהמתניתין לא דייק בזה

וא"כ אפשר לומר דבא להיכל והזה על הפרוכת ותירצו ע"ז דהא דהדר ותני אח"כ בא לו אצל מצורע משמע שלא הי' עומד בשער נקנור בשעת הזאה אלא בעזרה והוה כאלו כתיב בהדיא בא לו לעזרה:

דף עה.

בגמ' נותן שמן בכלי קודם לעשייתה כו' כצ"ל:

שם ונותן שמן עלי' ובוללה ולשה כו'. נראה לי דזו היא גירסת התוס' דס"ל דלישה הוא אחר הבלילה וכן כתבו בהדיא לקמן (דף פ"ז ע"ב) בד"ה במה מחלקן לחלות וז"ל וקודם לישה צריך לבלול כשהוא סלת וכן כתבו התוס' לקמן (דף צ"ה ע"ב) בד"ה ומאי קושיא דלישה ועריכה דחביתין ודכל המנחות היתה בפנים משום דכבר היתה בהם שמן הנמדד במדת הלח שנתקדשה ומשו"ה פירשו דהא דתני במתניתין לקמן (דף צ"ו ע"א) כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ואין בהן מעשה כלי בחוץ דמעשה כלי בפנים קאי אלישה ועריכה דע"כ היתה בפנים משום דכבר נתקדשה בכלי שרת קודם הלישה בשעת הבלילה ומגניא מילתא למיפק אבראי לאחר שנתקדשה ומעשה כלי בחוץ היינו טחינה והרקדה אבל רש"י ס"ל דיכול לעשות הלישה קודם הבלילה ויליף לה מחביתין דע"כ הי' עושה הלישה ועריכה קודם המתן שמן דמוכח מהגמ' דקאמר במה מחלקן לחלות כו' פשיטא דביד דאי בכלי כו' כיון דבקללה כתיב לאו אורח ארעא דחביתין לש כל הסלת ביד ואח"כ מחלק לעיסה דאי מחלק סלת לאו סימן קללה הוא. ובדף פ"ח ע"ב אמר דרביעית נמשחה שבה הי' מודד לחביתי כ"ג רביעית שמן לכל חלה וחלה א"כ ע"כ הי' צריך ליתן השמן לכל חלה לאחר שנתחלקה העיסה לחלות לאחר הלישה ועריכה וכן כתב רש"י בהדיא לעיל (דף נ' ע"ב) בד"ה בפנים דלישה ועריכה דחביתין היתה קודם מתן שמן ובזה מיושב קושית התוס' על רש"י לקמן (דף פ"ז ע"ב) בד"ה במה מחלקן וכן הוא בהדיא בפרש"י כת"י על המתניתין דהכא ולפי זה צריך לומר דגורס בברייתא דהכא נותן שמן בכלי קודם לעשייתה ונותנה ולשה ונותן שמן עלי' ובוללה ואופה ופותתה כו', ואע"ג דמוכח מחביתין דגם המתן שמן בכלי יכול לעשות קודם הלישה מ"מ בכל שאר המנחות חוץ מחביתין אין לעשות כן לכתחילה דאם עושה כן יהא צריך ליקח כל העיסה מהכלי וליתן אותה לכלי אחר כדי לקיים מתן שמן בכלי קודם לעשייתה ואי אפשר ליקח הכל שלא ישאר משהו סלת דבוק בהכלי וחסר סלתה פסולה משו"ה צריך לכתחילה לעשות הכל בכלי אחד וא"כ ע"כ צריך ליתן שמן בכלי תחלה קודם הלישה וקשה דהא משמע מהתוס' לעיל (דף נ"ה ע"א) בד"ה כל המנחות שכתבו דבמאפה אין בה שמן עד לאחר אפיי' משום דבמאפה כ"ע ס"ל דחלות בוללן דכשעושה הבלילה

בחלות גם המתן שמן בכלי הוא בחלות דהיינו מתן שמן בכלי קודם שנותן הפתיתין לבלילה משום דהמתן שמן הוא לצורך הבלילה וכיון דהבלילה בחלות גם המתן שמן הוא בחלות וא"כ לרבי דס"ל דבמחבת ומרחשת חלות בוללן ס"ל נמי דהמתן שמן בכלי הוא ג"כ בחלות ואמאי תני הכא בכיצד עושה דרבי נותן שמן תחלה בכלי קודם הסולת ונראה לפרש דבמחבת ומרחשת אפילו לרבי דס"ל דחלות בוללן מ"מ המתן שמן בכלי צריך ליתן קודם נתינת הסולת ולרש"י עכ"פ קודם נתינת העיסה משום דמצינו דיש בהם שמן בשעת אפייתן דבכלי דהא בחביתין כתיב בהדיא על מחבת בשמן תעשה ומיני' ילפינן דבעי טיגון חוץ האפיי' דכתיב תופוני והחילוק שבין מחבת למרחשת קאמר ר' חנינא בן גמליאל לעיל (דף ס"ג ע"א) במתניתין דמרחשת עמוקה ומעשי' רוחשין ומחבת שצפה ומעשי' קשין ופרש"י רוחשין שהכלי עמוק והי' כל השמן במקום אחד וכשמניח אדם אצבעו על המנחה נד השמן בתוכה:

צפה שאינה עמוקה כו' ומתפזר השמן באוגני הכלי ולהכי קשה. וכיון דע"כ הי' בהם שמן בשעת אפיי' ע"כ הי' נותן שמן בכלי קודם הסלת דהא ליכא בכל המנחות כ"א שלשה מתנות שמן וכיון דהבלילה והיציקה הי' בחלות ע"כ השמן באפיי' הי' ע"י המתן שמן בכלי תחלה אבל במאפה דאפייתה בתנור מסתבר דכיון דהבלילה היא בחלות המתן שמן בכלי דהוא לצורך הבלילה ג"כ היא בחלות וצריך לומר דהא דתני בכיצד עושה דרבי מתן שמן בכלי קודם נתינת הסלת משום מחבת ומרחשת בלבד הוא דתני לה ולא משום מאפה ונראה דטעם דרבנן דלא ילפי מחבת ומרחשת ממאפה לענין דחלות בוללן הוא מטעם זה דכיון דמצינו דהי' בהם שמן א"כ ע"כ לומר דסלת בוללן וזה הטעם נמי של שיטת רגמ"ה והרמב"ם דס"ל דבמחבת ומרחשת כ"ע מודו דסלת בוללן:

שם וקומץ שפיר קאמרו לי' רבנן ומאי הוא כצ"ל לפי גירסת התוס' ובקונטרס יש שני נוסחאות נוסחא אחד צ"ל וקומץ מאי הוא אמר ר' שמואל כו' ונוסחא השני' צ"ל וקומץ שפיר קאמרו לי' רבנן אמר ר' שמואל כו':

שם רביעית שמן היא ומתחלקת לכמה חלות כצ"ל לגירסת התוס'. ואע"ג דרביעית שמן הוא נמי לרקיקין לא חשיב נמי רקיקין לפי דמשיחה כעין כי דבר מועט היא:

שם לא לישתמיט קרא וליכתוב כו' כצ"ל ש"מ:

בקונטרס בד"ה מה כאן כו' תעשה סה"ד ומה"ד ומה להלן במנחת מחבת כתיב יציקה ובלילה כצ"ל:

בד"ה כיצד עושה למנחת מחבת ומרחשת נותן שמן בכלי כו' כצ"ל:

בד"ה כיצד עושה מיירי מכל מנחות דעלמא נותן שמן בכלי כו' כצ"ל. פירוש דלרבי דחלות בוללן אין חילוק בין המנחות וקאי כיצד עושה לכל המנחות וכבר כתבתי לעיל דדוקא לענין בלולה בחלות כל המנחות שוין אבל לענין מתן שמן בכלי תחלה יש חילוק דבכל המנחות המתן שמן בכלי הוא בסלת ובמאפה הוא בחלות:

בד"ה אמר ר' שמואל כו' וחציו של חצי הלוג לחלות ולרקיקין כו' כצ"ל:

בא"ד להאי לישנא ל"ג מאי הוא סה"ד כצ"ל מצאתי:

בר"ה מאי תלמודא כו' והכי נמי משוחין ושניהם משיחין כצ"ל ש"מ:

בד"ה לא לישתמיט קרא כו' אלא מדכתיב בלילה בחלות ומשיחה ברקיקין כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה מנחה הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין לרבנן מביא לוג וכו' ע"א הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין כגון שהביא ה' חלות כוון כן הוא הנוסחא הנכונה והב"ח מחק מן לרבנן עד כגון שהביא ונראה שטעמו משום דקשה דהאיך משכחת לה לרבנן מחצה חלות ומחצה רקיקין ולי נראה דלא קשה מידי דרבנן דפליגי אר"ש הם ר' יוסי דפליג אר"ש בברייתא לקמן בסוף כל המנחות באות מצה דיליף מדכתיב קרבן אחד ובהדיא קאמר שם בגמרא דלר"י בדיעבד כשר והא דלשון זה דחק עצמו לפרש בדיעבד ואליבא דרבנן משום דר"ש פליג באותו ברייתא מכלל דת"ק לאו ר"ש הוא והע"א ס"ל דת"ק ור"ש בן יהודה פליגי תרווייהו אליבא דר"ש:

בא"ד הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין כו' כצ"ל:

בד"ה מושח פליגא אמתניתין כו' כצ"ל:

בד"ה ושאר השמן שנשתייר על משיחת הרקיקין מחזירו לחלות כצ"ל:

בד"ה רקיקין כו' שנשתייר על המשיחה כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה מה להלן כו' דפתיתה ויציקה כתיבי בההוא קרא כו'. פירוש אבל בלולה ניהו דכתיבא במחבת אבל לא בההוא קרא דמנחה היא אלא בקרא הקודם לו:

בא"ד דלא כתיב בהו בלילה ומתן שמן בכלי קודם לעשייתן מנלן תינח כו' כצ"ל. פירוש דבמנחת הסלת כתיב ויצק עלי' שמן ובמנחת העומר כתיב ונתת עלי' שמן והיינו יציקה אבל בלולה ומתן שמן בכלי לא כתיב בהו:

בא"ד מדכתיב מנחה במחבת מרבינן כל מנחות לשלש מתנות שמן. פירוש וגו"ש דקרבניך איצטריך למילף מחבת ומרחשת לענין מתן שמן בכלי דלא כתיב במחבת, וכיון דידעינן במחבת שלש מתנות ילפינן מריבוי דמנחה לכל המנחות דטעונות שלש מתנות שמן:

בא"ד א"כ כי היכי דממעטינן כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דהנך תיבות גבי הדדי כתיבי ויצקת עלי' שמן מנחה היא כו'. פירוש דתיבת מנחה דמרבינן מיני' כל המנחות לשלשה מתנות שמן כתיב בהדדי עם תרי מיעוטי דעלי' והיא ונימא דאתו למעוטי מאפה מיציקה וממתן שמן בכלי דלא נרבה אותה בכלל כל המנחות אבל בלולה בגופה כתיב:

בד"ה כמין כי כו' ובפירושי חומש פירש גימל כו'. בפירוש חומש שלפנינו איתא כמין נון:

בא"ד על ראש אהרן ויורד כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה אימא כו' הקשה בקונטרס גבי פתיתה נמי ליפרוך כו'. וקשה הא לקמן בע"ב בדיבור שאח"ז כתבו דדוקא ביציקה דליכא אלא ב' מיעוטין משו"ה ממעטין מאפה דצריך ב' מיעוטין אבל לעיל גבי הגשה כיון דאיכא תלתא מיעוטין ממעטינן ממיעוט קמא שתי הלחם ולחם הפנים לפי שאין מהם לאישים וא"כ הכא בפתיתה דליכא אלא חדא מיעוטא ניחא שפיר למעט שתי הלחם ולחם הפנים לפי שאין מהם לאישים ובת"כ איתא בהדיא דמשו"ה מוקמינן מיעוט דאותה לשתי הלחם ולחם הפנים לפי שאין מהם לאישים ונראה דהם לא הי' לפניהם הגירסא זו בת"כ דהא בקונטרס לקמן בע"ב בד"ה מברך כתב ותנן וכולן כל המנחות אפילו מנחת העומר פתיתין כזיתים ואי ממעטין שתי הלחם ולחם הפנים לפי שאין מהם לאישים גם השירים של מנחת העומר הוה לן למעט מטעם זה ולפי זה יש לומר דמשמע להו מדלא ממעט בברייתא נמי שירים של מנחת סלת ושל מנחת עומר בהדי שתי הלחם ולחם הפנים דהטעם דממעטינן ממיעוט דאותה דוקא שתי הלחם ולחם הפנים אינו משום שאין מהם לאישים דדוקא לענין הגשה דהיא תוספת עבודה ותוספת מעלה להמנחה מסתבר למעט אותה מנחה שיש בה גריעות יותר מכל המנחות דהיינו שאין מהם לאישים וכן יציקה היא תוספת עבודה ומשו"ה מקשו התוס' בע"ב דנוקי מיעוט קמא למנחת נסכים שיש בה גריעות דאינה באה בגלל עצמה אבל פתיתה אינה תוספת עבודה דהא במקום דאין צריך פתיתה היא גריעות דבלחמי תודה ולחם הפנים אם נפרס אחת מחלותי' פסולות ור"ש דדריש טעמי' דקרא ס"ל דפתיתה הוא משום הקמיצה וכל שאין בה קמיצה אין בה פתיתה ורבנן דלא דרשי טעמי' דקרא ס"ל דבכל המנחות איכא פתיתה מ"מ מסתבר דהפתיתה אינה חשיבות עבודה אלא כיון דהצריך לפתיתה במנחה שיש בה קמיצה לא חילק הכתוב והצריך בכל המנחות פתיתה ובצ"ק הקשה דאמאי לא פריך דנמעט שתי הלחם ולחם הפנים מיציקה ופלא הוא דהתוס' כתבו בדיבור שאח"ז בהדיא דלא נוכל לומר דממעט שתי הלחם ולחם הפנים מיציקה משום דממעט להו לעיל (דף ס"ב) משמן לגמרי:

דף עה:

במתניתין ושנים לארבעה ומבדיל מנחת כהנים קופל אחד לשנים ושנים לארבעה כו' אין בהם פתיתה מפני שאין בהם קמיצה וכל שאין בה קמיצה אין בה פתיתה כו' כצ"ל. נראה לפרש הא דכפל ואמר וכל שאין בה קמיצה אין בה פתיתה לא קאי על מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אלא הוא דבר בפ"ע ואתי ללמד על שירים של מנחת הסלת של נדבה ושל חוטא ושל מנחת העומר דבעי אפיי' כדכתיב מצות תאכל וקרא איירי במנחת סלת כדכתיב מסלת המנחה ומשמנה וכן כתבו התוס' לעיל בריש פרק כל המנחות באות מצה דפשטי' דקרא איירי במנחת סלת וכן משמע מדברי רש"י לעיל (דף נ"ט ע"א) בד"ה מנחת הסלת וכן כתיב ג"כ במנחת שמיני דהיתה ג"כ מנחת הסלת כדכתיב ומנחה בלולה בשמן ואכלוה מצות אצל המזבח ובעי נמי עשר חלות כמו שפרש"י כת"י וז"ל ומנחת סלת נמי אע"ג דקודם מלשון נקמצת אפי' הכי עשר חלות קא עבדי לי' ומשמע לי כן מלשון המשנה דכלל כל המנחות באות עשר חלות חוץ מלחמי תודה כו' וגם מנחת הסלת בכלל כל המנחות ובעי נמי פתיתה לת"ק דהא כלל כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה ולא ממעט בברייתא אלא שתי הלחם ולחם הפנים ממיעוט דאותה וכן פירש הקונטרס בסמוך בד"ה מברך ואתי ר"ש למימר דכיון דלא בעו השירים קמיצה לאחר אפיי' לא בעו נמי פתיתה אבל בפירוש החומש פרש"י דמנחת הסלת לא היתה נאפית עשר חלות וגם לא בעו פתיתה וכן משמע מדברי הרמב"ם פרק י' מה' מעה"ק הל' ט"ו דכתב דמנחת הסולת חולקין כשהיא סלת ואם ס"ל דבעי אפיי' עשר חלות ופתיתה פשיטא דלא היו חולקין קודם שנעשית מצותו דהיינו אפיי' עשר חלות ופתיתה אבל אפ פשיטא דכל אחד מה שיגיע לידו מחויב לאפות אותו מצה לקיים מצות תאכל ולי נראה דיש להוכיח ג"כ מדברי הגמ' (דנ"ה ע"א) דבעי אפיי' דדריש אפילו חלקם לא תאפה חמץ ומשמע מתוך הסוגיא דה"ה דמוזהר על כל עשיות בחימוץ בשירים כמו במנחה קודם קמיצה ואם אין מצוה באפיי' לא מסתבר שיחייב הכתוב על עשייתם בחמץ ולא משכחת אפיי' בשירים אלא במנחת הסלת ותימא גדולה היא על המל"מ שכתב בפרק י"ב מהל' מעה"ק דאם רוצה הכהן אוכלה בלא אפיי' ובלא בישול:

(**שם**) **וכולן** פותתן כזיתים. גירסא זו היא לפי' הראשון של רש"י דפירש וכולן שצריכין פתיתה מקפלן שנים לד' וד' לח' וח' לט"ז עד שיהו פתיתין כזיתים והוא מדברי ר"ש ופליג את"ק בתרתי וכן הוא בפרש"י כת"י חדא דמנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהם פתיתה ושנית דכל המנחות הצריכין פתיתה אינו מקיים מצות פתיתה בקופל כל חלה לארבעה אלא מצוה לפותתן עד שיהיו כזיתים אבל לפירוש השני אינו מדברי ר"ש

אלא הוא סתם מתניתין דאע"ג דמקיים מצות פתיתה בקופל לארבעה מ"מ אם ירצה יכול לפותתן עד שיהיו כזיתים וכן לפירוש האחרון דבקופל לארבעה הוו הפתיתין כזיתים גרסינן במשנה וכולן פתיתין כזיתים:

שם בברייתא ושנים לארבעה ומבדיל מנחת כהנים קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ואינו מבדיל מנחת כהן משוח הי' מקפלה והאנן תנן כו' כצ"ל:

שם פיסקא ר"ש אומר כו' גירסא זו היא לפי פירוש הראשון של הקונטרס דגרס במתניתין וכולן פותחן כזיתים והוא מדברי ר"ש דלפי פירוש זה יש ענין להא דמייתי מימרא דרב יוסף על הא דר"ש אומר כו' לפי דמייתי עלה מהא דאמר וכולן פותתן כזיתים וצריך להגי' בפיסקא אין בהם פתיתה וכו' אבל לשני פירושים האחרונים של הקונטרס דגרס וכולן פתיתין כזיתים ואינו מדברי ר"ש צריך למחוק הנקודות שבין מקפלה לשנים ובין ר"ש אומר ואינו פיסקא אלא הוא סיום דברייתא דמימרא דר"י והא דמייתי עלה מהא דתני וכולן פתיתין כזיתים אינו ענין כלל להא דאמר ר"ש ואע"ג דהא דפריך והאנן תנן לא הי' מקפלה אינו מדברי הברייתא מצינו הרבה פעמים כיוצא בו דמפסיק באמצע הברייתא כדי לפרשה ואח"כ גומרה:

שם האי חביצא דאית בי' פירורין כזית מברכינן עליו המוציא כו' ודלית בי' פירורין כזית מברכינן עליו הבורא כו' ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה נוטלן כו' ותנן וכולן פותתן כזיתים כו' ליקט מכולן כזית ואכלן כו' ואם מצה היא כצ"ל:

שם ואי בשעירסן שאכלו מיבעיא לי' והא דקתני ליקט מכולן כזית ואכלו ולא קתני שאכלן לא קשה משום דלשון יחיד קאי אכזית אבל התם דקתני והוא שאכלן בכדי אכילת פרס לא הוזכר כזית ובברכות הגירסא ברישא נמי ואכלן וקשה דא"כ הי' יכול לדייק מרישא דמיירי בשלא עירסן וכמו שהקשה שם הרש"א ע"כ נראה כגירסא דהכא שאכלו:

בקונטרס בד"ה הוי אומר זו מנחת מאפה כצ"ל מצאתי:

בד"ה קופל כמו כופל כופל אחת לשתים ושתים לארבע והיינו פתיתה סה"ד ומה"ד ומבדיל משברה סה"ד ומה"ד מנחת כהנים כו' פירוש דמצות פתיתה הוא מקיים בקופל לחוד אלא במנחת ישראל דבעי קמיצה משברה כדי שיהא נוח לקמוץ דהא במנחת כהנים דאין בה קמיצה מקיים מצות פתיתה בקופל לחוד:

בד"ה ואין מבדיל דכולה כליל כצ"ל:

בד"ה לא הי' מקפלה כשאר מנחת כהנים לפי שהיא חובתו ואין נקמצת כלל וכליל הוא ולקמן דאמר רבה אינו מקפלה לארבעה אבל מקפלה לשנים פירש בענין אחר דכיון דאין

אלא חצי עשרון אין מקפל אלא לשנים ונראה לפרש דהכא פירש לפי הסלקא דעתך דמקשה דלא היה מקפלה כלל והי' צריך לטעם דמנחת כהן משיח לא בעי קיפול כלל ומשו"ה מפרש לפי שהיא חובתו ובזה לבד לא סגי אלא לחלקו ממנחת כהנים אבל עדיין קשה מ"ש ממנחת העומר שהיא ג"כ חובה וצריך פתיתה כדפרישית לעיל ומשו"ה צריך לטעם ואין נקמצת כלל פירוש דאע"ג דאין בו קמיצה לאחר אפיי' מ"מ כבר הי' בו קמיצה קודם אפיי' ואין למחוק תיבת כלל כמו שמוחק הש"מ דכן הוא נמי בפירוש ר"ג ובשני הטעמים אלו לא סגי אלא לחלקו ממנחת כהנים וממנחת העומר אבל עדיין קשה מ"ש משתי הלחם ולחם הפנים דהם חובה ואין נקמצין כלל ואפי"ה בעי קרא דאותה למעט מפתיתה והכא משמע דלא בעי מיעוט כלל אלא דלא הוי כלל בכלל ריבוי דכל המנחות מדלא קאמר בברייתא דלעיל דאתי למעט נמי מנחת כהן משיח משו"ה קאמר וכליל הוא משא"כ שתי הלחם ולחם הפנים דהוי לכהנים ובשני הטעמים דחובתו וכליל הוה סגי לחלקו ממנחת כהנים ומנחת העומר ומשתי הלחם ולחם הפנים ולא הוצרך להביא הטעם דאינה נקמצת כלל אלא משום דניהו דמנחת העומר הויא בכלל כל המנחות לענין ריבוי דמנחה דבעי פתיתה משום דלא הוי כולה כליל מ"מ ליהוי נמי בכלל מיעוט דאותה כמו שתי הלחם ולחם הפנים דהא הוי נמי מנחת ציבור כמו שתי הלחם ולחם הפנים ע"כ הזכיר נמי הא דאין נקמצת כלל ובזה שפיר יש לחלק בין מנחת העומר לשתי הלחם ולחם הפנים דאינם נקמצין כלל משא"כ מנחת העומר דאיכא בה קמיצה קודם אפיי' ואין להקשות מ"ש מנחת כהן משיח ממנחת חוטא של כהנים דהיא חובתו ואין נקמצת כלל וכליל הוא ואפי"ה בעי פתיתה דיש לומר דאין זה קרי חובתו כמו מנחת כהן משיח דהיא חובתו על כל פנים אבל מנחת חוטא אין חובתו שיחטא ויקריב מנחה:

בד"ה ר"ש אומר מנחת נדבה של כהנים כו' כוונתו בזה דמנחת חוטא של כהנים יש בה קמיצה לר"ש כדאמר במתניתין ריש פרקין וגם לא שייך בה פתיתה משום דאין בה אפיי' דנקמצת סלת ולאחר הקמיצה ג"כ אין בה אפיי' כיון דהשירים קריבין ואינן נאכלין:

בא"ד ופליג את"ק דסבר מנחת כהנים קופל. פירוש אבל אמנחת כהן משיח לא פליג דהא לפי הס"ד גם לת"ק לא הי' מקפלה כלל ולמאי דמסיק דלת"ק מקפלה לשתים גם לר"ש מקפלה לשתים דהא כתיב מנחת פתים והא דקאמר גבי מנחת כהן משיח נמי דאין בה פתיתה משום דאין בה קמיצה היינו משום דר"ש פליג את"ק בפתיתה גופא דת"ק ס"ל דקופל לארבעה ור"ש דס"ל דקופל עד כזיתים וא"כ אי מנחת כהן משיח בעי פתיתה הוה בעי נמי פתיתה עד כזיתים משו"ה קאמר דאין בה פתיתה אלא דבעי קיפול לשתים

משום גזה"כ דכתיב מנחת פתים והיינו לפירוש הראשון של רש"י דפירש דר"ש פליג את"ק בתרתי אבל לשני פירושים האחרונים צריך לומר דגם לת"ק דס"ל דהי' מקפלה לשנים אינו משום מצות פתיתה דמצות פתיתה הוא לעולם לארבעה אלא משום דכתיב מנחת פתים ולא פליג את"ק כלל במנחת כהן משיח אלא איידי דנקט מנחת כהנים נקט נמי מנחת כהן משיח וכן כתב הראב"ד בפירושו על הת"כ דגם ר"ש ס"ל דמנחת כהן משיח מקפלה לשנים משום דכתיב מנחת פתים וכן כתבו הרא"ם וגור ארי':

בד"ה וכולן כו'. לפי פירוש זה האי וכולן הוא מדברי ר"ש דפליג את"ק נמי בשיעור פתיתה אבל לשני פירושים האחרונים האי וכולן הוא לכ"ע:

בא"ד איכא דאמרי כו' ומכל חלה כו' ולא הי' כו' כצ"ל:

בא"ד ולא הי' בכל פת אלא כזית וקשה הא לפי החשבון מגיע לכל פת יותר מב' זיתים דעשרון הוא מ"ג ביצים וחומש ביצה וביצה הוא לכל הפחות שני זיתים וגם לוג שמן הוא ו' ביצים ומסתמא הי' נותן למתן שמן בכלי ולבלילה שני חלקים דהיינו ארבעה בצים וא"כ הי' בס"ה תשעים וארבעה ביצים וחלק אותם לעשר חלות ובכל חלה יש ארבעה פתיתין מגיע לכל פת שני זיתים ועוד וצריך לומר דהיתה בלילתן עבה והי' הנפח חסר ממה שהי' קודם כשהי' סלת כדאמרינן לעיל (דף נ"ג ע"ב) בגמ' עיסת השאור עבה נמצאת יתירה:

בד"ה ת"ל אותה אותה לפתיתין כו' וב' לד' סה"ד ומה"ד ולא פתיתה לפתיתין. לפירורין סה"ד ומה"ד ומבדיל והדר קמיץ לה סה"ד ומה"ד ואינו מבדיל כו' כצ"ל:

בד"ה אבל מקפלה לשנים דכיון דאין אלא חצי עשרון אין מקפל אלא לשנים וצריך לומר לפי זה דהא דתני לקמן במתניתין (דף ע"ו ע"א) דחביתי כ"ג באות שתים עשרה חלות דבין בבקר ובין בערב עושה מכל חצי עשרון שתים עשרה חלות וכשמקפל לשנים הוו הפתיתין שוין כשאר כל המנחות דמקפלן לארבעה והא דאיצטריך לפרש הכא טעם אחר ממה שפירש במתניתין דהטעם דמפרש במתניתין הוה ניחא לפי הס"ד דלא הי' מקפלה כלל אבל למאי דמסיק דגם מנחת כהן משיח הי' מקפלה לשתים וא"כ גם מנחת כהן משיח הויא בכלל הריבוי דמרבה כל המנחות לפתיתה וצריך טעם אמאי אינו מקפלה לארבעה ככל שאר המנחות:

בד"ה האי חביצא שלנייקוק כצ"ל ש"מ:

בד"ה מברך הכהן המוציא סה"ד ומה"ד ותנן כו' אפילו מנחת העומר פותתן כזיתים ואי לא הוו כזיתים אינו מברך יש לדקדק מנא לי' למידק מכאן דעל פחות מכזית אינו מברך ובברכות פרש"י מנא אמינא לה דאפרורין כזית מברך המוציא וכן הוא הכא בפרש"י

כת"י ונראה דדייק לה מדאיצטריך למיתני דמברך המוציא על אכילת שירי מנחה דכבר תני לה בהדיא במשנה בריש כיצד מברכין דעל הפת מברך המוציא אלא ודאי בא לאשמועינן דעל פירורי כזית נמי מברך המוציא וממילא משמע דעל פחות מכזית אינו מברך מדלא אשמועינן רבותא טפי דאפילו בפחות מכזית מברך:

בד"ה ליקט מכולן מכל הפירורין כזית כצ"ל ש"מ. פירוש דעל פירורין פחות מכזית קאי כמו שהביאו התוס' בשם יש ספרים וכן הוא נמי בפרש"י כת"י:

בא"ד כזית ואכלו אם חמץ הוא כו' ומדיוצא בהן כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה בשעירסן כו' וגבלן בידו כו' כצ"ל:

בד"ה כשיעור אכילת פרס שלא שהה בין פירור לפירור כו' ובברכות פרש"י שלא שהה מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה יותר מכדי אכילת פרס ומזה ראי' למה שכתב רבינו בצלאל אשכנזי על גליון הש"ס שלו שנמצא בירושלים וז"ל זה הפירוש אשר הוא בדפוס מפרק אלו מנחות עד שתי הלחם אינו מפרש"י ז"ל והוא של פרשן אחר עכ"ל:

בד"ה ואי בשעירסן שגבלן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה שאכלו כו' ומשמע דהרבה פירורין יש כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אמר לי' ר"י אלא לעולם שלא עירסן כו' כצ"ל ש"מ בגמ' לא נמצא אמר לי' רב יוסף אלא הקונטרס מפרש דהא דמתרץ אלא הב"ע הוא מדברי ר"י והקונטרס אין מציין כלל מדברי הגמ' וכיוצא בזה יש הרבה בד"ה הב"ע כו' אי אית בי' כזית כו' כצ"ל:

בתוס' בד"ה חביצא כו' שקורין שלנייקוק כו' כצ"ל:

בא"ד והא בסמוך מייתי עלה ליקט מכולן כו' פירוש לפי מה שפירשו לקמן בד"ה ליקט מכולן דאחמשת המינים קאי ולא אמנחות וליכא לא בישול ולא טיגון ומאי ראי' מייתי מינה לחביצא דאיכא בישול:

בא"ד ומשמע אין הפרוסות קיימות אפילו יש בהן כזית כו' ואין לומר דהכא מיירי בפרוסות קיימות כמו שכתבו לקמן וכי יש לך אין פרוסות קיימות יותר מזה וכוונתם דקודם הטיגון של המנחות עדיין לא הוו פרוסות כלל אלא סלת והטיגון כיון דחשיב כבישול ומבטל מתורת לחם כ"ש דאינו חשוב הסלת לחם ע"י הטיגון כיון דעדיין לא הוו על הסלת שם פרוסות:

בא"ד כעין טיגון של מנחה ומביא ראי' דכמו דאין הטיגון מבטל מתורת לחם מדמברך המוציא על פירורין כזית אע"ג דהוי אין פרוסות קיימות ה"ה דהדבקה דהוה כמו טיגון אין מבטל מתורת לחם אם יש בפירורין כזית ואפילו אין הפרוסות קיימות והא דאין

מברכין המוציא על פירורין פחותין מכזית אין הטעם דהדבקה או הטיגון מבטל מתורת לחם אלא אפילו בלא הדבקה אין מברכין המוציא על פירור פחות מכזית ומשו"ה מייתי שפיר מליקט מכולן:

בא"ד ובערוך פירש כו' הוא ממש כפיר"ת אלא דהוא מפרש הדבקה ע"י מרק וכן הוא בהדיא בתוס' בברכות:

בד"ה הי' עומד כו' והר' שמעי' פירש כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ליקט מכולן כו' אפתיתין שאין בהם כזית קאי ולא איתפרש לן היכא כצ"ל:

בד"ה אפילו פירורין שאין בהם כזית כו' אבל פתיתין גדולים ופתיתין קטנים מודו כ"ע דעל הגדול מברך ופשיטא הואיל ואיכא לחם אחר שלם כו' כצ"ל פירוש דצנומה פירשו התוס' פירורין כמו שכתבו בסה"ד דמיירי בככר שנפרר ממנו בקערה לשם ברכה כו' ולפי"ז מסתמא לחם אחר שלם הוא גדול מהפירורין הצנומין בקערה ופשיטא כיון דלחם אחר הוא שלם וגדול אההוא לחם מברך:

דף עו.

במתניתין ר"י אומר בבצק כו' כצ"ל ש"מ:

שם בגמ' ר"י אומר שיפה ובעיטה בבצק יש לדקדק מהיכן משמע לי' מהברייתא דוקא בבצק יותר מהמתניתין דקמיבעיא לי' דילמא אף בבצק קאמר ונראה דדייק מהא דמאריך בלישני' וקאמר שיפה ובעיטה בבצק דאי אף בבצק קאמר א"כ דיבורו מקושר עם דברי הת"ק דאמר שיפה ובעיטה בחיטין והוא מוסיף עליהם אף בבצק ולא הוי בעי למימר תיבות שיפה ובעיטה דכבר הזכיר אותם ת"ק בחיטין אבל אי דוקא בבצק קאמר א"כ קאמר באפי' נפשי' ושפיר הוצרך לומר דבעינן שיפה ובעיטה בבצק ויש מגיהין ר"י אומר שיפה בחיטין ובעיטה בבצק ואין צורך למחוק הספרים בגמ' ובפרש"י ובתוס' ובפירוש המשניות להרמב"ם נראה שהיתה לפניו גירסא אחרת בגמ':

שם שכן יחיד שנתנדב כו' כצ"ל ש"מ:

שם הנך נפישן יש לדקדק דלפירוש הקונטרס בעמוד הקודם דמשמע לי' דמנחת העומר בעי פתיתה מדתני כל המנחות בעי פתיתה ולא תני חוץ ממנחת הסולת ה"ה דבעי עשר חלות וכן הוא בהדיא בפרש"י כת"י ואמאי לא ילפינן דבעי שתים עשרה מלחם הפנים שכן ציבור חובה בשבת בטומאה הקדש ולבונה מצה ועצם והנך נפישין ויש לומר דכיון דלא כתיב במנחת העומר אפיי' כלל אלא ילפינן לי' ממנחת סלת דכתיב בי' מצות תאכל מריבוי דואת תורת וכיון דאפיי' דמנחת סלת מסתבר למילף מלחמי תודה ה"ה מנחת העומר דלא מסתבר לחלק ביניהם כיון דכלל אותם בקרא אחד לענין אפיי':

שם כולן באות שתים עשרה אי ס"ל כו' כצ"ל ש"מ:

בקונטרס ד"ה או דילמא כו' להבאה לחודי' חשיב חד שיפה כ"ש כצ"ל:
בד"ה אתיא חוקה חוקה מלחם הפנים דכתיב בלחם הפנים מאשי ד' חק עולם כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד אף כאן י"ב שאר מנחות דבאות עשר עשר מנלן כצ"ל והד"א:
בד"ה שכן יחיד כו' הן קרבן יחיד כו לאפוקי לחם הפנים שהוא קרבן ציבור ואין בא בנדבה ואין טעון שמן ואין נפסל בלינה שהרי מניחו ח' ימים כו' כצ"ל:
בד"ה שכן הקדש כו' קדשי קדשים הן וטעונין לבונה והווין מצה תרווייהו כצ"ל:
בד"ה ועצם באין בגלל עצמן משא"כ בלחמי תודה שהן קדשים קלים ואין טעונין לבונה כו' ובאין בגלל זבח כו' כצ"ל:
בד"ה ואכתי פריך כו'. דילפי חוקה חוקה מלחם הפנים כו' דחוזר ומלמד בבנין אב ובעיא הוא במסכת זבחים (דף נ' ע"ב) אי חוזר ומלמד ולאו בבנין אב הוא אלא במה מצינו ואפשר קרי לי' בנין אב הואיל ויליף מלחם הפנים כצ"ל פירוש דבנין אב הוא חדא מתרתי והכא דהוא חדא מחדא לא הוי אלא מה מצינו וקאמר דאפשר משו"ה קרי לי' בנין אב משום דחביתין יליף מלחם הפנים ונמצא מנחות דילפי מחביתין חדא מתרתי:
בד"ה כלי חביתין ומנחות טעונות כלי כ"ש ע"א כלי מקדשין כן הוא הנוסחא הנכונה והב"ח מוחק תיבת ע"א וגרס טעונות כלי שרת דכלי מקדשן ולא אבין איזה הכרח הי' לו למחוק הספרים הא לעיל (דף נ"ט ע"א) קאמר נמי בגמ' כלי ופרש"י דכל המנחות טעונות כלי ללוש וכתבתי שם לפרש דכוונת רש"י דכל המנחות ילפינן מהקישא דחטאת ואשם דכשעושה הלישה והעריכה בפנים אפילו כשעושה אותם בלא שמן אפי"ה בעי כלי אבל שתי הלחם ולחם הפנים לא ילפינן מחטאת ואשם ואפילו כשעושה לישתן ועריכתן בפנים לא בעי כלי והטעם הוא כמו שפרש"י התם דלחם הפנים אין נקדש אלא בתנור משו"ה לא הוו בכלל הקיש דחטאת ואשם לענין כלי וא"כ ה"נ יש לפרש כן דבעי כלי שרת ללישה ועריכה כשעושה אותן בפנים והתם לא מצי לפרש כפירוש השני דהכא דכלי מקדשן דגם לחם הפנים אין נקדש אלא בכלי דהיינו תנור למ"ד דתנור מקדש או שלחן משא"כ בלחמי תודה אין מיקדשין אלא בשחיטת הזבח דלחמי תודה לית להו תנור כמו שכתבו התוס' לעיל (דף מ"ו ע"א) בד"ה ואיזו:
בד"ה מנחות וחביתין טעונין הגשה למזבח ובאין לאישים כו' כצ"ל:
בד"ה יליף מלחם הפנים כו' דקדשים קלים הן כצ"ל ש"מ:
בד"ה שלמיו כו' ירושלמיות מרבינן נמי שבאין כו כצ"ל צ"ק:
בתוס' בד"ה ר"י אומר שיפה ובעיטה בבצק כו' ובתוספתא דווקנית כו' כצ"ל:

בד"ה דאפרשינהו כו' וכדרב טובי בר קיסנא דאפרשינהו בלישייהו כו' כצ"ל:

דף עו:

בגמרא שאפאה חלה אחת כו' מ"ט מצת כתיב כו' כצ"ל ש"מ:

שם ההוא פליגא כו' כצ"ל:

שם שתי הלחם שני עשרונים משלש סאין כיון דמחיטין כו' שני עשרונים אתו משלש סאין כו' עשרים וארבעה עשרונים מעשרים וארבע סאין מ"ט כו' כצ"ל:

שם או שמיעט ב פני עשרונן פסולות כו' כצ"ל ש"מ:

שם מפני החיסחון מאי מ החיסחון כו' כצ"ל:

בקונטרס בד"ה ההוא דרב טובי דמכשר אע"ג דכתיב מצות כו' כצ"ל:

בד"ה העומר דאותן שלש סאין כו' כצ"ל:

בד"ה מ"ט בא משלש סאין כצ"ל:

בד"ה דמחדש אתי שיש בו סובין יותר מבישן ושעורים נמי כו' כצ"ל:

בד"ה שריבה במדת עשרונן כו' כצ"ל:

בד"ה ריבה במדת סאין שלהן כגון העומר שהי' בא כו' אלא ב' סאין וכן שתי הלחם שבאין מ"ג סאין ולחם הפנים שבא מכ"ד סה"ד ומה"ד כשרה כו' כצ"ל:

בד"ה בדקה בגסה כו' ולוקי קרטין הגרוסות והווין סלת כצ"ל:

בד"ה רשב"א אומר כו' כצ"ל:

למעלה מזו אחת עבה מחברתה כו' זו היא פירוש על זו למעלה מזו ולא שהי' למעלה ממש והא דקאמר עליונה קולטת סובין פירוש העבה שבכולן ותחתונה קולטת סלת פירוש הדקה שבכולן ומתוך פירושו נראה דרק הראשונה היתה קולטת סובין וכל הי"ב הדקות מהראשונה כולן קולטות סלת ופעולתן היתה שהקמח הדק תעבור מעבר לנפה והא דבעי שתהא כל אחת דקה מחברתה ולא סגי בנפה אחת שתהא דקה כדקה האחרונה לפי שע"י שמניפין הקרטין בנפה נופל קמח הדק שסביב הקרטין ודבק בו והקרטין הולכין ומתקטנין ומשו"ה צריך דנקבי הנפה ג"כ יהיו דקין יותר בכל פעם כדי שלא יפלו הקרטין מעבר לנפה:

בד"ה ת"ל אותה אותה נקחת חיטין כו' כצ"ל:

בד"ה לפי שחסה תורה כו' כדי שיבוא להם בזול כו' כצ"ל:

בא"ד אבל שאר מנחות כו'. ויש לדקדק דהא יש מנחת נסכים שבאה פעמים בכל יום לקרבן התמיד ובשבת וימים טובים בזה ג"כ למוספין והם עולין לכל השנה יותר מלחם הפנים שלכל השנה ונראה דלא ממעט מאותה אלא מנחות האפויות דומיא דלחם הפנים אבל מנחת נסכים דכולה כליל כשהיא סלת מותר לקנות חיטין:

בתוס' ד"ה שריבה כו' ודבר תימא הוא האיך יכול לכוין כו'. פירוש שהם מפרשין שריבה במדת חלתן שעשה חלות גדולות ומיעט במדת חלתן שעשה חלות קטנות כמו שפי' הקונטרס בלשון ראשון ולפי זה אפילו לא ריבה ומיעט במנין החלות אלא שעשה אחת גדולה ואחת קטנה ג"כ פסולות:

בד"ה כל המנחות כו' פי' בקונטרס בלשון ראשון כו' נקמץ נמי מן החצי היתר ונמצא שאין לעשרון קומץ שלם והוה לי' קומץ חסר ואם מיעט במדת עשרונן כו' כצ"ל וכן הוא בפרש"י כת"י וכוונת התוס' הוא על פרש"י כת"י דבפירוש הקונטרס הנדפס ליתא וכבר כתבתי ליישב קושית התוס' על רש"י לעיל (דף כ"ב ע"א) בתוס' ד"ה שזו בלילתה עבה ואין ראוי לכפול הדברים:

בא"ד ואם ריבה או מיעט פסולות כו'. פירוש שריבה ארבעה עשרונים לפר ושלשה עשרונים לאיל או שמיעט עשרון שלם כן הוא בהדיא בפרש"י כת"י:

בד"ה בדקה בגסה כו' והתחתונה שבכולן עשוי' שתהא קולטת את הסלת. ולפי פירוש זה היו הי"ב נפות העליונות עשויות לקלוט הסובין ורק התחתונה שבכולן היתה דק לקלוט את הסלת ואין להקשות אמאי לא סגי בחד נפה שתהא בה נקב עבה בשיעור שהיתה הנפה הי"ב ותקלוט כל הסובין דיש לומר דמתוך שהסובין מרובין וגסין והנקב דק סותמין הסובין את הנקב וקולטת אף הסלת משו"ה צריך בתחלה נפה בנקב עבה כדי שהסובין שאינן גסין כל כך יפלו עם הסלת מעבר השני של הנפה והסובין הגסין מתוך שאינן מרובין לא יעכבו את הסלת בשעת הריקוד שלא תפול מעבר השני של הנפה ואח"כ בנפה השני עושין הנקבים דקין מן הראשונה ותקלוט הסובין הגסין מן הנקב שאינן מרובין כל כך וכן עושין תמיד עד הנפה הי"ג שעושין נקבי ויפה דקין מאוד פחות מעט משיעור הקרטין כדי שתקלוט הסלת:

הדרן עלך פרק אלו מנחות נקמצות

התודה פרק שמיני

דף עו:

בקונטרס בד"ה שהן שש מדבריות כו' ואותן שש מדבריות הן שתי איפות כו' כצ"ל והד"א צ"ק:

בא"ד שהן כ' עשרונים כו' וב' איפות הן כ' עשרונים כצ"ל:

בתוס' ד"ה התודה כו' דלקמן קים לן גם עכשיו כו' כצ"ל די רש"ק. פירוש דלקמן בעמוד הסמוך דרשינן מקרא דיחזקאל דאיפה שלש סאין ובזמנו כבר הוסיפו בירושלים שתות על של מדבר:

דף עז.
במתניתין חלות ורקיקין ורבוכה נמצאו שלשה עשרונים כו' כצ"ל:
שם בגמ' תוכן אחד יהי' מה בת כו' כצ"ל צ"ק:
שם לשאת מעשר החומר הבת כו' כצ"ל מצאתי:
שם וחק השמן הבת השמן מעשר הבת כו' כצ"ל ש"מ:
בקונטרס בד"ה עשרה הי' לחמץ כו' הי' חמץ סה"ד ומה"ד ובמצה ג' מינין כו' של י' עשרונים נמצאו שלשה עשרונים כו' כצ"ל:
בד"ה לשאת מעשר החומר הבת דהבת היא נטילת מעשר על החומר כו' תוכן אחד הוא ומ"ט ילפת מבת לילף מאיפה גופה סה"ד ומה"ד הכתיב עשירית החומר האיפה עשירית החומר שהוא שלשים סאין האיפה סה"ד ומה"ד אלא כו' כצ"ל:
בד"ה ה"נ כו' למילף מיני' לא ידענא כו' כצ"ל:
בד"ה אלא מהכא כו' שהוא לשון האמור כו' כצ"ל. פירוש דהוא מורגל בפי כל דהכל קורין לשלשים סאין כור:
בא"ד הוא שלש סאין כו' דאיפה שלש סאין כו' כצ"ל:
בא"ד והכי מתפרש קרא כו'. פירוש דהוא מפרש דהשתא נמי צריכין לקרא דהאיפה והבת תוכן אחד כדאמר ר"ח ומהכא לא ילפינן אלא דהבת הוא שלש סאין ולא קשה כיון דהשתא ילפינן דחומר הוא כור א"כ נוכל למילף מקרא דכתיב באיפה גופה ועשירית החומר האיפה דאי לאו קרא דכתיב האיפה והבת תוכן אחד לא הוי ידעינן דחומר הוא כור דהא כתיב עשרת הבתים חומר כי עשרת הבתים חומר משמע דחומר הוא עשרים בתים דהיינו שני כורין אבל השתא דכתיב האיפה והבת תוכן אחד ובת כתיב בהדיא דהוא עשירית הכור ע"כ מתפרש קרא דכתיב שני פעמים עשרת הבתים חומר דהוא כפל הדיבור כמנהג הנביאים:
בד"ה אלא משום תגרא כו' במדה שנתוספו ביותר משתות הוי מטי דיאנא למוכר שהי' מפסיד אותו יותר משתות ומשום דלא לימטיי' דיאנא כו' ומהדר בתמי' כו' מה תקנה עשו לו סה"ד והד"א כצ"ל:
בד"ה עשרים שקלים כו' הרי ר"מ דינרין הוו בהאי מנה כו' כצ"ל:
בד"ה מתניתין כו' דאותו ששי הוסיפו על החמשה ועשו ה' ירושלמיות מן ו' מדבריות נמצאת כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה והשקל כו' תימה כו'. בהגהות ר"ב רנשבורג כתב ע"ז עיין בכורות (דף נ' ע"א) דפריך הש"ס הכי ומתרץ כתירוצם ועיינתי שם וראיתי דאין זה ענין לזה דהתם פריך על הא דכתיב בתורה עשרים גרה השקל מהא דתניא שש מעה כסף דינר ושפיר

מתרץ דהברייתא לבתר דהוסיפו עלייהו אבל התוס' מקשין על קרא דכתיב ביחזקאל דאז כבר הוסיפו עלייהו כדחשיב ששים שקלים המנה ומשו"ה הוכרחו לתרץ דשני פעמים הוסיפו אחד בימי יחזקאל דהוסיפו על המנה ופעם השני בימי חכמים דהוסיפו על הדינר וקרא דכתיב ביחזקאל והשקל עשרים גרה הוא קודם הוספה שני' ועוד תירצו דקרא דיחזקאל רוצה לומר חשבון השקלים דקודם שהוסיפו:

באי"ד כולהו שיתין מנייא רבא דקודשא יהא לכון כו' כצ"ל צ"ק:

דף עז:

בגמרא תלמוד לומר ממנו תרומה לד' וכתיב בתרומת מעשר ממנו תרומה לגז"ש כו'. ולפי נוסחא זו משמע דהתירוץ הוא דלא מתיבת תרומה לבד דרשינן גז"ש אלא משתי תיבות דהיינו ממנו תרומה וקשה דא"כ מה מקשה הגמ' אח"כ דנילף מתרומת מדין ומתרומת חלה הא התם לא כתיב ממנו ועוד מאי חידש הגמ' בהתירוץ דתדר"י הא בברייתא דלעיל נמי קאמר הכי ע"כ נראה דהשתא דרשינן גז"ש מתרומה שנאמר בו תיבת השם כמו בלחמי תודה דכתיב תרומה לד' ובתרומת מעשר נמי כתיב תרומת ד' ומשו"ה מקשה שפיר מתרומת מדין ומתרומת חלה דכתיב בהו נמי תיבת השם בתרומה ותדר"י מתרץ דלא דרשינן גז"ש אלא תרומה שנאמר בה ממנו וזה ליכא כ"א בתרומת מעשר ולפי זה גרסינן הכא תלמוד לומר תרומה לד' וכתיב בתרומת מעשר תרומת ד' לגז"ש כו' וכן הוא הגירסא בספרי פרשת צו:

שם דנין תרומה הנאכלת במקום טהור מתרומה הנאכלת במקום טהור כו' כצ"ל. ועיין בזבחים (דף נ"ה ע"א) דקאמר בהדיא אותה במקום קדוש ולא אחרת במקום קדוש למעט לחמי תודה דלא בעי מקום קדוש אלא מקום טהור ומקום קדוש היינו עזרה מחנה שכינה:

שם אי מה להלן שני עשרונים אף כאן שני עשרונים כו' כצ"ל:

שם וסלת מרבכת כו' כצ"ל:

שם והשאר נאכל לבעלים כו' כצ"ל:

שם דנין דבר שנאמר בו ממנו תרומה לד' מדבר שנאמר בו ממנו תרומת ד' לאפוקי כו' כצ"ל:

בקונטרס בד"ה מכולן מכל לחמי תודה כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה שלא יטול כו' משום דבעינן שלא יטול מקרבן על חבירו. לכאורה הוא שפת יתר דקאמר שלא יטול מקרבן זה תרומה על חבירו משום דבעינן שלא יטול מקרבן על חבירו ונראה לפרש דהוא גורס ושלא יטול בוי"ו כמו דגרסינן במשנה שבמשניות ולפי גירסא זו משמע דילפינן מקרא דמכל קרבן שני דברים אחד שיהו כל הקרבנות שוות בהפרשת

תרומה שיפריש תרומה על כל הקרבנות ושני שלא יטול תרומה מקרבן על חבירו ומשו"ה דחק הקונטרס וכתב משום דבעינן שלא יטול מקרבן על חבירו דאע"ג דנטל מקרבן אחד שתים אחד בשביל עצמו ואחד בשביל חבירו וא"כ הוו כל הקרבנות שוות בהפרשת תרומה מ"מ לא חשיב הפרשה משום דבעינן שלא יטול מקרבן על חבירו:

בד"ה שיש אחריהן תרומה כו' כצ"ל:

בד"ה דנין כו' במקום טהור שנאכלת בירושלים כו' כצ"ל:

בד"ה ת"ל תרומה לד' והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לד' סה"ד ומה"ד לגז"ש דכתיב בלחמי תודה תרומה לד' ונאמר בתרומת מעשר כו' כצ"ל:

בד"ה נאמר כאן לחם דכתיב על חלות לחם חמץ סה"ד ומה"ד מה להלן עשרון לחלה דכתיב שתים שני עשרונים וגומר סה"ד ומה"ד תודה ושתי הלחם באין מנחת חמץ עם הזבח סה"ד ומה"ד לחמי תודה כו' כצ"ל קצת מצ"ק:

בא"ד דכתיב בהו ממושבותיכם תביאו לחם תנופה סה"ד ומה"ד מה ת"ל תביאו כו' כצ"ל:

בד"ה ת"ל תהיינה יו"ד יתירה ריבוייא היא כו' כצ"ל:

בד"ה למדנו י' לחמץ משתי הלחם שהוא חמץ ותהיינה בחמץ כתיב כו' כצ"ל צ"ק. וכוונתו לפרש דלא תיקשי בשלמא מעיקרא דילפינן לחם לחם לא נוכל למילף אלא לחמץ דלחם בתודה בחמץ כתיב אבל בתר דמסיק דילפינן מתהיינה דיו"ד יתירה אתי ללחמי תודה לעשר עשרונות שפיר יש לומר דקאי נמי אמצה ומשו"ה מפרש דכיון דריבוי דתהיינה כתיבי בשתי הלחם שהוא חמץ מסתמא לא אתי יו"ד יתירה ללמד בתודה אלא בחמץ דוקא והא שכתב ותהיינה בחמץ כתיבי פירושו דריבוי דתהיינה לחמץ שבתודה כתיבי:

בד"ה נגד חמץ הבא מצה דכמה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה י' לחמץ כו' מדרשא דנגד חמץ הבא מצה כצ"ל ש"מ:

בד"ה ת"ל אם על תודה בהאי קרא כתיב ג' מיני מצה. הוצרך לפרש זה משום דבקרא כתיב ב' מיני מצה ומין אחד רבוכה ומפרש דרבוכה נמי מין מצה הוא ויש בקרא ג' מיני מצה:

בד"ה מן המחובר משמע שיהא הכל שלם החלות והתרומה כו' והיינו דפריך אלא מעתה כו' סה"ד ומה"ד התם מאי מחובר איכא כו' כצ"ל. פירוש דקשה לי' הא מחובר משמע מוקף והתם גבי חלב שפיר הוי מוקף ע"כ פירש דמשמע נמי שיהא הכל שלם החלות והתרומה וה"ה גבי חלב נמי בעינן שיהא הכל שלם הבהמה והחלב ומשו"ה פריך אלא

מעתה כו' דהתם לא הויא הבהמה שלימה כדפירש הקונטרס לקמן ויש להקשות דא"כ למה לי קרא דאחד שלא יטול פרוס הא ממנו נפקא ונראה לפרש דממנו לא נפקא אלא שיהא שלם בשעת הפרשה אבל אם נפרס חלה של תרומה לאחר הפרשה לא נפסלה בכך ומאחד ילפינן דבעינן שיהא שלם בשעת הקרבה דהיינו בשעת זריקת דם התודה:

בא"ד דקס"ד שהוא מנותח בשעה שנוטל החלב כצ"ל פירוש דקס"ד שמה שחותך הכרס להפריש מתוכו החלב חשובה הבהמה מנותח עי"ז ומשני שזה קרי שלם וממנו אתי לאפוקי שלא ינתח בשר מן הבהמה לגמרי שלא יהא מחובר כלל וכן משמע מלשון הקונטרס שפירש בד"ה שלא ינתח בשר קודם וכה"ג הוי מחובר בשעת הפרשה:

בד"ה ונילף מתרומת מדין דהויא אחד מנ'. ביומא (דף כ"ד ע"א) פירש"י דהויא אחד מחמשה מאות וכן הוא הכא בפרש"י כת"י וטעמם של כל אחד עיין ביומא (דף כ"ד ע"א) בתוס' ד"ה בתרומת:

בד"ה ונילף מתרומת חלה דהויא אחד מארבעים ושמונה. תרומת חלה מדאורייתא אין לה שיעור ושיעור אחד מכ"ד לבעה"ב ואחד ממ"ח לנחתום הוא מדרבנן והא דפירש דנילף מחלה דהויא אחד ממ"ח כוונתו נמי מדרבנן דאם הגז"ש הוא מחלה אע"ג דמדאורייתא אין לה שיעור מ"מ ילפינן מחלה נמי לענין שיעור דרבנן והא דלא בעינן אחד מכ"ד דהוא שיעור חלה לבעה"ב משום דהטעם דנחתום סגי באחד ממ"ח משום דעיסתו גדולה שייך נמי בלחמי תודה דהוא עשרים עשרונים:

בד"ה מדמעת כשאר תרומה כו' שיהא צריך להעלותה באחד ומאה דגבי דימוע לא אשכחן מיעוט בקרא. לולא פירוש הקונטרס היינו יכולין לפרש דהאיבעיא הוא מדרבנן אם הצריכו רבנן בתרומת לחמי תודה נמי שיעור ק"א לבטל התרומה דהא דימוע אינה אלא מדרבנן דמדאורייתא ברובא בטל וכן הוא בהר"ש תרומות פרק ד' וכן הוא בתוס' יבמות (דף ע"ג) בד"ה משא"כ במעשר וכן כתב הרמב"ם בסוף פי"ד מהל' תרומות אבל מלשון הקונטרס שכתב דגבי דימוע לא אשכחן מיעוט בקרא משמע דהאיבעיא הוא מדאורייתא דדרשא דאת מקדשו ממנו היא דרשא גמורה מה"ת וכן משמע מפרש"י לעיל (דף ו' ע"א) בד"ה שלא היתה לה שעת הכושר דשיעור מאתים בערלה וכלאי הכרם הוא מה"ת דפירש דומיא דערלה וכלאי הכרם דכתיב בההוא קרא ואם דרשא דמן המאתים הוא אסמכתא קשה האיך יש הו"א לומר דדרשא דמשקה ישראל דהיא דרשא גמורה מה"ת הוה דומיא דדרשא דמן המאתים דלא הוי רק אסמכתא וראיתי בספר אחד שהביא בשם הרמב"ן על ע"ז (דף ע"ד) שכתב דתרומה בק"א הוא מה"ת לר"י דמב"מ לא בטל וחידושי הרמב"ן אינו ת"י:

בד"ה מאי תלמודא כו' י' עשרונים כצ"ל:
בתוס' ד"ה והקריב כו'. עיין תוס' נדה (דף ז' ע"א) ד"ה ומקפת:

דף עח.
אמר רבא בעשרונים דבר הכתוב כצ"ל:
שם תביאו ריבויא היא כצ"ל:
שם במתניתין ורבוכה כו' כמצה שבתודה כו' ירושלמיות כו' כצ"ל ש"מ:
שם שהן ששה עשרונים כו' כצ"ל:
שם בגמ' שמן מאי ניהו לאו היינו רבוכה כצ"ל ש"מ:
שם וכי מה למדנו לבניו מיום המשחו כו' כצ"ל ש"מ. וקשה מאי פריך הא לעיל (דף נ"א ע"ב) דריש בניו אלו כהנים הדיוטות דכשהכהן מתחנך לעבודה מקריב ביום חינוכו עשירית האיפה וכמו דאמר הכא מקיש חינוכו להמשחו משמע דמבניו ילפינן חינוכו ונראה לפרש דקשה ליי' דהוה בעי למיכתב זה קרבן אהרן ביום המשחו אותו ובניו אשר יקריבו וגומר ומדכתב ביום המשח אותו לאחר אשר יקריבו דקאי נמי אבניו דריש להקיש חינוכו להמשחו לענין רבוכה:
שם צריך שתי עשירית האיפה כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה בעשרונים דבר הכתוב כו' כצ"ל. ואין להקשות כיון דילפינן מיו"ד דתהיינה לעשרה עשרונים וכבר למדנו עשרה חלות בגז"ש מתרומת מעשר א"ש ידעינן שפיר דעשרון לחלה בלא קרא דתביאו דיש לומר דאי לאו קרא דתביאו לא הוי ידעינן למידרש דיו"ד יתירה דתהיינה דכתיב גבי שתי הלחם דקאי על חמץ דלחמי תודה אבל השתא דכתיב תביאו ודרשינן מיני' דלחמי תודה יהיו כשתי הלחם ולא ידעינן אי לענין עשרון לחלה או לענין שני עשרונים לכל החלות שפיר דרשינן דיו"ד דתהיינה אתי ללמד על חמץ דלחמי תודה דיהיו כשתי הלחם לענין עשרון לחלה שיהיו עשרה עשרונים אלא דקשה קושית התוס' בד"ה אמר ר"י דלמה לן גז"ש דתרומת מעשר דמיו"ד דתהיינה ילפינן עשרה עשרונים ומתביאו ילפינן עשרון לחלה ומאחד שלא יטול פרוס א"כ הוי אחד מעשרה וקשה לפירוש הקונטרס דמאי מקשה ואימא עשרה קפיזי דא"כ דרשא דתביאו במאי מוקמת לה לא לעשרון לחלה דא"כ הוו עשרה עשרונים ולא לשני עשרונים לכל החלות דא"כ לא הוי בכל החלות אלא שלשה קבין ושלשה חלקי חמישית הקב ועשרה קפיזי הם חמשה קבין ולפירוש התוס' שפירשו בעשרונים דבר הכתוב כדדרשינן מה להלן עשרון לחלה אף כאן עשרון לחלה ניחא דאה"נ זו היא התירוץ של הגמ' דמתרץ בעשרונים דבר הכתוב דיו"ד דתהיינה אתי ללמד על הא דדרשינן מקרא דתביאו דלחמי תודה יהיו כזה וקרא דתביאו בעשרונים מיירי דכזה היינו עשרון לחלה

ולא בעשרה קפיזי דאי אפשר לקיומי קרא דתביאו דלחמי תודה יהיו כזה אבל לפירוש הקונטרס קשה ואפשר לומר דאם ליכא הוכחה דיו"ד דתהיינה אתי לעשרה עשרונים לא הוי ידעינן לדרוש דקאי אלחמי תודה כמו שכתבתי דאם לא כתיב תביאו לא הוי ידעינן לדרוש דיו"ד דתהיינה קאי אלחמי תודה:

בד"ה וכי דבר הלמד כו' דהוא עשרה גמרינן כו' דלחם לחם חוזר ומלמד כו' כצ"ל והד"א:

בא"ד גמרינן משתי הלחם עשרון לחלה מן היקשא דלחם לחם וכן פירש עוד לקמן בד"ה תביאו ריבויא היא כו' אבל אי תדרוש כדמעיקרא אתיא לחם לחם הוי דבר הלמד מהיקש וקשה הא לחם לחם הוי גז"ש ולא היקש ועוד הא לעיל פריך הגמ' על הגז"ש דלחם לחם ומסיק מדרשא דתביאו ונראה לפרש דאין כוונת הקונטרס על הא דקאמר לעיל נאמר כאן לחם ונאמר להלן בשתי הלחם לחם אלא כוונתו על דרשא דתביאו והא דקאמר הקישא דלחם לחם היינו משום דהמקשה ס"ד דהא דדרשינן מתביאו שכל מה שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה היינו מה שאתה מביא לחמי תודה הרי הוא כשתי הלחם וא"כ הוי היקש דמקשינן לחם דתודה ללחם דשתי הלחם והתרצן השיב לו דכיון דתביאו יתירה הוא הוה כמו דכתיב בלחמי תודה ולפי"ז הא דדרשינן ממקום אחר הרי הוא כזה היינו דשתי הלחם הרי הוא כלחמי תודה והרי זה בא ללמד ונמצא למד דלחמי תודה הוו עשרון לחלה כמו שתי הלחם וזה הוה מגופו ולא מהקישא דהא לא הוקש לחמי תודה לשתי הלחם אלא שתי הלחם ללחמי תודה וממילא ידעינן דלחמי תודה הוו עשרון לחלה:

בד"ה הימנו כו' ליכא למיפרך הכי סה"ד ומה"ד מאי איכא למימר וכי דבר הלמד בהיקש חוזר כו' כצ"ל:

בד"ה תביאו כו' דלא הוה לי' למיכתב כו' ולא מהיקש וכי מלמד חמץ על המצה י' עשרונים לא מצית למיפרך כו' כצ"ל:

בא"ד אבל אי תדרוש כדמעיקרא כו' כצ"ל:

בד"ה שהן ששה עשרונים דעשרה קבין הן ששה עשרונים ושני שלישיות דכיון דעשרה עשרונים הוו לג' מינין שבמצה נמצא לב' יתות בן ששה עשרונים וב' שלישי עשרון כצ"ל:

בד"ה מה"מ דהמילואים היו באין חלות ורקיקין ורבוכה חלות ורקיק חד הוא אלא שזה נבלל וזה נמשח ורבוכה היינו חלות בשמן כצ"ל פירוש דברקיקין לא הי' שום מתן שמן מכל השלשה מתנות שבכל המנחות ואפילו מתן שמן בכלי תחלה לא הי' ברקיקין אלא משיחה דכיון דמיעט קרא חלות בלולות ולא רקיקין בלולין אימעט נמי ממתן שמן בכלי תחלה דהוא נמי לצורך הבלילה ונכלל בכ"מ בהש"ס בשם בלילה כמו יציקה ובלילה

כשרה בזר וכמו הא דתנן במתניתין לא בלל כשר דבכל הני גם מתן שמן בכלל וכן הא דאמר ר"י לעיל בללה חוץ לחומת עזרה פסולה גם מתן שמן בכלל וכבר הארכתי שם ואין צורך לכפול הדברים:

בד"ה אנתא דמשחא כו' עגול כמו לחם והיינו לחם שמן מ"ר ז"ל כו' כצ"ל:

בד"ה מקיש חינוכו להמשחו דכהן הדיוט מביא חביתין ביום חינוכו לעבודה וכהן גדול בכל יום והיינו רבוכה וחינוכו הוא המילואים שלו אלמא דבמילואים הוי רבוכה אף חלת לחם שמן כו' אחת להמשחו כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה ואחת לחינוכו כו' לעבודת כהן גדול כצ"ל מצאתי:

בד"ה הא דלא עביד כו' מביא שלש כו' מ"ר ז"ל סה"ד ומה"ד שלמיו כו' כצ"ל:

בד"ה ולרביעית שמן כו' וחציו לרבוכה ולחמץ כו' כצ"ל:

בד"ה אמר ר"פ כו' לא הוקש לחם נזיר כצ"ל:

בתוס' ד"ה אמר ר"י כו' בעשרונים דבר הכתוב פי' כדדרשינן מה להלן עשרון לחלה אף כאן עשרון לחלה ובקונ' כ' בס' מוגה שלו כו' תהיינה עשרה עשרונים דבר הכתוב כו' י' עשרונים דבר הכתוב כו' והוי להו עשרה עשרונים דמה נפשך איכא עשר חלות כו' אלא דוקא שני עשרונים אימא אלו דוקא עשרון לחלה כו' דיו"ד לא מייתרא כו' ועוד אי מיו"ד ילפינן עשר עשרונים כו' שלא יטול פרוס כו' כצ"ל:

בד"ה הימנו כו' נפקא לי' דעשרה עשרונים הוא דבדידי' כתיב תהיינה דמשמע עשר דהא אתודה קאי ולהכי גמר משתי הלחם כו' דעשר עשרונים הוא כו' כגון אי לא הוה כתיב כו' הוו עשרה עשרונים כו' שיש י' עשרונים כו' כצ"ל. ופירוש הקונטרס דסוף איזהו מקומן הוא לפי איהד גירסא דלא דרשינן י' דתהיינה ולא ידעינן עשרה עשרונים בחמץ שבתודה אלא בגז"ש מתרומת מעשר מנין החלות ומשתי הלחם עשרון לחלה:

בד"ה אחת להמשחו כו' ויש מפרשים כגון שעמד ביוה"כ כו'. סברתם דלא בעי כ"ג עשירית האיפה משום חינוכו דכ"ג אלא כשעמד ביוה"כ דוקא משום דעבודת יוה"כ אינה כשרה אלא בכ"ג ומשו"ה צריך עשירית האיפה דבזה יהי' ניכר שהוא כ"ג והקשו התוס' דחינוכו הוי קרבן יחיד ואין דוחה יוה"כ ועוד דבפ"ק דיומא שקיל וטרי בגמ' במה מחנכין כ"ג שעמד ביוה"כ אחר התמיד של שחר משמע דאין מחנכין אותו בעשירית האיפה משום דאין קרבן יחיד דוחה יוה"כ:

דף עח:

במתניתין השוחט את התודה בפנים כו' כצ"ל ש"מ:

שם בגמ' חוץ לעזרה קדוש כצ"ל:

שם עד שיהא החמץ לשוחט או לזורק או לאחד מבני חבורה ועד שיהא עמו בעזרה כצ"ל:

שם דאי אתמר בההוא בההוא קאמר ר"י כו' מודה לי' לריש לקיש דאי איתי' בפנים קדוש אבראי לא קדוש כו' השוחט את התודה בפנים כו' כצ"ל:
שם על חלות לחם חמץ וקריב מלמד כו' בתנור קרבנו על זבח מלמד כו' הזבח זבח תודת מלמד כו' שלא לשמו לא קדש הלחם כצ"ל:
שם אביי אמר בכלי שרת מקדשין שלא מדעת כו' כצ"ל מצאתי:
שם מר סבר סכין מקדש ככלי שרת ומר סבר סכין כיון דלית לי' תוך אין מקדש ככלי שרת ואיכא דאמרי כו' מר סבר סכין אלימא מכלי שרת ומר סבר סכין כיון דלית לי' תוך לא אלימא מכלי שרת כצ"ל:
שם במתניתין שחטה ונמצאת בעלת מום כו' כצ"ל:
שם בגמ' כל שפסולו קודם שחיטה כו' פסולו אחר שחיטה כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה חוץ לחומת בית פאגי כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד היינו חוץ לחומת הר הבית כו' וכן הוא בפירוש המשניות להרמב"ם אבל בפרש"י כת"י הכא פירש חוץ לחומה החיצונה שבירושלים וכן פירש עוד לקמן (דף צ"ה ע"ב) ובפסחים (דף ס"ג) ובב"מ (דף צ' ע"א) ובסנהדרין (דף י"ד ע"ב) ובתוס' שם ד"ה מלמד נמי משמע כן וכן כתב הר"ש במשנה ח' פ"ק דכלים ועיין תוי"ט כאן:
בד"ה חוץ לחומת העזרה כו' לא קדש סה"ד ומה"ד על בסמוך דכתיב על זבח התודה חלות כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה אבל מקדש לחם כו' אימא לא יהו קדוש עד שיהא כו' כצ"ל:
בד"ה ואי אתמר בהא בלחמי תודה סה"ד ומה"ד בהא קאמר ריש לקיש כו' בעינן על בסמוך סה"ד ומה"ד אבל בהך כו' כצ"ל:
בד"ה אימא מודה לי' לר"י כו' כצ"ל:
בד"ה זבח תודת משמע כו' כצ"ל:
בד"ה והא שאין אפוי' כו' קמ"ל סה"ד כצ"ל מצאתי:
בד"ה ליקדשו מ' מתוך פ' קדשו כו' דאי אבדו הנך ליפוק באחריני סה"ד ומה"ד אל יקדשו כו' כצ"ל מצאתי. והא דאם אבדו נפיק באחריני ולא חיישינן דילמא הני לא קדשה השחיטה צריך לומר דהיינו כר"א ברבי שמעון דלעיל (דף מ"ז ע"א) דסבירא לי' דשחיטה לא מקדשה את הלחם קדושה גמורה אלא בזריקה נגמר הקדושה ולדידי מקדשה השחיטה כל השמונים חלות לאחריות כמו שכתבו התוס' לעיל (דף מ"ח ע"א) בד"ה הא דלא כרבי אבל לרבי דסבירא לי' דשחיטה מקדשת קדושה גמורה אין השחיטה מקדשת אלא מ' דוקא ואי אבדו הנך לא נפיק באחריני דדילמא הני לא קדשה השחיטה אבל מדברי התוס' דכתבו דצריך ליקח מכל מין י"א חלות לתרומה משמע דלרבי נמי

אתיא דלראב"ש הא יכול למשוך ארבעים חלות מתוך הפ' וליזרוק עליהן כמו בשוחט שני כבשים על ארבעה חלות דלעיל (דף מ"ז ע"ב) וצריך לומר דהא דאמרי' דלאחריות קא מכוין הוא רק לפי סברתו והוא דעת טועה אבל מדברי התוס' לקמן (דף פ"א ע"א) בד"ה אם איתא דכתבו כיון דלאחריות קא מיכוין צורך קרבן נינהו משמע דאינו דעת טועה וצריך לומר דלאחריות נינהו אם אבדו קודם שחיטה:

בד"ה מ"ד קדשו סבר כו' דאי אבדו ניפוק באחריני ומ"ד לא קדשו סבר כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה אבייי אמר בכלי שרת מקדשין כו' קמיפלגי מ"ד קדשו כו' מקדשין כו' שלא מדעת בעלים שאעפ"י שהבעלים נתכוונו לשמונים כו' לזבח ומ"ד לא קדשו סבר כו' ופסול סה"ד והד"א ומה"ד ר"פ אמר כו' מה שראוי להן מ"ד קדשו סבר סכין נמי מקדש כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה דאע"ג כו' מקדש הזבח כו' כצ"ל:

בד"ה שחטה חוץ לזמנה כו' פיגול מעליא או חוץ למקומו חוץ לעזרה קדש הלחם והוי מפוגל הואיל ופסולו הוה לאחר שחיטה כו' אבל שלא לשמה לא קדש הלחם כו' כצ"ל והד"א:

בא"ד חוץ לעזרה. צריך לומר דקאי על מחשבת זריקה או הקטרה דעל מחשבת אכילה הוה בעי לומר חוץ לחומת ירושלים והא דנקט בכה"ג ולא נקט במחשבת אכילה חוץ לירושלים משום דלקמן בע"ב גבי פלוגתא דר"א ור"י אליבא דר"י בחוץ למקומו הוצרך לפרש חוץ לעזרה לרבותא כמו שאפרש שם נקט הכא נמי חוץ לעזרה:

בא"ד ומ"מ בפנים שחטה. כוונתו בזה משום דטעמו של ר"י אליבא דר"י דס"ל בחוץ למקומו דלא קדש מפרש בקונטרס לקמן משום דמחשב על חוץ לעזרה והוי כמו שחיטת דרום דתרד לר"י פירש הכא דטעמו דר"מ דס"ל לכ"ע דקדש משום דניהו דמחשבתו היתה על חוץ לעזרה מ"מ השחיטה היתה בפנים:

בא"ד אבל שלא לשמה לא קדש הלחם כו'. הוצרך לזה אע"ג דלעיל יליף מקרא דזבח תודת שאם שחט שלא לשמה לא קדש הלחם וא"כ אין צריך לטעם אלא משום דלקמן בברייתא קאמר דר"י השיב לר"א דנילף חוץ למקומו משלא לשמה דפסול מחשבה ואין בה כרת ושתיק ר"א הוצרך לתת טעם לר"מ דלא יליף חוץ למקומו משלא לשמה:

בד"ה זה הכלל כו' לפיכך קדש הלחם שחטה ונמצאת בעלת מום כו' כצ"ל והד"א. וכוונתו בזה לפרש דפלוגתא דר"א ור"י בבע"מ קאי נמי אזה הכלל דטעם פלוגתתן הוא נמי אי חשיב בע"מ פסול דקודם שחיטה או לאו כמו דמפרש לקמן בד"ה אם עלו לא ירדו:

בתוס' בד"ה ולא בעינן על בסמוך כו' כל המנחות באות מצה כו' לא דמי להההוא דהתם כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד דתנופה דשתי הלחם כעין הקרבתן כו' כצ"ל. פי' דתנופה דשתי הלחם הוא כמו הקרבה דהא אין מקריבין ממנו כלום למזבח ומשו"ה מסתבר לדרוש על בסמוך דהקפיד הכתוב שיהי' אצל הכבשים בשעת תנופה אבל למקדש לחם דהכא או שוחט על חמץ אין סברא לדרוש על בסמוך אלא שיהא הלחם קיים בשעת שחיטה והא דלא הקשו נמי על ריש לקיש מרבנן דס"ל לעיל על ממש ואפילו מרבי קשה דהתם בעי רבי שיהיו זה אצל זה ממש ולא סגי שיהיו בעזרה יש לומר משום דהתם כתיב לפני ד' וא"כ לא צריך קרא לכתוב על בסמוך שיהא בעזרה דמלפני ד' נפקא וע"כ דרשי רבנן על ממש ורבי ס"ל על בסמוך זה אצל זה ולא קשה אלא על ר"י דלא דריש כלל על בסמוך:

בד"ה או לאחד מבני חבורה אפסח קאי אבל אתמיד פשיטא כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ליקדשו כו' היינו היכא שמתברר לבסוף דלאו כלום עבד כו' כן הוא הנוסחא הנכונה ולא כהגהות הצ"ק וה"פ דדוקא היכא דאין תקנה אלא דוקא כשמברר לבסוף כמו באומר שני לוגין שאני עתיד להפריש דע"כ צריך לברר ולהפריש לבסוף אז אין מועיל בירור זה למ"ד אין ברירה דלא אמרינן הוברר הדבר שעל זה נתכוין מתחלה אבל הכא אין צריכין לברר כלל דשפיר יש תקנה בלא בירור כמו שכתבו התוס' בסה"ד דיפריש י"א חלות מכל מין אין זה ענין לברירה דקדשו כל היכא דאיתנייהו שוב מצאתי כן בהדיא בתוס' עירובין (דף נ' ע"ב) בד"ה ומר סבר:

דף עט.

בגמ' לא נחלקו ר"א ור"י על חוץ לזמנו כו' כצ"ל ש"מ וכן מוכח נמי ממה שאפרש בסמוך: שם מה בע"מ לא קידש כו'. ויש לדקדק הא בבע"מ לא כתיב בהדיא דלא קידש אלא דלא מצינו שקידש בשחיטה פסולה רק בחוץ לזמנו ובע"מ ליכא לדמותו לחוץ לזמנו משו"ה לא קידש וא"כ אי ס"ל לר"י דחוץ למקומו נמי לא דמי לחוץ לזמנו אינו צריך לדמותו לבע"מ ולא הוי בעי למימר אלא אין דנין פסול שאין בו כרת מפסול שיש בו כרת ועוד כמו דליכא לדמותו לחוץ לזמנו משום דחוץ לזמנו יש בו כרת וחוץ למקומו אין בו כרת כן נמי אין לדמותו לבע"מ כמו שהשיב ר"א אין דנין פסול מחשבה מפסול הגוף ועוד אמאי לא השיב ר"א אין דנין פסול דלאחר שחיטה מפסול דקודם שחיטה ועוד קשה דלקמן קאמר רבא דחוץ למקומו תרד וקאמר עלה בגמ' דרבא כר"י דאמר דחוץ למקומו לא קדש מאי ראי' יש מלא קדש לתרד הא ר"י גופי' קאמר נדוננו משלא לשמו וא"כ יש ללמוד משלא לשמו דתרד לא תלוי בלא קדש דהא שלא לשמו לא קדש ולא תרד

ועוד קשה דהתוס' בזבחים (דף פ"ד ע"א) בד"ה פרט לנשחטה בלילה הקשו לרב יהודה דס"ל במעילה דקדשי קדשים ששחטן בדרום ירדו הא ליכא אלא תלתא מיעוטי וליכא מיעוט רביעי למעט נשחטו בדרום ואמאי לא הקשו נמי אחוץ למקומו לרבי יהושע דתרד כדאמר רבא לקמן ועוד אמאי לא נזכר דין התודה ששחטה בלילה לא בדברי רבי מאיר ולא בדברי רבי יהודה ונראה לפרש דר"מ ס"ל כר"ש דפליג על ר"י בזבחים (דף פ"ד ע"א) וס"ל דמיעוט דזאת אתי למעוטי כל הפסולין דקודם שחיטה וכל הפסולין דלאחר שחיטה לא ירדו מריבויא דתורת ומשו"ה ס"ל דכיון דגלי קרא בחוץ לזמנו דקדש הלחם יש סברא לומר דגלי קרא דדין קדש הלחם ודין אם עלה לא ירד דין אחד הוא לשניהם וכל הפסולין דלאחר שחיטה כמו פסול דחוץ לזמנו קדש הלחם כמו דקאמר ר"מ בברייתא זה הכלל כל שפסולו קודם שחיטה כו' ותודה ששחטה בלילה ג"כ קדש הלחם דהוא ג"כ פסול דלאחר שחיטה והוי נמי בכלל דאמר כל שפסולו כו' ולא הוצרך לפרט כל הפסולין דקדש וכל הפסולין דלא קדש דאטו כי רוכלא ליחשב וליזיל ולא נקט אלא שחטה ונמצאת טריפה לדוגמא מהנך פסולין דפסולי קודם שחיטה דלא קדש וחוץ לזמנו וחוץ למקומו לדוגמא מהנך פסולין דלאחר שחיטה דקדש הלחם ור' יהודה פליג התם אר"ש וס"ל דבע"מ ודכוותי' כל הפסולין דקודם שחיטה לא צריכין מיעוטי כלל כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף פ"ד ע"א) בד"ה פרט ותלתא מיעוטי מוקים לתלתא פסולין דלאחר שחיטה ולפי זה שוב לא מצינן למימר דגלי קרא בחוץ לזמנו וה"ה לכל הפסולין דלאחר שחיטה כמו בדין דאם עלה לא ירד דהא התם נמי איכא פסולי דלאחר שחיטה דירד ומשו"ה ר"י לית לי' הך כללא דכייל ר"מ זה הכלל כל שפסולו קודם שחיטה כו' ולר"י לא אמרינן דקדש הלחם אלא בחוץ בזמנו בלבד לר' יהושע וגם לר"א בתר דהדר בי' ונשחטה בלילה לא קדש אפילו לר"א דקודם דהדר דהא ר"א לא קאמר אלא דנין פסול מחשבה מפסול מחשבה ונשחטה בלילה הוי פסול זמן ולא פסול מחשבה ולא הוצרך ר' יהודה להזכירו כמו דלא הזכיר כל הפסולין דלא קדש ולא הזכיר בע"מ אלא משום דר"מ קאמר דפליגי בי' ר"א ור"י אליבא דר"ע משום דס"ל דקדש תלוי בלא ירד קאמר איהו דלא תלוי זה בזה ואפילו לר"ע דכ"ע לא קדש דאין דנין פסול הגוף מפסול מחשבה ולפי זה לא גרסינן בדברי ר"י ששחטה ונמצאת טריפה כמו שכתבתי בדיבור הקודם מהא דרבי יהושע מדמה חוץ למקומו לבע"מ היינו משום דס"ל דחוץ למקומו הוי פסול הגוף כמו בע"מ הטעם אכתוב בסמוך בשם התוס' בבע"מ כתבו התוס' בזבחים (דף פ"ד ע"א) בד"ה פרט דלא צריך מיעוט כלל דבלא מיעוט נמי לא הוי בכלל ריבוי דתורת וכיון דבע"מ פשיטא לן דתרד פשיטא נמי דלא קדש דאע"ג דתרד לא ילפינן מלא

קדש דאפשר דלא קדש ולא תרד אבל לא קדש ילפינן מתרד ושפיר קאמר ר"י מה בע"מ לא קדש והיינו מדירד אף חוץ למקומו לא קדש ובזה ניחא נמי הא דהוצרך ר"י לדמותו לבע"מ ולא סגי לי' אי הוה קאמר דאין לדמותו לחוץ לזמנו משום שאין בו כרת דיש בזה נ"מ לענין דאם עלה תרד ובזה ניחא הא דקאמר בגמ' לקמן דרבא דאמר תרד כר"י דאמר לא קדש והיינו מדמדמה אותו לבע"מ ולא קשה מנא לי' לר"י דחוץ למקומו תרד דהא ליכא מיעוט רביעי דהא כתבו התוס' הכא ובזבחים (דף פ"ד ע"א) בד"ה וחוץ למקומו לר"ת דגרס לקמן תודה ולא גרס חטאת דמשמע דדוקא חוץ למקומו דקדשים קלים תרד דהטעם הוא משום דבקדשים קלים ליכא מעילה באימורין קודם זריקה וכי שחיט חוץ למקומן לא מייתי הזריקה למעילה לכך תרד דהא חסירה זריקה החשובה ולפי זה הוי חוץ למקומו דקדשים קלים כמו נשפך הדם דתרד אליבא דר"י משום דתלתא מיעוטי כתיבי ועוד איכא שם פירוש אחר דחוץ למקומו חשיב כמו שחט בדרום לר"י דכתבו התוס' בזבחים (דף פ"ו ע"א) בד"ה פרט דילפינן מקרא דתרד או דשחטו בדרום הוי כמו ששחט חוץ לעזרה דלא צריך מיעוט כלל וכן משמע מפירוש הקונטרס דהכא בד"ה על חוץ לזמנו שקדש ובד"ה התם דמשמע דגורס הכא חטאת ואפילו בקדשי קדשים אמרינן דתרד ע"כ ס"ל כפירוש האחר של התוס' ומטעם דהוי כמו שחטן בחוץ לעזרה ולפי זה צריך לומר דהא דאמר ר"י לר"א ועוד נדוננו משלא לשמו כו' לדברי ר"א הוא דקאמר הכי דס"ל דחוץ למקומו לא הוי אלא פסול מחשבה וכן פירש הקונטרס בזה ועוד דקשיא לך היאך נדונו מבע"מ דפסול הגוף הוא כו':

שם אני דמיתיו לחוץ לזמנו כו' כצ"ל:

שם אם עלו לא ירדו ואידך כי אמר ר"ע כו' כצ"ל ש"מ:

שם אם עלו לא ירדו לגופי' אבל לקדושי לחם לא כו' כצ"ל:

שם והדר בי' רבה לגבי' דרבא מדהדר בי' ר"א לגבי' דר"י. צריך לומר דרבה לא שמיע לי' הך ברייתא דהדר בי' ר"א דאל"כ אמאי התחיל לחלוק על רבא כיון דר"א כבר הדר בי' ואפילו לאיכא דאמרי דלא הדר בי' רבה ג"כ צריך לומר כן דאם לא כן קשה דאמאי פליגי משמי' דנפשייהו כיון דאיכא בזה פלוגתא דתנאי ורבה הוה לי' למימר דהלכה כר"א ורבא הוה לי' למימר דהלכה כר"י כמו דמקשה בכ"מ לימא כתנאי והא דקאמר דהדר בי' רבה משום דהדר בי' ר"א אע"ג דלא שמיע לי' כלל מפלוגתא דר"א ור"י מ"מ לא מסתבר למימר דסברתו של רבה תהא דלא כר"א ודלא כר"י. ויש לדקדק מנא לי' להאי לישנא לומר דר"א הדר בי' וסבר כר"י לגמרי דילמא לא הדר בי' אלא ממאי דאמר קדש משום דאין דנין פסול שאין בו כרת מפסול שיש בו כרת וסבר כר"י דלא קדש אבל

בתרד לא ס"ל כר"י משום דאין דנין פסול מחשבה מפסול הגוף כמו דאמר מעיקרא ויש לומר משום דשתק לגמרי ולא השיב לר"י כן משמע דהודה לי' נמי למאי דאמר דנין פסול שאין בו כרת מפסול שאין בו כרת דהיינו חוץ למקומו מבע"מ:

(**שם**) **במתניתין** ונמצא הזבח פסול אם יש זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה כצ"ל:

שם בגמ' ונמצא הזבח פסול כו' כצ"ל:

שם מאי לאו דאיפסל בשחיטה כו' כצ"ל:

שם כגון שקיבל הדם בכוס ונשפך כו' כצ"ל:

בקונטרס בד"ה על חוץ לזמנו שקדש הואיל ומ"מ איתי' לזבח בעזרה אבל חוץ למקומו דלא הוי בעזרה פליגי כצ"ל. פירוש חוץ למקומו חשיב כמו שחטה חוץ לעזרה לר"י משו"ה פליג ר"י והיינו ממש כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף פ"ד ע"א) בד"ה וחוץ למקומו דפסול דחוץ למקומו הוי כמו שחטן בדרום דירדו לר"י בפ"ק דמעילה והכא נמי הוא אליבא דר"י ובד"ה פרט לנשחטה בלילה כתבו דשחטן בדרום הוא כעין שחיטת חוץ ויש להבין למאי צריך לחילוק זה הא בברייתא גופה קאמר רבי יהושע הטעם דחוץ לזמנו יש בו כרת וחוץ למקומו אין בו כרת משו"ה לא ילפי מהדדי ועוד דנדוננו משלא לשמה ונראה לפרש משום דרבי יהושע מדמה אותו לבע"מ ומשו"ה ס"ל נמי דתרד כמו דאמר בגמרא בסמוך ורבא כר"י אבל מהא דלא קדש לא נוכל ללמוד נמי דתרד דהא בשלא לשמה לא קדש ולא תרד וקשה מנא לי' לדמות אותו לבע"מ הא אין דנין פסול מחשבה מפסול הגוף משו"ה מפרש דר"י ס"ל דחוץ למקומו חשיב כפסול הגוף משום דהוי כמו שחטן בחוץ ויש להקשות לפי פירושו כל הנך קושיות שהקשו התוס' הכא דקאמר בכמה דוכתי אפילו לר"י דחוץ למקומו איתקש לחוץ לזמנו ובפרט בזבחים (דף פ"ג ע"ב) קאמר ר"י בהדיא דחוץ למקומו איתקש לחוץ לזמנו לענין דלא תרד ואין לתרץ כמו שכתבו התוס' לגירסת ר"ת דכל הנך דוכתי איירי בקדשי קדשים והכא איירי בקדשים קלים דלפי פירושו דחשיב כמו שחטן בחוץ אין חילוק בזה בין ק"ק לקדשים קלים ועוד דבד"ה התם פירש דקיי"ל הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן כו' משמע דגורס הכא חטאת דלא כר"ת ולהתוס' בזבחים שהבאתי דכתבו נמי כפירוש הקונטרס לא קשה דיש לומר כמו שכתבו שם התוס' בסה"ד דחוץ למקומו דתרד היינו דוקא בחישב על חוץ לחומת ירושלים משא"כ בחישב על חוץ לעזרה תוך ירושלים לא תרד משום דאותו מקום ראוי עכ"פ לאכילת קדשים קלים וכל הנך דוכתי דחוץ למקומו איתקש לחוץ לזמנו איירי בכה"ג אבל לפירוש הקונטרס דהכא שפירש אבל חוץ למקומו

דליתי' בעזרה פליגי משמע דמפרש חוץ למקומו אפילו בחישב על חוץ לעזרה ולאיכא דאמרי דלא הדר בי' רבה לגבי' דרבא לענין דתרד יש לומר דכל הנך מקומות הם לסברת ר"א אבל ללשון ראשון דקאמר דהדר בי' רבה משום דהדר בי' ר"א קשה וצריך לדחוק דהם לסברת ר"א קודם דהדר בי':

בד"ה ועוד דקשיא לך היאך נדמנו לבע"מ כו' נידוננו משלא לשמו מתודה ששחטה שלא לשמה כו' שחטה שלא לשמה לא קדש הלחם כצ"ל:

בד"ה ור"מ כו' בשלמא לר"י כו' כצ"ל:

בד"ה בדוקין שבעין דהוי מום עובר כו' דאמר במסכת זבחים אם עלו לא ירדו והד"א כצ"ל. וקשה אמאי לא מפרש הטעם דאמר בהדיא בזבחים (דף פ"ה ע"ב) הואיל וכשרים בעופות וי"ל משום דקשה מ"ש דוקין שבעין משאר מומין דכשרים בעופות ומשום קושיא זו כתבו התוס' בזבחים (דף ל"ה ע"ב) בד"ה אלא בדוקין שבעין דל"ד דוקין שבעין דה"ה שאר מומין שאינן מחוסרי אבר ולפי' הקונטרס דהכא משמע לי' דוקא דוקין שבעין משו"ה הוצרך נמי לטעם זה והא דקאמר דהוי מום עובר קשה דבבכורות (דף ל"ח) קחשיב לי' בין מומין הקבועין וצריך לומר דכוונתו למה שכתבו התוס' שם בד"ה וסימנך ברקא דדוקין שבעין עוברין ע"י הרפואה אלא דמום שאין עובר אלא ע"י רפואה חשיב מום קבוע:

בד"ה ואידך ר' יהושע דאמר לא קדש סבר כי אמר ר"ע אם עלו לא ירדו דמקדש סה"ד ומה"ד לגופי' לזבח עצמו כצ"ל והשאר יש למחוק דלא קשה אלא לר"י אליבא דר"מ דס"ל דקדש הלחם תלוי בלא תרד כמו דאמר בברייתא זה הכלל כו' אבל לר"י דס"ל דקדש הלחם לא תלוי בלא תרד דהא קאמר נדוננו משלא לשמו ובשלא לשמו לא קדש ולא תרד לא קשה כלל מר"ע וכן משמע מלשון הקונטרס שפירש לקדושי לחם לא הוי קדוש הואיל והוי פסולי קודם שחיטה וזה לא שייך אלא אליבא דר"מ דמחלק בין פסולו קודם שחיטה ובין פסולו לאחר שחיטה:

בד"ה לקדושי לחם לא הוי קדוש כו' כצ"ל:

בד"ה חוץ לזמנה כו' דהואיל ולפיגול הוא מרצה כו' כצ"ל:

בא"ד וכ"ש שאר זבחים. פירוש דאע"ג דלא תרד מ"מ לא נתכפרו בו הבעלים והוי כמו נדבה וחטאת אין בא בנדבה ואפי"ה לא תרד כ"ש שאר זבחים דבאין בנדבה:

בד"ה רבה אמר כו' דלא הוי פסול הגוף כצ"ל ש"מ:

בד"ה התם כו' משלא לשמו נדונו כו' אי דיינת לי' משלא לשמו כו' כצ"ל:

בא"ד מוכח מגופי' כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה הנסכים כו' שנתנו בכלי ואח"כ נמצא זבח פסול. לפי נוסחא זו שלפנינו ברש"י אין לו שום פירוש חדא דמאי כוונתו בזה שפירש על שקדש בכלי שנתנו בכלי ועוד הא דפירש ואח"כ נמצא זבת פסול הוא שפת יתר דפשיטא הוא דלא איירי מתניתין שקדשו בכלי לאחר שנמצא הזבח פסול לכך נראה להגי' וכצ"ל שנתנן בכלי ואח"כ שחט הזבח ונמצא פסול וכוונתו לפרש דמהא דתני במתניתין שקדשו בכלי לא קשה אזעירי דקאמר דשחיטה מקדשת להו דאין כוונת המתניתין דבכלי לבד קדשו אלא שנתנן בכלי ואח"כ שחט הזבח דכלי מקדש עם שחיטת הזבח והא דקאמר זעירי אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח אין כוונתו דבשחיטה לבד מתקדשין אלא בא למעט דאין כלי שרת מקדשן אלא בצירוף שחיטת הזבח וכן פירש הר"מ בפירוש המשניות וכן משמע בכ"מ בפי"ב מה' פסהמ"ק הלכה ו' שכתב דלא נימא דבכניסתן בכלי בלבד נתקדשו אלא דצריך ג"כ שחיטת הזבח עכ"ל הצריך לענייננו:

בד"ה אלא בשחיטת הזבח כו' אע"פ שניתנו בכלי שרת אינון חולין ויכול לשנותן לזבח אחר כו' כצ"ל. ואינון הוא לשון תרגום של תיבת הם במקרא:

בד"ה מאי לאו דאיפסל כו' יקרבו עמו כו' דאיפסל הזבח כו' כצ"ל. ויש לדקדק דע"כ מיירי הכא שנפסל הזבח בשעת שחיטה כמו שפירש בקונ' דבפסול דקודם שחיטה כגון שנמצאת טריפה ודאי לא נפסלו הנסכים עם הזבח דכיון דשחיטת פסול דקודם שחיטה אינה מקדשת כלל כמו דתנן בתודה לעיל שחטה ונמצאת טריפה לא קדש הלחם פשיטא דהנסכים אינן נפסלין בפסול הזבח וא"כ מאי מקשה אזעירי דאמר דהנסכים מתקדשין בשחיטה הא אפילו אם תאמר דהנסכים מתקדשין קודם שחיטה בקדושת כלי ג"כ קשה אותה קושיא בעצמה דהנסכים נפסלו בפסול הזבח דהא תנן לעיל (דף ט"ו ע"ב) דלר"מ דשחיטה קובעת ואין יכול לשנותן לזבח אחר אם פיגל בזבח נתפגלו הנסכים וה"ה בחוץ למקומו נפסלו הנסכים עם הזבח וכיון דפירש הא דזעירי דהוא נמי לענין שלא לשנותן לזבח אחר ע"כ לומר דזעירי אתיא כר"מ והא דמקשה ממתניתין אזעירי ולא מתרץ דמתניתין כרבנן משום דסתם מתניתין ר"מ כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ט"ו ע"ב) בד"ה אפשר ועוד קשה דבע"א מפרש דשחיטה דפסול לא חשיבא שחיטה לקדושי לחם והוא תמוה הא בהדיא ס"ל לר"מ לעיל דשחיטה פסולה מקדשת ומפגלת ועוד קשה דמאי תירץ בגמ' לא דאיפסל בזריקה מאי תירוץ הוא זה הא פשיטא לר"מ אפי' אם פיגל בזריקה נתפגלו הנסכים עם הזבח כמו בלחמי תודה וה"ה בנפסל הזבח בזריקה נפסלו הנסכים עמו ועוד קשה דפרש"י כת"י דמילתי' דזעירי הוא לפסול בלינה והתוס' הקשו על פרש"י דהא משנה מפורשת היא במעילה דנסכים

שקדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה ומש"ה פירשו לענין שלא לשנותן לזבח אחר ורש"י לא ניחא לי' לפרש לענין שלא לשנותן דא"כ צריך לומר דמילתי' דזעירי הוא כר"מ דוקא ועוד דצריך לדחוק דקושית הגמ' מאי לאו דאיפסל בשחיטה הוא לפי מה שתירץ ר' ינאי לקמן דלב ב"ד מתנה וכדתניא דדוקא שהי' זבח זבוח באותה שעה הא לאו הכי אין רשאין לשנותן לזבח אחר וא"כ משמע דכלי מקדש להו דאי שחיטה מקדשת להו כיון דע"כ איירי הכא דנמצאת הזבח פסול בפסול דקודם שחיטה דבפסול דבשעת שחיטה כיון דנפסלין הנסכים עם הזבח אין מועיל תנאי ב"ד דתנאי ב"ד לא הי' להכשיר הפסולין אלא אם הזבח פסול והנסכים כשרים ולא הוצרכו הנסכים לזבח זה יהו לזבח אחר דאל"כ אמאי נתפגלו הנסכים עם הזבח או השתי הלחם עם הכבשים יהו לזבח אחר וכן כתבו בהדיא התוס' לקמן (דף פ"ח ע"א) בד"ה בירוצי וז"ל ומיהו אם לנו מיפסלי בלינה כדאמרינן לקמן דלענין הכי לא מתנו עכ"ל והשחיטת פסול דקודם שחיטה לא מקדשת כלל אמאי אין רשאין לשנותן לזבח אחר בלא תנאי ב"ד כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ט"ו ע"ב) בד"ה אפשר וא"כ למה לו לפירוש הקונטרס לפרש דמילתי' דזעירי הוא לענין לפסול בלינה ולענין שלא לשנותן לזבח אחר ויסבול דוחק דתרווייהו ונראה לפרש דהא דפירש הקונטרס לעיל לענין לפסול בלינה היינו אליבא דרבנן דס"ל דמותר לשנותן לזבח אחר והא דמפרש לענין שלא לשנותן לזבח אחר הוא אליבא דר"מ דניחא לי' לפרש דמילתי' דזעירי הוא אליבא דכ"ע דנסכים מתקדשין בשחיטת הזבח לכל חד כדאית לי' וקושית הגמ' ממתניתין דהכא משום דמוקמינן המתניתין כרבנן ולשון ראשון ס"ל דכיון דבשחיטה כשרה מתקדשין הנסכים ע"י השחיטה ה"ה בשחיטה פסולה דבשעת שחיטה מתקדשין הנסכים בקדושה פסולה ולא ס"ל דשחיטה פסולה אינה מקדשת כלל והנסכים הם חולין אבל כשהשחיטה היתה בהכשר וכבר נתקדשו הנסכים ע"י השחיטה אפי' איפסל הזבח בזריקה אין נפסלין הנסכים עמו לרבנן דס"ל דיכול לשנותן לזבח אחר אלא דלפירוש זה קשה מאי מקשה הגמ' מר"ח אמתניתין הא ר"ח כר"מ ומתניתין כרבנן ודאי לפי סברת התרצן דשמן גופי' דמנחה הוא יש לומר דר"ח ככ"ע אבל לפי סברת המקשן דמקשה אמתניתין דנסכים מר"ח דשמן ע"כ לא ידע מזה וא"כ י"ל דמתניתין כרבנן ויש לומר דלפירוש הקונטרס הא דאמרינן לעיל דלרבנן מותר לשנותן לזבח אחר היינו דוקא ע"י תנאי ב"ד ולר"מ דס"ל דהוקבעו בשחיטה הוו הנסכים כגופו דזבח ואין מועיל תנאי כמו דאמר בשמן דאין מועיל תנאי משום דגופי' דמנחה הוא אבל בלא תנאי אפילו רבנן ס"ל דר"ח דשמן דהוקדש בכ"ש למנחה זו פסול למנחה אחרת וקושית הגמ' אפילו לרבנן דניהו דס"ל דנסכים לא הוקבעו בשחיטה לזבח זה מ"מ כיון דקדשו

בשחיטה לזבח זה אין לשנותן לזבח אחר אבל התוס' דפירשו דקושית הגמ' מר"ח הוא לק"מ דוקא משמע דס"ל דאפילו לר"מ דס"ל הוקבעו בשחיטה מועיל תנאי ודוקא בשמן אין מועיל תנאי דהא גופי' דמנחה יותר מנסכים לזבח:

בד"ה לא דאיפסל בזריקה כו' דאיפסל זבח בזריקה כו' יקרבו עמו כצ"ל:

בד"ה שני דברים המתירין כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד כגון שחיטה וזריקה מקדשין הקרבן לקדושה כצ"ל וכוונתו דשחיטה לאו מתיר הוא אלא זריקה הוא המתיר אלא משום דשחיטה הוא מקדש משו"ה קרי לי' מתיר וכן קאמר הגמ' בהדיא לעיל (דף ט"ז ע"ב) על שחיטה דם סכין מקדשא לי' והבא לקדש כבא להתיר דמי:

בד"ה מעלין זה בלא זה וה"נ שחיטה וזריקה כו' דאיפסל זבח בזריקה כו' קדשו נסכים בשחיטה ואם יש שם זבח אחר יקרבו עמו שהם לא נפסלו כצ"ל. זה כתב לפי פירוש הראשון וכן בד"ה לא דאיפסל בזריקה פירש ג"כ לפירוש הראשון דאם נפסל הזבח בשעת שחיטה גם הנסכים נפסלין עמו:

בד"ה הב"ע כו' ונשפך אחר כן דלא נפסל בזריקה כצ"ל מצאתי וכן הוא נמי בפרש"י כת"י וכוונתם דדוקא בכה"ג דנשפך הדם ולא נזרק כלל מועיל מה שעומד ליזרק דליהוי כזרוק אבל אם לא נשפך הדם וזרק בפסול אע"ג דקודם הזריקה נתקבל הדם בכלי ועומד ליזרק לא הוי כזרוק ומשו"ה הוצרך לתרץ הב"ע כגון שקיבל הדם בכוס ונשפך כו' ולא תירץ ר"ש סבר לה כאבוה כו' ובנפסל בזריקה משמע דבשעת קבלה לא נפסל והי' עומד ליזרק אלא דבכה"ג אין מועיל מה שהי' עומד ליזרק קודם שזרק בפסול כיון דאח"כ נפסל הזריקה וכן משמע מדברי ר"א בר"ש דאמר בשחט לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קדש הלחם עד שישחוט ויזרוק דמן לשמן משמע אע"ג דקודם הזריקה נתקבל הדם בכוס לשמן לא קדש הלחם אם זרק אח"כ הדם שלא לשמן וכן כתבו נמי התוס' בפסחים (דף נ"ג ע"ב) בד"ה כל העומד ליזרק דהיכא דזרק דמן שלא לשמן איגלא מילתא דלא הי' עומד ליזרק לשמן:

בתוס' ד"ה והדר כו' תימא כו'. הא דציינו והדר בי' דמשמע דקושייתם הוא דוקא משום דהדר בי' היינו לפי מאי דמקשה ממתניתין דפרק המזבח מקדש דאפשר לומר דמתניתין דפרק המזבח מקדש אתיא כר"א אבל לפי מה שכתבו אח"כ להוכיח ממעילה דאפילו ר' יהושע ס"ל דלא תרד הקושיא הוא נמי על הא דאמר ורבה כר"י:

בא"ד ואפילו לר"י גופי' דהכא משמע כו' כצ"ל:

בא"ד ומפרש בגמ' הואיל ומרצה לפיגולו ואיבעיא להו כו'. וקשה הא התוס' מפרשים התם דהאיבעיא לא קאי על חוץ לזמנו וחוץ למקומו משום דפשיטא דלא ירדו אלא קאי על שחטן בדרום ועוד דקאמר התם בגמ' בהדיא דאליבא דר"י לא תיבעי לך דירדו וכל הסוגיא דהכא הוא אליבא דר"י כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף פ"ד ע"א) בד"ה וחוץ למקומו ועוד כיון דהאיבעיא והא דאיתותב רבה הוא אליבא דר"ש אין לך הוכחה לומר לר' יהושע דלא ירדו ועוד דאם כוונת התוס' להוכיח מהא דאותיב רבה למאי הביאו הא דמפרש התם בגמ' הואיל ומרצה לפיגולו ע"כ נראה דמן ואיבעיא להו עד ותיובתא דרבה אינו מדברי התוס' אלא הוא הג"ה מאיזה תלמיד טועה והמעתיקים הכניסו אותו בפנים וצריך למוחקו והוכחת התוס' הוא רק מהא דמפרש בגמ' טעמו של ר' יהושע בחוץ לזמנו וחוץ למקומו משום דמרצה לפיגולו וחוץ למקומו ודאי לא מרצה אלא מחוץ לזמנו יליף כמו שכתבו התוס' לקמן הרי דר"י אית לי' גבי מעילה דילפינן חוץ למקומו מחוץ לזמנו וה"ה לענין דלא תרד ודוקא לענין קדושי לחם לא יליף מחוץ לזמנו משום דלאו גופי' דזיבחא הוא כמו שכתבו התוס' לקמן וכן הקשו נמי התוס' אח"כ מהא דבכל דוכתי ילפינן חוץ למקומו מחוץ לזמנו:

בא"ד ואין לחלק בחטאת משום דפסולה שלא לשמה כו' פירוש וא"כ שייך בי' לומר דנדוננו משלא לשמו דפסול מחשבה ואין בו כרת וקשה דהוא שפת יתר דלפי סברתם דהשתא דגרסינן לקמן חטאת הוא ממש דברי הגמ' לאיכא דאמרי דלא הדר בי' רבה כו':

בא"ד מודה הי' לפסול מק"ו ויליף כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו כו' כצ"ל:

בא"ד ולאו גופי' דזיבחא הוא כו' כצ"ל. פירוש כיון דבתודה יש נמי לחם ולענין קדושי לחם לא מצינן למילף מחוץ לזמנו משום דלאו גופי' דזבחא הוא לא ילפינן נמי לענין דלא תרד:

בא"ד הא איתותב ר"ג. ולכאורה קשה דהתם איתותב ר"ג מהך מתניתין דהכא דשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם ופירשו התוס' שם דמדקדש הלחם ש"מ דזריקת פיגול מביא לידי מעילה דאי לא מביא לידי מעילה לא קדש הלחם וא"כ משמע דזריקת חוץ למקומו דקדש הלחם מביא לידי מעילה דלא כמו שכתבו התוס' הכא ובאמת הקושיא מעיקרא ליתא דמתניתין דהכא אתיא כר"מ ולדידי' ודאי אפילו זריקת חוץ למקומו מביא לידי מעילה אבל הכא כתבו התוס' אליבא דר"י דס"ל אליבא דר"י דלא קדש הלחם וה"ה דאין הזריקה מביא לידי מעילה ואפי"ה שפיר איתותב התם ר"ג אפילו לר"י דהא בחוץ לזמנו אפילו לר"י קדש הלחם ומביא לידי מעילה דלא כר"ג:

בא"ד ואפילו לדידי' נמי יש ליתן טעם משום דחוץ לזמנו מרצה לפיגולו וחוץ למקומו אינו מרצה. לשונם שכתבו הכא אינו מובן דעדיין קשה דא"כ בקדשי קדשים נמי נימא הכי דזריקת חוץ לזמנו דמרצה לפיגולו מועיל נמי לענין דלא תרד אבל זריקת חוץ למקומו דאינו מרצה לא ובזבחים (דף פ"ד ע"א) בד"ה וחוץ למקומו לשונם מדוקדק יותר וז"ל דשאני תודה דהוי קדשים קלים וליכא מעילה באימורין קודם זריקה וכי שחיט חוץ למקומו לא מייתי הזריקה למעילה לכך תרד דהא חסרה זריקה החשובה בה אבל חוץ לזמנו לא ירד משום דמרצה לפיגולו לקובעו בכרת לפי זה ניחא דחוץ למקומו דקדשים קלים דפעולת הזריקה הוא להביא לידי מעילה ואינה מייתי חשיב כאילו לא נזרק והוי כמו נשפך הדם לר"י דתרד אבל חוץ לזמנו דקדשים קלים ניהו דאינה עושה הפעולה להביא לידי מעילה מ"מ כיון דעושה פעולה להביא לידי חיוב כרת דפיגול חשיב שפיר כאילו נזרק אבל בקדשי קדשים דאין הזריקה מייתי לידי מעילה כלל אפי' בחוץ למקומו לא חשיב כאילו נשפך הדם וכן הוא נמי כוונתם הכא:

בד"ה אין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח כו' אלא לענין לשנותן לזבח אחר קאמר כו' כצ"ל. ולפי פירושם זה קשה הא דמקשה בגמ' על זעירי ממתניתין דהכא מאי לאו דאיפסל בשחיטה ומתרץ לא דאיפסל בזריקה דהא לפי פירושם מוכרחין לומר דזעירי אתיא כר"מ כמו שכתבו התוס' בהקומץ זוטא והא דמקשה ממתניתין משום דסתם מתניתין הוא ר"מ וא"כ אי איירי מתניתין דהזבח נפסל בשעת שחיטה בענין דהזבח נפסל עמו לסברת ר"מ לעיל (דף ט"ו ע"ב) והקושיא הוא אמאי יקרבו עם זבח אחר כמו שמפרש הקונטרס בלשון ראשון מאי מתרץ דאיפסל בזריקה דהא אי איפסל בזריקה בכה"ג דאיפסל בשחיטה ג"כ הנסכים נפסלין עם הזבח לר"מ ואי איירי באיפסל בשחיטה בפסול דקודם שחיטה דהנסכים לא נפסלו אפילו לר"מ א"כ לא קשה מידי דמהא דנפסלו בלינה לא קשה דהא כבר נתקדשו בכלי שרת קודם שחיטת הזבח כמו דתני במתניתין נסכים שקדשי בכלי כו' ומהא דתני במתניתין דיקרבו עם זבח אחר אם איירי דאיפסל בשחיטה בפסול דקודם שחיטה ניחא שפיר דהא תנן לעיל בתודה דשחטה ונמצאת טריפה לא קדש הלחם וא"כ הכא נמי לא הוקבעו עם הזבח ושפיר יכול לשנותן לזבח אחר ואדרבא אי איפסל בזריקה בכה"ג דאין הנסכים נפסלין עם הזבח קשה טפי דהא הוקבעו עם הזבח בשחיטה כשרה ואסור לשנותן לזבח אחר ובפרק הקומץ זוטא כתבו לפרש קושית הגמ' דהכא לפי פירושם:

דף עט:
בגמ' סבר לה כוותי' דאבוה. כגירסא זו נמצא בתוס' ובפירוש ר"ג אבל בפירוש הקונטרס ובפרש"י כת"י הגירסא סבר לה כאבוה:
שם כל העומד לזרוק כו' לשום מנחה זו כו' כצ"ל:
שם לב ב"ד מתנה עליהן. לפירוש הקונטרס דכל הסוגיא דהכא כרבנן דמתניתין לעיל (דף ט"ו ע"ב) דמותר לשנותן לזבח אחר צריך לומר דהא דמותר לשנותן היינו דוקא ע"י תנאי ב"ד ובאם לא הוצרכו דכיון דמותר לשנותן בתנאי ב"ד אם לא הוצרכו ע"כ לא הוקבעו עם הזבח בשחיטה ולא הוי כגופי' דזבח משו"ה אין מתפגלין עמו:
שם וליתנו עליהן דליפקו לחולין כו' כצ"ל:
שם ליפלוג וליתני בדידה כו', פירוש דאם לאו יפסלו בלינה משמע דאין נפסלין הנסכים אלא בלינה אבל קודם שלנו עדיין ראויין לזבח אחר ואם אינן ראויין אלא לזבח הזבוח באותה שעה נפסלין הנסכים קודם שלנו באם ליכא זבח הזבוח באותה שעה ואמאי נקט החלוקה אחרינא בפסול לינה והוה בעי למינקט החלוקה אחרינא בזבח גופי' והכי הוה בעי למיתני ואם ליכא זבח הזבוח באותה שעה לא פירוש דשוב אין כשרין הנסכים לשום זבח אבל להתוס' משמע דדוקא אי גרסינן ואם לנו יפסלו בלינה משמע דאין נפסלין עד שעברה עליהן הלינה אבל אי גרסינן ואם לאו יפסלו בלינה שפיר משמע דשוב אין ראויין לזבח אחר אם ליכא זבח הזבוח באותה שעה דה"ק דבודאי יפסלו בלינה כיון דליכא זבח הזבוח באותה שעה:
(**שם**) **במה** דברים אמורים שהי' זבח כו' כצ"ל:
שם ומי אית לי' לר"ש לב ב"ד כו' כצ"ל מצאתי:
שם במתניתין ולד תודה ותמורתה והמפריש תודתו כו' אינן טעונין לחם כו' כצ"ל:
שם בגמ' מהו אומר תודה יקריב מנין כו' כצ"ל מצאתי:
שם מנין שאיזה מהן שירצה יקריב ולאמה עמה ת"ל תודה יקריב כו' כצ"ל. לפי גירסא זו משמע דריבוי דיקריב אתי ללמד דיקריב איזה שירצה עם לחמה והא דאיצטריך ריבוי ע"ז משום דאי לאו ריבוי הו"א דדוקא אותה שהפריש ראשונה יקריב בתורת תודה עם לחמה אבל אותה שהפריש בשניי' כיון דנמצאת הראשונה ושתיהן עומדות נקראת השני' חילופי הראשונה וחליפי תודה ממעטינן מלחם מקרא דזבח התודה וכן משמע מפרש"י כת"י בד"ה אילימא אחליפי תודת חובה דפירש וקאמר אם קודם שהקריב הראשונה הקריב השני' טעונה לחם השני' ואי לא לא משמע מדבריו דהא דאיצטריך לאשמועינן דחליפי תודת חובה לפני כפרה טעונה לחם היינו אותה שהפריש בשני' דאותה שהפריש בראשונה פשיטא דאם הקריבה קודם שהקריב השני' טעונה לחם

דקודם כפרה לא מיקרי הראשונה חליפי תודה כלל ואע"ג דביומא (דף ס"ב) קאמר דבפסח כה"ג לחכמים יקריב איזה שירצה ולא מביא שם שום לימוד מקרא ע"ז וכן בחטאת נמי תני בתמורה (דף כ"ב ע"ב) בסתם מתניתין דבכה"ג מקריב איזה מהן שירצה יש לומר דהתם ילפינן נמי מתודה דכיון דגלי קרא גבי תודה ה"ה בפסח וחטאת אבל המיעוט דיקריבנו קאי בין אראשונה ובין אשני' לאחר כפרה והא דקאמר יכול שתהא שני' טעונה לחם היינו שני' להקרבה ואף אותה שהפריש בראשונה קרי שני' לאחר שנתכפר באותה שהפריש בשני' והא דלא ממעט לה אלא לענין דאין טעונה לחם משום דכבר איתרבאי להקרבה מאם על תודה דכתיב קודם יקריבנו כדדריש לקמן מנין לרבות ולדות וחליפות ותמורות להקרבה כו' וזה הוא כוונת הברייתא דקאמר אחר שריבה הכתוב מיעט וכמו שפירש בקונטרס אחר שריבה להקרבה מיעט מין שאין טעון לחם כן הוא הנוסחא הנכונה ולא כמו שמצאתי דתיבת מין הוא מוקף בשני חצאי עיגול לסימן דיש למוחקו וה"ק דאחר שריבה מאם על תודה ולדות וחליפות ותמורות להקרבה ממעט מיקריבנו מין אחד מהשלשה לענין דאין טעון לחם והיינו חליפות וכן הוא בהדיא בפרש"י בתמורה (דף י"ח ע"ב) בד"ה יקריבנו ומלחם הוא דקא ממעט להו דאילו מהקרבה לא ממעט לה שני' כדאמרינן להו מאם על תודה דקרבה ולא כהגהות הב"ח שם דלפי הגהתו משמע דמדרשא דיקריב דרשינן לקרבת שני' וכן בפרש"י כת"י דהכא משמע נמי דדרשא דיקריב אתי לאיזה שירצה מהן יקריב ולחמה עמה דבד"ה תודה יקריב מפרש משמע כל תודה שירצה והני תרווייהו כל זמן שלא נתכפר תרווייהו תודות נינהו ובד"ה יכול יהו טעונות לחם מפרש אולדות ותמורות קאי דהא חליפין נפקא מיקריבנו ומדהוצרך לפרש דיכול יהו טעונות לחם לא קאי אחליפות ע"כ בריבוי דהקרבה גרס חליפות וגרס מנין לרבות ולדות וחליפות ותמורות להקרבה הרי בהדיא דשני' לאחר כפרה מרבינן לה מאם על תודה ומיקריבנו ממעט לה מלחם והא דלא ממעטינן לה מלחם מקרא דממעטינן ולדות ותמורות דהיינו מקרא והקריב על זבח התודה משום דהתם דרשינן התודה טעונה לחם וחליפי תודה קודם כפרה יש לה דין תודה ותודה מיקרי והו"א דקרא לא ממעט אלא ולדות ותמורות דמעולם לא נקראו תודה אבל מדברי התוס' בתמורה (דף י"ח ע"ב) בד"ה וחליפות שכתבו צ"ע מה חליפות דאי הפריש תודה כו' והרי שתיהן עומדות הא כבר שמעינן לי' מרישא דברייתא ואין לפרש דכוונתו על השני' קודם כפרה דא"כ מאי קשיא להו הא יש לומר דחליפות דהכא איירי בין אראשונה ובין אשני' לאחר כפרה משמע דגרסי בברייתא כמו שהוא הגירסא בהספרי שלפנינו שאיזה מהן שירצה יקריב ולחמה עמה והשני' יקריב בלא

לחם והא דלא מרבינן השני' להקרבה מאם על תודה כמו ולדות ותמורות יש לומר משום דאיצטריך למיכתב מיעוט למעט השני' מלחם דלא נוכל למעט מקרא דממעטינן ולדות ותמורות ואי לא הוה כתיב ריבוי בפ"ע לשני' להקרבה הו"א דהמיעוט אתי למעטה לגמרי אפילו מהקרבה:

שם אחר שריבה הכתוב מיעט כצ"ל:

שם תודה טעונה לחם כו'. פירוש מהא דהתודה דהיא יתירה קדריש דתודה איצטריך לגופי' וכן הוא בהדיא בפירוש המשניות להר"מ ז"ל:

שם אילימא אחליפי תודת חובה כו' כצ"ל:

בקונטרס בד"ה ורבי אלעזר סבר לה כאבוה דאמר כל העומד לזרוק כו' יקרבו עמו סה"ד כצ"ל והשאר עד בד"ה פסול יש למחוק:

בד"ה פסול כו' הכי נמי נימא נסכים שהקדישם לשם זבח זה לא יקרבו כו' כצ"ל:

בד"ה שמן כו' דהא אמרינן לעיל (דף מ"ד ע"ב) מנחתם ונסכיהם אפילו למחר כו' כצ"ל:

בד"ה וליתנו בית דין מעיקרא עלייהו דנסכים כו' ואמאי מתנו שיהו לזבח אחר כצ"ל:

בד"ה מוציאין כו' והם אינם יודעים דשחיטת הזבח מקדש אלא יהו סבורין שכלי שרת מקדשי להו לנסכים ומשו"ה התנו שיהו לזבח אחר כצ"ל ב"ח. פירוש דמדקאמר בגמ' שמא יאמרו מוציאין מכלי שרת לחול ולא קאמר שמא יאמרו דלאחר שחיטת הזבח מוציאין לחול דהא הכא אליבא דזעירי קיימי דס"ל דכלי שרת לבד אין מקדש הלחם אלא עם שחיטת הזבח צריך לומר דאם הוו יודעין דשחיטת הזבח מקדשה להו ודאי לא הוו טעו למימר דלאחר שחיטת הזבח מוציאין לחוץ בלא תנאי אלא דהם אין יודעין הא דזעירי וס"ל דכלי שרת לבד מקדשי להו ומשו"ה יטעו למימר דמוציאין:

בד"ה השתא נמי וכו' כשרים לשום זבח אחר אעפ"י שלא נמצא זבח פסול סה"ד ומה"ד כגון שהי' מתניתין דתני יקרבו עמו כו' כצ"ל:

בא"ד באותה שעה שנפסל זה כו' הובאו הנסכים כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ומי אית לי' כו' מתנה עליהם כצ"ל:

בד"ה תמידין כו' שהיו נשארים ביום כ"ט אדר כו' ואח"כ נמצאו לא יקרבו בחג הסוכות דאין נפדין כו' מועיל בהן הני תמידין נמי כו' כצ"ל:

בד"ה ת"ר כו' והשתא לא דייק אלא יקריב לחודי' סה"ד ומה"ד ת"ל יקריבנו נ"ו קא דייק דהוא מיעוט כו' כצ"ל. פירוש דמתחילה דייק יקריב לחוד בלא נ"ו ואח"כ דריש הא דכתיב יקריבנו:

בד"ה אחר שריבה הכתוב להקרבה מיעט מין שאין טעון לחם. פירוש דמעיקרא כתיב על תודה דמרבינן מיני' לקמן ולדות וחליפין ותמורות להקרבה ממעט השתא מיקריבנו מין אחד מהנך שלשה דהיינו חליפות מלחם:

בד"ה ל"ש הא דתנן לא ולדות וחליפין ותמורות טעונין לחם כצ"ל:

בד"ה אילימא אחליפי תודת חובה כו' דהכי משמע לי' דר"י אמתניתין קמהדר דקתני ולא ולדה ולא חילופה ולא תמורתה טעונין לחם ומתניתין סתמא קתני כו' מכלל דתודת חובה היא כו' כצ"ל. פירוש אבל בברייתא ע"כ מיירי לאחר כפרה דלפני כפרה מרבה מיקריב דיקריב איזה מהן שירצה אפילו אותה שהפריש בשני' דהיא חליפי תודה לפני כפרה ולא הוצרך ר"י לומר ל"ש וקפריך דלפני כפרה תנינא בברייתא ולאחר כפרה נמי תנינא בין במתניתין ובין בברייתא:

בד"ה לפני כפרה תנינא דטעונה לחם כו' כצ"ל:

בא"ד דמדקאמר והפריש אחרת תחתי' כו' כצ"ל. פירוש מדקתני תחתי' משמע דתודת חובה היא דאי תודת נדבה אם הפריש אחרת היא נדבה בפ"ע ואינה מיקרי תחתי':

בתוס' בד"ה וליתנו עליהן דליפקו לחולין כו' כצ"ל:

בד"ה ליפלוג כו' דא"כ הא קא מיפלגי. פירוש דאם לא יפסלו בלינה משמע דאם אין זבח זבוח באותה שעה ע"כ יפסלו בלינה דשוב אין ראויין לזבח אחר אבל ואם לנו משמע דוקא ע"י לינה נפסלו אבל כ"ז שלא לנו עדיין כשרים הם לזבח אחר שיזדמן:

בד"ה ומי אית לי'. כו' דחיק לאוקמי כוותי' כו' כצ"ל:

בד"ה דאית להו תקנתא ברעיי' כו' דאית להו תקנתא כו' דהוו קיץ למזבח כו' כצ"ל:

דף פ.

בגמ' אלא אחליפי תודת נדבה כו' אלא אולד תודת נדבה כו' אין טעון לחם מותר דתודה היא אלא אולד תודת חובה כו' כצ"ל:

שם מאי קמ"ל דקסבר ר"י כו'. נוסחא זו אין לו פירוש חדא מאי מקשה וכי מילתא דפשיטא הוא דולד תודת חובה טעון לחם ולעיל דס"ד דקאי אחליפי תודת חובה לא פריך פשיטא אלא משום דתנינא לה וא"כ הכא דלא תנינא לה שפיר איצטריך לי' לר"י לאשמועינן ועוד דהקושיא מאי קמ"ל הוא על ר"י וא"כ לא הוה בעי לתרוצי אלא אדם מתכפר בשבח הקדש ולא דקסבר ר"י כו' דלשון זה משמע דאשמועינן דקסבר ר"י כו' ע"כ נראה דצריך למחוק תיבות מאי קמ"ל וגם ד' מן דקסבר וכצ"ל קסבר ר"י וכן משמע מפירוש הקונטרס בד"ה אלא אולד תודת חובה כמו שאפרש שם:

שם הוי בה אבייי נמי כי האי גוונא כו' כצ"ל:

(**שם**) **חליפי** תודת נדבה כו' טעונות לחם מרבה בתודות הוא ולד תודת נדבה כו' לפני כפרה טעון לחם לאחר כפרה אין טעון לחם כו' כצ"ל. דבחליפי תודה שייך לומר טעונות לשון רבים משום אתודה וחילופה אבל בולד לא שייך אלא טעון לשון יחיד:

שם מהו אומר תודה יקריב כו' ת"ל תודה יקריב כו' כצ"ל:

שם המפריש חטאתו כו' כצ"ל ש"מ ולשון משנה זאת בתמורה הוא בשינוי ממה שהביא הגמ' בכאן אלא דדרך התלמיד להביא לשון המשנה בקיצור ואע"ג שעי"ז משנה קצת הלשון:

שם שמואל כרבי ס"ל דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה. צריך לומר דסוגיא זו הוא כרבי אבא אמר רב דאמר בתמורה (דף כ"ד ע"ב) דרבי ורבנן פליגי בדין מתה ורועה ופליגי בשאינה אבודה דרבי סבר דהמפריש לאיבוד כאיבוד דמי ורבנן סברי דלאו כאיבוד דמי דלדידי' ס"ל לרבי דבין אבודה ובין שאינה אבודה מתה ומשו"ה בתודה בין אבודה ובין שאינה אבודה אינה טעונה לחם והא דקאמר אבודה בשעת הפרשה מתה ה"פ דאפילו נמצאת האבודה קודם כפרה ולא היתה אבודה אלא בשעת הפרשה מ"מ מתה אף אותה שאינה אבודה משום דהמפריש לאיבוד כאיבוד דמי אף דנקט אבודה משום דהא דשאינה אבודה מתה הוה הטעם משום דהראשונה היתה אבודה וחשיב שני' מפריש לאיבוד ולדידי' ניחא נמי דלא משכחת רועה לרבי אלא בהפריש שתי חטאות לאחריות אבל לרב הונא אמר רב שם דאמר דלא פליגי כלל בדין מתה ורועה ובין לרבי ובין לרבנן אבודה בשעת הפרשה מתה ושאינה אבודה רועה קשה טובא חדא מאי קאמר שמואל כרבי ס"ל כו' הא רבנן נמי סברי בזה כרבי ועוד דעדיין קשה משאינה אבודה דבחטאת רועה ובתודה אין טעונה לחם ועוד הא משכחת רועה לרבי בשאינה אבודה:

שם מתכפר באחת מהן והשני' תרעה כו' כצ"ל:

(**שם**) **שמואל** נמי חדא קאמר כו' ואפי"ה לא מצי לומר דשמואל כרבי ס"ל דא"כ הוה בעי למימר כל שבחטאת מתה ורועה כו':

שם אמר רבה זו תודה כו' לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם כצ"ל ש"מ:

שם ואמר רבה הפריש מעות כו' כצ"ל ש"מ. וכן הוא הגירסא בפסחים (דף י"ג ע"ב) וכן משמע מדברי רש"י בע"ב בד"ה תודה דגרס בע"ב ואמר רבה וא"כ ע"כ גרס הכא ג"כ רבה וכן משמע נמי מדברי התוס' בע"ב בד"ה כולהו דכתבו דאביי לטעמי' ואי גרסי לקמן רבא הוו בעי למימר דאביי ורבא לטעמייהו דהתם פליגי בהו אביי ורבא:

בקונטרס בד"ה אלא אחליפי תודת נדבה כו' דקאמר מנין לרבות ולדות וחליפין דסתמא קתני ומשמע נמי בחליפי תודת נדבה כו' כצ"ל:

בד"ה בין לפני כפרה כו' שנתכפר באחת טעונות שתיהן לחם. הא דקאמר שתיהן היינו תודה וחליפה והא דהזכיר נמי תודה משום דלאחר כפרה גם תודה שהפריש בראשונה מיקרי חליפי תודה אם נתכפר באותה שהפריש בשני' וקאמר דבין אם נתכפר בראשונה השני' טעונה לחם ובין אם נתכפר בשני' הראשונה טעונה לחם דשתיהן טעונות לחם אפילו לאחר כפרה בא"ד והילכך מביאין בלחמיהן כצ"ל:

בד"ה אלא אולד תודת נדבה כגון שהפרישה וילדה בין הקריבה לפני כפרה כו' אין טעון לחם דמותר דתודה היא שכבר נתכפר באמה כצ"ל. ונתכפר פירושו מחובתו דבנדבה נפטר מיד דהא אין חייב באחריותה:

בד"ה אלא אולד תודת חובה כו' אבל לפני כפרה טעון והכא ליכא למיפרך כו' בתודת חובה דקסבר ר"י אדם מתכפר כו' כצ"ל והד"א. וה"פ דהקונטרס אינו גורס בגמרא מאי קמ"ל דקסבר ר"י אלא גורס אין טעון לחם קסבר ר"י כו' וקמפרש דמשו"ה הוצרך לומר קסבר ר"י כו' משום דאם תאמר דאינו מתכפר בולד א"כ צריך להביא אח"כ אמו עם לחם קשה דאמאי טעון לחם אפילו לפני כפרה הא מרבה בתודות הוא ואין אדם רשאי להרבות בתודות חובה אבל אי מתכפר בולד לאו מרבה ודות הוא דהא מביא אח"כ אמו בלא לחם:

בא"ד דהיינו הולד וכיון דיכול כו' כן הוא הגירסא הנכונה ואין צריך להג"ה. בא"ד או בולד משו"ה טעונות לחם כצ"ל. פירוש האם והולד כשמתכפר בהן:

בד"ה לפני כפרה טעון לחם כו' לאחר כפרה אין טעון לחם כו' ובולד דתודת נדבה כו' נמי אין טעון לחם כו' כצ"ל:

בא"ד דאין אדם מתכפר בולד תודת נדבה כצ"ל מצאתי. פירוש דאם אמו קיימת צריך להקריבה עם לחמה עפ"י שהקריב הולד ואם אין אמו קיימת בלא הקרבת הולד נפטר:

בד"ה שמואל כרבי ס"ל כו' להכי לשמואל אין טעונה לחם כצ"ל:

בד"ה אלא שמואל כו' ולא כרבנן אלא כר"ש כו' אין טעונה לחם כצ"ל והד"א:

בד"ה לאפוקי מדר"י כו' וקמ"ל שמואל דהלכה כר"ש כו'. כוונתו בזה לתרץ קושית התוס' בד"ה קסבר ר"י דהא שפיר אית לי' לר"י נמי האי כללא דשמואל אלא דבחטאת ג"כ ס"ל דמתכפר בולד משום דאדם מתכפר בשבח הקדש ואע"ג דכ"ע ס"ל דולד חטאת מתה יש לומר דהיינו דוקא בהפרישה ואח"כ נתעברה דאז אינו מתכפר בולד משום דלא הוה דעתי' אשבחא וכן כתב בקונטרס לקמן (דף פ"א ע"א) ואף שמואל יכול לסבור כן והאיך קמ"ל שמואל לאפוקי מדר"י ומשו"ה מפרש דבזה דקמ"ל דהלכה כר"ש קמ"ל נמי לאפוקי מדר"י דר"ש דס"ל התם בד"ה מאן לימא לן חטאות מתות ס"ל דבכל ענין מתות

כמו שפרש"י בתמורה (דף כ"ד ע"א) בד"ה חטאות מתות בכל ענין וא"כ ולד חטאת מתה אפילו קודם שנתכפר באמו וכל שבחטאת מתה בתודה אין טעונה לחם לאפוקי מדר"י:
בד"ה זו תודה כו' וכל שעיקר הזבח כו' כצ"ל:
בד"ה מ"ט לחם גלל תודה כצ"ל:
בד"ה ואין תודה גלל לחם כו' תודה אחרת סה"ד ומה"ד הפריש מעות כו' כצ"ל ש"מ:
בתוס' ד"ה קסבר ר"י אדם מתכפר בשבח הקדש כו' ועל הדא אמרה כו' כצ"ל:
בא"ד נראה לפרש דדוקא בחטאת כו' וקשה לפי זה האיך רצה רבא לומר דר"י ס"ל דעובר ירך אמו הוא וטעמי' דר"י משום דאדם מתכפר בשבח הקדש הא ולד חטאת מתה לכ"ע וצריך לומר דרבא ס"ל דאפשר לומר דהא דולד חטאת מתה היינו דוקא כשהפרישה ואח"כ נתעברה או בהפריש חטאת מעוברת ולא רצה להתכפר בולד אלא באמו וכמו שכתבתי לפירוש הקונטרס:
בא"ד דכשתי חטאות לאחריות דמי כו' כצ"ל:
בא"ד בתודה אין טעונה לחם כו' כצ"ל:
בא"ד ומיהו קצת קשה כו'. אבל קושיא גמורה לא הוי דיש לומר דהא דדחי לקמן היינו כסברת רבא דפרק כיצד מערימין דפריך דילמא טעמי' דר"י משום דאדם מתכפר בשבח הקדש בחטאת אלא דקצת קשה דמשמע הכא דסתמא דגמ' לא ס"ל הך סברא דרבא לחלק בולד חטאת דהיינו דוקא לאחר שנתכפר באמו:
בא"ד דילמא אם שיירו אינו משוייר כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה רועה לרבי היכי משכחת לה דר"א אליבא דרבי אמרה כו'. צ"ע מאי כוונתם בזה ונראה לפרש דקשה להו דהא לא מצינו בשום מקום דס"ל לרבי רועה והוה בעי למימר אלא רועה לשמואל היכי משכחת לה דאמר כל שבחטאת רועה משו"ה פירשו משום דר"א אליבא דרבי אמרה משו"ה נקט רבי:
בד"ה הפריש כו' אבל צריך לדקדק דלא תיקשי אם אין ברירה כו'. בצ"ק מפרש דההחשש הוא דילמא האי דמתכפר בי' הוא חולין וקשחיט חולין בעזרה ובזה מתרץ קושית התוס' דר' אושעיא לשיטתו דס"ל בדרבנן יש ברירה וחולין שנשחטו בעזרה דרבנן וחוץ מכבודו דבריו תמוהין דמלבד חשש דחולין בעזרה יש חשש דילמא לא נתכפר ומחויב להביא חטאת אחרת לכפרתו ועוד דהוה מחוסר כפורים ועובר דנכנס למקדש ואוכל קדשים וא"כ הוה ברירה בדאורייתא גם מה שכתב דלעיל קדשי כל הפ' אינו דודאי לא קדשי אלא מ' מתוך הפ' קדושה גמורה בזריקה ולא קדשו כל הפ' בשחיטה אלא תחלת הקדושה דאח"כ תגמור הזריקה הקדושה על כל ארבעים מהם דלא נאבדו או

על ארבעים מהם כל היכי דאיתנהו אלא דהתם לא צריכין לבוא לברירה כמו שכתבו התוס' שם דדוקא היכי דצריכין לברור לבסוף אז אמרינן דלא כלום עביד בברירתו דאין ברירה אבל בשמונים חלות אין צריכין לברור כלל הארבעים שנתקדשו קדושה גמורה דנתקדשו הארבעים חלות בזריקה קדושה גמורה כל היכי דאיתנהו ותרומה מפריש מכל מין י"א חלות דע"כ יש אחד מהנך דקדשי. ולולא דברי התוס' הי' נראה ליישב קושית התוס' דכיון דשניהם פסולין להקרבה מטעם דאין ברירה וע"כ צריך להפריש חטאת אחרת לחובתו דחשיבי הנך כמו נאבדו וא"כ שפיר עביד דמתכפר באחת מהן ממנפ"ש אם היא אותה שהקדישה הרי טוב ובאם לאו תקדוש מהשתא דהא לא גרועה מבהמה אחרת חולין והא דלא הקשו התוס' ממנפ"ש אם יש ברירה אמאי השני' תרעה הא הויא חולין דכבר תירצו קושיא זו בפסחים (דף צ"ז) בשם ר"י דהכי גמירי לה דרועה והכא הקשו על הא דמתכפר באחת מהן דע"כ צריך שתחול על הבהמה קדושת הגוף גמורה קודם השחיטה וא"כ קודם שחיטה צריך לומר דהוברר הדבר שאותה בהמה נתקדשה קדושת הגוף גמורה ואידך לאחריות:

דף פ:

בגמרא ואמר רבה כו' כצ"ל וכן משמע מפירוש הקונטרס בד"ה תודה:

שם אמר ר"ז וכן לענין חטאות כו' מפירוש הקונטרס בד"ה ואימא לא דכתב קמ"ל רבה דלא משמע דלא גרס אמר ר"ז אלא וכן לענין חטאות הוא נמי מד' רבה בצ"ק הקשה א"כ אמאי הוצרך לומר לעיל דשמואל כר"ש ס"ל נוקמה כר' ומשכחת לה בג' חטאות כי הכא דנתכפר בראשונה הג' תרעה דכה"ג בתודה שלישית טעונה לחם ונשאר בצ"ע ואין כאן קושיא כלל דהא שמואל כללא קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם ועדיין קשה הא איכא הפריש שתי חטאות לאחריות דבחטאת רועה ובתודה אין טעונה לחם אבל אי סבר כר"ש ניחא דר"ש הל' חטאות מתות קאמר בכל ענין ולית לי' רועה כלל ואפילו בג' חטאות ונתכפר בראשונה או בשלישית ימותו כולן:

(**שם**) **תני** ר"ח תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהן חבירתה אין לה תקנה. מכאן קשה על הרמב"ם שפסק בפי"ב מהלכות פסוהמ"ק דתמורת תודת חובה לפני כפרה טעונה לחם ותמורת תודת נדבה אפילו לאחר כפרה טעונה לחם הא הכא קאמר דתמורת תודת חובה אפי' לפני כפרה אינה טעונה לחם דקאמר אי דאמר עלי כו' משמע דתמורת תודת חובה אין טעונה לחם אפילו לפני כפרה דהא מתה אחת מהן וא"כ היא לפני כפרה ולפי מאי דמסיק לא צריכא דאמר הרי זו משמע דתמורת תודת נדבה נמי אינה טעונה לחם אפילו לפני כפרה וכן משמע קצת לעיל (דף ע"ט ע"ב) מפירוש הקונטרס

בד"ה אבל לפני כפרה אם הקריב לולדות ולתמורה ולחליפין טעונין לחם דס"ל כדעת הרמב"ם וקשה מכאן וצריך לומר דהא דקאמר בתמורתה אין הפירוש בתמורתה של אותה תודה שנתערבה בה אלא תודת חובה או נדבה לפי המסקנא נתערבה בתמורת תודת חובה אחרת לאחר כפרה דאותה תמורה אינה טעונה לחם ותמורתה פירושו תמורת תודה כמותה:

שם סימן למודים מרת עלה כו' חטאת לאחריות כצ"ל פירוש תן הסימן עשה ב' סימנים סימן אחד לשמות החכמים המקשים וסימן ב' להקושיות ותיבת למודים הוא סימן לחכם המקשה ג' קושיות הראשונים קושיא א' וב' האמרו למדין לפני רבי וקושיא הג' הוא מלוי לרבי ולפרש"י ז"ל למדין לפני רבי היינו לוי ואפילו לפירוש התוס' ז"ל דלמדין לפני ר' לאו היינו לוי מ"מ כיון דאשכחן דלוי נקרא למדין לפני חכמים לכך נכנס בסימן למודים ותיבת מרת הוא סימן לחכם המקשה קושיא ד' דהיינו ר"י בר שמואל בר מרתא ותיבת עלה הוא סימן לחכם המקשה קושיא ה' דרב עולא חלש ועלו לגבי' אביי ורבנן והקשו ועלה הוא סימן דהקשו הנך דעלו לגבי' דרב עולא ותיבת שיש הוא סימן לחכם המקשה קושיא ו' דהיינו רב שישא ותיבת שכן הוא נוטריקון אשי כהנא והוא סימן לשמות החכמים דהקשו קושיא ז' דא"ל לרב אשי לרב כהנא ותיבת דדמה הוא סימן לחכם המקשה קושיא ח' והוא רב דימי ומכאן ואילך הוא נותן סימן לשמות הקושיות והקדים תיבת דאי משום דבכל הקושיות הם באופן אחד דלימא דאי כו' ומשו"ה תיבת דאי הוא סימן דמכאן ואילך הוא סימן הקושיות וחלש הוא נוטריקון חולין שלמים והוא סימן על שתי קושיות הראשונות דבאחד קאמר דליפוק לחולין ובשני' קאמר והא תיהוי שלמים ותיבת מותר הוא סימן על קושיא ג' דאמר והא תיהוי מותר ותיבת תמורה הוא סימן על קושיא ד' דאמר והא תיהוי תמורה ותיבת בחוץ הוא סימן על קושיא ה' דאמר אם איתא לדר"י דאמר חוץ כו' ותיבת חזקי' הוא סימן על קושיא ו' דאמר אם איתא לדחזקי' כו' ותיבות הפריש חטאת הוא סימן על קושיא ז' דאמר אם איתא לדר"י דאמר הפריש חטאת כו' ותיבת לאחריות הוא סימן על קושיא ח' דאמר ואידך תהוי לאחריות והא דבקושיא ה' ז' נתן סימן על מימרא דר"י ולא נתן הסימן על סוף הקושיא כמו בכולהו משום דבקושיא ה' קאמר ואי לא ליפוק לחולין וכבר נתן סימן זה בקושיא ראשונה דלמדין לפני חכמים ובקושיא ז' קאמר והאי להוי מותר וכבר נתן סימן זה על קושיא הג' וכן בקושיא ו' נתן סימן חזקי' ולא נתן סימן כמו בכלהו משום דבקושיא זו לא סיים והא תיהוי כמו בכלהו והא דלא נתן הסימן בקושיא ה' ז' יוחנן כמו בקושיא ו' משום דא"כ הוו שני סימנים בשם אחד. מהגהות חק נתן וקצת הוספה משלי:

שם ולייתי לחם כו' כצ"ל:
שם ולייתי בהמה ולחם כו' כצ"ל:
שם ולייתי בהמה ולחם כו' ואי הך דקיימא תודה היא כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה הפריש מעות לזבח תודתו וניתותרו ולקמן בד"ה תודה איקרי לחם פירש ולהכי הפריש לתודתו ויש לדקדק אמאי שינה בפירושו ולא כתב נמי לזבח תודתו כמו הכא ועוד דכל הדיבור דלקמן הוא ללא צורך ועוד יש לדקדק דפירש אי הכי איפכא נמי דכיון דלחם איקרי תודה תודה נמי איקרי לחם לשון זה משמע דכן הוא סברא אמיתית ואינו כן דהא מתרץ דתודה לא איקרי לחם והוה בעי לפרש דקס"ד מדלחם איקרי תודה תודה נמי איקרי לחם ונראה לפרש דקשה לי' לומר דהמקשן והתרצן יהיו מחולקים בסברא חיצונית דהמקשן סבר דהסברא הוא דאם לחם איקרי תודה תודה נמי איקרי לחם והתרצן השיב לו דאין זו סברא מוכרחת לומר כן ע"כ מפרש דהמקשן סבר דאפילו אם הפריש מעות לזבח תודתו וניתותרו מביא בהן לחם משום דכתיב על זבח התודה חלות ומשו"ה מקשה שפיר דכיון דלחם איקרי זבח זבח נמי איקרי לחם וזו היא סברא אמיתית אלא דהתרצן השיב לו דלחם איקרי תודה ולא זבח ודוקא בהפריש לתודתו וניתותרו מביא בהן לחם דבכלל תודה הוא זבח ולחם אבל תודה לא איקרי לחם דאין בכלל לחם אלא לחם לחודה:
בד"ה נתכפר בראשונה שני' אין טעונה לחם כצ"ל:
בד"ה שלישית טעונה לחם כו' דקתני והפריש אחרת תחתי' אמרינן הכא כו' כצ"ל. פירוש אע"ג דלא הפריש השלישית בתורת נדבה אלא משום דנאבדה השני' והוא אמר עלי ונתחייב באחריותה מ"מ בכה"ג דנאבדה השני' והפריש אחרת ואח"כ נתכפר בראשונה השלישית טעונה לחם ומרבה בתודות הוא משום דהשלישית לא הויא חליפי הראשונה ולא נתמעטה מלחם ממיעוט דיקריבנו אחד ולא שנים דלא ממעטינן מיקריבנו אלא שנים שהם באין שניהם לתשלומין של קרבן אחד כגון נתכפר בראשונה השני' אין טעונה לחם לפי שהשני' הפריש לתשלומין של הראשונה שנאבדה שנתחייב באחריותה משום דאמר עלי וכן אם נתכפר בשני' הראשונה אין טעונה לחם מטעם זה דכיון דהפרשת שתיהם היתה לתשלומין של קרבן אחד אימעט השני' מלחם מדכתיב יקריבנו אחד ולא שנים אבל השלישית לא הפריש לאחריות של הראשונה שנאבדה דהא כבר נפיק מאחריותה בהפרשת שני' אלא באבדת השני' נתחייב באחריותה של השני' והפריש תחתי' השלישית ונמצא דהראשונה והשלישית אינן באין שתיהם לתשלומין של קרבן אחד דהא השלישית באה לתשלומין של השני' ומשו"ה אע"ג דאם נתכפר

בראשונה נפטר נמי מאחריות של השני' דהיינו מהקרבת תודה השלישית מ"מ לא הקריב הקרבן שהשלישית באה לתשלומה אלא דנפטר מצד אחר משום דבהקרבת הראשונה נפטר מהקרבת השני' וכיון דלא הקריב השני' שהשלישית באה לתשלומה לא מיקרי הקרבת השלישית עם לחם שנים ולא אימעט ממיעוט דיקריבנו וע"כ מרבה בתודות הוא דלהקרבה שפיר מתרבה נמי השלישית מקרא דעל תודה:

בד"ה נתכפר בשלישית כו' לפי שהיא חליפתה של שני'. פירוש השלישית היא חליפתה של שני' וא"כ באין שתיהם לתשלומין של קרבן אחד ודרשינן אחד ולא שנים:

בא"ד חליפתה ש שני' סה"ד ומה"ד ראשונה כו' כצ"ל:

בד"ה נתכפר באמצעות כו' לפי שהיא חליפת הראשונה והשלישית היא חלופה סה"ד ומה"ד כולהו חלופין דהדדי נינהו אם נתכפר בראשונה שני' אין טעונה לחם לפי שהיא חליפת הראשונה ולא שלישית טעונה לחם שאעפ"י שאינה חליפת הראשונה הויא חליפה דחליפה כצ"ל:

בד"ה שלישית תרעה כו' ראשונה סה"ד ומה"ד התם בתודה הוא דאיכא למימר כו' כדאמרינן לעיל אע"ג דהויא תודת חובה כו' כצ"ל מצאתי פירוש בתודה דאדם יכול להרבות בתודות נדבה אמרינן הכא נמי דמרבה בתודות הוא אע"ג דהויא תודת חובה אבל בחטאת דאין יכול להרבות בחטאות של נדבה ועל כרחך הוא חליפי חטאת הראשונה ויש מגיהין נדבה ושיבוש הוא דבשעת הפרשה ע"כ לשם חובה הפרישה והאיך נעשית עכשיו נדבה:

בד"ה דילמא תמורה היא כו' תקנה סה"ד ומה"ד היכי דמי אמאי כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה לא סגי כו' וליתני סה"ד ומה"ד ולימא כו' כצ"ל פירוש דהא ע"כ מחויב להביא בהמה אחרת ולחם לחובתו דהא עדיין לא נתכפר וא"כ לייתי בהמה אחרת ולחם וליתני:

בא"ד והא לחמה סה"ד ומה"ד והא תיהוי אחריות והאחרונה שנשתיירה כו' דהוי כמפריש שתי תודות לאחריות דחדא קריבה עם לחם כו' כצ"ל קצת מצ"ק:

בד"ה למידין כו' למידין לפני חכמים לוי מרבי סה"ד כצ"ל צ"ק:

בד"ה וכי מכניסין חולין לעזרה כו' תמורה היא והך הביא לחם חולין בעזרה כצ"ל צ"ק:

בד"ה ולייתי בהמה אחרת ולחם דאע"ג כו' להרבות תודות נדבה כו' ויהא לה תקנה כצ"ל מצאתי:

בד"ה דקא ממעט באכילה דשלמים כו' לבית הפסול קודם זמנו דשמא שלמים הוא כצ"ל מצאתי:

בתוס' ד"ה כולהו כו' ושמא אין שייך לדמות אלא הנך תרתי הכא כו' כצ"ל. וכוונתם לתרץ הא דקשה אמאי לא מקשה הכא על אביי הא פליג חדא זימנא גבי עשרון שחלקו וגבי קצר וטחן והא דלא מקשה הכא על אביי הא פליג חדא זימנא בתודה ואמאי איצטריך לפלוגי עוד בחטאת יש לומר דאביי לא פליג בהדיא רק בתודה אלא ר"ז קאמר על פלוגתא דרבה ואביי דכן פליגי נמי גבי חטאת דאע"ג דלפי הצריכותא דעביד בגמ' לא איצטריך ר"ז לאשמועינן אלא הא דרבה מ"מ איידי דהזכיר סברת רבה הזכיר נמי דאביי פליג עליו ועיין בסוף הוריות דאביי הוי רישא בימי ר"ז:

בד"ה וכי מכניסין חולין בעזרה כו' מנחה של עשרונים כו' כצ"ל:

בא"ד ומביא כבשתו לעזרה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דאיכא הגשה ותנופה כן הוא הנוסחא הנכונה פירוש הגשה לרבנן דלא בעי תנופה ותנופה לראב"י דס"ל דביכורים בעי תנופה הגשה ועיין בתוס' ב"ב (דף פ"א ע"ב) שכתבו כן בהדיא דלרבנן ביכורים בעי הגשה:

בא"ד על השובע על חנם פי' כן כו' כצ"ל:

בא"ד ומה שתמה תחלה כ"כ בפשיטות כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד שכל המתנדב גרגיר מביא ותולה בה. לכאורה אין מזה ראי' דהא אפילו חולין כתבו לעיל דיכול להכניס היכא דליכא כעין עבודה ואפשר דראייתם הוא מדתקנו מתחילה להכניס קדשי בדק הבית לעזרה ש"מ דקדשי בדק הבית דינן כקודש שענין חולין בעזרה:

בא"ד במנחה של עשרונים כו' דמושך שתים מהן ומניפן כו' דחולין ממילא הוויין כו' תודה היא לחמה ואי לא ליפוק לחולין כו' כצ"ל:

בא"ד דלא שרינן להכניס לכתחילה מספק. פירוש אבל גבי שחט שני כבשים ע ול חלות מוקמינן התם דאמר ליקדשו שתים מתוך ארבע ואחריות קא מכוין ולא הוי חולין בעזרה משום דצורך קרבן נינהו כמו שכתבו התוס' לקמן בעמוד הסמוך בד"ה וליקדשו:

בא"ד ושרינן להכניס שמן לכתחילה כו' כצ"ל:

בא"ד דהתם ששים עשרון כו'. ששים לאו דוקא אלא ששים חסר חד דהא איכא חד דקודש:

בא"ד ועוד י"ל דהכא גבי תודה כו' ידעי דהא דיש לו פדיון כו' כצ"ל:

בא"ד משום דאין קדוש קדושת הגוף. פירוש דכלי שרת אין מקדשין אלא מלאים פירוש היכא דאיכא שיעור והכא דליכא שיעור לא טעו וידעו דאין קדוש קדושת הגוף:

בא"ד ידעי דלא קדשי אלא שתים כצ"ל:

בד"ה אמר לי' לוי לרבי פי' בקונטרס לוי היינו למידין לפני רבי אלא קמייתא כו' כצ"ל:

דף פא.
בגמ' רב עולא בר אבא חלש כו' כצ"ל ש"מ:
שם ולייתי בהמה ולחם כו' כצ"ל:
שם חוץ לחומת העזרה קדיש לייתי לחם ולותבי' חוץ לו' כצ"ל:
שם לייתי בהמה לייתי שמונים כו' כצ"ל:
שם אם איתא לדר"מ כו' לייתי בהמה כו' ולייתי שמונים כו' כצ"ל וכן בכל העמוד צ"ל ולייתי בשני יודין:
שם אי הך דקיימא תמורה היא הא ולדה תודה היא והא שמונים דתרווייהו פירוש לשני התודות דהיינו האם והולד והא דלא קאמר היא וולדה תודה נינהו משום דהאם כבר הפריש לתודה בלא תנאי ותנאי דהשתא אינו אלא על הולד ומשמע דאע"ג דהפרישה בסתמא יכול לאחר שתלד לעשות מהולד ג"כ תודה אם ירצה דכיון דאם שיירו משוייר וחשיב כשני גופין יש על האם והולד קדושת תודה סתומה ובשעת הקרבה יכול לפרש הקדושה או לתודה אחת והוי הולד מותר דתודה או לשני תודות ואע"ג דהכא בתודת נדבה איירי דבתודת חובה ודאי אי אפשר להביא האם עם הולד ועם לחמם ועוד דאמר לקמן התורה אמרה טוב אשר לא תדור ואת אמרת ליקום ולינדור בתחלה ואמרינן לעיל (דף פ' ע"א) דולד תודת נדבה אפילו לפני כפרה אין טעון לחם היינו דוקא למאי דס"ל להגמ' לעיל דר"י ס"ל אם שיירו אינו משוייר אבל השתא איירינן דר"י ס"ל אם שיירו משוייר והא דקאמר דימתין בהתנאי עד שתלד ולא יתנה על הולד בשעת הפרשה משום דצריך להתנות ואי הך דקיימא תודה היא האי ליהוי מותר דתודה ובשעת הפרשה תקשה וכי מפרישין תחלה למותרות אבל השתא ליכא למיפרך וכי מפרישין תחלה למותרות כיון דמקצת של הפרשה ראשונה הויא עיקר קרבן כמו שפירש הקונטרס לקמן ובזה מתורץ קושית הש"מ שהקשה אפילו אם ס"ל לר"י שיירו אינו משוייר ג"כ יכול להתנות דאם תמורה היא ולדה תודה והיא תודה דהכי אמרינן בכיצד מערימין ולדה של זו עולה והיא שלמים דבריו קיימין היא שלמים וולדה עולה הרי זה שלמים ומפרש בגמ' משום דקסבר עובר ירך אמו הוא הרי בהדיא דאע"ג דעובר ירך אמו מ"מ אם מקדים הולד לאם יכול לעשות מהולד קרבן בפ"ע ולפי מה שפירשתי ניחא דהא בשעת הפרשה אינו יכול להתנות על הולד שיהא מותר משום דאין מפרישין תחלה למותרות ולאחר ההפרשה כיון דהפריש האם בסתמא לשם תודה קודם הולד שוב אין יכול להקדיש הולד לשם קרבן אחר אם עובר ירך אמו הוא:
שם והא שמונים דתרווייהו והאי ליהוי כו' כצ"ל:
שם מאן לימא לן דקסבר ר"י כו' והיינו טעמא דר"י דקסבר אדם כו' כצ"ל:

שם ואי הך דקיימא תודה היא הא דאמרי עלי כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה ארבעין כו' ומתחייב מלקות כצ"ל:
בד"ה אם איתא כו' מעיקרא ולייתי לחם וכו' ודקמהדר לי' וכי מכניסין כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה משום דאיכא ארבע כו' כדתרצינן נמי לעיל. פי' (בדף ע"ט ע"א) מתרץ ותנא דידן עיקר מילתא נקט:
בד"ה ולייתי שמונים חלות ולינחינהו בחוץ כר"י כו'. פירוש דאי יכניס כל השמונים לפנים איכא חולין בעזרה דשמא הך דקיימא תמורה היא ולא קדיש אלא ארבעים ויש להקשות לפירושו למאי הוצרך הגמ' לומר אם איתא לדחזקי' דאמר קדשי ארבעים מתוך שמונים בשלמא לפי' התוס' דס"ל דהיכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים הוה לי' אידך ארבעים כמפריש לאחריות ולא הוי חולין בעזרה משום דצורך קרבן נינהו ניחא שפיר הא דהוצרך לקדש ארבעים מתוך שמונים דוקא אבל לפירושו דאפילו במקדש ארבעים מתוך שמונים ג"כ אין יכול להכניס אלא שמונה משום דהוי חולין בעזרה קשה דיותר ניחא טפי לומר דארבעים יכניס כולו לפנים ואידך ארבעים ישארו בחוץ ומאותן ארבעים שבפנים יפריש שמונה חלות לתרומה לתרווייהו ויאמר אם הך דקיימא תודה היא הא נמי תיהוי תודה והא שמונים דתרווייהו ושמונה חלות דתרומה הוא לתרווייהו ואם הך דקיימא תמורה היא הא תודה והא ארבעים דבפנים יהו לחמה וארבעה מהשמונה יהו לתרומה ואידך ארבעה יהו מחשבון הארבעים של התודה ואותן שבחוץ ליפקו לחולין דכיון דארבעים דקדשו הם מבוררין שפיר יכולין להיות כולן בפנים משא"כ כשאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים אין יכול להכניס ארבעים כולן בפנים דהא אין יודעין איזו הן המוקדשין ושמא מייתי חולין בעזרה ונראה לפרש דמתוך שעיקר התנאי הוא כדי לתקן ספק תודה ספק תמורה להקרבה אם יברר ארבעים חלות בפ"ע יש לחוש שלא ידע שיש עוד תיקון בתנאי זה שלא יכניס חולין לעזרה ובתנאי דאם תודה היא ג"כ יצרף כל השמונה חלות דתרומה עם השנים ושלשים שבפנים לתודה אחת וארבעים שמבחוץ לתודה אחרת ויצטרך אח"כ להכניס מהארבעים שמבחוץ ארבעה לפנים לתרומה ואי אפשר אבל אם אמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים משום דליכא ארבעים מבוררין בפ"ע אפילו אם לא יכוין כלל שלא יצטרך להכניס חולין בעזרה ג"כ אין לחוש לחולין בעזרה דאין לחוש שמא יצרף השמונה חלות דתרומה לתודה אחת דאם יעשה כן לא יוכל אח"כ להפריש ד' אחרים לתרומה לתודה אחרת דכל ד' יש לחוש שמא הן מהתודה שכבר יש לו ד' חלות לתרומה דאין ברירה אבל השמונה של תרומה שהם מעורבין אין לחוש לברירה משום דמניף כל השמונה עם כל תודה בפ"ע:

בד"ה ומשני לא אפשר בהכי משום דממעט באכילה דארבעים גבי הבעלי' כו'. לפי הנראה לכאורה משמע דכהן לא ירצה לאכול כל השמונה משום דשמא תמורה היא ואין לו כי אם ארבעה וקשה מאי קאמר אח"כ דהתם ליכא אלא ארבעים חלות וממנ"פ אית לי' לפרושי ד' לתרומה איזו ממנ"פ יש דהא אי תמורה היא והחלות הם חולין אין לכהן כלום ועוד אמאי קאמר בגמ' דקא ממעט באכילה דארבעים לגבי בעלים הא כמו כן ממעט באכילה דארבעה לגבי כהן והוה לי' למימר דקא ממעט באכילה דארבעה. ונראה לפרש דהא דקאמר דקא ממעט באכילה דארבעים קאי אכהן דאם הכהן אוכל השמונה חלות דתרומה נמצא ממעט אכילת הבעלים דכמו שמצוה על הכהן לאכול התרומה כך מצוה על הבעלים לאכול החלות הנשארים מהארבעים שמא אין כחן אלא תודה אחת ואין לכהן אלא ארבעה ואם יאכל הכהן שמונה ממעט מצות אכילת הבעלים דארבעים ומשו"ה לא ירצה הכהן לאכול אלא ארבעה וארבעה חלות אבודין אבל לעיל דאמרינן ואי לאו ליפוק לחולין לא ימנע הכהן מלאכול הארבעה משום דשמא הם חולין דאם הם חולין אין לבעלים מצוה באכילתן ולא ממעט כלום במצות אכילת ארבעים לגבי הבעלים והא שכתב דממה נפשך אית לי' לפרושי ד' לתרומה ה"ק דאם הם חולין אין ממעט במצות אכילת הבעלים ואם הם קודש ממנפ"ש אית לי' לפרושי ד' לתרומה ואין לו לפחות מד' ולא ממעט כלום במצות אכילת הבעלים וצריך להגי' בדברי הקונטרס וכצ"ל קממעט באכילה דארבעים דהתם ליכא כו' אית לי' לפרושי כו' אבל הכא דהפריש שמונה חלות איכא למימר דארבעה שלא לצורך הן כו' באכילה דארבעים ע"א כו' כצ"ל:

בא"ד יש סיפוק ביד כהן לאוכלן ביום אחד ושל בעלים כו' לידי שריפה אבל הכא דאיכא לכהנים שמונה כיון דאין נאכלין כו' ושמא לא הויא אידך תודה כו' וליכא דקדיש אלא ארבעה כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד וכי נתותרו למחר כו' כצ"ל מצאתי. לפירוש זה האחרון גם לעיל דאמרינן ואי לאו ליפוק לחולין ג"כ הוה מצי לתרוצי דקא ממעט באכילה דארבעה אלא דעדיפא משני:

בד"ה לייתי בהמה מעוברת כו' אלא חדא וליכא למימר דמפריש תחלה למותרות כצ"ל צ"ק:

בד"ה והאי ליהוי מותר דתודה כו' והיא גופה מייתי כו' כצ"ל:

בד"ה מאן לימא לן כו' דלא חשיב כולדה. פירוש דאם בהדיא קאמר דלא הקדיש אלא האם ולא העובר אז אפילו אח"כ נתכפר באם אין הולד מתה כדין ולד חטאת ומשום זה בתודה נמי יכול לעשות האם והולד שניהם תודות עם לחם:

בא"ד דכי הפרישה מעוברת כו'. חילוק זה בין הפרישה מעוברת להפרישה ואח"כ נתעברה מוכרח מהא דנקט ר"י הפריש חטאת מעוברת דוקא:
בא"ד ה"נ מתכפר באיזו תודה שירצה כו'. צריך לומר דכוונתו בתודת חובה דבתודת נדבה הא אמרינן לעיל (דף פ' ע"א) דולד תודת נדבה בין לפני כפרה ובין לאחר כפרה אין טעון לחם ומשמע אפילו בהפרישה מעוברת דומיא דולד תודת חובה והטעם פירש שם בקונטרס בד"ה לפני כפרה טעונות לחם וז"ל ובולד דתודת נדבה להכי לפני כפרה נמי אין טעון לחם משום דאין אדם מתכפר בולד תודת נדבה פירוש ולא שייך לומר דדעתי' נמי אולד:
בד"ה ולימא עלי כדי שיהא חייב באחריותה כצ"ל:
בתוס' ד"ה אם איתא לדחזקי' כו' ושמא דדוקא נקט אם איתא היכא דלא מכוין כדאמר דלא ליית' חולין לעזרה דליהוי צורך קרבן דלר"י איכא בינייהו ארבעים דודאי הוו חולין סה"ד ומה"ד וליקדשו כו' כצ"ל. וה"פ דהא משמע מדברי התו' דאינו מפריש כלל שמונה חלות בפ"ע לצורך התרומה מדלא פירשו כן ואפשר לומר שטעמם מדקאמר בגמ' וליקדשו להו ארבעים מתוך שמונים ואם מפריש שמונה חלות בפ"ע והם ממנפ"ש קדושים הוה בעי למימר וליקדשו שלשים ושנים מתוך שבעים ושנים אלא ודאי דאין יכולין לעשות כן משום דא"כ לא הוי אידך לאחריות אלא לאותן שלשים ושנים המעורבין בהם והוי האחריות יותר מעיקר הקדושה דארבעים הוו אחריות לשלשים ושנים ולא אמרינן לאחריות קא מכוין יותר מאחת לאחת וכיון דלא מפריש שמונה חלות בפ"ע לתרומה א"כ מוכרח ליקח י"א מכל מין לתרומה להניף עם כל אחד מהתודות כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ע"ח ע"ב) בד"ה וליקדשו ונראה דלפירוש התוס' אתיא תירוץ הגמ' דקא ממעט באכילה דארבעים כפשטי' דהא מוכרח ליתן לכהן ארבעים וארבעה חלות נמצא דממעט אוכלין לארבעים חלות דאינן נאכלין אלא לכהנים ושמא לא יזדמן להו כהנים לאוכלן ויבואו לידי נותר ויביא קדשים לבית הפסול וכמו שפרש"י כת"י לפי הגירסא דקא ממעט באכילה דארבעה וקשה לפי זה לפירוש התוס' דאע"ג דלפירושם מכניס כל השמונים חלות לפנים משום דלאחריות קא מכוין ולא הוו חולין בעזרה דצורך קרבן נינהו מ"מ הא יכול להפריש כל ארבעים חלות בפ"ע אלא דיאמר בתנאי דאם תמורה היא דאידך ארבעים דלא קדשי ליהוו לאחריות וירויח בזה דיוכל להפריש מכל ארבעים ד' לתרומה ובזה האופן לא שייך תירוץ הגמ' דקא ממעט באכילה דארבעים או באכילה דארבעה וצריך לומר כמו שפירשתי לפירוש הקונ' דמתוך דעיקר התנאי הוא כדי לתקן הספק תודה ס' תמורה להקרבה יש חשש שלא ירגיש בהחשש של חולין

בעזרה ולא יאמר דאידך ארבעים ליהוו לאחריות אלא דליפקו לחולין אבל כשיאמר ליקדשו להו ארבעים מתוך שמונים אפילו אם לא יכוין כלל שלא יהא חולין בעזרה ממילא הוי אידך לאחריות וליכא חולין בעזרה ולפי זה דמה שהוצרכו שיאמר ליקדשו להו ארבעים מתוך שמונים הוא משום דחיישינן דילמא לא יכוין בשעת אמירה שלא יהא חולין בעזרה ניחא שפיר הא דנקט אם איתא לדחזקי' דדוקא לחזקי' דס"ל דהשוחט את התודה על שמונים חלות נמי קדשו ארבעים מתוך שמונים משום דלאחריות קא מכוין כ"ש היכא דאמר בהדיא ליקדשו מ' מתוך פ' אמרינן דלאחריות קא מכוין אבל לר"י דס"ל התם בלא קדשו דלקרבן גדול מכוין ולא לאחריות א"כ ה"ה הכא נמי דאמר בהדיא ליקדשו להו מ' מתוך פ' לאו לאחריות קא מכוין אלא דאידך מ' ליפקו לחולין וא"כ לר"י אפילו אם יאמר ליקדשו להו מ' מתוך פ' חיישינן דילמא לא מכוין כשיאמר דלא לייתי חולין לעזרה ולא יכוין דאידך ארבעים ליהוו לאחריות דליהוי צורך קרבן ונמצא דאידך ארבעים הוו חולין בעזרה והא דכתבו ושמא משום דאין זו סברא מוכרחת לר"י דאפשר דאע"ג דבהשוחט את התודה על שמונים חלות ס"ל דלאו לאחריות קא מכוין מ"מ היכא דאמר בהדיא דליקדשו מ' מתוך פ' מודה דלאחריות קא מכוין ונראה לתרץ קושית התוס' גם לפירוש הקונטרס דדוקא לחזקי' דס"ל בהשוחט את התודה על שמונים חלות דלאחריות קא מכוין ה"ה הכא אפילו אם לא מכוין שלא יהא חולין בעזרה ולא יאמר בהתנאי דאם תמורה היא דשמונה חלות שבפנים יהיו מאותן ארבעים דקדשו אלא יאמר דארבעה מתוך שמונה שבפנים יהו לתרומה לארבעים דקדשו ג"כ ע"כ הם מהנך ארבעים דקדשי דהא אמרינן בכה"ג דלאחריות קא מכוין דאם יאבדו הנך ד' דתרומה יתרום הארבעה הנשארים וכיון דהם לאחריות להנך ד' דתרומה ע"כ הם מאותן ארבעים דקדשי דאל"כ אין יכול לתרום מחולין על תרומה אבל לר"י דלא ס"ל התם לאחריות קא מכוין ה"ה הכא יש לחוש דלא יכוין שלא יהא חולין בעזרה ולא יכוין לאחריות:

בא"ד ואידך הוו להו כמפריש לאחריות כו' ולא חזיא ללחם מעיקרא חולין לעזרה קא מעיילי בחנם כן פי' בקונ' כו' כצ"ל וכן הוא ממש בפרש"י כת"י:

בא"ד חשבינן להו חולין בעזרה כו'. פי' אע"ג דלאחריות קא מכוין:

בא"ד דלא ליפסלו ביוצא כצ"ל:

בד"ה דילמא כו' דקסבר ר"י אם שיירו משוייר כצ"ל מצאתי:

דף פא:

במתניתין תודה מן החולין כו' כצ"ל וכן הוא במשנה שבמשניות:

שם תודה היא ולחמה מן המעשר כו' כצ"ל ש"מ וכן הוא במשנה שבמשניות וכן הוא נמי לקמן בסמוך בפיסקא וכן הוא נמי בפרש"י כת"י וכן ציינו נמי התוס' והצ"ק מוחק תיבת תודה מהפיסקא ומהתוס' ואין נכון דהיא ולחמה מן המעשר הוא לישנא קטוע דאם לא אמר מקודם תודה לא ידענא היא אהיכא קאי והגם דבלשון זה ג"כ חל הנדר משום דקאמר אח"כ ולחמה והוי יד לתודה דאין שום דבר בא בנדבה וטעון לחם אלא תודה מ"מ התנא לא בא הכא לאשמועינן דיני ידות ועוד דבשלמא אי גרסינן תודה היא ולחמה מן המעשר יש לומר דבבא זו לא איצטריך כלל לגופי' דכ"ש הוא מבבא הקודמת דקתני תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא משמע דוקא דאמר לחמה מן החולין יביא לחמה מן החולין אבל כשלא אמר אלא תודה מן המעשר בלבד מביא היא ולחמה מן המעשר וכ"ש כשאמר תודה היא ולחמה מן המעשר אלא לדיוקא איצטריך דדוקא תודה היא ולחמה מן המעשר יביא כמו שאמר אבל אם אמר תודה ולחמה מן המעשר מביא היא ולחמה מן החולין כמו באומר תודה מן החולין ולחמה מן המעשר משום דהא דקאמר מן המעשר יש במשמעות דלא קאי אלא אלחמה ולא אתודה והא דקתני מקודם תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין ע"כ לאו דוקא באומר תודה מן החולין אלא אפילו באומר תודה ולחמה מן המעשר והא דנקט תודה מן החולין כדי דנדע דמשו"ה דוקא תודה היא ולחמה מן המעשר יביא מן המעשר אבל תודה ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין משום דהוי כמו שאמר תודה מן החולין ולחמה מן המעשר אבל אם נגרוס היא ולחמה מן המעשר לא שייך למידק האי דיוקא דאדרבא משמע דמן המעשר קאי נמי אהיא ואין לומר דזה גופא בא לאשמועינן דתודה ולחמה מן המעשר יביא כמו שאמר דזה שמעינן מבבא דתודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין משמע דוקא כשאמר תודה מן החולין אבל תודה ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן המעשר ועוד דכן הוא נמי הגירסא בהרמב"ם פרק ט"ז מה' מעה"ק ה' י"ז תודה היא ולחמה מן החולין:

שם דלחם בלא תודה לא איקריב כו' כצ"ל:

(**שם**) **כיון** דאמר לחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין. משום דקושית התוס' הוא פשוטה ונגלית מיד לכל המתחיל ללמוד אביאה הכא ונפרשה וז"ל תימה הא לא שייך הכא סוף מילתא נקט וכוונתם דבאומר הרי עלי לחמי תודה יש לומר דידע האי גברא דלחם בלא תודה לא איקריב ותודה ולחמה קאמר וסוף מילתא נקט אבל במתניתין כבר נקט תחלת מילתא תודה מן המעשר וא"כ השתא דקאמר ולחמה מן החולין לחם לבד קאמר לצרף עם התודה מן המעשר וכוונת תירוצם הוא דאם נאמר דמשום דאמר

נמי תודה מן המעשר לא הוי הא דאמר אח"כ ולחמה מן החולין לחם בלא תודה א"כ אפילו באומר הרי עלי לחמי תודה לא יתחייב משום טעמא דלחם בלא תודה לא איקריב אלא תודה מן המעשר ואמאי מחייב לי' ר"ה בלחם ותודה מן החולין אלא ודאי דה"ק דמשום טעמא דלחם בלא תודה לא איקריב אמרינן דבקבלת נדר של לחם לבד הוי נמי קבלת נדר של תודה וכיון דקיבל עלי' הוי דבר שבחובה ואינו בא אלא מן החולין וא"כ אפילו אמר נמי תודה מן המעשר כיון דאמר ולחמה מן החולין נתחייב בתודה ולחמה מן החולין ומתרץ הגמרא שאני התם דכיון דאמר תודה מן המעשר נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני פירוש כיון דאמר תודה מן המעשר לא הויא תודה בכלל לחם משום דאמרינן דכוונתו לא היתה אלא אלחם לבד הנצרך לתודה של מעשר שקיבל עליו ומקשה א"ה רישא דקתני תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין הכי נמי נעשה כאומר כו' כצ"ל. פירוש דנימא נמי דלא קיבל עליו אלא תודה לבד לפטור הלחם של מעשר שקיבל עליו ויש להקשות הא טובא יש לחלק ביניהם דבסיפא קיבל עליו מעיקרא תודה מן המעשר ואח"כ קאמר ולחמה מן החולין מפורש יוצא בדבריו דקיבל עליו לחם לפטור התודה של מעשר שקיבל עליו כבר אבל ברישא דקאמר מעיקרא תודה של חולין קודם דקאמר ולחמה מן המעשר משו"ה אף לחם הוי בכלל תודה ושפיר אפשר לומר דאם אמר לחם מן החולין ותודתה מן המעשר כיון דאמר מעיקרא לחם מן החולין נתחייב בתודה ולחמה מן החולין ואם אמר לחם מן המעשר ותודתה מן החולין יביא כמו שאמר משום דנעשה כאומר הרי עלי תודה לפטור לחם של פלוני ונראה לתרץ דיש להוכיח ממתניתין דקתני תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין דאפילו באומר מעיקרא לחם מן החולין ואח"כ תודתה מן המעשר מביא כמו שאמר דאל"כ הוה לי' למיתני רבותא טפי דלחם מן החולין ותודתה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין וכן יש להוכיח גם כן דאפילו באומר מעיקרא לחם מן המעשר ואח"כ תודתה מן החולין דמביא היא ולחמה מן החולין מדקתני בסיפא תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא משמע דבאומר לחם מן המעשר ואח"כ תודתה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין דאל"כ הוה לי' למיתני רבותא טפי דלחם מן המעשר ותודתה מן החולין יביא כמו שאמר וכמו דפריך הגמרא מהא דתניא הרי עלי תודה בלא לחם משמע אבל אמר לחם בלא תודה לא נתחייב כלום דאל"כ הוה לי' למיתני רבותא טפי באומר הרי עלי לחם בלא תודה והא דלא פריך הגמרא לקמן מרישא דמתניתין דקתני הרי עלי תודה מביא היא ולחמה מן החולין משמע דוקא תודה אבל לחמי תודה לא דאל"כ ליתני רבותא יותר באומר הרי עלי לחמי תודה יש לומר דברישא

כיון דלא הזכיר לחם כלל יש לומר דלא איירי מלחם אלא מתודה אבל בברייתא דקאמר הרי עלי תודה בלא לחם דהזכיר תודה ולחם שפיר יש להוכיח מדלא קאמר לחם בלא תודה דלחם בלא תודה לא נתחייב כלום וכן בהנך בבי דמתניתין דהזכיר בהם תודה ולחם שפיר יש להוכיח כמו שהוכחתי:

(**שם**) **טעמא** דאמר תודה אבל לא אמר תודה לא כו' כצ"ל ב"ח וש"מ:

שם ואמאי נדר ופתחו עמו הוא כו' כצ"ל ב"ח:

שם תפוס לשון ראשון כצ"ל:

שם כופין אותו ואומרים לו שמור ושמעת כצ"ל:

שם בשלמא לחזקי' ניחא אלא לר"י כו' כצ"ל:

שם פיסקא תודה היא ולחמה מן המעשר יביא כצ"ל:

שם רצה יביא לא רצה לא יביא פיסקא ולא יביא מחיטי מעשר שני כו' כצ"ל:

שם אבל מחיטין הלקוחין ממעות מעשר שני כו' כצ"ל בכל העמוד קצת מש"מ:

בקונטרס בד"ה ואם אמר הרי עלי כו' כיון דעיקר תודה דהיינו הזבח אמר מן החולין יביא הכל מן החולין כו' כצ"ל. פירוש דהקונטרס לא ס"ל כהתוס' דבהקדש לא מהני חזרה אפילו תכ"ד אלא אפילו אם מהני חזרה תכ"ד מ"מ כיון דבעיקר התודה אינו חוזר ומחויב להביא הזבח מן החולין הלחם בתר הזבח גריר וע"כ מביא הלחם ג"כ מן החולין:

בא"ד דכיון דאמר הרי עלי תודה מן החולין בע"כ נתחייב נמי בלחם סה"ד ומה"ד תודה ממעות מעשר שני ולחמה מן החולין כו' כצ"ל והד"א:

בא"ד הואיל ועיקר מצוה הוא לבא מן החולין כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה סוף מילתא נקט כו' כצ"ל:

בד"ה כיון דאמר לחמה מן החולין נימא נמי סוף מילתא נקט ויביא היא ולחמה מן החולין כצ"ל וכן הוא בפרש"י כת"י:

בד"ה שאני התם כו' לפטור תודתו של פלוני ה"נ קאמר הרי עלי לחמה מן החולין לפטור תודתו שנדרתי כו' כצ"ל:

בד"ה הכי נמי נעשה כו' דבכל ענין שנדר להביא מן המעשר ליהוי כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה:

בד"ה אבל לא אמר תודה אלא לחמי תודה. אין כוונתו דדייקינן הא לחמי תודה לא משום דלא קתני נמי בלחמי תודה דכופין דממה שתירץ בגמרא ואיידי דקא בעי למיתנא זבח בלא נסכים דלא מיתני לי' נסכים בלא זבח משמע דהדיוק הוא מדלא קתני רבותא יותר דלחם בלא תודה כופין אלא כוונתו הוא דמדלא קתני לחם בלא תודה משמע דבאומר

הרי עלי לחמי תודה אין כופין אותו להביא תודה ולחמה דאי כופין אפילו בלחם בלא תודה כופין:

בד"ה לא אין כופין אותו להביא תודה ולחמה כצ"ל:

בד"ה נדר ופתחו עמו הוא כו' כדי לסתור נדרו ואמר בלא לחם ואמאי כופין כו' כצ"ל ש"מ. זה הפירוש הוא לפי שיטתו דמועיל חזרה בהקדש תוך כדי דיבור אבל להתוס' דסבירא להו דאין מועיל חזרה בהקדש צריך לומר כמו שכתבו לקמן (דף ק"ב ע"ב) בד"ה הא מני ב"ש הוא כו' דטעמיי' דב"ה דסברי לה כר"ש דמעיקרא הי' בדעתו לגמור מן הגרוגרות וכן הכא הי' בדעתו לגמור בלא לחם ונדר ופתחו עמו פירושו דיש פתח לומר דלא נתכוין לנדר כלל וכן כתבו נמי בב"מ (דף ק"ב ע"ב) בד"ה ובא מעשה דבאומר הריני נזיר מן הגרוגרות והרי עלי מנחה מן השעורים ס"ל לר"י דמפרש דבריו ואין כוונתו לנדר כלל וה"ה הכא בתודה בלא. לחם אבל באומר אילו הייתי יודע כו' נמצא שבשעה שאמר הרי עלי תודה נתכוין לנדר גמור ואע"ג דבדעתו הי' לגמור בלא לחם היינו משום דטעה וסבור דיש נדר תודה בלא לחם משו"ה מביא תודה ולחמה דכיון דנתחייב בתודה נתחייב נמי בלחם:

בד"ה ב"ש אומרים נזיר אע"פ שאמר ענין כו' כצ"ל:

בד"ה ומאי כופין אותו דקאמרת כו' כראוי ומשני להכי כופין כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה אלא לר"י כו' נדר ופתחו עמו הוא כו' כצ"ל:

בד"ה לא סגי כו' יביא שניהן מן המעשר דמשמע כו' כצ"ל:

בד"ה רצה יביא מן המעשר סה"ד ומה"ד ולא יביא מחיטי מעשר שני שלא יקח מחיטי מעשר שני בעיני' לתודתו אבל ממעות מעשר שני מביא תודה ולחמה כצ"ל והד"א. פירוש שלא יקח מחיטי מעשר שני ויעשה מהם לחם לתודתו אלא ימכור החיטים ויקח בדמיהן חיטים אחדים ללחמי תודתו:

בד"ה אני אומר אפילו מחיטין הלקוחין ממעות מעשר שני לא יביא לצורך תודות כצ"ל:

בד"ה מהיכא קא ילפת לה לתודה דמביאה מעשר שני כצ"ל צ"ק:

בתוס' ד"ה תודה כו' דכי אמר הרי עלי תודה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דלא מיבעיא לב"ש דאמרי כו' כצ"ל. וכוונתם בזה לפרש דלא תיקשי אמאי לא מקשה אמתניתין כמו דמקשה לקמן אברייתא דהאומר הרי עלי תודה בלא לחם ואמאי נדר ופתחו עמו הוא וחזקי' מוקי לה כב"ש ור"י מוקי לה כב"ה ובאומר ובמתניתין לא שייך לאוקמי באומר כלל ומפרשי דמתניתין לא דמי לברייתא דבברייתא הא דאמר בלא לחם אין זה חזרה מדבריו הראשונים דמתחלה כשאמר תודה הי' דעתו לגמור בלא לחם

ובלא לחם הוי פירוש תחלת דבריו שאמר תודה ולא הי' דעתו לנדר כלל דהא אי אפשר לו לומר תודה בלא לחם בענין אחר אבל במתניתין כיון דאמר תודה מן החולין ולא אמר תודה בלא לחם מן החולין הוי כאילו אמר תודה ולחמה מן החולין והא דאמר אח"כ ולחמה מן המעשר הוי חזרה ואין מועיל חזרה בהקדש אפילו תכ"ד וכן כתבו התוס' בהדיא בהשואל (דף ק"ב ע"ב) בד"ה ובא מעשה דטעמא דב"ה בהריני נזיר מן הגרוגרות ובהרי עלי מנחה מן השעורים דפטור משום דמפרש דבריו ולא הי' בדעתו לנדר כלל וה"ה בתודה בלא לחם אמרינן כן ואין להקשות לפי דבריהם דטעמא דמתניתין משום דלא מצי למיהדר א"כ אם אמר בתחלה לחם מן המעשר ותודתה מן החולין יביא כמו שאמר דהא לא הוי חזרה ומהא דמקשה אר"פ לקמן מבבא דמתניתין דתודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמו שנדר משמע דאפילו אמר מתחלה לחם מן המעשר ואח"כ תודה מן החולין ג"כ מביא היא ולחמה מן החולין דיש לומר דכיון דאמרינן דבאומר תודה מן החולין יש משמעות תודה ולחמה מן החולין משום שלא אמר תודה בלא לחם מן החולין א"כ חזר בו ממה שאמר בתחלה לחם מן המעשר וממעשר לחולין שפיר יכול לחזור:

בא"ד חוץ ממגדף ועכו"ם ומקדש ומגרש. פירוש דהביאו ראי' דבנדרים נמי איכא ד' דברים דאין מועיל חזרה תכ"ד ובכיצד מערימין משמע נמי דאין מועיל בתמורה חזרה תכ"ד וה"ה שיש לפרש כן הכא בהקדש דאין מועיל חזרה משום דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט ובתוי"ט מביא בשם התוס' במקום מקדש הקדש ואין נכון:

בא"ד ולא מצי הדר דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט כו' כצ"ל:

בא"ד הרי זו תמורת עולה ושלמים נמי כן הוא הנוסחא לפנינו ורבים מוחקים תיבות ושלמים נמי ונראה שטעמם דהא בנמלך קאמר ר"י במתניתין דלא הוי רק תמורת עולה לחוד ועוד דאי הוה תמורת עולה ושלמים א"כ מהני חזרה גם בקדשים והבינו דהא דכתבו התוס' דמוכח בפרק כיצד מערימין דבנמלך אפילו ר"י מודה דאפילו תכ"ד הרי זו תמורת עולה היינו מהא דפריך התם בגמ' נמלך פשיטא כו' לא נצרכה אלא שאמר בתכ"ד מהו דתימא תכ"ד כדיבור דמי קמ"ל ולפי זה הקשו על דברי התוס' דהכא מהסוגיא דמרובה (דף ע"ג ע"ב) דמחלק הגמ' לר"י בין תכ"ד קטן לתכ"ד גדול דבתכ"ד קטן ס"ל לר"י דכדיבור דמי בין בעדות ובין בהקדש משמע דהקדש שוה לעדות בזה והתוס' בעצמם בפרק כיצד מערימין פירשו נמי דתכ"ד דקאמר ר"י דלא כדיבור דמי הוא בתכ"ד גדול וכן כתב הש"ך סי' רנ"ה על דברי התוס' דהכא דאישתמיט להו סוגיא דמרובה. ולי נראה ליישב דברי התוס' דהכא דהם כסוגיא דמרובה וכפי דבריהם בכיצד

מערימין וכפי הנוסחא אשר לפנינו ושלמים נמי דבמרובה (דף ע"ג דע"ב) בד"ה תרי תכ"ד הוו כתבו התוס' דה"פ דברי ר"י אם לכך נתכוין מתחלה כלומר שאומר בתכ"ד קטן שדומה לנתכוין תחלה לכך דבריו קיימים ואפילו לא נתכוין נמי כיון דכדיבור דמי אבל בנמלך כלומר שאומר בתכ"ד גדול שדומה כמו נמלך הרי זו תמורת עולה אפילו נתכוין תחלה לשניהם וכן כתבו נמי בזבחים (דף ל' ע"א) בד"ה אמר ר"י ושם כתבו אפילו עומד וצווח שלא נתכוין הואיל ואי אפשר להוציא שני שמות כאחת דבריו קיימים והוכרחו לפרש כך משום שכתבו במרובה בדיבור הקודם דכיון דתכ"ד גדול לית לי' נראה דתכ"ד גדול אין מועיל כלום אפילו לפרש דבריו דלא הוי אלא כאומר היום תמורת עולה ולמחר תמורת שלמים דהוו דברים שבלב ולפי זה קשה להו הא דקאמר ר"י אם לכך נתכוין כו' היכי איירי אם בתכ"ד גדול אפילו מתכוין לכך אינו מועיל ואם בתכ"ד קטן אפילו נמלך מועיל לבטל דבריו הראשונים והוי רק תמורת שלמים ועוד דלפי מאי דמתרץ הגמ' דתרי תכ"ד הוו משמע דמוקים הא דר"י בנמלך בתכ"ד גדול וקשה אמאי במתכוין דבריו קיימים ולפי דברי התוס' אלו הוה בעי ר"י למימר אם תכ"ד (פי' תכ"ד קטן) דבריו קיימין (פי' בין בנמלך דהיינו דהדר ממה דאמר תמורת עולה ודעתו לתמורת שלמים לבד ובין במתכוין דהיינו שדעתו מתחלה שיהי' תמורת עולה ושלמים) ואם אחר תכ"ד (פי' קטן) הרי זו תמורת עולה (פי' בין בנמלך ובין במתכוין) ע"כ הוכרחו לפרש דאה"נ דר"י אין מחלק אלא בין תכ"ד לאחר כ"ד אלא דר"י ס"ל דתכ"ד אפילו נמלך דינו כמתכוין ולאחר כ"ד אפילו מתכוין דינו כנמלך משו"ה קרי לתכ"ד מתכוין ולאחר כ"ד קרי נמלך ולפי זה ניחא שפיר הנוסחא אשר לפנינו בתוס' הכא דמוכח בפרק כיצד מערימין דבנמלך אפילו ר"י מודה דאפילו תכ"ד הרי זו תמורת עולה ושלמים נמי וה"פ דלא מיבעיא לר"מ דס"ל בכ"מ תפוס לשון ראשון דהוי תמורת עולה לבד אפילו בתכ"ד אלא אפילו לר"י דפליג אר"מ וס"ל דבמתכוין דהיינו שדעתו מתחלה דליהוי תמורת עולה ושלמים דבריו קיימים היכי דאמר בתכ"ד קטן דמועיל לפרש דבריו הראשונים ולא אמרינן תפוס לשון ראשון מ"מ בנמלך דהיינו דמתחלה הי' דעתו לתמורת עולה לבד ואח"כ נמלך לתמורת שלמים לבד אפילו תכ"ד אין דבריו קיימים דליהוי תמורת שלמים לבד אלא תמורת עולה ושלמים נמי משום דדוקא במתכוין מועיל תכ"ד קטן לפרש דבריו אבל בנמלך אין מועיל תכ"ד שיוכל לחזור מדבריו הראשונים דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט והא דהוי נמי תמורת שלמים אע"ג דמתחלה לא הי' דעתו אלא לתמורת עולה לבד וגם כשחזר ואמר תמורת שלמים לא נתכוין אלא לתמורת שלמים לבד היינו כמו שכתבו התוס' במרובה דתכ"ד קטן אפילו נמלך דינו כמתכוין משום דדומה למתכוין דדיבור פיו אין סובל פירוש

אחר אלא מתכוין משום דאם תפרש דיבור פיו בנמלך יהי' דבריו בטלין לגמרי דהא לא מצי הדר ואפילו בתכ"ד וע"כ מפרשינן דיבור פיו בפירוש שיהי' קיים דהיינו מתכוין דבמתכוין מועיל תכ"ד לפרש דבריו ואע"ג דאמר דבמחשבתו הוא נמלך ולא מתכוין ואנן בעינן שיהו פיו ולבו שוין היינו דוקא שלא היתה מחשבתו להוציא הדברים שבפיו אבל הכא דמחשבתו היתה להוציא מפיו תמורת שלמים אלא דכוונתו היתה לנמלך כיון דדיבור פיו אין סובל פירוש של נמלך אלא של מתכוין אין הולכין אחר המחשבה שבלב אלא מפרשים דיבורו באופן שיהי' קיים דהיינו תמורת עולה ושלמים ובנמלך שכתבו התוס' אין דומה לנמלך דאמר ר"י בכיצד מערימין דנמלך דמתניתין היינו לאחר כ"ד דאפילו מתכוין הוי כנמלך ונמלך דהכא היינו נמלך ממש בתוך כ"ד ודומה למתכוין דאמר ר"י במתניתין ושפיר הביאו התוס' ראי' מכיצד מערימין דבהקדש אין מועיל חזרה אפילו תכ"ד מדאמר ר"י התם דבמתכוין דהיינו תכ"ד אפילו נמלך לא הוי תמורת שלמים לבד אלא תמורת עולה ושלמים נמי וע"כ היינו משום דלא מצי הדר מהא דאמר תמורת עולה ומשום זה מפרשין דיבורו דהוי מתכוין כדי לקיים דיבורו ואין להקשות לפי פירוש התוס' דבהקדש לא אמרינן תכ"ד כדיבור דמי כבכ"מ א"כ מאי מקשה הגמרא מעדות אהקדש ואמאי לא מתרץ בפשיטות דהקדש שאני דלא מצי לתרוצי הכי דאי לא מחלקינן בין תכ"ד קטן לתכ"ד גדול קשה אמאי אמר ר"י דבנמלך הוי' תמורת עולה לבד דהא נמלך ע"כ אייריי בתכ"ד כדמוקי ר"פ דאל"כ קשה נמלך פשיטא ובתכ"ד אפילו נמלך דינו כמתכוין והוה לי' לר"י למימר דבין בנמלך ובין במתכוין הוי תמורת עולה ושלמים ומשו"ה הוכרח לתרץ דתרי תכ"ד הוו ובנמלך אייריי בתכ"ד גדול ואפילו מתכוין קרי לי' נמלך ובמתכוין דבריו קיימים היינו בתכ"ד קטן דאפילו נמלך דינו כמתכוין אבל על הרמב"ם ודאי קשה מהסוגיא דמרובה ונראה לי ליישב דהרמב"ם מפרש דסוגיא דמרובה לא ס"ל לחלק בין הדיוט להקדש אלא בין תכ"ד קטן לתכ"ד גדול אבל רב אחא ור"ל דס"ל במכות דגם תכ"ד גדול כדיבור דמי ממתניתין דנזיר ע"כ ס"ל לחלק בין הדיוט להקדש ופסק כוותייהו דרבים נינהו ועוד דדייקו ממתניתין. שוב מצאתי שכתב כן המל"מ פט"ו מהלכות מעה"ק:

בד"ה אמאי כו'. פירוש על דברי התוס' כתבתי במה שכתבתי על הגמרא עיי"ש:

בד"ה טעמא דאמר תודה כו' ואע"ג דמוקמינן בסמוך דמשו"ה כופין אותו ומביא תודה ולחמה לב"ה דמיירי באומר אלו הייתי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך אלא כך זה לא מועיל אלא באומר הרי עלי תודה בלא לחם דבלא באומר אלו הייתי יודע כו' אין כופין אותו משום דאמרינן דמתחלה כשאמר תודה הי' בדעתו לגמור בלא לחם וא"כ לא

נתכוין לנדר כלל אפילו לתודה בלבד דמידע ידע דתודה בלא לחם לא איקריב ומשו"ה באומר אילו הייתי יודע כו' א"כ נתכוין עכ"פ לנדר של תודה בלבד ומשו"ה כופין אותו ומביא תודה ולחמה דכיון דנתחייב בתודה שוב נתחייב בלחמה כמו דאמר ר' אבא לעיל (ד"פ ע"א) באומר זו תודה וזו לחמה אבד הלחם מביא לחם אחר כיון דחל עליו המצוה להקריב התודה נתחייב נמי בלחם אחר אע"ג דאמר זו לחמה ולא נתחייב באחריות הלחם מתחייב בלחם מכח חיוב הקרבת התודה אבל בלחם בלא תודה אע"ג דאומר אלו הייתי יודע מ"מ עכשיו לא רצה להתחייב אלא בלחם ומכח הלחם אינו מתחייב בתודה למי דאמר ר' אבא לעיל אבדה התודה אינו מביא תודה אחרת אע"ג דהלחם קיים:

בד"ה תודה היא ולחמה מן המעשר כו' כצ"ל:

בא"ד יש פי' הקונטרס שכתוב בהן כו' כצ"ל והוא פרש"י כת"י וכן הא דכתבו אח"כ וכן פי' הקונטרס במתניתין הוא בפרש"י כת"י:

בא"ד ונראה שזה ט"ס כו' פירוש דאמאי מפרש הקושיא על הלחם טפי מעל התודה:

דף פב.

בגמרא ושלמים שם שם ממעשר מה שלמים כו' כצ"ל וא"צ להג"ה:

שם והני חיטין הלקוחין ממעות מעשר שני כו' מהיכא קא ילפינא לה כו' לאפוקי חיטין הלקוחין ממעות מעשר שני כו' כצ"ל:

שם לא קני מעשר כצ"ל בכל הסוגיא ביו"ד ולא בוא"ו:

שם דלא אלימא קדושת שלמים כו' כצ"ל:

שם אליבא דר"י דאמר כו' כצ"ל:

שם כיון דמעשר קרב שלמים כי מתפיס לי' נמי תפיס כצ"ל:

שם במתניתין מנין לאומר כו' הואיל ובאים חובה כו' כצ"ל:

שם ונסכים בכ"מ כו' במשנה שבמשניות איתא והנסכים:

בקונטרס בד"ה ושלמים כו' דזבין ממעות מעשר כו' כצ"ל:

בא"ד דיכול להביא שלמים ממעשר ומינה מה שלמים כו' אין גופה מעשר דאותן חיטין שיכול ליקח מהן לא יהיו של מעשר כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה מה שלמים כו' דמין מעשר נינהו כו' כן הוא הנוסחא הנכונה וא"צ להג"ה ומשום דהוא מפרש דאין יכול ליקח כלל חיטין ממעות מעשר שני אפילו כשלוקח אותם מתחלה לצורך תודה דלא כפירוש ר"ג ופרש"י כת"י דפירשו דדוקא אם כבר לקח חיטין ממעות מע"ש לצורך אכילתו אסור ליקח מהם לצורך תודה אבל ליקח מתחלה לצורך תודה מותר ע"כ מביא מה שלמים כו' דכיון דהא דאין מביאין מחיטי מעשר שני

משלמים גמרינן א"כ אפילו ליקח מתחלה לצורך תודה ילפינן לאסור דשלמים הלקוחין ממעות מעשר בתחלה לשם שלמים נמי לאו מין מעשר נינהו:

בד"ה המתפיס כו' אע"ג דסתם מעות מעשר שלמים הן אפי"ה כי מתפיס בהו בפירוש לא קני שלמים כו' כצ"ל. פירוש דלקמן אמר בגמ' דטעמא דמ"ד דקני מעשר משום דסתם מעות מעשר שלמים הן כי מתפיס לי' בקדושת שלמים נמי תפיס הילכך פירש כאן לרב אמי דס"ל דלא קני שלמים דאע"ג דסתם מעות מעשר שלמים הן מ"מ אם התפיס המעות בפירוש לקדושת שלמים לא קני משום דממון גבוה הוא:

בד"ה דלא אלימא קדושת שלמים כו' כצ"ל:

בד"ה ובהמה לבשר תאוה כו' דאע"ג דאין דינו ליקח ממעות מעשר שני אלא שלמים מ"מ אם לקח בהמה לבשר תאוה מתחלל מעות מעשר שני עלי' כצ"ל:

בד"ה לא יצא העור לחולין כו' אבל עור דחזיא ליקח בו בהמה לשלמים לא יצא לחולין דיש בו תורת ליקח בו בהמה סתם ממעות מעשר שני דהויא שלמים ומביא בדמיו שלמים כו' כצ"ל וכן מצאתי בפירוש ר"ג:

בא"ד אגב עורו הבשר לזבחי שלמים ומבליע כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לאו למימרא דקני שלמים כו', לפירוש זה ס"ל דאי לאו דיש על העור קדושת שלמים יצא לחולין מקדושת מעשר כמו בלוקח חי' לבשר תאוה ולפי התירוץ דאינו בתורת לצאת העור לחולין דאין לו קדושה כלל ה"ה דאין לו נמי קדושת מעשר אבל לפירוש השני דוקא סברת המקשן היתה כן אבל התרצן השיב לו דאינו בתורת לצאת העור לחולין מקדושת מעשר כמו בלוקח בהמה לשלמים או חי' לבשר תאוה משום דלוקח חי' לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה הוה כלוקח שור לחרישה דשלא כתורה לקחן:

בד"ה ה"ק כו' ושלא כתורה לקחן כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד ע"א אינו בתורת לצאת העור לחולין דהיינו לשלמים דהלוקח בהמה כו' אבל האי לא יצא לחולין אבל לא קני שלמים ויקח מדמי העור בהמה לשלמים דנעשה כו' כצ"ל. פירוש דאינו בתורת לצאת העור לחולין דתורה זו יש לשלמים דהלוקח בהמה ממעשר לשלמים יצא העור לחולין מקדושת מעשר אבל הלוקח חי' לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה אין לו תורה זו ולא יצאו העורות לחולין אבל לא אמרינן דקני שלמים ויצרך ליקח מדמי העורות בהמה לשלמים והטעם דאין לו תורה זו לצאת העור לחולין משום דנעשה כלוקח שור לחרישה:

בא"ד דמוכרו הוא ועורו כו' ויאכל כל דמיו בתורת מעשר כצ"ל ש"מ:

בד"ה כיון דמעשר קרב שלמים כו' קרב שלמים סה"ד ומה"ד כי תפיס לי' כו' כצ"ל:
בד"ה מוסיף שני חומשין חומש אחד להקדישו כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ואחד למעשר שני כו' והיכי אמר ר' אלעזר לא קני כצ"ל:
בד"ה הא מני ר"י היא כו' להכי חל עליו קדושת שלמים כצ"ל:
בד"ה מה פסח האמור במצרים כו' כצ"ל:
בד"ה שכן אין טעון כו' להכי אינו בא מן המעשר כצ"ל:
בתוס' ד"ה אינו בתורת שלמים כו' דאי הואי קדושת שלמים אחי' הוה נפיק העור לחולין והשתא כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד והשתא לא חייל אחי' כו'. פירוש דלפי סברת המקשן דלא יצא העור לחולין היינו מקדושת שלמים שפיר נוכל לומר דיש אחי' תורת בשר תאוה לצאת העור לחולין מקדושת מעשר אלא משום דעור קדיש בקדושת שלמים לא נפיק לחולין מקדושת שלמים אבל השתא דמתרץ דלא יצא העור לחולין מקדושת מעשר צריך לומר דבכה"ג דלוקח חי' לזבחי שלמים לא חייל אחי' נמי תורת בשר תאוה דבחי' לבשר תאוה ודאי יצא העור לחולין כדמשמע הכא:
בא"ד ת"ל ואכלת ושמחת אכילה שיש בה שמחה כו' כצ"ל וכן הוא בספרי:
בד"ה להקיש כו' תימה תינח זבחים עופות ומנחות ולחמי תודה מנלן כו'. פירוש של חובה ועופות דנדבה דאין באין אלא מן החולין שפיר ילפינן מדרשא דספרי שהביאו התוס' לעיל דבעינן אכילה שיש בה שמחה ועופות דנדבה לא משכחת לה אלא עולות ואין בה אכילה ולחמי תודה דנדבה שפיר באין מן החולין כדתנן לעיל במתניתין תודה היא ולחמה מן המעשר יביא ומנחות נדבה אין באין מן החולין משום דתודה ושלמים שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף נ' ע"א) בד"ה ואם על תודה וז"ל הקשה הר"י מאורלינש בפ' דם חטאת ובפ' התודה דאמר מה חטאת אינה באה אלא מן החולין למה לי הא שלמים ותודה שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין עוד קשה היכי יליף התם מחטאת כיון דאיכא שלמים ותודה דבאין מן המעשר דלא ילפינן מהקישא דזאת התורה אלא דבר שיכול לנהוג בכל הנזכרים בפסוק וכו' וי"ל דכל חובה מקשינן לחטאת כו' וצ"ע מנחת נדבה דאינה באה אלא מן החולין מנלן עכ"ל וקשה הא יש ללמוד מהא דתודה וחטאת שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין כמו שכתבו בתחלת דבריהם ועוד היכן מצינו דמנחת נדבה אינה באה אלא מן החולין ואפשר דאה"נ דבאה מן החולין וכתבתי בחידושיי לזבחים דצריך להגי' בדברי התוס' וכצ"ל וצריך עוד שני כתובים למנחת נדבה דאינה באה אלא מן החולין וא"ת כו' וה"פ

דקשה להו דניהו דהיקשא דחטאת איצטריך לתודה ושלמים של חובה דאין באין אלא מן החולין אבל שני כתובין דתודה ושלמים למה לי דהא ליכא קרבנות של נדבה שיש בהן אכילה אלא תודה ושלמים ותירצו דאיצטריך עוד שני כתובין למנחת נדבה:

דף פב:

בגמרא מכללא איתמר דכולי' פסח חדא מילתא הוא כצ"ל מצאתי:

שם נפקא לי' מהא דאמר שמואל כו' כצ"ל:

שם ולחטאת ולאשם כו' כצ"ל:

שם אף כל אין נאכל אלא לזכרי כהונה כצ"ל:

שם מאי הוא אי חטאת ואשם כו' כצ"ל:

בקונטרס בד"ה ליקו במילתי' כו' אמאי חוזר ודנו דין אחר כצ"ל:

בד"ה אי הדר בי' כו' שכן אין טעון כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה לדבריו דר"א דאית לי' דנין אפשר משאי אפשר קאמר מה לפסח מצרים כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה והשתא נמי כו' והאי קרא ועבדת לא משמע לי' כו'. פירוש דכיון דאיכא למיפרך אין דנין אפשר משאי אפשר לא משמע כלל מועבדת דפסח דורות אין בא אלא מן החולין דהא לא כתיב בפירוש אלא הקישא וכיון דפרכינן לא מקשינן:

בד"ה זאת אומרת כו' ואין אדם דן גז"ש והיקש מעצמו כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה בכללא איתמר כלומר פסח מצרים ופסח דורות בכלל אחד הוא ולא הוי דבר הלמד בהיקש דכי יליף תודה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה מאי היא איזה כלי ילפינן מעולה כצ"ל מצאתי:

בד"ה אילימא מזרק לקבל הדם כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה נמי כתיב וישם באגנות כו' וכיון דשלמים טעונין מזרק כ"ש שאר קדשים ואמאי ילפי מעולות טפי משלמי ציבור. וקשה דלמה הוצרך לפרש דנילף משלמי ציבור מכח כ"ש הא כיון דילפינן מהיקש לא צריכין שיהא נמי כ"ש כמו בכל אינך הילפותות דילפינן מהיקש לחוד ע"כ נראה לי דהנך תיבות ואמאי ילפי מעולות טפי משלמי ציבור אינם מפירוש הקונטרס אלא הג"ה מחוץ ואותו הג"ה הוא כפירוש הקונטרס בזבחים (דצ"ז ע"ב) וכפירוש התוס' אבל פירוש הקונטרס דהכא לא מצי לפרש כן דהא פירש לקמן בעמוד שאח"ז בד"ה מה אשם דאע"ג דשאר זבחים נמי עצמותיהן מותרין מ"מ כתיב אשם משום דבעי לפרושי קרא לכל חד וחד בפ"ע וא"כ ה"נ יש לומר כן כיון דמשלמים ילפינן דמפגלין ומתפגלין משו"ה כתיב עולה לענין כלי ע"כ פירש דקושית הגמ' הוא דלא צריכין קרא להיקש כלל דידעינן בלא הקישא מכ"ש ותדע דהא לפי מאי

דמסיק דכלי היינו סכין אמאי לא דריש נמי היקש לענין מזרק וע"כ לומר דלא בעינן היקש כלל לענין מזרק דילפינן משלמים מכח כ"ש:
בד"ה סכין דלא הוו מולקין. משמע דאיצטריך הקישא דעולה דבעינן שחיטה ולא מליקה והוא תמוה דבהדיא כתיב שחיטה בכל הקרבנות ועוד דבלא קרא מהיכי תיתי לומר דמולקין בבהמה דהויא בחולין נבלה גמורה ונראה להגי' דכצ"ל סכין בזבחים דלא הוו מולקין וכוונתו לפרש דלא מקשינן לעולה דבעי סכין אלא זבחים דבעי שחיטה אבל עופות דבעי מליקה לא איתקשו לעולה דמליקה לא הויא בסכין אלא בעצמו של כהן:
בתוס' בד"ה והשתא נמי כו' ע"כ הקישן הכתוב כו' הקישן הכתוב כו' דמשמע לישנא דר"א לטעמי' כו' דע"כ הקישן הכתוב כו' כצ"ל:
בא"ד ויש לתמוה ולר"ע מנלן דאין משלשין במכות דבפ"ק דמכות ילפינן לה בגז"ש דרשע הכתוב ממיתה והיינו איפשר משאי אפשר וכ"ת כו' וע"כ הקישן הכתוב כו' כצ"ל ומן אע"ג עד וקסבר אין דנין נמחק והוא הג"ה מתלמיד טועה דהא משמע מד' התוס' דהיכא דלא צריכין הגז"ש או ההיקש לשאר מילי אף ר"ע מודה דדנין אפשר משאי אפשר משום דע"כ הקישן הכתוב והיכא דאיכא לאוקומי הגז"ש או ההיקש לשאר מילי אמרינן לר"ע דאין דנין אפשר משאי אפשר ומשמע דאין מועיל כלל הא דאין גז"ש למחצה לענין לדון אפשר משאי אפשר לר"ע ועוד מדכתבו בתר הכי וכ"ת וכו' משמע דעדיין לא ידעו דאיצטריך הגז"ש למילי אחריני ומאי קאמר אין גז"ש למחצה:
בד"ה ובתרביצא כו' ולשון שהוסיפו בו רבנן בש"ס. פירוש דזה שבהמ"ד נקרא תרביצא אינו לשון מקרא ולא לשון משנה אלא הוא לישנא דרבנן שסידרו הש"ס:
בד"ה ויקח את המאכלת כו' מנין לשחיטה כו' כשאר עבודות כו' לאשמועינן זריזותי' דאברהם אבל מאכלת שהזכיר למה לי אי לאו לאשמועינן דעולה טעונה כלי כצ"ל:
בא"ד ומדכתיב ויקח כו' הא דלא מפרש ר"ת דמתיבת מאכלת דדרשינן מיני' כלי בקדשים דרשינן נמי תלוש בחולין משום דסתם כלי תלוש הוא משום דא"כ תקשה דכיון דהא דדחי התם זריזותי' דאברהם קמ"ל קאי אתיבת מאכלת אמאי לא דחי הכא נמי לענין כלי בקדשים דזריזותי' דאברהם קמ"ל ומשו"ה הוכרח לפרש דתיבת מאכלת דדרשינן מיני' כלי לא נוכל למילף מיני' תלוש משום דמשכחת לי' שפיר כלי במחובר אלא מדכתיב ויקח דרשינן תלוש וע"ז שפיר יש לדחות דזריזותי' דאברהם קמ"ל אבל על תיבת מאכלת דדרשינן מיני' כלי לא שייך לומר כן:

בד"ה מה מנחה כו' משום דכתיב בתרווייהו גבי אכילת זכרים הוא קדש קדשים הוא כו' כצ"ל צ"ק. פירוש והוא משמע מיעוט הוא ולא אחר ומקשו דבפרק איזהו מקומן איכא תנא דיליף מהיקשא דחטאת לענין אכילת זכרים אלמא דליכא למעוטי מהוא:

דף פג.

בגמ' בהדיא כתיב בהו אי זבחי כו' כצ"ל ש"מ:

שם כל זכר יאכל אותו לימד כו' כצ"ל מצאתי. וגירסת התוס' כל זכר יאכל אותו קדש יהי' לך לימד כו':

שם איכא דמייתי לה מהכא ואיכא דמייתי לה מהכא. גרסת התוס' הוא איכא דנפקא לי' מהכא ואיכא דנפקא לי' מהכא וכן הוא הגירסא בזבחים (דף צ"ח ע"א):

שם מה חטאת מקדשת בבלוע אף כל מקדש בבלוע כו' כצ"ל:

שם אין שפיר ושליא כו' אין שפיר ושליא כו' כצ"ל:

שם ואין בעלי חיים מותריהן בשריפה כו' זו היא גירסת פרש"י כת"י אבל גירסת הקונטרס ואין מותריהן בעלי חיים בשריפה:

שם מה מנחה מקדשת בבלוע אף כל מקדש בבלוע כו' כצ"ל:

שם איידי דרכיכא, בלעה פירוש בלעה חברתה ממנה משו"ה מקדשת בבלוע אבל חטאת דלא רכיך אינה מקדשת בבלוע ובזבחים (דף צ"ח) הגירסא איידי דרכיכא מיבלעא ונראה לפרש דלפירוש הגמ' דמפרש בד"ה מה אשם דהא דלא יליף מחטאת נמי לענין עצמותיו מותרין משום דבעי לפרושי קרא כל חד וחד בפ"ע יש לפרש דר"ע לא יליף לענין בלוע אלא ממנחה לבד והא דלא ניחא לי' למילף מחטאת כר"א היינו משום דבעי לפרושי קרא כל חד וחד בפ"ע ומחטאת יליף לענין דאין בא אלא מן החולין ומשו"ה יליף ממנחה לענין בלוע דממנחה לא יליף ר"ע אכילת זכרים אלא מריבוייא דקרא והא דקאמר בגמרא ואיצטריך למיכתב בחטאת ואיצטריך למיכתב במנחה יש לפרש כפשטי' דאיצטריך קרא למיכתב בחטאת ובמנחה גופייהו דמקדשין בבלוע ולא ילפינן חדא מאידך מהקישא דזאת התורה וקאמר דאי לא כתיב בחטאת אלא במנחה לא הוה מצי למילף חטאת ממנחה אפילו בהקישא וה"ה שאר כל הזבחים משום דהוי אמרינן דוקא מנחה משום דרכיכא בלעה ולא הוי מקשינן למנחה אל מנחות אותן דלא מרבינן מריבוי דזאת תורת ועיין לעיל (דף נ"ז ע"א) דאיצטריך קרא דאשר תקריבו לרבות מנחת נסכים ולחם הפנים לחימוץ ולא הוו בכלל ריבוי דזאת תורת ועיין ברש"י ותוס' שם אבל השתא דגלי קרא בחטאת דמקדשת בבלוע שפיר ילפינן מהקישא דמנחה אפילו שאר כל הזבחים וכן אי לא הוה כתיב במנחה אלא בחטאת לא הוי מצינן למילף מהקישא דחטאת אלא זבחים ולא מנחות אבל השתא דכתיב במנחה נמי דמקדשת בבלוע שפיר

מצינן למילף מהקישא דחטאת אפילו מנחות אלא דילפינן ממנחה משום דהקישא דחטאת איצטריך לענין דאין בא אלא מן החולין אבל מדברי התוס' בד"ה מה חטאת משמע דמפרשו דר"ע דריש מחטאת נמי לענין בלוע כר"א אלא דדריש נמי ממנחה וצריך לומר לפירושם דאע"ג דכתב רחמנא במנחה נמי דמקדשת בבלוע מ"מ לא מצינן למילף כל המנחות מהקישא דחטאת מטעם דבשר אגב דשמן קדיר ואע"ג דכתיב נמי במנחה דמקדשת בבלוע מ"מ אי לא הוי ילפינן שאר כל המנחות מהקישא דמנחה לא הוי ידעינן באותן מנחות דלא הוו בכלל ריבוי דזאת תורת דמקדשין בבלוע וה"ה נמי דלא מצינן למילף כל הזבחים מהקישא דמנחה לענין בלוע אע"ג דכתיב בחטאת דמקדשת בבלוע מטעם דמנחה אגב דרכיכא בלעה אלא צריכין למילף מהקישא דחטאת ומשו"ה ס"ל לר"ע דילפינן מחטאת לענין בלוע לכל הזבחים וממנחה ילפינן לכל המנחות וסברא זו כתב רש"י בזבחים (דף צ"ח ע"א) בד"ה מה חטאת עיי"ש ומשום זה הביא ר"ע הצריכותא דקראי דחטאת ודמנחה כדי דנדע דמאותה צריכותא גופה צריכין לילף לענין בלוע מחטאת וממנחה והוכרחו לפירוש זה משום דהם לא ס"ל כפירוש הקונטרס דבעי לפרושי קרא כל חד וחד בפ"ע כמו שכתבו בד"ה מה אשם וז"ל ומיבעי לי הא נמי מחטאת הוה מצי למילף וקשה להו אי לא יליף ר"ע אלא ממנחה אמאי לא ניחא לי' לילף מחטאת כר"א משו"ה פירשו דהוא יליף מתרווייהו:

שם אגב דשמן קדיר כו' כצ"ל:

בקונטרס בד"ה בהדיא כתיב בהו זה יהי' לך מקדש הקדשים כו' כצ"ל:

בד"ה איכא דמייתי כו' מריבויא דקרא כצ"ל:

בד"ה חטאת מה חטאת מקדשת בבלוע כו' כצ"ל:

בד"ה מה אשם אין שפיר ושליא הולד סה"ד ומה"ד קדוש בו כשהן במעיו כצ"ל:

בד"ה. מה מילואים מותריהן בשריפה דכתיב ואם יותר מבשר המילואים ומן הלחם כו' כנ"ל:

בד"ה אף כל מותריהן בשריפה ואין מותריהן בבעלי חיים בשריפה כו' כצ"ל. פירוש דהוא מפרש דהיקש דמילואים אתי לחטאת לענין דהא דגמירי דחטאת שכיפרו בעלי' מתה היינו דוקא בנמצאת לאחר כפרה דאז אפילו נתכפר באבודה שאינה אבודה מתה אבל בנמצאת קודם כפרה דלא היתה אבודה אלא בשעת הפרשה אם נתכפר באבודה שאינה אבודה אינה מתה אלא רועה זה הוא לרבנן אבל רבי ס"ל דאפילו אבודה בשעת הפרשה ג"כ מתה שאינה אבודה אם נתכפר באבודה ורועה לרבי משכחת לה בחטאת שכיפרו בעלי' באחרת כגון הפריש שתי חטאות לאחריות והא דמפרש בקונטרס שאם

הפריש ב' חטאות לאחריות ונתכפר באחד מהן אין השני לאיבוד אלא ירעה היינו לרבי דוקא וכוונתו דברייתא דהכא דיליף ממילואים לענין דאין מותריהן בעלי חיים בשריפה מצי אתי אפילו לרבי דס"ל דאבודה בשעת הפרשה מתה והיקש דמילואים איצטריך בהפריש שתי חטאות לאחריות דגם רבי מודה דאין מתה אלא רועה ודוקא כר"ש לא מצי אתי דאיהו ס"ל ה' חטאות מתות בכ"ע אבל לרבנן איצטריך הקישא דמילואים אפילו לאבודה בשעת הפרשה דאם נתכפר באבודה אין שאינה אבודה מתה אלא רועה ומשו"ה מפרש בקונטרס ואין מותריהן בבעלי חיים בשריפה הוסיף בי"ת משום דמצינו בחטאת בעלי חיים שהם בשריפה כגון ולד חטאת וכן נמצאת לאחר כפרה וכן אפילו קודם כפרה לרבי או אפילו לרבנן אם נתכפר בשאינה אבודה אבודה מתה וכגון אלו לא מצי יליף ממילואים דכמו במילואים לא הוו אלא בשריפה דלא הי' שם ולד דכל קרבנות המילואים זכרים היו וגם לא הי' שם אבודין כלל אף חטאת אינן אלו בשריפה אלא ירעו דהא גמירי דולד חטאת וחטאת שכיפר בעלי' מתה אלא דה"ק אף כל חטאת אין מותריהן בבעלי חיים בשריפה דיש בעלי חיים מותר דאינן בשריפה כגון הפריש שני חטאות לאחריות:

בד"ה מה שלמים מפגלין כו' ומתפגלין עצמן כו' כצ"ל:

בד"ה ור"ע מפרש לקרא בענינא אחרינא מה מנחה מקדשת בבלוע כו' כצ"ל:

בד"ה אי כתב רחמנא במנחה דמקדשת בבלוע כצ"ל:

בד"ה הוה אמינא משום דרכיכא כו' כצ"ל:

בד"ה מה אשם עצמותיו מותרין שהרי בשרו מותר ואין נותר בעצמות כדאמר במסכת פסחים (דף פ"ג ע"א) אבל העצמות וגידין ישרפו לששה עשר וכו' אלמא דעצמות מותרין וה"ה דאפילו שאר זבחים עצמותיהן מותרין ולא כתב אשם אלא כו' בפ"ע סה"ד ומה"ד אף כל אפילו עולה עצמותיו מותרין כו' פרשו אפילו הן בראש המזבח ירדו כו' כצ"ל. פירוש הא דמשכחת בעולה דעצמותיו מותרין ואע"ג דכולה כליל עם העצמות היינו בפירשו העצמות מהבשר דאז העצמות אינם במצות הקרבה וילפינן מאשם דשריין אפילו לקתתא דסכיני:

בתוס' ד"ה בקדש הקדשים כו' קדש יהי' לך לימד כו' מסתברא דבדידהו מיירי כו' כצ"ל. מסתימת דברי התוס' משמע דלאו דוקא מיאכל אותו דריש כפי' הקונטרס אלא דכל הקרא מיותר דבחטאת ואשם כבר כתיב בכל אחד אכילת זכרים בפרשת חטאת ובפרשת אשם וכן הוא בפרש"י כת"י:

בד"ה איכא כו' בפרק איזהו מקומן (דף נ"ה) דאמר אלא היקשא למאי אתא כו' כצ"ל:

בד"ה מה חטאת מקדשת בבלוע כו' לא נצרכא אלא לטעם כעיקר כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה אף כל אין שפיר ושליא קדוש בו פי' בקונטרס כו' דכליל הוא ואף כל כו' דלאו לעולה מדמית להו כו' אינו קרב. משמע מתוך פירושו דדוקא חלב ושתי כליות הוא דאין קדושין ליקרב אבל הולדות גופן קדושין הן וקשה דהא הוא עצמו פירש וולדות בהמות קדשים כו' דגמרי מאשם וכן משמע כו' ונראה לפרש דלענין חולין גמורין קא יליף דשפיר ושליא הנמצא בבטן חטאת לאחר שחיטה אינן קדושין כלל ומהכא אית לי' ולדות קדשים בהווייתן הן קדושין והא דתניא כו' כצ"ל מתוס' זבחים (דף צ"ח ע"א) בד"ה אף כל:
בד"ה מה שלמים כו' מדכתיב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו כו' בין למזבח סה"ד ומה"ד מפגלין ומתפגלין כו' כצ"ל:
בד"ה מה חטאת כו'. פירוש על דברי התוס' תמצא במה שכתבתי על דברי הגמ':
בא"ד מה חטאת מקדשת בבלוע סה"ד ומה"ד כדי נסבה כו' כצ"ל:
בד"ה מה אשם כו' ומיבעי' לי' הא נמי כו' דכתיב בי' הכהן אשר יכפר כו' אף עולה עצמותי' מותרין כו' אלמא דלאו ממשמעות דלו יהי' דריש מיתורא כו' כצ"ל. פירוש דלא כפירוש הקונטרס שפירש דמשום דלו יהי' יתירה באשם דרשינן דמשמעות לו יהי' קאי אעצמות דא"כ ל"ל גז"ש גבי עולה תיפוק לי' דבעולה גופא נמי כתיב לו יהי' יתירה:
בא"ד היקשא דהכא כו' כצ"ל:

דף פג:
בגמרא דכתיב ואם מן הצאן כו' כצ"ל ב"ח:
שם מהתם נפקא דתניא כשב כו' אם כשב כו' כצ"ל:
שם ואם עז הפסיק הענין כו' פירוש לא משום דכתיב ואם עז בוא"ו דאדרבא בכ"מ אמרינן דוא"ו מוסיף על ענין ראשון אלא כמו שפירש ריב"א בתוס' פסחים (דף צ"ו ע"ב) בד"ה ואם עז וז"ל מדלא כלל אותו בהדי כשב אלא הפסיק הענין וכתבו לבדו ולא שונה בו כלום אלא דלא כתיב בי' אלי' להכי כתבי' למעוטי מתורת אלי':
שם תלתא קראי כתיבי חד כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה האי וזבחת פסח מאי עביד לי' דמתניתין אפיק לי' מוזבחת פסח ור"א הוא ולא ר"ע כצ"ל פירוש דמתניתין אפיק דדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין מקרא דוזבחת פסח וע"כ היינו ר"א דר"ע דדריש לי' מהקישא דחטאת לא מוקי קרא דוזבחת פסח להכי וקשה דמאי דריש בי':
בד"ה מותר הפסח כו' וניתותרו והיינו מותר פסח כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה ואם מן הצאן כו' דהא כתיב ואם זבח שלמים קרבנו כצ"ל:

בד"ה כשב לרבות פסח לאלי' כו' דאילו שאר אימורים נפקי מאך בכור שור או בכור כשב או בכור עז ואמרינן דמו לא נאמר אלא דמם כו' וקרא אחרינא לרבותו משום דפסח כו' לא הוה הפסח שלם ולהכי איצטריך כו' כצ"ל:

בא"ד דגבי כשב כתיב אלי' כצ"ל. פירוש דגבי פסח הבא מן הכשבים כתיב אלי':

בד"ה כשהוא אומר ואם עז הפסיק הענין כו' הבא מן העז שאינם טעונים אלי' כצ"ל:

בד"ה לעברה זמנו לאחר י"ד כצ"ל:

בד"ה לא עברה זמנו ולא שנתו כגון שאבד כו' דאם רצה לשוחטו קודם חצות כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה ושלמים כו' פי' בקונ' כו' היינו פרש"י כת"י:

בא"ד לב' ימים ולילה אחד וכן בת"כ בפרשת צו את אהרן מרבה חגיגת י"ד לשני ימים ולילה אחד והא דכתיב ובשר זבח תודת שלמיו דריש לשלמים הבאין מחמת פסח ליום ולילה כו' כצ"ל:

בא"ד גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהן כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד מאי פסח שלמי פסח סד"א כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד הא מוכח התם דכל היכא דפסח קרב גם תמורתו קרב כו'. פירוש והא דדרשינן הוא קרב ואין תמורתו קריבה ה"ק יש תמורה שאין קריבה כגון שנמצא הפסח קודם שחיטה ושחט אותו שהפריש תחתיו ודחאו להפסח בידים והמיר הפסח בו אפילו המיר בו לאחר שחיטה דלא אידחי התמורה בשעת שחיטה דעדיין לא הי' אפי"ה אין התמורה קריבה משום דהמיר בפסח דחוי כן פירשו התוס' בזבחים (ד' ל"ז ע"ב) בד"ה שמעתי:

בד"ה חד לעברה שנתו וזמנו כו' תעבור שנתו כו' תורת שלמים עליו כו' כצ"ל פירוש הא דקאמרו ה"ה שנתו בלא זמנו היינו לענין דלאחר דירעה עד שיסתאב וימכר יביא בדמיו שלמים כמו במפריש נקבה לפסחו אבל הוא עצמו לא תקרב שלמים כמו בעברה שנתו וזמנו דבשעה שהקדישו הי' ראוי לפסח ולאח"כ לא אידחי מפסח כגון שנמצא לאחר שחיטה אבל בעברה שנתו קודם זמנו לא הי' מעולם ראוי לפסח ולא חל עליו מעולם קדושת הגוף של פסח אלא קדושת דמים ואפי"ה בעי מום דלענין זה חל עליו קדושת הגוף דאינו יוצא לחולין בלא מום כמו דאמר בתמורה (דף י"ט ע"ב) גבי מפריש נקבה לאשם:

הדרן עלך פרק התודה:

כל קרבנות הציבור פרק תשיעי.

דף פג:

במתניתין מכניס וזטחא. ובמשנה שבמשניות איתא מכמס ומזוניחא וגירסת הערוך מכמס וזנוחא וכן הוא בפרש"י כת"י:

שם עפוריים והתוס' גורסין עפריים ובמשניות הגירסא חפריים וברש"י כת"י כופריים:

שם בגמ' אלא שחיסר מצוה כצ"ל:

שם ממושבותיכם כו' ממושבותיכם כו' כצ"ל:

שם והכתיב חדשה כו' כצ"ל:

שם ר"נ ורבי יעקב כו' כצ"ל ש"מ. דר"ע קשש מר"נ ולא הי' מזכיר ר"נ קודם ר"ע:

בקונטרס בד"ה אלפא לסולת כו' שסלתן מובחר ויקר מכל הסלתות כו' כצ"ל:

בד"ה מן העליי' מחיטין שבעליי' ואפילו ישנים כצ"ל ב"ח:

בד"ה שמעת מינה תרתי כו' תביאו ריבויא הוא לגמרי כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה מן החדש ומן הישן כו' ונראה דשייך נמי בזבחים כו'. המשך דברי התוס' הם כך דבפרש כת"י פירש על הא דתנן מן החדש ומן הישן במנחות קאמר משמע מדבריו דמשום דקתני מן החדש ומן הישן מוכרחין לפרש דבמנחות קאמר ודחי התוס' דמזה אין הכרח דגבי זבחים נמי שייך למיתני חדש וישן כדאשכחן גבי מעשר בהמה בבכורות (דף נ"ג ע"א) דתני דחדש וישן אין מתעשרין מזה על זה אלא הכרח אחר יש דבמנחות קאמר דאי קאי נמי על זבחים הוה לי' למיתני חוץ מן הבכור ומן המעשר דאין באין אלא מן הארץ ועוד הביאו ראי' דמתניתין לא קאי על זבחים מהתוספתא דבבבא דאיירי בזבחים לא תני חדש וישן אע"ג דשייך בהו דמילתא דפשיטא הוא ולא תני לי' גבי מנחות אלא משום דבעי למיתני חוץ מהעומר ושתי הלחם וכן מן הארץ ומח"ל דתני בזבחים נמי לא איצטריך אלא משום דבעי למיתני חוץ מבכור ומעשר אבל ברש"י אין לפרש דכוונתו נמי משום דחדש וישן לא צריך למיתני בזבחים משו"ה צריכין לפרש דבמנחות קאמר דמזה אין הכרח כ"כ ויותר הוה לי' לפרש דבמנחות קאמר משום דלא תני חוץ מבכור ומעשר אלא ודאי דכוונתו דישן וחדש לא שייך כלל בזבחים וזה הכרח יותר ממה דלא תני חוץ מבכור ומעשר:

בד"ה עפריים כו' וילכד אבי' את עפרון כצ"ל מצאתי. ואע"ג דבמתניתין קתני עפריים אין זה שינוי כ"כ:

בד"ה והא כתיב חדשה אלמא שנה לעכב כו'. פירוש דהא דהקשה הגמ' מעיקרא והכתיב ראשית קאי בין אעומר ובין אשתי הלחם דגבי שתי הלחם נמי כתיב קרבן ראשית ומשום זה הוה חדשה בשתי הלחם שנה לעכב וכן הוא בפרש"י כת"י:

(**דפ"ד ע"א**) **בגמ'** קסבר חדש בח"ל דאו' דמושבותיכם כו' כצ"ל:
שם אקרובי נמי מקרבינן כצ"ל ש"מ ואע"ג דר"א ס"ל נמי בקידושין (דל"ז ע"א) דחדש בח"ל דאורייתא וא"כ ס"ל נמי דעומר בא מח"ל כמו דפסיקא לי' להגמ' הכא וכיון דאורייתא הוא אקרובי נמי מקרבינן מ"מ לא קאמר הכא כמאן דלא כר"א משום דר"א לא קאמר בהדיא דעומר בא מח"ל ואותה סברא דקאמר הכא וכיון דאורייתא הוא אקרובי נמי מקרבינן אינה סברא פשוטה כ"כ אלא דאנן מפרשינן דטעמי' דר"י בר"י הוא משום דס"ל דחדש בח"ל דאורייתא וס"ל דמסתבר דכיון דאורייתא היא אקרובי נמי מקרבינן אבל ר"א אע"ג דס"ל דחדש נוהג בח"ל אפשר דס"ל דאין עומר בא אלא מארץ ולא ס"ל סברא דר"י בר"י דכיון דחדש אסור בחו"ל עומר נמי בא מחו"ל:
שם רמי לי' רמב"ח לר"ח לאכלה ולא לשריפה א"ל רחמנא אמר לדרתיכם כו' כצ"ל ש"מ:
שם אף ציבור שמביאין חובתן מן החיטין מביאין חובתן מן השעורין ואם אתה אומר עומר בא מן החיטין כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה קסבר כו' אסור מדאורייתא כו' כצ"ל:
בד"ה דמושבותיכם כו' אסור חדש אף בח"ל קודם הקרבת העומר כצ"ל ש"מ:
בד"ח לייתי מדאשתקד שעורים שגדלו אשתקד. נראה לפרש דכוונתו שנקצור בליל ט"ז בניסן העומר מהשעורים שגדלו אשתקד דהיינו שהביאו שליש קודם ר"ה של שביעית דלא נוהג בהן קדושת שביעית דבתבואה הולכין למעשר ולשביעית בתר הבאת שליש והא דמתרץ בעינא כרמל וליכא היינו כמו שפירש בקונטרס שתהא כרמל רך למלל בשעת קצירה ואותה תבואה שגדלה שליש קודם ר"ה כשמגיע ט"ז בניסן כבר גדלה כל צרכה והיא יבישה ולא כרמל וכוונתו בפירוש זה לתרץ הא דקשה וכי לא ידע רמב"ח מתניתין דתנן לעיל (דף ע"א ע"א) מצות העומר להביא מן הקמה כו' מצותו לבוא מן הלח כו' מצותו לקצור בלילה ואין לומר משום דבדיעבד כשר כמו דתנן לעיל לא מצא יביא מן העומרים כו' יביא מן היבש אם נקצר ביום כשר ומשום מצוה דלכתחילה לא דחינן איסור שביעית א"כ מאי מתרץ בעינא כרמל וליכא אלא ודאי כיון דגלי קרא בעומר לדרתיכם דמצות העומר דחי איסור שביעית אפילו מצוה דלכתחילה נמי דחי שביעית דהא אשכחן דאפילו איסור שבת דחי מצוה דלכתחילה דעומר כמו דאמר לעיל ריש פרק ר"י אי קסבר עשרון מובחר לא אתי אלא מחמש אפילו בשבת נמי אע"ג דמובחר אינה אלא מצוה דלכתחלה כמו דתנן במתניתין דהכא כל הארצות כשרות אלא מכאן היו מביאין ופי' בקונטרס משום דמצוה להביא מן המובחר וכן אמר נמי לעיל (דף ס"ד ע"א) שחט כחושה ואח"כ שמינה פטור ולא עוד אלא שאומרים לו הבא שמינה ושחוט

אע"ג דכחוש כשר בדיעבד כמו דאמר לקמן בע"ב אם הביא קידש נעשה ככחוש בקדשים וכבר כתבתי בזה לעיל (דף ע"ב ע"א) בתוס' בד"ה אמאי דחי שבת ע"כ מפרש דהא דאמר לייתי מאשתקד היינו דגידול השעורים הי' אשתקד דהיינו שגדל שליש קודם ר"ה אבל הקצירה היא בט"ז בניסן כמצותו דלכתחלה ואע"ג דבעינן שיביא מן הלח ופירש בקונטרס דכתיב כרמל רך ומל יש לומר דרמב"ח לא ידע מהא דבעינן רך ומל ופירש לח כפשוטו שלא יהא יבש גמרי:

בד"ה ולייתי מכרמל דאשתקד מתבואה שנקצרת אשתקד כשהיא כרמל. פירוש דאין לפרש דיקצור היום מתבואה שגדלה אשתקד ועדיין היא כרמל דזה אי אפשר להמצא אלא שיביא העומר מהתבואה שנקצרת אשתקד כשהיתה כרמל וצריך לומר נמי שנקצרה בליל ט"ז בניסן כמצותה וקשה הא תנן במתניתין דעומר אין בא אלא מן החדש ואפילו בדיעבד פסול ואפילו לתנא דברייתא דמכשר בדיעבד מן הישן מ"מ כיון דמצותה לכתחילה מן החדש דחי איסור שביעית כמו שפירשתי לעיל ואין לומר דמקשה מאי טעם פסול מן הישן דא"כ לא הוה צריך להקשות למירמי מתניתין אברייתא אלו הוה בעי להקשות בפשיטות אמתניתין דהכא מ"ט פסול מן הישן ונראה לפרש דרמב"ח הוה ס"ד דהא דעומר אין בא מן הישן היינו משום דבעינן שיקצור מן המחובר בליל ט"ז בניסן ואע"ג דיכולין לקצור מן המחובר בליל ט"ז בניסן ולהניח עד ט"ז בניסן של שנה הבאה ולהקריב עומר מהן ויהי' העומר בא מן הישן אין זה בנמצא דלמה לן לטרוח ולהכין משנה לחברתה כיון דיכולין לעשות כן בזמנו ואע"ג דלטעם זה עכ"פ בדיעבד כשר כדתנן לעיל ולתנא דמתניתין אף בדיעבד פסול יש לומר דס"ד דרמב"ח דלתנא דמתניתין נמי בדיעבד כשר דהא לא תני בהדיא במתניתין דדיעבד פסול אלא דאין באין לאו לכתחילה משמע אבל לס"ד דרמב"ח ע"כ לומר דלכתחילה משמע ועוד נ"ל דלר"ח ולר"י דמפרשי הטעם דאין מביאין מן הישן משום קרעינן כרמל תקריב ע"כ ס"ל לפי האמת דלתנא דמתניתין נמי בדיעבד כשר דאין לומר דסתם תנא דמתניתין דידן יפלוג על לסתם תנא דמתניתין דלעיל דס"ל דכרמל אינו אלא מצוה לכתחילה וגמ' לעיל דקאמר מתניתין דלא כי האי תנא צריך לומר דהיינו דוקא אליבא דר"א דס"ל הטעם דראשית וכן משמע דקאמר דמתניתין דלא כי האי תנא דברייתא ולא קאמר דלא כי האי תנא דמתניתין דלעיל דקאמר דאפילו מן היבש לשעת קצירה כשר אלא ודאי דלר"א קאמר ולדידי' שפיר יש לומר דמן היבש כשר דכרמל אינו אלא מצוה לכתחילה אבל ראשית קצירך מעכב אפילו בדיעבד ובזה יתיישב דברי הרמב"ם בפ"ח מה' תו"מ ה' ב' גבי שתי הלחם דכתב לא מצאו חדש יביאו מן העליי' והקשו עליו בכ"מ ולח"מ אמאי

שבק למתניתין ופסק כברייתא ותירוצם דחוק כמו שכתבו בעצמם ולפי מה שכתבתי אתי שפיר דהוא פסק כר"ח וכרמב"ח וכר"י דהם רבים לגבי ר"א וס"ל דטעם דאין בא מן הישן הוא משום כרמל תקריב ולסברתם ע"כ אין באין דמתניתין לכתחילה דוקא ואע"ג דמותיב רבה ומסיק בתיובתא היינו דוקא לענין הטעם דמשמע מהברייתא דהטעם משום ביכורים אבל אין מוכח מהברייתא דמעכב בדיעבד דאפילו לטעם זה יש לפרש דאין באין דמתניתין לכתחילה משמע וכיון דלר"ח ורמב"ח ור"י דוקא לכתחילה משמע מפרשינן להטעם דביכורים נמי דוקא לכתחילה וכן משמע מהגמ' לעיל דקאי אליבא דר"א מדפריך והא כתיב ראשית ולא פריך אעומר מדכתיב כרמל ועוד יש לומר דמשו"ה פסק הרמב"ם כר"י לגבי דר"א משום דאין הלכה במקום הרב ור"א תלמידו של ר"י הוא ועוד דלדידהו אין פלוגתא בין תנא דמתניתין ובין תנא דברייתא:

בד"ה ר"א אמר כו' דבשעת הבאה ליהוי ראשית קציר דהאי תבואה כו'. פירוש דליהוי בשעת הבאה ראשית קציר של התבואה שהעומר בא ממנה:

בד"ה אלמא משום ביכורים הוא דבעינן שיהו כו' דמשמע שיכול להקריב כרמל אעפ"י שאינו ביכורים. פירוש דלר"א לא קשה מהברייתא אף על גב דלהברייתא הטעם משום ביכורים ור"א קאמר הטעם משום ראשית קצירך מכל מקום כיון דלדינא אין נ"מ בין הטעמים דהא ליכא לאשכוחי ראשית קצירך ולא יהא ביכורים וכן ליכא לאשכוחי ביכורים ולא יהא ראשית קצירך שפיר יכול אמורא לחלוק על תנא במשמעות דורשין לבד אבל לר"י קשה שפיר דמשכחת לה כרמל ולא יהא ביכורים וחולק אברייתא בדין ולא במשמעות דורשין לבד ומשכחת לה כגון דאשרוש קודם לעומר וכל ימות החמה שאין גשמים יורדין לא גדל כלל עד ימות הגשמים שהגשמים יורדין וגדל ככל תבואות הנזרעים בזמנן ושפיר הוי כרמל בשעת קצירה בליל ט"ז בניסן ודוקא למאי דפריך ולייתי מדאשתקד דבעינן שיהא גדל שליש קודם ר"ה דהיינו ע"י השקאת מים בכתף מתרץ שפיר דבעינן כרמל וליכא דכיון דכבר גדל שליש קודם ר"ה כשמגיע ליל ט"ז בניסן כבר גדל כל צרכה והוי יבש ולא כרמל אבל אי לא גדל שליש קודם ר"ה שפיר משכחת כרמל אע"ג דאשרוש קודם לעומר וראי' ע"ז דהא אמר לעיל (דף ס"ח ע"ב) דאי שתי הלחם מתירין שלא כסדרן משכחת לה עומר בא מן החיטין ושתי הלחם הוו ביכורים כגון דמקריב עומר מהנך דאשרוש קודם לשתי הלחם ולבתר העומר דאשתקד אלמא אע"ג דאשרוש קודם לשתי הלחם מ"מ משכחת לה דהוי כרמל בשעת קצירה וה"ה נמי אי אשרוש קודם לעומר דהא מהעומר עד השתי לחם ג"כ אין גשמים יורדין וביכורים לפירא לא הוי דהא כבר אקריב עומר דאשתקד דנחשב חד פירא עם עומר דהשתא כיון

דעומר דאשתקד התירו וכן משמע לעיל (דף ס"ח ע"ב) ואע"ג דאמר שם (דף ס"ט ע"א) מי סברת ביכורים לפירא קאמרינן למזבח קאמרינן היינו דבעינן נמי ביכורים למזבח אבל פשיטא דביכורים לפירא ודאי בעינן אבל לר"א דס"ל דבעינן ראשית קצירך בכה"ג לא חשיב נמי ראשית קצירך כמו דלא חשיב ביכורים דכיון דעומר דאשתקד התירו נחשב עומר דהשתא מקציר דאשתקד והוי סוף קצירך. וכפירוש הקונטרס מצאתי נמי בפירוש ר"ג דכרמל יכול להיות מדאשתקד:

בתוס' ד"ה שומרי ספיחים בשביעית כו' וגדר לו סביב לשומרו והי' שנת שביעית כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד פירות שביעית שנתחרשו בשביעית כו'. צריך לומר דברייתא זו היא כדברי ב"ש דס"ל דשדה שנטייבה בשביעית אין אוכלין פירותי' דלדברי ב"ה אין כאן איסור כלל:

בא"ד ועל ויעזקהו דקרא כו' כצ"ל:

בא"ד הסביבו גדר כטבעת שתרגומו עיזקא כו' כצ"ל:

בא"ד דתנן בר"ה (ד"כ) בתוספתא נמי גרסינן כו' כצ"ל:

בא"ד ואמרינן נמי בפרק לולב הגזול כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד וקשה לפי' דאם הוא חשוד אפילו מן המופקר נמי כו'. דבריהם צריכים ביאור דמאי קושיא הא שפיר יש לומר דדוקא מן המשומר דראינוהו משמר הוה נמי חשוד להניח דמים אחר הביעור אבל מן המופקר דלא ראינוהו משמר לא חשדינן לי' להניח דמים אחר הביעור ובפרק לולב הגזול כתבו וז"ל לא יתכן פירוש זה לפי מה שפירשנו בשם ר"ת כו' דסתם ע"ה אינו חשוד אא"כ ידוע בי' שהוא חשוד ואי בודאי חשוד מיירי הכא א"כ מן המופקר נמי ליתסר הפיגם וכו' וכל הני עכ"ל וגם שם קשה טובא אחד דמשמע דאי לאו דפירשו בשם ר"ת דסתם ע"ה אינו חשוד הוה ניחא דהוי מפרשינן דאיירי הכא בסתם חשוד הא משמע מפרש"י דאיירי בודאי חשוד דהא פירש מן המשומר שהשדה זו מקום משומר ובגדר ופתח נעול זה נחשד לענין שאינו מפקירן ועוד אמאי לא הקשו אההוא דהפיגם וכל הני אלא אי איירי בודאי חשוד הא אפילו אי איירי הכא בסתם חשוד נמי קשה ההוא דהפיגם ועוד אמאי לא הקשו אההוא דהכא דמן המופקר נמי ליתסר כמו דהקשו הכא וגם הלשון שכתבו א"כ מן המופקר נמי ליתסר הפיגם הוא מגומגם דלא הוו בעי למימר אלא א"כ ליתסר נמי הפיגם וכל הני ופירוש המהרש"א ז"ל שם לא זכיתי להבין:

ונראה לפרש דלפי' רש"י שם קשיא רישא לסיפא דברישא קתני דמן המופקר מותר ופרש"י שראה חבר זה שנתלקטו פירות הללו בשדה המופקר שאין ע"ה זה שומרן

הואיל ולא ראינוהו חשוד מותר למסור לו כו' משמע דוקא אם ראה חבר שאין ע"ה זה שומר אבל בסתם ע"ה שאין יודע החבר אם ע"ה שומר אסור למסור לו מעות שביעית ובסיפא קתני דמן המשומר אסור ופרש"י שהשדה זו מקום משומר ובגדר ופתח נעול זה נחשד לענין שאינו מפקירן משמע דוקא בראינוהו שחשוד לשמור אבל בסתם ע"ה שלא ראינוהו משמר מותר וע"כ לומר דחד מינייהו לאו דוקא ויש לפרש בשני פנים הפן האחד דדיוק דרישא דוקא וסתם ע"ה חשוד ולפירוש זה ניחא הא דמן המופקר מותר דכיון דראינוהו שאינו משמר יצא מכלל סתם ע"ה ולא קשה דאם כן מן המשומר נמי יהא מותר למסור לו דפשיטא דאע"ג דראינוהו פעם אחד אינו משמר אם אחר כך ראינוהו משמר נעשה חשוד בודאי ואסור למסור לו אחר כך דמי שביעית אבל קשה דרבינו תם פירש דסתם עם הארץ אינו חשוד והפן השני דסתם עם הארץ אינו חשוד ודיוקא דסיפא דוקא וניחא הקושיא מפיר"ת אבל קשה לפי"ז דאיירי בודאי חשוד אמאי נקט מן המשומר דמשמע דבודאי חשוד דוקא מן המשומר אסור הא אפילו מן המופקר אסור בודאי חשוד דאע"ג דראינוהו אח"כ דאינו משמר מ"מ לא יצא מודאי חשוד עי"ז והו"ל למיתני בהדיא דבודאי חשוד אפילו בכחצי איסר אסור אבל מדנקט מן המשומר משמע דתרתי לריעותא בעינן דיהא ודאי חשוד ומן המשומר אבל מן המופקר מותר והא דהקשו דמן המופקר ליתסר הוא דוקא אי איירי בודאי חשוד כדפרישית אבל אההוא דפיגם קשה בין אי איירי הכא בודאי חשוד ובין אי איירי בסתם חשוד דכיון דכל הפירות חוץ מהפיגם וכל הני אסורין ליקח מסתם ע"ה משום דחשוד להצניע הדמים לאחר הביעור א"כ הפיגם וכל הני נמי וכן משמע הכא דמעיקרא הקשו דאי הוה חשוד אפילו מן המופקר נמי פירוש אי איירי בודאי חשוד דע"כ צריך לפרש כן כדי דלא תקשי מפירוש ר"ת ואח"כ הקשו מההוא דהפיגם בין אי איירי בודאי חשוד ובין אי איירי בסתם חשוד ומשו"ה האריכו בלשונם וכתבו ואי טעמא משום דחשוד להניח דמים אחר הביעור וכוונתם דמההוא דהפיגם יש להקשות אפרש"י לשני הפירושים ובפרק לולב הגזול נמי צריך להגי' כן וכצ"ל שם א"כ מן המופקר נמי ועוד דאי טעמא משום דחשוד להניח דמים אחר הביעור ליסתר נמי הפיגם וכל הני דחשיב התם:

בא"ד הפיגם והרביזין כו' נלקחין כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דמדאורייתא בצירה דוקא אסור כו'. והא דר"ת מקיים פירוש רבותיו של רש"י דפירות משומרין אסורין בשביעית היינו מדרבנן ולצורך עומר לא גזרו:

בא"ד מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למאי הילכתא כתבינהו רחמנא ועוד יש לפרש כו' כצ"ל:

בא"ד ומהאי טעמא שריא קצירה כו'. פירוש דלתירוץ הראשון דאכילה לא אסור מדאורייתא אלא בצירה וקצירה והוי שפיר ממשקה ישראל עדיין קשה על הקצירה ואפילו לתירוץ השני שלא היו מונעין מליקח מ"מ אפילו מן המופקר נמי אסור קצירה כדרכה אלא ע"י שינוי דוקא אלא דמן השמור אפילו ע"י שינוי אסור אבל אין לפרש דכוונת התוס' דקצירה אסורה בשמור דא"כ אף לתירוץ השני ניחא הא דשרי' קצירה ואמאי לא קאמר לאחר תירוץ השני דמהאי טעמא שריא קצירה ועוד דא"כ האיך כתבו אח"כ א"נ קצירה שרי משום דכתיב לדרתיכם הא יכול לקצור מן המופקר ומקיים לדרתיכם ולא יעבור על איסור קצירה אלא ודאי קצירה כדרכה אסורה אפילו במופקר ובעומר כתיב קצירה והוי מצוה בקצירה כדרכה דוקא ומהאי טעמא נמי דחי שבת ולא עבדינן קצירה שלא כדרכה דפטור מדאורייתא בשבת:

בא"ד וא"ת ולר"ע כו' הא בעינן ממשקה ישראל כו'. וקשה מאי קושיא דכיון דר"ע אוסר כל הספיחין א"כ י"ל רחמנא אמר לדרתיכם ואת אמרת תבטל ונראה לפרש משום דר"ע דריש מהן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו דאם לא נזרע מהיכן נאסוף אלא ודאי דלא נאסוף קאי אספיחים דגדלין מאיליהם ורבנן פליגי עליו ומפרשי דהן לא נאסוף לא בא לאסור ספיחים והא דלא נאסוף מתפרש דלא נאסוף לקיום דצריך לבערן בשעת הביעור וכיון דאין דרשא זו מוכרחת כל כך הוה לי' לר"ע לדרוש כרבנן משום דכתיב ממשקה ישראל דבעינן מן המותר לישראל דלא ניחא לומר דבאומר יהא שינוי מכל הקרבנות דלא יהא ממשקה ישראל ותירצו דכ"מ דמצותה בכך לא בעינן ממשקה ישראל כמו בכל השנים דמקריבין קומץ של מנחת העומר אע"ג דאסור אז להדיוט משום איסור חדש ולעיל (דף ה' ע"ב) בד"ה שכן לא הקשו ממשקה ישראל אלא דוקא לפרש"י שפירש דשירי מנחת העומר בשביעית אין נאכלין משום איסור שביעית אבל לפירושם דשירי מנחת העומר בשביעית נאכלין לא קשה כלום והכא הקשו אפילו אי שירי מנחת העומר נאכלין לכהנים ומסתבר כדבריהם דהכא דהא אפילו אם נאמר כפירוש התוס' דעומר מתיר נמי איסור שביעית כמו איסור חדש מ"מ לא הוי ממשקה ישראל כיון דבשעת הקרבה עדיין אסור כמו שכתבו התוס' הכא בתירוצם דבשאר השנים נמי לא הוי ממשקה ישראל משום איסור חדש אע"ג דלאחר הקטרה השירים נאכלין משום דעומר מתיר איסור חדש ועוד דאפילו אי מותרין השירים באכילה משום איסור שביעית מ"מ כיון דספיחין אף לכהנים אסורין אלא דוקא הספיחין של שירי מנחת העומר מותרין לא הוי בשביל זה ממשקה ישראל ועיין בזבחים (דף פ"ח) דרש"י פירש דאפילו מדומע דמותר לכהנים לא מיקרי ממשקה ישראל משום דאסור לישראל והתוס' פליגי עליו

דמשום דמותר לכהנים מיקרי ממשקה ישראל והיינו דוקא מדומע משום דכל מדומע מותר לכהנים אבל ספיחין כיון דאין מותרין אפילו לכהנים אלא בשירי מנחת העומר לא מיקרי בשביל זה ממשקה ישראל ושם כתבתי לפרש דהתוס' הקשו התם לפרש"י לאחר שתירצו הכא דמצותה בכך שאני ולא קשה אלא לפרש"י דמפרש דשירי מנחת העומר בשביעית אין נאכלין וא"כ ע"כ ס"ל דלא הוי מצותה בכך משום דלא הוה בכל השנים דאי מצותה בכך ודאי השירים נאכלין ככל מצות העומר והדר קושית התוס' דהכא על ר"ע דהקטרת קומץ של מנחת העומר לא הוי ממשקה ישראל והוה לי' לדרוש קרא דלא נאסוף כרבנן לאחר הביעור:

בד"ה רחמנא אמר כו' בהמת שביעית כו' כצ"ל:

בד"ה בעינא כרמל כו' ושמא הך ברייתא דלא כוותי' פירוש ברייתא דלאכלה ולא לשריפה:

בגמרא איתיבי' רבי אחא בר אבא. ברש"י כת"י גריס רב אחא בר הונא:

שם וכן הוא אומר בהקריבכם מנחה חדשה כו'. אין להקשות למה לי תרי קראי ראשית וחדשה דראשית עיקרה באה דשתי הלחם אין באין אלא מן החדש כדאמר בריש פירקין והכתיב ראשית למצוה וקאי בין אעומר ובין אשתי הלחם דבתרווייהו כתיב ראשית וכן הוא שם בפרש"י כת"י וכן משמע מדברי התוס' שם בד"ה והא כתיב חדשה:

שם ת"ל וחג שבועות כו' כצ"ל:

שם ת"ל ביכורי כל אשר בארצם מנין כו' כצ"ל:

שם קתני מיהא שבגג ושבחורבה ושבעציץ ושבספינה כו' כצ"ל:

שם סיפא אתאן למנחות. ואע"ג דמנחות ילפינן מחדשה חדשה ושם לא כתיב בשדה וקרא דכתיב בי' בשדה מוקמינן לרבות ביכורים של שעורים ושל פירות האילן ונסכים מ"מ כיון דלא נוכל לאוקים מיעוט דבשדה לביכורים דאיירי בי' קרא מוקמינן למנחות דאשר תזרע בשדה הכל בכלל אפילו מנחות והא דלא ממעטינן מבשדה נסכים הגדלין בגג ובחורבה דלא מתרבי מכל אשר בארצם דקרא זה ע"כ לא איירי בנסכים דהא כתיב בי' לך יהי' וכל טהור בביתך יאכלנו ונסכים כולו כליל יש לומר כיון דמרבינן מנחות הגדלין בגג ובחורבה שוב אין לחלק כלל בין הגדל בשדה ובין הגדל בגג ובחורבה אפילו בנסכים:

שם כל טהור בביתך יאכלנו ואי מנחות כו' כצ"ל ש"מ:

שם לזכרי כהונה הוא דמתאכלן כו' כצ"ל:

שם תרי קראי כתיבי כתיב לך יהי' כו' כצ"ל:

שם וכתיב כל טהור בביתך יאכלנו הא כיצד כו' כצ"ל ש"מ:
שם רב אשי אמר כולי' במנחות כו' כצ"ל. פירוש בין קרא דלך יהי' ובין קרא דכל טהור בביתך יאכלנו מצי איירי במנחות אבל רישא דקרא ע"כ איירי בביכורים וקרא דכל טהור בביתך יאכלנו קאי נמי אביכורים דאין לומר דגז"ש אתי לאפוקי קרא מפשטי' לגמרי דפשטי' דקרא ודאי איירי בביכורים דמנחות כבר כתיב קודם לכל מנחתם:
שם חזאי בחלמא מילתא מעלייתא אמינא כו' כצ"ל ש"מ:
שם האי מארצך מאי עביד לי' כו' כצ"ל ב"ח:
שם שבגג ושבחורבה ושבעציץ ושבספינה כו' כצ"ל:
שם בשלמא לריש לקיש כו' כאן בנקוב כאן בשאינו נקוב כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה מתמרים שבהרים כו' אינן מן המובחר כו' כצ"ל:
בד"ה קרבן ראשית כו' אע"ג דכתיב בביכורים כדאמרינן כו' כן הוא הגירסא הנכונה וה"פ אע"ג דלא מצינו במקום אחר בכתוב דשתי הלחם נקראו ראשית אלא בביכורים מצינו דכתיב הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה וגומר מ"מ משמע דקרא דקרבן ראשית קאי נמי אשתי הלחם:
בד"ה אין לי אלא חדשה של חיטים שאין יכול להביא קודם לשתי הלחם דומיא דשתי הלחם שהן חיטין סה"ד ומה"ד חדשה כו' כצ"ל:
בד"ה מנין שתהא שתי הלחם קודמת לביכורים כו' כצ"ל:
בד"ה ת"ל ביכורי קציר חיטים כלומר שתי הלחם יהא קודם לכל קציר חיטין אפילו לביכורים ע"א כו' כצ"ל ולפירוש הראשון תיבת ביכורי מתפרש שתי הלחם דנקראין ביכורים כדכתיב וביום הביכורים וה"פ שתי הלחם הן ביכורים לכל קציר חיטין אפילו לביכורים ולפירוש השני מתפרש ביכורי לשון קודם וחג שבועות מרמז לשתי הלחם:
בד"ה ת"ל וחג הקציר כו' כצ"ל:
בד"ה מנין שתהא קודם לביכורים של חיטין כו'. האי דנקט של חיטין כוונתו דאע"ג דקרא דכתיב בי' בשדה מוקמינן לביכורים של שעורים מ"מ צריך לפרש דאי לאו קרא דביכורי כל אשר בארצם הוי ממעטין מבשדה אפילו ביכורים של חיטין שגדלו בגג משום דאי הוי אמרינן דבביכורים של חיטין אין חילוק בין הגדל בשדה ובין הגדל בגג ה"ה דאין לחלק נמי בביכורים של שעורים כמו שכתבתי לעול דאל"כ תיקשי עדיין דליכא קרא לרבות נסכים שגדלו בגג דלא מתרבי מכל אשר בארצם כמו שכתבתי לעיל בגמרא:

בד"ה ת"ל ביכורי כל אשר בארצם אפילו בגג דנאמר כאן ביכורי כל אשר בארצם כו' שתי הלחם קודם אף כאן שתי הלחם קודם לכל ביכורים שבארצכם כצ"ל:
בד"ה מנין כו' וביכורים מפירות תמרים וזיתים כו' מביכורי כל אשר בארצם כו' כצ"ל. האי דנקט תמרים וזיתים ולא נקט ענבים ותאנים ורימונים לפי שהם ראשונים לארץ יותר מהם דאפילו ענבים הוא שלישי לארץ ראשון וזיתים הוא ראשון לארץ שני ותמרים הוא שני לארץ ע"כ נראה להגי' דצ"ל מפירות זיתים ותמרים:
בד"ה מה להלן נסכים ופירות האילן דכתיב מעשיך כל מעשיך במשמע ועוד כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה אף כאן חג הקציר אע"ג דכתיב תזרע בשדה נסכים ופירות האילן במשמע דשתי הלחם קודם להם. משמע מדבריו דאי לאו משום דכתיב אשר תזרע דמשמע למעט נסכים ופירות האילן הוי אמרינן הכא נמי דמעשיך כל מעשיך במשמע בלא גזירה שוה וקשה דלא ליכתוב אשר תזרע ולא בעי גזירה שוה ולא בעי נמי ליכתוב בשדה לרבות עלו מאיליהן דבלא אשר תזרע דמשמע למעט עלו מאיליהן ודאי דאין לחלק מסברא דנפשין בין הגדל ע"י זריעה ובין עלו מאיליהן לענין שתהא שתי הלחם קודם להם ולא בעי נמי קרא לרבות הגדל בגג דבלא קרא דבשדה דמשמע למעט הגדל בגג ודאי דאין לחלק מסברא דנפשין בין הגדל בשדה לגדל בגג לענין שתהא שתי הלחם קודם להם ונראה לפרש דממעשיך דהכא לא מצי למידרש כלל דמעשיך קאי על שתי הלחם המרומז בתיבת ביכורי וה"ק חג הקציר שאתה עושה בו ביכורים שתי הלחם ועיקר הריבוי הוא מאשר תזרע אלא הגז"ש לבד הוא מתיבת מעשיך וכן משמע נמי מפירוש הקונטרס לעיל בד"ה ת"ל וחג הקציר ביכורי מעשיך דפירש שתי הלחה יהא קודם לכל אשר תזרע בשדה ולא פירש יהא קודם לכל מעשיך אשר תזרע בשדה ואין להקשות דכיון דדרשינן גז"ש מעשיך מעשיך דאשר תזרע הכל בכלל אפילו נסכים ופירות האילן א"כ יש ללמוד נמי כל מנחות וכל ביכורים ול"ל למיכתב חדשה חדשה לרבות מנחות של חיטין ושל שעורים ולא בעי למיכתב נמי ביכורי קציר חיטים לרבות ביכורים של חיטין דיש לומר דכיון דבלא גז"ש אין יכולין לרבות מאשר תזרע כל הני דאי לא כתיב חדשה כלל הו"א דאשר תזרע לא אתי אלא למנחה של חיטין דומיא דשתי הלחם דהוי מנחה של חיטין ואע"ג דכתיב אשר תזרע סתמא הא חדשה נמי כתיב סתמא ואפי"ה אמרינן אין לי אלא חדשה של חיטין משום דמסתבר דדומיא דשתי הלחם איירי קרא ואי לא כתיב אלא חד חדשה הו"א דאשר תזרע לא אתי אלא למנחה של שעורין דומיא לשתי הלחם דהוו מנחה ואי הוה כתיב חדשה חדשה ולא כתיב ביכורי קציר חיטים הו"א דאשר תזרע

לא אתי אלא לביכורים של חיטין דומיא דשתי הלחם דהוו חיטין אי לא כתיב כל הני קראי והוי ילפינן מגז"ש מנחות וביכורים ואפילו אי הוה כתיב חדשה חדשה והוי ילפינן מגז"ש ביכורים של שעורים שוב אין יכולין ללמוד מגז"ש לרבות נמי נסכים ופירות האילן לאפוקי ממשמעות דאשר תזרע אבל השתא דכתיב כל הני קראי וע"כ אשר תזרע אתי לרבות ביכורים של שעורים נשאר הגז"ש מופנה לרבות נסכים ופירות האילן וע"כ אתי לאפוקי ממשמעות דאשר תזרע ואין להקשות נמי דנילף מנחות וביכורים מקרא דכל אשר בארצם דהא משמע מפירוש הקונטרס בד"ה מנין שתהא קודמת לביכורים ופירות האילן דפירות האילן שפיר משתמע מביכורי כל אשר בארצם ואפילו נסכים הוו אתי אי לאו דאין מביאין נסכים ביכורים וכיון דמצי למילף נסכים מביכורי כל אשר בארצם ואע"ג דקרא איירי בביכורים כ"ש דמצי למילף מנחות ועוד דהא מתרץ דכל אשר בארצם איירי במנחות דיש לומר דאם נוקי גז"ש דביכורי ביכורי למילף חדא ממנחות או מביכורים שוב אין יכולין ללמוד מהגז"ש לרבות הגדל בגג לאפוקי ממשמעות דבשדה אבל נסכים ופירות האילן שפיר יכולין ללמוד מהגז"ש עם הגדל בגג משום דאם נאמר דהגז"ש אתי לרבות נסכים ופירות האילן אתי לאפוקי ממשמעות דאשר תזרע ואם נאמר דאתי לרבות הגדל בגג אתי לאפוקי ממשמעות דבשדה וביכורי כל אשר בארצם משמע פירות האילן והגדל בגג משו"ה שניהם איתרבאי מגז"ש דאין שום סברא לחלק ולומר דדוקא לזה אתי גז"ש ולזה לא:

בד"ה קתני מיהא שבגג ושבחורבה מנין כו' וכ"ש מתמרים שבהרים ופירות שבעמקים כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה סיפא כו' למנחות דחיטין שגדלו בגג ובחורבה דשבגג ושבחורבה ליכא למימר כו' כצ"ל:

בא"ד ענין אחר סיפא דקרא אתאן למנחות כו'. נראה דאין חילוק בין לשון ראשון לאחרון אלא בפירוש דסיפא אתאן למנחות אבל ע"כ אפילו אם נפרש דסיפא דברייתא אתאן למנחות סיפא דקרא ג"כ אתאן למנחות וכן משמע מדפריך רב אדא בר אהבה ואי מנחות לזכרי כהונה מתאכלן וכן אם נפרש דסיפא דקרא אתאן למנחות ע"כ גם סיפא דברייתא אתאן למנחות:

בא"ד וכל אשר בארצם היינו מנחות כו' ביכורי קציר חיטים כו' כצ"ל:

בד"ה היינו דכתיב כל טהור בביתך יאכלנו סה"ד ומה"ד כאן במנחות כו' והאי סיפא כל אשר בארצם היינו למנחות כצ"ל:

בד"ה רב אשי אמר כולי' במנחות כו' כצ"ל:

בד"ה מראשית כו' שאר פירות שאינן כו' כצ"ל:
בד"ה בשלמא ר"ל דאמר קדש איכא לתרוצי הא דתני מביא וקורא בגג דמערה דדמי לארץ ובחורבה עבודה דכיון דנעבדה דטרח בה כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה שבח ארץ כו' אלא כמו שפי' בקונטרס שבח ארץ שבעת המינים. כוונתם על פרש"י כת"י ומסיים בקונטרס דראשית ולא כל ראשית לא נפקא לן בהדיא איזה מין חייב ואיזו מין פטור וקשה דבגז"ש דארץ ארץ סגי ולמה לי דרשא דמראשית ולא כל ראשית וצריך לומר דאין זה גז"ש גמורה אלא לאחר דכתיב מראשית ולא כל ראשית דרשינן אנן ארץ ארץ וכן פרש"י בחומש וז"ל מראשית ולא כל ראשית שאין כל הפירות חייבין בביכורים אלא שבעת המינין בלבד נאמר כאן ארץ כו' הרי דשני הדרשות צריכין זה לזה:
בד"ה כאן בספינה של עץ כו' משמע דחרס בעי נקובה כו' בגיטין (דף ז' ע"ב) בד"ה עציץ כתבו וז"ל משמע דחרס בעי נקובה דאל"ה מאי רבותא הוי בנקוב טפי מבשאינו נקוב עכ"ל. פירוש דבגיטין (דף כ"א) לאחר דאמר כתבו על חרס של עציץ נקוב כשר מביא דבכתבו על עלה של עציץ נקוב פליגי אביי ורבא ובכתבו על עלה של עציץ נקוב נקט נקוב לרבותא דאביי דאפילו בנקוב מכשר נקט בחרס נמי נקוב לרבותא דאפילו רבא מכשר בנקוב:
בא"ד וסתם חצבא דחרס הוא. פירוש ואי סתם עציץ של עץ הוא מאי קשיא דילמא של עץ בעי נקובה אבל של חרס לא בעי נקובה:

דף פה.

בא"ד וניחא השתא דבכל הנהו כו' כצ"ל. פירוש דלפירוש הקונטרס הוי מדה אחת דניקב כשרש קטן בשל עץ דוקא ולא בשל חרס:
בא"ד דומיא דאידך שינויי כו' כצ"ל:
בא"ד כאן בגוששת כאן בשאינה גוששת כו' כצ"ל:
בא"ד מדחשיבא ח"ל לענין מעשר חשיבא נמי כו' שאין הכלי נקוב אינו חייב במעשר כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד כיון דשם ארץ ישראל על המקום כו'. פירוש דהא דר"י בעי גוששת אין הטעם דאין יונק מן הארץ אלא בגוששת אלא דבלא גוששת אין שם ארץ ישראל על המקום ומשו"ה בגוששת דהוי שם א"י על המקום אע"ג דפטור ממעשר משום הכלי דהוה של עץ או דאין נקוב מ"מ לענין גט לא הוי דינו כח"ל בשביל זה:
בגמ' פיסקא וכולן אינן באין אלא מן המובחר כו' אמרי לי' כו' כצ"ל:
במתניתין נרה שנה ראשונה ובשני' זורעה כו' כצ"ל ש"מ:

שם והוא עושה כו' מכניס ידו לתוכה כו' עד שיניפנה כו' כצ"ל:
שם בגמ' נרה שנה ראשונה כו' איבעיא להו כו' כצ"ל:
שם חיטי כרזיים כן הוא גירסת הקונטרס ובפרש"י כת"י הגירסא ברזיים וכן הוא גירסת התוס':
שם אלמלא שהן סמוכות כו' כצ"ל. לפי פירוש הקונטרס דפירש דאם לא היו סמוכות היו מביאין מהן לפי שהן מודרמות ונראה דהקונטרס אינו גורם לפי שאין מביאין את העומר אלא לפי שאין מביאין סתמא דממה דפירש במתניתין כיצד הוא עושה לשדה שמביא ממנה סולת משמע דהוא מפרש דקאי אכל המנחות וכן כרזיים פירש של אותו מקום אבל מדברי התוס' בד"ה לפי שאין מביאין משמע שהם גורסין אלמלי סמוכות לירושלים היו מביאין מהן לפי שאין מביאין את העומר אלא מן הסמוך לירושלים והמודרמות כו' דהא כתבו כי היכי דעומר אין מביאין כך במנחות יש לחזור אחר הסמוך לירושלים וה"פ דברי ר"י לגירסת התוס' דחיטי כרזיים וכפר אחים אם היו סמוכות לירושלים היו מביאין מהן לפי שאין מודרמות אלא משום שלא היו סמוכות לא היו מביאין מהן לפי שאין מביאין את העומר אלא מן הסמוך לירושלים והמודרמות:
(**שם**) **כדי** שתהא סמוכה לחמה. פירוש הא דממתין ולא זרע עד שבעים יום קודם לפסח הוא מטעם דאז החמה סמוכה אל א"י יותר מיום תקופת טבת וכל מה שהחמה סמוכה יש יותר כח לחמה שזורחת עליו דאי לאו מטעם זה הי' זורע ביום תקופת טבת דאז התחלת זריחת החמה בבקר הוא בקרן מזרחית דרומית ממש ושוקעת בקרן דרומית מערבית ממש וכל היום ממש החמה בדרום כדאמר בב"ב (דף כ"ה ע"ב) הולך אל דרום ביום וסובב אל צפון בלילה סובב סובב הולך הרוח אלו פני מזרח ומערב שפעמים מסבבתן ופעמים מהלכתן ופרש"י שם היקף היום קרוי הילוך והיקף הלילה קרוי סיבוב ובדרום לעולם מהלכת ביום שאפילו ביום קצר של תקופת טבת אינה מהלכת פחות מרוח דרומית וסובב אל צפון בלילה אף בלילה קצרה של תקופת תמוז אינה סובבת פחות מרוח צפונית ומזרח ומערב פעמים מהלכתן ביום כגון ביום ארוך של תקופת תמוז שהיא יוצאה בקרן צפונית מזרחית ושוקעת בקרן מערבית צפונית ופעמים סובבתן בלילה כגון ביום קצר של תקופת טבת שהיא יוצאה בקרן מזרחית דרומית ושוקעת בקרן דרומית מערבית ומהלכת בלילה ג' רוחות ואין תמוה דהאיך אמר שהחמה מקפת בהילוכה כל הארבע רוחות והוא נגד המפורסם שהחמה הולכת בשוה ממזרח למערב דודאי הילוך החמה אינה רק הילוך שוה ממזרח למערב אבל ליושבי ארץ ישראל שהם רחוקים מקו השוה כגון ירושלים רחוק מקו השוה ל"ב מעלות והארץ היא עגולה ככדור

אין החמה מקפת את העולם נגד ראשם אלא נגד צידיהם ולהם יחשב כאלו החמה מקפת והולכת כל הארבע רוחות והא דאמר דשבעים יום קודם לפסח החמה סמוכה יותר לא"י מיום תקופת טבת היינו משום דלגלגל החמה יש לה שני מהלכים שונים זה מזה מהלך אחד ממזרח למערב היקף שלם בכל כ"ד שעות של היום והלילה והילוך זה הוא מצד הגלגל התשיעי הנקרא גלגל היומי המקיף את כל הארץ ממזרח למערב בכל כ"ד שעות ומכריח את כל השמונה גלגלים אשר הם בתוכו ובכללם גם גלגל החמה ומקיפין עמו כל הארץ ממזרח למערב בכל כ"ד שעות ומהלך השני יש לה מצד עצמה ומקפת כל הארץ ממערב למזרח היקף שלם פעם אחת בכל שנה של חמה דהיינו שס"ה ימים ורביע יום בקירוב ואל תתמה האיך אפשר להיות לגלגל אחד שני מהלכים הפכיים כבר המשילו התוכנים דבר זה כמו עגלה אחת נוסעת ממזרח למערב והאופן מתגלגל במהירות לב ועל האופן עומד זבוב אחד ומהלך ממערב למזרח לאט ואין הילוך האופן למערב מעכב את הילוך הזבוב למזרח ועוד יש הבדל להילוך החמה אשר לה מצד עצמה שאינה מקפת את הארץ תחת קו השוה של גלגל היומי אלא יש לה קו השוה אחר בשוה עם גלגל השמיני אשר הוא גלגל המזלות וקו השוה מיקרי קו האמצעי של הגלגל בגובה שלו שחולק את הגלגל לשנים באמצעו ממש חלק אחד לצד דרום וחלק אחד לצד צפון ודרום וצפון מיקרי סוף השיפוע של הגלגל משני הצדדים ואותן סוף השיפועין נקראין בלשון התוכנים ציר הצפוני וציר הדרומי או קוטבין לפי שהגלגל סובב ממזרח למערב דומה לנו כאילו הגלגל יש לו שני צירין אחד בצפון ואחד בדרום והגלגל סובב ע"י אותן הצירין וקו השוה של החמה והצירין שלו אינם כנגד קו השוה והצירין של גלגל היומי אלא נוטה לצד צפון ולצד דרום ופוגש בקו השוה של גלגל היומי נגד קו האופק במזרח וכן במערב ואח"כ מתרחק ממנו לדרום ולצפון עד כ"ג מעלות בקירוב נמצא דבתחלת תקופת ניסן ותשרי השמש היא בגלגלה נוכח קו השוה של גלגל היומי ואח"כ כל השלשה חדשים של ניסן אייר סיון החמה הולכת למערב ומתרחקת מקו השוה לצד צפון עד שבתחלת תקופת תמוז היא עומדת בתכלית הריחוק מקו השוה ותמוז אב ואלול הולכת ומתקרבת לצד השוה עד שבתחלת תקופת תשרי היא עומדת נגד קו השוה ממש ואח"כ בתשרי ומרחשוון וכסלו הולכת ומתרחקת מקו השוה לצד דרום עד שבתחלת תקופת טבת היא עומדת בתכלית הריחוק מקו השוה לצד דרום ובטבת ושבט ואדר הולכת ומתקרבת לקו השוה עד שבתחלת תקופת ניסן עומדת נגד קו השוה של גלגל היומי ונמצא דשבעים יום קודם לפסח כבר קרבה לא"י שהיא עומדת מצד צפון של קו השוה שיעור התקרבות של שלשים יום בערך:

בקונטרס בד"ה אלא לר"י כו' לדברי הכל קודש בגג ובחורבה וכל הני אע"פ שאינן מובחרים דהא לד"ה מביא סה"ד כצ"ל:
בד"ה אמר להם כו' הכל לקנותן הן אמרו לו כו' כצ"ל:
בד"ה לא מבית הזבלים כו' כצ"ל:
בד"ה וזורעה קודם לפסח כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה וזורעה קודם לפסח שבעים יום כו' בקרן מזרחית דרומית וכשזורחת כו' כצ"ל וכן משמע מהגמ' ב"ב שהבאתי לעיל ואין כוונתו בזה ליתן טעם על הא דזורעה קודם לפסח שבעים יום דאדרבא משום טעם זה היו צריכין לזרוע מקודם ביום תקופת טבת ממש דאז מתחלת לזרוח בקרן מזרחית דרומית ממש ושוקעת בקרן דרומית מערבית ממש וכל היום החמה בדרום ועוד דהא בברייתא מפרש בהדיא הטעם כדי שתהא סמוכה לחמה וכן פירש הוא עצמו במתניתין דהטעם דזורעה קודם לפסח שבעים יום לפי שכבר יש כח לחמה שזורחת עלי' והיינו משום שסמוכה לחמה אלא משום דבברייתא תני שאין מביאין אלא מן השדות המודרמות שבהן החמה זורחת ומהן החמה שוקעת מפרש דבזורעה קודם לפסח שבעים יום אז כבר מתחלת החמה לזרוח במזרחית דרומית וכל היום היא זורחת לדרום ולאו דוקא כל היום אלא רוב היום דמיום תקופת טבת ואילך בכל יום מתרחקת החמה בזריחתה מקרן מזרחית דרומית לצד צפון וכן בשקיעה וצריך להבין כיון שבכל הימים אע"ג דמתחלת לזרוח באמצע מזרח או בקרן מזרחית צפונית ושוקעת באמצע מערב או בקרן מערבית צפונית מ"מ הולכת ביום כל הרוח דרומית וא"כ תמיד החמה זורחת על הדרום כ"כ זמן כמו ביום תקופת טבת וא"כ מאי עדיפות יש מה שהחמה מתחלת לזרוח דוקא בקרן מזרחית דרומית ושוקעת בקרן דרומית מערבית וצריך לומר דבלילה אין התבואה גדילה כלל משום דליכא כח החמה וביום דאיכא חמה בעולם אע"ג דאין החמה זורחת עלי' ממש גדילה מכח החמה ומה שגדל מכח החמה ואין החמה זורחת עלי' אינו מן המובחר:
בתוס' ד"ה אין מביאין כו' אע"ג דזורעה קודם לפסח שבעים יום היינו משום עומר כו'. פירוש כמו דכתבו לקמן בד"ה וזורעה מכח קושיא דבפרק המקבל משמע דאפילו לר"ש לא משוך זמן הזרע אלא עד טבת דה"מ חיטין אבל שעורים משוך זמן זריעתן עד אדר א"כ ע"כ איירי בעומר דבאה שעורים:
בא"ד ומיהו קצת נראה דחיטי ברזיים כו' כצ"ל:
בד"ה וזורעה כו' זרע כו' ר"י כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד והן יומי אדר לפי שבגלגל כו' כצ"ל צ"ק:

דף פה:

בא"**ד** ולסוף ארבע גמר עלייתו כו' דפועל בכניסתו לביתו משלו כו' דהיינו בשבט שמזל דלי כו' כצ"ל והצ"ק הגי' בתחלת שבט ואין נכון דא"כ הוו בעי לפרושי דקיימא כימה ארישייהו בתחלת הלילה כמו בב"מ דמפרשי בתחלת שבט כתבו דאתי אריסי מדברי בתחלת הלילה ועוד דאמאי לא מקשו הכא כמו שהקשו התם דזורעה קודם לפסח שבעים יום הוה חמשה יומי בתוך השבט אלא ודאי דהכא מפרשי איזה ימים בתוך שבט דאז עליית דלי לא משוך שתי שעות שלימים משום דאז אינו מתחיל לעלות בבקר בראש דלי ממש וקיימא כימה ארישייהו בסוף היום:

בא"**ד** ומזל כימה נראה פירוש בתמי'. ולהבינך הא דבניסן מזל טלה מתחיל לעלות בבקר ובאייר שור ובסיון תאומים אכתוב לך טעם הדבר דגלגל אשר בו קבועים המזלות וגלגל אשר בו החמה שניהם הם בתוך הגלגל היומי המקיף את כל הארץ בכ"ד שעות ומכריח את כל הגלגלים אשר הם בתוכו ומקיפין עמו את כל הארץ בכ"ד שעות ולפי זה הי' צריך להיות שאותו מזל שהתחיל לעלות בעת תליית המאורות יעלה תמיד בבקר אלא לפי שגלגל החמה יש לה תנועה מצד עצמה ומקפת את כל הארץ ממערב למזרח פעם אחת בשנה ונמצא דבכ"ד שעות של ההיקף הראשון כבר הלכה החמה לאחורי' חלק שלשים מהמזל ומשום זה כתבו התוכנים דגלגל היומי בכ"ד שעות מקיף את כל הארץ היקף שלם ועוד חלק שלשים מהמזל כדי דלאחר כ"ד שעות תהי' החמה עומדת על האופק כמו שהיתה עומדת ביום אתמול למשל בניסן בעת תליית המאורות היתה החמה עומדת על האופק בבקר כנגד ראש מזל טלה והכריח גלגל היומי את גלגל החמה והמזלות שהקיפו עמו כל הארץ ועוד חלק שלשים ממזל טלה בזמן כ"ד שעות ונמצא דלמחרת בבקר החמה עומדת על האופק כנגד מזל טלה וחלק שלשים ממזל טלה הוא למעלה מן החמה כי גלגל המזלות אין לו תנועה כמעט ובהיקף השני ג"כ החמה הולכת לאחורי' חלק שלשים מהמזל ולמחרת החמה עומדת כנגד מזל טלה ושני חלקי שלשים מהמזל למעלה מן האופק ומן החמה עד בתחלת אייר החמה עומדת על האופק כנגד ראש מזל שור ובתחלת זריחת החמה ראש מזל שור מתחיל לעלות וכן הסדר תמיד:

בגמ' אמר ר"י אין מביאין את העומר אלא מן השדות המודרמות שבא"י כו'. אע"ג דהקונטרס מפרש דבכל המנחות בעינן שדות המודרמות מ"מ נקט ר"י עומר לרבותא דאפילו עומר דבא מן השעורין ג"כ בעי מודרמות ואין לשנות הגירסא אפילו לפי' הקונטרס דהרמב"ם בסוף ה' איסורי המזבח כתב נמי דכל המנחות בעי מודרמות וניר

חצי' וזורע חצי' ובפ"ג מהל' תו"מ הל' י' כתב נמי להא דר"י דאין מביאין את העומר אלא מן השדות המודרמות:
שם כבת ג' סאין היתה. פירוש דהשדה היתה גדולה כבת ג' סאין דהיו יכולין לזרוע בה ג' סאין אבל הקונטרס גורס כמין ג' סאין היתה ופירש דהיתה השדה מוציאה בכל שנה ג' סאין כשיעור הצריך לקצירת העומר:
שם וחיטין שהתליעו רובן פסולין כו' כיון דפסול כו' כצ"ל:
שם כל הארצות היו כשרות כו' כצ"ל:
שם במתניתין אלא מכאן היו מביאין כו' כצ"ל:
שם ולא ממה שנזרע ביניהם כו' כצ"ל ש"מ:
שם אין מביאין אנפקינון כו' כצ"ל:
שם ואם הביא כשר זו היא גירסת ר"ת אבל הקונ' ורש"י כת"י גורסין ואם הביא פסול:
שם ולא מן הכבושין ולא מן השלוקין כו' כצ"ל:
שם בגמ' פעם א' תצטרכו להן אנשי לודקיא לשמן כו' כצ"ל ש"מ:
שם לך אצל פלוני לשדה הלך ומצאן כו' כצ"ל:
שם קומקמום של חמין כו' כצ"ל:
שם לא לי תקלסו אלא לזה לזה כו' כצ"ל:
שם לא מבית הזבלים כו' והתניא אין מביאין אנפקינון כו' כצ"ל ש"מ:
בקונטרס בד"ה הא לא קשיא כו' ולא קתני ושני' חורש ושונה היינו שכבר היתה עבודה קודם שנה ראשונה כו' אבל מתניתין שהיתה עבודה לא ידענא אם חורש בשני' אם לא דהא לא קתני לא חורש ולא שונה ומאי הוי עלה כצ"ל. פירוש דהוא מפרש דהא דאמר בגמ' הא לא קשיא אינו בא לתרץ הפשיטות של האיבעיא מהברייתא אלא הכל הוא מדברי המקשן שהקשה וליטעמך וה"ק המקשן האיך תפשוט מהברייתא הא מתניתין לא קתני שונה ובריית קתני שונה וע"כ לתרץ דברייתא בשאינה עבודה ומתניתין בעבודה פירוש דכבר נרה קודם שנה ראשונה וא"כ בכה"ג דאיירי מתניתין דהיינו בעבודה לא ידענא אם בעי בשני' חרישה אפילו פעם אחת דהא במתניתין לא קתני נמי חורש ואפשר דאפילו חרישה פעם אחת לא בעי ונשאר האיבעיא ולפיכך שואל מאי הוי עלה:
בד"ה ניר חצי' וזורע חצי' כגון שנרה כולה בשנה ראשונה כו' מה שנר בשניי' כו' והאי דאין זורעה כולה בשנה ראשונה היינו כו' כצ"ל. וה"פ דהוא מפרש להברייתא דניר חצי' וזורע חצי' דפשטינן מינה דבשני' זורע בלא נרה דע"כ איירי שהיתה עבודה מקודם דבאינה עבודה בעינן בשני' חורש ושונה ומשו"ה מפרש כגון שנרה כולה בשנה

ראשונה וזרע חצי' וכן בשני' ואח"כ בשלישית זורעה וכשר למנחות אבל הזריעה של שנה ראשונה ושני' הוא לצורך עצמו ואינו כשר למנחות דהא בעינן שנה אחת עבודה ושנה שני' נרה ואח"כ בשלישית זורעה למנחות בלא נרה והקשה אמאי לא זורעה כולה בשנה ראשונה דהא כיון דנרה אפילו זורעה אחר הניר ג"כ מיקרי עבודה דמשו"ה מיקרי עבודה ולא נרה ועוד דע"כ אתה צריך לומר כן דהא משמע דאחר דזרע חצי' לצורך מנחות בשנה זו יכול אח"כ בשנה של אחרי' לזרוע לצורך מנחות אותו חצי' שנר בשנה שלפני' בלא נרה מטעם שהיתה עבודה כבר קודם שנה שלפני' והא אע"ג דנרה כבר מ"מ הא אח"כ זרע אותה אלא ודאי דזה ג"כ מיקרי עבודה וא"כ אמאי לא זורעה כולה בשנה ראשונה ובשנה שני' נרה כולה ולא יזרע אלא חצי' וזורע בשלישית מה שנר בשני' וכשר למזבח ומתרץ דאין כח בקרקע להיזרע כולה בכל שנה ואם יזרע כולה בשנה ראשונה ע"כ נרה כולה בשני' ואינו זורעה ולא ירויח כלום וכפירוש הקונטרס נראה מדברי הרמב"ם פ"ו מה' איסורי מזבח הלכה ד' שכתב וז"ל וכיצד היו עושין בזריעת חיטי המנחות והנסכים נר חצי השדה בשנה ראשונה וזרע חצי' ובשנה שני' נר החצי שזרע בראשונה וזרע החצי' האחר קודם לפסח שבעים יום ואם לא היתה השדה עבודה חורש ושונה ואח"כ זורע עכ"ל מבואר בדבריו להדיא כפירוש הקונטרס דהכא דבשדה עבודה הזריעה של שנה שני' כשר למנחות אבל הזריעה של שנה ראשונה אינו כשר מדקאמר בזריעה השני' וזורעה קודם לפסח שבעים יום וכן כתב בהדיא בפ"ז מה' תו"מ הלכה יו"ד הי' נר' חצי השדה וזורע חצי' בשנה זו ובשנה אחרת נר חצי השדה שזרע וזורע החצי שנר ומביא ממנה הרי בהדיא דבזריעת שנה שני' דוקא כתב ומביא ממנה ובשאינה עבודה בעי שיהא חורש ושונה בשניי' וזורע למנחות ובלחם משנה שם כתב שהרמב"ם אינו מפרש כפירוש הקונטרס ומפרש בדברי הרמב"ם דבשנה ראשונה נר חצי' וזורע חצי' וכשר למנחות ומה שכתב ואם לא היתה השדה עבודה חורש ושונה ואח"כ זורע מפרש ג"כ דבשנה ראשונה חורש ושונה וזורע למנחות ומשו"ה הקשה על הרמב"ם מסוגיא דהכא ודוחק עצמו בפירוש דברי הרמב"ם לפי סוגית הגמ' דהכא ואני בער ולא אדע דהא בהדיא כתב הרמב"ם וזרע החצי האחר קודם לפסח שבעים יום בשנה השני' מבואר בהדיא דהזריעה של שנה הראשונה אינה כשרה למנחות וכן בה' תו"מ פ"ז דייק וכתב ומביא ממנה בזריעה של שנה השני' ע"כ נראה עיקר בדברי הרמב"ם כמו שפרשתי:

בד"ה כמין שלשה סאין היתה גדלה בכל שנה כו' כצ"ל:

בד"ה ולא ממה שנזרע ביניהם כו' כצ"ל:

בד"ה אנפקינון מה שלא נתבשל יפה כצ"ל:
בד"ה אין מביאין כו' לפי שאין שמנן יפה יפה כו' שאין מוציאין שמנן אלא א"כ כו' קודם שיוציאו שמנן כצ"ל:
בד"ה פולמוסטוס שליח עכו"ם כן משמע ממה דאמר כמדומה אני ששחוק שחקו בי היהודים:
בד"ה צור הוא שכונת עיירות שבא"י כצ"ל:
בתוס' ד"ה עוזק כו' דהא תניא עוזק כו' כצ"ל:

דף פו.
בגמרא בריש העמוד ואם הביא פסול מפני שהוא שרף כצ"ל רש"ק:
שם מטביל בי' וסימנך כו' כצ"ל מצאתי:
שם תניא ר"י אומר אנפקינון כו' כצ"ל ש"מ:
שם בעי רבא הקדישו כו' כצ"ל וכן משמע מדברי התוס' בעמוד הקודם בד"ה בעי רבא שכתבו הא דאזיל ומיבעיא לי' אכל חד וחד משמע דרבא מיבעי' לי' בכ"מ:
שם במתניתין שלשה זיתים ובהן כו' כצ"ל ש"מ:
שם טוען בקורה כו' זו היא גירסת רש"י כת"י אבל גירסת הקונטרס חוזר וטוען בקורה וכן הוא בכל המשנה:
שם טוען בקורה ר"י אומר כו' כצ"ל:
שם ומעלהו ומנגבו בראש הגג כו' כצ"ל:
שם בגמ' זה הי' שני פרק חזר וטחן וטען כו' כצ"ל:
שם סביבות הסל כותש מני כו' כצ"ל ש"מ:
שם אף המנחות היו בדין כו' כצ"ל ש"מ:
בקונטרס בד"ה מפני שהוא שרף מוהל בעלמא ואינו שמן כצ"ל ב"ח. פירוש דהקושיא היא דבמתניתין חשיב לי' בהדי שמנים פסולין משמע דשמן הוא אלא שהוא שמן פסול ובברייתא תני שהוא שרף ולא שמן וכן הוא בתוס' פירוש הקושיא לפי גירסא דגרסינן במתניתין נמי ואם הביא פסול:
בד"ה לר"ש דמטביל בי' הוי שמן ואם הביא פסול. פירוש דכיון דמטביל בי' ואכיל לי' הוי שמן אלא שהוא שמן פסול כהמתניתין ובברייתא דתני דהוא שרף ולא שמן אתיא כר"ח דזרק לי':
בד"ה תניא ר"י אומר אנפקינון כו' כצ"ל:
בד"ה שמשיר את השיער כו' כצ"ל:

בד"ה מגרגרו בראש הזית כו' כצ"ל ש"מ. ולפי פירוש זה הא דאמר בראש הזית אין הפירוש בגובה הזית אלא האילן של זית קרי לי' בראש הזית ולשון זה פירש הא דאמר בזית השני מגרגרו בראש הגג דהיינו שגומר בישולן בראש הגג שמניחן שם עד שיתרככו והא דאיבעיא בגמרא מגרגרו תנן או מגלגלו תנן אין שום חילוק בין מגרגרו ובין מגלגלו בפירוש אלא בלשון אבל ללשון שני שפירש מגרגרו לשון לקיטה דלקיטה ראשונה הוא בגובה הזית ולקיטה השני' הוא באמצע האילן מה שהוא כנגד גגו הא דאיבעיא בגמרא מגרגרו תנן או מגלגלו תנן הוי חילוק בפירוש דמגרגרו היינו דמלקטו היינו כפירוש לשון זה ומגלגלו פירושו שמניחו בראש האילן עד שגומר בישולו כמו לפירוש הראשון במגרגרו וכן הוא בהדיא בפירוש ר"ג:

בד"ה חוזר ולוקח כו' ומוציא שמנו סה"ד ומה"ד ר"י אומר כו' נטען ביותר כו' כצ"ל קצת מש"מ:

בד"ה חזר וטחן הגרגרים כו' כצ"ל:

בד"ה מגרגרו בראש הגג אותן זיתים כו' אלא שוטחן כו' כצ"ל:

בד"ה הזית השלישי כו' ומנגבן בראש הגג שכשהיו ביחד כו' יצא מהן מוחל ונושרו כצ"ל. פירוש ונתלחלחו בהמוחל והמוחל פליגי בי' בפרק ששי דמכשירין לענין אם חשיב משקה כשמן ואפילו לר"מ דהתם דחשיב לי' משקה כשמן לענין הכשר וטומאה מ"מ למנורה ומנחות דבעינן שמן מודה דפסול:

בד"ה מגרגרו תנן שמניחו בזית עד שנתבשלו כו' כצ"ל:

בד"ה מזיתו שיהיו הזיתים באילן עד שיהי' בהן שמן. פירוש דהאילן נקרא זית וקאמר קרא דהשמן יהי' נתבשל בהם בעוד שהם באילן:

בד"ה השני שבזית ראשון והראשון כו' לא אתי שני שבראשון כו' דמתניתין דכותש ר"י היא כצ"ל. והרש"ק מוחק הנך תיבות דמתניתין דכותש ר"י היא ואין נכון למחוק וה"פ דקשה לי' להקונטרס דכיון דשני שבראשון וראשון שבשני שוין למנחות ע"כ לומר דשני שבראשון הוא נקי כמו ראשון שבשני וכיון דראשון שבשני כשר למנורה אע"ג דלמנורה בעינן זך ע"כ לומר דדרגא של נקי של ראשון שבשני ג"כ נקרא זך וא"כ קשה אמאי שני שבראשון פסול למנורה וה"ה דהוי מצי להקשות משלישי שבראשון ומשני שבשני דשוין למנחות עם ראשון שבשלישי וא"כ גם הם נקראין זך לגבי מנורה כמו הראשון שבשלישי דכשר למנורה דבעי זך והא דקאמר במתניתין אף המנחות היו בדין שיטענו שמן זית זך היינו משום דקאמר ברישא דראשון למנורה והשאר למנחות משמע דאף השלישי שבשני ושני ושלישי שבשלישי ג"כ כשרין למנחות והם לא הוי אפילו זך ותירץ

הקונטרס על זה דלמנורה בעינן שני דברים זך וכתית וכתית לא הוי אלא הראשון שבכל זית ותירוץ זה אינו אלא לר"י דלקמן בע"ב דדריש אין כתית אלא כחוש אבל לרבנן דלא בעי כתית עדיין קשה משו"ה כתב דמתניתין דכותש ר"י היא פירוש דתנא דמתניתין סבר לי' כר"י בחדא דבעינן כותש אבל לרבנן ודאי דלא מצי סברי דשני שבראשון וראשון שבשני שוין למנחות אלא סברי דאפילו ראשון שבשלישי הוא קודם למנחות אפילו לשני שבראשון דהראשון שבכל זית לעולם נקי דהא קאמר בברייתא לרבנן נמי דראשון למנורה והשאר למנחות ומה שכתב הצ"ק דלרבנן כשר שני שבראשון למנורה הוא תמוה דהוא היפך ממה דתני בברייתא דמשמע דקאי נמי אליבא דרבנן:

בתוס' ד"ה שלשה זיתים פירש בקונטרס כו' היינו פרש"י כת"י:

בא"ד אלא נראה לי שזה מתבשל יותר מזה כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד שעושה להם סימן שלא יתערבו כו'. פירוש שלא יתערבו עם הזיתים שיתבשלו אח"כ ויהיו ג"כ מרוככין ואותן זיתים אינן יפין כ"כ כמו הזיתים שנתבשלו בראשונה:

בא"ד זיתי גלוסקאות המגולגלין כו' כצ"ל:

דף פו:

בגמרא פיסקא אף המנחות היו בדין וכו' ת"ר כו' כצ"ל מצאתי:

שם יכול יהא זך כתית כו' כן הוא הגירסא הנכונה דלר"י בעינן למנורה זך וכתית ולמנחות לא בעינן לא זך ולא כתית ואי לאו דכתיב כתית במנחות הו"א דלמאור בא לפוסלן למנחות אבל מדכתיב כתית במנחות ע"כ לומר דלמאור בא למעט מנחות שאין צריכין כתית וכמו כן בא למעט נמי שמנחות אינן צריכין זך:

שם מה ת"ל למאור מפני החיסכון כו' כצ"ל:

שם שקופים מבפנים ואטומים מבחוץ כצ"ל והוא גירסת הקונטרס שלפנינו אבל ברש"י כת"י גריס שקופים מבחוץ ואטומים מבפנים:

שם שנותנין בה שמן כמדת חברותי' ממנה כו' כצ"ל:

שם במתני' קדוחים ועטולין. יש בה הרבה נוסחאות ואין להכריע עד יבוא מורה צדק:

שם אלא מכאן היו מביאין כו' כצ"ל:

שם ומן הכרמים העבודים כו' כצ"ל:

שם ולא היו כונסים אותו בחצבים גדולים כו' כצ"ל:

בקונטרס בד"ה למנחות שאם רוצה ליתן הראשון שבשני למנחות הרי הוא כשני שבראשון משמע דהו"א לומר דשני שבראשון יותר נקי מראשון שבשני ואע"ג דראשון שבשני כשר למנחות ושני שבראשון פסול זה הוא משום גז"ש דכתית ולא משום עדיפות דזך:

בד"ה יכול יהא זך כתית פסול למנחות כו' כצ"ל:
בד"ה מפני החיסכון כו' אפילו אינו זך וכתית כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה שלחן בצפון כו' לידע שלא לאכילה אני צריך ולא לאורה כצ"ל. פירוש שדרך בני אדם להעמיד המנורה בצד שלחנו:
בד"ה ממנה הי' מדליק כו' כדתנן נכנס ומצא כו' ומניח האחרת שבצד כו' כצ"ל והקונטרס מביא הא דתנן בפ"ו דמסכת תמיד והוא מפרש דקאי על עבודה של הטבת שתי נרות שהיתה לאחר זריקת דם התמיד והטבת חמש נרות כבר היתה קודם זריקה ומהם לא איירי הכא וקאמר דקודם שמת שמעון הצדיק דנר מערבי הי' דולק כל היום בנס לא הי' מטיב לאחר זריקה אלא נר אחד ונר מערבי לא הי' מטיב עד לערב לאחר שהדליק ממנו כל שאר הנרות ולפי פירוש הקונטרס הוי היכרא דנס בזה שהי' מדליק ממנו שאר הנרות ומשמע מזה שלא כבה בשחר אלא הי' דולק עד לערב וכדי שלא תאמר שכבה בשחר והא דהדליקו ממנו שאר הנרות בערב היינו לפי שמתחלה הי' מדליק הנר מערבי ממזבח העולה קאמר ובה הי' מסיים הדלקה דהדלקה של נר מערבי היתה לאחר שהדליק כל הנרות וע"כ מפני שדלק עד לערב והיינו העדות:
בתוס' ד"ה שוין למנחות כו'. דברי התוס' הם מחוסרי הבנה בתחלת העיון וצריכים ביאור ונראה לפרש דלא ניחא להו לפרש כפירוש הקונטרס דשוין למנחות היינו לענין מובחר דשני שבראשון וראשון שבשני הם שוין לענין נקי והא דשני שבראשון פסול למנורה אינו משום זך אלא משום כתית כדאמר לעיל דתנא דמתניתין סבר לה כר"י בחדא דבעינן כתית דא"כ יקשה לת"ק דר"י דברייתא דלא בעי כתית וקאמר נמי בברייתא דראשון למנורה והשאר למנחות וצריכין לומר דת"ק דברייתא לא ס"ל כהך מתניתין דתני דשוין הן לענין מובחר דמנחות ופליג אר"י גם בזה ונמצא לפי זה פלוגתא חדשה בין ת"ק דברייתא לר"י דר"י ס"ל דשני שבראשון הוא נקי כמו הראשון שבשני ושלישי שבראשון ושני שבשני הם נקיים כמו הראשון שבשלישי ואינן פסולין למנורה משום זך אלא משום כתית ות"ק ס"ל דפסולין למנורה משום דלא הוו זך ע"כ כתבו לפרש פירוש אחר דאפילו לר"י הא דשני שבראשון פסול למנורה לא הוי משום כתית דשני שבראשון נמי הוי ע"י כתית ואין חילוק אלא דראשון שבראשון אין טוענו באבנים והוי זך ושני שבראשון טוענו באבנים ולא הוי זך ופסול משום דלא הוי זך והא דתני במתניתין דשני שבראשון וראשון שבשני שוין למנחות היינו דשני שבראשון נמי כשר למנחות אע"ג דלא הוי זך כמו ראשון שבשני משום דלמנחות לא בעינן זך וכן הא דתני אח"כ השלישי שבראשון והשני שבשני והראשון שבשלישי שוין היינו נמי שוין למנחות ואשמועינן דאפילו שלישי שבראשון

ושני שבשני דלא הוו זך כל כך כמו שני שבראשון אפי"ה כשרין למנחות כמו ראשון שבשלישי דלמנחות לא בעינן זך כלל ואע"ג דרישא דתני ראשון שבראשון אין למעלה ממנו וכן הא דתני בסיפא השלישי שבשני והשני שבשלישי שוין השלישי שבשלישי אין למטה הימנו איירי לענין מובחר מ"מ הנך שוין דשני שבראשון וראשון שבשני וכן דשלישי שבראשון ושני שבשני וראשון שבשלישי ע"כ איירי לענין כשרות דמנחות ולא לענין מובחר דודאי אינן שוין לענין מובחר דהראשון לעולם נקי' ומ"מ אשמועינן נמי לענין מובחר דמדנקט קודם שני שבראשון ואח"כ שלישי שבראשון ושני שבשני משמע דשני שבראשון מוקדם במעלה לשלישי שבראשון ושני שבשני וכן מדנקט ראשון שבשני קודם לראשון שבשלישי משמע דראשון שבשני קודם לראשון שבשלישי וראשון שבשלישי קודם לשני שבראשון לא הוצרך לאשמועינן דכיון דתני במתניתין דדוקא הראשון כשר למנורה שמעינן דראשון שבשלישי הוי זך דכשר למנורה ושני שבראשון לא הוי זך דפסול למנורה ואח"כ כתבו דפירוש הקונטרס דפירש דשוין למנחות היינו לענין מובחר דאין ראשון שבשני יותר זך משני שבראשון הוא עיקר דלפירושם קשה מאי הוצרך לאשמועינן דשני שבראשון כשר למנורה וכן שלישי שבראשון ושני שבשני הא בהדיא תני ברישא דמתניתין הראשון למנורה והשאר למנחות והא דב' וג' שבראשון נ שני פסולין למנורה היינו משום דלא הוו כתית ואע"ג דשני ושלישי שבראשון ושני שבשני נמי הוו ע"י כתית מ"מ כיון דלא הוו ע"י כתית בלבד אלא ע"י טעונה באבנים לא מיקרי כתית דכתית משמע שמן היוצא ע"י כתישה לחודה:

בד"ה לא לאכילה אני צריך כו' דכי מימשכי נמי כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ואיכא למ"ד מזרח ומערב מונחין ופי' הקונטרס עיקר כו' כצ"ל. וה"פ דהיו מונחין מחצי הבית ולפנים לצד מערב וא"כ היו יותר לצד מערב מלצד מזרח וגם איכא למ"ד מזרח ומערב מונחין פירוש דאורך השולחן והמנורה היו ממזרח למערב ולמ"ד זה היו עוד יותר לצד מערב:

בד"ה מחוץ כו' כי ענן ד' על המשכן יומם ואש תהי' לילה בו ומיהו סוגיא דשמעתין משמע כו' כצ"ל פי' מדקאמר וא"ת לאורה אני צריך כו':

בד"ה ממנה הי' מדליק כו' שאותה הי' מדליק תחלה מבערב ובה הי' מסיים ההטבה בבקר שאותה מטיב אחרון לפי שבכל בקר מוצא אותה דלוק והשאר מוצא אותם שכבו וכו' חוץ ממנו ומטיבן שמנערן כו' כצ"ל וכן הוא בפרש"י כת"י דהא דכתבו כך פירש בקונטרס כוונתם על פרש"י כת"י:

בא"ד פרק אמר להן הממונה קמא כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד אין בו משום מצוה. פירוש וכיון דאין בו משום מצוה לא שייך בי' בזויי מצוה ואכחושי מצוה:
בא"ד ואפשר דמה שמדליקה שחרית כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד ואם הטעם תלוי בכך כו' כצ"ל צ"ק:

דף פז.
במתניתין הקמחים ולא משולי' מפני השמרים כו' כצ"ל:
שם ר"י בר"י אומר יין שיש בו קמחים כו' כצ"ל:
שם בגמ' אי מה כבש בן שתי שנים פסול אף יין בן ב' שנים פסול היינו לרב יצחק לעיל (דמ"ח ע"ב) דתני פסולין אבל לתנא דבי לוי דתני לעיל כשרין ה"נ כשרין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה ובהגהות מצפה איתן כתב דהכא קאי לרבי ורבי ס"ל דבנדבה נמי אם נדר קטן והביא גדול פסול לא דק דלרבי נמי הזבח כשר אלא דלא עלה לחובתו וכן פרש"י לעיל (דף מ"ח ע"ב) בהדיא:
שם פיסקא לא היו כונסין אותו כו' חביות כדיות לודיות בינוניות כו' פיסקא כיצד הוא עושה כו' בעי רבא הקדיש כו' ת"ר אילים ממואב כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה מאן שמעת לי' כו' והא ברייתא דקתני לא יביא ע"כ רבי וקתני אם הביא כשר כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה היינו טעמא כו' דלא הוה חשוב יין כו' כצ"ל:
בד"ה כדיות לודיות בינוניות כו' כצ"ל:
בד"ה שגובהן כרוחבן כו' מרוב שמנן כמו שגבוהים והיינו כר נרחב כצ"ל:
בד"ה תמיד לא יחשו מאי אמרי הנך שומרים כצ"ל והד"א והקונטרס מפרש דהא דקאמר מאי אמרי אלאחר חורבן משום דכתיב תמיד לא יחשו דמשמע אפילו לאחר חורבן:
בד"ה ומעיקרא קודם שחרב הוו אמרי כי בחר כו' כצ"ל והד"א:
בתוס' ד"ה מתוק כו' ונראה כלשון ראשון שפירש כו' כצ"ל:
בדה כרוך ותני להכשיר קאמר כו'. פירוש דכרוך ותני לדברי התוס' היינו אין מביאין הליסטיון ולא מתוק כו' ואם הביא כשר דלפי הפירוש שפירש בקונטרס אין מביאין הליסטיון לפי שאין מביאין מתוק לא איצטריך לי' לתנא למיתני הליסטיון ומתוק:
בא"ד ואע"ג דאיצטריך לי' לתנא למיתני הליסטיון ומתוק כו' פירוש וא"כ מוכח דאינן שוין דאי שוין הן הוי סגי דליתני חד וא"כ אפשר דמתוק גרע מליסטיון:
בד"ה כשם כו' משום דכי קאי ר"י בנסכים כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה שגובהן רחבים גרסינן ולא שגובהן כרוחבן כדאשכחן דארוחבן מייתי קרא כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ובבראשית רבה אמר כו'. פירוש ואי אפשר שיהיו כל כך רחבין כמו גובהן:
בא"ד דכבשים של תמיד היו כל כך גבוהים כו' כצ"ל:
הדרן עלך כל קרבנות הצבור:

שתי מדות פרק עשירי.

דף פז.
במתניתין אלא מודדן עשרונים כו' שבו הי' מודד לחביתי כ"ג כו' כצ"ל:
שם בגמ' מלמד ששני עשרונים היו כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה ולא הי' מודד כו' שלשה עשרונים אלא מודד כו' כצ"ל:
בתוס' בד"ה אחד גדוש כו' גמרא דשני עשרונים בציבור כצ"ל:
בד"ה גדוש כו' איפכא לא רצו לעשות כו'. והא דלא הקשו דיעשו שניהם מחוקים דכיון דילפינן מקרא דבעינן שני עשרונים אי הוו שניהם שוין הויא לי' מדה אחת כן הוא בפרש"י כת"י:

דף פז.
לרבנן עשרון גופי' קא מיבעיא לי' גדוש הי' כו' כצ"ל:
שם במתניתין הין וחצי ההין כו' ע"כ לפר ע"כ לאיל ע"כ לכבש ר"ש אומר כו' וכי מה הי' ההין משמש כו' שבה הי' מודד כו' כצ"ל:
שם בגמ' וחצי ההין והין כו' ר"מ אומר הין וחצי ההין כו' כצ"ל:
בקונטרס ד"ה מחוק שבו הי' מודד לחביתי כ"ג כו' כצ"ל:
בא"ד על גבי קרקע סה"ד ומה"ד מועשרון מוי"ו דועשרון נפקא להו כצ"ל ב"ח:
בד"ה שבו הי' מודד לחביתי כ"ג כו' כצ"ל:
בד"ה ומדר"מ כו' והחצי עשרון לרבנן נמי דלא הי' אלא עשרון אחד כו' כצ"ל קצת מצאתי:
בד"ה וכי טורטני נכניס א"כ הי' צריך להביא משקלות כצ"ל וכן הוא בפירוש ר"ג. והא דלא מיבעיא לי' בכל המנחות דבאות עשר עשר חלות במה מחלקן משום דפשיטא לי' דביד מחלקן דלא איכפת לן אם זו גדולה מזו כדתניא בשלהי אלו מנחות כל המנחות שריבה במדת חלתן או שמיעט במדת חלתן כשרות חוץ מלחם הפנים וחביתי כ"ג ולחם הפנים לא היו צריכין לחלק החלות דכל חלה נילושת בפ"ע סלת ב' עשרונים ולמ"ד דלחמי תודה ונזירות נמי דינם כמו חביתי כ"ג מ"מ כיון דלחמי תודה ונזירות היו חלות גדולות היו נילושת בפ"ע אבל חביתי כ"ג דהיו קטנות י"ב לעשרון אין נילושין בפ"ע ולהתוס' דסלת מחלק ג"כ לא מיבעיא לי' אלא בחלות של חביתין לפי שהיו קטנים דליכא מדה קטנה כ"כ של אחד משנים עשר בעשרין ואע"ג דהקונטרס פירש לעיל

שריבה במדת חלתן שריבה במנין החלות או שמיעט במנין החלות ה"ה דגם זה הוי בכלל דריבה במדת חלתן כשעושה חלה אחת גדולה מחברתה אלא משום דלעיל הוצרך לפרש לענין מנין החלות משום דמייתי לה לאקשויי מינה אשמואל דאמר לחמי תודה שאפאן ארבעה חלות יצא ולאחר שכ' מצאתי כן בפרש"י כת"י:

בד"ה שלחן כו' כגון שהניח קומץ של מנחה או של לבונה בלא בזיכין כו' והניחו על השלחן כו' שלא הניחו בכלי כו' כצ"ל:

בד"ה דלא חזי לי' כגון קומץ ולבונה בלא בזיכין כן הוא הנוסחא הנכונה והצ"ק הגי' קומץ לבונה ואין נכון דהא פירש לעיל כגון שהניח קומץ של מנחה או לבונה הרי בהדיא דמפרש האיבעיא על קומץ של מנחה כפירוש התוס' ועל קומץ לבונה נמי ואין כוונתו על לבונה של לחם הפנים כפרש"י כת"י דאין משמע כן מלשונו אלא כוונתו על קומץ בזיכין של המנחה ולא על לבונה שלאחר הקמיצה דאין צריך קידוש כלי כלל אלא קומץ של סולת ושמן ולא של לבונה אלא אקודם קמיצה דצריך קידוש כלי:

בד"ה א"ל כו' שעדיין יש לו לקדשו בכלי אחר קודם שיקטירנו. מלשון זה משמע דקאי על קומץ המנחה וקשה קושית התוס' בד"ה מהו הא מקמי קמיצה כבר נתקדשה כולה מנחה בכלי שרת ומיפסלא בטבול יום ובלילה וביוצא ונראה לתרץ דהנה יש להקשות עוד על פירוש הקונטרס דמשמע מדבריו שאם יקדשו בכלי אחר יכול להקטירו וכשר הא אמרינן לעיל (דף כ"ו ע"ב) וחכ"א כיון שנתנו לשמאל פסלתו מתנתו מ"ט משום דבעי קדושי בכלי וכיון שנתנו לשמאל נעשה כדם שנשפך מצואר בהמה על הרצפה ואספו שפסול וצריך לומר דכיון דקדושת השלחן מועיל לקדש ליפסל בלינה לא חשיב כרצפה ויכול לקדשו בכלי אחר וכשר להקטיר ובזה מתורץ נמי קושית התוס' דלענין קומץ לבונה שעדיין לא קידש כלל יש נ"מ בפשיטות דמקדשו השלחן ליפסל בלינה וביוצא ולענין קומץ של המנחה נמי יש נ"מ במה שמקדש השלחן לפסול בלינה וביוצא דמטעם זה יכול להקטיר לאחר שיקדש בכלי אחר ולא חשיב כנשפך על הרצפה:

בא"ד שפסולה המנחה הואיל ועשאן שלא כמצותן ושוב אין יכול להחזירן לעשרון. זה הפירוש הוא רק אם נפרש קמצים על הקומץ המנחה בלבד דזה הפירוש הוא ממ"ר ז"ל והם מפרשים על קומץ המנחה לבד וכוונת הפירוש הזה הוא כמו שכתבו התוס' בד"ה מהו דאם קמץ שלא כמצותן והניחו על השלחן מועיל הא דמקדשו השלחן לענין שאין יכול להחזירו לביסא ולקמוץ פעם אחרת ופסולה המנחה ואי לא קידשו השלחן הי' יכול להחזירו:

בד"ה ר"א ברבי צדוק אומר לא הי' שם ז' מדות אלא הין בלבד. כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה וכי מה הי' ההין משמש כו' פעם אחת בימי משה כו' כצ"ל ב"ח:
בתוס' ד"ה במה מחלקן לחלות כו' כצ"ל:
בא"ד פי' בקונ' שמחלקה לעישה וא"א לומר כך כו'. כוונתם על פרש"י כת"י ונראה דרש"י לשיטתו דפירש לעיל (דף ע"ד ע"ב) במתניתין בד"ה קודם לעשייתן נותן תחלה שמן בכלי ונותן סולת עלי' ולשה בפושרין ונותן שמן עלי' ובולל כו' הרי דס"ל דנתינת שמן לבלילה הוא אחר הלישה וכן פירש נמי לעיל (דף נ' ע"ב) בד"ה בפנים דלישה ועריכה קודם מתן שמן הוא:
בד"ה מהו כו' דעדיין לא נתקדשו בכלי שרת כיון דלא נתנום בבזיכין אבל למאי דפרישית קשיא הא מקמי הכי כו' כצ"ל:

דף פח.
בגמ' שבה הי' מודד כו' כצ"ל:
שם ואפשר לשער כו' כצ"ל:
שם אף לדבריכם חצי לוג לא יעשה כו' כצ"ל וכן גרסו הקונטרס ותוס' וכן הוא מוכרח דאי גרסינן נמי לוג קשיא מאי שנא דמקשה על לוג טפי מכל ד' מדות דהין אלא ודאי דעל כל מדות דכתיבי בהדיא בקרא לא קשיא ולא מקשה אלא אלוג ומחצה וחצי לוג דלא כתיבי בקרא בהדיא דאע"ג דגמירי שבע מדות במקדש כדאמר לקמן מ"מ כיון דלא גמירי בהדיא לוג ומחצה וחצי לוג אין לנו להכניס במנין המדות אותן המדות שאין צריכין כמו דאמר ר"ש וכי מה הי' ההין משמש ורבנן נמי לא פליגי אלא משום כיון דהוה בימי משה הוה:
שם אינו משמש מדה אחרת רבי אליעזר ברבי צדוק אומר שנתות הי' בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש מאי איכא כו' כצ"ל ואינו פיסקא אלא הוא סיום הברייתא דהא קאמר בגמ' עלה מאי איכא בין ר"מ לר"י ור"מ ור"י לא הוזכרו כלל במתניתין אלא בברייתא וכן גורס הש"מ:
שם ואמר לי' שער דקא נפקי בירוצין כו' כצ"ל ש"מ:
שם אפילו מנחה של ס' עשרון כו' ששה לפר וארבעה לאיל כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה ואפשר לשער כו' כצ"ל:
בד"ה ואפשר לשער כו' כצ"ל:
בא"ד דד' רביעית הוי לוג פירוש ושני רביעית הוי חצי לוג דעל לוג לא קשיא:
בד"ה אלא כו' ורבי אליעזר ברבי צדוק לית לי' זה הכלל כצ"ל. משמע דרבנן שפיר אית להו זה הכלל ומטעם זה היו עושין חצי לוג והא דפליגי על ר"ש בלוג ומחצה צריך לומר כמו שכתבו התוס' בד"ה אף לדבריכם:

בד"ה איכא בינייהו כו' נתקדשו דרביעית יהיב לי' כו' שיקבל אותם ואת בירוציהם כו' כצ"ל:
בא"ד ומתוך שממתין כו' והיינו דקא נפקי בירוצין כצ"ל ש"מ. פירוש והיינו דקאמר בגמ' דקא נפקי בירוצין:
בד"ה איכא למימר נתקדשו כו' כדמפרש לקמן (דף צ' ע"א) סה"ד ומה"ד במלאים קמיפלגי כו' כצ"ל. פירוש דכיון דאיכא למימר לא נתקדשו ע"כ לומר דלא שיעור חצי לוג בשני רביעיות עם הבירוצין וקשה לפי זה דהאיך איכא למימר דנתקדשו ע"כ אמר כדמפרש לקמן דהתם מפרש דכלי הלח נמשחו גם מבחוץ או לר' יוסי משום דהלח נעקר:
בא"ד שניהם מלאים סלת דההוא קרא במזרק כתיב שהוא כלי הלח וה"ה בשאר כלי הלח מ"ד ממעלה למטה קסבר מלאים דוקא שלא יחסר כו' כצ"ל:
בד"ה ומ"ד ממטה למעלה כו' שיעשה הגדול שיעור שני קטנים דבשני חצאין יש בו יותר כו' כצ"ל:
בד"ה רביעית כו' ממטה למעלה רביעית וחצי לוג דהיינו ב' רביעיות כצ"ל צ"ק:
בד"ה אם בשביל רביעית מים למצורע והלא בחוץ היו כו' כצ"ל והד"א:
בתוס' ד"ה אף לדבריכם חצי לוג לא יעשה כו' דלא דמי דמדה של לוג ומחצה לא צריכה כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה בירוצי מדות נתקדשו כו' ומפרש ר' חייא בר יוסף בירוצי מדות כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ומדמיפסלי בלינה נמי יש לדקדק דקסבר בירוצי מדות נתקדשו כצ"ל. ולכאורה קשה דא"כ תקשה למ"ד לא נתקדשו ולא קשה מידי דהא פלוגתא דתנאי הוא בנתקדשו ולא נתקדשו ושפיר יש לומר דתנא דברייתא דתני ואם לנו יפסלו בלינה ס"ל כמ"ד דנתקדשו והתוס' לא הקשו לר' חייא בר יוסף אלא ממתניתין דלא ניחא לאוקים סתם מתניתין כחד מ"ד ותירצו שפיר דמתניתין מצי אתיא ככ"ע דאפי' למ"ד דנתקדשו מ"מ יש להם פדיון משום תנאי ב"ד ולמ"ד לא נתקדשו ניחא טפי דהא במתניתין לא קתני ואם לנו יפסלו בלינה והא דכתבו דמהברייתא יש לדקדק דבירוצי המדות נתקדשו כוונתם בזה להביא ראי' לתירוצם מהברייתא דע"כ אתיא כמ"ד דנתקדשו מדמיפסלי בלינה ואפי"ה קתני ואם לאו מקיצין את המזבח וע"כ לומר דאיירי בנסכי ציבור ולב ב"ד מתנה עליהם:
בא"ד כדגזרינן התם לר"י בדלח דנעקר כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד דהכא לא גזרינן דאמרי לנפשייהו כו' כצ"ל:
בד"ה ומ"ד מלמעלה למטה כו' כשמודדן לתוך אחת גדולה כו' כצ"ל:

בא"ד בתוך כלי אחד כצ"ל צ"ק:
בד"ה שבע מדידות פי' בקונטרס לתוך כלי אחד כו' כצ"ל:
בא"ד תניא אמר ר"א בר"צ ד' מידות כו' כצ"ל:
בד"ה רביעית מים למצורע כו' כדאשכחן בסוטה בפרק הי' מביא כו' כצ"ל:
בא"ד וקשה לפירוש זה ליחשוב גבי דתנן הכא במתניתין רביעית מים למצורע וחצי לוג לסוטה כו' לפי נוסחא זו אשר לפנינו אין לו פירוש וצריך תיקון והצ"ק הגי' דהכא במתניתין חשיב רביעית מים למצורע כו' ולדעתי הקלושה אין הג"ה זו נכונה דלהגהתו הקושיא הוא דמתניתין דהכא דלא כמאן דלרבנן דס"ל חצי לוג לסוטה גם במצורע בעי חצי לוג ולר' ישמעאל דס"ל רביעית מים למצורע ס"ל נמי רביעית מים לסוטה ואין זה מוכרח דהתוס' לא כתבו אלא דרבנן דלא חיישי שיהא דם הציפור ניכר במים מסתברא דבעי חצי לוג כמו בסוטה משום דיש להשוותם אבל ר' ישמעאל דמוקמינן מתניתין דהכא כוותי' שפיר מצי סבר דחצי לוג מים לסוטה הילכתא גמירי לה ואפי"ה ס"ל דרביעית מים למצורע משום דגלי קרא במים שיהא דם הציפור ניכר בהם והוא רביעית ונראה להגי' דכצ"ל ליחשוב גבי הנך דתנן הכא במתניתין רביעית מים לסוטה וחצי לוג למצורע וה"פ דכיון דחשיב רביעית מיל למצורע דאינו אלא לרבי ישמעאל דלית הילכתא כוותי' אלא כרבנן דבעי חצי לוג כסתמא דמתניתין במקומו בפרק בתרא דנגעים הוה לי' ליחשוב נמי רביעית מים לסוטה אליבא דר' יהודא דפליג ארבנן בסוטה ומכ"ש דהוה לי' ליחשוב חצי לוג למצורע אליבא דרבנן דהילכתא כוותייהו:
בא"ד גבי עשר רביעיות רביעית מים למצורע כו' כצ"ל:
בא"ד אלמא דמצורע לאו פלוגתא הוא ושמא אף דפלוגתא הוא לא חשיב לה לפלוגתא ודוקא כו' כן הוא הנוסחא הנכונה ולא כהגהות הצ"ק. והא דכתבו ושמא כו' אין כוונתם לדחות דבריהם שכתבו אלמא דמצורע לאו פלוגתא הוא אלא לתרץ דבריהם דלא תיקשי הא קושיא זו קשה נמי לפי מה שהגי' הרב רבינו יהודא שם רביעית מים כדתנן הכא דע"כ רביעית מים למצורע פלוגתא הוא דהא רבנן דפליגי ארבי ישמעאל וסברי דלא בעינן שיהא דם הצפור ניכר במים ע"כ מכשרי ביותר מרביעית דלא משכחת לה שלא יהא דם הצפור ניכר ברביעית דבהדיא קאמר שם בסוטה דציפור דרור אפילו קטנה אי אפשר שלא יהא דם הציפור ניכר ברביעית וכתבו לתרץ דלהגהות רבינו יהודא יש לומר דשמא אף דפלוגתא הוא ורבנן מכשרי ביותר מרביעית מ"מ לא חשיב שיעור רביעית פלוגתא כיון דרבנן נמי מודו בשיעורא דרביעית דלדידהו נמי לא צריך אלא רביעית משא"כ ברביעית מים לסוטה חשיב שיעור רביעית פלוגתא דרבנן לא מודו בשיעורא

דרביעית כדמפרש במתניתין דדוקא לר"י סגי ברביעית משום דכשם שממעט בכתב כך ממעט במים אבל רבנן בעי דוקא חצי לוג משא"כ לפירוש רבינו יו"ט דרבנן בעי דוקא במצורע נמי חצי לוג כמו בסוטה א"כ לא מודי בשיעורא דרביעית אפילו במצורע והוי רביעית מים למצורע פלוגתא ובסוטה תירצו התוס' קושיא זו אפילו לפירוש רבינו יו"ט דמשום דרבנן לא בעי חצי לוג במצורע אלא לכתחילה ובדיעבד סגי ברביעית לא חשיב שיעור רביעית פלוגתא:

דף פח:

בגמ' שבה הי' מודד רביעית שמן לכל חלה וחלה. והא דלא חשיב לי' במתניתין משום דרבי סידר המתניתין ולא ידע לה עד שהשיב לו ר"ח וצריך לומר דאע"ג דכבר נתקדש השמן ברביעית ההין ובביסא עם הסולת ובלוג ומחצה או בחצי לוג לרבנן מ"מ צריך למשוח הרביעית כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ח' ע"א) דאחר שנתקדש בכלי שרת מיגניא מילתא להשים אח"כ בכלי חול:

שם אי סוטה חולין הוא מים קדושים כתיב כו' כצ"ל לפי גירסת התוס' ופרש"י כת"י ובקונטרס גורס אי סוטה חוץ הוא אי תודה כו':

שם יתיב רבי זריקא כו' הש"מ גורס יתיב ר' זירא כו':

שם או כמה שחסרה כו' כצ"ל:

שם מנא ידעינן מאי חיסר. ואין להקשות אמאי נותן כמדה ראשונה ישער באומד יפה דמדת חכמים כך הוא דלא סמכו דכל אחד ישער כפי מה שנראה בעיניו וכה"ג מצינו בחולין (דף צ"ז ע"ב) פשיטא דבדידי' משערינן דאי במה דנפק מיני' מנא ידעינן ולא סמכו לשער באומד יפה:

שם נפישי להו מידות טובא כצ"ל. והא דלא פשיט לעיל גבי במה מחלקה לחלות פשיטא דביד דאי בכלי נפישי להו מידות דהא מתרץ לעיל מאי מודד מחלק גבי חצי עשרון והוא בחשבון שתי מידות של יבש אלמא דכלי דמחלק ג"כ קרי מדה יש לומר דמחלקה בכלי של משקל ולא במדה:

שם ואמרי לה אמר רבי אבא אמר רבי חנינא אמר רבי. בש"מ מוחק תיבות אמר רבי אבא:

שם אמר רב הונא ברי' דרב יהודה כו' כצ"ל:

שם לא הוה מתטייבא לי' כצ"ל ש"מ:

שם מכלל דאי בעי לאזוזה כו' כצ"ל:

שם ומאן חכמים רבי אליעזר ברבי צדוק הוא דתניא רבי אליעזר ברבי צדוק אומר כו' כצ"ל ש"מ:

שם ונרותי' באות מן הככר ואלא כו' כצ"ל:

שם שיהו כולן של זהב כו' כצ"ל ש"מ:
שם בהדיא כתיב בהו כצ"ל:
בקונטרס בד"ה בריש העמוד והלא בחוץ היו כל מעשיו בשער נקנור ולא בעזרה. במל"מ פי"א מהל' ט"צ הקשה על פירוש הקונטרס דטהרת הציפורים של מצורע חוץ לחומת ירושלים היא דמצורע משולח חוץ לשלש מחנות ודברי הקונטרס מצאתי בפירוש ר"ג ג"כ ונראה דלא קשה מידי דבספרי מצורע פרשה ב' דריש ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה רחיצת גופו מעכבתו מליכנס לפנים מן המחנה ואין ציפורים מעכבים אותו מליכנס לפנים מן המחנה ויש גורסין ואין כיפורים מעכבים אותו ולפי זה יש לומר דר"ג והקונטרס גורסין בספרי כמו שהוא לפנינו ושפיר משכחת לה מעשה ציפורים בשער נקנור כגון שטבל קודם מעשה הציפורים והא דהוצרך לפרש דוקא בשער נקנור משום דקאמר בגמ' חוץ הוא משמע דקאי אחוץ לעזרה כמו בסמוך דקאמר אי סוטה חוץ הוא והיינו בשער נקנור דאי קאי אחוץ למחנה הוה בעי למימר חוץ למחנה הוא ובגמ' נקט כן לרבותא דאפילו אם טבל קודם מעשה הציפורים מ"מ חוץ לעזרה הוא:
בד"ה רביעית שמן לכל חלה וחלה משום דהוה שלשה לוגין כו' כצ"ל:
בד"ה מארץ מרחק איש עצתי כו' כצ"ל:
בד"ה נפישי להו מדות טובא כו' הא ודאי לא אלא כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה של פרקים הוי לא של חוליות שהי' יכול ליטלן כו' בשעת הדלקה סה"ד ומה"ד קסבר כו' לכופפה ולנטותה ולפנות את הדשן ולזוקפה לא הוית מתטייבא ע"א של פרקים כו' לא מתטייבא והיינו חכמים וכדמתרץ לה לקמן מאן חכמים כו' כ"ש סה"ד ומה"ד מסלקן להנרות כו' כצ"ל. והא דקאמר והיינו חכמים וכדמתרץ לה לקמן דלפירוש הראשון דשל פרקים פירושו דהקנים היו דקין אין צריך כלל להא דאמר ר"א בר"צ כמין טס של זהב כו' דלפירוש הזה הטס של זהב לא הי' זז ממקומו אלא דע"י שהי' דוחק בטס כלפי פי' הי' הקנה שהטס על גבו נכפף וע"י שהי' דוחק את הטס כלפי ראשו הי' נזקף ובלא זה מצינן לאשכוחי שהי' הקנה נכפף ונזקף ע"י שהי' דוחק את הקנה בעצמו אבל לפירוש האחרון דשל פרקים היינו דהטס של זהב שהי' על הנרות הי' של פרקים שהי' יכול ליטלו כל שעה שירצה והא דאמר ר"א בר"צ כמין טס של זהב הי' לה על גבה כשהוא מטיבה דוחקו כלפי פי' היינו דהי' מחזיר את הטס כלפי פי' ועי"ז הנר מתגלה ומטיבה ולאחר ההטבה מחזיר את הטס כלפי ראשה והנר מכוסה צריך הפירוש הזה להא דאמר ר"א בר"צ דהוא מפרש יפה הא דאמר רב ששת דשל פרקים הוה ומשו"ה קאמר לפירוש האחרון והיינו חכמים וכדמתרץ לה לקמן ומאן חכמים ר"א בר"צ הוא:

בד"ה מצי לאזוזה כו' כצ"ל:
בד"ה כמין טס של זהב הי' לה על גבה כו' מקום שפתילה דולקת כצ"ל. זה הפירוש הוא לפי פירוש הראשון דהטס של הכיסוי הי' ג"כ מקשה ולא הי' מזיזה ממקומה והא דקאמר דבשעת הטבה דוחקה כלפי פי' ולאח"כ דוחקה כלפי ראשה היינו שע"י שדוחק את הטס כלפי פי' הנר נכפף ויכול להטיב שהשמן שנשאר נשפך לארץ ע"י פי הנר וכן ע"י שדוחק את הטס כלפי ראשה הנר נזקף ולפי זה צריך להיות הנר כולה מגולה חוץ ממקום שהפתילה דולקת כדי שיוכל לנקות את הנר מהדשן אבל לפירוש האחרון הי' כל הנר מכוסה אלא שבשעת הטבה דוחק את הטס כלפי פי' ומזיז את הטס ממקומו ומחזירו לצד פי הנר ועי"ז הנר מתגלה שיוכל להטיב ולאחר הטבה דוחק את הטס כלפי ראש הנר ומחזירו למקומו כבתחילה והנר כולה מתכסה והשמן נותן בנקב שיש בהטס באמצעה כן מצאתי בפרש"י כת"י שהי' נקב בהטס באמצעו ובאותו הנקב נותן את השמן:
בד"ה נירותי' כו' כתיב סה"ד ומה"ד ר"נ אומר כו' כצ"ל:
בד"ה ת"ל אותה דמנורה ונרותי' כו' ות"ק אליבא דר"נ כו' כצ"ל:
בד"ה דר"נ אדר"נ כצ"ל ש"מ:
בתוס' ד"ה אי סוטה חולין הוא כו' כצ"ל:
בד"ה מכלל דאי בעי לאזוזה כו' כצ"ל:

דף פט.
בגמרא וליעבד זהב כו' כצ"ל:
שם ולרבוכה כו' כצ"ל בכל העמוד:
שם וחוציהו חצי לחלות כו' כצ"ל צ"ק:
שם ת"ר ועשרון בלול ולוג כו' ר"נ וראב"י אומרים אפילו מנחה של ששים עשרון אין לה אלא לוגה כו' ור"נ וראב"י האי ועשרון בלול ולוג כו' כצ"ל ש"מ:
שם מדגלי רחמנא גבי מצורע עשיר ג' קרבנות כו' כצ"ל ש"מ:
שם י"ג עשרונים הכא דחד קרבן כו' כצ"ל:
שם אימא לא ליבעי מנחה כלל כו' כצ"ל ש"מ:
שם במתניתין אילים כצ"ל בכל הסוגיא:
בקונטרס בד"ה חד ריבוי הוא דחד בשמן כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה הלכה למשה מסיני דחציו לחלות ולרקיקין וחציו לרבוכה כצ"ל. פירוש דגם זה הוא הלכה דחציו לחלות ולרקיקין וחציו לרבוכה:
בד"ה ת"ר כו' במצורע עני כתיב סה"ד ומה"ד לימד על עשרון כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה מצורע עשיר שמביא שלש קרבנות כו' כצ"ל מצאתי:
בד"ה ואידך ר"נ וראב"י אומרים אפי"ה כו' כצ"ל:
בד"ה ורבנן כו' לוג אחד האי למנחה ולוג איצטריך דכל מנחה כו' כצ"ל:
בד"ה ששה כו' דכתיב ושלישית ההין לאיל ושמן דכתיב בלולה בשמן שלישית ההין ושלשה לוגין יין ושמן לכבש דכתיב ורביעית ההין לכבש יין ושמן דכתיב בלול ברביעית ההין שמן כצ"ל:
בד"ה ושיערו חכמים חצי לוג מאורתא ועד צפרא והיכי שיערו איכא דאמרי כו' כצ"ל:
בא"ד שבתחלה נתנו לוג שמן בנר כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מערבין נסכי פרים האי נסכי ממנחה ושמן ויין קאמר וה"ק מערבין נסכי פרים בנסכי אילים ואע"ג דלפר כו' וה"ה לשמן וכתיב שני עשרונים ובפרים כתיב חצי ההין דהיינו ששה לוגין וה"ה שמן וכתיב שלשה עשרונים לפר כו' כצ"ל קצת מצאתי. ופירוש זה כתב לפי הס"ד דגמ' דלמסקנא לא קאי אלא על נסכי יין לבד:
בד"ה ומערבין נמי כו' כגון בנסכי מוספין כו'. פירוש דבמוספין יש הרבה כבשים:
בתוס' ד"ה וליעבד כו' גרסינן שיהו כולן זהב טהור כו' כצ"ל:
בד"ה חד ריבוי הוא כו' דטעון שמן ככל המנחות ללוג כו' כצ"ל:
בד"ה חצי לוג לכל נר ונר תימה כו'. דיבור זה צריך להיות בעמוד הקודם קודם ד"ה נר ישראל כך הי' ובהגהות של ר"י עמדן כתב על התוס' דאישתמיט להו וכי מכניסין חולין בעזרה ותמוה בעיני האיך אפשר לחשוב על התוס' דאישתמיט להו דברי הגמ' ובפרט דבר פשוט כזה ולפלא בעיני אמאי חשיב לי' שמן דמנורה חולין בעזרה יותר מלחם הפנים לר"ש לקמן במתניתין (דף צ"ה ע"ב) דס"ל דאפייתן נמי בחוץ ולא נתקדשו בכלי שרת עד שנותנין אותן על השולחן והשולחן מקדשן והכא נמי המנורה מקדש השמן ובאמת אין כאן חולין בעזרה כלל דהא באין מתרומת הלשכה ויש עליהם קדושת בדק הבית והתוס' כתבו לעיל (דף פ' ע"ב) בד"ה וכי דבדבר דלא הוי קרבן כולי האי כגון ביכורים אם מקדישן הקדש בדק הבית אין כאן משום חולין בעזרה וקודם שנותנין השמן במנורה ולחם על השולחן ודאי לא הוי קרבן ועוד כיון דמכניסין אותן לצורך קרבן אפילו לא קדיש כלל לא הוי חולין בעזרה כדאשכחן בהלל הזקן שהי' מביא כבשתו לעזרה ומקדישו וכן כתבו התוס' לעיל (דף פ"א ע"ב) בד"ה אם איתא:
בד"ה ושיערו כו' ומיהו כששיערו מתחלה שיערו בפתילה בינונית. פירוש משום דהם שיערו בימי ניסן דהלילה אז בינוני:
בד"ה אין עניות כו' שיכול לשער בשמן של חול פירוש חוץ לעזרה:

דף פט:
במתניתין ואם בללן אלו בפ"ע כו' כצ"ל:
שם בגמ' אי הכי אבל אין מערבין כו' כצ"ל:
שם דאפילו נתערבו נמי לא כו' כצ"ל ש"מ:
שם וקרינן ונסכו הא כיצד כו' כצ"ל ש"מ:
שם יהא טעון שני גזירין כו' כצ"ל:
שם שאם אי אתה אומר כן פסלתו אמר אביי אה"נ אלא חדא מינייהו נקט רבא אמר כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה והא מדקתני סיפא נתערבו כשרים דהיינו דיעבד כצ"ל:
בד"ה מכלל כו' והדר קשיא לדוכתי' דקתני שלא כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה אמר אביי כו' לכתחילה הוא ולא תיקשי לך דמערבין נסכים דמתניתין כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד יינות של נסכי פרים ואילים כו' כצ"ל:
בא"ד הואיל והתחיל לערב ליכא משום שלא יערב חלבים כו' הא דלא פירש בפשיטות דיין לאו בר הקטרה וליכא משום והקטירו שלא יערב כו' אלא דבלא נתערב סלתן ושמנן אין מערבין משום דילמא אתי לערב נמי סלתן ושמנן אלא דהמקשן לא סליק אדעתי' דאיכא לאשכוחי גוונא דלא שייך למיגזר דילמא אתי לערובי סלתן ושמנן נמי כגון בהקטיר ומשו"ה מקשה מהברייתא דמשמע דמערבין יין אפילו בלא נתערב סלתן ושמנן והתרצן השיב לו דהברייתא דתני מערבין בכל גווני איירי בהקטיר וכן פירש ברש"י כת"י יש לומר משום דגרס בסמוך אלא אמר אביי ה"ק משמע דהדר מאוקימתא ראשונה ואוקים בגוונא אחרינא ולפירוש זה לא הדר כלל מאוקימתא דמתניתין אלא דאוקים הברייתא בהקטיר ע"כ הוכרח לפרש דמעיקרא ס"ל לאביי דביין ג"כ אין מערבין מדינא והא דתני במתניתין דמערבין יין היינו היכא דנתערב כבר סלתן ושמנן דכיון דהתחיל לערב סלתן ושמנן שוב מערבין יין לכתחילה וליכא למיסר משום שלא יערב דכבר מעורב הוא ומכח קושיא מהברייתא דקתני מערבין יין בכל גווני הדר אביי וקאמר דביין מדינא מערבין אלא משום גזירה אין מערבין דילמא אתי לערובי נמי סלתן ושמנן והיכא דהקטיר כבר סלתן ושמנן דליכא למיגזר מערבין לכתחילה ובכה"ג איירי הברייתא וברש"י כת"י לא גרס בסמוך אלא אמר אביי:
בא"ד והא דתני אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים אפילו היכא נתערב סלתן ושמנן. הוכרח לפרש כן דהא דומיא דקתני דמערבין נסכי פרים בנסכי אילים דאיירי בנתערב סלתן ושמנן קתני סיפא אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים

וטעמו של דבר לא פירש בקונטרס ובפרש"י כת"י מצאתי דאיירי בנתערבו עד שלא בלל דפסולין בדיעבד וצריכין לסלת ולשמן אחרים והם עדיין לא נתערבו ואסור משום גזירה והמשנה מפרש אח"כ דאם בללן אלו בפ"ע ואלו בפ"ע ונתערבו כשרים ומערבין אף היין אם עד שלא בלל פסול ואין מערבין היין וכפירוש הזה משמע נמי מדברי התוס' בד"ה והא מדקתני סיפא דהקשו דנוקים מתניתין דאין מערבין דאפילו נתערבו נמי לא היינו כגון שלא בלל ואפשר דאף כוונת הקונטרס הנדפס נמי כן הוא אבל בהרמב"ם פ"י מהל' תו"מ הל' ט"ו אי אפשר לפרש כן:

בד"ה ויין לכתחילה לא כו' בין נתערב סלתן ושמנן בין לא נתערב כצ"ל. פירוש דהא דקתני אבל יין מערבין קאי אהא דקאמר בתחלה דאין מערבין סולת ושמן וא"כ משמע דבכה"ג דלא נתערב סלתן ושמנן מערבין יין לכתחילה ומשכחת לה נמי בנסכי כבשים ואילים נתערבו סלתן ושמנן כגון לאחר שבללן אלו בפ"ע ואלו בפ"ע:

בד"ה אלא אמר אביי כו' כמצותן סה"ד ומה"ד מערבין נמי יינן לכתחילה כו' מעורבין ועומדין סה"ד ומה"ד ואם לאו דלא נתערב סלתן ושמנן כו' והא דקתני בברייתא אבל יין מערבין כו' והא דקתני מציעתא דמתניתין אבל אין מערבין היינו בשלא הקטיר ואפילו נתערבו סלתן ושמנן כצ"ל והטעם הוא כמו שפרשתי לעיל בשם פרש"י כת"י דאיירי בנתערבו עד שלא בלל:

בד"ה אעפ"י שמנחתו כפולה דכתיב ומנחתו שני עשרונים כו' כצ"ל ושייך למתניתין:

בד"ה טעון נסכים כמו שאם שחטו לשמו כו' אם שחטו שלא לשמו כו' שלא לשמו טעון נסכים כצ"ל:

בד"ה פסלתו כו' דלמצורע לא חזי כו'. פירוש דלא חזי למצורע שיקריב עמו נסכים שהרי נשחט שלא לשמו:

בא"ד אבל נסכים מתירין אותו למזבח ולכהנים וצריך כו' כצ"ל מפירוש ר"ג פירוש דע"י שמקריבין עמו נסכים הרי הוא אשם מצורע כמו שאם שחטו לשמו:

בד"ה כבש הבא עם העומר כו' משאר מנחת כבשים כו' וזה טעון ב' עשרונים כו' כצ"ל:

בד"ה תמיד של שחר כו' כדכתיב וביער וערכו. פירוש וביער לשון יחיד קאי אתמיד של שחר וערכו לשון רבים קאי אתמיד של בין הערבים:

בד"ה אה"נ כו' כמו אשם מצורע אלא הא דלא אמר אלא באשם מצורע כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה בשלמא הנך כבשים כו' דעולות נינהו ואי לא חזי כו' כצ"ל והד"א:

בתוס' ד"ה ואם בללן כו' ואלו בפ"ע ונתערבו כשרים כרבנן כו' דאמרי חרב שנתערב כו' כצ"ל:

בד"ה אם עד שלא בלל נתערבו פסולין דבעינן ראוי לבילה כצ"ל. פי' דק' להו כיון דאם נתערבו לאחר בלילה כשרין אפי' אם נתערבו קודם בלילה נמי יהו כשרין דהא קיי"ל דאם לא בלל כלל השר ותי' דראוי לבילה בעינן ואם נתערבו קודם בלילה שוב אין ראוין לבילה דהבלילה של כ"א מהם תהא שלא כדינה דשל כבשים תהא קשה ושל פרים ואילים רכה:

בד"ה והא מדקתני סיפא כו' דלעולם אין מערבין ואפילו נתערבו נמי לא וכגון שלא בלל. פירוש והא דקתני סיפא ואם בללן אלו בפ"ע כו' הוא פירושא דאין מערבין דהא דקתני אין מערבין אפילו נתערבו פסולין אינו בכל גווני אלא אם בללן מתחלה כ"א בפ"ע ואח"כ נתערבו כשרים ודוקא אם עד שלא בלל נתערבו פסולין:

בא"ד מכלל דמערבין ברישא לכתחילה קאמר. פירוש דהא דקאמר בגמ' מכלל דרישא לכתחילה קאמר לא קאי ארישא דאין מערבין כפירוש הקונטרס אלא קאי לרישא דרישא דקתני מערבין:

בד"ה שאם אי אתה אומר כן פסלתו כו' וכן תודה ששחטה שלא לשמה תיפסל כו'. אין להקשות הא אמרינן לעיל (דף מ"ו ע"א) שאני תודה דרחמנא קריי' שלמים להכשיר תודה בלא לחם לשם שלמים דיש לומר דע"כ תודה ששחטה שלא לשמה כשרה בלא לחם בלאו הך דרשא דאם איצטריך הך דרשא לתודה ששחטה שלא לשמה מנ"ל להכשיר בלא לחם היכא דשחטה לשמה ואח"כ נפסל הלחם דיזרק הדם לשם שלמים הא כיון דפסול לשמה משום דיש זיקה ואבד הלחם אבדה נמי התודה פסולה נמי שלא לשמה דאין לך שנשחט לשמו ונראה לשמו ונדחה מלשמו ואינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו דאין ללמוד זה מתודה ששחטה שלא לשמה דמעולם לא נשחטה לשמה ואפי"ה מכשירין לזרוק הדם שלא לשמה מהך דרשא כדאמרינן לעיל (דף מ"ז ע"ב) ועיי"ש בתוס' בד"ה והרי תודה ובמה שכתבתי שם:

בא"ד דשלמי נזיר גופייהו כו' כצ"ל. וצריך לומר דזו הסברא אינה מועלת אלא לזרוע בשלה לפי דאין מצות זרוע בשלה להיות קרב על המזבח ואפי"ה אם היתה מצוה זו מעכבת הוו שלמי נזיר ששחטן שלא לשמן בעי נמי זרוע בשלה שאם אי אתה אומר כן פסלתו ומשום זה הוצרך לתרץ בלחמי תודה וכבשי עצרת דאינן גוף הקרבן אבל המצוה שהיא להיות קרב על המזבח אע"ג דאינה מעכבת בדיעבד אמרינן נמי דאפילו שלא לשמו בעי נמי מצוה משום דאם אי אתה אומר כן פסלתו דאל"כ קשה אמאי בעינן באשם מצורע נסכים דהא פשיטא דאפילו אם לא קרבו נסכים כלל לא מיפסל האשם

בשביל זה וכן התמיד אם לא הקריב עמו שני גזירין לא נפסל בכך דאפילו אם לא הקטיר חלבים ואברים לא מעכב דאין כפרה אלא בדם:
בד"ה תמיד כו' לא פחות ולא יותר כיצד עצמו בתשעה כו' כצ"ל:
בא"ד בעמוד שאחריו דלפני שחיטת תמיד השחר כו' דסידור שני גזירין היו אפילו קודם דישון מזבח הפנימי והמנורה כו' כצ"ל:

דף צ.
במתניתין שהי' גודשה בתוכה כו' כצ"ל ש"מ:
שם מדות הלח כו' ומדות היבש כו' ר"ע אומר מדות הלח כו' מדות היבש כו' כצ"ל.
דמדקתני בירוציהן לשון רבים משמע דגרסינן נמי מדות בלשון רבים או לר"מ דהיו שני עשרונים או אפילו לרבנן ומידות פירושו מדידות:
שם בגמ' פיסקא מדות הלח כו' מדות יבש נמשחו מבפנים כו' ור"ע סבר מדות הלח נמשחו כו' מדות יבש לא נמשחו כו' אידי ואידי נמשחו כו' כצ"ל:
שם וחגווי' דמנא כו' כצ"ל:
שש וכי נעקר מאי הוה גברא למאי דצריך קא מכוין מתוך הסוגיא משמע דלא מקשה אלא לרבי יוסי אבל לאינך תנאי דס"ל דבירוצין נתקדשו לא קשה דכיון דנתקדשו הבירוצין חשיבי כמו מה שבתוך הכלי גופא וצריך מיקרי:
שם ועמדו משלש כו' כצ"ל ש"מ:
בקונטרס בד"ה שהי' גודשה בתוכה כו' שכשהיתה נמחקת כו' כצ"ל:
בד"ה מדות היבש כו' כצ"ל:
בד"ה אלא שהלח נעקר כו' לפיכך הן קודש ובירוצין של יבש אינו נעקר מתוכו כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה אי ר"מ האמר לעיל כו' לכל המנחות מחוק כו' כצ"ל:
בד"ה חד ומחוק הוי כו' כצ"ל:
בד"ה ומאי כל מדות לא תימא כו' היו גדושות כו' אחת גדושה אלא הכי קתני כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה ר"ע סבר מדות יבש כו' כצ"ל:
בד"ה היינו טעמא כו' שבירוצין שלה כו' כצ"ל:
בד"ה שלא מדעת כו' קדושין בכלי שרת כצ"ל:
בד"ה יניחנו כו' ונמצא הלחם והבזיכין על השולחן ט"ו ימים כו' הצ"ק הגי' י"ד ימים ואם כוונתו לימים שלימים הו"ל להגי' י"ג ימים דמן יום אחד בשבת עד יום שבת שני' שמסלקין הלחם לא הוי רק י"ג ימים שלימים וכן הוא הנוסחא לקמן (דף ק') בפירוש

ר"ג והכא במתניתין בפרש"י כת"י ואם כוונתו לימים מקוטעין וחושב מה שהי' מונח מקצת יום אחד בשבת ליום אחד וכן מה שהי' מונח מקצת יום שבת שני' ליום אחד אלא יום שבת ראשון לא חשיב לי' אלא ליום אחד דכיון דחשיב לי' ליום אחד במנין השמונה ימים שהי' מונח לאחר שקידשו השלחן לא חשיב לי' פעם אחרת במנין הימים שהי' הלחם מונח קודם הקידוש ומשו"ה לא הוי אלא ששה ימים קודם הקידוש א"כ הוה לי' להגי' נמי הא שכתב הקונטרס שאפילו הוא על השולחן אותן ד' ימים שעד לשבת ולעשות מזיין וא"ו ולי נראה דאין צורך להגי' דכמו בלחם שנסדר כמצותו נחשב תמיד יום שבת לשני ימים דהיינו יום אחד במנין השמונה ימים של הלחם המסולק ויום אחד במנין שמונה ימים של הלחם המסודר מחדש כן נמי הכא חשיב יום שבת הראשון לשני ימים יום אחד למנין שבעה ימים שהי' הלחם מונח קודם הקידוש ויום אחד במנין השמונה ימים שהי' מונח לאחר הקידוש והוי ביחד ט"ו וכן הוא הנוסחא נמי בפירוש ר"ג דהכא ופירוש הקונטרס דפרקים אלו הוא לקוח מפי' ר"ג:

בתוס' ד"ה כיצד יעשה כו' א"נ מה יעשה מן הלחם אחר שהוקטרו הבזיכין אע"ג דהתוס' גרסי פסולה כדמשמע מתחלת דבריהם שכתבו כיצד יעשה שלא יביא הדבר לפסול מ"מ סברי דהלחם אינו נפסל בהקטרת הבזיכין ופסולה לא קאי אלא אהקטרת הבזיכין דאינן מתירין את הלחם:

בד"ה שאפי' הוא על השולחן ימים רבים כו' ימים רבים כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד כי מטי ליליא דבי שימשי תיקדוש ותיפסל כו' כצ"ל. פירוש ליל שבת מיקרי ליל שימשי וה"פ דבליל שבת ראשונה תיקדוש משום דלילה לא הוי מחוסר זמן ובליל שבת שני' כבר עברו על הלחם שבעה ימים שלימים ושמונה ימים מקוטעין שמונח על השולחן וכיון דלילה לא הוי מחוסר זמן חשיב כאלו כבר הגיע זמנו של הלחם לסלק מעל השולחן ותיפסל בעמוד השחר של יום שבת שני' בלינה:

בא"ד כמו הנסדר בזמנו כו'. פירוש דלחם הנסדר בזמנו אם לא סילקן בשבת אחרת אינו נפסל בלינת של מוצאי שבת משום דנעשית לחמו של שלחן אבל אם לא נסדר בזמנו אי כלי שרת מקדשין שלא בזמנן נפסל בלינה לאחר ששהה על השולחן שמונה ימים מקוטעין כמו דדייק לקמן ואי ס"ד כלי שרת מקדשין שלא בזמנן ליקדוש וליפסל וכן אפילו אם סידרו בליל שבת פריך הגמ' לקמן אי לילה לא הוי מחוסר זמן תיקדש בליל שבת בשעת הסידור ותיפסל בלינה בעמוד השחר של שבת שני' משום דכבר מונח על השולחן שמונה ימים מקוטעין דלא אמרינן דנעשה לחמו של שולחן אלא היכא דהקטיר הבזיכין וכן משמע מתוס' זבחים (דף פ"ז ע"א) בד"ה לשולחן בהג"ה וה"פ דברי התוס'

דהכא דעיקר הטעם דלא נפסל בלינה הכא הוא משום דאין כלי שרת מקדשין שלא בזמנן אלא דבזבחים משמע לי' להגמ' מלישנא יתירא דקאמר שאפילו הוא על השולחן ימים רבים אין בכך כלום דכל לחם הפנים אפילו הנסדר בזמנו ג"כ אינו נפסל בלינה משום דלאחר הקטרת הבזיכין נעשה לחמו של שלחן ואין לינה מועלת בראשו של שלחן:

בד"ה בירוצי מדות אע"ג דנתקדשו כו'. פירוש דדוחק לומר דר"ח בר יוסף אוקים למתניתין כר"י דוקא דס"ל דבירוצין לא נתקדשו מדאורייתא ע"כ מפרשי דשפיר מצי אתי אפילו כמ"ד דנתקדשו:

בד"ה מארבע כו' בפוסק לפי השער אפילו בשער הלקוטות כו' כצ"ל צ"ק. פירוש דבהדיוט אין מותר לפסוק באין לו בשער הלקוטות אלא עם הלקוטות אבל עם בעה"ב אסור לפסוק בשער הלקוטות אלא אם יש לו לכל הפחות גדיש ואם מוזיל טפי משער הלקוטות אפילו בפוסק עמו על הגדיש אסור אלא דוקא ביש לו ובהקדש מותר לפסוק על הגדיש אפילו אם מוזיל טפי משער הלקוטות:

בא"ד אבל אי מוזיל טפי אסור אלא א"כ יש לו כצ"ל:

דף צ:

בא"ד יפה דינר וטרוסית אם יש לו מותר כדמפרש התם דמטבע נעשה חליפין או בפרוטטות דכיון דיש לו אזולי אוזיל גבי' כו' כצ"ל:

בא"ד ומרויח היתר כו'. פירוש דהוא אינו מחלל מעות הקדש אלא כפי השער שהוא מארבע והמותר הוא חול:

בא"ד דא"כ אמאי לא אשכחן רבית בהקדש בכי האי גוונא כו'. פירוש דאוזפי' ק' בק"כ ולא קשה קושית הגמ' דהגזבר מעל דהמעות הם הקדש ביד הלוה עד שיקח בהם סחורה ויחלל המעות על הסחורה כפי השער והלוה ירויח המותר ואח"כ ימכור הסחורה במעות ויכנס המעות להקדש והסחורה יתחלל על המעות וכן יעשה תמיד:

בא"ד ומידרא כו' ולשמואל דאמר בידי שמים אפילו אחד אינו פוסק והא מחוסר איירא דבידי שמים הוא כו' כצ"ל:

בגמ' אם יש זבח אחר יקרבו עמו כו' כצ"ל:

שם ואם לאו מקיצין בהן את המזבח. פירוש ואם לאו שאין שם זבח אחר יפדו הנסכים והמעות לוקחין בהן עולות לקיץ המזבח ואין מניחין אותם שיפסלו בלינה:

שם לפלא נדר או בנדבה כצ"ל:

שם בא בנדר ונדבה טעון נסכים כו'. פירוש קרבן דמשכחת לה דבא בנדר ונדבה כגון עולה ושלמים ותודה טעון נסכים אבל קרבן דלא משכחת לה דבא בנדר ונדבה כגון בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם אינו טעון נסכים ולא אתי קרא דלפלא נדר או בנדבה

אלא למעט בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם ואין לומר דבא למעט עולה ושלמים של חובה דעולות חובה דציבור בהדיא כתב קרא בהו נסכים ועולות חובה דיחיד מרבינן להו כולהו מקראי דטעונין נסכים עולת ראי' מבמועדיכם ועולת מצורע ועולת יולדת מקרא דכתיב גבי נסכים תעשה על העולה וגומר לכבש האחד ועולת נזיר בהדיא כתיב בי' ושלמי חובה לא מצינו אלא כבשי עצרת ושלמי חגיגה ומרבינן להו מבמועדיכם:

(**שם**) **מה** בן בקר מיוחד בא בנדר ונדבה כו'. פירוש דהא כתיב בי' בהדיא לפלא נדר: שם הרי הוא אומר זבח ועוף אינו זבח. וקשה כיון דעולה אפילו עולת העוף במשמע מנ"ל לר"י למעט עוף מזבח הא זבח לאו קרא יתירא הוא דאיצטריך לגופי' לרבות שלמים ועוד קשה אמאי ר' יאשי' לא ממעט לה מזבח ונראה לפרש דזבח קרא יתירא הוא דשלמים ילפינן שפיר מקרא דלפלא נדר דדרשינן בא בנדר ונדבה טעון נסכים והא דמשמע מלשון הברייתא דשלמים ילפינן מזבח דוקא היינו קודם דדריש קרא דלפלא נדר ולא אתי קרא דזבח אלא למעט מנחה דמשמע ומן מקרא דלפלא נדר כמו שלמים אלא דר' יאשי' ס"ל דכיון דדרשינן מזבח למעט מנחה שוב אין יכולין למעט ממנו עולת העוף כיון דעולה אפילו עולת העוף במשמע ור' יונתן ס"ל כיון דזבח קרא יתירא הוא וכתבי' קרא למעט מנחה ה"ה דיכולין למעט ממנו עולת העוף וראי' לדברי דהא לקמן בעמוד שאח"ז פריך בגמ' וליכתוב רחמנא לפלא נדר או בנדבה ולא בעי עולה ופירש בקונטרס דכוונת הגמ' דלא ליכתוב לא עולה ולא זבח ונילף עולה ותודה ושלמים דטעונין נסכים מלפלא נדר או בנדבה ומנחה מימעט ממן הבקר או מן הצאן ופירושו הוא לר' יאשי' דוקא דדריש מן הבקר או מן הצאן למעט עולת העוף אבל לר"י דדריש קרא לחלק צריך לומר דהקושי' לא הי' אלא דלא לכתוב עולה אבל זבח איצטריך למעט עוף ולפי תירוץ הגמ' דאי לא כתיב עולה הוה אמינא דלפלא נדר הוא פרט והוי מרבינן מכעין הפרט בכור ומעשר ופסח אבל השתא דכתיב עולה הוה עולה גופה פרט ולפלא נדר הוא מיעוט למעט בכור ומעשר ופסח דלא נרבה מכעין הפרט ומרבינן מכעין הפרט דעולה ולדות קדשים ותמורתן ועדיין קשה לר' יאשי' לא נכתוב זבח אלא ודאי דזבח איצטריך למיעוט דמנחה והא לא קשיא דלא נכתוב עולה אלא זבח לפרט ומנחה שפיר מימעט ממן הבקר או מן הצאן ביחד עם עולת העוף כיון דלא כתיב עולה דזבח לא הוה חשיב לפרט משום דלפלא נדר או בנדבה הוא פרט יותר מזבח והוה דרשינן כעין הפרט דלפלא נדר והוי מרבינן בכור ומעשר מפסח:

בקונטרס בד"ה חוץ מן הבכור ומעשר ופסח דהנך כולהו דיחיד ניתנו אבל חטאת משכחת בציבור נמי כצ"ל וה"פ דקשה לי' למה הוצרך התנא לפרט כל קרבנות הציבור

והיחיד דהוי סגי למיתנא כל הקרבנות טעונין נסכים חוץ כו' וממילא ידעינן דאף קרבנות הציבור בכלל מדקתני חוץ מן הפסח דהוא קרבן ציבור משו"ה פירש דכל הנך דיחיד נינהו ואפילו פסח ולא קרינן לי' קרבן ציבור אלא משום דאתי בכנופיא והא דאמר לקמן (דף צ"א ע"ב) דאילו של אהרן לא אתי מעולת ראי' דהו"א הנ"מ קרבן ציבור היינו דוקא לגבי אילו של אהרן משום דאתי בכנופיא וכן בפסחים (דף ע' ע"ב) קרי לחגיגה הבאה עם הפסח קרבן ציבור משום דאתי בכנופיא וכן ביומא (דף נ"א ע"א) ובהדיא קאמר בחגיגה (דף ו' ע"א) דלא ילפינן עולת ראי' מעצרת משום דאין דנין קרבן יחיד מקרבן ציבור וחטאת משכחת בציבור נמי וביחיד נמי וא"כ כל הנך דחשיב גבי חוץ כולהו משכחת לה ביחיד ומשו"ה הוצרך למיתנא כל קרבנות הציבור והיחיד:

בד"ה אלא שחטאתו וכו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה ת"ל עולה דמנחה הבאה עם זבח טעונה נסכים ולא מנחה הבאה בפ"ע בלא זבח. לכאורה אין הלשון מדוקדק דלא הוי בעי למימר אלא עולה טעונה נסכים ולא מנחה וממילא ידעינן דהיינו מנחה הבאה בפ"ע דהאיך תיסק אדעתין למימר דמנחת נסכים ג"כ בעי נסכים דא"כ אין לדבר סוף ונראה לפרש דלא מסתבר לי' להקונטרס דהא דקאמר בברייתא דיכול אפילו מנחה טעונה נסכים היינו מנחת נסכים דמנחה יהא טעונה מנחה אלא דהו"א דמנחה הבאה בפ"ע ג"כ טעונה נסכי יין לבד כמו מנחה הבאה עם הזבח ולפי זה קשה היכי מימעט זה מקרא דעולה ולא מנחה דבלא קרא דעולה נמי ידעינן דמנחה לא הויא דינה כעולה דעולה טעונה מנחת נסכים ומנחה אינה טעונה אלא נסכי יין לבד משו"ה פירש דהכי קאמר דוקא מנחה הבאה בעולה טעונה נסכי יין ולא מנחה הבאה בפ"ע וצריך לומר דאע"ג דלא מצינו בתורה שיעור נסכי יין אלא לפר ולאיל ולכבש מ"מ הו"א דמנחה הבאה בפ"ע בעי שיעור נסכי יין הפחות דהיינו שיעור כבש וכן לעולת העוף הו"א דיש לה שיעור נסכי כבש וכן הא דאמר לקמן (דף צ"א ע"ב) דהו"א לחלק בין נסכי פר לנסכי עגל היינו ליתן לעגל שיעור נסכי איל וכן הא דבעי לחלק בין נסכי בן שתי שנים לנסכי בן שלש שנים היינו ליתן לבן שלש שנים נסכי פר וכן הא דבעי לחלק בין נסכי כבשה לנסכי רחל היינו ליתן לרחלה שהיא גדולה נסכי איל וכן הא דבעי לחלק בין נסכי גדי לנסכי שעיר היינו ליתן לשעיר נסכי איל דפשיטא דאין לבדות מדעתינו שיעורים של נסכים חוץ מאותן המפורשים במקרא:

בד"ה משמע להוציא את אלו כו' חובה הן סה"ד ומה"ד ומאי נינהו עולות ראיי' ושלמי חגיגה שאינם חובת הרגל אלא עולת ראיי' ללא יראו פני ריקם ושלמים לחגיגה ומוספין וחובת היום כו' כצ"ל. וה"פ חובת היום מיקרי מה שמקריבין באותו יום דוקא לבד

המוספין כגון כבש הבא עם העומר וקרבנות הבאין עם שתי הלחם בעצרת ומיקרי נמי חובת הרגל אבל עולות ראיי' ושלמי חגיגה אינם נקראין חובת היום ולא חובת הרגל משום דיש להם תשלומים כל שבעה ומשו"ה לא קרי להו הברייתא חובות הבאות ברגל אלא חובות הבאות מחמת הרגל כמו דתני בחגיגה (דף ו' ע"ב) ר"י הגלילי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בעלותם ברגל ראיי' וחגיגה ושמחה:

בד"ה משמע להביא את אלו עולות ראיי' ושלמי חגיגה ושלמי שמחה משום דהויא דומיא דשאר עולות ושלמים הבאין בנדר ונדבה שאינם חובת הרגל כצ"ל. וה"פ דשלמי שמחה לא הוצרך לרבות מבמועדיכם דחשיבי באין בנדר ונדבה כמו כל עולות ושלמים הבאין בנדר ונדבה משום דאין חובה עליו לזבוח שלמי שמחה אלא לאכול בשר ואם יש לו בשר של נדרים ונדבות שהתנדב כל השנה או בשר של מעשר בהמה פטור משלמי שמחה ומטעם זה באין שלמי שמחה ממעות מעשר אע"ג דכל דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין ועיין ברש"י חגיגה (דף ו' ע"ב) בד"ה שמחה:

בד"ה בן בקר בכלל הי' דהא כתיב ברישי' דקרא כו'. לא צריך לזה דהא כתיב בתרי' והקריב על בן הבקר כמו שכתבו התוס' בד"ה בן בקר על פרש"י כת"י וע"כ עיקר הלימוד הוא מקרא דבתרי' דהא ממן הבקר או מן הצאן ממעטין עולת העוף לר' יאשי' ולר"י איצטריך לי' לחלק ואי איצטריך קרא לייתורי קרא דוכי תעשה בן בקר למעט שעירי חטאת שיב לא מצינן למידרש מיני' דרשא אחריתי אלא דהלשון דקאמר בברייתא בן בקר בכלל הי' משמע דקאי אקרא דרישא דכולל ג"כ מן הצאן והברייתא קאמר הכי משום דעדיין לא דריש קרא דמן הבקר או מן הצאן לשום דרשא ולקמן בד"ה מן הבקר או מן הצאן מת"ל פי' בקונטרס והלא כבר נאמר זבח וכולהו בכלל זבח אע"ג דזבח איצטריך למעט מנחה לר' יאשי' ומנחה ועולת העוף לר' יונתן ואי בעינן קרא דזבח לייתורי קרא דמן הבקר ומן הצאן שוב לא מצינן למעט מיני' מנחה ועולת העוף וצריך לומר נמי דעיקר סמיך אקרא דכתיב בתרי' והקריב על בן הבקר:

בד"ה ור"י כו' יחדו ה"נ כו' כצ"ל והד"א:

בתוס' ד"ה עולות ראיי' ושלמי חגיגה הוה מצי למינקט כו' כצ"ל:

בד"ה מה בן בקר כו' אבל שלמי חגיגה כו' כצ"ל:

דף צא.

בגמ' אבל בסתמא לייתי מתרווייהו כו' אטו תודה לאו זבח היא כצ"ל:

שם הכא ארבעה מינין כו' כצ"ל:

שם לפלא נדר או בנדבה כו' כצ"ל בכל העמוד ש"מ:

שם או בנדבה פרט לעשות ריח ניחוח חזר וכלל כו' כצ"ל:

שם כלל ופרט וכלל מה מרבית בי' כו' מה הפרט מפורש דבר שאינו מחויב ועומד כו' כצ"ל:
שם ואי אייתי נדבה לחודי' ליבעי נסכים כו' כצ"ל:
שם ה"מ היכי דקא מייתי כו' כצ"ל ש"מ:
שם אימא שם נדר אחד הוא ושם נדבה כו' כצ"ל:
שם קמ"ל וכי תעשה כו' כצ"ל ש"מ:
שם א"נ שני שלמים חדא בנדר וחדא בנדבה אימא שם שלמים אחד הוא ושם עולה אחת היא כו' כצ"ל:
שם ושני שלמים בנדבה אימא שם עולה אחת היא ושם נדר אחד הוא כו' כצ"ל:
שם סד"א הנ"מ בתרי מיני אבל בחד מינא תסגי לי' בנסכים דחד קמ"ל ככה תעשו לאחד למה לי סד"א הנ"מ בזא"ז כו' כצ"ל מצאתי. וקשה כיון דדרשינן או לחלק לר' יאשי' אע"ג דדריש למעט עולת העוף מאי מקשה לעיל לרבי יאשי' דליבעי קרא לחלק להאומר הרי עלי עולה הא יכול לדרוש מאו וי"ל דדוקא אי דרשינן או לחלק לענין נסכים דחד מינא ניחא שפיר הא דדריש נמי מן הבקר ומן הצאן למעט עולת העוף דהא לא בעי כלל הנך תיבות להך דרשא דדריש מאו לחלק דהא אתי לחלק בחד מינא דהיינו בבקר לחודי' ובצאן לחודי' אבל אי אתי לחלק להאומר הרי עלי עולה כל הקרא דמן הבקר או מן הצאן איצטריך לדרשא זו ושוב לא יכול לדרוש ממנו למעט עולת העוף כמו לר' יונתן דדריש כל הקרא לחלק בין בקר וצאן ממעט עולת העוף מזבח ובזה נדחה מה שהניח הצ"ק בצ"ע:
שם פיסקא אלא שחטאתו ואשמו של מצורע טעונין נסכים כצ"ל:
שם כשהוא אומר והעלה הכהן את העולה ואת המנחה הוי אומר במנחה הבאה עם הזבח הכתוב מדבר פירוש דמשמע דמעלה כל המנחה למזבח וע"כ היינו מנחת נסכים דכולה כליל דאי מנחה הבאה בפ"ע נקמצת ושירי' נאכל לכהנים:
שם או לזבח זה אשם מצורע כו' כצ"ל:
בקונטרס בד"ה אטו תודה לאו זבח היא מהיכא דנפקי עולה ושלמים מההוא נמי משמע תודה כו' כצ"ל. יש לדקדק דמלשון המקשה משמע דמקשה דנילף תודה מזבח ולא מעולה ועוד דהלשון דקאמר מהיכא דנפקי אינו מדוקדק דהוה בעי לומר מזבח דנפקא שלמים משמע נמי תודה ונראה לפרש דקשה לי' על המקשן דמקשה דנילף תודה מזבח הא משמע לעיל דרבי יונתן דריש זבח למעט עולת העוף וע"כ ה"ה מנחה דאי לא ממעטינן מנחה מזבח אע"ג דלא כתיב בקרא בהדיא מנחה יש ללמוד מנחה מדכתיב

לפלא נדר או בנדבה דדרשינן הבא בנדר ונדבה טעון נסכים וגם מנחה בכלל ולר' יאשי' נמי אע"ג דדריש למעט עולת העוף ממן הבקר או מן הצאן מ"מ מנחה ממעט מזבח משום דמשמע לי' דלמעט עולת העוף בעינן קרא בפ"ע משום דהוי בכלל עולה ולפי זה ע"כ לומר דשלמים לא ילפינן מזבח אלא מלפלא נדר דאי זבח אתי לשלמים לא הוי מיותר למעט מנחה וה"ה דגם עולה ילפינן מלפלא נדר וכמו דפריך הגמ' בסמוך וניכתוב רחמנא לפלא נדר ולא בעי עולה ותירץ דעולה איצטריך לפרט וא"כ היכי קאמר המקשן דנילף תודה מזבח ע"כ מפרש דכוונתו להקשות דנילף תודה ג"כ מקרא דלפלא נדר כמו עולה ושלמים והא דקאמר אטו תודה לאו זבח היינו דלא תימא דמזבח ממעטין תודה כמו מנחה משו"ה קאמר דתודה לא נוכל למעט מזבח דתודה נמי זבח היא:

בד"ה הואיל ואתי לחם בהדה אינה חשובה זבח ולא ליבעי נסכים א"נ משום דהוי הלחם במקום נסכים סה"ד ומה"ד וליכתוב קרא כו' כצ"ל. וה"פ דלפירוש הראשון אמרינן דהואיל ואתי לחם בהדה והלחם לא חשוב זבח גרע מעולה ושלמים ומימעט מזבח כמו מנחה ולא"נ אמרינן דלא צריך מיעוט כלל אלא דהו"א דהלחם הוא במקום נסכים והא דפירש לקמן בדיבור שאח"ז דתודה נמי מצינן למילף מקרא דלפלא נדר היינו לפירוש הראשון דהכא דהלחם לא חשיב זבח ומימעט מזבח אבל אי לא כתיב זבח וממעטין מנחה ממן הבקר או מן הצאן לא מימעט תודה:

בד"ה וליכתוב קרא לפלא נדר או בנדבה ולא ליכתוב לא עולה ולא או זבח דכל שבא בנדר ונדבה טעון נסכים דהיינו כו' כצ"ל. הא דמפרש הקושיא דלא ליכתוב נמי זבח הוא דוקא לר' יאשי' דממעט עולת העוף ממן הבקר או מן הצאן ומנחה ממעט מזבח דמשמע לי' דעולת העוף בעי מיעוט בפ"ע משום דהוה בכלל עולה אבל אי לא כתיב עולה שפיר מצינן למעט מנחה ועולת העוף מחד קרא אבל לר' יונתן לא הוי הקושיא אלא דלא ליכתוב עולה אבל זבח איצטריך למעט מנחה ועולת העוף והא דלא אמרינן דזבח הוי פרט לר"י ניחא בפשיטות דאי איצטריך זבח לפרט דלא נרבה בכור ומעשר ופסח שוב לא יכולין למעט ממנו מנחה ועולת העוף ואפילו לר' יאשי' דממעט מנחה ועולת העוף ממן הבקר או מן הצאן יש לומר דאי לא כתיב עולה אלא זבח הו"א דלפלא נדר או בנדבה הוי פרט משום דזבח כולל יותר מלפלא נדר אבל הא קשיא לי לר' יאשי' דלא ליכתוב עולה ולא או זבח וליכתוב במקומם שלמים וירויח שלשה אותיות של עלה דשלמים הוי פרט כמו עולה ומלפלא נדר נפקי עולה ותודה ומנחה ועולת העוף מימעט ממן הבקר או מן הצאן וצ"ע:

בד"ה אביא בכור ומעשר ופסח והשתא דכתיב עולה לא מצית לרבויי בכור ומעשר ופסח דהוי עולה גופא פרט דהוי כלל ופרט וכלל דועשיתם אשה לד' כלל כו' כצ"ל והד"א. פירוש דאי לא כתיב עולה הוי לפלא נדר או בנדבה פרט וכיון דמרבינן כעין הפרט מרבינן כל שאין בא על חטא דהיינו בכור ומעשר ופסח אבל השתא דכתיב עולה הוי עולה פרט וקרא דלפלא נדר אינו פרט אלא פירוש על הפרט דלא נרבה מכעין הפרט דעולה בכור ומעשר ופסח או מזבח ובא למעט קרבן שאין בא בנדר ונדבה וע"כ מרבינן מכעין הפרט דעולה דבר שאין מחויב ועומד:

בד"ה מאי מרבית בי' דהואיל ואמרת אוציא בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם מה יש לך לומר כו' כצ"ל:

בד"ה שאין מחויב ועומד כו' דבעולת נדבה מיירי. פירוש דעולת חובה מפורש במקום אחד בהדיא דטעונה נסכים ולא איצטריך עולה דהכא אלא לעולת נדבה ואין לומר משום דכתיב לפלא נדר או בנדבה למעט כל שאין בא בנדר ונדבה דהא כל עולות ושלמים של חובה טעונין נסכים וע"כ לומר דבא בנדר ונדבה פי' קרבן הבא בנדר ונדבה כמו שכתבתי לעיל:

בד"ה להביא ולדות כו' דעולה זכר סה"ד ומה"ד ותמורתן היינו שהמיר את העולה סה"ד ומה"ד ועולה הבאה מן המותרות כו' ואח"כ מה"ד ואשם שניתק לרעיי' כו' כצ"ל:

בא"ד ושחטו לשם עולה דמצוה לעשותו כליל כעולה כו' כצ"ל צ"ק דאילו לא שחטו לשם עולה אלא שנסתאב ונמכר וקנו בדמי' עולה היינו עולה הבאה מן המותרות:

בד"ה והשתא דאמרת כו'. פירוש דאיהו מפרש דהכי קאמר בגמ' למה לי לחלקם ומתרץ איצטריך כו' משו"ה מפרש דהא דמקשה למה לחלקם משום דאו מן הצאן ג"כ אתי לחלק וא"כ או דהכא ג"כ אתי לחלק ולמה לי לחלקם ומתרץ דאיצטריך לחלקם:

בד"ה א"נ איפכא דאייתי שלמים בנדר ועולה בנדבה בעי נסכים לכל חד וחד כצ"ל:

בד"ה ורבי יאשי' דנפקא לי' מיעוט דעולת העוף ממן הבקר כו' בשלמא לר' יונתן דריש האי או לחלק ור' יאשי' נפקא לי' לחלק מן אם עולה קרבנו מן הבקר ומואם מן הצאן ולמעוטי כו ומן הצאן סה"ד ומה"ד בתרי מיני הוא דבעי נסכים לכל חד סה"ד ומה"ד אבל בחד מינא מן הצאן או מן הבקר תסגי לי כו' סה"ד ומה"ד ככה תעשה לאחד כו' למה לי דהדר פירש דהכי הוי דינו של כל אחד כצ"ל:

בד"ה אבל אייתי בב"א נדר ונדבה כו'. פירוש דהו"א דבב"א אפילו חד נדר וחד נדבה סגי בחד נסכים אבל השתא דכתיב ככה תעשה לאחד שמעינן דאין חילוק בין ב"א

לזא"ז וממילא ידעינן דאפילו בב"א ושניהם מין אחד וקרבן אחד בנדר או בנדבה טעונין שני נסכים:
בד"ה במנחה הבאה עם הזבח כלומר שזקוקה לזבח שקריבה עמו. פירוש שהיא מנחת נסכים שכולו כליל ושלשה עשרונים מתחלקין לשלשה קרבנות עשרון לכבש אבל אם היא מנחה הבאה בפ"ע נקמצת ושירי' נאכלין לכהנים ולא הוצרכתי לכתוב זה אלא לפי שראיתי בהגהות הרש"ש שעיקם את הפשוט ופירש דמנחה הבאה בפ"ע היינו נמי מנחת נסכים וכמה רחוק הוא מהדעת:
בד"ה ועדיין איני יודע אם טעונה נסכי יין ואם לאו דהא כו' כצ"ל:
בד"ה ת"ל כו' או לזבח אלא עולה זו עולת מצורע כצ"ל והד"א:
בתוס' ד"ה הואיל כו' דמדכתיב מן הבהמה מן הבקר והדר כתיב ומן הצאן משמע שניהם ובקונטרס פירש בע"א דתרווייהו כו' כצ"ל. וה"פ דמעיקרא פירש מדשנה קרא בדיבורי' דגבי בהמה ובקר כתיב מן בלא וא"ו וגבי צאן כתיב ומן בוא"ו משמע שניהם וזה הוא נמי פירוש בקונטרס בלשון ראשון ואח"כ פירש הקונטרס ע"א דתרווייהו לפרושי מן הבהמה אתי מדלא כתיב מן הבקר והצאן משמע דתרווייהו בעינן מזה א' ומזה אחד ופי' הקונטרס הוא פרש"י כת"י ושם כתיבי שני הפירושים אלא דצריכין להגי' והא שכתבו ובקונטרס פירש בע"א פירושו שכתבו לפרש בלישנא אחרינא:
בא"ד ואע"ג דדרשינן בתמורה כולי' קרא ומ"מ דידי' נמי דריש התם כו' כצ"ל:
בד"ה וכל כו' ועיקר קרא לאחריני אתא כצ"ל:

דף צא:
בגמ' אבל הכא דאשם להכשיר כו' כצ"ל:
שם ואת האיל יעשה זבח שלמים איל בכלל הי' כו' כצ"ל ש"מ:
שם בא בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה כצ"ל פירוש ומדרש זה יש למעט נמי אשם דנזיר טמא דלא נרבה לי' מזבח דהא לא בא בנדר ונדבה וזה הוא כוונת הקונטרס דפירש בד"ה לא ס"ד ולא חטאתו של טהור ואשמו של נזיר טמא אע"ג דמקרא דומנחתם ונסכים בלא זה אין לומר דקאי על אשם דנזיר טמא דלא כתיב התם אלא בא למעט דלא נרבה לי' מקרא דזבח:
שם זה אחד עשר של מעשר שלא מצינו כו' כצ"ל ש"מ:
שם הוי אומר זה מצורע כו' כצ"ל:
שם דספיקא הוא איצטריך קרא כו' כצ"ל:
שם ודאי לבר פדא קשיא כן גריס הקונטרס:
שם או לאיל האחד מה ת"ל כו' כצ"ל ב"ח:

בקונטרס בד"ה דאמר מר כו' זבח סה"ד ומה"ד חטאת דנזיר טהור ואשם דנזיר טמא סה"ד ומה"ד ה"מ דנפקי תרווייהו מחד קרא חטאת ואשם של נזיר כו' דתרווייהו להכשירו כו' לבוא במחנה אתי וחטאת כו' באין סה"ד ומה"ד לא ס"ד כו' כצ"ל. פירוש דאשם דנזיר טמא נמי כיון דמכשירו למנות נזירות טהרה חשיב כאילו מכשירו ביין ולטמא למתים דכ"ז דאינו מונה נזירות טהרה אינו יכול להביא הקרבנות של נזירות טהרה המכשירין אותו לשתות יין ולטמא למתים:

בד"ה איל בכלל הי' דהא כתיב ברישי' דקרא ואיל אחד תמים לשלמים. פירוש ולמה לי הא דהדר וכתב גבי' ומנחתו ונסכו כמו שכתבו התוס' ומדלא פירש בהדיא כן משמע דהי' גורס בגמ' תיבות ומנחתו ונסכו כמו שהוא הגירסא לפנינו ומשו"ה לא הוצרך לפרש:

בד"ה ואיזהו דבר כו' ואשם סה"ד והשאר נמחק והוא הג"ה מתלמיד טועה דהא בנזיר לא בעינן אלא ריבוי אחד דבעולה ושלמים כתיב בהדיא ומנחתם ונסכיהם וחטאת ואשם דנזיר שפיר ילפינן מחד ריבוי דלזבח:

בד"ה ה"מ כו' אבל דיחיד כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה או לאיל למה לי כו' ולא בא לכלל שתי שנים כצ"ל ב"ח:

בד"ה אלא לבר פדא כו' ואם איל הוא הרי נסכין כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה ודאי לבר פדא קשיא דלדידי' לא ידענא על למה לי כצ"ל:

בד"ה או לאיל האחד כו' מנחה סה"ד ומה"ד או לשה בכבשים מה ת"ל והלא כבר נאמר או לזבח לכבש האחד סה"ד ומה"ד או בעזים כו' כצ"ל מצאתי:

בתוס' ד"ה אימא כו' אלא מהני משום דאית בהו מנחה כו'. פירוש דכתיב בנזיר ומנחתם ונסכיהם ומשמע קצת דקאי אחטאת נמי דכתיב בקרא הקודם ביחד עם עולה ושלמים משו"ה יש לרבות מזבח דקאי נמי אחטאת וה"ה אשם דנזיר טמא משא"כ חטאת ואשם דעלמא הא ממעטינן להו לעיל מקרא דלפלא נדר:

בד"ה דמייתי ומתני פירש בקונטרס כו' כצ"ל:

בא"ד או יקרב הוא עצמו כו' ויקרב לנסכי תמיד כו' כצ"ל:

בא"ד אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים. פירוש דהא דאין מביא בכלי אחד נסכי איל לבד ויתני דהמותר יהא נדבה אינו מטעם שאין מערבין לכתחלה אפי' נסכי כבשים בנסכי כבשים אלא משום דשמא כבש הוא ובעי שלשה לוגין שמן לעשרון של חובתו ולא נשאר לעשרון של נדבה אלא לוג אחד שמן אלא אפילו אין יכול להביא

מנחת נסכי איל ומנחת נסכי כבש בכלי אחד משום דאין מערבין ואפילו לאחר שבלל אין מערבין לכתחילה:

דף צב.

בגמרא נסכי רחלה בכמה ואמרינן לי' מתניתין הוא גדי כו' כצ"ל ש"מ:

שם הושוו כולן כו' כצ"ל:

שם שמתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות כו' כצ"ל ב"ח:

שם מכפר בדנפשי' כדקתני כו' כצ"ל והשאר אינו מדברי הגמ' אלא פירוש פירש"י כת"י.

שם על טומאת מקדש וקדשיו ר"ש אומר כו' כצ"ל ש"מ:

שם ואין שעירי עכו"ם טעונין סמיכה בזקנים אלא באהרן כו' כצ"ל:

בקונטרס בד"ה נסכי רחלה בכמה יין הוא צריכה כו'. הא דמפרש יין דוקא משום דמתניתין דהביאו ראי' ממנה איירי בנסכי יין:

בא"ד אם היינו מפרשין בין זכר לנקבה. פירוש דנקבה תהי' פטורה מנסכים לגמרי דאין סברא לומר דנקבה תהי' עדיפא מזכר ונקבה תיבעי נסכי איל:

בא"ד ע"א בין רחלה לכבשה סה"ד ומה"ד ואמרינן כו' כצ"ל פירוש דרחלה שהיא גדולה תיבעי נסכי איל:

בא"ד שכתב עליו גדי היו לוקחין כו' לפי שאין נסכיהן שוין כו' כצ"ל:

בא"ד ונותן מעות על נסכי' כצ"ל מצאתי:

בד"ה וכפר את מקדש הקודש זה הי' לאחר שגמר כל ההזאות כו' כצ"ל וכן הוא בפירוש ר"ג וכוונתו לאפוקי מפירוש התוס' שפירשו דקאי על ההזאות של בין הבדים דהיינו לפני ולפנים ועל הזאות שעל הפרכת דהיינו בהיכל ושעל מזבח הזהב דהיינו מזבח ועל שפיכת שיריים שעל מזבח החיצון והיינו עזרות שמזבח החיצון עומד בעזרה אלא לאחר שגמר כל ההזאות הי' מכפר על הטומאות של כל מקומות האלו:

בד"ה ור"ש דאמר כו' הא קתני בברייתא דהשוו כולם שמתכפרין בשעיר כצ"ל. אע"ג דהא דקתני בברייתא השוו היינו לכ"י מ"מ מקשה על ר"ש משום דר"י דייק לי' מקרא דכלל כולם בתיבה אחת של כפרה:

בא"ד שמתכפרין בשעיר אמר לך כו' מכפר בדנפשי' ישראל בשעיר והכהנים בפר כצ"ל והד"א והצ"ק הגי' ישראל בוידוי השעיר והכהנים בוידוי הפר ואין נכון דהא ודאי דיכפר דכתיב בכהנים ובישראל ובלוים לא קאי על שאר עבירות לבד אלא קאי נמי אטומאת מקדש וקדשיו אלא הא דמשמע לי' לר"י מתיבת יכפר דהשוו כולם בכפרה אחת זה לא קאי אלא אשאר עבירות משום דבטומאת מקדש וקדשיו לא השוו וכן משמע מדברי התוס' בד"ה הושוו שכתבו וז"ל ויש לומר דמתכפרין בשעיר הנעשה בפנים מאחר דכתיב

יכפר אלו הלוים דאשמועינן קרא דמתכפרין הרי בהדיא דיכפר קאי נמי על טומאת מקדש וקדשיו אבל לר"ש דמשמע לי' דאין משמעות בתיבת יכפר אלא דהשוו לענין דכולן בני כפרה נינהו אבל לא שמתכפרין בשעיר א"כ הא דקאמר דהשוו דבני כפרה נינהו קאי בין אטומאת מקדש וקדשיו ובין אשאר עבירות דישראל מתכפרין בשעיר דהיינו טומאת מקדש וקדשיו בשעיר הנעשה בפנים ושאר עבירות בשעיר הנעשה בחוץ וכהנים בפר טומאת מקדש וקדשיו בדם הפר ושאר עבירות בוידוי הפר:

בד"ה אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משיח מתכפרין כו' כצ"ל:

בד"ה מה בין ישראל לכהנים כו' זו דברי ר"י ר"ש אומר כו'. הא דקאמר זו דברי ר' יהודה הוא מדברי פירוש הקונטרס ואינו לשון המשנה דבשבועות ליתא תיבות אלו:

בד"ה ואין שעירי עכו"ם טעונין סמיכה בזקנים ושתי סמיכות הן פר העלם דבר של ציבור והיינו פר הבא על כל המצות ושעירי עכו"ם דגמר מעיני מעיני מפר העלם דבר של ציבור כצ"ל וכוונתו בזה לתרץ אמאי לא קאמר רב ששת לקמן דהך ברייתא לאו מתרצתא הוא משום דקשה ממנפ"ש אי דריש ר"ש השעיר לרבות שעירי עכו"ם לסמיכה מנ"ל דחדא משתי סמיכות בציבור הוא שעירי עכו"ם דילמא הוא שעיר הנעשה בפנים כדאמרינן לקמן בעמוד ב' ואי מהלכתא לא ידעינן הי נינהו פירוש אי שעירי עכו"ם או שעיר הנעשה בפנים ואי דריש השעיר לרבות שעירי עכו"ם א"כ לא צריך למעט מהפר מסמיכת זקנים הא מהשעיר משמע דסמיכה באהרן כמו שפירש בקונטרס לקמן בד"ה לא ידעינן דאי לא כתיב אלא השעיר לחוד הו"א סמיכת שעירי עכו"ם באהרן הוא להכי איצטריך קרא דהחי משו"ה פירש דיש לומר דלא דריש השעיר וחדא משתי סמיכות הם שעירי עכו"ם ולא מקרא דהשעיר אלא דגמר מעיני מעיני מפר העלם דבר של ציבור ולהכי איצטריך למעט מהפר דאין טעונין סמיכה בזקנים אלא באהרן:

בד"ה אלא באהרן כו' לא עבדו עכו"ם סומך כו' כצ"ל מצאתי. וכוונתו בזה משום דלקמן מקשה ר"ש ע"ז הא סמיכה בבעלים בעינן:

בתוס' ד"ה וכפר כו' ושמא מאחר דנפקא לן הכא בכולהו דמתכפרין לא מבעי' לענין כרת כו' כצ"ל. פירוש מדבעי כולהו כפרה משמע דכל המקומות האלו שוין בחומרא כמו לפני ולפנים:

בא"ד יש לי בענין הזה כו' ממקומו הוא מוכרע כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד דרשינן מוכלה (יומא דף ס' ע"ב) אם כלה כפר כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה הושוו כו' דאין הכהנים מתכפרין בו כדדרשינן כו' כצ"ל:

בא"ד מאחר דכתיב יכפר אלו הלוים דאשמועינן קרא דמתכפרין ואע"ג דאמרינן לר"י דהושוו כולן לכפרה אחת והיינו בשאר עבירות בשעיר המשתלח מ"מ קאי נמי על כפרת טומאת מקדש וקדשיו אלא הא דמשמע דהושוו לא קאי אלא על שאר עבירות:

בד"ה ואין שעירי עכו"ם טעונין סמיכה כו' משום דמהשעיר דכתיב גבי נשיא אית לן לרבויי טפי נמי שעיר נשיא כו'. הא דכתבו טפי נמי כוונתם בזה דזה הטעם דשעיר נחשון הוי דומיא דשעיר נשיא משום דנחשון הוי נשיא אינו מועיל דלא נרבה מהשעיר אלא שעיר נחשון דא"כ ל"ל קרא דהחי למעוטי שעירי עכו"ם דמהיכי תיתי לרבות דאיצטריך קרא למעוטי אלא ודאי דבלא מיעוט דהחי הוי מרבינן מהשעיר שניהם שעיר נחשון משום דהוי דומיא דשעיר נשיא דשניהם הם שעירי נשיא ושעירי עכו"ם משום דהוו דומיא דשעיר נשיא דשניהם הם באין לכפר והם קרבן דורות אלא דהשתא דאיכא מיעוט דהחי יותר מסתבר לומר דהשעיר מרבה שעיר נחשון והחי אתי למעט שעירי עכו"ם משום טעם זה דשעיר נחשון נמי הוי שעיר נשיא ולפי הפירוש שכתבו ולי נראה הוי הסברא איפכא דאי לא כתיב מיעוט דהחי לא הוי מרבינן מהשעיר אלא שעירי עכו"ם ולא שעיר נחשון משום דשעה מדורות לא ילפינן והשתא דכתיב מיעוט דהחי וע"כ לא אתי למעט אלא שעירי עכו"ם דלמעט שעיר נחשון לא צריך א"כ קרא דהשעיר ע"כ אתי לרבות שעיר נחשון אע"ג דהוי שעה מדורות:

בא"ד דהחי למעט שעיר נחשון כו' כצ"ל:

דף צב:

בגמרא דלא בעו סמיכה באהרן הוא דשמיע לך כו' שעירי עכו"ם דבעי סמיכה מנא לי' נפקא לי' מדתניא כו' כצ"ל קצת מש"מ:

שם דאי מקראי היה אמינא זבחי שלמי ציבור ליתי בקל וחומר איצטריך הילכתא ואי מהילכתא לא ידעינן כו' כצ"ל והשאר הוא פירוש מבחוץ:

שם לא ידעינן הי נינהו זו היא גירסת הקונטרס ובפרש"י כת"י גריס לא ידענא אידך מה הוא:

שם שכן טעונין נסכים ותנופת חזה ושוק כו' זו היא גירסת התוס' ובקונטרס לא גריס נסכים:

בקונטרס בד"ה ואין שעירי עכו"ם כו' והכא אמר בזקנים כצ"ל:

בד"ה הא אמר ר"ש סמיכה בבעלים בעינן ובעלים כו' כצ"ל. פירוש דזקנים הם בעלים לפי שעל ידיהן נעשה החטא כמו שכתבו התוס' אבל הכהנים אם לא עבדו ע"ז לא מתכפרין בו ולא הוו בעלים:

בד"ה והכי קאמר לי' כו' מפר לא משמע לי' דממעט שעירי עכו"ם כו' פירוש דלא משמע לי' למעט מהפר שעירי עכו"ם מסמיכה לגמרי כמו דדריש ר"י והטעם כתב לקמן דאין פר ממעט שעיר:

בא"ד דפר צריך לגופי'. פירוש וע"כ לומר דפר צריך לגופי' ולא לדרשא כיון דלא נוכל לדרוש מיני' מידי:

בא"ד ודאי שעירי עכו"ם טעונין סמיכה. פירוש מקרא דהשעיר כדמפרש לקמן בגמ':

בא"ד דלא בעו סמיכה באהרן הוא דשמיע לך דלא בעו סמיכה בי' אלא בזקנים כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ומיעוטא דאהרן לא מהפר אתי אלא מהחי פירוש דאי דרשינן מיעוטא מהפר היינו למעט מסמיכה לגמרי אבל לא מצינן למעט סמיכה באהרן דהא אדרבא סמיכת פר הוא בזקנים ואם בא למעט שעיר מסמיכת זקנים ממעט לי' ולא מסמיכת אהרן:

בא"ד דקאמר דשעיר ממעט שעיר ואין הפר ממעט שעיר כן הוא הגירסא הנכונה פירוש דר"ש סבר כך והוצרך לומר כן משום דקשה אמאי לא דריש ר"ש מהפר למעט שעירי עכו"ם לגמרי ומהחי משמע לי' לדרוש למעט שעירי עכו"ם מסמיכת אהרן משו"ה פירש דר"ש לא משמע לי' דפר ממעט שעיר:

בא"ד ולהכי קמתרץ בהאי עניינא דהכי קאמר לי' כו' כצ"ל. פירוש ומשו"ה קאמר דהכי קאמר לי' דמיעוטא מהחי הוא פירוש דדוקא מהחי משמע למעט שעיר ולא מהפר:

בא"ד ע"א כו'. פירוש דלפי הע"א ניחא בפשיטות דגם מהחי לא משמע לי' למעט כמו דלא משמע לי' מהפר ולא צריכין לפרש דר"ש ס"ל דאין הפר ממעט שעיר:

בא"ד מכלל דבעלמא היינו שעירי עכו"ם טעונין סמיכה כו' כצ"ל:

בד"ה ור"י כו' מפר ומן החי סה"ד ומה"ד והאמר רבינא כו' כצ"ל. פירוש בברייתא קמייתא דריש למעט מהפר ובבתרייתא דריש מהחי:

בא"ד ולא צריך למעוטינהו בברייתא מקראי כצ"ל:

בד"ה גירסא בעלמא כו' לא צריך למעוטינהו כו' גירסא בעלמא שיהא לשונך רגיל דשתי סמיכות בציבור כו' כצ"ל וכן מצאתי בפי' ר"ג:

בא"ד דהא דגמירי ב' סמיכות כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד אבל לר"י דלא בעו סמיכה בבעלים איצטריך כן הוא הגירסא הנכונה וה"פ דלא תקשה מאי מקשה על ר"י למה לי' למעט שעירי עכו"ם מסמיכה מקראי תיפוק לי' מהא דגמירי דב' סמיכות בציבור הא ב' סמיכות בציבור בבעלים הוא דגמירי ואיצטריך לר"י למעט מקראי מסמיכה שלא בבעלים ע"כ קאמר דלפי מאי דסבירא לי' להמקשה דהנך

קראי דרשות גמורות הן איצטריך לר"י למעט שעירי עכו"ם מסמיכה בבעלים דאי לאו מיעוטא מהפר או מהחי הוה דרשינן מהשעיר לרבות שעירי עכו"ם לסמיכה והיינו לסמיכה בבעלים כמו שעיר המשתלח דהוה סמיכה באהרן סמיכה בבעלים לר"י דס"ל דאף אהרן ובניו מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות ומשו"ה מקשה שפיר דע"כ לא אתי השעיר לרבות אלא שעיר נחשון ולא שעירי עכו"ם דא"כ הוה ג' סמיכות בציבור:

בד"ה ור"ש דפשיטא לי' דשעירי עכו"ם טעונין סמיכה בזקנים מנא לי' סה"ד כצ"ל. הא דהוסיף תיבת בזקנים כוונתו כמו בפרש"י כת"י וז"ל דהא לא נפיק אלא דלא בעי סמיכה באהרן וממאי דבעי סמיכה אימא דלגמרי ממעיט עכ"ל רש"י כת"י ובזה מתרץ דלא תיקשי דהא דריש מהחי חי טעון סמיכה באהרן ואין שעירי עכו"ם טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים משו"ה מפרש דהקושיא הוא מנא לי' לדרוש אלא בזקנים דילמא לא באהרן ולא בזקנים ואין לומר דע"כ אתי למעט אהרן ולרבות זקנים דאי לא באהרן ולא בזקנים לישתוק קרא מיני' דמהיכי תיתי לרבות לסמיכה דאיצטריך למעט יש לומר לפי דגמירי שתי סמיכות בציבור וחדא מפורש בהדיא בי' סמיכה והיינו העלם דבר של ציבור ואידך לא ידעינן הי נינהו אי שעירי עכו"ם אי שעיר הנעשה בפנים אתי קרא למעט שעירי עכו"ם וממילא ידעינן דאידך הוא שעיר הנעשה בפנים:

בד"ה נפקא לי' כו' בשעיר נשיא סה"ד ומה"ד לרבות כו' כצ"ל:

בא"ד ואי קשיא לך התנן כו' כצ"ל:

בד"ה שהי' ר"ש אומר כו' דאין דמו נכנס לפנים כצ"ל:

בד"ה סימנא בעלמא דכל חטאת כו' פירוש דמעיקרא משמע לי' מהלשון שהי' ר"ש אומר כו' דבא ליתן טעם על סמיכה משום שנכנס דמן לפנים ומקשה כיון דמרבה לי' מקרא למה לי עוד לטעם אחר ומתרץ דאין כוונת ר"ש ליתן טעם על הסמיכה דמשום שנכנס דמן לפנים טעונין סמיכה אלא קאמר סימנא דלא תטעה לומר דמרבה שעיר נחשון דכל חטאת שנכנס דמה לפנים טעונה סמיכה לאפוקי שעיר נחשון שאין דמה נכנס לפנים:

בד"ה ופריך ולר"ש כו' לפנים ומשני לא ס"ד כו' כצ"ל והד"א ב"ח:

בד"ה ולרבינא כו' כיון דאר"ש בבעלים גמירי ב' סמיכות בציבור כו' למה לי קראי לרבות כו' כצ"ל:

בד"ה דאי מקראי מהשעיר ומהחי הוה אמינא כו' כדאמר בפ' כל המנחות ומה זבחי שלמי יחיד שאין טעונין תנופה חיים טעונין סמיכה כו' והכא קאמרינן חי טעון סמיכה באהרן ולא שעירי עכו"ם טעונין סמיכה באהרן אלא בזקנים כו' כצ"ל והנוסחא שלפנינו הוא מוטעת ומוגה מתלמיד טועה דהאיך נוכל למעט מהחי כבשים של שלמי ציבור

לר"ש הא ס"ל דשעיר ממעט שעיר ולא פר ממעט שעיר וה"ה דאין שעיר ממעט כבשים ועוד דהאיך תיסק אדעתין למימר דזבחי שלמי ציבור הוי סמיכה שלא בבעלים הא ילפינן להו בק"ו מזבחי שלמי יחיד והוי בהו סמיכה בבעלים ועוד דאהרן נמי הוי בעלים בזבחי שלמי ציבור דהא באין מתרומת הלישכה וכהן נמי שוקל דהא שעיר המשתלח חשיב לר"י סמיכה בבעלים משום דאהרן ובניו מתכפרין בו וה"ה בזבחי שלמי ציבור לכ"ע דכל קרבנות הציבור הם בשביל כל ישראל בשוה:

בד"ה לא ידעינן הי נינהו אותן ב' סמיכות אי שעיר הנעשה בפנים אי שעירי עש"ה קמ"ל קרא דהשעיר כו' לאפוקי שעיר הנעשה בפנים דלא הוי דומיא דשעיר נשיא כו' כצ"ל. והנוסחא שלפנינו זבחי שלמי ציבור במקום שעיר הנעשה בפנים היא נוסחא מוטעת ומוגה מתלמיד טועה דמוכח מדברי הגמ' דאי אפשר לומר כלל דזבחי שלמי ציבור יהו משתי סמיכות דאם הי' באפשרות לומר כן אמאי קאמר ואי מהלכתא לא ידעינן הי נינהו עדיפא הוה לי' למימר דהוה אמינא דזבחי שלמי ציבור הם משתי סמיכות דהא פריך הגמ' לעיל (דף ס"ב ע"ב) ויהו זבחי שלמי ציבור טעונין סמיכה מק"ו ומתרץ משום דגמירי שתי סמיכות בציבור ותירוץ זה הוא לפי האמת דכתיבי קראי דשעירי עכו"ם טעונין סמיכה בזקנים ואם זבחי שלמי ציבור נמי טעונין סמיכה יהו ג' סמיכות בציבור אבל השתא דאיירי דאי לא כתיבי קראי שפיר ילפינן ק"ו ויהא מכוון שתי סמיכות בציבור אלא ודאי דאי אפשר לומר כלל דזבחי שלמי ציבור יהו מהשתי סמיכות משום דא"כ למה לי הלכתא כלל דלמעט שלא יהו ג' סמיכות לא צריך השתא וללמד על השתי סמיכות נמי לא צריך דהא בפר העלם דבר של ציבור כתיב בי' בהדיא סמיכה וזבחי שלמי ציבור יש ללמוד בק"ו ובפרש"י כת"י מפרש בהדיא דהספק הוא על השעיר הנעשה בפנים:

בא"ד ואי כתב השעיר הו"א סמיכת שעירי עכו"ם באהרן הוא כו' כצ"ל. ואין להקשות דהא ידעינן דסמיכת שעירי עכו"ם הוא בזקנים מכח דגמירי דשתי סמיכות בציבור בבעלים הוא דהי' אפשר לומר דשעיר נשיא הוא מהשתי סמיכות כדאמר בגמ' דלא ידעינן הי נינהו:

בתוס' ד"ה הא לר"ש כו' פר ושעיר לכל שבט כו' היינו לרבא שם דפליג אאביי דס"ל דאפרים ומנשה אינם חשובים אלא לשבט אחד ושבט לוי חשיב ג"כ שבט אחד ולא אהרן בעלים בפר ושעיר של שבט אחר:

דף צג.

בגמרא היורש סומך ומביא נסכים ומימר כו' כצ"ל:

שם א"ל לא צריכת מתניתא ר"י הוא כצ"ל לפי גירסת הקונטרס:
שם מ"ט דר"י קרבנו ולא קרבן אביו. וקשה דהא משמע דאי לאו דממעט קרא קרבנו ולא קרבן אביו הו"א מסברא דיורש סומך וה"ה דממיר דהא ילפינן זה מזה וא"כ לרבנן דמוקי להאי קרבנו לרבות כל בעלי חוברין לסמיכה ולא דרשו קרבנו ולא קרבן אביו לא איצטריך קרא דהמר ימיר לרבות את היורש ומצאתי בתוס' בתמורה (דף ב' ע"א) בד"ה ור"מ שהקשו קושיא זו ותירצו וז"ל וי"ל דאי לאו קרא דהמר ימיר דמרבה יורש הוה לאוקמי' קרבנו טפי למעוטי יורש מלרבות כל בעלי חוברין אבל השתא דכתיב ואם המר ימיר לרבות יורש דמימר מוקי קרבנו לרבות כל בעלי חוברין:
שם במתניתין סומא ועכו"ם כו' כצ"ל:
שם מזקני העדה כו' כצ"ל בכל הסוגיא ש"מ:
שם ולמאן דיליף מעולת ראיי' כו' כצ"ל ש"מ:
בקונטרס בד"ה קרבנו דששה קרבנו כתיבי כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד שלשה מינייהו דריש להו התם לדרשא אחרינא כו' פירוש כמו שכתב הראב"ד בפירושו לת"כ דקרבנו דכתיב בשלמים דבן הבקר וכל קרבנו דכתיבי בשלמים דבן צאן דרשינן להו שכל המביא שלמים או שום קרבן מביא שלום לעולם אבל בעז לא כתיב תיבת שלמים ומשו"ה לא מידריש להאי דרשא אלא דרשינן להו לסמיכה עכ"ל והא דהתוס' כתבו בשם פי' הקונטרס הוא פרש"י כת"י כדרכם והא דכתבו התוס' בד"ה קראי למה לי דבת"כ משמע דאקרבנו דעז קאי כוונתם נמי כמו שכתב הראב"ד דקרבנו דכתיב גבי כשב דריש לי' שכל המביא קרבן מביא שלום לעולם משום דכתיב בי' תיבת שלמים:
בד"ה איכא למיפרך כו' ולמה לי קראי ומשני ודאי כו' כצ"ל והד"א ב"ח:
בד"ה ולא על קרבן חבירו ולא על קרבן עכו"ם דסמיכה בבעלים בעינן כצ"ל והד"א:
בד"ה כל בעלי קרבן כו' עליו סה"ד ומה"ד אמר לי' רב חנניא איפכאי כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה עכו"ם וחבירו כו' דזה וזה אינו שלו ותרווייהו כו' כצ"ל ש"מ:
בתוס' ד"ה לרבות כו' שנתרבתה בשחוטין נתמעטה בחוברין כו' אינו דין שתתמעט בחוברין כו' כצ"ל:
בד"ה מיבעי לי' כו' ושמא במקום שאין הפסוק מוכיח לא אמרינן כצ"ל. פירוש כמו שכתבו התוס' לעיל (דף י"ז ע"ב) דלא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם אלא במקום שיש הוכחה בפסוק שלא לדרוש הכפלות:
בד"ה לפי כו' אע"פ שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בלשון זכר כו' תיפוק לי' דילפינן תחלת הקדש מסוף הקדש מסמיכה ועוד קשה כו' כצ"ל ותיבת דבעלים נמחק ונוסחא

מוטעת היא דלמאי צריך לטעם דאין סמיכה אלא בבעלים תיפוק לי' דאין סמיכה כלל בבכור ועוד דמשבא ליד כהן חשיב כהן בעלים ומשו"ה צריך להקישא דהוא ותמורתו דמקשינן תמורה לתחלת הקדשה שהיא בבית בעלים הראשונים ואי לאו הקישא ודאי הוה כהן יכול להמיר כשבא לרשותו אע"ג דאין ממירין אלא בעלים משום דכהן חשיב בעלים והא דלא הקשו נמי דנילף תמורה מסמיכה לענין דאין ישראל ממיר בבכור כמו דאין סומך היינו משום דאין דנין אפשר משאי אפשר דהא אי אפשר לאשכוחי סמיכה בבכור בישראל דאין סמיכה אלא בבעלים ובשעת שחיטה דכבר בא ליד כהן שוב אין הישראל בעלים:

בד"ה רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי כו' כצ"ל:

דף צג:

בגמרא לימד על עולת חובה שטעונה סמיכה עיין ברש"י ותוס' בביצה (דף כ' ע"א) ביאור על זה:

שם דלאו בר מצות הוא אבל שליח כו' ותניא נמי גבי תנופה כה"ג כו' כצ"ל:

שם דאי כתב רחמנא חד הו"א למעוטי צואר כו' כצ"ל ש"מ:

שם דלא קאי להדי ראשו כו' כצ"ל:

שם ת"ש דתני אבא ביראה בדבי ראב"י ידו על ראשו כו' כצ"ל. מצאתי. פירוש דאבא ביראה תני במתניתא שגרסו התלמידים של ראב"י וכן מצינו עוד לעיל (דף כ"ו ע"ב) דתני רב חנינא בר מניומי בדבי ראב"י:

שם פיסקא ובמקום שסומכין שוחטין ותיכף לסמיכה שחיטה כצ"ל ש"מ:

שם במתני' חומר בתנופה שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הציבור בחיים ובשחוטין כו'. פירוש דהא דקאמר שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הציבור אין זה חומר בפ"ע דהא סמיכה נמי נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הציבור ובפרטי קרבנות היחיד והציבור נוהגת סמיכה יותר מתנופה דנוהגת בכל קרבנות דיחיד חוץ מבכור ומעשר ופסח ותנופה אינה נוהגת אלא בשלמים ובאשם מצורע חי וגמירי שתי סמיכות בציבור ותנופה ליכא אלא בכבשי עצרת אלא הוא מחובר עם הא דקאמר אח"כ בחיין ובשחוטין דתנופה נוהגת בחיים בין בקרבנות ציבור כגון כבשי עצרת ובין בקרבנות היחיד כגון אשם מצורע כמו סמיכה דנוהגת בחיים בקרבנות היחיד והציבור ויתר על הסמיכה תנופה דנוהגת גם בשחוטין בין בקרבנות היחיד ובין בקרבנות הציבור וסמיכה אינה נוהגת בשחוטין כלל:

בקונטרס בד"ה לימד על עולת חובה כו' ועולת ראיי' נמי עולת חובה היא כצ"ל:

בד"ה כל הני ל"ל דהנך כולהו מחד ידו ממעטי כצ"ל ש"מ:

בד"ה סמיכה שירי מצוה כו' הוא פירוש על הפסקא:
בד"ה ולא על הצואר כו' כצ"ל:
בד"ה הגביים היינו גב הבהמה כצ"ל ש"מ:
בד"ה דקאי להדי ראשו בשוה עם הראש כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה איקפד כו' ואקשי לי' סה"ד ומה"ד אי ס"ד כו' כצ"ל:
בד"ה סמיכה דבהמה קאמרי כו' כצ"ל:
בד"ה מאי קאמר כו' לאלתר שוחטין לא נימא אלא תיכף לסמיכה שחיטה דהכי מסתבר שפיר ע"א מאי קאמר כו' כצ"ל קצת מש"מ:
בתוס' ד"ה אתיא סמיכה סמיכה כו' נמעט סומא כו' כצ"ל:
בד"ה יליף מעולת ראיי' כו' אין חוזר ומלמד בגז"ש. משמע מדבריהם דהא דיליף סמיכה סמיכה הוא גז"ש ולא בנין אב ואע"ג דלא כתיב סמיכה בעולת ראיי' כיון דכתיב בי' כמשפט כמאן דכתיב סמיכה בגופי' דמיא:
בד"ה ידו ולא יד אשתו כו' דמצות עשה שהזמן גרמא אם תיכף כו' כצ"ל:
בא"ד דאפילו סמך כו'. פירוש וא"כ לא משכחת כלל סמיכה בלילה והדר מקשו דבהדיא תנן דסמיכה פסולה בלילה וא"כ אם תיכף לסמיכה שחיטה לאו דאורייתא ג"כ הויא סמיכה מצות עשה שהזמן גרמא:
בד"ה כאילו כו' רב הונא בר יהודה כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד לא כיפר עשה דתנופה דתנופה היא לאחר זריקה כו' לא כיפר עשה דתנופה דתנופה מחיים כצ"ל צ"ק:

דף צד.

בגמרא ומה תנופה שנתרבתה בשחוטין כו' סמיכה שלא נתרבתה בשחוטין כו' כצ"ל:
שם אינו דין שתתרבה בחוברין כו' כצ"ל:
שם לינפו כולהו כו' בשחוטין ליתא והתנן כו' כצ"ל:
שם אחז הסגן בימינו והעלהו הושיט לו כו' וסומך כו' נותנו לכ"ג וסומך כו' שאר כל האברים וסומך כו' כצ"ל:
שם משום יקרא דכ"ג כצ"ל:
בקונטרס בד"ה שיכול כו' והלא דין הוא וכו' סה"ד ומה"ד נתמעטה בחוברין כו' על יד כולם סה"ד ומה"ד בחוברין בחבירין סה"ד ומה"ד ותתרבה כו' להניף סה"ד ומה"ד תנופה שנתרבתה בשחוטין כו' כצ"ל. והא דפירש בין בשלמי ציבור בין בשלמי יחיד היינו משום דהלשון נתרבתה בשחוטין הכי משמע דנוהגת בהרבה שחוטין כמו שנתרבתה בחוברין אבל לענין הק"ו לא צריך לזה דסמיכה אינה נוהגת כלל בשחוטין:

בד"ה קא הוי חציצה כו' בין יד חבירו לזבח. פירוש דיד חבירו הוא למטה מידו וידו הוא על יד חבירו סמוך לזבח:

בד"ה תנופה אחת כתיב כו' לא כתיב סמיכה בהדיא אלא וסמך סתם יכול לסמוך והדר לסמוך. פירוש דסמיכה הוא שם הפעולה ומדכתיב סמיכה ולא סמיכות משמע רק חדא סמיכה אבל וסמך הוא שם הפועל הסמיכה ומשמע אפילו הרבה:

בד"ה הושיט הראשון מאותן י"ב שעסוקים בתמיד כו'. אע"ג דאיכא י"ג הזוכין בתמיד משמע לי' דאותו שזכה בשחיטת התמיד דאינה עבודה דבעי כהונה לא זכה בהושטת אברים מהכבש לכ"ג דהויא עבודה דבעי כהונה דהא אין זוכין בהושטת אברים אלא ט' כהנים והארבעה אין זוכין כלום מסתבר דאותו שזכה בשחיטת התמיד דאינה עבודה לא יזכה יותר מהאחרונים שזכו בעבודת התמיד ואע"ג דהי' פייס מי מעלה אברים מכבש למזבח מ"מ כשהי' הכ"ג רוצה להקטיר ואין כאן אלא הולכה אין מפיסין אלא זוכין כסדר שזכו בתמיד דהיינו תשעה הראשונים ושלשה האחרונים יפסידו והא דלא פירש דכשהכ"ג רוצה להקטיר אין כאן פייס ומעלין אותן שזכו בהולכת האברים לכבש כדס"ל לראב"י בכל יום משום דמשמע כן מלשון המתניתין דקתני הושיט לו הראשון ולא תני האחד משמע דקאי אראשון שזכה בעבודת התמיד דהיינו הזורק:

בא"ד וסומך עליהן כו' כצ"ל:

בא"ד ובא חבירו שלישי ומושיט לראשון כו' כן משמע מדלא קתני נשמט הראשון והלך לו וזה הוא נמי משום יקרא דכ"ג:

הדרן עלך שתי מדות:

שתי הלחם פרק אחד עשר.

דף צד.

במתניתין וכשהוא רודן נותנן בדפוס כו' כצ"ל:

שם וליהדרה לדפוס קמא כו' כצ"ל. ואע"ג דאין כוונת הברייתא לומר דלכל לחם בפ"ע היו שלשה דפוסין דללא צורך הוא אלא דכל לחם הי' בשלשה דפוסין מ"מ כשמהדרן בדפוס קמא אין צורך אלא לי"ב דפוסין חוץ מהשני דפוסין שבתנור אבל אם לאחר אפיי' נותנן בדפוס צריך לארבעה עשר דפוסין י"ב דפוסין ללחם לאחר האפיי' ושני דפוסין לבצק דמסתמא כיון דנאפות שתים שתים היו עושין שני אנשים שני לחמים בשני דפוסין יחד כדי שלא לשהות הלחם הראשון חוץ לתנור עד שיעשו הלחם השני ולשומן יחד בתנור ויבוא לידי חימוץ והא דלא מקשה דיניחו אותן בדפוסין שנאפין בו בתנור ולא שייך תירוץ דנפחה משום דהדפוסין של תנור היו של ברזל והיו שחורין מחמת האש

דהא פרש"י שמסיקין את הדפוסין עם התנור אבל אין לומר דהדפוסין היו מחוברין בתנור דלא משמע כן מדברי התוס' בד"ה ובדפוס שכתבו דאם הלחם חוץ לדפוס יכול להדביק הלחם בתנור ואם בתוך הדפוס אין יכול להדביק:

ברש"י בד"ה ועדיין היא בצק כו' כמין ספינה רוקדת כו' כצ"ל:

בד"ה וכמין דפוס הי' לה בתנור והיו מסיקין אותו עם התנור כו'. מדבריו משמע שהלחם נתון בתוך הדפוס דכיון שהי' בתנור בשעת הסקה לא הי' נקי מבחוץ ועוד דאם היו מדביקין את הלחם בתנור למה היו צריכין להסיק הדפוס וכן משמע מדברי רש"י שכתב ואופה את הלחם משמע שהלחם נאפה בדפוס ולא ע"י הדבקה בתנור והא דהקשו התוס' מהא דקאמר כיון דאפי לה נפחה יש לומר דמטעם זה הי' הדפוס שנאפה בו עושין אותו גדול מהראשון כדי שיוכל לנפוח בשעת אפיי' ותהא נאפה יפה וכן משמע בפירוש ר"ג:

בתוס' ד"ה ובדפוס כו' היכי מינפחה הא אין הדפוס מניחה כו'. אין להקשות לפי זה אפילו הלחם חוץ לדפוס נמי קשה הא בפנים של הלחם אין הדפוס מניחה לנפוח ושפיר יכול להחזיר הדפוס תוך הלחם דיש לומר דע"י הניפוח בשעת אפיי' מבחוץ נתארכו השולים והדפנות ונעשה החלל שבלחם גדול מאשר הי' בתחלה וצריוכ לדפוס גדול מהראשון:

בא"ד דשייך רדיי' מפני הדפוס פירוש שהוא רודה החלות מן הדפוס:

בד"ה וכשהוא רודן כו' דא"כ שולחן הי' מקדש כו'. מה שכתב הצ"ק דאשתמיט להו מה דאיתא בת"כ שלא יהיו הסניפין מגביהים את הלחם מעל השולחן לא קשה מידי דיש לומר דלא בא למעט אלא שלא יהא סניפין מפסיקין בין הלחם להשולחן אבל הקערה שהלחם נתון בו חשיב כגופו של לחם ולא חשיב הפסק:

דף צד:

בגמ' היינו דסמכי לי' סניפין ללחם כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה בשלמא למ"ד כמין תיבה פרוצה היו הדפנות מרובעות סה"ד כצ"ל:

בד"ה היינו דיתבי קנים כו' על הלחם הראשון ראשו האחד של קנה על דופן זה וראשו האחד על דופן זה כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה אלא למ"ד כו' אלא קנה אחד באמצעיתו כצ"ל:

בד"ה בשלמא למ"ד כמין תיבה פרוצה היינו דסמכי לי' סניפין ללחם דקתני מתניתין ארבעה סניפין של זהב היו שם מפוצלין בראשיהן שהיו סומכין בהם שנים לסדר זה כו' ולמ"ד כמין תיבה פרוצה כופל שהדפנות זקופות בשוה היינו דסמכי כו' כצ"ל והד"א וכן בכל העמוד ברש"י ובתוס' צ"ל כופל במקום קופל:

בד"ה אלא למ"ד כמין ספינה רוקדת עשויין הדפנות בשיפוע כו' ואין יכולין לסמוך כו' כצ"ל:

בד"ה דעגיל כו' אלא עשויין כחצי מעגל כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה כמין תיבה פרוצה כו' ופרוצה מלמעלה סה"ד ומה"ד כמין ספינה רוקדת כו' כצ"ל:

בא"ד דפתוח הלחם מלמטה כן הוא הגירסא הנכונה וכוונתם בזה למעט דלא תפרש דהא דפרש"י ואין לה שוליים אלא מלמעלה רחבה ומלמטה כלה והולכת עד כאצבע קאי על אורך הלחם שהוא לרוחבו של שולחן והא דפירש ושני ראשי' חדין והולכין וגבוהין למעלה ואין נוגעין במים קאי על רוחב הלחם שהוא לאורכו של שולחן דשיפוע הלחם שהוא כאצבע באמצע השוליים ג"כ אינו הולך ביושר לרוחב הלחם אלא הולך ומשפע משני הצדדים עד שיש לה שני ראשין חדין והולכין וגבוהין למעלה ולפי זה נמצא דהלחם אינו פתוח למטה אלא סתום טפחיים ומחצה דהא רוחב הלחם הוא חמשה טפחים והולך בשיפוע למעלה טפחיים ומחצה מכל צד דמדברי רש"י שפירש הקושיא למ"ד כספינה רוקדת היכא יתבי קנים והלא ראשן חדים ואין יכול לישב שם אלא קנה אחד באמצעיתו משמע דהא דקאמר ושני ראשי' חדין לא קאי על השוליים של הלחם לאורך הלחם אלא קאי על שני קצות של אורך הלחם דאינם מרובעות למעלה אלא בולטין באמצעיתו ומשני ראשיו הם חתוכין בשיפוע דאי קאי על השוליים של הלחם כמו דפרישית מנא לך לומר דאין קצות הלחם למעלה מרובע ולפי זה הא דמפרש דהלחם הי' עשוי בשיפוע ע"כ קאי על אורך הלחם דמקושית הגמ' על מ"ד כמין ספינה רוקדת משמע דאורך הלחם הי' בשיפוע וא"כ משמע דלרחבו של לחם לא הי' שום שיפוע אלא שיפוע של השולים שהי' כאצבע הולך ביושר על פני כל רוחב הלחם ונמצא דהלחם הי' פתוח לגמרי למטה:

בא"ד כך הלחם חד בראשו ובסופו של צד אורך השולחן כו'. פירוש דקצה הלחם למעלה אינו מרובע אלא יש לו חידוד באמצע ושני צדדי' חתוכין בשיפוע ואע"ג דהלחם הוא חד בראשין של אורך הלחם ואורך הלחם מונח לרחבו של שלחן מ"מ הכא דלא מיירי מכל האורך של הלחם אלא מראשין של האורך שייך לומר של צד אורך השולחן לפי שהראשין הם בצד אורך השולחן:

בא"ד שיהא להם משען חזק באמצען כו' כצ"ל. פירוש שיהו להקנים נמי משען חזק באמצען ע"י הלחם דבלא זה יתקפלו הקנים באמצען מכובד הלחם:

בא"ד הם החידודין שבראשו ובסופו של אורך השולחן לצד רחבו שהיו שולי הלחם כו' כצ"ל. פירוש שהשיפוע שהי' הלחם משפע והולך לא הי' משפע אלא כנגד אורך השולחן של צד רחבו דהיינו ה' טפחים ואח"כ הי' הלחש מגבי' והולך בשוה בזקיפה בלא שום שיפוע והא שכתבו מאריכין ומרחיבין בענין זה שכופפין לצד ראשו אין הכוונה שהי' נמי הלחם משפע ברוחב הלחם אלא הכוונה דשיפוע של האורך הי' כנגד כל הרוחב דכל הרוחב של הלחם הי' משפע לראש של צד האורך:

בא"ד אבל גובה הלחם לא הי' הולך ומגבי' בשיפוע מכאן ומכאן אלא מאמצעיתו הי' הולך ומשפע מכאן ומכאן עד ה' טפחים והם השוליים הממלאים רחבו של שולחן ואח"כ קופל מכאן ומכאן כו' כצ"ל. ולפי פירושם הא דפריך בגמ' היכי סמכי לי' סניפין ללחם אין הפירוש כמו שפרש"י דאין הסניפין נוגעין אלא מעט בראשו של לחם דרש"י פירש כן לפי שיטתו שפירש לקמן (בדף צ"ו ע"א) בד"ה טפחיים ומחצה דלמ"ד כמין ספינה רוקדת הוו הנך דפנות הולכות וזוקפות בשיפוע אבל לפירוש התוס' הקושיא דאין הסניפין סומכין אלא הדפנות שהיו זקופות אבל לא השוליים שהיו ג"כ באויר ולא היו מונחין על השולחן וצריכין סמיכה שלא ישברו מכובד הלחם:

בא"ד אבל מה שפירש בקונטרס ושני ראשיהן חדין כו' אם רוצה לומר כמין ספינות שלנו כו'. פירוש דהלחם הי' משפע נמי לצד רוחב הלחם דהשולים שהי' כאצבע היו מאמצעותן משפעין והולכין מכאן ומכאן ונמצא שהלחם הי' ממש כספינה שלנו הסתומה מכל צדדי' וראשי' אינן נוגעין במים נמצא דלא יתיב הלחם אלא אקנה האמצעי בלבד וקשה דלפי זה אמאי פריך בגמ' קנים היכי יתבי אלחם הכי הוה לי' למיפרך הלחם היכי יתיב על הקנים:

בא"ד היכי הוו יתבי קנים כמשפטן שישב הלחם עליהם כצ"ל צ"ק:

בא"ד לפיכך נראה שהלחם בראשו ובסופו שכלפי אורך השולחן אין הולך ומשפע כלל כו'. פירוש דהלחם אין הולך ומשפע מאמצעיתו אלא לאורך הלחם שהוא כלפי רוחב השלחן אבל לרוחב הלחם שהוא כלפי אורך השלחן אינו משפע כלל אלא החידוד של השוליים שהוא כאצבע הולך בשוה בכל רוחב הלחם והשתא אותו החידוד יושב על כל השלשה קנים ומה שאמר בפרש"י ושני ראשי' חדין קאי נמי על הראשין של אורך הלחם דשני קצותיו של אורך הלחם אינם מרובעין אלא יש להם חידוד באמצען וכזה הוא נמי דומה לספינה דראשין של הספינה הם חדין מלמעלה בראשה ובסופה כדי לרוץ מהרה אבל הלחם ברוחבו אינו דומה לספינה דספינה הולכת ומשפע נמי ברוחבה משא"כ הלחם:

בא"ד ורוחבו חמשה וניתן ארכו כנגד רחבו של שולחן וקופל כו' כצ"ל:
בא"ד דבעינן שלא יהו נוטין כל עיקר כצ"ל מצאתי:
בד"ה דסמכי לי' סניפין ללחם כו' ומפוצלין בראשיהן דאמרינן לקמן פי' בקונ' כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד ולפירוש זה היו הפיצולין זה למעלה מזה כו' כמדת גובהו של לחם כו' כצ"ל.
פירוש וקשה דמפוצלין בראשיהן משמע דלא היו מפוצלין אלא בראשי הסניפין בלבד ותירצו דאפשר דאותן פיצולין היו כעין פגימות בראשי הסניפין פירוש דהפיצולין לא היו בולטין מהסניפין אלא שהי' נקבים בהסניפין כמדת עובי הקנים ולפי שלא היו הנקבים מפולשין אלא כמין פגימות בראשיהן משו"ה קאמר בראשיהן:
בא"ד מפוצלין מראשיהן שהיו סומכין בהם וכן קתני כו' נתינת ראשי הקנים סה"ד ומה"ד סניפין ע"ג שולחן מונחין משמע דלא בעי העמדה כו' כצ"ל:
בא"ד ואין מזכיר בשום מקום כלל נתינת ראשי הקנים פירוש דאין מזכיר בשום מקום דניתן ראשי הקנים באותן הפיצולין:
בד"ה סניפין ע"ג השולחן מונחין משמע דלא בעי העמדה אלא ללחם התחתון דוקא המונח על טהרו של שלחן פירוש דאי בעי העמדה לכל לחם הוה בעי למימר סניפין ע"ג קנים וע"ג השולחן מונחין דהא עיגול הסניפין הנכנס תחת שיפועו של לחם מונח על הקנים אלא ודאי דלא הוה נכנס העיגול של סניף אלא תחת לחם התחתון ומשו"ה לא אמר על גבי קנים דתחת לחם התחתון לא הוו קנים אלא מונח על טהרו של שולחן:
בא"ד שבהן סומכין את החלה משמע כו' כצ"ל וכן הוא נמי בתוספתא פירוש דחלה משמע חלה אחת דהרבה נקראין חלות אבל לחם משמע חלה אחת ומשמע נמי הרבה:
בא"ד ולא אפשר להיות כלל למ"ד כמין ספינה רוקדת. פירוש דלדידי' ודאי בעי כל החלות העמדה כמו החלה התחתונה דכיון דהשוליים של הלחם הוא בשיפוע אינו יושב יפה בלא העמדה אבל למ"ד כמין תיבה פרוצה לא בעי העמדה אלא סמיכה שלא ישבר מחמת כובד הלחם שעליו יש לומר דלא בעי סמיכה אלא החלה התחתונה לפי שיש עלי' כובד יותר מהחלות העליונים:

דף צה.
בגמרא כמין דוקרנין היו כו' כצ"ל:
שם לא מיפסל כו' כצ"ל בכל הסוגיא:
שם אף בנסיעתו נפסל ביוצא כו' כצ"ל:
שם אי אהל מועד דוקא הוא אפילו קדשים נמי לא ליפסלי ביוצא ואי אהל מועד לאו דוקא הוא אפילו לחם הפנים נמי ליפסל אלא כו' כצ"ל לפי גירסת רש"י:

שם אימתי מידלו בצפרא כו' כצ"ל ש"מ:
שם הותרו זבין ומצורעין כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה כמין כוורת כו' זה הדפוס שהוא נאפה בו סה"ד ומה"ד כמין טבלא מרובעת והיינו כו' כצ"ל:
בד"ה אימא ופיו דומה כו' אבל השוליים כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה כמין דוקרנין כו' דהיינו מפוצלין כצ"ל ש"מ:
בד"ה נפסל במסעות כו' ועל שולחן הפנים כו' כצ"ל:
בד"ה ממקומו של שולחן. פירוש דהשתא סבירא לן דפליגי במסודר דוקא אבל במסולק דכ"ע מודו דנפסל דהא מ"ד דאינו נפסל טעמו משום דכתיב ולחם התמיד עליו יהי' דהיינו על השולחן:
בד"ה במסודר על השולחן סה"ד ומה"ד במסולק שעדיין לא הגיע זמן לסלק את זה עד שנסעו כן הוא הנוסחא הנכונה. והא דלא פירש כהתוס' במסולק בזמנו דהיינו בשבת ויש סילוק מסעות בלילה משום דרש"י לשיטתו דס"ל דלא הי' להם לחם במדבר כמו שהביאו התוס' בשמו לעיל (דף מ"ה ע"ב) בד"ה קרבו דהא דאמר במתניתן דבמדבר קרבו כבשים בלא לחם היינו לפי שלא הי' להם לחם אלא מן וקשה דהא כתיב במסעות ולחם התמיד עליו יהי' וצריך לומר דרש"י מפרש דזה לא הי' רק בשלשה מסעות הראשונים שנסעו ממדבר סיני לקברות התאוה ומשם לחצרות ומשם לרתמה שהוא קדש ברנע שמשם נשתלחו המרגלים ונקרא רתמה ע"ש לה"ר של המרגלים כמו שפרש"י בחומש פרשת מסעי דבאותן מסעות עדיין הי' להם לחם שהוליכו עמהם ממדבר סיני ששם הי' להם לחם דבמלואים כתיב בקרא לחם והיינו משום דחורב קרוב למדין הי' דמשה הי' במדין ורועה את צאן חותנו במדבר סיני כדכתיב וינהג את הצאן אחר המדבר ויבוא אל הר האלקים חורבה וכל שלשה מסעות הללו מן עשרים באייר עד כ"ט בסיון שבאו לקדש ברנע ושלחו המרגלים ועל זמן קצר כזה הי' להם באפשרות להוליך עמהם סלת מחורב והא דפרש"י דבמדבר לא הי' להם לחם היינו לאחר שבאו לקדש ברנע והיו שם י"ט שנים כדכתיב ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם ופרש"י שם כימים אשר ישבתם בשאר המסעות והיינו י"ט שנה ועל זמן רב כזה בודאי לא הי' באפשרות שיוליכו עמהם מחורב ולהביא מן היישוב ג"כ לא הי' באפשרות משום שהי' רחוק מן היישוב ועוד שהי' מפסיק בין היישוב מדבר גדול ונורא כדכתיב בדברים ונלך את כל המדבר הגדול והנורא ההוא וגומר ונבוא עד קדש ברנע ופרש"י שם שהיו נחשים כקורות ועקרבים כקשתות ואותן שלשה מסעות מצינו מפורש בקרא שלא היו בשבת דמסע

הראשונה ממדבר סיני הי' בעשרים באייר בשנה השניי' והוא ביום ב' בשבת דהא ביום ה' יצאו ישראל ממצרים ור"ח איי"ר של שנה הראשונה הי' בשבת ונמצא דר"ח איי"ר של שנה השניי' הי' בד' בשבת דאין חילוק משנה לחברתה בשנה פשוטה אלא בד' ימים ועשרים באייר הי' ביום ב' בשבת ובאו באחד ועשרים יום באייר לקברות התאוה דהוא ביום ג' בשבת ועשו שם חודש ימים דהיינו עד אחד ועשרים יום בסיון דהוא ביום ד' בשבת ובאותו יום נסעו משם ובאו לחצרות בשנים ועשרים יום בסיון דהוא ביום ה' בשבת ועשו שם שבעה ימים דהיינו עד שמונה ועשרים יום בסיון דהוא ביום ד' בשבת ובאותו יום נסעו משם ובאו לרתמה בתשעה ועשרים יום בסיון דהוא ביום ה' בשבת ומשום זה הוכרח לפרש דהסילוק הי' קודם זמנו וצריך לומר דאע"ג דלכתחילה בעינן שיהא הלחם על השולחן משבת לשבת מ"מ אינו נפסל בדיעבד אם סלקו הלחם מעל השולחן זמן מועט כ"ז שלא לן השלחן לילה אחת בלא לחם כדאמר ר"י לקמן (דף צ"ט ע"ב) במתניתין אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין אף היא היתה תמיד וקאמר עלה בברייתא אלא מה אנו מקיים לפני תמיד שלא ילין השולחן בלא לחם ות"ק דאמר אלו מושכין ואלו מניחין אינו פליג על ר"י דר"י נמי מודה לת"ק בזה אלא דהוא אשמועינן דבדיעבד אף אלו נוטלין ואלו מניחין נקרא תמיד:

בד"ה כי לא מפיק לי' מעזרה והשתא נמי לא אפקי' ממחנה לוי' כצ"ל. ובש"מ הקשה דמה יש לנו לדמות עזרה למחנה לוי' ונראה לי דה"פ מה בחנייתו כי לא מפיק לי' אפילו ממחנה אחת לא מיפסל והיינו מעזרה דבחנייתו יש נמי מחנה שכינה אף בנסיעתו כי לא מפיק לי' כלל אפילו ממחנה אחת לא מיפסל והיינו ממחנה לוי' דבנסיעתו ליכא מחנה שכינה:

בד"ה אי אהל מועד דוקא הוא כו' כדאמר לעיל כצ"ל:

בד"ה בליליא לא מצי עקרי כו' כצ"ל:

בד"ה ורמינהו להא דקתני כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה בפסח כו' כדכתיב טמא לנפש כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה מר אמר במסודר כו' וי"ל דהתם מיירי קודם שנפרש אהל מועד כו' כצ"ל. תירוץ זה קאי אקודם שיעמידו הלוים את המשכן ולאחר שיפרקו הלוים את המשכן מיירי שנפרק אהל מועד והמזבח וקלעי החצר עדיין עומדין במקומן:

בא"ד וא"ת וכיון שנסתלק המזבח היכי מתאכלן כו' קושיא זו קאי אגמ' דהכא דהיכי תיסק אדעתין להכשיר במסולק:

בא"ד ומקימין אותו ובנסיעתן היו מורידין כו' של בני קהת ואי בששינו את הסדר כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד וי"ל דא"כ לא הוה לי' למיתלי' באהל מועד כו' פירוש דהוה בעי קרא לאשמועינן דאעפ"י שנסע וליכא מחנה שכינה אפי"ה חשיב מחנה ישראל קיים לענין אכילת קדשים קלים ומדקאמר קרא דאעפ"י שנסע אהל מועד הוא משמע דבא ללמד דחשיב מחנה שכינה קיים לענין קדשי קדשים דבעי מחנה שכינה דוקא משו"ה הוכרח לתרץ דמשו"ה קאמר ונסע אהל מועד דלדגלים נמי הוא דאתא:
בא"ד וי"ל דמשמע לי' ונסע אהל מועד שנסתלק הכל אפילו המזבח. פירוש ולענין אכילת קדשי קדשים לא מסתבר שיהא חשיב אהל מועד קיים בשעת סילוק המסעות משו"ה הוכרח לומר דהא דכתיב אהל מועד לדגלים נמי הוא דאתא והא דמשמע דחשיב אהל מועד בשעת סילוק מסעות היינו דוקא לענין אכילת קדשים קלים במחנה ישראל:
בד"ה ש"מ כו' פי' בקונ' מדקתני קדשים נפסלין ביוצא דאי כו' דאיפסל לי' כו' תיפסל הלחם בלינה כצ"ל:

דף צה:
בגמ' אמר רבא הוקשה כו' מאי קושיא דילמא כו' כצ"ל ש"מ:
שם ואינן דוחות את השבת כו' כצ"ל:
שם איפסל בלינה כצ"ל לפי פרש"י בד"ה איפסל דפירש הקושיא על לחם הפנים בלבד:
שם בלינה אמר רבא כו' כצ"ל צ"ק:
שם לישה ועריכה נמי בעינן זריזין ואי לישה ועריכה לא בעינן כו' כצ"ל מצאתי:
שם פיסקא ר"י אומר כל מעשיהן בפנים וכו' כצ"ל מצאתי:
שם אמר ר' אבהו בר כהנא. אפשר דצריך להיות ר' אבא בר כהנא דהובא הרבה פעמים בש"ס:
שם איפסל כו' כצ"ל:
ברש"י בריש העמוד בא"ד ועכשיו כשהוגללו פרוכת כו' כצ"ל:
בד"ה ואינן דוחות את השבת אפייתן פירוש דבאות בשבת אלא דאפייתן הוא בחול ומשו"ה מקשה בגמ' שפיר דאיפסל בלינה דאין לפרש דאין באות כלל בשבת דהא לחם הפנים לא משכחת לי' אלא בשבת וע"כ צריך לפרש דאפייתן אין דוחה את השבת וה"ה שתי הלחם:
בד"ה לא נתקדשה ואי נפקי לא מיפסלא ביוצא כצ"ל ש"מ:
בד"ה הוקשה בתירוץ זה כצ"ל:

בד"ה איפסל בלינה והאי כיון דאיקדש מאתמול בתנור איפסל בלינה כו' כצ"ל. משמע מדבריו דמפרש דקושית הגמ' אינה אלא על לחה"פ בלבד ונראה לפרש משום דעל שתי הלחם יש לתרץ דאופין בתנור חול והא דתנן ואפייתן בפנים היינו ברוב השנים שעצרת חל בחול דהא תנור קודש אינו אלא מצוה דלכתחילה ומשו"ה כשחל עצרת בשבת ואין יכולין לאפותן בשבת דאין אפייתן דוחה שבת וגם אין יכולין לאפותן מע"ש בתנור קודש דאיפסלי בלינה פשיטא דאין מבטלין מצות שתי הלחם לגמרי משום תנור קודש דאינו אלא מצוה דלכתחילה ואופין אותן מערב שבת בתנור חול וכן משמע מדברי התוס' לעיל (דף נ"א ע"א) בד"ה אפי שכתבו דהא דאיצטריך בברייתא בסו"פ ר"י לרבות מקרא דמועדי ד' דאפיית שתי הלחם דוחה שבת ולא דייקינן משום דאי אפי לה מאתמול איפסלא בלינה דאי לאו קרא הו"א דאפי לה מע"ש בתנור חול וא"כ תנא דמתניתין דהכא דס"ל דאין אפיית שתי הלחם דוחה שבת ע"כ ס"ל דמועדי ד' לא קאי על שתי הלחם וע"כ ס"ל דאופין אותן בתנור חול וטעם פלוגתתן הי' נראה לומר דתנא דברייתא ס"ל כר"ע לעיל (דף מ"ה ע"ב) דהלחם מעכב הכבשים וא"כ ע"י הבאת הלחם יש הבאת כבשים דהוא אכילת מזבח שפיר יש לומר דמועד קאי נמי אשתי הלחם אבל תנא דמתניתין דהכא ס"ל כר"ש לעיל דאין הלחם מעכב הכבשים וליכא בהבאת הלחם אלא אכילת כהנים בלבד לא מסתבר למימר דמועד קאי אשתי הלחם לומר דאפייתן דוחה שבת משום מצות אכילת כהנים דהא לא הויא דומיא דתמיד והתוס' כתבו לעיל (דף ע"ב ע"א) בד"ה אמאי דדומיא דתמיד בעינן אבל לחם הפנים לא משכחת לי' אלא בשבת והא דתנן ואפייתן בפנים ע"כ פירושו דאופין מע"ש בתנור קודש ומקשה שפיר דאיפסל בלינה ואע"ג דבלחם הפנים נמי ליכא קרא דאפייתן דוחה שבת מ"מ כיון דלא משכחת לה אלא בשבת לא מסתבר לומר דכוונת הכתוב דאפו תמיד בתנור חול שלא כמצותו דלכתחילה ורש"י הוכרח לפרש כן משום תירוצו של רב אשי דמתרץ מבפנים במקום זריזין שישמרו שלא יחמיץ וקשה תינח לחם הפנים דמצותו לבוא מצה אבל שתי הלחם דמצותן לבוא חמץ מאי איכא למימר כמו שהובא קושיא זו בנו"ב מ"ק חלק או"ח סוף סימן ט"ו ולפירוש רש"י מתורץ שפיר דבשתי הלחם שפיר יש לפרש דאפייתן בפנים ממש דהיינו בעזרה משום דתנור מקדש וכגון שחל עצרת בחול אבל בלחם הפנים דלא משכחת לה כלל בחול צריך לומר דבפנים היינו במקום זריזין שלא יחמיץ ובתנור חול דכיון דליכא קרא בהדיא דאופין אותו בשבת וליכא למידק דדוחה שבת אלא משום דאי אפו לה מע"ש איפסל בלינה שפיר יש לומר דאופין אותו תמיד בתנור חול:

בד"ה דקאפו בחול כו' דקאפו לי' כצ"ל:

בד"ה אף כי היום יקדש בכלי התנור ואיפסל לי' כו' אלמא תנור מקדש ודוחה שבת. משמע מדבריו דלר"י נמי אין הלחם מתקדש אלא בתנור וקשה דא"כ סבר דמדת יבש לא נתקדשה ואמאי קאמר דכל מעשיהם בפנים ונראה לפרש דודאי סובר ר"י דמדת יבש נתקדשה לענין דמיפסל ביוצא ומשו"ה קאמר דכל מעשיהם בפנים אבל לענין ליפסל בטבול יום ומחוסר כיפורים ובלינה בעי דוקא תנור ורש"י משמע לי' לפרש כן משום דמוכח כן מדברי הגמ' מדקאמר ר"י סבר בחול אשכחינהו דקא אפו לי' ואי יקדש בכלי היינו במדת היבש הוה בעי למימר בחול אשכחינהו דקא מדדו לי' ואל תתמה האיך אפשר לומר דלענין יוצא נתקדש במדת היבש ולא לדברים אחרים דהא מצינו כן לעיל (דף מ"ז ע"א) בשתי הלחם דקאמר איכא בינייהו לאיפסולי ביוצא דלרבי מיפסל ביוצא ע"י קדושת השחיטה ואפי"ה תפיס פדיונו ונפיק לחולין והטעם נראה לי להוכיח ממשנה דמעילה פרק ב' משנה ז' דקתני גבי לחם הפנים קרב בתנור הוכשר להפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ולהסדר על גבי השולחן מבואר בהדיא דאפילו התנור אינו מקדש כ"ז דאין ראוי להסדר על השולחן דהיינו משקרמו פני' ואין מקדש הלחם משנכנס בתוכו וע"כ הטעם דכלי שרת אין מקדש קדושת הגוף גמורה כ"ז דאין ראוי לשום עבודה וה"ה בשתי הלחם דהא בשתי הלחם נמי תנן התם במעילה דאין התנור מקדשן אלא משקרמו פניהם ולפי זה ה"ה נמי מנחת מאפה תנור ואע"ג דמנחת מחבת ומרחשת ג"כ בעי אפיי' מ"מ קודם אפיי' ג"כ ראוי לעבודה דהיינו לבלילה דחשיב עבודה לענין דבעי כלי ובעי פנים כמו דאמרינן לעיל (דף ט' ע"א) אפילו למ"ד דחלות בוללן מ"מ מתן שמן בכלי היתה קודם נתינת הסולת ללישה ובין המתן שמן בכלי תחלה ובין מתן שמן השני שהיא לבלילה שנים חשובין עבודה לענין דבעי פנים ובעי כלי ושניהם נכללין בכל הש"ס בשם בלילה וכבר הוכחתי זה בראיות ברורות לעיל (בדף ט' ע"א) עיי"ש וכן כתבו התוס' הכא ובין למ"ד בוללן סלת ובין למ"ד בוללן חלות מ"מ בכלי שהי' לש ועורך הי' בולל לפיכך צריך בכלי שרת וכוונתם דמתן שמן בכלי תחלה הי' קודם נתינת הסולת ללישה אפילו למ"ד חלות בוללן וכמו שאפרש דבריהם בע"ה ית' וכדברי פרש"י דהכא כתבו התוס' לעיל (דף נ"ז ע"ב) בד"ה ושמעינן דהביאו ראי' מגמ' דהכא דאפילו למ"ד מדת יבש נתקדשה מ"מ לחם הפנים אין קדוש אלא בתנור למ"ד תנור מקדש או בשלחן למ"ד אין תנור מקדש אלא דלדברי התוס' אין לומר דקדושת הכלי של מדת יבש מועיל לענין ליפסל ביוצא דהתוס' ס"ל דבכל מקום אין קדושת כלי מועיל ליפסל ביוצא וצריך לומר לדבריהם דמדת יבש נתקדשה מועיל לענין דאינו יוצא לחולין בפדיון והא דכל מעשיהם בפנים משום דכיון דנתקדש קצת במדת היבש מיגנייא מילתא אי

מפיק להו אבראי ומדברי התוס' שהבאתי משמע נמי דה"ה לענין שתי הלחם דהביאו ראי' ממתניתין דמעילה דקתני קרמו בתנור הוכשרו כו' ובשתי הלחם נמי קתני כן ואין להקשות לפי זה דשתי הלחם אין קדוש במדת היבש אפילו אי מידת היבש נתקדשה מאי מייתי ראי' לעיל בגמ' (דף נ"ז ע"ב) דמדת יבש לא נתקדשה מקרא דכתיב גבי שתי הלחם אימתי הם לד' לאחר אפיי' דיש לומר משום דלמ"ד מדת יבש נתקדשה אפילו בשתי הלחם מועיל קצת לענין ליפסל ביוצא לפרש"י או דאינו יוצא לחולין לפירוש התוס' ומקרא דכתיב גבי שתי הלחם משמע דאין קדוש כלל עד לאחר אפיי' והתוי"ט כתב דמשום ר"ש נקט נמי בדברי ר"י דתנור מקדש דהא ודאי דלדידי' כיון דכל מעשיהם בפנים ס"ל דמדת יבש נתקדשה במחילה מכ"ת אישתמיטתי' דברי רש"י דהכא ודברי התוס' לעיל (דף נ"ז) שהבאתי:

בתוס' ד"ה אין טמאי מתים משתלחין כו' ואעפ"י שהיו נושאין ארונו של יוסף עמו במחיצתו מ"מ קשה כו' כצ"ל. פירוש וא"כ הנושאין טמאין טומאת מת דהמת מטמא במשא ושפיר ילפינן טמא מת מטמא מת מ"מ קשה הא דאמר לרבותא אפילו המת עצמו:

בד"ה לישתן ועריכתן בחוץ כו' כצ"ל:

בד"ה ומאי קושיא וכו' תימא אכתי קשיא סיפא כו'. ויש לדקדק מאי ס"ד דמקשה הא בפשיטות יש לתרץ דבחביתין יש שמן שנתקדש במדת הלח ונתינת השמן הוא קודם הלישה לשיטת התוס' וא"כ ע"כ צריך להיות הלישה ועריכה בפנים משום השמן ונראה דסברת המקשן היתה כיון דע"י קדושת כלי בלבד לא מיפסלא ביוצא אלא דמיגנייא מילתא אי אפיק להו אבראי לא הוי גנאי אלא דוקא אי מדת יבש נתקדשה דהסלת ג"כ נתקדש אבל משום השמן לא הוי גנאי לפי שהשמן אינו ניכר בפ"ע אלא מובלע בסולת וא"כ יכול לבלול השמן עם הסלת בפנים וללוש ולערוך בחוץ וע"כ הוכרחו לתרץ אח"כ דמשום דיש בחביתין שמן שנתקדש במדת הלח צריך להיות הלישה ועריכה בכלי הלח דהיינו כלי שרת שנמשח משום דגנאי הוא או משום השמן בכלי חול לאחר שנתקדש כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ח' ע"א) בד"ה ולר"ח וא"כ גם הסולת נתקדש בכלי הלח של הלישה ועריכה ושפיר הוי גנאי להוציא לחוץ ואע"ג שכתבו התוס' לעיל (דף ט' ע"א) בד"ה ור"ל דחביתין מיפסלי ביוצא ע"י קדושת כלי לבד משום דאין בהן קמיצה היינו דוקא ע"י קדושת כלי המכשיר אותו למזבח כגון לאחר אפיי' ויציקה דהא הביאו ראי' מזבחים (דף מ"ה ע"ב) והתם ילפינן מהא דכתיב יקרב בראוי ליקרב ודבר שאין לו

מתירין משיקדש בכלי הוא ראוי ליקרב וא"כ כשנמדד הסלת במדת היבש עדיין אינו ראוי ליקרב ואין נפסל ביוצא:

בא"**ד** וי"ל דאע"ג דעשרון לא נמשח חצי עשרון נמשח כו'. וקשה למאי הוצרכו לומר דחצי עשרון נמשח עדיפא הוו להו לתרץ דחצי עשרון נמי לא נמשח ואפי"ה לישתן ועריכתן בפנים משום דצריכין לקדש שלימה קודם שמחלק הסלת בחצי עשרון וכיון שנתקדש בכלי שרת מיגנייא מילתא אי אפיק להו אבראי ויש לומר כיון דסברא מוכרחת הוא לכ"ע דלאחר שנתקדש בכלי שרת גנאי הוא להשימו אח"כ בכלי חול כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ח' ע"א) בד"ה ולר"ח א"כ ע"כ צ"ל ה"נ דחצי עשרון נמשח ועדיין קשה מסיפא דקתני לישתן ועריכתן בפנים משמע דמדת יבש נתקדשה ע"כ הוצרכו לתרץ דלא קשה מסיפא דאיירי בחצי עשרון על הרישא דאיירי בעשרון דאע"ג דעשרון לא נמשח חצי עשרון נמשח מפני ההכרח:

בא"**ד** ובההוא שמעתא אמר רבי חנינא דאין מנחה קדושה בלא שמן. וקשה למאי הוצרכו להביא הא דר"ח הא שפיר יכולין לתרץ למ"ד דאין מנחה קדושה לחצאין אפילו אם לא יסבור כר"ח ונראה לתרץ דלמ"ד דאין קדושה לחצאין וצריכין לקדשה שלימה אם לא יסבור נמי הא דר"ח לא מתורץ קושייתם דהא שפיר יכולין לחלוק הסלת בחצי עשרון והשמן בלוג ומחצה וללוש ולערוך בחוץ ואח"כ ליתן השני חצאין בביסא לקדש שלימה של שחרית לצד אחד ושל בין הערבים לצד אחד ואע"ג דיליף מקרא הבא מנחה ואח"כ חוצהו דיחלק לאחר קידוש יש לומר דלא בא הכתוב לומר אלא דיקדש שלימה בביסא ולאח"כ חוצהו ומקטיר מחצה שחרית ומחצה בין הערבים אלא דלא מסתבר לפרש כן כמו שכתבו התוס' לר"ח ולא מסתבר למימר שיוכל לחלוק הסולת והשמן קודם שיתקדש בביסא משמע דאפשר לפרש כן אע"ג דילפינן מקרא אלא דלא מסתבר לומר כן והיינו דוקא לר"ח דמצינו שסובר כן כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ח' ע"א) בד"ה ולר"ח דבזה מתורץ דלא תיקשי עליו חצי עשרון למה נמשח למ"ד מדת יבש נתקדשה דליכא להקשות לדידי' דאם צריכין לקדש שלימה קודם שמחלק בחצי עשרון א"כ צריך להשים הסלת בביסא או בכלי אחר שלא לשום צורך אלא כדי לקדש שלימה אמאי לא משחו העשרון והוה נתקדש בעשרון ולא צריכין לקדש בכלי אחר דטירחא הוא לראות שלא יהא חסר סלתה משהו דאפילו אם משחו העשרון ג"כ לא הוי נתקדש דאין מנחה קדושה בלא שמן אבל למ"ד מנחה קדושה בלא שמן אע"ג דס"ל דאין קדושה לחצאין מסתבר יותר למימר דמקדשין שלימה לאחר שמחלק בחצי עשרון דהשתא לא קשה אמאי לא משחו העשרון כדי לקדש שלימה בעשרון דמה שמקדשין אותו שלימה בביסא

לא הוי שימה שלא לצורך דבלא הקידוש צריכין להשים בביסא לצורך לישה ולפי זה הא דכתבו התוס' אח"כ ומיהו למ"ד בפ"ק קדושה לחצאין כו' קשה מ"ש חצי עשרון דנמשח ומ"ש עשרון דלא נמשח הוו מצי להקשות אפילו למ"ד דאין קדושה לחצאין אלא דס"ל דמנחה קדושה בלא שמן והיינו רב ושמואל לעיל (דף ח') אלא דלא רצו להאריך כ"כ ולולא דמסתפינא הי' נראה להגי' שם בדברי התוס' דצ"ל להביא שלם מביתו ולמ"ד דאין קדושה לחצאין אלא דמנחה קדושה בלא שמן קשה כו':

בא"ד ומיהו למ"ד קדושה לחצאין כו'. לכאורה קשה הא כתבו התוס' לעיל (דף ח' ע"א) בד"ה ולר"ח דאין להקשות לר"א דאמר קדושה לחצאין עשרון מחוק לר"מ למה נמשח דמצוה לקדש שלימה וא"כ ה"נ יש לומר כן וי"ל דדוקא למ"ד אין קדושה לחצאין דילפינן מקרא לא מסתבר למימר שיוכל לחלוק הסלת והשמן קודם שנתקדש בביסא אבל למ"ד קדושה לחצאין אלא דמצוה לקדש שלימה שפיר ילך לקדש שלימה לאחר שמחלק ולא מתורץ מידי דהא דמצוה לקדש שלימה לא ילפינן ממחציתה כמו שכתבו התוס' שם דההוא אוקימנא להביא מביתו שלם ולעכב דחוקה כתיבא בי':

בא"ד ויש פירוש מרש"י שכתוב בו כו' דהא בפרק כל המנחות באות מצה דרשינן מקרא דמדת יבש לא נתקדשה כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ואע"ג דההוא קרא גבי עשרון כתיב ל"ש. פירוש דאנן קיי"ל כרבנן דלא דרשי טעמא דקרא:

בא"ד ובין למ"ד בפרק ואלו מנחות בוללן סלת ובין למ"ד בוללן חלות מ"מ בכלי שהי' לש ועורך הי' בולל לפיכך צריך בכלי שרת כו' כצ"ל. לכאורה משמע לפרש דאפילו למ"ד בוללן חלות ולא הי' במנחה שמן בשעת לישה אפי"ה לישתן ועריכתן בפנים משום דבאותו כלי שהי' לש ועורך הי' בולל אח"כ הפתיתין עם השמן והי' צריך כלי שרת וא"כ גם לישה ועריכה היתה בכלי שרת משו"ה בעי פנים אבל אין זה נכון דשפיר יכול לעשות הלישה ועריכה בכלי שרת בחוץ ואח"כ לעשות הבלילה בפנים ועוד מנין להם לומר דבכלי שהי' לש ועורך הי' בולל ועוד דמשום זה אין שייך למיתני דלישתן ועריכתן בפנים דלשון זה משמע דדינא הכי דאין לעשות בחוץ בשום אופן ולטעם זה יכול ללוש ולערוך בחוץ בכלי חול ואח"כ לעשות הבלילה בכלי שרת בפנים ועוד דלמאי הוצרכו להזכיר המ"ד דבוללן סלת ועוד דלפי זה גם מנחת מאפה לישתה ועריכתה בפנים בכלי שרת ולעיל (דף נ"ה ע"א) בד"ה כל המנחות. כתבו בהדיא דמנחת מאפה לישתה ועריכתה בחוץ כיון דלא בעי שמן עד לאחר אפיי' ע"כ נראה לפרש דזה הוא טעם אחר על הא דחביתין לישתן ועריכתן בפנים דמעיקרא כתבו משום דיש בהן שמן

שנתקדש במדת הלח וגנאי הוא להשימן בכלי חול ולאפוקי אבראי וע"כ נותן השמן בכלי שרת בפנים ואח"כ נותן הסלת על השמן ג"כ בכלי שרת בפנים וא"כ נתקדש הסלת נמי בכלי שרת ועכשיו כתבו דמן הדין אי אפשר לעשות הבלילה אלא בכלי שרת בפנים כדאמר ר"י לעיל (דף ט' ע"א) דבללה חוץ לחומת העזרה פסולה דכיון דעשייתה בכלי הוא נהי דכהונה לא בעי פנים מיהא בעי ובין למ"ד בוללן סלת ובין למ"ד בוללן חלות יש נמי בלילה בכלי שהוא לש ועורך דלא מיבעיא למ"ד בוללן סלת איכא שני מתנות שמן קודם הלישה דהיינו מתן שמן בכלי ומתן שמן לבלילה אלא אפילו למ"ד בוללן חלות מ"מ איכא המתן שמן בכלי קודם נתינת הסלת דהיא נמי צורך הבלילה ונכלל בשם בלילה בכ"מ דהא בשעת הלישה נבלל השמן עם הסלת ובעי נמי כלי שרת ופנים ור"י דאמר בללה חוץ לחומת העזרה פסולה גם המתן שמן בכלי בכלל כמו שכתבתי לעיל (דף ט') עיי"ש ומשום זה נתקדש הסלת בכלי שרת וע"כ עושה הלישה ועריכה בפנים דגנאי הוא לאפוקי אבראי לאחר שנתקדש וזה הוא דוקא במנחת חביתין וה"ה במנחת מחבת ומרחשת דיש בהן בשעת אפיי' דבחביתין כתיב על מחבת בשמן תעשה ובמחבת ומרחשת נמי קאמר לעיל (דף ס"ג ע"א) דמחבת מעשי' קשין ומרחשת מעשי' רכין משום דמחבת צפה והאור שורף את השמן ומרחשת עמוקה וכל השמן במקום אחד והשמן נד בתוכה כשמניח אצבעו עלי' ולא מצינו בכתוב במנחה כ"א שלשה מתנות שמן וכיון דבלילה ויציקה הם לאחר האפיי' ע"כ השמן שיש בשעת אפיי' הוא ע"י המתן שמן בכלי קודם לעשייתן אבל מנחת מאפה דנאפת בתנור בלא שמן כיון דהבלילה הוא בפתיתין המתן שמן בכלי דהוא נמי לצורך הבלילה ג"כ הוא קודם נתינת הפתיתין בכלי לצורך הבלילה:

בא"ד ואע"ג דמשמע מפירוש הקונטרס שזו היא נמי פירושו של ואין בהם מעשה כלי בחוץ והכל חדא מילתא הוא כו' כצ"ל. פירוש דהא דתנן ואין בהם מעשה כלי בחוץ קאי נמי אלישה ועריכה דאם עושה הלישה ועריכה בחוץ לא בעי כלי שרת דלפרש"י יכול לעשות הלישה ועריכה בלא שמן אם ירצה ומשו"ה יכול לעשות בחוץ הלישה ועריכה דכל המנחות חוץ מחביתין משום דנמדד בחצי עשרון דנמשח וכן כתב רש"י בהדיא לעיל (דף נ' ע"ב) בד"ה בפנים וז"ל ולישה ועריכה אע"ג דקודם מתן שמן הוא והאי תנא אית לי' מדת יבש לא נתקדשה מדלא מצריך לישת שאר מנחות בפנים הא בעינן פנים דקסבר חצי עשרון שבו הי' חולק חביתי כ"ג נמשח:

בד"ה דרך חול קא אפיתו לי' אף כי היום יקדש בכלי איפסל לי' בלינה כו' כצ"ל:

דף צו.
בגמרא ור"י ור"ש בגמ' פליגי פירוש דהגמ' דחי דברי ר' אבא בר כהנא בזה נמי דהוא קאמר דבקראי פליגי ומלשון לעולם הוי רגיל לומר משמע דלא פליגי בקראי אלא בגמ' אבל רבותיהן של ר"י ור"ש ע"כ פליגי בקראי אלא שאין אנו יודעין באיזה:
שם במתניתין טחינתן והרקדתן אינן דוחות את השבת כצ"ל וכן הוא במשנה שבמשניות:
שם כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש כו' ושאי אפשר לעשותה כו' כצ"ל:
שם וקרנותיהן ארבע כו' כצ"ל:
שם לחם הפנים ארכו י' טפחים ורחבו ה' טפחים כו' כצ"ל:
שם שיהא לו פנים כו' כצ"ל:
שם לחם הפנים ארכו י' ורחבו ה' כו' כצ"ל:
שם לחם הפנים ארכו י' ורחבו ה' כו' כצ"ל:
שם ונתת על המערכת לבונה זכה כו' כצ"ל:
שם ארבעה סניפין כו' כצ"ל:
שם לא סידור הקנים כו' כצ"ל ש"מ:
שם ושומטן ונותנן לארכו של שולחן כו' כצ"ל:
שם אשר יבשלו שם הכהנים את האשם ואת החטאת אשר יאפו כו' כצ"ל מצאתי:
ברש"י ד"ה חביתי כ"ג לישתן ועריכתן בפנים לדברי הכל שאותו חצי עשרון כו' כצ"ל וכן הוא בפירוש הרע"ב מברטנורה:
בא"ד ופעמים שמוציאו לחוץ כו' כצ"ל צ"ק. בד"ה ושא"א כו' דכיון דקדיש בכלי כו' כצ"ל:
בד"ה מעשה כלי כו' ולא בחוץ פירוש כשעושה הלישה ועריכה בחוץ לא בעי כלי ועיין לעיל (דף ט') מה שכתבתי שם ואין ראוי לכפול בכאן הדברים:
בד"ה וקרנותיהן שהי' מדביק כו' כצ"ל:
בד"ה שלא תטעה כו' בין בשיעור אורך בין בשיעור רוחב וקרנות כצ"ל ש"מ:
בד"ה זד"ד יה"ז זד"ד בשתי הלחם אורכן ז' ורחבן ד' וקרנותיהן ד' יה"ז לחם הפנים אורכו י' ורחבו ה' וקרנותיו ז' כצ"ל:
בד"ה שיהא לו פנים דפנות ל"א שיהא לו פנים זוית והן הן הקרנות כצ"ל מצאתי, ופנים מלשון פנה דהיינו זוית:
בד"ה ארכו י' כו' דאמר אמות כלים כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה טפחיים ומחצה למעלה מכאן ומכאן ובהן הן הקרנות ונמצאו זקופות בשוה כו' כצ"ל:
בד"ה נמצא ארכו ממלא כו' וכשהי' סודר האחר אצלו כו' כצ"ל:
בד"ה ארכו י"ב כו' והלחם ארכו עשרה כו' כצ"ל:
בד"ה מפוצלים לתת כו' כצ"ל:
בד"ה מה חטאת ואשם כו' לבלתי הוציא אל החצר החיצונה כצ"ל:
בד"ה ט"ו טפחים כו' נמצא שולחן מקדש ט"ו ונ"מ כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד מקדש לי' ליפסל בלינה כצ"ל. בד"ה משקע להו כו' ואינם מגביהין הלחם כצ"ל:
בתוס' ד"ה שאלו כו' לבלתי הוציא אל החצר החיצונה כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד אי למנחת מחבת ומרחשת הא כתיב בהו כלי כו' כצ"ל ומאפה תנור צריך למחוק דאינו מדברי התוס' אלא הגה מתלמיד טועה דהא לא אתי מהקישא אלא מעשה המנחה דבעי פנים והיינו לישה ועריכה ואפיי' דכל המנחות דיש בהן שמן ונתקדשו ומיגניא מילתא למיפק אבראי לאפוקי מעשה טחינה והרקדה דלא בעי פנים לא בעי נמי כלי וה"ה אפילו לישה ועריכה דמנחת מאפה ואפיי' דמנחת מאפה למ"ד דאין תנור מקדש דלא בעי פנים לפי שאין בה שמן קודם אפיי' לא ילפינן מהקישא ולא בעי כלי וכן כתבו בהדיא התוס' לעיל (דף נ"ה ע"א) בד"ה כל המנחות דלישה ועריכה של מנחת מאפה הוא בחוץ כלחם הפנים דמ"ש כיון דלא בעי שמן עד לאחר אפיי' וה"ה אפיי' למ"ד אין תנור מקדש וא"כ קרא לא מצי אתי למנחת מאפה לאפיי' דלמ"ד תנור מקדש לא צריך קרא ולמ"ד אין תנור מקדש יכול לעשות בחוץ והקישא דקרא בפנים משתעי וקושית התוס' מתורץ במה שכתבו לעיל (דף ס"ג ע"א) בד"ה וכשירות אבית פאגי שכתבו שם לתרץ קושיא אחרת דמנחות אינו דומה לחביתין דבחביתין כתיב על מחבת בשמן תעשה ולפיכך בעי כלי שרת אבל במנחות לא כתיב עשה במחבת עשה במרחשת עשה בתנור משו"ה לא בעי כלי שרת:
בד"ה והאיכא בזיכין כו' ונראה דלא קשה מידי כו' כצ"ל:
בא"ד דהא אמרינן בפ"ק דקומצין מנחה בכלי שע"ג קרקע שכן מצינו בסילוק בזיכין משמע דהוי כקומץ מע"ג השולחן. בצ"ק כתב שלא הבין דברי התוס' ודברי התוס' המה ברורים דכיון דהוי כקומץ מע"ג השולחן ע"כ דהשולחן נתקדש אוירו למעלה עד נגד הבזיכין ומשו"ה חשיבי הבזיכין כאלו הם תוך השולחן אבל אם השולחן לא נתקדש נגד הבזיכין א"כ הבזיכין מונחין חוץ לשולחן והוי כקומץ מגודש הביסא דפסולה משום דלא קמץ מתוכו של כלי דגודש הביסא לא נתקדש כדאמרינן לעיל (דף ז' ע"א) רב עמרם

אמר כגון שהחזירו לביסא גדושא ופריך ומקמץ היכי קמיץ ופרש"י תחלה כשקמץ מכלי זה והלא גדוש הוא וקמיצה מתוך הכלי בעינן כו':

דף צו:

בגמרא והאיכא מסגרת כו' כצ"ל:

שם פרקודי הוה מפרקדא ולחם בגוי' דשלחן הוה יתיב וקשה למאי הוצרך לומר דפרקודי הוה מפרקדא דודאי אין לפרש דע"י דהיתה המסגרת משופעת ונוטה כלפי חוץ הי' הלחם יתיב בגוי' דשלחן דאי איירי דהמסגרת היתה קבועה על גבו של שלחן אפילו אי היתה משופעת ונוטה כלפי חוץ מ"מ למטה המסגרת ממעטת רוחב השלחן והלחם יתיב על שיפוע של שלחן ולשון המתרץ דקאמר ולחם בגוי' דשלחן הוה יתיב משמע דיתיב על השלחן ממש ולא על המסגרת כלל וע"כ לפרש דהתרצן מתרץ דהמסגרת היתה קבועה על צידו של שולחן ומשו"ה יתיב הלחם על טהרו של שלחן וא"כ למה לי' למימר דפרקודי הוה מפרקדא הא אפילו אי היתה המסגרת זקופה בשוה הי' הלחם יתיב בגוי' דשלחן דהא אין המסגרת ממעט כלום ברוחב השלחן וכדמשמע מדברי ר"י דס"ל דמסגרתו למעלה היתה וקאמר דהמסגרת מעמדת את הלחם משמע דהלחם יתיב על השולחן ממש והמסגרת היתה זקופה בשוה ומעמדת את הלחם וע"כ ס"ל דמסגרתו לא היתה קבועה על גבו של שלחן אלא מצידו ובולט למעלה טפח ונראה לפרש דמשו"ה סליק אדעתי' דמקשה דהמסגרת היתה קבועה על גבו של שלחן משום דאי קבועה מצידו היתה מעמדת את הלחם ור' יוחנן קאי אפלוגתא דר"מ ור"י דמתניתין דקתני דהסניפין מעמידין את הלחם ומשו"ה הוכרח התרצן לומר דפרקודי הוה מפרקדא ולא היתה המסגרת מעמדת את הלחם ולפי זה שפיר יש לומר דהמסגרת היתה קבועה בצידו של שלחן ולחם בגוי' דשולחן הוה יתיב ובזה יש לפרש פרש"י בד"ה כדתניא דפירש דאיכא למ"ד דמסגרתו למטה היתה ולא קאמר דאיכא ר"י דקאמר דהמסגרת מעמדת את הלחם משמע דהלחם בגוי' דשלחן הוה יתיב משום דר"י קאי על המתניתין דקתני דהסניפין מעמידין את הלחם ולא ס"ל כר"י:

שם מ"ט דומיא דשק בעינן כו' שולחן נמי כו' מן מ"ט הוא התחלת התירוץ:

שם טהור מכלל שהוא טמא ואמאי כלי עץ העשוי לנחת הוא וכל כלי עץ העשוי לנחת אין מקבל טומאה אלא מלמד שמגביהין אותו ומראין בו לעולי רגלים ואומרים להם כו' כדר"י בן לוי כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה למטה היתה כו' כגובה ד' רגליו של שולחן כו' כן הוא הנוסחא הנכונה פירוש דהמסגרת היתה גבוה מצומצם כגובה רגליו של שולחן כדי דהשולחן יהי' מונח על ד' רגליו של שולחן ועל המסגרת:

בד"ה פרקודי הוה מפרקדא כו' כצ"ל:

בד"ה כדתניא כו' למטה היתה סה"ד ומה"ד לדברי האומר מסגרתו למטה היתה קבוע ברגלים כו' כצ"ל:

בד"ה טמאה כו' ואין טבלא זו כשאר פשוטי כלי עץ דרחבה היא בית קיבולה סה"ד ומן כל פשיטי כלי עץ עד למדרסות אין לו שייכות לכאן וצריך למוחקו ובס"א אינו ש"מ:

בד"ה לדברי האומר מסגרתו למעלה היתה כו' כצ"ל:

בד"ה טהור מכלל שהוא טמא והא עשוי לנחת הוא שאין מגביהין אותו כו' כצ"ל. וכוונתו בזה שכתב שאין מגביהין אותו כמו שכתבו התוס' בד"ה כלי עץ העשוי לנחת הוא דמה שמסלקין אותו בסילוק מסעות אין זה טלטול כיון דמקומו קבוע פירוש דאין מטלטלין אותו אלא בסילוק מסעות שצריכין לקבוע מקומו במקום אחר אבל כשקבוע באותו מקום אין מגביהין אותו כלל ממקומו:

בד"ה ותיפוק לי' כו' מקבל טומאה משום ציפויו כו' ואפילו עשוי לנחת כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה שייר אין כו' דחזי למלאכתו ראשונה כו' כצ"ל:

בד"ה וכי תימא כו' ושולחן של מקדש כו' כצ"ל מצאתי והד"א:

בתוס' ד"ה לא הי' שם סניפין כו' ומכילתי' יש ליישב אקנים נמי שגם הם היו סונפין את הלחם כו' כצ"ל וסונפין פירוש סומכין:

בא"ד והא דכתיב את קשות הנסך כו' אבל הא דכתיב ומנקיותיו אשר יוסך בהן אין לפרש סניפין של קנים שמסככין את הלחם דאשר יוסך בהן משמע דמנקיותיו בעצמם מסככין את הלחם והיינו קנים דוקא:

בא"ד כדפרש"י לעיל שהסניפין מעמידין את הקנים כצ"ל. דרש"י פירש לעיל דהסניפין היו מפוצלין בראשיהן כדי הראשי קנים על אותן פיצולין:

בד"ה מסגרתו של שלחן מעמדת את הלחם כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה לדברי האומר מסגרתו למטה היתה כו' טמאה כשולחן של מקדש כו' דרחבה היא בית קיבולה כו' משום דאית לי' בית קיבול כו' טומאה מדאורייתא באין לו תוך בכלי שטף כו' טבלא המתהפכת כיש לה תוך חשיבא כו' אין לו תוך כדפירש בקונטרס כו' כצ"ל:

בא"ד א"נ ההוא שינויא דלא כר"י כו' דלר"י למ"ד מסגרתו למטה היתה מדאורייתא טמא ולמ"ד מסגרתו למעלה היתה עכ"פ ספק דאורייתא איכא:

בא"ד הסולם והקולב והנחותה והמנורה כו' כצ"ל:
בא"ד ומשמש משמשי אדם אף אני ארבה כו' כצ"ל:
בא"ד לרבויי משמש אדם ומשמש משמשי אדם כו' כצ"ל בא"ד וע"כ בשעשאה כלי כו' כצ"ל:
בא"ד ואי הוה מצי למימר דדף של נחתומין הוי כטבלא כו' פירוש כמו דמתרץ בתחלה דדף של נחתומין מדרבנן אתיא כמ"ד מסגרתו למעלה היתה ומדאורייתא תיבעי ולכל הפחות אפילו את"ל דמדאורייתא טהורה טמאה עכ"פ מדרבנן:
בא"ד ורבינו שמואל פירש שם דההוא מסקנא לא קיימא. פירוש וא"כ יש לומר דדף של נחתומין לא הוי כטבלא דהכא וטהור אפילו מדרבנן והא דקאמר דטמא מדרבנן לא קאי במסקנא:
בד"ח סילוקו כסידורו כו'. פירוש הא דקאמר ריב"ל סילוקו כסידורו דמשמע דהנס לא הי' אלא בסילוקו היינו כמ"ד דאפייתו דוחה שבת אבל למ"ד דאין אפייתו דוחה שבת לא הי' חם בשעת סידור בלא נס והנס הי' בין בסילוקו ובין בסידורו אבל לעיל (דף כ"ט) כתבו דלמ"ד אין אפייתו דוחה שבת חם היינו רך:
בד"ה כאן בציפוי שאינו עומד הוה מצי לאקשויי דשולחן ציפוי דעומד הוא כו' כצ"ל. פירוש דע"כ הי' הציפוי קבוע בעץ במסמרות דאל"כ במה הי' מחזיק הציפוי בהשולחן:
בא"ד א"נ לא הי' מחובר בעץ כו' כצ"ל. פירוש דהציפוי מלמעלה ומלמטה הי' מחתיכה אחת ועי"ז הי' הציפוי מחזיק בלא מסמרות:

דף צז.
בגמרא ול"ש לא חיפה את לבזבזין כו' כצ"ל:
שם ומקצעותיו לו כו' כצ"ל מצאתי נ"ב:
שם ר"י ור"א בחגיגה איתא ר"י ור"ל:
שם פיסקא ארבע סניפין של זהב הי' שם כו' כצ"ל מצאתי:
שם כל מלאכה שאפשר לעשותה כו' ושומטן כו' כצ"ל:
שם ולמוצאי שבת נכנס ומגבי' כו' באמות אמה אמה וטפח כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה וכ"ת עצי שלחן דשיטים חשיבי ולא בטלי כו' כצ"ל:
בד"ה ל"ש כו' אזלינן בתר ציפוי כו' כצ"ל:
בד"ה מנא הני מילי דעבדינן סניפין וקנים כצ"ל ש"מ:
בד"ה דפוסין שנילוש ונערך ונאפה בהן ומונח בהן לאחר רדייתן מן התנור כדאמר בריש פירקין כצ"ל:
בד"ה קשותיו אלו סניפין מריבויא דקרא כו' כצ"ל:

בד"ה אפשר דלא דחי עלייהו שבת דטעמא מאי כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה כדתניא כו' דלמוצאי שבת מסדר קנים סה"ד ומה"ד ומגבי' כו' כצ"ל:
בד"ה בבינוניות אפשר דגרס כך במתניתין:
בד"ה חוץ ממזבח הזהב כו' אמה סה"ד ומה"ד והקרן כו' ורוחב סה"ד ומה"ד והסובב כו' כצ"ל:
בד"ה אמת כלים כו' הזהב סה"ד ומה"ד מדות המזבח כו' כצ"ל והשאר צריך למחוק ש"מ:
בתוס' ד"ה שאני שולחן כו' הא רחמנא קריי' נמי כו' כצ"ל:
בא"ד דאפילו לא קאי אלא אשולחן כו' כצ"ל צ"ק:
בא"ד א"נ היינו טעמא דבטל ציפוי עבייהו כדמפרש התם טעמא דמתניתין. עיין במהרש"א על חגיגה שכתב לפרש דברי התוס' דהכא ודוחק הוא ולי נראה לפרש דכוונתם דכמו בשלחן בטל הציפוי לגבי השולחן משום דרחמנא קריי' עץ ולא על שם הציפוי הכי נמי במזבח בטל הציפוי לגבי המזבח משום דרחמנא קריי' אדמה ולא על שם הציפוי ורבנן לא פליגי עלי' דר"ל אלא דר"א ס"ל דמטעם דקריי' רחמנא אדמה הוי דינו כקרקע ורבנן ס"ל דאינו מועיל הא דקריי' רחמנא אדמה אלא לענין דלא בטל המזבח להציפוי אבל לא לענין דליהוי דינו כקרקע ולא מטהרי רבנן אלא דהוי כלי עץ העשוי לנחת:
בד"ה המזבח עץ שלש אמות כו' ושמא זה הי' גובהן של סניפין. פירוש גובהן של סניפין למעלה מהשולחן הי' שלש אמות דהיינו לר"ט דשלש אמות הם י"ח טפחים היו גבוהין ט"ו טפחים נגד גובה המערכה וג' טפחים בולטין בגובה למעלה מהמערכה ולר"י דשלש אמות הם ט"ו טפחים היו גבוהין י"ב טפחים נגד המערכה ושלש טפחים למעלה מהמערכה:
בד"ה לאורכו של שלחן כו' למדוד הקנים לאורכן. פירוש שטוח הקנים והוא לשון המקרא דכתיב ויתמודד על הילד ופירושו נשתטח על הילד:
בד"ה קשותיו כו'. דיבור זה עם דיבור שאחריו צריכין להיות קודם הדיבור המתחיל לאורכו של שלחן:
בד"ה לא סידור הקנים כו' משמע דליכא אלא איסור טלטול בעלמא כו' כצ"ל:
בד"ה תנן התם כו' פרק כל כלי בעלי בתים כצ"ל מצאתי:

דף צז:
בגמרא גבולה אל שפתה סביב כו' כצ"ל:
שם באמה בת ששה כו' כצ"ל:

שם מחיק האמה ועד אמה רוחב כו' כצ"ל ש"מ:
שם לקרן דרומית מזרחית ומולק כו' כצ"ל מצאתי:
שם ומבדיל ומוצה כו' כצ"ל ש"מ:
שם אלא חיק האמה כניסה כצ"ל בכל העמוד:
שם במאי אוקימתא בכניסה כו' כצ"ל:
שם והא תנן המזבח כו' כצ"ל ש"מ:
שם מקום הקרנות כו' כצ"ל:
שם מאה ושמונים ושבע מקום דריסת כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה חיק האמה היינו יסוד כו' כצ"ל:
בד"ה גבולה אל שפתה סביב זרת האחד אלו קרנות דמאמצעית כו' כצ"ל:
בד"ה זה גב המזבח זה מזבח הזהב כלומר כו' כצ"ל:
בד"ה ר"מ סבר כו' באמה בת חמשה הא שאר כלים כו' כצ"ל בד"ה קס"ד כו' ואותן חמשה אמות שבין יסוד וסובב כו' באמה בת חמשה סה"ד ומה"ד מחיק האמה כו' דהיינו סובב באמה בת חמשה כצ"ל:
בד"ה כמה בציר כו' דמזבח סה"ד ומה"ד תלתא כו' כצ"ל:
בד"ה חוגרו למזבח סביב סה"ד ומה"ד בין דמים עליונים כו' ועולת העוף למעלה ועולת בהמה למטה וטעמא מפרש כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מיצוי כו' וסוחט הווירידין כו' וכן פירש נמי לעיל (דף ב' ע"ב) בד"ה הזאה:
בד"ה אלא כולה עשר אמות כו' באורך וברוחב בנין המזבח סה"ד ומה"ד מזבח כמה הוי כו' כצ"ל. פירוש דמשו"ה קרי לעובי הקרנות כניסה משום דהם כונסין באורך ורוחב של בנין המזבח ועל ידיהם נתמעט מקום המערכה בין באורך ובין ברוחב:
בד"ה נמצא שלשים על שלשים כו' ברוחב סה"ד ומה"ד שלשים אמות ושני טפחים הוו דהא שתי אמות דאימעט בנות חמשה נינהו סה"ד ומה"ד נמצא כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה מקום הילוך כו' והאברים סה"ד ומה"ד נמצא כ"ד על כ"ד מקום המערכה כ"ה על פ"ה הואי דהא אמה דהילוך כו' כצ"ל. וכוונתו לתרץ אמאי לא פריך כ"ה ושני טפחים הוא:
בד"ה וכ"ת כו' מדדו כו' ובצרי להו כו' כ"ו על כ"ו סה"ד והשאר יש למחוק כנ"ל ש"מ:
בד"ה דתנן כל עזרה בין חצר והיכל היתה קפ"ז על קל"ה וא"כ כו' כצ"ל והד"א:
בד"ה ואמה רוחב כניסה כניסה דסובב כו' כצ"ל:
בד"ה גבולה אל שפתה סביב דגבייהו דקרנות באמה בת ה' כצ"ל:
בתוס' ד"ה אלא חיק האמה בגובהה כו' כצ"ל:

בא"ד ושליש אצבע בזכרותו. לעיל (דף מ"א ע"ב) בתוס' ד"ה ארבעה בגודל כתבו פירוש על בזכרותו עיי"ש:

בא"ד דאין נמוך אלא חומש אמה ומשהו והקשה בקונטרס כו' כצ"ל ותיבות חסר משהו יש למחוק והוא הג"ה מחכם אחד שהי' חסר בתוס' תיבת משהו והגי' מבחוץ חסר משהו וכוונתו שחסר בתוס' תיבת משהו והמעתיקים לא הבינו והכניסו בפנים חסר משהו ואבאר לך החשבון של"ב אמות הם שני אלפים ושלש מאות וארבעה שלישי אצבע וכפי הגירסא של רבותיו צריך לכל אמה גובה של מזבח שני מאות וששים ושנים שלישי אצבע אורך שיפוע של כבש נמצא לשמונה אמות של גובה המזבח צריך שני אלפים ותשעים וששה אורך שיפוע של כבש נשאר עוד שני מאות ושמונה שלישי אצבע אורך שיפוע של כבש ולארבעה חלקי חמישית אמה גובה מזבח צריך שני מאות ותשעה שלישי אצבע ועוד שלשה חלקי חמישית עשר אצבע אורך שיפוע של כבש שהם שמונה חלקי חמישית עשר אצבע יותר מל"ב אמות וכיון שהכבש לא הי' רק ל"ב אמות ע"כ הי' הכבש נמוך מגג המזבח חומש אמה ומשהו:

בא"ד ותירץ ר' נתן מדודיא כו' כצ"ל:

דף צח.

בגמרא כמה הוי חמשין ותמניא כו' מקרטא ועד סובב כמה הוי כו' כצ"ל:

שם הייתי אומר אחת של ארבע ואחת של שמונה לכך נאמר שש יש לדקדק אמאי לא מתרץ הכא כמו דמתרץ לקמן אהא דאילו לא נאמר שתים ושש דהייתי אומר שלשה של ארבע ארבע דהא הכא נמי לא קאמר דלא נכתוב שש המערכת אלא דלא נכתוב שש כמו דאמר לקמן ולא נאמר שתים ושש ואין לומר משום דהכא נאמר שתים דהא אמר לקמן דאילו נאמר שתים מערכות שש המערכת הייתי אומר שלש של שש שש אע"ג דכתיב שתים ועוד קשה אמאי לא מתרץ לקמן אהא דאמר דאילו נאמר שתים עשרה חלות ומערכות ולוא נאמר שתים ושש דהייתי אומר אחת של ארבע ואחת של שמונה כמו דמתרץ הכא דהא ליכא שום שינוי בכתוב אלא דלקמן לא כתיב שתים ולכאורה אין מובן אמאי לא נוכל לומר אחת של ארבע ואחת של שמונה בלא תיבת שתים ונראה לפרש דהא יש להקשות אהא דמתרץ לקמן דהייתי אומר שלש של ארבע ארבע דלא נכתוב אלא ונתת אותם מערכות על השלחן הטהור ולא נכתוב המערכת וכן יש להקשות נמי אהא דקאמר דאילו נאמר שתים מערכות שש המערכת ולא נאמר שתים עשרה הייתי אומר שלש של שש שש דלא ליכתוב אלא שתים מערכות שש ולא ליכתוב המערכת וצריך לומר דהמערכת איצטריך לדרשא דת"כ ומביאו רש בפירוש

החומש דדריש על השולחן הטהור על טהרו של שלחן שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השולחן והיינו מדכתיב המערכת על השולחן הטהור דהמערכת יתירה אתי לדרשא זו ולא מהשולחן הטהור לחוד והיינו דוקא לאחר דכתיבי שתים ושש ושתים עשרה חלות דגלי קרא דהמערכת לא אתי למערכה שלישית ולפי זה יש לתרץ נמי קושיא הראשונה דדוקא אי לא כתיב שתים ושש יש לומר דהמערכת אתי למערכה שלישית וכן נמי אי כתיב שתים ושש ולא כתיב שתים עשרה חלות ולא מצינן לאקשויי דא"כ שתים למה לי דיש לומר דאי לא כתיב שתים הוה אמינא דשש לא אתי למנין החלות אלא למנין המערכות דבעינן ששה מערכות או שבעה אי דרשינן המערכת למערכה שלישית ואע"ג דלפי זה אין מבואר בכתוב מנין החלות שבכל מערכה הו"א דסתם מערכה הוא של שתי חנות אבל השתא דקיימינן אילו כתיב שתים ולא כתיב שש אין לומר דהמערכת אתי למערכה שלישית דא"כ שתים למה לי ומשו"ה הוכרח לתרץ באופן אחר דהייתי אומר דשתים מיותר דהמערכת מסתבר לומר דאתי לדרשא דת"כ אפילו אי לא כתיב שתים ושתים אתי למידרש דיכול לעשות שתי מערכות דאינן שוות אבל מערכות סתם בעינן שוות ומשו"ה לקמן אהא דאילו לא כתיב שתים ושש לא מצי לומר דהייתי אומר אחת של ארבע ואחת של שמונה ובזה מתורץ נמי הקושיא שהביא הש"מ בשם גליון דנכתוב שתים עשרה חלות ושש המערכת ולא נכתוב שתים מערכות דא"כ הוה איצטריך המערכת לענין לחם הפנים ולא הוי מצינן למידרש דרשא דת"כ שלא יהיו הסניפין מגביהין הלחם מעל גבי השולחן:

ברש"י ד"ה ל"ש הכי ול"ש הכי כלומר כניסתן דקרנות כו' כצ"ל. נראה לפרש כוונת רש"י במה דקאמר כלומר משום דיש לטעות ולפרש ל"ש הכי ול"ש הכי היינו דיש לומר דאמה דקרנות באמה בת חמש קאי אגובה לבד כמו דמפרש החשבון בגמ' ויש לומר נמי דקאי אכניסה לבד אבל הגובה דקרנות הוי באמה בת שש והחשבון הוא כך מזבח כמה הוי חמשין ותשעה פלגא דמזבח כמה הוי עשרון ותשעה ופלגא מקרנות ועד סיבב כמה הוי עשרון וארבעה כמה בציר לפלגי' דמזבח חמשא ופלגא ואם עשאה למטה מרגליו אמה אחת דהיינו אמה בת חמש כמו שפרש"י לעיל בעמוד הקודם נמצא דעדיין הוי פלגי' דטפח למעלה מן החוט אבל באמת לא נוכל לפרש כן דמשמע מתוך דברי הגמ' דאין לפרש האמות חדא בגובה וחדא בכניסה אלא דוקא אמה דסובב משום דכתיב ואמה רוחב דאל"כ קשה דיותר הוה לי' להגמ' לומר דחיק האמה בכניסה ואמה דקרנות בגובה וכולי' מזבח הוי חמשין ותשעה ופלגי' דמזבח עשרון ותשעה ופלגא ומקרנות ועד סובב הוי עשרון ותלתא ובציר לפלגי' דמזבח שית ופלגא ונרויח בזה דלא צריכין לדחוק

ולפרש כפרש"י דלמטה מרגליו אמה אחת היינו דוקא באמה בת חמש אלא ודאי הא דקאמר ל"ש הכי ול"ש הכי היינו דגובה הקרנות ע"כ באמה בת חמש אלא דכניסה ג"כ מצית לפרש באמה בת חמש:

בד"ה חמשין ותמניא דכולי' אמותיו כו' חוץ משתי אמותיו דהיינו מן הרצפה כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה השלחן ארכו י"ב ושמעינן לי' לר"מ כו' בת ששה סה"ד ומה"ד ופריך מדקרי לה בינוניות כו' כצ"ל:

בד"ה חדא לכספא וזהבא כו' כצ"ל:

בא"ד כשמתנין עם צורפי כסף וזהב כו' כצ"ל מש"מ קצת:

בד"ה כדי שידעו פו' ויתנו הודאה למלכות שהוציאם משם. פירוש למלך פרס שנתן להם רשות לעלות לא"י דמשמע לי' לרש"י דבין לר"ח ובין לר"י ציור שושן הבירה היתה בפקודת מלך פרס ולא מפי הנביאים:

בד"ה וירץ לפני אחאב אלי' רץ לפני אחאב כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה ועליהו לתרופה כו' קדשי הקדשים כתיב ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל כו' נוטריקון לתרופה להתיר פה שלמעלה כו' כצ"ל והד"א קצת משלי וקצת מצאתי:

בד"ה חזקי' ובר קפרא מפרשי מילתייהו טפי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ואילו נאמר כו' ולא נאמר שתים עשרה הייתי אומר כו' כצ"ל והד"א:

בא"ד דשתים מערכות שש הרי תרין המערכת הוה מערכה שלישית כו' כצ"ל. פירוש ומסתמא אמרינן דמערכה שלישית נמי הוה ששה כמו השתי מערכות דכתיב בהו בהדיא שש ומפרשינן דשש קאי אכל מערכה בפ"ע אבל לספרים דכתב בהו שלש של שלש מפרשינן דשש קאי על השתי מערכות ביחד וכל מערכה בפ"ע לא הויא אלא שלש והמערכת דאתי למערכה שלישית נמי הוה של שלש כמו השתי מערכות:

בא"ד ואם תרצה להוסיף שלישי סגי בג' חלות. צריך להבין מ"ש דלהגירסא שלש של שש מפרש דבעינן שלש מערכות של שש ולספרים דגרסי שלש של שלש מפרש דאם תרצה להוסיף שלישי ועוד דאין שום משמעות בכתוב דמערכה שלישית היא תלוי' ברצון הכהנים ונראה לפרש דהא דאמר ואם תרצה להוסיף פירושו דאם תדרוש תיבת המערכת למערכה שלישית ולא לדרשא דת"כ והא דפירש כן דוקא לגירסא שלש של שלש לפי דקשה דבשלמא להגירסא שלש של שש ניחא הא דהוצרך לומר דהייתי אומר שלש מערכות דשתי מערכות של שש הוא סברא הקיימת אבל להגירסא שלש של שלש

קשה למה הוצרך לומר דהייתי אומר שלש של שלש דהא אפילו שתים של שלש ג"כ היא סברא מוטעת לכן מפרש דהא דנקט שלש לאו דוקא אלא כלומר דאפילו אם תדרוש המערכת למערכה שלישית ג"כ סגי בשלש אבל עיקר הטעות במאי דהייתי אומר דכל מערכה הוא רק מג' חלות:

בד"ח לכך נאמר שתים עשרה דמשמע ותו לא. זה פירש לפי גירסת הספרים שלנו:

בד"ה כל הכלים דיבור זה וכן הדיבור שלאחריו אורכן לאורכו של בית ממזרח למערב יש למחוק דכבר פירש"י כן במשנתינו:

בד"ה כך הי' מונח מנ"ל מדבריו כך היו מונחים כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה בפרוכת כו' ליכא למימר הכי דבמקדש שני כו' כצ"ל ב"ח:

בתוס' ד"ה רואין אותו כאילו אינו כו' הצ"ק הבין דבתירוץ הגמ' על קושית הגמ' דהאיכא חציצה מתורץ נמי קושית התוס' וקושית התוס' אינו אלא על המקשן דאמאי לא הקשה הא אין שולחן מקדש יותר מי"ב ומשום הכי הקשה על התוס' דילמא קושית הגמ' הוא כקושית התוס' דבעינן על דהיינו שהבזיכין יהיו מונחין על הלחם ונמצא דהבזיכין מונחין למעלה מי"ב ואין השולחן מקדש ומשני דר' לטעמי' דלא בעי על ממש והבזיכין לא היו מונחין על הלחם אלא בסמוך אבל מל' התוס' משמע דקושייתם הוא אפי' לפי תי' הגמ' דר' ס"ל על בסמוך דלפי פירושו הוו בעי לציין והא בעינן על ולהקשות בלשון זה וא"ת הוה לי' להקשות הא אין שולחן מקדש יותר מי"ב ונמצא בזיכין למעלה מי"ב ולתרץ בלשון זה וי"ל דהי' יכול לתרץ כגון דמשקע לי' כו' אבל מדכתבו בלשון תימא הא אין השולחן מקדש כו' וי"ל כגון דמשקע לי' משמע דקושייתם הוא על הברייתא ולא על המקשן ונראה לפרש דשפיר מקשין אפילו אי ס"ל לר' על בסמוך דודאי אין כוונת הגמ' לתרץ דהברייתא איירי דהבזיכין הם מונחים על השולחן דא"כ אמאי הוצרך לומר דרואין אותו כאילו אינו הא אפילו אם רואין אותו כאילו ישנו ג"כ לא מיפסל הש"ש חלות של המערכה משום החלה היתירה ולא הוה בעי למימר אלא כשר ותו לא אלא ודאי דרבי מכשר אפילו אם הבזיכין הם מונחים על הלחם ואין החציצה פוסל בהם משום דלא בעי על ממש אלא בסמוך וכה"ג עכ"פ על בסמוך מקרי אלא דהכא גרע מעל בסמוך משום דאיכא הפסק של החלה השביעי בין הבזיכין ובין המערכה משו"ה קאמר דלא חשיב הפסק דרואין אותו כאילו אינו כיון דלא בעינן על ממש ואע"ג דאמרינן לעיל דלמ"ד על בסמוך מונחין הבזיכין באויר שבין שני הסדרים אין זה לעיכובא דפשיטא דעל ממש מיקרי ג"כ על בסמוך אלא דעל בסמוך לא מיקרי על ממש ולפי זה ודאי דלא נוכל לומר דקושית הגמ' הוא כקושית התוס' דא"כ לא מתרץ מידי:

דף צח:
בגמרא דכתיב ונסעו הקהתים נושאי המקדש ת"ר כו' כצ"ל ש"מ וכן משמע מפרש"י:
שם א"כ מצינו שלחן בדרום כו' כצ"ל:
שם מחצי הבית ולפנים כו' כצ"ל:
שם מדכתיב בנר מערבי לפני שד' מכלל כו' כצ"ל לפרש"י:
שם ואין דנין חוץ מפנים כצ"ל:
שם מנחה והכתיב אותו דמצדד להו כו' כצ"ל לפרש"י:
שם היינו דהוו יתבי עשרה בעשרון כו' עשרה בעשרון היכי הוו יתבי כצ"ל:
שם היכי מנח לי' ולמאן דאמר נמי מזרח ומערב שלחן דמשה היכי הוה מנח לי' מי סברת כו' כצ"ל לפרש"י:
ברש"י ד"ה כמין שני דדי אשה כו' ממזרח למערב שהוא אורכו של בית כצ"ל:
בד"ה ונסעו הקהתים שנים כו' כצ"ל. הא דהוצרך לפרש סוף הפסוק והקימו את המשכן עד בואם היינו משום דפירש נושאי המקדש היינו ארון וקשה מ"ש דנקט קרא נושאי הארון יותר מנושאי השלחן והמזבחות והמנורה ומפרש משום דקאמר אח"כ והקימו את המשכן עד בואם וזה לא הי' צריך אלא משום כבודו של ארון שלא יצטרך להיות מונח בחוץ ולהמתין עד הקמת המשכן:
בד"ה אלא של משה באמצע חמשה מימינו כו' ולקמן מפרש היכי מנחי כצ"ל ש"מ:
בד"ה תני חדא כו' מונחין כל השולחנות כו' כצ"ל:
בד"ה מזרח ומערב מונחים כו' דהיינו אורכן לאורכו של בית כצ"ל ש"מ:
בד"ה מדכתיב בנר מערבי כו' והחיצון של צד מערב קרי לי' נר מערבי כו'. פירוש דנר השני של המנורה מצד מזרח קרי חיצון של צד מערב והוא כפרש"י בכ"מ ולא קשה מידי:
בא"ד דאי בצפון ודרום אישתכח כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה דמצדד להו אצדודי כו' כצ"ל:
בד"ה אל מול פני המנורה כו' ומשמע קרא דאותן שעל הקנים מצודדות כלפי אותה של מערב כצ"ל ש"מ:
בד"ה היינו דיתבי עשר שולחנות בעשרים כו' בצד ראשו של זה קיימו ואע"ג כו' כצ"ל:
בד"ה ותו שלחן דמשה כו' היכא מונח כצ"ל ש"מ:
בד"ח ולמ"ד כו' אישתכח דיתיב חד שלחן כולי' בעשרים בעשרים אמות חיצוניות והשתא מתרץ לכולהו פירכי כצ"ל:
בד"ה מי סברת כו' ראשו של זה בצד ראשו של זה כצ"ל:

בד"ה בתרי ברי כו' ראשו של זה בצד ראשו של זה כו' אצל אותו של משה ולא בשורתו ואותם ה' ראשו של זה בצד ראשו של זה כצ"ל:

בתוס' ד"ה דוחקין כו' וא"כ אפילו למאי דאמר כו' כצ"ל מצאתי והוא ביומא (דף ע"ב ע"א):

בד"ה שאמצעי משובח כו' אבל קשה דמייתי נמי שאר ברייתות דראשון ואחרון משובחים כצ"ל מצאתי. פירוש וא"כ משמע דהא דאר"נ הכא דאמצעי משובח לאו לענין שלשם שקוראין בתורה קאמר דהא קאמר במגילה דראשון ואחרון נמי משובחים לענין זה:

בא"ד לכך נראה דהך דהכא מיתני' כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה תרי דרי הוו ומיתרצו השתא כו' כצ"ל:

דף צט.

בגמרא ושתי אמות ומחצה דבינו ביני ואמה דידי' ושתי אמות ומחצה כו' כצ"ל ב"ח:

שם שנאמר מנורת הזהב כו' כצ"ל מצאתי:

שם את השולחנות ועליהם לחם הפנים אלו כו' כצ"ל ב"ח:

שם מבפנים על פתח הבית כו' כצ"ל מצאתי:

שם תני ר' יוסף כו'. נראה דמשום דאירי במעלין בקודש ואין מורידין נקט נמי הך דרשא דר"י דשברי לוחות נמי מונחין בארון דהוא נמי משום דאין מורידין:

ברש"י בריש העמוד למ"ד מזרח ומערב יתבי הכי ולמ"ד כו' כצ"ל ש"מ והוא אמצע דיבור של ד"ה בתרי דרי הוו יתבי בסוף עמוד הקודם:

בד"ה בשלמא כו' שלא יהא מקצת מן השולחן בדרום כו' כצ"ל. ותיבת מערב נמחק וצריך להיות אצל הציור של השולחנות בצד מערב:

בא"ד דאי אפשר לצמצם חמש שולחנות כו' אפי"ה כיון דמאי דטפי כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אלא למ"ד מזרח ומערב הי' האורך כו' שיהו שני כהנים כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דשנים היו מסדרין בבת אחת כו' פירוש אע"ג דלא קתני בהדיא דשנים המסדרין היו הולכין זה בצד זה מ"מ יש להוכיח דהיו הולכין זה בצד זה דהא שנים מסדרין בב"א כדמשמע ממתניתין וא"כ אפילו אם תאמר דהלכו זה אחר זה ע"כ הראשון עמד עם הסדר אצל קצה השולחן של צד מזרח דלא הי' יכול לעבור מעליו משום דאין מעבירין על המצות והשני הוכרח להלוך דרך עלי' עם הסדר לקצה השולחן של צד מערב ולסדר עמו ביחד ונמצא שהיו מהלכין זה בצד זה:

בא"ד דקאכיל פלגא דאמתא בדרום כצ"ל:

בד"ה מי סברת דשלחן דמשה כו' דליבעי ב' הפרשות כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה לא דמידלו לי' כו' שלא הי' מונח כו' אלא משוך לצד מערב כו' כצ"ל:
בד"ה שמעלין בקודש כו' הרי עלייי' סה"ד ומה"ד ולא מורידין כו' כצ"ל:
בד"ה ויקם משה את המשכן כו' שבתחלה פורס היריעות ולא הורידן בהקמת העמודים והאדנים עד שהקים כולן. פירוש שבתחלה הי' פורס כל אורך ורוחב היריעות על עמודים שגבוהים מעט יותר מעשרה אמות כדי שיוכל להעמיד תחתיהן הקרשים והעמודים ואי לאו משום דאין מורידין כשהי' נגמר הקמת האדנים והקרשים של צד צפון ודרום ומעכב להוריד קצה היריעות אשר עודפים על אורך ורוחב של גג המשכן שיהיו למחיצות על הקרשים אע"ג דעדיין לא הקים האדנים והעמודים של צד מזרח כיון דהיריעות התחתונות לא היו עודפים כלל לצד המזרח אלא משום דאין מורידין אחז את היריעות למעלה עד שהקים נמי העמודים והאדנים של צד מזרח דאז הוכרח להוריד היריעות למטה סביב המחיצות והא דקאמר ואחז את היריעות בידו לאו דוקא בידו דאי אפשר שיאחז בשתי ידיו קצות היריעות אשר מרחק האורך הוא שמונה ועשרים אמות ומרחק הרוחב הוא ארבעים אמה אלא כלומר שסמכן בידו על עמודים ולא הורידן סביב המחיצות כמשפט וזה נלמד מדכתיב אח"כ ויפרש את האהל על המשכן ואילו הי' מוריד היריעות קודם הקמת העמודים והאדנים הי' פורס נמי את האהל על המשכן אבל אין לפרש שלא הוריד היריעות לגמרי בשעת הקמת העמודים דמזה אין להוכיח דאין מורידין אלא כיון דמצות הקמת המשכן היתה שיפרוס היריעות קודם הקמת העמודים והאדנים א"כ אם הי' מורד לא הי' מועיל כלום מה שפרס מקודם ושינה סדר הקמת המשכן ועוד אמאי לא נקט הקמת הקרשים ועוד דמנין לך לומר שלא הוריד היריעות בשעת הקמת העמודים והאדנים:
בתוס' בא"ד ראשו של זה בצד ראשו של זה כו' אפ"ה כיון דמאי דטפי טפח לא הוי לא חשיב לי' והא דתניא כו' כצ"ל:
בא"ד אע"ג דר"מ ס"ל צפון ודרום מונחין כו' פירוש דלמ"ד מזרח ומערב מונחין ניחא שפיר אפילו אי המזבח הי' בין שולחנות דשלמה למנורות דשלמה דהא מסיק בגמ' דשולחן דמשה מידלי לי' ומנח לי' ולא היו השולחנות אוכלין בחצי הצפוני אלא שבעה אמות דהיינו שתי אמות ומחצה שהיו משוכין מן הכותל הצפוני ושתי אמות ומחצה הפרשה בין שתי שורות השולחנות ושתי אמות של השולחנות והמזבח עומד באמצע ההיכל דהיינו חצי אמה על חלק הצפוני וחצי אמה על חלק הדרומי נמצא דעדיין הי' שתי אמות ומחצה ריווח פנוי בין השולחנות להמזבח:

בא"ד והמזבח הי' בין שולחן דמשה למנורה דמשה כו' זה הוא מוכרח דאי הי' בין שולחנות דשלמה למנורות דשלמה לא משכחת לה שיהי' המזבח עומד באמצע ההיכל דהא חמשה שולחנות אוכלין כל העשר אמות של חצי הצפוני ועוד מעט יותר דעשר בעשר לא יתיב:

בא"ד נמצא שלחן בצפון ומנורה בדרום פירוש דוקא על של משה מסדרן כר"י בר"י דבסמוך כו' כצ"ל צ"ק. וה"פ כיון דשולחן צריך להיות דוקא בצפון ע"כ הי' השלחן שבראש השורה סמוך לכותל הצפוני בדוחק כדי שלא יהא השולחן שבסוף השורה נכנס לחצי רוחב ההיכל הדרומי ומשום זה אין יכול לסדר הלחם על השולחן שבראש השורה הצפוני משום דהלחם יהי' סמוך לכותל ולא יהי' אויר בין הדפנות של הלחם ויבוא לידי עיפוש וא"כ ע"כ לפרש הפסוק את השולחנות ועליהם לחם הפנים כר"י בר"י בשלשה שולחנות שהי' במקדש:

בא"ד ומזבח הזהב הי' נתון בתוך הבית. פירוש באמצע ההיכל בין השולחן והמנורה:

בא"ד חולק את הבית פירוש באורכו דארכו הי' ארבעים אמה והמזבח נתון בתחלת עשרים אמה הפנימיות כמו דסיים מחצי הבית ולפנים:

בא"ד אי אפשר ליישב אותה ברייתא אלא כמ"ד מזרח ומערב מונחים פירוש כמו שכתבתי לעיל דלמ"ד צפון ודרום לא משכחת לה שיהא המזבח עומד באמצע ההיכל אלא כולו בחצי חלק הדרומי דחמשה שולחנות אוכלין כל העשרה אמות שבחצי חלק הצפוני אא"כ נאמר שהמזבח הי' עומד בין שולחן דמשה למנורה דמשה ובברייתא דהכא תני בהדיא דהמזבח הי' עומד בתחלת עשרים אמות הפנימים של צד מערב דהא קתני דחולק את הבית והיינו בארכו ואם הי' עומד בין שלחן דמשה למנורה דמשה הי' רחוק משפת עשרים הפנימיים ולפנים בערך ג' אמות וחצי דהא השולחנות רחבן אמה ובין השולחנות שעשה שלמה ובין שולחן דמשה הי' הפרשה של ב' אמות ומחצה ומזבח הי' עומד בין השולחן למנורה אלא שהי' משוך קימעא כלפי חוץ נמצא שהי' המזבח רחוק משפת עשרים הפנימים שלש אמות וחצי פחות קימעא:

בד"ה מלמד כו' זו אצל זו שהי' כ"ד טפחים לארבעתן כו' חמש עשרה טפחים באמה בת ששה כו' ומחצה באמה בת חמשה כו' כצ"ל:

בא"ד ומונחות אורכן לארכו של ארון ויכול ליישב ארבעתן זו אצל זו באורכן וברוחבן כן צ"ל וכן הוא בהדיא בשקלים וה"פ דלאורך הארון היו מונחין אורכן של לוחות שהיו ששה ולאחר שכלו אורך הלוחות היו מונחין שברי לוחות ג"כ באורכן וזה הוא כוונת התוס' שכתבו בסה"ד דהא דקאמר דהלוחות היו אוכלות בארון י"ב טפחים היינו בין

לוחות ושברי לוחות כשהיו מונחות זו אצל זו ארכן לארכו של ארון וכן מפורש בהדיא בשקלים עיי"ש ומה שכתבו התוס' ויכול ליישב ארבעתן זו אצל זו באורכן וברוחבן פי' שלא היו מונחין זו תחת זו אלא זו אצל זו דהלוחות והשברי לוחות היו מונחין לארכן זו לאחר זו לאורך הארון ושנים מכל אחד היו מונחים זו אצל זו ברוחבן והצ"ק לא עיין בירושלמי דשקלים:

דף צט:

בגמ' רנב"י אמר בשלשה לאוין. צריך להבין אמאי לא קאמר בארבעה לאוין דכיון דחשיב תרי השמר לשני לאוין ה"ה שני פן ולא קשה מידי דפן יסורו מלבבך לא אתי ללאו אלא ללמד דאינו עובר עד שישב ויסירם מלבו:

שם שנאמר השמר לך כו'. ויש לדקדק הא כבר הביא הגמ' פסוק זה כצורתו אצל דברי ר"ל ומשו"ה לא הביא הגמ' הפסוק אצל דברי רבינא ועוד דאמאי הוצרך קרא למעט מחמת אונסו בעבירות לאוין אלו יותר משאר עבירות דקיי"ל אונס רחמנא פטרי' ונראה לפרש דהא דקאמר יכול אפילו מחמת אונסו לא קאי על עבירות הלאוין אלא אהא דדרשינן מפסוק זה דכל השוכח דבר אחד ממשנתו כאילו מתחייב בנפשו והו"א לומר דאפילו מחמת אונס משום דאין זה עונש אלא כדדריש לקמן ר"י ור"א כל המשמר תורתו נשמתו משתמרת והיא סגולה משו"ה הוצרך קרא למעט ורנב"י הביא דרש זה לומר דמשו"ה אינו עובר בד' לאוין דתרי השמר ותרי פן משום דפן יסורו מלבבך אינו בא ללאו אלא למעט דאינו מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מלבו ור' דוסתאי בר ינאי ממעט מרק אפילו תקפה עליו משנתו דאין זה אונס כ"כ דהי' לו לשאול לחכמים ולהעמיד גרסתו ובמשניות קאמר משום ר"מ דממעטין מפן יסורו אפילו תקפה עליו משנתו והכא קאמר משמי' דנפשי':

שם כל המשמר את התורה נשמתו משתמרת כו' כצ"ל:

שם ופניהם לצפון כו' אף זו היתה תמיד כצ"ל ש"מ:

שם יצאו ונתנו על שולחן הזהב כו' כצ"ל:

שם לא ימוש ספר התורה כו' כצ"ל מצאתי:

שם מדת בשר ודם מסית כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה על פתח הבית אצל פתח ההיכל סה"ד ומה"ד בכניסתו ולא היו מניחים אותו שם אלא להראות שמעלין בקודש כו' כצ"ל. והא דפירש לעיל בעמוד הקודם בד"ה בכניסתו ועומדין לפוש אין כוונתו בזה הפירוש לומר דטעם שמניחים אותו שם הוא כדי לפוש אלא כוונתו לפרש דלא היו חוזרין ונוטלין אותו תיכף מעל השולחן אלא עומדין

לפוש וזה מוכרח מדאמר רב שמואל בר רב יצחק בירושלמי דשקלים לית כאן של כסף מפני שהוא מרתיח:

בא"ד על של זהב של משה סה"ד ומה"ד ועל של זהב כו' כצ"ל:

בא"ד כדקתני לקמן במתניתין סה"ד ומה"ד המכניסין כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה אפילו אלו נוטלין לעצמן. פירוש דלמאי דאמר מעיקרא אלו מושכין ואלו מניחין הי' מעשה שניהם ביחד דבשעה שהתחילו אלו להיות מושכין הלחם מעל השולחן באותה שעה התחילו אלו להיות מניחין הלחם על אותו מקום הפנוי מן השולחן וכן היו שניהם עושין ביחד עד שאלו מושכין כל הלחם מן השולחן ואלו מניחין כל הלחם על השולחן אבל אלו נוטלין ואלו מניחין הי' כל אחד עושה לבדו לעצמו דבתחלה הי' אלו נוטלין כל הלחם מעל השולחן ונשאר השולחן פנוי ואח"כ היו אלו מניחין:

בד"ה השעיר כו' נאכל לערב בליל שבת אעפ"י כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לא יהו עליך חובה כו' כך לא יאמר אדם כו' כצ"ל:

בתוס' בד"ה יכול אפילו מחמת אונסו משנה היא במסכת אבות. כוונת התוס' בזה לתרץ דלא תיקשי דהאיך יכול רנב"י שהוא אמורא לחלוק עם תנא רבי דוסתאי בר ינאי דממעט לי' מרק ולא מפן ומשמע להו להתוס' דתקפה עליו משנתו ומחמת אונסו הוא דבר אחד דתקפה עליו משנתו נמי אונס הוא ואע"ג דמצינו כמה פעמים בש"ס דאמורא חולק עם תנא במשמעות דורשין היכא דליכא נ"מ לדינא הכא יש שפיר נ"מ לדינא דלרנב"י דממעט לי' מפן אינו עובר אלא בשלשה לאוין דפן יסורו מלבבך אתי למיעוט ולא ללאו ולרבי דוסתאי דממעט לי' מרק עובר בארבעה לאוין ותירצו ע"ז דסברת רנב"י הוא משנה במסכת אבות ורבי דוסתאי בר ינאי אמר לה התם משום ר"מ:

בד"ה אחד של כסף כו' מפני שהוא מרתיח. פירוש ועי"ז יבוא לידי עיפוש ופריך לא כדין תני כו' פירוש שהי' חם ואפי"ה לא הי' מתעפש ומתרץ ריב"ל אמר אין מזכירין מעשה נסים פירוש דחום שע"י נס אינו מביא לידי עיפוש אבל ע"י חום שהוא בטבע מהכסף של השולחן יכול לבוא לידי עיפוש:

בא"ד ופירש בקונטרס בגמרא דהאי דקרי לה בברייתא כסף משום דשייש לבן ככסף ואין נראה דברייתא דתני של כסף היא ברייתא דשקלים ופלוגתא דתנאי היא כו' כצ"ל וה"פ דמפרש"י משמע דאין הברייתא חולק עם המשנה דתני של שייש אלא דברייתא קרי לשייש כסף לפי שהשייש לבן ככסף ולהתוס' לא נראה להו לפרש כן משום דאמר בשקלים תני של כסף ומשמע להו דקאי נמי אשולחן דאולם דמיוחד ללחם מדמייתי

עלה הנס שהי' חם ביום הלקחו וכוונת הירושלמי על אותה הברייתא שהוזכרה בגמ' שלנו בעמוד הקודם וא"כ משמע דפלוגתא דתנאי היא:
בא"ד אכולהו פריך כו'. פירוש אשולחן דאולם נמי דהי' של שייש ורב שמואל בר רב יצחק דמתרץ מפני שמרתיח קאי נמי אשולחן דאולם ואע"ג דהלחם הי' חם ביום הלקחו דרב שמואל בר רב יצחק לטעמי' בירושלמי דחייש להכי בלחם הפנים נמי כמו דאמר בשקלים דאין מזכירין מעשה נסים:

דף ק.
בגמ' תלמוד לומר העמיק הרחיב. דרשא זו שפיר הוה מצי למידרש מפסוק הראשון שהתחיל בו דהא סיים בסיפי' דקרא רחב לא מ צק תחת' אלא משום דרצה לדרוש מאידך קרא כל אינך דרשות נקט לי':
שם ששונאין את הבבליים כו' ששונאין את הבבליים כו' כצ"ל ש"מ:
שם במתניתין והקטיר את הבזיכין בשבת פסול ואין חייבין עליו משום פיגול כו' ואת הבזיכין בשבת והקטיר את הבזיכין לאחר השבת פסול ואין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא כו' כצ"ל. דפסול קאי אלחם ואין פסול הלחם משום הקטרת הבזיכין דכיון דהבזיכין לא היו על השולחן ז' ימים לא הגיע זמנן להקטיר ואין הקטרתן חשובה הקטרה כלל אלא משום דאין תקנה עוד ללחם כמו שפרש"י דנפסל בלינה של מוצאי שבת קרי לי' מהשתא פסול אבל בבבא השלישית גרסינן פסולה לשון נקבה לפי שהלחם יש לו תקנה ואינו נפסל אלא ההקטרה פסולה:
(**שם**) **והקטיר** הבזיכין בשבת פסולה כן גריס רש"י לעיל (דף צ' ע"א) ופירש שם דכיצד יעשה קאי אקודם הקטר הבזיכין וה"ק כיצד יעשה שיהו כשרים הלחם והבזיכין ולא ניחא לי' לפרש דכיצד יעשה קאי אלחם לאחר הקטר הבזיכין משום דא"כ הוה בעי למימר במתניתין דיניח עם הלחם בזיכין אחרים ויניחנו לשבת הבאה ומדקתני סתם יניחנו לשבת הבאה משמע דעדיין הבזיכין מונחין עם הלחם על השולחן וכן משמע נמי מדברי' התוס' לעיל (דף צ' ע"א) דגרסי פסולה דפירשו שם בד"ה כיצד יעשה שלא יבוא הדבר לפסול יניחנו עם הבזיכין לשבת הבאה וא"כ משמע דמפרשי כפרש"י דכיצד יעשה קאי אקודם הקטר הבזיכין ואי לא גרסי פסולה אין שום פירוש להא דקתני והקטיר הבזיכין בשבת דלא פירש כלל במתניתין מה דינו ואפילו לפירוש השני שכתבו שם א"נ מה יעשה מן הלחם אחר שהוקטרו הבזיכין נמי גרסי פסולה דהא אין מחולקין השני פירושים אלא בפירוש דכיצד יעשה ולא בהגירסא ושפיר מתפרש הפירוש השני אפילו להגרסא פסולה דפסולה קאי אהקטרה ולא אלחם וכן ברש"י ביומא (דף כ"ט

ע"א) גריס פסולה וכן הוא בתוס' ישינים שם וז"ל והקטיר את הבזיכין בשבת פירוש הקטרתו פסולה ולא הותר כלל הלחם ע"י הקטרת הבזיכין אבל בפירוש ר"ח לא גריס פסולה אבל א"ש כדפרישית עכ"ל ודברי הרב תוי"ט במשנה זו הם תמוהים שכתב דהרמב"ם גורס כגירסת רש"י פסולה ומשו"ה מסיים כיצד יעשה בלחם ובזיכין שסידרן לאחר השבת יניחם כו' ואי לאו דגריס פסולה היתה תקנה זו בלחם בלבד ולהביא בזיכין אחרים וכאי נמי שכתבו התוס' אבל משום דגרס פסולה לפיכך אין לו תקנה כשהוקטרו הבזיכין משמע דמפרש דמאן דגרס פסולה קאי אלחם ואין לו תקנה עוד להניח עמו בזיכין אחרים וזה אינו דזה מודו כ"ע דהלחם שנסדר שלא בזמנו יש לו תקנה בין הקטיר הבזיכין קודם זמנן בין לא הקטיר דהקטרת הבזיכין קודם זמנן לא חשיב הקטרה כלל ואין הלחם נפסל בהקטרתן אלא דמאן דגרם פסולה משמע לי' דפסולה קאי אהקטרה ולא אלחם ומאן דמשמע לי' דפסולה קאי אלחם לא גריס פסולה משום זה דאי אפשר לומר כלל דהלחם יפסול בהקטרת הבזיכין קודם זמנן וכמו דמשמע בהתוס' ישינים שכתבתי לעיל שכתב ובפירוש ר"ח לא גריס פסולה אבל א"ש כדפרישית הרי בהדיא דהר"ח לא גריס פסולה משום דמשמע לי' דפסולה קאי אלחם וזה אי אפשר וכן מצאתי נמי הג"ה ברש"י יומא (דף כ"ט ע"ב) וז"ל ול"נ דלא גריס פסולה דהא מסקנא דשמעתין דלא חשיב סידור יום ראשון סידור אלא כסידרו הקוף וכמונח בקופסא דמי ולמה יפסל הלחם בהקטר הבזיכין והלא לא קידש השלחן ללחם כלל אא"כ פירקו בשבת הבאה ויחזור ויסדרנו והכי מוכח נמי מדקתני כיצד יעשה אלמא יש תקנה לדבר וה"נ גריס בפירוש ר"ח איש רומי מתיב ר"ז וכו' והקטיר הבזיכין בשבת כיצד יעשה כו' ורבותא הוא דנקיט אע"ג דהקטיר הבזיכין בשבת כמו שרגילין לעשות יביא בזיכין אחרים ויסדר עם הלחם עכ"ל הג"ה הרי בהדיא דסברא פשוטה ומוכרחת היא דהלחם שנסדר שלא בזמנו אינו נפסל ע"י הקטר הבזיכין שלא בזמנם ורש"י דגרס פסולה יש להוכיח מדבריו דהלחם אין נפסל דפירש בד"ה פסול והכא אי אפשר לתקן ולומר יניחנו עד שבת הבאה דכיון דהלחם נסדר כדינו בשבת קדשו השולחן ושוב אין יכול להשהותן אלא עד שבת ראשונה דמפסל בלינה הרי בהדיא דגם בבבא דרישא אין נפסל הלחם ע"י הקטרת הבזיכין אלא דאין לו תקנה משום דמיפסל בלינה ואפילו אם לא הקטיר הבזיכין בשבת ג"כ פסול הלחם דהא אין יכול להקטיר הבזיכין עד שבת השניי' להבזיכין והלחם כבר נפסל בלינה בעמוד השחר של אחד בשבת הקודם לו ולא נקט והקטיר את הבזיכין בשבת אלא לאשמועינן דהלחם אין ניתר בהקטר הבזיכין ואין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא לפי שהבזיכין לא היו שבעה ימים שלימים על השולחן ועדיין לא הגיע זמנן

להקטיר וא"כ הכא דהלחם נסדר באחד בשבת שלא בזמנו שפיר יש תקנה ללחם אפילו לאחר הקטר הבזיכין כמו קודם הקטר אלא דרש"י מפרש דקאי כיצד יעשה אקודם הקטר הבזיכין משום דלא קאמר במתניתין דיניח עם הלחם בזיכין אחרים והא דלא מפרש במתניתין דין הלחם לאחר הקטר הבזיכין משום דלא הוצרך דנלמד מדין הלחם והבזיכין דקודם הקטר דכיון דיש תקנה להניח הלחם שבועיים על השולחן ואין נפסל בלינה ה"ה לאחר הקטר:

אבל מדברי הרמב"ם פ"ה מהל' תו"מ הל' י"ב נראה דהיתה לו גירסא אחרת במשנה ממה שהוא לפנינו וז"ל שם סידר הלחם בשבת כמצותו ולא הניח עמו בזיכי לבונה עד למחר ולשבת הבאה הקטיר הבזיכין נפסל הלחם ואינו קדוש וכן אם סידר הלחם והבזיכין באחד בשבת והקטיר הבזיכין לאחר שבת הבאה הלחם אינו קדוש ונפסל אבל אם הקטיר הבזיכין לא נפסל הלחם ובהלכה י"ג כתב כיצד יעשה בלחם ובזיכין שסידרן לאחר השבת יניחם שם על השולחן עד שיעבור עליהן יום השבת והן מסודרין ואח"כ יקטיר הבזיכין לאחר שבת הבאה אחר השבת שעברה עליהן והן מסודרין שאפילו נשאר הלחם עם הבזיכין על השולחן כמה שבתות אין בכך כלום ובהלכה י"ד כתב סידר את הלחם ואת הבזיכין בשבת כמצותן והקטיר את הבזיכין לאחר השבת בין לאחר שבת זו בין לאחר שבת אחרת הבאה נפסל הלחם והרי הוא כקדשים שנפסלו שחייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא כמו שיתבאר עכ"ל ומפרשי הרמב"ם נדחקו בפירוש דבריו דקשה דבמקום דתנן במשנתינו פסול ואין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא כתב בהלכה י"ד שחייבין עליו משום פיגול נותר וטמא וגם הוסיף דין שלא נזכר במשנתינו דהיינו סידר הלחם והבזיכין באחד בשבת והקטיר הבזיכין לאחר שבת הבאה הלחם אינו קדוש ונפסל ולא אביא מה שכתבו הרב הכ"מ והל"מ והתוי"ט בפירוש דבריו כיון שלא זכיתי להבין דבריהם וליישבם אלא אכתוב מה שנראה לענ"ד לפרש דברי הרמב"ם דמה שכתב הרמב"ם בהלכה י"ב סידר הלחם בשבת כמצותו כו' נפסל הלחם ואינו קדוש הוא ממש כהרישא דמשנתינו דהלחם פסול משום שאין לו תקנה ואין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא וזה כלל הרמב"ם במלות קצרות ואינו קדוש פירוש דאין הלחם קדוש ע"י הקטרת הקומץ עכ"פ דליהוי כקדשים שנפסלו דחייבין עליהם משום פיגול ונותר וטמא ומה שכתב הרמב"ם אח"כ וכן אם סידר הלחם והבזיכין באחד בשבת והקטיר הבזיכין לאחר שבת הבאה הלחם אינו קדוש ונפסל היינו המציעתא דמשנתינו אלא דהרמב"ם גורס במשנתינו באחד בשבת במקום בשבת דלגירסא שלפנינו קשה דהוה זו ואצ"ל זו דהא דהקטיר את הבזיכין לאחר השבת היינו לאחר השבת של הסידור וא"כ

לא היו הבזיכין עם הלחם על השולחן אלא יום אחד וכ"ש הוא מהרישא דהיו הבזיכין על השולחן עם הלחם ששה ימים ע"כ גרס הרמב"ם דהסידור הי' באחד בשבת וא"כ היו הבזיכין על השולחן שבעה ימים שלימים דהיינו מאחד בשבת עד אחד בשבת מ"מ לא חשיב הקטרת הבזיכין הקטרה לענין הלחם ואין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא כיון דהסידור הי' שלא בזמנו ולא קידשם השולחן והא דקאמר אבל אם הקטיר הבזיכין בשבת לא נפסל הלחם היא הסיפא דמשנתינו דקתני סידר את הלחם ואת הבזיכין לאחר השבת והקטיר הבזיכין בשבת פסולה פירוש דהקטרתו פסולה והלחם יש לו תקנה והטעם דבהקטיר את הבזיכין לאחר השבת הלחם נפסל ואין לו תקנה ובהקטיר את הבזיכין בשבת אינו נפסל ויש לו תקנה הוא משום דהרמב"ם לשיטתו דכתב בהלכה י"ג כיצד יעשה כו' עד שיעבור עליהן יום השבת והן מסודרין כו' מבואר בדבריו דלא בעינן שיפרקם ויסדרם מחדש ביום השבת דלא כפרש"י דפירש בד"ה נעשה כמו שסידרו הקוף ואין שולחן מקדשו אפילו בזמנו:

ונראה שטעמו דכיון דבמתניתין סתמא קתני יניחנו לשבת הבאה ולא קתני שיפרקנו ויחזור ויסדרנו משמע דרב אשי לא אמר דנעשה כמו שסידרו הקוף אלא לענין דלא ליקדשו בלילה דלא הוי זמנו ממש אע"ג דלילה לא הוי מחוסר זמן זה דוקא אם סידרו בלילה אבל לא אם עבר עליהן הלילה והן מסודרין מסידור שלא בזמנו אבל ביום שבת דהוי זמנו ממש אפילו אם הם מסודרין מסידור שלא בזמנו מקדשם השולחן וכן מבואר בהדיא בפירוש רגמ"ה דפירש וחשיב כמה דלא הוי מסודר מעיקרא אלא השתא בשבת בזמנו ומשו"ה אם הקטיר הבזיכין לאחר שבת הבאה כיון דעבר על הלחם יום שבת כשהוא מסודר הוי כאילו סידרו בשבת וקידשו השולחן ואם יניח עמו בזיכין אחרים לאחר הקטרת הבזיכין הראשונים ביום אחד בשבת הוי ממש כמו בבא דרישא דסידר את הלחם בשבת ואת הבזיכין לאחר השבת דהלחם פסול משום שאין לו תקנה דקודם שיגיע זמן הקטרת הבזיכין דהיינו בשבת שניי' שלאחר סידור הבזיכין כבר נפסל הלחם בלינה בעמוד השחר של יום אחד בשבת הקודם לו אבל אם הקטיר הבזיכין בשבת שפיר יש תקנה ללחם שיניח עמו בזיכין אחרים ויניחם על השולחן עד שבת שניי' והא דכתב בהלכה י"ד סידר את הלחם ואת הבזיכין בשבת כמצוותן והקטיר את הבזיכין לאחר השבת בין לאחר שבת זו בין לאחר שבת אחרת הבאה נפסל הלחם והרי הוא כקדשים שנפסלו דין זה אינו במשנתינו אלא הוא מהתוספתא כמו שכתב התוי"ט דפסול הלחם הוא משום פסול הקטרה דנקטר באחד בשבת שלא כמצוותו דכיון דהיו מונחין הלחם והבזיכין על השולחן שבעה ימים שלימים דהיינו שתי שבתות כבר הגיע זמן הבזיכין

להקטיר ומשו"ה מועיל הקטרת הבזיכין לקדש הלחם לפסול ולחייב עליהן משום פיגול ונותר וטמא ומ"ש בין לאחר שבת זו אין כוונתו אלאחר שבת ראשונה של סידור הלחם והבזיכין דא"כ יהא סותר דברי עצמו דכתב בהלכה י"ב וכן אם סידר הלחם והבזיכין בא' בשבת והקטיר הבזיכין לאחר שבת הבאה הלחם אינו קדוש דהיינו שאין חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא דהא כיון דעבר עליהן יום השבת והן מסודרין על השולחן השולחן מקדשן והוי ממש כמו סידר את הלחם ואת הבזיכין בשבת והקטיר הבזיכין לאחר השבת ועוד דכיון דלא הגיע עדיין זמן הבזיכין להקטיר לא חשיב הקטרתן הקטרה כלל לקדש את הלחם לחייב עליו משום פיגול נותר וטמא ועוד דא"כ הוה בעי למימר בין לאחר שבת זו בין לאחר שבת הבאה ומדקאמר בין לאחר שבת אחרת הבאה משמע דתיבת הבאה קאי נמי אלאחר שבת זו וה"ק בין לאחר שבת זו הבאה ובין לאחר שבת אחרת הבאה ולפי מה שכתבתי לעיל לפרש סברת הרמב"ם דרב אשי לא קאמר דהוי כמו שסידרו הקוף אלא בלילה משום דלא הוי זמנו ממש א"כ אפילו לאחר תירוצו של רב אשי ג"כ איתותב אבוה דרבי אבין וצריכין לומר דקסבר תנא דאבוה דרבי אבין לילה אין מחוסר זמן הא ימים מחוסרין זמן דאין לומר דלעולם כלי שרת מקדשין אפילו שלא בזמנן והכא שאני דבעי סידור וסידור דשלא בזמנו לא חשיב סידור דהא ס"ל להרמב"ם דבזמנו ממש מקדש השולחן אפילו סידור שלא בזמנו אלא דוקא בלילה משום דלא הוי זמנו ממש אין מקדש אלא הסידור הנעשה ג"כ בלילה אבל לא הסידור הנעשה מקודם דהוי שלא בזמנו כלל וא"כ אי אמרינן דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן עדיין קשה ליקדש השולחן בשעת הסידור באחד בשבת ומשום זה ניחא הא דפסק בפ"ג מהל' פסהמ"ק הלכה כ"א כלי שרת מקדשין שלא בזמנן להפסל אבל לא נתקרב כיצד דבר שמצותו ביום שנתקדש בכלי שרת בלילה ישרף אבל אינו קרב משמע דפסק כהתירוץ לילה אין מחוסר זמן אבל מחוסר זמן דימים אין מקדש אפילו להפסל אבל לפרש"י בדברי רב אשי דסידור שלא בזמנו לא חשיב סידור כלל ואפילו בזמנו ממש אין השולחן מקדשו לאחר תירוצו של רב אשי אין צריכין לומר דאיתותב אבוה דרבי אבין דשפיר מצינן למימר כאבוה דרבי אבין דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן והכא שאני דבעי סידור וסידור דשלא בזמנו לא חשיב סידור כלל וכן הוא בהדיא בתוס' לעיל (דף ז' ע"א) בד"ה אמר ר"י דכתבו שם וז"ל אע"ג דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן כדמסקינן בסוף שתי הלחם כו' וכן כתבו עוד בסוכה (דף נ' ע"א) בד"ה אמר חזקי' וקשה דהא מסיק הכא דאיתותב אבוה דרבי אבין ותנא דבי רבי אבין סבר לילה אין מחוסר זמן הא דימים מחוסר זמן ואין מקדש כלי שרת מחוסר זמן דימים אלא ודאי כוונתם כמו שכתבתי דלאחר תירוצו

של רב אשי לא איתותב אבוה דרבי אבין דהוא תני לה והוא אמר לה כלי שרת מקדשין שלא בזמנן וכן משמע נמי מדברי התוס' לעיל (דף נ"א ע"א) בד"ה אפי וכמו שכתבתי שם ודברי הרמב"ם בפירוש המשניות צריכין הג"ה וכצ"ל דין לחם הפנים כו' ומקטיר הבזיכין באותו יום שהוא יום השבת ואוכלין הלחם כו' שנתן עם הלחם ביום ראשון אותו הלחם פסול ואפי' לא נתקדש כו' שהלחם ג"כ נפסל ואינו קדוש אבל אם הקטיר הבזיכין בשבת אינו נפסל כו' ומה שכתב שם ולפיכך לא יקטיר הבזיכין בשבת ה"פ כיון דהלחם אינו נפסל ויש לו תקנה לפיכך לא יקטיר הבזיכין כו' ומה שכתב לפי שיום ראשון יהי' זה הוא נתינת טעם דמשו"ה הלחם אינו נפסל בלינה לאחר שעבר עליו שבעה ימים שלימים מיום הסידור לפי שהסידור הי' ביום הראשון שלא בזמנו ולא קידשו השולחן:

שם כיצד יעשה יניחנו על השולחן כו' שאפילו הוא על השולחן כו' כצ"ל:

שם אם הגיע זמן השחיטה כו' כצ"ל ש"מ:

שם כל הקרב ביום קדוש ביום בלילה קדוש בין ביום ובין בלילה כצ"ל ב"ח וכן הוא בתמורה (דף י"ד):

שם כיצד יעשה יניחנו לשבת הבאה שאפילו הוא על השולחן כו' מקדשין שלא בזמנן ליפסל ליקדש וליפסל כו' ואבוה דרבי אבין כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה פסול כו' שלא הי' על השולחן אלא ששה ימים כו'. פירוש שלא לן אלא ששה לינות דהלחם והבזיכין צריכין להיות על השולחן שתי שבתות דהיינו שמונה ימים מקוטעין בלא לילות כדי שיהיו שבעה ימים שלימים עם לילות ומה שכתב רש"י לקמן בד"ה ליקדש מאחד בשבת שהרי שהה יותר משמונה ימים כוונתו יותר משמונה ימים מקוטעין דמאחד בשבת עד עמוד השחר של שני בשבת הוי תשעה ימים מקוטעין דהיינו שמונה ימים שלימים עם לילות ולינת ליל השמיני פוסלו וכן כתב רש"י בע"ב בד"ה כי מטא ליליא דבי שימשי כו' שהרי עומד שם שמונה ימים שלימים פי' עם לילות ולינת ליל השמיני פוסלו:

בא"ד ושוב אין יכול להשהותו אלא כו' כצ"ל:

בא"ד דמיפסל בלינה הואיל ולן הלחם בלא בזיכין כן הוא הנוסחא הנכונה והש"מ מוחק מן הואיל עד בזיכין והב"ח והצ"ק מגיהין ול"נ דזו הנוסחא מדוקדקת עד מאוד וכוונתו בזה ליתן טעם אהא דקאמר דמיפסל בלינה דקשה דהא בזבחים (דף פ"ז ע"א) בעי רבא מרבה אי מדמינן מזבח לשולחן לענין שאין לינה מועלת בראשו של מזבח כמו בראשו של שולחן ויליף לה מהא דתנן הכא שאפילו הוא על השולחן ימים רבים אין בכך כלום

ע"כ מתרץ דדוקא כשנסדרו הלחם והבזיכין כמצוותן וכשיעבור עליהם ז' ימים שלימים ראויין להקטרת בזיכין נעשה לחמו של שולחן ואין לינה מועלת בראשו של שולחן אבל הכא דסידר את הבזיכין לאחר השבת וכשעבר על הלחם ז' ימים שלימים אינו ראוי להקטרת בזיכין דהא לן הלחם לילה אחת בלא בזיכין לא הוי לחמו של שלחן ופוסל בו לינה אפילו בראשו של שלחן וחילוק זה איתא בהג"ה של התוס' זבחים (דף פז ע"א) בד"ה לשולחן דשם הקשו התוס' מנא לי' דלא פסול לאחר שבת כשנסדר כהלכתו ותירצו דדייק מלישנא יתירא דקאמר שאפילו הוא על השולחן כו' דמשמע שבא להוסיף בענין זה והקשה בהג"ה מסוגיא דהכא דקאמר ואי ס"ד כלי שרת מקדשין שלא בזמנן ליקדש וליפסל ומהא דקאמר הכא ואי לילה אין מחוסר זמן כי מטי ליליא דבי שימשי תיקדש ותיפסל מבואר בהדיא דאם השולחן מקדש נפסל בלינה והא דתנן דלא מיפסל הוא מטעם דלא קידשו השולחן שלא בזמנו ותירץ בהג"ה דכי נסדר כהלכתו נעשה לחמו של מזבח טפי והא דמתרץ אקו' כיון דלילה אין מחוסר זמן בי שימשי לפסול כיון דנסדר שלא כהלכתו נעשה כמי שסידרו הקוף משמע אם סדרו כהלכתו נפסל בלינה י"ל דדוקא אם נסדר בלילה דכיון דלילה אין מחוסר זמן נפסל בלינה כיון דלא הוי כהלכתו ממש או שלא בזמנו אי כלי שרת מקדשין שלא בזמנן אבל אם נסדר כהלכתו ממש ביום השבת אפילו הי' שם ימים רבים אינו נפסל דנעשה לחמו של מזבח אלא שכתבו שם בלשון וצ"ע אי מצי למימר הכי ואיני יודע אמאי הניחו בצ"ע הא מסתבר שפיר למימר הכי ומוכרח הוא לומר כן וכמבואר בפרש"י דהכא ונראה לי דזה הוא ג"כ כוונת רש"י ביומא (דף כ"ט ע"ב) בד"ה תיקדש ותיפסל כו' ליפסל בסידור שלא בזמנו וקשה דלא מצינו בשום מקום דהלחם יפסל משום סידור שלא בזמנו לבד אלא ה"פ דאע"ג דבנסדר בזמנו אין הלחם נפסל בראשו של שלחן מ"מ בסידור שלא בזמנו שפיר נפסל לאחר שבעה ימים שלימים מהסידור בלינת ליל השמיני ובד"ה כי מטי בי שימשי כו' יש ט"ס וכצ"ל ותיפסל משום סידור לילה ולשחרית של שבת שני' נפסל בלינה וה"פ דמשום דנסדר בלילה דלילה לא הוי מחוסר זמן קידשו השולחן לענין שתיפסל בלינה בשחרית של שבת שני' וכן מבואר נמי בהרמב"ם פרק ה' מה' תו"מ הל' י"ד שכתב שאפילו הוא כמה שבתות על השולחן אין נפסל בלינה ועיין בלח"מ שם:

בד"ה וטמא כו' כדאמר בהקומץ רבה (דף כ"ה) הנותר כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה לאחר שבת למחר. הא דפירש למחר ולא לאחר שבת שני' משום דבתוספתא דפירקין איתא הך בבא ותני וחייבין עליו משום פיגול נותר וטמא ע"כ מוכרחין לומר דמתניתין דקתני ואין חייבין עליו כו' איירי דהקטיר הבזיכין תיכף למחר דלא היו

הבזיכין ראויין להקטרה ולא חשיב הקטרתן הקטרה כלל לענין הלחם אבל בתוספתא איירי כשהקטיר הבזיכין לאחר שבת השניי' דכבר היו ראויין הבזיכין להקטרה ביום שבת הקודם ומשו"ה אע"ג דאין הלחם ניתר ע"י הקטרת הבזיכין משום דנקטרו לאחר השבת שלא כמצוותן מ"מ מועיל הקטרתן לענין הלחם דמביא את הלחם לידי פיגול נותר וטמא ועוד דאי אמרינן דאפילו אם הקטיר הבזיכין לאחר שבת השניי' אין חייבין על הלחם משום פיגול נותר וטמא א"כ לא מיפסל הלחם משום הקטר הבזיכין ואמאי קתני במתניתין דהלחם פסול הא כיון דהלחם והבזיכין נסדר כהלכתו ביום השבת אין הלחם נפסל בלינה אפילו אם מונח על השולחן כמה שבתות יניח עם הלחם בזיכין אחרים ויניחנו לשבת הבאה:

בד"ה יניחנו לשבת הבאה כו' הלכך לא מיפסל בלינה למוצאי אחד בשבת כצ"ל. דבמוצאי שבת ממש אפילו אם קידשו השולחן באחד בשבת לא מיפסל דעדיין לא עבר עליו יותר משבעה לינות:

בד"ה מתתיא בן שמואל כו' אמור אם האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר לו הן כו' כצ"ל ש"מ. ופירוש זה של רש"י הוא כחד לישנא ביומא דהך דקאי אאיגרא אומר האיר פני כל המזרח והך דקאי אארעא שואל להך דקאי אאיגרא אם האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר לו הן:

בד"ה מקדשין וזה שקמץ ונתן קומץ בכלי כו' מקדש לי' כלי כו'. לכאורה קשה כיון דאי לא נתן בכלי הוה מהדר קומץ לדוכתי' משום דלא הוה עליו קדושת קומץ כלל כי נתן קומץ בכלי מאי הוה הא כלי שרת אין מקדש אלא קומץ אבל לא מנחה שלא נקמצה וצריך לומר כמו דאמר בגמ' לעיל (דף ו' ע"ב) על הא דתניא במה דברים אמורים שקמץ ולא קידש אבל קידש פסול וקאי אהא דמכשר בן בתירא קמיצת כל הפסולין שיחזיר הקומץ לתוך הכלי ויחזור הכשר ויקמוץ ופריך בגמ' אי קמיצת פסולין עבודה היא אע"ג דלא עביד לה מתן כלי אי קמיצת פסולין לאו עבודה היא כי עביד לה מתן כלי מאי הוה ומתרץ ר"נ לעולם עבודה היא ולא גמרה עבודתה עד דעביד לה מתן כלי ונראה דקושית הגמ' היא דוקא לבן בתירא אבל לרבנן דפסלי בקמיצת פסולין אע"ג דלא קידש ה"ה בקמיצת לילה דאין לומר דקמיצת לילה גרע ואפילו רבנן מודו שיחזיר ויחזור ח"ן ביום חדא דבמליקה מצינו איפכא דמליקת לילה לכ"ע ל מטמאה בבית הבליעה ומליקת זר ס"ל לרב דמטמאה בבית הבליעה לעיל (דף ס"ח ע"ב) והא דלא מפרש בפשיטות דקאי אקידוש כל המנחה בכלי שרת קודם קמיצה כפירוש התוס' משום דלפירוש זה קשה מאי איריא נקמצה אפילו לא נקמצה נמי דהא אין כאן פסול קמיצה אלא פסול לינה

אבל קשה הא עדיין תקשה אפילו לא נקמצה נמי דע"כ איירי שקידש המנחה בכלי קודם קמיצה דאל"כ לא הוי קמיצה כלל ואפילו קידש כדמשמע לעיל (דף ז' ע"ב) דאמר דמקדשין מנחה בכלי שע"ג קרקע וקומץ מנחה מכלי שע"ג קרקע ויש לומר כמו שכתבו התוס' בתחלת דבריהם דמשום דנקמצה ואיכא פסול קמיצה שורפין מיד אפילו קודם שנפסלה בלינה שוב ראיתי במהרש"א ביומא (דף כ"ט) שכתב לפרש דברי רש"י דמיירי שלא נתקדשה המנחה בכלי שרת קודם הקמיצה מדנקט נקמצה אכתוב לתרץ שיהו דברי הרש"א קיימין עפ"י מה שכתבתי לעיל (די"א ע"ב) לפרש דברי התוס' בד"ה כגון ולעיל (דנ"א ע"א) לפרש ד' התוס' בד"ה אפי דאע"ג דבעינן קידוש כלי קודם קמיצה לא בעינן אלא שיהא בכלי קודם קמיצה אבל לא בעינן דוקא קידוש כלי ואע"ג דאמר לעיל מקדשין בכלי היינו לפי שהכלי עושה התחלת הקדושה וע"י התחלת קדושה זו יש בכח הקומץ לגמור הקדושה על הקומץ ועל השירים כמו דמצינו גבי שחיטה של כבשי עצרת לראב"ש דס"ל דזריקה מקדש הלחם ולא השחיטה ואפי"ה קאמר ר"י לעיל (דף מ"ז ע"א) דהכל מודים דצריך שיהא לחם בשעת שחיטה ופרש"י שם ואי לא הוי לחם בשעת שחיטה לא מקדשה לי' זריקה וכתבו התוס' (דף מ"ח ע"א) בד"ה הא דלא כרבי דלראב"ש נמי מקדשת השחיטה אלא דלא מקדשה גמר הקדושה ולפי"ז נוכל לאוקים הכא דמיירי שהי' בדעתו שהכלי לא יקדש המנחה ואפילו למ"ד כלי שרת מקדשין שלא לדעת ושלא בזמנן מ"מ היכא דאיכא תרווייהו לא מקדשי כמו שכתבו התוס' לעיל (דף ז' ע"א) בד"ה אמר ר' יוחנן:

בד"ה בלילה כגון מנחת נסכים וקומץ קרב כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה ליפסל כגון בלינה ובמחוסר כיפורים כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה ליקדש כו' שהרי שהה יותר משמונה ימים. פירוש יותר משמונה ימים מקוטעין דמאחד בשבת עד עמוד השחר של שני בשבת הוי תשעה ימים מקוטעין דהיינו שמונה לילות:

בד"ה קסבר תנא דאבוה דר' אבין כו' כצ"ל. פירוש דאבוה דר' אבין דמפרש לה דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן איתותב אבל תנא דאבוה דר' אבין יש לתרץ דקסבר לילה אין מחוסר זמן:

בא"ד כשירה סה"ד ומה"ד הא ימים מחוסרין זמן כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה ששונאין כדאשכחנא בפ"ק דיומא דא"ל ר"ש בן לקיש לזעירי כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה מתתיא בן שמואל אומר האיר כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד והתם מפרש מי אומר הן כצ"ל:

בד"ה אלא כו' רבותא הוא מהני כו' כצ"ל:
בד"ה בלילה כו' ויש מפרשים הטבת נרות ולא שייך ע"ז לשון קרב כצ"ל צ"ק ובתמורה כתבו לדחות משום דלית בי' קדושת כלי וקשה דלעיל (דף פ"ח ע"ב) קאמר דחצי לוג נמשח שבו הי' מחלק חצי לוג שמן לכל נר ויש לפרש דכוונתם דלא בעי קדושת כלי כיון דלא הי' בו שום הקרבה כמו שכתבו התוס' לעיל (דף פ"ט ע"ב) בד"ה חצי לוג וז"ל תימה למה הי' צריך לקדש השמן בכלי שרת:

דף ק:
בגמרא ליקדש ויפסל אמר רבא בשקדם וסילקו כו' בשלא קדם וסילקו כו' כצ"ל:
שם במתניתין נאכלות לא פחות משנים ולא יותר על שלשה כו' לא פחות מתשעה ולא יותר על אחד עשר כצ"ל קצת מש"מ:
שם שני ימים טובים של ר"ה כו' ואינו דוחה לא את השבת כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה כי מטי כו' וליפסל בליליא דבי שימשי של שבת שניי' בלינה כו' כצ"ל:
בד"ה נאכל לעשרה שנאפה בחמישי בשבת כצ"ל:
בד"ה שני ימים טובים כו' נאפה ברביעי ונאכל לשבת שניי' כו' דהא אין נאכל עד מוצאי שבת כו' כצ"ל:
בד"ה ואין דוחה אפייתו כצ"ל:
בד"ה שלא ישהא כו' כצ"ל ב"ח:
בד"ה וליכא למימר שמא ישהא כו' כצ"ל ב"ח:
בתוס' ד"ה שני ימים טובים כו' דהא אין נאכל עד מוצאי שבת כו' כצ"ל:
בא"ד היכא דאיכא תקנה לא אמר. פירוש דאם לא נתיר לאכול הראשון בפדיון אין רשאין לאפות אחרים ולא יהא לחם חום כ"כ נמצא דע"י דהראשון נאכל בפדיון איכא תקנת לחם הפנים וכן גבי חלות של שתי הלחם אם לא נתיר פדיון אין רשאין לאכול אפילו אחד מהם לראב"ש דהא אין ידוע איזה מהן שהתירה אותן הזריקה וכן גבי לחמי תודה נמצא דהפדיון הוה תקנה לאחרים:
בא"ד אין פוחתין מארבעה חדשים כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה ואינו כו' פריך מהכא למ"ד מדאורייתא כו' כצ"ל:
בא"ד ומוחק שם בקונטרס יום צום משום דלא שייך כו' כצ"ל מצאתי:
הדרן עלך שתי הלחם:

המנחות והנסכים פרק שנים עשר.

דף ק:

במתניתין המנחות והנסכים שנטמאו כו' משקדשו בכלי כו' וכלי שרת שנטמאו כו' כצ"ל:

שם בגמ' מיתנא סיפא משקדשו בכלי כו' דאפי' נטמאו כו' כצ"ל. והא דתנן שנטמאו גבי עופות פירושו מום של מחוסר אבר כמו דאמרינן בכל מקום ירעו עד שיסתאבו דהיינו שיפול בהו מום דמום קריי' רחמנא טמא כמו דאמר לקמן בגמ' וכן נראה מדברי התוס' בד"ה העופות שפירשו שקדם הקדישן למומן והתוי"ט שכתב דאפשר לפרש דנטמאו ממש לאחר מליקה לא דק דפשיטא דאין לו פדיון דמליקה בחולין נבלה היא ואין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ועוד דהא בעי העמדה והערכה כמו שכתבו התוס' בד"ה העופות ועוד דאמר בגמ' דהא דהוצרך לאשמועינן דקדושת הגוף אין לה פדיון משום דהוה אמינא דטומאה כבעל מום דמי והתוס' בב"ק (דף ע"ו ע"א) בד"ה שחיטה כתבו דמום שלאחר שחיטה לא חשיב מום ואין נפדה על אותו מום:

ברש"י ד"ה העופות כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד כדמפרש בגמ' פירוש דקאמר בגמ' דלאו כי האי טמא קריי' רחמנא לבעל מום דמכלי שרת לא אשכחן דמפרוק והוצרך לזה משום דמשמע לי' דהא דקאמר במתניתין שלא נאמר פדיון אלא בבהמה קאי נמי אירישא אהמנחות והנסכים שנטמאו משקדשו בכלי וקאי נמי על העצים והלבונה שנטמאו דסיפא אם נטמאו לאחר שקידשו בכלי דקודם שקידשו בכלי אין להם פדיון משום דלא מקבלי טומאה וטהורין בעלמא אין נפדין או טהורין בעלמא נפדין והני טהורין אין נפדין משום דלא שכיחי:

בד"ה ואפילו הן טהורין נפדין כו' כצ"ל ב"ח:

בתוס' ד"ה וכלי שרת כו' ניחא דאין להם פדיון וא"ש כאן לרבנן נמי כו' כצ"ל והמעתיקים עשו מן וא"ש כאן תיבה אחת ומחקו הנקודות של וא"ש ועשו מן א' של כאן חית והעתיקו ואשכחן וה"פ דברי התוס' מעיקרא כתבו דהא דתני הכא דכלי שרת אין להם פדיון היינו מדאורייתא ולפי"ז לא אתיא אלא כר"נ דוקא דס"ל דיש מועל אחר מועל אבל לרבנן דס"ל דאין מועל אחר מועל ע"כ ס"ל דיש להם פדיון מדאו' דאי אין להם פדיון אמאי אין מועלין לאחר שמעל בהם אחד הא לא יצאו לחולין ע"י מעילה ואע"ג דבמעילה (דף י"ט ע"ב) דריש טעמא דרבנן מקרא מ"מ אין סברא לומר בזה דגלי קרא כן כתבו התוס' במעילה שם ואע"ג דלא אתיא מתניתין כרבנן אין זה קושיא דבמעילה ג"כ סתם מתניתין כר"נ ולא כרבנן והדר כתבו התוס' דמתניתין דהכא מצי אתי שפיר כרבנן

נמי דהא דקאמר דכלי שרת אין נפדין מדרבנן הוא כדמשמע בגמ' ולפי מאי דמסקי יש לומר דאפילו לר"נ הוא מדרבנן ומדאורייתא יש להם פדיון ובמעילה דוקא פליג ר"נ דאין יוצא לחולין ע"י מעילה משום הק"ו ובפדיון לא שייך ק"ו וכן כתבו התוס' בהדיא במעילה שם:

דף קא.

בגמ' דתניא ואם כל בהמה טמאה וגומר בבעלי מומין כו' כצ"ל ש"מ:

שם אם בבהמה הטמאה כו' הא מה אני מקיים ואם כל בהמה טמאה בבעלי מומין שנפדו כו' וכלי שרת שנטמאו כו' קדושת הגוף כו' כצ"ל:

שם דעצים ולבונה לאו אוכלא נינהו אלא חובת הקודש משוויי להו אוכלא ועצים כמה דלא משפי להו כו' כצ"ל:

שם והני משום דלא שכיחי הוא כו' כצ"ל:

שם אינו יוצא מידי מזבח לעולם הוה הדר בי' כצ"ל ש"מ:

שם שמיעא לי' ולא הדר בי' בשעה"מ הקשה ממתניתין דשקלים פ"ד המקדיש נכסיו והיו בהן יינות שמנים וסלתות ימכרו לצרכי עולות הרי בהדיא דאפילו מנחות ונסכין טהורין דשכיחי אין נפדין לצורך חול אפילו אם הקדישן לבדק הבית וכ"ש אם הקדישן למזבח ולפי סברתו יש להקשות נמי על ר"פ דמקשה אשמואל מברייתא עדיפא הוה לי' להקשות ממתניתין דשקלים דתנן המקדיש נכסיו והיו בהן בהמה ראוי' על גבי המזבח זכרים ימכרו לצרכי עולות ולי נראה דלא קשה מידי דהא דס"ל לשמואל דאפילו טהורין נפדין היינו דוקא בעלים ומתניתין דשקלים איירי דהגיזברין מוכרין אותן ואף שמואל מודה דאין יכולין למוכרן אלא לצורכי מזבח אבל מברייתא פריך שפיר משום דקתני בה דכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם משמע אפילו בעלים:

שם איכא דאמרי ר' אושעיא אמר אפילו טהורין נפדין כו' כצ"ל ש"מ:

שם וא"ר אושעיא כו' דתניא הערלה כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה דמכלי שרת לא אשכחן דמיפרק לאחר שקדש בכלי שרת כו' כגון ששחטה לא אשכחן בה פדיון כצ"ל ורש"י לטעמי' דמפרש בזבחים (דף פ"ז ע"א) הא דבעא מיני' ר"ל מר"י כלי שרת מהו שיקדשו פסולין וא"ל תניתוה דמקדשין דהיינו לענין פדיון ואע"ג דהמזבח אינו מקדש ליקרב רק אותן שהיו פסולן בקודש ובע"מ אין המזבח מקדש לרבנן דפליגי אר"ע בזבחים (דף פ"ד ע"א) ס"ל לרש"י דוקא ליקרב בעינן פסולו בקודש משום דכתיב מיעוטא אבל לא לענין פדיון והא דגרס רש"י במעילה (דף י"ט ע"ב) קדשי מזבח תמימין ונעשו בעלי מומין ועבר ושחטן דחכמים אומרים יפדו צריך לומר דאיירי ששחטן בסכין של חול והא דמתרץ אביי בחולין (דף ל' ע"א) נהי דאידחי מפסח מדמי

פסח מי אידחי ופרש"י שם ראוי הוא לימכר קודם גמר שחיטה ולצאת לחולין שאין לך מום קבוע גדול מזה ודמיו לפסח כו' והתם ע"כ איירי ששחטו בסכין כלי שרת דקתני ושלא לשמו חייב ואין לומר דרש"י ס"ל כהר' אפרים שהביאו התוס' בזבחים בריש איזהו מקומן דלא בעינן כלי שרת לשחיטת קדשים מה פירש הכא כגון ששחטה סתמא ולא קאמר כגון ששחטה בכלי שרת משמע דס"ל דבעינן כלי שרת לשחיטת קדשים ועוד דבזבחים (דף צ"ח ע"א) בד"ה סכין פירש בהדיא לאפוקי צור וקנה דכלי שרת בעינן וצריך לומר דהתם איירי אליבא דמ"ד דאינה לשחיטה אלא בסוף ולדידי' אין הסכין כלי שרת מקדש אלא בגמר השחיטה ויכול לפדותו קודם לגמר שחיטה:

בד"ה ואם כל בהמה טמאה וגומר וכתיב בתרי' כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה כשהוא אומר כו' ואם בבהמה הטמאה יפדה כו' כצ"ל:

בד"ה אלא עצים ולבונה כו' והני אע"ג דנטמאו כטהורים דמי דעצים ולבונה לאו בני קבולי טומאה נינהו אלא משום חיבת הקודש כו' כצ"ל והד"א:

בא"ד והני מילי כי משפי להו מנסרן ומייפן כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה לעולם אימא לך כו' והני כטהורים דמו והיינו טעמא דלא מיפרקי משום דלא שכיחי ואי הוו להו פדיון לטהורין כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה תמימים בהמה תמימה כצ"ל ש"מ:

בד"ה הוה הדר בי' ממאי דאמר מנחות ונסכים כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה חוץ ממנחת חוטא כו' ודרשינן בפ"ב דכריתות דלהכי כתיב כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד יביא ממקצת דמי' תורים או מנחה כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה אע"ג כו' מדלא קאמר טהורים נינהו משמע דמקבלי טומאה אלא דלא חשיבא טומאה ותימא כו' נראה לפרש דיש חילוק בפירוש דברי הגמ' בהא דקאמר אע"ג דנטמאו כטהורים דמו בין סברת המקשן של התוס' ובין סברת התרצן דלסברת המקשן אין לפרש בהא דקאמר אע"ג דנטמאו קאי אעצים קודם שיפוי גזירין ואלבונה קודם קידוש כלי שרת דכיון דהמקשן לא עלה על דעתו לומר דיש שני מיני טומאה בעצים ולבונה אחת דאורייתא ואחת דרבנן אמאי איצטריך להקשות מפרק כל הפסולין אגמ' דהכא דמשמע בפרק כל הפסולין דליכא טומאה בעצים ולבונה אלא לאחר קידוש כלי הא מגמ' דהכא גופי' משמע הכי דקאמר בהדיא ועצי' כמה דלא משפי להו לגזירין לא מתכשרו ולבונה נמי כמה דלא קדשה בכלי שרת לא מתכשרא וע"כ לומר דהמקשן מפרש דהא דקאמר אע"ג דנטמאו כטהורים דמו רק אעצים לאחר שיפוי גזירין דמקבלי טומאה אלא דלא חשיבא טומאה משום דלא הוי אוכלא ולא מקבלו טומאה אלא משום

חיבת הקודש אבל אלבונה לאחר קידוש כלי לא מצי קאי דהא יש אלבונה לאחר קידוש. כלי קדושת הגוף ולא צריכין לטעם דכטהורין דמי וצריך לומר דנקט לשון רבים והני נמי אע"ג דנטמאו כו' היינו משום דקאי נמי אכלי שרת אבל לסברת התרצן דמתרץ דהתם מדאורייתא והכא מדרבנן הוה פירוש דברי הגמ' והני נמי אע"ג דנטמאו כטהורים דמי דקאי אעצים שיפוי גזירין ואלבונה קודם קידוש כלי שרת דמקבלי טומאה מדרבנן ועצים לאחר שיפוי מקבלי טומאה מדאורייתא ולא הוצרכו לזה מכח קושייתם דמקשו מגמ' דפרק כל הפסולין אגמ' דהכא דלתרץ קושיא זו הוי יכול לפרש כמו לסברת המקשן דקאי אעצים לאחר שיפוי גזירין ולא הוי אלא מדרבנן ומשום זה קאמר דכטהורים דמו משום דטומאה זו אינה אלא מדרבנן וכן הוא סברת התוס' לעיל (דף כ"א ע"א) בד"ה יצאו שכתבו דמשמע מגמ' דהכא דיש לעצים פדיון מן התורה אפילו בתר דשפינהו לגיזרי משמע דמפרשים דשיפוי גזירין לאו היינו קדושת כלי דהתם ולא נחתי להו קדושת הגוף ע"י השיפוי ולפי זה קבלת טומאה שלהן לאחר שיפוי אינו אלא מדרבנן ואין נפדין אלא משום דכטהורין דמי והא דקאמר אע"ג דנטמאו כטהורים דמי קאי אעצים לאחר שיפוי גזירין וקודם שיפוי אין להם טומאה כלל ולפי זה לא משכחת קבלת טומאה בעצים מדאורייתא משום חיבת הקודש אלא לרבי דס"ל דעצים קרבן גמור הן דכיון דשיפוי גזירין לא חשיב קידוש כלי לא משכחת קידוש כלי בעצים דאין הכלי מקדש אלא קודש הצריך לכלי ועצים של המערכה אין צריך כלי שרת והא דכתבו התוס' לעיל (דף כ"א) דמשמע מגמ' דהכא דעצים לאחר שיפוי גזירין יש להם פדיון מן התורה היינו נמי משום דלא משמע להו לפרש דהא דקאמר אע"ג דנטמאו כטהורים דמו קאי אעצים קודם שיפוי גזירין ואלבונה קודם קידוש כלי דהא לא מקבלי טומאה כלל כדאמר בהדיא בגמ' דעצים קודם שיפוי לא מתכשרי וכן לבונה קודם קידוש כלי וא"כ קאי ע"כ אעצים לאחר שיפוי ואפי"ה צריך לומר הטעם דאין נפדין משום דכטהורים דמי דהיינו מדרבנן משמע דאפילו לאחר שיפוי יש להם פדיון מן התורה משום דלא נחתא להו קדושת הגוף ע"י השיפוי אבל התוס' דהכא לא ניחא להו לפרש דהברייתא דדריש מוהבשר לרבות עצים ולבונה לא אתיא אלא כרב"י כמו שהוכיחו לקמן ע"כ מפרש"י דאתיא נמי כרבנן ושיפוי גזירין היינו קידוש כלי דהתם וכדמפרש"י לקמן דהי' להם קורדם כלי שרת מיוחד לשיפוי הגזירין:

באד"ה כמה דלא משפי להו לגזירין לא מיתכשרי כו' כצ"ל:

באד"ה ולפיכך צ"ל דהכשר של שיפוי גזירין כו' כצ"ל מצאתי פירוש וקודם שיפוי גזירין אין להם טומאה כלל:

בא"ד מן המאוכלות הפנימיות כו' כצ"ל:
בא"ד ובעצי המערכה כוונתם בזה לתרץ הא דקאמר לעיל (דף כ"א ע"א) יצאו עצים שאין מקבלין טומאה דהתם מיירי בעצים שאינן עצי המערכה:
בא"ד ומתוך לשון הקונטרס משמע כו' כוונתם בזה דלפי זה לא צריכין לדחוקי דיש לעצים ולבונה טומאה מדרבנן קודם קידוש כלי:
בא"ד ובקע בו ובא חבירו ובקע בו כו' כצ"ל:
בא"ד וחבירו מותר לבקע בו לכתחלה כצ"ל צ"ק וקושית התוס' היא מהסיפא דקתני נתנה לחבירו וחבירו לחבירו הראשון מעל והשני לא מעל משמע דקורדם אינו כלי שרת דבכלי שרת יש מועל אחר מועל והא דתני ברישא גבי ביקוע כולן מעלו מפרשי התוס' לקמן:
בא"ד משא"כ בקדושת דמים כו'. פירוש דבקדושת דמים אפילו רכובה בבהמת הקדש לבד או שתי' בכוס לבד אע"ג שלא נטלו ע"מ לגוזלו ג"כ יצא כולו לחולין וא"כ גבי ביקוע נמי נימא הכי:
בא"ד דומיא דנטל אבן או קורה של הקדש ובנאה בתוך ביתו לא מעל עד שידור תחתי' שוה פרוטה דקתני התם כו' וחבירו לא מעל ופריך עלה כו' כצ"ל. ובלשון הזה הוא בתוספתא ובצ"ק הגי' אחר לשון המתניתין דמעילה ואין נכון:
בא"ד ולכך יוצא הקורדם כולו לחולין כשנותנו לחבירו כו' אבל כשמבקע בו והוא סבור שהוא שלו כו'. התוס' קיצרו בלשונם כאן ובב"מ ביארו היטב דהא דתני בתוספתא ובקע בו ובא חבירו ובקע בו כולן מעלו איירי דכל הבוקעין הם גזברים וסבורים שהם שלהם ואינם מתכוונין לשאול שלא מדעת ומשו"ה אינם מוציאין מרשות הקדש אלא הנאת הביקוע ומשו"ה כולן מעלו ואף המשאיל הוא גזבר וסבור שהוא שלו אלא דכיון דהשואל הוא נמי גזבר א"כ אפילו הנאת הביקוע אינו מוציא מרשות הקדש דאע"ג דמסר הקורדם להשואל להיות בוקע בו לא הוציא כלום מרשות הקדש כיון דהקורדם הוא מסור נמי להיות ברשות שואל אבל הא דקאמר בב"מ המשאיל קורדם של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו לכתחילה איירי שהמשאיל הוא גזבר וסבור שהוא שלו ולא הוי שואל שלא מדעת והשואל הוא אינש דעלמא נמצא שהוציא מרשות הקדש הנאת הביקוע כמו שכתבו התוס' לקמן חילוק זה והא דקתני בתוספתא נתנה לחבירו הראשון מעל והשני לא מעל איירי בחבירו שאינו גזבר ובמה שנתנה לחבירו הרי נתכוון להוציא כולו מרשות הקדש:

בא"ד והא דאמר בהשואל המשאיל קורדם של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו לכתחלה וסתם משאיל כו' אלא לפי טובת הנאה שבו וקאמר שחבירו מותר לבקע לכתחילה דיצא לחולין כצ"ל. פירוש דאי לא יצא כולו לחולין האיך מותר לבקע בו לכתחילה מ"ש ממשכיר ביתו והקדישו דאם דר בו השוכר מעל בשביל שמעורב חלקו בשל הקדש וא"כ משמע דע"י הנאת ביקוע לבד יוצא כל הקורדם לחולין אע"פ שסבור שהוא שלו ואינו שואל שלא מדעת ומשו"ה כשהשאיל המשאיל לחבירו על הנאת ביקוע לבד אעפ"י שהוא סבור שהוא שלו יכול חבירו לבקע בו לכתחילה לפי שיצא כל הקורדם לחולין ע"י שאלה זו והא דלא מעל המשאיל אלא לפי טובת הנאה שבו ובנתנו לחבירו מעל לפי כולה היינו לפי שהמשאיל לא נתכוין להוציא כל הקורדם מרשות הקדש משא"כ בנותן ולפי זה קשה התוספתא דקתני גבי ביקוע דכולן מעלו:

בא"ד כיון שאינה מסורה לו פירוש שהשואל אינו גזבר ואי הקורדם מסור להיות ברשותו ומשו"ה אע"ג דהמשאיל הוא גזבר וסבור שהוא שלו ולא הוי שואל שלא מדעת ולא נתכוין להוציא כל הקורדם מרשות הקדש מ"מ הנאת הביקוע נתכוין להוציא מרשות הקדש וכבר הנאת הביקוע יצאת לחולין ע"י שמסר הקורדם לרשות שאינה של הקדש על הנאת הביקוע אבל בתוספתא דקתני השואל קורדם של הקדש מחבירו ובקע בו דמעל השואל ולא המשאיל שם איירי דהשואל ג"כ גזבר והקורדם מסור לו להיות ברשותו ומשו"ה לא יצא הנאת ביקוע מרשות הקדש במה שמסר המשאיל הקורדם להשואל על הנאת הביקוע ודומה כמו שנטל הגזבר אבן או קורה של הקדש ובנאה בתוך ביתו דלא מעל עד שידור תחתי' שוה פרוטה ונראה להסביר החילוק בין משכיר ביתו והקדישה דמעל השוכר אם דר בו ובין המשאיל קורדם לחבירו מותר לבקע בו לכתחלה אע"ג דבמשכיר ביתו ג"כ אינו יכול להקדיש חלק השוכר משום דאע"ג דחלק השוכר דהיינו הנאת הדירה אינו קדוש מ"מ אסור לדור משום שנהנה מן ההקדש דע"י חלק ההקדש הוא יכול להנות במה ששייך לו ואי לאו המותר שהוא הקדש הי' הוא מפסיד הנאת דירתו אבל הכא כל הנאת הביקוע יצא לחולין ע"י מעילה של המשאיל:

בא"ד לאו כולו בית קאמר כו' כצ"ל ומחמת שהרש"א ומהר"ם כתבו שם בב"מ דלאחר שחזר בו ר"י ונראה לו יותר שאינו יוצא לחולין אלא אותה הנאה של הביקוע לק"מ מן התוספתא דשפיר קאמרי דבקע בו ובא חבירו ובקע בו דכולן מעלו לפי טובת הנאה כיון דלא יצאת גוף הקורדם לחולין ע"י שאלה ונראה מדבריהם דלהמסקנא של ר"י אין צריכין לחלק בין גזברין לאינש דעלמא דאפילו באינש דעלמא לא יצא כל הקורדם לחולין באם אין כוונתו לגזילה אלא לשאלה והוא תמות דהוא בהיפך ממה שכתבו

הכא לחלק בין גזבר לאינש דעלמא ועוד דהא כתבו התוס' שם בפשיטות דאין נראה לר"י דהתם איירי בשלא נתכוונו לגזול כו' דהא קיי"ל שואל שלא מדעת גזלן הוי וקים לי' כולי' ברשותי' אלא נראה לר"י דתוספתא איירי בגזברין והאיך נוכל לומר דר"י חזר מהחילוק דגזבר לאינש דעלמא ומחלק בין נתכוין לשאלה ובין נתכוין לגזילה ועוד דהא סברת הר"י מוכרחת דאין לחלק בין לשאלה שלא מדעת לגזילה משום דקיי"ל שואל שלא מדעת גזלן הוי וכן הוא בפסקי תוספות דשואל שלא מדעת גזלן הוי ע"כ אכתוב פי' דברי התוספות דבבא מציעא בכאן דמתחלה הי' נראה לר"י דמשו"ה מותר חבירו לבקע בו לכתחלה משום דאיירי דהמשאיל לא הוי גזבר והוי שואל שלא מדעת ונפיק כל הקורדם לחולין דאי בסבור שהוא שלו ולא נפיק לחולין אלא הנאת ביקוע אמאי מותר חבירו לבקע בו מ"ש ממשכיר ביתו והקדישה דהדר בבית מעל אלא דקשה לפי זה כיון דבשואל שלא מדעת דנעשה גזלן ונתכוין להוציא כל הקורדם מרשות הקדש אינו מועל אלא לפי טובת הנאה שבו אעפ"י שמפסיד כל הקורדם להקדש א"כ בנותנו לחבירו במתנה ג"כ אין מועל אלא לפי טובת הנאה שבו ואמאי הוצרך לפרש זה במשאיל דוקא ע"כ חזר בו ר"י ופירש דהכא איירי דהמשאיל הוא גזבר ולא השואל וסובר המשאיל שהוא שלו ולא נפיק לחולין אלא הנאת הביקוע ומשו"ה לא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו והתוס' מעיקרא קודם שחילקו בין גזבר לאינש דעלמא והקשו מהמשאיל דהכא אתוספתא לא ירדו עדיין בהטעם דחבירו מותר לבקע בי לכתחילה דבין אם הטעם הוא משום דקורדם כולי' נפיק לחולין ע"י השאלה ובין אם לא נפיק אלא הנאת הביקוע מ"מ קשיא מהכא אתוספתא דכיון דחבירו מותר לבקע לכתחלה ע"כ לומר דהקורדם אינו כלי שרת וא"כ כשמעל הראשון כשבקע בו נפיק כולו לחולין משום דשואל שלא מדעת גזלן הוי וזה הוא סברא פשוטה להם כמו שכתבו ואין נראה לר"י דהתם איירי בשלא נתכוונו לגזול אבל אי הי' נראה לומר כן מתיישב שפיר ואע"ג דהכא נמי איירי בשאלה מ"מ חבירו מותר לבקע לכתחלה משום דהנאת ביקוע זו כבר יצאה לחולין ע"י המשאיל אלא דאין נראה לר"י לומר כן משום דקיי"ל שואל שלא מדעת גזלן הוי וא"כ כולו יצא לחולין ואמאי מועל השני ואע"ג דהמשאיל דהכא איירי בגזבר דסבור שהוא שלו ומשו"ה לא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו אבל התם בהתוספתא לא מסקי אדעתייהו לפרש דאיירי דכולן גזברין וכן הכא ג"כ הביאו התוס' ראי' מהמשאיל קורדם של הקדש מעל לפי טובת הנאה שבו דהקורדם אינו כלי שרת ואח"כ שרצו להביא ראי' דע"י הביקוע לבד יוצא כל הקורדם לחולין הביאו ראי' מברייתא דמעילה דאין מועל אחר מועל ואין להאריך יותר:

דף קא:
בגמ' והאי פיגול במנחה כו' מטמא טומאת אוכלין ופיגול כו' כצ"ל מצאתי:
שם וכיון דאי בעי פריק לי' הא שמעינן כו' בקדשים קלים דמצוה למזרקי' כו' כצ"ל ש"מ:
ברש"י ד"ה וציפורי מצורע ששחטן. פירוש לר' יוחנן דס"ל בקידושין (דף נ"ז ע"א) דציפורי מצורע משעת שחיטה נאסרין ע"כ איירי ששחטן דאי מתו לא נאסרו בהנאה משום ציפורי מצורע ואע"ג דלר"י פרש"י שם דלא נאסר מעולם אלא השחיטה בלבד מ"מ נקט רש"י לשון רבים ששחטן משום דבמתניתין נמי קתני לשון רבים וצריך לומר דקאי אציפורי מצורע דעלמא השחוטין ואפילו לר"ל דס"ל דמשעת לקיחה נאסרין שניהם ע"כ איירי נמי ששחטן דאי מתו הוו נבילה וסופן לטמא טומאה חמורה בבית הבליעה ומשום זה מטמאין טומאת אוכלין מאליהן בלא הכשר מים ובלא הכשר שרץ וכל היכי דמטמא מאליו בלא נגיעת טומאה לא בעי נמי לר"ש שיהא לו שעת הכושר כמו דמשמע מדברי רש"י בחולין (דף פ"ב ע"א) בד"ה ואמר ר"ל דהקשה שם על הא דאמר ר"ש פרה מטמאה טומאת אוכלין הואיל והיתה לה שעת הכושר למה לי קבלת טומאה היא גופא מטמאה אדם ובגדים וכתבו שם התוס' (בדף פ"א ע"ב) בד"ה פרה דדעת הקונטרס הוא כיון דמטמאה אדם ובגדים דהיינו מעסקין בה הוה סופה לטמאה טומאה חמורה משו"ה מטמאה אוכלין ומשקין מאלי' בלא נגיעת שום טומאה ואין כוונת רש"י להקשות על הא דצריך קבלת טומאה דהא לא גרסינן מיטמא אלא מטמא ואפשר דאה"נ דאין צריך קבלת טומאה אלא מקשה על ר"ש דאמר הטעם משום דהיתה לה שעת הכושר משמע דבעי נמי קבלת טומאה דכל היכי דטמא מאלי' לא בעי שיהא לה שעת הכושר ונראה לפרש דשתי הלשונות של רש"י דהכא פליגי בפלוגתא דרש"י ותוס' דהתם דלשון ראשון של רש"י ס"ל כפרש"י דהתם דכל דלא בעי הכשר מים ושרץ לא בעי נמי לר"ש שיהא לה שעת הכושר ואע"ג דרבנן פליגי אר"מ בזבחים (דף ק"ה) וס"ל דסופן לטמא טומאה חמורה אין מועיל אלא לענין דלא בעי הכשר מים ושרץ אבל ראוי לטומאה בעינן היינו שאין מועיל לעשות שאין אוכל כאוכל אבל מועיל לעשות אוכל של איסורי הנאה לר"ש כאוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים ויש לתת טעם לדבריו דהא דבעינן לר"ש אוכל שיכול להאכילו לאחרים ילפינן מקרא דמכל האוכל אשר יאכל וכתיב בתרי' אשר יבוא עליו מים דהיינו הכשר מים מבואר בהדיא בכתוב דאיירי דוקא היכי דבעי הכשר מים ומשו"ה אין יכול לפרש בנבלות ובפחות מכזית דאפילו פחות מכזית לא בעי הכשר כדאיתא בכריתות (דף כ"א ע"א) באוקימתא דרבי חייא ולא בעי נמי לר"ש שיהא לה שעת הכושר והא דלא מוקי לה בשחופהו בבצק כדמוקי לה בחולין משום דבברייתא

דהכא הוזכרו נמי דברי חכמים ולדידהו מצי איירי שפיר בחצי זית נבלה שלא חופהו בבצק ואי איירי בנבלות מסתמא איירי בחדא גוונא לחכמים ולר"ש משו"ה מפרש לה ע"כ בששחטן ולישנא בתרא ס"ל כסברת התוס' שם דמה דסופן לטמא טומאה חומרה כמו דאין מועיל לעשות שאין אוכל כאוכל לרבנן דפליגי אר"מ בזבחים ה"ה דאין מועיל לר"ש לעשות אוכל של איסורי הנאה כאוכל שיכול להאכילו לאחרים ומשו"ה שפיר מצי לאוקמי אפילו לר"ש בנבילות ובפחות מכזית דלא מטמא משום מגע נבלה ובזה ניחא הא דבחולין מתרץ רש"י הא דר"ש דאיירי בשחופהו בבצק כאוקימתא דרב חנניא בכריתות והכא מפרש בפחות מכזית כאוקימתא דרבי חייא בכריתות דלסברת רש"י התם לא מצי לאוקמי בפחות מכזית דפחות מכזית נמי לא בעי הכשר ולא בעי לר"ש שעת הכושר משו"ה מוקי לה בשחופהו בבצק ואין כוונתו בכזית שחופהו בבצק דהא אמר בכריתות דגם בשחופהו בבצק לא בעי הכשר אלא כוונתו בפחות מכזית שחופהו בבצק דלא מטמא בין במגע ובין במשא ולא חזי נמי לטמא ע"י צירוף כיון שחופהו בבצק דאפילו במשא בעינן שיהו] דבוקים] כל הכזית יחד עכ"פ ע"י רידוד:

בד"ה ופטר חמור כו' טומאת נבילות פטר חמור כו' כצ"ל והד"א מצאתי:

בא"ד ואפילו הי' נבילות מטמאין טומאת אוכלין כו' כצ"ל:

בד"ה הואיל והיתה לו שעת הכושר דאי תרו לי' כו'. כוונת רש"י בזה לתרץ קושית התוס'

בד"ה פיגול וכמו שתירצו נמי התוס' שם:

בד"ה והאי פיגול במנחה נמי כו' כצ"ל:

בד"ה מה להלן כו' מה שכלבו אוכל דמזונותיו עליו כצ"ל מצאתי:

בד"ה ועוד לדידי' נמי כו' דלא הותרו מעולם כו' ולטומאה נמי לא חזיא מחיים. פירוש דמתרי טעמי לא הי' לו לשור הנסקל שעת הכושר קודם שנגח חדא דמחיים אסור נמי לבן נח משום אמ"ה ואכילת כלב לא הוי בכלל אשר יאכל כמו דאמר בכריתות חישב לאכילת כלב לא חשיב אוכל לטומאת אוכלין ועוד דמחיים לא חזיא לטומאה ובעינן שעת הכושר בשעה שהוא חזי לטומאה:

בתוס' ד"ה פיגול במנחה כו' שלא היתה לה כו' דלא מקבלה טומאה כו' וזו נמי לא היתה לה שעת הכושר כו' כדאשכחן באותו ואת בנו בהוא חולין כו' שאתה יכול להאכילו לאחרים ותדע כו' להאכילו לאחרים דאם לא כן פיגל במנחה כו' ועוד כמו שמדקדק ר"י מפרה כצ"ל. והוא בב"ק (דף ע"ז ע"א) ד"ה פרה ובחולין (דף פ"א ע"א) ד"ה עולה:

בא"ד הא לא מהניא חיבת הקודש לשוי' אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים כו' פירוש אע"ג דחיבת הקודש מועיל לעשות שאין אוכל כאוכל מ"מ אין מועיל לעשות אוכל

האסור כמותר ועצים ולבונה נהי דחשיב אוכל משום חיבת הקודש מ"מ אסור הוא כמו כל הקדשים והוי אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים:
בד"ה פיגול במנחה מטמא טומאת אוכלין כו' אפילו בהיתה לה שעת הכושר כו' מההוא דלעיל כו' כצ"ל:
בא"ד אלא קודם שהוקדשה כצ"ל צ"ק:
בד"ה פרה מטמאה טומאת אוכלין כו' כצ"ל:
בד"ה והא לן לפני זריקה דמצוה למיזרקי' אי לאו הנך שינויי כו'. יש לדקדק דמלשון זה משמע דקושית הגמ' והא לן לפני זריקה לא קשיא אלא מכח הנך שינויי דמסיק לר"א וזה אינו דבלא הנך שינויי נמי קשה מהא דס"ל לר"ש כל העומד לפדות כפדוי דמי אהא דלן לפני זריקה ועוד אמאי מקשה דוקא מפיגול במנחה הא יש להקשות נמי מלן לאחר זריקה דתני בברייתא קודם פיגול במנחה ועוד למאי הוצרכו לפרש דמילתא דפשיטא הוא דיש לתרץ כן ונראה לפרש דלסברת המקשן דר"א אירי אפילו בהיתה לו שעת הכושר ואפי"ה לא מקשה לי' מהא דמודה ר"ש בבשר בחלב משום דס"ד דבעינן שעת הכושר לאחר שהקדישה דוקא כמו שעת הכושר דבשר בחלב דהי' לו שעת הכושר לאחר שנתערב א"כ כשהקשה עליו מהברייתא דתני פיגול במנחה מטמא טומאת אוכלין צריך לומר דס"ל להברייתא דפיגול במנחה היתה לה שעת הכושר לאחר שהוקדשה והיינו משום דאי בעי פריק לה וס"ל להברייתא דטהורין נפדין ואע"ג דאין מצוה לפדות כפדוי דמי אלא דאח"כ כשמתרץ דר"א אירי שהקדישה במחובר ולא היתה לה שעת הכושר והברייתא אירי כשהיתה לה שעת הכושר ע"כ ס"ל להתרצן דאפילו שעת הכושר דקודם שהקדישה ג"כ מיקרי שעת הכושר דהא השתא ס"ל דלא משכחת שעת הכושר לאחר שהקדישה או משום דטהורין אינן נפדין או משום דלא אמרינן עומד לפדות כפדוי דמי אלא היכא דמצוה לפדותו וא"כ לסברת התרצן פשיטא דלא קשיא ברייתא גופא פיגול במנחה אלן לפני זריקה אבל לסברת המקשן קשה אמאי מקשה אר"א מהברייתא לפי סברתו תיקשי לי' ברייתא גופא דהא דפיגול במנחה מטמא טומאת אוכלין ע"כ היינו משום דטהורין נפדין ואמרינן כל העומד לפדות כפדוי דמי והוי לי' שעת הכושר לאחר שהקדישה ואמאי לן לפני זריקה אינו מטמא טומאת אוכלין ולא אמרינן כל העומד לזרוק כזרוק דמי וע"ז תירצו התוס' דס"ד דהמקשן דר"א דס"ל דפיגל במנחה אפי' בהיתה לה שעת הכושר אינו מטמא טומאת אוכלין ס"ל דר"ש בעי שעת הכושר לאחר התחלת האיסור אבל מהברייתא משמע דאפי' שעת הכושר דקודם שהקדישה חשיב ג"כ שעת הכושר ולא קשה מפיגול במנחה אלן לפני זריקה זה הוא

כוונת התוס' וצריך להגי' בדבריהם וכצ"ל אי לאו הנך שינויי דאסיקנא לר"א נמי ברייתא גופא ל"ק לי' כו' ודו"ק:

דף קב.

בגמרא אדתני פיגול במנחה כו' פיגול במנחה איצטריכא לי' כו' כצ"ל:

שם אי בעי זריק לא אמר מיתיבי כו' כצ"ל ש"מ:

שם כל שהיתה לה שעת היתר כו' וכל שלא היתה לה שעת היתר כו' ואיזו היא שהיתה לה שעת היתר לכהנים שלנה ושנטמאה ושיצאה ואיזו היא שלא היתה לה שעת היתר כו' כצ"ל ש"מ וקצת משלי:

שם וזרקו את דמה כו' כצ"ל:

שם שלנה ושנטמאה ושיצאה כו' כצ"ל:

שם לנה ממש והא הכא דאי בעי זריק הוא כו' כצ"ל ש"מ:

שם לא ראוי לצאת וראוי לטמא אבל לנה ממש כו' כל שהיתה לה שעת היתר לכהנים וכל שלא היתה לה שעת היתר לכהנים כל שיש לה שעת היתר לכהנים וכל שאין לה שעת היתר לכהנים מיבעי' לי' כו' כצ"ל לפי גירסת לשון ראשון של רש"י ול"א גריס לא ראוי ללון וראויי לצאת וראוי לטמא אי הכי האי כל שהיתה לה כו' כצ"ל ואין חילוק בין שני הלשונות של רש"י בענין הפשט אלא בלשון והתוס' נמי גורסין ראוי ללון:

שם דפקעה לה קדושתה במאי הדרא כו' כצ"ל:

שם משום אוכלא ולאו אוכלא הוא כו' כצ"ל מצאתי:

שם כל היכא דאי בעי זריק מצי זריק לי' כו' היכא דאי בעי זריק כו' לא משוי לי' אוכלא ולא מטמא טומאת אוכלין כצ"ל לפי גירסת התוס' אבל לפי פרש"י לא גריס כל זה אלא טומאה משום אוכלא ולאו אוכלא הוא מיתיבי כו' כן משמע מפירש"י דפירש כלומר כי הוי אוכלא כו' משוי לי' אוכלא ולא מטמא טומאת אוכלין:

שם ונודע לו שלא חטא כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה דקומץ במנחה כו' ארבעה עבודות במנחה כנגד ארבעה עבודות בזבח כו' כצ"ל:

בד"ה לן ממש כו' לפני זריקה ממש ולאחר זריקה ממש ולא דהוה שהות והא פירכא כו' כצ"ל:

בא"ד ודקא קשיא לך ר"ש דהכא דלא בעי למימר כו' דמחוסר פדיי' לאו כמחוסר מעשה דמי דדברים בעלמא נינהו דאי בעי זריק לא אמר בהו כצ"ל קצת מצאתי והא דאמר בהו היינו לפי מאי דמסיק רב אשי דדוקא בטומאה לא אמרינן דאי בעי זריק. בד"ה אין מועלין בה כו' כצ"ל:

בד"ה הכי גרסינן כו' דאין בו פסול ומעתה כו' כצ"ל ש"מ:
בא"ד דאי לן הדם תו לא קרי לה כו' כצ"ל. צ"ע אמאי פסולה ממש היא דהא בשעה שלן הדם עדיין לא הוי פסולה ממש אלא ראוי' ליפסל ביוצא וטומאה קודם הלנת הדם ואין לומר דלאחר הלנת הדם פסולה ממש היא א"כ אפילו אם איירי לאחר זריקה ולן בשר ג"כ לאחר הלנת הבשר פסולה ממש היא ונראה לפרש דלינה פירושו בעמוד השחר ובדם קודם שלן בעמוד השחר כבר נפסל בשקיעת החמה ופסולה ממש היא ולא ראויין ליפסל:
בד"ה שהיתה לה שעת היתר משמע שהיתה לה שעה כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה כל שיש לה שעת היתר כו' כצ"ל:
בד"ה ל"א ה"ג ראוי' ללון וראוי' לצאת וראוי' לטמא כלומר כו' כצ"ל:
בא"ד דאי כבר פסולה היא כגון בלא זריקת דם תו לא קרי לה ראוי' ליפסל. פירוש דאי איירי בשלן דם א"כ כבר נפסל הדם בשקיעת החמה ושוב פסול הדם לזריקה ויש על הקרבן פסול דלא נזרק הדם עליו תו לא קרי לה ראוי' לפסול דהא פסולה ממש הוא והוא ממש כלשון הראשון אלא דללשון ראשון מפרשינן דהא דקתני במתניתין שנטמאה ושיצאה לא הוי פירושו שנפסלה בטומאה ויוצא אלא ה"ק המתניתין שלנה בשעה שראוי' ליפסל בטומאה ויוצא וללשון אחרון הוי כפשוטו דהקרבן נפסל בלינה ובטומאה וכיוצא אלא דמשמע מלישנא שלנה ושנטמאה ושיצאה דלא הוי בכל פסול מהם אלא אותו פסול לבדו דבשעה שנפסלה כשירה היתה וראוי' ליפסל בכל אחד מהנך פסולין שלא תהא בה אלא אותו פסול לבדו וממילא משמע דאיירי לאחר זריקת דם אבל אין לפרש דללשון אחרון לא נפסל כלל כפירוש התוס' דכיון שמפרש שנזרק הדם ואי לא נפסל כלל פשיטא הוא ומאי אתי ר"י לאשמועינן בהכלל ומה שמפרש אי הכי דבכשרה מיירי משמע דלא גריס בגמ' אבל לנה ממש מאי אלא אי הכי לא מוכרח לגרוס הכי משום גירסתו אלא דגירסת ל"א כך הי':
בד"ה מעילה משום קדושה כו' פקעה מעילתה ולבתר דפקעה קדושתה כו' הילכך לא אמר בה אי בעי זריק כצ"ל
בתוס' בד"ה דקומץ במנחה כשחיטה דמי כו' כצ"ל:
בא"ד תימא הוא שחושב חידוש כו'. פירוש דמשמע מדברי התרצן דמתרץ פיגול במנחה איצטריכא לי' דפיגל במנחה מטמא טומאת אוכלין ולא הוי כפיגול בשחיטה הוי יותר חידוש מהא דפיגל בזריקה מטמא טומאת אוכלין והוא תימא דטעמא דפיגול במנחה מטמא טומאת אוכלין הוא משום דהיתה לה שעת הכושר קודם שהוקדשה וזה הטעם

מפורש הוא בדברי ר"ש דקאמר דמודה בב"ח משום שהיתה לה שעת הכושר אבל הטעם דפיגל בזריקה מטמא טומאת אוכלין הוא משום דכל העומד ליזרק כזרוק דמי וזה לא מצינו מפורש בדברי ר"ש אלא כל העומד לפדות כפדוי דמי וא"כ פיגל בזריקה הוי חידוש יותר:

בד"ה אמר רב אשי אמריתה לשמעתא כו' כצ"ל:

בד"ה דאי בעי זריק לא אמר ולית לי' הא דאמרן לעיל כו'. ואע"ג דכתבו התוס' בפסחים דזרק בפסול גרע מנשפך אין לתרץ בזה אלא פיגול בזריקה אבל לן לפני זריקה לא גרע מנשפך דנשפך נמי לן אח"כ:

בא"ד והוי שחיטה הראוי' משום כל העומד ליזרק כזרוק דמי פירוש דבלא זה אין שחיטת קדשים מתרת בשר לאכילה כמו שחיטת חולין ולא הוי שחיטה הראוי':

בא"ד א"נ היכא דנזרק בהכשר מודה רב אשי כו' כצ"ל:

בא"ד וכן צ"ל דלא תיקשי לר"י כו'. פירוש כדי דלא תיקשי הר"י אדר"י צריך לומר ע"כ כתירוץ הא"נ דהיכא דנזרק בהכשר מודה ר"י דמעיקרא כזרוק דמי:

בא"ד ובמרובה מייתי ראי' מטומאה. פירוש דמייתי ראי' מטומאה אשחיטה לענין ד' וה' א"כ כ"ש שיש להביא ראי' ממעלה:

בד"ה ה"ג לא ראוי' לצאת וראוי' ליטמא כו' כצ"ל:

בא"ד הא כיון דלנה אין לה עכשיו היתר. פירוש דלפירש"י איירי לפי דברי המתרץ שנפסל לאחר זריקה ולפי"ז קודם שנפסלה היתה לה היתר אכילה ועכשיו שנפסלה אין לה שוב אותה היתר ושפיר שייך למיתני כל שהיתה לה שעת היתר כו' אבל לפי פירוש התוס' דלקמן דלדברי המתרץ איירי שעדיין לא אירע בה שום פסול אלא דמיירי קודם זריקה ואשמועינן דהעומד ליזרק כזרוק דמי כיון דעדיין הוא עומד ליזרק וא"כ קשה אמאי קתני שהיתה לה שעת היתר הא שעת היתר הוא היתר זריקה ועדיין יש לה אותו היתר:

בא"ד היכי פקעה כיון דלנה ממש. פירוש דלפירש"י משמע דבכ"מ לא אמרינן כזרוק דמי אלא דוקא במעילה משום דלבתר דפקעה קדושתה במאי הדרא רכבא הא כיון דלא אמרינן כזרוק דמי לא פקעה כלל אבל לפירוש התוס' דלקמן אתי שפיר דמפרשים דהיכא דעדיין עומד ליזרק גם בטומאה אמרינן כזרוק דמי אלא דבטומאה היכא דאירע בה פסול דשוב אינו עומד ליזרק מתבטל ראוי' דידה אבל במעילה כיון דקודם דאירע בה פסול והי' עומד ליזרק נפקא ממעילה משום דכל העומד ליזרק כזרוק דמי וכיון דפקעה קדושתה במאי הדרא רכבא אבל מדברי רש"י נראה דבמעילה לא הוי עיקר הטעם משום

דפקעה קדושתה במאי הדרא אלא דבטומאה דתלוי באוכלא ולאו אוכלא לא אמרינן דאי בעי זריק:

בא"ד דהשתא הוא עומד ליזרק כזרוק דמי. פירוש דהא דקתני במתניתין שלנה ושנטמאה ושיצאה אין הפירוש דכבר נפסלה בחד מהנך פסולין אלא פירושו הוא שראוי' ליפסל בחד מהנך פסולין כלומר דכשרה היא ולא אירע בה שום פסול וראוי' היא לפסול בלינה ויוצא וטומאה שלא יהא בה אלא אותו פסול לבדו ומתניתין אשמועינן דאפילו קודם זריקה אין מועלין משום דכל זמן שעומד ליזרק אמרינן דכזרוק דמי משא"כ פיגול בקדשי קדשים או לן לפני זריקה דשוב אין עומד ליזרק:

בא"ד ולבסוף קאמר נמי דאפילו כשהי' בה כו' כצ"ל והיינו הא דקאמר אלא אמר רב אשי כו':

בא"ד והשתא הא דנקט שלנה ושנטמאה רבותא נקט כו'. פירוש דשפיר מצי לאשמועינן רבותא בקודם זריקה דאין מועלין אפילו היכא דלא נפסל כלל עדיין דאמרינן כל העומד ליזרק כזרוק דמי אלא דאשמועינן רבותא טפי דאפילו בנפסלה השתא ושוב אין עומד ליזרק אין מועלין משום דכבר פקעה קדושתה ולא הדרא רכבא:

בא"ד ולכך פריך כל שיש לה היתר מיבעיא לי' כו' כצ"ל. פירוש דלפירושם ניחא שפיר הא דמקשה כל שיש לה מיבעיא לי' כיון דמיירי בקודם זריקה ושעת היתר הוא היתר זריקה ומיירי בשלא נפסלה עדיין א"כ אותו היתר זריקה יש לה גם עכשיו וכל שיש לה מיבעיא לי' ודברי הצ"ק על דיבור זה לא זכיתי להבינם והפירוש שכתבתי בעז"ה ית' הוא ברור:

בא"ד אבל טומאה מידי דחזי השתא לאכילה לא אשכחן דבעינן ומתבטל ראוי' דידה כצ"ל. פירוש אע"ג דמודה ר"ש בב"ח הואיל והיתה לו שעת הכושר אלמא דלא בעינן שיהא עכשיו חזי לאכילה אלא כיון דמעיקרא הוי חזי לאכילה לא בטל שם אוכל מינה זה דוקא כשהיתה חזי לאכילה אבל כשלא היתה חזי לאכילה אלא ראוי' להתירה להיות אוכל כיון שעכשיו אינה ראוי' להתירה מתבטל מה שהיתה ראוי' מקודם:

דף קב:

בגמ' ר"א אומר יקרב כו' משנשחט נודע לו ישפך הדם והבשר יצא לבית השרפה כו' רבי יוסי אומר כו' בשיטת ר"ש אמרה דאמר כו' לאיפסולי גופי' כו' ראשון ושני מי מהניא לי' תיפשוט כו' כי קא מיבעיא לי' כו' כצ"ל:

שם במתניתין הרי זו פסולה הרי עלי שני עשרונים כו' אלו להביא בכלי אחד כו' הרי עלי שני עשרונים להביא כו' הרי עלי שני עשרונים להביא כו' כצ"ל:

שם בגמ' משום דקא פליג לה אבל התם דלא פליג לה אימא לא כו' כצ"ל ש"מ:

ברש"י ד"ה ירעה עד שיסתאב בכריתות מפרש כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ר"א אומר יקריב ואזיל לטעמי' כו' בתוס' חדשים על משניות כתב וז"ל הא לא קאי בש"ס דפרכינן עליו דא"כ למה לי חטא דקתני הרי הוא בא על חטא אחר הא ר"א ס"ל דבנדבה אתי דתנן מתנדב אדם אשם תלוי כו' ומשני ר"א ר"א דאמרו לו הוא דתנן אלא אומרין לי המתן עד שתיכנס לבית הספק וצ"ע עכ"ל ולא קשה מידי דהתוס' חדשים סבר דיש תרי תנאי אליבא דר"א ואינו כן אלא דסיפא דמתניתין דאומרין לי מפרש דברי ר"א דברישא דאין בא בנדבה אלא א"כ יש ספק חטא כל דהו כמו שפרש"י בד"ה לבית הספק דקצת איסורא בעיא או עשה או לאו או כרת וכן משמע מדברי הגמ' דאפילו דבעינן שיכנס לבית הספק מ"מ הוי נדבה דקאמר מ"ט דר"א אי ס"ד חובה היא מתיידע לי' אמאי מייתי חטאת משמע דקאי נמי על הא דקאמר אומרין לו המתן עד שתיכנס לבית הספק והא דקאמר ר"א ר"א דאמרו לו הוא כוונתו דר"א בעי דוקא קצת איסור כדמפרש בסיפא דאומרין לי המתן עד שתיכנס לבית הספק:
בד"ה ישפך לאמה סה"ד ומה"ד והבשר יצא לבית השרפה דחולין שנשחטו בעזרה הוא כצ"ל ובכריתות (דף כ"ג ע"ב) בד"ה לבית השריפה פירש וז"ל דאע"ג דחולין שנשחטו בעזרה בקבורה בעלמא האי בשריפה דהוי כזב ח פסול וסותר פי' שבכאן ונ' לפרש דפי' דהכא הוא אליבא דר"א דמתרץ בכריתות (דכ"ד ע"ב) תברא מי ששנה זו לא שנה זו פירוש דהא דתנן הכא באשם תלוי הבשר יצא לבית השריפה אתיא כר"ש דס"ל בסוף תמורה דחולין שנשחטו בעזרה בשריפה ובכריתות פירש אליבא דרבה דמתרץ שם דאשם תלוי מתוך שלבו נוקפו גמר ומקדיש ופרש"י ולא הוו חולין שנשחטו בעזרה אלא כשאר קדשים שאירע בהן פסול וזהו נמי כוונת רש"י בכריתות דמפרש האי בשריפה דהוי כזבח פסול ולא קאמר דמיחזי כזבח פסול משום דהוי זבח פסול ממש ובזה יש ליישב נמי הא דבתמורה (דל"ד ע"א) פירש פלוגתא דאשם תלוי ישרף ר"י אומר יקבר דאיירי באשם תלוי שנשחט ונודע לו שלא חטא ובפסחים (דף כ"ח) פירש אשם תלוי דאירע בו פסול דבפסחים פירש אליבא דר"א דאמר תברא מי ששנה זו לא שנה זו וא"כ ס"ל דאשם תלוי שנשחט ונודע לו שלא חטא הוי חולין שנשחטו בעזרה אפילו אליבא דחכמים דס"ל דגמר ומקדיש משום דלא קדוש אלא לדמיו ולפי זה אין לפרש פלוגתא דאשם תלוי ישרף ר"י אומר יקבר דפליגי חולין שנשחטו בעזרה אי דינו בשריפה או בקבורה דהא ברישא דמתניתין כבר הוזכרה פלוגתא זו דפליגי בי' רבנן ור"ש משו"ה הוצרך לפרש דאירע בו פסול ופירושו שבתמורה הוא אליבא דרבה דמתרץ דמשום דגמר ומקדיש לא הוי חולין שנשחטו בעזרה וא"כ שפיר יש לפרש דאיירי באשם תלוי שנשחט

ונודע לו שלא חטא דת"ק סבר דזה לא הוי כשאר חולין שנשחטו בעזרה משום דגמר ומקדיש והוי כזבח פסול ור"י ס"ל כר"מ דלא גמר ומקדיש והוי כשאר חולין שנשחטו בעזרה:

בד"ה כזרוק דמי כו' אלמא לענין שיווי אוכלא כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה כלי שרת כו'. כוונתו לתרץ קושית התוס' בכריתות (דף כ"ד ע"ב) בד"ה קסבר וכמו שתירצו התוס' שם:

בד"ה צריד של מנחות קצת מן הסולת שלא נגע כו' צריד לשון יובש כדאמרינן לענין שופר (ר"ה דף כ"ז) צריד או עבה סה"ד כצ"ל:

בד"ה כי קא מיבעיא לי' דאורייתא כו' אלמא חיבת הקודש דאורייתא מונין ראשון ושני כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה מה שהביא הביא דאימר לא לשם נדרו הביאה כו' כצ"ל משמע דאי לשם נדרו הביאה פסולה וכן הוא בהדיא לקמן במתני' הרי עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד והביא בשני כלים אמרו לו בכלי אחד נדרת הקריבן בשני כלים פסולין ופרש"י דהשתא ליכא למימר לשם נדבה אחרת מייתי לה דכיון דאמרו לו בכלי אחד נדרת הוה לי' למימר להו אנא לשם נדר אחרינא מייתינא לה וצריך להבין הטעם כיון דהמנחה מצד עצמה אין בה שום פסול מה בכך שהביא מרחשת לשם נדרו דבמחבת דאטו אם נדר עולה והביא שלמים לנדרו יהא פסול וכן אם נדר להביא שני עשרונים בכלי אחד והביא בשני כלים לנדרו או אם נדר להביא בשני כלים והביא בכלי אחד לנדר, אמאי פסול אטו אם נדר להביא פר והביא שני עגלים לנדרו או נדר להביא שני עגלים והביא פר לנדרו יהא פסול ונראה דהטעם הוא דכיון דפריש בשעת נדרו מחבת או מרחשת ואח"כ הפריש הסלת לנדרו הוקבע סולת זה למנחה כמו שנדר והוי דינו ממש כמו זו להביא במחבת והביא במרחשת דפסולה וכן אם פריש בשעת נדר שני עשרונים בכלי אחד ואח"כ הפריש הסולת לנדרו הוקבעו העשרונים כמו שנדר והוי דינו ממש כמו אלו להביא בכלי אחד והביא בשני כלים דפסולה ואע"ג דבשעת הפרשה אמר זו לנדרי ובמחבת או אלו לנדרי ובכלי אחד או להיפך מ"מ הוקבע הסולת כמו שנדר ולא כמו שהפריש כיון דאמר לנדרי דהקביעות שהוא קובע בשעת הפרשה לאו כלום הוא כמו דאמר אביי לקמן וממילא הוקבע כמו שנדר כיון דאמר לנדרי ומשו"ה פרש"י לקמן (דף ק"ג ע"א) בד"ה אבל בשעת הפרשה דבשעת נדר אמר הרי עלי מנחה סתם דכשפירש בשעת נדרו ואח"כ הפריש ע"כ צריך לעשות כמו שנדר ואם שינה פסול ולא משכחת לה דאם שינה מקביעות דשעת הפרשה דכשר אלא בדלא פירש בשעת הנדר אלא בשעת הפרשה והא דפירש בדיבור

הקודם המתחיל אלא שקבעו בשעת נדר הרי עלי להביא את זו במחבת היינו משום דקביעות בשעת נדר לא משכחת לה אלא בכה"ג:

בד"ה אלו להביא בכלי אחד כו' כן צריך לומר ש"מ:

בא"ד הויא מנחה יתירה ומיעט בקמצים כו'. נראה לפרש דהכל הוא טעם אחד ומשו"ה לא קאמר ועוד דמיעט בקמצים דמשום דהויא מנחה יתירה עי"ז מיעט בקמצים אבל בלא טעם דמיעט בקמצים לא מצינו דיהא פסול במנחה יתירה משום רובה סלתה אלא הפסול הוא משום חסר קומץ כמו דפרש"י לעיל (דף ע"ו ע"ב) על הא דתניא כל המנחות שריבה במדת עשרונן פסולות שמדד בעשרון גדול או שנתן עשרון ומחצה פסולות דהוה לי' קומץ וקמץ נמי מן החצי היתר ונמצא שאין לעשרון קומץ שלם והוה לי' קומץ חסר כן הביאו שם התוס' בשם פרש"י והוא בפירש"י כת"י וה"ה אם הביא שני עשרונים אין נפסל משום מנחה יתירה אלא משום קומץ חסר ולפי זה דהפסול לא הוי אלא משום הקמיצה אם נדר בכלי אחד והביא בשני כלים יכול לחזור וליתן בכלי אחד קודם הקמיצה כמו דתני לקמן במתניתין הרי עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד והביא בשני כלים אמרו לו בכלי אחד נדרת הקריבן בכלי אחד כשרין וכן אם נדר בשני כלים והביא בכלי אחד אם לא נתערבו יכול לחזור וליתן בשני כלים ואפילו אם נתערבו אלא דיכול לקמוץ מכ"א בפ"ע כשרין בכלי אחד וכמו דתני לקמן במתני' הרי עלי שני עשרונים להביא בשני כלים והביא בכלי אחד אמרו לו בשני כלים נדרת הקריבן בשני כלים כשרין והיינו דוקא אם לא נתערבו אבל אם נתערבו ודאי דאין יכול ליתן בשני כלים דהוה עשרון אחד משני עשרונים ולוג אחד משני לוגין דפסול לרבנן כדמשמע לקמן (דף ק"ה ע"ב) דפריך הא קא מייתי עשרון אחד משני עשרונים ולוג אחד משני לוגין ומתרץ שמעינן לי' לר"ש דאמר אם הביא עשרון אחד משני עשרונים ולוג אחד משני לוגין יצא משמע דלרבנן אפילו בדיעבד פסול וממתניתין דהכא נמי מוכח כן דאל"כ אפילו אם אין יכול לקמוץ מכל אחת בפ"ע דהיינו שנתערבו כל השתי מנחות ולא נשתייר מכ"א מהם כדי קומץ מ"מ מחלקם עכשיו לשנים ויקמוץ מכל אחת בפ"ע ואע"ג דלעיל (דף ט' ע"א) קיי"ל כר"י דמנחה שחסרה מביא מתוך ביתו וימלאנה דקמיצה קבעה לה ולא קדושת כלי היינו דוקא מביתו אבל מעשרון אחד קדוש בקדושת כלי שהוקבע עשרון זה למנחה הוי כל עשרון כמו אלו בשני כלים דאסור להביאן בכלי אחד ואין יכול למלאת המנחה שחסרה ממנחה אחרת ובזה ניחא הא דתני נתנו לכלי אחד הא מעיקרא נמי הוי בכלי אחד כמו דתני והביא בכלי אחד אלא דמעיקרא מיירי שהביאן בכלי אחד כל עשרון בפ"ע ומשו"ה יכול ליתנן בשני כלים והשתא קאמר דנתנו בכלי אחד פירוש בעירוב

אז הוי דינו בשתי מנחות שנתערבו ונראה לי דה"ה במחבת ובמרחשת אם נדר במחבת והביא במרחשת ואמרו לו במחבת נדרת ולא אמר להם דלשם נדר אחרינא מייתינא לה דפסולה והא דלא נקט הך דינא במחבת ובמרחשת משום דבעי לאשמועינן דאע"ג דהביאן בשני כלים יכול לחזור וליתנן בכלי אחד או להיפך אם לא נתערבו ואין הכלים קובעתן אפילו לפסול ומשו"ה נקט לה בכה"ג דכלי אחד ושני כלים דבמחבת ומרחשת אינו יכול לחזור וליתן באותו כלי שנדר דהכלי מקדשן ליפסל כמו דאמר אביי בסוף העמוד לא קידשום ליקרב אבל קידשום ליפסל:

בד"ה אמרו לו בכלי אחד נדרת כו' והקריבן בשני כלים כו' מייתינא לה כצ"ל:

בד"ה כשתי מנחות שנתערבו כדאמרינן בהקומץ רבה כו' מכל אחת בפ"ע כצ"ל:

בד"ה וצריכא כו' והביא במרחשת התם הוא דלא יצא ידי נדרו משום דאמר במחבת והביא במרחשת אבל בשני כלים כו' כצ"ל:

בד"ה ר"ש כו' דקסבר קביעות דמנא לאו כלום הוא כצ"ל:

בד"ה והא תניא לא קידשום אותן כלי שרת שהביאן בהו וכיון דלא קידשום כו' כצ"ל:

בתוס' בד"ה כי קאמרינן דרבנן כו' דבעי ר"ש בן לקיש אמאי כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה כשתי מנחות שנתערבו כו' ועוד י"ל כו'. נראה לי לפרש דרש"י משמע לי' לפרש הא דנתנו בכלי אחד כשתי מנחות שנתערבו דאפילו אם מתחלה נתנן בכלי אחד ולא נתנן כלל בשני כלים אפילו לקידוש כלי דאם תאמר דאיירי לאחר שקידשן בשני כלים קשה דהוא משנה יתירה דכבר תני לה לעיל בהקומץ רבה דאפילו שתי מנחות של שני בני אדם שנתערבו אם יכול לקמוץ מכל אחת בפ"ע כשרות ולפי זה צריך לומר הא דתני ברישא אלו להביא בשני כלים והביא בכלי אחד פסולות איירי נמי כגון דלא יכול לקמוץ מכל אחת בפ"ע והתוס' מפרשים דשפיר יש לפרש דאיירי דקידשן בשני כלים קודם שנתנן בכלי אחד ומשו"ה הוי דינן כשתי מנחות שנתערבו אבל אם נתנן מתחלה בכלי אחד פסולות אפילו אם יכול לקמוץ מכ"א בפ"ע ומשו"ה ברישא דהביאן מתחלה בכלי אחד פסולות אפילו אם יכול לקמוץ מכ"א בפ"ע ולא תיקשי דלאחר שקידשן בשני כלים מאי אתי לאשמועינן י"ל דקמ"ל דאע"ג דמתחלה הביאן בכלי אחד ועכשיו נמי הם בכלי אחד לא גזרינן דילמא אתי למימר דלא קידשן בשני כלים כלל ואפילו הכי כשר ומשום גזירה יהיו פסולין:

בא"ד והקריבן בשתי כלים כו' כצ"ל:

דף קג.

בגמ' אמאי נדר ופתחו עמו הוא לשיטת התוס' לעיל (דף פ"א ע"ב) בד"ה תודה דאין מועיל חזרה בהקדש תכ"ד צריך לומר דנדר ופתחו עמו דהכא לא הוי פירושו כנדר

ופתחו עמו דנזיר דהתם משמע דכי אמר הריני נזיר הוה דעתי' לנזירות גמורה אלא דנמלך הוא תכ"ד אבל הכא איירי בהקדש אין מועיל חזרה אלא פירושו דעם הנדר קאמר פתח שאין בדעתו לנזירות כלל והא דאמר חזקי' הא מני ב"ש הוא דאמרי תפוס לשון ראשון כוונתו ג"כ כמו שמפרש בנזיר דס"ל לב"ש כר"מ דאין אדם מוציא דבריו לבטלה וכי אמר הרי עלי מנחה למנחה הוגנת איכוין והא דאמר אח"כ מן השעורים לאיתשולי קאתי דנמלך הוא ובהקדש אפילו לב"ה לא מצי הדר אלא דהכא קאמר בקיצור דאמרי תפוס לשון ראשון כמו דמשמע התם דב"ש ע"כ ס"ל תפוס לשון ראשון דהא קאמר התם וב"ה סברי לה כר"ש והכא קאמר בהדיא דר"ש בשיטת ר"י אמרה דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס א"כ משמע דב"ש סברי תפוס לשון ראשון ואין להקשות לפי זה דא"כ ר"י דסובר תפוס לשון ראשון יהא כב"ש ולא כב"ה דלר"י יש לומר דטעמיי' דב"ה משום דאדם מוציא דבריו לבטלה ולמאן דאית לי' בזבחים (דף ל') דר"מ ס"ל ג"כ תפוס לשון ראשון י"ל דאותו מ"ד מפרש טעמא דב"ה משום דיש שאלה בהקדש ואע"ג דבאומר הרי עלי מנחה לא שייך טעם זה דבהקדש אין מועיל חזרה אפילו תכ"ד יש לומר דלא ס"ל כחזקי' אלא כר' יוחנן דמוקי למתניתין באומר:

שם אבל אמר מנחה מן העדשים לא מכדי חזקי' כמאן אמרה לשמעתי' כו' משום דלא קתני מן העדשים כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה אבל בשעת הפרשה כו' זו אביא לשם נדרי במחבת כצ"ל:

בד"ה גרוגרות ודבילה לא שייכא בהו נזירות סה"ד ומה"ד הרי זה נזיר כו' כצ"ל:

בד"ה הדר בי' כו' דטעמא דמתניתין באומר אלו הייתי יודע כו' סה"ד ומה"ד בשעורין איכא למימר דטעי כו' כצ"ל והד"א:

בד"ה את מ"ט הדרת בך כו' כיון דטעי בהו אינשי כו' דסופו להביא חטים כו' כצ"ל:

בתוס' בעמוד הקודם בד"ה הא מני ב"ש הוא כו' מפרש טעמייהו דב"ש כו' כצ"ל:

בא"ד וב"ש לטעמייהו דאמרי אין שאלה בהקדש וכיון כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד אלא אמרינן דנמלך הוא כו' כצ"ל:

בא"ד וכיון דסברי אין שאלה בהקדש כדתנן כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד אע"ג דבעלמא כדיבור דמי כו'. ואע"ג דהתוס' כתבו לעיל (דף פ"א ע"ב) בד"ה תודה דאפילו לב"ה דחשבי נדר ופתחו עמו גבי תודה מודי משום דלא דמי נזירות לתודה דבעי למיהדר ולא מצי הדר היינו דוקא גבי תודה וכה"ג משום דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט אבל גבי נזירות לא שייך הך טעמא אלא דוקא משום דאין שאלה בהקדש לב"ש וה"ה גבי נזירות משום דכתיב בי' קדש:

בא"ד (דף ק"ג) דלמ"ד אין פותחין בחרטה נקט טעמא דב"ה דסברי כר"ש כו' כצ"ל. פירוש דהתוס' מדמי חזרה תכ"ד לשאלה וכיון דאין שאלה מועיל להתיר בחרטה בלבד ה"ה דאין מועיל חזרה תכ"ד בחרטה וא"כ אפילו לב"ה דיש שאלה בנזירות אין מועיל חזרה תכ"ד בחרטה:

בא"ד אמר להיות הגרוגרות עלי קרבן נתכוונתי כצ"ל צ"ק:

בא"ד אבל לת"ק כי אמר הכי כו' דהא לת"ק לא הוי נדור לב"ש כו' כצ"ל צ"ק. וכוונת דבריהם נראה לפרש דבאו להוכיח דאע"ג דמצינו בנזיר בלישנא קמא דס"ל לרבי נתן אליבא דב"ש נזיר ונדור אבל לרבי יהודא אי אפשר לפרש אלא נדור ולא נזיר וההוכחה הוא בדרך זה דהא לת"ק אליבא דב"ש מוכרחין לומר דנזיר ואין נדור דאל"כ במאי פליגי ת"ק ור"י אליבא דב"ש כיון דלתרווייהו לב"ש נדור ונזיר וכיון דלת"ק אליבא דב"ש נזיר ואין נדור ע"כ לר"י אליבא דב"ש נדור ואין נזיר דאי ס"ל לב"ש נדור ונזיר א"כ פליגי נמי ת"ק ור"י אליבא דבית הלל דלת"ק לב"ה לא נזיר ולא נדור ולר"י אליבא דב"ה נדור ולא נזיר ומלישנא דמתניתין משמע דלא פליגי אלא אליבא דב"ש דוקא:

בא"ד אלא ס"ל לר"י טעמא דב"ש כר"ש כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ומיהו קשה לפי' זה כו'. פירוש דבלא פירוש זה הוי מצינן למימר דטעמא דב"ש דלא הוי נזיר לשיטת ר"י הוה משום דס"ל כר"ש דס"ל כר"י אבל ב"ה סברי לה דאינו נזיר משום דב"ה לטעמייהו ס"ל דיש שאלה בהקדש אבל לפירוש זה דקאמר דמשו"ה קאמר דטעמא דב"ה דסברי כר"ש משום דלר"י אליבא דב"ש ג"כ אינו נזיר וס"ל דאין שאלה בהקדש וע"כ טעמייהו משום דסברי לה כר"ש וניחא לי' לפרש אליבא דב"ה ג"כ טעם זה והוי חד טעמא לתרווייהו דהיינו לב"ה ולב"ש אליבא דר"י קשה דא"כ ר' יהודא דס"ל תפוס לשון ראשון לא אתיא לא כב"ש ולא כב"ה ויש לדקדק דבנזיר הקשו קושיא זו בלא פירוש זה אלא אהא דקאמר התם וב"ה סברי לה כר"י והתם תירצו קושיא וז"ל דוקא בתמורה פליגי דהדברים סותרין זה את זה וליכא למימר דדיבור האחרון מפרש אבל הכא ודאי דאיכא למימר דלפרושי קאתי יש לומר דודאי דלפרש בא ולומר לא מיין נדרתי וניחא נמי דלא קאמר דב"ש סברי כר"י דאמר תפוס לשון ראשון עיקר להכי הוי נזיר מיין אלא ודאי לא שייכא ההוא פלוגתא להכא ונראה לפרש דהא יש לדקדק בדברי הגמ' דנזיר דמעיקרא קאמר דאפילו אי סברי לה כר"י דבגמר דבריו אדם נתפס אין מועיל לומר דלא נתכוין לנזירות כלל אלא אמרינן דנתכוין לנזירות אלא משום דבגמר דבריו אדם נתפס אמרינן דתיכף נתחרט על הנזירות דבגמר דבריו עיקר הנדר וקאמר דלגרוגרות נתכוין ולא איין ואח"כ קאמר דב"ה סברי לה כר"ש דקאמר דלא התנדב כדרך

המתנדבים והיינו דלא נתכוין מעולם לנזירות כלל והכא קאמר דטעמא דר"ש דסבר לה כר"י א"כ משמע דמועיל הא דבגמר דבריו אדם נתפס לומר דלא חל נזירות רגע אחד דאי חל רגע אחד הא ס"ל השתא דאין שאלה בהקדש וה"ה חזרה תכ"ד וצריך לומר כמו שחילקו התוס' דהא דקאמר מעיקרא וב"ה סברי לה כר"י אין כוונת הגמ' כר"י דוקא דאפילו למ"ד תפוס לשון ראשון מודי הכא דהוי נדר ופתחו עמו דמטעם תפוס לשון ראשון ומשום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה אמרינן דחל הנדר רגע אחד אבל אח"כ מפרש דבריו דכוונתו היתה מגרוגרות משום דמתחרט תכ"ד על הנדר ומשו"ה לא קאמר אף בגמר דבריו אלא בגמר דבריו אדם נתפס משום דכ"ע מודי הכא אי אמרינן דיש שאלה בהקדש עיקר הן גמר דבריו דמתחרט על הנדר וחוזר בו משא"כ בתמורת עולה תמורת שלמים אינו חוזר כלל אלא בדעתו שיהא כולו תמורת עולה וכולו תמורת שלמים ותרווייהו אי אפשר משו"ה לא אזלינן אלא בתר לשון ראשון לבד ולבסוף קאמר דב"ה סברי כר"ש דסבר כר"י ממש דאף בגמר דבריו אדם נתפס ולפי דבריו לא חל הנדר כלל אפילו רגע אחד דמעיקרא לגרוגרות נתכוין ואפילו לר"מ דאין אדם מוציא דבריו לבטלה דהכא מפרש בהדיא דדבריו לבטלה:

בא"ד דאין שאלה בהקדש וכן מוכח נמי בפרק כו' כצ"ל:

בא"ד נשאל לחכם והתירו היתה לו מופרשת תצא ותרעה בעדר אמרו ב"ה לב"ש אי אתם מודים בזה שהוא כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד מאחר דמפרש טעמא דב"ש כו' כצ"ל:

בא"ד אמאי איצטריך למימר טעמא דב"ה משום דסברי כר"ש כו'. פירוש ומשום דר"ש ס"ל כר"י דבגמר דבריו אדם נתפס אמרינן דהוציא דבריו לבטלה הא יש לומר דסברי כרבנן דפליגי אר"מ וסברי דבכ"מ אדם מוציא דבריו לבטלה:

בא"ד וכ"ת ב"ש תני לה כדקאמר חזקי' כו' פירוש דסוגיא דנזיר דקאמר דב"ה סברי לה כר"ש קאי אליבא דחזקי' דמוקי מתניתין דהכא כב"ש אבל לר"י דמוקי מתניתין דהכא אפי כב"ה דנזירות ובאומר אמרינן דב"ה דנזירות סברי לה כר"י דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס ולא נתכוין לנדר כלל אבל באומר אלו הייתי יודע במנחה דאיכוין לנדר גמור אפילו ב"ה מודי ולא כר"ש:

בא"ד דאמרינן לא סבר לה כר"ש כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דרוצה ליישב דברי ב"ה ככ"ע אפילו כו' כצ"ל. זה כתבו ליישב קושיא הראשונה ואח"כ כתבו והא דקאמר סברי לה כר"ש כו' ליישב קושיא השני':

בא"ד לאו משום דפליגי ארבנן דר"ש כו' כצ"ל:

בא"ד ומיהו רבנן גופייהו מודו גבי גרוגרות כו'. פירוש דהא דקאמר בנזיר וב"ה סברי לה כר"ש יוכל להתפרש אפילו לר"י דמוקי מתניתין דמנחות כב"ה ובאומר וה"פ דב"ה סברי גבי נזירות כטעמי' דר"ש במנחות דקאמר דאפילו באומר אילו הייתי יודע פטור דאין כאן לשון נדר כלל וכמו טעם זה סברי ב"ה בנזירות אפילו באומר ורבנן דמנחות גופייהו מודו דגבי נזירות אפילו באומר אלו הייתי יודע פטור לא הוי נזיר והטעם כמו דאמר חזקי' לקמן לבתר דהדר בי' דאפילו במנחות דוקא באומר מן השעורים אבל מן העדשים לא אפילו באומר משום דבעדשים לא טעי אינשי דלא שייכי למנחה וה"ה גרוגרות לא שייכי לנזירות כלל:

בא"ד שאקריבנה בבית חוניו יקריבנה במקדש ואם הקריבה בבית חוניו יצא כו' כצ"ל:

בא"ד כי אמר הרי עלי עולה שייכא בקדושתה כו' כצ"ל:

בד"ה הריני נזיר כו' כינויי כינויים כו' כצ"ל:

דף קג:

בגמרא יביא סולת מאי לאו כו' כצ"ל ש"מ:

שם לא כלום קאמר לא צריכא כו' כצ"ל ש"מ:

שם כי הדר אמר עשרון מייתי עשרון אחרינא. החילוק בין עשרון ומחצה לחצי עשרון ועשרון דעשרון ומחצה משמע מנחה א' של עשרון ומחצה וחצי עשרון ועשרון שתי מנחות אחת של חצי עשרון ואחת של עשרון דאי נתכוין למנחה אחת של עשרון ומחצה הוה בעי למימר עשרון ומחצה והא דר"ש פוטר ולא מחייב לי' לכל הפחות במנחה של עשרון שהתנדב כדרך המתנדבים לפירוש התוס' בד"ה אי הכי זו היא קושית הגמ' דמקשה א"ה כו' ומתרץ הגמ' דר"ש ס"ל כר"י ומשוינא לה חדא דיבורא כאלו אמר מנחה אחת של עשרון ומחצה ולפרש"י יש לפרש דר"ש אינו פוטר לגמרי אלא דלא מחייב לי' שנים כמו לרבנן:

שם דאמר אף בגמר דבריו אדם נתפס כצ"ל לגירסת רש"י:

שם במתניתין ומביא בכלי אחד אם אמר הרי עלי ס"א כו' כצ"ל ש"מ:

שם שכן מצינו שהציבור מביא כו' כצ"ל לגירסת רש"י:

שם דיו ליחיד שיהא פחות כו' כצ"ל וכן הוא במשניות:

שם למעלה מר"י בר' אילעאי כו' כצ"ל:

שם אמרו לו בששים נבללין כו' אמר להם כל מדת חכמים כו' חסר שומשום כו' כצ"ל:

שם מעשה בפרדה של בית רבי כו' כצ"ל ש"מ:

שם מתיב רבי יצחק כו' כצ"ל:

שם אמר לי' ר' זריקא כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה אבל אמר מנחת שעורים כו' ל"א אבל לא אמר מנחה אלא כו' כצ"ל:
בד"ה ה"ג כו' המתנדבים סה"ד והשאר נמחק:
בד"ה אלא כו"ו אליבא דראב"י נקט לה דאמר בפ' שתי מדות כו' כצ"ל ש"מ אבל לעיל (דף י"ח ע"ב) מביא רש"י פירוש זה וכתב עלה ולי נראה דאפילו לרבנן דאמרי ששים לוג קים להו דאין נבללין בכלי אחד:
בד"ה וששים ואחד כו' כצ"ל ש"מ:
בד"ה ושיערו כו' ממנה סה"ד ומה"ד ברביעית כו' בשיעורים כו' כצ"ל:
בתוס' ד"ה מאי לאו דלא אמר מנחה וכגון דאמר אילו הייתי יודע כו'. פירוש כר"י דלעיל דאוקים למתניתין דהכא אפילו כב"ה דנזיר והכא איירי באומר דלאוקימתא דחזקי' קודם דהדר בי' דמתניתין דהכא כב"ש דנזיר א"כ היכא דלא אמר מנחה אפילו ב"ש מודי דהא בנזיר מפרש טעמייהו דב"ש משום דס"ל כר"מ דאין אדם מוציא דבריו לבטלה וכי אמר הריני נזיר לנזירות גמורה איכוין וכי הדר אמר מן הגרוגרות מיהדר קא הדר בי' ואין שאלה בהקדש וא"כ ה"נ דוקא כשאמר הרי עלי מנחה. בד"ה א"ה כו' כיון דאמר מנחה עשרון ומחצה כו' כצ"ל:
בד"ה א"ה כו' א"כ ר"ש דקאי כב"ה לית לי' תפוס לשון ראשון כו' פירוש וא"כ יש לומר דזעירי דאמר ל"ש אלא דאמר מנחה ס"ל כחזקי':
בא"ד וי"ל הא אסיקנא דחזקי' הדר בי'. פירוש ולר"י דמוקי מתניתין אפילו כב"ה ובאומר ס"ד דמקשה דאפילו לר' יוסי חייב דהא קיי"ל בעולה דאפילו גמר בלבו לבד בלא הוצאת פיו חייב משום דכתיב בדברי הימים (ב' כ"ט) וכל נדיב לב עולות עיין בשבועות (דף כ"ו ע"ב) אלא היכא דהוצאת פיו משונה ממה שגמר בלבו גרע מגמר בלבו לבד אבל הכא בשעה שאמר הרי עלי מנחה לא היתה הוצאת פיו משונה ממה שבלבו ואע"ג דאח"כ אמר מן השעורים כבר נתחייב משום גמר בלבו וכיון דמחייבין לי' משום גמר בלבו ס"ד דמקשה דרבנן דמחייבין לא הוי הטעם משום תפוס לשון ראשון דלא מחייבין אותו כלל משום הוצאת פיו אלא משום גמר בלבו ומתרץ רבא דהכא נמי לא מחייבי רבנן אלא משום תפוס ל' ראשון דלר"י דס"ל דבגמר דבריו אדם נתפס הוי כולי' חד דיבורא לא מחייבין לי' משום גמר בלבו דהוצאת פיו משונה ממה שבלבו:
בד"ה מעשה בפרדה של בית רבי כו' כצ"ל:

דף קד.
בגמרא דתניא ר"י אומר כצ"ל מצאתי:
שם דחזו לאיל כצ"ל:
שם כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר כו' כצ"ל:

שם ומותר אשם מצורע ואם איתא כצ"ל ש"מ וכן משמע מפרש"י בד"ה ואחד למותר אשם מצורע שכתב ואינך מפרש בפרק בתרא משמע דלא גריס הכא ומותר קינין ומותר מנחת חוטא והטעם לפי ששמואל ור' אושעיא פליגי התם בהנך תרתי דשמואל חשיב מותר מנחת חוטא ומותר עשירית האיפה של כה"ג ור"א חשיב מותר קינין ומותר מנחת חוטא:

(**שם**) **אלא** לאו חמשה. פירוש ואתי לרבות דבדיעבד אם אייתי חמשה מקריב ארבעה ואידך יהא לנדבה אבל לכתחלה ודאי דאין מתנדבין חמשה כמו דתנן במתניתין והטעם משום דאין מפרישין תחלה למותרות כמו שפרש"י בד"ה הא כדאיתא:

שם אחד עשר מיבעיא לי כו'. וקשה הא יש לפשוט ממתניתין דהכא דקתני ומששה למעלה ואף י"א בכלל כמו שפרש"י בד"ה אין מתנדבין לוג וע"כ לומר או דאין קבע לנסכים או דגברא לשני אילים וכבש קא מיכוין ויש לומר דממתניתין אין לפשוט דיש לפרש דמתניתין לא קאמר אלא דמשכחת לה דמתנדבין י"א וכגון דאמר בהדיא לנסכי שני אילים וכבש אבל בסתמא יש לספק דילמא לשני פרים קא מיכוין ואי אין קבע לנסכים עד דממלי להו לא קרבי:

ברש"י ד"ה ר"י כו' הי להם לבית ר' כו' לשערה כשמעתא דידי' דאמר כו' כצ"ל והד"א: בד"ה אין מתנדבין לוג כו' וארבע דחזו לאיל כו' כצ"ל:

בד"ה יש קבע לנסכים אם אמר כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דאין יכול להקריבם אלא הכל ביחד דהוו קרבי בקרבן אחד כו', פירוש דהא דאמרינן יש קבע לנסכים מפרש לקמן דהיינו דוקא היכא דאייתי חמשה וכה"ג ודאי. לא קרבי אפילו הכל ביחד אלא כוונת הגמ' דאי יש קבע לנסכים כיון דלא קרבי אלא הכל ביחד לא קרבי עד דממלא להו לששה דקרבי בנסכי פר ולקמן דמיבעיא להו באחד עשר אי יש קבע לנסכים לא קרבי עד דממלא להו לי"ב דהוו קרבין בשני קרבנות דהיינו לנסכי שני פרים:

בא"ד ויכול להקריבם מה דחזו באפי נפשייהו כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה היכי דמי למאי נפקא מינה. משמע מדבריו דלא מספקינן באין קבע לנסכים אלא דוקא באייתי חמשה משום דאין יכולין לנסך כל החמשה ביחד משום דלא מצינו בנסכי חובה ניסוך בשיעור הזה יש לספק דמנסכין ארבעה דהוא שיעור ניסוך והשאר הוי מותר נסכים ואזיל לנדבת ציבור ובזה יכול לקיים מצות עשה של מוצא שפתיך תשמור ועשית אבל היכא דמייתי ששה ומששה ואילך פשיטא דיש קבע לנסכים ולא קרבי אלא כל הששה ביחד דניהו אם ניסכן על גבי המזבח בשני פעמים כל פעם בשיעור ניסוך

כשרה דלא גרע מהקטיר קומצה פעמים דכשרה ואפילו פעמי פעמים למ"ד דיש הקטרה בפחות מכזית מ"מ הקידוש כלי שהוא מתירן לנסך כמו שכתבו התוס' בזבחים (דף מ"ג ריש ע"א) דקידוש כלי היינו הרצאה דידי' אם עשה הקידוש של הנסכים בשני כלים פסולה משום דהוי נסכים חסרים כמו דתנן לעיל (דק"ב ע"א) במתניתין גבי מנחה דהיכא דאמר על שני עשרונים אלו בכלי אחד והביא בשני כלים פסולין ופרש"י שני טעמים אחד משום דהויא מנחה חסרה בכל כלי ועוד טעם משום דהוא לא נדר אלא קומץ אחד והוא הפריש שני קמצים והיכא דנדר להביא בשני כלים והביא בכלי אחד לא כתב אלא טעם אחד דקומץ משום דמנחה יתירא לא מצינו דפסול אלא משום הקומץ ונראה דיש נ"מ לדינא דהיכא דנדר בכלי אחד והביא בשני כלים אפילו מנחת כהן דליכא קמיצה מ"מ פסול משום דהויא מנחה חסירה פירוש בשעת קידוש כלי ואין הכלי מקדש אלא מלאים פירוש דיש כל השיעור הצריך כמו שפרש"י בזבחים (דפ"ח ע"א) דבמנחת נסכים אינו מקדש אלא אם יש שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל אבל אם נדר בשני כלים והביא בכלי א' דלא פסול מנחה יתירא מצד עצמה אלא משום הקומץ במנחת כהן דליכא קמיצה כשרה וא"כ גבי נסכים נמי הוי הדין כמו במנחת כהן דפסולה מטעם חסר: **ונראה** לי דדוקא גבי נסכים יש לספק כן משום דתנן בשקלים (דף ו') מותר נסכים לקיץ המזבח ושפיר יכול לקיים מוצא שפתיך תשמור אפילו בנודר חמשה דלוג החמישי הוי מותר נסכים ואזיל לקיץ המזבח אבל במנחה פשיטא דיש קבע למנחה ובנודר עשרון ומחצה ואומר אלו הייתי יודע שמחייבין אותי ליתן שני עשרונים לא הייתי נודר פטור לגמרי משום דמותר מנחות אין לו תקנה אלא אם מוסיף עליו לעשרון ולא קרינן בעשרון ומחצה מוצא שפתיך תשמור וכן כתב רש"י לקמן (דק"ח ע"א) בד"ה ומותר דמנחת חוטא וז"ל אבל מותר מעות שאר מנחות לא אזלי לנדבת ציבור אלא הוא יוסיף משלו ומביא מנחה אחרת עכ"ל ונראה מתוך הסוגיא דאם יש קבע לנסכים ונדר חמשה פטור לגמרי דכן משמע מדברי רב אשי דקאמר והא אנן לא תנן הכי כו' קתני חמשה דומיא דשנים כו' משמע דאם יש קבע לנסכים שפיר הוי חמשה דומיא דשנים ושנים פשיטא דפטור לגמרי והרמב"ם פסק דשנים פטור לגמרי וחמשה מחויב להשלים ואין בכחי להבין דבריו הקדושים עפ"י סוגית הגמ' והמל"מ כתב שם דגם מותר מנחה לקיץ המזבח והוא דבר תמוה וגם משוה דעת התוס' לדעת הרמב"ם דאם מייתי חמשה אומרין לו השלם לששה ובדברי התוס' לא משמע כן דהא גבי חמשה נמי מקשה דיביא ששה וה"ד אי יש קבע לנסכים הא מביא ששה ואי אין קבע לנסכים לא קשה כלום ממנחה אנסכים דגבי מנחה בנדר עשרון ומחצה אין תקנה שיביא עשרון והמותר לנדבה דמותר מנחה

לא אזיל לנדבה אבל גבי נסכים יש תקנה לחמשה דמשיך ארבעה והלוג החמישי אזיל לנדבה גם מה שנסתפק בלוג או שנים אי אזיל לנדבה הוא תמוה דהא תנן מותר נסכים לקיץ המזבח ובלוג או שנים כיון דלא קרבו מהם נסכים כלל אין כאן מותר נסכים:

בד"ה ואידך הוי נדבה כו' או יקרב הוא עצמו כו' ואע"ג דדינם להיות קרבין עולות מ"מ כיון דמותר התרומה ג"כ מקריבין עולות א"כ ישאר בתרומה מעות כנגד אותו הלוג ויקרב עולה:

בד"ה ואי אמרת כו' דהא אין יכול להקריב הארבעה בפ"ע כצ"ל ש"מ:

בד"ה ואמרינן כו' בפרק בתרא כנגד מי כו' מעות ואחד כו' ומעולות ואחד כו' ביין ואחד כו' במסכת תמורה (דף כג ע"ב) כצ"ל והד"א:

בא"ד וזה להתירו ביין. לעיל (ד"ד ע"א) בד"ה אשם נזיר פירש נזיר טמא מביא אשם להכשיר למנין נזירות טהרה וכן פירש עוד בע"ב בד"ה דמי שלמים ולקמן (דק"ח ע"א) ולעיל (דצ"א ע"ב) בפרש"י כת"י אבל בפירוש הנדפס בד"ה ה"מ פירש דבא להכשירו ביין ולטמאי למתים ואפשר לומר דהא דמכשירו למנות נזירות טהרה חשיב דמתירו ביין דע"י דמונה נזירות טהרה אפשר לו להביא אח"כ קרבנות של נזירות טהרה ולהיות מותר ביין:

בא"ד שבא להתירו במחנה וכן פירש לעיל (ד"ז ע"ב) בד"ה אשם מצורע ולקמן (דצ"א ע"ב) בפי' הנדפס ובכת"י וכן עוד לקמן (דק"ח ע"א) ולעיל (דף ה' ע"ב) פירוש להכשירו למצורע בהקהל וכן פירש עוד לעיל (דכ"ח ע"א) בד"ה לרצות וכן הוא בגמ' בשבועות (ד"ח ע"א) וכן הוא שם בתוס' ובמהרש"א וכן הוא בפירוש רגמ"ה לעיל (דצ"א ע"א) אבל ביומא (דס"א ע"ב) פירש להכשירו לאכול בקדשים וכן פירש עוד לעיל (דף כ"ז ע"ב) ונראה לי לפרש דהכל אחד דבמחנה פירושו מחנה שכינה וכן בהקהל פירושו קהל של כהנים במחנה שכינה:

בד"ה ואם איתא כו' קרבו ארבע מהם כו' כצ"ל:

בד"ה ליתקין לו שופר להניח בו הדמים כצ"ל:

בד"ה איפשר דמיצטרפי דמר ודמר אם נדר ה' יקריב ד' ויניח לוג הנשאר ויצטרף עם מותר נסכים אחרים עד שיהו ד' או ג' כצ"ל. אין לפרש כוונת רש"י כמו שמצאתי בפירוש רגמ"ה דיתרמי עוד שני אנשים שהביאו חמשה ופש להו לכל אחד חדא ומצטרפין כולן לשלשה דהא פירש בדיבור הקודם הנך נסכים למה להו שופר הואיל ושכיח כל יומא שהרי רוב קרבנות טעונות נסכים משמע דמותר נסכים אחרים היינו מותר נסכים של קרבנות וקשה לאיזה מותר כוונתו אי למותר של בירוצי המדות כמו דמפרש ר"ח ב"י הא

דתנן מותר נסכים לקיץ המזבח לעיל (דף צ' ע"א) או מותר דמפרש ר"י לעיל דהמקבל עליו לספק משלש ועמדו מארבע יספק מארבע ואותו סאה שנותן להקדש הוי מותר נסכים הא קיי"ל דאזלי לקיץ המזבח ואין רשאי לנסכן דקיץ המזבח היינו עולות ואי במפריש מעות לנסכים והוזלו גם זה אינו חדא דאי משכחת לה גם זה אזיל לקיץ המזבח דמ"ש מותר זה משאר מותרות ודוקא באייתי חמשה יכול לנסך על גבי המזבח אפילו לוג החמישי אם יש לו צירוף אע"ג דאם אין לו צירוף אזיל לקיץ המזבח משום דתחלתו לניסוך הפרישו אלא דוקא היכא דאין לו תקנה אזיל לקיץ המזבח ועוד דלא משכחת לה כלל דהא כל המבקש נסכים אין קונה לעצמו מן השוק אלא הולך אצל הממונה על החותמות ונותן לו מעות כפי השער הקצוב ותמיד השער ידוע כי הב"ד עושין שער קצוב עם אחד שמקבל עליו לספק כל השנה כדמשמע לעיל (דף צ') דר"ח בר' יוסף מפרש למותר נסכים בכה"ג ומגמ' דהכא נמי משמע דלא משכחת לה דאי משכחת לה קשה על אביי דדייק מדלא תקינו שופר ללוג החמישי דיש קבע לנסכים ויקשה לנפשי' אמאי לא תקינו שופר למפריש מעות לנסכים והוזלו בשלמא למותר של בירוצי מדות ומותר סאין של המספק לא הוצרכו לתקן שופר דלא תקינו שופר אלא היכא דיש מותר להרבה בני אדם וימצאו מקום להניח בו המעות אבל בירוצי המדות כל המותר נשאר ביד הממונה על היין וכן מותר סאין נשאר ביד המספק ולא בעי שופר ונראה לפרש כוונת רש"י על מותר של בירוצי המדות של נסכי יחיד דלא אזלי לקיץ המזבח למ"ד דנתקדשו כמו שכתבו התוס' לעיל (דף פ"ח ע"א) בד"ה בירוצי מדות דדוקא בירוצי מדות של נסכי ציבור אזיל לקיץ המזבח משום דלב ב"ד מתנה עליהם אבל בירוצי המדות של נסכי יחיד אין להם תקנה אלא לנסכם על המזבח דהא משמע במתניתין לעיל (דף צ') דכל התנאים ס"ל דבירוצי המדות נתקדשו ור"מ לחודא ס"ל דלא נתקדשו:

בד"ה אזרח כו' כל דין נסכים סה"ד ומה"ד מלמד כו' כצ"ל:

בד"ה יהי' כו' משמע הוי' אחריתי כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה אילימא כו' פשיטא מי צריך קרא לרבויי כצ"ל:

בד"ה מאי שנא שלשה דפשיטא כו' כצ"ל:

בד"ה אלא לאו מידי דלא חזי לי' אתי לרבויי ולמשמע דמתנדבין חמשה ויקריבו כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הא כדאיתא והא כדאיתא שנים כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה הא אין קבע לנסכים כו' ואידך מותר לנדבה והכא ליכא למיבעי ולא מידי כצ"ל ש"מ והשאר נמחק:

בד"ה עד עשרה כו' לגמרי לא קרבי עד דממלי להו כו' כצ"ל מצאתי:
בתוס' ד"ה מוריונא כו' האי דמחדדנא מחבראי כו' כצ"ל:
בד"ה הואיל כו' וכן מוכח בירושלמי ריש המוציא יין דאמר דם נבלה טמא והדתנן דם השרץ כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו כיוצא בו אין לנו כיוצא בו בשיעור טומאתו אבל דמו מטמא כבשרו וא"ת כו' כצ"ל. פי' דמוכח בירושלמי נמי דדם השרץ אפילו בצלול שיעורו בכעדשה דזה הוא פירוש המשנה במכשירין ואין לנו כיוצא בו לפי תירוצו של הירושלמי דדם נבלה אע"ג דמטמא כבשרו בכזית מ"מ בצלול בעינן רביעית כדי שאם יקרוש יעמוד על כזית:
בא"ד דהוה ממעטינן דם כו' כצ"ל:
בא"ד לפיכך צריך לומר שיש שום ריבוי כו' ובסנהדרין (דף ד' ע"א) בד"ה מניין הקשו על תירוץ זה דא"כ דם שרץ נמי דאית בי' ריבויא נימא דמסתבר לאוקים ריבויא בשיעור שאם יקרוש יעמוד על כעדשה:
בד"ה אין מתנדבין כו' דיש לוג אחד או שנים לפניו ואמר הרי אלו לנסכים כו' כצ"ל. פירוש אפילו באומר אלו הייתי יודע כו' ג"כ לא אמר כלום דהא משמע מהגמ' לעיל דקאמר ר"ש בשיטת ר"י אמרה דטעמא דת"ק משום דאלים לשון ראשון וכי אמר מנחה למנחה הוגנת איכוין משא"כ הכא דלא היו מונחים לפניו אלא לוג או שנים ואמר הרי אלו לנסכים אין כאן אפילו לשון ראשון:
בא"ד כגון דאמר הרי עלי כך וכך לוגין למדה כן הוא הנוסחא הנכונה וכוונתם בזה לפרש דברי הקונטרס דאיירי נמי כגון שהי' מונחים לפניו יין בערך חמשה לוגין ואמר הרי אלו לנסכים והא דפירש הקונטרס דאמר הרי עלי כך וכך לוגין היינו למדה דאמר הרי עלי למדוד מאלו כך וכך לוגין לנסכים:
בד"ה ששה לנדבה לקמן בפרק בתרא מייתי לה ופליג אמוראי כנגד מי כצ"ל:
בד"ה עד עשרה כו' אי לשני אילים איכוין כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ר וחד מחד מינא מי אמרינן או לא כו' כצ"ל:

דף קד:
בגמרא גברא לשני פרים קא מיכוין כו'. פירוש והוא טעה וסבר דלשני פרים סגי בי"א וכיון דצריך י"ב ליכא שיעור ניסוך של ב' פרים וליכא לקיומי מוצא שפתיך תשמור ופטור לגמרי אי יש קבע לנסכים אבל אי אין קבע לנסכים אע"ג דהוא איכוין לשני פרים מ"מ יכול לנסך י"א משום דחזי לנסכי שני אילים וכבש:
שם במתניתין ובעוף אפילו פרידה אחת יביא כצ"ל ש"מ:
שם בגמ' מדברי שניהם נלמד כו' כצ"ל:

שם גלי בה רחמנא חמש מנחות הני אין טפי לא כו' כצ"ל:
ברש"י ד"ה אחד עשר מיבעיא לי' כו' או דילמא לנסכים הראויין לשני אלים וכבש איכוין כצ"ל:
בד"ה מתנדבין יין כו' ואין מתנדבין שמן בלא סלת ויין. נראה לי דאע"ג דמשמע לכאורה מדברי רש"י דאין מתנדבין מנחת נסכים אלא עם יין דוקא אי אפשר לומר כן מכמה הוכחות אחת דהא תנן בהדיא במתניתין לעיל (דף מ"ד ע"ב) גבי נסכים של חובה הסלת והשמן אין מעכבין את היין ולא היין מעכבן ומסתמא מנחת נסכים של נדבה הוי דינו ממש כמנחת נסכים של חובה ועוד דהא אמר רבא דמתנדב אדם מנחת נדבה בכל יום ולא קאמר עם נסכים משמע דאפילו בלא יין דאין יין בכלל מנחת נסכים כמו דכתב הרמב"ם בהקדמתו למנחות ועוד דהא אמר לקמן (דף ק"ו ע"א) והא איכא לספוקה במנחת מסכים ומתרץ דמנחת נסכים משונה היא מהחמש מנחות ולא מסתפקא לי' וחשיב באה בגלל ציבור ובאה בגלל זבח ובאה שלשה לוגין ואינה טעונה לבונה ולא קמיצה ואמאי לא חשיב נמי הך דבא עמה יין ועוד דלקמן (דף ק"ז ע"ב) פריך והאיכא מנחת נסכים ומתרץ כיון דאיכא מנחות דאכלו כהנים לא פסיקא לי' ואמאי לא מתרץ האיכא יין דלשותין אזלי וצריך לומר דהא דנקט יין לאו דוקא וה"ה עם סלת לבד ולא נקט יין אלא כדי דנדע דכוונתו על מנחת נסכים דהא ר"ע דאמר אין מתנדבין שמן בכל גווני מיירי הן לקומצו כדין חמש מנחות והן לנסכו כדין מנחת נסכים ואי לא נקט אלא סלת הוא דכוונתו על חמש מנחות ולא על מנחת נסכים משו"ה נקט יין ועיקר כוונת רש"י בזה לפרש דהא דאמר רבא מדברי שניהם נלמד מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום עיקר הלימוד הוא מדברי ר"ע דקאמר אין מתנדבין שמן אפילו לנסכו משמע דוקא שמן בפ"ע אי מתנדבין אבל עם סלת ויין מתנדבין וה"ה עם סלת לבד דמילתא דפשיטא הוא דמפורש בהדיא במתניתין שהבאתי לעיל גבי מנחת נסכים והא דקאמר מדברי שניהם משום דמר"ע נשמע לר"ט דע"כ לא פליג עליו כו' כמו שפרש"י לקמן בד"ה מדברי שניהם נלמד:
בד"ה מה מצינו כו' מוקי לה ביין כדקתני כו' כצ"ל צ"ק:
בד"ה אף שמן שבא חובה במנחת נסכים כו' ויש לדקדק דהא פירש לעיל דר"ט דקאמר מתנדבין לשמן היינו לקומצו והאיך יליף משמן דבא חובה במנחת נסכים דהוא לנסכו כולו ומסתמא לר"ט דמתנדבין לקומצו אפי' לוג א' מתנדבין משא"כ אי ילפינן משמן של מנחת נסכים בעינן לכל הפחות ג' לוגין ועוד דהא שפיר מצינו שמן בא חובה לקומצו במנחת העומר ונ' לפרש דאע"ג דהא דקאמר ר"ט מתנדבין שמן היינו לקומצו דוקא

היינו דוקא לבתר דדחי ר"ע המה מצינו של ר"ט וקיבל ממנו אפי"ה ס"ל דמתנדבין שמן עכ"פ לקומצו מקרא דקרבן מנחה כמו דאמר שמואל בזבחים (דף צ"א ע"ב) ויליף מקרא דקרבן מנחה אבל קודם דדחי ר"ע המה מצינו של ר"ט הוה ס"ל לר"ט דמתנדבין שמן בפ"ע בין לקומצו מקרא ובין לנסכו במה מצינו מיין וכוונת רש"י בזה לתרץ קושית התוס' בזבחים דכיון דדריש ר"ט מקרא דמתנדבין למה לי' המה מצינו וס"ל להתוס' דהמה מצינו על השמן לקומצו ומפרשים אף שמן שבא חובה במנחת העומר:

בא"ד בא נדבה בפני עצמו סה"ד ומה"ד עם חובתו בפני עצמו כו' כצ"ל:

בא"ד אעפ"י שהיא באה חובה עם המנחה אינו מעורב עם המנחה כו'. פירוש ומטעם זה אפילו שמן וסלת מעורב בלא יין ג"כ אין מתנדבין אע"ג שהם קרבין בפ"ע בלא יין אין ללמוד מיין משום דיין יש לו חשיבות זו שאינו מעורב עם שום דבר וקרב בפני עצמו לבדו:

בד"ה מדברי שניהם נלמד כו' כצ"ל:

בד"ה קמ"ל הא דהני חשיב כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה מ"ה כו' הוה לי' למיכתב אש כו' כצ"ל:

בד"ה חמשה מיני טיגון כו' מנחת סלת ומאפה תנור כו' כצ"ל:

הדרן עלך המנחות והנסכים:

הרי עלי עשרון פרק שלשה עשר

דף קד:

במתניתין עשרונים יביא שנים כו' מנחה מין המנחה יביא אחת מנחות מין מנחות יביא שתים כו' ואיני יודע איזו מהן פירשתי כו' ואיני יודע מה פירשתי כו' מנחות של עשרונים. כו' כצ"ל:

שם בגמ' פשיטא עשרונים יביא שנים כו' מיעוט עשרונים שנים כו' כצ"ל:

שם פירשתי ואיני יודע מה פירשתי איצטריכא לי' כו' כצ"ק חק נתן:

שם יביא מנחות של עשרונים כו' פירשתי עשרונים כו' כצ"ל:

שם לא קבעתים בכלי אחד דמייתי כו' כצ"ל ב"ח:

שם שיתין עשרונים בשיתין מאני כצ"ל:

שם פיסקא הרי עלי מנחה יביא איזו שירצה וכו'. תנא כו' כצ"ל מצאתי:

שם הואיל ופתח בה הכתוב תחלה כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה ואיני יודע מה פירשתי כו' דמתני ואומר כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד דאין מנחה יחידית יתירה על ששים עשרונים. ואע"ג דר"י מפרש דמתניתין אתיא אפילו כרבי ומייתי שיתין עשרונים בשיתין מאני וכיון דלא מייתי בכלי אחד שפיר

יש להסתפק על יותר מששים ונראה לפרש דר' יוחנן מפרש המתניתין אליבא דרבי דלא קבעם בכלי אחד ולא בהרבה כלים דאמר הרי עלי עשרונים בין בכלי אחד ובין בהרבה כלים וכיון דהתנה שיהא יכול להביא נמי בכלי אחד שוב ליכא לספוקי על יותר מששים:

בד"ה מנחה מין המנחה כו' כצ"ל ש"מ:

בד"ה פירשתי כו' ואיני יודע איזו מהן פירשתי כו' כצ"ל:

בד"ה יביא ששים עשרון כו' שמא בציר מהכי נדר והויא מנחה יתירה כו'. וקשה דהא מנחה יתירה ליכא בה פסול מצד עצמה דהיינו משום הייתור אלא משום חסר קומץ והכא משמע בגמ' לקמן דליכא חשש זה ונראה לפרש דכוונת רש"י לאוקימתא דרב אשי דרבי לטעמי' דס"ל דקטן והביא גדול לא יצא וה"פ דהויא מנחה יתירה והוי כמו נדר להביא קטן והביא גדול:

בא"ד ואית לי' לרבי קביעותא דמנא מילתא הוא הילכך כו' כצ"ל ש"מ. פירוש דאם נדר להביא בכלי אחד והביא בשני כלים לא יצא כרבנן דמתניתין דלעיל (דף ק"ב) ואין רוצה לומר דרבנן דפליגי ארבי ס"ל כר"ש דפליג התם בברייתא ארבנן וס"ל דקביעותא דמנא לאו מילתא הוא ומשו"ה מביא שיתין עשרונים בשיתין מאני דהא לקמן מפרש בגמ' פלוגתייהו בכלי אחד ובטעמי אחריני דלא מצינן לאוקים פלוגתייהו בפלוגתא דרבנן ור"ש דלעיל משום דלקמן (דף ק"ו ע"א) גבי פירשתי ואיני יודע מה פירשתי ואיזו מהן פירשתי ס"ל לרבנן דמייתי חמש מנחות של שלש מאות עשרון ואי ס"ל כר"ש הוו בעו לומר דמייתי שלש מאות מנחות של שלש מאות עשרון אלא הכי קאמר דרבי נמי ס"ל דקביעותא דמנא מילתא הוא:

בא"ד וחדא של שנים וחדא של שלשה כו' כצ"ל:

בד"ה אבל לא קבעתים בכלי אחד הילכך יביא ששים עשרונים כו' יביא מנחות של עשרונים כו' היכא דקבעם בכלי אחד כו' כצ"ל:

בתוס' בד"ה הרי עלי מנחה כו' דסתמא דעתו אמנחות המפורשות ורגילות לבוא בפ"ע ולא בגלל זבח. והא דלקמן ף קו ע"א) מקשה על פירשתי ואיני יודע איזו מהן פירשתי יביא חמישתן הא איכא לספוקי נמי במנחת נסכים ומתרץ דאיירי דלא מספקא לי' לנודר אלא אמנחה הבאה בפני עצמה ולא אמנחה הבאה בגלל זבח ועוד תירוצים דאיירי דלא מספקא לי' לנודר אמנחת נסכים משמע דאי מספקא לי' שפיר מחייבינן לי' להביא נמי מנחת. נסכים לא דמי להכא דהתם איירי דפריש בהדיא מין אחד מן המנחות שפיר יש לספק נמי דילמא פריש מנחת נסכים אבל הכא דאמר סתם הרי עלי מנחה ואמרינן דיכול

להביא איזה שירצה מחמשה מנחות משום דמנחה סתמא כוללת כל החמשה מנחות בכה"ג שפיר אמרינן דלא כלל בתיבת מנחה אלא אותם מנחות המפורשות ורגילות לבוא בפ"ע:

דף קה.

בגמ' מן הצאן יביא כבש כו', וקשה דבשלמא הא דמקשה הרי עלי יביא מן הבקר ניחא כמו דמסיק אלמה תנן הרי עלי עולה יביא כבש ולא פליג ר"י אבל הא דמקשה מן הצאן יביא כבש קשה הא לא מצינו הוכחה דס"ל לר"י ההיפוך ויש לומר דאי ס"ל לר"י טעמא דהואיל ופתח בו הכתוב תחלה הוה בעי לפלוגי על הא דתנן הרי עלי עולה יביא כבש ולהזכיר כל אלו החילוקים דהרי עלי עולה יביא מן הבקר ומן הצאן יביא כבש ומן העוף יביא תורים:

שם דלית לה שם לווי כו' הואיל ופתח בה הכתוב כו' איזו מנחה כו' דלית לה שם לווי זו שפתח בה הכתוב תחלה כו' כצ"ל:

שם ומאי מנחה דכולהו מנחות כו' מין מנחות עלי יביא שתי מנחות כו' כצ"ל:

שם פיסקא פירשתי ואיני יודע איזו מהן פירשתי יביא חמישתן כצ"ל:

שם בארבע עשר מנחות כו' כצ"ל:

ברש"י ד"ה מן הצאן יביא כבש כו' ולא עז הואיל ופתח בו וכו'. בצ"ק כתבו דקמאי צוחו בקושיא זו הא אהדרי' קרא והקדים עזים וכן גבי תורים אהדרי' קרא והקדים בן יונה כמו דאיתא בהדיא במשנה בכריתות (דף כ"ח) ופרש"י התם דאם אמר הרי עלי עולה דאיזו מהם שירצה יביא ולי נראה לתרץ דהא דר"י פליג במתניתין וס"ל דיביא סלת היינו דוקא סולת ואם הביא מנחה אחרת אפילו בדיעבד לא יצא וע"ז תני הטעם בברייתא שבו פתח הכתוב תחלה ונמצא לפי זה שדין זה אינו אלא בנודר מנחה סתמא ולא פירש איזו אמרינן דמשו"ה פתח בו הכתוב תחלה לאשמועינן דין זה וממילא לא יצא ידי נדרו אם מביא מנחה אחרת לרבנן דס"ל לעיל דהנודר מחבת והביא מרחשת לא יצא ולפי זה הא דפריך אלא מעתה האומר הרי עלי מן הצאן יביא כבש איירי נמי בנודר סתמא וא"כ אינו מועיל כלום מאי דאהדרי' קרא גבי חטאת והקדים עז לכבש דהתם לא איירי בנודר והתם לא קתני במתניתין דמועיל הא דאהדרי' קרא אלא לענין מובחר דאינו רק מצוה לכתחילה דאי לאו דאהדרי' קרא הו"א דמשו"ה הקדים הכתוב בכ"מ כבשים לעזים מפני שהם מובחרים ואע"ג דמסקינן הכא דהאומר הרי עלי עולה מן הצאן יביא איזו שירצה היינו לענין דיעבד אבל לכתחלה יביא כבש משום דכתיב מבחר נדריכם וכן חטאת יחיד דיכול לפטור עצמו בין בכבשה ובין בשעירה מצוה להביא כבשה משום

מובחר וכמו שפרש"י שם יכול האומר הרי עלי עולה ויש לו כבש ועז יביא כבש משמע דוקא אם יש לו דלענין זה ודאי מועיל בין דאהדרי' קרא גבי חטאת והא דפרש"י על העומר הרי עלי עולה סתמא היינו לפי המסקנא דהכא דבנודר סתמא מביא איזו שירצה וזה ברור:

בד"ה דלית לה שם לווי כו' כצ"ל:

בד"ה איזו היא מנחה כו' משום דלית לה שם לווי זו שפתח כו' כצ"ל:

בד"ה ת"ש ממתניתין סה"ד ומה"ד מנחה מין מנחה כו' כצ"ל:

בד"ה ממין אחד דמקיים לתרווייהו לישני כצ"ל מצאתי:

בד"ה דילמא כו' דמיני מנחה משמע תרין כדאמר לעיל כו' כן הוא הנוסחא הנכונה. פירוש דמיני לבד משמע שתי מנחות משני מינין אלא משום דמנחה משמע רק חדא מנחה ע"כ קאמר דאע"ג דקאמר מיני מנחה נמי משמע תניין כדאמר ר"פ לעיל דכלהו מנחות נמי מנחה מיקריין ור"פ דאיבעיא לי' לעיל כיון דאמר מיני תרתי קאמר היינו ודאי שתי מנחות משני מינין דליכא שום משמעות לומר דמיני משמע שתי מנחות ממין אחד והא דלא קאמר אסיפא דמתניתין נמי הא מיני מנחה מביא שתי מנחות משני מינין ולא תסתור דיוקא דסיפא לרישא היינו משום דבמתניתין לא מזכיר כלל גבי מין מנחות דיביא שתי מנחות ממין אחד אלא יביא שתים וכיון דלא מיירי המתניתין כלל ממין אחד או משני מינין אלא או מחויב חדא מנחה או שתי מנחות ליכא למידק אלא הא מיני מנחה חדא דאל"כ הוה לי' למיתני נמי מיני מנחה שתים:

בד"ה ודילמא כו' איכא לקיומי תרווייהו שני מינין כו' חדא מנחה ממין אחד לא מייתי כצ"ל. פירוש כיון דלא משכחת לרבנן חדא מנחה משני מינין לא אמרינן דהאומר מיני מנחה יביא חדא מנחה ממין אחד אלא מביא שתי מנחות משני מינין דמיני תרתי משמע:

בד"ה איכא לספוקי כו' רקיקין סה"ד כן הוא הנוסחא הנכונה:

בד"ה מייתי כו' ואם מנחה של חלות ורקיקין כו' כצ"ל:

בד"ה למחרת כו' ספק מצורע טמא פירוש מוחלט ספק טהור כו' אחר ששים יום כו' ר"ש אומר כו' כצ"ל והד"א:

בתוס' בד"ה למחרת כו' להשלים שלשים כו' כצ"ל:

בא"ד ואין נזיר טהור מגלח כו' כצ"ל ש"מ:

בא"ד שחטאתו מעכבתו כו' כצ"ל:

בא"ד ומביא עולת בהמה ומתנה עלי' כו' ונראה שחסר מן התוספתא וסופר שלשים יום וגרסינן וסופר שלשים יום ומביא עולת בהמה כו' שהרי ספק כו' כצ"ל וכן הוא בתוס' בזבחים (דף ע"ו):

בא"ד וחטאת ושלמים ישהה עד סוף כו' כצ"ל:

בא"ד בסוף ז' ימי ספירה של תגלחת הראשונה כו' כצ"ל:

בא"ד בע"ב שאין ימי נזרו עולין לו מתוך כו' כצ"ל:

בא"ד אך לא חשש לפרש כל כך כו' כצ"ל:

בא"ד חטאת שהרי כו' אינו נזיר כלל עכשיו אבל נזיר ודאי הי' כן הוא הנוסחא הנכונה ולא כהגהות הצ"ק:

בא"ד או למיהוי שלמי נדבה או שלמי נזיר לענין המורם מהם כו' כצ"ל מצאתי. ואע"ג דאין חילוק דין בין עולת חובה או עולת נדבה ואפי"ה צריך להתנות מ"מ נקט הכא דצריך להתנות לענין המורם מהם משום דכן הוא האמת:

דף קה:

בגמ' זה אשמו כו' כצ"ל:

שם ולר"ש דאמר כו' כן הוא גירסת רש"י:

שם עשרון אחד משני עשרונין כו' אם הביא עשרון אחד משני עשרונים כו' כצ"ל. וצריך לומר דאע"ג דבגמ' קאמר יצא לשון דיעבד וכן לקמן קאמר בעמוד שאח"ז אם קמץ ועלה בידו מאחד על שניהם יצא מ"מ אף לכתחלה יכול לעשות כן דאל"כ האיך ס"ל לר"ש הכא דיעשה כן לכתחילה וכן פריך לעיל בסמוך אבל בעלמא דיעבד אין לכתחלה לא והא דאמר לשון דיעבד היינו משום דלכתחלה ודאי שום אדם לא יעשה כן להביא עשרון אחד אשני עשרונים או במנחה של מחצה חלות ומחצה רקיקין דמונחים בכלי אחד בשעת קמיצה ודאי לא ידקדק לכתחילה הכהן הקומץ שלא יעלה בידו משניהם:

ברש"י ד"ה שחיטה בצפון כשאר אשמות כו' כצ"ל:

בד"ה וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כחומר שלמים אע"ג דאשם מצורע נמי בעי סמיכה ונסכים כיון דשאר אשמות לא בעי סמיכה ונסכים אע"ג דאשם מצורע בעי סמיכה ונסכים מצד עצמו לא משום ספיקא דשלמים שייך למיתני דאשם זה בעי סמיכה ונסכים כחומר שלמים וכן כתבו התוס' בנדה (דף ע' ע"ב) בד"ה וסמיכה דלמ"ד סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא ניחא הא דהזכיר סמיכה משום דסמיכתו חלוקה משאר אשמות דבכל אשמות בעי סמיכה מדאורייתא אבל לרש"י ניחא אפילו למ"ד סמיכת אשם מצורע דאורייתא דרש"י כתב שם בנדה דכל אשמות לא בעו סמיכה:

בד"ה הא קא מייתי השתא עשרון א' משני עשרונין מזה קצת ומזה קצת כו' כצ"ל ש"מ:

בתוס' ד"ה וסמיכה כו' באקפויי ידיו כו' כצ"ל:
בד"ה ונאכל ליום ולילה ובתודה דאין נאכלת אלא ליום ולילה כו' כצ"ל:
בד"ה שמעינן כו' משני עשרונים כו' מדקסבר מדת יבש לא נתקדשה. פירוש ודוקא מעשרונים שנתקדשו בכלי שרת יש לומר דלא מצטרפי לעשרון אחד ואע"ג דהכא מצטרף חלות ורקיקין אפויין וכבר נתקדשו החלות בכלי שרת בשעת בלילה דבלילה צריך כלי שרת כמו דאמר ר"י לעיל (דף ט' ע"א) דבללה חוץ לחומת העזרה פסולה דכיון דעשייתה בכלי הוא נהי דכהן לא בעי פנים מיהו בעי מ"מ כיון דרקיקין לא נתקדשו בכלי עד לאחר אפיי' שנותנן בכלי שרת לקמיצה דהא ר"ש ס"ל דאין תנור מקדש לא מיקרי עשרון אחד משני עשרונים דהא אמרינן לעיל (דף ט ע"א) מנחה שחסרה קודם קמיצה יביא מתוך ביתו וימלאנה ואע"ג דרשב"ל פליג התם הא קאי בתיובתא וא"כ ה"נ ע"כ נותן העשרון חלות והעשרון רקיקין בכלי אחד לקמיצה דמנחה המונחת בשתי כלים אינן מצטרפות לקמיצה כמו דמשמע לקמן (דף ק"ו ע"ב) נמצא דמעולם לא קידש הכלי שרת העשרון של רקיקין בפ"ע ומשו"ה לא הקשו אלא מלוג אחד משני לוגין שנתקדשו במדת הלח:
בא"ד דלא חייש בעשרון אחד משני עשרונים ומיהו כו' כצ"ל:

דף קו.
בגמרא שאינה טעונה קמיצה לא מסתפקא לי' כצ"ל:
שם ת"ר פירשתי מנחה של עשרונים וקבעתי בכלי אחד ואיני יודע כו' כצ"ל ב"ח:
שם פירשתי ואיני יודע מה פירשתי ואיזו מהן פירשתי יביא חמש מנחות כו' רבי אומר יביא חמש מנחות של עשרונים כו' כצ"ל:
שם והא קא קמיץ מחובה אנדבה כו'. פירוש דבהקומץ דקמיץ אנדבה מעורב נמי מהחובה וה"ה דיש להקשות כן לרב חסדא דמוקים פלוגתייהו במותר להכניס חולין לעזרה הא קא קמיץ מחולין אקודש אלא משום דמקשה לרבא והוא מוקים פלוגתייהו במותר לערב חובה בנדבה נקט הקושיא אליבי':
שם ואמר מר שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטיר קומץ עליהן ואפילו לר' יוחנן דס"ל לעיל דמקטיר קומץ עליהן מודה דהשיריים אסורין באכילה והכא נמי הכי קאמר אין מקטירין הקומץ להתיר שיריים באכילה שוב מצאתי שהתוס' פירשו כן ביומא (דף מ"ז ע"ב) בד"ה ואמר מר עייי"ש:
ברש"**י** ד"ה מותר השמן כו' וחלות בוללן כו' תניא לבתר מההיא כו' כצ"ל:
בד"ה כי קא מספקא לי' לנודר ממנחת יחיד כו' דודאי ידע שלא נדרה. פירוש דמתניתין איירי דלא מספקא לי' להנודר אלא על חמש מנחות של נדבה דיודע שלא נדר מנחה

הבאה בשביל ציבור או סימן אחר דהיינו הבאה בגלל זבח או שאינה טעונה לבונה או הבאה בשלשה לוגין או שאינה טעונה קמיצה אבל אי מספקא לי' נמי אמנחת נסכים ודאי צריך להביא נמי מנחת נסכים ולא אמרינן דמשום הנך שינויים דאית בה משאר מנחות לא נדרה דאין זו סברא כלל וכן משמע נמי מדברי התוס' בריש פירקין בד"ה הרי עלי מנחה שהוצרך לכתוב טעם על הנודר מנחה סתם דיביא איזה שירצה מחמשה מנחות דוקא ולא מנחת נסכים דסתמא דעתו אמנחות המפורשות דהוא טעם חדש שלא הזכיר כאן בגמ' כלל ואין מביאין הנך טעמי דקאמר הכא וכן משמע נמי לשון הגמ' דקאמר כי קא מסתפקא לי' ולא קאמר כי קא מסתפקא לן:

בד"ה יביא מנחות של עשרונים מא' ועד ס' כו' ובאידך ארבעה ובכן עד ששים כצ"ל צ"ק:

בד"ה שהם אלף ושמנה מאות ושלשים עשרונים כו' כצ"ל:

בד"ה פירשתי עשרונים ופירשתי איזו מנחה כו' ואיני יודע איזו מנחה כו' ששים עשרונים כצ"ל:

בד"ה רבנן סברי כו' ואי קשיא הכא נמי היכי קריב קומץ הא הוי קצת מן הקומץ חולין כו'. אין לפרש כמו דמשמע לכאורה דהקושיא הוא דהקומץ הוא מעורב בקודש וחולין דהא זה הוא קושית אביי לרבא באוקימתא דרבא דפליגי במותר לערב חובה בנדבה והא קא קמיץ מחובה אנדבה ומנדבה אחובה ובהתירוץ דמתרץ לי' רבא דתלי לי' בדעת כהן מתורץ נמי קושיא זו דכל היכא דמטיא ידא דכהן בקמיצה יהי' קודש ועוד דלקושיא זו אין מועיל הא דמתרץ דקומץ בדעתו דכהן תליא מילתא דמאי מועיל הא דדעתו דכהן אקודש כיון דבקומץ גופא מעורב חולין ובהקומץ רבה קאמר זה לענין דאינו קומץ על היתר מעשרון אלא הקושיא הוא דקומץ נמי על החולין ואותו חלק קומץ המגיע לפי חשבון על החולין הוא חולין ואין פירושו חולין גמורין אלא שאינו קדוש בקדושת הקומץ רק בקדושת מנחה שלא נקמצה ולגבי קדושת הקומץ קרי לי' חולין ולישנא דגמ' דלעיל (דף כ"ד ע"ב) נקט דהתם נמי קאמר וקומץ גופי' היכי קריב הא איכא תילתא חולין וקושיא זו אינו אלא לאוקימתא זו אבל לאוקימתא דרבא דמתנה דהשאר יהא נדבה וקמיץ שני קמצים לא שייך להקשות דקומץ של חובה קמיץ נמי אנדבה דהא בדעתו לקמוץ עוד קומץ בפ"ע על נדבה:

בד"ה ורבי סבר כו' ששים עשרונים כו' דקביעותא דמנא מילתא הוא:

בד"ה מותר לערב כו' ששים עשרונים כו' כצ"ל:

בד"ה כל היכא כו' וכל היכא דמטי ידי' כו' כצ"ל:

בתוס' ד"ה כר"ש בן יהודה וא"ת מאי ס"ד דמקשה דקאמר כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל משום דרבנן דפליגי אר"ש בן יהודה ס"ל במותר השמן. דמחזירו לחלות כו'. יש לדקדק דעדיין לא מתורץ בזה קושיא השני' דמנא לי' בכולהו רקיקין דשאר השמן נאכל לכהנים ונראה לפרש דשני הקושיות של התוס' הם בדרך ממנפ"ש ואינם אלא קושיא אחת דבתחלה הקשו הא לא אשכחן לר"ש דאית לי' דמותר השמן של מחצה רקיקין מחזירו לחלות ואדרבא מצינו לר"ש ב"י דקאמר משמי' דר"ש דנאכל לכהנים ואי משום דהלשון דר"ש ב"י אומר משום ר"ש משמע דרבנן פליגי עליו קשה קושיא השני' ומנא לי' למקשה דבכולהו רקיקין נאכל לכהנים דזה נמי לא מצינו דס"ל לר"ש האי סברא אלא ר"ש ב"י אומר משום ר"ש ומתרצי דמזה דקתני ר"ש ב"י אומר משום ר"ש לא משמע דרבנן פליגי אר"ש ב"י ולא קתני ר"ש ב"י אומר אלא משום דהוא אמרה משמי' ומתורץ קושיא השני' והא דס"ד דמקשה דר"ש ס"ל דמותר השמן מחזירו לחלות היינו משום דרבנן דפליגי אר"ש ב"י ע"כ אליבא דר"ש פליגי דלא משכחת לה מחצה חלות ומחצה רקיקין אלא אליבא דר"ש:

בד"ה שהן אלף כו'. בפסקי תוס' סימן רמ"ג כתב וז"ל כשיש לך לחשב מא' ועד ד' תחלוק החשבון שלפני החצי כמו א' ב' ג' ד' ק"ח ג' ותחליק לחצי וקח חלק קטן דהיינו א' ואומר ג' פעם ג' הוא ט' ורבים נבוכו בפירושו ונראה לפרש דכוונתו ליתן כלל האיך לחשוב מא' ועד ס' ונותן משל על חשבון קטן מא' ועד ד' וה"פ חרי החשבון הוא ב' דהא כל החשבון הוא ארבע אותיות נמצא דהחני חשבון הוא שני אותיות והוא ב' וחשבון שלפני החצי הוא בכאן אות א' שהוא לפני הב' והא דקאמר תחלוק החשבון שנשבי החצי כוונתו שתחלוק הא' מן הב' וזה הוא כוונתו נמי בטתי דקאמר קח ג' ותחלוק לחצי האות ב' קורא אותו ג' לפי שהוא עולה לחשבון ג' עם האלף ביחד וקאמר דתחלוק החשבון ג' לחצי דהיינו האות א' חלק אחד ואות ב' חלק השני והא דקאמר וקח חלק קטן דהיינו א' פירוש דהחשבון של החלק קטן תקח בלא כפל וכבר יש בידך אחד ואח"כ תקח החלק הגדול שהוא אות ב' שעולה לחשבון ג' תכפול אות ג' פעמים ועולה לחשבון ט' ותצרף עם האחד ועולה עשרה וכן תעשה מא' ועד ס' תחלוק החשבון שלפני החצי והוא כ"ט ועולה ארבעה מאות ושלשים וחמשה ותקח אותו החלק הקטן בלא כפל ואח"כ תקח החלק הגדול דהיינו שלשים שעולה ארבעה מאות וששים וחמשה ותכפול אותו שלשה פעמים ויעלה לך אלף ושלש מאות ותשעים וחמשה ותצרפם יחד ויעלה בס"ה אלף ושמונה מאות ושלשים:

בד"ה רבה אמר דכ"ע כו' רבה גרסינן אעפ"י שהוא אחר ר"ח כו' וכן כתבו נמי בבכורות (דף ג' ע"א) בד"ה רב חסדא וז"ל אפילו גרסינן רבא בשמעתא לפי שהוא אחר ר"ח כו'

משמע מדבריהם שבש"ס מזכיר תמיד רבה קודם ר"ח כמו שמצינו בסוף מ"ק ובשבת (דף כ"ג ע"ב) ובזבחים (דף פ"ז ע"א) אבל מצינו שמזכיר ר"ח קודם רבה כמו בפסחים (דף ס"א) שני פעמים ובב"ק (דף ק"ד) ולקמן (דף ק"ח ע"א) וצריך לומר דהתוס' גורסין בכל הני מקומות רבא במקום רבה וצ"ע:

בד"ה דתלי לי' בדעת כהן כו' כצ"ל:

בא"ד ואע"ג דבהקומץ רבה לית לי' לאביי בדעתא דכהן תליא מילתא הכא מידה כצ"ל.

פירוש על דברי התוס' האלו תמצא בע"ב בד"ה איפשר ובמה שכתבתי שם:

דף קו:

בגמרא ר"א אומר ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח לריח ניחוח אי אתה מעלה כו' כצ"ל ב"ח וכן משמע מפרש"י:

שם אבל אתה מעלה לשם עצים כצ"ל:

שם רבנן סברי כרבנן דאמרו ס' לוג וכל חד וחד עשרון לוגו קא שקיל כו' כצ"ל קצת מצאתי:

שם ואי איתמר בההוא קאמר רבי כו' כצ"ל:

שם סימן עצים זהב כו' הסימן הוא דבכל חד מהנך קתני הרי עלי:

שם במתניתין חמשה קמצים הם האומר הרי עלי לבונה כו' המתנדב מנחה כו' הוא מביא עד שיאמר כו' כצ"ל וכן הוא במשניות:

ברש"י ד"ה דילמא כו' הוה לי' כל מה שבכלי שירים כו' הוו להו שירים שחסרו כצ"ל.

ודיבור זה שייך לע"א על דילמא כולה חובה קמא:

בד"ה דמסיק כו' דילמא אינך שירים כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה ור' כו' דתו לא מצי מקטיר מכי הקטיר לקומץ קמא כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה איפשר כו' ומאי דקמיצנא מכלי אחר ליהוי כו' דפש בכלי א' סה"ד ומה"ד ומגע להו מגיע לראשי הכלים כו' כדי שיגעו לראשי הסלתות זו בצד זו כו' ומקטיר דנדבה והדר דנדר כו' כצ"ל. והא דפירש דמקטיר נדבה ברישא היינו משום דכ"ז דלא הקטיר קומץ דנדבה אין השירים של הכלי גדול ראוי לאכילה לכהנים אע"ג דהקטיר הקומץ של חובה משום דמעורב בהם השירים של נדבה דעדיין לא הקטיר קומצה וכ"ז דליכא שירים לאכילה אין מקטירין הקומץ משו"ה יותר טוב הוא שיקטיר הנדבה ברישא דמתיר לאכילה השירים של כלי קטן ואח"כ יקטיר קומץ דחובה ויתיר מיד השירים לאכילה ודוקא כשהם בכלי אחד אין נ"מ איזה קומץ יקטיר ברישא משום דבין כך ובין כך אין השירים מותרין באכילה עד שיקטיר שניהם:

בד"ה אין לה אלא לוגה כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד ואי חדא הוא סגי בחד לוג כצ"ל צ"ק:
בד"ה קטן והביא גדול כו' שלשה עשרונים ומייתו כו' כצ"ל:
בד"ה אימורין כו' לא הכי נדר סה"ד ומה"ד בההוא קאמר כו' כצ"ל:
בד"ה נחשת כו' דמייתי נחשת שוה מאה כסף כצ"ל מצאתי:
בד"ה מנלן דסתם הקטרת לבונה הוי קומץ כצ"ל ש"מ:
בד"ה פירשתי כו' דעתי' נמי אמידי דלית בי' כו' כמו עולת העוף ומנחת נסכים כו' דבר שנקטר כולו והיינו לבונה כצ"ל מצאתי. פירוש דעולת העוף אין נקטר כולו כמו דאמר בגמ' איכא מוראה ונוצה אלא דאין ממנו כלום לכהנים ומנחת נסכים נמי אין ממנו לכהנים כלום דהא נקטר כולו והא דקרי לי' אין נקטר כולו היינו דיש מנחה דאכלו כהנים מינה והא דפירש והילכך יביא מכולן היינו לבונה ועולת העוף ומנחת נסכים ותו לא והא דקאמר קס"ד אע"ג דהאמת כן הוא מצינו כן הרבה פעמים בלשון רש"י:
בתוס' ד"ה איפשר דמייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו וקמיץ כו' לכמה עשרונים כו' שני עשרונים בשני כלים כו' כצ"ל:
בא"ד וא"כ לר' יאמר אם ששים עשרונים נדרתי הרי עלי עדיין עשרון אחד כו'. ויש לדקדק למה הוצרכו לכל זה כיון דלא פליגי בדר"א והכי סגי להתנות אם ששים עשרונים נדרתי הרי טוב ואם בציר מס' נדרתי הרי עלי עוד מנחה של עשרונים להשלים מה שחסרתי בנדרי הראשון מס' עשרונים ובדרך הזה לא הוו בעי להמתין בקושיא זו עד הכא דקאמר איפשר דמייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא כו' אלא הוו מצי לאקשויי מיד על הא דקאמר ור' סבר אסור לרב חובה בנדבה דמתנה על חובה ונראה לפרש דהנה יש להקשות עוד על הא דאמר הגמ' לעיל בע"א דתלי לה בדעת כהן דמשמע מתוך לשון הגמ' דהבעלים אמרו כך ולא פירשו בשעת לקיחת הסולת והשמן איזה לחובה ואיזה לנדבה אלא תלי לה בדעת כהן דמה שיהי' מהסלת והשמן ביד הכהן בקומץ ראשון יהא לחובה ובקומץ אחרון לנדבה דלפירש"י בעירובין (דף ל"ז ע"א) שפירש הא דאמר רבה התם כשהתנו שהתנו הנשים ביניהם שכל מי שיקריב הכהן לשמה יהא שלה וס"ל דזה לא מיקרי ברירה ניחא נמי הכא דהא דהתנו הבעלים על הכהן לא מיקרי ברירה אבל להתוס' שהקשו שם על פרש"י דכה"ג הוי ברירה גמורה ופירשו התם שהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהי' שלי וזה יהי' שלך א"כ קשה דהכא הוי ברירה גמורה וא"כ למה הוצרך לומר לרבי דס"ל דאסור לערב חובה בנדבה הא ס"ל לרבי בחולין (דף קל"ה ע"א) דאין ברירה וצריך לומר להתוס' דהא דקאמר דתלי לה בדעת כהן אין כוונת הגמ' לומר דהקומץ ראשון נעשה של חובה ע"י אמירת הבעלים דהא אין ברירה אלא כוונת הגמ'

לומר דהבעלים לא פירשו בשעת לקיחה איזו לחובה ואיזו לנדבה אלא הניחם סתומים עד שעת קמיצה ואז מתפרשין בעשיית כהן כדאמר רב חסדא התם בעירובין אין הקינין מתפרשות אלא או בלקיחת הבעלים או בעשיית כהן ולאו דוקא בקינין הדין כן אלא בכל הקרבנות כדמשמע ביומא (דף מ"א ע"א) וס"ל להתוס' דלאו דוקא בשני מיני קרבנות כמו חטאת ועולה אלא אפילו במין קרבן אחד בין חובה לנדבה כיון שיש חילוק דין ביניהם דומיא דחטאת ועולה דחובה חייב באחריותה משא"כ בנדבה ודוקא בין קן אשה זו לחברתה אין הכהן יכול להפריש משום שאין שום חילוק דין ביניהם ולפי פירוש זה יתיישב שפיר דברי התוס' בע"א בד"ה דתלי לה בדעת כהן שכתבו וז"ל ואע"ג דבהקומץ רבה לית לי' לאביי בדעתו דכהן תליא מילתא הכא מודה עכ"ל ואם מפרשים דהקומץ הראשון והאחרון מתפרשים לחובה ולנדבה ע"י אמירת הבעלים כפרש"י קשה הא הכא לא דמי כלל לההוא דלעיל דהתם תלי בדעתו של כהן והכא תלי בדעתו של בעה"ב ובמעשה כהן אבל לפי הפירוש שכתבתי שפיר תלי הכא נמי בדעתו של כהן אלא שיש לחלק דהכא שפיר תלי בדעת כהן משום דילפינן מקרא דמתפרשין בעשיית כהן אבל התם גבי קמיצה יש לומר דאין תלי בדעתו של כהן דע"כ של כהן קאי הקמיצה על כל מה שיש בכלי ומה שקשה לפי זה הפירוש הא באוקימתא דר"ח נמי יש להקשות קושיא זו הא קא קמיץ מחולין אקודש ולפרש"י שהתנו הבעלים יש לומר כן נמי באוקימתא דר"ח דהתנו הבעלים דכל היכא דמטיא ידא דכהן יהא קודש אבל לפי מה שפירשתי בדברי התוס' דלא התנו הבעלים כלום משום דאין מועיל כלל תנאי הבעלים על עשיית הכהן משום דאין ברירה אלא הבעלים הניחם סתומים עד שיפרשם הכהן אין לתרץ כן באוקימתא דר"ח דפשיטא דבין קודש לחול אין ביד הכהן לפרש אלא ביד הבעלים כתבתי לתרץ לעיל (דף כ"ב ע"א) במה שכתבתי שם על דברי התוס' בד"ה והן בולעות זו מזו עיי"ש. ועכשיו נבוא לבאר דברי התוס' דהכא דמעיקרא דלא ידע מהא דיכול להביא שיתין בחד מנא וחד בחד מנא לא מצו להקשות לרבי דיתנה על חובה דתקשי הא קמיץ מחדא חובה באידך מנחה דחובה והבעלים לא מצו להתנות דקומץ ראשון שיעשה הכהן יהא על חובה ראשונה ואחרון על חובה אחרונה דזה הוי ברירה לתוס' ורבי ס"ל אין ברירה וגם אם הניחם הבעלים סתומים אין הכהן יכול להפריש בין חובה לחובה דהא אפילו בין קן אשה זו לחברתה אין יכול להפריש כמו שפרש"י בעירובין וכ"ש שתי מנחות של איש אחד אבל השתא דקאמר דיכול להביא שיתין בחד מנא וחד בחד מנא מקשו שפיר דיקמוץ מעיקרא מחד דבחד מנא דליכא התם רק חד עשרון דחובה אחרונה ואח"כ יכול לקמוץ משיתין דבחד מנא על החובה ראשונה באופן דאמר

לעיל דהבעלים הניחם סתומים והכהן יפריש ביניהם דכיון דקמיץ כבר מחד דבחד מנא על החובה אחרונה שיש בשיתין דחד מנא א"כ יש בהכלי מנחה שלא נקמצה ושירים מעורב יחד ויש חילוק דין ביניהם דומיא דחטאת ועולה שפיר יכול הכהן להפריש ביניהם וצריך להגי' בדברי התוס' וכצ"ל וקמיץ מעיקרא מהאי דחד עשרון ואח"כ קמיץ מהאי דשיתין עשרון:

בא"ד דהוי נדבה סה"ד ומה"ד ורבי סבר כראב"י כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד דהא כי בלל חובה ומערבה בנדבה הוה לי' חיסר שמנה וריבה שמנה כצ"ל צ"ק. פירוש דמנחת חובה יש בה לוג שמן ומנחת נדבה דמעורבת בה אין בה כלל שמן דלוג שמן של הנדבה נתן בנדבה דעשרון דחד מנא ומנחת נדבה המעורבת בחובה בולעת שמן ממנחת חובה ונמצא דמנחת חובה פסולה משום חיסר שמנה ומנחת נדבה פסולה משום ריבה שמנה ואע"ג דהתוס' כתבו לעיל (דף כ"ג ע"א) בד"ה חרב דלא פסול משום חיסר שמנה אלא משום ריבה שמנה היינו דוקא בקמצים שנתערבו דהוו עולין וחיבורי עולין כעולין אבל לא במנחה שלא נקמצה ולפי דבריהם אין פסול אלא מנחת חובה משום דאינה ראוי' לבלל עם שמנה משום דע"י הבלילה תהא חובה מעורבת בנדבה והוי חיסר שמנה וריבה שמנה וה"ה דהוו מצי לומר דלוג שמן של מנחת נדבה שנתן בעשרון דחד מנא אינה ראוי' לבלול עם הנדבה שיש בכלי גדול משום דששים ואחת אין נבללין בכלי אחד ופסולה נמי המנחת נדבה אבל לחכמים דס"ל דכל עשרון בעי לוג אע"ג דעשרון דחד מנא של נדבה אינה ראוי' לבלל ביחד עם עשרונים של נדבה שבכלי גדול משום דששים ואחת אין נבללין בכלי אחד מ"מ מיקרי ראוי' לבלל דאנן לא בעינן שיהא כל הסלת של מנחה נבלל יפה אלא דהסלת של המנחה תהא נבללת יפה עם שמנה כדכתיב בלולה בשמן וששים עשרון נבללין יפה עם ששים לוג ועשרון דבחד מנא נבלל יפה עם לוגה:

בד"ה המעלה כו' ובהא כללא הוי מעלה קומץ בפנים כו'. פירוש דמשו"ה לא חשיב נמי במתניתין דשיעור הקטרה בפנים לצאת בעלים ידי חובתן ולהתיר שירים באכילה הוא שיעור קומץ שלם משום דהוא בכלל הא דחשיב המעלה את הקומץ בחוץ דזה תלי בזה דטעמו של ר"א דאינו מחייב בחוץ אלא על קומץ שלם הוא משום דאין חייב בחוץ אלא על דבר המתקבל בפנים ושפנים לא חשיב הקטרה גמורה לצאת בעלים ידי חובתן אלא בקומץ שלם ולא משום דלא חשיב הקטרה בפחות מקומץ שלם דהא מודה ר"א אם הקטיר הקומץ בפנים ונשאר כזית אחד והקטירו בחוץ חייב כך פירש בקונטרס ולפי זה סתמא דמתניתין כר"א ומשו"ה פירשו התוס' דלא אתי לאפוקי כזית אלא לאפוקי

דלא בעי שני קמצים בשני בזיכי לבונה של לחם הפנים והא דנקט שיעור קומץ אע"ג דבכזית חייב לא קשה דהא במתניתין בזבחים (דף ק"ו ע"א) ג"כ נקט בפלוגתא דר"א ורבנן המעלה את הקומץ לרבותא דר"א דאפילו בקומץ שלם אינו חייב היכא דאיכא שני מתירין ולרבותא דלרבנן דלא בעי לחייב על הקטרת חוץ רק כזית מקומץ אחד ולא שני כזיתים משני קמצים ולפי פירושם נשאר הקושיא אמאי לא חשיב נמי שיעור הקטרה בפנים לצאת בעלים ידי חובתן הוא קומץ שלם וצריך לומר דלא מיירי מתניתין בקומץ דסלת אלא בקומץ דלבונה ושיעור הקטרה בפנים קומץ שלם שייך נמי בסלת:

בד"ה והא איכא עולה וכו' כיון דאיכא שמן דאכלי כהנים לא פסיקא לי'. ובזה מתורץ נמי דלא תקשי והאיכא נסכים למ"ד בפרק כל התדיר דכליל כיון דאיכא יין של נסכי חובה דאזיל לשיתין לא פסיקא לי':

דף קז.

בגמרא שמוחטין כו' כצ"ל. וכן הוא בערוך וכן הוא הגירסא נמי בביצה (דף ל"ב ע"ב):

שם ברזל תניא אחרים אומרים כו' כן הוא הנוסחא שלפנינו והיא משובשת וכצ"ל ת"ר האומר הרי עלי ברזל אחרים אומרים כו' וכן הוא הגירסא בשבת (דף צ' ע"א):

שם פיסקא שמן לא יפחות מלוג כו' כצ"ל:

שם וכמה שלשה לוגין מאן שמעת לי' דאמר שלשה לוגין כו' כצ"ל:

שם במתניתין איל ושעיר גדי וטלה כצ"ל:

ברש"י ד"ה מוראה ונוצה נזרקין אצל המזבח ונבלעין במקומן כו' כצ"ל מצאתי:

בד"ה לא פסיקא לי' דלימא דבר הקרב כולו כו' כצ"ל:

בד"ה מוחטין מפילין כו' כצ"ל:

בד"ה כלי עורב מסמרות חדין כו' ובשבת (ד"צ ע"א) פי' טבלאות של אמה על אמה היו עושין והן חדין כסכין סביבותיהן ומסמרין חדין בכולן ומחפין בהן גגו של היכל למנוע את העורבים מלישב וכן הוא נמי כוונתו בכאן אלא שקיצר בלשון:

בד"ה אזרח כו' וקרא יתירא הוא כצ"ל:

בד"ה יהי' התם כתיב ככם כגר יהי' משמע כו' כצ"ל:

בד"ה יביא כו' גדולים וקטנים דהיינו פר ועגל איל ושעיר גדי וטלה כצ"ל

בתוס' בד"ה ודילמא נסכא כו' הרי עלי עשרונים יביא שנים כו' כצ"ל:

בא"ד ובפרק בתרא דכתובות (דק"י ע"ב) ובבבא בתרא (דף קס"ה ע"א) אמר כו' כן הוא הנוסחא הנכונה ואע"ג דבכתובות אמר מגביהו כל מה שירצה מפרשים התוס' דע"כ היינו דוקא לא פחות מדינר והא דקאמר כל מה שירצה היינו בין סלע ובין שקל ובין דינר ואע"ג דהתוס' בעצמם פירשו לקמן בדיבור שאח"ז לפרש דמשו"ה אמר בכתובות

מגביהו לוה כל מה שירצה ולא קאמר מגביהו דינר כמו דאמר בב"ב משום דבב"ב איירי באתרא דלא סגי פרוטי דכספא כמו דמתרץ שם הגמ' על הקו' ואימא פרוטי דהיינו מעות או פינדיוני' או איסרים ומשו"ה מגביהו דינר אבל בכתובות איירי באתרא דסגי פרוטי דכספא משו"ה מגביהו כל מה שירצה הלוה דהיינו אפילו איסרים היינו דוקא לבתר דמשני ר"א דכתיב מטבע אבל המקשה דפריך ואימא נסכא הוה ס"ד דמגביהו כל מה שירצה היינו לא פחות מדינר משום דכסף סתמא משמע מטבע חשובה ולא נקרא כסף סתמא אלא או סלע או שקל או דינר ומשו"ה מקשה ואימא נסכא דמשום דיד בעל השטר על התחתונה יש לפרש דהא דכתיב בשטר כסף סתמא כוונתו על נסכא דוקא שאינו מטבע אלא חתיכת כסף ונסכא הי' ידוע להם שיעורו והתוס' הוכרחו לפרש כן לפי סברתם דהכא דהוא סברת ר"ת בתשובתו שהביאו התוס' בב"ב דהקושיא ואימא נסכא הוא מכח דיד בעל השטר על התחתונה ונסכא גרע מדינר וקשה להו מההוא דהגוזל קמא דאמר התם נסכא ועבדינהו זוזי והוצרכו לתרץ דהתם בזוזי פשיטא דהוא שמיני שבצורי ועדיין קשה מההוא דכתובות דאמר התם דמגביהו כל מה שירצה דהיינו איסר וע"ז פריך ואימא נסכא משמע דנסכא פחות מאיסר דהוא חלק כ"ד מדינר משו"ה הוכרחו לפרש דקודם דמתרץ ר"א דכתיב מטבע הוי מפרשינן דסתם כסף לא פחות מדינר ולא קשה מכתובות אלא מהגוזל קמא:

בא"ד וקשיא מהא דאמרינן בהגוזל קמא כו' כצ"ל מצאתי:

בא"ד דארבע מינייהו קיימי באיסאירא סה"ד ומה"ד באתרא דלא סגי פרוטי דכספא כו' כצ"ל:

בא"ד כלומר מעות או פונדיונים או איסרין כי התם בכתובות כו' כצ"ל:

בא"ד שהוא הגרוע שבכל המטבעות. כוונתם בזה דלא תקשי דא"כ אפילו אם אין פרוטות ממש בכלל ג"כ הוי בעי למימר מגביהו איסר שהוא הגרוע שבמטבעות שיוכל הלוה להגבותו ע"כ כתבו דדוקא אי פרוטות ממש בכלל הוי בעי למימר מגביהו פרוטות לפי שהוא הגרוע שבכל המטבעות ניחא טפי לישנא למימר מגביהו פרוטות אבל אי אין פרוטות ממש בכלל לא הוה עדיפות לישנא למימר מגביהו איסר דאע"ג דהוא גרוע שבמטבעות שיוכל הלוה להגבותו אבל לא הוה גרוע מכל המטבעות ואין להקשות על המקשן דפריך ואימא נסכא דילמא הוה נמי בכלל מגביהו לוה כל מה שירצה משום דתנא דברייתא דקתני מגביהו לוה כל מה שירצה דהיינו דינר משמע לי' דכסף סתמא היינו דוקא מטבעות החשובות דנקראין כסף סתמא כמו סלע ושקל ודינר משו"ה קתני מגביהו הלוה כל מה שירצה דאם מודה הוה בסלע מגביהו סלע ואם אינו מודה אלא

בדינר מגביהו דינר ולפי זה אין נסכא בכלל ולסברת המקשן דיש לפרש יותר דכסף סתמא היינו חתיכת כסף שאינו מטבע והיינו נסכא דוקא אין שייך למיתני כל מה שירצה לפי סברא זו אלא מגביהו נסכא:

בד"ה שמוחטין בה פתילות כו' אלא של שאר נרות כו' כנ"ל צ"ק:

בא"ד אלא כי הכא שמוחטין בה פתילות ומיהו אשכחן נמי צינורא שטוין בה כדתנן כו' כצ"ל:

בד"ה כלי' עורב כו' כמין טבלא חדה זקופה כו' כצ"ל:

בא"ד ובפרק קמא דמ"ק כו' כצ"ל ב"ח:

בד"ה אי תניא תניא כו' וה"נ אית לי' לר"פ בפרק כל התדיר והא דלא קאמר הכי בפרק כל המנחות באות מצה ובפרק כל שעה דיחויא בעלמא הוא כצ"ל:

בד"ה ראב"ע כו' דמר כי אתרי' ומר כי אתרי' כו' לפי מה שרואה בעירו כצ"ל:

בד"ה פירשתי מן הבהמה כו' ה"ג יביא פר ועגל איל ושעיר גדי וטלה כו' כצ"ל:

דף קז:

במתניתין פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה פירשתי כו' כצ"ל:

שם מן הבהמה ואיני יודע מה פירשתי כו' כצ"ל:

שם שור במנה והביא שנים במנה לא יצא. נראה דלרבותא נקט הכי דאע"ג דלקמן (דף ק"ח ע"ב) משמע דשנים לגבי אחד חשובין גדול אפי"ה לא יצא אפילו לרבנן דס"ל קטן והביא גדול יצא והטעם כמו שפרש"י שהרי קבע שור אחד במנה ומכ"ש שנים במנה והביא אחד במנה דלא יצא משום דהוה לי' גדול והביא קטן ואפילו הביא אחד במנה ואחד יותר ונראה לי דאם אמר שנים במנה והביא שלשה במנה דחשיב נמי כמו אחד במנה והביא שנים במנה ולא יצא שהרי קבע שנים במנה אך בזה אני מסתפק אם מפרשינן כוונתו כל אחד בחמשים דינר דוקא ואפילו הביא שלשה כל אחד במ"ט דינר לא יצא כלל או אפילו אחד במ"ט ואחד בנ"א יצא ולפי זה אם הביא שלשה יצא עכ"פ מאחד ויביא עוד אחד ששוה כמה שחסר האחד לשיווי המנה:

שם בגמ' שאין לך דבר שקרב בסלע לגבי מזבח אלא כבש פירשתי כו' כצ"ל ש"מ:

שם אי רבי אימא סיפא שור במנה והביא שנים במנה לא יצא כו' הא דהתחיל בבבא זו ולא בבבא דגדול והביא קטן נראה לפרש משום דבבא זו נמי לרבנן איצטרך דס"ל דקטן והביא גדול יצא אפילו הכי לא יצא משום דקבע שור במנה דלרבי דס"ל קטן והביא גדול נמי לא יצא מילתא דפשיטא הוא ולא איצטריך למיתניי' דהא שנים לגבי אחד חשובין גדול כמו דמשמע לקמן (דף ק"ח ע"ב) וכמו שפרשתי במתניתין:

שם שתקנו להם חכמים כדי שיהא להם שלום זה עם זה כצ"ל לפי גירסת רש"י:

ברש"י ד"ה יביא כבש כו' ושלמים סה"ד ומה"ד תודה ושלמים כו' ונקבות סה"ד ומה"ד רחלה בת שתי שנים סה"ד ומה"ד טלה וטלייי' כבש בן שנתו סה"ד ומה"ד יביא הוא ונסכי' כו' כצ"ל קצת מצאתי:

בד"ה מר כי אתרי' כו' ובאתרי' דר' אלעזר כו' כצ"ל:

בד"ה דבר זה כו' אלא מחלוקת דרבי ורבנן לגבי קטן והביא גדול דלרבי לא יצא כו' כצ"ל:

בד"ה כנגד פר ועגל איל וכבש גדי ושעיר שהמתנדב פר מביא מנה אחד ונותן לשופר ששמו פר דפר נקבע במנה כדאמר יביא במנה והמתנדב עגל כו' עד שיכלו כל המעות סה"ד ומה"ד ורבי הוא כו' כצ"ל:

בד"ה כנגד הפרים כו' ונתקו לרעיי' דמיהן נופלין לשופר הראשון ובאים לנדבת ציבור סה"ד ומה"ד והאילים אשם גזילות ואשם מעילות שאבדו והפריש אחרים תחתיהן ואח"כ נמצאו הראשונים ונתקו לרעיי' דמיהן נופלין לשופר השני סה"ד ומה"ד והכבשים כו' כצ"ל מלוקט מהגהות הרש"ק והב"ח:

בתוס' ד"ה כבש כו' למיהוי חד משיתסר בעשירות כו' דכבש בלא נסכים הוי בסלע דחטאת כו' דכך הוא הדין דכבש בין יש עמו נסכים בין אין עמו נסכים בסלע כו' כצ"ל:

בא"ד כדאמרינן בפרק בתרא דכריתות כו' כצ"ל צ"ק:

בא"ד ואם יוזלו טלאים אפילו בפחות אם הוא טוב ומובחר כן הוא הנוסחא הנכונה ולא כהגהות הצ"ק וקאי על עין יפה בסלע דזה הוא דוקא כשלא הוזלו הטלאים אבל כשהוזלו אם ירצה לקנות בסלע דוקא אין לו תקנה משו"ה אפילו בפחות מסלע יכול לקנות אם המקח של כבש טוב ומובחר הוא בפחות מסלע:

בא"ד ופסיל לי' כו' דאדרבא משם ראי' כו' כצ"ל:

בד"ה שחור והביא לבן כו' פ"ה דנזיר (דף ל"א ע"ב) ופרק מי שאחזו (דף ס"ח) אוכמא למשכי' כו' כצ"ל צ"ק:

בד"ה כדי שיהא להן שלום זה עם זה ואע"פ שבע"ש מחלקין העורות משום בעלי זרוע כדאמרינן בפ' מקום שנהגו יש כאן תקנה לבעלי זרוע אעפ"י שכל ב"א נוטל משופר שלו הואיל וכל המשמרה ביחד כצ"ל פירוש דקשה להן בשלמא אי מחלקין בע"ש כל העורות של כל ימות השבוע לכל המשמרה שפיר יש תקנה לבעלי זרוע אבל לחזקי' משמע שמחלקין בע"ש לכל בית אב העורות משופר שלו וכן העורות של הקרבנות שהקריבו אותן בית אב מה תקנה יש בזה שמחלקין בע"ש דוקא יותר ממה שהיו מחלקן בכל יום בערב הא כל בית אב טרוד בחלוקה שלו ואין לו עסק בחלוקה שאינה מבית אב

שלו ותירצו דאפי"ה יש תקנה לבעלי זרוע משום דכל המשמרה מתאספין ביחד ויראים הבעלי זרוע מהם ליטול בזרוע:

בד"ה ורבי הוא דלרבנן לא חיישינן אע"ג דזמנין דשני' לי' דההוא נתנן לשם עגלים והוא מביא פר תחתיהם סה"ד כצ"ל והנוסחא דההוא נתנן לשם אילים אי אפשר לקיימו דפשיטא דגם לרבנן אם נדר להביא איל והביא שור דלא יצא דהא יש שינוי בעצם הקרבן וכל היכא דיש שינוי בעצם הקרבן אפילו קטן והביא גדול לא יצא וק"ו הוא משחור והביא לבן ועוד דאם לרבנן אפי' איל והביא שור יצא הו"ל למינקט במתני' רבותא טפי פלוגתייהו דרבי ורבנן באיל והביא שור ואין לומר דנקט רבותא דרבי דאפי"ה לא יצא כחו דהתירא עדיף וכן משמע בהדיא מברייתא דלקמן (דף ק"ח ע"ב) דאיירי ברישא בפלוגתא דרבי ורבנן בשור ואיל היכא דאמר זה ונסתאב ואח"כ תני בסיפא ובטהורים עגל והביא פר כבש והביא איל יצא ולא נקט בקיצור כבש והביא שור יצא והוי ידעינן במכ"ש עגל והביא פר כבש והביא איל ואין להקשות לפי זה לכל הני אמוראי דפליגי אזעירי האיך היו נותנין לשופר אחד פר ועגל ואיל וכבש וגדי וטלה דיש לומר דודאי לא היו נותנין נדבותם לשופר כלל אלא המותרות אלא דהם קאמרי דאם היו עושין ששה שופרות בשביל טעמו של זעירי הוה סגי לרבנן בג' דהיינו להגדול שבכל הג' מינין דנדבות של עגל היו יכולין ליתן בשופר של פר אבל קשיא דלרבנן ג"כ יש לחוש שאחד נדר חמשה עגלים והם מקריבין באותן מעות פר אחד וקאמר לקמן (דף קח ע"ב) במתניתין דשני שוורין אלו עולה ונסתאב רצה יביא בדמיהן אחד ורבי אוסר וקאמר עלה בגמ' מ"ט משום דהוה לי' גדול והביא קטן ופרש"י שבכל מקום שנים חשובין לאחד ואפילו שניהם שוין ונראה לתרץ דבלא זה קשה דרבנן איירי היכא דהוא לבדו הביא פר לנדרו של עגל והביא פר שלם והכא אם נותן דמי עגל לשופר של פר כשמקריבין אח"כ פר ע"כ מוסיף על דמי העגל עוד דמי עגלים של אנשים אחרים וא"כ מביא חמישית הפר בשביל נדרו של עגל וצריך לומר דזה גם כן כשר לרבנן משום דזה נמי מיקרי קטן והביא גדול אע"ג דחלקו בהפר אינו עולה יותר מדמי העגל משום דגדול טוב יותר לאכילה מהקטן ועיין ברכות (דף ל"ט ע"ב) בתוס' בד"ה כתנאי שפירשו דמשו"ה חצי בצל גדול קרי חשוב דגדול טוב יותר לאכילה מן הקטן ולפי זה מתורץ נמי קושיא הראשונה דזעירי נמי מודה דעיקר השופרות נתקנו בשביל מעות של המותרות דאזלי לנדבת ציבור אלא דהמספר של ששה שופרות היו כדי שיוכלו להניח ג"כ בהשופרות נדבות יחידים וא"כ שפיר קאמרו דלרבנן לא חיישינן משום דיכולין להתנות דלכל דמי העגל שיש בשופר יצטרף מעות של המותרות לפר ולכל הנודר עגל יש לו חלק בפר בפ"ע והנודר חמשה

עגלים יש לו חלק חמישית הפר בחמשה פרים ואע"ג דהנודר חמשה עגלים והביא פר אחד לא יצא משום דחמשה חשובין טפי מאחד מ"מ הכא הוא מביא חמשה פרים אלא שהוא בשותפות עם נדבת ציבור ובכה"ג לא הוי חמשה עגלים חשובין טפי:

דף קח.

בגמרא כיחידאה לא מוקמינן כו' כצ"ל:

שם מעה נמי לשקלים אזלא דתניא כו'. וקשה אמאי קאמר סתמא לשקלים דמשמע דלכ"ע הכי הוא הא ר"א פליג בברייתא וס"ל לנדבה ואפשר דכוונתו לומר בפלוגתא לא מוקמינן כמו דאמר לעיל כיחידאה לא מוקמינן והכא לא מצי למימר הכי דר"א נגד ר"מ לבדו לא חשיב יחידאה:

שם ר' אלעזר אומר לנדבה כצ"ל:

שם ור"א תני ולא תני קינין כו' פירוש בתמי' ב"ח:

שם ס"ל כמ"ד מותר עשירית האיפה של כ"ג כו' כצ"ל:

שם אמר רב נחמן בר רב יצחק כו' כצ"ל:

שם במתניתין רצה יביא בדמיהם אחד כו' כצ"ל:

ברש"י דיבור המתחיל והכבשים כו' ונתקו לרעיי' כו' כצ"ל:

בד"ה והשעירים כו' הבאין לחטאת יחיד אין ניתקות לרעיי' אלא מיתות. וקשה דזה דוקא לרבי ולר"ש אבל לרבנן משכחת לה רועה בחטאת יחיד כגון שנמצא קודם כפרה ונתכפר באבודה שאינה אבודה תרעה ולרבי נמי משכחת לה כרבי אושעיא בהפריש שתי חטאות לאחריות ונראה לתרץ מקודם לרבי וממילא יתורץ נמי לרבנן דלרבי בהפריש שתי חטאות לאחריות לא הויא דומיא דפרים ואילים ושעירים דכל הנך קדשו קדושת הגוף קודם שנתקו לרעיי' ולא דמי למותרות דהיינו שניתותר המעות השופר דלית עליי' אלא קדושת דמים ומטעם זה קחשיב להו ואע"ג דחשיב מותרות דלא ככל הנך אמוראי דלא ס"ל חילוק זה אבל בהפריש שתי חטאות לאחריות משמע מדברי התוס' לעיל (דף פ' ע"א) בד"ה הפריש ובפסחים (דף צ"ז ע"ב) דלא מצי חל קדושת הגוף אלא על אחת מהן משום דבזה אחר זה ודאי לא מצי להקדיש שתי בהמות לשתי חטאות דכבר נפטר באחת וכל שאינו בזא"ז אפילו בב"א אינו ומשו"ה הקשו דהאיך יכול להקדיש אחת מהן הא אין ברירה וא"כ הוי בכלל מותרות ולפי זה יש לומר דטעמייהו דרבנן דנמצאת אבודה קודם כפרה ונתכפר בה דשאינה אבודה תרעה משום דכל זמן דלא נתכפר בה לא הוי על הבהמה אלא קדושת דמים דשמא עדיין תמצא האבודה קודם כפרה ויתכפר בה והא דתרעה כבר הקשו תוס' קושי' זו בפסחים (דף צ"ז ע"ב) על הפריש שתי חטאות לאחריות ותירצו דהכי גמירי לה דרועה:

בד"ה כיחידאה כו' עד שיכלו כל המעות שיש שם כצ"ל:
בד"ה מותרות כו' שניתותרו מכדי קרבן. יש מגיהין מדמי קרבן וטעות הוא דהא כאן לא ניתותר מהמעות אלא קרבן גופא שהפריש שנים ונותר אחד מהן:
בד"ה לשקלים אזלא לתרומת הלשכה כו' כצ"ל:
בד"ה ה"ג כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר כו' כצ"ל מצאתי:
בא"ד נותנן לשופרות כו' לא מערב כו' דזה בן שתי שנים ואילו בני שנה כו' לא מערב בהדי אשם נזיר כו' ואין טעון נסכים כו' כצ"ל:
בא"ד ובא להתירו במחנה. פירוש במחנה שכינה דמחוסר כיפורים אסור במחנה שכינה:
בד"ה ומותר מנחת חוטא כו' כצ"ל:
בד"ה ומותר עשירית האיפה כו' נקראת חטאת כדאמרינן בפרק ואלו מגלחין כו' כצ"ל:
בד"ה ומותר קינין כו' וניתותרו סה"ד ומה"ד קינין תני לי' רישא כו' כצ"ל:
בד"ה ורבי אושעיא כו' בקמאי בתמי' סה"ד ומה"ד חד לקינין כו' אין ב"ד של כהנים כו' שמא לא יקריבו סה"ד ומה"ד ירקב הואיל ואין באה על' חטא ואיהו גופי' לא מצי לאקרובינהו מנחת נדבה שהרי לשם חובה הפרישה כצ"ל מש"מ:
בד"ה ואין אחרת כו' ומדלגבי לבונה לית לה דין חטאת כו' נמי לית לה דין חטאת כו' דאימעטא לה מהאי קרא כצ"ל:
בד"ה אם רצה יביא בדמיהן אחד ואע"ג דהוי גדול והביא קטן כו' כצ"ל צ"ק:
בתוס' ד"ה והמעה כו' ואילו הביאן כמשפטן הי' שם כו' כצ"ל:
בא"ד וקשיא דאם הכרע עולה יותר ממעה כו'. דברי התוס' בדיבור זה הם סתומים מאוד דמדכתבו ואם זה שיעור הכרע למה דחק בקונטרס לפרש כן משמע דאם הכרע עולה יותר ממעה ניחא הא דדחק בקונטרס לפרש כן ולא ביארו האיך ועוד דלא פירשו מה הוא הדוחק של פירוש הקונטרס ועוד שכתבו לפיכך נראה דבכל הכרעות מיירי ולא מצינו הכרע אלא במצות מחצית השקל שנותן קולבון להכרעה ועוד שכתבו ופלוגתא הוא בתוספתא דשקלים למאי הוצרכו להביא זה שיש פלוגתא אי קולבון הוא מעה או חצי מעה ופלוגתא אחרינא להיכן הקולבון הולך הוא מבואר בגמ' דידן לכן נראה להגי' וכצ"ל והלא חייבין שני הכרעות ופלוגתא הוא כו' ארבע איסרות ואם זה שיעור הכרע כו' דבכל הכרעות מיירי והוא סה"ד וה"פ דבמתניתין דשקלים פ"א משנה ו' תנן ואם שקל על ידו ועל יד חבירו חייב בקולבון אחד ר"מ אומר ב' קולבונות וצריך פירוש מ"ט דת"ק דפוטר בקולבון אחד ויש לפרש דפליגי נמי ביחיד ששוקל על ידו לבד דת"ק ס"ל

דנותן הכרע של חצי מעה ומשו"ה ס"ל דבשוקל על ידו ועל יד חבירו דחייב שני הכרעות דנותן קולבן אחד דהיינו מעה ור"מ ס"ל דיחיד ששוקל על ידו לבד ג"כ חייב הכרע של קולבון ומשו"ה בשוקל על ידו ועל יד חבירו חייב שני קולבונות אבל קשה על פירוש זה למה לא נקט פלוגתייהו ביחיד ששוקל על ידו לבד וממילא ידעינן דפליגי נמי בשוקל על ידו ועל יד חבירו ואם נפרש דיחיד השוקל על ידו לבד ההכרע עולה יותר מחצי ממעה ובשוקל על ידו ועל יד חבירו ההכרע עולה יותר ממעה ניחא דביחיד השוקל על ידו לבד כ"ע ס"ל דנותן הכרעה קצת יותר מחצי מעה ולא פליגי אלא בשוקל על ידו ועל יד חבירי דהכרע של שניהם עולה יותר ממעה דת"ק ס"ל דאין נותן אלא מעה משום דאם נחייבו ליתן מעה ונסכא דמתניתין איירי באתרא דלא סגי פריטי דכספא לא יתן כלל מעה אלא יתן שתי נסכות כל אחד יותר מחצי מעה ובמקום שיכול ליתן מטבע של כסף אין יכול ליתן נסכא ור"מ ס"ל דמטעם זה לא נקל עליו לפוטרו בקולבון אחד אלא מחמירין עליו ליתן שני קולבונות וזה הוא כוונת התוס' במה שכתבו דאם הכרע עולה יותר ממעה פירוש ההכרע של שניהם הוה ניחא במה שדחק רש"י לפרש דלא איירי אלא בהכרע של השוקל על ידו ועל יד חבירו דבשוקל על ידו ליכא מעה לכ"ע אלא דקשה על פירוש זה דכיון דחייב בשני הכרעות שעולין יותר ממעה האיך יכולין להקל עליו לפוטרו במעה ואח"כ הקשו עוד על פירוש זה דבתוספתא דשקלים איכא פלוגתא בשיעור קולבן ולחכמים שיעור הקולבן הוא רק חצי מעה ולדידהו ליכא כלל מטבע של כסף אפילו בשני הכרעות ודוחק לומר דת"ק ור"מ ס"ל דלא כחכמים ומשו"ה פירשו דבכל הכרעות מיירי פירוש בין בהכרעה של יחיד השוקל על ידו לדברי ר"מ דס"ל דיחיד חייב בקולבון אחד ובין בהכרעה של השוקל על ידו ועל יד חבירו בין לת"ק ובין לר"מ:

בד"ה ושמואל כו' דבשלמא אמוראי דלעיל סברי כו'. יש לדקדק למאי הוצרכו לזה ואמאי לא פירשו וה"ה כל הני אמוראי דלעיל כמו שפירשו על ושמואל מ"ט לא אמר כר"א וזה יש לתרץ משום דרבי יוחנן הוא חד מהני אמוראי דלעיל וס"ל דמותר עשירית האיפה של כ"ג נדבה אבל קשה האיך קאמרי דאמוראי דלעיל סברי דמותר מנחה לאו לנדבה אזלי הא רבי יוחנן ס"ל דמותר עשירית האיפה של כ"ג אזיל לנדבה ועוד קשה הא בגמ' מקשה על מ"ד דמותר עשירית האיפה של כ"ג ירקב מהא דתנן בשקלים מותר עשירית האיפה נדבה ומתרץ דקאי אעשירית האיפה של מנחת חוטא וא"כ ע"כ יש חדא מנחה דמותרה נדבה ועוד קשה הא דאמרו וכ"ש מותר עשירית האיפה מאי כ"ש יש הא איכא מ"ד דמותר עשירית האיפה של כ"ג ירקב ומותר מנחת חוטא נדבה ונראה דחסר תיבה

אחת וכצ"ל דמותר מנחת חוטא לאו לנדבה אזלא וה"פ דהמקשה דקאמר ור"א מ"ט לא אמר כשמואל ס"ל דיותר מסתבר לומר דהא דתני בברייתא מותר עשירית האיפה לנדבה היינו מותר עשירית האיפה של כ"ג משום דמיקרי חטאם ואע"ג דכתיב גבי מנחת חוטא חטאת היא למעט עשירית האיפה של כ"ג דאינה קרוי' חטאת היינו דוקא לענין לבונה דאיירי בי' קרא אבל לא לענין מותר דא"כ דגם לענין מותר אינה קרוי' חטאת למאי קרי' רחמנא חטאת אבל מנחת חוטא מותרה ירקב דאע"ג דכתיב בה חטאת לא אתי אלא לענין לבונה ולא לגופה אלא למעט עשירית האיפה של כ"ג דאינה טעונה לבונה והשתא אתי שפיר הא דאמרו אלא לר"א דחשיב מותר מנחת חוטא כ"ש מותר עשירית האיפה:

בד"ה ומדאינה קרוי' חטאת מותרה ירקב לא דמי כו' כצ"ל פירוש דקשיא להו הא מותר מנחת נדבה אינה קרוי' חטאת אפי"ה לא אמרינן דירקב אלא הוא מוסיף משלו ומביא מנחת נדבה אחרת ותירצו דדוקא עשירית האיפה של כ"ג דקרוי' חטאת ביחזקאל אתי האי קרא לאפוקי דאין מותרה קרוי' חטאת לענין לבונה וה"ה לענין דרש דיהוידע הכהן דאזיל לנדבת ציבור וממילא אמרינן דתירקב כדין חטאת שמתו בעלי' דהא עכ"פ קרוי' חטאת ביחזקאל משא"כ מנחת נדבה דאינה קרוי' חטאת כלל בשום מקום אבל רש"י כתב הטעם דלא קרבה נדבה משום דלשם חובה הפרישה:

(**פ"ב**) **בפיסקא** שני שוורים אלו עולה ונסתאבו אם רצה יביא בדמיהם אחד כו' כצ"ל:

שם בגמ' תדע דקתני איל זה עולה ונסתאב אם רצה כו' כבש זה עולה ונסתאב אם רצה כו' כצ"ל:

שם והתנן איל זה עולה ונסתאב אם רצה כו' כבש זה עולה ונסתאב אם רצה כו' כצ"ל:

שם סתמא כרבנן אמר רב מנשיא בר זביד אמר רב כו' כצ"ל והפיסקא נמחק לפי שאין דרך הגמ' להביא פיסקא המאוחר קודם פיסקא המוקדם והכא כבר הביא הגמ' פיסקא דשני שוורים אלו עולה ונסתאבו דתני במתניתין לאחר הא דאם רצה יביא בדמיו שנים:

שם במתניתין פירשתי ואיני יודע מה פירשתי כו' כצ"ל:

שם אימא סיפא שלשה בינוני שבהם הקדש כו' כצ"ל ש"מ:

שם היכי עביד כו'. הא דלא אמר דימכר החולין בכל מקום שהם לצרכי עולה ויקריב כל אחד לשם מי שהוא כמו דאמר במתניתין בריש התערובות משום דהתם מוקי לה רב יוסף משום קושיא והא בעי סמיכה בקרבן נשים ומתניתין דהכא משמע דאיירי בקרבן אנשים דקתני האומר והיו לו לשון זכר:

שם אמר רב הונא בר חייא משמי' דעולא כו' כצ"ל מצאתי:

תם ונשלם בעזה"י.